ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ

MAKÜ
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

IHSLC® 2026

TÜBİTAK

9. INTERNATIONAL HEALTH SCIENCES AND LIFE CONGRESS

ULUSLARARASI SAĞLIK BİLİMLERİ VE YAŞAM KONGRESİ

15-18 APRIL 2026

ANTALYA BİLİM UNIVERSITY

ABSTRACT BOOK

ihslc2026
ihslc.org

ATLAX®
organizasyon

ABSTRACT BOOK

Edited by

PROF. DR. MÜMİN POLAT

ISBN NO:

2026
BURDUR

IHSLC 2026
9th INTERNATIONAL HEALTH SCIENCE AND LIFE CONGRESS
15-18 April 2026 / Antalya-Türkiye

IHSLC 2026 is supported by TÜBİTAK.

This book is subject to copyright. All rights are reserved, whether the whole or part of the material is concerned. Nothing from this publication may be translated, reproduced, stored in a computerized system or published in any form or in any manner, including, but not limited to electronic, mechanical, reprographic or photographic, without prior written permission from the publisher.

The individual contributions in this publication and any liabilities arising from them remain the responsibility of the authors. The publisher is not responsible for possible damages, which could be a result of content derived from this publication.

Published, June 2026

www.ihslc.org
ihslc@outlook.com

ORGANIZATION COMMITTEE

HONORARY PRESIDENT

Prof. Dr. Semih EKERCİN – Rector, Antalya Bilim University

Prof. Dr. Hüseyin DALGAR– Rector, Burdur Mehmet Akif Ersoy University

CONGRESS PRESIDENT

Prof. Dr. Mümin Polat – Burdur Mehmet Akif Ersoy University

CONGRESS SECRETARIAT

Prof. Dr. Çiğdem Karabacak Atay – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Gülhan Şen – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Lecturer Gülcihan Aybike Dilek Kart – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Lecturer Gözde Yalçın Akgül – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Research Assistant Aslı Sevim Bayboz – Burdur Mehmet Akif Ersoy University

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Çiğdem Karabacak Atay – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Emrah Atay – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Serdal Öğüt – Aydın Adnan Menderes University
Prof. Dr. Yunus Emre Özer – Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Gamze Tanrıöver – Akdeniz University
Prof. Dr. Lütfü Öksüz – Plazmatek – SDÜ Technopark
Prof. Dr. Rosen Dimitrov – Trakia University
Assoc. Prof. Dr. Çiğdem Aydın Acar – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Mukadder İnci Başer Kolcu – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Canan Demir Barutcu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Ömer Gürkan Dilek – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Soner Dönmez – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Giray Kolcu – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Melda Soysal Tomruk – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Şükriye Yeşilot – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Dr. Lecturer Mustafa Kılınç – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Dr. Lecturer Gülhan Şen – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Dr. Lecturer Halil İbrahim Taşdemir – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Dr. Lecturer Zerin Acar – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Lecturer Dr. Aslı Albayrak Karaoğlu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Dr. M. Murat Erk – Burdur Provincial Health Directorate
Lecturer Eda Arıcı – Antalya Bilim University
Lecturer Gözde Yalçın Akgül – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Lecturer Gülcihan Aybike Dilek Kart – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Research Assistant Aslı Sevim Bayboz – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Research Assistant Aliye Yıldırım – Bilecik Şeyh Edebali University
PhD Candidate Ali Sert – Selçuk University
Assoc. Prof. Dr. Sibel Şentürk (Academic Representative)
Dr. Lecturer Nurdan Oral Kara (Academic Representative)

ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Durmuş Acar – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Mehmet Karaca – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Ömer Tekşen – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Hakan Öner – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Ateş Kara – Hacettepe University
Prof. Dr. Cevdet Erdöl – University of Health Sciences
Prof. Dr. Önder Öztürk – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Murat Ali Dulupçu – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Serhat Süha Türkaslan – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Bulem Üreyen Kaya – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Murat Maden – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Sevil Atasoy – Üsküdar University
Prof. Dr. Aykut Özdarendeli – Erciyes University
Prof. Dr. Özlem Özmen – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Zafer Özyıldız – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Mustafa Doğa Temizsoylu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Ali Reha Ağaoğlu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Ebru Çubuk Demiralay – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Özgecan Korkmaz Ağaoğlu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Mehmet Zeki Yıldırım – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Hilmi Karatosun – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Kürşat Özdaşlı – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Murat Kayalar – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Afşin Güngör – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Firdevs Savi Çakar – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Hasan Yasan – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Nilüfer Calapoğlu – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Mustafa Calapoğlu – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. İsmail Özmen – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Mustafa Yıldız – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Ferdi Başkurt – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Semra Kılıç – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Hicran Bektaş – Akdeniz University
Prof. Dr. Ayşegül İşler Dalgıç – Akdeniz University
Prof. Dr. Emine Efe – Akdeniz University
Prof. Dr. Sabahat Gözüm – Akdeniz University
Prof. Dr. Zeynep Özer – Akdeniz University
Prof. Dr. Nalan Tüzmen – Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Gülseren Kocaman – Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Hülya Okumuş – Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Gamze Ekici – Hacettepe University
Prof. Dr. Abdullah Ruhi Soylu – Hacettepe University
Prof. Dr. Günhan Erdem – Girne American University
Prof. Dr. Kurtuluş Öngel – İzmir Katip Çelebi University
Prof. Dr. Zeliha Başkurt – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Ayşegül Mutlu Gülmemiş – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Özlem Fentoğlu – Ankara University
Prof. Dr. Bade Sonat – Ankara University
Prof. Dr. Kamile Uslu Erciyas – Gaziantep University
Prof. Dr. Afşin Emre Kayipmaz – Republic of Türkiye Ministry of Health – Coronavirus
Prof. Dr. Lütfiye Bikem Süzen – Antalya Bilim University
Prof. Dr. Nihat Ayyıldız – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Ayşegül Uygun Öksüz – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Tahir Tilki – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Mehmet Kale – Burdur Mehmet Akif Ersoy University

SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Fatma Filiz Arı – Ahi Evran University
Prof. Dr. Emrah Atay – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Ülkü Bayhan – Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. İlkay Boz – Akdeniz University
Prof. Dr. Ahmet Hulusi Dinçoğlu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Mustafa Karabacak – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Sarp Kaya – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Erhan Keyvan – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Mustafa Lamba – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Serdal Öğüt – Adnan Menderes University
Prof. Dr. Şerife Evrim Arıcı Şenkaynağı – Isparta University of Applied Sciences
Assoc. Prof. Dr. Çiğdem Aydın Acar – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Burcu Aslantaş Ateş – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Nazife Bakır – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Canan Demir Barutcu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Ertuğrul Bayer – Isparta University of Applied Sciences
Assoc. Prof. Dr. Mustafa Tuğfan Bilkan – Tokat Gaziosmanpaşa University
Assoc. Prof. Dr. Hale Seçilmiş Canbay – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Müge Çına – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Ömer Gürkan Dilek – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Soner Dönmez – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Elçin Efteli – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Ayşe Dericioğlu Ergun – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Gül Ergün – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Tüzün Fırat – Hacettepe University
Assoc. Prof. Dr. Pınar Gül – Atatürk University
Assoc. Prof. Dr. Aysun Güzel – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. İlhan Gün – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Ümit Işık – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Işıl Kalaycı – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Ummahan Kaygısız – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Dilek Ev Kocabaş – Akdeniz University
Assoc. Prof. Dr. M. İnci Başer Kolcu – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Giray Kolcu – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Sercan Özbek – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Yahya Öztürk – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Sadık Yüksel Sıvacı – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Sevinç Sütlü – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Sibel Şentürk – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Özlem Tagay – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Hacer Tekerci – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Nurten Terkeş – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Murat Tomruk – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Aynur Toraman – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. İbrahim Kubilay Türkay – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Nevin Uslu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Meriç Ünal – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Halil Yalçın – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Şükriye Yeşilot – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Eren Yüksel – Ankara Etlik City Hospital
Asst. Prof. Dr. Zerrin Acar – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Esin Akar – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Ebru Akbaş – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Buket Şimşek Arslan – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Rafet Aydın – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Sinan Aydoğan – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Mahmut Ateş – Burdur Mehmet Akif Ersoy University

Asst. Prof. Dr. Burcu Bakır – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Ayşe Sezer Balcı – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Hatice Baygut – Süleyman Demirel University
Asst. Prof. Dr. Pınar Bekar – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Mustafa Belli – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Nurvet Büyükyörük – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Hatice Ceylan – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Merve Çamlıbel – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Sibel Çaynak – Antalya Bilim University
Asst. Prof. Dr. Endam Çetinkaya – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Bekir Çetintav – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Saadet Çömez – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Hatice Darga – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Işıl Açık Demirci – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Sevda Demiröz – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Belgin Dilmen – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Kerime Öğüt Düzen – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Gözde Ede – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Levent Elmas – İzmir Bakırçay University
Asst. Prof. Dr. Sema Özmert Ergin – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Süleyman Faki – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Savaş Volkan Genç – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Çiğdem Gün – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Reyda Kıyıcıoğlu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Şevkinaz Konak – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Serkan Köksoy – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Murat Abdulgani Kuş – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Hatice Mert – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Özgür Önal – Süleyman Demirel University
Asst. Prof. Dr. Hatice Erdem Önder – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Halil Özbaş – Süleyman Demirel University
Asst. Prof. Dr. Serpil Özbaş – Süleyman Demirel University
Asst. Prof. Dr. Handan Özdemir – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Bilge Bal Özkaptan – Sinop University
Asst. Prof. Dr. Sıla Gülbağ Pınar – Süleyman Demirel University
Asst. Prof. Dr. Dilek Sağır – Sinop University
Asst. Prof. Dr. Akın Süzer – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Derya Şahin – Sinop University
Asst. Prof. Dr. Emine Hilal Şener – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Murat Tatoğlu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Sevcan Atay Turan – Akdeniz University
Asst. Prof. Dr. Ayşe Uçak – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Sabriye Uçan Yamaç – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Hanife Ülgen – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Banu Aslan Yılmaz – Süleyman Demirel University

* Scientific Committee is listed alphabetically by last name.

INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Murat Bedanokov – Maikop State Technological University, Russia
Prof. Dr. Günhan Erdem – Girne American University, TRNC
Prof. Dr. Vladimir Pešić – University of Montenegro, Montenegro
Prof. Dr. Neli Saginashvili – National Tbilisi University, Georgia
Prof. Dr. Violata Valcheva – Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria
Assoc. Prof. Dr. Sokol Duro – Agricultural University, Albania
Assoc. Prof. Dr. Rosen Dimitrov – Trakia University, Bulgaria
Assoc. Prof. Dr. Tanya Paskaleva – Trakia University, Bulgaria
Assoc. Prof. Dr. Hossein Asgar Pour – Çanakkale Onsekiz Mart University, Türkiye

Asst. Prof. Dr. Mohammad Reza Heidari – Shahed University, Iran
Asst. Prof. Dr. Marek Sobolevski – University of Technology, Poland
Asst. Prof. Dr. Aldona Migala-Warchol – University of Technology, Poland
Asst. Prof. Dr. Kamelia Stamatova-Yovcheva – Trakia University, Bulgaria
Dr. Mikas Balkevicius – NGO Institute, Lithuania
Dr. Ioana Melania Crisan – Universitatea de Științe, Romania
Dr. Anda Viksna – Riga University, Latvia
Lecturer Reza Norouzzadeh – Shahed University, Iran

AWARD COMMITTEE

Prof. Dr. Mehmet Karaca (Chair) – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Prof. Dr. Nilüfer Calapoğlu – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Ferdi Başkurt – Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Ebru Çubuk Demiralay – Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Şükriye Yeşilot – Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Dr. Mikas Balkevicius – NGO Institute, Lithuania

LEGAL ADVISOR

Attorney Burak Sucaklı – Istanbul Bar Association

ORGANIZATION

Atlax Organization

WEB DESIGN

Lecturer Hüseyin Karaoğlu – Burdur Mehmet Akif Ersoy University

WELCOME TO IHSLC 2026

Dear Colleagues,

We are honored to announce that the **9th International Health Sciences and Life Congress** will be held between **April 15–18, 2026**, at **Antalya Bilim University**, and to cordially invite you to participate in this scientific gathering.

Now recognized as one of the most prominent scientific events in Türkiye that brings together researchers in the fields of health sciences and life sciences, the "International Health Sciences and Life Congress" has become a dynamic platform where valuable research can be presented and where dedicated undergraduate and graduate students can engage with experienced researchers and academics. This year's congress once again aims to meet you with high-quality topics and distinguished speakers.

Our congress will host oral and poster presentations and organize a variety of **conferences, panels, and workshops** in fields such as **Medicine, Dentistry, Pharmacy, Veterinary Sciences, Nursing, Midwifery, Nutrition and Dietetics, Child Development, Physiotherapy and Rehabilitation, Emergency and Disaster Management, Health and Social Policies, Social Work, Biological and Life Sciences**, and many other related disciplines. With its academician-friendly approach and meticulous attention to detail, our congress promises many innovations and a high standard of quality in every aspect.

The **International Health Sciences and Life Congress** continues to bring together renowned scientists in their respective fields with young academics and future scholars, acting as a guiding and encouraging force. In the past eight years, the congress has welcomed over **5,000 researchers** from more than **42 countries** and **over 200 universities** from Türkiye and abroad, fostering interdisciplinary collaboration and research. Backed by the strong support and assurance of **Burdur Mehmet Akif Ersoy University**, the congress has become a tradition and a benchmark of academic quality in its domain.

We are thrilled to reunite with you once againwhether **in person or via online presentations** as we prepare to host another exceptional edition of our congress. On behalf of the Organizing Committee, I would like to express our great sense of responsibility and pride in organizing this event at the university we are honored to be a part of. It will be our pleasure to welcome all scientists and participants devoted to academia in Burdur and at our congress.

King Regards…

Prof. Dr. Mümin POLAT

Congress President

INDEX

THE EFFECT OF TALOCRURAL JOINT MANIPULATION ON STATIC BALANCE IN PATIENTS WITH STROKE: A RANDOMIZED CROSSOVER TRIAL 41

LIVER TRANSPLANTATION RISK SHOULD BE INCLUDED IN CHOLECYSTECTOMY INFORMED CONSENT FORMS 42

PRESSURE, NECROSIS AND PERFORATION: WHY RECTAL TUBES SHOULD BE RECONSIDERED IN GENERAL SURGERY 43

PİRAZOL-BENZOTİYAZOL TÜREVİNİN SKBR3 MEME KANSERİ HÜCRELERİNDE SİTOTOKSİK VE APOPTOTİK ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 44

ANTİ-CD226 İLE UYARILAN NK-92 HÜCRELERİNİN ÜÇLÜ NEGATİF MEME KANSERİ HÜCRELERİ ÜZERİNDEKİ APOPTOTİK SİTOTOKSİK ETKİLERİ 45

MEME KANSERİNİN ÖNLENMESİNDE ÖNCELİKLİ HEDEF NE OLMALI? 46

EVALUATION OF EMPLOYEE IDEAS IN A HEALTHCARE ORGANIZATION USING TEXT MINING 47

AFET YÖNETİMİ ALANINDA SAĞLIK TEMALI ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 48

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİ PROFESYONELLERİNE SAĞLIK OKURYAZARLIĞI EĞİTİMİ: BİR MÜDAHALE ÇALIŞMASI 49

ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER AND INTERNET GAMING ADDICTION: WHAT WE KNOW SO FAR - A SYSTEMATIC REVIEW 50

THE RELATIONSHIP BETWEEN PHYSICAL ACTIVITY, NUTRITION KNOWLEDGE, AND BURNOUT LEVELS OF PROFESSIONALS SERVING INDIVIDUALS WITH SPECIAL NEEDS AND THEIR QUALITY OF LIFE 51

ANALYTICAL STUDIES ON THE DETERMINATION OF ANTIOXIDANT ACTIVITY AND PHENOLIC CONTENTS OF TOMATO (*Solanum lycopersicum*) VARIETIES 52

BAĞIRSAK-BEYİN EKSENİ VE MİKROBİYOTA TEMELLİ BESLENME MÜDAHALELERİ: NÖROLOJİK HASTALIKLARDA ANLATISAL BİR DERLEME 53

GİANT CELL ARTERİTİS: CLİNİCAL AND THERAPEUTİC EXPERİENCES FROM 15 CASES 54

THE RELATIONSHIP BETWEEN MOTHERS' SOCIAL MEDIA ADDICTION WITH MATERNAL ATTACHMENT AND MATERNAL ROLE 55

CYTOTOXIC EFFECTS OF BEE POLLEN METHANOLIC EXTRACT ON THE MEC-1 CHRONIC LYMPHOCYTIC LEUKEMIA CELL LINE 56

PATIENT INFORMATION DURING INTENSIVE CARE UNIT INFORMATION HOURS SHOULD BE DELIVERED JOINTLY BY PHYSICIANS AND NURSES 57

A SİLENT THREAT İN CATS: TRAUMATİC PALATAL DEFECTS AND SURGİCAL MANAGEMENT 58

SAĞLIK HİZMETLERİNDE GİYİLEBİLİR TEKNOLOJİLER: GÜNCEL UYGULAMALAR VE KLİNİK YANSIMALAR 59

HARP CERRAHISI VE SAĞLIK BAKIM HIZMETLERI 60

WE RECOMMEND ADDING DYES, BITTERANTS AND AVERSIVE ODORS TO HOUSEHOLD HYDROCHLORIC ACID AND BLEACH TO REDUCE ACCIDENTAL INGESTION IN TÜRKİYE 61

GENÇ YETİŞKİNLERDE YANGIN BİLİNCİ: BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ 62

YAŞLI İHMALİ SONUCU TRAVMA: BİR GERİATRİK ACİL DURUM VAKASI 63

NADİR KONJENİTAL AKCİĞER LEZYONLARININ CERRAHİ YÖNETİMİ: TEK MERKEZLİ 18 OLGULUK RETROSPEKTİF BİR DEĞERLENDİRME 64

ASCORBIC ACID-ENHANCED ADSC-LADEN DERMAL DECM BIOINKS FOR 3D BIOPRINTING 65

ADÖLESANLARIN İŞİTME CİHAZI KULLANAN AKRANLARINA KARŞI TUTUM VE ALGISI: 2020'Lİ YILLARIN ORTALARINDA İŞİTME CİHAZI ETKİSİ[1] 66

AFAZİYİ KONU ALAN ÇOCUK KİTAPLARININ TEMATİK ANALİZİ 67

A LITERATURE REVIEW OF THE EFFECTS OF ROSMARINUS OFFICINALIS, GLYCYRRHIZA GLABRA, AND MATRICARIA CHAMOMILLA ON HAIR LOSS AND HAIR GROWTH 68

CLINICAL CHARACTERISTICS AND TREATMENT OUTCOMES OF PATIENTS WITH STAGE III–IVA NASOPHARYNGEAL CARCINOMA: A SINGLE-CENTER EXPERIENCE 69

YAŞLI YETİŞKİNLERDE FİZİKSEL AKTİVİTEYE KATILIMI ETKİLEYEN ÇEVRESEL VE SOSYOKÜLTÜREL ENGELLER: CİNSİYET FAKTÖRÜ 70

YAŞLI BİREYLERE SAĞLANAN SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINA İLİŞKİN ELEŞTİREL BİR DEĞERLENDİRME ..71

EMOTIONAL EATING, MUSCULOSKELETAL PAIN, AND LIFESTYLE CHARACTERISTICS IN PROFESSIONAL ESPORTS PLAYERS 72

KAŞEKSİSİ OLAN VE OLMAYAN AKCİĞER KANSERİ HASTALARININ KAS KUVVETİ, SOLUNUM, EGZERSIZ KAPASİTESİ VE YÜRÜME PARAMETRELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 73

6 ŞUBAT DEPREMLERİNİ YAŞAYAN BİREYLERDE DEPREM ANKSİYETESİ VE AFET TUTUMLARININ İNCELENMESİ 74

NEOADJUVAN TEDAVİ SONRASI REKTUM KANSERİ HASTALARINDA ANASTOMOZ KAÇAĞININ YÖNETİMİNDE ENDOLUMİNAL VAKUM TEDAVİSİNİN ETKİNLİĞİ 75

PROPRİYOSEPTİF EGZERSİZLERİN ÇEVİKLİK PERFORMANSINA ETKİSİ 76

EARLY DİAGNOSİS AND SCREENİNG STRATEGİES İN PERİPHERAL ARTERY DİSEASE: CURRENT APPROACHES .77

CLINICAL, SURGICAL, AND PATHOLOGICAL OUTCOMES OF PATIENTS UNDERGOING SURGERY FOR ADRENAL MASSES BETWEEN 2014 AND 2025 78

ISOLATED UNILATERAL MACRODONTIA OF MANDIBULAR SECOND PREMOLAR: A CASE REPORT 79

THE EFFECTIVENESS OF VIRTUAL REALITY TRAINING ON COGNITIVE AND MOTOR FUNCTIONS IN PARKINSON'S PATIENTS 80

KOLONOSKOPİ UYGULANAN HASTALARDA GİRİŞİME İLİŞKİN ANKSİYETE, AĞRI VE BULANTI ŞİDDETİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ 81

FİBROMİYALJİ'DE AEROBİK EGZERSİZİN AĞRI ÜZERİNE ETKİSİ 82

AN OVERVİEW OF THE CONCEPT OF RESİLİENCE İN HEALTH PROFESSİONALS 83

YETİŞKİN BİREYLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR BESLENME BİLGİ VE DAVRANIŞ DÜZEYİ İLE AKDENİZ DİYET KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 84

FACTORS DETERMINING FUNCTIONAL OUTCOMES IN PATIENTS WITH KNEE OSTEOARTHRITIS 85

PERİOPERATİF SÜREÇLERDE DİJİTAL İKİZ YAKLAŞIMI: HEMŞİRELİK PERSPEKTİFİ 86

INCIDENTAL DISCOVERY OF AN UNDESCENDED TESTIS DURING EMERGENCY SURGERY FOR SUSPECTED INCARCERATED INGUINAL HERNIA IN AN ELDERLY PATIENT: A CASE REPORT 87

EFFECTS OF DİETARY FİBER ON DEPRESSİON VİA THE MİCROBİOTA–GUT–BRAİN AXİS 88

INTRAABDOMİNAL PRESSURE MEASUREMENT BY DİRECT NEEDLE PUNCTURE OF THE FOLEY CATHETER: IS IT ACCEPTABLE TO RİSK UROSEPSİS? 89

APPENDECTOMY BY OBSTETRİCİANS AND GYNECOLOGİSTS: MEDİCO-LEGAL BOUNDARİES AND INSTİTUTİONAL PRİVİLEGİNG İN TÜRKİYE AND THE UNİTED STATES 90

TRAVMATİK AORTOİLİAK ANEVRİZMANIN ENDOVASKÜLER TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU 91

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA MİXED METHOD STUDY YÖNTEMİ 92

ELASTOGRAPHIC EVALUATION OF THE SPLEEN IN THREE DOGS WITH LYMPHOMA: CASE SERIES 93

ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED APPROACHES IN ASSISTED REPRODUCTIVE TECHNOLOGIES 94

THE EFFECT OF NURSES' PAIN COPING METHODS ON PAIN MANAGEMENT AND CLINICAL DECISION MAKING IN PATIENTS 95

ÖLÇÜLEBİLİR OLANDAN ANLAMLI OLANA: POZİTİVİZMİN HEMŞİRELİK BAKIMINA BIRAKTIĞI İZ 96

SUBSPECIALIZATION IN EMERGENCY MEDICINE AFTER THE RECOGNITION OF INTENSIVE CARE MEDICINE 97

PALYATİF BAKIMDA EKİP ÇALIŞMASININ ÖNEMİ 98

DAVRANIŞ DEĞİŞİKLİĞİ YAKLAŞIMI OLARAK TRANSTEORİK MODEL VE SİGARA BIRAKMA SÜRECİNDEKİ YERİ 99

TEMPOROMANDİBULAR EKLEM DİSFONKSİYONU OLAN GENÇ ERİŞKİNLERDE SERVİKAL EKLEM POZİSYON HİSSİ İLE POSTÜRAL KONTROLÜN İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ 101

EVALUATING ENERGY DRINK CONSUMPTION BEHAVIORS AND KNOWLEDGE AMONG UNIVERSITY STUDENTS 102

ACİL TIP VE GENEL CERRAHİ UZMANLARI İÇİN ALMANYA'DAKİ EK ÜNVAN UYGULAMASI MODELİNİN TÜRKİYE'DE UYGULANMASI ÖNERİSİ 103

MUKOEPİDERMOİD KARSİNOM VAKALARINA İLİŞKİN BEŞ YILLIK BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI 104

KANSERDE TANISAL VE PROGNOSTİK BİYOBELİRTEÇ OLARAK LNCRNA'LAR 105

ROMATOİD ARTRİTLİ HASTALARDA TEMPOROMANDİBULAR EKLEM BÖLGESİNİN KONİK IŞINLI BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ: OLGU SERİSİ 106

POLY (SODIUM 4-STYRENESULFONATE) FUNCTIONALIZED MAGNETIC MICROMOTORS FOR DOXORUBICIN DELIVERY IN BREAST CANCER 107

DRY SOCKET (ALVEOLAR OSTEITIS) VE ORAL HİJYEN ARASINDAKİ İLİŞKİYİ İNCELEYEN ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ (2015–2025) 109

GENÇ YETİŞKİNLERDE MADDE BAĞIMLILIĞINDA AKRAN BASKISININ ROLÜ VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI 110

EVALUATION OF THE EFFECTS OF USING MACROSCOPY IMAGING AND AUTOMATED WRITING SYSTEMS ON REPORTING IN BIOPSY REPORTING PROCESSES 111

TIBBİ LABORATUVAR TEKNİK ALANINDA TEHLİKELİ ATIKLARIN KONTROLÜ VE SU YÖNETİMİ 112

KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DİSMENORE ŞİDDETİNE GÖRE AĞRI ALGISI VE BİLİŞSEL ÖZELLİKLERİN KARŞILAŞTIRILMASI: KESİTSEL BİR ÇALIŞMA 113

ANASTASIS: IMPLICATIONS OF CELLULAR RECOVERY FOR CANCER THERAPY 114

AİLE HEKİMLİĞİ EĞİTİMİNDE KÜÇÜK GRUP ETKİNLİĞİ İLE DERLEME HAZIRLAMA DENEYİMİ:BİR EĞİTİM MODELİ DEĞERLENDİRİLMESİ 115

INNOVATIVE APPROACHES IN THE CARE OF DIABETIC FOOT ULCERS 116

DİYALİZDE TELE SAĞLIĞIN KULLANIMI: DERLEME 117

NEOHESPERİDİN DİHİDROCHALCONE (NHDC) VE SAĞLIK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 118

KÜTAHYA İLİNDEKİ İNMELİ HASTALARIN İNME RİSK FAKTÖRLERİ, UYARICI BELİRTİLER VE TEDAVİ BİLGİSİ*** 119

AKUT YARA BAKIMINDA TELE SAĞLIĞIN KULLANIMI: DERLEME 120

KRONİK YARA BAKIMINDA TELE SAĞLIĞIN KULLANIMI: DERLEME 121

SPORCULARDA TİTREŞİMLİ VE TİTREŞİMSİZ FOAM ROLLİNG UYGULAMALARININ TOPARLANMA ÜZERİNE ETKİLERİ: LİTERATÜRÜN MEVCUT DURUMU VE GELECEK PERSPEKTİFLERİ 122

MENSTRUAL PAIN MANAGEMENT STRATEGIES IN SENIOR PHYSIOTHERAPY STUDENTS: A COMPARATIVE STUDY 123

TEMPOROMANDIBULAR EKLEM DISLOKASYONUNUN TEDAVISINDE KULLANILAN BOTULINUM TOXIN A'NIN KLINIK SONUÇLARI 124

ÇOCUK SOSYOLOJİSİ PERSPEKTİFİNDEN HASTANE OKULLARI: UZUN SÜRELİ HASTANEDE TEDAVİ GÖREN ÇOCUKLARDA SOSYALLEŞME VE EĞİTİM SÜREKLİLİĞİNİN KURUMSAL BOYUTU 125

SUSTAINABLE ELECTROANALYSIS OF PROMAZINE, PROMETHAZINE AND TRIMEPRAZINE: A GREEN APPROACH USING NANOWIRE-MODIFIED PENCIL GRAPHITE ELECTRODES[1] 126

ELECTROCHEMICAL ANALYSIS OF PHARMACEUTICAL RESIDUES IN WASTEWATER: A REVIEW OF CV AND DPV-BASED STUDIES 127

KEMİK DOKU MÜHENDİSLİĞİ UYGULAMALARI İÇİN KOLAJEN MEMBRAN SENTEZİ 128

INVESTIGATION OF ADHERENCE TO MIND AND MEDITERRANEAN DIETS IN WOMEN EXPERIENCING PREMENSTRUAL SYNDROME 129

WHY IS CAPILLARY BLOOD GAS ANALYSIS NEVER USED IN ADULTS IN TÜRKİYE? THE ROLE OF CAPILLARY SAMPLING IN PROTECTING HAND CIRCULATION AND REDUCING PAIN ACCORDING TO THE GERMAN S3 GUIDELINE 130

GUIDELINES DO NOT DEFINE A VASOPRESSOR DOSE THRESHOLD FOR RADIAL TO FEMORAL ARTERIAL LINE CONVERSION, DESPITE THE RISK OF HAND ISCHEMIA WITH HIGH DOSE VASOPRESSORS IN SURGICAL CRITICAL CARE 131

APPLICATION OF THE AMERICAN COLLEGE OF SURGEONS MANAGEMENT OF CHEST WALL INJURIES BEST PRACTICES GUIDELINES FOR RIB FRACTURES IN THE SURGICAL CRITICAL CARE UNIT 132

ZEYTİN YAPRAĞI EKSTRAKTININ PROSTAT KANSER HÜCRELERİNDE APOPTOSİS MEKANİZMASINA ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI 133

POSTMENOPOZAL KADINLARDA HEDONIK AÇLIK VE KRONOTİP ARASINDAKİ İLIŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 134

SARS-COV-2(+) HASTALARDA İNFLAMASYON SÜRECİNİ ETKİLEYEN SİTOKİN DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 135

ÜSTÜN YETENEKLI ÇOCUKLARLA YÜRÜTÜLEN BAHÇECILIK FAALIYETLERININ PSIKOSOSYAL ÖZELLIKLER VE SOSYAL BECERIYE ETKISI 136

CİLT YAŞLANMASINDA TGF-B/SMAD SİNYAL YOLUNUN ROLÜ 137

İTFAİYE PERSONELİNİN AFET MÜDAHALE DENEYİMLERİNİN FENOMENOLOJİK ANALİZİ 138

SPOR VE REKREASYON FAALİYETLERİNİN SAĞLIK VE YAŞAM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 139

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KLİNİK STRESÖRLERİN TIBBİ HATAYA ETKİSİ 140

DİYABET TANISINDA BULANIK MANTIK DESTEKLİ BİR HİBRİT YAKLAŞIM MODELİ 141

COMPARISON OF COST ANALYSES OF TOTAL KNEE ARTHROPLASTY AND PROXIMAL FIBULAR OSTEOTOMY IN TÜRKİYE 142

HEMŞİRELİK ESASLARINDA HOLİSTİK BAKIM YAKLAŞIMI 143

THE PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE UPPER EXTREMITY FUNCTION TEST-SIMPLIFIED VERSION IN PATIENTS WITH ACUTE EXACERBATION OF COPD 144

DİJİTAL MENOPOZ: KADINLARIN MENOPOZ SEMPTOMLARINI YÖNETMEDE MOBİL UYGULAMA VE SOSYAL MEDYA KULLANIM DENEYİMLERİ 145

[1]EXAMINING MARKERS OF OBESITY IN ADULT POPULATIONS: A PILOT STUDY 146

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DEPRESYON VE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYLERİNİN VİTAMİN ALIMLARI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ: ISPARTA İLİ ÖRNEĞİ 147

SIÇANLARDA METOTREKSAT KAYNAKLI OKSİDATİF DERİ HASARINA KARŞI KAFEİK ASİT FENETİL ESTERİNİN KORUYUCU ROLÜ: BİYOKİMYASAL VE ANTİOKSİDAN DEĞERLENDİRMELER 148

FERMENTE SOYA ÜRÜNÜ NATTO'NUN ALZHEİMER HASTALIĞINDAKİ TERAPÖTİK POTANSİYELİ 149

GEBELİKTEN İLK DİŞE: DÖRT TRİMESTER YAKLAŞIMIYLA MATERNAL-İNFANT AĞIZ SAĞLIĞI VE PEDODONTİSTİN ROLÜ 150

KRONİK KOMORBİDİTESİ OLAN BİREYİN GORDON'UN FONKSİYONEL SAĞLIK ÖRÜNTÜLERİ MODELİ'NE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ: OLGU SUNUMU 151

KENTSEL ÇOCUK HASTANELERİNDE AFET HAZIRLIĞI: SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ACİL TAHLİYE TUTUMLARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA 152

KİSTİK FİBROZİS İLE İLİŞKİLİ PULMONER ENFEKSİYONLARDA KÜRESEL ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİNİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ (1950–2025) 153

DİŞ HEKİMLİĞİNDE GÜNCEL BİR RESTORATİF MATERYAL: ALKASİTLER 154

MİNE HİPOPLAZİSİ BULUNAN ANTERİOR DİŞLERİN REZİN İNFİLTRASYON YÖNTEMİ İLE TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU 155

[1]LACTOSE-FREE AND GLUTEN-FREE FUNCTIONAL PUDDING WITH CHIA SEED FLOUR 156

SAĞLIK SEKTÖRÜNDE ÜSTLERİN MOBBING FARKINDALIĞI: ASTLARDAN ÜSTLERE YÖNELİK TERSİNE MOBBİNGİN PSİKOLOJİK VE MESLEKİ ETKİLERİ 157

HASTANELERİN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ: KARANLIK VERİ, KAYIT ALTINDAKİ UNUTULMUŞ BİLGİLER 158

MATERNAL PARACETAMOL USE DURING PREGNANCY EPIDEMIOLOGICAL TRENDS, INDICATIONS, AND POTENTIAL FETAL DEVELOPMENTAL RISKS: A SYSTEMATIC REVIEW 159

MAKSİLLER ANTERİOR POLİDİASTEMALARIN ORTODONTİK TEDAVİ SONRASI DİJİTAL İŞ AKIŞI VE "INJECTION MOULDING" TEKNİĞİ İLE ESTETİK REHABİLİTASYONU: BİR OLGU SUNUMU 160

ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN DIŞ KAYNAKLI DİŞ RENKLENMELERİ VE TEDAVİLERİ 161

GEÇ TRAVMAYA BAĞLI PERİAPİKAL LEZYON GELİŞEN ALT DAİMİ KESİCİ DİŞLERİN TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU 162

[1]INTUITIVE EATING APPROACH IN OBESE INDIVIDUALS 163

SAĞLIKLI KADINLARDA WUNDA CHAIR PİLATES VE MAT TEMELLİ PİLATES EGZERSİZLERİNİN DENGE ÜZERİNDEKİ AKUT ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 165

DİYABET NİYET, TUTUM VE DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ' NİN GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI 166

PASLANMAZ ÇELİK KRON RESTORASYONLARA İLİŞKİN EBEVEYNLERİN BİLGİ DÜZEYLERİ VE BAKIŞ AÇILARI . 167

ADÖLESAN HASTADA DAİMİ MOLAR DİŞTE GÖRÜLEN PERİAPİKAL APSE OLGUSUNUN ENDODONTİK TEDAVİ İLE BAŞARILI YÖNETİMİ 168

DİŞ ÇEKİMİ SONRASI GELİŞEN NADİR BİR KOMPLİKASYON : SERVİKOFASİYAL AMFİZEM VE PNÖMOMEDİASTİNUM 169

TÜRKİYE'DE SAĞLIK İNSAN GÜCÜ DAĞILIMININ SAĞLIK HİZMETİ KULLANIMINA ETKİSİ: İBBS-1 BÖLGELERİ ÜZERİNE KISA DÖNEM EĞİLİM ANALİZİ (2021–2023) 170

SAĞLIKTA "İKİNCİ MAĞDUR" (SECOND VİCTİM) FENOMENİ 171

ÇOCUK VE ADÖLESANLARDA TEMPOROMANDİBULAR EKLEM DİSFONKSİYON SENDROMU (TMDS) GELİŞİMİNDE ROL OYNAYAN FAKTÖRLER VE KLİNİK SEMPTOMLAR 172

GENÇ DAİMİ KESER DİŞLERDE GÖRÜLEN DENTAL TRAVMA SONUCU UYGULANAN CVEK AMPUTASYONU: OLGU SUNUMU 173

SÜT DİŞLENME DÖNEMİNDEKİ ÇOCUKLARDA KÖTÜ ORAL ALIŞKANLIKLARIN GÖRÜLME SIKLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 174

ENDOKRON RESTORASYONLARIN KLİNİK DEĞERLENDİRİLMESİ: BEŞ VAKA SUNUMU 175

MASUM AKTİVİTE, CİDDİ SONUÇ: AT BİNME SONRASI RABDOMİYOLİZ 176

IDENTIFICATION OF PROSTATE CANCER-SPECIFIC LNCRNA-MIRNA-MRNA INTERACTION NETWORKS THROUGH AN INTEGRATED BIOINFORMATICS APPROACH 177

METAHEURISTIC OPTIMIZATION METHODS FOR RADIOISOTOPE APPLICATIONS IN NUCLEAR MEDICINE AND RADIATION ONCOLOGY 178

SEREBRAL PALSİDE OTURMADA BASINÇ HARİTALAMA SİSTEMLERİNİN KULLANIMI 179

PARENTING STYLES AND PRACTICES IN CHILDHOOD OBESITY 180

ROBOTİK CERRAHİDE AMELİYATHANE HEMŞİRELERİNİN ROLÜ VE YETKİNLİK GEREKSİNİMLERİ 181

REKREASYONEL KOŞUCULARDA SPOR YARALANMALARINI ÖNLEME YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ TECRÜBELERİN BELİRLENMESİ: NİTEL ARAŞTIRMA 182

REPAIR OF A FRACTURED METAL-SUPPORTED PORCELAIN RESTORATION USING AN INTRAORAL PORCELAIN REPAIR KIT: A CASE REPORT 183

ORGANIZATIONAL AND BEHAVIORAL DYNAMICS OF GREEN HOSPITAL AWARENESS AMONG HEALTHCARE PROFESSIONALS: A QUALITATIVE STUDY 184

ÇOCUKLARDA BİTKİSEL VE KİMYASAL AĞIZ GARGARALARININ ETKİNLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR DERLEME 185

BEŞİKTEKİ SİSTEMLER: UZUN DÖNEMLİ BAKIM SİGORTASI' NIN KURULUŞU, BÜYÜME SÜRECİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU 186

BOŞ BEŞİK: TÜRKİYE'DE UZUN DÖNEMLİ BAKIM SİGORTASININ YOKLUĞU – MEVCUT DURUM, İHTİYAÇLAR VE BEKLENTİLER 187

INTEGRATION OF ANATOMY EDUCATION INTO THE DIGITAL AGE 188

ACTIVE LEARNING METHOD IN NURSING EDUCATION: SIMULATION 189

SONO-FOTODİNAMİK TERAPİ AMAÇLI YENİ TİP ÇİNKO FTALOSİYANİNLERİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU 190

HAYAT KURTARAN TROMBOLİTİK TEDAVİNİN PARADOKSAL BİR SONUCU: MASİF PULMONER EMBOLİ SONRASI GELİŞEN YAŞAMI TEHDİT EDEN LİNGUAL HEMATOM 191

LOMBER DİSH HERNİ AMELİYATI SONRASI KORSE KULLANIMININ AĞRI YÖNETİMİNE ETKİSİ: LİTERATÜR TARAMASI 192

AN INVESTIGATION OF NURSING STUDENTS' STRESS IN THEIR FIRST CLINICAL PLACEMENT AND ITS INFLUENCING FACTORS 193

BABA ÇOCUK ETKİLEŞİMİNDE DUYARLILIK VE YÖNLENDİRME DİNAMİKLERİ 194

GIDA ENFLASYONUNUN BESLENME DAVRANIŞI ÜZERİNE ETKİSİ İLE AKDENİZ DİYETİNE UYUM ARASINDAKİ İLİŞKİ 195

EVALUATION OF ACETYLATED HISTONE 4 [ACLYS12, ACLYS16, ACLYS8, ACLYS5] EXPRESSION DURING POSTNATAL DEVELOPMENT IN THE RAT TESTIS AND EPIDIDYMIS 196

EXAMINATION OF NURSING STUDENTS' SELF-CONFIDENCE IN PERIPHERAL INTRAVENOUS CATHETER INSERTION SKILLS 197

AN INTERDISCIPLINARY APPROACH: A SYSTEMATIC REVIEW OF THE EFFECTS OF ANTIBIOTIC ADMINISTRATION ON GUT MICROBIOTA AND INTESTINAL EPITHELIAL BARRIER 198

BAKIM MALİYETİ ÜZERİNE SİSTEMATİK DERLEME: PALYATİF VE HOSPİS BAKIM 199

SAVUNUCULUK FAALİYETLERİ ÖLÇEĞİ TÜRKÇE GEÇERLİLİK GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI 200

ESNEK PES PLANUSTA KISA AYAK EGZERSIZLERI: KLINIK İYILEŞME VE PEDOBAROGRAFIK DEĞIŞIMLERIN ANALIZI 201

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÇEVRE SAĞLIĞI OKURYAZARLIĞI DÜZEYİ: BİR DERLEME ÇALIŞMASI 202

SUBKLİNİK TİROİD DİSFONKSİYONU OLAN HASTALARDA RUHSAL DURUM VE YAŞAM KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 203

KRİTİK ALTYAPI KIRILGANLIĞI VE ELEKTRİK KESİNTİLERİ: SENARYO TABANLI AFET ANALİZİ 204

ODONTOJENİK PATOLOJİYİ TAKLİT EDEN MANDİBULAR DESMOİD FİBROMATOZİSİN MULTİMODAL GÖRÜNTÜLEME TEKNİKLERİ İLE TEŞHİSİ: BİR OLGU SUNUMU 205

ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİ ÖĞRENCİLERİNİN DEPREM KORKU VE ALGI DÜZEYLERİNİN CİNSİYET FAKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 206

TIBBİ CİHAZLARA BAĞLI BASINÇ YARALANMASININ ÖNLENMESİNDE-HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI 207

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SİBER ZORBALIK DUYARLILIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 208

MULTİPL SKLEROZ'LU KADINLARDA TAİ CHİ VE KARE ADIMLAMA EGZERSİZLERİNİN DİZ EKLEMİ POZİSYON DUYUSU ÜZERİNE ETKİLERİ 209

MESLEKLER ARASI İLETİŞİM KAPSAMINDA BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ HEMŞİRELİK VE ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİ ÖĞRENCİLERİNİN BİRLİKTE ÇALIŞMAYA YATKINLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 210

EXPLORING THE TECHNOSTRESS EXPERIENCED BY NURSES WORKING IN THE OPERATING ROOM: A QUALITATIVE STUDY 211

E-SAĞLIK OKURYAZARLIĞI BAĞLAMINDA SİBERKONDRİ EĞİLİMLERİ 212

TEMPORAL LOB EPİLEPSİSİNDE CORPUS CALLOSUM MORFOMETRİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 213

ELECTROCHEMICAL CHARACTERIZATION OF STREPTOMYCIN-LOADED MAGNESIUM STRUCTURES ON SCREEN-PRINTED ELECTRODES 214

ACUTE TOXICITY OF DECİS® 2.5 EC IN MEDICINAL LEECH *Hirudo* verbana carena, 1820 215

EXPRESSION PATTERNS OF H3K4ME3 IN THE RAT TESTIS AND EPIDIDYMIS DURING POSTNATAL DEVELOPMENT 216

AFET SIĞINAKLARINDA SAĞLIK ÇIKTILARINI ETKİLEYEN FİZİKSEL VE ÇEVRESEL FAKTÖRLER 217

MOBİL TEMELLİ EĞİTİMLE DİYABETLİ BİREYLERDE SAĞLIK İNANCI VE KONTROL ODAĞI ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ* 219

TÜRKİYE'DE KURAKLIKLA MÜCADELEDE ULUSAL POLİTİKA ARAÇLARININ AFET YÖNETİMİ PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ 220

YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDEKİ EBEVEYNLERİN PSİKOSOSYAL SORUNLARI VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI 221

RADİX ENTOMOLARİS VE PERİAPİKAL LEZYONLU BİRİNCİ MANDİBULAR MOLARIN DENTAL OPERASYON MİKROSKOBU KULLANILARAK RETREATMENT TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU 222

ENDODONTİDE MAKSİLLER SİNÜS ARAŞTIRMALARININ BİLİMSEL EVRİMİ: KAPSAMLI BİR BİBLİYOMETRİK ÇALIŞMA (1982 - 2026) 223

TÜRKİYE'DE VİTAL PULPA TEDAVİLERİ ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ (1984-2025) 224

PERİAPİKAL LEZYONUN EŞLİK ETTİĞİ İNTERNAL VE EKSTERNAL İNFLAMATUAR KÖK REZORPSİYONUNDA GÜNCEL ENDODONTİK YAKLAŞIM: OLGU SUNUMU 225

CERRAHİYE ALTERNATİF BİR YAKLAŞIM: DEKOMPRESYON UYGULANMIŞ BİR DİŞTE MTA PLUG İLE BAŞARILI ORTOGRAD KÖK KANAL TEDAVİSİ 226

MÜZİKLE TERAPİNİN ŞİZOFRENİ HASTALARI ÜZERİNE ETKİSİ: ANLATI (NARRATIVE) DERLEME 227

AFET YÖNETİMİ ODAKLI STAJ DEĞERLENDİRME SÜRECİNİN YETKİNLİK TEMELLİ ANALİZİ: ÇOK BOYUTLU MODEL İNCELEMESİ 228

PEDİATRİK CERRAHİDE ANKSİYETEYİ AZALTMAYA YÖNELİK UYGULANAN EĞİTİM MÜDAHALELERİNİN ETKİSİ: LİTERATÜR TARAMASI 229

LABORATUVAR İLE KLİNİK ARASINDAKI "ÖLÜM VADİSİ"Nİ AŞMAK: TRANSLASYONEL TIPTA ÇÖZÜM YAKLAŞIMLARI 230

TRANSLASYONEL İMMUNOLOJİDE MİKROBİYOTA: ÇEŞİTLİLİKTEN YAPAY ZEKA TABANLI KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ TEDAVİYE 231

DİYET BİLEŞENLERİNİN EPİGENETİK MEKANİZMALARLA ANTİKANSER ETKİLERİ 232

ERGENLERDE ALGILANAN HELIKOPTER EBEVEYNLIK TUTUMU ILE MÜKEMMELIYETÇILIK ARASINDAKI İLİŞKI: TANIMLAYICI ARAŞTIRMA 233

ERKEK ÜREMESİNDE HİSTON PROTEİNLERİ, GEÇİŞ PROTEİNLERİ VE PROTAMİNLERİN FONKSİYONEL ÖNEMİ 234

ZİKA VİRÜSÜ: KÜRESEL YAYILIMI, SAĞLIK ETKİLERİ VE TÜRKİYE İÇİN OLASI RİSKLER 235

SPİNAL ANESTEZİLİ DİZ ARTROPLASTİSİNDE BİNAURAL VURUŞLU MÜZİĞİN ANKSİYETE, AĞRI VE KORTİZOL DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ: PİLOT RANDOMİZE ÇALIŞMA 236

STAJYER DİŞ HEKİMLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN KOMPOZİT RESTORASYON UYGULAMALARINDA KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 237

BİLATERAL GÖMÜLÜ KANİNLERİN ORTODONTİK TEDAVİSİNDE DAMON Q BRAKET SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ: BİR VAKA RAPORU 238

GEBELİKTE İNTERNET KULLANIMININ BİLGİLENDİRİCİ VE YÖNLENDİRİCİ ROLÜ 239

POLİKİSTİK OVER SENDROMU HASTALARINDA KOROİDAL YAPI VE KOROİDAL VASKÜLER İNDEKSİN DEĞERLENDİRİLMESİ 240

SERÖZ OTİTİN BEKLENMEDİK BİR NEDENİ: NAZOFARENGEAL ONKOSİTİK METAPLAZİ 241

SİLAJDAN SÜTE KALİTE ARTIŞI: HOMO- VE HETEROFERMENTATİF LAKTİK ASİT BAKTERİLERİNİN SİNERJİK ETKİLERİ 242

EVALUATION OF NURSES' VIEWS ON JOB SATISFACTION: A PUBLIC HOSPITAL EXAMPLE 243

EVALUATION OF PUBLIC HOSPITAL HEALTHCARE WORKERS' VIEWS ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY 244

İSKELETSEL SINIF III MALOKLÜZYONUN TEDAVİSİNDE SURGERY-FİRST YAKLAŞIMI: ESTETİK SONUÇLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 245

ÇOCUKLARDA TEKNOLOJİK AYGIT KULLANIMI: KRANİOSERVİKAL POSTÜR VE DENTOFASİYAL GELİŞİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 246

THE IMPACT OF TECHNOLOGICAL DEVICE USE ON CRANIOCERVICAL POSTURE AND DENTOFACIAL DEVELOPMENT IN CHILDREN 247

PRENATAL ULTRASONOGRAFİDE ÇOKLU SİSTEM ANOMALİLERİ: TRİZOMİ 18 TANISINA GÖTÜREN BULGULAR VE BİR OLGU SUNUMU 248

TÜRKİYE'DE AKDENİZ BÖLGESİNDE YETİŞEN TAZE *CASSIA ANGUSTIFOLIA VAHL.* (SİNAMEKİ) BİTKİSİNİN YAPRAK VE ÇİÇEK EKSTRELERİNDE OKSİDAN/ANTİOKSİDAN DURUM 249

ASSESSMENT OF ACCESS TO PHYSIOTHERAPY SERVICES AND REHABILITATION NEEDS IN THE MARDİN REGION: A CROSS-SECTIONAL STUDY 250

EVALUATION OF PUBLICATIONS RELATED TO METHANOL INTOXICATION FROM THE PAST TO THE PRESENT: GLOBAL AND BIBLIOMETRIC ANALYSIS 251

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNDE TÜKENMİŞLİK SENDROMU: GÜNCEL LİTERATÜRÜN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ 252

AXIALLY QUINOLINE-SUBSTITUTED SILICON PHTHALOCYANINES: SYNTHESIS, CHARACTERIZATION AND ENZYME INHIBITION STUDIES 253

HISTOPATHOLOGICAL EFFECTS OF BISPHENOL A AND S ON THE RAT GASTROINTESTINAL SYSTEM AND URINARY MASS SPECTROMETRIC EVALUATION 254

SİVİL KBRN OLAYLARININ YÖNETİMİNDE HASTANELERİN ROLÜ: SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI HASTANE S.6.1 ÇERÇEVESİNDE ÇOK AŞAMALI SÜREÇLER VE ÇALIŞAN GÜVENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 255

TARGETED TEMPERATURE MANAGEMENT IN CRITICAL CARE: BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF CURRENT STATUS AND FUTURE TRENDS 256

SAĞLIK KURUMLARINDA SİVİL KBRN KAYNAKLI OLASI HASTA GÜVENLİĞİ RİSKLERİNİN SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI-HASTANE S. 6.1 ÇERÇEVESİNDE ANALİZİ VE BÜTÜNCÜL MODEL ÖNERİLERİ 257

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF MCTR1 ON ISCHEMIA-REPERFUSION INJURY IN AN EXPERIMENTAL CEREBRAL ISCHEMIA-REPERFUSION MODEL IN RATS 259

ALTERNATIVE AND COMPLEMENTARY METHODS IN THE TREATMENT OF PRESSURE ULCERS 260

LAZER DESTEKLİ DİŞ HEKİMLİĞİNDE KLİNİK GÜVENLİK YAKLAŞIMLARI: BİR ANLATI DERLEMESİ 261

YUTMADA FİZYOTERAPİNİN SKOLYOZ VE EPİLEPSİLİ ÇOCUK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: OLGU SUNUMU 262

TİP 2 DİYABETTE HİPOGLİSEMİ ÖZ BAKIM DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI: GEÇERLİK-GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI 263

ASSOCIATION BETWEEN RESTLESS LEGS SYNDROME AND CALCANEAL SPURS: A CROSS-SECTIONAL RADIOLOGICAL AND CLINICAL STUDY 264

UNEXPECTED COMPLETE ATRIOVENTRICULAR BLOCK IN A PATIENT PRESENTING WITH ISOLATED FATIGUE IN THE EMERGENCY DEPARTMENT: A CASE REPORT 265

YARA İYİLEŞMESİNDE PROBİYOTİK BAZLI YAKLAŞIMLAR: BİBLİYOMETRİK ANALİZ SONUÇLARI 266

SKUAMOZ HÜCRELİ KARSİNOMDAN MUKOEPİDERMOİD KARSİNOMA GEÇİŞ: OLGU SUNUMU 267

YAŞLILARDA KENDİNE YÖNELİK İHMAL VE YAŞ AYRIMCILIĞI: LİTERATÜR DERLEMESİ 268

DENTİN HASSASİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 269

Cyprinus carpio İSKELETİNDEN ELDE EDİLEN HİDROKSİAPATİTİN ORGANİK DİŞ MACUNU FORMÜLASYONUNDA UYGULANMASI VE FİZİKO-KİMYASAL ANALİZLERİ 270

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YAPAY ZEKAYA YÖNELİK GENEL TUTUMUN ÜRETKEN YAPAY ZEKA KABULÜ, OKURYAZARLIĞI VE DİJİTAL BESLENME DAVRANIŞLARI İLE İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 271

PARENTAL ACCEPTANCE LEVELS IN PARENTS OF CHILDREN USING HEARING AIDS 272

KORONER ARTER BY-PASS GREFT AMELİYATI SONRASI ERKEN DÖNEMDE HASTALARDA GÖRÜLEN SEMPTOMLARIN VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ 273

WILLINGNESS TO PAY FOR AI-SUPPORTED CLINICAL PHARMACY SERVICES AMONG PHARMACISTS: A PHARMACOECONOMIC ANALYSIS 274

AFET YÖNETİMİNDE TEKNOLOJİ YÖNETİŞİMİ: KURUMSAL KAPASİTE VE STRATEJİK ÖNCELİKLER 275

THE EFFECT OF HEALTH LITERACY ON QUALITY OF LIFE AND PATIENT SATISFACTION: A STUDY ON ELDERLY INDIVIDUALS RECEIVING HOME HEALTH CARE 276

AFET OKURYAZARLIĞININ AFET RİSK AZALTMADAKİ ROLÜ 277

CUTİS LAXA SENDROMLU BİR OLGUDA ORTODONTİK TEDAVİ YAKLAŞIMI 278

PİPETİN ÖTESİNDE: KLİNİK PRATİK İÇİN TIBBİ BİYOKİMYA LABORATUVAR MÜFREDATINI YENİDEN DÜŞÜNMEK 279

İRREVERSİBL PULPİTİSLİ OLGUN DAİMİ DİŞLERDE VİTAL PULPA TEDAVİSİNİN GÜNCEL EĞİLİMLERİ VE SONUÇLARI: GÜNCELLENMİŞ 5 YILLIK SİSTEMATİK DERLEME 280

MİYOKARD İNFARKTÜSÜ GEÇİREN BİREYLERDE ALGILANAN STRES UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ VE BELİRLEYİCİ FAKTÖRLER 281

POSTBİYOTİKLERİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ 282

PREVALENCE AND COMPLEXITY OF MIDDLE MESIAL CANAL IN MANDIBULAR FIRST PERMANENT MOLARS OF A TURKISH SUBPOPULATION 283

DESIGN METHODS OF ANTIMICROBIAL PEPTIDES ACTIVE AGAINST STAPHYLOCOCCUS AUREUS 284

GIDA SEKTÖRÜNDE SOĞUK PLAZMA TEKNOLOJİSİNİN KULLANIM ALANLARI 285
KURUTMA YÖNTEMLERİNİN PROSES PERFORMANSI VE FENOLİK PROFİL ÜZERİNE ETKİLERİ 286
ÇOCUKLARDA ARTAN EKRAN SÜRESİNİN GENEL VE AĞIZ SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 287
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ÇOCUK AĞIZ SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 288
ZİRKONYA TAKVİYELİ LİTYUM SİLİKAT SERAMİKLERDE ELMA SİRKESİ, AĞIZ GARGARALARI VE AĞARTMA SONRASI YÜZEY VE RENK DEĞİŞİMLERİ 289
AFET YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÇEVRİMDIŞI ACİL MÜDAHALE BİLGİ SİSTEMİ 290
HISTOLOGICAL AND IMMUNOFLUORESCENCE FINDINGS ON TMT-INDUCED GERM CELL LOSS IN RAT TESTIS: PRELIMINARY RESULTS 291
GENİŞ PERİAPİKAL LEZYONLU DİŞLERİN ENDODONTİK TEDAVİ SONRASI 3,5 SENELİK TAKİBİ: BİR OLGU SUNUMU 292
CIRCADIAN RHYTHM DISRUPTION AMPLIFIES MICROGLIA-MEDIATED NEUROINFLAMMATION: PHYSIOLOGICAL BASIS OF COGNITIVE IMPARMENT 293
BİR KABLO GRUBU ÜRETİM FİRMASINDA FINE-KINNEY İLE RİSK ANALİZİ 294
YAPAY ZEKA DESTEKLİ KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENME SİSTEMLERİNİN TÜRK KIZILAY AFET EĞİTİM KAMPLARINDA UYGULANABİLİRLİĞİ 295
MİDYE DOLMALARDAN İZOLE EDİLEN GRAM NEGATİF BAKTERİ SUŞLARININ ANTİBİYOTİK DİRENÇ PROFİLLERİNİN BELİRLENMESİ 296
TRANSTEORETİK MODEL TEMELLİ MOTİVASYONEL GÖRÜŞME UYGULAMASI: BİR OLGU SUNUMU 297
GIDALARDA KARBON AYAK İZİ VE ÇEVRESEL ETKİLERİ 298
DERİN BOYUN APSESİNE BAĞLI GEÇİCİ VOKAL KORD PARALİZİSİ OLGUSU 299
YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE PREMATÜRE BEBEĞİ YATAN EBEVEYNLERİN STRES VE TABURCULUĞA HAZIR OLUŞ DÜZEYLERİ; LİTERATÜR TARAMASI 300
NOVEL PYRAZOLINE-BASED COMPOUNDS AS POTENTIAL THERAPEUTICS FOR AMYOTROPHIC LATERAL SCLEROSIS 301
SYNTHESIS AND BIOLOGICAL EVALUATION OF NAPHTHYL- AND TOLYL-BASED DERIVATIVES AGAINST CML 302
ENTEROTOKSİN ÜRETEN STAPHYLOCOCCUS AUREUS ÜZERİNE BAZI BİTKİSEL EKSTRAKTLARIN ANTİMİKROBİYAL ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI 303
DEVELOPMENT OF NOVEL THIAZOLONE DERIVATIVES AS POTENTIAL ABL TK INHIBITORS FOR THE TREATMENT OF CML 304
DESIGN, SYNTHESIS AND EVALUATION OF A NOVEL IP6 DERIVATIVE TARGETING THE HIV-1 MATRIX PROTEIN 305
FUTBOLCULARDA GÖVDE BÖLGESİ KİNEZYO BANTLAMANIN DENGE ÜZERİNDEKİ AKUT ETKİLERİNİN İNCELENMESİ 306
ISPARTA GÖLBAŞI OFİYOLİTLERİNDE ASBEST MİNERALLERİNİN FTIR VE XRD İLE MİNERALOJİK TANIMLANMASI VE SAĞLIK RİSKLERİ 307
ACADEMIC PERFECTIONISM AND ASSOCIATED FACTORS AMONG MEDICAL STUDENTS 308
BEYOND BORDERS INTERNATIONAL STUDENTS' EXPERIENCES IN TURKISH HEALTH EDUCATION: A QUALITATIVE STUDY 309
THE EFFECT OF COOKING TIME AND LEMON JUICE ON HEAVY METAL MIGRATION TO CHICKEN BROTH 310
ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN BAKIM VERENLERİNİN BAKIM YÜKÜ UYKU KALİTESİ VE YORGUNLUK DURUMLARININ PELVİK TABAN FONKSİYONLARI İLE İLİŞKİSİ 311

BİTKİSEL DROG OLARAK KULLANILAN *STYRAX OFFİCİNALİS* L. YAPRAKLARININ ANATOMİK VE FENOLİK KOMPOZISYONU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ[1] 312

PEDİATRİK ONKOLOJİ BAKIMINDA YENİLİKÇİ BİR YAKLAŞIM OLARAK YAPAY ZEKA: FIRSATLAR VE ETİK ZORLUKLAR 313

KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ 6 ŞUBAT DEPREMLERİNİN AFET YÖNETİMİ PERSPEKTİFİNDEN 11 İL ÜZERİNDEN VAKA ANALİZİ 314

AMELİYATHANEDE ACİL DURUM YÖNETİMİ 315

MİNİMAL İNVAZİV CERRAHİ: LAPAROSKOPİK VE ROBOTİK YAKLAŞIMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 316

DEPREM SONRASI KONTEYNER KENTTE YAŞAYAN 5-10 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN GIDA GÜVENCESİ VE ULTRA İŞLENMİŞ BESİN TÜKETİMİNİN SAPTANMASI 317

ENDODONTİK OLARAK TEDAVİ EDİLMİŞ DİŞLERİN REHABİLİTASYONUNDA ENDOKURONLARIN ROLÜ: SONLU ELEMANLAR ANALİZİ TEMELİNDE MEVCUT DURUM VE GELECEĞE YÖNELİK PROJEKSİYONLAR 318

KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİ İLE MENSTRÜEL SEMPTOMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİ 319

İSHALLİ BUZAĞILARDA BAZI VİRAL, BAKTERİYEL VE PARAZİTER ETKEN VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI 320

GENETİK HASTALIKLAR TANI VE DEĞERLENDİRME MERKEZİ LABORATUVARLARINDA SİSTEMATİK RİSK YÖNETİMİ:TS EN ISO 15189: 2023 STANDARDI VE SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI-HASTANE 6.1 ODAKLI BİR MODEL YAKLAŞIMI 321

BACTERIA-DERIVED RECOMBINANT INTERFERON-GAMMA PRODUCTION AND IN VITRO EFFICACY AGAINST *Equine herpesvirus-1* INFECTION 323

INCORPORATION OF KOMBUCHA IN MEAT AND EDIBLE COATING TO IMPROVE THE QUALITY AND SHELF LIFE OF COOKED GROUND BEEF DURING REFRIGERATED STORAGE 324

INFLUENCE OF CAPER (*Capparis spinosa*) POWDER ON ENHANCING STORAGE STABILITY AND QUALITY TRAITS OF FERMENTED SAUSAGES (SUCUK) 325

TÜRKİYE VE YUNANİSTAN'IN SAĞLIK GÖSTERGELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ 326

EFFECTS OF CHRONIC INTERMITTENT COLD STRESS ON VISCERAL ORGANS IN PERIPUBERTAL RATS 327

DESIGN, SYNTHESIS AND BIOLOGICAL EVALUATION OF SOME BENZIMIDAZOLE AND BENZOXAZOLE DERIVATIVES AS A-GLUCOSIDASE INHIBITORS 328

EKO-ANKSİYETE: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN PSİKOSOSYAL ETKİLERİ ÜZERİNE BİR DERLEME 329

KEDİ VE KÖPEKLERDE PATELLA LUKSASYONU 330

KERATOKONJUNKTİVİTİS SİKKA (KCS) 331

TÜKETİME HAZIR SUNULAN TATLANDIRICI İÇEREN ALKOLSÜZ İÇECEKLERDE ASPARTAM MİKTARININ BELİRLENMESİ 332

THERAPEUTIC COMMUNICATION IN NURSING CARE: A DOCUMENT ANALYSIS 333

KARADUT VE KARADUTTAN ELDE EDİLEN MEYVE SUYU, PESTİL VE SİRKENİN MİNERAL KOMPOZİSYONUNUN KARŞILAŞTIRILMASI 334

FULMINANT MESENTERIC ISCHEMIA DESPITE NORMAL CT ANGIOGRAPHY AND PROPHYLACTIC ENOXAPARIN: THE IMPORTANCE OF CLINICAL SUSPICION IN A GERIATRIC PATIENT 335

KARDİYAK CERRAHİ GEÇİREN HASTALARDA HAYAT SEVGİSİ İLE AMELİYAT SONRASI İYİLEŞME ARASINDAKİ İLİŞKİ 336

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE İKİNCİ MAĞDUR FENOMENİ: HASTA GÜVENLİĞİ VE KLİNİK EĞİTİM AÇISINDAN YANSIMALARI 337

SAĞLIK İNANÇLARININ KLİNİK SONUÇLARA ETKİSİ: ASTIM TANILI BİR BEBEĞİN OLGU SUNUMU 338

GRAVES HASTALIĞINDA YAŞAMI TEHDİT EDEN BİR KOMPLİKASYON: TİROTOKSİK HİPOKALEMİK PERİYODİK PARALİZİ 339

SINIF III MALOKLUZYON TEDAVİSİNDE KONVANSİYONEL ORTOGNATİK CERRAHİ: BİR VAKA SUNUMU 340

2010-2017 TARİHLERİ ARASINDA MEDİKAL ONKOLOJİ ÜNİTESİNE BAŞVURAN SCLC HASTALARDA SAĞKALIM ANALİZİ VE SAĞKALIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER 341

YAŞAM TARZI TIBBI İLE İLGİLİ DERLEME 342

THE RELATIONSHIP BETWEEN COGNITIVE EMOTION REGULATION AND PERCEPTION OF TRAUMATIC CHILDBIRTH IN PREGNANT WOMEN: A CROSS-SECTIONAL CORRELATIONAL STUDY 344

YAŞLILIKTA İÇSEL KAPASİTENİN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ: ÖZ YÖNETİM PERSPEKTİFİNDEN KAVRAMSAL BİR MODEL ÖNERİSİ 345

PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE İYİLEŞME ODAKLI DİL KULLANIMI 346

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DIŞ KANAMA KONTROLÜ İLK YARDIMINDA YÜKSEK GERÇEKLİKLİ SİMÜLASYONUN ETKİLİLİĞİ 347

HASTANE ÖNCESİ ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE YAŞLI BİREYLERDE KIRILGANLIK 348

KERATOCONUS: CLINICAL PRACTICE AND THERAPEUTIC MANAGEMENT 349

MESANE DRENAJ YÖNTEMLERİNİN PSİKOSEKSÜEL ETKİLERİ: KALICI ÜRETRAL KATETER VE TEMİZ ARALIKLI KATETERİZASYON UYGULANAN HASTALARDA KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ 350

INVESTIGATION OF BOVINE RESPIRATORY VIRAL AGENTS (BHV-1, BVDV, BRSV, AND BPIV-3) IN CALVES WITH RESPIRATORY SYSTEM SYMPTOMS 351

ENDODONTİK AĞRI YÖNETİMİNDE ANTİHİSTAMİNİKLERİN SİSTEMİK KULLANIMI 352

RAMAZAN ORUCUNUN BESLENME DURUMU VE VÜCUT KOMPOZİSYONU ÜZERİNE ETKİLERİ 353

INFERIOR VENA CAVA AGENESIS PRESENTING WITH BILATERAL DEEP VEIN THROMBOSIS FOLLOWING PHARMACOMECHANICAL THROMBECTOMY: A CASE REPORT 354

ENDODONTİDE ULTRASONOGRAFİNİN YERİ 355

PARKİNSON HASTALARINDA SERUM FERRİTİN DÜZEYLERİ İLE HASTALIK PROGRESYONU ARASINDAKİ İLİŞKİ 356

LIPOSOMAL FORMULATION MITIGATES GENTAMICIN-INDUCED NEPHROTOXICITY IN RATS: BIOCHEMICAL, MOLECULAR AND HISTOPATHOLOGICAL EVIDENCE 357

POSTURE AND PAIN MANAGEMENT IN HEALTHY CHILDREN: EVALUATING THE IMPACT OF SHORT-TERM POSTURE EXERCISES AND YOGA 358

AFET MAĞDURU KİMLİKLENDİRME SÜREÇLERİNDE KULLANILAN YÖNTEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 359

70 YAŞ ÜSTÜ MİDE KANSERİ HASTALARINDA AMELİYAT SONRASI NÖTROFİL-LENFOSİT ORANININ VE LENFOSİT-C-REAKTİF PROTEİN ORANININ PROGNOSTİK ETKİSİ 361

SKAPULA–MİDE BAĞLANTISI: KRONİK SKAPULAR AĞRIDA FASYAL VE VİSSERAL ETKİLEŞİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ: 12 OLGULUK SERİ 362

PDW (PLATELET DİSTRİBUTİON WİDTH) ALT GASTROİNTESTİNAL SİSTEM KANAMALARINDA KOLOREKTAL KANSERLER İÇİN İPUCU OLABİLİR Mİ? 363

KARDİYOVASKÜLER HASTALIK TANISI ALAN BİREYLERİN RİSK FAKTÖRLERİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE HASTALIK ALGISININ DEĞERLENDİRİLMESİ 364

THE TRANSFORMATION OF HOSPITALS INTO “HEALTH FACTORIES” IN THE CONTEXT OF THE MARKETIZATION OF HEALTH SERVICES 365

THE RELATIONSHIP BETWEEN NURSES' ATTITUDES TOWARD THE ELDERLY AND THEIR LEVELS OF EMPATHY 366

SYNERGISTIC INHIBITION OF COLON CANCER CELL VIABILITY AND ANOIKIS RESISTANCE BY FRAX1036 AND CURCUMIN 367

HEMŞİRELİKTE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ ETİK BOYUTLARI 368

ÇOCUKLARDA AĞRI NÖROBİLİM EĞİTİMİ: LİTERATÜR DERLEMESİ VE TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT DURUM 369

GEÇMEYEN TİP 1 AĞIZ KOKUSUNDA ORAL HİJYEN VE DİL TEMİZLİĞİNİN ÖNEMİ: OLGU SUNUMU 370

PESTİSİTLER VE BAŞ BOYUN KANSERLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 371

KOLESTEATOM ETİYOPATOGENEZİNDE GENETİK MEKANİZMALARIN ROLÜ 372

ENDODONTİK TEDAVİ SONRASI AĞRININ KONTROLÜNDE PREEMPTİF PREMEDİKASYON: RANDOMİZE KLİNİK ÇALIŞMALARIN GÜNCEL DEĞERLENDİRİLMESİ 373

AİLESEL HİPERKOLESTEROLEMİ: MOLEKÜLER MEKANİZMALAR, KLİNİK SONUÇLAR VE GÜNCEL TANI-TEDAVİ YÖNTEMLERİ 374

KAHVE MARUZİYETİNİN ZİRKONYUM TAKVİYELİ LİTYUM SİLİKAT VE NANOHİBRİT KOMPOZİT REZİN MATERYALLERDE RENK DEĞİŞİMİNE ETKİSİ: MOBİL UYGULAMA VE SPEKTROFOTOMETRE KARŞILAŞTIRMASI 375

PERİODONTAL HASTALIKLARIN TEDAVİSİNDE BİTKİSEL VE BESİN KAYNAKLI EKSTRAKTLARIN TERAPÖTİK POTANSİYELİ: BİR LİTERATÜR DERLEMESİ 376

AİLE HEKİMLİĞİNDE MULTİMORBİDİTE YÖNETİMİ 377

BASINÇ YARALANMALARININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK EĞİTİMDE TEKNOLOJİ DESTEKLİ ÖĞRENME YÖNTEMLERİ: SİSTEMATİK DERLEME 378

AMELOGENEZİS İMPERFEKTA HASTASINDA SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ UYGULAMASI: BİR VAKA SUNUMU 379

STRES YÖNETİMİNDE VE UYKU KALİTESİNDE NEFES TEKNİKLERİNİN ROLÜ 380

PERİODONTOLOJİ VE FRAKTAL ANALİZ 381

INVESTIGATION OF PROFESSIONAL ANXIETY LEVELS AMONG PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION STUDENTS 382

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE YAPAY ZEKÂ OKURYAZARLIĞI VE YAPAY ZEKÂYA YÖNELİK TUTUM ARASINDAKİ İLİŞKİ 383

CHİHUAHUA IRKI BİR KÖPEKTE NEKROTİZAN MENİNGOENSEFALİT: MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLEME BULGULARI VE MEDİKAL TEDAVİ 384

DENTAL ENFEKSİYON VE NEKROTİK LENF NODUNU TAKLİT EDEN PAROTİS BEZİ PLEOMORFİK ADENOM: BİR OLGU SUNUMU 385

MANDİBULADA SEMENTO-OSSİFİYE FİBROM: BİR OLGU SUNUMU 386

SİGARA KULLANAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PSİKOLOJİK BAĞIMLILIĞIN SİGARA BIRAKMA BAŞARISI ÖNGÖRÜSÜYLE İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ 387

AFET YÖNETİMİ PERSPEKTİFİNDEN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (2024-2030)'NIN DEĞERLENDİRİLMESİ 388

THE PROTECTIVE EFFECTS OF IMMUNOPROTEASOME INHIBITION VIA ONX-0914 ON DIABETIC WOUND HEALING 389

MEYVE VE SEBZELERDE PESTİSİT KALINTILARINA YÖNELİK TÜKETİCİ ALGISI VE SAĞLIKLI BESLENME TUTUMLARI 390

FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYONDA TEKNOLOJİNİN PERSPEKTİFİ 391

ANİ İDİOPATİK SENSÖRİNÖRAL İŞİTME KAYBI KURTARMA TEDAVİSİNDE STELLAT GANGLİON BLOKAJININ YERİ 392

DETERMINATION OF BREASTFEEDING HEALTH LITERACY AND AFFECTING FACTORS IN PREGNANT WOMEN 393

ÇOCUKLARDA MİYOPİ KONTROLÜNDE ÖZEL TASARIM GÖZLÜK CAMLARININ ETKİNLİĞİ 394
BAKTERİYEL VAJİNOZİS TEDAVİSİNDE PROBİYOTİKLERİN YERİ 395
WARTHİN TÜMÖRÜ TEDAVİSİNDE CERRAHİ DIŞI YAKLAŞIMLARIN YERİ 396
KANSER TANILI YAŞLI BİREYLERDE MALNÜTRİSYON ORANI VE BESLENME SORUNLARININ BELİRLENMESİ .. 397
EXOSOMAL SIGNAL TRANSDUCTION 398
YAŞLILARDA DÜŞME RİSKİ HAKKINDA YAPAY ZEKA TARAFINDAN ÜRETİLEN BİLGİLERİN OKUNABİLİRLİĞİ: MODEL VE PROMPT KARŞILAŞTIRMASI 399
REGULATORY ROLES OF MICRORNAS IN THE MALE REPRODUCTIVE SYSTEM OF TELEOST FISH 400
LOMBER DİSK HERNİSİ CERRAHİSİNDE CERRAHİ ALAN ENFEKSİYONLARININ ÖNLENMESİNDE AMELİYAT ÖNCESİ KLORHEKSİDİN İLE DUŞ: BİR DERLEME 401
BAKIMIN GÖRÜNMEZ MİMARİSİ: ALGI, NİYET, İNANÇ VE DAVRANIŞ BÜTÜNLEŞMESİ 402
EVALUATION OF MITOCHONDRIAL STRESS–RELATED BIOMARKERS IN THE FOLLICULAR FLUID OF OBESE WOMEN 403
AFET RİSK AZALTMA SÜRECİNDE YAPISAL OLMAYAN RİSKLER VE EV İÇİ EŞYA SABİTLEMENİN ÖNEMİ: BİR DERLEME ÇALIŞMASI 404
PARAMEDİK ÖĞRENCİLERİNİN AFET FARKINDALIĞI: LİTERATÜR TEMELLİ DEĞERLENDİRME 405
ISPARTA YÖRESİNDEKİ BAL ARILARINDA ACUTE BEE PARALYSİS VİRUS VARLIĞININ MOLEKÜLER OLARAK ARAŞTIRILMASI * 406
EĞİTİM ARAŞTIRMA MERKEZİ VE DEVLET HASTANESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN YAPAY ZEKA HAZIRBULUNUŞLUK VE YAPAY ZEKA KAYGISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN KARŞILAŞTIRILMASI 407
GIDA HİJYENİ PERSPEKTİFİNDEN ARCOBACTER SPP. VE HALK SAĞLIĞI ÖNEMİ 408
GERİATRİK BOYUTUYLA PARKİNSON HASTALIĞI VE ICF TEMELLİ DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI 409
ÇOKLU DİŞETİ ÇEKİLMELERİNDE ESTETİK VE FONKSİYONEL REHABİLİTASYON: KORONALE POZİSYONE FLEP İLE KOMBİNE SUBEPİTELYAL BAĞ DOKUSU GREFTİ – BİR VAKA SERİSİ 410
AFYONKARAHİSAR İLİNDE YENİDOĞAN TOPUK KANI TARAMALARINDA POZİTİF ORANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ: RETROSPEKTİF KAYIT ANALİZİ 411
SPONTAN BEYİN OMURİLİK SIVISI RİNORE 412
EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MEAT ATTACHMENT BEHAVIOR AND BODY MASS ANXIETY IN UNIVERSITY STUDENTS 413
GÖRME ENGELLİ KADINLARIN KANSER TARAMALARINA YÖNELİK ALGILARI, TUTUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER 414
ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER 415
LEONARDO DA VİNCİ VE ANATOMİ 416
EXPRESSION OF S100A4 IN THE ETHYLENE GLYCOL EXPERIMENTAL NEPHROLITHIASIS MODEL IN RATS 417
SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI HASTANE 6.1 KAPSAMINDA KEMOTERAPİ HİZMETLERİNDE SİSTEMATİK RİSK ANALİZİ: KALİTE KÜLTÜRÜNÜN KURUMSALLAŞMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 418
KEDİLERDE TEMPOROMANDİBULAR EKLEM LUKSASYONU 419
ADÖLESAN BİREYLERDE SOSYAL DIŞLANMA VE YEME TUTUM BOZUKLUĞU DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ .. 420
ORAL LİKEN PLANUS TANILI HASTALARDA KLİNİK VE ANAMNEZ BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 421
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE BESİN NEOFOBİSİ VE BELİRLEYİCİLERİ: GÜNCEL LİTERATÜRÜN DEĞERLENDİRİLMESİ 422
EFFECTS OF GYMNASTICS-BASED TRAINING PROGRAM ON BALANCE, FLEXIBILITY, AND JUMP PERFORMANCE IN EARLY CHILDHOOD 424

ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYE SAHİP AİLELERİN İHTİYAÇ ÖRÜNTÜLERİNİN İNCELENMESİ 425

QUALITY OF LIFE AND MEDICATION ADHERENCE IN PREGNANT WOMEN WITH CHRONIC DISEASES: A DESCRIPTIVE STUDY 426

HEMŞİRELİK ORYANTASYON EĞİTİMİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN KÜRESEL BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 427

TÜRKİYE'DE KURAKLIK AFETİ: RİSK YÖNETİMİ 428

ÜNİVERSİTE PERSONELİNDE KAFEİN TÜKETİMİNİN, DEPRESYON, ANKSİYETE VE STRES ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ 429

DOĞAL AFETLERDE DEZENFORMASYON VE MEDYA OKURYAZARLIĞININ ROLÜ 430

INVESTIGATION OF NRF2 GENE EXPRESSION FOLLOWING FLUOPYRAM TREATMENT IN MOUSE LUNG 431

FONKSİYONEL KONSTİPASYONDA PELVİK TABAN KAS EĞİTİMİNİN ERKEN DÖNEM ETKİLERİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ PİLOT ÇALIŞMA 432

İNME HASTASININ BAKIM VERİCİLERİNDE BAŞA ÇIKMA TUTUMLARI İLE BAKIM VERİCİ YÜKÜ ARASINDAKİ İLİŞKİSİ-ÖN VERİ 433

ORAL ANATOMİDE ODONTOLOJİK VARYASYONLAR VE DENTAL ANOMALİLER: LİTERATÜR İNCELEMESİ 434

HOW MANUAL DEXTERITY INFLUENCES CLINICAL PERFORMANCE IN PEDIATRIC DENTISTRY: EVALUATION OF A FOURTH-GRADE STUDENT GROUP 435

PARAZİTOLOJİDE MİTOKONDRİAL DNA 436

BERBERIS CRETICA L. TÜRÜNÜN HEPATOSELLÜLER KARSİNOM TEDAVİSİNDEKİ POTANSİYELİNİN ARAŞTIRILMASI 437

NAZAL SEPTUM PERFORASYONU ONARIMINDA ANTERİOR ETMOİDAL ARTER TABANLI FLEPLERİN YERİ 438

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ DİJİTAL RUH SAĞLIĞI İZLEMİNDE PSİKİYATRİ HEMŞİRESİNİN ROLÜ: BİR LİTERATÜR DERLEMESİ 439

SAĞLIKLI YAŞAM VE GÜZELLİK MERKEZİNE BAŞVURAN BİREYLERİN GELENEKSEL/TAMAMLAYICI TIP TUTUMLARI VE SAĞLIKLI YAŞAM FARKINDALIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 440

ÇOCUK ACİL SERVİSTE HIZLI VİRAL TANI TESTLERİ ANTİBİYOTİK REÇETELENMESİNİ ETKİLİYOR MU? 441

TAM DİŞSİZ BİREYLERDE TOTAL PROTEZ REHABİLİTASYONUNUN ANATOMİK VE FONKSİYONEL ETKİLERİ: GÜNCEL LİTERATÜR DERLEMESİ 442

PARAMEDİAN ALIN FLEBİNİN YÜZ BÖLGESİ TÜMÖRLERİNİN REKONSTRÜKSİYONUNDAKİ YERİ 443

PREVALENCE OF THE HIGH-RISK ST131 CLONE AND ITS ASSOCIATION WITH CTX-M GENES AMONG FLUOROQUINOLONE-RESISTANT CLINICAL *ESCHERICHIA COLI* ISOLATES 444

PERİNATAL VE POSTNATAL KOMPLİKASYONLARIN YÖNETİMİNDE PERİNATOLOJİ HEMŞİRELİĞİNİN ROLÜ 445

URBAN ENVIRONMENTS AND CHILD DEVELOPMENT: INSIGHTS FROM PUBLIC HEALTH AND URBAN PLANNING RESEARCH 446

İNEK SÜTÜ PROTEİNİ ALERJİSİNDE BİTKİSEL İÇECEK ALTERNATİFLERİNİN BESİN ÖGESİ İÇERİKLERİ, EKONOMİK MALİYET VE ÇEVRESEL AYAK İZİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI 447

BRUKSİZM: SADECE BİR DİŞ SIKMA MIDIR? 448

RAPD-PCR PRIMERS USED FOR GENOTYPING IN *LACTOCOCCUS* SPECIES: A REVIEW 449

ONKOLOJİ EĞİTİM BİRİMİNİN KURULMASININ HASTA EĞİTİM SÜRECİNE KATKISI 450

BESİN İÇERİĞİ ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ VE RAF ÖMRÜ UZATILMIŞ FERMENTE SÜT ÜRÜNÜ GELİŞTİRİLMESİ 451

BİR EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİNDE İSTENMEYEN OLAY BİLDİRİM SİSTEMİNE İLİŞKİN ÇALIŞAN GÖRÜŞLERİ 452

BIOLOGICAL ACTIVITIES OF IMIDAZOLE-DERIVED PLATINUM(II) COMPLEXES 453

BAŞARISIZ REJENERATİF ENDODONTİK TEDAVİ SONRASI MTA APEKSİFİKASYONU: OLGU SUNUMU 454

SERTİFİKA EĞİTİM PROGRAMLARININ HEMŞİRELERİN BİLGİ DÜZEYLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ 455

ÇOCUKLARDA ZAMAN ALGISI ÜZERİNE ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZİ 456

KEDİLERDE GÖRÜLEN KUYRUK ÇEKME YARALANMALARINDA KONSERVATİF VE CERRAHİ YAKLAŞIMLAR 457

DOSE-DEPENT UPREGULATION OF NRF2 IN LUNG TISSUE FOLLOWING THIACLOPRID EXPOSURE 458

ULTRAVİYOLE DEDEKTÖR BAĞLI YÜKSEK PERFORMANSLI SIVI KROMATOGRAFİSİ YÖNTEMİYLE FİLM KAPLI TABLETTE BULUNAN LİNAGLİPTİN MİKTARININ TAYİNİ 459

GEBELİKTE GİYİLEBİLİR TEKNOLOJİLERDE KÜRESEL ARAŞTIRMA TRENDLERİ VE ODAK ALANLARI: BİBLİYOMETRİK ANALİZ 460

4-7 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA FRANKL DAVRANIŞ SKALASI SKORU İLE DİŞ ÇÜRÜĞÜ PREVALANSI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 461

İNME SONRASI İPSİLEZYONEL ÜST EKSTREMİTEDE GÖRÜLEN FONKSİYONEL ETKİLENİMİN KİNEMATİK İNCELENMESİ 462

LOCSİN'İN TEKNOLOJİK YETERLİK KURAMI ÇERÇEVESİNDE ROBOTİK CERRAHİ HEMŞİRELİĞİNİN ETİK BOYUTU 463

ALANYA POPÜLASYONUNDA KADIN VE ERKEK BİREYLERDE ORBİTA MORFOMETRİSİNİN BT İLE DEĞERLENDİRİLMESİ: GENİŞLİK, YÜKSEKLİK, DERİNLİK VE TAHMİNİ ELLİPSOİD HACİM ANALİZİ 464

2022 AVRUPA SICAK HAVA DALGASI: AFET RİSK VE KRİZ YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME 465

AFET YÖNETİMİNDE GÖNÜLLÜLÜK SİSTEMLERİNİN AFET MÜDAHALE SÜRECİNDEKİ ROLÜ 466

"AİLE İÇİ İLETİŞİM" KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ 467

PANDEMİ ÖNCESİ VE SONRASI DÖNEMDE ACİL AŞILAMA DURMU DEĞERLENDİRMESİ 468

SODYUM LAURİL SÜLFAT VE FENOKSİETANOLÜN GENOTOKSİK ETKİLERİNİN *Drosophila melanogaster* SMART TESTİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ 469

GENÇ ERİŞKİNLERDE İSKEMİK İNME İLE İLİŞKİLİ ANTİ-FOSFOLİPİT ANTİKOR PROFİLİ 470

CANCER SURVIVORSHIP: PHYSICAL, PSYCHOLOGICAL, AND SOCIAL NEEDS AND THE ROLE OF NURSING CARE 471

AVASCULAR NECROSIS ASSOCIATED WITH STEROID USE AFTER THE COVID-19 PANDEMIC: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW AND BIBLIOMETRIC ANALYSIS 472

SPOUSAL SUPPORT AS A DETERMINANT OF CPAP THERAPY ADHERENCE IN PATIENTS WITH OBSTRUCTIVE SLEEP APNEA: NARRATIVE REVIEW 473

PİLLERİN İNSAN SAĞLIĞI VE ÇEVRE ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 474

SARCOPENIC DIABETES: OVERLAPPING PATHOLOGIES AND LIFESTYLE-BASED MANAGEMENT STRATEGIES 475

AFET YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA İLE GERÇEK ZAMANLI RİSK TAHMİNİ SİSTEMLERİ 477

SUBAKUT SANTRAL GÖRME KAYBINDA SERÖZ SANTRAL KORYORETİNOPATİ: OKT BULGULARI 478

METİLGLİOKSALIN (MGO) *DROSOPHİLA MELANOGASTER'İN* DAVRANIŞ PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI 479

SİMÜLASYON TABANLI CPR EĞİTİMİ VE HEMŞİRELİK: BİBLİYOMETRİK BİR İNCELEME 480

POLİKİSTİK OVER SENDROMU YÖNETİMİNDE MYO-INOSITOL'ÜN YERİ 481

ASSOCIATIONS BETWEEN BIRTH ORDER, BORDERLINE PERSONALITY FEATURES, COPING SKILLS, AND MATERNAL CHILDHOOD TRAUMA IN ADOLESCENTS 482

THE EFFECTS OF *Prunus laurocerasus* L. ON THE SMALL INTESTINE IN RATS EXPOSED TO CARBON TETRACHLORIDE TOXICITY 483

HAZELNUT AND HAZELNUT PRODUCTS IN ANIMAL MODELS: *IN VIVO* INVESTIGATIONS 484

KBRN OLAYLARINA MÜDAHALE ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNİN HAZIRLIK KAPASİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: ERZİNCAN ÖRNEĞİ 485

BIOLOGICAL ACTIVITIES OF 1-SUBSTITUTED IMIDAZOLE-DERIVED PLATINUM(II) COMPLEXES 486

[1]YUMURTACI TAVUKLARDAN İZOLE EDİLEN *ESCHERICHIA COLI'LERDE* ANTİBİYOTİK DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ 487

İŞ YERİ BESLENME POLİTİKALARI VE İŞÇİ BESLENMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 488

TÜRKİYE'DE HEMŞİRELİK ALANINDA İBH'Lİ BİREYLERE YÖNELİK NONFARMAKOLOJİK UYGULAMALAR: LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ 489

COMPREHENSIVE SEROLOGICAL AND MOLECULAR ASSESSMENT OF EQUINE HERPESVIRUS-1 AND -4 IN THE TURKISH HORSE POPULATION 490

INVESTIGATION OF NEOSPORA CANINUM AND BOVINE VIRAL DIARRHEA VIRUS PRESENCE IN ABORTED DAIRY CATTLE 491

BANKA ÇALIŞANLARINDA İŞ STRESİNİN YEME DAVRANIŞLARI, BESLENME DURUMU VE UYKU KALİTESİ İLE İLİŞKİSİ 492

INVESTIGATION IF TRITRICHOMONAS FOETUS AND BOVINE HERPESVIRUS TYPE 1 IN DAIRY CATTLE PREGNANT VIA NATURAL MATING 493

KONUŞMA SESİ BOZUKLUĞU OLAN 4-6 YAŞ ÇOCUKLARDA BOZUKLUK ŞİDDETİ İLE FONOLOJİK FARKINDALIK BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 494

FEMUR BAŞ EPİFİZ KAYMASI VAKALARINDA AÇIK CERRAHİ TEDAVİNİN ORTA VE UZUN VADELİ SONUÇLARI: SİSTEMATİK BİR İNCELEME 495

INVESTIGATION OF SOME VIRAL, BACTERIAL AND PARASITIC AGENTS IN ABORTED CATTLE FETUSES USING A MOLECULAR METHOD 496

SESSİZ DEV TRAKEA: MOUNİER-KUHN SENDROMU 497

INVESTIGATION OF BOVINE HERPESVIRUS TYPE-1 AND *COXIELLA BURNETII* IN ABORTED DAIRY CATTLE 498

INVESTIGATION OF BOVINE VIRAL DIARRHEA VIRUS AND *CHLAMYDIA ABORTUS* PRESENCE IN ABORTED DAIRY CATTLE 499

INVESTIGATION OF BOVINE HERPESVIRUS TYPE 1 AND *MYCOPLASMA BOVIS* IN DAIRY CATTLE WITH RESPIRATORY PROBLEMS 500

PEDİATRİK TEK TARAFLI İŞİTME KAYBINDA DİNLEME ÇABASI VE DİNLEME YORGUNLUĞU 501

İLERİ PERİODONTİTİSLİ BİR HASTADA DÖRT KADRAN MODİFİYE WİDMAN FLEP TEDAVİSİ SONRASI PROTETİK REHABİLİTASYON: OLGU SUNUMU 502

MEME KANSERİ TANISI ALAN KADINLARDA DAMGALANMANIN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÜZERİNE ETKİSİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI 503

OECD ÜLKELERİNDE SAĞLIK SİSTEMİ PERFORMANSININ BELİRLEYİCİLERİ: DOĞRUSAL OLMAYAN PANEL VERİ MODELLERİ VE AÇIKLANABİLİR MAKİNE ÖĞRENMESİ YAKLAŞIMI 504

NEW APPROACHES IN THE TREATMENT OF AGE-RELATED MACULAR DEGENERATION 505

SURGICAL MANAGEMENT OF UPPER THIRD MOLAR ROOTS DISPLACED INTO THE MAXILLARY SINUS: A CASE REPORT 506

ENDODONTİDE LAZER DESTEKLİ İRRİGASYONUN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: KÜRESEL EĞİLİMLER VE ARAŞTIRMA ODAKLARI 507

HIV İLE YAŞAYAN BİREYLERDE İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALANMA, TEDAVİYE UYUM VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 508

FOOT POSTURE, Q-ANGLE, AND MUSCLE STRENGTH IN PEDIATRIC PES PLANUS 509

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN HASTALARIN İDRAR KÜLTÜRLERİNDEN İZOLE EDİLEN MİKROORGANİZMALARIN DAĞILIMI VE ANTİBİYOTİK DİRENÇ ORANLARI 510

THE RELATIONSHIP OF CLIMATE CHANGE ANXIETY WITH ENTOMOPHAGY ATTITUDE AND FOOD CHOICE MOTIVATIONS IN YOUNG ADULTS 511

HEALTH UYGULAMASI İLE SENKRONİZE ÇALIŞAN AKILLI TELEFON, SAAT VE YÜZÜK KULLANIMINDA YÜRÜYÜŞ VERİLERİNİN DOĞRULUK AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI 512

ANİ SOLUNUM ARRESTİN NADİR SEBEBİ VE YOĞUN BAKIM YÖNETİMİ 513

SAĞLIK YÖNETİMİ VE BİLİŞİMİ ALANINDA GÜNCEL GELİŞMELER: TIBBİ GÖRÜNTÜLEME HİZMETLERİ VE İLETİŞİM SİSTEMLERİ 514

CAN CYBERCHONDRIA PREDICT SELF-EFFICACY IN COPING WITH CANCER? 515

YAPAY ZEKÂNIN ROBOTİK CERRAHİDEKİ YERİ: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ 516

MASA BAŞI ÇALIŞANLARDA AĞRI VE FİZİKSEL FONKSİYON PARAMETRELERİNİN YÜZ YÜZE VE ONLİNE DEĞERLENDİRMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 517

DİŞ HEKİMLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN ORAL HİJYEN EĞİTİMİNE İLİŞKİN ALGILARI: KLİNİK DENEYİMİN ETKİSİ 518

CURRENT TREATMENT APPROACHES FOR MYOPIA PROGRESSION 519

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ DİJİTAL SAĞLIK OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİ: BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA HASTANESİ ÖRNEĞİ 520

PARKİNSON HASTALIĞINDA SES BİYOBELİRTEÇLERİNİN YAPAY ZEKÂ TABANLI DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR LİTERATÜR DERLEMESİ 521

SAĞLIK HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKA UYGULAMALARI: AVANTAJLAR, SINIRLILIKLAR, OLASI TEHDİTLER VE ETİK SORUMLULUKLAR ÜZERİNE KAPSAMLI BİR DEĞERLENDİRME 522

PEKTUS EKSKAVATUM HASTALIĞINDA AKDENİZ DİYETİ TEDAVİSİ: FİZİKSEL VE PSİKOSOSYAL ETKİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 523

KEDİLERDE FELİNE İMMÜNODEFİCİENCY VİRÜS (FIV) ENFEKSİYONU: ETİYOPATOGENEZ, TANI VE GÜNCEL YÖNETİM 524

OFİS TİPİ VİTAL BEYAZLATMA SONRASI GELİŞEN PERİODONTAL ABSEDE MUKOGİNGİVAL RİSK FAKTÖRLERİNİN OLASI ROLÜ: BİR VAKA SUNUMU 525

AMELİYATHANE HEMŞİRELERİNE UYGULANAN KİNEZYOBANTIN BEL AĞRISI, YORGUNLUK VE UYKU KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ: TEK GRUP ÖN TEST-SON TEST YARI DENEYSEL ÇALIŞMA 526

*SIÇANLARDA MK-801 İLE OLUŞTURULMUŞ DENEYSEL ŞİZOFRENİ MODELİNDE HİPOKAMPAL KONNEKSİNLERİN İNCELENMESİ 527

PEDİATRİK ONKOLOJİ HEMŞİRELERİNDE DUYGUSAL EMEK: KAVRAMSAL BİR DERLEME[1] 528

INVESTIGATION OF BOVINE HEREPSVIRUS TYPE 1 AND *PASTEURELLA MULTOCIDA* IN DAIRY CATTLE WITH RESPIRATORY PROBLEMS 529

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE YAYGIN OLARAK KULLANILAN DENTAL ANKSİYETE SKALALARI 530

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE KAS-İSKELET SİSTEMİ SEMPTOMLARI VE VÜCUT FARKINDALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ 531

A COMPARISON OF THE ACUTE EFFECTS OF MOTOR IMAGERY AND BREATHING EXERCISES ON FLEXIBILITY IN HEALTHY YOUNG ADULTS 532

ASSESSMENT OF COOKING SKILLS AND FOOD SKILLS IN ADULT WOMEN 533

KALP YETMEZLİĞİ HASTALARINDA FONKSİYONEL SINIFLAMA İLE FİZİKSEL ÖZELLİKLER, KLİNİK SEMPTOMLAR VE EJEKSİYON FRAKSİYONU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 534

EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MINDFUL EATING AND SOCIAL APPEARANCE ANXIETY AMONG UNIVERSITY STUDENTS 535

KANSER TEDAVİSİNDE NÜKLEER FAKTÖR ERİTROİD 2 İLE İLİŞKİLİ FAKTÖR 2 (NRF2) İNHİBİSYONU 536

S100A4 VE NÖROPROTEKTİF ROLÜ 537

TISSUE-SPECIFIC REGULATION OF PLECTIN ISOFORMS PREVENTS EPIDERMOLYSIS BULLOSA IN LGMDR17 .. 538

BİTKİ BAZLI YOĞURT VE PEYNİR ÜRÜNLERİNE YÖNELİK TÜKETİCİ TUTUMLARI VE SATIN ALMA NİYETİNİN İNCELENMESİ ... 539

DFT-BASED DESIGN AND DOCKING OF A NOVEL THIADIAZOLE COMPOUND ... 540

INTEGRATED TARGET PREDICTION AND MOLECULAR DOCKING STUDY OF 4-AMINOETHYLBENZENE SULFONYLAMIDE ... 541

THE RELATIONSHIP BETWEEN ORTHOREXIA NERVOSA TENDENCY AND ANTHROPOMETRIC MEASUREMENTS AND BODY COMPOSITION IN YOUNG ADULTS ... 542

ÇOCUKLARDA PROBİYOTİKLERİN AĞIZ MİKROBİYOTASI VE DİŞ ÇÜRÜĞÜ ÜZERİNDEKİ POTANSİYEL ROLÜ ... 543

BAŞ VE BOYUN BÖLGESİNDEKİ YUMUŞAK DOKU KALSİFİKASYONLARI VE OSSİFİKASYONLARI ... 544

[1]BİLİNÇLİ FARKINDALIK TEMELLİ YAPILANDIRILMIŞ HEMŞİRELİK MÜDAHALELERİNİN RİSKLİ GEBELERİN RUHSAL SAĞLIK PARAMETRELERİNE ETKİSİ ... 545

CANALIS VIDIAN'IN MORFOMETRİSİNİN VE KAFA TABANINDA ÖNEMLİ LANDMARK NOKTALARI İLE İLİŞKİSİNİN BT GÖRÜNTÜLERİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ ... 546

THE ASYMMETRIC INTERFERENCE OF COGNITIVE LOAD ON FINE MOTOR DEXTERITY IN PARKINSON'S DISEASE: THE ROLE OF THE NON-DOMINANT HAND ... 547

OTİSTİK ÖZELLİKLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARINA VE BAĞIMLILIĞINA ETKİSİ: YETİŞKİNLİK DÖNEMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA ... 548

MULTİPL SKLEROZLU BİREYLERDE MS BLADDER CHECK TOOL'UN TÜRKÇE VERSİYONUNUN KÜLTÜREL ADAPTASYONU, GEÇERLİĞİ VE GÜVENİRLİĞİ ... 549

COMBINED TREATMENT OF GOSERELIN AND BIOLOGICALLY ACTIVE VITAMIN D FORM, $1,25(OH)_2 D_3$, MAY EXHIBIT A MORE POTENT ANTICANCER EFFECT IN PROSTATE CANCER CELLS ... 550

RETHİNKİNG PALLİATİVE CARE: A GENDERED PERSPECTİVE ... 551

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU BAKIMINDAN BAĞIMLILIK YAPAN MADDE KULLANIMI ... 552

TİP 2 DİABETES MELLİTUS HASTALARINDA HEPATOSTEATOZ VE PANKREATİK STEATOZ İLİŞKİSİNİN KONTRASTSIZ BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ ... 553

TÜRK DEMOKRATİKLEŞME TARİHİNDE AFET POLİTİKALARI: 1960-1980 YILLARI ARASI ... 554

ÖN ÇAPRAZ BAĞ YARALANMASI SONRASI CERRAHİ TEDAVİDE GREFT SEÇENEKLERİ ... 555

KÜRESEL BAĞLAMDA DEMOKRASI VE AFET RISKI: YÖNETIŞIM KALITESI VE KIRILGANLIK İLIŞKISI ... 556

YAPAY ZEKÂ DENTAL ERGONOMİ İLKELERİNİ NE KADAR DOĞRU DEĞERLENDİRİYOR? CHATGPT, GEMINI, DEEPSEEK VE GROK MODELLERİNİN (ISO VE FDI REHBERLERİ DOĞRULTUSUNDA) DEĞERLENDİRİLMESİ ... 557

PARKİNSON HASTALARINDA GÖVDE KONTROLÜ İLE GÖVDE KASLARININ VİSKOELASTİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ ... 558

COMPARATIVE EFFECTS OF SELF-ADMINISTERED AND THERAPIST-APPLIED FOOT INTERVENTIONS ON NEUROMUSCULAR PERFORMANCE ... 559

GEBELİKTE YOGA UYGULAMASININ MATERNAL VE FETAL SONUÇLARA ETKİSİ: GÜNCEL LİTERATÜR IŞIĞINDA BİR DERLEME ... 560

ELECTROSPUN MULTIFUNCTIONAL PVA/FLAXSEED MUCILAGE-BASED NANOFIBERS LOADED WITH GREEN TEA EXTRACT, VITAMİN C AND AGNPS: PHYSICOCHEMICAL, ANTIOXIDANT AND ANTIBACTERIAL PROPERTIES .. 561

TRAINING LOAD AND INDIVIDUAL RISK FACTORS AS PREDICTORS OF OVERUSE INJURY BURDEN IN ULTIMATE FRISBEE ATHLETES ... 562

Toxoplasma gondii ... 563

DİŞ ETİ HASTALARININ PERİODONTAL FARKINDALIK DÜZEYİ VE HASTALIĞIN YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İLİŞKİSİ: BİR ÖZEL HASTANE UYGULAMASI ... 564

ÖZGÜL ÖĞRENME BOZUKLUĞU OLAN ERGENLERE AKRAN ZORBALIĞINA YÖNELİK UYGULANAN PSİKOSOSYAL GÜÇLENDİRME PROGRAMININ İYİ OLUŞA ETKİSİ 565

ASSOCIATION BETWEEN DIGITAL ADDICTION AND SLEEP QUALITY IN PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION STUDENTS 566

ENCAPSULATION OF *Hypericum perforatum* EXTRACT IN ELECTROSPUN CHIA SEED MUCILAGE-PVA NANOFIBERS: PHYSICOCHEMICAL CHARACTERIZATION AND ANTIOXIDANT ACTIVITY 567

ISATIS SPECTABILIS ETANOL EKSTRESİNİN SIÇANLARDA YARA İYİLEŞMESİ ÜZERİNE TOPİKAL ETKİSİ 568

HAŞİMATO OLAN ÇOCUKLARDA OBEZİTE SIKLIĞI, TİROİD FONKSİYONLARI VE SELENYUM DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 569

ÇOCUKLARDA AFET TRAVMASI VE PSİKOSOSYAL DESTEK YAKLAŞIMLARI 570

GELENEKSEL FERMENTE BESİN KAYNAKLI POSTBİYOTİKLERİN YARA ENFEKSİYONU ETKENLERİNE KARŞI ANTİMİKROBİYAL ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ[1] 571

EXAMINATION OF COGNITIVE FUNCTIONS AND DEPRESSION LEVELS IN HEALTHY ADULTS EXPOSED TO EARTHQUAKE TRAUMA 572

ULTRASOUND PRETREATMENT IN FOOD DRYING: IMPACT ON DRYING RATE, QUALITY ATTRIBUTES AND ENERGY EFFICIENCY 573

KSİLOOLİGOSAKKARİTLERİN BAĞIRSAK MİKROBİYOTASI VE OBEZİTE ÜZERİNDEKİ ROLÜ 574

ÇOCUKLARA YÖNELİK BESLENME VE MENÜ PROGRAMLARI REHBERİNİN OKUNABİLİRLİĞİ: HEDEF KİTLE PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ 575

ASSESSMENT OF ANAPHYLAXIS AWARENESS AND MANAGEMENT KNOWLEDGE AMONG NURSES IN A TERTIARY CARE HOSPITAL 576

YENİDOĞANDA KRONONÜTRİSYON: ANNE SÜTÜNÜN SİRKADİYEN RİTİM GELİŞİMİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI AÇISINDAN ÖNEMİ 577

VENTRİKÜLLERİN PARASEMPATİK İNNERVASYONU: KLASİK GÖRÜŞ VE GÜNCEL KANITLAR 578

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND MACHINE LEARNING APPLICATIONS FOR OLDER ADULTS: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS (2015-2025) 579

ANGİOTENSİN II–İNDÜKLENEN OKSİDATİF DNA HASARINA KARŞI ATRİAL NATRİÜRETİK PEPTİD'İN (ANP) GENOPROTEKTİF ETKİSİ: HUVEC MODELİ 580

YAŞLILARDA DENGE VE DÜŞME YÖNETİMİNDE SANAL GERÇEKLİK TEKNOLOJİLERİ ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ 581

HASTANEDE YATAN HASTALARDA BASINÇ ÜLSERİ GÖRÜLME SIKLIĞI VE ÖNLEYİCİ HEMŞİRELİK BAKIM UYGULAMALARI: TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA 582

KISITLAYICI UYGULAMALAR SONRASI TERAPÖTİK İLİŞKİNİN YENİDEN KURULMASI: PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİ PERSPEKTİFİNDEN BİR DERLEME 583

LAKTASYON DÖNEMİNDEKİ KADINLARIN DİYET FİTOKİMYASAL İNDEKS VE TOTAL ANTİOKSİDAN KAPASİTESİNİN BELİRLENMESİ 584

BERRAK HÜCRELİ GASTRİK ADENOKARSİNOM: NADİR VE AGRESİF BİR VARYANT - OLGU SUNUMU 585

KALP VE BÖBREK ANOMALİLERİ OLAN KABUKİ MAKE UP SENDROMU 586

POST-COVID-19 GUILLAIN-BARRÉ SENDROMU: NADİR BİR NÖROLOJİK KOMPLİKASYON 587

PESTİSİT SEVİYELERİNİN AZALTILMASINDA ÇOK AJANLI YAPAY ZEKA SİSTEMLERİNİN KOORDİNASYONU: ÇİFTÇİ KARLILIĞI, ÇEVRESEL KISITLAMALAR VE PİYASA DİNAMİKLERİNİN DENGELENMESİ 588

TARGETING CNS TUMOR CELLS WITH PHOTODYNAMIC THERAPY: PRECLINICAL EVALUATION OF A NOVEL ACRIDINE-DERIVED NIR-PHOTOSENSITIZER 589

CURRENT TREATMENT APPROACHES IN OBSTRUCTIVE SLEEP APNEA: FROM CONVENTIONAL THERAPIES TO EMERGING PERSONALIZED STRATEGIES 590

DİŞ HEKİMLİĞİNDE PERİAPİKAL VE BITEWING RADYOGRAFİLERDE FİLM TUTUCU KULLANIMI 591
MAKSİLLER PREMOLAR BÖLGEDE GÖRÜLEN PERİFERAL DEV HÜCRELİ GRANÜLOMUN KLİNİK DEĞERLENDİRMESİ: BİR OLGU SUNUMU 592
GRAFEN OKSİT TAKVİYELİ KOMPOZİT KAPLAMALARIN TIBBİ EL ALETLERİNE UYGULANMASI 593
A NEW PHYTOTHERAPEUTIC (ALLICIN) TREATMENT APPROACH IN CATTLE WITH CLINICAL MASTITIS 594
DİJİTAL PANOPTİKON BAĞLAMINDA SÜREKLİ İZLENME ALGISI VE KİŞİLİK BOZUKLUKLARI 595
SIĞIR EMBRİYOLARININ KRİYOPREZERVASYON BAŞARISINI İYİLEŞTİRMEK AMACIYLA MEDYUMLARDA KİMYASAL MADDELERİN KULLANIMI 596
GELENEKSEL VE TAMAMLAYICI TIP UYGULAMALARINDA 597
MERİDYEN MASAJININ YERİ: GÜNCEL LİTERATÜR IŞIĞINDA BİR DERLEME 597
DİJİTAL ÖLÇÜ UYUMLU, YENİ NESİL RETRAKSİYON MATERYALİ SENTEZİ 598
VETERİNER HEKİMLİKTE GEBELİK KAYNAKLI HASTALIKLARIN TAHMİNİ İÇİN AÇIKLANABİLİR YAPAY ZEKA ÇERÇEVESİ VE KARAR DESTEK POTANSİYELİ 599
ASTIMDA GUT–LUNG AXIS: KLİNİK ÖNEMİ VE GELECEK TEDAVİ YAKLAŞIMLARI 600
DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİNE BAŞVURAN BİFOSFONAT KULLANAN HASTALARIN BU İLACIN YAN ETKİLERİYLE İLGİLİ FARKINDALIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 601
TÜRKİYE'DE 2000–2025 YILLARI ARASINDA YAPILAN BASINÇ ÜLSERİ İLE İLGİLİ HEMŞİRELİK LİSANSÜSTÜ TEZLERİNİN İNCELENMESİ: TANIMLAYICI BİR ANALİZ 602
HAYVANLARDAN İZOLE EDİLEN *PSEUDOMONAS AERUGINOSA* İZOLATLARININ VİRÜLENS FAKTÖRLERİ VE ANTİBİYOTİK DİRENÇ PROFİLLERİNİN BELİRLENMESİ 603
KİMYASAL SİLAHLARIN İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 604
65 YAŞ ÜSTÜ BİREYLERDE YALNIZLIK VE DEPRESYON DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: TÜRKİYE VE ÇEK CUMHURİYETİ ÖRNEKLEMİ 605
LATERAL DİRSEK TENDİNOPATİSİNDE EGZERSİZ TEDAVİSİNE EK OLARAK KULLANILAN FARKLI ORTEZ TİPLERİNİN ETKİLERİNİN İNCELENMESİ 606
FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON UYGULAMALARINDA ORTAK KARAR VERME 607
LİSANS EĞİTİMİ GÖREN ÖĞRENCİLERİN VÜCUT FARKINDALIĞI, STRES ALGI DÜZEYİ İLE KAS İSKELET SİSTEMİ ŞİKAYETLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ 608
KAHVENİN TERMOJENEZ ETKİSİ 609
BAKIMIN ALEGORİSİ 610
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AİLE İÇİ İLETİŞİMLERİ VE SOSYAL İLETİŞİM BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 611
HEMŞİRELİKTE "İYİ OLMA": "BAKIMIN İYİ GELMESİ" 612
AĞRI YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKÂ: GÜNCEL YAKLAŞIMLAR VE KLİNİK ETKİLER 613
THE EFFECT ON WELL-BEING, SELF-TRANSCENDENCE, SELF-REFLECTION AND INSIGHT OF THE SELF-TRANSCENDENCE FACILITATION PSYCHOEDUCATIONAL PROGRAM (ST-FACİLİTATİON PSEP) APPLIED TO MOTHERS OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS 614
DOMESTIC TECHNOLOGY AND THE RECONFIGURATION OF CULINARY LABOR: THE RELATIONSHIP BETWEEN AIR-FRYER INTEGRATION AND HOUSEHOLD GENDER ROLES 615
EVRE 4 DERECE C PERİODONTİTİS'TE MULTİSİPLİNER YAKLAŞIM 616
YUMURTA KABUĞU İLE AĞRISIZ DİŞ DOLGU İŞLEMİ İÇİN DOĞAL MATERYAL 617
AMELİYAT SONRASI MOBİLİZASYON VE ORTOSTATİK HİPOTANSİYON 618
A NOVEL PHYTOTHERAPEUTIC (ALLICIN) APPROACH IN CATTLE WITH CLINICAL METRITIS AND ENDOMETRITIS 619

EFFECTS OF TRI-COORDINATE BORONATE ESTER COMPOUND IN ZEBRAFISH EPILEPTIC SEIZURE MODEL 620

KALORİ KISITLAMASININ ÖTESİNDE: GLP-1 TEMELLİ TEDAVİLERİN OBEZİTE YÖNETİMİNDEKİ ROLÜ..... 621

İZOLE GİNGİVAL TUTULUMLU PEMFİGUS VULGARİS'İN PERİODONTAL YÖNETİMİ KORTİKOSTREOİD KOMBİNE RİTUKSİMAB İLE SAĞLANAN KLİNİK REMİSYON: OLGU SUNUMU 622

ÖZEFAGUS KANSERİ OLAN BİREYİN GORDON'UN FONKSİYONEL SAĞLIK ÖRÜNTÜLERİ MODELİ'NE GÖRE HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU 623

AI USAGE IN OBSTETRIC AND GYNECOLOGICAL NURSING 624

GLP-1 RESEPTÖR AGONİSTİ KULLANAN BİREYLERDE SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI, ÖZ-YETERLİLİK VE YEME DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ 625

DEPREM SONRASI GEÇİCİ BARINMA ALANLARINDA BULAŞICI HASTALIK RİSKLERİ: HALK SAĞLIĞI PERSPEKTİFİNDEN BİR DEĞERLENDİRME 626

NADİR BİR OLGU: PULMONER ARTER RÜPTÜRÜ..... 627

A COMPARISON OF EFFECTIVENESS OF HOT AND COLD CYCLES OF THE CONTRAST BATH ON THE EXPERIMENTAL PAIN 628

ÇOCUKLARDA ATEŞ YÖNETİMİ KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ..... 629

A NORMATIVE FRAMEWORK FOR A MOBILE AUDITORY COMPREHENSION INTERVENTION IN APHASIA..... 630

DİSLEKSİDE ERKEN TANI VE MÜDAHALENİN PSİKOSOSYAL ETKİLERİ: PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN ROLÜ 631

VİROLOJİK REPLİKASYON DENEYLERİ İÇİN DİJİTAL İKİZ: GRAF SİNİR AĞLARI (GNN) TABANLI ERKEN KARAR DESTEK SİSTEMİ 632

RADYASYONLA BESLENEN MANTAR *Cladosporium sphaerospermum* 633

MORPHOMETRIC AND MORPHOLOGICAL ANALYSIS OF THE FORAMEN MAGNUM IN HUMAN DRY SKULLS 634

MAXILLOFACIAL PROSTHETIC MATERIALS IN THE REHABILITATION OF FACIAL DEFECTS: A CURRENT LITERATURE REVIEW 635

KABIZLIK İLE BAŞVURAN ÇOCUKLARDA CERRAHİ ALARM BULGULARININ TANISAL DEĞERİ: 40 OLGUNUN RETROSPEKTİF ANALİZİ 636

SOSYAL MEDYADA ŞİDDET İÇERİKLERİNE MARUZ KALMANIN ADÖLESANLARIN RUH SAĞLIĞINA ETKİSİ 637

GASTROENTEROLOJİ POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN YETİŞKİN BİREYLERİN PROBİYOTİKLERE İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİ, TÜKETİM DURUMLARI VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 638

THE RELATIONSHIP BETWEEN WOMEN'S MINDFUL EATING AND DEPRESSION, ANXIETY, AND STRESS DURING THE COVID-19 PANDEMIC 639

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN COVİD 19 İLE İLGİLİ TUTUM VE ALGILARINA, STRES, KAÇINMA VE YAŞAMDAN ANLAM BULMA DÜZEYLERİNİN ETKİSİ..... 640

SHORT-TERM VOICE OUTCOMES FOLLOWING INTENSIVE VOICE THERAPY IN CHILDREN WITH VOCAL FOLD NODULES 641

SUBAKROMİYAL SIKIŞMA SENDROMUNDA ENSTRÜMAN DESTEKLİ YUMUŞAK DOKU MOBİLİZASYONUNUN AĞRI, FONKSİYONEL KAPASİTE VE PROPRİYOSEPTİF FONKSİYON ÜZERİNE ETKİLERİ 642

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE YER TUTUCULAR: GÜNCEL BİR BAKIŞ 643

SAĞLIKLI YAŞLILAR İLE AFAZİSİ OLAN YAŞLI BİREYLERİN SÖZCÜK TERCİHLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: ÖN BULGULAR 644

KORONER ANJİYOGRAFİ ÖNCESİ GÖRSELLEŞTİRİLMİŞ KORONER ANATOMİ BİLGİLENDİRİLMESİNİN, HASTALARIN BİLGİ DÜZEYİ, KAYGI VE İŞLEM ALGISI ÜZERİNE ETKİSİ 645

PEDİATRİK POPÜLASYONDA CORPUS CALLOSUM MORFOMETRİSİNİN YAŞ VE CİNSİYETE GÖRE DEĞİŞİMİ: RETROSPEKTİF BİR MRI ÇALIŞMASI 646

ONKOLOJİDE MONOKLONAL ANTİKOR NİVOLUMAB; ETKİ MEKANİZMASI, YAN ETKİLERİ, HASTA EĞİTİMİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI 648

BÖBREK NAKLİ ADAYLARINDA HLA SINIF I VE II ANTİKOR PROFİLLERİNİN PRA VE SAB YÖNTEMLERİ İLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ: BULGULARIN CROSSMATCH (XM) SONUÇLARI İLE KORELASYONU 649

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN YETKİNLİKLERİ VE AKADEMİK ÖZ YETERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 650

SAĞLIKLI YAŞAMIN 6 TEMEL SÜTUNU: YAŞAM TARZI TIBBI YAKLAŞIMI 651

AFET YÖNETİMİNDE GÖNÜLLÜ EĞİTİMİNİN MÜDAHALE ETKİNLİĞİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ 652

MULTİPL SKLEROZLU BİREYLERDE MENTAL YORGUNLUĞUN ÇİFT GÖREV YÜKÜ ÜZERİNE ETKİSİ: ÖN SONUÇLAR 653

HAMİLELİKTE POSTÜRAL DENGE, DÜŞME RİSKİ, SONUÇLARI VE ÖNLEME YAKLAŞIMLARININ DERLEMESİ 654

SAĞLIK HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKÂ VE DİJİTAL EMPATİ: HASTA MERKEZLİ TEKNOLOJİDE DENGE ARAYIŞI 655

PREVALENCE OF HERPES SIMPLEX VIRUS TYPES 1 AND 2 IN ORAL SWAB SAMPLES OF PERIODONTALLY HEALTHY SMOKERS AND NON-SMOKERS 656

FARKLI BEYAZLATICI DİŞ MACUNLARININ AKILLI MONOKROMATİK KOMPOZİT REZİNİN RENK STABİLİTESİ VE YÜZEY PÜRÜZLÜLÜĞÜ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İN-VİTRO DEĞERLENDİRİLMESİ 657

MOBİLE-BASED INTERVENTİONS İN APHASİA REHABİLİTATİON: CURRENT APPROACHES AND FUTURE DİRECTİONS 658

AFETLER KARŞISINDA SAĞLIK SİSTEMİ DAYANIKLILIĞI : YÖNETİŞİM, ALTYAPI VE TOPLUMSAL HAZIRLIK BOYUTLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 659

GENÇ, YETİŞKİN VE YAŞLILARIN COVİD 19 ÖNCESİ VE SIRASINDAKİ KİŞİLERARASI ÇATIŞMA ÇÖZME YAKLAŞIMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI 660

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜNÜN GRİ YAYINLARI BAĞLAMINDA DİJİTAL SAĞLIKTA BİLGİ GÜVENLİĞİ 661

COCCIDIOSIS IN LAMBS AND KIDS 662

POSTPARTUM DEPRESSION IN HIGH-RISK WOMEN: CULTURAL BARRIERS AND NURSING-BASED INTERVENTIONS 663

BREATHE TO HEAL: HIGH-FREQUENCY AIR EXPOSURE AS A NON-PHARMACOLOGICAL STRATEGY FOR DIAPER DERMATITIS 664

DEPREMDE ETİK VE İNSANİ YARDIM POLİTİKALARI 665

CONTENT ANALYSIS OF POSTGRADUATE THESES ON ECO-ANXIETY IN TÜRKİYE: AN EVALUATION FROM A PUBLIC HEALTH PERSPECTIVE 666

BOYUN AĞRISINDA MASAJ VE TOHUM YÖNTEMİYLE SU JOK TERAPİNİN ETKİSİ 667

ANATOMİK VE FİZYOLOJİK AÇIDAN KALP'TE ALTIN ORAN 668

TEKNOLOJİK AFETLERİN YIKICI YÜZÜ: BEYRUT LİMANI PATLAMASI 669

BİPOLAR BOZUKLUK TANISI ALMIŞ KİŞİLERİN YAŞAM DENEYİMLERİNİ İÇEREN NİTEL ÇALIŞMA 670

GLOBAL RESEARCH TRENDS IN CHRONOTYPE AND EATING BEHAVIOR: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS 671

PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE TURKISH VERSION OF THE CANCER PEER SUPPORT SCALE (CPSS) 672

PCOS'LU KADINLARDA EGZERSİZ VE BESLENMENİN YAŞAM KALİTESİ VE METABOLİK HORMONLARLA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ 673

AFET VE ACİL DURUMLARDA TOPLANMA ALANLARININ KAPASİTE YETERLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ-ISPARTA ÖRNEĞİ 674

EFFECTS OF TOXIC ALUMINUM ACCUMULATION IN SOME MICROALGAE ON WATER SYSTEMS AND HUMAN HEALTH 675

TÜRKİYE'DE SATIŞA SUNULAN TİCARİ KOLAJENLERDE BAZI METALLERİN (FE, ZN, PB, CD, HG, AS, AL, CR, CU, SE VE MN) DÜZEYLERİ, BESLENMEYE DAYALI MARUZİYET VE SAĞLIK RİSK DEĞERLENDİRMESİ 676

BİTKİSEL ÜRÜNLER VE İLAÇ ETKİLEŞİMLERİ: *Hypericum perforatu*m ÖRNEĞİ 677

HEKİMLERİN KARDİYAK CERRAHİ SONRASI YOĞUN BAKIM HASTALARININ AĞRI DENEYİMLERİNE YAKLAŞIMI: NİTELİKSEL BİR ÇALIŞMA 678

HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NANDA-I HEMŞİRELİK TANILARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ VE KLİNİK UYGULAMAYA YANSIMALARI: AÇIKLAYICI ARDIŞIK KARMA YÖNTEM ÇALIŞMASI 679

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM POLİTİKALARI VE YEREL YÖNETİMLER: ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ 680

AFETLERDE DRONE TEKNOLOJİSİNİN KULLANIM ALANLARI 681

TARIM ÇALIŞANLARINDA SAĞLIK OKUR YAZARLIĞI İLE EGZERSİZ ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 682

POLİKLİNİK VE SERVİSLERDEKİ PEDİYATRİK BAKIMDA REFAKATÇİ SAĞLIK OKURYAZARLIĞI VE KARAR VERİCİLİK: SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI TEMELLİ BİR DEĞERLENDİRME 683

PHYSIOTHERAPY-BASED FUNCTIONAL RECOVERY IN OROMANDIBULAR DYSTONIA FOLLOWING RECURRENT MANDIBULAR DISLOCATION: A CASE REPORT 685

PEDİATRİ HEMŞİRELİĞİNDE YAPAY ZEKANIN YERİ 686

BÜTÜNCÜL BAKIM BAĞLAMINDA DUYGU ODAKLI TERAPİNİN HEMŞİRELİK UYGULAMALARINDAKİ ROLÜ 687

ENDOTROPHIN, ENDOCAN, MDA AND NITRIC OXIDE LEVELS IN TYPE 2 DIABETES AND DIABETIC NEPHROPATHY 688

INVESTIGATION OF CERVICAL PROPRIOCEPTION, BALANCE, AND REACTION TIME DURING THE AGING PROCESS ACROSS THREE DIFFERENT AGE COHORTS 689

USER PROFILES, SERVICE UTILIZATION PATTERNS, AND REVISIT INTENTIONS IN A HEALTHY LIFE CENTER: A CROSS-SECTIONAL STUDY 690

PEER SUPPORT IN THE POST-STROKE PERIOD: A SYSTEMATIC REVIEW 691

NORDİC DOĞA YÜRÜYÜŞ PROGRAMININ METABOLİK SENDROMA ETKİSİ 692

THE EFFECT OF POSTURAL ALIGNMENT ON AGILITY, ANAEROBIC POWER AND BALANCE IN ELITE YOUTH RUNNERS 693

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PHYSICAL ACTIVITY LEVELS, EXERCISE MOTIVATION, AND STAGES OF BEHAVIORAL CHANGE BASED ON THE TRANSTHEORETICAL MODEL IN UNIVERSITY STUDENTS 694

ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEĞİN İŞE BAĞLI GERGİNLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: AŞIRI ROL YÜKÜNÜN ARACI ROLÜ 695

ARI SOKMASI SONRASI GELİŞEN AKUT İSKEMİK SEREBROVASKÜLER OLAY 696

BÜYÜK İSTANBUL DEPREMİNDE İLK 72 SAATTE SAĞLIK HİZMETLERİNİN ORGANİZASYONU VE KAPASİTE YÖNETİMİ 697

DOES SPECIMEN EXTRACTION SITE INFLUENCE SURGICAL SITE INFECTION AFTER LAPAROSCOPIC LOW ANTERIOR RESECTION? 698

SEPSİSLİ YOĞUN BAKIM HASTALARINDA YATIŞ CRP/ALBUMİN ORANININ (CAR) RENAL REPLASMAN TEDAVİSİ İHTİYACINI ÖNGÖRMEDEKİ DEĞERİ 699

PRİMER HİPERPARATİROİDİDE LEZYON LOKALİZASYONU: PARATHORMON WASHOUT DÜZEYİ VE ORANLARIN TANISAL SENSİTİVİTESİ 701

HEMŞİRELİK UYGULAMALARINDA OYUN TEMELLİ YAKLAŞIMLARIN KLİNİK BECERİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMALARIN SİSTEMATİK DERLEMESİ 702

SÜT MOLAR DİŞLERDE NEOMTA 2 İLE YAPILAN PULPOTOMİ TEDAVİLERİNİN 24 AYLIK KLİNİK VE RADYOGRAFİK BAŞARILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 703

COPING STRATEGIES AND THEIR IMPACT ON POST-OPERATIVE QUALITY OF LIFE, SELF-CARE, AND PAIN IN PERIPHERAL ARTERY DISEASE PATIENTS 704

MAGNETIC RESONANCE IMAGING EVALUATION OF MORPHOMETRIC FEATURES OF THE VISUAL CORTEX IN SCHIZOPHRENIA PATIENTS: A RETROSPECTIVE STUDY 705

OECD ÜLKELERİNDE SAĞLIK HARCAMALARI VE SAĞLIK ÇIKTILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN SAĞLIK YÖNETİMİ PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ 706

SAĞLIK HİZMETLERİNDE HASTA GÜVENLİĞİ: TIBBİ HATALAR, RİSK FAKTÖRLERİ VE ÖNLEYİCİ YAKLAŞIMLAR 707

DETERMINATION OF THE ANTIOXIDANT CAPACITY OF LOW-FAT GOAT MILK ICE CREAM MADE WITH *Papaver rhoeas* (RED FIELD POPPY) JAM 708

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN GENEL MESLEKİ YETKİNLİK DÜZEYLERİ İLE AMELİYAT ÖNCESİ HEMŞİRELİK BAKIMINA İLİŞKİN ALGILANAN YETKİNLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 709

STICKY BONE: GELİŞMELER VE UYGULAMALAR 710

EVALUATION OF THE EFFECTS OF SAXAGLIPTIN ON EPIDURAL FIBROSIS FORMATION FOLLOWING CRANIECTOMY IN A RAT MODEL 711

SAĞLIK KURUMLARINDA İŞ KAZALARININ NEDENLERİ VE ÖNLENMESİNE YÖNELİK YÖNETİMSEL YAKLAŞIMLAR: LİTERATÜR TABANLI BİR DEĞERLENDİRME 712

AMPUTASYON SONRASI HAYALET UZUV FENOMENI: KORTIKAL REORGANIZASYON VE GÜNCEL REHABILITASYON YAKLAŞIMLARI 713

BAKLAGİL UNLARI (MERCİMEK-NOHUT) VE AVOKADO KULLANILARAK VEGAN PROTEİN BAR GELİŞTİRİLMESİ VE DUYUSAL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ 714

AVOKADO YAĞI VE BAKLAGİL UNLARI (MERCİMEK-NOHUT) KULLANILARAK VEGAN PROTEİN BARLARIN GELİŞTİRİLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ 715

HISTONE 4 ACETYLATION (K5, K8, K12, AND K16) AS AN EPIGENETIC MARK IN ILEAL PEYER'S PATCHES OF OVINE FETUSES DURING LATE GESTATION 716

KUŞAKLAR ARASI BESLENME TERCİHLERİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK 717

ROMANTİK İLİŞKİLERDE DÜZENSİZ BAĞLANMA, YETİŞKİN AYRILMA ANKSİYETESİ VE EVLİLİĞE İLİŞKİN TUTUM ARASINDAKİ İLİŞKİ 718

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKAYA İLİŞKİN TUTUM, KAYGI VE EĞİTİM BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME 719

EVALUATION OF PULMONARY FUNCTION TEST AND PERIPHERAL MUSCLE STRENGTH IN SMOKING AND NON-SMOKING UNIVERSITY STUDENTS 720

NANOPESTİSİTLER: SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM İÇİN POTANSİYELLER VE RİSKLER 721

AFET VE İNSANİ KRİZLERDE ANNE VE YENİDOĞAN SAĞLIĞI: RİSKLER VE SAĞLIK SİSTEMİ TEMELLİ DEĞERLENDİRME 722

ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE SÜRÜŞ GÜVENLİĞİ VE ACİL ARAÇ SÜRÜCÜLERİNİN EĞİTİMİ 723

THE RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE AND ADJUSTMENT TO UNIVERSITY LIFE IN NURSING STUDENTS 724

AFRIKA'DA PALYATIF BAKIMDA EN İYI UYGULAMALAR: UGANDA KENYA VE GÜNEY AFRIKA ÖRNEĞİ 725

ELEKTİF SEZARYEN OLGULARINDA GENEL VE SPİNAL ANESTEZİNİN MATERNAL HEMODİNAMİK VERİLER, POSTOPERATİF HEMOGRAM PARAMETRELERİ VE YENİDOĞAN ERKEN DÖNEM SONUÇLARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 726

KRONİK İNMELİ BİREYLERDE GÖREV PERFORMANSININ YÜRÜME ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ 728

HASTALERDE ÇALIŞAN KADIN OLMAK, ANNELİĞE GEÇİŞ DENEYİMLERİ HAMİLELİK, DOĞUM İZNİ VE İŞE GERİ DÖNÜŞ SÜRECİ 729

ORGAN NAKLİ HEMŞİRELİĞİNDE DİJİTAL SAĞLIK VE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI: BİBLİYOMETRİK VE GÖRSELLEŞTİRME ANALİZİ 730

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SOSYOTROPİK-OTONOMİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE HEMŞİRELİK MESLEĞİ SEÇİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 731

HASTANE ÖNCESİ ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE HİPERTANSİYONLU HASTALARIN YÖNETİMİ 732

ATRİYAL FİBRİLASYON ZEMİNİNDE ANTİKOAGÜLAN KULLANIM UYUMSUZLUĞU SONUCU GELİŞEN AKUT BRAKİYAL ARTER EMBOLİSİ: CERRAHİ EMBOLEKTOMİ İLE BAŞARILI TEDAVİ: OLGU SUNUMU 733

AFET SONRASI KIRILGAN GRUPLAR İÇİN YAPILAN ÇALIŞMALARIN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ 734

YETİŞKİNLERDE AĞIRLIK KAYBI PROGRAMI SONRASI YEME DAVRANIŞI VE YEME BOZUKLUĞU BELİRTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 735

GEÇİCİ PROTEZLERİN YAPIMINDA KULLANILAN GÜNCEL MATERYALLER 736

HASTANE ÖNCESİ ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE OBSTETRİK ACİLLERDE YAŞANAN ZORLUKLAR 737

AFET SONRASI İLK 72 SAATTE KURTARILAN BİREYLERİN PSİKOSOSYAL İHMAL SORUNU 738

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN SU KAYNAKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE ÇOCUK SAĞLIĞINA YANSIMALARI: HEMŞİRELİK PERSPEKTİFİNDEN BİR DERLEME 739

ÇOCUKLUK ÇAĞI OBEZİTESİNİN DİŞ GELİŞİMİNE ETKİLERİ 740

ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATIONS IN DISASTER MANAGEMENT: A SYSTEMATIC REVIEW OF TRENDS AND CHALLENGES 741

A REVIEW ON THE ROLE OF PUBLIC HEALTH NURSING IN DISASTERS 742

SCHOOL HEALTH AND WELLNESS: PROMOTING HEALTHY LIVING IN CHILDREN AND ADOLESCENTS 743

PEDİATRİK HASTALARIN KRANİOSPİNAL IŞINLAMALARINDA ÜÇ BOYUTLU KONFORMAL RADYOTERAPİ, YOĞUNLUK AYARLI RADYOTERAPİ VE VOLUMETRİK ARK TEDAVİSİ TEKNİKLERİNİN DOZ DAĞILIMLARI VE RİSKLİ ORGAN DOZLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 744

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN BİTKİSEL ÜRETİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE UYUM STRATEJİLERİ 745

KARAHİNDİBA (*Taraxacum assemanii*) EKSTRAKTLARININ TOPLAM FENOLİK MADDE, ANTİOKSİDAN KAPASİTESİ VE BİYOERİŞİLEBİLİRLİĞİNİN BELİRLENMESİ*** 746

KARACİĞER METASTAZLARINA STEREOTAKTİK BEDEN RADYOTERAPİSİ UYGULANAN HASTALARDA, MONACO TEDAVİ PLANLAMA SİSTEMİNDE MONTE CARLO ALGORİTMASI İLE GRİD ARALIĞI VE İSTATİSTİKSEL BELİRSİZLİK PARAMETRELERİNİN DOZ HESAPLAMALARINA ETKİSİ 747

KRONİK HASTALIK YÖNETİMİNDE SİRKADİYEN RİTİM VE KRONOTERAPİ: İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ UYGULAMALARI AÇISINDAN BİR ANLATISAL DERLEME 748

DİYABETES MELLİTUS TEDAVİSİNDE FİTOTERAPİ UYGULAMALARI: NARRATİF BİR DERLEME 749

HEMŞİRELERDE SESSİZ İSTİFA: ÖNCÜLLER, SONUÇLAR VE ÇÖZÜM MEKANİZMALARINA İLİŞKİN SİSTEMATİK BİR DERLEME 750

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-SUPPORTED APPLICATIONS AND CLINICAL DECISION-MAKING CHARACTERISTICS IN UNDERGRADUATE PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION STUDENTS 751

ADİPOSİT KOŞULLU MEDİUM (AD-CM) ORTAMINDA KÜLTÜRLENEN MCF-7 VE MDA-MB-231 MEME KANSERİ HÜCRE ALT TİPLERİNİN G-PROTEİNİNE BAĞLI ÖSTROJEN RESEPTÖR (GPER) MODÜLASYONUNA BAĞLI SAĞKALIM VE MİGRASYON YETENEKLERİNİN İNCELENMESİ 752

KRONİK ALKOL KULLANIMINA BAĞLI TROMBOSİTOPENİ OLGUSU 753

BESLENME VE GIDA OKURYAZARLIĞI ALANINDAKİ ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ: DİYET KALİTESİ VE AĞIRLIKLA İLİŞKİLİ SONUÇLARA YÖNELİK BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ 754

KÖPEKLERDE KENE KAYNAKLI KAN PARAZİTER ENFEKSİYONLAR 755

DİL VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN REFLÜ FARKINDALIĞININ İNCELENMESİ 756

EFFICACY OF SELECTED QUATERNARY AMMONIUM COMPOUNDS ON FOODBORNE AND NOSOCOMIAL PATHOGEN BIOFILMS 757

TERAPÖTİK BİR MÜDAHALE OLARAK MÜZİK TERAPİSİNİN KULLANIMI:KURAMSAL TEMELLER VE KLİNİK YANSIMALAR 758

KARBONİK ANHİDRAZ-II (KA-II) VE KARBONİK ANHİDRAZ-IX (KA-IX) İNHİBİTÖRLERİ İÇİN MAKİNE ÖĞRENME TABANLI QSAR ÇALIŞMASI 759

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE FREQUENCY OF UPPER RESPIRATORY TRACT INFECTIONS IN PRESCHOOL-AGED CHILDREN AND DEPRESSION, PERCEIVED FATIGUE AND QUALITY OF LIFE IN THEIR MOTHERS: A PILOT STUDY 760

ÇOCUKLARDA VE ADÖLESANLARDA DİŞ ÇÜRÜĞÜ RİSK FAKTÖRLERİNİN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ 761

INVESTIGATION OF MEASUREMENT AGREEMENT AND RELIABILITY BETWEEN FACE-TO-FACE AND TELE-ASSESSMENT OF THE FULLERTON ADVANCED BALANCED SCALE (FABS) IN OLDER ADULTS 762

ASTIMLI BİREYLERDE SOLUNUM FONKSİYONU İLE KABA MOTOR BECERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ[1] 763

DOĞUMA İLİŞKİN KUŞAKLARARASI AKTARIMIN KADINLARIN DOĞUM ALGISINA ETKİSİ: LİTERATÜRE DAYALI BİR DERLEME 764

GEBELİKLE İLGİLİ ÇEVRİM İÇİ YANLIŞ YÖNLENDİRMELERİN İNCELENMESİ: KADINLAR KULÜBÜ PLATFORMU ÖRNEĞİ 765

AFET YÖNETİMİNDE "HOMOJEN TOPLUM" YANILGISI: İNCİNEBİLİR GRUPLARIN MÜDAHALE SÜREÇLERİNDEKİ GÖRÜNMEZLİĞİ 766

PHYTOCHEMICAL COMPOSITION, ANTIPROLIFERATIVE AND ANTIMICROBIAL PROPERTIES OF *Sideritis sipylea* boiss. 767

NORMAL KİLOLU VE OBEZ OLAN KADIN BİREYLERDE SOSYODEMOGRAFİK FAKTÖRLER VE KAS İSKELET SİSTEMİ PROBLEMLERİNİN İNCELENMESİ 768

CHARACTERIZATION OF THE INDUSTRIAL AND ENVIRONMENTAL BIOTECHNOLOGICAL POTENTIALS OF YEAST STRAINS ISOLATED FROM WASTE AND BY-PRODUCTS OF THE BURDUR SUGAR FACTORY 769

DİJİTAL ÇAĞDA MAHREMİYETİ KORUMAK: AİLE TEMELİNDE DİJİTAL MAHREMİYET FARKINDALIĞI 770

KRİPTORŞİDİK BİR KEDİDE İNGUİNAL YERLEŞİMLİ TESTİSTE GELİŞEN SERTOLİ HÜCRE TÜMÖRÜ VE SEMİNOM 771

KARBAPENEM DİRENÇLİ *PSEUDOMONAS AERUGİNOSA* İZOLATLARININ ANTİBİYOTİK DUYARLILIK PROFİLLERİNİN BELİRLENMESİ[1] 772

YOĞUN BAKIM HASTALARINDA ZALOGA TEKNİĞİYLE YATAK BAŞI NAZOİNTESTİNAL TÜP YERLEŞTİRME DENEYİMİMİZ 773

LUTEOLIN PRE-TREATMENT ENHANCES VENETOCLAX-INDUCED ANTIPROLIFERATIVE EFFECTS AND REGULATES CELL CYCLE GENES IN LUNG CANCER CELLS 774

CERRAHİ HEMŞİRELİK BAKIMINDA KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİ EĞİTİMLERİNİN ÜNİVERSİTE KIZ ÖĞRENCİLERİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ 775

IDENTIFICATION OF STRUCTURAL VARIANTS IN HOLSTEIN BOVINE CELL LINES 776

AMBULANS ÇAĞRI TALEPLERİNDE MEVSİMSELLİĞİN CBS YÖNTEMİ İLE ANALİZİ: SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ 777

ELİT SPORCULARDA SAKATLANMA SONRASI KİNEZYOFOBİ, YALNIZLIK DÜZEYİ VE UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER 778

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF ALPHA-LIPOIC ACID ON NONYLPHENOL-INDUCED BRAIN TOXICITY 779

ENDÜSTRİYEL YOĞURTLARIN *CANDIDA* TÜRLERİNE KARŞI ANTİFUNGAL ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI 780

NEOADJUVAN TEDAVİ ALAN REKTUM KANSERİNDE HİSTOPATOLOJİK TÜMÖR REGRESYONUNUN MAKİNE ÖĞRENMESİ İLE ÖNGÖRÜLMESİ 781

TCS3200 COLOR DETECTION SENSOR BASED TURKISH LIRA BANKNOTE RECOGNITION DEVICE WITH ARDUINO FOR THE VISUALLY IMPAIRED POPULATION 782

KONJENİTAL KALP HASTALIĞI OLAN ÇOCUKLARDA TELE-SAĞLIK UYGULAMALARI VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI 783

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞI OLAN BİREYLERİN TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TEDAVİYE YÖNELİK TUTUMLARININ SEMPTOM KONTROLÜ VE İLACA UYUM ÜZERİNE ETKİSİ 784

COMPARATIVE EVALUATION OF THE ANTIOXIDANT AND CYTOTOXIC EFFECTS OF QUERCETIN, TAXIFOLIN, AND *LARIX SIBIRICA* EXTRACT ON HUMAN SKIN CELLS 785

NATURAL INHIBITOR-BASED THERANOSTIC NANOCARRIER: GAMMA-AMINOBUTYRIC ACID CARBON QUANTUM DOTS 786

HYPERICIN EXTRACT-MEDIATED PHOTODYNAMIC THERAPY SENSITIZES GLIOBLASTOMA CELLS TO TEMOZOLOMIDE TREATMENT 787

ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARDA DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞI 788

SAĞLIK TURİZMİNDEN WELLNESS VE YAŞLI REFAHINA: SAĞLIK TURİZMİ LİTERATÜRÜNDEKİ DÖNÜŞÜMÜN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 789

YAŞLI BİREYLERDE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ FARKINDALIK ALGILARI İLE SAĞLIĞI KORUYUCU DAVRANIŞLAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 790

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ FARKINDALIK ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 791

ÇİNKO NANOPARTİKÜLLERİN U2OS VE MCF-7 KANSER HÜCRE HATLARINDA SİTOTOKSİK AKTİVİTELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 792

ADÖLESAN KIZLARDA BEDEN DİSMORFİK BOZUKLUĞU VE SOSYAL MEDYANIN ETKİSİ: LİTERATÜR TEMELLİ BİR DERLEME 793

EVALUATION OF THE NUTRIENT PROFILES OF GEOGRAPHICALLY INDICATED DISHES BELONGING TO THE EASTERN ANATOLIA REGION 794

FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE GÖRSEL-UZAMSAL ALGI İLE ZİHİNSEL YORGUNLUK VE POSTÜRAL FARKINDALIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: PİLOT ÇALIŞMA 795

MANAGEMENT OF MEDICAL EMERGENCIES IN DENTISTRY AND PREVENTIVE MEASURES 796

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE SANAT TERAPİSİ UYGULAMALARI VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI 797

HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ PERSPEKTİFİNDEN TEK SAĞLIK YAKLAŞIMI 798

TÜRKİYE'DE DOĞUM SONRASI ERKEN TEN TENE TEMAS UYGULAMASINA İLİŞKİN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ 799

VÜCUT KİTLE İNDEKSİ VE VÜCUT KONDİSYON SKORUNUN GENÇ YETİŞKİN EVCİL KEDİLERDE OOSİT REZERVLERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ[1] 800

THE TRANSITION FROM TRADITIONAL TO ZYGOMATIC IMPLANTS IN DENTISTRY: AN ANATOMICAL AND CLINICAL REVIEW 801

SKLERODERMA VE VİTİLİGO BİRLİKTELİĞİNDE GELİŞEN RAYNAUD FENOMENİNİN UZUN DÖNEM İLİOMEDİN TEDAVİSİ VE HEMŞİRELİK YÖNETİMİ: OLGU SUNUMU 802

SAĞLIK TURİZMİNDE PANDEMİ SONRASI EĞİLİMLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 803

GEBELERDE SAĞLIK OKURYAZARLIĞI 804

SYNTHESIS OF PROGESTERONE-LOADED PHB/TPU NANOCOMPOSITE FILMS 805

DARK TOURISM AND TRAUMA IN HEALTH TOURISM LITERATURE: A BIBLIOMETRIC MAPPING FOR THE PERIOD 2015–2026 806

*LAVANTA BİTKİSİNDEKİ ANTİOKSİDAN BİLEŞENLERİN ELEKTROKİMYASAL YÖNTEMLERLE ANALİZİ 807

POSTMENOPOZAL KADINLARDA JİNEKOLOJİK KANSER FARKINDALIĞI VE HEMŞİRELİK ROLÜ 808

DİŞ HEKİMLİĞİNDE ANESTEZİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ: AĞRISIZ TEDAVİNİN DOĞUŞU 809

DİJİTAL ÖĞRENME YAKLAŞIMLARININ HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÜZERİNDEKİ ROLÜ ... 810

YOGA NİDRA VE NON-SLEEP DEEP REST (NSDR)'İN RESTORATİF DİNLENME ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: GÜNCEL LİTERATÜR IŞIĞINDA BİR DERLEME 811

RUTA CHALEPENSIS VE *ARTEMISIA ABSINTHIUM* UÇUCU YAĞLARININ STAPHYLOCOCCUS AUREUS VE PSEUDOMONAS AERUGINOSA'YA KARŞI İN VİTRO ANTİMİKROBİYAL ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ .. 812

GLOBAL DISTRIBUTION AND EPIDEMIOLOGICAL TRENDS OF FOOT-AND-MOUTH DISEASE: A RETROSPECTIVE ANALYSIS OF WOAH REPORTS (2018–2026) 813

ANTIMICROBIAL PEPTIDES' ROLES IN CERVICAL CARCINOMA 814

70 YAŞ ÜZERİ FEMUR BOYUN KIRIKLI HASTALARIN RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ: TEK MERKEZ DENEYİMİ 815

DİŞ HASTALIKLARININ BAĞIRSAK MİKROBİYOMU ÜZERİNDEKİ DOLAYLI ETKİLERİ 816

PROSTAT KANSERİ TANISINDA PROSTAT BİYOPSİLERİNİN KLİNİKOPATOLOJİK ÖNEMİ 817

STRES ALTINDA AĞIZ: PSİKOLOJİK FAKTÖRLERİN ORAL KAVİTE ÜZERİNDEKİ GÖRÜNMEYEN ETKİLERİ VE KLİNİK YÖNETİMİ 818

IMAGES, DISCOURSES AND NURSING IN WOMEN'S HEALTH 819

BEYOND DEMYELINATION: UNMASKING THE CAUSES OF LONG-SEGMENT SPINAL CORD LESIONS 820

TDP-43 GEN SUSTURMASINDA KALSİYUM SİNYALİZASYON GENLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI KIRPILMA ANALİZİ 821

MULTIFUNCTIONAL EFFECTS OF HEXAGONAL BORON NITRIDE (H-BN) NANOPARTICLES IN MAXILLOFACIAL PROSTHESES 822

REGION-BASED INTEGRATED HEALTHCARE SYSTEM OF TÜRKİYE WITH HEALTH SERVICE AREAS AND CITY HOSPITALS 823

EVALUTION OF CANDIDATE REFERENCE GENES IN REPRODUCTIVE TISSUES OF DOGS DURING EARLY PREGNANCY[1] 824

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THE LITERATURE ON PATIENT SAFETY AND BIOTERRORISM 825

DİŞ HEKİMLİĞİNDE DENTAL ALET VE CİHAZLARIN UZUN ÖMÜRLÜ KULLANIMI: BAKIM, STERİLİZASYON VE MALİYET ANALİZİ 826

PRENATAL ELEKTROMANYETİK ALAN MARUZİYETİNİN YAVRU SIÇANLARDA HİPOKAMPÜS VE SERUM ISI ŞOKU PROTEİNLERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 827

GENÇLERİN İNTERNET KUMAR BAĞIMLILIĞI ÜZERİNDE DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERİN ETKİSİ: CİNSİYET, BARINMA, GELİR VE AİLE YAPISI 828

FİTNESS YAPAN BİREYLERDE ISINMA BİLGİ DÜZEYİ İLE AĞRI ŞİDDETİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ . 829

HOW FIRES CONTRIBUTE TO THE CONSERVATION OF INSECT DIVERSITY IN *PINUS BRUTIA* ECOSYSTEMS 830

MEME BAŞI AKINTISI İLE PREZENTE OLAN OKÜLT MEME KANSERİ: NADİR BİR NİPPLE-AREOLA KOMPLEKS OLGUSU 831

AKNE ROZASEA HASTALARINDA SERUM VİTAMİN D DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 832

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN VE YÜZ YÜZE ÖĞRENME TUTUMLARI İLE KLİNİK PERFORMANSTAKİ ÖZ-YETERLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ*** 833

THE EFFECT OF CREATIVE THINKING ON CLINICAL DECISION-MAKING IN NURSING STUDENTS 834

DİJİTAL DİŞ HEKİMLİĞİNDEKİ GELİŞMELERİN GERİATRİK BİREYLERİN PROTETİK REHABİLİTASYON SÜREÇLERİNE ETKİLERİ 835

COVİD-19 PANDEMİSİNDE SAĞLIK BİLİMLERİ LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM MEMNUNİYET ALGILARI: BETİMSEL TARAMA ÇALIŞMASI 836

PET GÖRÜNTÜLERİNİN TANISAL KALİTESİNİN ARTIRILMASINDA DERİN ÖĞRENME TABANI BİR 837

YAKLAŞIM 837

SAĞLIKLI TIP ÖĞRENCİLERİNDE KAFEİN TÜKETİMİNİN KAN BASINCI ÜZERİNE KISA DÖNEMLİ ETKİLERİ 838

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİ TOPLULUKLARINDA YER ALAN ÖĞRENCİLERİN GÖNÜLLÜLÜK DURUMLARI VE DENEYİMLERİNİN BELİRLENMESİ 839

FROM HOME BLOOD PRESSURE READINGS TO CLINICAL DECISIONS IN PRIMARY CARE: DATA QUALITY, PATIENT EDUCATION, AND WORKFLOW GAPS 840

DIGITAL BEHAVIOURS AND PSYCHOLOGICAL SYMPTOMS: THE MEDIATING ROLE OF SLEEP QUALITY 841

YOKSULLUK VE SAĞLIK İLİŞKİSİNİN RİSK YAKLAŞIMI İLE DEĞERLENDİRİLMESİ: HEMŞİRELİK PERSPEKTİFİ 842

KADIN SAĞLIĞINDA RİSK FAKTÖRLERİ VE HEMŞİRENİN ROLÜ 843

KADINLARDA KANSER FARKINDALIĞI VE ERKEN TANININ ÖNEMİ 844

DOĞAL AFETLERDE ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİNİN ROLÜ 845

ASKERİ PERSONELİN ARAMA KURTARMA FAALİYETLERİNDEKİ ROLÜ VE ETKİLERİ 846

ESNEK PES PLANUSTA KISA AYAK EGZERSIZLERI: KLINIK İYILEŞME VE PEDOBAROGRAFIK DEĞIŞIMLERIN ANALIZI 847

HESPERIDIN ATTENUATES BISPHENOL A-INDUCED OXIDATIVE STRESS AND TISSUE DAMAGE IN RATS 848

EPİGENETİK SAAT VE BESLENME: BİYOLOJİK YAŞLANMA İLE BESLENMENİN İLİŞKİSİ 849

THE POTENTIAL BIOMARKER ROLE OF MUCIN-1 IN MYOCARDIAL ISCHEMIA-REPERFUSION INJURY 850

DEMOGRAFİK TSUNAMİ: YAŞLANMA 851

TÜRKİYE'DE ENDODONTİ ARAŞTIRMALARININ AKADEMİK HARİTALANMASI: YÖK TEZ VERİTABANINDAKİ LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ 852

ATIK PROBLEMİ OLAN KOYUN VE KEÇİ İŞLETMELERİNDE BORDER DİSEASE ENFEKSİYONUNUN ARAŞTIRILMASI 853

BURDUR İLİ SÜT SIĞIRLARINDA PARATÜBERKÜLOZUN DAĞILIMI VE ÖNLEME STRATEJİLERİ[1] 854

DİJİTALLEŞEN SAĞLIK EKOSİSTEMİNDE VERİ GÜVENLİĞİ: HASTA MAHREMİYETİNİN KORUNMASINDA HEMŞİRELERİN KRİTİK ROLÜ VE ETİK SORUMLULUKLAR 855

BIOMEDICAL APPLICATIONS AND PIEZOELECTRIC PROPERTIES OF POLYPROPYLENE NANOCOMPOSITES CONTAINING BORON NITRIDE 856

HASTA GÖZÜNDEN EKİP ÇALIŞMASI: MESLEKLER ARASI İŞ BİRLİĞİNE KISA BİR BAKIŞ 857

HASTALIKLARIN ÖNLENMESİ VE KLİNİK YÖNETİMDE MİKROBESİNLERİN VE TAKVİYE EDİCİ GIDALARIN ROLÜ: MULTİDİSİPLİNER BİR BAKIŞ 858

AÇIK ROTATOR CUFF TAMİRİ YAPILAN HASTALARDA KLİNİK VE FONKSİYONEL SONUÇLAR 859

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİ DÜZEYLERİ İLE ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 860

ENFEKTE TOTAL DİZ ARTROPLASTİSİNE GÜNCEL YAKLAŞIM 861

SPİNAL MÜSKÜLER ATROFİNİN BİBLİYOMETRİK VE ALTMETRİK ANALİZİ 862

AİLE HEKİMLİĞİNDE AKILCI ANTİBİYOTİK KULLANIMI VE ANTİMİKROBİYAL YÖNETİM STRATEJİLERİ 863

ASSESSMENT OF KNOWLEDGE AND BEHAVIORAL PRACTICES RELATED TO BRUCELLOSIS AMONG INDIVIDUALS IN AFYONKARAHİSAR 864

STROMAL REMODELING İN LEIOMYOMA TISSUE: A HISTOMORPHOLOGICAL AND BIOCHEMICAL EVALUATION 865

IHSLC®

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF TALOCRURAL JOINT MANIPULATION ON STATIC BALANCE IN PATIENTS WITH STROKE: A RANDOMIZED CROSSOVER TRIAL

Ömer Dursun*, Ahmet Burak Mavuş**

** Bitlis Eren University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Bitlis, Turkey, fztomrdrsn@gmail.com*

*** Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İzzet Baysal Physical Therapy and Rehabilitation Training and Research Hospital, Bolu, Turkey; e-mail: a.burakmavus@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Talocrural joint manipulation is a manual technique used to increase ankle mobility and postural stability; however, no studies have examined its use in stroke patients. **Aim:** This study sought to evaluate the effect of talocrural joint manipulation on static balance in patients with stroke.
Methods: A randomized crossover study was conducted with 32 stroke patients. Participants received either a single placebo or actual talocrural joint manipulation in addition to a conventional treatment program, administered in a randomized order. Postural stability and ankle dorsiflexion range of motion were assessed using a Biodex Balance System and a smartphone's spirit level both before and after the interventions.
Results: In intragroup comparison, improvements in ankle mobility and overall postural stability were observed in the placebo group ($p<.05$), while improvements were noted across all assessment parameters in the actual talocrural joint manipulation group ($p<.05$). Intergroup comparison revealed that the group receiving actual talocrural joint manipulation exhibited significantly greater improvements in all outcome measures compared to the placebo group ($p<.05$). Additionally, varying levels of correlation were identified between the audible cavitation produced during manipulation and all assessment parameters ($p<.05$). Discussion and **Conclusion:** Talocrural joint manipulation appears to be a favorable treatment option for improving postural stability and reduced ankle mobility in stroke patients.

Keywords: Manual Therapy, Talocrural, Postural Balance, Balance Disorders

Sözel Bildiri

LIVER TRANSPLANTATION RISK SHOULD BE INCLUDED IN CHOLECYSTECTOMY INFORMED CONSENT FORMS

Mehmet Eren Yuksel
Etlik City Hospital, Surgical Critical Care Unit, Ankara, Turkiye
e-mail: doctormehmeteren@yahoo.com

ABSTRACT

Introduction: Injury to the bile ducts during cholecystectomy is a rare but serious complication. In severe cases, bile duct injury may progress to repeated infections, secondary biliary cirrhosis, liver failure, and ultimately require liver transplantation. A recent systematic review reported 179 patients worldwide who underwent liver transplantation because of complications following bile duct injury during cholecystectomy. Despite this, most patient informed consent forms for cholecystectomy, including the one used by Ankara University School of Medicine, do not mention liver failure or the possibility of liver transplantation as a potential outcome.

Methods: The official laparoscopic cholecystectomy consent form from Ankara University was reviewed to determine whether it included information on severe bile duct injury, liver failure, or liver transplantation. Findings were compared with data from the 2023 systematic review by Spiers and colleagues.

Results: The consent form lists risks such as bile duct injury, bleeding, bile leakage, vascular damage, and impaired liver blood flow. However, it does not mention that these complications may progress to irreversible liver failure requiring liver transplantation. According to published studies, liver transplantation due to post-cholecystectomy bile duct injury has an early mortality rate of about 20% within 30 days. Among survivors, one-year survival is 55–84%, five-year survival is 30–83%, and approximately 11% require a second transplant.

Discussion: Although rare, liver transplantation after bile duct injury is a serious, life-changing event with high mortality and ethical and legal implications. Therefore, informed consent should include not only frequent complications but also rare yet severe outcomes. At Ankara Etlik City Hospital, as in Ankara University, current consent forms do not mention liver failure or liver transplantation, which limits true informed decision-making. Adding this information would improve patient autonomy, transparency, legal protection, and trust.

Conclusion: Severe bile duct injury during cholecystectomy can rarely lead to liver failure and the need for liver transplantation. Since this outcome is real and documented, it should be explained to patients before surgery. Updating hospital and national consent forms to include this risk is essential for ethical and safe medical practice.

Keywords: Bile duct injury, Cholecystectomy, Informed consent, Liver failure, Liver transplantation.

Sözel Bildiri

PRESSURE, NECROSIS AND PERFORATION: WHY RECTAL TUBES SHOULD BE RECONSIDERED IN GENERAL SURGERY

Mehmet Eren Yuksel
Etlik City Hospital, Surgical Critical Care Unit, Ankara, Turkiye
e-mail: doctormehmeteren@yahoo.com
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0002-7110-0717

ABSTRACT

Introduction: Rectal tubes have been traditionally used to decompress the distal colon and divert stool in surgical and intensive care patients. Although often considered simple and low-risk, increasing evidence shows that they can cause direct harm, including mucosal ischemia, ulceration, necrosis, bleeding, and even perforation. In modern evidence-based and ethically responsible practice, their routine use should be questioned and carefully re-evaluated.

Methods: We reviewed published patient case reports, surgical literature, and safety alerts. Relevant articles were identified using PubMed and Google Scholar from 2000 to 2025. The review focused on complications caused by rectal tubes, surgical interventions required after perforation, ethical concerns, and safer non-invasive treatment options.

Discussion: Rectal tubes may provide temporary decompression in acute fecal retention or pseudo-obstruction. However, reported complications include pressure-related tissue damage, rectal bleeding, infection, sphincter injury, and full-thickness perforation of the rectum or sigmoid colon. When perforation occurs, patients may require major surgery such as exploratory laparotomy, primary repair of the rectum, Hartmann's procedure, or diverting colostomy, which are procedures that carry significant morbidity and can result in permanent stoma formation. If there is no true mechanical blockage, conservative treatment is safer and usually just as effective. This includes adequate hydration, correction of electrolyte imbalances, early mobilization, laxatives, and intravenous prokinetic medications such as erythromycin or metoclopramide to stimulate bowel movement without applying pressure to the rectal wall. From an ethical perspective, using rectal tubes without a clear medical indication or without informed patient consent can cause avoidable harm and may violate patient autonomy.

Conclusion: Rectal tubes should not be used as a routine procedure. Because of the risk of pressure injury, necrosis, perforation, and the possible need for major surgery, a conservative, patient-focused, and ethically responsible approach should be preferred. If rectal tube insertion is necessary, it should only be done for clear indications, using gentle technique, with close monitoring and early removal.

Keywords: Bowel decompression, Perforation, Rectal tube.

Poster Bildiri

PİRAZOL-BENZOTİYAZOL TÜREVİNİN SKBR3 MEME KANSERİ HÜCRELERİNDE SİTOTOKSİK VE APOPTOTİK ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Fatima ELMUSA[*], Mohammadreza DASTOURI[**], Muna ELMUSA[***], , Yusuf KUCUKBAGRIACIK[****], Humeyra YILMAZ[*****], Rahmi KASIMOGULLARI[*******]

[*] *Eskisehir Technical University, Institution of Graduate Schools, Department of Molecular Biology, Eskisehir, Turkiye, fatima.elmusa24@gmail.com*

[**] *Ankara Medipol University, School of Medicine, Faculty of Medical Biology, Ankara, Turkiye, mdastouri@ankaramedipol.edu.tr*

[***] *Dumlupınar University, Faculty of Art and Science, Department of Chemistry, Kutahya, Turkiye, muna.alk90@gmail.com*

[****] *Health Sciences University, Gulhane Faculty of Medicine, Department of Biophysics, Ankara, Turkiye, yusuf.kucukbagriacik@sbu.edu.tr*

[*****] *Ankara Medipol University, School of Medicine, Faculty of Medical Education, Ankara, Turkiye, humeyra.yilmaz@ankaramedipol.edu.tr*

[******] *Dumlupınar University, Faculty of Art and Science, Department of Chemistry, Kutahya, Turkiye, rahmi.kasimogullari@dpu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Meme kanseri, kadınlarda en sık görülen malign tümörlerden biri olup, tedavisinde yeni terapötik ajanların geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Pirazol ve benzotiyazol türevleri, çeşitli biyolojik aktiviteleri nedeniyle kanser araştırmalarında önem kazanmıştır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, yeni sentezlenen pirazol-benzotiyazol türevi 1-(benzo[d]tiyazol-2-il)-3-(4-klorofenil)-1H-pirazol-4-karbaldehit (P4C) bileşiğinin SKBR3 insan meme kanseri hücreleri üzerindeki sitotoksik etkilerini ve apoptoz mekanizmasını araştırmaktır.

Yöntem: P4C bileşiği, hidrazin ara ürünü (HBT) üzerinden Vilsmeier-Haack reaksiyonu ile sentezlendi ve FT-IR, NMR, HPLC-Q-TOF/MS ve elementel analiz teknikleriyle karakterize edildi. SKBR3 hücreleri 150, 300 ve 450 µg/mL konsantrasyonlarda P4C ile 12, 24 ve 48 saat süreyle muamele edildi. Hücre canlılığı WST-1 testi ile değerlendirildi. Apoptoz mekanizmasını aydınlatmak için BAX, Kaspaz-3, Kaspaz-8 ve Kaspaz-9 proteinlerinin sentezi immünofloresan boyama ile incelendi.

Bulgular: P4C bileşiği doz ve zamana bağımlı sitotoksik etki gösterdi. En yüksek konsantrasyon (450 µg/mL) 48 saatte %77 oranında hücre ölümüne yol açtı. İmmünofloresan analizde, P4C ile muamele edilen hücrelerde kontrol grubuna kıyasla tüm apoptoz belirteçlerinde belirgin artış saptandı. BAX ve Kaspaz-9 sentezindeki artış intrinsik, Kaspaz-8 sentezindeki artış ise ekstrinsik apoptoz yolaklarının aktivasyonunu gösterdi. Kaspaz-3 aktivasyonu apoptozun gerçekleştiğini doğruladı.

Tartışma ve Sonuç: P4C bileşiği, SKBR3 meme kanseri hücreleri üzerinde güçlü sitotoksik etki göstererek hem intrinsik hem de ekstrinsik apoptoz yolaklarını aktive etmektedir. Bu bulgular, P4C'nin meme kanseri tedavisinde potansiyel bir terapötik ajan olabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pirazol, Benzotiyazol, Meme Kanseri, Sitotoksisite, Apoptoz

Sözel Bildiri

ANTI-CD226 ILE UYARILAN NK-92 HÜCRELERININ ÜÇLÜ NEGATIF MEME KANSERI HÜCRELERI ÜZERINDEKI APOPTOTIK SITOTOKSIK ETKILERI

Mohammadreza DASTOURI[*], **Nil KILIÇ**[**], **Hümeyra YILMAZ**[*]
**Ankara Medipol University, School of Medicine, Faculty of Medical Biology, Ankara, Turkiye, mdastouri@ankaramedipol.edu.tr, humeyra.yilmaz@ankaramedipol.edu.tr*

***UNAM Institute of Materials Science and Nanotechnology,Bilkent University, Ankara, Turkiye*

nil.kilic.06@gmail.com

ÖZET

Giriş: Son yıllarda üçlü negatif meme kanseri (TNBC) tedavisinde immünoterapötik yaklaşımlar önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir. Doğal öldürücü (NK) hücreler, özgün antijen tanıma gerektirmeden tümör hücrelerini yok etme yetenekleri sayesinde doğuştan gelen bağışıklık sisteminin güçlü bileşenlerindendir. NK hücrelerinin yüzeyinde bulunan aktivatör ve inhibitör reseptörler arasındaki denge, hücrenin sitotoksik kapasitesini belirler. CD226 (DNAM-1) reseptörü, NK hücrelerinin tümör tanıma ve öldürme mekanizmalarında önemli bir aktivatör reseptördür. Bu çalışmada, anti-CD226 antikoru ile uyarılan NK-92 hücrelerinin (sNK-92) TNBC hücre hattı MDA-MB-231 üzerindeki etkileri araştırılmış ve bu etkinin apoptoz yolaklarıyla ilişkisi incelenmiştir.
Yöntem: NK-92 hücreleri anti-CD226 antikoru ile stimüle edilerek sNK-92 hücreleri elde edilmiştir. Hücreler, MDA-MB-231 (kanser hücresi) ve MCF-12A (normal meme epitel hücresi) ile farklı efektör-hedef (E:H) oranlarında ko-kültüre edilmiştir. Sitotoksik etkiler, laktat dehidrogenaz (LDH) salınım testi ile değerlendirilmiştir. Sitotoksik aktivitenin mekanizmasını aydınlatmak amacıyla granzim B düzeyleri ELISA yöntemiyle, apoptoza bağlı BAX, Kaspaz-3 ve Kaspaz-9 protein düzeyleri ise immün boyama yöntemiyle analiz edilmiştir.
Bulgular: Anti-CD226 ile stimüle edilen sNK-92 hücrelerinin MDA-MB-231 hücrelerinde anlamlı derecede daha yüksek sitotoksisite oluşturduğu gözlemlenmiştir. Buna karşılık, normal MCF-12A hücrelerinde sitotoksisite düzeyinde belirgin bir değişiklik saptanmamıştır. Granzim B düzeyleri, sNK-92 hücreleriyle ko-kültür edilen kanser hücrelerinde belirgin şekilde artarken, normal hücrelerde sabit kalmıştır. İmmün boyama sonuçları, MDA-MB-231 hücrelerinde BAX, Kaspaz-3 ve Kaspaz-9 protein ekspresyonlarının belirgin şekilde arttığını göstermiştir. Bu bulgular, anti-CD226 ile uyarılan NK-92 hücrelerinin apoptoz mekanizmalarını aktive ederek tümör hücrelerinde özgül öldürme gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır.
Sonuç: Anti-CD226 antikoru ile uyarılan NK-92 hücreleri, üçlü negatif meme kanseri hücrelerine karşı artmış sitotoksik ve proapoptotik etki göstermektedir. Normal meme hücrelerinde herhangi bir olumsuz etki gözlenmemesi, bu yaklaşımın seçici ve güvenli bir immünoterapötik strateji olabileceğini göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, CD226 aracılı NK hücre aktivasyonunun hedefe yönelik kanser immünoterapilerinde klinik olarak uygulanabilirliğine dair önemli veriler sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: NK-92 hücreleri, CD226 reseptörü, üçlü negatif meme kanseri, granzim B, apoptoz

Sözel Bildiri

MEME KANSERİNİN ÖNLENMESİNDE ÖNCELİKLİ HEDEF NE OLMALI?

Şule OLGUN

** İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü,*

Ameliyathane Hizmetleri Programı, İzmir, Türkiye, sule.olgun@kavram.edu.tr

ÖZET

Gelişmiş ülkelerde erken tanı ve tedavi ile erken evrede meme kanseri tanısı almış bireylerin 5 yıllık sağ kalım oranı yaklaşık %91 olarak belirlenmiştir. Bu sebeple meme kanserini önlemede ilk hedef; meme kanseri risk faktörleri ve belirti/bulguları konusunda farkındalığın arttırılması olmalıdır. Eğer bireylere meme kanserinde değiştirilebilir risk faktörlerinin neler olduğu, erken evrenin hayat kurtarıcı olduğu, belirti ve bulguları konusunda uyanık olmalarının da erken evrede tanı alma konusunda ne derece önemli olduğu tam olarak öğretilirse meme kanseri görülme insidansının çok daha aşağıya çekileceği düşünülmektedir. Bir diğer önemli konu ise birinci derece yakını meme kanseri olan kadınların meme kanseri konusunda farkındalıklarının oluşturulmasıdır. Amerikan Kanser Birliği birinci derece yakını meme kanseri olan kadınlara kanser tarama kılavuzlarını önermektedir. Böylelikle erken dönemde teşhis alarak meme kanserinin daha sınırlı ve küçük çapta olacağı ve tedavisindeki başarının da daha yüksek olacağı belirtilmektedir. Tedavi olan kadınların ise bundan sonraki hayatlarına nasıl devam etmesi gerektikleri, metastazın görülmemesi için alabilecekleri önlemler, kontroller ve tedavi süresince dikkat edilmesi gereken konular hakkında bilgilendirilmeleri gerektiği düşünülmektedir. Elinizdeki makalede meme kanserinde hedefimizin neler olması gerektiği konusunda literatür bilgilerinin derlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birinci derece yakın akraba, Erken tanı, Meme kanseri

Sözel Bildiri

EVALUATION OF EMPLOYEE IDEAS IN A HEALTHCARE ORGANIZATION USING TEXT MINING

Dilek Matur*
** Kurtsan Group of Companies, R&D and Innovation Group Manager, Istanbul, Türkiye, dilekmatur@kurtsan.com*

ABSTRACT

Background: Collecting employees' ideas and conducting innovation-oriented studies in production processes is of critical importance in companies that manufacture healthcare products. Innovations developed without taking employee ideas into account have a low chance of success.

Aim: The aim of this study is to apply text mining to the ideas collected as part of the corporate innovation system established within a holistic healthcare company with a long-standing history in the field of sustainable health.

Methods: A total of 172 ideas submitted to the corporate idea collection system over three different periods were analyzed using text mining. The analysis was conducted within four main content categories included in the idea submission form: "nature of the suggestion," "subject of the suggestion," "current situation," and "proposed solution." For each category, significant word frequencies were calculated to identify content priorities and organizational focus areas.

Results: According to the results obtained, most of the ideas focus on operational issues, particularly efficiency, improvement of production processes, and cost reduction. Concepts such as "efficiency," "product," "process," "cost," and "improvement" clearly illustrate this trend. On the other hand, the residual value analysis revealed that employees also have a desire to contribute to more strategic areas such as customer satisfaction, sustainability, and brand awareness.

Discussion and Conclusion: The results of the study highlighted the importance of collecting targeted ideas for process innovation and demonstrated that these findings could strengthen the company's future sustainability-oriented initiatives. The fact that most of the submitted ideas focused on process innovations also indicated the need to educate employees on methods related to process innovation.

Anahtar Kelimeler: Text Mining, Employee Ideas, Innovation System, Holistic Healthcare Company

Sözel Bildiri

AFET YÖNETİMİ ALANINDA SAĞLIK TEMALI ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Murat TATOĞLU*
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Güvenlik Hizmetleri MYO, Burdur, Türkiye, mtatoglu@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Giriş: Doğal kaynaklı afetler, pandemiler, teknolojik kazalar ve insani krizler gibi durumlar afet yönetimini çok disiplinli bir yaklaşım haline getirmiştir. Çok paydaşlı bu afet yönetim sisteminde sağlık hizmetleri de afet öncesi, sırası ve sonrası aşamalarının tümünde kritik bir role sahiptir. Bu bağlamda afetlerde sağlık boyutunun ele alındığı bilimsel çalışmalar günümüzde daha da fazla kazanmıştır.

Amaç: Çalışmamız, afetlerde sağlık konusunu ele alan bilimsel yayınların haritasını çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu sayede afetlerde sağlık hizmetleri konusunda hangi temaların öne çıktığı, hangi ülkelerin bu konuya bilimsel açıdan daha fazla önem verdiği, ülkelerin ve yazarların ağ oluşturma eğilimlerinin hangi yönde gerçekleştiği gibi sorulara cevap bulunması hedeflenmektedir.

Yöntem: Bu çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmış olup veriler Web of Science üzerinden çekilmiştir. Araştırma kapsamında afet yönetimi ve sağlık alanlarını kapsayan anahtar kelimeler belirlenerek sistematik bir tarama gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler bibliyometrik analiz için yaygın olarak kullanılan VOSviewer yazılımı aracılığıyla analiz edilmiştir.

Bulgular: Bibliyometrik analiz sonuçlarına göre, afet yönetimi ve sağlık alanında en fazla yayın üreten ülke 2.947 yayın ile Amerika Birleşik Devletleri'dir. Türkiye 109 yayın ile veri setinde yer almaktadır. Yazar bazında yapılan değerlendirmede Burkle Frederick 48 yayın ile en üretken araştırmacı konumundadır. Anahtar kelime analizinde "afet", "afet hazırlığı" ve "toplum sağlığı" kavramları en sık kullanılan terimler olarak belirlenmiştir. Kurumsal düzeyde Columbia Üniversitesi en fazla yayın üreten kurum olarak tespit edilmiştir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında yapılan değerlendirmede, yayınların büyük çoğunluğu SDG-3 "İyi Sağlık ve Refah" hedefi altında sınıflandırılmıştır. Atıf analizinde Ascher ve arkadaşlarının çalışması en fazla atıf alan yayın olmuştur. Zamansal dağılım incelendiğinde, 2000 yılında 21 olan yayın sayısı 2024 yılında 667'ye ulaşmıştır.

Sonuç: Çalışmamız afet ve sağlık alanında yapılan yayınların son yıllarda belirgin bir artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nin ve Columbia üniversitesinin afet ve sağlık yönetimi konulu yayınlarda alanda önde gelen konumda olmaları gelişmiş ülkelerin bu konuya verdiği önemi yansıtmaktadır. Türkiye'nin 109 yayın ile sıralamada yer alması, ülkemizde bu konuya ilişkin akademik farkındalığın arttığına işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: afet sağlığı, afet yönetimi, bibliyometrik haritalama

Sözel Bildiri

Sözel Bildiri

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİ PROFESYONELLERİNE SAĞLIK OKURYAZARLIĞI EĞİTİMİ: BİR MÜDAHALE ÇALIŞMASI

Huri Yoğurtcu[1]* Meryem Ozturk Haney[2] Esma KIZIL GÜNEY [3***] Halil ÖNCÜL[4****]**

**Provincial Health Directorate, Department of Public Health, Family Medicine Unit, Izmir, Turkey, huri.yogurtcu@gmail.com,*

***Dokuz Eylül University, Department of Public Health Nursing, Faculty of Nursing, Izmir, Turkey, meryem.ozturk@deu.edu.tr*

****Karabağlar District Health Directorate, Healthy Life Center, Izmir, Turkey, esmaguney09@gmail.com*

*****Karabağlar District Health Directorate, Healthy Life Center, Izmir, Turkey, halil.oncul@hotmail.com*

ABSTRACT

Background: Primary care is a broad field encompassing protection and improvement of health, disease prevention, patient care, advocacy, and community development. Health professionals working in this field are expected to have adequate awareness, knowledge, skills, and attitudes regarding patients whose health literacy levels are inadequate.

Aim: The study was aimed at investigating the effects of health literacy training given to health professionals working in primary health care centers on their knowledge, awareness and communication skills.

Methods: This study, with a single-group pretest-posttest design, was conducted with 225 healthcare workers in western Turkey. The participating healthcare workers received single-session training in interactive health literacy awareness. Data were collected using the Descriptive Information Form and Health Literacy Training Survey for Healthcare Providers (HLTSHP). Pre- and post-training scores of the healthcare workers were compared using the dependent samples t-test.

Results: Healthcare workers' pre-training knowledge of health literacy, their ability to recognize low health literacy, and their frequency of using open communication techniques increased significantly after the training ($p<0.05$). Their post-training mean score for the HLTSHP (83.92 ± 10.88) was higher than was their pre-training score (69.28 ± 11.80).

Discussion and Conclusion: Health literacy training improves primary care professionals' knowledge and communication skills. Expanding such training can contribute to their establishing effective communication with patients and improving the quality of healthcare services.

Keywords: Health literacy, Primary care, Health education, Communication skills, Healthcare professionals

Sözel Bildiri

ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER AND INTERNET GAMING ADDICTION: WHAT WE KNOW SO FAR - A SYSTEMATIC REVIEW

Yeliz AKTAŞ [1*] Huri Yoğurtcu[2]**

** Karabağlar District Health Directorate, İzmir, Türkiye, yelizuysal35@hotmail.com,*

*** Provincial Health Directorate, Public Health Department, Family Medicine Unit, İzmir, Türkiye, huri.yogurtcu@gmail.com,*

ABSTRACT

Background: Recent advances in digital gaming technologies and increased internet accessibility have led to the emergence of *Internet Gaming Disorder (IGD)*, which is now recognized as a global mental health concern.

Aim: This systematic review aims to evaluate findings from case–control and experimental studies investigating the relationship between Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) and Internet Gaming Disorder (IGD).

Method: The research question was structured using the PICOS framework, and a comprehensive literature search was conducted in PubMed, ScienceDirect, Scopus, and Web of Science databases. Fifteen studies that met the inclusion criteria were examined. A subset of these studies employed neuroimaging methods.

Findings

• Individuals diagnosed with ADHD exhibit significantly higher IGD prevalence and symptom severity compared with healthy controls.

• Persons with IGD demonstrate more frequent and pronounced ADHD symptoms.

• Neuroimaging findings indicate structural and functional alterations in prefrontal and temporal brain regions.

• Factors such as impulsivity, sleep disturbances, negative parenting styles, and poor social adjustment contribute to increased severity of the comorbidity.

• Intervention studies show that individuals with ADHD+IGD comorbidity display a poorer response to treatment.

Discussion and Conclusion: There is a strong bidirectional relationship between ADHD and IGD, supported by neurobiological and psychosocial mechanisms. The findings highlight the importance of early diagnosis and comprehensive, multi-modal intervention strategies.

Keywords: ADHD; Internet gaming disorder; Comorbidity; Systematic review.

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN PHYSICAL ACTIVITY, NUTRITION KNOWLEDGE, AND BURNOUT LEVELS OF PROFESSIONALS SERVING INDIVIDUALS WITH SPECIAL NEEDS AND THEIR QUALITY OF LIFE

Sinem BOLKAN[*], Rabia ZORLULAR[**]

[*]Department of Nutrition and Dietetics, Bor Faculty of Health Sciences, Niğde Ömer Halisdemir University, Niğde, Türkiye, sinembolkan88@gmail.com

[**] Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Bor Faculty of Health Sciences, Niğde Ömer Halisdemir University, Niğde, Türkiye, rabiaeraslan118@gmail.com

ABSTRACT

Background: Professionals working with individuals with special needs require a different approach and workload than other professional groups. Professionals such as physical therapists and special education teachers perform their duties not only with technical knowledge and skills, but also with high levels of empathy, patience, and emotional resilience.

Aim: The study was supported by TUBITAK under the 2209-A Program, 1st term, 2025 (No: 1919B012405564). This study aims to examine the relationships among physical activity, nutritional knowledge, burnout levels, and quality of life among professionals who serve individuals with special needs.

Method: A total of 80 professionals were included in the study. Physical Activity, Nutritional Knowledge, Burnout Levels, and Quality of Life were assessed using the following evaluation scales, respectively. The International Physical Activity Questionnaire-Short Form, Nutrition Knowledge Scale, Maslach Burnout Inventory, and Short Form-36 Health Survey (SF-36).

Results: A moderate, positive correlation was found between walking activity and both the SF-36 Physical and Mental Component Summary ($r = 0.330$, $p = 0.003$; $r = 0.254$, $p = 0.023$). Additionally, emotional exhaustion showed a negative and weak correlation with the SF-36 Physical Component ($r = –0.319$, $p = 0.004$). No correlation was found between nutritional knowledge level and quality of life ($p>0.05$).

Discussion and Conclusion: These professionals' efforts to address the concerns and needs of families and children, even outside of work hours, can create additional workload. Personnel working with individuals with special needs may face numerous challenges stemming from their professional responsibilities, the inherent characteristics of children with disabilities and their families, and the workload. Our study showed that physical activity levels and burnout are related to the quality of life of professionals working with individuals with special needs. Professionals working with disabled individuals can be provided with both physical and psychological support to lighten their workload.

Keywords: Special Needs Individuals, Physical Activity, Burnout, Nutrition, Quality of Life.

Sözel Bildiri

ANALYTICAL STUDIES ON THE DETERMINATION OF ANTIOXIDANT ACTIVITY AND PHENOLIC CONTENTS OF TOMATO (*Solanum lycopersicum*) VARIETIES

Serkan Fileta*, Gulbin Erdogan*, Aysen Kurt Cucu*
** Marmara University, Faculty of Pharmacy, Department of Analytical Chemistry, İstanbul, Turkey, serkan.fileta@marmara.edu.tr, gerdogan@marmara.edu.tr, aysen.cucu@marmara.edu.tr*

ABSTRACT

Background: *Solanum lycopersicum* (tomato), an excellent source of antioxidants, contributes significantly to human health due to its anti-inflammatory, antiallergenic, and antithrombotic properties.

Aim: The aim of this study is to investigate the studies conducted to determine the antioxidant capacity and phenolic content of different local tomato varieties widely cultivated around the world, due to the tomato plant being a source of antioxidants and its phenolic compounds having numerous benefits for human health.

Methods: The study will be carried out using results obtained by screening studies on antioxidant activity determination methods and phenolic content analysis of *Solanum lycopersicum* in the Google Scholar, Springer, PubMed, Web of Science, ScienceDirect, and Scopus databases.

Results: According to the literature review, researchers have used freeze-drying (lyophilization), oven-drying, and sun-drying methods when preparing tomato samples for analysis. Dry samples were extracted with solvents, most commonly in the following order of preference: methanol > acetone > dichloromethane > formic acid > ethanol. Antioxidant activity was then analyzed using methods such as ABTS, DPPH, CUPRAC, FRAP, and ORAC. The phenolic content of the samples was determined using the Folin-Ciocalteu method.

Discussion and Conclusion: It has been reported that antioxidant activity levels in different tomato varieties vary depending on the drying techniques and solvents used, and the best results were obtained from tomatoes analyzed after drying via lyophilization (freeze-drying).

Keywords: *Solanum lycopersicum*, Tomato, Antioxidant Activity, Phenolic Content, Analytical Studies

Sözel Bildiri

BAĞIRSAK-BEYİN EKSENİ VE MİKROBİYOTA TEMELLİ BESLENME MÜDAHALELERİ: NÖROLOJİK HASTALIKLARDA ANLATISAL BİR DERLEME

Yağmur DAĞ*

** İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa,İç Hastalıkları Hemşireliği ABD, Doktora Öğrencisi, İstanbul,Türkiye*
yagmurylmz115@gmail.com, ORCID:0000-0002-6165-6770

ÖZET

Bağırsak-beyin ekseni, merkezi sinir sistemi ile gastrointestinal sistem arasındaki çift yönlü iletişim ağı olarak nörolojik hastalıkların patofizyolojisinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. İnsan bağırsak mikrobiyotası, trilyonlarca bakteri, virüs ve mantar gibi mikroorganizmayı içeren kompleks bir ekosistem olup, metabolik, immün ve nörolojik süreçlerin düzenlenmesinde kritik rol oynamaktadır. Mikrobiyal denge bozulduğunda inflamasyon artmakta, bağışıklık yanıtı değişmekte ve nörotransmitter dengesizlikleri gelişmekte, bu da Parkinson, Alzheimer, multipl skleroz, depresyon, anksiyete ve otizm spektrum bozuklukları gibi nörolojik ve psikiyatrik hastalıklarla ilişkilendirilmektedir. Mikrobiyota-destekli beslenme müdahaleleri, özellikle prebiyotik ve probiyotik açısından zengin diyetler, mikrobiyal çeşitliliği artırarak kısa zincirli yağ asitleri üretimini desteklemekte, nöroinflamasyonu azaltmakta, sinaptik iletişimi güçlendirmekte ve bilişsel fonksiyonları korumaktadır. Ayrıca polifenol ve fermente gıdalar gibi besin bileşenleri, antioksidan ve anti-inflamatuvar etkiler göstererek sinir sistemi sağlığını desteklemekte, depresyon ve anksiyete semptomlarının hafifletilmesine katkıda bulunmaktadır. Klinik olarak, bazı çalışmalarda probiyotik takviyelerinin bilişsel performans ve ruh hali üzerinde olumlu etkiler sağladığı gözlenmiştir. Mikrobiyota ve beslenme temelli müdahaleler, farmakolojik tedavilere tamamlayıcı olarak uygulanabilmekte, bireyselleştirilmiş sağlık hizmetleri ve multidisipliner klinik yaklaşımlar için fırsatlar sunmaktadır. Bununla birlikte, mevcut bulguların çoğu deneysel ve hayvan modellerine dayalı olup, insan temelli klinik araştırmalar sınırlıdır. Bu nedenle, gelecekteki çalışmaların uzun dönemli ve yüksek çözünürlüklü metodolojilerle, mikrobiota profili ile nörolojik fenotipler arasındaki ilişkileri açıklaması, multi-omik ve yapay zekâ destekli analizlerle kişiye özel beslenme ve takviye stratejilerini optimize etmesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, beslenme müdahalelerinin güvenlik ve etkinliğinin değerlendirilmesi, klinik uygulamaya aktarılabilmesi açısından kritik bir adımdır. Bu derleme, bağırsak-beyin ekseni, enterik sinir sistemi ve mikrobiyota temelli beslenme müdahalelerinin nörolojik hastalıklardaki rolünü güncel literatür ışığında değerlendirerek, sağlık profesyonellerine klinik uygulamalarda rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, Mikrobiota, Nöroloji, Prebiyotik, Probiyotik

Sözel Bildiri

GIANT CELL ARTERITIS: CLINICAL AND THERAPEUTIC EXPERIENCES FROM 15 CASES

CAHİT UÇAR
Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, cahitdr@hotmail.com

ABSTRACT

Introduction: Giant cell arteritis (GCA) is a granulomatous vasculitis affecting large- and medium-sized arteries that typically occurs in older adults. It commonly presents with symptoms such as headache, jaw claudication, and visual disturbances. If not promptly treated, it can lead to serious complications, including irreversible vision loss. In this study, we evaluated the clinical characteristics, laboratory findings, treatment responses, and follow-up outcomes of 15 patients diagnosed with GCA in our clinic.

Methods: We retrospectively analyzed the data of 15 patients diagnosed with and followed for GCA at Necmettin Erbakan University, Faculty of Medicine, between 2021 and 2024. Demographic features, clinical manifestations, laboratory parameters (ESR, CRP), temporal artery biopsy results, treatments administered, need for additional immunosuppressive therapy, follow-up duration, relapse rates, and complications were recorded.

Results: Of the 15 patients evaluated, 60% (n=9) were female and 40% (n=6) were male. The mean age was 71.5 ± 6.8 years. The most common presenting symptoms were new-onset headache (87%) and polymyalgia rheumatica (PMR)-related symptoms (53%). Visual disturbances (20%) and jaw claudication (27%) were observed less frequently. At the time of diagnosis, all patients had markedly elevated ESR (mean: 98 mm/h) and CRP (mean: 65 mg/L) levels. All patients received high-dose oral or intravenous glucocorticoids (prednisolone equivalent of 1 mg/kg). Symptomatic improvement and rapid decreases in inflammatory markers were observed in 80% of the patients, while 13% (n=2) developed visual complications within the first month of treatment, despite the absence of visual symptoms at presentation.

Conclusion: Giant cell arteritis should be considered in patients presenting with new-onset headache and a high acute phase response at an advanced age. Complications can be significantly prevented with early diagnosis and prompt immunosuppressive therapy. While rapid steroid response is high, the fact that visual complications can develop even in the early stages, even in patients with no initial visual symptoms, emphasizes the need to initiate empiric high-dose steroid therapy without delay in all patients with suspected disease. A multidisciplinary approach and close monitoring are critical for improving prognosis.

Keywords: Giant cell arteritis, temporal artery biopsy, vasculitis, corticosteroid, vision loss

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN MOTHERS' SOCIAL MEDIA ADDICTION WITH MATERNAL ATTACHMENT AND MATERNAL ROLE

Seyhan ÇANKAYA*, Rumeysa Er**

**Faculty of Health Science, Midwifery Department, Selcuk University, Aladdin Keykubat Campus Selcuklu, Konya, Turkey E-mail: seyhancankaya@selcuk.edu.tr*

***Institute of Health Sciences, Midwifery Department, Selcuk University, Aladdin Keykubat Campus Selcuklu, Konya, Turkey, E-mail: errumeysa15@gmail.com*

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to determine the relationship between mothers' social media addiction with maternal attachment and maternal role.

Methods: The research is descriptive and correlational. The research was conducted between January 2025 and June 2025 with mothers who live in a province in the Central Anatolia Region of Turkey, use smartphones, have social media accounts and have babies between one and 12 months old. The study included 271 mothers. Data were collected with personal information form, bergen social media addiction scale, maternal attachment scale and maternal role scale.

Results: A statistically significant negative relationship was found between social media addiction and maternal attachment and maternal role and its sub-dimensions ($p<0.05$). In the regression analysis, it was found that using social media to spend leisure time ($t=-2.037$, $p=0.043$) and high social media addiction scale score ($t=-4.025$, $p<0.001$) were associated risk factors that negatively affected maternal attachment. In addition, using social media for 7-8 hours or more ($t=-2.113$, $p=0.036$) and high social media addiction scale score ($t=-4.104$, $p<0.001$) were found to be associated risk factors negatively affecting the mothering role. A negative relationship was found between social media addiction and maternal attachment and mothering role.

Conclusion: Using social media for leisure time and high social media addiction scores were identified as risk factors that negatively affect maternal attachment and maternal role. These results suggest that excessive and aimless social media use may negatively affect postpartum maternal functioning.

Keywords: maternal attachment, maternal role, social media addiction, postpartum period, social media use

Sözel Bildiri

CYTOTOXIC EFFECTS OF BEE POLLEN METHANOLIC EXTRACT ON THE MEC-1 CHRONIC LYMPHOCYTIC LEUKEMIA CELL LINE

Sinem Pehlivan* Yeliz Kaya Sema Güler*****

**Ankara Medipol Üniversitesi, sinem.pehlivan@ankaramedipol.edu.tr*

***Ankara Üniversitesi, ylzkaya@ankara.edu.tr*

****Ankara Medipol Üniversitesi, sema.guler@ankaramedipol.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Bee pollen is a natural product containing phenolic compounds, flavonoids, vitamins, and various bioactive substances. Due to these compounds, bee pollen has been reported to possess antioxidant, anti-inflammatory, and potential anticancer properties. In recent years, there has been an increase in studies investigating the cytotoxic effects of natural products on cancer cells. This study aimed to determine the cytotoxic effect of the methanol extract of bee pollen on the human chronic lymphocytic leukemia cell line MEC-1.
Methods: The MEC-1 cell line used in the study was commercially obtained from the American Type Culture Collection (ATCC). The cells were cultured under standard cell culture conditions. A methanol extract was prepared from bee pollen and the cells were treated with this extract. An MTT-based cell viability assay was performed to evaluate cell viability. Absorbance values were measured and cell viability was calculated as a percentage of viability relative to the control group. Dose-response analysis was performed using the obtained data and the IC_{50} value was calculated.
Results: According to the MTT analysis results, the bee pollen methanol extract was found to have a dose-dependent cytotoxic effect on MEC-1 cells. While no significant change in cell viability was observed at low concentrations, a gradual decrease in cell viability occurred with increasing concentrations. Calculations using the dose-response data determined that the half-maximal inhibitory concentration (IC_{50}) of the bee pollen methanol extract in the MEC-1 cell line was approximately 121.8 mg/mL.
Discussion and Conclusion: The findings indicate that bee pollen methanol extract can produce a dose-dependent cytotoxic effect in MEC-1 cells. The phenolic compounds, flavonoids, and other bioactive components contained in bee pollen are thought to play a role in this effect. Studies investigating the effects of natural products on cancer cells show that these compounds can suppress cell proliferation and affect cellular processes. The results obtained in this study provide preliminary data on the potential biological effects of bee pollen on leukemia cells. However, further cellular and molecular studies are required to determine the underlying molecular mechanisms and the active compounds present in bee pollen.
Keywords: Bee pollen, Cytotoxicity, MEC-1, MTT assay, IC_{50}

Sözel Bildiri

PATIENT INFORMATION DURING INTENSIVE CARE UNIT INFORMATION HOURS SHOULD BE DELIVERED JOINTLY BY PHYSICIANS AND NURSES

Muhammed Enes Koseoglu*, Mehmet Eren Yuksel**

**Etlik City Hospital, Department of General Surgery, Ankara, Turkiye, e-mail: gs.menes.98@gmail.com, Orcid ID: 0009-0001-8199-8671*

***Etlik City Hospital, Surgical Critical Care Unit, Ankara, Turkiye, e-mail: doctormehmeteren@yahoo.com, Orcid ID: https://orcid.org/0000-0002-7110-0717*

ABSTRACT

Introduction: Patient information is a key component of safe and patient-centered care in intensive care units. In current practice, information during scheduled information hours in many Surgical Intensive Care Units (SICUs) is mainly provided by physicians. Physicians explain the diagnosis, treatment plan, and possible risks. However, this physician-only approach may not fully reflect the patient's daily condition. Nurses spend continuous time at the bedside and closely observe the patient's overall status. For this reason, patient information during ICU information hours should be delivered jointly by physicians and nurses using a team-based patient communication approach.

Methods: A review was conducted using Google Scholar and PubMed to identify publications published between 2000 and 2025 addressing team-based patient communication and patient information delivery in intensive care units. Search terms included "team-based patient communication," "nurse–physician collaboration in the intensive care unit," "patient and family information in the ICU," "bedside nursing assessment," "patient-centered communication in critical care". Studies involving adult ICU patients and reporting communication practices, professional roles, barriers, facilitators, or patient-related outcomes were included.

Discussion: The patient information provided jointly by physicians and nurses can improve patient understanding, satisfaction, and perceived safety. Physicians explain the medical diagnosis, planned treatments, and important clinical decisions. Nurses add essential bedside information based on daily observations. Nurses monitor pressure injuries, the patient's ability to eat and drink, mobility, communication, behaviour, and overall condition. They also observe how patients speak, respond, and interact during care. Sharing these observations during information hours allows families to receive a clearer and more complete picture of the patient's condition. Barriers to joint communication include hierarchical culture, time pressure, and unclear role definitions. Facilitating factors include clear communication rules, mutual respect, and structured ICU information hours.

Conclusion: Patient information during scheduled ICU information hours should be delivered jointly by physicians and nurses. Nurses should actively share bedside observations related to skin condition, nutrition, movement, communication, and behaviour. This team-based patient communication approach supports patient-centered care, strengthens trust, and improves patient safety. Hospitals should encourage nurse participation in formal information sessions.

Keywords: intensive care unit, nurse–physician collaboration, patient-centered care, patient information, team-based patient communication

Sözel Bildiri

A SILENT THREAT IN CATS: TRAUMATIC PALATAL DEFECTS AND SURGICAL MANAGEMENT

Melis GÖL*, Nasır IQBAL**

** Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Veterinerlik Cerrahisi Anabilim Dalı, Samsun, Türkiye, melis.gol@omu.edu.tr*

***Ondokuz Mayıs University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Surgery, Samsun, Turkey, melis.gol@omu.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Traumatic palatal defects in cats are often secondary to high-impact injuries such as falls from heights, vehicular trauma, or bite wounds. Although frequently overlooked during initial examination, these injuries can lead to oronasal fistulas, chronic rhinitis, and feeding difficulties if left untreated. Timely diagnosis and appropriate surgical intervention are critical to prevent long-term complications.

Aim: This study aimed to evaluate the surgical management strategies and clinical outcomes in 50 feline patients diagnosed with traumatic palatal defects presented to the Ondokuz Mayıs University Veterinary Teaching Hospital between 2024 and 2025.

Methods: Fifty cats presenting with traumatic palatal defects were included in this retrospective analysis. Patients were classified and treated based on the severity of the lesion: medical management, simple surgical repair or complex surgical procedures All cases were monitored for a minimum of 1 week and a maximum of 5 months postoperatively. For each patient, detailed data were collected and recorded, including signalment, anamnesis, clinical findings, hematological results, radiographic data, surgical method, and postoperative care notes. Diagnostic imaging (including radiography) and laboratory tests guided both the treatment planning and follow-up assessments.

Discussion and Conclusion: In our cases, small palatal defects healed with medical support alone, while larger defects required surgical repair using sutures and flap techniques. Early intervention during the acute phase led to better healing with fewer complications, whereas delayed or infected cases showed increased rates of dehiscence and oronasal fistula formation. Importantly, palatal injuries should not be approached as isolated mucosal wounds. Given the palate's anatomical continuity with the maxilla, such injuries are inherently part of craniofacial trauma. Therefore, they require comprehensive assessment and management within the context of head trauma, rather than being treated as standalone oral lesions.

Anahtar Kelimeler: Feline, Palate, Trauma, Surgery, Management

Sözel Bildiri

SAĞLIK HİZMETLERİNDE GİYİLEBİLİR TEKNOLOJİLER: GÜNCEL UYGULAMALAR VE KLİNİK YANSIMALAR

Serap BİNGÖL*, Banu Terzi**

*Akdeniz Antalya Bilim Üniversitesi, SHMYO, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler, Antalya, Türkiye, serapbingol11@gmai.com

**Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları AD, Antalya, Türkiye, banuterzi@akdeniz.edu.tr

ÖZET

Giyilebilir teknolojiler, vücuda takılabilen veya giysilere entegre edilebilen; fizyolojik, davranışsal ve çevresel verileri gerçek zamanlı olarak izleyebilen akıllı elektronik sistemlerdir. Son yıllarda bu teknolojiler, sağlık hizmetlerinde sürekli izlem, erken tanı, kişiselleştirilmiş bakım ve uzaktan sağlık yönetimini destekleyen önemli dijital sağlık araçları hâline gelmiştir. Bu derlemenin amacı, giyilebilir teknolojilerin sağlık hizmetlerindeki kullanım alanlarını, klinik uygulamalarını, sağladığı yararları ve karşılaşılan temel sorunları güncel literatür doğrultusunda değerlendirmektir. Literatürde, giyilebilir cihazların kalp hızı, oksijen satürasyonu, uyku düzeni, fiziksel aktivite, glikoz düzeyi, nörolojik ve motor fonksiyonlar, ile ruhsal durumların izlenmesinde yaygın olarak kullanıldığı bildirilmektedir. Makine öğrenmesi ve yapay zekâ algoritmaları ile birlikte değerlendirildiğinde, Parkinson ve Alzheimer gibi nörodejeneratif hastalıkların erken evre tanısında yüksek doğruluk oranlarına ulaşıldığı; kardiyak ritim bozuklukları, düşme riski ve rehabilitasyon süreçlerinin izlenmesinde etkin sonuçlar elde edildiği belirtilmektedir. Bununla birlikte, standartlaşma eksikliği, kullanıcı kabulü, veri güvenliği ve mahremiyet gibi sınırlılıklar, giyilebilir teknolojilerin sağlık sistemlerine entegrasyonunda önemli engeller oluşturmaktadır. Sonuç olarak, giyilebilir teknolojiler sağlık hizmetlerinin kalitesini ve erişilebilirliğini artırma potansiyeline sahip olmakla birlikte, etik, teknik ve klinik çerçevelerle desteklenmiş bütüncül yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Sağlık, Giyilebilir Teknoloji, Sağlık Hizmetleri, Sensör Sistemleri, Yapay Zekâ

Sözel Bildiri

HARP CERRAHISI VE SAĞLIK BAKIM HIZMETLERI

Muhammed Nasrullah ER*, Büşra KALEM**

** Sağlık Hava Asteğmen (Yedek Subay) Konya 3. Ana Jet Üs Komutanlığı, Uzman Hemşire İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Beylikdüzü Devlet Hastanesi Acil Servis Kliniği (ORCID: 0000-0001-8115- 4770), muhammetnasrullaher@gmail.com*

*** İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, İstanbul Beylikdüzü Devlet Hastanesi 3.Basamak YBÜ, busrakalem@stu.aydin.edu.tr*

ÖZET

İlk insanın varlığıyla beraber savaşlar var olmuştur ve günümüze kadar devam etmiştir. Savaşlarla birlikte ortaya çıkan yaralanmaların ve travmaların tedavisi için ise Harp Cerrahisi alanı gelişmiştir. Harp cerrahisinin amaçları arasında; yaşamsal fonksiyonlara destek vererek yaşamı sürdürmeye ve mortaliteyi/morbiditeyi önlemeye çalışmak yer alır aynı zamanda sağkalım'ı artırıp Travma Sonrası Stres Bozukluğu gibi ruhsal sorunların ise önüne geçmek vardır. Harp cerrahisi, kan transfüzyonları ile antibakteriyel tedaviye ivedilikle başlanıp tedavilerin yapılıp primer ve sekonder tedavilerle askerlerdeki iyilik halini artırmayı hedeflemiştir çünkü hemorajik şoktan dolayı gerçekleşen mortalitelerin oranı silahlı çatışmalardan kaynaklı mortalitelerden çok daha fazladır. Harp cerrahisi; askerlerin travmalarını, ateşli silah yaralanmalarını tedavi etmiş ve bu yaralanmalara bağlı enfeksiyonların önüne geçmiştir. İyi bir cerrahi müdahale hospitalizasyon süresini kısaltmaktadır. Bu durumda 'Harp Cerrahisi' alanının önemini görülmektedir. Bununla birlikte harp cerrahisi sonrası ve öncesi hemşirelik bakımının var olması bu iyilik halinin sürdürülmesini sağlayıp tedaviye uyumu artıracaktır. Buna örnek olarak Kırım Savaşında Florance Nightingale ve hemşire arkadaşlarının yaptığı faaliyetler askerlerin konforunu büyük ölçüde artırmıştı. Savaşlarda savaş yarasına bağlı ölümlerden çok savaşın sebep olduğu hastalıklar (enfeksiyonlar vb) ölümlere sebep olmuştur. Hatta kırım harbinde askerlerin ölüm oranını azaltmak için hijyen üzerinde durulmuştur ve bu durum enfeksiyon oranlarını azaltmıştır. Temizlik ile beraber Florence Nightingale, kolera ve dizanteri gibi sekonder enfeksiyonlara bağlı ölüm oranlarının azalmasını sağlamıştır. Harp Cerrahisi bu ve bu gibi ölümlerin önüne spesifik bir bilim dalıdır. "Askeri Hemşirelik" kavramına da bu minvalde vurgu yapılabilir. Savaşta karşılaşılan cerrahi vakalar, sivilde karşılaşılan cerrahi (Trafik kazası, deprem vb) vakalardan çok daha farklı ve zorludur. Harpte yapılacak triyaj acilde yapılan triyajdanda çok farklıdır. Bombalar, mermiler ve patlayıcı silahlara bağlı balistik yaralanmaların kendine özel patolojisi bulunmakta ve harp deneyimi olmayan doktor/hemşirenin zorlanacağı bir alandır harp cerrahisi. Örneğin mermilere bağlı dokularda sonik şok dalgaları oluşmaktadır, bu sonik şok dalgalarına bağlı perifer sinirlerde hasar oluşabilir ve "nöropraksi" gibi klinik bir patolojik tablo oluşabilir. Bu nöropraksi tablosunun tedavisi için harp cerrahisi müdahalelerine müteakip erken tanılayıp erken rehabilitasyona hastanın gönderilmesinin sağlık personeli tarafından sağlanması gerekir. Sivil pratikte karşılaşılan tüm tıbbi olgulardan daha farklı ve daha kompleks yapıdır bu alan. Bu alanda eğitim/deneyim elzemdir. Bu alanda ülkemize ve askerlerimize daha faydalı olunması adına sağlık personellerinin yetiştirilmesi gerekir. Bu alanda çalışacak kişilerin hızlı karar alma yeteneğinin ve öngörü yeteneğinin gelişmiş olması gerekir. O nedenle bu sözlü bildiri öncelikle bu alana dikkat çekmek istemiştir.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi, Harp, Harp Cerrahisi, Hemşirelik, Travmatoloji

Sözel Bildiri

WE RECOMMEND ADDING DYES, BITTERANTS AND AVERSIVE ODORS TO HOUSEHOLD HYDROCHLORIC ACID AND BLEACH TO REDUCE ACCIDENTAL INGESTION IN TÜRKİYE

Veysel Aydogdu*, Mehmet Eren Yuksel**

**Etlik City Hospital, Department of General Surgery, Ankara, Türkiye*

e-mail: veysel.aydogdu01@gmail.com, Orcid ID:0009-0005-5004-7872

***Etlik City Hospital, Surgical Critical Care Unit, Ankara, Türkiye*

e-mail: doctormehmeteren@yahoo.com, Orcid ID:0000-0002-7110-0717

ABSTRACT

Introduction: Accidental ingestion of corrosive household cleaning agents is a preventable cause of caustic esophageal injury, particularly in children. Colorless, water-like products stored in non-original containers are easily mistaken for drinkable liquids, contributing to severe morbidity and occasional mortality. Improving product recognizability and reducing appeal have been proposed as preventive approaches.

Methods: A focused literature review was conducted using PubMed. Search terms included caustic ingestion, household chemicals, bitterants, aversive agents, and injury prevention. Clinical observations and toxicology studies evaluating sensory deterrents were reviewed.

Results: Controlled pediatric observations showed that denatonium benzoate (Bitrex) produced strong aversive reactions and limited the amount consumed after tasting. In a study of toddlers offered juice containing denatonium benzoate, only a minority were willing to ingest more than very small volumes (Sibert JR, Arch Emerg Med, 1991; PMID: 1854387). A toxicology review summarized that adding denatonium benzoate to otherwise palatable liquids decreased the volume ingested under controlled conditions, while emphasizing that evidence was limited and real-world effectiveness depended on product characteristics (Klein-Schwartz W, Vet Hum Toxicol, 1991; PMID: 1808826). Another review by Hansen et al. reported reduced ingestion in experimental settings and supported further investigation of bitterants as deterrents (Hansen SR, Vet Hum Toxicol, 1993; PMID: 8351798).

Discussion: Bitterants discourage swallowing after oral contact, visible dyes may reduce confusion with drinkable liquids, and aversive odors can provide early warning before ingestion. Combining these measures represents a practical and low-cost preventive strategy that may complement established safety measures. However, real-world effectiveness may be limited when products are transferred into secondary containers or when sensory cues are masked.

Conclusion: Experimental and toxicology studies indicate that bitterants such as denatonium benzoate reduce ingestion volume after exposure under controlled conditions. We recommend adding dyes, bitterants, and aversive odors to household hydrochloric acid and bleach products in Türkiye as a complementary preventive strategy, alongside existing safety measures, to reduce accidental ingestion and caustic injury.

Keywords: Accidental ingestion; Bitterants; Bleach; Caustic injury; Hydrochloric acid.

Sözel Bildiri

GENÇ YETİŞKİNLERDE YANGIN BİLİNCİ: BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Sevda Çulha *, Murat Tatoğlu **

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Güvenlik Hizmetleri MYO, Burdur, Türkiye,*

sevda.culhaa48@gmail.com

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Güvenlik Hizmetleri MYO, Burdur, Türkiye,*
mtatoglu@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Giriş: Yangın olayları son yıllarda insan faktörünün de etkisiyle ciddi bir artış göstermiş ve meydana getirdiği yıkıcı etki ile dikkat edilmesi gereken afet türlerinden birisi haline gelmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre ülkemizde her yıl binlerce yangın olayı meydana gelmekte ve bu olaylar hem kentsel hem de kırsal alanlarda ciddi zararlar oluşturmaktadır. Özellikle konutlarda, işyerlerinde ve ormanlık alanlarda yaşanan yangınlar, sadece maddi kayıplara değil, aynı zamanda insan hayatının tehlikeye girmesine de neden olmaktadır.

Amaç: Bu çalışma, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin yangın bilinci düzeylerini belirlemek, yangın güvenliği konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonuçlarının, üniversite öğrencilerine yönelik yangın güvenliği eğitim programlarının geliştirilmesine ve kampüs güvenlik politikalarının iyileştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Yöntem: Bu çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında Burdur Mehmet Akif Ersoy üniversitesi öğrencilerine yangın farkındalık ölçeği uygulanmıştır. Ölçek, öğrencilerin yangına ilişkin bilgi, farkındalık ve hazırlık düzeylerini ölçmeye yönelik maddelerden oluşmaktadır.

Bulgular: Araştırma kapsamında uygulanan ölçeğe toplam 514 üniversite öğrencisi katılım sağlamıştır. Katılımcıların %69,3'ü kadın, %30,7'si ise erkeklerden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik değeri Cronbach alfa katsayısı ($\alpha = 0.905$) olarak tespit edilmiştir. Yapılan bağımsız örneklemler t-testi sonucunda, yangın eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin toplam yangın bilinci puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t(512)=1.63$, $p > 0.105$). Regresyon analizlerinde ise yangına maruz kalma deneyimi ve yangın eğitimi almış olmanın toplam yangın bilinci üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Buna karşın cinsiyet değişkeninin anlamlı bir yordayıcı olduğu, erkek öğrencilerin yangın bilinci puanlarının kadın öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($\beta = 2.97$, $p > 0.028$).

Sonuç: Elde edilen bulgular, öğrencilerin yangın bilincinin yüksek güvenirliğe sahip bir ölçekle ölçülebildiğini ancak yangın/afet eğitimi alma ve daha önce yangına maruz kalma durumlarının farkındalık düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığını göstermektedir. Buna karşılık cinsiyet değişkeninin yangın bilinci üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu, yaş değişkeninin ise sınırlı bir etki gösterdiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, yangın bilincinin yalnızca formal eğitimle değil, eğitim içeriği, yöntemi ve bireysel özelliklerle birlikte ele alınması gerektiğine işaret etmekte; üniversitelerde verilen yangın eğitimlerinin niteliğinin ve uygulamalı boyutunun yeniden değerlendirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Yangın bilinci, yangın eğitimi, üniversite öğrencileri

Sözel Bildiri

YAŞLI İHMALİ SONUCU TRAVMA: BİR GERİATRİK ACİL DURUM VAKASI

Ayşe Başaran
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yaşlı Sağlığı Doktora Programı, Muğla, Türkiye
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Uzmanı, Muğla, Türkiye
bsrnayse@gmail.com

ÖZET

Yaşlılık döneminde bireyler, birçok eş zamanlı kronik hastalık nedeniyle, kendi bakımını sağlamakta bağımlı hale gelir. Pek çok yaşlının yalnız yaşaması, yeterli aile desteği alamaması ya da kendi kendine ihmali nedeniyle, mevcut kronik hastalıklarının tedavi ve takip süreci aksamakta; yine benzeri sebeplerle ev içi kazalar, travmalar ve beklenmeyen ölümler meydana gelmektedir. Sosyoekonomik izolasyon ve sonrasında, tıbbi ihmale uğrayan yaşlı sayısının hızlı artışı; tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de, önümüzdeki on yılların önemli bir toplum sağlığı sorunu haline gelecektir. Bu olguda, çocukları tarafından belirli aralıklarla ziyaret edilen fakat, yalnız yaşayan, 93 yaşındaki kadın hastanın ev içi travma, yanık ve sonrasında yaşadığı hastane süreci anlatılmaktadır. Çalışmamızın amacı; komorbid hastalıkları olup, yalnız yaşayan yaşlı hastaların, maruz kalabilecekleri ölümcül travmalara ve adli durumlara dikkat çekmek, bu önemli soruna çözümler üretmektir. Çalışmamızda hiçbir finansal destek alınmamış olup, çalışmamız herhangi bir tez çalışmasında geçmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yalnız Yaşlı, İhmal, Kronik Hastalık, Travma

Sözel Bildiri

NADİR KONJENİTAL AKCİĞER LEZYONLARININ CERRAHİ YÖNETİMİ: TEK MERKEZLİ 18 OLGULUK RETROSPEKTİF BİR DEĞERLENDİRME

Hacer BOZTEPE YEŞİLÇAY[1]

[1] *Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Antalya Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Cerrahisi Kliniği, Antalya, Türkiye,* drhacer83@hotmail.com

ABSTRACT

Giriş : Konjenital akciğer anomalileri, doğumsal bronkopulmoner gelişim bozukluklarına bağlı olarak ortaya çıkan, nadir ancak potansiyel olarak ciddi klinik tablolardır.

Amaç: Bu çalışmada, konjenital akciğer hastalıkları nedeniyle cerrahi tedavi uygulanan hastaların klinik, radyolojik ve cerrahi özelliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem : Ocak 2015 - Haziran 2025 tarihleri arasında hastanemizde konjenital akciğer hastalığı nedeniyle cerrahi uygulanan 18 hastanın verileri retrospektif olarak incelendi. Demografik özellikler, radyolojik bulgular, cerrahi yöntem, uygulanan cerrahi tip, komplikasyonlar, hastanede ve dren kalış süreleri analiz edildi.

Bulgular: : Hastaların yaş ortalaması 34,9±21,5 yıl olup, 9'u (%50) kadın ve 9'u (%50) erkekti. En sık tespit edilen patoloji bronkojenik kist (%44,4) iken, bunu pulmoner sekestrasyon (%38,9) ve konjenital adenomatoid malformasyon (%16,7) izledi. Cerrahi yaklaşımlardan torakotomi 11 hastaya (%61,1), VATS ise 7 hastaya (%38,9) uygulandı. Uygulanan cerrahi işlemler arasında lobektomi (%38,9) ve segmentektomi (%38,9) en sık tercih edilen yöntemlerdi. Tek hastada (%5,6) plevral efüzyon gelişti. Yoğun bakım takibi 3 olguda (%16,7) gerekli oldu. Hiçbir hastada mortalite izlenmedi. Ortalama hastanede kalış süresi 4,7±3,4 gün, dren kalış süresi 2,2±1,1 gün idi.

Tartışma ve sonuç: Konjenital akciğer anomalileri nadir görülmekle birlikte, semptomatik hale geldiklerinde ciddi klinik tablolara neden olabilirler. Erken tanı ve uygun cerrahi müdahale, bu hastalarda morbiditeyi azaltmak açısından büyük önem taşımaktadır. Çalışmamızda komplikasyon oranı düşük, mortalite ise sıfır olarak tespit edilmiştir. Bu durum, uygun hasta seçimi ve zamanında müdahalenin önemini vurgulamaktadır. Torakotomi, geleneksel olarak yaygın olarak kullanılan cerrahi yaklaşım olsa da, uygun olgularda VATS yöntemiyle daha kısa hastane yatışı, daha az postoperatif ağrı ve daha iyi kozmetik sonuçlar elde edilebilmektedir. Çalışmamızda VATS uygulanan hastalarda hastanede kalış süreleri daha kısa gözlenmiştir. Ancak büyük veya kompleks lezyonlarda torakotomi halen güvenilir ve tercih edilebilir bir yöntemdir. Uygulanan cerrahi tekniklerde parankim koruyucu işlemler, özellikle çocuk hastalarda ve solunum rezervi kısıtlı bireylerde tercih edilmelidir. Çalışmamızda da segmentektomi ve wedge rezeksiyon gibi sınırlı rezeksiyonlar, lobektomiye benzer şekilde yüksek başarı oranlarıyla gerçekleştirilmiştir. Konjenital akciğer hastalıklarında cerrahi tedavi güvenli ve etkin bir yöntem olup, uygun hasta seçimi ve cerrahi planlama ile düşük komplikasyon oranlarıyla başarılı sonuçlar elde edilebilmektedir. Minimal invaziv cerrahi yaklaşımlar, deneyimli merkezlerde uygulanabildiğinde, hasta konforunu artırmakta ve hastanede kalış süresini azaltmaktadır. Parankim koruyucu tekniklerin mümkün olduğunca tercih edilmesi, uzun dönem solunum fonksiyonlarını koruma açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Sekestrasyon, Konjenital Adenomatoid Malformasyon, VATS.

Sözel Bildiri

ASCORBIC ACID-ENHANCED ADSC-LADEN DERMAL DECM BIOINKS FOR 3D BIOPRINTING

Gulcin Gunal*, Ozlenen Ozkan, Omer Ozkan*****

**Akdeniz University, Faculty of Medicine, Department of Plastic Surgery, Antalya, Türkiye*

Akdeniz University, Prof. Dr. Tuncer Karpuzoğlu Institute of Organ Transplantation and Advanced Health Research, Antalya, Türkiye, gulcingunalkaratas@akdeniz.edu.tr

***Akdeniz University, Faculty of Medicine, Department of Plastic Surgery, Antalya, Türkiye, ozlenenozkan@akdeniz.edu.tr*

****Akdeniz University, Faculty of Medicine, Department of Plastic Surgery, Antalya, Türkiye*

Akdeniz University, Prof. Dr. Tuncer Karpuzoğlu Institute of Organ Transplantation and Advanced Health Research, Antalya, Türkiye, omozkan@hotmail.com

ABSTRACT

Background: Three-dimensional (3D) bioprinting is a promising strategy for skin tissue engineering; however, achieving both adequate printability and a dermal-specific biological microenvironment remains challenging. Dermis-derived decellularized extracellular matrix (dECM) preserves native biochemical cues, while adipose-derived stem cells (ADSCs) are a suitable cell source for dermal applications. Enhancing cell-mediated extracellular matrix (ECM) deposition is essential for dermal tissue formation.

Aim: This study aimed to evaluate the printability of ADSC-laden sheep dermis-derived dECM–GelMA bioinks and to investigate the effect of ascorbic acid supplementation on cell behavior and endogenous ECM deposition.

Methods: Sheep dermis was decellularized using a multistep protocol and characterized by histological and biochemical analyses. The resulting dECM was processed into a hydrogel and combined with gelatin methacryloyl (GelMA) to obtain printable hybrid bioinks. ADSCs were encapsulated within the dECM–GelMA formulations and fabricated using an extrusion-based 3D bioprinting system. Ascorbic acid was supplemented in the culture medium. Cell viability and morphology were assessed using live/dead staining and confocal microscopy, while histological analyses were performed to evaluate matrix deposition.

Results: Quantitative analysis showed that more than 90% of native DNA was removed during decellularization, which was confirmed by the absence of nuclear material in H&E and DAPI staining. The dECM hydrogels were successfully crosslinked with GelMA, forming stable hybrid networks. Swelling tests demonstrated effective crosslinking and sufficient network integrity for bioprinting. ADSC viability remained above 70% at 24 and 72 hours post-printing. Ascorbic acid supplementation significantly increased cell spreading ($p < 0.05$) and enhanced collagen-rich matrix deposition.

Discussion and Conclusion: Dermis-derived dECM–GelMA bioinks support the printability and viability of ADSC-laden constructs. Ascorbic acid enhances endogenous ECM deposition without exogenous collagen addition, representing a promising strategy for bioprinted dermal tissue engineering.

Anahtar Kelimeler: Skin tissue engineering, 3D bioprinting, decellularized dermal extracellular matrix, ADSC, ascorbic acid.

Sözel Bildiri

ADÖLESANLARIN İŞİTME CİHAZI KULLANAN AKRANLARINA KARŞI TUTUM VE ALGISI: 2020'Lİ YILLARIN ORTALARINDA İŞİTME CİHAZI ETKİSİ[1]

Anı PARABAKAN POLAT*, Elif Ece ÇOCAR*, Sude PAMUK*, Tuğba Nezahat BOZKAYA*, Volkan TÜRKMEN**

**Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, Ankara, Türkiye, aniparabakanbaskent@gmail.com, elifececcr@gmail.com, sudepm39@gmail.com, tugbabozkaya147@icloud.com*

***Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, volkantrkmen@yandex.com*

ÖZET

Giriş: İşitme cihazı kullananlara yönelik olumsuz tutum ve algı "İşitme Cihazı Etkisi" olarak tanımlanmaktadır.

Amaç: Bu araştırmanın amacı adölesanların işitme cihazı kullanan akranlarına yönelik tutum ve algılarının incelenmesi ve adölesanların engelli birey ve işitme cihazıyla karşılaşma sıklığı ile işitme cihazı kullanan akranlarına yönelik tutum ve algıları arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesidir.

Yöntem: Çalışmaya normal işitmeye sahip 10-18 yaş aralığındaki 146 adölesan dahil edilmiştir. Katılımcılara "İşitme Cihazı Etkisi Soru Formu", "Engelli Birey ve İşitme Cihazı ile Karşılaşma Soru Formu" uygulanmıştır. İşitme Cihazı Etkisi Soru Formu ile katılımcılara, kulak arkası işitme cihazı ve koklear implant kullanan adölesanların ve işitme cihazı kullanmayan bir adölesanın fotoğraflarının yer aldığı görüntüler sunulmuş ve bu fotoğraflardaki adölesanlara karşı akran algısı, sosyal kabul ve algılanan farklılık açısından fark olup olmadığı incelenmiştir. Aynı zamanda Adölesanlarda İşitme Cihazı Etkisi Soru Formu toplam ve alt boyut puanları ile Engelli Birey ve İşitme Cihazı ile Karşılaşma sıklığı arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bulgular: Adölesanların, işitme cihazı kullanan ve normal işitmeye sahip akranlarına yönelik tutum ve algıları karşılaştırıldığında, gruplar arasında İşitme Cihazı Etkisi Soru Formu akran algısı ($p=.000$) ve algılanan farklılık ($p=.001$) alt boyut ve toplam puanları ($p=.004$) açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Koklear implant kullanan adölesanlar için İşitme Cihazı Etkisi Soru Formu sosyal kabul alt boyut puanı ile engelli birey ile karşılaşma sıklığı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\rho= 0.164$, $p=.047$).

Tartışma ve Sonuç: İşitme cihazlarının düzenli kullanımı, okuryazarlık, akademik başarı ve sosyal gelişim üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. İşitme cihazı kullanan adölesanlara yönelik akranların olumsuz tutum ve algıları, amplifikasyon arayışından kaçınmaya yol açabilir. Çalışmamızda adölesanların, işitme cihazı kullanan akranlarına yönelik algısının normal işitmeye sahip akranlarına göre daha olumsuz olduğu ve adölesanların işitme cihazı kullanan akranlarını kendilerinden farklı görme eğiliminde olduğu bulunmuştur. Çalışmamızın bulguları, işitme cihazı kullanan adölesanlar için destekleyici akran ortamlarının oluşturulmasına yönelik programların tasarlanmasında odyologlara yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İşitme cihazı etkisi, işitme kaybı, algı, tutum, adölesan

[1]Bu proje, TÜBİTAK 2209-A – Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destek Programı kapsamında yürütülmüştür (Proje No: 1919B012401950).

Sözel Bildiri

AFAZİYİ KONU ALAN ÇOCUK KİTAPLARININ TEMATİK ANALİZİ

Namık Yücel BİROL*, Esra YAŞAR GÜNDÜZ**

** Kapadokya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Nevşehir, Türkiye, namik.birol@kapadokya.edu.tr*

*** Kapadokya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Nevşehir, Türkiye, esra.yasar@kapadokya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Afazi, bireyin dil üretimi ve dili anlama süreçlerini etkileyen edinilmiş bir dil bozukluğu olup yalnızca bireyi değil, aile üyelerini de çok yönlü biçimde etkilemektedir. Afazinin, afazisi olan bireylerin ailelerindeki çocuklara nasıl aktarıldığı, bu çocukların durumu nasıl anlamlandırdığı ve iletişim sürecinde nasıl konumlandırıldığı, aile merkezli yaklaşımlar açısından önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, afaziyi konu alan çocuk kitaplarının tematik yapısını incelemek ve bu kitaplarda afazinin nasıl kavramsallaştırıldığını ortaya koymaktır.

Yöntem: Çalışma, nitel araştırma deseniyle doküman analizi kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmada *Now I Understand Aphasia, The New Ways We Talk, Alphi The Dog With Special Aphasia Powers, I Know She Still Loves Me, Listen With Your Heart* ve *Why Is Papa Talking Funny?* adlı altı çocuk kitabı incelenmiştir. Kitapların dördü dil ve konuşma terapisti tarafından yazılmıştır. Veriler Kasım–Aralık 2025 tarihleri arasında toplanmış ve analiz edilmiştir. Dil ve konuşma terapisi alanında doktora derecesine sahip iki araştırmacı, verileri bağımsız olarak kodlamış ve uzlaşı yoluyla tematik analizi tamamlamıştır.

Bulgular: Analiz sonucunda beş ana tema ve bu temalara bağlı alt temalar belirlenmiştir. Afazi ve birey teması, afazinin nedenleri, dil üzerindeki etkileri ve bilişsel işlevlerin korunmasına ilişkin alt temaları içermektedir. Beyin, dil ve iyileşme teması; beyin işlevlerinin açıklanması ve nöroplastisite süreçlerini kapsamaktadır. İletişimi destekleme stratejileri teması; iletişim ve çevresel düzenlemeler, alternatif ve destekleyici iletişim yöntemleri ile terapi uygulamalarına odaklanmaktadır. Duygusal ve ilişkisel etkiler teması; değişime uyum, duygusal tepkileri ve afazisi olan birey ile iletişim partnerleri arasındaki ilişkisel süreçleri içermektedir. İletişim ortağı olarak çocuk teması ise; değişen aile dinamiklerine ve çocuğun iletişim sürecindeki destekleyici rolüne işaret etmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Bulgular, afaziyi konu alan çocuk kitaplarının çocukların afaziyi anlamlandırmasına katkı sunduğunu ve afazisi olan bireylerle iletişim sürecindeki destekleyici rollerini fark etmelerini sağladığını göstermektedir. Bu kitapların afazide aile merkezli müdahaleler için tamamlayıcı bir araç olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afazi, Çocuk Edebiyatı, Dil ve Konuşma Terapisi, Aile Temelli Yaklaşımlar

Sözel Bildiri

A LITERATURE REVIEW OF THE EFFECTS OF ROSMARINUS OFFICINALIS, GLYCYRRHIZA GLABRA, AND MATRICARIA CHAMOMILLA ON HAIR LOSS AND HAIR GROWTH

Dilek Matur*, Murat Kartal**

**Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Farmakognozi Anabilim Dalı, Istanbul, Türkiye, dilekmatur@kurtsan.com*

***Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Farmakognozi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye mkartal@bezmialem.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Hair loss is a multifactorial condition that affects millions of individuals worldwide and is associated with numerous factors such as genetic predisposition, hormonal changes, stress, trauma, hair care habits, scalp infections, autoimmune diseases, and vitamin and mineral deficiencies. In response to these factors that negatively affect the hair growth cycle, natural and plant-derived agents have been receiving increasing interest due to their potential protective and supportive effects.

Aim: The aim of this study is to evaluate, in light of the literature, the effects of plants such as rosemary, licorice root, and chamomile, which have the potential to reduce hair loss and support hair growth, as well as the possible biological mechanisms mediating these effects.

Methods: Within the scope of the study, scientific publications related to *Rosmarinus officinalis* L. (rosemary), *Glycyrrhiza glabra* L. (licorice root), and *Matricaria chamomilla* L. (chamomile), whose effects on hair loss and hair growth have been investigated, were reviewed, and the obtained data were systematically examined in terms of their mechanisms of action.

Results: According to the literature findings, rosemary increases microcirculation through its components such as 1,8-cineole, camphor, and rosmarinic acid; reduces dihydrotestosterone (DHT) formation by inhibiting the 5α-reductase enzyme; and increases the expression of hair growth–stimulating factors such as VEGF and IGF-1. Licorice root exhibits anti-inflammatory and phytoestrogenic effects through the components glabridin and glycyrrhizin, and supports hair growth via β-catenin activation and prolongation of the anagen phase. Chamomile, on the other hand, reduces inflammation in the scalp and preserves hair follicle health by exerting antioxidant and soothing effects through flavonoids such as apigenin and essential oils containing α-bisabolol and chamazulene.

Discussion and Conclusion: The obtained findings indicate that rosemary, licorice root, and chamomile may be effective in reducing hair loss and supporting hair growth through multiple biological mechanisms. These plants are considered promising agents for natural and complementary approaches to hair loss, particularly androgenetic alopecia.

Keywords: *Rosmarinus officinalis*, *Glycyrrhiza glabra*, *Matricaria chamomilla*, androgenetic alopecia, hair loss, 5α-reductase, plants in hair growth.

Sözel Bildiri

CLINICAL CHARACTERISTICS AND TREATMENT OUTCOMES OF PATIENTS WITH STAGE III–IVA NASOPHARYNGEAL CARCINOMA: A SINGLE-CENTER EXPERIENCE

Ahmet Unlu*

University of Health Sciences, Antalya Training and Research Hospital, Department of Medical Oncology, Antalya, Turkey, md.ahmetunlu@gmail.com

ABSTRACT

Background: Despite advances in multimodal treatment strategies, nasopharyngeal carcinoma remains a challenging disease with heterogeneous clinical behavior and variable clinical outcomes.

Aim: This study aimed to evaluate the clinical characteristics and treatment outcomes of patients with stage III–IVA nasopharyngeal carcinoma treated at a single tertiary center.

Methods: In this retrospective single-center cohort study, clinical, laboratory, and imaging data of 37 patients aged 18 years and older who were diagnosed with stage III–IVA nasopharyngeal carcinoma and treated at the Medical Oncology Clinic of Antalya Training and Research Hospital between January 2014 and December 2023 were evaluated.

Results: A total of 37 patients met the inclusion criteria. The median age was 57 years (range: 19–83). Of the patients, 29 (78.4%) were male and 8 (21.6%) were female. Twenty-four patients (64.9%) had stage IVA disease, while 13 patients (35.1%) had stage III disease. The most common presenting symptom was neck mass, observed in 29% of patients. Six patients received induction chemotherapy followed by chemoradiotherapy, 11 patients received chemoradiotherapy followed by adjuvant chemotherapy, and 20 patients were treated with chemoradiotherapy alone. The distribution of stage III and IVA disease was similar across treatment groups. Complete response was achieved in 23 patients (62.2%), partial response in 11 patients (29.7%), stable disease in 2 patients (5.4%), and progressive disease in 1 patient (2.7%). During follow-up, recurrence or progression was observed in 6 patients, and death occurred in 12 patients. Recurrence or progression occurred in 1 of 6 patients (16.7%) who received induction chemotherapy, in 5 patients (25%) treated with chemoradiotherapy alone, whereas no recurrence or progression was observed among patients who received chemoradiotherapy followed by adjuvant chemotherapy (0%).

Discussion and Conclusion: In this single-center cohort, favorable response rates were achieved with multimodal treatment approaches in patients with stage III–IVA nasopharyngeal carcinoma. Larger prospective studies are warranted to further validate these findings and better characterize long-term outcomes.

Keywords: Head and neck cancer; Multimodal treatment; Nasopharyngeal carcinoma

Sözel Bildiri

YAŞLI YETİŞKİNLERDE FİZİKSEL AKTİVİTEYE KATILIMI ETKİLEYEN ÇEVRESEL VE SOSYOKÜLTÜREL ENGELLER: CİNSİYET FAKTÖRÜ

Gülşah ŞAHİN*, Ebru YALÇIN**

**Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Hareket ve Antrenman Anabilim Dalı*

Çanakkale Onsekiz Mart University, Sport Sciences Faculty, Movement and Training

nazgulsah@hotmail.com, 05057597598, ORCID: 0000-0003-0900-92903

***Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hareket ve Antrenman Anabilim Dalı*

Çanakkale Onsekiz Mart University, School of Graduate Studies, Movement and Training Sciences

yalcinebru17@gmail.com 0546 4400780, ORCID: 0000-0002-5573-1965

ABSTRACT

Purpose: The aim of this study is to examine the environmental and socio-cultural barriers affecting participation in physical activity of older adults according to gender.

Methods: 73 older adults participated in this study (mean age= 73.12 3.8, Female n= 49, 67%, Male n= 24, 33%). Participants were reached at the Research Center, Senior Center, and the parks. Data was collected from the participants using two questionnaires. An information form developed by the researchers was used to evaluate the other demographic conditions of the participants, the San Diego Exercise Health Questionnaire (SDHEQ) was used to assess their attitudes towards exercise and potential personal factors that could be obstacles, and the social and cultural questionnaire developed by the researchers was used to assess their perceptions of environmental and socio-cultural factors that could affect exercise. Fisher's Exact Test was used to analyze the data due to the small sample group. 26.0 SPSS package program was used for all analyses and descriptive statistics.

Results: According to the research results, social pressure can prevent older women from participating in physical activity ($p<0.05$). Older women can often give up participating in physical activity due to family responsibilities ($p<0.05$). Gender is a factor that prevents older women from doing physical activity ($p<0.05$). Older women think that they should get approval from their family members before starting an exercise program than older men ($p<0.05$). Older women think that their relatives do not support each other in participating in exercise and that exercise is not necessary for them ($p<0.05$).

According to the research results, the participation of elderly women in physical activity is not seen as a very ordinary situation in society. Therefore, elderly women stated that they are under more gender pressure compared to men ($p<0.05$). Before starting an exercise program, elderly women feel that they have to get approval from their family members more than male elders ($p<0.05$). Compared to men, it was found that elderly women think that exercise is not necessary for them ($p<0.05$).

Conclusion: This study reveals that older women are more likely to be prevented from participating in exercise compared to men by various factors such as social pressure, family responsibilities and individual perceptions. These findings highlight the importance of developing gender-focused, holistic and sustainable strategies to increase physical activity participation.

Keywords: gender, exercise, physical activity, socio-cultural

Sözel Bildiri

YAŞLI BİREYLERE SAĞLANAN SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINA İLİŞKİN ELEŞTİREL BİR DEĞERLENDİRME

Mehmet ATEŞ*
** Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Bölümü, Manisa, Türkiye, atesmehmet1114@gmail.com*

ÖZET

Türkiye'de ortalama yaşam süresinin uzaması ve dönüşen nüfus yapısına bağlı olarak yaşlı bireylerin nüfus içerisindeki payı giderek artmaktadır. Bu demografik dönüşüm, özel politika gerektiren gruplar arasında yer alan yaşlı bireylerin karşılaştıkları sosyal sorunların derinleşmesine ve çeşitlenmesine yol açmaktadır. Yaşlı bireylerin yaşadığı sosyal sorunlar, özellikle bakım ihtiyacının ortaya çıkmasıyla birlikte yatılı kuruluşlar başta olmak üzere farklı sosyal hizmet uygulama ve modellerinin yaygınlaşmasını beraberinde getirmiştir. Ancak hizmetlerin yaygınlaşmasına karşın, resmî kuruluşların kapasite yetersizliği ve hizmet sunumundaki tek tipleşme, talebe uygun hizmet üretilememesi, özel kuruluşların kontrolsüz biçimde artması ve yüksek maliyetler gibi yapısal sorunlar dikkat çekmektedir. Bu durum, yaşlı bireylerin ihtiyaçlarına yönelik sosyal hizmet uygulamalarını sınırlamakta ve bakım hizmetlerinin giderek özel kuruluşlar aracılığıyla sunulmasına neden olmaktadır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kapsamında yaşlı bireylere sunulan hizmet modellerinin kurumsal yapısı ve mevzuatı incelendiğinde; ayrımcılığa uğramadan insan haklarından yararlanan ve toplumsal yaşama katılımı desteklenen bir yaşlılık sürecinin sağlanmasının hedeflendiği görülmektedir. Bu doğrultuda ulusal düzeyde politika ve stratejilerin belirlenmesi, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında iş birliğinin güçlendirilmesi ve farklı hizmet modellerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Derleme niteliğinde olan bu çalışma kapsamında, yaşlı bireylerin yaşadığı sorunların çözümü ve temel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde sunulan sosyal hizmet modellerinin genel yapısı, hizmet sınırları, hizmet sunumu sürecinde ortaya çıkan ihtiyaçlar ve karşılaşılan sorunlar değerlendirilmektedir.

Yaşlı bireylerin bakım hizmetlerinden yararlanma sürecinde ortaya çıkan sorunlar dikkate alındığında, mevcut talep ve gereksinimlere uygun kurum bakım hizmetleri ve sosyal hizmet modellerinin geliştirilmesi, yerel dinamikler doğrultusunda huzurevi, yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin kapasitesinin artırılması ve evde bakım hizmetlerinin kapsamının genişletilmesi önem taşımaktadır. Yaşlı bireylerin talep ve ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılan bu hizmet modelleri, aktif, yerinde ve sağlıklı yaşlanmanın desteklenmesi açısından önemli bir işlev üstlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Yaşlı Refahı, Sosyal Hizmet Uygulamaları

Sözel Bildiri

EMOTIONAL EATING, MUSCULOSKELETAL PAIN, AND LIFESTYLE CHARACTERISTICS IN PROFESSIONAL ESPORTS PLAYERS

Hasan Kaan KAVSARA*, Doğukan TONGAR**

** Yeditepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Istanbul, Türkiye, kaan.kavsara@yeditepe.edu.tr*

*** Yeditepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Physical Therapy and Rehabilitation, Istanbul, Türkiye, dogukan.tongar@yeditepe.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Esports athletes are exposed to prolonged sedentary behavior, irregular eating patterns, and high cognitive demands, which may influence emotional eating behaviors and musculoskeletal health. However, limited evidence exists regarding the interrelationships between emotional eating, body composition, lifestyle factors, and musculoskeletal complaints in this population.

Aim: This study aimed to examine the associations between emotional eating, musculoskeletal pain, sleep characteristics, hydration, and selected lifestyle factors among professional esports players.

Methods: This cross-sectional study included 39 professional esports players (84.6% male; mean age: 21.38±3.18 years). Sociodemographic characteristics, lifestyle habits, dietary behaviors, emotional eating, sleep parameters, and musculoskeletal pain were assessed using structured questionnaires. Emotional eating was categorized into tertiles (low, moderate, high). Descriptive statistics, chi-square tests, Kruskal-Wallis tests, Spearman's correlation analyses, ordinal logistic regression, and multiple linear regression analyses were performed.

Results: Participants predominantly trained ≥6 days per week (87.2%) and spent ≥8 hours/day gaming (66.6%). Over half of the sample was classified as overweight or obese (46.2%), and irregular meal timing was common (82.1%). Although no significant association was found between BMI category and emotional eating (χ^2=5.84, p=.441), a trend toward higher emotional eating among individuals with overweight and obesity was observed. Ordinal logistic regression revealed that younger age was significantly associated with higher emotional eating (OR=0.80, p=.035), while individuals with normal BMI had significantly lower odds of elevated emotional eating compared with those with obesity (OR=0.12, p=.043). Musculoskeletal complaints were prevalent, particularly in the lower back (53.8%), upper back (43.6%), and neck (41.0%). Emotional eating levels differed significantly across groups only for low back pain (p=.015). Correlation analyses showed that emotional eating was positively associated with low back pain (ρ=.47, p=.002) and knee pain (ρ=.36, p=.027). In multiple linear regression analysis, low back pain emerged as the strongest predictor of emotional eating (β=.53, p=.001), explaining 33.4% of the variance in emotional eating scores.

Discussion and Conclusion: Findings suggest that emotional eating among esports players is closely linked to musculoskeletal discomfort, particularly low back pain, and is more prevalent among younger individuals and those with obesity. These results highlight the importance of integrated interventions addressing musculoskeletal health, lifestyle behaviors, and emotional regulation to support the well-being and performance of esports athletes. Further studies with larger samples are warranted to confirm these findings.

Keywords: Emotional Eating, Musculoskeletal Pain, Esports Players, Lifestyle Factors, Sleep Quality

Sözel Bildiri

KAŞEKSİSİ OLAN VE OLMAYAN AKCİĞER KANSERİ HASTALARININ KAS KUVVETİ, SOLUNUM, EGZERSIZ KAPASİTESİ VE YÜRÜME PARAMETRELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ezgi Ergin[1], Didem Karadibak[2], Pınar Ezgi Dama[3], Tuğba Yavuzşen[3], İlhan Öztop[3]
[1]Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye. Mail adresi: eezgi.eergin@gmail.com
[2]Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, İzmir, Türkiye. Mail adresi: didem.karadibak@gmail.com
[3]Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Tıbbi Onkoloji, İzmir, Türkiye. Mail adresi: inarezgisubas@gmail.com, tugba.yavuzsen@deu.edu.tr, ilhan.oztop@deu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Kanser kaşeksisi, beslenme desteğiyle düzelmeyen, fonksiyonel kayıplara, yağ ile iskelet kas kütlesinde azalmaya neden olan bir sendromdur. 6 ayda >%5 kilo kaybı veya>%2 kilo kaybı ile beden kütle indeksi (BKİ) <20 kg/m²; veya sarkopenik ve kilo kaybı >%2 bireyler kaşeksi olarak sınıflandırılmaktadır.

Amaç: Bu çalışmada, kaşeksisi olan ve olmayan akciğer kanseri hastalarının kas kuvveti, solunum, egzersiz kapasitesi ve yürüme parametrelerinin karşılaştırılması amaçlandı.

Yöntem: Akciğer kanseri grubuna (AK) 18, akciğer kanseri-kaşeksi grubuna (AKK) 15, toplam 33 kişi dahil edildi. Demografik ve klinik bilgiler kaydedildi. Diz ekstansör, deltoid kas ve el kavrama kuvveti dinamometreyle (JTECH ve Jamar), alt ekstremite enduransı 30 saniye otur-kalk testiyle (30s-OK), maksimum inspiratuar (MIP) ve ekspiratuar basınç (MEP) ağız içi basınç ölçüm cihazıyla (Micro Medical MPM) ölçüldü. Hareketlilik-denge, Zamanlı Kalk-Yürü testi (ZKYT), ZKYT-kognitif ve ZKYT-manuel ile değerlendirildi. Egzersiz kapasitesi altı dakika yürüme testiyle (6DYT), yürüme değişkenleri 8 metre yürüme testinde (8mYT) kullanılan hareket algılama cihazıyla (G-Walk) değerlendirildi. İstatistiksel analizde Student's t-Test kullanıldı.

Bulgular: AKK'de kilo ve BKİ anlamlı düşük bulundu ($p<0.05$). Deltoid kuvveti, 30s-OK, MİP ve MEP AKK'de anlamlı düşükken ($p<0.05$); el kavrama ve diz ekstansör kuvveti benzerdi ($p>0.05$). ZKYT, ZKYT-kognitif ve ZKYT-manuel süreleri AKK'de anlamlı yüksek bulundu ($p<0.05$). 6DYT mesafesi ve hızı, 8mYT hızı ve adım uzunluğu AKK'de anlamlı düşük bulundu ($p<0,05$). AKK'de, sallanma fazı-sağ ve tek destek fazı-sol anlamlı düşük; duruş fazı-sağ ve çift destek fazı-sol anlamlı yüksek bulundu ($p<0,05$).

Tartışma ve Sonuç: AKK hastaları, AK hastalarına kıyasla, daha düşük vücut kompozisyonu, deltoid ve solunum kas kuvveti, 6DYT mesafesi ve hızı, 8mYT hızı ve adım uzunluğu, sallanma fazı-sağ ve tek destek fazı-sol; daha yüksek duruş fazı-sağ, çift destek fazı-sol ve ZKYT sürelerine sahipti. Sonuç olarak; Akciğer kanserinde kaşeksi, periferal ve solunum kas kuvvetinde, egzersiz kapasitesinde ve hareketlilik-dengede azalmaya ve yürüme parametrelerinde değişime neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akciğer kanseri, Kaşeksi, Kanser kaşeksisi, Egzersiz kapasitesi, Yürüme parametreleri

Sözel Bildiri

6 ŞUBAT DEPREMLERİNİ YAŞAYAN BİREYLERDE DEPREM ANKSİYETESİ VE AFET TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Mustafa Aldemir *, Murat Tatoğlu **
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Güvenlik Hizmetleri MYO, Burdur, Türkiye,*

Mustafaaldemir992@gmail.com

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Güvenlik Hizmetleri MYO, Burdur, Türkiye,*
mtatoglu@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Giriş: 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'nin güneydoğusunda meydana gelen depremler, on binlerce insanın hayatını kaybetmesine ve milyonlarca kişinin etkilenmesine yol açmıştır. Bu büyüklükteki bir afet, fiziksel tahribatın yanı sıra bireylerde derin psikolojik etkiler bırakmıştır. Deprem anksiyetesi, bireylerin gelecekte yaşanabilecek depremlere ilişkin yaşadıkları yoğun endişe ve korku hali olarak tanımlanırken, afet tutumları bireylerin afetlere karşı hazırlıklı olma ve başa çıkma stratejilerini içeren bilişsel ve davranışsal eğilimleri ifade etmektedir. Bu çalışmanın amacı, 6 Şubat depremlerini yaşayan bireylerde deprem anksiyetesi düzeylerini ve afet tutumlarını incelemek, bu iki değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

Yöntem: Bu araştırma nicel araştırma deseninde yürütülmüştür. Çalışmanın verileri, 6 Şubat depremlerinden etkilenen ve deprem bölgesinde yaşayan bireylerden elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak Deprem Anksiyete Ölçeği ile Afet Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekler çevrim içi ortamda hazırlanmış ve deprem bölgesinde yaşayan katılımcılara rastgele örnekleme yöntemi ile ulaştırılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya toplam 361 katılımcı dahil edilmiştir. Çalışmada kullanılan ölçeklerin iç tutarlılık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir (Cronbach's $\alpha = 0.893$). Katılımcıların afet tutum puanları 23–115 aralığında, deprem anksiyete puanları ise 9–45 aralığında değişmektedir. Korelasyon analizi sonuçları, deprem anksiyetesi ile afet tutumu arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir ($r = 0.220$, $p < .001$). Doğrusal regresyon analizi, deprem anksiyetesinin afet tutumunu anlamlı biçimde yordadığını ortaya koymuştur ($R = 0.220$, $R^2 = 0.048$, $\beta = 0.333$, $t = 4.27$, $p < .001$). Cinsiyet karşılaştırmalarında, afet tutumu açısından anlamlı bir fark bulunmazken ($p = .141$), deprem anksiyetesi düzeylerinin kadınlarda erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($t(359) = -3.57$, $p < .001$).

Sonuç: Bu çalışma, 6 Şubat depremlerini yaşayan bireylerde deprem anksiyetesi ile afet tutumu arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, artan deprem anksiyetesinin afetlere yönelik farkındalık ve tutumları güçlendirdiğini göstermektedir. Ayrıca kadın katılımcıların deprem anksiyete düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, afet sonrası psikolojik süreçlerin yalnızca ruhsal bir yük değil, aynı zamanda afet bilincini besleyen işlevsel bir unsur olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermekte ve afet yönetimi politikalarında psikososyal destek mekanizmalarının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar kelimeler: Deprem Anksiyetesi, afet tutumu, psikolojik dayanıklılık

Sözel Bildiri

NEOADJUVAN TEDAVI SONRASI REKTUM KANSERI HASTALARINDA ANASTOMOZ KAÇAĞININ YÖNETIMINDE ENDOLUMINAL VAKUM TEDAVISININ ETKINLIĞI

Önder ALTIN*

**Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kartal Dr.Lütfi Kırdar Şehir Hastenesi Genel Cerrahi Departmanı*

ÖZET

Giriş: Anastomoz kaçağı, kolorektal cerrahi sonrası görülen ve artmış morbidite ve mortalite ile ilişkili önemli bir komplikasyondur. Endoluminal vakum tedavisi (EVT), bu tür kaçakların yönetiminde umut verici bir tedavi seçeneği olarak ortaya çıkmıştır; ancak henüz standartlaştırılmış kılavuzlar mevcut değildir. Bu çalışmanın amacı, kolorektal cerrahi sonrası gelişen anastomoz kaçaklarının yönetiminde EVT'nin etkinliğini, sonuçlar ve katkıda bulunan faktörler açısından değerlendirmektir.

Yöntemler: Bu çalışmada, 2018–2022 yılları arasında kurumumuzda anastomoz kaçağı nedeniyle EVT uygulanan 25 hasta retrospektif olarak analiz edilmiştir. Toplanan veriler; hasta demografik özellikleri, cerrahi ayrıntılar, EVT başlama zamanı, EVT seans sayısı, komplikasyonlar ve kaçak kapanması ile sonraki cerrahi girişimler gibi sonuçları içermektedir. İstatistiksel analizler Python paketleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Çalışma grubunun ortalama yaşı 56,84 yıl olup hastaların %68'i erkekti. Tüm hastalara neoadjuvan tedavi sonrasında düşük anterior rezeksiyon ve koruyucu ileostomi uygulanmış, hastaların %80'inde cerrahi açık yöntemle gerçekleştirilmiştir. EVT, postoperatif anastomoz kaçağı nedeniyle başlatılmış olup ortalama hastanede yatış süresi 14,16 gün, cerrahi sonrası EVT başlama süresi ise ortalama 16,16 gün olarak saptanmıştır. Endosponge tedavisi sonrasında 14 hastada ileostomi kapatılmıştır. Genel EVT başarı oranı %68 olup, ileostomi kapatılan hastalarda ortalama takip süresi 30,7 ay olarak bulunmuştur. Hasta yaşı ile anastomoz kaçağı sonrası ilk EVT başlama zamanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (p=0,52). Buna karşın, ilk EVT başlama zamanı ile EVT'nin sonlandırılma süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p=0,0003).

Sonuç: EVT, kolorektal cerrahi sonrası anastomoz kaçağının yönetiminde yüksek kapanma oranları ve düşük ilişkili morbidite ile uygulanabilir bir tedavi seçeneğidir. EVT'nin erken dönemde başlatılması, tedavi sonuçlarının optimize edilmesinde kritik öneme sahiptir. Bu zorlu klinik bağlamda EVT'nin uzun dönem faydalarını doğrulamak ve standart protokoller oluşturmak için ileriye dönük çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Anastomoz kaçağı, kolorektal cerrahi, endosponge tedavisi, rektum kanseri

Sözel Bildiri

PROPRİYOSEPTİF EGZERSİZLERİN ÇEVİKLİK PERFORMANSINA ETKİSİ

Elif AK[1] Murat TOMRUK[2]

[1]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, 2510303003@mehmetakif.edu.tr*

[2]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Burdur, Türkiye, mtomruk@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Propriyosepsiyon; vücudun pozisyon, hareket ve kuvvet algısını sağlayan, motor kontrol ve postüral stabilitenin temel bileşenidir. Çeviklik ise yön değiştirme hızı, reaksiyon süresi, dinamik denge ve nöromüsküler koordinasyonun birleşimi olarak tanımlanmaktadır. Son yıllarda propriyoseptif egzersizlerin çeviklik performansını geliştirmek amacıyla kullanımı artmıştır.

Amaç: Propriyoseptif egzersizlerin çeviklik performansına etkisine ilişkin güncel literatürü derlemektedir.

Yöntem: Son on yıl içerisinde yayınlanan, sporcularda veya genç bireylerde propriyoseptif egzersiz programlarının çeviklik, denge ve yön değiştirme performansı üzerine etkilerini inceleyen çalışmalar değerlendirilmiştir. Çalışmalarda egzersiz programlarının süresi, içerikleri ve ölçüm parametreleri karşılaştırılmıştır.

Bulgular: Sensörimotor eğitimin genç futbolcularda çeviklik ve postüral kontrolü arttırdığı bildirilmiştir. Propriyoseptif egzersizlerin sporcuların motor becerileri ve genel performansını artırdığı, yaralanma riskini azalttığı belirtilmiştir. Sekiz haftalık programların tek ayak sıçrama gücü ve denge kapasitesini artırdığı gösterilmiştir. BOSU-temelli çalışmalar çeviklik ve top sürme becerisinde anlamlı gelişme sağlamıştır. Somatotip özelliklerine göre yanıtın değişebildiği, mezomorf bireylerde gelişimin daha belirgin olduğu bildirilmiştir. Basketbolcularda denge ve pliyometrik egzersizlerin çeviklik ve düşüş sıçraması performansını artırdığı; badminton oyuncularında ise denge ve pliyometrik eğitimin sadece pliyometrik eğitime göre daha etkili olduğu saptanmıştır. Rekabetçi dansçılarda 12 haftalık proprioseptif program uygulanan başka bir çalışmada çeviklik testlerinde anlamlı gelişme sağladığı görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç: Propriyoseptif egzersizler çeviklik performansını geliştirmede etkili ve güvenli bir yöntemdir. Alt ekstremite stabilitesini artırarak yaralanma riskinin azaltılmasına katkı sağladığı görülmektedir. Bu nedenle propriyoseptif egzersizlerin, sporcularda ve aktif bireylerde çeviklik gelişimine yönelik antrenman programlarına düzenli biçimde entegre edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Propriosepsiyon, Çeviklik, Nöromüsküler Kontrol, Denge, Performans

Sözel Bildiri

EARLY DIAGNOSIS AND SCREENING STRATEGIES IN PERIPHERAL ARTERY DISEASE: CURRENT APPROACHES

Ersin Özer
Ordu Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ersinozer@live.com

ABSTRACT

Objective: Peripheral artery disease (PAD) is a systemic atherosclerotic condition affecting more than 113 million people worldwide, significantly increasing cardiovascular morbidity and mortality. The majority of patients remain asymptomatic and are underdiagnosed in primary care. This review aims to evaluate early diagnosis and screening strategies for PAD in light of the 2024 guidelines.

Methods: The 2024 ACC/AHA, ESC, and ESVS guidelines along with current literature were systematically reviewed to examine non-invasive diagnostic tests, screening criteria, and treatment approaches for PAD.

Results: An ankle-brachial index (ABI) ≤0.90 remains the gold standard for PAD diagnosis. The toe-brachial index (TBI) should be preferred in patients with diabetes and medial arterial calcification. Exercise ABI testing improves diagnostic accuracy in symptomatic patients with normal resting ABI. Screening is recommended for all individuals over 65 years and patients aged 50-64 with risk factors.

Conclusion: Early diagnosis of PAD is critical for preventing cardiovascular events and limb loss. Expanding ABI screening in primary care, risk factor modification, and referral to supervised exercise programs are fundamental components of disease management.

Keywords: Peripheral artery disease, ankle-brachial index, early diagnosis, screening

Sözel Bildiri

CLINICAL, SURGICAL, AND PATHOLOGICAL OUTCOMES OF PATIENTS UNDERGOING SURGERY FOR ADRENAL MASSES BETWEEN 2014 AND 2025

Önder ALTIN*

**Department of General Surgery, University of Health Sciences Kartal Dr. Lutfi Kirdar City Hospital, Istanbul-Türkiye*

ABSTRACT

Background: Adrenalectomies are not common operations in general practice. Thus, adrenalectomies should be performed in centers with endocrine surgery experience.

Aim: The aim of this study was to evaluate the demographic characteristics, hormonal activity, surgical approaches, and pathological outcomes of patients who underwent surgery for adrenal masses between 2014 and 2025.

Methods: This retrospective study included 118 patients who underwent adrenalectomy for adrenal masses at a tertiary referral center between 2014 and 2025. Patient demographics, tumor laterality, hormonal activity, surgical indications, surgical approaches, and pathological diagnoses were analyzed. Functional adrenal tumors and non-functional adrenal masses larger than 5 cm were considered indications for surgery. Surgical approaches were classified as laparoscopic transperitoneal adrenalectomy, conversion from laparoscopy to open surgery, and primary open adrenalectomy.

Results: Of the 118 patients, 76 (64.4%) were female and 42 (35.6%) were male, with a mean age of 52 ± 12.4 years. Adrenal masses were located on the right side in 57% of patients and on the left side in 43%. The mean tumor size was 4 ± 1.8 cm, ranging from 1.5 to 12 cm. Hormonal evaluation revealed Cushing's syndrome in 68 patients, pheochromocytoma in 18 patients, and hyperaldosteronism in 13 patients. Four patients underwent surgery for isolated adrenal metastasis, while 15 patients were operated on due to non-functional adrenal masses larger than 5 cm. Laparoscopic transperitoneal adrenalectomy woas performed in 102 patients (86.4%). Conversion to open surgery was required in 11 patients, and 5 patients underwent primary open surgery. The mean body mass index was 29.3 kg/m². Pathological examination most commonly revealed cortical adenoma (n=79). Other pathological diagnoses included pheochromocytoma (n=17), metastasis (n=4), myelolipoma (n=3), ganglioneuroma (n=3), cystic lesions (n=4), nodular hyperplasia (n=4), angiomyolipoma (n=2), and adrenocortical carcinoma (n=2).

Discussion and Conclusion: Adrenal masses demonstrate a wide clinical and pathological spectrum. The high rate of laparoscopic management indicates that laparoscopic adrenalectomy is a safe and effective surgical approach when performed in experienced centers with appropriate patient selection. Hormonal evaluation and tumor size remain key determinants in surgical decision-making.

Keywords: Adrenal mass, functional tumor, laparoscopy, adrenalectomy

Poster Bildiri

ISOLATED UNILATERAL MACRODONTIA OF MANDIBULAR SECOND PREMOLAR: A CASE REPORT

Dilan Altun*
** Antalya Bilim University, Faculty of Dentistry, Department of Pediatric Dentistry, Antalya, Turkey, dtdilanaltun@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Macrodontia is a rare dental anomaly characterized by enlarged teeth, usually associated with systemic or syndromic conditions. The isolated form, affecting a single tooth, is uncommon, with an overall prevalence of 0.03–1.9%, and its etiology remains unclear.

Aim: The aim of this case report is to present the clinical management of unilateral isolated macrodontia affecting a mandibular second premolar.

Case Report: A 12-year-old healthy girl was referred to the pediatric dentistry clinic with a complaint of a morphologically atypical tooth in the left mandibular posterior region. Clinical and radiographic examinations revealed an enlarged mandibular left second premolar (tooth #35) with atypical morphology. The patient reported discomfort associated with the tooth, and a small occlusal carious lesion was detected. Cone-beam computed tomography confirmed an isolated unilateral macrodontic tooth #35. There was no family history of genetic or dental anomalies, and no history of jaw trauma. The patient was in the late mixed-dentition stage and exhibited an Angle Class I molar relationship. Following orthodontic consultation, as occlusion was unaffected, a conservative follow-up approach was adopted. The carious lesion was restored, caries-prone fissures were sealed, and the patient was placed under regular follow-up.

Discussion and Conclusion: Isolated macrodontia of the mandibular second premolar is a vn extremely rare condition, most often managed by extraction and subsequent orthodontic treatment. In the present case, three-dimensional imaging supported a conservative approach, as occlusion was not compromised.

Keywords: Cone-beam computed tomography; Dental anomalies; Macrodontia

Sözel Bildiri

THE EFFECTIVENESS OF VIRTUAL REALITY TRAINING ON COGNITIVE AND MOTOR FUNCTIONS IN PARKINSON'S PATIENTS

Beyza Nur KOCAKULAK[1], Melda SOYSAL TOMRUK,[2]

1Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Burdur, Türkiye, kocakulakbeyzanur@gmail.com, ORCID: 0009-0007-4421-7884

2Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Burdur, Türkiye, meldastomruk@mehmetakif.edu.tr

ABSTRACT

Background: Parkinson's disease (PD) is a progressive neurodegenerative disorder marked by motor impairments such as postural instability, gait disturbances, and balance dysfunction, which substantially increase fall risk and reduce quality of life. Although conventional rehabilitation can improve motor outcomes, limited sensory feedback and repetitive exercise structures may negatively affect motivation and adherence. Virtual reality (VR) has recently emerged as a novel rehabilitation approach, providing immersive and multisensory environments with real-time feedback that may enhance motor learning and functional performance in individuals with PD.

Purpose: Virtual reality (VR) systems promote motor learning through the provision of real-time visual and auditory feedback. The present review synthesizes evidence from studies investigating the effects of VR-based interventions on balance, step length, and reaction time among patients with Parkinson's disease.

Materials and Methods: A comprehensive literature search was conducted between 12 and 16 December 2025 using the PubMed, Scopus, and Google Scholar databases with the keywords *Parkinson's disease*, *virtual reality*, *balance training*, and *cognitive and physical function*. Randomized controlled trials, randomized clinical trials, and systematic reviews evaluating VR-based interventions in individuals with PD were included.

Results: Thirteen studies met the inclusion criteria, including three randomized controlled trials, two randomized clinical trials, and eight systematic reviews. The studies primarily examined the effects of VR interventions on balance performance, gait and mobility, step length, reaction time, and cognitive, social, and motor functions. Overall, VR-based rehabilitation was associated with improved balance outcomes and reduced fall-related risk.

Conclusion: Current evidence supports VR as an effective rehabilitation modality for improving balance and reducing fall risk in individuals with PD. VR interventions appear particularly beneficial for patients with significant balance impairments, contributing to improvements in gait parameters, cognitive function, and motivation. However, further high-quality studies are required to determine optimal training intensity, cost-effectiveness, and long-term outcomes.

Key words: Parkinson Diseases, Virtual Reality, Balance Training, Cognitive and Physical Function

Sözel Bildiri

KOLONOSKOPİ UYGULANAN HASTALARDA GİRİŞİME İLİŞKİN ANKSİYETE, AĞRI VE BULANTI ŞİDDETİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

İnci KIRTIL*, Özlem ŞAHİN AKBOĞA**

**Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, incikirtil@gmail.com*

***Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Yozgat, Türkiye, ozlemsahin.os17@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Günümüzde yaygın uygulanan ve özellikle de kanser taramalarında çok önemli bir yeri olan kolonoskopi girişimi, hastalarda çeşitli sorunlara neden olabilen minör semptomlara yol açabilmektedir.

Amaç: Bu çalışmada, kolonoskopi uygulanan hastalarda girişime ilişkin anksiyete, ağrı ve bulantı şiddetini etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlandı.

Yöntem: Çalışma, tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı tasarımda, Nisan-Eylül 2024 tarih aralığında, 155 kolonoskopi hastası ile yürütüldü. Verilerin elde edilmesinde hasta bilgi formu, sayısal derecelendirme ölçeği ve Susuzluk Ölçeği kullanıldı. Veriler, kolonoskopi öncesi ve sonrası dönemlerde hastalarla yüz yüze görüşme yöntemiyle toplandı. Verilerin analizinde, tanımlayıcı analizler, Pearson korelasyon analizi ve çoklu lineer regresyon analizi kullanıldı. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, istatistiksel anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirildi.

Bulgular: Hastaların kolonoskopi öncesi ortalama katı gıda tüketmeme süresi 19,59±10,03 saat, susuzluk süresi 5,72±1,98 saat, anksiyete şiddeti puan ortalaması 4,52±1,52, ağrı şiddeti puan ortalaması 4,43±1,42 ve Susuzluk Ölçeği puan ortalaması 10,67±2,88 olarak bulundu. Hastaların girişim sonrası ağrı şiddeti puan ortalamaları 4,79±1,21 ve bulantı şiddeti puan ortalamaları da 4,07±1,19 olarak saptandı. Kolonoskopi girişimi öncesi katı gıda tüketmeme süresi ($\beta=0,220$, $p=0,002$) ve ağrı şiddetinin ($\beta=0,315$, $p<0,001$) anksiyete düzeyini anlamlı şekilde artırdığı; girişim öncesi anksiyete düzeyinin, ağrı şiddeti üzerinde güçlü bir pozitif prediktif etkiye sahip olduğu ($\beta=0,332$, $p<0,001$) belirlendi. Cinsiyet ve girişim sonrası ağrı şiddetinin, kolonoskopi sonrası deneyimlenen bulantı şiddetinin anlamlı belirleyicileri olduğu görüldü (sırasıyla $\beta=-0,63$, 0,361, $p<0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Bu sonuçlar, girişim öncesi dönemde kolonoskopi hastasını değerlendirmenin, aynı zamanda süreç boyunca yaş, açlık/susuzluk süresi, anksiyete, ağrı ve bulantı gibi birbirleriyle ilişkileri olası faktörlere dikkat edilerek, işlem öncesi ve sonrası hemşirelik değerlendirmelerinin önemini vurgulamaktadır. Hemşireler, yoğun anksiyete ve rahatsızlık yaşama riski daha yüksek olan hastaları belirlemede önemli bir rol oynayabilir ve bu semptomları hafifletmek için daha kişiselleştirilmiş bakım planları oluşturulmasını sağlayabilir.

Anahtar kelimeler: Kolonoskopi, Anksiyete, Ağrı, Bulantı, Hemşirelik Bakımı

Sözel Bildiri

FİBROMİYALJİ'DE AEROBİK EGZERSİZİN AĞRI ÜZERİNE ETKİSİ

Durdane YALÇIN[1], Murat TOMRUK[2]
[1]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, drdnylcn@gmail.com*
[2]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Burdur, Türkiye, mtomruk@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Fibromiyalji Sendromu (FMS), yaygın kas-iskelet sistemi ağrısı, hassas noktalar, hiperaljezi ve allodini ile karakterize kronik bir hastalıktır. Yorgunluk, uyku bozuklukları, tutukluk, anksiyete, depresyon ve bilişsel bozukluklar gibi semptomlarla sıklıkla birliktedir. Aerobik egzersiz, büyük kas gruplarının ritmik ve sürekli hareketini içeren, fiziksel uygunluğu korumayı veya geliştirmeyi amaçlayan bir egzersiz türüdür.
Amaç: Bu derlemenin amacı, güncel literatüre dayanarak fibromiyalji sendromunda aerobik egzersizin ağrı üzerindeki etkilerini değerlendirmektir.
Yöntem: Son beş yıl içinde yayımlanan çalışmalar PubMed ve Google Scholar veri tabanlarında taranmıştır. Aerobik egzersizin ağrı üzerindeki etkilerini inceleyen randomize kontrollü çalışmalar, sistematik derlemeler ve meta-analizler değerlendirmeye alınmıştır.
Bulgular: Literatür, aerobik egzersizin FMS'li bireylerde ağrı şiddetini azalttığını ve ağrı inhibisyon mekanizmalarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Tele-rehabilitasyon temelli aerobik egzersiz müdahalelerinin, aktif olmayan bireylere kıyasla ağrı düzeylerini azalttığı ve hastalık etkisini hafiflettiği bildirilmiştir. COVID-19 karantinası sırasında yürütülen randomize kontrollü bir çalışmada, video eşliğinde yapılan aerobik egzersizlerin kontrol grubuna göre ağrı şiddeti ve mekanik ağrı duyarlılığında anlamlı iyileşmeler sağladığı gösterilmiştir. Düşük yoğunluklu aerobik ve direnç egzersizlerinin kombine edildiği programların, FMS'li kadınlarda ağrı algısını anlamlı düzeyde iyileştirdiği belirtilmektedir. Sistematik derleme ve meta-analizler, özellikle orta şiddette ve su içi aerobik egzersizlerin ağrıyı azaltmada daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Haftada 1–2 gün, 60 dakikalık seanslar halinde ve 12–16 hafta süreyle uygulanan programların optimal sonuçlar sağladığı bildirilmektedir.
Sonuç: Bireye özgü planlanan, düşük yoğunlukta başlanıp kademeli olarak artırılan aerobik egzersiz programları, fibromiyalji sendromunda ağrı eşiğini yükseltmekte, ağrı inhibisyonunu desteklemekte ve algılanan ağrı düzeyini azaltmaktadır.
Anahtar Kelimeler: Fibromiyalji, Aerobik, Egzersiz, Ağrı, Fiziksel Uygunluk, Kardiyovaskuler

Sözel Bildiri

AN OVERVIEW OF THE CONCEPT OF RESILIENCE IN HEALTH PROFESSIONALS

Giray KOLCU, Funda YILDIRIM BAŞ[1], Kadir Furkan BOLAT[1]
[1]Süleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Family Medicine

ABSTRACT

Introduction: Humans are social beings. As a consequence of this social nature, they experience numerous interactions, events, and behaviors in their daily lives. All these factors encountered leave physiological, sociological, and psychological traces on the individual. With the advent of the modern age, human psychological experiences are gaining importance. Every individual reacts differently to events in psychological and sociological terms. As a result of these reactions, individuals may consciously or unconsciously find themselves within a process of resilience. The concept of resilience is a term that has been used in many scientific disciplines, primarily sociology, psychology, and recently health sciences, and its popularity is increasing day by day. Psychological challenges have been added to the difficulties brought by the modern age. The term "Resilience" is derived from the Latin verb *resilire*, meaning "to bounce back" or "to jump back" . In every event or situation where the human is the main subject, individuals experience a process of reacting, either consciously or unconsciously. Consequently, the health system, which houses numerous professionals, is at the center of these experiences. While the health system in our country has positive and developing aspects, it can also have negative effects on health professionals due to patient load, working conditions, and increasing workload. Individuals may show different physical or psychological reactions to these effects. The defense mechanism that emerges as a result of the responses given by health professionals is termed resilience. Although there is no single agreed-upon definition and conceptualization of resilience, the majority of definitions consist of matching adversity or risk with positive outcomes. In other words, resilience is generally defined as the ability to overcome or recover from a type of adversity and, therefore, to experience positive outcomes despite a negative event or situation. Resilience is a dynamic concept; it includes an individual's ability to grow and develop over time, as well as their potential for learning and improvement. Generally, there are three components that form the basis of resilience: the individual, the adversity or risk, and the positive outcome. In terms of health professionals, resilience can change positively or negatively throughout an individual's life ; this change may vary depending on factors such as the working environment, familial and social stressors, and workload. There are many publications in the field of resilience, both internationally and nationally. Scales such as The Connor-Davidson Risk Scale (CD-RISC), the Academic Resilience Scale (ARS-30), and the Resilience in Midlife Scale (RIM SCALE) have generally been used for the determination and assessment of the resilience concept. Among these scales, the most widely and actively used is the CD-RISC scale.
Conclusion and Recommendations: We believe that it would be valuable to produce scientific knowledge regarding the concept of resilience through scientific studies of various designs that utilize these measurement tools in the upcoming periods.

Keywords: resilience, health professionals, psychological reaction

Sözel Bildiri

YETİŞKİN BİREYLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR BESLENME BİLGİ VE DAVRANIŞ DÜZEYİ İLE AKDENİZ DİYET KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Sümeyye KEMANECİ*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, University, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur, Türkiye, sumeyyeguzel@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Artan dünya nüfusu, sürdürülebilir beslenme ve davranışların önemini artırmaktadır.
Amaç: Bu araştırmada yetişkin bireylerin sürdürülebilir beslenme bilgi düzeyleri (SBBD), sürdürülebilir besin alışveriş bilgi düzeyleri (SBABD), besin kayıp ve atıklarıyla ilgili farkındalık düzeyleri (BKAFD), Akdeniz diyet kalite düzeyleri ve beden kütle indeksleri (BKİ) arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Bireylerin BKİ düzeyleri beyana dayalı vücut ağırlığının boy uzunluğunun karesine bölünmesi ile elde edilmiştir. Katılımcıların SBBD puanları 15 soru, SBABD puanları 20 soru, BKAFD puanları 7 soru ile, Akdeniz diyet kalitesi düzeyleri Akdeniz Diyet Kalitesi Ölçeği (ADKÖ) ile değerlendirilmiştir.
Bulgular: Araştırmaya 232 birey katılmıştır. Katılımcılar SBBD, SBABD ve BKAFD yönünden sırasıyla %33,2; %34,5 ve %19,4 oranında yetersiz bilgi düzeyine sahiptir. Bireylerin %29,3'ünün düşük diyet kalitesine sahiptir. Hafif şişman/obez bireylerin SBABD ve BKAFD puanlarının düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Akdeniz diyet kalitesi düzeyinin artması ile SBABD ve BKAFD puanları yükselmektedir ($p<0,05$). Ayrıca bireylerin BKİ düzeyinin BKAFD puanı ile negatif; SBBD puanının SBABD ve BKAFD puanları ile, SBABD puanının ise BKAFD ve ADKÖ puanları ile pozitif yönlü korelasyona sahip olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).
Tartışma ve Sonuç: Sürdürülebilir beslenme ve besin alışverişine ilişkin bilgi düzeyleri ile besin kayıp ve atıkları farkındalığı, diyet kalitesi ve BKİ ile yakından ilişkilidir. Özellikle Akdeniz diyetine uyumun artmasıyla birlikte sürdürülebilir beslenme davranışlarına yönelik bilgi ve farkındalık düzeylerinin yükselmesi, sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme alışkanlıklarının birlikte ele alınması gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akdeniz diyeti, beden kütle indeksi, besin kayıpları ve atıkları, sürdürülebilir besin alışverişi, sürdürülebilir beslenme

Sözel Bildiri

FACTORS DETERMINING FUNCTIONAL OUTCOMES IN PATIENTS WITH KNEE OSTEOARTHRITIS

Asya ÖZCAN*, Murat TOMRUK**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Burdur, Turkey, 2430324002@ogr.mehmetakif.edu.tr*
***Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Burdur, Turkey, mtomruk@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Knee osteoarthritis (KOA) is a progressive musculoskeletal disorder characterized by pain, reduced muscle strength, and functional limitations that significantly impair daily activities and quality of life. Functional outcomes in individuals with KOA are influenced not only by biomechanical and physiological factors but also by psychosocial components such as fear of movement, depression, and self-efficacy.

Aim: The aim of this study was to review current evidence on pain, muscle strength, body mass index, and psychosocial factors affecting functional outcomes in patients with knee osteoarthritis in order to provide a comprehensive clinical perspective.

Methods: PubMed was searched for studies published between 2020 and 2025 using the keywords "knee osteoarthritis," "knee osteoarthritis functional outcomes," and "knee osteoarthritis risk factors." Five systematic reviews and meta-analyses, four randomized controlled trials, three systematic reviews, and five original research articles were included.

Results: The reviewed literature indicates that pain intensity is one of the strongest determinants of functional limitation in KOA. Inadequate pain control leads to decreased physical activity and progressive loss of function. Increased body mass index further exacerbates joint loading and is independently associated with reduced physical performance and a higher likelihood of disease progression. Muscle weakness, particularly in the quadriceps and hip abductors, contributes to impaired mobility, altered gait patterns, and greater functional disability. In addition to biomechanical factors, psychosocial variables play a critical role. High levels of Kinesio phobia, pain catastrophizing, anxiety, and depression are associated with activity avoidance and lower functional capacity, whereas higher self-efficacy, positive mood, and motivation for exercise facilitate better participation in physical activity and improved daily functioning. Exercise-based interventions such as resistance training, aerobic exercise, yoga, and cycling have been shown to positively influence pain and functional outcomes, with land-based programs demonstrating greater functional benefits compared to aquatic exercise.

Discussion and Conclusion: Functional outcomes in knee osteoarthritis are determined by a complex interaction of physical and psychosocial factors. Effective management of pain, optimization of muscle strength, weight control, and addressing psychological barriers are essential to prevent functional decline and enhance quality of life. A multidisciplinary and individualized rehabilitation approach is therefore critical for improving long-term functional outcomes in patients with KOA.

Keywords: knee osteoarthritis, functional outcomes, risk factors, rehabilitation, pain

Sözel Bildiri

PERİOPERATİF SÜREÇLERDE DİJİTAL İKİZ YAKLAŞIMI: HEMŞİRELİK PERSPEKTİFİ

Kamile Yaren BEHLEVAN*, İnci KIRTIL**
**Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, yaren.behlevan@yeditepe.edu.tr*

***Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, incikirtil@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Dijital ikiz teknolojisi, bireye ait klinik, fizyolojik ve çevresel verilerin bütüncül biçimde kullanılmasıyla oluşturulan ve zaman içinde güncellenebilen sanal hasta modellerine dayanmaktadır. Cerrahi alanında yaygınlaşan bu teknoloji, ameliyat öncesi planlama, ameliyat sırası hasta izlemi ve ameliyat sonrası bakım süreçlerinde daha öngörülebilir ve kişiselleştirilmiş yaklaşımlar sunmaktadır. Perioperatif dönemde hemşirelerin izlem, değerlendirme ve bakım planlama rolleri dijital ikiz destekli sistemlerle güçlendirilmekte, dijital teknolojilerin cerrahi süreçlere entegrasyonu komplikasyonların erken belirlenebilmesini destekleyerek hasta güvenliğini artırmaktadır.

Amaç: Bu derlemede, dijital ikiz teknolojisinin cerrahi uygulamalardaki kullanım alanları ve perioperatif süreçlerde hemşirelik rollerine katkıları incelenerek, hasta güvenliği ve bakım kalitesi üzerindeki etkilerine ilişkin farkındalığın artırılması amaçlanmıştır.

Bulgular: Literatürde dijital ikizlerin, ameliyat öncesi risk değerlendirmesi, cerrahi sürecin sanal ortamda öngörülmesi ve ameliyat sırasında hastaya ait fizyolojik parametrelerin izlenmesi amacıyla kullanıldığı bildirilmektedir. Perioperatif bakımda dijital ikiz destekli yaklaşımların, hemşirelerin hasta izleminde sürekliliği sağlamasına, erken komplikasyon belirtilerini fark etmesine ve bireyselleştirilmiş bakım planları oluşturmasına katkı sunduğu belirtilmektedir. Ayrıca bu sistemlerin, ekip içi iletişimi güçlendirdiği, klinik karar verme süreçlerini desteklediği ve bakımın koordinasyonunu kolaylaştırdığı vurgulanmaktadır. Dijital ikizlerin cerrahi eğitim ve simülasyon süreçlerinde de hemşirelerin mesleki yetkinliklerini geliştiren bir araç olarak öne çıktığı görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Dijital ikiz teknolojisinin perioperatif bakımda kullanımı, hemşirelik uygulamalarının planlanması ve yürütülmesinde daha sistematik ve hasta odaklı yaklaşımları desteklemekte, hasta güvenliğini artırmakta ve bakım kalitesinin sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır. Bu teknolojinin hemşirelik uygulamalarında etkin biçimde kullanılabilmesi için dijital yetkinlikleri destekleyen eğitim programları ve hemşirelik odaklı araştırmaların artırılması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital İkiz, Cerrahi Bakım, Perioperatif Hemşirelik, Hasta Güvenliği

Sözel Bildiri

INCIDENTAL DISCOVERY OF AN UNDESCENDED TESTIS DURING EMERGENCY SURGERY FOR SUSPECTED INCARCERATED INGUINAL HERNIA IN AN ELDERLY PATIENT: A CASE REPORT

Onur Ağ *

** Turkish Ministry of Health, Medical Sciences University, Elazig Fethi Sekin City Hospital, Department of Surgery,Elazığ, Turkey, onuragg23@gmail.com*

ABSTRACT

Introduction: Cryptorchidism is mostly diagnosed and treated in infancy, but it is quite rare in the geriatric period and there are serious difficulties in diagnosis.ryptorchidism is mostly diagnosed and treated in infancy, but it is quite rare in the geriatric period and there are serious difficulties in diagnosis. Although congenital Cryptorchidism (undescended testiCryptorchidism is mostly diagnosed and treated in infancy, but it is quite rare in the geriatric period and there are serious difficulties in diagnosis.

CaseReport: A 70-year-old male patient presented with acute left groin pain, swelling, and a tender, unreducible mass suggestive of a hernia. Laboratory investigations, including complete blood count (CBC), comprehensive metabolic panel (CMP), and coagulation panel, were within normal limits. During physical examination, a firm, fixed, unreducible lesion was observed. With a preliminary diagnosis of incised hernia, a computed tomography (CT) scan was performed, and surgery was initiated .During the operation, no incarceration was observed in the intestines, but the hard and fixed lesion was identified as an undescended testicle. The testicle was found to be atrophic, and considering the patient's age and potential risks, the Urology department was called in during the surgery and an orchiectomy was planned.

Discussion: If the patient is asymptomatic, if an undescended testis is detected, radical orchiectomy with histopathological examination is required due to the increased risk of malignancy in persistent cryptorchid testes and to rule out the of malignancy. In older male patients presenting with a hard, fixed lesion in the groin that cannot be reduced, especially under the heading of incarcerated hernia, surgeons should be alert to the possibility of rare congenital anomalies, including undescended testis.

Key Words : Hernia , Elderly, Emergency

Sözel Bildiri

EFFECTS OF DIETARY FIBER ON DEPRESSION VIA THE MICROBIOTA–GUT–BRAIN AXIS

Beyzanur Pala
Nutrition and Dietetics, Faculty of Health Sciences, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar University, Istanbul, Turkey
beyzanur.pala@live.acibadem.edu.tr,

ABSTRACT

The gut microbiota plays a critical role in regulating neuropsychiatric processes through the microbiota–gut–brain axis, which establishes bidirectional communication with the central nervous system. Increasing evidence in recent years suggests that dietary fiber may be an important nutritional factor in the pathophysiology of depression through its effects on this axis. Dietary fiber increases short-chain fatty acid (SCFA) production by modulating the composition and metabolic activity of the gut microbiota; These metabolites, in turn, affect central nervous system functions through multi-layered mechanisms such as maintaining the integrity of the gut and blood-brain barrier, suppressing neuroinflammation, neurotransmitter synthesis, neuroplasticity, and regulating the stress response. The aim of this review is to evaluate the effects of dietary fiber consumption on gut microbiota and KZYA production, as well as the potential consequences of these biological changes on neuroimmune, neuroendocrine, and neurochemical processes associated with depression, in light of the current literature. A comprehensive literature review was conducted using PubMed, Web of Science, Scopus, and Google Scholar databases, including studies published up to November 2025. Human and animal studies, as well as systematic reviews and meta-analyses, were examined. Current findings indicate that adequate dietary fiber intake positively modulates the gut microbiota, thereby increasing KZYA production, reducing neuroinflammation, redirecting tryptophan metabolism toward serotonin, supporting BDNF-mediated neuroplasticity, and suppressing HPA axis hyperactivation. Epidemiological and experimental data suggest that dietary fiber intake may be inversely associated with depression risk and symptoms. Consequently, dietary fiber can be considered a potential nutritional strategy for the prevention and supportive treatment of depression; however, advanced randomized controlled trials are needed to clarify causality.

Keywords: Gut microbiota, Depression, Dietary fiber, Short-chain fatty acids, Microbiota–gut–brain axis

Sözel Bildiri

INTRAABDOMINAL PRESSURE MEASUREMENT BY DIRECT NEEDLE PUNCTURE OF THE FOLEY CATHETER: IS IT ACCEPTABLE TO RISK UROSEPSIS?

Selen Selay Kalkan*, Mehmet Eren Yuksel**

**Etlik City Hospital, Department of General Surgery, Ankara, Türkiye*

e-mail: selenkalkan924@gmail.com, ORCID ID: 0009-0003-6700-7573

***Etlik City Hospital, Surgical Critical Care Unit, Ankara, Türkiye*

e-mail: doctormehmeteren@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0002-7110-0717

ABSTRACT

Introduction: Measurement of intraabdominal pressure (IAP) is essential for the diagnosis and management of intraabdominal hypertension and abdominal compartment syndrome in surgical critical care units. Early recognition of increased IAP allows timely medical or surgical intervention and may prevent progression to multiple organ failure. The bladder, accessed through a Foley catheter, is the standard site for indirect IAP measurement. This catheter system is designed as a closed and sterile circuit in order to protect the patient from catheter-associated urinary tract infection.

Methods: Intraabdominal pressure measurement techniques were reviewed, with special focus on the original single-measurement open system (Kron), the single-measurement closed system (Iberti), and the closed system with repeated measurements (Cheatham). The visual demonstrations of these techniques were analyzed to determine whether the pressure transduction line was connected through a closed sampling port or by direct needle puncture of the Foley catheter or its drainage tubing. The potential infection risks associated with each approach were evaluated.

Results: In illustrative descriptions of the Kron, Iberti, and Cheatham techniques, the pressure line is connected by inserting a needle through the wall of the Foley catheter or its drainage tubing. This maneuver immediately disrupts the closed sterile system. Once the catheter wall is punctured, bacteria from the skin or environment may enter the bladder lumen.

Discussion: In critically ill surgical patients, contamination may result in catheter-associated urinary tract infection, and progression to bloodstream infection and urosepsis. Modern practice allows the same measurements to be obtained using closed, needle-free systems equipped with sampling ports and pressure transducers, thereby preserving the integrity of the urinary drainage circuit.

Conclusion: Intraabdominal pressure monitoring is potentially life-saving, but it must not be performed by direct needle puncture of the Foley catheter. Kron, Iberti, and Cheatham techniques are historically important, however, creating a preventable risk of urinary tract infection and possible urosepsis in order to measure IAP is not acceptable. Accurate pressure monitoring and strict infection control must always be ensured together.

Sözel Bildiri

APPENDECTOMY BY OBSTETRICIANS AND GYNECOLOGISTS: MEDICO-LEGAL BOUNDARIES AND INSTITUTIONAL PRIVILEGING IN TÜRKIYE AND THE UNITED STATES

Afra Artuk, Selen Selay Kalkan, Mehmet Eren Yuksel
Etlik City Hospital, Surgical Critical Care Unit, Ankara, Türkiye

E-mail: doctormehmeteren@yahoo.com

ORCID ID: 0000-0002-7110-0717

ABSTRACT

Introduction: Appendectomy has traditionally been regarded as a core procedure of general surgery. In contemporary practice, however, obstetricians and gynecologists (OB/GYNs) may encounter the appendix not only during emergency operations for acute abdomen, but also during elective and oncologic gynecologic procedures, including staging and cytoreductive surgery. In such settings, removal of an inflamed, suspicious, or incidentally involved appendix by the gynecologic surgeon raises important questions concerning scope of practice, institutional authorization, and medico-legal responsibility.

Methods: A focused review was conducted of Turkish medical law and malpractice principles, the U.S. hospital credentialing and privileging framework, and relevant surgical and gynecologic literature. Particular attention was given to a PubMed-indexed technical study describing a standardized five-step laparoscopic appendectomy technique for gynecologists, providing evidence on feasibility, safety, and reproducibility in trained hands.

Results: In Türkiye, current legislation does not explicitly prohibit OB/GYNs from performing appendectomy in either emergency or elective oncologic settings. Nevertheless, medico-legal responsibility is determined by documented surgical competence, formal institutional privileges, adequacy of informed consent, and clarity of indication. In non-emergency cases, where general surgery consultation is usually readily available, undertaking appendectomy without interdisciplinary involvement or official authorization may be considered a deviation from the standard of care if complications occur. In the United States, the decisive factor is not specialty title but hospital credentialing and privileging. OB/GYNs may perform appendectomy only when formally granted procedural privileges; absence of such authorization substantially increases malpractice risk for both the surgeon and the institution. The PubMed "five-step appendectomy for gynecologists" study supports a competence-based approach, demonstrating that laparoscopic appendectomy can be performed safely and effectively by properly trained gynecologic surgeons.

Conclusion: Appendectomy by OB/GYNs, including during elective and oncologic surgery, is not inherently prohibited in either Türkiye or the United States. However, it is legally and ethically defensible only within a framework of proven competence, formal institutional privileging, appropriate informed consent, and, whenever feasible, collaboration with general surgery to ensure optimal patient safety and medico-legal protection.

Keywords: Appendectomy, Gynecologic Oncology, Laparoscopy, Legal Responsibility

Sözel Bildiri

TRAVMATIK AORTOILIAK ANEVRIZMANIN ENDOVASKÜLER TEDAVISI: OLGU SUNUMU

Mert ÇELİK*, Ferhat ER, Aykut ŞAHİN****

** Erciş Şehit Rıdvan Çevik State Hospital Department of Cardiovascular Surgery,Van, Turkey, dr.mertbmgm@gmail.com*

*** Osmangazi University Faculty of Medicine, Department of Department of Cardiovascular Surgery, Eskişehir, Turkey, ferhatcefele@hotmail.com*

*** Osmangazi University Faculty of Medicine, Department of Department of Cardiovascular Surgery, Eskişehir, Turkey, draykutsahin@gmail.com*

ÖZET

Travmatik aortoiliak anevrizmalar, künt veya penetran travma sonrası abdominal aortada ve iliak arterlerde gelişen nadir fakat hayatı tehdit eden bir durumdur. Çoğunlukla psödoanevrizma ve sakküler anevrizma formunda ortaya çıkar ve tedavi edilmediğinde yüksek mortalite ve morbidite ile seyreder.

Travmatik aortoiliak anevrizmalar, nadir görülmeleri nedeniyle çoğunlukla tanıda gözden kaçabilmektedir. Ancak yüksek mortalite ve morbidite riski nedeniyle, travma öyküsü olan tüm hastalarda özellikle de persistan abdominal ağrı veya şüpheli görüntüleme bulguları mevcut olan hastalarda aortoiliak anevrizma mutlaka akılda tutulmalıdır.

Biz de bu çalışmamızda künt travma sonrası abdominal aortada sakküler anevrizma ve bilateral iliak arterlerde anevrizma saptanan hastanın endovasküler yaklaşım ile başarılı şekilde tedavisini sunmayı amaçladık.

Anahtar Kelimeler: *endovasküler tedavi, travmatik abdominal aort anevrizması, sakküler anevrizma.*

Sözel Bildiri

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA MİXED METHOD STUDY YÖNTEMİ

Dide Selmin Dilek[1], Nebahat Bilge Balım[1], Giray Kolcu[1], Funda Yıldırım Baş[1]

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

selmindilek@gmail.com, dr.bilgebalim@gmail.com, giraykolcu@gmail.com, dryldrmbas@yahoo.com

ÖZET

Giriş: Karma yöntem araştırmaları (MMR) hem nitel hem de nicel yaklaşımların güçlü yönlerini bir araya getirerek bir araştırma probleminin daha derinlemesine anlaşılmasını sağlayan bir metodolojidir. Bu yöntem özellikle sağlık hizmetleri, tele-sağlık ve eğitim gibi karmaşık alanlarda veri entegrasyonu prensiplerini kullanarak daha kapsamlı sonuçlara ulaşmayı hedefler. Bilimsel araştırma yöntemleri içindeki gelişimiyle bu yaklaşım, farklı veri türlerinin birbiriyle etkileşime girmesine ve araştırmanın geçerliliğinin artmasına olanak tanır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı karma yöntem tasarımlarının klinik uygulamalarda ve sağlık profesyonellerinin eğitiminde kullanımını özellikle mobil beceri eğitim sistemlerinin ve farklı öğrenme medyalarının öğrencilerin bilgi düzeyi, performansı ve motivasyonu üzerindeki etkilerini inceleyen güncel çalışmalar ışığında değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışmada karma yöntem metodolojisinin temel tasarım ilkeleri ve entegrasyon uygulamaları temel alınmıştır. Güncel literatürde incelenen kaynaklar kapsamında farklı veri toplama teknikleri bir arada kullanılmıştır. Verilerin entegrasyonu aşamasında nicel bulguların nitel verilerle desteklendiği karma metodoloji tasarımları uygulanmıştır.

Bulgular: Mixed methods study (karma yöntem araştırmaları) sağlık profesyoneli eğitiminde öğrenme süreçlerinin karmaşık ve çok boyutlu doğasını anlamada kritik bir yere sahiptir. Nicel yöntemler bilgi, beceri ve tutum değişimlerini ölçülebilir çıktılarla ortaya koyarken, nitel yöntemler bu değişimlerin nasıl ve neden gerçekleştiğine ilişkin derinlemesine içgörüler sağlar. Bu yaklaşım özellikle meslekler arası eğitim, klinik karar verme, profesyonel kimlik gelişimi ve öğrenilen deneyimlerinin değerlendirilmesinde güçlü bir bütüncül bakış sunar. Mixed methods tasarımlar eğitim müdahalelerinin yalnızca etkililiğini değil bağlamsal uyumunu ve sürdürülebilirliğini de ortaya koyarak kanıta dayalı sağlık profesyoneli eğitiminin geliştirilmesine önemli katkı sağlar. Yapılan araştırmalar, karma yöntem araştırmaların klinik pratikte öz-yönelimli öğrenmeyi önemli ölçüde desteklediğini göstermektedir. Ayrıca farklı öğrenme metotlarının akademik performanslar ve öğrenme motivasyonları üzerinde doğrudan ve belirgin bir etkisi olduğu saptanmıştır. Karma yöntem tasarımlarının uygulanması, tele-sağlık ve uygulama araştırmalarında sadece nicel verilerle açıklanamayan karmaşık süreçlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Karma yöntem araştırmaları, karmaşık araştırma sorularına yanıt ararken nitel ve nicel yaklaşımları birleştirerek tek bir yöntemin sunabileceğinden daha zengin bir perspektif sunar. Klinik eğitimde teknoloji destekli sistemlerin kullanımı, öğrencilerin bağımsız öğrenme kapasitelerini ve motivasyonlarını artırmada kritik bir rol oynamaktadır. Sonuç olarak, araştırma tasarımlarında entegrasyon prensiplerine sadık kalmak, elde edilen bulguların güvenilirliğini artırmakta ve sağlık eğitimi gibi alanlarda kanıta dayalı uygulamaların gelişimine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Karma yöntem araştırmaları (Mixed methods research), öz-yönelimli öğrenme, klinik uygulama, öğrenme medyası, veri entegrasyonu, tıp eğitimi

Sözel Bildiri

ELASTOGRAPHIC EVALUATION OF THE SPLEEN IN THREE DOGS WITH LYMPHOMA: CASE SERIES

Başar Ulaş SAYILKAN* Çağatay ESİN Nurşifa GÜMÜŞ** Seyit Ahmet KÖŞKER****

** Vinca Veterinary Clinic, İzmir, Turkey, drbasarulas@gmail.com*

*** Ondokuz Mayıs University Faculty of Veterinary Medicine, Department of Internal Medicine, Samsun, Turkey, cagatay.esin@omu.edu.tr*

*** Ondokuz Mayıs University Faculty of Veterinary Medicine, Department of Internal Medicine, Samsun, Turkey, itsnursifa@gmail.com*

*** Ondokuz Mayıs University Faculty of Veterinary Medicine, Department of Internal Medicine, Samsun, Turkey, koskerahmetseyyid@gmail.com*

ABSTRACT

Background: In lymphoma, elastography can be helpful in preliminary diagnosis by measuring tissue strain.

Aim: The aim of this study was to investigate whether elastographic measurements are significant in the preliminary diagnosis of lymphoma in three dogs.

Methods: In this study, elastography of the spleen was performed on three patients, aged 8, 9, and 12 years respectively, of Golden Retriever, Maltese Terrier, and Cocker Spaniel breeds, who came to the Department of Internal Medicine, Faculty of Veterinary Medicine, for check-up and were diagnosed with lymphoma by fine needle aspiration biopsy, and the results were evaluated.

Results: Ultrasonographic examination revealed reactive lymph nodes, and fine-needle aspiration was performed. Shear wave ultrasonography images of the spleens of three patients were obtained with an adjusted reliability index. Values of 3.36 m/s, 4.2 m/s, and 5.1 m/s were obtained, respectively.

Discussion and Conclusion: The fact that elastographic measurements in dogs show findings consistent with fine-needle aspiration biopsy may make elastography valuable as a predictor in lymphoma diagnosis.

Key words: Dog, Elastography, Lymphoma, Neoplasia

Sözel Bildiri

ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED APPROACHES IN ASSISTED REPRODUCTIVE TECHNOLOGIES

Hale Bayram*
** Maltepe University Faculty of Medicine, Department of Histology and Embryology, İstanbul, Türkiye, halebayram@maltepe.edu.tr*

ABSTRACT

Background: In recent years, rapid advances have been made in artificial intelligence (AI) technologies, leading to fundamental changes in infertility diagnosis and treatment. Traditional infertility assessment methods rely heavily on manual measurements, operator experience, and subjective interpretations, whereas AI-based approaches have the potential to deliver more objective, reproducible, and predictive results thanks to their ability to analyze large datasets.
Aim: The aim of this study is to evaluate the current applications, clinical contributions, and limitations of artificial intelligence in infertility diagnosis and treatment processes in light of the current literature.
Methods: The literature review was conducted in the PubMed, Web of Science, Scopus, and Google Scholar databases. Searchers were limited to studies published between January 2015 and December 2025.
Results: AI applications are currently used in almost every stage of infertility management, including the automatic analysis of sperm parameters, determination of oocyte quality, embryo selection, and the creation of personalized treatment protocols. These developments have enabled the development of more objective, reproducible, and predictive approaches in many stages, from predicting treatment responses to forecasting pregnancy success. Deep learning and machine learning algorithms analyze images, clinical data, and molecular information to provide a decision support system that is comparable to and complements traditional evaluation methods. Nevertheless, while the use of AI in the field of infertility offers significant opportunities, it also has various limitations. Its reliability depends largely on the quality and representativeness of the data used, and ethical and legal issues must also be considered.
Discussion and Conclusion: It is crucial that AI be used only as a supportive tool in clinical decisions and that the ultimate responsibility remains with clinicians. Its effectiveness must be validated through well-designed studies before it can be used in clinical practice.

Anahtar Kelimeler: artificial intelligence, machine learning, infertility, assisted reproductive techniques, in vitro fertilization

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF NURSES' PAIN COPING METHODS ON PAIN MANAGEMENT AND CLINICAL DECISION MAKING IN PATIENTS

Gizem PEKTAŞ ŞAHİN, **Elif GÜNAY İSMAİLOĞLU****

** İzmir Bakırçay University, Graduate Education Institute, İzmir, Turkey, pektasgizem@hotmail.com*

*** Izmir Bakircay University Graduate Education Institute, Department of Fundamentals of Nursing İzmir, Turkey, elif.ismailoglu@bakircay.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Our research was conducted as a descriptive study to evaluate the effects of nurses' pain coping methods on pain management and clinical decision making in patients. **Aim:** The goal is to improve nurses' methods of coping with their own pain, adapting to evolving pain management practices and enhancing clinical decision-making.

Methods: Our research was conducted at Aydın Nazilli State Hospital between May 2024 and May 2025. The universe of the research consisted of all nurses working at Aydın Nazilli State Hospital between May 2024 and May 2025. The sample of the research consisted of nurses who had experienced pain, provided care to patients with pain, and agreed to participate in the research. Since it was desired to reach the entire universe, no sample selection was made. At the end of the research, when the nurses who did not agree to participate in the research and who were assigned during the research period were excluded, a total of 250 nurses were reached. The "Sociodemographic Characteristics Form", "Pain-Related Clinical Decision Making Questionnaire", "Nurses' Pain-Related Knowledge and Behavior Questionnaire" and "Pain Coping Inventory" were used to collect research data. After obtaining informed consent from the nurses, they were asked to fill out the data collection forms. The research data were collected using a face-to-face interview technique and lasted 10-15 minutes. Necessary permissions were obtained for the research to be conducted.

Results: The mean age of the nurses was 36.23±9.12 (20-56) years, 86% (n=215) were female, and 70.8% (n=177) had a bachelor's degree. 30.8% (n=77) of the nurses had been working for 20 years or more. 88.4% (n=221) of the nurses stated that they received information about pain during their nursing education, 53.6% (n=134) received in-service training on pain, and 39.6% (n=99) sometimes read books-articles-research on pain. 48.8% (n=122) of the nurses stated that they had no difficulty in providing care to patients in pain, 35.4% (n=127) of them gave analgesic medication to patients in pain as the first application if requested by the physician, 63.6% (n=159) of them first resorted to pharmacological treatment when their patients were in pain, 63.9% (n=62) of them used massage as a non-pharmacological method when their patients were in pain. 88.4% (n=221) of the participants stated that pain assessment was performed in the clinic they worked in, and 40.1% (n=111) of them used a visual comparison scale.

Discussion and Conclusion: This study showed that nurses commonly use both pharmacological and non-pharmacological methods in pain management, with a preference for pharmacological approaches. Similarities were observed between the methods nurses use for managing their own pain and those they apply to patients. Nurses who primarily used non-pharmacological methods for their own pain were more likely to prefer these methods in patient pain management. These findings suggest that nurses' personal pain coping strategies may influence their clinical pain management practices.

Anahtar Kelimeler: Pain, Pain management, Coping with pain, Nurse

Sözel Bildiri

ÖLÇÜLEBILIR OLANDAN ANLAMLI OLANA: POZITIVIZMIN HEMŞIRELIK BAKIMINA BIRAKTIĞI İZ

Aliye YILDIRIM*, Emine KOL**

** Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, aaliye.yildirim@gmail.com*

*** Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, ekol@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Bu derleme çalışmanın amacı, pozitivist bilgi anlayışının hemşirelik ve bakım bilimi üzerindeki felsefi ve epistemolojik etkilerini incelemektir. Pozitivizm, 17. yüzyılda deney ve gözleme dayalı bilimsel yöntemin gelişmesi ile şekillenmiş, Auguste Comte tarafından sistemleştirilmiş bir düşünce akımıdır. Bilginin nesnel, ölçülebilir ve doğrulanabilir olması gerektiğini savunan bu yaklaşım, hemşirelik disiplininin bilimsel temellerinin kurulmasında önemli bir rol oynamıştır. Florence Nightingale'in gözlemsel veri toplama ve istatistiksel analiz kullanımı, hemşirelikte erken pozitivist izler olarak değerlendirilmektedir. Pozitivist anlayış, 20. yüzyılda kanıta dayalı uygulamanın gelişmesine güçlü bir zemin hazırlamış olsa da, bakımın öznel ve insancıl yönlerini ikincil plana itmiştir. Bu sınırlılıklar, 1970'lerden itibaren Watson, Newman, Parse ve Rogers gibi kuramcıların fenomenolojik ve varoluşçu yaklaşımlarıyla sorgulanmış; hemşirelik bilgisinin yalnızca empirik değil, aynı zamanda etik, estetik ve kişisel boyutları da içermesi gerektiği ortaya konmuştur. Günümüzde hemşirelik epistemolojisi, pozitivist nesnelliği tamamen reddetmeden; insan deneyimini, bilincin yapısını ve bakımın anlam boyutunu da içeren post-pozitivist ve fenomenolojik bir çerçeveye doğru genişlemektedir. Bu çalışmada pozitivizmin hemşirelik bilimine katkıları, sınırlılıkları ve güncel bakım kuramlarına etkileri bütüncül bir bakış açısıyla tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pozitivizm, Hemşirelik, Bakım Bilimi, Epistemoloji, Fenomenoloji

Sözel Bildiri

SUBSPECIALIZATION IN EMERGENCY MEDICINE AFTER THE RECOGNITION OF INTENSIVE CARE MEDICINE

Yasin Burak YILMAZ*,Mehmet Eren YUKSEL**

**University of Health Sciences, Etlik City Hospital, Division of Intensive Care Medicine, Ankara, Türkiye*

e-mail: yasinburak88@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-9884-5188

***Etlik City Hospital, Surgical Critical Care Unit, Ankara, Türkiye*

e-mail: doctormehmeteren@yahoo.com, Orcid ID:0000-0002-7110-0717

ABSTRACT

Introduction: Emergency Medicine (EM) has evolved into a highly specialized discipline responsible for the management of critically ill patients, severe trauma, complex intoxications, pediatric emergencies, neurocritical conditions, disasters, and prehospital care. In the United States, the American Board of Emergency Medicine (ABEM) under the American Board of Medical Specialties (ABMS) formally recognizes multiple subspecialties and focused practice areas.

Aim: In Türkiye, EM was long structured as a single, undifferentiated specialty. Recently, an important milestone has been reached with the recognition of Intensive Care Medicine as a formal subspecialty for emergency physicians. However, other subspecialties that are well defined in the United States are still not available in the Turkish system.

Methods: A comparison was performed between the ABMS–ABEM subspecialty structure in the United States and the current Turkish subspecialty system regulated by the Ministry of Health and the Council of Higher Education. Official ABMS certification pathways and Turkish training regulations were reviewed, focusing on existing and missing subspecialty fields for Emergency Medicine.

Results: In the United States, emergency physicians may obtain board certification or focused practice recognition in Critical Care Medicine, Pediatric Emergency Medicine, Medical Toxicology, Neurocritical Care, Pain Medicine, Sports Medicine, Undersea and Hyperbaric Medicine, Palliative Medicine, and Emergency Medical Services. In Türkiye, the recent inclusion of Intensive Care Medicine as a subspecialty for Emergency Medicine represents a major development. Nevertheless, structured and nationally accredited subspecialty programs for Pediatric Emergency Medicine, Medical Toxicology, Neurocritical Care, Emergency Medical Services, and Hyperbaric Medicine do not yet exist.

Discussion and Conclusion: The successful establishment of Intensive Care Medicine as a subspecialty demonstrates that the Turkish system is capable of implementing focused, competency-based training pathways similar to the ABMS model. Extending this approach to other domains recognized in the United States would improve standardization of advanced emergency care and provide clearer medico-legal frameworks. For Emergency Medicine in Türkiye, the recognition of Intensive Care Medicine as a subspecialty should be considered a first step. To achieve parity with the United States ABMS–ABEM model, additional subspecialties and focused practice areas should also be formally established.

Keywords: Emergency Medicine, Intensive Care Medicine, Subspecialization

Sözel Bildiri

PALYATİF BAKIMDA EKİP ÇALIŞMASININ ÖNEMİ

Nebahat Bilge Balım[1], Pelin APA[1], Giray Kolcu[1],Funda Yıldırım Baş[1]

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

dr.bilgebalim@gmail.com, drpelinapa@gmail.com, giraykolcu@gmail.com, dryldrmbas@yahoo.com

ÖZET

Giriş: Palyatif bakım yaşamı tehdit eden hastalıklarla karşı karşıya kalan hem yetişkin hem de çocuk hastaların ve ailelerinin yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım fiziksel, psikososyal ve manevi sorunların erken teşhis edilmesi, doğru değerlendirilmesi ve tedavi edilmesi yoluyla acı çekmenin önlenmesini ve hafifletilmesini sağlar. Palyatif bakım sadece fiziksel semptomlarla ilgilenmekle kalmaz aynı zamanda hastaların ölüme kadar mümkün olduğunca aktif yaşamalarına yardımcı olan bir destek sistemi sunar. Bu çalışmanın amacı güncel kaynaklar doğrultusunda dünya genelinde palyatif bakıma duyulan ihtiyacı bu hizmetin sunumundaki ekip çalışmasının önemini ve palyatif bakıma erişimin önündeki temel engelleri analiz etmektir.

Yöntem: Bu çalışma Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından sağlanan veriler, küresel ölçekte yapılan araştırmalar ve üye devletlerin katılımıyla gerçekleştirilen anket sonuçlarının incelenmesine dayanan bir literatür taramasıdır.

Bulgular: Dünyada her yıl yaklaşık 56,8 milyon kişinin palyatif bakıma ihtiyaç duyduğu tahmin edilmektedir ancak bu ihtiyacı olanların yalnızca %14'ü bu hizmeti alabilmektedir. İhtiyaç duyanların çoğunluğu düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşamaktadır. Palyatif bakıma ihtiyaç duyan yetişkinlerin %38,5'i kardiyovasküler hastalıklara, %34'ü kansere ve %10,3'ü kronik solunum yolu hastalıklarına sahiptir. Palyatif bakım hekimler, hemşireler, destek çalışanları, paramedikler, eczacılar, fizyoterapistler ve gönüllülerden oluşan bir ekip tarafından sunulur. Bu ekip hastanın ve ailesinin son dönem ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra yas danışmanlığı da sağlar.

Tartışma ve Sonuç: Palyatif bakımın erken evrede sunulması gereksiz hastaneye yatışları ve sağlık hizmetlerinin aşırı kullanımını azaltarak sistem üzerindeki yükü hafifletir. Ekip çalışması palyatif bakımın temel taşıdır ve bu hizmetin temel sağlık hizmetlerine, toplum temelli bakıma ve evde bakıma entegre edilmesi gerekmektedir. Sağlık çalışanlarının eğitimi, ilaç politikalarının iyileştirilmesi ve toplum bilincinin artırılması, palyatif bakıma erişim hakkının korunması için hayati önem taşır. Semptomların erken kontrol altına alınması, bir insanın acısını dindirmek ve onuruna saygı duymak adına etik bir görevdir.

Anahtar Sözcükler: Palyatif bakım, Ekip çalışması, Yaşam kalitesi, Ağrı yönetimi, Sağlık hizmetleri

Sözel Bildiri

DAVRANIŞ DEĞİŞİKLİĞİ YAKLAŞIMI OLARAK TRANSTEORİK MODEL VE SİGARA BIRAKMA SÜRECİNDEKİ YERİ

Pelin APA[1], Nebahat Bilge Balım[1], Giray Kolcu[1], Funda Yıldırım Baş[1]

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

drpelinapa@gmail.com, dr.bilgebalim@gmail.com, giraykolcu@gmail.com, dryldrmbas@yahoo.com

ÖZET

Giriş: Sigara Bağımlılığı Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından "en hızlı yayılan ve uzun süren salgın" olarak kabul edilen önlenebilir ölüm nedenleri arasında kritik bir öneme sahiptir. DSÖ sigara bağımlılığını "düzenli olarak günde bir sigara içmek" şeklinde tanımlamaktadır. Tütün kullanımı, her yıl dünya genelinde 7 milyondan fazla kişinin yaşamını yitirmesine neden olmakta olup, dünya çapında yaklaşık 1,3 milyar bireyin tütün ürünü kullandığı bildirilmektedir. Sigara, başta kardiyovasküler ve solunum sistemleri olmak üzere vücudun neredeyse tüm sistemlerini olumsuz etkileyen, nikotin içeriği nedeniyle bağımlılık yapıcı kronik bir maddedir.

Davranış Değişikliğinin Önemi Sigara kullanımı ve bağımlılığı kronik bir hastalık olarak değerlendirildiğinden, tedavide tıbbi desteğin yanı sıra davranışçı yaklaşımların eklenmesi bırakma ve sürdürme oranlarını anlamlı ölçüde yükseltmektedir (4). Davranış değişikliği, bireyin alışkanlıklarını bilinçli bir çaba ile değiştirmesini gerektiren bir süreçtir (5). Sigarayı bırakanların yarısının ilk yıl içinde tekrar başladığı göz önüne alındığında, sadece farmakolojik tedavi değil, işlevsiz düşünce ve davranışların değiştirilmesine odaklanan müdahaleler önem taşımaktadır.

1982 yılında James Prochaska ve Carlo DiClemente tarafından geliştirilen Transteorik Model (TTM) (Değişim Aşamaları Modeli); sigara bırakma başta olmak üzere pek çok sağlık davranışının değiştirilmesinde rehber olarak kullanılan modellerden biridir. Bu model, geleneksel yaklaşımların aksine değişimi tek bir olay değil, bir süreç olarak değerlendirilmektedir. TTM, bireylerin değişim için her zaman hazır olmadıklarını kabul ederek, kişiye bulunduğu aşamaya uygun müdahalelerin yapılmasını savunmaktadır.

Bu derlemenin amacı, insan sağlığı üzerinde ciddi tehditler oluşturan sigara bağımlılığını, davranış değişikliği süreçlerini ve bu süreçte etkinliği kanıtlanmış olan Transteorik Model'in kuramsal çerçevesini güncel literatür ışığında ele almaktır.

Transteoretik Model (Değişim Aşamaları Modeli), bireyin bir davranışı nasıl değiştirdiğini açıklayan, psikoterapi ve davranış değişikliği teorilerini entegre eden bilinçli bir değişim modelidir. Modelin temel felsefesi, davranış değişiminin aniden değil, aşamalı, devamlı ve dinamik bir yapı içinde gerçekleştiğidir. Modelin yapısı; Değişim Aşamaları, Değişim Süreçleri ve Değişim Düzeyleri (öz-etkililik, karar dengesi) olmak üzere üç temel boyuttan oluşmaktadır.

Değişim Aşamaları: TTM'ye göre birey, sigara bırakma sürecinde şu beş evreden geçer: Düşünmeme/Niyet öncesi (Precontemplation): Birey gelecek altı ay içinde sigarayı bırakmayı düşünmez ve davranışını bir problem olarak kabul etmeyebilir. Düşünme/ Niyet (Contemplation): Birey sigaranın zararlarının farkındadır ve gelecek altı ay içinde bırakmayı

planlar; ancak değişimin kazançları ve kayıpları arasında ambivalans (kararsızlık) yaşamaktadır. Hazırlık (Preparation): Gelecek 30 gün içinde harekete geçme niyetindedir; küçük adımlar atmaya ve planlar yapmaya başlamaktadır. Eylem (Action): Birey sigarayı bırakmıştır ve bu davranış değişikliği henüz altı ayı doldurmamıştır; bu evre relaps (yeniden başlama) açısından en riskli dönemdir. İdame/Devam Ettirme (Maintenance): Birey en az altı aydır sigara içmemektedir; temel amaç kazanılan davranışı korumak ve relapsı önlemektir.
Relaps (Nüks): Modelde relaps, başarısızlık değil değişim sürecinin doğal bir parçası olarak kabul edilmekte ve bireyin dairesel bir döngü içinde tekrar hazırlık veya düşünme aşamalarına dönebileceğini savunmaktadır. Sigara içenlerin kalıcı başarıya ulaşmadan önce bu döngüyü ortalama üç ile yedi kez tekrarladıkları belirtilmektedir.
TTM, sigara bırakma tedavisinde bireyselleştirilmiş müdahalelerin temelini oluşturmaktadır. Araştırmalar, değişimin başlangıç dönemlerinde (düşünmeme ve düşünme) daha çok bilişsel yöntemlerin, hazırlık ve eylem gibi ilerleyen aşamalarda ise davranışsal yöntemlerin kullanılmasının başarıyı artırdığını göstermektedir. Model, sigara içenlerin sigarayı tamamen bırakmadan önce bu değişim döngüsünde ortalama üç ile yedi kez dönebildiklerini belirterek, sağlık profesyonellerine relaps durumunda hastayı başarısız olarak değerlendirmek yerine cesaretlendirme ve uygun aşamadan tekrar başlatma stratejisi sunmaktadır. TTM temelli yaklaşımların, özellikle motivasyonel görüşmelerle desteklendiğinde, sigara bırakma oranlarında anlamlı artış sağladığı kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sigara bağımlılığı, Transteoretik Model, Değişim Aşamaları, Davranış Değişikliği.

Sözel Bildiri

TEMPOROMANDİBULAR EKLEM DİSFONKSİYONU OLAN GENÇ ERİŞKİNLERDE SERVİKAL EKLEM POZİSYON HİSSİ İLE POSTÜRAL KONTROLÜN İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Sueda Kevser Güven [1], Sinem Asena Sel[2]

1 Antalya Bilim University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Antalya, Turkey. sinem.sel4@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6409-5414

2Antalya Bilim University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Antalya, Turkey, 2480203@std.antalya.edu.tr, ORCID ID: 009-009-6576-9236

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı temporomandibular eklem disfonksiyonu olan genç erişkinlerde servikal eklem pozisyon hissi ile postüral kontrolün ilişkisinin incelenmesidir.

Yöntem: Bu çalışmaya, 18–30 yaş aralığında, temporomandibular eklem disfonksiyonu (TME) tanısı almış toplam 48 genç erişkin birey dahil edilmiştir. Katılımcıların TME şiddeti Fonseca Anamnestik İndeksi kullanılarak belirlenmiştir. Dahil edilen bireyler; servikal eklem pozisyon hissi açısından Cervical Range of Motion (CROM) testi**,** postüral kontrol açısından Yıldız Denge Testi (YDT) ve temporomandibular eklem disfonksiyonu şiddeti açısından Fonseca Anamnestik İndeksi ile değerlendirilmiştir.

Sonuçlar: Fonseca Anamnestik İndeksi ile tüm CROM parametreleri arasında pozitif yönlü ve orta korelasyon bulundu ($r>0,53$; $p<0,001$).Yıldız Denge Testi anterior yönü ile Fonseca Anamnestik İndeksi arasında negatif yönlü ve zayıf derece korelasyon bulundu ($r=-0,323$; $p<0,05$).Yıldız Denge Testi anterior yönü ile CROM ekstansiyon (gözler açık) arasında negatif yönlü ve zayıf derece korelasyon bulundu ($r=-0,308$; $p<0,05$).Yıldız Denge Testi anterior yönü ile CROM sağ ve sol rotasyon (gözler açık) arasında negatif yönlü ve zayıf derece korelasyon bulundu ($r=-0,337$ ve $r=-0,354$; $p<0,05$).

Tartışma: Bu çalışmanın sonuçlarına göre, temporomandibular disfonksiyon şiddeti ile servikal eklem pozisyon hissi ve postüral kontrol arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Fonseca Anamnestik İndeksi puanı arttıkça, servikal eklem pozisyon hissi parametrelerinde değişim olduğu ve özellikle bazı yönlerde postüral kontrol performansının olumsuz etkilendiği gözlemlenmiştir. Bu bulgular, temporomandibular eklem disfonksiyonunun yalnızca lokal bir problem olmadığını**;** servikal eklem pozisyon hissinin ve postüral kontrol mekanizmaları ile birlikte ele alınması gerektiğini göstermektedir. Temporomandibular disfonksiyonlu bireylerin rehabilitasyon sürecinde, temporomandibular eklem, servikal eklem pozisyon hissinin ve postüral kontrolün birlikte ele alınması, daha etkili sonuçlar elde edilebilmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Temporomandibular eklem disfonksiyonu, Propriosepsiyon, Postüral kontrol.

Sözel Bildiri

EVALUATING ENERGY DRINK CONSUMPTION BEHAVIORS AND KNOWLEDGE AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Sultan Mehtap Büyüker*, İbrahim Bahçekapılı**

**Istanbul Medipol University, School of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Toxicology, İstanbul, Türkiye, sultan.buyuker@medipol.edu.tr*

*** Marmara University, Institute of Pure and Applied Sciences, Computer Engineering, İstanbul, Türkiye, ibrahimbahcekapili@gmail.com*

ABSTRACT

Background: The consumption of energy drinks among university students has increased both nationally and globally in recent years. Certain ingredients in these drinks may pose health risks, particularly when combined with alcohol or medications.

Aim: This study aimed to investigate the relationship between energy drink consumption and demographic and lifestyle factors among university students.

Methods: A cross-sectional survey was conducted between July and November 2022 using a pre-validated online questionnaire distributed via social and electronic media. A total of 636 students from Üsküdar University voluntarily participated and correctly answered six control questions.

Results: The results showed that 21.6% of participants consumed energy drinks, typically on an irregular basis and limited to one drink per day. A statistically significant association was found between energy drink consumption and alcohol and tobacco use, physical activity, work schedules, and perceived general health status ($p<0.05$). Consumers were more likely to use alcohol and tobacco and have irregular working hours. Additionally, 69.7% of students reported lacking sufficient knowledge about energy drinks.

Discussion and Conclusion: These findings highlight the need for targeted health education campaigns to raise awareness about the potential risks of energy drink consumption, especially in combination with alcohol and tobacco, as part of broader preventive public health efforts.

Anahtar Kelimeler: Energy drinks, Students, Knowledge

Sözel Bildiri

ACİL TIP VE GENEL CERRAHİ UZMANLARI İÇİN ALMANYA'DAKİ EK ÜNVAN UYGULAMASI MODELİNİN TÜRKİYE'DE UYGULANMASI ÖNERİSİ

Aynur ECEVİT KAYA[1], Mehmet Eren YÜKSEL[1]

1Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Etlik Şehir Hastanesi

aynur_cvt@hotmail.com, doctormehmeteren@yahoo.com

ÖZET

Giriş: Almanya Federal Cumhuriyeti'nde doktorlar, ana uzmanlıklarının yanı sıra belirli alanlarda yapılandırılmış ve hukuken tanımlı "Ek Unvan (Zusatzbezeichnung)" alarak yetkinliklerini belgelendirmektedir. Bu sistem, Alman Tabipler Birliği'nin Örnek Uzmanlık Eğitim Yönetmeliği kapsamında tanımlanan Ek Unvan (Zusatz-Weiterbildung) eğitim programlarına dayanmaktadır. Türkiye'de ise Acil Tıp ve Genel Cerrahi alanlarında resmî bir ek unvan sistemi bulunmamaktadır.

Amaç: Acil Tıp ve Genel Cerrahi uzmanları için Almanya'daki Ek Unvan modeline benzer şekilde resmî bir ek unvan sisteminin Türkiye'de uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışmada, Alman Tabipler Birliği'nin Örnek Uzmanlık Eğitim Yönetmeliği içerisinde yer alan ek unvanları incelenmiştir. Acil Tıp ve Genel Cerrahi uzmanlarının alabileceği ve klinik uygulamada karşılığı bulunan ek unvanları belirlendikten sonra Türkiye'deki mevcut uzmanlık ve yan dal yapısı ile karşılaştırılmıştır.

Bulgular: Almanya Federal Cumhuriyeti'nde kullanılan bazı ek unvanlar şunlardır: Akupunktur, Bağımlılık Tıbbı, Beslenme Tıbbı, Doğal Tedavi Yöntemleri, Fleboloji, Hastane Hijyeni, İleri Ağrı Tedavisi, Manuel Tıp, Palyatif Tıp, Proktoloji, Psikanaliz, Psikoterapi, Rehabilitasyon Tıbbı, Sosyal Tıp, Tıbbi Bilişim, Tıbbi Kalite Yönetimi, Tropikal Tıp, Uçuş Tıbbı, Uyku Tıbbı.

Tartışma ve Sonuç: Söz konusu ek unvanlar Almanya'da belirli bir müfredat, eğitim süresi ve sınav ile kazanılan, görev ve sorumluluk sınırları hukuken tanımlı yetkinlik alanlarıdır. Türkiye'de ise bu alanları tanımlayan ve belgeleyen resmî bir ek unvan yapısı bulunmamaktadır.

Acil Tıp ve Genel Cerrahi uzmanları için Almanya'daki Ek Unvan modeline benzer şekilde resmî bir ek unvan sisteminin Türkiye'de uygulanması; uzmanlık içi farklılaşmanın kurumsal olarak tanınmasını ve yetkinliğin belgelendirilmesini sağlayabilir.

Anahtar Sözcükler: Acil Tıp, Ek Unvan, Genel Cerrahi, Uzmanlık Eğitimi

Sözel Bildiri

MUKOEPİDERMOİD KARSİNOM VAKALARINA İLİŞKİN BEŞ YILLIK BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI

Gülay Özdoğan*, Rümeysa Şendişçi Gök, İbrahim Taylan Dörtyol*****

** Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Bölümü, Antalya, Türkiye, gulay.ozdogan@antalya.edu.tr*

*** Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Bölümü, Antalya, Türkiye, rumeysasendisci@hotmail.com*

**** Akdeniz Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Antalya, Türkiye, taylandortyol@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Mukoepidermoid karsinom (MEK), tükürük bezi neoplazmalarının yaklaşık %2,8–16'sını ve tükürük bezi karsinomlarının %12–30'unu oluşturarak en sık görülen tükürük bezi malignitesi olarak kabul edilmektedir. Tükürük bezlerinden köken alması nedeniyle ağız ve çene bölgesini doğrudan etkileyen bu tümörün, yalnızca tıp disiplinleri açısından değil, diş hekimliği pratiğinde de klinik, radyolojik özelliklerinin ve prognozunun iyi bilinmesi büyük önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı MEK' nin hasta profilini belirlemek ve hastalığın klinik özellikleri, tanısal yaklaşımları ile tedavi planları hakkında güncel ve derleyici bilgiler sunmaktır.

Yöntem: PubMed veri tabanında, son beş yıl içerisinde İngilizce dilinde ve açık erişimli olarak yayımlanmış MEK vaka raporları taranmıştır. Yetersiz klinik ve demografik bilgi içeren vaka raporları değerlendirme dışı bırakılmıştır. Belirlenen kriterlere uyan 22 vaka raporuna ait toplam 25 hastanın verileri analiz edilmiştir. Her hasta için demografik özellikler, klinik semptomlar ve bulgular, lezyonun lokalizasyonu, etkilenen tükürük bezi, kullanılan görüntüleme yöntemleri, lenf nodu tutulumu, metastaz durumu, uygulanan tedavi yaklaşımları ve sağkalım sonuçları kaydedilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen olguların ortalama yaşı 43 ± 25 yıl (2–83 yıl) olup, hastaların %76'sı kadın, %24'ü erkektir. En sık klinik bulgu şişlik olup olguların %96'sında raporlanmıştır. En sık tutulum bölgesi yanak (%24) iken, tükürük bezleri arasında parotis bezi en sık etkilenen bez olarak saptanmıştır (%60). Olguların %80'inde ileri görüntüleme yöntemleri kullanılmış ve en sık tercih edilen modalite bilgisayarlı tomografi (%72) olmuştur. Lenf nodu tutulumu %45,8, metastaz oranı ise %37,5 olarak belirlenmiştir. Cerrahi, %92 oranıyla en sık uygulanan tedavi yöntemi olup, en yaygın cerrahi işlem rezeksiyon (%64) olarak saptanmıştır. Toplam mortalite oranı %24'tür.

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma, MEK'nin geniş bir yaş aralığında görülebilen, değişken klinik bulgulara ve agresif potansiyele sahip bir malignite olduğunu göstermektedir. Yüksek lenf nodu tutulumu ve metastaz oranları, erken tanı ile ileri görüntüleme yöntemlerinin önemini ortaya koymaktadır. Etkin yönetim için multidisipliner yaklaşım ve diş hekimlerinin tanısal farkındalığının artırılması gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Mukoepidermoid Karsinom, Risk Faktörleri, Tükürük Bezi Tümörleri

Sözel Bildiri

KANSERDE TANISAL VE PROGNOSTİK BİYOBELİRTEÇ OLARAK LNCRNA'LAR

Beyzanur ŞİMŞEK*, Esra AYDEMİR**

** Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi. Biyoloji Bölümü, Antalya, Türkiye, beyzanur.balkis@hotmail.com*

*** Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi. Biyoloji Bölümü, Antalya, Türkiye, esra@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Kodlamayan RNA'lar (ncRNA) içinde yer alan uzun kodlamayan RNA'lar (lncRNA), 200 nükleotitten daha uzun olan ve proteinleri kodlama yeteneği olmayan bir RNA grubudur. Günümüzde lncRNA'lar normal gelişimden hastalık patogenezine kadar uzanan geniş bir biyolojik yelpazede kritik düzenleyici roller üstlendikleri gösterilmiş moleküllerdir. Onkojenik ve tümör baskılayıcı genleri etkilemelerinden dolayı karsinogenez başta olmak üzere çok sayıda malign sürecin ortaya çıkışıyla doğrudan ilişkilidir. LncRNA'ların hücre proliferasyonu, apoptoz, migrasyon, invazyon, otofaji ve metastaz gibi süreçlerin yanı sıra hem solid hem de hematolojik malignitelerde anormal ekspresyon sergiledikleri bildirilmiştir. LncRNA'ların sahip oldukları bu özellikler onları tanı ve prognoz açısından biyobelirteç adayı haline getirmektedir. Yüksek stabiliteleri, doku ve hücre özgüllüğü, belirli kanser tiplerinde özgül olarak değişen ekspresyon seviyeleri ve invaziv olmayan yöntemlerle kolay tespit edilebilmeleri klinik kullanım potansiyellerini de güçlendirmektedir. Bu bağlamda sıvı biyopsi uygulamalarında, periferik kan, idrar ve diğer vücut sıvılarında ölçülebilen lncRNA'lar tümör heterojenitesini ve hastalığın dinamik seyrinin değerlendirilmesini sağlamaktadır. MALAT1, HOTAIR, PCA3 ve H19 gibi lncRNA'lar, farklı kanser türlerinde aşırı ekspresyon göstermeleri, yüksek duyarlılık ve özgüllüğe sahip olmaları ve klinik olarak anlamlı sonuçlarla ilişkili olmaları nedeniyle öne çıkmaktadır. Prostat kanserinde idrarda ölçülebilen PCA3, yüksek duyarlılık ve özgüllüğe sahip olup klinik kullanıma giren önemli bir lncRNA örneğidir. Meme kanserinde H19 düzeylerinin yüksek tanısal doğruluğa sahip olması, lncRNA'ların klasik biyobelirteçlerle de kıyaslanabileceğini göstermektedir. Sonuç olarak, lncRNA'ların tekrarlanan ve invaziv olmayan ölçümlerle hastalık ilerlemesini ve tedavi yanıtını yansıtabilen biyobelirteçler olarak, kişiselleştirilmiş onkoloji uygulamalarında giderek daha kritik bir rol üstleneceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Biyobelirteç, Kanser, LncRNA

Poster Bildiri

ROMATOID ARTRITLI HASTALARDA TEMPOROMANDIBULAR EKLEM BÖLGESININ KONIK IŞINLI BILGISAYARLI TOMOGRAFI ILE DEĞERLENDIRILMESI: OLGU SERISI

RÜMEYSA ŞENDİŞÇİ GÖK[*] SALİH CAN DEMİRCİ[**], SEVCİHAN GÜNEN YILMAZ[***]

[*] *Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Bölümü, Antalya, Türkiye,* *rumeysasendisci@hotmail.com*

[**] *Akdeniz Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi, Antalya, Türkiye* *bigedemirci@gmail.com*

[***] *Akdeniz Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi, Antalya, Türkiye* *dentistsevcihan@hotmail.com*

ÖZET

Giriş: Romatoid artrit (RA), etiyolojisi tam olarak bilinmeyen, eklemlerde ilerleyici yıkıma yol açabilen, kronik, inflamatuvar ve multisistemik bir hastalıktır. Hastalık sürecinde kas-iskelet sistemi ağrısı, eklem sertliği, şişlik, kas güçsüzlüğü ve çeşitli fonksiyonel kısıtlılıklar görülebilmektedir. Temporomandibular eklemin (TME) de tutulabilmesi nedeniyle RA, çiğneme fonksiyonu, ağız açma kapasitesi ve yaşam kalitesi üzerinde olumsuz etkilere yol açarak diş hekimliği pratiği açısından klinik önem taşımaktadır.

Amaç: Bu olgu serisinin amacı, RA tanılı hastalarda TME bölgesinde oluşan radyolojik değişikliklerin Konik Işınlı Bilgisayarlı Tomografi (KIBT) ile değerlendirilmesidir. **Yöntem:** Akdeniz Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı'na başvuran, RA tanısı bulunan üç hastanın KIBT görüntüleri retrospektif olarak incelendi. TME bölgesindeki kondil morfolojisi, kortikal yapı ve subkondral kemik değişiklikleri değerlendirildi.

Bulgular: 56 yaşındaki kadın hastada her iki kondil başına yakın bölgede milimetrik yuvarlak hiperdens alanlar ve aynı bölgede milimetrik hipodens alanlar izlendi. 76 yaşındaki kadın hastada sol kondil başı ve artiküler eminenste rezorptif alanlar ve düzleşme, sağ kondil başında ise düzleşme saptandı. 63 yaşındaki kadın hastada sol kondil başı posterolateralinde kortikal kemikte milimetrik rezorpsiyon, superiorunda milimetrik hipodens alan ve anteriorunda milimetrik hiperdens alan gözlendi.

Tartışma ve Sonuç: RA eklemleri tutan ilerleyici, yaşam süresini kısaltan, fiziksel sağlığı büyük ölçüde etkileyen bir hastalıktır. Hastalığın erken tanısı ve eklem tutulumunun görüntüleme yöntemleriyle değerlendirilmesi önemlidir. RA tanısı alan hastaların eklem bölgelerindeki değişikler ileri görüntüleme teknikleriyle izlenmeli ve hastalık kontrol altına alınmalıdır.

Anahtar Kelime: Romatoid Artirit, Konik Işınlı Bilgisayarlı Tomografi, Temporamandibular Eklem

Poster Bildiri

POLY (SODIUM 4-STYRENESULFONATE) FUNCTIONALIZED MAGNETIC MICROMOTORS FOR DOXORUBICIN DELIVERY IN BREAST CANCER

Aysegul Turker[1], Gozde Yurdabak Karaca[2], Y. Emre Bulbul[3], Sibel Goksen[4], Tugce Temel[5], Funda Demirtas Korkmaz[6], Esma Cinar[7], Gunes Esendagli[4,5], Lutfi Oksuz[8,9], Filiz Kuralay[10], Aysegul Uygun Oksuz[3]

[1]Department of Bioengineering, Institute of Natural and Applied Sciences, , Suleyman Demirel University, 32220 Isparta, Turkey. aysegulturkr@gmail.com
[2]Department of Medical Services and Techniques, Isparta Health Services Vocational School, Suleyman Demirel University, 32260 Isparta, Turkey, gozdekaraca@sdu.edu.tr
[3]Department of Chemistry, Faculty of Engineering and Natural Sciences, Suleyman Demirel University, 32220 Isparta, Turkey, yemrebulbul@sdu.edu.tr, ayseguluygun@sdu.edu.tr
[4]Department of Medical and Surgical Research, Institute of Health Sciences, Hacettepe University, 06100 Ankara, Turkey, goksensibel@gmail.com, gunese@hacettepe.edu.tr
[5]Department of Basic Oncology, Cancer Institute, Hacettepe University, 06100 Ankara, Turkey, temeltugce97@gmail.com
[6]Department of Medical Biology, Faculty of Medicine, Giresun University, 28100 Giresun, Turkey, fundakorkmz@gmail.com
[7]Department of Medical Pathology, Division of Surgical Medical Sciences, Faculty of Medicine, Giresun University, 28100 Giresun, Turkey, esma.cinar@giresun.edu.tr
[8]Department of Physics, Faculty of Engineering and Natural Science, Suleyman Demirel University, 32220 Isparta, Turkey, lutfioksuz@sdu.edu.tr
[9]Plazma Uygulama, Enerji, Üretim, Danışmanlık Elektronik San. Tic. LTD. ŞTİ, lutfioksuz@sdu.edu.tr
[10]Department of Chemistry, Faculty of Science, Hacettepe University, 06800 Ankara, Turkey, kuralay.filiz@gmail.com

ABSTRACT

Background: Nano- and microscale motors, which operate on the principle of converting energy into motion, have gained significant attention in a wide range of applications such as disease diagnosis/treatment and drug delivery/release systems.

Aim: The aim of this study is to investigate the drug-release-dependent therapeutic efficacy of poly(sodium 4-styrenesulfonate) (PSS) functionalized Au–Ni micromotors on 4T1 breast cancer cells.

Methods: In this study, Au–Ni micromotors were electrochemically synthesized using an anodic aluminum oxide (AAO) membrane with wire-like pores and were subsequently modified with PSS. Four different concentrations of the anticancer drug doxorubicin (DOX) were loaded onto the synthesized micromotors, and drug release and stability analyses were performed. The therapeutic efficacy of the micromotors was evaluated under in vitro and in vivo conditions.

Results: The Au–Ni micromotors were synthesized with a length of 8.082 µm and a diameter of 911.3 nm. Under a magnetic field strength of 18 mT, the micromotor achieved a speed of 17.6 µm/s. Upon DOX loading, a decrease in motor speed was observed, while an increase in fluorescence intensity (FI) was detected. In FI-based extracellular drug release studies, after 24 hours, drug release rates of 75.37% (lowest concentration) and 93.34% (highest concentration) were observed. In vitro studies on the 4T1 cell line showed a drug release rate of 22.2%. In in vivo experiments, a significant decrease in Ki-67 levels, a key indicator of cell proliferation, was observed.

Discussion and Conclusion: UV–Vis spectrophotometric measurements of DOX loading efficiency revealed that the synthesized Au–Ni micromotors achieved an efficiency of approximately 80%. Drug release studies demonstrated high release rates, and in vivo evaluations indicated that these nanomotors contributed to therapy by inhibiting tumor cell proliferation.

Acknowledgments: The authors gratefully acknowledge TUBITAK-COST Project (Project No: 122M674) and Suleyman Demirel University Scientific Research Projects Unit [Grant No: FYL-2024-9286 and FDK-2019-7353].

Anahtar Kelimeler: Micromotor, Poly(sodium 4-styrenesulfonate), Doxorubicin, Breast Cancer.

IHSLC®

Sözel Bildiri

DRY SOCKET (ALVEOLAR OSTEITIS) VE ORAL HİJYEN ARASINDAKİ İLİŞKİYİ İNCELEYEN ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ (2015–2025)

Adem KORKMAZ*, Doğan Ilgaz KAYA, Elif Esra ÖZMEN ÜNÜVAR*****

** Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi, Karaman, Türkiye,*

*ademkorkmaz@kmu.edu.tr,**
*doganilgaz@kmu.edu.tr, ***
*elifesraozmen@kmu.edu.tr,****

ÖZET

Giriş: Dry socket (alveolar osteitis), diş çekimi sonrası en sık karşılaşılan komplikasyonlardan biri olup, oluşumunda oral hijyen düzeyinin önemli bir rol oynadığı bildirilmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, dry socket ile oral hijyen arasındaki ilişkiyi ele alan bilimsel literatürü bibliyometrik yöntemlerle analiz ederek yayın eğilimlerini, yapısal özellikleri ve öne çıkan araştırma temalarını kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktır.

Yöntem: Scopus veri tabanında 2015–2025 yılları arasında yayımlanan çalışmalar taranmış; "dry socket", "alveolar osteitis" ve "oral hygiene" anahtar kelimeleriyle ulaşılan 277 yayın analiz kapsamına alınmıştır. Veriler R yazılımı tabanlı Bibliometrix paketi kullanılarak yıllık üretim, yazar performansı ve anahtar kelime eş-oluşumları yönünden değerlendirilmiştir.

Bulgular: Analiz edilen yayınların yıllık ortalama bilimsel büyüme oranının %7,76 olduğu, alana 1281 yazarın katkı sunduğu ve ABD (101 yayın), Çin (80 yayın) ile İtalya'nın (73 yayın) bilimsel üretimde ön plana çıktığı belirlenmiştir. İncelenen yayınların ortalama atıf sayısı 20,36 olup yayın başına ortalama 5,07 yazar katkıda bulunmuştur. Uluslararası ortak yazarlık oranı %20,58 olarak tespit edilmiş olup bu durum konunun küresel bir araştırma ağı içinde ele alındığını göstermektedir. En üretken dergiler arasında "Medicina Oral Patologia Oral y Cirugia Bucal" (10 yayın) ve "Journal of Oral and Maxillofacial Surgery" (8 yayın) yer almaktadır. Trend konular analizinde "procedures", "prospective studies" ve "comparative study" kavramlarının son yıllarda araştırma odağını oluşturduğu saptanmıştır. "Dry socket", "oral hygiene" ve "prevention" kavramlarının literatürdeki en baskın temalar olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Bu bibliyometrik analiz, dry socket ve oral hijyen ilişkisine yönelik bilimsel ilginin son on yılda belirgin biçimde arttığını; araştırmaların özellikle önleyici yaklaşımlar, hasta eğitimi ve klinik yönetim stratejileri üzerinde yoğunlaştığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Dry socket, Alveolar osteitis, Oral hijyen, Bibliyometrik analiz, Scopus

Sözel Bildiri

GENÇ YETİŞKİNLERDE MADDE BAĞIMLILIĞINDA AKRAN BASKISININ ROLÜ VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Esra Albal *

** Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, Türkiye, esraalbal@gmail.com*

ÖZET

Genç yetişkinlik dönemi (18–25 yaş); bireylerin psikolojik, biyolojik ve sosyal açıdan yoğun değişimler yaşadığı, kimlik gelişimi ve toplumsal uyumun ön plana çıktığı kritik bir gelişim evresidir. Bu dönemde bireyler yakın arkadaşlıklar kurmakta, romantik ilişkiler geliştirmekte ve kimlik bilinci oluşturmaya başlamaktadır. Ancak yeni kazanılan bağımsızlık ile önemli yaşam kararları alma sorumluluğu arasında denge kurma süreci, genç yetişkinler için çeşitli zorlukları da beraberinde getirmektedir. Bu evrede ebeveyn etkisi azalırken; akran baskısı bireylerin davranışlarını şekillendiren en önemli faktörlerden biri haline gelmektedir. Akran baskısı, bireyin bir gruba uyum sağlamak ve kabul görmek amacıyla tutum ve davranışlarını değiştirmesine yol açabilen çok boyutlu bir kavramdır. Literatürde akran baskısı, genellikle olumsuz davranışlara yönlendiren tek yönlü bir güç olarak ele alınmasına rağmen; güncel araştırma bulguları bu kavramın hem risk hem de koruyucu faktör olarak işlev görebileceğini ortaya koymaktadır. Olumlu akran baskısı sağlıklı alışkanlıkların gelişimini destekleyebilirken, olumsuz akran baskısı madde kullanımı gibi riskli davranışların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Madde bağımlılığı; bireyin fiziksel, psikolojik ve sosyal yaşamını olumsuz etkileyen ciddi ve karmaşık bir sorundur. Madde kullanımının neden olduğu olumsuz sonuçlar arasında akademik performansta düşüş, psikolojik stres, sosyal ilişkilerde bozulma ve yaşam kalitesinde azalma yer almaktadır. Araştırmalar, madde kullanımının genç yetişkinlik döneminde yaygın olduğunu ve bu durumun akran baskısı ile ilişkili olabildiğini göstermektedir. Akran grupları içerisinde madde kullanımına yönelik olumlu tutumların pekiştirildiği, maddelere erişimin kolaylaştığı ve madde kullanım davranışlarının karşılıklı olarak modellendiği bildirilmektedir. Bununla birlikte, olumlu davranışlar sergileyen ve prososyal özelliklere sahip akran gruplarının ise, madde kullanımına karşı koruyucu bir rol üstlenebileceği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla, genç yetişkinlerin madde kullanımında akran baskısının etkisini anlamak, hemşirelik müdahalelerinin temelini oluşturmaktadır. Bağımlılığı önleme ve tedavi sürecinde önemli bir role sahip hemşirelerin, genç yetişkinlerde akran baskısının madde kullanımı üzerindeki hem risk hem de koruyucu etkisini belirleyerek; bireysel müdahalelerin yanı sıra akran odaklı ve çevresel faktörleri hedefleyen çok boyutlu önleme ve müdahale stratejileri geliştirmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akran baskısı, bağımlılık, genç yetişkinler, hemşirelik yaklaşımı, madde kullanımı

Sözel Bildiri

EVALUATION OF THE EFFECTS OF USING MACROSCOPY IMAGING AND AUTOMATED WRITING SYSTEMS ON REPORTING IN BIOPSY REPORTING PROCESSES

Serdar Aday[1]
[1]*İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi. Tıbbi Patoloji A.D. Istanbul, Türkiye, saday@istanbul.edu.tr*

ABSTRACT

Background: The dictation system involves the real-time, continuous digital recording of spoken words in biopsy reports, without pause after each word. In pathology laboratories, the goal is to reduce reporting time and prevent systematic errors by efficiently utilizing personnel's production time.

Aim: The dictated report is then corrected by comparing the audio and electronic documents by a medical residency student and a specialist pathologist to obtain the final version. Corrections can be made remotely during dictation or in real-time during the writing process if needed. Macroscopic imaging systems allow for the acquisition of permanent images of tissues received at the macroscopic unit for reporting, enabling real-time information sharing with different users within different units and allowing for long-term storage of tissue images. The dictation and macroscopic imaging systems work in an integrated manner with the Hospital Integrated System Management (HIS), preventing personnel involved in the analytical process from wasting time on tasks outside their core responsibilities due to the high volume of patient movement during macroscopic and tissue tracking processes.

Methods: It has been shown that the Medical Dictation System can increase efficiency in a given time by converting firsthand information into text using an algorithm (very large vocabulary continius system) that eliminates phonetic differences, reducing error rates, decreasing costs and biopsy reporting time, and providing added value to the units using the system. The high-quality, permanent audio archive created in this way, being a remotely accessible system, can potentially enable the effective use of our country's resources. Another expectation from this system is that the virtual files are suitable for use in training activities, for obtaining virtual reports and macroscopic findings, and for consultation purposes.

Results: By using dictation and macroscopic imaging systems, considering the steps and durations of report writing and printing, it is anticipated that reporting times can be reduced by at least 30%, based on an optimum annual reporting time of 45,000 reports/sections and 2.5 pages/biopsy, thus reducing the average report delivery time from 14 days to 11.75 days.

Discussion and Conclusion: In conclusion, preserving macroscopic data and images, which are limited in time, by converting them into accurate, economical, and reliable digital text, along with fast and reliable systems open to long-term archiving and live case consultation, can contribute to shortening healthcare delivery times by economically utilizing labor, time, and consumables.

Key Words:Medical dictation system, pathology, makroscopic imaging system.

Sözel Bildiri

TIBBI LABORATUVAR TEKNIK ALANINDA TEHLIKELI ATIKLARIN KONTROLÜ VE SU YÖNETIMI

Serdar Aday[1]
1İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi. Tıbbi Patoloji A.D. saday@istanbul.edu.tr ORCID iD: 0009-0004-1069-199X

ABSTRACT

Giriş: Teknik alanlarda kullanılan kimyasalların azaltılması, geri kazanılabilen kimyasalların tekrar kullanımı; bertaraf maliyetlerinin düşürülmesi kamu kaynaklarında tasarruf edilmesi, atıkların kontrolü, doğrudan kanalizasyona deşarjın engellenmesi ile ekolojik fayda sağlanmaktadır.
Amaç: Atık ksilen (C_8H_{10}) ve etil alkol (C2H5OH) kimyasalları kaynama derece farklarını kullanılarak dilatasyon geri kazanım protokolü uygulanmış ayrıca teknik alanda şehir şebeke suyu yerine reversozmosis (RO) su saflaştırma sistemi rutin kullanılma alınması ile atık kimyasal miktarının azaltılması, geri kazanım,teknik alanda kullanım suyunun kontrollu kullanımı amaçlanmıştır.
Materyal Metod: Tıbbi patoloji laboratuvarında, Sağlık Bakanlığı Sağlık Uygulama Tebliğinde anılan test rehberi kapsamında yer alan standart uygulamalar sonucunda üretilmiş tehlikeli ve tıbbi atıkların kontrolü bertaraf yüklenicisine teslimi gerekmektedir. Her ne kadar tehlikeli atıkların kontrolü esas ise de anılan tehlikeli kimyasalların geri kazanılabilmesi de bir o kadar önem kazanmıştır. Atık ksilen (C_8H_{10}) ve etil alkol (C2H5OH) kimyasalları kaynama derece farklarını kullanılarak dilatasyon geri kazanım protokolü uygulanmış ayrıca teknik alanda şehir şebeke suyu yerine reversozmosis (RO) su saflaştırma sistemi rutin kullanılma alınması ile atık kimyasal miktarının azaltılması, geri kazanım,teknik alanda kullanım suyu saflaştırılmıştır.
Bulgular: Geri kazanım cihazı kullanılarak rutin protokolde kullanılmış kirli etanol ve ksilen dilatasyon ile saflaştırılmıştır. Böylelikle yılda; 750 litre ksilen izomerleri ile kirlenmiş etanol ve 250 litre etanol ile kirlenmiş ksilen izomerleri geri kazanma protokolu uygulanmıştır. Otomatik geri kazanım sistemi kullanılarak yılda 675 litre hacimde %95 saflık ve %90 oranında etanol ve 237,5 litre ksilen %95 oranında geri kazanılmıştır. Şehir şebeke suyu yerine su saflaştırma sistemi kullanılarak ortalama giriş iletkenlik oranı, yüklenici firma bakım anlaşması kapsamında yıllık ortalama 150µS olmasına karşı RO arıtma sisteminden çıkış iletkenliği ortalama 2,4±0,8 µS' e inmektedir. PH oranımız yıllık ortalama ise yıllık ortalama 5,4±0,7 'den 6,5±0,4'a çıkmaktadır. Yıllık ortalama cihaz üretim verimi ise %64±1,4 olarak tespit edilmiştir. **Tartışma ve Sonuç:** Etanol ve ksilen doku takip işlemlerinde laboratuvar sarf yükünde gerek nicelik gerek se ekonomik olarak kayda değer nitelikte olduğu, su saflaştırma yöntemi kullanılarak boyama artefaklarından kaynaklanan geri bildirim tamamen ortadan kalmıştır. Lam yüzeyinde dökülme, lamel ile kapatma görülen dokudan kopma, balon oluşum, bazı doku ve hücrelerde yoğunlaşan partiküller, pH uyumsuzlukları, hematoksilen ve eosine olan bağlanma, bozulma gibi unsurların ise ihmal edilebilecek düzeye indiği, teknik sahada kullanılan suyun saflaştırılması ve denetlenmesi ile birim preparat oluşum maliyetlerinde yaklaşık %30 oranında azalma meydana gelebileceği, geri kazanım sisteminin işlevsel olduğu ve geri kazanım imkan ve kabiliyeti kamu menfaati ve çevre güvenliği açısından test ve bertaraf maliyetini azalttığı gibi çevre korunmasına katkı sağladığı anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Geri kazanım, ksilen, etanol, su saflaştırma.

Poster Bildiri

KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DİSMENORE ŞİDDETİNE GÖRE AĞRI ALGISI VE BİLİŞSEL ÖZELLİKLERİN KARŞILAŞTIRILMASI: KESİTSEL BİR ÇALIŞMA

Songül İrem ASLAN[*], Müge DERELİ[*,], Derya ÖZER KAYA[***]**

[*] *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Fizyoterapi Programı, Aydın, Türkiye, aslansongulirem@gmail.com*

[**] *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Programı İzmir, Türkiye, mugedereli97@gmail.com*

[***] *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir, Türkiye, deryaozer2000@yahoo.com*

ÖZET

Giriş: Dismenore, ağrı şiddetine bağlı gelişen fiziksel ve psikolojik etkiler nedeniyle genç kadınların akademik performansını ve sosyal yaşamını kısıtlayan yaygın bir sağlık sorunur. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, kadın üniversite öğrencilerinde dismenore şiddetine göre ağrı inançları, ağrıyı felaketleştirme, ağrı dayanıklılığı ve bilişsel esnekliğin karşılaştırılmasıdır. **Yöntem:** Bu kesitsel çalışmaya Haziran-Aralık 2025 tarihleri arasında, 18–25 yaş aralığında ve düzenli menstrüel döngüsü olan 370 kadın öğrenci (20.90±1.50 yıl; 21.96±3.68 kg/m^2) dahil edildi. Dismenore şiddeti, WaLIDD skoruna göre belirlenerek katılımcılar hafif (n=53), orta (n=176) ve şiddetli (n=141) dismenore gruplarına ayrıldı. Ağrıya ilişkin algısal faktörler Ağrı İnançları Ölçeği (AİÖ), Ağrıyı Felaketleştirme Ölçeği (AFÖ) ve Ağrıya Dayanıklılık Ölçeği (ADÖ) ile; bilişsel esneklik Modifiye Stroop Testi ile değerlendirildi. Gruplar arası karşılaştırmalar Kruskal–Wallis testi ile yapıldı ve etki büyüklüğü (ε^2) hesaplandı.

Bulgular: Katılımcıların ortalama menarş yaşı 13.17±1.33 yıl; ortalama menstrüasyon süresi 5.65±1.18 gün ve son üç aydaki ortalama regl ağrısı şiddeti 5.79±2.28 idi. Dismenore şiddeti grupları arasında AİÖ, AFÖ ve ADÖ toplam ve alt boyut skorları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklar saptandı ($p<0.05$). Şiddetli dismenore grubunda AİÖ alt boyut skorları ile AFÖ toplam ve alt boyut skorları daha yüksek bulunurken, ADÖ toplam ve alt boyut skorlarının daha düşük olduğu gözlendi. Bu farklılıkların AFÖ skorlarında büyük ($p<0.001$, $\varepsilon^2=0.14–0.23$), ADÖ skorlarında orta ($p<0.001$, $\varepsilon^2=0.09–0.13$) düzeyde etki büyüklüğü gösterdiği belirlendi. Modifiye Stroop Testi süreleri (Stroop-Off: $p=0.601$; Stroop-On: $p=0.712$) ve hata sayıları ($p=0.592$) açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmadı.

Tartışma ve Sonuç: Kadın üniversite öğrencilerinde dismenore şiddeti arttıkça ağrıya yönelik olumsuz inançlar ve felaketleştirme eğilimi artmakta, ağrı dayanıklılığı azalmaktadır. Dismenore şiddetinin bilişsel esneklik üzerinde benzer bir kısıtlayıcı etkisi bulunmamaktadır. Dismenore yönetiminde, psikososyal faktörleri de kapsayan multidisipliner yaklaşımlar uygulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Dismenore, Ağrı İnançları, Ağrı Felaketleştirme, Ağrı Dayanıklılığı, Bilişsel Esneklik

Sözel Bildiri

ANASTASIS: IMPLICATIONS OF CELLULAR RECOVERY FOR CANCER THERAPY

Selcen ÇELİK UZUNER[1]
[1] *Karadeniz Technical University, Faculty of Science, Department of Molecular Biology and Genetics, Turkey,* selcen.celik@ktu.edu.tr

ABSTRACT

Historically, apoptosis was viewed as a terminal, irreversible cellular fate, but the 2012 discovery of anastasis a term meaning “rising to life” fundamentally challenged this dogma. This actively regulated, multi-phase biological program enables cells to halt and reverse the apoptotic process even after reaching advanced stages characterized by mitochondrial fragmentation, DNA damage, and caspase-3 activation. Upon the removal of death-inducing stimuli, cells initiate a rapid transcriptional reprogramming that allows them to regain normal morphology and re-enter the cell cycle. Transcriptomic studies reveal that anastasis is not a passive response but a coordinated sequence involving the immediate induction of pro-survival genes (such as *BAG3* and *MCL1*) and AP-1 transcription factors, followed by the activation of TGF-β signaling and genes associated with angiogenesis and tissue remodeling. Crucially, anastasis is mechanistically distinct from other survival mechanisms like autophagy, relying instead on its own unique molecular framework and epigenetic modifications. While this process is physiologically beneficial for preserving healthy tissue after transient injury, it presents a significant clinical challenge in oncology. Cancer cells can "hijack" anastasis to escape the lethal effects of chemotherapy and radiation, which primarily function by inducing apoptosis. Cells that survive via anastasis often exhibit enhanced tumorigenicity, epithelial–mesenchymal plasticity, and the acquisition of stem-cell-like characteristics, all of which contribute to therapy resistance and tumor recurrence. Emerging evidence also highlights the role of epigenetic memory, including shifts in DNA methylation, that may solidify these survival traits in the daughter cells of anastatic survivors. This presentation aims to provide a comprehensive overview of the molecular framework of anastasis, highlight its emerging role in cancer progression and therapy resistance, and discuss current evidence supporting epigenetic regulation of apoptotic reversal, with a particular focus on identifying vulnerabilities that may be exploited to improve anticancer treatment strategies.

Anahtar Kelimeler: Cancer, Anastasis, Cell death

Sözel Bildiri

AİLE HEKİMLİĞİ EĞİTİMİNDE KÜÇÜK GRUP ETKİNLİĞİ İLE DERLEME HAZIRLAMA DENEYİMİ:BİR EĞİTİM MODELİ DEĞERLENDİRİLMESİ

Merve SARIOĞLU, Şeyma Ceren ŞENYİĞİT, Buket ECEMİŞ, Zehra Betül KARACA, Hidayet Fatih ÇİFTÇİ, Özgür ÖZAY, Mehmet Kaan ÇUHADAR, Ahmet UYANIK, Emir KIZILELMA, Muharrem ÖZGÜR, Giray KOLCU, Funda YILDIRIM BAŞ

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, aile hekimliği eğitim ortamında küçük grup çalışması yöntemiyle derleme makale hazırlanmasının öğrenme sürecine katkısını değerlendirmektir. Küçük gruplar halinde yapılan akademik çalışmaların eğitime katkısı ile katılımcıların literatür tarama, eleştirel düşünme ve bilimsel sunum becerileri üzerine etkisi incelenmiştir.

Yöntem: 16 Aralık 2025 tarihinde bir Aile Sağlığı Merkezi (ASM) eğitim ortamında küçük grup etkinliği düzenlendi. Toplam 10 katılımcı, 4 ve 6 kişilik iki küçük gruba ayrıldı. Gruplardan aile hekimliği alanında birer konu belirleyerek derleme hazırlamaları istendi. Her grup, belirlediği konuya ilişkin güncel literatürü tarayarak seçilen makaleler doğrultusunda derleme metinlerini oluşturdu. Çalışma sonunda her iki grup da sunumlarını gerçekleştirdi. Her sunumun ardından danışman öğretim üyesi eşliğinde geri bildirim oturumu ve soru-cevap bölümü yapıldı. Katılımcıların önerileri ve alınan geri bildirimler doğrultusunda derleme çalışmaları geliştirilerek makale formatına dönüştürüldü.

Bulgular: Küçük grup çalışması yöntemi, katılımcıların aktif katılımını artırdı ve literatür tarama sürecinde iş birliğini güçlendirdi. Sunumlar sırasında yapılan soru-cevap ve geri bildirim oturumlarının, konuların daha iyi anlaşılmasına ve bilgilerin pekişmesine katkı sağladığı gözlemlendi. Katılımcılar, derleme hazırlama ve sunma sürecinin akademik literatür okuma, eleştirel değerlendirme ve sunum becerilerini geliştirdiğini ifade etti.

Sonuç: Aile hekimliği eğitiminde küçük grup çalışması ile derleme hazırlama yöntemi, verimli ve uygulanabilir bir eğitim modeli olarak değerlendirildi. Sunum sonrası geri bildirim ve tartışma oturumları, öğrenme sürecini destekleyen önemli bir faktör olarak öne çıktı.

Anahtar Kelimeler: Aile hekimliği, küçük grup etkinliği, derleme, tıp eğitimi, akademik sunum

Sözel Bildiri

INNOVATIVE APPROACHES IN THE CARE OF DIABETIC FOOT ULCERS

Ömer Seyfi ACAR*, Meryem Tunç, Özge İşeri*****

** Ondokuz Mayıs University, Graduate School of Education, Department of Surgical Diseases and Nursing, Doctoral Student, Samsun, Turkey, acaromerrrrs@gmail.com*

*** Ondokuz Mayıs University Graduate School of Education, Department of Surgical Diseases and Nursing, Doctoral Student, Samsun, Turkey, krmzmeryem9@gmail.com*

****Ondokuz Mayıs University Faculty of Health Sciences, Department of Surgical Diseases and Nursing, Samsun, Turkey, ozgepekiniseri@gmail.com*

ABSTRACT

Introduction: Diabetes Mellitus (DM) is a chronic, metabolic, and global health problem characterized by increased blood glucose due to decreased insulin secretion or loss of insulin action. This problem can cause complications and irreversible damage affecting all systems of the body. Diabetic foot ulcer is one of these complications, causing a decrease in individuals' quality of life, morbidity, serious care costs, and limb loss when not controlled. Therefore, it is very important for both individuals and the healthcare system. Its etiology is mostly related to uncontrolled hyperglycemia and peripheral artery disease.

Development: The development of diabetic foot ulcers must be prevented. For this, strict implementation of care management and inclusion of current guideline recommendations in care are essential. Therefore, innovative, technology-driven, and holistic approaches should be used in care management. Using these approaches will reduce healthcare costs, prevent lower extremity loss, and manage potential multiple complications. Therefore, nurses working in surgical services and intensive care should continue multidisciplinary team collaboration and plan not only daily wound care management but also early diagnosis and preventive interventions for diabetes-related foot ulcers. Telehealth applications, silver- -containing hydrogel wound care dressings, structured nursing education for diabetic foot care, sensor-based pressure monitoring systems, and the use of biotechnological products are among the important innovative approaches.

Conclusion: The development of technology and the use of innovative approaches, and consequently the increased use of evidence-based practices, have made it necessary for nurses to increase their competence in this area and require them to play an active role in ulcer management, patient education, and risk prevention.The aim of this study is to examine the use of current innovation-supported approaches in diabetic foot ulcers and their care, and their contribution to the development of nursing care.

Keywords: Diabetic foot, ulcer, technology, nursing care

Sözel Bildiri

DİYALİZDE TELE SAĞLIĞIN KULLANIMI: DERLEME

Beyza Nur Kahraman Kızılcaoluk*, Fatma Çakır, Ahmet Akarsu*****

**Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Veri Tabanı, Ağ Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, Kütahya, Türkiye, beyzanur.kahraman@ksbu.edu.tr*

***Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Veri Tabanı, Ağ Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, Kütahya, Türkiye, fatma.cakir@ksbu.edu.tr*

****Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Veri Tabanı, Ağ Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, Kütahya, Türkiye, ahmet.akarsu@ksbu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Diyaliz hastaları günümüzde pek çok zorlukla karşılaşmaktadır. Bu hastalar uzun süre makineye bağlı kalma sebebi ile sosyal hayattan kopmakta, çalıştığı işe gidemeyerek ekonomik sıkıntılar yaşamakta ve baş ağrısı, kas krampları, uyku sorunları gibi daha birçok diyaliz komplikasyonu ile baş başa kalmaktadır. Bu durum hastaların morallerinin bozulmasına, günlük yaşamlarının değişmesine sebep olmaktadır.
Amaç: Tele sağlığın yeterince morali bozuk olan ve bir sürü sıkıntı yaşayan bu hastalar üzerinde kullanımı hayatlarını genellikle olumlu açıdan düzene sokmaktadır. Video konferans yoluyla hasta iletişimine geçilmesi hem hastanın yaşam kalitesini artıran hem de çoğunlukla evinde normal yaşantısını değiştirmeden, herhangi bir maliyet ya da ulaşım sorunu olmadan tedavisini almasını sağlamaktadır. Ayrıca sık sık hastane ziyaretlerinden kaçınması hastane enfeksiyonlarından da korumaktadır. Kırsal kesimlerde yaşayan hastane transferi zor olan hastalar içinde kolaylık sağlamaktadır. Diğer yandan tele sağlığın olumlu etkileri olduğu kadar düşündürücü kısmı da mevcuttur. Her hastanın maddi durumu bir olmamakla beraber bir bilgisayar ve internet erişimi olmamaktadır. Akıllı cihazları kullanmada yaşlı hastalar etkin rol oynamamaktadır. Ayrıca sağlık profesyonellerinin elle muayene imkanı olmaması nedeniyle ödem kontrolünün doğru yapılması mümkün olmayabilir. Verilerin gizliliği ve güvenliği de akla gelen diğer bir sorundur. Bu çalışma tüm bu olumlu ve olumsuz yönlerin incelenmesi amacıyla yapılan bir çalışmadır.
Metot: Google akademik veri tabanı taranmış ve 161 çalışma bulunmuştur. Pubmed veri tabanı taranmış ve 54 çalışma bulunmuştur. Bu kriterlere uyan toplam 29 makale dahil edilmiştir.
Sonuçlar: Diyaliz hastalarını sosyal ve psikolojik açıdan yeterince zorlanıyor olması tedavilerinde teknolojinin kullanımıyla hastaların biraz olsun yaşam kaliteleri artmaktadır.
Tartışma ve Öneriler: Sağlık çalışanları güncel konuları takip etmeli, tele sağlık uygulamaları hakkında fikir sahibi olmalı, diyaliz hastaların yararına ne gibi uygulamaları kullanabileceğini bilmelidir. Bu nedenle üniversitelerde teknoloji dersleri eklenebilir, Tele sağlık uygulamaları ile ilgili eğitimler ve seminerler düzenlenebilir. Nefroloji hemşireleri tele sağlık uygulamaları hakkında bilinçlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Tele sağlık, hemşirelik, diyalizde tele sağlık

Sözel Bildiri

NEOHESPERIDIN DIHIDROCHALCONE (NHDC) VE SAĞLIK ÜZERINDEKI ETKILERI

Serdal ÖĞÜT
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

ÖZET

Neohesperidin dihidrochalcone (NHDC), turunçgil kabuklarından elde edilen doğal bir flavonoid türevi olup, düşük toksisite profili ve güçlü antioksidan özellikleri ile öne çıkmaktadır. Neohesperidin dihidrokalkon (NHDC, $C_{28}H_{36}O_{15}$, E959), turunçgil kabuklarından ekstrakte edilen bir flavonoid olan hesperidin'in katalitik alkali hidrojenasyonu ile ticari olarak sentezlenir. NHDC'nin doğal olarak üretildiğine dair bir kanıt olmamasına rağmen, birkaç çalışma, kısmen antosiyanin üretimi tarafından paylaşılan biyotransformasyon yollarını tanımlamıştır. NHDC sakkarozun 250-1800 katı tatlılığa sahiptir. Önceki çalışmalarda, NHDC'nin hücreler ve hayvanlar üzerinde hiçbir toksisitesi olmadığı bulunmuştur, bununla birlikte antioksidan, anti-inflamatuar ve anti-apoptotik özellikleri rapor edilmiştir. Doğal olarak üretilen kalkonların ve hesperidin'in de bu faydalı etkilere sahip olduğu gösterilmiştir. Oral tüketimden sonra, NHDC, bağırsak mikrobiyotası tarafından dihidrokafeik asit (DHCA) olarak da adlandırılan 3-(3,4-dihidroksifenil) propiyonik aside parçalanır. NHDC türevlerinin, hücresel oksidatif stresi azaltarak adipoz kaynaklı kök hücrelerin adipojenik farklılaşmasını inhibe etmede etkili bir rol oynadığını göstermiştir.
Literatürde NHDC'nin antioksidan, antiinflamatuvar ve hücre koruyucu etkileri farklı deneysel modellerde gösterilmiş, özellikle oksidatif stresin eşlik ettiği patolojilerde faydalı sonuçlar verdiği rapor edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antioksidan, neohesperidin dihidrochalcone, sağlık

Sözel Bildiri

KÜTAHYA İLİNDEKİ İNMELİ HASTALARIN İNME RİSK FAKTÖRLERİ, UYARICI BELİRTİLER VE TEDAVİ BİLGİSİ***

Lütfiye AKKURT*, Mustafa ÇETİNER**

** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kütahya, Türkiye, lutfiye.akkurt@ksbu.edu.tr*

*** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji ABD, Kütahya, Türkiye, mustafa.cetiner@ksbu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: İnme belirtilerini fark etmede ve tıbbi yardım almada yaşanan gecikmeler, tedavinin gecikmesine neden olabilir. İnmenin akut yönetimini hızlandırmak hastaların rehabilitasyona ihtiyaç duymadan iyileşmelerini sağlayabilir.

Amaç: Çalışmamızın amacı Kütahya ilindeki inmeli hastaların inme ile ilgili risk faktörleri, uyarıcı belirtiler ve tedavi bilgisi hakkındaki farkındalık ve bilgi düzeylerinin araştırılmasıdır.

Yöntem: Çalışmaya Kütahya ilindeki inmeli hastalar 4 Haziran-19 Kasım 2025 tarihlerinde dahil edildi. Hastalara inme ile ilişkili risk faktörleri, inmenin belirtileri veya uyarı işaretleri ve inmeli bir kişi için bu bozuklukların veya engellerin etkilerini azaltabilecek herhangi bir tedavi veya destekleri ile ilgili bilgileri soruldu. Sorular ve hastaların vermesi beklenen cevaplar literatürdeki örnek çalışmalardan oluşturuldu.

Bulgular: Çalışmaya 30 inmeli hasta dahil edildi. Hastaların yaşları ortalama 69,10 ± 11,82 yıldı. İnme başlangıç süreleri ortalama 112,47 gündü. Hastalar inme risk faktörü olarak en fazla stresi (%43) söyledi. İnme belirtilerinde ise vücudun bir tarafında güçsüzlük (%67), konuşma bozukluğu (%60) ve vücudun bir tarafında uyuşmayı (%60) söyledi. İnme tedavisinde ise hastaların söylediği tedaviler sırasıyla fizyoterapi ve rehabilitasyon (%73), ağızdan alınan kan sulandırıcı ilaçlar (%53), kan pıhtılarını eritmek için enjeksiyonlar (%53) ve psikolojik terapiydi (%3).

Tartışma ve Sonuç: Kütahya ilindeki inmeli hastaların inme farkındalıkları ve bilgileri düşük bulundu. İnmeli hastalar ve sağlıklı bireyler için inme farkındalığının artırılması için eğitimlerin düzenlenmesinin önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Sözcükler: İnme, Farkındalık, Risk Faktörleri, Uyarıcı Belirtiler, Tedavi

***Bu bildirinin sözlü bildiri olarak sunulmasında Tübitak 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılımı Destekleme Programından destek alınmıştır.

Sözel Bildiri

AKUT YARA BAKIMINDA TELE SAĞLIĞIN KULLANIMI: DERLEME

Fatma Çakır [*], **Ahmet Akarsu** [**], **Beyza Nur Kahraman Kızılcaoluk** [***]

** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Veri Tabanı, Ağ Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, Kütahya, Türkiye, fatma.cakir@ksbu.edu.tr*

*** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Veri Tabanı, Ağ Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, Kütahya, Türkiye, ahmet.akarsu@ksbu.edu.tr*

**** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Veri Tabanı, Ağ Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, Kütahya, Türkiye, beyzanur.kahraman@ksbu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Akut yaralar genellikle cerrahi veya travmatik nedenlerle ortaya çıkmakta, hızlı iyileşme potansiyeline sahip olmakla birlikte enfeksiyon riski nedeniyle komplikasyonlara yol açabilmektedir. Sağlık kurumlarına erişimin güç olduğu bölgelerde tele-sağlık teknolojileri, yara bakımında önemli bir alternatif olarak öne çıkmaktadır.

Amaç: Bu derleme çalışmasının amacı, akut yara bakımında tele-sağlık uygulamalarının etkinliğini incelemek ve klinik sonuçlarını değerlendirmektir.

Yöntem: 2015–2025 yılları arasında yayımlanan toplam 32 makale incelenmiştir. Mobil sağlık uygulamaları, akıllı telefon tabanlı görüntüleme, video konferans ve yapay zekâ destekli dijital sistemlerin cerrahi sonrası yara takibinde kullanımı değerlendirilmiştir.

Bulgular: Tele-sağlık yöntemlerinin enfeksiyonların erken tespitini kolaylaştırdığı, komplikasyonları azalttığı, hasta memnuniyetini artırdığı ve sağlık hizmetlerinde maliyet etkinliği sağladığı bulunmuştur. COVID-19 pandemisi gibi bulaşıcı hastalık dönemlerinde tele-sağlık uygulamalarının güvenli bir alternatif sunduğu vurgulanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Tele-sağlık uygulamaları, akut yara bakımında güvenilir, etkili ve maliyet açısından avantajlı bir yöntemdir. Sağlık profesyonellerinin bu alanda yetkinliklerinin artırılması, hizmet içi eğitimlerin yaygınlaştırılması ve geleceğe yönelik araştırmaların desteklenmesi, tele-sağlık uygulamalarının sağlık sistemine entegrasyonunu güçlendirecek temel adımlar olarak önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tele sağlık uygulamaları, Akut yara bakımı, Hemşirelik

Sözel Bildiri

KRONİK YARA BAKIMINDA TELE SAĞLIĞIN KULLANIMI: DERLEME

Ahmet Akarsu*, Fatma Çakır, Beyza Nur Kahraman Kızılcaoluk*****

** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Veri Tabanı, Ağ Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, Kütahya, Türkiye, ahmet.akarsu@ksbu.edu.tr*

***Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Veri Tabanı, Ağ Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, Kütahya, Türkiye, fatma.cakir@ksbu.edu.tr*

**** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Veri Tabanı, Ağ Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, Kütahya, Türkiye, beyzanur.kahraman@ksbu.edu.tr*

ÖZET

Dokulardaki bütünlüğün bozulması olarak tanımlanan kronik yaralar, iyileşme sürelerinin uzaması ve tedavi maliyetlerinin artması sebebiyle küresel ölçekte önemli bir sağlık problemidir. Venöz ülser, diyabetik ayak ve basınç yaraları gibi vakaların yönetiminde geleneksel yöntemlere alternatif olarak gelişen tele-sağlık hizmetleri; bakım kalitesini artırmak, maliyetleri düşürmek ve sağlık hizmetlerine erişimi kolaylaştırmak amacıyla büyük önem taşımaktadır. Bu derlemede, son yıllarda yapılan çalışmalar ışığında tele-sağlık uygulamalarının kronik yara iyileşme süreci üzerindeki etkileri incelenmiştir. Literatürdeki bulgular; giyilebilir biyosensörler, yapay zeka destekli görüntü analizi, video konferans ve mobil takip gibi tele-sağlık sistemlerinin yara boyutunda küçülme sağladığını, amputasyon oranlarını azalttığını ve özellikle COVID-19 gibi pandemi dönemlerinde kesintisiz bakım sunduğunu göstermektedir. Ayrıca, tele-sağlığın hastane içi konsültasyon ihtiyacını ve seyahat masraflarını azaltarak hem hasta hem de ülke ekonomisi üzerinde olumlu etkiler yarattığı saptanmıştır. Sonuç olarak tele-sağlık, kronik yara yönetiminde iyileşme sürecini hızlandıran ve yaşam kalitesini artıran etkili bir araçtır. Bu sistemlerin yaygınlaşması için yasal düzenlemelerin yapılması, sağlık profesyonellerinin dijital yetkinliklerinin artırılması ve teknolojik altyapı eksikliklerinin giderilmesi büyük önem arz etmektedir. Tele-sağlığın geliştirilmesi ve etkin bir biçimde uygulanması için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca sağlık profesyonelleri teknolojik gelişmeler ışığında gelişen bu tele-sağlık uygulamalarını bilmeli, özellikle hasta izleminin kritik olduğu birimlerde çalışan sağlık profesyonellerinin eğitim müfredatlarına tele-sağlık eğitimleri dâhil edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kronik Yara, Tele-sağlık, Uzaktan İzlem, Yara Bakımı.

Sözel Bildiri

SPORCULARDA TİTREŞİMLİ VE TİTREŞİMSİZ FOAM ROLLİNG UYGULAMALARININ TOPARLANMA ÜZERİNE ETKİLERİ: LİTERATÜRÜN MEVCUT DURUMU VE GELECEK PERSPEKTİFLERİ

Erhan SEÇER[1], Derya ÖZER KAYA[2,3]

[1]Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Manisa, Türkiye, erhnscr86@hotmail.com

[2]İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir, Türkiye, deryaozer2000@yahoo.com

[3]İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi, İzmir, Türkiye, deryaozer2000@yahoo.com

ÖZET

Üst düzey atletik performans sonrası toparlanma süreçlerinin optimizasyonu, spor ve sağlık bilimlerinin temel odak noktalarından biridir. Bu kapsamda, kas ve fasyaya mekanik basınç uygulayarak miyofasiyal gevşeme sağlayan Foam Rolling (FR), sporcular tarafından yaygın olarak kullanılan bir uygulamadır. Son yıllarda, geleneksel FR uygulamasına vibrasyon teknolojisinin entegre edilmesiyle geliştirilen Titreşimli Foam Rolling (TFR) uygulaması ise kas iğcikleri, eklem mekanoreseptörleri ve bağ proprioseptörleri üzerinde daha derin bir nöromüsküler etki yaratma potansiyeliyle spor ve sağlık bilimlerinde giderek popülerlik kazanmaktadır. Bu derlemenin amacı, FR ve TFR uygulamalarının sporcuların toparlanma süreci üzerindeki etkilerini güncel literatür ışığında karşılaştırmalı olarak analiz etmekti. Bu doğrultuda, sporcularda atletik performans sonrası FR ve TFR uygulamalarının etkilerini, egzersiz kaynaklı kas hasarı, gecikmiş başlangıçlı kas ağrısı, yorgunluk algısı ve kas oksijenasyonu gibi toparlanma belirteçleri üzerine yoğunlaşarak inceleyen güncel araştırmaların sonuçları elektronik veri tabanları taranarak sentezlendi. Bu senteze göre, mevcut araştırmalar her iki uygulamanın da toparlanma sürecini optimize etmek adına güvenli ve etkili yaklaşımlar olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle, TFR'nin, titreşimin sağladığı ek uyarılar sayesinde ağrı inhibisyonu ve nöromüsküler toparlanma süreçlerinde güçlü bir alternatif teşkil ettiği belirlendi. Bununla birlikte, mevcut literatürde uygulamaların birbirlerine karşı mutlak üstünlüğüne dair bulguların henüz heterojen bir yapı sergilediği görülmektedir. Sonuç olarak, hem FR hem de TFR uygulamalarının toparlanma üzerindeki olumlu etkileri belirgin olsa da; TFR'nin potansiyel avantajlarını teyit etmek ve uygulama prosedürlerini standardize etmek adına kanıt düzeyi yüksek araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Miyofasiyal Gevşetme, Foam Rolling, Sporcu, Titreşim, Toparlanma

Sözel Bildiri

MENSTRUAL PAIN MANAGEMENT STRATEGIES IN SENIOR PHYSIOTHERAPY STUDENTS: A COMPARATIVE STUDY

Muhammed Şeref Yıldırım*

** Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences, Trakya University, Edirne, Turkiye, mserefyildirim@trakya.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Menstruation-related pain is a common health problem among women of reproductive age and negatively affects daily life, academic performance, and quality of life. Pharmacological methods are widely used in the management of primary dysmenorrhea; however, the unconscious use of over-the-counter (OTC) medications may lead to various risks, increasing the importance of non-pharmacological approaches in pain management.

Aim: The aim of this study was to compare the pharmacological and non-pharmacological methods used for menstrual pain management by senior students of physiotherapy and rehabilitation and senior female students studying in non-health-related departments, and to evaluate behaviors related to the use of OTC medications.

Method: The study included 71 female students aged 18–30 years with regular painful menstruation; 39 were senior physiotherapy and rehabilitation students, and 32 were senior students from non-health-related departments. Data were collected using an online questionnaire assessing demographic characteristics, menstrual pain intensity, accompanying symptoms, pain management methods, and medication consultation behaviors. Chi-square and Fisher's exact tests were used for categorical variables, and the Mann–Whitney U test for continuous variables.

Results: No statistically significant differences were found between the groups in terms of age and menstrual pain intensity ($p>0.05$). The most common symptoms accompanying menstruation were fatigue (84.6%), abdominal pain (69.2%), and low back pain (61.5%). Non-pharmacological methods such as progressive muscle relaxation (61.5% vs. 9.4%; $p<0.001$), stretching exercises (66.7% vs. 18.8%; $p< 0.001$), and aerobic exercise (59.0% vs. 31.3%; $p = 0.031$) were found to be used significantly more frequently by physiotherapy students compared to the control group. Heat application (79.5% vs. 59.4%; $p=0.074$) and massage (64.1% vs. 46.9%; $p =0.159$) were used at similar and high rates in both groups, whereas kinesio taping was used at low and similar rates, being 10.3% among physiotherapy students and 0% in the control group ($p > 0.05$). The use of OTC medications was high and similar between the groups (69.2% in physiotherapy students and 78.1% in the control group; $p = 0.433$), and paracetamol was identified as the most frequently used medication (49.3%).

Discussion and Conclusion: The findings of this study indicate that education may increase the preference for non-pharmacological methods in the management of menstrual pain. However, the similar frequency of OTC medication use in both groups suggests that awareness regarding conscious medication use may be limited. These results highlight the importance of education addressing not only the effectiveness of non-pharmacological approaches but also the potential risks of self-medication.

Anahtar Kelimeler: Dysmenorrhea, Physical Therapy Modalities, Pain Management, Self Medication.

Sözel Bildiri

TEMPOROMANDIBULAR EKLEM DISLOKASYONUNUN TEDAVISINDE KULLANILAN BOTULINUM TOXIN A'NIN KLINIK SONUÇLARI

Songül CÖMERT KILIÇ*
Atatürk Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı, Erzurum, Türkiye.
drsckilic@yahoo.com.tr

ÖZET

Temporomandibular eklem dislokasyonu, kondilinin aşırı yer değiştirmesi olarak tanımlanır; bu durumda çene genişçe açıldığında kondil eklem yüzeyinden tamamen ayrılır ve kondilin glenoid fossaya geri yerleştirilmesi için hasta veya hekim tarafından aktif çene manipülasyonu gerekir. Temporomandibular eklem dislokasyonunun tedavisinde lateral pterygoid kaslarına yapılan Botulinum Toxin A (BTX-A) enjeksiyonları sonrası ağrı şikayetleri, eklem sesi ve maksimum interinsizal açıklık (MIA) içeren klinik parametrelerin kısa dönem sonuçlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, temporomandibular eklem dislokasyonu olan 11 hastayı (16-38 yaş arası) içermektedir. Temporomandibular eklem dislokasyonunun tedavisinde lateral pterygoid kaslarına 40U Botulinum Toxin A (BTX-A) enjeksiyonları yapılmıştır. Görsel analog skala (VAS) değerlendirmeleri (ağrı şikayetleri ve eklem sesi) ve maksimum interinsizal açıklık ölçümleri enjeksiyon öncesi (T0), enjeksiyondan 1 ay (T1) ve 8 aylık gözlem periyodundan sonra (T2) kaydedilmiştir. Elde edilen veriler Eşleştirme testi veya Wilcoxon testi ile analiz edilmiştir. Botox enjeksiyonundan 1 ay sonra Maksimum interinsizal açıklık önemli miktarda azalmış ve bu açıklık gözlem periyodu boyunca nispeten stabil kalmıştır. Genel ağrı şikayetleri ve eklem sesleri enjeksiyondan 1 ay sonra önemsiz miktarlarda azalmıştır. Tedavi öncesi değerlerle karşılaştırıldığında, genel ağrı şikayetleri ve eklem sesleri sadece 8 aylık gözlem periyodu sonunda istatistiksel olarak önemli miktarlarda azalmıştır. Bu çalışma bulguları, Temporomandibular eklem dislokasyonunun tedavisinde lateral pterygoid kaslarına Botulinum Toxin A (BTX-A) enjeksiyonları yapılmasının MIO, eklem sesi ve ağrı şikayetlerinde önemli azalmalar sağlayabildiğini göstermiştir.

A
nahtar Kelimeler: Botulinum Toxin A; Temporomandibular Eklem Dislokasyonu, Görsel Analog Skala

Sözel Bildiri

ÇOCUK SOSYOLOJİSİ PERSPEKTİFİNDEN HASTANE OKULLARI: UZUN SÜRELİ HASTANEDE TEDAVİ GÖREN ÇOCUKLARDA SOSYALLEŞME VE EĞİTİM SÜREKLİLİĞİNİN KURUMSAL BOYUTU

Yasemin TARCAN
** Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Isparta, Türkiye, yasemintarcan@sdu.edu.tr*

ÖZET

Uzun süreli hastanede tedavi gören çocuklar, eğitim ortamından uzak kalmaları nedeniyle yalnızca akademik öğrenme kaybı değil, aynı zamanda akran ilişkilerinden kopma, sosyal izolasyon ve toplumsal rollerin sürekliliğinde zayıflama gibi önemli sosyolojik risklerle karşı karşıya kalabilmektedir. Okul, çocukların yalnızca akademik bilgi edindikleri bir kurum değil, aynı zamanda sosyalleşme süreçlerinin, kimlik gelişiminin ve toplumsal aidiyet duygusunun şekillendiği temel sosyal alanlardan biridir. Bu bağlamda hastane okulları, tedavi sürecindeki çocukların eğitim haklarının korunmasını sağlamanın yanı sıra onların "öğrenci" rolünü sürdürebilmelerine ve toplumsal yaşamla bağlarını devam ettirebilmelerine olanak tanıyan önemli kurumsal yapılar olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, hastane okullarını çocuk sosyolojisi perspektifinden ele alarak uzun süreli hastanede tedavi gören çocukların sosyalleşme süreçleri, sosyal kimlik gelişimleri ve eğitim sürekliliği üzerindeki etkilerini ulusal ve uluslararası literatür doğrultusunda incelemektir. Literatür bulguları, hastane okullarının akademik sürekliliği desteklemenin yanı sıra çocukların sosyal izolasyonunu azaltarak psikososyal uyumlarını güçlendirdiğini ve eğitim sistemine yeniden uyum süreçlerini kolaylaştırdığını göstermektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin özel alan eğitimi gereksinimleri, kurumlar arası koordinasyon sorunları ve öğretim materyallerine ilişkin sınırlılıkların ve çocukların tedavi süreçlerinin uygulamaların etkinliğini kısmen sınırlayabildiği görülmektedir. Sonuç olarak hastane okullarının güçlendirilmesi, uzun süreli tedavi sürecindeki çocukların eğitimsel ve toplumsal bütünleşme süreçlerinin desteklenmesi açısından önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hastane okulları, Çocuk sosyolojisi, Sosyalleşme, Eğitim sürekliliği, Hastanede eğitim.

Sözel Bildiri

SUSTAINABLE ELECTROANALYSIS OF PROMAZINE, PROMETHAZINE AND TRIMEPRAZINE: A GREEN APPROACH USING NANOWIRE-MODIFIED PENCIL GRAPHITE ELECTRODES[1]

İlkay KONÇE[*], Tuğba SARDOHAN KÖSEOĞLU[**], Ebru ÇUBUK DEMİRALAY[*]
** Süleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Department of Basic Pharmaceutical Sciences, Isparta, Turkey, ilkaykonce1@gmail.com, ebrucubuk@sdu.edu.tr*
*** Isparta University of Applied Sciences, Faculty of Technology, Department of Biomedical Engineering, Isparta, Turkey, tugbakoseoglu@isparta.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Promazine (PMZ), promethazine (PMT), and trimeprazine (TMP) are phenothiazine derivative compounds widely used due to their antihistaminic and sedative effects. Reliable determination of these compounds is of great importance for pharmaceutical quality control and clinical monitoring.

Aim: In this study, a sustainable electrochemical platform was engineered for the sensitive quantification of promazine (PMZ), promethazine (PMT), and trimeprazine (TMP), which are clinically vital phenothiazine derivatives. Unlike traditional methods that rely on intensive solvent use, this research focuses on a "green" electroanalytical strategy using nanowire-structured pencil graphite electrodes (PGE). The primary objective was to leverage the high surface-to-volume ratio of polymer nanowires to overcome the limitations of conventional analytical techniques in terms of cost, speed, and environmental impact.

Methods: Electrochemical measurements were performed using a three-electrode system, featuring nanowire-modified pencil graphite as the working electrode. Two distinct nanowire fabrication protocols were employed via cyclic voltammetry (CV) in a 0.00 to +0.85 V potential range, using pyrrole and $LiClO_4$ with either Na_2CO_3 or Na_2HPO_4 as additives. This process, governed by CV, resulted in a unique nanowire morphology that drastically expanded the electroactive surface area. Under tailored experimental conditions-specifically optimized pH levels and varying CV cycles for each analyte-differential pulse voltammetry (DPV) revealed robust and well-defined oxidation signals. Under optimized experimental conditions (PMT: pH 4.0, scan rate of 40 mV s^{-1}, and 4 cycles; PMZ: pH 6.0, scan rate of 40 mV s^{-1}, and 4 cycles; TMP: pH 5.0, scan rate of 40 mV s^{-1}, and 8 cycles), well-defined oxidation peaks were observed. The enhanced sensitivity is attributed to the adsorption-controlled electrochemical pathways facilitated by the interaction between the nanowire surface and the electron-donating side chains of the target molecules. The resulting surface morphologies were characterized by scanning electron microscopy (SEM) to confirm nanowire formation.

Results: Linear calibration curves were obtained in the concentration ranges of 0.3-1.4 ppm (NW1) and 0.5-1.2 ppm (NW2) for PMZ; 0.1-1.4 ppm (NW1) and 0.3-1.4 ppm (NW2) for PMT; and 0.3-1.2 ppm (NW1) and 0.3-1.4 ppm (NW2) for TMP. The LOD values for the modified electrodes were determined as follows: 0.1488 ppm (NW1/PPy/PGE), 0.0992 ppm (NW2/PPy/PGE) for PMZ, 0.1216 ppm (NW1/PPy/PGE), 0.1268 ppm (NW2/PPy/PGE) for PMT, 0.0856 ppm (NW1/PPy/PGE), and 0.1550 ppm (NW2/PPy/PGE) for TMP. Furthermore, the sensor exhibited remarkable resilience against common interferences such as glucose, caffeine, and ascorbic acid, maintaining high selectivity in complex media.

Discussion and Conclusion: These findings underscore that PPy-nanowire modified PGEs serve as a potent, eco-friendly, and scalable sensing technology for the precise monitoring of phenothiazine-based pharmaceuticals.

Keywords: Phenothiazines, Electrochemical Sensor, Green Chemistry, Pencil Graphite Electrode, Nanowire structured electrode.

[1]This study was supported by the TUBITAK 2218 - National Postdoctoral Research Fellowship Program. We thank TUBITAK for their financial support.

Sözel Bildiri

ELECTROCHEMICAL ANALYSIS OF PHARMACEUTICAL RESIDUES IN WASTEWATER: A REVIEW OF CV AND DPV-BASED STUDIES

İlkay KONÇE*

** Süleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Department of Basic Pharmaceutical Sciences, Isparta, Turkey, ilkaykonce1@gmail.com*

ABSTRACT

Background: The widespread and continuous use of pharmaceutical compounds leads to their release into environmental systems through wastewater pathways. Drugs that are not completely metabolized in the human body are excreted and cannot be fully removed by conventional wastewater treatment plants, resulting in their detection in surface and groundwater resources. Even at low concentrations, these compounds can exert biological effects and therefore pose significant risks to environmental chemistry and public health. For this reason, sensitive and reliable analytical methods are required for monitoring pharmaceutical residues in wastewater. In recent years, electrochemical voltammetric techniques, particularly cyclic voltammetry (CV) and differential pulse voltammetry (DPV), have emerged as promising alternatives in environmental analysis.

Aim: The aim of this review study is to evaluate the current literature based on CV and DPV techniques used for the determination of pharmaceutical residues in wastewater, and to highlight their analytical performance, application areas, and advantages in environmental analysis. In addition, the sustainability of electrochemical methods within the framework of green chemistry principles is discussed.

Methods: In this study, recent literature on the electrochemical analysis of pharmaceutical contaminants in wastewater samples was systematically reviewed. The examined studies were comparatively evaluated in terms of the purpose of using CV and DPV techniques, electrode types, pharmaceutical groups analyzed, and reported analytical performance parameters. Studies conducted on real wastewater samples or simulated environmental matrices were included within the scope of the review.

Results: The literature survey revealed that CV is primarily employed for electrode surface characterization and for investigating the electroactive behavior of analytes, whereas DPV is preferred for quantitative analysis due to its low detection limits and high sensitivity. In particular, antibiotics, analgesics, and other pharmaceutical compounds have been successfully detected at low concentration levels using DPV. Modification of the electrode surface with nanomaterials or conductive polymers has been reported to significantly enhance signal intensity and selectivity. In most studies, the combined use of CV and DPV resulted in more reliable analytical outcomes.

Discussion and Conclusion: The combined application of CV and DPV enables both a better understanding of electrode–analyte interactions and sensitive quantification. Compared to chromatographic methods, electrochemical approaches offer advantages such as lower cost, shorter analysis time, and reduced solvent consumption. However, limitations such as interference effects in complex matrices like wastewater and electrode surface fouling must also be considered. Reported electrode modification strategies in the literature have demonstrated that these limitations can be significantly minimized. In this review, the effectiveness of CV and DPV techniques for the analysis of pharmaceutical residues in wastewater was evaluated in light of the literature data. Electrochemical voltammetric methods provide strong alternatives for environmental monitoring due to their environmentally friendly nature and high analytical performance. In the future, electrochemical sensors compatible with green chemistry principles, capable of multi-analyte determination and suitable for on-site applications, are expected to become more widely used in wastewater analysis.

Keywords: Wastewater, Electrochemical Sensor, Voltammetric methods, Green Chemistry

Sözel Bildiri

KEMIK DOKU MÜHENDISLIĞI UYGULAMALARI İÇIN KOLAJEN MEMBRAN SENTEZI

Şevval Kuyulu*, Banu Esencan Türkaslan**
** Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Kimya Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, sevvalkuyuluu@gmail.com*
*** Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Kimya Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, banuturkaslan@sdu.edu.tr*

ÖZET

Dünya gıda zinciri, her gün çevre üzerinde tonlarca atık madde üretmektedir. Bunun sonucunda geleceğimizi ciddi bir şekilde etkileyen karbon ayak izi sorunuyla karşı karşıya kalmaktayız. Atıklardan yeni ürünlerin üretilmesi ve geliştirilmesi hem sürdürülebilir bir kaynak olması hem de yeni bir ürünün yaratılması açısından iki farklı amacı karşılamaktadır. Deniz atıkları yan ürünlerinden biri olan balık pulları, biyomedikal uygulamalar da dahil olmak üzere, çeşitli uygulama alanlarında yeni malzemeler geliştirmek için en önemli sürdürülebilir kaynaklardan biridir. Balık pullarının katma değeri yüksek kolajene dönüştürülmesi hem yeni ürün geliştirilmesi hem de çevre etkilerinin azaltılması anlamında iyi bir alternatif olarak görülmektedir. Balık kolajeni, kolay ekstraksiyon ve düşük saflaştırma maliyeti, bulaşıcı hastalık oluşturmaması ve dini kısıtlamaların olmaması nedeniyle memeli kolajeninin potansiyel bir ikamesi olarak tercih edilmeye başlanmıştır.

TÜSEB 2025-A1-01 Lisans Öğrencilerine Yönelik A1 Proje Destek Programı kapsamında desteklenmeye hak kazanan 44526 numaralı çalışmamız kapsamında, sürdürülebilir ve yenilenebilir bir hammadde kaynağı olan atık balık pullarından ekstrakte edilen kolajenden dental kolajen membran elde edildi. Membranlar özellikle dental implant cerrahisi uygulamalarında, kemiğin yetersiz olduğu durumlarda kemik oluşumuna çatı/destek oluşturan greft uygulamalarında grefti bir arada tutmak, dağılmasına engel olmak ve dış etkenlerden korunmasını sağlamak amacıyla sıklıkla kullanılan materyallerdir. Bir anlamda örtü materyali olarak kullanılan membran çoğunlukla yurt dışı kaynaklı firmalar tarafından diş hekimlerinin kullanımına sunulmaktadır. Bu çerçevede elde edilen kolajen membranın implant cerrahisi uygulamalarında tercih edilmesi dışa bağımlılığı da ortadan kaldıracağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karbon ayak izi, Balık pulu, Kolajen, Dental membran

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF ADHERENCE TO MIND AND MEDITERRANEAN DIETS IN WOMEN EXPERIENCING PREMENSTRUAL SYNDROME

Nilüfer ÖZKAN*, **Nurseli SOYLU ERENER****
**Ordu University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Ordu, Türkiye*
nozkan_@hotmail.com
***Erciyes University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Kayseri, Türkiye*
nurzere@hotmail.com

ABSTRACT

Background: The relationship between nutrition and premenstrual syndrome (PMS), a psychotic neuroendocrine disorder that occurs in the late luteal phase of the menstrual cycle, is being researched more and more every day.

Aim: This study aimed to examine the adherence of women experiencing PMS to the MIND and Mediterranean diets and any possible relationship between them.

Methods: This cross-sectional comparative study collected data from menstruating women aged 18-45 in Turkey via online random sampling. The survey form applied included questions about demographic information, eating habits, the Premenstrual Syndrome Scale (PMSS), the MIND diet adherence scale and the Mediterranean Diet Adherence Scale (MEDAS), and participants were asked to provide their own weight and height information. Ethical approval for the study was obtained and informed consent was obtained from the participants.

Results: The presence of PMS was detected in 521 participants using PMSS. The MIND diet score was 6.32±1.43 in the PMS group and 6.40±1.41 in the non-PMS group, and the MEDAS score was 5.18±1.91 and 5.12±1.92, respectively ($p>0.05$). Among women with PMS, overweight and obese individuals, as well as those who smoke and skip meals, were more prevalent than in the non-PMS group ($p<0.05$). In the PMS group, the MIND diet adherence scale score was lower in those with low adherence to the Mediterranean diet than in those with medium or high adherence ($p<0.001$). A negative correlation was observed between the PMSS scale and the MIND diet adherence scale in women with PMS ($r = -0.90$; $p = 0.040$). Additionally, an increase of one unit in MIND diet adherence leads to a decrease of 1.5 units in PMSS score. In women with PMS, an increase in PMSS scale score was found to be associated with decreased adherence to the Mediterranean diet ($r = -0.85$; $p = 0.053$). Both in the PMS group ($r = 0.412$; $p < 0.001$) and the non-PMS group ($r = 0.231$; $p = 0.043$), a positive, significant correlation was found between the MIND diet adherence scale and the MEDAS.

Discussion and Conclusion: It has been found that as women with PMS adhere to the MIND diet, their PMS scores decrease. Eating a MIND diet may reduce premenstrual symptoms. Future studies involving large samples and case-control studies may help clarify this situation.

Keywords: Mediterranean Diet, MEDAS, MIND Diet, Nutrition, Premenstrual Syndrome.

Sözel Bildiri

WHY IS CAPILLARY BLOOD GAS ANALYSIS NEVER USED IN ADULTS IN TÜRKİYE? THE ROLE OF CAPILLARY SAMPLING IN PROTECTING HAND CIRCULATION AND REDUCING PAIN ACCORDING TO THE GERMAN S3 GUIDELINE

Mehmet Eren Yuksel
Etlik City Hospital, Surgical Critical Care Unit, Ankara, Türkiye
e-mail: doctormehmeteren@yahoo.com, Orcid ID:0000-0002-7110-0717

ABSTRACT

Introduction: The German S3 Guideline on Oxygen Therapy in Acute Care defines oxygen as a drug and emphasizes that its monitoring should be accurate, safe, and as non-harmful as possible. Arterial blood gas (ABG) analysis is the reference method, and venous blood gas sampling is also used in some hospitals in Türkiye. However, capillary blood gas (CBG) analysis is almost never performed in adult patients, either in surgical wards or in surgical intensive care units (SICUs). This is noteworthy because every arterial puncture causes pain and carries a risk of vascular injury that may compromise hand circulation.

Methods: The section of the German S3 guideline addressing capillary blood gas sampling was reviewed, with focus on indications, technical limitations, and their potential role in reducing invasive arterial procedures in adult surgical patients.

Results: The guideline states that capillary pH and carbon dioxide (pCO_2), obtained from a well-arterialized earlobe, show acceptable agreement with arterial values in stable adults. Therefore, CBG can be used for follow-up of acid–base status and for trend monitoring when rapid changes are not expected. This allows clinicians to avoid repeated arterial punctures. In contrast, capillary oxygen partial pressure (pO_2) is less reliable, especially in shock, hypothermia, low perfusion, or severe respiratory failure. For this reason, CBG cannot replace ABG for precise assessment of oxygenation or for critical decisions.

Discussion: In surgical wards and SICUs, repeated radial artery punctures and long-term arterial lines are common. Each puncture causes pain, and many patients experience this discomfort several times a day. Beyond pain, arterial injury may lead to spasm, thrombosis, or permanent occlusion of the radial artery. If radial artery patency is lost and the palmar arch is incomplete, the hand becomes dependent on the ulnar artery alone. In such patients, reduced perfusion may result in cold, painful fingers, tissue ischemia, and in rare but severe cases, necrosis and amputation. These complications are uncommon, but when they occur, they cause permanent disability and significant suffering.

Conclusion: According to the German S3 Guideline, capillary blood gas analysis is a valid, less invasive method for monitoring acid–base status in carefully selected, stable adult patients. Although it cannot replace arterial sampling for oxygenation assessment, its appropriate use could reduce unnecessary arterial punctures. The complete absence of CBG in adult practice in Türkiye represents a missed opportunity to preserve radial artery integrity, protect hand circulation, and reduce patient pain in surgical wards and surgical intensive care units.

Keywords: Capillary blood gas, Patient safety, intensive care unit

Sözel Bildiri

GUIDELINES DO NOT DEFINE A VASOPRESSOR DOSE THRESHOLD FOR RADIAL TO FEMORAL ARTERIAL LINE CONVERSION, DESPITE THE RISK OF HAND ISCHEMIA WITH HIGH DOSE VASOPRESSORS IN SURGICAL CRITICAL CARE

Mehmet Eren Yuksel
Etlik City Hospital, Surgical Critical Care Unit, Ankara, Türkiye

E-mail: doctormehmeteren@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0002-7110-0717

ABSTRACT

Introduction: Invasive arterial blood pressure monitoring is essential in the management of shock in the surgical critical care unit. The radial artery is frequently used because it is easily accessible and has a relatively low infection risk. However, in patients who require increasing or prolonged vasopressor therapy, radial artery vasoconstriction and thrombosis may impair hand circulation and lead to permanent hand injury. The 2025 European Society of Intensive Care Medicine (ESICM) guideline on circulatory shock and hemodynamic monitoring recommends invasive arterial pressure monitoring in patients with persistent shock but does not define when radial arterial access should be replaced by femoral access.

Methods: We have reviewed the 2025 ESICM guideline together with PubMed-indexed studies and case reports describing complications related to radial arterial cannulation, with a particular focus on hand ischemia.

Results: The ESICM guideline supports invasive arterial pressure monitoring during vasopressor therapy but provides no vasopressor dose cut-off for conversion from radial to femoral arterial access. Published studies show that radial artery occlusion is a known complication and is often clinically silent due to collateral circulation. However, severe complications such as hand ischemia, finger necrosis, compartment syndrome, and permanent loss of hand function have been reported. Femoral arterial access involves a larger, more central vessel and does not threaten hand circulation.

Discussion: In surgical critical care patients with sepsis, trauma, severe pancreatitis, or massive resuscitation, vasopressor doses often increase or remain high. As vasopressor dose rises, peripheral vasoconstriction becomes more pronounced, making close assessment of hand perfusion essential. Although no numeric threshold is provided in current guidelines, daily practice already uses pragmatic dose-based safety signals. For example, enteral nutrition is commonly reduced or stopped when norepinephrine dose exceeds approximately 0.3 µg/kg/min, due to concern for impaired splanchnic perfusion. By analogy, this dose range may serve as a practical warning level to reassess radial arterial access and closely monitor hand circulation, particularly when vasopressor therapy is escalating or prolonged. This cut-off value should be regarded as a clinical suggestion and considered for inclusion in future guideline recommendations.

Conclusion: When norepinephrine dose approaches or exceeds 0.3 µg/kg/min, reassessment of hand perfusion and arterial catheter location is reasonable. Timely conversion to femoral access in selected patients represents good surgical critical care practice focused on patient safety and preservation of hand function.

Keywords: Arterial catheterization; ESICM guideline; Hand ischemia; Norepinephrine; Surgical critical care.

Sözel Bildiri

APPLICATION OF THE AMERICAN COLLEGE OF SURGEONS MANAGEMENT OF CHEST WALL INJURIES BEST PRACTICES GUIDELINES FOR RIB FRACTURES IN THE SURGICAL CRITICAL CARE UNIT

[1]Lara Kavasoglu, [2]Mehmet Eren Yuksel

[1]Etlik City Hospital, Department of General Surgery, Ankara, Türkiye

[2]Etlik City Hospital, Surgical Critical Care Unit, Ankara, Türkiye

E-mail: doctormehmeteren@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0002-7110-0717

Introduction: Rib fractures have long been considered stable injuries that can be managed conservatively with analgesia and supportive respiratory care. However, the 2025 American College of Surgeons (ACS) Trauma Programs Best Practices Guidelines for the Management of Chest Wall Injuries challenge this traditional approach by stating that rib fractures are not stable injuries. Instead, rib fractures are dynamic conditions that may worsen over time, particularly in critically ill patients.

Methods: We examined the application of the ACS 2025 guideline in the surgical critical care unit, focusing on patients with blunt thoracic trauma and rib fractures. Management was based on continuous clinical assessment rather than reliance on a single imaging study. Key components included early risk stratification, close monitoring of respiratory function, effective pain control, early mobilization, and timely consideration of surgical stabilization of rib fractures (SSRF).

Results: The ACS guideline identifies multiple rib fractures, lateral or posterolateral fractures, and fractures involving ribs 4 through 6 as having a high risk of progressive displacement within the first days after injury. In the surgical critical care unit, this progression may present as increasing pain, shallow breathing, ineffective cough, and deterioration in respiratory mechanics, even when initial chest X-ray or computed tomography findings appear mild. Failure of lung expansion and secretion clearance strategies leads to atelectasis and pneumonia, which remains the leading cause of mortality in isolated chest wall injury. The guideline recommends considering surgical stabilization not only in classic flail chest, but also in selected patients with non-flail rib fractures who develop physiologic deterioration or persistent pain.

Discussion: The key message of this guideline for general surgeons and surgical critical care specialists is that rib fractures should be treated as evolving injuries rather than fixed skeletal problems. Close surveillance during the first 72 hours, adequate pain management, and early reassessment of respiratory function are essential. Sole reliance on initial imaging risks delayed recognition of clinical deterioration and preventable complications.

Conclusion: The ACS 2025 guideline redefines rib fractures as unstable injuries. In selected patients, surgical stabilization of rib fractures can reduce pulmonary complications, respiratory failure, and mortality. Applying these principles in daily surgical critical care practice may improve outcomes in patients with chest wall trauma.

Sözel Bildiri

ZEYTİN YAPRAĞI EKSTRAKTININ PROSTAT KANSER HÜCRELERİNDE APOPTOSİS MEKANİZMASINA ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Ayşe Tuç Yücel*, Nurcan Umur, Tuna Önal*****

**Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yükseokulu, Anatomi-Histoloji, Manisa, Türkiye, ayse.tuc@gmail.com*

***Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yükseokulu, Moleküler Biyoloji, Manisa, Türkiye, nurcanumur@gmail.com*

**** Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji, Bandırma, Türkiye, tonal@bandirma.edu.tr*

ÖZET

Prostat kanseri, dünya genelinde erkeklerde en sık görülen malignitelerden biri olup düzensiz hücre proliferasyonu, baskılanmış apoptoz ve artmış inflamatuvar sinyalizasyon ile karakterizedir. Galektin-3, hücre adezyonu, anjiyogenez, apoptoz ve metastatik potansiyelin düzenlenmesinde rol oynayarak tümör progresyonunda kritik bir molekül olarak görev yapmaktadır. Apoptotik denge, büyük ölçüde Bcl-2 protein ailesi tarafından mitokondriyal membran bütünlüğünün korunması ve kaspaz aktivasyon yolaklarının modülasyonu aracılığıyla kontrol edilmektedir. Bunun yanı sıra, inflamasyon ve tümör hücre sağkalımında görev alan önemli bir transkripsiyon faktörü olan nükleer faktör-κB (NF-κB), proinflamatuvar sitokinlerin ve anti-apoptotik sinyallerin düzenlenmesi yoluyla karsinogeneze katkıda bulunmaktadır. Antioksidan ve antikanser özellikleri nedeniyle bitki kaynaklı biyoaktif bileşiklere yönelik ilgi giderek artmaktadır. Oleuropein açısından zengin olan zeytin yaprağı ekstraktı, kanser hücrelerinin sağkalım mekanizmalarını etkileyebilecek güçlü antioksidan ve antiinflamatuvar özellikler göstermektedir. Bu çalışmada, zeytin yaprağı ekstraktının DU-145 insan prostat kanseri hücrelerinde apoptoz ile ilişkili yolaklar üzerindeki etkilerinin araştırılması amaçlandı. Ekstraktın yarı maksimal inhibitör konsantrasyonu (IC_{50}) belirlendikten sonra Galektin-3, NF-κB, Kaspaz-3, Kaspaz-8 ve Bcl-2 düzeyleri immünohistokimyasal analiz ve ELISA yöntemleri kullanılarak değerlendirildi. Zeytin yaprağı ekstraktı uygulaması sonucunda, tedavi edilmeyen kontrol grubuna kıyasla Galektin-3, Bcl-2 ve NF-κB düzeylerinde anlamlı azalma gözlenirken, Kaspaz-3 ve Kaspaz-8 düzeylerinde anlamlı bir değişiklik saptanmadı. Bu bulgular, zeytin yaprağı ekstraktının kaspaz bağımlı apoptozun doğrudan aktivasyonundan ziyade anti-apoptotik ve inflamatuvar sinyal yolaklarının modülasyonu aracılığıyla antiproliferatif etkiler gösterebileceğini düşündürmektedir. Sonuçlar, zeytin yaprağı ekstraktının tamamlayıcı bir fitoterapötik ajan olarak potansiyelini ortaya koymakta ve prostat kanserini hedefleyen gelecekteki deneysel ve translasyonel çalışmalar için bir temel sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Prostat kanseri, zeytin yaprağı özü, apoptotik belirteçler, galektin-3

Sözel Bildiri

POSTMENOPOZAL KADINLARDA HEDONIK AÇLIK VE KRONOTİP ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aysel ŞAHİN KAYA*, İrem ÖNSAY **

** Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü Antalya, Türkiye, aysel.kaya@antalya.edu.tr*

*** Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü Antalya, Türkiye, irem.onsay@std.antalya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Postmenopozal dönemde hormonal, metabolik ve psikososyal değişimlerin yeme davranışlarını etkilemesi nedeniyle gece yeme sendromu ve hedonik açlık gibi örüntülerin bu yaş grubunda daha sık ortaya çıkabileceği belirtilmektedir.

Amaç: Bu çalışma, postmenopozal kadınlarda gece yeme sendromu (GYS), hedonik açlık, besinle ilişkili psikolojik faktörler ve antropometrik-demografik değişkenler arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Araştırma, 144 postmenopozal kadın ile yürütülen kesitsel bir çalışmadır. Veriler Gece Yeme Anketi ve Besin Gücü Ölçeği gibi geçerli ölçekler kullanılarak toplanmıştır. İstatistiksel analizler IBM SPSS 26.0 ile gerçekleştirilmiş; normal dağılım gösteren değişkenler için bağımsız örneklem t-testi, ANOVA, Bonferroni post-hoc testi, Pearson korelasyon analizi ve kategorik değişkenler için ki-kare testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 50,85±4,97 olup çoğunluk erken postmenopoz dönemindedir. GYS prevalansı %22,2 olarak saptanmış, buna karşın kadınların %77,8'inde hedonik açlık görülmüştür. Gece Yeme Anketi toplam puanı 18,97±7,82 bulunmuş ve gece yeme davranışının genel olarak orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.GYS bulunan katılımcıların Besin Gücü Ölçeği toplam puanı (3,28±0,76), GYS olmayanlara (2,93±0,67) kıyasla anlamlı derecede yüksektir ($p=0,012$). Aynı şekilde besin bulunabilirliği, besin mevcudiyeti ve besinin tadına bakılması alt boyut puanları GYS varlığında daha yüksek bulunmuştur (tüm $p<0,05$). Korelasyon sonuçlarına göre yaş ve menopoz yaşı arttıkça gece yeme davranışları, akşam aşırı yeme ve duygudurum–uyku alt boyutu puanları anlamlı şekilde azalmaktadır ($p<0,05$). İlk adet yaşı, anne menopoz yaşı ve ilk gebelik yaşı ile gece yeme veya besin gücü arasında anlamlı ilişkiler saptanmamıştır. Besin Gücü Ölçeği'nin demografik değişkenlerle ilişkisi bulunmamıştır.

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma, postmenopozal kadınlarda gece yeme davranışlarının yaş ve menopoz yaşı gibi bazı biyolojik değişkenlerle azalma eğilimi gösterdiğini; buna karşılık besin çekiciliği, besin bulunabilirliği ve duyusal uyaranlara yönelik duyarlılığın GYS varlığında belirgin şekilde arttığını göstermektedir. Bulgular, GYS'nin ortaya çıkışında çevresel ve duyusal faktörlerin önemli rol oynayabileceğini düşündürmekte ve postmenopozal kadınlarda yeme davranışlarının hem psikolojik hem de çevresel boyutlarda değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Postmenopozal kadınlar; Gece Yeme Sendromu; Hedonik açlık; Besin gücü; Yeme davranışı; Beslenme psikolojisi.

Sözel Bildiri

SARS-COV-2(+) HASTALARDA İNFLAMASYON SÜRECİNİ ETKİLEYEN SİTOKİN DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Nesrin Demir[1], Ümit Karadeli[2] , Ebru Doğan[3], Uğur Gönlügür[4] , Çetin Toraman[5]
1 Antalya Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Temel Bilimler Bölümü, Antalya, Türkiye; nesrin.demir@antalya.edu.tr
2 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Biyoinformatik ve Sistem Biyolojisi Anabilim Dalı, Çanakkale, Türkiye; umitkaradeli@comu.edu.tr
3 Bandırma Özel Royal Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Bandırma, Balıkesir, Türkiye; ebrugdogan@gmail.com
4 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Çanakkale, Türkiye; gonlugur@comu.edu.tr
5 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi, Çanakkale, Türkiye; cetintoraman@comu.edu.tr

ÖZET

Giriş: COVID-19 enfeksiyonunun klinik seyri asemptomatik tablolardan ağır solunum yetmezliğine kadar geniş bir spektrum göstermektedir. Hastalık şiddetinin belirlenmesinde immün yanıt ve özellikle inflamatuvar sitokinlerin rolü kritik öneme sahiptir. Sitokin fırtınası olarak tanımlanan aşırı inflamatuvar yanıt, mortalite ve morbiditenin başlıca belirleyicilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, hastalık şiddeti ile ilişkili sitokinlerin belirlenmesi, hem prognoz öngörüsü hem de immünmodülatör tedavilerin zamanlaması açısından klinik değer taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışmada, COVID-19 hastalarını dört klinik gruba ayırarak inflamatuvar sitokin düzeylerini karşılaştırmayı amaçladık. Böylece, hangi sitokinlerin hastalık şiddeti ile daha güçlü ilişkili olduğunu belirleyerek immünmodülatör veya immünsüpresif tedavinin uygun zamanlamasına katkı sağlamayı hedefledik. Ayrıca, oluşturulan modelin sonuçlarından elde edilen verilerin, gelecekte ortaya çıkabilecek olası viral solunum yolu pandemilerinde erken risk sınıflandırması ve hedefe yönelik tedavi kararlarına katkı sağlayabileceğini göstermeyi amaçladık.

Yöntem: Toplam 140 yetişkin hasta, klinik durumlarına göre dört gruba ayrıldı ve kontrol grubu ile karşılaştırıldı. Katılımcılardan alınan serum örneklerinde IL-1 ailesi, IL-6, TNF-α, IL-36 ve IL-8 düzeyleri ELISA yöntemi kullanılarak ölçüldü ve gruplar arasındaki farklar istatistiksel olarak değerlendirildi. $p<0,05$ değeri anlamlı kabul edildi.

Sonuçlar: Gruplar arasında IL-1β, IL-6, IL-36 ve TNF-α düzeyleri açısından anlamlı farklılıklar gözlendi; özellikle hastalık şiddeti arttıkça belirli sitokinlerde belirgin bir artış eğilimi saptandı. IL-8 düzeylerinde ise anlamlı bir fark bulunmadı. Genel olarak sitokin profili, klinik kötüleşme ile paralel bir artış gösterdi.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular, inflamatuvar sitokin yanıtının COVID-19 hastalığında klinik şiddet ile paralel seyrettiğini göstermektedir. Özellikle IL-1β, IL-6, IL-36 ve TNF-α düzeylerindeki artış, literatürde tanımlanan hiperinflamatuvar süreçlerle uyumlu olup hastalık progresyonunun immünolojik temelini desteklemektedir. Buna karşın IL-8 düzeylerinde anlamlı değişiklik saptanmaması, tüm sitokinlerin şiddet belirteci olarak eşit klinik değer taşımayabileceğini düşündürmektedir.

Sonuç olarak, belirli sitokin panellerinin birlikte değerlendirilmesi, hastalık şiddetinin öngörülmesinde ve immünmodülatör tedavi zamanlamasının belirlenmesinde yol gösterici olabilir. Önerilen bu model, yalnızca COVID-19 için değil, gelecekte gelişebilecek viral solunum yolu pandemilerinde de erken risk sınıflandırması ve hedefe yönelik tedavi stratejilerinin planlanmasına katkı sağlayabilecek translasyonel bir yaklaşım sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Biyobelirteçler, COVID-19, İnflamasyon Mediyatörleri, Sitokinler, Viral Salgınlar.

Sözel Bildiri

ÜSTÜN YETENEKLI ÇOCUKLARLA YÜRÜTÜLEN BAHÇECILIK FAALIYETLERININ PSIKOSOSYAL ÖZELLIKLER VE SOSYAL BECERIYE ETKISI

Ayla Hendekci[1*] Yaren Yılmaz[2]**

** Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Giresun, Türkiye,*
ayla.hendekci@giresun.edu.tr

***Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Giresun, Türkiye,*
yilmazyaren07@gmail.com

ÖZET

Giriş: Üstün yetenekli çocuklarla yapılan psikososyal beceriler kazandırmaya dair kanıt temelli çalışmalar kısıtlıdır.

Amaç: Bu araştırmada üstün yetenekli çocuklara uygulanan bahçecilik faaliyetlerinin psikososyal özellikler ve sosyal becerilerine olan etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Metot: Araştırma ön test son test, tek gruplu ve yarı deneysel çalışma olarak uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemi 40 üstün yetenekli çocuktan oluşmaktadır. Araştırmanın verileri 'Bilgi Formu, Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeği ve Özel/Üstün Yetenekli Ön Ergenlik Dönemindeki Ortaokul Öğrencileri İçin Sosyal Beceri Ölçeği' ile toplanmıştır. Üstün yetenekli çocuklara 6 hafta süren bahçecilik faaliyeti uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik dağılımı, frekans dağılımı, tek yönlü tekrarlı ölçümler anova ve sphericity assumed testi kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan üstün yetenekli çocukların yaş ortalaması 11.52±0.87 olup %52.5'i erkek cinsiyettedir. %95'i bahçecilik faaliyetlerini boş zaman aktivitelerinden biri olarak gördüğünü, %70'i daha önce bahçecilik faaliyetlerine katılmadığını bildirdi. Çalışmada uygulanan bahçecilik faaliyetleri çocukların Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeği toplam puanlarını %71.9 düzeyinde anlamlı ve geniş bir etki oluşturarak artırmıştır ($\eta 2=0.719$). Sosyal Beceri Ölçeği puanlarını ise %74.1 düzeyinde anlamlı ve geniş bir etki oluşturarak artırmıştır ($\eta 2=0.741$).

Sonuç ve Öneriler: Çalışma sonucu, üstün yetenekli çocuklarla yürütülen bahçecilik faaliyetlerinin psikososyal özellikler ve sosyal becerilere faydalı olduğunu göstermiştir. Çocukların gelişimine katkı sunacak doğa temelli müdahalelerin artırılması ve müfredata entegre edilmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: üstün yetenek, sosyal beceri, psikososyal gelişim, bahçecilik faaliyetleri, hortikültürel terapi

Sözel Bildiri

CİLT YAŞLANMASINDA TGF-B/SMAD SİNYAL YOLUNUN ROLÜ

Ayşe ACAR*, Esra AYDEMİR**

** Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Anabilim Dalı, Antalya/Türkiye, ayse.acar.office@gmail.com*

*** Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Anabilim Dalı, Antalya/Türkiye, esra@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Cilt, yaşlanmanın en iyi gözlenebilir organını temsil etmektedir. Ciltteki kırışıklıklar yaş almanın görülür belirteci haline gelmiştir. Cilt; dış faktörlerle sürekli karşılaşan bir organ olarak, mekanik olarak dayanıklı fakat yine de esneklik oluşturan bir bariyer gerektirir. Cilt için gereken dayanıklılık ve esneklik ekstraselüler matriks (ECM) tarafından sağlanır. ECM'nin en yaygın bileşeni olan kolajen, hücrelere mekanik destek sağlar ve doku gelişimini yönlendirir. Yaşla cilt kalitesinin azalması; kolajen sentezinin azalması ve cilt damarlarının azalmasıyla karakterize edilir; bu da elastikiyetin azalmasına ve kırışıklıkların oluşumuna yol açmaktadır. Bu bakımdan kolajen sentezinin arttırılması, kırışıklık oluşumunun önlenmesinde ve dolayısıyla cilt yaşlanmasının önüne geçilmesinde önemli bir faktördür. Böylece hücre içerisinde kolajen üretiminde etkili olan sinyal yolları arasındaki TGF-β (Dönüştürücü Büyüme Faktörü- β)/Smad yolu da cilt yaşlanmasında etkili bir öneme sahiptir. Bu sinyal yolunda, TGF-β reseptörleri ligandları tarafından aktive edildikten sonra; Smadlar, TGF-β aile reseptörlerinin serin/treonin kinaz alanı tarafından fosforile edilir. Fosforile edilen Smad-2/3 daha sonra Smad-4 ile bağlanır ve çekirdeğe girer; burada Smad kompleksi, hedef genlerin promotörleri içindeki dizi-spesifik elementlere bağlanarak gen ifadesini transkripsiyonel olarak düzenler; bu elementler "Smad bağlayıcı elemanlar" olarak adlandırılır. Smad bağlanma elementlerindeki Smad kompleksi, aktivasyon veya baskılama dahil olmak üzere sayısız transkripsiyonel yanıt ortaya çıkarmaktadır. Bu yolağın aktivasyonuyla beraber oluşan yanıtlardan birisi Smad7 proteininin ekspresyonunun artmasıdır. Smad7, Smad2/3-Smad4 kompleksinin oluşumunu engelleyerek TGF-β/Smad yolağının negatif geri bildirimini oluşturmaktadır. Diğer yanıtlardan birisi de Col1a1 ve Col3a1 genlerinin ekspresyonunun artmasıdır ve böylece kolajen sentezinin artması da gerçekleşmektedir. Kısacası TGF-β reseptörlerine ligandın bağlanmasıyla başlayan ve Smad proteinlerinin aracılığıyla oluşan sinyal sonucunda hücre içerisinde kolajen sentezi arttırılır. Böylece cilt yaşlanmasının fiziksel belirteçlerinden olan kırışıklıkların oluşumu engellenir veya oluşan kırışıklıkların hafiflemesi sağlanır.

Anahtar Kelimeler: Cilt, Kırışıklık, Kolajen, Smad, TGF-β

Sözel Bildiri

İTFAİYE PERSONELİNİN AFET MÜDAHALE DENEYİMLERİNİN FENOMENOLOJİK ANALİZİ

Yağmur AYDIN ARIKAN [*], Faruk Özgür GÜNSAY [**], Hümeyra DALBOY [***]

[*]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, yaydin@mehmetakif.edu.tr

[**]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, ozgurgunsay@gmail.com

[***]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, hdalboy16gmail.com

ÖZET

Afetler, ilk müdahale ekiplerinin teknik yeterliliklerinin yanında psikolojik dayanıklılıklarını, karar verme becerilerini ve ekip içi etkileşimlerini doğrudan etkileyen karmaşık süreçlerdir. Afet sahasında aktif rol üstlenen itfaiye personeli, yüksek risk, belirsizlik ve yoğun duygusal yük altında görev yapmakta; bu süreçte yaşadıkları deneyimler mesleki algılarını ve müdahale yaklaşımlarını şekillendirmektedir. Ancak afet müdahalesinin bireysel deneyim boyutunu ele alan nitel çalışmalar sınırlı düzeydedir.

Bu araştırmanın amacı, itfaiye personelinin afet sahasındaki müdahale deneyimlerini, karşılaştıkları operasyonel engelleri ve ağır psikolojik yükleri fenomenolojik bir yaklaşımla derinlemesine incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenen ve deprem, orman yangını, sel gibi farklı kitlesel afetlerde aktif görev almış 13 itfaiye personeli oluşturmaktadır. Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile toplanmış; elde edilen dökümler MAXQDA nitel veri analizi yazılımı kullanılarak tematik ve görsel haritalama (Kelime Bulutu, Kod Matrisi, Tek Vaka Modeli) teknikleriyle analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen tümevarımsal analizler sonucunda, *İlk Gidiş Anı ve Şok, Operasyonel ve Fiziksel Zorluklar, Afetzedeyle Temas ve Psikolojik Yük, Mesleki ve Ruhsal Dönüşüm* ile *Sonuç ve Çözüm Önerileri* olmak üzere beş temel tema elde edilmiştir. Araştırma bulguları, personelin sahadaki en büyük zorluğunun afet dinamiklerinden ziyade kurumlar arası iletişim çöküşü, fiziksel tükenmişlik ve vatandaş baskısı olduğunu göstermektedir. Ayrıca, afetzedelerle kurulan travmatik özdeşimlerin (örn. kurbanla kendi çocuğunu eşleştirme) personel üzerinde ağır bir vicdani yük yarattığı, ancak bu travmanın mesleki bir aydınlanmaya (travma sonrası büyüme) dönüştüğü tespit edilmiştir. İtfaiye personelinin sahadan çıkardığı deneyimler doğrultusunda araştırma, afet yönetiminde "Afet Bakanlığı" gibi tek çatılı bir kurumsal yapılanmaya gidilmesi, sivil toplumun afet psikolojisi konusunda eğitilmesi ve operasyon dönüşü personele zorunlu psikolojik ilk yardım sağlanması yönünde makro düzeyde yapısal öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, İtfaiye Personeli, Fenomenolojik Analiz, Psikolojik Yük, Kriz Yönetimi.

Sözel Bildiri

SPOR VE REKREASYON FAALIYETLERININ SAĞLIK VE YAŞAM ÜZERINDEKI ETKILERI ÜZERINE BIR DEĞERLENDIRME

Doğukan Yıldız*, Ahmet Atalay**

** Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ardahan, Türkiye, dogukan755@icloud.com*

*** Ardahan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ardahan Türkiye, ahmetatalay@ardahan.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Günümüzde teknolojik gelişmelerin hız kazanması ve modern yaşam koşullarının değişmesi bireylerin günlük yaşamlarında daha az hareket etmelerine neden olabilmektedir. Özellikle teknolojinin sunduğu kolaylıklar nedeni ile fiziksel aktivite gereksiniminin azaldığı hareketsiz yaşam tarzının yaygınlaştığı bilinmektedir. Bu durum yalnızca bireysel düzeyde değil aynı zamanda toplum sağlığı açısından da önemli sonuçlar doğurmaktadır. Fiziksel aktivite eksikliği obezite kardiyovasküler hastalıklar diyabet ve çeşitli psikolojik sorunlar gibi birçok sağlık probleminin ortaya çıkmasında belirleyici olabilmektedir. Bu noktada spor ve rekreasyon faaliyetleri bireylerin hem fiziksel hem de psikolojik sağlıklarını korumaları açısından önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte bu tür faaliyetler bireylerin sosyal çevreleriyle etkileşim kurmalarını kolaylaştırmakta ve daha aktif bir yaşam tarzı benimsemelerine katkı sağlamaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı spor ve rekreasyon faaliyetlerinin bireylerin fiziksel sağlıkları psikolojik durumları ve genel yaşam kaliteleri üzerindeki etkilerine odaklanarak bu faaliyetlerin sağlıklı yaşamın sürdürülmesindeki önemini ortaya koymaktır. **Yöntem:** Bu araştırma derleme yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Konu ile ilgili ulusal ve uluslararası literatürde yer alan bilimsel çalışmalar incelenmiş ve elde edilen bilgiler sistematik bir şekilde değerlendirilmiştir. İncelenen çalışmalar fiziksel sağlık psikolojik iyi oluş sosyal ilişkiler ve yaşam kalitesi gibi farklı boyutlar açısından ele alınmış ve mevcut bulgular bu çerçevede yorumlanmıştır. **Bulgular:** Literatürde yer alan çalışmalar düzenli olarak spor ve rekreasyon faaliyetlerine katılan bireylerin fiziksel sağlık göstergelerinde belirgin iyileşmeler olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle kardiyovasküler sistemin daha sağlıklı çalıştığı kas kuvveti ve esneklik düzeylerinin arttığı ve metabolik fonksiyonların olumlu yönde etkilendiği görülmektedir. Ayrıca düzenli fiziksel aktivitenin vücut ağırlığının dengelenmesine yardımcı olduğu bağışıklık sistemini desteklediği ve kronik hastalık riskini azaltmada etkili olduğu belirtilmektedir. Psikolojik açıdan değerlendirildiğinde spor ve rekreasyon faaliyetlerinin bireylerin stres ve kaygı düzeylerini azalttığı ruh hallerini olumlu yönde etkilediği ve genel psikolojik iyi oluşlarını desteklediği anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra rekreasyon faaliyetlerinin bireyler arası iletişimi güçlendirdiği sosyal uyumu artırdığı ve yaşam doyumunu olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Bu tür faaliyetlere düzenli olarak katılan bireylerin yaşam kalitesinin daha yüksek olduğu da dikkat çeken bulgular arasında yer almaktadır. **Sonuç:** Elde edilen bulgular spor ve rekreasyon faaliyetlerinin bireylerin fiziksel psikolojik ve sosyal sağlıklarının geliştirilmesinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu faaliyetlere düzenli olarak katılım sağlanması sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazanılmasına ve yaşam kalitesinin artırılmasına katkı sağlamaktadır. Bu nedenle spor ve rekreasyon faaliyetlerinin teşvik edilmesi bireylerin sağlık düzeylerinin iyileştirilmesi ve toplum sağlığının korunması açısından önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Rekreasyon, Sağlık, Yaşam, Yaşam Kalitesi, Sağlıklı Yaşam

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KLİNİK STRESÖRLERİN TIBBİ HATAYA ETKİSİ

Büşra Nur DURGUN ERYILMAZ[1], Esin ÇETİNKAYA USLUSOY[2]
[1]*Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Isparta.*
[2]*Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Isparta.*

Giriş: Öğrencilerin klinik uygulama sırasında stres yaşamaları öğrencilerde performans kaygısının artmasına ve anksiyeteye sebep olmaktadır. Klinik stresörlerin tıbbi hataya olan etkisinin belirlenmesi ve stresörlerin etkili şekilde yönetilmesi; hataların önlenmesi ve hasta güvenliğinin sağlanması açısından önemlidir.
Amaç: Bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalarda karşılaştıkları stresörlerin tıbbi hata yapma eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemektir.
Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte Ocak- Nisan 2026 tarihleri arasında hemşirelik lisans öğrencilerinde (N=309) yapılmıştır. Verilerin toplanmasında; "Sosyodemografik Özellikler Formu", "Hemşirelik Öğrencilerinin Klinik Stresör Algıları Ölçeği (HÖKSAÖ)" ve "Hemşirelik Öğrencileri İçin Tıbbi Hata Ölçeği (THÖ)" kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise non parametrik testlerden olan Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. İki ölçek arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır.
Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20,67±2,18 olup %83,5'i kadın, %45.6sı 2. Sınıftır. Öğrencilerin HÖKSAÖ ölçek puan ortalaması 90,57±15,76, THÖ ölçek puan ortalaması ise 151,43±22,52 'dir. Öğrencilerin ölçek toplam ve alt boyut puan ortalamalarının cinsiyete, sınıfa, tıbbi hata yapma sayısına ve diğer bazı değişkenlere göre anlamlı derecede farklılık gösterdiği belirlenmiştir. İki ölçek arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı farklılık belirlenmiştir.
Tartışma ve Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin klinik stresör algılarının ve tıbbi hatadan kaçınma tutumlarının ortalamanın üzerinde olduğu saptanmıştır. Klinik stresör algısının yüksek olması tıbbi hataya karşı öğrencilerin daha dikkatli olmasına ve kurallara daha sıkı bağlılık göstermelerine yönelik farkındalıklarının artmasına neden olmuştur.

Anahtar Kelime: Öğrenci hemşire, Klinik stresör, Tıbbi hata

Sözel Bildiri

DİYABET TANISINDA BULANIK MANTIK DESTEKLİ BİR HİBRİT YAKLAŞIM MODELİ

Gültekin ÇAĞIL[*1], Ayşe ÜNLÜ[*2], Sena Nur ADIYAMAN[*3], Gamze ÜNLÜ[**], Alper GÖKSU[*4]

**Sakarya Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü, Sakarya, TÜRKİYE, 1cagil@sakarya.edu.tr, 2ayseunlu@sakarya.edu.tr, 3senaguler@sakarya.edu.tr|, 4agoksu@sakarya.edu.tr*

***Sakarya Yenikent Devlet Hastanesi, Sakarya, TÜRKİYE, dr.gamzeunlu@gmail.com*

ÖZET

Diyabet, dünya genelinde hayat kalitesini düşüren, kalıcı hasarlara yol açabilen ve görülme sıklığı hızla artmakta olan kronik bir hastalıktır. Bu yüzden erken ve doğru teşhis, hastalığın yönetimi ve komplikasyonların önlenmesi açısından hayati önem taşımaktadır. Ancak klinik verilerdeki gürültü, sınıf sınırlarındaki belirsizlikler ve veri dağılımındaki dengesizlikler, geleneksel makine öğrenmesi modellerinin doğruluk payını azaltmakta ve teşhis sürecini zorlaştırmaktadır. Bu zorlukları aşmak amacıyla başlatılan bu çalışmada, Pima Indians Diabetes veri seti kullanılarak hibrit bir karar destek sistemi geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Yöntem kısmında, öncelikle veri ön işleme ve temizleme adımları uygulanmıştır. Ardından keskin sınırların sonuçlar üzerindeki etkisini kıyaslayabilmek amacıyla ikili bir yapı izlenmiştir. Veriler bir yandan ağırlık sapmalarını minimize etmek için Z-skoru normalizasyonuna tabi tutulurken, diğer yandan ölçümleri daha gerçekçi yansıtmak adına her değişkenin doğasına uygun fonksiyonlarla bulanıklaştırılmıştır. Önerilen sistemde; Lojistik Regresyon, Destek Vektör Makineleri, Random Forest, Karar Ağaçları, Yapay Sinir Ağları, XGBoost ve LightGBM gibi farklı karakteristiğe sahip algoritmalar kullanılmıştır. Her bir algoritmanın hem normal hem de bulanık veriler üzerindeki performansı karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş ve en uygun yapılar sıralanmıştır. En başarılı üç modelin ortak kararına dayanan hibrit sistemin nihai performans analizi gerçekleştirilmiştir.

Geliştirilen model, performans testlerinde %80.84 ROC-AUC skoruna ulaşırken, optimize edilen eşik değeri sayesinde riskli gruplar için kritik olan duyarlılık oranı %84 seviyesine yükselmiştir. Önerilen bu yaklaşım, tıbbi verilerdeki belirsizliği yönetmek için farklı bir bakış açısı sunmakta olup, klinik karar verme süreçlerine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Bulanık Mantık, Makine öğrenmesi, Karar Destek Sistemi, Hibrit Model

Sözel Bildiri

COMPARISON OF COST ANALYSES OF TOTAL KNEE ARTHROPLASTY AND PROXIMAL FIBULAR OSTEOTOMY IN TÜRKİYE

Sefa Erdem Karapınar
Department of Orthopedics and Traumatology, Suleyman Demirel University School of Medicine, Isparta, Türkiye, sefaerdemkarapinar@gmail.com

ABSTRACT

Objective: This study aimed to compare the in-hospital costs of total knee arthroplasty (TKA) and proximal fibular osteotomy (PFO), two commonly performed surgical procedures for the treatment of advanced knee osteoarthritis.
Methods: A retrospective analysis was conducted on patients who underwent surgery between January and June 2024 at a tertiary university hospital. Fifty patients with Kellgren-Lawrence grade 3–4 knee osteoarthritis who underwent TKA and fifty patients who underwent PFO were included. Detailed cost data were obtained from the hospital information system, including implant costs, surgical procedure expenses, anesthesia, medications, blood and blood products, laboratory tests, radiographs, consultations, and length of hospital stay. All costs were calculated in Euros (€).
Results: The mean total cost per patient was €875 in the TKA group and €166.3 in the PFO group ($p<0.001$). In the TKA group, implant costs accounted for approximately 65% of the total expenditure, whereas no implant cost was present in the PFO group. The mean length of hospital stay was 7.1 days for TKA and 2.4 days for PFO ($p<0.001$). Medication, hospitalization, and blood product costs were approximately four times higher in the TKA group compared to the PFO group. Although anesthesia and surgical procedure costs were relatively comparable between groups, implant expenses and longer hospitalization were the primary determinants of the overall cost difference.
Conclusion: Proximal fibular osteotomy provides significantly lower in-hospital costs and shorter hospital stays compared to total knee arthroplasty in appropriately selected patients. Implant cost represents the major financial burden in TKA procedures. From a health economics perspective, PFO may serve as a cost-effective alternative surgical option in selected cases of knee osteoarthritis. Larger, multicenter studies are warranted to further validate these findings.

Keywords: Knee osteoarthritis, Total knee arthroplasty, Proximal fibular osteotomy, Cost analysis

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ESASLARINDA HOLİSTİK BAKIM YAKLAŞIMI

Gülcan Baysal
Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı (Yüksek Lisans Mezunu), Antalya, Türkiye, E-posta: glcnglcn920812@gmail.com

ÖZET

Holistik bakım, bireyin fiziksel, psikolojik, sosyal ve manevi boyutlarını bütüncül bir perspektifle ele alan ve hemşirelik disiplininin temel felsefesini yansıtan bir yaklaşımdır. Hemşirelik esasları kapsamında değerlendirildiğinde, bu yaklaşım bireyin yalnızca hastalığa odaklı değil, çok boyutlu gereksinimleri doğrultusunda değerlendirilmesini ve bakımın bireyselleştirilmesini esas almaktadır. Günümüzde kronik hastalıkların artışı, yaşlanan nüfus ve sağlık gereksinimlerinin karmaşıklaşması, bütüncül bakım anlayışının önemini daha da artırmıştır. Holistik bakım; terapötik iletişim, empati, psikososyal destek, hasta eğitimi, çevresel düzenleme ve manevi bakım uygulamalarını içeren kapsamlı bir bakım yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, bireyin iyilik halinin korunması ve geliştirilmesini hedefleyerek yalnızca fizyolojik iyileşmeye değil, genel yaşam kalitesine odaklanmaktadır. Güncel literatür, holistik bakım uygulamalarının hasta memnuniyetini artırdığını, tedaviye uyumu güçlendirdiğini ve hemşire–hasta etkileşimini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Ayrıca bütüncül yaklaşımın, bireyselleştirilmiş bakım planlarının oluşturulmasını desteklediği ve bakım kalitesinin yükseltilmesine katkı sağladığı bildirilmektedir.

Holistik bakım anlayışı, hemşirelik uygulamalarının yalnızca teknik girişimlerle sınırlı olmadığını; etik, insani ve psikososyal boyutları da kapsayan profesyonel bir sorumluluk alanı olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda hemşirelik eğitim programlarında holistik bakış açısının güçlendirilmesi ve klinik uygulamalarda sistematik biçimde entegrasyonunun sağlanması önem taşımaktadır. Bu çalışmada, hemşirelik esasları çerçevesinde holistik bakım yaklaşımına ilişkin güncel literatürün incelenmesi ve klinik uygulamalara yansımalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Holistik bakım, hemşirelik esasları, bütüncül yaklaşım, bakım kalitesi

Sözel Bildiri

THE PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE UPPER EXTREMITY FUNCTION TEST-SIMPLIFIED VERSION IN PATIENTS WITH ACUTE EXACERBATION OF COPD

Aylin Tanrıverdi Eyolcu*, Musa Seyde, Sümeyye Koç***, Furkan Özdemir****, Ozkan Kılıç*****, Gülgün Çerçi******, Sema Savcı*******

**Çankırı Karatekin University, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Çankırı, Türkiye, aylintanriverdi@karatekin.edu.tr*

***Çankırı Karatekin University, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Çankırı, Türkiye, musaseyde1178@gmail.com*

****Çankırı Karatekin University, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Çankırı, Türkiye, sumeyyekoc467@gmail.com*

*****Çankırı Karatekin University, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Çankırı, Türkiye, furkanozdemir@karatekin.edu.tr*

******Çankırı State Hospital, Department of Chest Diseases, Çankırı, Türkiye, drozkankilic@yahoo.com*

*******Çankırı State Hospital, Department of Chest Diseases, Çankırı, Türkiye, gulgun0661@gmail.com*

********Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar University, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Türkiye, sema.savci@acibadem.edu.tr*

ABSTRACT

Background: The Upper Extremity Function Test-Simplified Version (UEFT-S) is a valid and reliable tool in stable COPD and asthma patients; however, there is a lack of information on its psychometric properties in patients with acute exacerbation of COPD (AECOPD). **Aim:** This study aimed to investigate the validity and reliability of UEFT-S in patients with AECOPD. **Methods:** The demographic and clinical features of participants were recorded. Upper extremity function was assessed using the UEFT-S, which was administered twice at a one-hour interval to evaluate test–retest reliability. To determine convergent validity, a spirometer, the modified Medical Research Council dyspnea scale(mMRCS), handgrip and handheld dynamometer, the Short Physical Performance Battery (SPPB), the London Chest Activity of Daily Living Scale (LCADL), and the COPD Assessment Test (CAT) were used. **Results:** Forty AECOPD patients (aged 67.7±8.5 years, 77.5% male) were included in this cross-sectional study. There was a significant difference between the first and second trials of UEFT-S (16.3 ± 4.3 vs 18.1 ± 4.4, $p<0.001$). The test-retest intraclass correlation coefficient was 0.848 (95% CI: 0.316-0.947). UEFT-S was significantly correlated with mMRCS ($r=-0.420$, $p=0.007$), handgrip, upper extremity and respiratory muscle strengths ($r=0.391$-0.500, $p<0.05$), SPPB ($r=0.480$, $p=0.002$), LCADL ($r=-0.497$, $p=0.001$), and CAT ($r=-0.407$, $p=0.009$). **Discussion and Conclusion:** UEFT-S is a reliable and valid tool for assessing upper extremity function in patients with AECOPD. The UEFT-S is suitable for use in clinical settings as a rapid outcome measure of upper extremity function in this population.

Funding: This study was supported by the Scientific and Technological Research Council of Turkey (TÜBİTAK-2209-Project no: 1919B012415231).

Anahtar Kelimeler: Measurement properties, Physiotherapy, Exacerbation

Sözel Bildiri

DİJİTAL MENOPOZ: KADINLARIN MENOPOZ SEMPTOMLARINI YÖNETMEDE MOBİL UYGULAMA VE SOSYAL MEDYA KULLANIM DENEYİMLERİ

Büşra Yılmaz*

** Büşra Yılmaz, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, İstanbul, Türkiye, busra.yilmaz@iuc.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Günümüzde menopozdaki kadınlar, semptom yönetimi ve bilgi arayışı için mobil uygulamalara ve sosyal medya platformlarına sıklıkla başvurmaktadır. Ancak bu dijital deneyimlerin öz bakım süreçlerine etkisi üzerine daha fazla nitel veriye ihtiyaç duyulmaktadır.

Amaç: Menopoz sürecindeki kadınların semptom yönetiminde kullandıkları dijital araçlara yönelik deneyimlerini ve bu araçların öz bakım süreçlerine etkisini nitel yöntemle derinlemesine incelemektir.

Yöntem: Veriler Ekim 2025-Ocak 2026 tarihleri arasında amaçlı ve kartopu örnekleme teknikleriyle toplandı. Örneklem; Türkçe konuşabilen, menopoz sürecinde olan, semptom yönetiminde aktif olarak en az bir dijital aracı kullanan ve gönüllü olan 15 bireyden oluştu. Görüşmeler, 20-25 dakika süren, altı açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış form aracılığıyla çevrimiçi veya yüz yüze gerçekleştirildi. Toplanan nicel veriler IBM SPSS 21 yazılımı ile, mülakat yanıtları ise içerik analizi yöntemiyle değerlendirildi. Nitel Araştırma Raporlama Kriterleri (COREQ) takip edildi. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan onay alındı. Katılımcılardan bilgilendirilmiş olur alındı.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 56.15±4.52, %66,6'sı lise eğitim düzeyinde, çoğunluğu herhangi bir işte çalışmamakta ve sosyoekonomik durumunu orta olarak değerlendirmekteydi. Katılımcıların %53.3',ü menopoz semptomları için daha önce bir hekime veya hemşireye başvurmuş, %20'si perimenopoz döneminde, menopzo döneminde olanlar 5.5±4.50 yıldır menopozdadır. Çalışmada beş ana tema elde edildi: 1. Dijital araç kullanım motivasyonları: Bilgiye hızlı erişim, anonimlik ihtiyacı ve öz yönetim arzusu. 2. Semptom yönetiminde dijital deneyim: Fiziksel semptom takibi ve yaşam tarzı düzenlemeleri. 3. Akran desteği ve duygusal etkileşim: Sosyal medya gruplarında yalnızlık hissinin azalması ve deneyim paylaşımı. 4. Dijital güvenilirlik ve bilgi teyidi: Bilgi kirliliğiyle mücadele ve kaynak doğruluğunu sorgulama stratejileri. 5. Dijital-Profesyonel hizmet karşılaştırması ve hemşirelik: Erişilebilirlik farkları ve kadın sağlığı hemşiresinden dijital rehberlik beklentisidir.

Tartışma ve Sonuç: Bu araştırma, menopoz dönemindeki kadınların dijital sağlık ihtiyaçlarını ve bu süreçteki teknoloji-bakım etkileşimini ortaya koydu. Elde edilen bulguların, kadın sağlığı hemşirelerinin "dijital danışmanlık" rollerinin görünür kılınmasına ve hemşirelik bakımının dijital platformlara entegrasyonu için rehberlik protokollerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu sonuçlar, dijitalleşen sağlık hizmetleri içinde menopozdaki kadınların yaşam kalitesini artırmaya yönelik kanıta dayalı ve erişilebilir hemşirelik müdahalelerinin planlanmasına stratejik bir temel oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Menopoz, Semptom, Mobil Uygulama, Sosyal Medya

Sözel Bildiri

[1]EXAMINING MARKERS OF OBESITY IN ADULT POPULATIONS: A PILOT STUDY

Ezder Dudu*, Dener Beraat**

*Bingöl University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Bingöl, Turkey, duduezder8@gmail.com

**Bingöl University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, bdener@bingol.edu.tr

ABSTRACT

Background: Obesity is a highly prevalent, chronic multisystem disorder and a complex metabolic condition that precipitates numerous health problems (type 2 diabetes hypertension ets.). National epidemiological research in Turkey demonstrates a rapidly increasing prevalence of obesity, surpassing neighboring European countries and approaching the rates observed in the United States. Furthermore, even individuals who are not clinically classified as obese can develop obesity-related health complications, a phenomenon largely attributed to 'normal weight obesity'. Consequently, anthropometric circumference measurements play a crucial role as diagnostic markers. Indices such as waist-to-hip ratio is recognized as valuable indicators for assessing body fat distribution.

Aim: The aim of this study is to evaluate whether Body Mass Index (BMI) measurements are related to circumference measurements.

Methods: The data for this study were collected through face-to-face interviews to gather general information, obtain anthropometric measurements (weight, height), and record specific circumference measurements (waist and hip).

Results: A total of 300 individuals (50% male, 50% female) participated in the study. The mean demographic and anthropometric characteristics of the participants were determined as follows: age 23.15 ± 4.8 years, height 168.86 ± 9.9 cm, and body weight 72.62 ± 17.2 kg. Furthermore, the mean Body Mass Index (BMI) was 25.43 ± 5.7 kg/m², waist circumference as 82.5 ± 13.6 cm, hip circumference as 98.8 ± 10.6 cm, and waist-to-hip ratio as 2.3 ± 11.4. No statistically significant correlation or difference was observed between genders regarding BMI values and waist-to-hip ratios (Gender vs. BMI: $r = -0.07$, $F = 1.759$; Gender vs. Waist/hip ratio: $r = 0.03$, $F = 0.214$; $p > 0.05$). When evaluating the waist-to-hip ratio, a discrepancy was noted between the number of individuals categorized in the low-risk group (n = 297; < 0.94 for males, < 0.8 for females) and the number of subjects classified as overweight (n = 84) and obese (n = 47) according to their BMI groupings.

Discussion and Conclusion: No significant correlation was observed between waist-to-hip ratio and BMI values. However, the observation that individuals with low waist-to-hip ratios are classified as overweight or obese suggests a decreased reliability of BMI primarily due to its inability to account for body fat percentage and distribution. Furthermore, this finding closely mirrors the phenomenon of 'normal-weight obesity'.

Anahtar Kelimeler: Obesity, Body Mass Index (BMI), Waist-Hip ratio, Anthropometry, Body fat distribution

[1] Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen kongre katılımı, TÜBİTAK 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılım Desteği Programı tarafından desteklenmiştir.

Sözel Bildiri

ÜNİVERSITE ÖĞRENCILERININ DEPRESYON VE FIZIKSEL AKTIVITE DÜZEYLERININ VITAMIN ALIMLARI ILE İLIŞKISININ İNCELENMESI: ISPARTA İLI ÖRNEĞI

Hatice Baygut*, İbrahim Kubilay Türkay**

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Isparta, Türkiye
ORCID: 0000-0003-1703-1420, e-posta: haticebaygut@sdu.edu.tr

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Isparta, Türkiye
ORCID: 0000-0001-7694-3804, e-posta: ibrahimturkay@sdu.edu.tr

ÖZET

Üniversite öğrenciliği dönemi, bireylerin hem psikososyal hem de biyolojik açıdan önemli değişimler yaşadığı, yaşam tarzı alışkanlıklarının şekillendiği kritik bir gelişim evresidir. Bu süreçte artan akademik yük, sosyal uyum sorunları, ekonomik kaygılar ve geleceğe yönelik belirsizlikler, öğrencilerde depresif belirtilerin görülme sıklığını artırabilmektedir. Depresyon, yalnızca psikolojik iyilik halini değil, aynı zamanda fiziksel sağlık davranışlarını da etkileyen çok boyutlu bir sağlık sorunudur. Fiziksel aktivite düzeyinin yetersiz olması ile depresyon arasında çift yönlü bir ilişki bulunduğu; düzenli fiziksel aktivitenin nörotransmitter dengesi, stres hormonlarının düzenlenmesi ve öz yeterlilik algısının artması yoluyla depresif semptomları azaltabileceği literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, beslenme faktörleri, özellikle vitamin alımları, mental sağlık ve fiziksel performans üzerinde önemli biyokimyasal mekanizmalar aracılığıyla etkili olabilmektedir. B grubu vitaminleri, D vitamini, antioksidan vitaminler (A, C ve E) ve bazı mikro besin ögelerinin sinir sistemi fonksiyonları, enerji metabolizması, inflamasyon süreçleri ve nörotransmitter sentezi üzerinde belirleyici roller üstlendiği bilinmektedir. Üniversite öğrencilerinde düzensiz beslenme alışkanlıkları, öğün atlama, fast-food tüketiminin artması ve mikro besin ögesi yetersizlikleri yaygın olarak görülmekte olup bu durum hem fiziksel aktivite kapasitesini hem de ruh sağlığını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin depresyon düzeyleri, fiziksel aktivite alışkanlıkları ve vitamin alımları arasındaki ilişkinin incelenmesi, genç yetişkinlerde koruyucu sağlık yaklaşımlarının geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Isparta ili örneğinde gerçekleştirilecek olan bu araştırma, bölgesel sosyokültürel özellikler, yaşam koşulları ve beslenme alışkanlıklarının etkisini de dikkate alarak öğrencilerin sağlık profiline yönelik kapsamlı veriler sunmayı amaçlamaktadır. Elde edilecek bulguların, üniversite gençliğinde depresyon riskinin azaltılması, fiziksel aktivitenin teşvik edilmesi ve dengeli beslenme davranışlarının geliştirilmesine yönelik müdahale programlarının planlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışma sonuçlarının, üniversite sağlık hizmetleri, öğrenci danışmanlık merkezleri ve halk sağlığı politikaları açısından yol gösterici olabileceği öngörülmektedir. Bu nedenle, fiziksel aktivite, beslenme ve mental sağlık arasındaki çok yönlü ilişkilerin bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesi, genç yetişkin nüfusun yaşam kalitesinin artırılması açısından bilimsel ve toplumsal açıdan önemli bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, Depresyon, Fiziksel Aktivite, Üniversite Öğrencileri

Sözel Bildiri

SIÇANLARDA METOTREKSAT KAYNAKLI OKSİDATİF DERİ HASARINA KARŞI KAFEİK ASİT FENETİL ESTERİNİN KORUYUCU ROLÜ: BİYOKİMYASAL VE ANTİOKSİDAN DEĞERLENDİRMELER

Altuntas A[*], Yildirim M[**], Yilmaz HR[***]

[*]*Şehit Yunus Emre Devlet Hastanesi, Dermatoloji Kliniği, Isparta, Türkiye. aysegulyaprak@yahoo.com.tr*

[**]*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye. mehmetyildirim@sdu.edu.tr*

[***]*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji Bölümü, Isparta, Türkiye. hramazany@yahoo.com*

ÖZET

Amaç: Metotreksat (MTX), dermatolojik ve sistemik bozukluklarda yaygın olarak kullanılan bir antimetabolit ajandır, ancak terapötik potansiyeli sıklıkla oksidatif doku toksisitesi ile sınırlanmaktadır. Bu çalışma, propolisten elde edilen güçlü bir antioksidan olan Kafeik Asit Fenetil Ester'in (CAPE), bir sıçan modelinde MTX kaynaklı kutanöz (deri) oksidatif strese karşı koruyucu etkilerini araştırmayı amaçlamıştır.

Gereç ve Yöntem: Otuz adet erkek Wistar albino sıçan rastgele üç gruba ayrıldı (her biri n=10): Kontrol, MTX ve MTX+CAPE. MTX (20 mg/kg, i.p.), MTX ve MTX+CAPE gruplarına çalışmanın 2. gününde uygulandı. CAPE (10 µmol/kg/gün, i.p.), MTX+CAPE grubuna 7 ardışık gün boyunca uygulandı. Çalışmanın sonunda, oksidatif stresi değerlendirmek amacıyla deri dokusu örnekleri süperoksit dismutaz (SOD), katalaz (CAT) enzim aktiviteleri ve malondialdehit (MDA) düzeyleri açısından analiz edildi.

Bulgular: MTX uygulaması, kontrol grubuna kıyasla CAT aktivitesinde anlamlı bir artışla sonuçlanırken ($p=0,0001$); CAPE tedavisi, MTX grubuna kıyasla CAT aktivitesini anlamlı ölçüde azalttı ($p=0,021$). SOD aktivitesi ve MDA düzeyleri gruplar arasında dalgalanmalar gösterse de, farklar istatistiksel olarak anlamlı değildi ($p > 0,05$).

Sonuç: Artmış CAT aktivitesinin de yansıttığı üzere, MTX kutanöz dokuda oksidatif strese yol açmaktadır. CAPE, muhtemelen antioksidan enzim yanıtlarının modülasyonu yoluyla kısmi koruyucu etkiler sergilemektedir. Bu bulgular, CAPE'in MTX'e bağlı kutanöz toksisitenin hafifletilmesinde terapötik potansiyel sunabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar kelimeler: Metotreksat, Kafeik Asit Fenetil Ester, Oksidatif Stres, Antioksidan, Sıçan, Deri.

Sözel Bildiri

FERMENTE SOYA ÜRÜNÜ NATTO'NUN ALZHEİMER HASTALIĞINDAKİ TERAPÖTİK POTANSİYELİ

Günay Sarıkaya[1], Elvan Yılmaz Akyüz[2]

[1] *Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Lisans Öğrencisi* gsarikaya444@gmail.com

[2] *Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü* elvan.yilmazakyuz@sbu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Alzheimer hastalığı (AH), bilişsel gerileme, nöroinflamasyon ve hücre dışı amiloid-beta birikimi ile karakterize ilerleyici bir nörodejeneratif hastalıktır. Geleneksel bir Japon fermente soya ürünü olan natto, içerdiği *Bacillus subtilis* probiyotiği, amiloid plak birikimini baskılayan izoflavonlar ve nattokinaz enzimiyle bağırsak-beyin eksenini düzenleyerek nöroprotektif etkiler sunan potansiyel bir fonksiyonel besindir.AH'ye karşı beslenme müdahaleleri gün geçtikçe önem kazanırken fermente bir soya ürünü olan natto, bilişsel sağlığı destekleyen güçlü bir terapötik potansiyel sunmaktadır.

Amaç: Bu derleme çalışmanın amacı, natto ve bileşenlerinin Alzheimer hastalığı üzerindeki terapötik ve koruyucu potansiyelini güncel klinik veriler ışığında ortaya koymaktır. **Yöntem:** "Alzheimer hastalığı", "natto" ve "fermente soya ürünleri" anahtar kelimeleri tekil olarak ve farklı kombinasyonlarla kullanılarak PubMed, Elsevier ScienceDirect ve SpringerLink veri tabanlarında orijinal makaleler ile literatür incelemeleri taranmıştır. Bu çalışma *TÜBİTAK 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılımı Destekleme Programı* tarafından desteklenmiştir.

Bulgular: Mevcut literatür bulguları, geleneksel bir fermente soya ürünü olan nattonun ve içerdiği nattokinaz, izoflavonlar, *Bacillus* probiyotikleri ve K2 vitamini (MK-7) gibi biyoaktif bileşenlerin Alzheimer hastalığında çok yönlü nöroprotektif etkiler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Natto kullanımının; hastalığın temel patofizyolojisinde yer alan amiloid-beta plak birikimini baskıladığı, kan-beyin bariyeri (BBB) bütünlüğünü onardığı, beyin atrofisini azalttığı ve pro-inflamatuar sitokinlerde (IL-6, TNF-α) anlamlı azalma sağladığı saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda, nattonun nöroinflamasyonu hafiflettiği ve öğrenme-hafıza eksikliklerinde iyileşme sağladığı belirlenmiştir.Bunun yanı sıra natto tüketiminin Alzheimer'a eşlik eden anksiyete ile depresyon gibi nöropsikiyatrik belirtileri iyileştirdiği gözlemlenmiştir. Ayrıca natto gibi fermente gıdalarda yüksek oranda bulunan K2'nin, Alzheimer patolojisinde toksik amiloid-beta kaynaklı nöron ölümlerini engellediği saptanmıştır. Son olarak, nattonun bağırsak disbiyozisini onararak mikrobiyota-beyin eksenini restore ettiği ve geniş çaplı insan kohortlarında majör nörobilişsel bozukluk riskini anlamlı ölçüde düşürdüğü doğrulanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Natto; amiloid plak birikimini önleyen, nörobilişsel bozukluk riskini azaltan, oksidatif stresi baskılayan ve bağırsak florasını iyileştiren çok hedefli bir besindir.Mevcut bulgular, nattonun AH'nin önlenmesinde ve nörodejeneratif sürecin yavaşlatılmasında umut verici bir nutrasötik beslenme müdahalesi olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Natto, Alzheimer Hastalığı, Nattokinaz, Bağırsak-Beyin Ekseni, Nutrasötik

Sözel Bildiri

GEBELİKTEN İLK DİŞE: DÖRT TRİMESTER YAKLAŞIMIYLA MATERNAL-İNFANT AĞIZ SAĞLIĞI VE PEDODONTİSTİN ROLÜ

Furkan Burkay Gürel*

** Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. furkanveburkay@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Maternal ağız sağlığı ve erken çocukluk dönemi dental gelişimi, yaşam boyu oral sağlığın temelini oluşturur. Geleneksel olarak gebelik üç trimester olarak değerlendirilse de, güncel literatür postpartum ilk üç ayı kapsayan 'dördüncü trimester' kavramını önermektedir. **Amaç:** Bu derleme, gebelikten ilk diş sürmesine kadar olan süreçte maternal-infant ağız sağlığını dört trimester perspektifiyle ele almayı ve pedodontistin bu süreçteki benzersiz rolünü tanımlamayı amaçlamaktadır.
Yöntem: AAPD, ADA, ACOG ve CDC'nin 2024-2025 güncel kılavuzları temel alınarak, her trimesterdeki fizyolojik değişiklikler, oral belirtiler, dental tedavi protokolleri ve pedodontistin rolü sistematik olarak gözden geçirilmiştir.
Bulgular: Birinci trimesterde kraniofasyal organogenez gerçekleşir ve acil dışı dental tedaviler ertelenmelidir. İkinci trimester, gebelik gingivitisinin pik yaptığı ve dental tedavilerin en güvenli şekilde yapılabildiği dönemdir. Üçüncü trimesterde supine hipotansiyon riski nedeniyle pozisyon modifikasyonları gerekir. Dördüncü trimester (0-3 ay postpartum), infant oral bakımın başladığı ve S. mutans vertikal transmisyonunun önlenebileceği kritik penceredir.
Tartışma ve Sonuç: Pedodontist, tüm dört trimester boyunca maternal tedavi, prenatal danışmanlık ve infant oral bakım konusunda benzersiz bir pozisyondadır. Bu bütünleşik yaklaşım, erken çocukluk çağı çürüklerinin önlenmesi için kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, Maternal ağız sağlığı, Dördüncü trimester, İnfant oral bakım, Pedodonti

Sözel Bildiri

KRONİK KOMORBİDİTESİ OLAN BİREYİN GORDON'UN FONKSİYONEL SAĞLIK ÖRÜNTÜLERİ MODELİ'NE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ: OLGU SUNUMU

Sibel Yolcu*, Ahsen Sert**

**İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği, İstanbul, Türkiye, sibel.yolcu@atlas.edu.tr*

*** Gaziosmanpaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dahiliye Servisi, İstanbul, Türkiye, 252118005@st.atlas.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Küresel prevalansı 500 milyonu aşan Diabetes Mellitus, mikrovasküler hasar ve arteriyel sertlik yoluyla renal ve kardiyovasküler riskleri artırmaktadır. Tip 2 diyabetli hastaların yaklaşık %40'ında kronik böbrek hastalığı görülürken, %30'u ilk klinik bulgu olarak kalp yetersizliği ile karşılaşmaktadır. Bu ek hastalıklar, yaşam kalitesini ciddi şekilde sınırlar ve ölüm ile hastalık oranlarını belirgin ölçüde artırır.

Amaç: Bu olgu sunumu, DM, hipertansiyon ve kalp yetmezliği tanısı olan bireyin Gordon'ın Fonksıyonel Sağlık Örüntüleri Modeli'ne göre hemşirelik yaklaşımını incelemektedir.

Yöntem: DM, hipertansiyon ve kalp yetersizliği öyküsü bulunan 69 yaşındaki yalnız yaşayan erkek hastanın, 2007 yılındaki sağ alt ekstremite amputasyonu sonrası protez kullanımıyla hareket kapasitesi sınırlanmıştır. Dahiliye servisindeki hastanın verileri Gordon'ın FSÖ Modeline göre toplanıp, 11 iyileştirici süreç ve hemşirelik süreciyle bakım ve takip gerçekleştirildi. Bu olguda Gordon'un FSÖ Modeline dayanarak NANDA ya uygun etkisiz sağlık yönetimi, enfeksiyon riski, kan glukoz düzeyinde dalgalanma riski, bozulmuş doku bütünlüğü, sıvı volüm fazlalığı solunum örüntüsünde bozulma, aktivite intoleransı, düşme riski, uyku örüntüsünde bozulma, bilgi eksikliği, akut ağrı, beden imajında bozulma, etkisiz rol performansı, sosyal etkileşimde bozulma, anksiyete tanıları konarak hemşirelik bakımı sürdürüldü. Ayrıca, hastanın klinik durumu dikkate alınarak potansiyel hemşirelik tanıları doğrultusunda sürekli değerlendirmeler yapılmıştır.

Bulgular: Diyabet yönetimine ilişkin bilgi düzeyinin arttığı, tedavi sürecine daha aktif katılım gösterdiği, solunum sıkıntısında azalma görüldüğü, oksijen satürasyonu hedef aralıkta seyrettiği, günlük aldığı–çıkardığı sıvı dengesinin sağlandığı ve plevral efüzyona bağlı bulgularda gerileme olduğu, diyabet yönetimi ve ayak bakımı ile ilgili bilgileri doğru şekilde ifade edebildiği, hipoglisemi belirtilerini sayabildiği ve enfeksiyon bulgularını tanımlayabildiği gözlemlendi.

Tartışma ve Sonuç: FSÖ Modelinin diyabetik ayak nedeniyle amputasyon olmuş ve çoklu komorbiditesi olan hastalarının bakımında etkin bir model olduğu değerlendirildi. FSÖ Modeli ile hemşirelik bakımının planlanması, hastaların biyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimlerini bütüncül olarak değerlendirmenin yolunu açar; bu da yaşam kalitesinin artmasını ve iyileşme sürecinin desteklenmesini sağlar. Ayrıca, hemşirelik bakımının hastalarda sistematik ve bütüncül şekilde yürütülmesine katkı sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akut Böbrek Yetmezliği, Diabetes Mellitus, Gordon'un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli, Kalp Yetmezliği, Olgu.

Sözel Bildiri

KENTSEL ÇOCUK HASTANELERİNDE AFET HAZIRLIĞI: SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ACİL TAHLİYE TUTUMLARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA[1]

Hande KEKRELİ GÖYLÜSÜN*, Gül Özlem YILDIRIM**

** Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim Araştırma Hastanesi, Anestezi Departmanı, İzmir/ Türkiye. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Tıbbı Anabilim Dalı, PhD Student, İzmir/ Türkiye, handekekreli35@gmail.com*

***Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Ameliyathane Hizmetleri Programı, İzmir/Türkiye, gul.ozlem.yildirim@ege.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Hastaneler, karmaşık ve kritik altyapılar olarak hem doğal hem de insan kaynaklı afetlere karşı oldukça hassastır. Sağlık hizmetlerinin sürekliliğinin ve hasta güvenliğinin sağlanması, etkili hastane tahliye stratejilerini zorunlu kılmaktadır. Bu çalışma, sağlık çalışanlarının acil durum hastane tahliyesine yönelik tutumlarını değerlendirmeyi ve hazırlıklı olma durumlarını etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamıştır.

Yöntem: Bu tanımlayıcı kesitsel çalışma, Türkiye'deki büyük bir çocuk hastanesinde görev yapan 320 sağlık çalışanı ile yürütülmüştür. Veriler, literatür taraması ve uzman görüşlerine dayanarak geliştirilen yapılandırılmış bir anket aracılığıyla toplanmıştır.

Bulgular: Acil durum hastane tahliyesine yönelik genel tutum puan ortalaması 230,25 ± 33,18 (295 üzerinden) olarak saptanmış olup; bu durum tahliye protokollerine karşı genel olarak olumlu tutumlara işaret etmektedir. Ancak bilgi ve beceri düzeyleri, önceki eğitimlere ve afet deneyimine bağlı olarak anlamlı farklılıklar göstermiştir. 6-10 yıllık mesleki deneyime sahip olan ve tahliye eğitimi almış katılımcılar; genel tutumlar, olaya özgü müdahale stratejileri ve bireysel acil durum hazırlığı konularında daha yüksek puanlar almıştır. Deprem, yangın veya patlama gibi olaylara maruz kalanlar da daha yüksek hazırlıklılık düzeyi sergilemiştir. Bununla birlikte, kontrol listelerinin sistematik kullanımı ve kritik fonksiyonların sınıflandırılması konularında eksiklikler tespit edilmiştir.

Sonuç: Bu çalışma, hastane tahliye hazırlığında düzenli senaryo bazlı eğitimlerin ve disiplinler arası iş birliğinin önemini vurgulamaktadır. Eğitim ve önceki afet deneyimi gibi değiştirilebilir faktörleri tanımlayarak, hastane direncinin güçlendirilmesi ve hem ulusal hem de uluslararası düzeydeki afet yönetimi politikalarının şekillendirilmesi için ampirik kanıtlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet Hazırlığı, Hastane Tahliyesi, Çocuk Hastaneleri, Sağlık Çalışanı, Simülasyon Eğitimi

[1] *Bu çalışma, Hande KEKRELİ GÖYLÜSÜN tarafından Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Tıbbı Anabilim Dalı bünyesinde tamamlanan yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

Sözel Bildiri

KİSTİK FİBROZİS İLE İLİŞKİLİ PULMONER ENFEKSİYONLARDA KÜRESEL ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİNİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ (1950–2025)

Gülşah Altan*
** Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye,*
g.bilim35@gmail.com

ÖZET

Giriş: Kistik fibrozis (KF), CFTR (Cystic Fibrosis Transmembrane Conductance Regulator) genindeki mutasyonlara bağlı gelişen kalıtsal bir hastalıktır. Pulmoner enfeksiyonlar, KF'de klinik seyri belirleyen temel faktörlerden biri olup hastalığa bağlı mortalitenin başlıca nedenidir. Bu durum, KF'ye bağlı pulmoner enfeksiyonlara yönelik araştırmaların yıllar içinde belirgin biçimde artmasına yol açmıştır. Ancak literatürün küresel ölçekte yapısal ve tematik gelişiminin bütüncül değerlendirilmesi sınırlıdır.

Amaç: Bu çalışmada, KF ile ilşkili pulmoner enfeksiyonlarda küresel araştırma eğilimlerinin bibliyometrik yöntemlerle analiz edilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Scopus veri tabanında 13 Aralık 2025 tarihinde kistik fibrozis ve pulmoner enfeksiyonlara ilişkin anahtar terimler kullanılarak literatür taraması gerçekleştirilmiştir. 1950–2025 yılları arasında yayımlanan yayınlar çalışmaya dahil edilmiştir. Yayın yılı, yayın dili, en çok yayın yapan ülkeler, kurumlar, dergiler ve yazarlar Microsoft Excel programı kullanılarak analiz edilmiştir. Anahtar kelime ağ analizi VOSviewer programı ile gerçekleştirilmiş ve tematik ağ haritaları oluşturulmuştur.

Bulgular: Çalışmada 8.484 yayın değerlendirilmiştir. Yayın sayısında özellikle 1990'lı yılların ortasından itibaren belirgin artış gözlenmiştir. En çok yayın yapan ülke Amerika Birleşik Devletleri (n=2812) ve en çok yayın yapan kurum Royal Brompton Hospital (n=210) olarak belirlenmiştir. En üretken dergi Journal of Cystic Fibrosis (n=625)'tir. Anahtar kelime ağ analizinde kronik pulmoner hastalık, antimikrobiyal tedavi ve direnç ile patojen odaklı araştırmalar etrafında kümelenen temalar saptanmıştır. *Pseudomonas aeruginosa* en baskın patojen olarak belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: KF ile ilişkili pulmoner enfeksiyonlara yönelik araştırmalar giderek artmakta olup özellikle direnç mekanizmaları ve hedefe yönelik tedavilere yoğunlaşılmaktadır. Bibliyometrik analiz, alanın tarihsel gelişimini ve gelecekteki araştırma önceliklerini ortaya koymada önemli bilgiler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kistik Fibrozis, Pulmoner Enfeksiyonlar, Bibliyometrik Analiz, Araştırma Eğilimleri, Anahtar Kelime Haritalaması

Sözel Bildiri

DİŞ HEKİMLİĞİNDE GÜNCEL BİR RESTORATİF MATERYAL: ALKASİTLER

Çiğdem Küçükeşmen*, Eda Karakuş**

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. ckucukesmen@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. edakarakus@sdu.edu.tr*

ÖZET

Günümüzde, pedodonti alanında yapılan restoratif tedavilerin temel amacı, çürümüş veya eksik dişler nedeniyle, olabildiğince veya tamamen çiğneme fonksiyonunu geri kazandırmaktır. Restoratif tedaviler sırasında, pedodontistlerin birçoğunun ilk tercihi, rezin bazlı kompozit materyaller olmaktadır. Bu nedenle, bu materyallerin içeriğinde çeşitli güncellemeler yapılarak materyallerin mekanik ve fiziksel özellikleri geliştirilmeye, klinik kullanım alanları genişletilmeye çalışılmaktadır.

Pedodontik diş hekimliğinde, uygulanan restoratif materyalin; lokal pH değişimlerine dirençli olmasını ve florür, kalsiyum gibi iyonların salınımıyla, diş restorasyonlarının çevresindeki asit ve bakteri biyofilmlerini nötralize edebilmesi istenmektedir. Materyallerin çürük önleme potansiyelini geliştirmek amacıyla, yapısına florür iyonları ilave edilerek, florür iyonu salınımı yapabilmesi sağlanmaktadır. Bu amaçla üretilen cam iyonomer simanlar sıklıkla kullanılmakla beraber, mekanik mukavemetlerinin kompozit rezinlere göre düşük olması sebebiyle, yeni nesil materyaller geliştirilmiştir. Bu güncel restoratif materyaller arasında, kompozit rezinlerin bir alt sınıfı olarak değerlendirilen alkasitler yer almaktadır. Bu materyallere örnek olarak, Cention N materyali verilebilir. Materyal, cam doldurucular içermekte ve bu sayede florür salımı yapabilme özelliği göstermektedir. Ayrıca kalsiyum ve hidroksit iyonlarının da salınımını gerçekleştirebilmesi nedeniyle, antikaryojenik özellik göstermektedir. Materyalin bir diğer önemli özelliği, hem kimyasal hem de ışık ile polimerize olabilme özelliğine sahip olmasıdır. Bu sayede derin kavitelerin restorasyonlarında da avantaj sağlayabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alkasitler, Cention N, Florür, Kompozit Rezin Materyaller.

Sözel Bildiri

MİNE HİPOPLAZİSİ BULUNAN ANTERİOR DİŞLERİN REZİN İNFİLTRASYON YÖNTEMİ İLE TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU

Eda Karakuş*, Çiğdem Küçükeşmen**

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. edakarakus@sdu.edu.tr*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. ckucukesmen@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Mine hipoplazisi, anterior dişlerde sıklıkla görülen ve estetik problemlere neden olan gelişimsel defektlerden birisidir. Mine oluşumunun farklı aşamalarında meydana gelen problemler, maruziyetin etki ettiği süre ve ilgili faktörlerin etki mekanizmalarına bağlı olarak, farklı sonuçlara neden olabilir.

Amaç: Bu olgu sunumunda, Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Kliniği'ne estetik şikayet ile başvuran bir erkek çocuk hastanın, anterior dişlerinin rezin infiltrasyon yöntemi ile tedavisine yönelik yaklaşım ele alınmıştır.

Yöntem: Üst anterior dişlerinde mine hipoplazisi tespit edilen hastaya yapılan radyografik ve intraoral muayeneler sırasında, ilgili dişlerin sağlıklı oldukları görüldü. Dişlerde bulunan opak beyaz lezyonların minimal invaziv tedavileri için güncel ve etkili bir yöntem olan rezin infiltrasyon tekniği (DMG Icon, USA) ile tedavi edilmeleri planlandı. Lezyon yüzeylerine en az 2 dakika süre ile %15'lik HCl asit jel (Icon-Etch) uygulandı. Daha sonra asit, su ile yıkanarak uzaklaştırıldı. Asitleme prosedürü 3 kez aynı şekilde tekrarlandı. Daha sonraki adım olarak; lezyon bölgesine ethanol (Icon-Dry) 2 dakika boyunca uygulandı ve sonrasında diş yüzeyi kurutuldu. Bir sonraki aşama olarak ise; lezyon yüzeyine, rezin (Icon-Infiltant), 2 dakika boyunca uygulandı ve 40 sn. süreyle LED ışık cihazı ile polimerize edildi. Son aşamada lezyon yüzeyi rutin polisaj prosedürlerine göre polisajlandı.

Bulgular: Tedavi sonunda anterior bölgede bulunan opak beyaz renkli mine hipoplazilerinin görünümünde belirgin bir azalma gözlendi.

Tartışma ve Sonuç: Diş hekimliğinde, rezin infiltrasyon yöntemi; mine hipoplazisi vakalarında, minimal invaziv ve estetiğin hasta açısından ve klinik bakımdan kabul edilebilir seviyede olduğu bir tedavi yaklaşımı olarak uygulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Estetik, Mine Hipoplazisi, Rezin İnfiltrasyon Yöntemi, Diş Hekimliğinde Anterior Estetik Restorasyon Yöntemleri.

Sözel Bildiri

[1]LACTOSE-FREE AND GLUTEN-FREE FUNCTIONAL PUDDING WITH CHIA SEED FLOUR

Karahan Seher*, Uyar Emir, Felek İkranur*****

**Bingöl University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Bingöl, Turkey, seherkarahan205@gmail.com*

***Bingöl University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Bingöl, Turkey, emiruyar46@gmail.com*

****Bingöl University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, ikranurfelek@bingol.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Chia seed flour (CSF), known for its protein content and antioxidant activity, can be formulated in different ratios to increase the antioxidant activity of puddings. Combined with lactose-free milk, it can create a functional food suitable for both celiac patients and individuals with lactose intolerance.

Aim: The aim of this study is to produce gluten-free and lactose-free functional puddings with enhanced antioxidant activity in different formulations using CSF as a starch substitute and lactose-free milk.

Methods: Puddings were prepared using lactose-free milk with CSF as a starch or starch substitute in 5 different formulations. The water and oil retention capacities of the pudding formulations and their color values have been determined. Extracts were prepared from pudding formulations, and total phenolic content analysis and antioxidant activity analysis were performed using the ABTS method. Sensory analyses of the pudding formulations were conducted by panelists.

Results: As a result of sensory evaluation, the formulation containing 3.2% chia seed flour received the highest scores in terms of overall appeal. Color analysis revealed that the addition of CSF caused the color to darken and the yellow-brown tone to increase. It has been determined that CSF pudding formulations increase ABTS activity with increasing concentration. The total phenolic content was found to reach its highest value in the sample containing 6.4% CSF. The highest water retention capacity was found in the 1.6% and 3.2% samples, while oil retention capacity was detected in the control group sample.

Discussion and Conclusion: Analyses revealed that using CSF as a starch substitute increased the antioxidant activity of puddings and that the 3.2% sample was preferred over the control group in terms of sensory appeal. Therefore, it is thought that chia flour could be effectively used as an alternative product in gluten-free and lactose-free diets.

It is supported under TÜBİTAK 2209-A

Anahtar Kelimeler: Chia seed flour, Antioxidant activity, Functional pudding, Lactose-free, Gluten-free

[1]Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen kongre katılımı, TÜBİTAK 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılım Desteği Programı tarafından desteklenmiştir.

Sözel Bildiri

SAĞLIK SEKTÖRÜNDE ÜSTLERİN MOBBING FARKINDALIĞI: ASTLARDAN ÜSTLERE YÖNELİK TERSİNE MOBBİNGİN PSİKOLOJİK VE MESLEKİ ETKİLERİ

Salime BEKTAŞ
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, mail: 20221512020@std.nisantasi.edu.tr

ÖZET

Bu araştırma, sağlık kurumlarında astlardan üstlere yönelen psikolojik baskı (tersine mobbing) olgusunu yönetici perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Literatürde mobbing çoğunlukla üstten alta yönlü bir güç istismarı olarak ele alınmakta; ancak aşağıdan yukarıya yönelen mobbing davranışları görece sınırlı biçimde incelenmektedir. Özellikle hiyerarşik yapının belirgin, iş yükünün yüksek ve duygusal taleplerin yoğun olduğu sağlık sektöründe, yöneticilerin de ast kaynaklı psikolojik baskıya maruz kalabildiği düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışma, yöneticilerin tersine mobbing algı düzeylerini, bu deneyimin psikolojik ve mesleki etkilerini ve kurumsal destek algısı ile ilişkisini nicel olarak incelemektedir. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımı temelinde kesitsel ve ilişkisel desende yürütülmüştür. Örneklem, İstanbul ilindeki özel sağlık kurumlarında görev yapan orta ve üst düzey yönetici konumundaki 54 sağlık çalışanından oluşmaktadır. Veriler; Tersine Mobbing Değerlendirme Ölçeği, Mobbing Etkisi Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri ve SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Ölçeklerin iç tutarlılıkları Cronbach Alpha katsayıları ile değerlendirilmiş, tersine mobbing ölçeğinin yapı geçerliği Açımlayıcı Faktör Analizi ile test edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi, çoklu doğrusal regresyon analizi ve uygun durumlarda parametrik olmayan grup karşılaştırma testleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, yöneticilerin tersine mobbing algısının genel örneklemde düşük–orta düzeyde olduğunu; ancak katılımcıların önemli bir bölümünün bu davranışlara yüksek düzeyde maruz kaldığını göstermektedir. Tersine mobbing ile mobbingin psikolojik ve mesleki etkileri arasında güçlü ve pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Tersine mobbing düzeyi arttıkça yöneticilerde motivasyon kaybı, işe bağlılıkta azalma ve psikolojik tükenmişlik düzeyinin de anlamlı biçimde arttığı; bu ilişkinin istatistiksel olarak güçlü olduğu belirlenmiştir. Buna karşın, kurumsal destek algısının bu olumsuz etkileri anlamlı düzeyde azaltmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca tersine mobbing algısının cinsiyet, pozisyon ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür. Sonuç olarak bu çalışma, sağlık kurumlarında tersine mobbingin yöneticilerin psikolojik iyi oluşu ve mesleki işlevselliği üzerinde ciddi etkileri olan önemli bir örgütsel risk faktörü olduğunu ortaya koymaktadır. Bulgular, mobbing olgusunun yalnızca ast mağduriyeti bağlamında değil, yöneticileri de kapsayan çift yönlü bir örgütsel süreç olarak ele alınması gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tersine Mobbing, Dikey Mobbing, Kurumsal Destek, Sağlık Kurumları, Yönetici Sağlığı

Sözel Bildiri

HASTANELERIN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ: KARANLIK VERI, KAYIT ALTINDAKI UNUTULMUŞ BILGILER

[1]Fatih Şükrü Çiyan, [2]Ebru Öztürk Çopur

[1]Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Kilis, Türkiye.
ciyanfatih64@gmail.com

[2]Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kilis, Türkiye.
ebruozturkcopur@kilis.edu.tr

ÖZET

Modern sağlık sistemleri, dijitalleşme süreciyle birlikte teşhis ve tedavi aşamalarında benzeri görülmemiş hacimde veri üretmektedir. Ancak hastaneler tarafından toplanan, işlenen ve saklanan bu verilerin büyük bir kısmı, bir kez kullanıldıktan sonra analiz süreçlerine dahil edilmeden arşivlerde "Karanlık Veri" olarak atıl kalmaktadır. Elektronik Sağlık Kayıtları (EHR) içerisindeki verilerin yaklaşık %80'ini oluşturan bu gizli bilgi yığını, yapay zeka ve doğal dil işleme teknolojileriyle entegre edildiğinde, kişiselleştirilmiş tıp, erken teşhis ve kaynak yönetimi için kritik içgörüler sunma potansiyeline sahiptir. Literatürdeki mevcut çalışmalar, karanlık verinin "görünür" kılınmasının hasta güvenliğini artırdığını ve maliyetleri düşürdüğünü göstermektedir. Buna karşın, işlenmeyen verilerin kontrolsüz büyümesi; veri güvenliği ihlalleri, uyumluluk sorunları (KVKK/GDPR) ve artan depolama maliyetleri gibi ciddi riskleri de beraberinde getirmektedir. Ayrıca verilerin yapısal düzensizliği, analiz edilmelerini teknik açıdan zorlaştırmaktadır. Sonuç olarak, hastanelerin gelecekteki başarısı, sadece veri toplama kapasitelerine değil, arşivlerinde unuttukları bu karanlık veriyi bilgiye dönüştürebilme yeteneklerine bağlı olacaktır; bu bağlamda karanlık veri, sağlık bilişiminin keşfedilmeyi bekleyen en stratejik kaynağıdır. Bu derleme çalışması, sağlık sektöründeki yapılandırılmamış verilerin: (doktor notları, taburcu özetleri, radyolojik görüntülerin ham verileri ve Sistem işlem kayıtlarının) tanımını, kapsamını ve potansiyel değerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sağlıkta Karanlık Veri, Yapılandırılmamış Veri, Büyük Veri Analitiği, Veri Madenciliği.

Sözel Bildiri

MATERNAL PARACETAMOL USE DURING PREGNANCY EPIDEMIOLOGICAL TRENDS, INDICATIONS, AND POTENTIAL FETAL DEVELOPMENTAL RISKS: A SYSTEMATIC REVIEW

Özen İNAM[1*], Hale BAYRAM[2]**

** Maltepe University, Maltepe Vocational School, Department of Medical Services and Techniques, İstanbul, Turkey, ozeninam@maltepe.edu.tr*

*** Maltepe Faculty of Medicin, Department of Histology and Embryology, İstanbul, Turkey, halebayram@maltepe.edu.tr*

ABSTRACT

Aim: This systematic review aimed to synthesize current evidence on paracetamol (acetaminophen) use during pregnancy, focusing on exposure patterns, biological mechanisms, and associated perinatal, neurodevelopmental, respiratory, and reproductive outcomes. **Methods:** The review was conducted in accordance with PRISMA guidelines. A comprehensive search was performed in PubMed/MEDLINE, EMBASE, Cochrane Library, Web of Science, Scopus, and Google Scholar using Boolean combinations of exposure- and pregnancy-related keywords. Clinical studies published within the last decade and available in full text were included. After screening 420 records and removing duplicates, 11 human-based studies met the inclusion criteria. Study quality was assessed using the Cochrane Risk of Bias tool. Data were synthesized narratively with emphasis on exposure timing, duration, and methodological rigor.

Results: Paracetamol use during pregnancy remains highly prevalent (50–70%), most commonly for headache and migraine. While the majority of women use the drug for short-term indications (<10 days), 9–20% report prolonged use exceeding 20 days. Evidence confirms placental transfer and biologically plausible mechanisms, including oxidative stress, glutathione depletion, endocrine disruption, and reduced hematopoietic stem cell counts. Frequent use (>2 times/week) has been associated with increased risks of stillbirth, low Apgar scores, preterm birth, childhood asthma, altered anogenital distance in males, and potential language delays. However, large sibling-controlled cohort studies suggest that associations with ADHD and ASD may largely reflect familial confounding rather than direct drug effects. **Conclusion:** Although paracetamol remains the preferred analgesic and antipyretic during pregnancy, emerging evidence supports a cautious, dose-conscious, and clinically indicated approach. Further large-scale, methodologically robust studies are needed to clarify causality and critical windows of fetal vulnerability.

Keywords: Pregnancy, Acetaminophen, Paracetemol, Prenatal Exposure, Fetal Development, Pregnancy Outcome, Infant, Women's Health

Sözel Bildiri

MAKSİLLER ANTERİOR POLİDİASTEMALARIN ORTODONTİK TEDAVİ SONRASI DİJİTAL İŞ AKIŞI VE "INJECTION MOULDING" TEKNİĞİ İLE ESTETİK REHABİLİTASYONU: BİR OLGU SUNUMU

Ecehan KAPLAN
Antalya Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Antalya, Türkiye, ecehan.kaplan@antalya.edu.tr

ÖZET

Giriş: Ortodontik tedavi sonrasında, diş boyutları ve ark uzunluğu arasındaki uyumsuzluklar nedeniyle anterior bölgede polidiastemalar kalabilmektedir. Bu vakaların rehabilitasyonunda geleneksel serbest el kompozit uygulamaları hekim bağımlı değişkenlik gösterirken; "Injection Moulding" (enjeksiyon kalıplama) tekniği, dijital planlamaya sadık kalarak öngörülebilir, simetrik ve minimal invaziv sonuçlar sunmaktadır.
Vaka Sunumu: 20 yaşında kadın hasta, ortodontik tedavi sonrası üst anterior bölgedeki yaygın boşluklar (polidiastema) ve estetik kaygı şikayetiyle başvurmuştur. Hastanın kısıtlı zaman dilimi ve yüksek estetik beklentisi doğrultusunda, dijital iş akışıyla desteklenen "Injection Moulding" tekniği planlanmıştır. Ofis tipi beyazlatma protokolü sonrası intraoral tarama ile dijital ölçü alınmış ve 3D model üzerinde şeffaf silikon indeks (Exaclear, GC) hazırlanmıştır. Klinik aşamada, izolasyon sağlandıktan sonra yüksek dolduruculu akıcı kompozit (G-ænial Universal Injectable, GC), hazırlanan indeksteki kanallardan servikalden insizale doğru kontrollü bir şekilde enjekte edilmiştir. Restorasyonlar tek seansta, ideal kenar uyumu ve yüzey pürüzsüzlüğü ile tamamlanmıştır.
Sonuç: Dijital planlama ve enjekte edilebilir kompozit tekniğinin kombinasyonu; klinik uygulama süresini kısaltan, materyal kaybını önleyen ve restoratif süreci standardize eden bir yaklaşımdır. Bu yöntem, özellikle zaman kısıtı olan hastalarda estetik rehabilitasyon için güçlü bir alternatif teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital diş hekimliği, Enjeksiyon kalıplama tekniği, Estetik rehabilitasyon, Polidiastema.

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN DIŞ KAYNAKLI DİŞ RENKLENMELERİ VE TEDAVİLERİ

Çiğdem Küçükeşmen*, Hasan Melih Morsümbül**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. ckucukesmen@gmail.com*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. hasanmorsumbul@sdu.edu.tr*

ÖZET

Günümüzde dişlerde meydana gelen şekil ve renk bozukluklarının çocuk hastaların psikolojilerini etkilediği, sosyal ve okul yaşantılarında özgüven kayıplarına neden olabildiği düşünülmektedir. Diş renklenmeleri ise diş hekimliğinde sık görülen bir estetik sorundur ve son yıllarda diş renklenmesi tedavisi için başvuran genç hasta popülasyonunun arttığı bildirilmektedir. Kalıtsal, çevresel, bakteriyel, medikal faktörlerle meydana gelen diş renklenmeleri, üç kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar; iç kaynaklı, dış kaynaklı ve internalize renklenmelerdir.

Çocuklarda hem süt hem de daimi dişlenmede görülen dış kaynaklı diş renklenmeleri, metalik bileşiklerin neden olduğu metalik renklenmeler ve metalik olmayan renklenmeler olarak iki gruba ayrılmaktadır. Diş yüzeyi üzerinde bulunan pelikıl ve plağın ağız içindeki renklendirici ajan ile etkileşimi metalik olmayan dış kaynaklı renklenmeyi oluşturur. Bu renklenmenin etyolojisinde gıdalar, gargaralar ve kromojenik bakteriler yer almaktadır. Metalik renklenmeler ise, mesleki olarak metal tuzlarına maruz kalma ve metal tuzları içeren ilaçları kullanma sonucu meydana gelir.

Çocuklarda görülen dış kaynaklı diş renklenmelerinin tedavisinde renklenmenin etiyolojisi anlaşılıp tedavi yöntemi belirlenmelidir. Ultrasonik ve sonik temizleyiciler ve polisaj işlemleri çoğunlukla yeterli olmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Çocuklarda Görülen Dış Kaynaklı Diş Renklenmeleri, Kromojenik Bakteriler, Pelikıl, Metalik Renklenmeler, Polisaj.

Sözel Bildiri

GEÇ TRAVMAYA BAĞLI PERİAPİKAL LEZYON GELİŞEN ALT DAİMİ KESİCİ DİŞLERİN TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU

Hasan Melih Morsümbül*, Çiğdem Küçükeşmen**

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. hasanmorsumbul@sdu.edu.tr*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. ckucukesmen@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Dental travmalar, çocukluk ve ergenlik döneminde sık karşılaşılan ve uzun dönemli komplikasyonlara yol açabilen durumlardır.
Amaç: Bu sunumun amacı, dental travma sonrası görülen pulpal ve periapikal patolojilerin yönetimi ve geç travma sonucu görülen mobilite ve kemik kayıplarına vurgu yapmaktır.
Yöntem: Sistemik olarak sağlıklı 13 yaşında bir kız çocuk hasta mandibular anterior bölgede ağrı ve dişlerde mobilite şikayetiyle Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Ana Bilim Dalı'na başvurdu. Alınan anamnez sonucunda, bir yıl önce dental travma geçirdiği öğrenilmiştir. Yapılan klinik muayenede 31, 32, 41, 42 numaralı dişlerde perküsyon ve palpasyon testine pozitif, vitalite testlerine ise negatif yanıt alınmıştır. Ayrıca 41 numaralı dişte komplike olmayan kron kırığı gözlenmiştir. Yapılan radyografik incelemede periapikal lezyon varlığı tespit edilmiştir. Tanı doğrultusunda ilgili dişlere kanal tedavisi planlanarak, rubber-dam altında kök kanal tedavisine başlanmıştır. 31 ve 41 numaralı dişlerdeki püy akışı pansumanlarla desteklenerek püy akışı kontrol altında alındıktan sonra, dişlere üç hafta boyunca kalsiyum hidroksit içerikli medikament yerleştirilerek bekletilmiştir. Üç hafta sonunda ilgili dişlerin kök kanal tedavileri tamamlanmıştır.
Bulgular: Hastanın iki ay boyunca yapılan takip muayeneleri sonucunda; ilgili dişlere ait semptomların geçtiği, yapılan radyografik değerlendirme sonucunda ise, periapikal bölgede kemik iyileşmesinin gerçekleştiği gözlendi.
Tartışma ve Sonuç: Dental travma öyküsü olan hastalarda uzun dönemli takip büyük önem taşımaktadır. Bu olguda olduğu gibi, geç dönemde ortaya çıkan geniş periapikal lezyonlar, endodontik tedavilerin uygulanması sonucu yönetilebilmektedir. Bu olgu sunumu travma geçirmiş ve uygun kök kanal tedavisi yapılan dişlerde, düzenli klinik ve radyografik takibin önemini ve tedavinin başarılı sonucunu vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Travma, Periapikal Lezyon, Mobilite, Endodontik Tedavi.

Sözel Bildiri

[1]INTUITIVE EATING APPROACH IN OBESE INDIVIDUALS

Emir UYAR*, Seher KARAHAN, İkranur FELEK***, Meryem BASATEMÜR******

**Bingöl University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Bingöl, Turkey, emiruyar46@gmail.com*

***Bingöl University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Bingöl, Turkey, seherkarahan205@gmail.com*

****Bingöl University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics,Bingöl, Türkiye ikranurfelek@bingol.edu.tr*

***** Bingöl University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Bingöl, Türkiye,*

mbasatemur@bingol.edu.tr

ABSTRACT

Background: The prevalence of obesity is steadily increasing worldwide, and many different treatment approaches for obesity have been developed. “Intuitive Eating,” which rejects the diet mentality and emphasizes eating according to the individual's physiological hunger and fullness cues, is one such important approach. Therefore, it is thought that increasing people's awareness of intuitive eating may be protective against obesity.

Aim: The aim of this study is to review studies examining the relationship between intuitive eating and the increasing prevalence of obesity today.

Literature Overview: In studies within this scope in the literature, a model of eating based on physical hunger and satiety signals (determining when and how much to eat) has been applied.

Results: Studies have found a negative relationship between the intuitive eating scale and body weight, BMI, waist circumference, and waist-to-hip ratio, while a positive relationship has been found between intuitive eating status and accurate perception of internal state. Additionally, higher intuitive eating status in older adults has been associated with lower LDL and higher HDL, and these findings suggest that intuitive eating interventions may help reduce the risk of CVD in older adults.

Discussion and Conclusion: Although most cross-sectional studies have found a negative correlation between BMI and intuitive eating, clinical studies have determined that intuitive eating interventions are effective in preventing weight gain rather than promoting weight loss. It is also thought that the practice of “unconditional permission to eat whatever one wants whenever one wants” may increase the consumption of unhealthy foods. Additionally, clinical studies involving a large sample size and participants with varying degrees of obesity are needed to determine whether intuitive eating can be used as a treatment approach.

Anahtar Kelimeler: Intuitive eating, obesity, body weight, weight loss

[1]Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen kongre katılımı, TÜBİTAK 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılım Desteği Programı tarafından desteklenmiştir.

Sözel Bildiri

TAKOTSUBO KARDİYOMİYOPATİSİ VE HEMŞİRELİK YÖNETİMİ

Sibel Yolcu*, M.Obada Kasem **

**İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği, İstanbul, Türkiye, sibel.yolcu@atlas.edu.tr*

***Özel Aile Tıp Merkezi Acil Birimi, İstanbul, Türkiye, obada.kasem@gmail.com*

ÖZET

Bu derlemenin amacı, Takotsubo kardiyomiyopatisi (TCM) ile ilgili güncel bilgiler sunmak ve hemşirelik bakımına yönelik temel yaklaşımları sistematik bir şekilde ele almaktır. Takotsubo sendromu 1990'ların başlarından beri "stres kaynaklı kardiyomiyopati" ya da "kırık kalp sendromu" olarak da bilinen, çoğunlukla yoğun duygusal veya fiziksel stresin tetiklediği geçici sol ventrikül işlev bozukluğudur. Hastalığın adı sol ventrikülün apikal balonlaşmasının Japon ahtapot tuzağı takotsuboya benzemesinden gelir. Ekokardiyogramda kalp geniş tabanlı ve uzun boylu olarak görüntülenir. Bu sendrom sıklıkla akut miyokard enfarktüsünü taklit eder, ancak koroner tıkanıklık olmaksızın ve orantısız bir şekilde duygusal sıkıntı sonrasında postmenopozal kadınları etkiler. Rutin klinik takibin ötesinde, hemşireler tarafından kurulan terapötik ilişki, kriz sonrası iyileşmede hayati öneme sahip olan duygusal kapsama ve anlamlandırma için bir kanal görevi görmüştür. Bu bağlamda, duygusal kırılganlığın değerlendirilmesi, terapötik destek sunulması ve psikolojik ile fizyolojik iyileşmeyi kolaylaştıran insan merkezli bakımın sağlanmasında kritik öneme sahiptir. Hemşireler; miyokard enfarktüsü belirtileri gösteren, aynı zamanda koroner arter hastalığı açısından düşük risk taşıyan bireyler için, stresli bir olay sonrası ortaya çıkabilecek semptomlara karşı eğitim ve danışmanlık desteği sunmaya hazır olmalıdır. Bu hastalığın çoğu geri dönüşümlü olsa da, akut dönemde aritmi, kardiyojenik şok, kalp yetmezliği ve tromboemboli gibi morbiditeler gelişebileceğinden, hemşirelik bakımında erken değerlendirme, sürekli kardiyak monitörizasyon, normal hemodinamik parametrelerin izlenmesi ve erken tanılanan komplikasyonlar hayati önem taşımaktadır. Hemşire tarafından TCM' yi karakterize eden unsurların (önceki günlerden semptomlar veya olaylar dahil) doğru bir şekilde sorgulanması, TCM' nin tanınmasını en uygun hale getirir. Bu nedenle, hemşire, anamnez alma anında, hastanın algılarını anlamak için duyguların sözel ifadesini teşvik etmeli, hemşirelik ayırıcı tanı hatalarını önlemek için TCM belirti ve semptomlarını tanımaya önemli bilgiler sağlayabilecek aile üyeleri, arkadaşlar veya yakın kişilerle görüşmelidir. Hemşirelerin TCM semptomlarını ve tetikleyicilerini derinlemesine bilmesi, hatalı tanıları önlemek ve komplikasyonları yönetmek için kritiktir. Hemşire, sadece klinik bulguları değil, hastanın ve yakınlarının aktardığı duygusal hikâyeleri de analiz ederek "kırık kalplerin" iyileşme sürecinde kilit rol oynar. Literatürdeki sınırlı çalışma sayısı göz önüne alındığında, TCM'nin erken tanısı ve hemşirelik bakım kalitesinin artırılması için daha kapsamlı araştırmalara ve özel eğitim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Takotsubo Kardiyomiyopatisi, Hemşirelik Bakımı, Hasta Eğitimi.

Sözel Bildiri

SAĞLIKLI KADINLARDA WUNDA CHAIR PILATES VE MAT TEMELLİ PİLATES EGZERSIZLERININ DENGE ÜZERINDEKI AKUT ETKILERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Mina Hassan Sohaib Al Dewachi[1], Mahsa Mehrabi[2], Mohammad Reza Rahimi Sard Rod[3], Şensu Dinçer[4], Begüm Kara Kaya[5], Berivan Beril Kılıç[6]

[1] Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, hasanmina527@gmail.com

[2] Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, mahsamehrabi358@gmail.com

[3] Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, rahimimehmet31@gmail.com

[4] İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Spor Hekimliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, dincersu@gmail.com

[5] Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, bkara@biruni.edu.tr

[6] Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, berilk@biruni.edu.tr

ÖZET

Giriş: Pilatesin dengeyi geliştirdiği bilinmesine rağmen, farklı Pilates yaklaşımlarının tek seanslık uygulamalar sonrası denge üzerindeki etkilerini karşılaştıran çalışmalar sınırlıdır.

Amaç: Çalışmanın amacı, sağlıklı yetişkin kadınlarda Wunda Chair Pilates ve Mat temelli Pilates egzersizlerinin denge performansı üzerindeki akut etkilerini karşılaştırmaktır.

Yöntem: İki gruplu, deneysel ve ön test–son test tasarımına sahip bu araştırmaya 18–45 yaş arası 40 sağlıklı kadın dahil edildi. Katılımcılar randomizasyonla Wunda Chair Pilates (n=20; yaş: 34,70 ± 2,72 yıl; deneyim: 14,55 ± 2,81 ay) ve Mat Pilates (n=20; yaş: 33,80 ± 2,17 yıl; deneyim: 13,85 ± 2,35 ay) gruplarına ayrıldı. Her iki gruba 45 dakika süreli tek seans Pilates yaptırıldı. Wunda Chair grubundaki katılımcılar egzersizleri chair ekipmanı üzerinde gerçekleştirirken, Mat Pilates grubundaki katılımcılar uygulamaları mat ve BOSU kullanarak tamamlamıştır. Egzersiz öncesi ve sonrasında statik denge (Tek Ayak Denge Testi, gözler açık/kapalı), dinamik denge (Y Denge Testi, YDT) ile fonksiyonel mobilite ve denge (Zamanlı Kalk ve Yürü Testi, ZKYT) değerlendirildi. Veriler SPSS 22.0 ile analiz edildi.

Bulgular: Gruplar başlangıç demografik özellikler ve ZKYT açısından benzerdi ($p>0,05$). Statik denge (gözler açık/kapalı, sağ–sol) ile YDT'nin posteromedial, posterolateral ve kompozit skorları chair grubu lehine daha yüksekti ($p<0,05$); YDT anterior skorunda fark yoktu ($p>0,05$). Akut etki analizinde her iki grupta tüm parametrelerde iyileşme gözlendi ($p<0,05$). Gözler kapalı sağ ($p=0,006$) ve sol ($p<0,001$) tek ayak denge, ZKYT ($p=0,010$), sağ YDT posteromedial ($p=0,011$) ve kompozit skorunda ($p=0,034$) Wunda Chair grubu lehine daha fazla artış saptandı; diğer değişkenlerde fark bulunmadı ($p>0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Her iki Pilates yaklaşımı sağlıklı kadınlarda akut dengeyi olumlu yönde etkilemiş; ancak statik ve dinamik denge ile fonksiyonel mobilite açısından Wunda Chair egzersizleri daha yüksek kazanım sağlamıştır. Bu durumun, chair düzeneğinin sağladığı artmış propriyoseptif girdi ve kontrollü konsantrik–ekzantrik kas aktivasyonu yoluyla nöromüsküler kontrolü daha etkin uyarmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Hızlı denge gelişimi hedeflenen durumlarda Wunda Chair öncelikli olarak tercih edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Mat Pilates, Wunda Chair, Statik Denge, Dinamik Denge, Fonkiyonel Mobilite

Sözel Bildiri

DİYABET NİYET, TUTUM VE DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ' NİN GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI

Sibel Yolcu*, Zehra Durna**

**İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği, İstanbul, Türkiye, sibel.yolcu@atlas.edu.tr*

***Demiroğlu Bilim Üniversitetesi, Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye, zehra.durna@demiroglu.bilim.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Diabetes Mellitus, insülinle ilgili sorunlar nedeniyle besinlerin yeterli kullanılmamasına ve komplikasyonlara yol açan kronik bir hastalıktır. Diyabetli bireyler dünya genelinde artmakta olup, etkin yönetim ve öz bakım uygulamaları önemlidir. Hastaların aktif katılımı ve hemşire liderliğinde motivasyon çalışmaları öz bakımı geliştirmek için gereklidir.
Amaç: Bu çalışmanın amacı, Diyabet Niyet, Tutum ve Davranış Ölçeği' nin (DIAB-Q) Türkçe Formu' nun geçerlilik ve güvenilirliğini değerlendirmektir.
Yöntem: Bu araştırma metodolojik bir çalışmadır. Örneklem Tip 2 diyabet tanısıyla tedavi edilen toplam 125 hasta çalışmaya dahil edilmiştir. Ölçme aracının güvenilirliği test tekrar test ve iç tutarlık denetlemesinde kullanılan Cronbach Alfa ve madde toplam korelasyonu ile sınanmıştır. Uzman görüşleriyle kapsam geçerliği sağlanmış, ölçeğin dil eşdeğerliği ve çeviri-geri çeviri ile dil geçerliliği test edilmiştir. Güvenirlik ve yapı geçerliliği için Doğrulayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır. Ayrıca, 30 kişiye test-tekrar test yapılmış ve sınıf içi korelasyon katsayısı değerlendirilmiştir. İçerik geçerliliğinde uzmanlar arasında uyum saptanmıştır.
Bulgular: DIAB-Q, 6 psikolojik yapıyı içeren 17 maddeden oluşmaktadır. Güvenilirlik katsayısı ölçek alt boyutlar için 0.598-0.896 arasında değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında DIAB-Q Türkçe formunun iç tutarlılığının ve homojenliğinin yeterli olduğu söylenebilir. Madde toplam puan korelasyon değerlerinin yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir. DIAB-Q Türkçe formunun ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizinde, faktör yüklerinin 0,588-0,903 arasında iyi olduğu görülmektedir. Ki-Kare İyilik Uyumu ($\chi 2$ (103)) =1,638 ile mükemmel uyuma RMSEA= 0.072 ile kabul edilebilir uyuma sahip olduğunu göstermektedir.
Sonuç: Türkçe' ye uyarlaması yapılan Diyabet Niyet, Tutum ve Davranış Ölçeğinin geçerli ve güvenir bir ölçek olduğu ve ayrıca ölçeğin güvenirliğinin, dil ve içerik geçerliliği ölçütlerini sağladığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 Diyabet, Bireysel Yönetim, Geçerlik, Güvenirlik, Hemşirelik, Ölçek.

Sözel Bildiri

PASLANMAZ ÇELİK KRON RESTORASYONLARA İLİŞKİN EBEVEYNLERİN BİLGİ DÜZEYLERİ VE BAKIŞ AÇILARI

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Gamze UZUN**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, ckucukesmen@gmail.com*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, dtgamzeuznn@gmail.com*

ÖZET

Diş çürüğü, birçok farklı sebeplerle ortaya çıkan ve dişlerin sert dokularını etkileyen bir hastalık olup, beslenmeyle vücuda alınan karbonhidratların; bakteriler tarafından fermente edilmesiyle ortaya çıkan asitlerin, dişlerin mine ve dentin dokularında neden olduğu yıkım olarak tanımlanmaktadır. Çürüklerin tedavi edilmesi, diş yüzeylerindeki çürük dokuların temizlenmesi, yeni çürük oluşması ihtimallerinin azaltılması, demineralizasyon olgusun durdurulması, diş yapılarının çiğneme, estetik, fonasyon ve fonksiyon açısından eski haline döndürülmesi, diş çürüğü enfeksiyonunun yayılmasının durdurulması ve diş kayıplarının önlenmesi gibi çok önemli faydalar sağlamaktadır. Paslanmaz çelik kronlar (PÇK), süt molar dişlerinin kron restorasyonlarında altın standart olarak değerlendirilmektedirler. Günümüzde geliştirilen yeni restoratif teknikler ve materyaller bulunmasına rağmen; dayanıklı, ekonomik ve pratik bir restorasyon tipi olan paslanmaz çelik kronlar, iki, üç veya daha fazla yüzeylerinde çürük bulunan, aşırı kron harabiyetli süt dişlerinin yanı sıra, posterior daimi dişlerin restorasyonlarında da başarıyla kullanılmaktadırlar. Gelişimsel sebeplerle aşırı madde kaybı olan dişlerde dental tedaviler zorlaşmaktadır. Böyle durumlarda PÇK'lar pratik bir çözüm sağlamakta ve sıklıkla kullanılmaktadırlar. Gelişimsel kusurları olan dişlerde, okluzal ilişkileri korumakta ve diş yapısını desteklemektedirler. PÇK ile yapılan restorasyonlar, uzun yıllardır dayanıklılıklarının ve prognozlarının daha iyi olduğu düşünülerek, geleneksel restoratif tedavilere iyi bir alternatif olarak değerlendirilmektedirler. Paslanmaz çelik kronlar; kırılmaya karşı dayanıklı, aşınmaya karşı dirençli ve maliyetleri düşük materyallerdir. Kan ve tükürük varlığında, izolasyonun tam olarak sağlanamadığı durumlarda bile, hızlı ve başarılı bir şekilde dişe yerleştirilip simante edilebilirler ve yerleştirilebilmeleri için minimum oranda preparasyon gerektirirler. Boyut ve şekil olarak normal dişlere benzer yapılmış olup, uygun oklüzyonu sağlamakta kolaylık sağlarlar. PÇK'lar, dişleri asit ataklarına ve çiğneme kuvvetlerine karşı korurken, aynı zamanda dişlerdeki hassasiyetlerin de azalmasında önemli avantajlara da sahiptirler.

Tüm bu klinik avantajlarına rağmen, paslanmaz çelik kronların estetik açıdan metalik görünüme sahip olmaları, özellikle çocuk hastalarda ve ebeveynlerinde tedaviye yönelik tereddütlere ve olumsuz algılara yol açabilmektedir. Çocuklarda ağız ve diş sağlığına yönelik tedavi kararlarının büyük ölçüde ebeveynler tarafından verildiği göz önünde bulundurulduğunda, ebeveynlerin paslanmaz çelik kronlara ilişkin bilgi düzeyleri, tutumları ve bakış açıları; bu restorasyonların kabul edilmesi, uygulanabilirliği ve uzun dönem tedavi başarıları üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

Ebeveynlerin paslanmaz çelik kronlara ilişkin yeterli ve doğru bilgiye sahip olmamaları; estetik kaygılar, yanlış inanışlar veya eksik bilgilendirme nedeniyle, tedavinin reddedilmesine ya da ertelenmesine neden olabilmektedir. Bu durum, özellikle ileri derecede çürük veya yapısal madde kayıpları bulunan süt dişlerinde, çocuğun ağız sağlığının ve yaşam kalitesinin olumsuz etkilenmesiyle sonuçlanabilmektedir. Bu nedenle, paslanmaz çelik kronlara yönelik ebeveyn bilgi düzeylerinin ve bakış açılarının değerlendirilmesi, klinik uygulamalarda ebeveyn bilgilendirme süreçlerinin geliştirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diş çürükleri, Süt molar dişleri, Paslanmaz çelik kronlar, Pediatrik diş hekimliği, Ebeveyn tutumu

Sözel Bildiri

ADÖLESAN HASTADA DAİMİ MOLAR DİŞTE GÖRÜLEN PERİAPİKAL APSE OLGUSUNUN ENDODONTİK TEDAVİ İLE BAŞARILI YÖNETİMİ

Gamze UZUN*, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN**

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, dtgamzeuznn@gmail.com*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, ckucukesmen@gmail.com*

ÖZET

Endodontik tedavi, nekrotik veya enfekte pulpa dokusunu uzaklaştırmak, kök kanal sistemini dezenfekte etmek ve üç boyutlu sızdırmaz şekilde kanalı doldurmak amacıyla yapılmaktadır. Pulpa nekrozu sonucu oluşan periapikal lezyonlar, genellikle kronik inflamasyonla gelişmekte ve radyografik olarak periapikal radyolusensi şeklinde görülmektedir. Uygun preparasyon, irrigasyon ve obturasyon ile enfeksiyon ortadan kaldırılıp, periapikal dokular iyileşmekte ve lezyon gerilemektedir.

Bu olgu sunumunda; 15 yaşındaki kız çocuk hasta, 46 numaralı dişinden kaynaklanan ağrı şikâyeti ile kliniğimize başvurmuştur. Ekstraoral muayenede şişlik izlenmiş, intraoral muayenede ise; vitalite, perküsyon ve palpasyon testlerine negatif cevaplar alınmıştır ve dişte mobilite olmadığı tespit edilmiştir. İntraoral radyografide periapikal abse saptanmıştır. Çalışma boyutu belirlendikten sonra rubber-dam izolasyonu sağlanarak mekanik enstrümantasyon yapılmıştır. Kök kanalı %2,5 sodyum hipoklorit (NaOCl), %17 EDTA ve salin solüsyon ile irrigasyon protokolüne uygun şekilde yıkanmıştır. Kanal içerisine kalsiyum hidroksit bazlı medikament (Calciplus,ABD) yerleştirilmiştir. İki hafta sonra gerçekleştirilen ikinci randevuda kanal içi medikament temizlenmiştir. Kök kanalları, soğuk lateral kondenzasyon gutta-perka tekniği ve epoksi rezin içerikli kök kanal patı (Endoplus,Germany) kullanılarak doldurulmuştur. Diş kompozit rezin (Dynamic Plus, Almanya) ile restore edilmiştir.

Kontrol seanslarında intraoral absenin tamamen iyileştiği, furkasyon bölgesinin normal görünüm kazandığı ve başlangıçta radyografik olarak gözlenen periapikal lezyonun belirgin şekilde küçüldüğü izlenmiştir. Bu olgu, endodontik tedavinin başarısında; doğru tanının, uygun tedavi protokolünün ve düzenli takibin önemini bir kez daha vurgulayarak pedodonti pratiğindeki önemine de işaret etmiştir. Çocuk ve adölesan hastalarda daimi dişlerin oral kavitede olabildiğince korunması, fonksiyon, estetik ve psikososyal gelişim açısından kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Kök Kanal Tedavisi, Periapikal lezyon, Çocuk Diş Hekimliği ,Nekrotik Pulpa, Kalsiyum Hidroksit

Sözel Bildiri

DİŞ ÇEKİMİ SONRASI GELİŞEN NADİR BİR KOMPLİKASYON : SERVİKOFASİYAL AMFİZEM VE PNÖMOMEDİASTİNUM

ERSİN TOPRAK*
Uzm. Dr., Afyonkarahisar Dinar Devlet Hastanesi, Acil Tıp drtprkersn@gmail.com

ÖZET

Giriş: Diş çekim işlemleri günümüzde sıklıkla yapılan ve her yaş grubunda uygulanabilen bir tedavi şeklidir. Diş çekimi sonrasında ise ağrı, ödem, alveolit, yara yerinde kanama, yutkunma zorluğu gibi komplikasyonlar görülebilmektedir. Pnömomediastinum ve cilt altı amfizem ise bu işlemin çok nadir görülen komplikasyonlarındandır.
Amaç: Bu olgu sunumunda amacımız diş çekimi sonrası hayati öneme sahip pnömomediastinum gelişebileceği konusunda farkındalık yaratmaktır.
Olgu: Bilinen sistemik hastalığı olmayan 31 yaş kadın hasta, sabah yapılan diş çekimi işlemi sonrası boyun sağ tarafında başlayan ağrı ve şişlik şikâyeti ile tarafımıza başvurdu. Vital bulguları stabil olan hastanın fizik muayenesinde boyun sağ tarafta submandibular bölgede krepitasyon ve ısı artışı mevcut idi. Posteroanterior akciğer grafisinde servikal bölgeden başlayan ve mediastinuma uzanım gösteren hava dansiteleri mevcut idi. Hastaya çekilen bilgisayarlı toraks tomografisinde servikofasiyal amfizem ve pnömomediastinum tespit edildi. Perikardiyal serbest hava ve pnömotoraks saptanmadı. Hastanın orali stoplandı, non-steroid anti inflamatuvar ilaç tedavisi ve geniş spektrumlu antibiyotik profilaksisi başlandı. Hasta takip ve tedavi amacıyla Göğüs Cerrahi servisine interne edildi.
Sonuç ve Tartışma: Pnömomediastinum, mediastinumda hava bulunmasıyla karakterize klinik tablodur. İatrojenik, travmatik, spontan veya enfeksiyöz durumlar nedeniyle ortaya çıkabilmektedir. Baş-boyun cerrahisi, entübasyon, mekanik ventilasyon, özefagus perforasyonu ve diş cerrahisi sonrasında iatrojenik olarak gelişebilmektedir. Literatür taraması yapıldığında diş çekimi sonrası gelişen pnömomediastinum olgularının çok az olduğu ve literatürün olgu sunumları ile çeşitlendiğini görmekteyiz. Bizde bu olgumuz ile literatüre katkıda bulunmak istedik.

Anahtar Kelimeler: amfizem, diş çekimi, krepitasyon, pnömomediastinum

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE SAĞLIK İNSAN GÜCÜ DAĞILIMININ SAĞLIK HİZMETİ KULLANIMINA ETKİSİ: İBBS-1 BÖLGELERİ ÜZERİNE KISA DÖNEM EĞİLİM ANALİZİ (2021–2023)

Ömer TAŞKIN
Edirne Sultan 1. Murat Devlet Hastanesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Edirne, Türkiye, omer.taskin@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Bu çalışma, Türkiye'de 2021–2023 döneminde İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması-1 (İBBS-1) bölgeleri düzeyinde sağlık insan gücü dağılımı ile sağlık hizmeti kullanım göstergeleri arasındaki kısa dönemli eğilimleri incelemektedir.

Metot: Kamuya açık resmi istatistiklerden elde edilen veriler betimsel ve karşılaştırmalı eğilim analiziyle değerlendirilmiş; bölgelerin hekim, hemşire-ebe ve diş hekimi yoğunlukları ile kişi başı hekime başvuru, diş hekimine başvuru ve ameliyat oranları karşılaştırılmıştır.

Bulgular: Bulgular, üç yıllık dönemde sağlık iş gücünün tüm bölgelerde nicel olarak arttığını ancak dağılımın belirgin biçimde dengesiz kaldığını göstermektedir. Batı Anadolu, İstanbul ve Karadeniz bölgeleri insan gücü ve hizmet kullanımında üst sıralarda yer alırken; Güneydoğu ve Ortadoğu Anadolu bölgeleri tüm göstergelerde ülke ortalamasının altında kalmıştır. Pandemi sonrası artan talep doğrultusunda Türkiye genelinde hizmet kullanım göstergelerinde belirgin yükseliş görülmüş; kişi başı hekime başvuru 2021'de 7,6'dan 2023'te 11,4'e yükselmiştir. Bununla birlikte artış hızı bölgeler arasında farklılık göstermiş ve insan gücü arzının yüksek olduğu bölgelerde daha belirgin olmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Çalışma, pandemi sonrasında sağlık insan gücü kapasitesinde yaşanan iyileşmelere rağmen bölgesel eşitsizliklerin sürdüğünü göstermektedir. Bu bulgu, ihtiyaç temelli atama politikaları, bölgesel teşvik mekanizmaları ve dezavantajlı bölgelerde kapasite artırımı gibi hedefli müdahalelerin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık İnsan Gücü, Bölgesel Eşitsizlikler, Sağlık Hizmeti Kullanımı

Sözel Bildiri

SAĞLIKTA "İKINCI MAĞDUR" (SECOND VICTIM) FENOMENI

Fatih Şükrü Çiyan[1], Ebru Öztürk Çopur[2]
Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Kilis, Türkiye.
ciyanfatih64@gmail.com

[2]Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kilis, Türkiye.
ebruozturkcopur@kilis.edu.tr

ÖZET

Sağlık hizmetlerinde hasta güvenliği çalışmaları çoğunlukla tıbbi hataların hasta üzerindeki sonuçlarına odaklanmaktadır. Ancak bu süreçlerde, hataya ya da beklenmeyen bir olaya istemeden dahil olan sağlık çalışanlarının durumu çoğu zaman göz ardı edilmektedir. "İkinci mağdur" kavramı, tıbbi hata, istenmeyen olay veya hasta güvenliğini tehdit eden durumlar sonrasında bu olaylara karışan sağlık profesyonellerinin yaşadığı deneyimleri tanımlamak için kullanılmaktadır. Bu durum, yalnızca bireysel bir sorun olarak değil, aynı zamanda sağlık kurumlarının işleyişi ve hasta güvenliği kültürü ile ilişkili bir olgu olarak ele alınmaktadır. Literatürde yer alan çalışmalar, ikinci mağdur deneyimlerinin yeterince ele alınmamasının, hata bildirimlerinin azalmasına ve sağlık hizmetlerinde kalite geliştirme süreçlerinin olumsuz etkilenmesine yol açabileceğini göstermektedir. Buna karşılık, açık iletişimi destekleyen kurumsal yaklaşımlar ve yapılandırılmış destek sistemlerinin, bu sürecin daha sağlıklı yönetilmesine katkı sağladığı belirtilmektedir. Bu derleme çalışmasının amacı, sağlıkta ikinci mağdur fenomeninin temel özelliklerini, ortaya çıkış nedenlerini ve sağlık sistemleri üzerindeki etkilerini literatür doğrultusunda ele almaktır.

Anahtar Kelimeler: İkinci Mağdur, Hasta Güvenliği, Sağlık Çalışanları, Tıbbi Hata

Sözel Bildiri

ÇOCUK VE ADÖLESANLARDA TEMPOROMANDİBULAR EKLEM DİSFONKSİYON SENDROMU (TMDS) GELİŞİMİNDE ROL OYNAYAN FAKTÖRLER VE KLİNİK SEMPTOMLAR

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Esra ARIÇ**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. ckucukesmen@gmail.com*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. esraaric@sdu.edu.tr*

ÖZET

Temporomandibular Eklem Disfonksiyon Sendromu (TMDS), çiğneme kaslarını, Temporomandibular Eklemleri ve ilişkili yapılarını etkileyen klinik durumların genel adıdır. Klinik tabloda ağrı, eklem sesleri, ağız açmada kısıtlılık, çiğneme güçlüğü ve mandibular deviasyon gibi belirtiler tek başına veya birlikte görülebilir. TMDS'nin etiyolojisi multifaktöriyel olup; anatomik, genetik, travmatik, patofizyolojik ve psikososyal unsurların etkileşimini içerir. TMDS; eklem ve kas ağrısı, mandibular hareket kısıtlılığı, çiğneme kası fonksiyon bozukluğu ve eklem sesleri gibi bulgularla karakterizedir. Bu semptomların tek başına veya birlikte görülmesi, stomatognatik sistemin çiğneme ve yutma gibi temel işlevlerini olumsuz etkileyebilir. TME bozukluğunun gelişiminde rol oynayan faktörler üç grupta incelenmektedir. Predispozan faktörler; TME bozukluğu gelişme riskini artıran faktörlerdir. Bunlar arasında romatizmal enfeksiyonlar, metabolik ve beslenme bozuklukları gibi sistemik hastalıklar; kişilik özellikleri ve psikolojik unsurlar, ayrıca oklüzal uyumsuzluklar ve genetik faktörler yer almaktadır. Başlatıcı faktörler; bozukluğun başlamasına neden olan etkenlerdir. Mikro veya makro travmalar bu grup içinde yer almaktadır. Devam ettirici faktörler; iyileşmeyi engelleyerek, bozukluğun sürmesine katkı sağlayan etkenlerdir. Örneğin parafonksiyonel alışkanlıklar, hormonal etkiler, psikososyal faktörler, mekanik stres ve eklemin aşırı yüklenmesi gibi durumlar bu kategoride değerlendirilebilir. TMDS semptomlarının tedavilerinde amaç, ağrı ve eklem seslerinin ortadan kaldırılması veya azaltılması ve normal TME fonksiyonuna dönmeyi hedeflemektedir. Tedaviler, basit kişisel bakım uygulamalarından konservatif tedavilere ve enjeksiyonlara ve açık cerrahiye kadar uzanmaktadır. Yumuşak yiyeceklerden oluşan bir diyet, davranış değişikliği, farmakoterapi, interoklüzal splintler, eklem içi enjeksiyonlar, fizik tedavi, artrosentez, artroskopi veya açık eklem cerrahisi içermektedir. Çoğu uzman, tedavinin konservatif ve cerrahi olmayan tedavilerle başlaması gerektiği ve ameliyatın son çare olarak düşünülmesi gerektiği konusunda hemfikirdir. Bu tedavilerin çoğunun kombinasyon halinde kullanıldığında en iyi şekilde işe yaradığını söyleyen çalışmalar da mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Temporomandibular Eklem Disfonksiyon Sendromu, Temporomandibular Eklem, Çiğneme Kasları, Pedodonti

Sözel Bildiri

GENÇ DAİMİ KESER DİŞLERDE GÖRÜLEN DENTAL TRAVMA SONUCU UYGULANAN CVEK AMPUTASYONU: OLGU SUNUMU

Esra ARIÇ, Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN***

**Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. esraaric@sdu.edu.tr*

***Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye. ckucukesmen@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Travmatik diş hasarları, çocuklarda ve gençlerde yüksek sıklıkla rastlanmaktadır. Pulpanın ekspozuna bağlı olarak, komplike-komplike olmayan kron kırığı meydana gelebilir ve daimi diş travmalarının %26–76'sını oluşturmaktadır. Kron kırıklarının etkili tedavisi, dişin canlılığını koruyarak, optimal estetik ve fonksiyonu elde etmeyi hedeflemektedir. Travmatik ekspoz olmuş pulpalara sahip immatür daimi dişlerde, kısmi ve tam pulpotomi tercih edilen tedavilerdir. Pulpotomi, diş pulpasının bir kısmının alınmasıdır ve geri kalan dişin vital kalmasına ve alışılmış işlevini sürdürmesine izin vermektedir. Kısmi pulpotomi (Cvek pulpotomisi) tedavisi kapsamında, travmaya maruz kalan kısım altındaki 2 mm civarında pulpa çıkartılır ve böylelikle geriye sağlam doku bırakılarak üzerine siman yerleştirilir. Mineral trioksit agregate (MTA), birçok malzeme arasında, pulpotomi tedavilerinde altın standart olan kalsiyum hidroksit (CH-) bazlı simana alternatif olarak kullanılmaktadır.

Olgu Sunumu: Sağlıklı, 7 yaşındaki erkek çocuk hasta, Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti AnaBilim Dalı Kliniği'mize dental travma şikayetiyle acil olarak başvurmuştur. Anamnezinde; herhangi bir sistemik hastalığı, alerjisi, ilaç kullanımı olmadığı; okulda düşme sonucu 2 saat sonra kliniğimize getirildiği öğrenilmiştir. Ekstraoral muayenesinde, ağız çevresinde herhangi bir laserasyon, enfeksiyon tespit edilmemiştir. Radyografik/intraoral muayeneler sonucunda ise, hastanın 21 numaralı dişinde yaklaşık 1 mm'lik pulpa ekspozuyla birlikte, pulpayı içeren komplike kron kırığı teşhisi konulmuştur. İlgili dişte soğuk hassasiyetinin bulunduğu, spontan ağrı/gece ağrısının olmadığı öğrenildikten sonra, mobilitenin ve perküsyon hassasiyetinin negatif olduğu, vitalometre ölçümündeyse dişin vital olduğu belirlenmiştir. Lokal anestezi uygulanmış ve Cvek pulpotomisi amaçlanarak, pulpa ekspozunun olduğu alan elmas frezle genişletilmiş, pulpanın yaklaşık 2 mm'lik koronal kısmı steril ekskavatör yardımıyla çıkartılmıştır. Sodyum hipoklorit ile hemostaz ve dezenfeksiyon sağlandıktan sonra MTA ve ardından kaide olarak cam iyonomer siman yerleştirilerek daimi restorasyonu tamamlanmıştır. Bir hafta sonrası için kontrole çağrılmış ve kontrolde herhangi negatif bulgunun olmadığı gözlemlenmiştir.

Sonuç: Bu olgu bildiriminde; dental travma sonucu komplike kron kırığı teşhisi konulmuş ve travmanın ardından geçen süre, hastanın semptomları ve klinik muayenelerin ardından yapılan Cvek amputasyonu uygulaması sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Pedodonti, Dental Travma, Komplike Kron Kırığı, Cvek Amputasyonu

Sözel Bildiri

SÜT DİŞLENME DÖNEMİNDEKİ ÇOCUKLARDA KÖTÜ ORAL ALIŞKANLIKLARIN GÖRÜLME SIKLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Zeynep Betül AKTAŞ**

** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, ckucukesmen@gmail.com*

*** Uzm. Dt. Serbest Diş Hekimi, Bursa, aktaszeynepb@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Süt dişlenme dönemindeki çocuklarda da kötü oral alışkanlıklar görülebilmekte ve dentoalveolar yapılara negatif kuvvetler uygulayabilmektedirler. Bu alışkanlıklar sonucunda oluşan negatif kuvvetlerin süresi, sıklığı ve büyüklüğü önemlidir. Yeterli sıklık, süre ve yoğunlukta devam ettirilen kötü oral alışkanlıklar; çocuklarda open-bite, overjet'te artış, ön-arka cross-bite, yüz yüksekliğinde artış gibi istenmeyen dişsel/iskeletsel maloklüzyonlara/deformasyonlara yol açabilmektedirler.

Amaç: Çalışmada, dental/iskeletsel yapılarda meydana gelebilecek kalıcı dişsel/iskeletsel problemlerin önceden belirlenmesi ve önlenebilmesi için, süt dişlenme dönemindeki çocuklarda mevcut olabilecek kötü ağız alışkanlıklarının görülme sıklıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmada, süt dişlenme dönemindeki, 0-3 yaş aralığında 179 çocuk (83 kız, 96 erkek) ve 4-6 yaş aralığında 321 çocuk (150 kız, 171 erkek) olmak üzere, toplam 500 çocuk hasta yer almıştır. Çocuklarda; emzik kullanımı, uzamış biberonla beslenme, diş sıkma/gıcırdatma, tırnak yeme, parmak emme, infantil yutkunma, dudak ısırma, yanak ısırma, yabancı cisim ısırma ve ağız solunumu alışkanlıklarının varlığını belirlemek için tek seferlik geriye dönük anket yapılmıştır. İstatistiksel analizler, Software-Version 23-SPSS yazılım programı, Pearson Ki-Kare Testi, Kruskal-Wallis Testi, Bon Ferroni-Dunn Testi kullanılarak gerçekleştirilmiştir ($p<0.05$).

Bulgular: 0-3 yaş grubundaki çocuklarda; 'emzik kullanımı (%37,34), uzamış biberon kullanımı (%33) ($p<0,05$)', 'diş sıkma/gıcırdatma (%2,8), tırnak yeme (%0), parmak emme %1,7), infantil yutkunma (%0), dudak ısırma (%0,6), yanak ısırma (%0), yabancı cisim ısırma (%0), ağız solunumunun (%0)' oranlarında olduğu görülmüştür ($p>0,05$)'. 4-6 yaş grubundaki çocuklarda; 'emzik kullanımı (%34), uzamış biberon kullanımı (%50) ($p<0,05$)', 'diş sıkma/ gıcırdatma (%2,5), tırnak yeme (%1,9), parmak emme (%2,8), infantil yutkunma (%1,9), dudak ısırma (%1,2), yanak ısırma (%1,6), yabancı cisim ısırma (%3,1), ağız solunumunun (%1,8)' oranlarında olduğu görülmüştür. 0-3 ve 4-6 yaş grupları arasında istatistiksel farklılığın, sadece 'yabancı cisim ısırma alışkanlığında' olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Çocuklarda kötü oral alışkanlıklarının belirlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması önemlidir. Çalışmanın sonuçları, çocuklarda, dentofasiyal yapılarda ortaya çıkabilecek kalıcı sorunların önlenmesi bakımından, bu alışkanlıkların önceden belirlenmesinin önemini vurgulamıştır.

Anahtar Sözcükler: Süt Dişlenme, Çocuklarda Büyüme-Gelişim, Kötü Oral Alışkanlıklar.

Sözel Bildiri

ENDOKRON RESTORASYONLARIN KLİNİK DEĞERLENDİRİLMESİ: BEŞ VAKA SUNUMU

Hayriye Yasemin Yay Kuşcu*, Süleyman Faki, Berfin Doğa Şahin*****

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, yaseminyaykuscu@mehmetakif.edu.tr**

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, sfaki@mehmetakif.edu.tr***

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, berfindogasahin@mehmetakif.edu.tr****

ÖZET

Giriş: Endodontik tedavi görmüş ve geniş koronal madde kaybına sahip posterior dişlerin restorasyonu, geleneksel post-kor sistemlerine kıyasla daha konservatif yaklaşımlara olan ihtiyacı artırmıştır. Endokron restorasyonlar; makromekanik retansiyon yerine adeziv bağlantıyı esas alması, diş dokusunu maksimum düzeyde koruması ve oklüzal kuvvetleri kök yerine pulpa odasına yönlendirmesi nedeniyle günümüzde güncel bir tedavi alternatifi olarak kabul edilmektedir.

Amaç: Bu vaka sunumunun amacı, endokron restorasyon uygulanan beş farklı posterior diş vakasının klinik ve radyografik olarak değerlendirilmesi ve kısa dönem takip sonuçlarının sunulmasıdır.

Yöntem: Çalışmaya geniş koronal harabiyete sahip ve endodontik tedavisi tamamlanmış dört molar ve bir premolar diş dahil edilmiştir. Standartize preparasyon protokolü uygulanmış, pulpa odasından destek alan tek parça endokron restorasyonlar laboratuvar ortamında üretilmiştir. Restorasyonlar adeziv rezin siman ile simante edilmiş; işlem öncesi ve sonrası klinik fotoğraflar ile periapikal radyografiler kayıt altına alınmıştır. Hastalar 2 aylık kontrol randevularında marjinal uyum, oklüzal bütünlük, hasta memnuniyeti ve radyografik periapikal iyileşme kriterleri açısından değerlendirilmiştir.

Bulgular: İki aylık takip sürecinde restorasyonlarda kırık, çatlak, desimantasyon ya da sekonder çürük oluşumu gözlenmemiştir. Klinik incelemelerde marjinal uyumun yeterli olduğu, oklüzal temasların stabil seyrettiği ve hastaların estetik ile fonksiyonel açıdan memnun olduğu belirlenmiştir. Radyografik değerlendirmelerde periapikal patolojiye rastlanmamıştır.

Sonuç: Endokron restorasyonlar, uygun vaka seçimi ve doğru adeziv protokol ile uygulandığında endodontik tedavili posterior dişlerde biyomekanik açıdan güvenilir, estetik ve konservatif bir tedavi seçeneği sunmaktadır. Uzun dönem klinik takip çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Endokron, Posterior Diş Restorasyonu, Adeziv Simantasyon

Sözel Bildiri

MASUM AKTIVITE, CIDDI SONUÇ: AT BINME SONRASI RABDOMIYOLIZ

Gülsüm İN*, Ahmet Yunus HATİP **

**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta, gulsum.otur07@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta, ahmethatip@sdu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Rabdomiyoliz iskelet kası hücre hasarı sonucu CK ve miyoglobin gibi intraselüler içeriğin dolaşıma karışmasıyla gelişen, akut böbrek hasarı ve elektrolit bozuklukları açısından klinik önemi yüksek bir sendromdur. Klinikte klasik üçlü miyalji, kas güçsüzlüğü ve miyoglobinüriye bağlı kahverengi veya çay rengi idrar olarak bilinir, ancak bu üçlünün tamamı vakaların %10'undan azında görülür. Miyalji ve diğer semptomların şiddeti büyük ölçüde değişir ve bazı hastalar asemptomatiktir. Yetişkinlerde bildirilen rabdomiyolizin en yaygın nedenleri travma, enfeksiyonlar, ilaçlar (yasa dışı, reçeteli ve alkol), ameliyat ve egzersiz/fiziksel efordur. Bu sunumumuzda kısa süreli at binme sonrasında acil servise miyalji benzeri semptomlar ile başvuran hastada gelişen rabdomiyoliz olgusuna değineceğiz.

Olgu Sunumu: 30 yaşında erkek hasta. Acil servise 3-4 gün önce yaklaşık 1 saat kadar at binme sonrasında vücutta yaygın kas ağrısı, sağ cruriste özellikle lateral yüzde ağrı ve kasılma şikayeti ile başvurdu. Özgeçmişinde bilinen ek hastalık ve düzenli ilaç kullanım öyküsü yok. Yakın zamanlı travma öyküsü yok. Acil servis başvurusunda kan basıncı 115/60 mmHg, kalp hızı 111 atım/dk, solunum sayısı 20/dk, vücut ısısı 36,4°C, oda havasında oksijen satürasyonu %100 idi. Hastanın genel durumu iyi, bilinci açıktı. Sistem muayenesinde nörolojik, kardiyak, solunum ve batın muayeneleri olağandı. Ekstremite muayenesinde nörovasküler defisiti yoktu. Kas kuvveti dört ekstremitede 5/5, periferik nabızları açık ve eşitti. Her iki alt ekstremite arasında çap farkı, ısı artışı saptanmadı. Eklemlerde hareket kısıtlılığı yoktu. İdrar renginde değişiklik ve idrar miktarında azalma tariflemedi. Laboratuvar değerlerinde: eGFR:119 ml/dk, üre:31mg/dL, BUN:14 mg/dL, kreatinin: 0.83mg/dL, LDH: 849 U/L, AST(SGOT):311 U/L, ALT(SGPT):101 U/L, sodyum: 137 mmol/L, potasyum:4 mmol/L, klor:100 mmol/L, kalsiyum: 10.5 mg/dL, CPK:28506 U/L, Venöz kan gazında; laktat:6.4 mmol/L, pH: 7.52 , HCO_3: 16.9 mmol/mL, baz açığı(BE): -5.9 mmol/L, pCO2: 21 , pO2: 19, TİT ;keton:1+, renk: açık sarı idi. Mevcut kliniği ve kan sonuçları ile birlikte değerlendirildiğinde ön planda rabdomiyoliz düşünülen hasta nefrolojiye konsülte edilerek hastaneye yatırıldı.

Tartışma: Rabdomiyoliz sıklıkla travma, crush yaralanmaları ve yoğun egzersiz gibi belirgin kas hasarı oluşturan durumlarla ilişkilendirilmekle birlikte, alışık olunmayan ve görece kısa süreli fiziksel aktiviteler sonrasında da gelişebilir. Özellikle düzenli egzersiz alışkanlığı olmayan bireylerde, at binme sırasında ortaya çıkan tekrarlayıcı kas aktivitesi ve izometrik yüklenme, kas hücre membran bütünlüğünün bozulmasına ve beklenenden daha belirgin kas yıkımına yol açabilir. Olgumuzda travma öyküsü olmaksızın fiziksel aktiviteyi takiben gelişen yaygın miyalji ve belirgin CK yüksekliği, efora bağlı rabdomiyoliz olasılığını ön plana çıkarmaktadır. Rabdomiyolizin klasik triadı her hastada görülmeyebilir; nitekim hastamızda koyu renkli idrar ve oligüri bulunmaması tanıyı dışlamamaktadır. AST, ALT ve LDH yüksekliği kas kaynaklı hücresel hasarı desteklerken, başlangıç kreatinin düzeyinin normal olması olgunun erken evrede saptandığını düşündürmektedir. Bu durum, acil serviste nonspesifik kas ağrısı ile başvuran hastalarda rabdomiyolizin ayırıcı tanıda mutlaka değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Erken dönemde CK ve böbrek fonksiyonlarının incelenmesi, akut böbrek hasarının önlenmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Sonuç: Bu olgu, alışık olunmayan kısa süreli fiziksel aktivitelerin dahi klinik olarak anlamlı rabdomiyolize yol açabileceğini ve erken tanınmadığında akut böbrek hasarı gibi yaşamı tehdit eden komplikasyonlara ilerleyebileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Rabdomiyoliz, miyalji, akut böbrek hasarı, acil servis

Poster Bildiri

IDENTIFICATION OF PROSTATE CANCER-SPECIFIC LNCRNA-MIRNA-MRNA INTERACTION NETWORKS THROUGH AN INTEGRATED BIOINFORMATICS APPROACH

Zeynep GÜNGÖR[*,], Mustafa AKKİPRİK[*]**

** Marmara University, School of Medicine, Department of Medical Biology, Istanbul, Turkey, makkiprik@marmara.edu.tr.*

***Marmara University, Institute of Health Sciences, Istanbul, Turkey, zeynep.gungor@marmara.edu.tr.*

ABSTRACT

Background: The molecular pathophysiology of prostate cancer can be significantly elucidated by the interactions among messenger RNAs (mRNAs), microRNAs (miRNAs), and long non-coding RNAs (lncRNAs). Investigating these intricate networks of interactions is essential for understanding disease progression.

Aim: This study aimed to build an *in silico* lncRNA-miRNA-mRNA interaction network to discover potential diagnostic biomarkers using hub genes that were previously identified in our earlier study on prostate cancer.

Methods: Among the 10 significant genes that were identified in our previous study on prostate cancer, the top 5 most robust hub genes were selected using the Degree and Maximal Clique Centrality (MCC) algorithms within the cytoHubba plugin. miRNAs targeting these genes were retrieved from miRDB, miRTarBase, and TarBase, and intersected with prostate cancer-associated miRNAs from the miRCancer database. Interacting lncRNAs were predicted via miRNet, and expression profiles were validated using the Gene Expression Profiling Interactive Analysis 2 (GEPIA2).

Results: Four overlapping miRNAs were found, including two that were upregulated (hsa-miR-182-5p, hsa-miR-543) and two that were downregulated (hsa-miR-1-3p, hsa-miR-30c-5p). Network analysis showed that the upregulated miRNAs hsa-miR-182-5p and hsa-miR-543 interact with NEAT1, which is downregulated in prostate cancer. On the other hand, it was discovered that DNMBP-AS1 was upregulated and interacts with the downregulated miRNAs hsa-miR-1-3p and hsa-miR-30c-5p. These inverse expression patterns suggest a potential regulatory interaction between lncRNAs and miRNAs in prostate cancer.

Discussion and Conclusion: This predicted lncRNA-miRNA-mRNA interaction model offers novel perspectives on the mechanisms underlying prostate cancer. The specifically identified NEAT1 and DNMBP-AS1 axes offer new diagnostic possibilities and hold significant promise as robust candidate biomarkers for future clinical validation.

Anahtar Kelimeler: Prostate cancer, miRNA, lncRNA, Biomarker.

Sözel Bildiri

METAHEURISTIC OPTIMIZATION METHODS FOR RADIOISOTOPE APPLICATIONS IN NUCLEAR MEDICINE AND RADIATION ONCOLOGY

Veli Çapalı
Süleyman Demirel University, Isparta Health Services Vocational School, Medical Imaging Department, Isparta, Turkey, velicapali@sdu.edu.tr

ABSTRACT

Nuclear medicine and radiation oncology applications are merging under the concept of "Theranostics" with the development of radiopharmaceuticals. Today, the "Computational Nuclear Oncology" (CNO) paradigm, in which patient-specific dosimetry and biokinetic properties are simulated, is prominent. However, traditional deterministic algorithms are inadequate in these processes that require the simultaneous optimization of hundreds of variables. This study aims to evaluate the role and effectiveness of metaheuristic optimization algorithms in a wide range extending from radioisotope production to cellular dosimetry. The reviews showed that the Bacterial Foraging Algorithm (BFA) in IMRT planning significantly reduced the dose given to Organs at Risk (OAR) while maintaining target tumor coverage compared to traditional methods. Similarly, Particle Swarm Optimization (PSO) shortened irradiation time in Direct Aperture Optimization (DAO), and the Simple Genetic Algorithm (SGA) prevented tissue trauma by using fewer needles in prostate brachytherapy. Additionally, reactor optimization processes increased isotope production efficiency by 30%, while patient scheduling algorithms reduced waiting times by 20%. In conclusion, it is predicted that the integration of metaheuristic methods with Large Language Models (LLM) will form the basis of personalized and highly accurate approaches in cancer treatment.

Keywords: Metaheuristic *Metaheuristic Optimization, Theranostics, Radiopharmaceutical Therapy, Dosimetry, Computational Nuclear Oncology*

Sözel Bildiri

SEREBRAL PALSİDE OTURMADA BASINÇ HARİTALAMA SİSTEMLERİNİN KULLANIMI

Fatma UĞUR*, Zeynep ARIKAN*
**Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Karaman, Türkiye*

ÖZET

Serebral palsi (SP), gelişmekte olan beyindeki non-progresif bir lezyon sonucu ortaya çıkan hareket ve postür bozukluğu ile karakterize klinik bir tablodur. SP'li çocukların önemli bir kısmı bağımsız yürüyememekte ve günlük yaşamlarının büyük bölümünü oturma pozisyonunda geçirmektedir. Oturma, vücudun uzaydaki pozisyonunu sürdürebilme ve postüral kontrolü sağlayabilme yeteneğidir. Ancak postüral kontrol eksikliği, özellikle Kaba Motor Fonksiyon Sınıflandırma Sistemi Seviye III-V SP'li çocuklarda skolyoz ve pelvik obliklik gibi postüral deformitelere ve dekübit ülseri gibi sekonder komplikasyonlara yol açmaktadır. Bu nedenle oturmanın objektif ve güvenilir yöntemlerle değerlendirilmesi klinik açıdan önemlidir. SP'li çocukların oturma analizinde basınç haritalama sistemleri oturma pozisyonunun değerlendirilmesinde öne çıkmaktadır. Basınç haritalama sistemleri, oturma sırasında vücut ile destek yüzeyi arasındaki tepki kuvvetlerini ölçerek postüral stabilite ve basınç dağılımının analiz edilmesini sağlayan tamamlayıcı bir değerlendirme aracıdır. Bu sistemler, oturma yüzeyindeki basınç dağılımını anlık olarak görselleştirerek oturma simetrisi, yük dağılımı ve stabilite hakkında objektif veriler sunmaktadır. Böylece SP'li çocukların oturma pozisyonlarındaki sapmalar tespit edilebilmekte; pelvik obliklik, gövde fleksiyonu ve asimetrik yüklenme gibi postüral problemler sayısal ve görsel olarak izlenebilmektedir. Ayrıca bu sistemler oturma minderlerinin etkinliğini karşılaştırma, müdahalenin etkinliğini değerlendirme, klinisyenlere geri bildirim sağlama ve adaptif oturma düzeneklerinin belirlenmesi amacıyla da kullanılabilmektedir. Literatürde SP'li çocukların oturma analizinde Tekscan (MatScan), Force Sensing Array (FSA), Xsensor, Boditrak, Smart Mat, Seat&Back, Conformat ve Pliance X gibi basınç haritalama sistemlerinin kullanıldığı bildirilmiştir. Bu sistemler genellikle spastik ve diskinetik tip SP'li çocukların değerlendirilmesinde kullanılmıştır. Basınç haritalama sistemlerinin kullanımının kolay, uygulanabilir ve taşınabilir olması, sayısal ve görsel çıktı vermesi ve statik ve dinamik koşullarda ölçüm yapabilmesi önemli avantajlarındandır. Sensör sayısı, çözünürlüğü ve sensörlerde görülen histerezis gibi teknik faktörlerin görüntünün doğruluğunu etkileyebilmesi ise dezavantajlarındandır. Sonuç olarak, SP'li çocuklarda basınç haritalama sistemleri oturma analizi ve simetrisi, basınç dağılımı ve postüral kontrolün objektif değerlendirilmesinde pratik ve tamamlayıcı bir ölçüm teknolojisidir.

Anahtar kelimeler: basınç haritalama sistemi, oturma, sensör, serebral palsi

Sözel Bildiri

PARENTING STYLES AND PRACTICES IN CHILDHOOD OBESITY

Aylin Kurt*, Fatma Dinç, Emine Güneş Şan*****

** Bartın University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Bartın, Turkey, akurt@bartin.edu.tr*

*** Bartın University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Bartın, Turkey, fdinc@bartin.edu.tr*

**** Bartın University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Bartın, Turkey, esan@bartin.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Childhood obesity has emerged as a major global public health concern, with rising prevalence rates reported. Obesity in childhood is associated with long-term metabolic, cardiovascular, and psychosocial risks that often persist into adulthood. Beyond genetic and environmental determinants, family-related factors particularly parenting styles and practices play a crucial role in shaping children's eating behaviors, physical activity patterns, and screen media use.

Aim: The aim of this narrative review is to synthesize the existing literature on the relationship between parenting styles and practices and childhood obesity, with a focus on eating behaviors, physical activity, and screen media use.

Methods: This paper was designed as a narrative review. Relevant national and international literature examining associations between parenting styles (authoritative, authoritarian, permissive, and neglectful) and obesity-related behaviors in children was reviewed. Studies addressing parental feeding practices, physical activity support, and screen time regulation were analyzed and synthesized under thematic categories.

Results: The results indicate that authoritative parenting characterized by warmth, responsiveness, and appropriate control is generally associated with healthier dietary patterns, higher physical activity levels, lower screen time, and healthier weight status in children. In contrast, authoritarian and permissive parenting styles are frequently linked to maladaptive eating behaviors, emotional overeating, sedentary lifestyles, and increased obesity risk. Parental modeling, rule-setting, and consistent monitoring emerged as significant determinants of children's health-related behaviors.

Discussion and Conclusion: Parenting styles and practices substantially influence children's obesogenic behaviors and weight outcomes. Interventions aimed at preventing childhood obesity should incorporate parent-focused strategies that promote supportive, structured, and responsive parenting approaches. Strengthening parental awareness and guidance skills may contribute to healthier lifestyle habits and reduced obesity risk among children.

Anahtar Kelimeler: Parenting styles, Parenting practices, Childhood obesity, Obesogenic behaviors, Physical activity, Screen time

Sözel Bildiri

ROBOTIK CERRAHIDE AMELIYATHANE HEMŞIRELERININ ROLÜ VE YETKINLIK GEREKSINIMLERI

Arzu TAT ÇATAL1*, Ayşe UÇAK 2**
** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, arzutatben@gmail.com Burdur*
*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur Türkiye, ayseucak@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Sağlık hizmetlerinde robotik teknolojilerin gelişimi, cerrahi uygulamalarda önemli bir dönüşüm yaratarak hasta bakım kalitesi, klinik verimlilik ve güvenliği artırma potansiyeli sunmaktadır. Özellikle robotik cerrahi sistemlerinin yaygınlaşması, ameliyathane hemşirelerinin rollerini yeniden şekillendirerek bilgi, beceri ve sorumluluk alanlarının genişlemesine yol açmıştır. Bu çalışmanın amacı, robotik cerrahi uygulamalarında ameliyathane hemşirelerinin rol ve sorumluluklarını, hasta güvenliği üzerindeki etkilerini ve uygulama sürecinde karşılaşılan temel gereksinim ve engelleri değerlendirmektir. Robotik cerrahinin yaygınlaşmasıyla ameliyathane hemşirelerinin teknik bilgi, ekipman yönetimi, hasta konumlandırma, steriliteyi sağlama ve ekip koordinasyonu gibi sorumluluklarının arttığı görülmektedir. Ancak eğitim ve deneyim yetersizliği, iletişim sorunları ve teknik arızalar hasta güvenliği açısından risk oluşturabilmektedir. Ayrıca yüksek maliyetler, altyapı gereksinimleri ve düzenleyici belirsizlikler teknolojinin entegrasyonunu zorlaştırmaktadır. Bulgular, robotik cerrahinin güvenli yürütülmesinde hemşirelerin teknik ve teknik olmayan becerilerinin kritik olduğunu, yapılandırılmış eğitim ve standart uygulamaların güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Robotik cerrahi süreçlerinde hasta güvenliği ve bakım kalitesinin sağlanabilmesi için ameliyathane hemşirelerinin yetkinliklerinin geliştirilmesi, standart ve kanıta dayalı eğitim programlarının oluşturulması ve görev tanımlarının yasal çerçevede netleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Robotik cerrahi, Hasta Güvenliği, Ameliyathane hemşireliği, Perioperatif hemşirelik

Sözel Bildiri

REKREASYONEL KOŞUCULARDA SPOR YARALANMALARINI ÖNLEME YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ TECRÜBELERİN BELİRLENMESİ: NİTEL ARAŞTIRMA

Nafis Gökçe*, Tansel Koyunoğlu**

** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Kütahya, Türkiye, nafis.gokce@ksbu.edu.tr*

*** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi Rehabilitasyon, Ortopedik Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Kütahya, Türkiye, tansel.koyunoglu@ksbu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Son yıllarda rekreasyonel koşu yaygın bir sportif aktivite haline gelmiştir. Düzenli koşan bireylerde spor yaralanmaları sıklıkla görülmektedir. Bu sakatlıkların önlenmesi ile ilgili bireysel deneyimlerin araştırılması gerekmektedir.

Amaç: Rekreasyonel koşucuların spor yaralanmalarını önleme yöntemleri ile ilgili tecrübelerini belirlemek.

Yöntemler: Araştırmaya 18-66 yaş arasındaki, haftada en az 3 kez ve en az 2 yıldır koşmakta olan 10 adet rekreasyonel koşucu dahil edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşım tercih edilmiştir. Amaçlı örneklem yöntemi ile belirlenen koşuculara spor yaralanmalarını önleme yöntemleri ile ilgili sorular soruldu ve elde edilen veriler içerik analizine tabi tutuldu.

Bulgular: Çalışmada yapılan analizler sonucunda 3 ana tema ile bu temaların içerisinde 12 adet alt tema belirlendi. Ana temalar: 1) Koşu Kimliği ve Motivasyonel Temeller 2)Sakatlık Olgusuna Yönelik Algı ve Psikososyal Tepkiler 3)Sakatlık Yönetimi: Farkındalık, Stratejiler ve Bilgi Kanalları

Tartışma ve Sonuç: Katılımcılar rekreasyonel koşunun sağladığı faydalara vurgu yapmışlardır. Sakatlığın sadece fiziksel bir durum olmadığı aynı zamanda duygusal bir durum olduğuna vurgu yapan katılımcılar sakatlığın koşudan uzak bırakması sonucunda psikolojik olarak zorlandıklarını söylemişlerdir. Koşucular, koşu yaralanmalarını önlenmesi konusunda antrenman kapasitesini aşmamak, profesyonellerden destek almak ve doğru ekipman kullanımının önemine değinmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyonel Koşu, Koşu Yaralanmaları, Koşu Yaralanmalarının Önlenmesi, Nitel Araştırma.

Sözel Bildiri

REPAIR OF A FRACTURED METAL-SUPPORTED PORCELAIN RESTORATION USING AN INTRAORAL PORCELAIN REPAIR KIT: A CASE REPORT

H. Yasemin Yay Kuşçu*, Mustafacan Yavuz**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Dentistry, Department of Prosthodontics, , Burdur, Turkey, yaseminyaykuscu@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Dentistry, Department of Prosthodontics, , Burdur, Turkey, mustafacanyavuz@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Porcelain-fused-to-metal restorations are widely used in fixed prosthetic treatments due to their ability to satisfy both aesthetic and functional requirements. However, because of the inherent brittleness of porcelain, fractures of the veneering material may be encountered in clinical practice. In such cases, complete replacement of the restoration is often both costly and time-consuming. Therefore, intraoral repair techniques provide a conservative and practical alternative.

Aim: This case report presents the intraoral repair of a porcelain fracture on the buccal surface of an existing porcelain-fused-to-metal restoration on tooth number 21. Following clinical and radiographic evaluation, it was determined that the marginal adaptation of the restoration and the integrity of the metal substructure were satisfactory, and that the fracture was limited to the porcelain veneer layer.

Methods: The fractured surface was appropriately prepared following the manufacturer's recommendations. An adhesive system was then applied, and the restoration was completed using composite resin. The repair procedure was performed using the GC Intraoral Porcelain Repair Kit (GC Corporation, Tokyo, Japan).

Results: Postoperatively, both aesthetic and functional integrity were successfully re-established, and patient satisfaction was achieved.

Discussion and Conclusion: When applied with appropriate case selection and proper surface preparation protocols, intraoral porcelain repair kits offer a reliable, minimally invasive, and cost-effective treatment alternative to the complete replacement of porcelain-fused-to-metal restorations.

Anahtar Kelimeler: repair, porcelain, composite resin, esthetic dentistry

Sözel Bildiri

ORGANIZATIONAL AND BEHAVIORAL DYNAMICS OF GREEN HOSPITAL AWARENESS AMONG HEALTHCARE PROFESSIONALS: A QUALITATIVE STUDY

Aslıhan Abanuz[*], Fatime Tiryakioğlu 2[**], Aynur Toraman[***]

** Süleyman Demirel University, Social Sciences Institute, Department of Healthcare Management Program, Isparta, Turkey, d2540278001@ogr.sdu.edu.tr*

*** Süleyman Demirel University, Social Sciences Institute, Department of Healthcare Management Program, Isparta, Turkey, d2540278002@ogr.sdu.edu.tr*

**** Suleyman Demirel University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Health Management, Isparta, Turkey, aynurtoraman@sdu.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Globally, the healthcare sector is at the center of environmental sustainability discussions due to its high energy consumption, waste production, and carbon emissions. In this context, the "green hospital" approach stands out as a transformation model that holistically addresses resource efficiency, environmental responsibility, and sustainable healthcare delivery.

Aim: This research aims to examine in depth the knowledge and awareness levels of healthcare professionals regarding the green hospital concept, the meanings they attribute to it, and their experiences with its application.

Method: The research was conducted using a phenomenological design within the framework of a qualitative approach. Participants were comprised of healthcare professionals from various fields. Data were collected through in-depth interviews using a semi-structured questionnaire. The data were analyzed using the MAXQDA program.

Findings: It was determined that institutional communication, training opportunities, managerial support, and working conditions play a decisive role in employee behavior regarding green hospital awareness. However, high workload, role priorities, and limited knowledge of the application are highlighted as factors that make it difficult to integrate sustainable practices into daily operations.

Discussion and Conclusion: This study, which offers a holistic assessment of the relationship between awareness, attitudes, and behaviors of healthcare professionals, goes beyond technically focused approaches in the green hospital literature and focuses on the human and organizational dimensions of sustainable healthcare services. The findings are expected to contribute to the development of sustainability-oriented training programs in healthcare institutions and the creation of applicable strategies at the organizational level.

Keywords: Green hospital, sustainable healthcare services, healthcare professionals, qualitative research

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA BİTKİSEL VE KİMYASAL AĞIZ GARGARALARININ ETKİNLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR DERLEME

Huriye İŞCİ ULUIŞIK[1], Mehmet ÜNAL[1]
[1] Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı /Afyonkarahisar; huriyeuluisik15@gmail.com, dtmehmetunal@gmail.com

ÖZET

Giriş: Çocuklarda diş çürüğü ve diş eti hastalıkları gibi yaygın ağız sağlığı problemlerinin temelinde dental plak yer almaktadır. Mekanik plak kontrol yöntemleri (fırçalama ve diş ipi) temel koruyucu önlemler olsa da çocuklarda bu yöntemlerin tek başına uygulanması çoğu zaman yetersiz kalmakta ve ek ağız bakım ürünlerinin kullanımını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda, günümüzde geleneksel kimyasal gargaralara alternatif olarak bitki bazlı ürünlerin kullanımı hem koruyucu hem de terapötik bir yaklaşım olarak popülerlik kazanmaktadır. **Amaç:**Bu derlemenin amacı, çocuklarda ağız hijyenini desteklemek amacıyla kullanılan bitkisel (yeşil çay, neem, kızılcık vb.) ve kimyasal (klorheksidin, florür vb.) ağız gargaralarını, antimikrobiyal etkinlik, biyokimyasal etki mekanizmaları ve güvenlik profilleri açısından literatür verileri ışığında karşılaştırmalı olarak incelemektir.
Materyal ve Metot: Çalışma kapsamında, 'pedodonti', 'ağız gargarası', 'bitkisel ekstraktlar', 'klorheksidin', 'dental biyofilm', '*Streptococcus mutans*', 'fitoterapi', 'florür' ve 'antimikrobiyal etkinlik' anahtar kelimeleri kullanılarak Google Scholar üzerinden ilgili akademik yayınlar taranmıştır. İlgili literatürdeki kontrollü klinik çalışmalar ve sistematik derlemeler, ajanların etki mekanizmaları, yan etki profilleri ve klinik sonuçları üzerinden analiz edilmiştir.
Bulgular: Kimyasal ajanlardan klorheksidin (CHX) ve florür, kısa süreli kullanımda güçlü antimikrobiyal aktivite ve remineralizasyon kapasitesi göstererek 'altın standart' kabul edilmektedir. Ancak bu kimyasal maddelerin çocuklarda uzun süreli kullanımı, dişlerde lekelenme, tat değişikliği ve nitrik oksit yolunun baskılanmasına bağlı kardiyovasküler riskler (hipertansiyon, insülin direnci vb.) nedeniyle sınırlıdır. Buna karşılık, yeşil çay, neem ve kızılcık gibi bitkisel gargaralar, *S. mutans* düzeylerini düşürmede ve plak kontrolünde kimyasal muadillerine oldukça yakın etkinlik göstermiştir. Bahsedilen bitkisel içeriklerin, bakteriyel enzim inhibisyonu ve adezyon engelleme gibi daha hafif mekanizmalarla çalıştığı ve çok daha düşük bir yan etki profili sunduğu saptanmıştır.
Sonuç: Kimyasal gargaralar akut durumlarda hızlı sonuç verse de bitkisel ağız gargaraları özellikle pediatrik popülasyonda uzun süreli ve güvenli ağız hijyeni yönetimi için uygun bir alternatif olmaktadır. Gelecekte, bitkisel formülasyonların standartlaştırılması ve uzun vadeli etkilerinin netleşmesi için daha yüksek kaliteli klinik çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ağız gargarası, Bitkisel ekstraktlar, Klorheksidin, Dental biyofilm, *Streptococcus mutans*.

Sözel Bildiri

BEŞIKTEKI SISTEMLER: UZUN DÖNEMLI BAKIM SIGORTASI' NIN KURULUŞU, BÜYÜME SÜRECI VE GÜNÜMÜZDEKI DURUMU

Meral SARİ*
**Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Doktora Öğrencisi maral.sarac.36@gmail.com, Isparta, Türkiye*

ÖZET

Giriş: Uzun dönemli bakım sigortası (Long-Term Care Insurance-LTCI), demografik yaşlanma, doğurganlık oranlarındaki düşüş ve kronik hastalık yükündeki artışın sosyal güvenlik sistemleri üzerinde oluşturduğu finansal baskıya yanıt olarak geliştirilmiş bir risk paylaşım mekanizmasıdır. Hızla yaşlanan toplumlarda aile temelli bakım modelinin sürdürülemez hale gelmesi LTCI'yi geliştirmiştir. LTCI, refah devletinin üçüncü kuşak en genç sosyal sigorta reformlarından biridir.

Amaç: LTCI sistemlerinin kuruluş gerekçelerini, olgunlaşma sürecinde geçirdiği reform evrelerini ve günümüzdeki yapısal özelliklerini karşılaştırmalı olarak betimlemek amaçlanmaktadır.

Yöntem: Nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanılarak Web of Science, Scopus, PubMed, ScienceDirect ve ULAKBİM TR Dizin 'de 2000–2025 dönemi literatürü taranmış; OECD, World Bank ve WHO raporlarıyla ülkelerin ulusal mevzuat metinleri incelenmiştir. Taranan 187 kaynaktan, kriterleri karşılayan 42 çalışma tematik içerik analizi tekniğiyle kuruluş, olgunlaşma ve güncel durum temaları altında kategorize edilerek karşılaştırmalı politika matrisiyle çözümlenmiştir.

Bulgular: Japonya, Almanya, Güney Kore gibi hızla yaşlanan toplumlar, sosyal sigorta temelli LTCI sistemi kurumsallaştırmıştır. Daha kapsamlı refah rejimlerine sahip Hollanda ve Lüksemburg ise sistemi evrensel sosyal koruma şemsiyesi altında yapılandırmıştır (OECD, 2024). Almanya(1995) Pflege-Versicherung ile LTCI'yi kuran ilk ülkedir. Japonya (2000) Kaigo-Hoken'i, Güney Kore(2008) Noin-Janggi-Yoyang-Boheom'i kurmuştur. Lüksemburg(1999) Assurance Dependance'i , Hollanda(2015) Wlz (Wet-Langdurige-Zorg) Act)'yi kurmuştur. Kore-Almanya ihtiyaç değerlendirmesine göre informal-formal bakımı sunarken Japonya'da hizmet sunumu esas alınmıştır. Hollanda-Lüksemburg geniş refah sistemlere sahiptir. Finansman; prim-vergi -katkı paylarıyla sağlanmakta, ödeme gücü olmayanları devlet desteklemektedir.

Güncel verilere göre, 65+ nüfus oranları Almanya'da %22, Japonya'da %29, Güney Kore'de %18, Hollanda'da %20 ve Lüksemburg'da %15 düzeyine ulaşmıştır. Artan talep için Almanya Bakım-Güçlendirme Yasası(2023)'yla yeni reformlar uygularken Japonya 2005-2011-2014 reformlarıyla koruyucu bakımı güçlendirmiş, Güney Kore 2018 reformuyla kapsamı genişletmiştir.

Sonuç: LTCI statik bir sosyal politika aracı değil; yaşam süresi ve yararlanıcı sayısındaki artış, bakım personeli yetersizliği ve artan talep karşısında finansal sürdürülebilirlik için sürekli uyarlama gerektiren dinamik bir kurumsal yapıdır. Bu yüzden LTCI'ye sahip olmak, yalnızca sistemi kurmakla sınırlı değil; onu büyütmek, finansal olarak beslemek ve ortaya çıkan yapısal sorunlara karşı reformlarla güçlendirmeyi gerektirir. Bir sistemin geliştirilme sürecine bakıldığında yeni olan "beşikteki" bu sistemleri ülkeler farklı kurumsal tasarım ve finansman modelleriyle hayata geçirmiş; kapsama alanlarını zaman içinde genişletmiş ve ardışık reformlarla olgunlaştırmaya çalışmaktadırlar.

İncelenen ülkelerin deneyimi, LTCI'nin tek seferlik bir politika tercihi değil; sürekli izleme, aktüeryâl denge ayarlamaları ve hizmetin yeniden tasarımını gerektiren uzun vadeli bir kurumsallaşma süreci olduğunu kanıtlamaktadır. Bu ülkeler kırk yıla varan deneyimleri ve sürekli iyileştiren yapılarıyla başarılı örneklerdendir. Bu deneyimler, LTCI kurmayı planlayan ülkeler için yalnızca bir model değil; sürdürülebilirlik, kapsayıcılık ve kurumsal esneklik açısından somut politika dersleri sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Long-Term Care Insurance; Social Insurance; LTCI; Comparative Health Policy

Sözel Bildiri

BOŞ BEŞIK: TÜRKIYE'DE UZUN DÖNEMLI BAKIM SIGORTASININ YOKLUĞU – MEVCUT DURUM, İHTIYAÇLAR VE BEKLENTILER

Meral SARİ*
**Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Doktora Öğrencisi maral.sarac.36@gmail.com, Isparta, Türkiye*

ÖZET

Giriş: Türkiye, hızla yaşlanan nüfusu ve düşen doğurganlık oranlarıyla demografik bir dönüşüm yaşamaktadır. Türkiye'de 65+ nüfus 9.11 milyona ulaşarak toplam nüfusun %11.1'ini oluşturmuş ve yaşlı bağımlılık oranı %16,2'ye yükselmiştir. Doğurganlık hızı ise 1.48 ile yenilenme eşiğinin altına inmiştir. Bu dönüşüm, uzun dönemli bakım sigortası (Long Term Care Insurance-LTCI) ihtiyacını acil hale getirmiştir.
Amaç: Çalışma, Türkiye'de mevcut uzun dönemli bakım sistemini, demografik ihtiyaçları ve geleceğe yönelik beklentileri analiz etmeyi amaçlamaktadır.
Yöntem: Karma yöntem kullanılmıştır. Nicel veriler SB ve TÜİK Yaşlı İstatistikleriyle ASHB raporlarından taranmıştır. Yaşlı nüfus projeksiyonları, yaş bağımlılık oranları, doğurganlık hızları, kurumsal bakım kapasitesiyle evde bakım yardımı yararlanıcı sayıları analiz edilmiştir. Nitel veriler için Web of Science, Scopus, TR Dizin ve Google Scholar'dan78 akademik ve politika belgeleri içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Türkiye'de kurumsallaşmış bir LTCI sistemi bulunmamaktadır. Bakım hizmetleri ağırlıklı olarak aile temelli ve informal niteliktedir. Muhtaç yaşlı ve engellilere yönelik evde bakım yardımı, engelli ve yaşlı aylıkları ile kurumsal bakım hizmetleri gelir testine dayalı olarak ve vergilerle finanse edilmektedir. Kurumsal bakım kapsamında 451 huzurevinde yaklaşık 30.000 kişi hizmet almaktadır. Evde bakım yardımından yılda yaklaşık 500.000 kişi yararlanmaktadır. Buna karşın uzun dönemli bakım harcamaları GSYH'nin yaklaşık %0,02'si düzeyindedir. Bakım yükü özellikle kadınlar üzerinde yoğunlaşmaktadır (gelinler %28, kızlar %23, eşler %18). TÜİK projeksiyonlarına göre yaşlı nüfus oranı 2050'de %23,1'e, 2075'te %31,7'ye ulaşacak; yaşlı bağımlılık oranı ise 2060'ta %45,5'e yükselecektir.
Sonuç: Türkiye, artan yaşlı nüfus ve düşük doğurganlık nedeniyle hızlanan bir yaşlanma sürecindedir. Mevcut bakım sistemi aile temelli olup kurumsal kapasite ve kamu harcamaları sınırlıdır. Ayni ve nakdî yardımlar önemli bir mali yük oluşturmakta; ancak sigorta temelli bir risk paylaşım mekanizmasının yerini tutmamaktadır. Bakım yükünün kadınlarda yoğunlaşması kadın istihdamını da sınırlamaktadır. Projeksiyonlar, mevcut sosyal politika yapılarının hızlanan yaşlanma sürecine hazırlıklı olması gerektiğini göstermektedir. Türkiye demografik fırsat penceresinin daralma sürecine girmiştir. Görece genç nüfus yapısı, önümüzdeki on yıl içinde fon birikimi ve yeni istihdam yaratma potansiyeli sunmaktadır. Artan riskler ve mevcut fırsatlar birlikte değerlendirildiğinde, sürdürülebilir, kapsayıcı ve kurumsal bir uzun dönemli bakım sigortasının hayata geçirilmesi kaçınılmaz bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Long-Term Care Insurance, Social Insurance, Germany, Japan, South Korea, Comparative Health Policy

Sözel Bildiri

INTEGRATION OF ANATOMY EDUCATION INTO THE DIGITAL AGE

Zehra Seznur KASAR*

** Aydin Adnan Menderes University, Nazilli Vocational School of Health Services, Department of Therapy and Rehabilitation, Physiotherapy Program, Aydin, Turkey, zehra.kasar@adu.edu.tr*

ABSTRACT

Anatomy education is a fundamental health discipline requiring an understanding of three-dimensional (3D) structures and complex anatomical relationships. Traditional teaching relies heavily on 2D visualizations and textbooks, while direct 3D experience is primarily achieved through cadaver dissection. However, traditional methods face obstacles such as high costs, difficulties in obtaining cadavers, and physical constraints like pandemics. Therefore, integrating digital age technologies including 3D modeling, virtual reality (VR), augmented reality (AR), and artificial intelligence (AI) powered platforms is essential to enhancing educational efficiency and transforming anatomy into a lasting learning experience. A literature review covering the past five years evaluated these technological integrations. A comparative study between students and ChatGPT, following a four-week anatomy training, revealed that the AI significantly outperformed students on a 40-question theoretical test. These results suggest that AI's capacity for analyzing anatomical knowledge possesses a potential that surpasses traditional student achievement. Yet, while AI excels in theoretical data, text-to-image tools currently fail to meet the precision required for medical education. Comparative analysis shows critical errors such as omitted cranial foramina, incorrect coronary origins, and misplaced cerebral gyri; consequently, AI-generated visuals still lack the necessary accuracy. Research evaluating innovative approaches demonstrates that Virtual Reality Simulation-Assisted Problem-Based Learning (VRS-PBL) and AR applications offer substantial advantages. VRS-PBL statistically significantly enhances students' academic self-efficacy and clinical performance, while AR fosters higher satisfaction through the 3D visualization of complex neuroanatomical structures. By materializing intricate clinical scenarios, these technologies boost learning efficiency. When combined with AI's analytical power, they serve as a key complementary component in transforming theoretical knowledge into practical competence. In conclusion, rather than digital age technologies completely replacing traditional dissection, it is considered that hybrid models combining the strengths of both approaches may yield more effective results.

Keywords: Artificial Intelligence, Virtual Reality, Augmented Reality, Education, Anatomy

Sözel Bildiri

ACTIVE LEARNING METHOD IN NURSING EDUCATION: SIMULATION

Olga İNCESU
**Bartın Üniversitesi, Bartın University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, , Division of Nursing Education, Bartın, Turkey, oincesu@bartin.edu.tr*

ABSTRACT

Backround: Nursing education is a program that aims to acquire both theoretical knowledge and practical skills. In acquiring knowledge and attitudes, utilizing student-centered active learning methods in the effective and accurate execution of skills is important for enhancing learning outcomes.

Aim: The aim of the review study is to conduct a literature review on the use of simulation-based learning methods in nursing education and the benefits supported by research findings.

Methods: In this study, designed as a review, the current national and international literature on the use of simulation methods in nursing education has been examined. The review results were evaluated in terms of the impact of simulation training on knowledge, attitude, clinical practice skill acquisition, as well as learner satisfaction.

Results: It has been observed that the use of simulation-based learning methods in nursing education has increased in recent years, and that the simulation method not only enhances learning satisfaction but also improves the learner's knowledge level, clinical decision-making skills, and self-confidence, while reducing stress levels.

Discussion and Conclusion: The simulation method, in addition to creating a safe educational environment, enhances collaboration and teamwork and positively contributes to learning outcomes. The integration of simulation-based learning methods into nursing education and more randomized controlled studies on their benefits could be beneficial. Additionally, it is recommended that nurse educators be supported in effectively utilizing the simulation method and integrating it into their training.

Anahtar Kelimeler: Active learning method, Nursing education, Simulation

Sözel Bildiri

SONO-FOTODİNAMİK TERAPİ AMAÇLI YENİ TİP ÇİNKO FTALOSİYANİNLERİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU

Ayşe Beyza DİNÇ [a], Gökçe GÖKÇİL [a], Göknur YAŞA ATMACA [a]
[a] Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Kimya Bölümü, 34230, İstanbul

beyzadinc8@gmail.com

ÖZET

Ftalosiyaninler, güçlü ışık absorbsiyon özellikleri, yüksek kimyasal kararlılıkları ve singlet oksijen üretme kapasiteleri nedeniyle fotodinamik ve sono-fotodinamik terapi uygulamalarında önemli fotosensitizer adaylarıdır. Geleneksel kanser tedavi yöntemlerinin sınırlılıkları, minimal invazif ve hedefe yönelik alternatif yaklaşımlara olan ilgiyi artırmış; ışık ve ultrason enerjisinin birlikte kullanılmasıyla reaktif oksijen türleri oluşturan sono-fotodinamik terapi (SFDT) yenilikçi bir yöntem olarak öne çıkmıştır. Diamanyetik metal içeren ftalosiyaninler, özellikle çinko merkezli türevler, yüksek singlet oksijen üretim verimleri sayesinde bu uygulamalar için uygun moleküller arasında yer almaktadır. Bu çalışmada, sono-fotodinamik terapi uygulamalarında kullanılabilecek yeni çinko ftalosiyanin türevlerinin sentezlenmesi ve karakterize edilmesi amaçlanmıştır. Sentezlenen bileşikler FT-IR, UV-Vis, NMR ve kütle spektroskopisi teknikleri ile karakterize edilmiştir. (E)-4-(4-((4-izopropilbenziliden)amino)fenoksi)ftalonitril ve 4-(4-((E)-(4-klorobenziliden)amino)fenoksi)ftalonitril türevlerinin çinko metal tuzu ile uygun çözücü ortamında reaksiyonu sonucunda, yeşil renkli sübstitüe çinko(II) ftalosiyanin kompleksleri başarıyla sentezlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çinko ftalosiyanin, Sono-fotodinamik terapi

Sözel Bildiri

HAYAT KURTARAN TROMBOLİTİK TEDAVİNİN PARADOKSAL BİR SONUCU: MASİF PULMONER EMBOLİ SONRASI GELİŞEN YAŞAMI TEHDİT EDEN LİNGUAL HEMATOM

Dilara Tüfek Öztan*

** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Yoğun Bakım Bilim Dalı . Antalya,Türkiye, tufekdilara@gmail.com*

ABSTRACT

Giriş: Masif pulmoner emboli (PE), akut sağ ventrikül yetmezliği ve hemodinamik instabilite ile seyreden, yüksek mortalite riski taşıyan acil bir klinik durumdur. Sistemik trombolitik tedavi mortaliteyi azaltan etkili bir tedavi seçeneği olmakla birlikte %2–6 oranında majör kanama riski taşır. Trombolize bağlı kanamalar çoğunlukla intrakraniyal veya gastrointestinal sistemde görülürken, lingual hematom son derece nadir ancak hızla ilerleyerek akut havayolu obstrüksiyonuna neden olabilen potansiyel olarak ölümcül bir komplikasyondur.

Olgu: 74 yaşında erkek hasta, iki gündür artan nefes darlığı şikâyeti ile acil servise başvurdu. Hastanın öyküsünde iki gün önce kısa süreli senkop atağı olduğu ancak sağlık kuruluşuna başvurmadığı öğrenildi. Fizik muayenesinde hipotansiyon, taşikardi, solunum sıkıntısı ve oksijen satürasyonu düşüklüğü mevcuttu. Yapılan ekokardiyografide sağ kalp boşluklarında dilatasyon saptandı. Bunun üzerine çekilen bilgisayarlı tomografı pulmoner anjiyografide (BTPA) masif pulmoner emboli saptandı. Hemodinamik instabilite ve şok tablosu mevcut olan hastaya 100 mg alteplaz ile intravenöz infüzyon şeklinde sistemik trombolitik tedavi uygulandı. Hastada trombolitik tedavi sonrasında ağız içinde kanama, dilde progresif şekilde artan hematom ve hematüri gelişti. Dilde gelişen hematom mekanik olarak havayolu obstrüksiyonu geliştirecek kadar artma riski nedeniyle yoğun bakım ünitesine yatırılarak tedavi düzenlendi. Yoğun bakım izleminde maske ile oksijen tedavisi başlandı, baş elevasyonu sağlandı ve aralıklı soğuk buhar ile lokal soğuk uygulama yapıldı, antikoagülan tedavi geçici olarak kesildi. İzlem sürecinde lingual hematomun gerilediği ve solunum sıkıntısının düzeldiği gözlendi. Dördüncü günde klinik stabilitesi sağlanan hasta hiç entübe edilmeden servise devredildi.

Sonuç: Sistemik trombolitik tedavi sonrası gelişen lingual hematom nadir görülmekle birlikte, hızla progresyon gösteren ölümcül olabilen bir komplikasyondur. Erken klinik farkındalık, yakın monitörizasyon morbidite ve mortalitenin azaltılmasında belirleyici öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Lingual Heamatom, Trombolitik Tedavi, Masif Pulmoner Emboli

Sözel Bildiri

LOMBER DİSH HERNİ AMELİYATI SONRASI KORSE KULLANIMININ AĞRI YÖNETİMİNE ETKİSİ: LİTERATÜR TARAMASI

Naime Kutlu*, Müzeyyen Ataseven**

** Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Tezli Yüksek Lisans Programı, İstanbul, Türkiye, naime.kutlu@std.medipol.edu.tr*

*** Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, mataseven@medipol.edu.tr*

ÖZET

Lomber disk hernisi (LDH), intervertebral diskin nükleus pulpozusunun anulus fibrozusu aşarak sinir yapılarına baskı oluşturması sonucu gelişen patolojik bir durumdur. Klinik olarak şiddetli bel ve/veya bacak ağrısı ile seyredebilmekte; ilerleyen olgularda yürüme güçlüğü ve kauda equina sendromuna kadar uzanabilen ciddi nörolojik tablolar ortaya çıkabilmektedir. Konservatif tedaviye yanıt alınamayan, semptomları geçmeyen veya giderek kötüleşen olgularda cerrahi tedavi planlanmaktadır. Cerrahi girişim tedavinin başlangıcını oluşturmakta ve postoperatif dönemde kapsamlı izlem ile rehabilitasyon gerektirmektedir. Omurga cerrahisi sonrasında bulantı-kusma, halsizlik, uykusuzluk, iştah kaybı ve anksiyete gibi çeşitli semptomlar görülebilmekte; en sık karşılaşılan sorunlar arasında ise hafif veya orta düzeyde bel ve bacak ağrısı ile aktivite kısıtlılığı yer almaktadır. Bu semptomların çeşitli komplikasyonlara zemin hazırlaması nedeniyle, cerrahi sonrası dönemde etkin ağrı yönetimi yapılması kritik önem taşımaktadır. Bu doğrultuda güncel ağrı kılavuzları ve ERAS (Enhanced Recovery After Surgery) protokolleri, postoperatif iyileşmenin desteklenmesinde multimodal ve kanıta dayalı ağrı yönetimi yaklaşımlarına özel vurgu yapmaktadır. Ağrı yönetimi sürecinde hasta ile sürekli etkileşim hâlinde olan hemşireler; ağrının değerlendirilmesi, farmakolojik ve non-farmakolojik girişimlerin uygulanması, hasta eğitimi ve erken mobilizasyonun desteklenmesinde kilit rol üstlenmektedir. Günümüzde omurga cerrahisi öncesi ve sonrası dönemde ağrı yönetimini destekleyen non-farmakolojik yaklaşımlardan biri olarak postoperatif korse kullanımı yaygın biçimde uygulanmaktadır. Bu derlemenin amacı, lomber disk hernisi cerrahisi geçiren hastalarda postoperatif korse kullanımının ağrı yönetimi üzerindeki etkisine ilişkin mevcut literatürü inceleyerek kanıtları özetlemek ve klinik uygulamalara ışık tutmaktır.

Anahtar Kelimeler: Lomber Disk Hernisi, Ağrı Yönetimi, Non-farmakolojik girişim, Korse, Postoperatif Dönem

Sözel Bildiri

AN INVESTIGATION OF NURSING STUDENTS' STRESS IN THEIR FIRST CLINICAL PLACEMENT AND ITS INFLUENCING FACTORS

Havva Verda Şimşek*, Rumeysa Can, Elçin Efteli *****

**Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Burdur, Turkey,*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Burdur, Turkey,*

**** Associate Professor, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Burdur, Turkey, eulker@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Introduction: The fact that nursing students will be going to clinical practice for the first time causes them to experience fear, excitement, and stress simultaneously. Inadequate student–faculty relationships in practice settings, time pressure, lack of professional knowledge and skills, low motivation, theory-based education relying on rote learning, assuming responsibility for patients during clinical practice, and insufficient coping are among the sources of stress experienced by nursing students.

Method: The study was conducted in the 2025–2026 academic year with 227 students enrolled in the Department of Nursing, Faculty of Health Sciences, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, who agreed to participate. The "Descriptive Information Form" and the "Clinical Stress Questionnaire" were used. Data were analyzed using numbers, percentages, the Student's t-test, and analysis of variance (ANOVA).

Results: The participants' mean age was 20.92±2.78; 76.4% were female, and 23.6% were male. The students' mean total score on the Clinical Stress Questionnaire was 31.25 ± 11.81. The students' clinical stress level was found to be low. No statistically significant differences were found between the mean total scale scores and gender, year of study, faculty member, or the presence of a chronic disease. A statistically significant difference was found between total scale scores and having a nurse in the family.

Discussion and Conclusion: In this study, nursing students' stress during their first clinical experience was determined to be low. In line with the results, it may be recommended to revise the curriculum to reduce clinical stress, ensure that students meet the clinical team (nurses, physicians, and other staff) before clinical practice, and provide training on topics in which students feel inadequate before clinical practice.

Keywords: stress, clinical, nursing student

Sözel Bildiri

BABA ÇOCUK ETKILEŞIMINDE DUYARLILIK VE YÖNLENDIRME DINAMIKLERI

Kerime Meryem ÖZMEN*

**Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Doğubayazıt Ahmed-i Hani Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Ağrı, Türkiye; Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Trabzon Türkiye, kmeryem.ozmen@gmail.com, https://orcid.org/0000-0002-1595-737X*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi döneminde baba çocuk etkileşiminde baba duyarlılığının doğal ev ortamında yürütülen oyun ve ortak kitap okuma etkinlikleri sırasında nasıl ortaya çıktığını nitel olarak incelemektir. Baba duyarlılığı, babanın çocuğun ipuçlarını fark etmesi, zamanında ve uygun tepki vermesi, çocuğun girişimlerini takip ederek etkileşim akışını desteklemesi ve duygusal olarak erişilebilir olması gibi göstergeler üzerinden ele alınmıştır. Araştırma nitel bir durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Amaçlı örnekleme ile seçilen baba çocuk çiftlerinde çocuğun 48–72 ay aralığında tipik gelişim göstermesi ve babanın çocuğun aktif bakım verenlerinden biri olması temel ölçütlerdir. Veriler, doğal ev ortamında yaklaşık 30 dakika süren iki standart etkileşim bağlamında toplanmıştır. Birinci bağlamda baba ve çocuk oyun hamuru ile serbest oyun yürütmüş, ikinci bağlamda resimli bir çocuk kitapları ile ortak okuma gerçekleştirmiştir.

Bulgular, çocuğun oyun sırasında başlattığı etkileşim girişimlerine bazı anlarda yanıtın geciktiğini ya da verilen yanıtların çocuğun girişimini sürdürmeye ve genişletmeye yönelik olmadığını göstermiştir. Etkileşim akışında babanın oyunu çoğunlukla kendi planı doğrultusunda yönlendirdiği ve kontrol edici müdahalelerin arttığı, ortak kitap okuma sürecinde ise etkileşimin paylaşım odaklı ilerlemekten çok öğretme amacı, doğru cevap beklentisi ve düzeltmeler üzerinden yapılandığı gözlenmiştir. Bununla birlikte gülümseme, dokunma ve kucağa alma gibi fiziksel yakınlık davranışlarının görüldüğü anlar, babanın erişilebilir olduğu etkileşim örüntülerine işaret etmektedir. Sonuçlar, baba duyarlılığı göstergelerinin etkileşim bağlamına bağlı olarak farklı düzeylerde ortaya çıktığını, çocuğun başlattığı etkileşim girişimlerini izleyen ve uygun biçimde sürdüren tepkilerin baba çocuk etkileşiminin niteliğiyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Baba çocuk etkileşimi, baba duyarlılığı, okul öncesi dönem, doğal gözlem, oyun, ortak kitap okuma

Sözel Bildiri

GIDA ENFLASYONUNUN BESLENME DAVRANIŞI ÜZERİNE ETKİSİ İLE AKDENİZ DİYETİNE UYUM ARASINDAKİ İLİŞKİ

Eda Keskin*

** İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye,*
eda.keskin@medipol.edu.tr

ÖZET

Giriş: Tüketicinin besine erişiminde besinin fiziksel olarak bulunabilirliği ve ekonomik olarak karşılanabilirliği iki önemli belirleyicidir. Gıda fiyatlarındaki artışlar tüketicilerin satın alma gücünü azaltarak besin miktarında, kalitesinde ve çeşitliliğinde belirgin bir düşüşe yol açabilmekte ve bu durum diyet kalitesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Amaç: Araştırmanın amacı, yetişkinlerde gıda enflasyonunun beslenme davranışları üzerindeki etkisi ile Akdeniz diyetine uyum arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir.

Yöntem: Bu kesitsel çalışma, Aralık 2025-Şubat 2026 tarihleri arasında 19-64 yaş arası 431 gönüllü birey ile yürütülmüştür. Veriler sosyodemografik özellikler, gıda enflasyonuna ilişkin görüşler, Akdeniz Diyeti Bağlılık Ölçeği (MEDAS) ve Gıda Enflasyonunun Beslenme Davranışına Etkisi Ölçeği'ni içeren yapılandırılmış anket formu ile toplanmıştır.

Bulgular: Yaş ortalaması 29,1±11,0 yıl olan ve %52,9'u kadınlardan oluşan çalışmada, katılımcıların %62,6'sı son bir yıl içinde gıda harcamalarının arttığını bildirmiştir. Buna karşılık, %50,6'sı son bir yılda maddi durumunun önemli ölçüde değişmediğini ifade etmiştir. Katılımcıların %49,9'unun Akdeniz diyetine uyumu düşük bulunmuştur (ortalama MEDAS puanı: 6,6±2,1). Gıda Enflasyonunun Beslenme Davranışına Etkisi Ölçeği toplam puan ortalaması 78,3±36,2 olup ölçek toplam puanı ile MEDAS puanı arasında düşük düzeyde negatif yönlü ilişki (r=-0,154; p=0,001), gelir düzeyi ile arasında ise orta düzeyde negatif yönlü ilişki (r=-0,356; p<0,001) saptanmıştır. Hiyerarşik doğrusal regresyon analizinde yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve gelir düzeyi değişkenleri kontrol edildikten sonra gıda enflasyonunun beslenme davranışına etkisinin MEDAS puanını bağımsız ve anlamlı bir şekilde yordadığı belirlenmiştir (β=-0,135; p=0,008).

Tartışma ve Sonuç: Gıda enflasyonunun beslenme davranışını etkileme düzeyi arttıkça Akdeniz diyetine uyumun azaldığı ortaya konmuştur. Aynı zamanda gelir düzeyi azaldıkça beslenme davranışlarının gıda enflasyonundan daha fazla etkilendiği saptanmıştır. Bu sonuçlar, sağlıklı beslenmenin sürdürülebilirliği açısından ekonomik erişilebilirliğin kritik bir belirleyici olduğunu ve ekonomik politikalar ile beslenme politikalarının bütüncül biçimde ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Akdeniz Diyeti, Beslenme Davranışı, Ekonomi, Gıda Enflasyonu

Sözel Bildiri

EVALUATION OF ACETYLATED HISTONE 4 [ACLYS12, ACLYS16, ACLYS8, ACLYS5] EXPRESSION DURING POSTNATAL DEVELOPMENT IN THE RAT TESTIS AND EPIDIDYMIS

Saliha İdil TÜTÜNCÜOĞLU 1*, Mehmet ÖZBEK 2**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Burdur, Türkiye, idiltutuncuoglu@gmail.com*
*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Histology and Embryology, Burdur, Türkiye, mehmetozbek@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Histone acetylation is one of the major epigenetic mechanisms involved in chromatin regulation, transcriptional activity, and cellular differentiation during postnatal development. In the male reproductive system, changes in histone acetylation may reflect developmental and cell-specific regulation associated with testicular maturation, epididymal differentiation, and spermatogenesis. In this context, evaluating the distribution of H4 [acLys12, acLys16, acLys8, acLys5] may contribute to a better understanding of postnatal reproductive development.

Aim: This study aimed to investigate the expression of H4 [acLys12, acLys16, acLys8, acLys5] in the rat testis and epididymis during postnatal development.

Methods: Testis and epididymis tissues collected from rats on postnatal days 5, 20, 50, and 70 were evaluated immunohistochemically. Immunoreactivity was examined comparatively in different cell types of both organs at each developmental stage.

Results: On postnatal day 5, positive immunoreactivity was observed in Sertoli cells, gonocytes, and Leydig cells in the testis, whereas in the epididymis staining was present in epithelial cells and in some interstitial cells. On day 20, immunoreactivity was detected in Sertoli cells, Leydig cells, and spermatocytes, and epididymal epithelial positivity was maintained. In the 50- and 70-day groups, testicular expression varied according to the stages of the seminiferous tubules. In the epididymis, staining was more evident in epithelial and peritubular cells, although not all epithelial cells showed the same reaction pattern.

Discussion and Conclusion: The findings indicate that H4 [acLys12, acLys16, acLys8, acLys5] exhibits developmental and cell-specific expression patterns in the rat testis and epididymis, suggesting a role for histone acetylation in postnatal maturation of the male reproductive system.

Key words: Testes, rat, H4 [acLys12, acLys16, acLys8, acLys5], epigenetic, epididymis

Sözel Bildiri

EXAMINATION OF NURSING STUDENTS' SELF-CONFIDENCE IN PERIPHERAL INTRAVENOUS CATHETER INSERTION SKILLS

Rumeysa Can*, Havva Verda Şimşek, Elçin Efteli *****

**Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Burdur, Turkey,*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Burdur, Turkey,*

**** Associate Professor, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Burdur, Turkey, eulker@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Introduction: Peripheral intravenous (IV) catheters are invasive devices widely used to administer medications, fluids, blood products, contrast agents, and total parenteral nutrition. This procedure, most commonly performed by nurses worldwide, can also be carried out by authorized physicians, nurses, midwives, and emergency medical technicians. However, the assessment, maintenance, and removal of catheters are primarily the responsibility of nurses.
Method: The study was conducted in the 2025–2026 academic year with 118 students enrolled in the Department of Nursing, Faculty of Health Sciences, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, who agreed to participate. The "Descriptive Information Form" and the "Peripheral Intravenous Catheter Insertion Self-Confidence Scale for Nursing Students" were used. Data were analyzed using numbers, percentages, the Student's t-test, and analysis of variance (ANOVA).
Results: The participants' mean age was 21.42±1.65; 66.1% were female, and 33.9% were male. The students' mean total score on the Peripheral Intravenous Catheter Insertion Self-Confidence Scale was 4.02 ± 0.49. The subscale mean scores were 4.08 ± 0.52 for cannula safety confidence, 4.11 ± 0.49 for preparation confidence, and 3.83 ± 0.67 for learning confidence. A statistically significant difference was found between students' total scale mean scores and gender. In contrast, no statistically significant differences were found with respect to year of study or IV catheter insertion on a manikin or a peer.
Discussion and Conclusion: In this study, the self-confidence of nursing students during peripheral IV catheter insertion was evaluated using the Peripheral Intravenous Catheter Insertion Self-Confidence Scale. The findings showed that students had high self-confidence while performing IV catheter insertion. Male students were found to have higher self-confidence than female students.

Keywords: IV Catheter, Self-Confidence, Nursing Student

Sözel Bildiri

AN INTERDISCIPLINARY APPROACH: A SYSTEMATIC REVIEW OF THE EFFECTS OF ANTIBIOTIC ADMINISTRATION ON GUT MICROBIOTA AND INTESTINAL EPITHELIAL BARRIER

Hanne ALTIN*, Sinem PEHLİVAN, Ümmühan YAĞMURKAYA*****

** Ankara Medipol University, School of Medicine, Department of Medical Microbiology, Ankara, Türkiye, kevser.altin@ankaramedipol.edu.tr*

*** Ankara Medipol University, School of Medicine, Department of Medical Pharmacology , Ankara, Türkiye, sinem.pehlivan@ankaramedipol.edu.tr*

**** Ankara Medipol University, School of Medicine, Department of Anatomy, Ankara, Türkiye, ummuhan.yagmurkaya@ankaramedipol.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Although antibiotic treatment plays a significant role in the treatment of bacterial infections, it also alters the microbiota population by eliminating beneficial microorganisms in the gut. The altered microbiota community disrupts the integrity of the epithelial barrier, leading to various complications.

Aim: This systematic review aims to evaluate the negative effects of antibiotic use on gut microbial diversity, opportunism, the spread of antimicrobial resistance genes, and the disruption of the intestinal epithelial barrier.

Methods: A comprehensive literature search was conducted in Scopus, Web of Science (WoS), and PubMed databases. Many eligible studies meeting predefined inclusion criteria were included in the systematic review. Data on microbiome composition, alpha and beta diversity indices, opportunistic taxa expansion, and epithelial barrier markers were extracted and analyzed using the R programming language

Results: Data analysis showed that antibiotic use alters beneficial bacteria in the gut and increases the likelihood of opportunistic infections. Researchers have observed that these changes in the microbiota lead to a decrease in naturally produced antimicrobial peptides, and consequently, to a disruption of the integrity of the intestinal epithelial barrier. This facilitates the movement of toxins and pathogens and increases the likelihood of inflammation in the gut-liver axis.

Discussion and Conclusion: Exposure to broad-spectrum antibiotics causes gastrointestinal problems and systemic inflammation and leads to liver damage due to improper barrier function. Rational antibiotic use is essential to reduce the risk of antibiotic resistance and microbiota diversity. In addition, the inclusion of next-generation alternatives such as naturally occurring antimicrobial peptides and postbiotics that repair the epithelial barrier is important.

Key words: Antibiotic exposure, microbiota diversity, R-analysis, gut integrity

Sözel Bildiri

BAKIM MALİYETİ ÜZERİNE SİSTEMATİK DERLEME: PALYATİF VE HOSPİS BAKIM

Lütfiye TEKPINAR*, Hanife KOZAN**

** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, Konya/Türkiye, ltfyetkpnr@gmail.com*

*** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı, Sağlık Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı, Konya, Türkiye, hanifekozan1999@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Palyatif ve hospis bakım, yaşamı sınırlayıcı hastalıklarda yaşam kalitesini artırmayı amaçlayan hizmetlerdir. Artan kronik hastalık yükü ve sağlık harcamaları, bu hizmetlerin ekonomik etkilerinin değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, palyatif ve hospis bakımın ekonomik etkilerini inceleyen çalışmaları sistematik olarak değerlendirmektir.

Yöntem: Bu çalışma sistematik analiz şeklinde hazırlanmıştır. Makaleler Scopus ve Web of Science veri tabanlarında 2021–2025 yılları arasında, "palliative care", "hospice care", "costs", "healthcare cost", "economic burden" ve "cost burden" anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır ve İngilizce orijinal araştırmalar çalışmaya dâhil edilmiştir.

Bulgular: Başlangıçta toplam 3576 kayıt belirlenmiştir. Dahil etme kriterlerini karşılayan toplam 25 çalışma tam metin incelemeye alınmıştır. Tam metin incelemesi sonucunda 13 çalışma kesin dahil kriterlerini karşılayarak nihai incelemeye dâhil edilmiştir. Ülke dağılımı incelendiğinde, çalışmaların üçünün ABD'de yapıldığı görülmüştür. Kolombiya'dan iki çalışma yer alırken; Malavi, Tayvan, Brezilya, Endonezya, Hollanda, Birleşik Krallık, İtalya, Danimarka ve Japonya'dan birer çalışma bulunmaktadır. Yıllara göre dağılım değerlendirildiğinde, çalışmaların en fazla 2021 yılında yayımlandığı ve bu yılda toplam beş çalışmanın yer aldığı görülmüştür. 2022 yılına ait çalışmaya rastlanmamıştır. İncelenen 13 çalışmanın 10'unda palyatif bakım ya da hospis bakım uygulamalarının hastane maliyetlerini azalttığını, tasarruf sağladığını ve sağlık harcamalarını düşürdüğünü göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç: Bulgular, palyatif bakımın sağlık harcamalarını azaltma ve tasarruf sağlama potansiyeline sahip olduğunu ortaya koyarken, araştırmaların ağırlıklı olarak yüksek gelirli ülkelerde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu durum, farklı sağlık sistemi yapılarına sahip ülkelerde daha fazla ekonomik değerlendirme çalışmasına ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Palyatif bakım, hospis bakım, sağlık bakım maliyeti, maliyet yükü

Sözel Bildiri

SAVUNUCULUK FAALİYETLERİ ÖLÇEĞİ TÜRKÇE GEÇERLİLİK GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Gülçin GÜMÜŞ ÇALIŞ[1], Keziban AVCI[2]

[1]Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü Tezli Yüksek Lisans, Ankara, Türkiye, gcalis@kastamonu.edu.tr

[2] Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye, kezibanavci1@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Zihinsel ve Gelişimsel Engelli Bireylerin Ebeveynleri için Savunuculuk Faaliyetleri Ölçeğini Türkçe' ye uyarlanması ve ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik özelliklerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Metodolojik tipte yürütülen bu araştırmada örneklemi, 509 özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynler oluşturmaktadır. Veriler yüz yüze araştırmacı tarafından toplanmıştır. Verilerin toplanmasında demografik özellikleri içeren soru formu ve Lee ve arkadaşları tarafından geliştirilen Zihinsel ve Gelişimsel Engelli Bireylerin Ebeveynleri için Savunuculuk Faaliyetleri Ölçeği kullanılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda kapsam geçerliliği değerlendirilmiştir. Yapı geçerliğini incelemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi uygulanmış, örneklem yeterliliği Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett küresellik testi ile değerlendirilmiştir. Güvenirlik analizi için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır.

Bulgular: KMO değerinin 0.892 bulunması ve Bartlett testinin anlamlı olması ($p<0.001$) verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir. Faktör analizi sonucunda ölçeğin iki faktörlü bir yapı gösterdiği ve toplam varyansın %49.89'unu açıkladığı belirlenmiştir. Madde faktör yükleri 0.36 ile 0.73 arasında değişmektedir. Ölçeğin bireysel savunuculuk alt boyutunun güvenirlik kat sayısı 0.73 ve diğerlerine yönelik savunuculuk alt boyutunun güvenirlik kat sayısı 0.83 üzere olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplamına ilişkin Cronbach alfa güvenirlik kat sayısı 0.85 olarak bulunmuştur.

Sonuç: Elde edilen bulgular, ölçeğin Türkçe formunun savunuculuk davranışlarını değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin özel gereksinimli çocukların ebeveynlerin savunuculuk düzeylerini belirlemek amacıyla araştırma ve uygulama alanlarında kullanılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Savunuculuk, Ebeveynler, Ölçek uyarlama, Geçerlilik, Güvenirlik

Sözel Bildiri

ESNEK PES PLANUSTA KISA AYAK EGZERSIZLERI: KLINIK İYILEŞME VE PEDOBAROGRAFIK DEĞIŞIMLERIN ANALIZI

Taner ALPARSLAN * Sezen KARABÖRKLU ARGUT ** Mehmet DEMİREL ***

**İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, babaknavid@ogr.iuc.edu.tr*

***İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, s.karaborkluargut@iuc.edu.tr*

****İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, mehmet.demirel@istanbul.edu.tr*

ÖZET

Esnek pes planus, medial longitudinal arkın yük altında çökmesi ile karakterize olup ayak postürü, plantar basınç dağılımı, denge ve fonksiyonel performans üzerinde olumsuz etkilere yol açabilen yaygın bir kas-iskelet sistemi problemidir. Ark stabilitesini desteklemeyi hedefleyen kısa ayak egzersizleri (short foot exercises), konservatif tedavide sık kullanılan yaklaşımlar arasındadır. Bu çalışmanın amacı, esnek pes planuslu bireylerde uygulanan 6 haftalık kısa ayak egzersizi programının pedobarografik parametreler ve klinik çıktılar üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Tek gruplu ön test–son test tasarımında yürütülen çalışmaya 15 esnek pes planuslu birey (7 erkek, 8 kadın; yaş: 26,33±6,51 yıl) dahil edilmiştir. Katılımcıların tamamı sağ ayak dominant olup ek kronik hastalık veya alt ekstremite cerrahi öyküsü bulunmamaktadır. Müdahale haftada iki gün olmak üzere 6 hafta boyunca toplam 12 seans uygulanmıştır. Seans öncesinde havlu katlaması ve ayak parmakları ile top tutması ile ısınma yapılmış, ardından kısa ayak egzersizleri gerçekleştirilmiştir. Değerlendirmeler müdahale öncesi ve sonrası dominant ve non-dominant ayaklar için ayrı ayrı yapılmıştır. Fonksiyonellik FAAM Günlük Yaşam Aktiviteleri (GYA) ve FAAM-Spor alt ölçekleri ile, medial ark yüksekliği Naviküler Drop testi ile, ayak postürü Foot Posture Index-6 (FPI-6) ile değerlendirilmiştir. Dinamik denge Y-Denge testi (anterior, posteromedial, posterolateral ve normalize kompozit skor) ile, ayak bileği hareket açıklığı dorsifleksiyon ve plantar fleksiyon ölçümleri ile değerlendirilmiştir. Pedobarografik analizde plantar basınç dağılımı, temas alanı ve zaman parametreleri ölçülmüştür. Sonuçlarda FAAM-GYA ve FAAM-Spor skorları anlamlı artmıştır (p=0,001), Naviküler Drop değerleri anlamlı azalmıştır (p=0,001). Y-Denge testinin tüm yönlerinde ve normalize kompozit skorunda her iki ayakta anlamlı iyileşme saptanmıştır (p=0,001). Dorsifleksiyon non-dominant ayakta artmıştır (p=0,02), plantar fleksiyon dominant ayakta artmıştır (p=0,01). Pedobarografide dominant ayakta temas alanı azalmış (p=0,04), yük dağılımı ve zaman parametrelerinde anlamlı değişim bulunmamıştır (p>0,05).

Anahtar Kelimeler: Esnek pes planus, Kısa ayak egzersizi, Pedobarografi, Y-Denge Testi, FAAM

Sözel Bildiri

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÇEVRE SAĞLIĞI OKURYAZARLIĞI DÜZEYİ: BİR DERLEME ÇALIŞMASI

Burak BİLGİÇ*, Hüseyin İLTER* *, Ülken Tunga BABAOĞLU***

**Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Halk Sağlığı Hemşireliği Programı, Kırşehir, Türkiye, bilgic.burak@ogr.ahievran.edu.tr*

** *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye, huseyin.ilter@ahievran.edu.tr*

****Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye, utbabaoglu@ahievran.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Bu derleme çalışmasının amacı, yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin çevre sağlığı okuryazarlığı düzeylerini inceleyen ulusal ve uluslararası çalışmaların sistematik olarak değerlendirilmesi, mevcut durumun ortaya konulması ve halk sağlığı eğitimi açısından öneriler geliştirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma, çevre sağlığı okuryazarlığı ve çevre okuryazarlığı kavramlarını ele alan araştırmaların derlenmesiyle yürütülmüştür. PubMed, Web of Science, Scopus, ERIC (the Education Resource Information Center), YÖK Tez, Google Akademik ve DergiPark veri tabanlarında 2014–2025 yılları arasında yayımlanmış çalışmalar taranmıştır. "Environmental health literacy" "environmental literacy" "university" "undergraduate students" "higher education" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Yükseköğretim öğrencilerini kapsayan nicel, nitel ve karma yöntemli çalışmalar incelemeye alınmıştır.

Bulgular: Literatürde çevre sağlığı okuryazarlığının bilgi, tutum, farkındalık ve davranış boyutlarını kapsayan çok boyutlu bir yapı olduğu görülmektedir. Yapılan derleme sonucunda, Yükseköğretim öğrencilerinin temel çevre bilgilerinin yüksek, çevre sağlığı okuryazarlığı düzeyinin genellikle orta düzeyde olduğu ancak bu bilgiyi sağlık risklerini azaltmaya yönelik davranışlara dönüştürme ve eleştirel okuryazarlık seviyelerinde eksiklikler olduğu saptanmıştır. Sağlık bilimleri öğrencilerinin diğer alanlardaki öğrencilere kıyasla daha yüksek puanlara sahip olduğu bildirilmektedir. Çevre eğitimi alma, çevresel faaliyetlere katılım ve müfredatta çevre sağlığına yer verilmesi okuryazarlık düzeyini olumlu yönde etkilemektedir.

Sonuç: Yükseköğretim kurumlarında çevre sağlığı okuryazarlığının geliştirilmesi, halk sağlığının korunması ve sürdürülebilir çevre politikalarının desteklenmesi açısından önemlidir. Müfredat temelli çevre sağlığı eğitimlerinin yaygınlaştırılması ve disiplinler arası yaklaşımların benimsenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre sağlığı okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı, yükseköğretim, üniversite öğrencileri, halk sağlığı

Sözel Bildiri

SUBKLİNİK TİROİD DİSFONKSİYONU OLAN HASTALARDA RUHSAL DURUM VE YAŞAM KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Serhat Uysal *

* *T.C. Sağlık Bakanlığı, Burdur Devlet Hastanesi, İç Hastalıkları – Endokrinoloji ve Metabolizma Kliniği, Burdur, Türkiye, dr.serhatuysall90@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Tiroid aksındaki minimal değişimlerin nöropsikiyatrik süreçleri etkileyebildiği bilinmektedir. Ancak serbest tiroid hormon düzeylerinin referans aralığı sınırlarında seyrettiği subklinik durumların; emosyonel yanıtlar ve yaşam kalitesi üzerindeki etkileri henüz netlik kazanmamıştır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, subklinik hipertiroidi ve subklinik hipotiroidi tanılı hastaların anksiyete, depresyon ve yaşam kalitesi düzeylerini ötiroid bireylerle karşılaştırmaktır.

Yöntem: Çalışmaya, en az altı hafta arayla yapılan iki ölçümde tiroid stimülan hormon (TSH) düzeyleri tutarlı şekilde subklinik (hipo/hiper) ya da ötiroid aralıkta saptanan ve tedavi almayan 80 birey dahil edildi. Gruplandırma iki ölçümün ortalama TSH değerlerine göre yapıldı (0.1-0.35 mU/L: subklinik hipertiroidi; 0.35-4.5 mU/L: ötiroidi; 4.5-8 mU/L: subklinik hipotiroidi). Katılımcılara Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ), Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği uygulandı. Verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle analizlerde non-parametrik istatistiksel yöntemler kullanıldı (SPSS v20.0).

Bulgular: Katılımcıların 64'ü kadın, 16'sı erkekti; ortanca yaş 55 [49-61.75] olarak saptandı. Grupların dağılımı %22.4 subklinik hipertiroidi, %38.8 ötiroidi ve %38.8 subklinik hipotiroidi şeklindeydi. Gruplar arasında yaş ve cinsiyet dağılımı benzerdi (sırasıyla p=0.723 ve p=0.965). Üç grup karşılaştırıldığında yalnızca BAÖ puanları açısından anlamlı fark saptanırken (p=0.003); BDÖ ve SF-36 toplam puanları açısından gruplar arasında fark gözlenmedi (sırasıyla p=0.344 ve p=0.562). Post-hoc analizlerde subklinik hipertiroidi grubunda anksiyete puanları ötiroid (ortanca 5.5 [3-8] vs. 3 [2-4], p=0.001) ve subklinik hipotiroidi grubuna (ortanca 5.5 [3-8] vs. 3 [2-5], p=0.004) kıyasla anlamlı derecede yüksekti. Ötiroid ve subklinik hipotiroidi grupları arasında anksiyete puanları açısından istatistiki anlamlı fark saptanmadı (ortanca 3 [2-4] vs. 3 [2-5], p=0.742). Ayrıca, serum TSH düzeyleri ile anksiyete puanları arasında negatif yönlü anlamlı korelasyon gözlendi (r=-0.292, p=0.009).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma, subklinik hipertiroidinin depresyon ya da yaşam kalitesi üzerindeki etkilerinden bağımsız olarak, özellikle anksiyete semptomları ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Laboratuvar eşik altı tiroid fazlalığının dahi selektif bir anksiyojenik etkiyle ilişkili olabileceği ve klinik değerlendirmede anksiyete semptomlarının dikkate alınmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Anksiyete, Subklinik Hipertiroidi, TSH, Yaşam Kalitesi

Sözel Bildiri

KRİTİK ALTYAPI KIRILGANLIĞI VE ELEKTRİK KESİNTİLERİ: SENARYO TABANLI AFET ANALİZİ

***Aybüke AKSU, **Mümin POLAT**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, aaksuaybuke@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, mpolat@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Modern toplumlar, yaşamın sürdürülebilirliği açısından elektrik enerjisine yüksek düzeyde bağımlı hale gelmiştir. Elektrik altyapısında meydana gelebilecek geniş ölçekli kesintiler yalnızca enerji arzının durmasına değil, aynı zamanda sağlık, ulaşım, iletişim, su temini ve güvenlik gibi kritik hizmetlerin aksamasına yol açarak çok boyutlu afet riskleri oluşturabilmektedir. Bu çalışma, elektrik kesintilerinin kritik altyapılar üzerindeki etkilerini zincirleme afet perspektifiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada senaryo tabanlı analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda, büyük ölçekli ve uzun süreli bir elektrik kesintisinin kentsel yaşam üzerindeki potansiyel etkilerini ortaya koyan kurgu temelli ancak gerçekçi bir afet senaryosu geliştirilmiştir. Oluşturulan senaryoda elektrik kesintisinin ilk aşamada ulaşım sistemleri, sağlık hizmetleri ve iletişim altyapısında aksamalara yol açtığı; ilerleyen süreçte ise su temini, gıda tedariki ve kamu güvenliği gibi alanlarda ikincil krizleri tetiklediği değerlendirilmiştir. Senaryo, kritik altyapı sistemleri arasındaki karşılıklı bağımlılığı ve domino etkisi mekanizmasını ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışmanın bulguları, elektrik kesintilerinin yalnızca teknik bir altyapı sorunu olarak değerlendirilmesinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Kritik altyapılar arasındaki entegrasyon, enerji kesintilerinin etkilerinin hızla yayılmasına ve afet ölçeğine ulaşmasına neden olabilmektedir. Ayrıca toplumun risk algısı, kriz yönetimi kapasitesi ve altyapı dayanıklılığı, afetin etkilerinin boyutunu belirleyen önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak çalışma, elektrik altyapısının afet yönetimi perspektifiyle ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Kritik altyapı sistemlerinin dayanıklılığının artırılması, alternatif enerji kaynaklarının geliştirilmesi ve afet senaryoları üzerinden farkındalık çalışmalarının yürütülmesi, olası elektrik kesintilerinin afet riskine dönüşmesini önlemede önemli stratejiler olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışma, senaryo tabanlı yaklaşımın afet risklerinin anlaşılması ve önleyici politikaların geliştirilmesi açısından etkili bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kritik Altyapı, Elektrik Kesintisi, Zincirleme Afetler, Senaryo Tabanlı Risk Analizi.

Sözel Bildiri

ODONTOJENİK PATOLOJİYİ TAKLİT EDEN MANDİBULAR DESMOİD FİBROMATOZİSİN MULTİMODAL GÖRÜNTÜLEME TEKNİKLERİ İLE TEŞHİSİ: BİR OLGU SUNUMU

Nursel ARPAY GÜMÜŞ*, Ceyda Gizem TOPAL**
**Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Antalya, Türkiye, nursel.arpay@antalya.edu.tr*
***Bozok Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Yozgat, Türkiye ceydagizemtopal@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Desmoid fibromatozis (DF), histolojik olarak benign görünse de lokal agresif büyüme ve yüksek nüks oranına sahip nadir bir miyofibroblastik neoplazmdır. Baş-boyun bölgesinde, özellikle pediatrik hastalarda nadir görülen bu lezyonlar, klinik ve radyolojik olarak yaygın odontojenik enfeksiyonları taklit ederek ciddi tanısal zorluklara neden olabilmektedir.
Vaka Sunumu: Sistemik rahatsızlığı bulunmayan 11 yaşında kız hasta, sol alt çene posterior bölgede 4 aydır devam eden, hızlı büyüyen ağrısız şişlik şikayetiyle başvurmuştur. Ekstraoral muayenede, palpasyonda karakteristik "tahta sertliğinde" fikse bir kitle saptanmıştır. Panoramik radyografide, daha önce ampütasyon tedavisi görmüş sol alt birinci molar dişin distal kökü çevresinde radyolusent alan ve kortikal kemikte ince lineer radyoopasiteler izlenmiştir. Konik Işınlı Bilgisayarlı Tomografi (KIBT) kesitlerinde, yumuşak doku komşuluğunda periosttan dışa uzanan spiküler kemik reaksiyonları tespit edilmiştir. İleri görüntüleme için alınan MRG'de; T1 ağırlıklı serilerde hipointens, T2'de belirgin hiperintens karakterde ve yoğun kontrast tutulumu gösteren yaklaşık 34 mm boyutlarında bir kitle saptanmıştır. Cerrahi eksizyon sonrası yapılan histopatolojik incelemede iğsi hücreli proliferasyon izlenmiş; immünohistokimyasal panelde patognomonik diffüz nükleer beta-katenin pozitifliği saptanarak hastaya kesin "Desmoid Fibromatozis" tanısı konulmuş ve yüksek nüks riski nedeniyle düzenli takibe alınmıştır.
Sonuç: Mandibula yerleşimli, "tahta sertliğinde", ağrısız ve hızlı büyüyen kitlelerde, klinik tablo odontojenik enfeksiyonları taklit etse bile ayırıcı tanıda desmoid fibromatozis mutlaka akılda tutulmalıdır. KIBT, BT ve MRG'yi kapsayan multimodal görüntüleme yaklaşımı; tümörün infiltratif sınırlarının haritalanması, biyolojik aktivitesinin değerlendirilmesi ve hedefe yönelik uygun cerrahi planlamanın yapılabilmesi açısından kritik öneme sahiptir

Anahtar Kelimeler: Desmoid Fibromatozis, Nükleer Beta-Katenin, Odontojenik Patoloji.

Sözel Bildiri

ACIL YARDIM VE AFET YÖNETIMI ÖĞRENCILERININ DEPREM KORKU VE ALGI DÜZEYLERININ CINSIYET FAKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDIRILMESI

***İlayda Nur KASIRGA, **Mümin POLAT**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, mpolat@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Deprem, Türkiye'de sık yaşanan bir afet türü olup bireylerin psikolojik, sosyal ve davranışsal tepkilerini önemli ölçüde etkilemektedir. Acil Yardım ve Afet Yönetimi öğrencileri, gelecekte afet sahasında görev alacak, afet öncesi hazırlık, afet anı müdahalesi ve afet sonrası iyileştirme süreçlerinde aktif rol üstlenecek bireylerdir. Bu nedenle, deprem gibi yıkıcı bir afete ilişkin korku düzeyleri, risk algıları ve stresle baş etme kapasiteleri, mesleki performanslarını doğrudan etkileyebilecek kritik faktörlerdir. Depreme yönelik yüksek düzeyde kaygı, afet anında hızlı ve doğru karar verme süreçlerini olumsuz etkileyebilir; buna karşılık gerçekçi bir algı ve dengeli bir psikolojik hazırlık, müdahale becerilerinin güçlenmesini sağlayabilir. Bu bağlamda cinsiyet faktörünün değerlendirilmesi afet süreçlerinde toplumsal cinsiyet rollerinin ve kırılganlıklarının önemli bir belirleyici olmasından dolayı gereklidir. Yapılan literatür taramasında toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyal kırılganlıklar nedeniyle kadınların afetlere hazırlık, müdahale ve iyileşme süreçlerinde daha dezavantajlı konumda olabildiği görülmektedir. Buna karşılık erkek öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum, afet süreçlerinde toplumsal cinsiyetin önemli bir değişken olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Acil Yardım ve Afet Yönetimi öğrencilerinde cinsiyete bağlı algısal ve duygusal farklılıkların belirlenmesi, eğitim süreçlerinin daha kapsayıcı ve ihtiyaçlara duyarlı şekilde düzenlenmesini mümkün kılmaktadır. Proje kapsamında, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi bünyesinde eğitim gören öğrencilere "Deprem Korkusu Ölçeği" ve "Afet Bilinci Algı Ölçeği" uygulanacaktır. Deprem Korkusu Ölçeği bireylerin deprem karşısındaki duygusal ve fiziksel kaygı düzeylerini ölçmeyi amaçlarken, Afet Bilinci Algı Ölçeği öğrencilerin afet öncesi hazırlık, afet anı davranışları ve afet sonrası farkındalık düzeylerini değerlendirmeye yöneliktir. Yapılacak olan anket eğitim gören öğrencilerin gönüllülük esasına dayanacak olup bu iki ölçme aracı aracılığıyla öğrencilerin depremle ilişkili bilişsel ve duygusal farkındalıklarının cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilecektir. Elde edilecek anket sonuçları istatistik ortamında incelenecek ve çıkan sonucun, üniversite öğrencilerinin afet farkındalığını güçlendirmeye yönelik eğitim programlarının geliştirilmesinde önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir. Ayrıca bulgular, afet yönetimi çalışmalarında psikolojik destek ve toplumsal cinsiyete duyarlı yaklaşım gerekliliğini vurgulayarak, risk azaltma ve hazırlık süreçlerinin daha etkili planlanmasına temel oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: afet yönetimi, toplumsal cinsiyet, korku, algı düzeyi.

Sözel Bildiri

TIBBİ CİHAZLARA BAĞLI BASINÇ YARALANMASININ ÖNLENMESİNDE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI

Esra Candar Yanar*, Selma Atay**

** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale, Türkiye, candaresraa@gmail.com*

*** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çanakkale, Türkiye, atayselma@gmail.com*

ÖZET

Basınç yaralanmaları, önlenebilir olmalarına rağmen özellikle yoğun bakım ünitelerinde önemli bir hasta güvenliği sorunu olmaya devam etmektedir. Son yıllarda yoğun bakım hastalarında yaşamı desteklemek amacıyla kullanılan tıbbi cihazların sayısının artması, bu cihazlara bağlı basınç yaralanmalarının görülme sıklığını artırmış; hasta konforu, bakım kalitesi ve sağlık bakım maliyetleri üzerinde olumsuz etkilere yol açmıştır. Tıbbi cihazlara bağlı basınç yaralanmalarının önlenmesinde hemşireler, cihazların uygulanması, izlenmesi ve bakım süreçlerinde aktif rol almaları nedeniyle kilit role sahiptir. Tıbbi cihaz ilişkili basınç yaralanmaları, sağlık kurumlarında hasta güvenliğinin ve hemşirelik bakım kalitesinin temel göstergeleri arasındadır. Bu nedenle, tıbbi cihazla ilgili basınç yaralanmaları için önleyici tedbirlerin oluşturulması gerekmektedir. NPUAP, EPUAP ve PPPIA tarafından hazırlanan rehberlerde riskli hastaların nasıl değerlendirileceğine, hangi uygulamaların seçileceğine ve bakım süreçlerinde dikkat edilmesi gereken noktalara ilişkin kanıtlar sunulmaktadır. Ayrıca, NPIAP tarafından; uygun cihaz seçimi, cildin değerlendirilmesi ve korunması, cihazların yeniden konumlandırılması, ödem ve cilt bozulmalarına dikkat edilmesi, yaralı bölgelere cihaz yerleştirilmemesinde dikkat edilmesi gerekenlere ilişkin öneriler sunulmuştur. Bu derlemenin amacı tıbbi cihaza bağlı basınç yaralanmasında hemşirelik yaklaşımları ile ilgili güncel literatürü incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi Cihaza Bağlı Basınç Yaralanması, Yoğun Bakım, Hemşire

Sözel Bildiri

BURDUR MEHMET AKIF ERSOY ÜNIVERSITESI SAĞLIK BILIMLERI FAKÜLTESI ÖĞRENCILERININ SIBER ZORBALIK DUYARLILIKLARININ DEĞERLENDIRILMESI

***Meryem KORKMAZ, ** Mümin POLAT**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, mpolat@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Günümüzde internet ve sosyal medya kullanımı gençler arasında giderek artmakta, bu durum beraberinde bazı olumsuz dijital davranış biçimlerini de getirmektedir. Siber zorbalık, görünürde fiziksel bir temas içermese de bireylerin psikolojik bütünlüğünü ciddi şekilde zedelemekte, özgüven kaybına, sosyal izolasyona, akademik performans düşüşlerine ve hatta uzun süreli ruhsal problemlere yol açabilmektedir. Özellikle gençler ve üniversite öğrencileri, dijital ortamları yoğun kullanmaları nedeniyle bu tür olumsuz davranışlara daha açık bir konumda bulunmaktadır. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri, gelecekte toplum sağlığına doğrudan dokunan profesyoneller olarak görev yapacaklardır. Bu nedenle hem kendi dijital güvenlik farkındalıklarının yüksek olması hem de ileride hizmet verecekleri bireylere örnek olabilmeleri açısından siber zorbalık konusunda duyarlı olmaları gerekmektedir. Yapılacak bu değerlendirme, öğrencilerin konuya ilişkin bilgi düzeylerini, maruz kalma ya da uygulama durumlarını ve farkındalık seviyelerini ortaya koyarak gerekli eğitim, bilinçlendirme ve önleme çalışmalarına yön verecektir. Böylece hem üniversite ortamında daha sağlıklı bir iletişim kültürünün gelişmesi sağlanacak hem de geleceğin sağlık profesyonellerinin toplumsal farkındalık düzeyi güçlendirilecektir. Bu araştırma, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesinde eğitim gören öğrencilerin siber zorbalığa ilişkin duyarlılık düzeylerini anket çalışması yöntemiyle değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Yapılacak olan anketin eğitim gören öğrencilerin gönüllülük esasına dayanarak öğrencilerin siber zorbalığa yönelik farkındalık, tutum ve duyarlılık düzeyleri belirlenerek; bu değişkenlerin yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi, internet ve sosyal medya kullanım alışkanlıklarının farklılık gösterip göstermediği incelenecek ve ardından anket sonuçları baz alınarak gerekli çalışmalar ve faaliyetlerin yapılması amaçlanmıştır .Elde edilen bulgular, sağlık bilimleri alanındaki öğrencilerin dijital etik farkındalıklarının artırılması ve siber zorbalıkla mücadeleye yönelik eğitim programlarının geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Anket sonuçları istatistik ortamında incelenecek ve çıkan sonuca göre kaygı düzeyi yüksek olan Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesinde eğitim gören öğrenciler için eğitim, çalışma ve uygulamaların faaliyete geçmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, çalışma üniversite öğrencileri arasında güvenli internet kullanımı, dijital vatandaşlık bilinci ve siber farkındalığın artırılmasına yönelik öneriler sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: siber zorbalık, sosyal medya, sağlık, üniversite.

Sözel Bildiri

MULTİPL SKLEROZ'LU KADINLARDA TAİ CHİ VE KARE ADIMLAMA EGZERSİZLERİNİN DİZ EKLEMİ POZİSYON DUYUSU ÜZERİNE ETKİLERİ

Müge İçelli Güneş[*], Büşra Çataltaş[**], Tuba Can Akman[***]

[*] *Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Denizli, Türkiye, mugeicelli133@gmail.com*

[**] *Pamukkale Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Denizli, bessura@gmail.com*

[***] *Pamukkale Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Nörolojik Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Denizli, tubacan@pau.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Tai Chi egzersizleri, yavaş, kontrollü ve sürekli hareketler yoluyla postüral stabiliteyi aktive eden zihin-beden temelli bir egzersiz yaklaşımıdır. Kare Adımlama Egzersizleri (KAE) ise fiziksel fonksiyonelliği geliştiren çok yönlü adım dizilerinden oluşan bir egzersiz modelidir.
Amaç: Bu çalışmanın amacı, MS'li bireylerde Tai Chi ve KAE'nin diz eklemi pozisyon duyusu üzerine etkilerini karşılaştırmalı olarak incelemektir.
Yöntem: RRMS fenotipinde, EDSS<3,5 olan 20-45 yaş kadınlar randomize olarak Tai Chi (n=7), KAE (n=7) ve ev egzersiz programı (Frenkel; n=7) gruplarına ayrıldı. Müdahaleler 8 hafta, haftada 2 gün uygulandı. Dominant ve nondominant diz için 30° ekstansiyon hedef açısında pozisyon duyusu elektrogonyometre ile tedavi öncesi ve tedavi sonrası değerlendirildi.
Bulgular: Tai Chi grubunun yaş ve EDSS skor ortalamaları sırasıyla 39,00±7,31 yıl ve 1,92±0,73, KAE grubunda 34,1±10,33 yıl ve 1,85±0,74, kontrol grubunda ise 42,00 ± 3,87 yıl ve 2,07 ± 0,78 idi. Tedavi sonrasında pozisyon duyusu mutlak hata değerleri Tai Chi ve KAE gruplarında kontrol grubuna kıyasla daha düşüktü ve gruplar arası fark dominant (D) ve nondominant (ND) taraf için anlamlıydı (D p=0,003; ND p=0,009). İkili karşılaştırmalarda Tai Chi-kontrol (D p=0,002; ND p=0,007) ve KAE-kontrol (D p=0,011; ND p=0,011) farkları anlamlıyken, KAE-Tai Chi farkı anlamlı değildi (p>0,05). Grup içi analizlerde Tai Chi grubunda her iki tarafta (D p=0,026; ND p=0,033), KAE grubunda her iki tarafta (D p=0,018; ND p=0,028) ve kontrol grubunda yalnızca nondominant tarafta (D p>0,05; ND p=0,034) anlamlı değişim saptandı.
Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmanın sonuçları, Tai Chi ve KAE'nin diz eklemi pozisyon duyusunu iyileştirmede potansiyel yarar sağlayabileceğini düşündürmektedir. Tai Chi'de ağırlık aktarımı ve çok düzlemli kontrollü hareketlerin; KAE'de ise koordineli adım örüntüleri ve yön kontrolü gerektiren görevlerin duyu-motor entegrasyonu artırarak pozisyon duyusuna katkı sağladığı düşünülmektedir. Bu egzersizler, proprioseptif işlevi hedefleyen rehabilitasyon programlarında güvenli seçenekler olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Sözcükler: Multipl Skleroz, Tai Chi Egzersizleri, Kare Adımlama Egzersizleri, Pozisyon Duyusu

Sözel Bildiri

MESLEKLER ARASI İLETIŞIM KAPSAMINDA BURDUR MEHMET AKIF ERSOY ÜNIVERSITESI HEMŞIRELIK VE ACIL YARDIM VE AFET YÖNETIMI ÖĞRENCILERININ BIRLIKTE ÇALIŞMAYA YATKINLIKLARININ DEĞERLENDIRILMESI

***Sıla TOSBIYIK, **Mümin POLAT**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, mpolat@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Afetler, beklenmedik ve hızlı gelişen yapıları nedeniyle sağlık hizmetlerinin eşgüdüm içinde sunulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu süreçte; sağlık çalışanları, acil müdahale ekipleri ve afet yönetimi uzmanlarının etkili iletişim ve koordinasyon içinde çalışmaları, müdahale başarısının temelini oluşturmaktadır. Meslekler arası iş birliği, özellikle afete hazırlık ve müdahale aşamalarında, rol paylaşımının doğru yapılması, bilgi akışının kesintisiz yürütülmesi ve ekip hedeflerinin ortak bir anlayışla benimsenmesi açısından kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, afet yönetimine yönelik eğitim alan öğrencilerin ekip çalışmasına yatkınlıklarının değerlendirilmesi, gelecekte sahada görev alacak profesyonellerin etkili müdahale kapasitelerinin geliştirilmesi için önemli bir adımdır. Bu proje, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Hemşirelik Bölümü ile Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü öğrencilerinin afet süreçlerinde birlikte çalışma yatkınlıklarını ve meslekler arası iletişime ilişkin algılarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında her iki bölüm öğrencisine yapılandırılmış bir anket uygulanacaktır. Anket formu; öğrencilerin meslekler arası iletişim becerileri, ekip çalışmasına yönelik tutumları, afet durumlarında rol ve sorumluluk farkındalıkları, ortak çalışma deneyimlerine açıklıkları ve afet eğitiminin katkısına ilişkin algılarını ölçmeye yönelik maddelerden oluşacaktır. Elde edilecek veriler istatistiksel olarak analiz edilerek iki bölüm öğrencisi arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığı değerlendirilecektir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin ortak tatbikat, simülasyon ve senaryo temelli uygulamalara katılım düzeylerinin ekip çalışması yatkınlıkları ile ilişkisi de incelenecektir. Araştırma sonuçlarına göre, iki bölüm arasında ortak yürütülebilecek eğitim içeriklerinin geliştirilmesi, simülasyon temelli afet uygulamalarının artırılması ve disiplinler arası iş birliğini güçlendirici etkinliklerin programlara dahil edilmesi önerilecektir. Bu çalışma, afetlere müdahalede ekip uyumunun artırılmasına katkı sağlama potansiyeli taşımakta olup, toplumun afetlere karşı dayanıklılığının güçlenmesi açısından da önemli bir adım oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: afet yönetimi, hemşirelik, meslekler arası iletişim, işbirliği.

Sözel Bildiri

EXPLORING THE TECHNOSTRESS EXPERIENCED BY NURSES WORKING IN THE OPERATING ROOM: A QUALITATIVE STUDY

Seher Ünver[1], Seda Cansu YENİĞÜN AKBULUT[2], Meltem YILDIRIM[3]

[1]Professor, PhD, MSc, BSN, Trakya University, Faculty of Health Sciences, Department of Surgical Nursing, Edirne, Türkiye, seher.unver@hotmail.com

[2]Lecturer, PhD, MSc, BSN, Akdeniz University, Faculty of Health Sciences, Department of Surgical Disease Nursing, Antalya, Türkiye, seda.cansu.yenigun@gmail.com

[3]Associate Professor, PhD, MSc, BSN, University of Vic-Central University of Catalonia (UVic-UCC). Institute for Research and Innovation in Life Sciences and Health in Central Catalonia (IRIS-CC), Vic, Spain, meltem.yildirim@uvic.cat

ABSTRACT

Background: Operating rooms have become highly complex environments due to rapid technological advancements such as robotic surgery, artificial intelligence, and minimally invasive techniques, placing unique demands on perioperative nurses. Despite the increasing use of advanced technologies in surgery, there is a lack of in-depth research on how these developments contribute to technostress among operating room nurses.

Aim: The aim of this study is to conduct an in-depth examination of operating room nurses' experiences of technostress and to contribute to this field.

Methods: Using a descriptive phenomenological approach, semi-structured interviews were conducted with 10 operating room nurses between March 8, 2025, and July 10, 2025, via an online video conferencing platform. Data were analyzed using Colaizzi's descriptive phenomenological method, and coding and data organization were performed using ATLAS. ti 8.0. The necessary ethical and institutional approvals were obtained.

Results: The findings indicate that nurses perceive technology as a tool that facilitates clinical work and enhances patient safety; however, they often experience uncertainty and stress when encountering new devices. These emotional responses are closely linked to factors such as level of experience, team support, access to training, and individual problem-solving skills. Nurses reported that training on newly introduced technological devices is often provided only to a limited group of professionals, leaving others to learn independently and develop personal coping strategies. It was also noted that technology affects not only professional roles but also personal aspects of daily life.

Conclusion: Operating room nurses perceive technology as both a facilitator of clinical practice and a source of technostress. Factors such as limited training, lack of information, professional experience, and team support influence the level of technostress, which may also affect nurses' emotional and cognitive well-being beyond the operating room.

Keywords: operating room; qualitative study; surgical nursing; technostress.

Sözel Bildiri

E-SAĞLIK OKURYAZARLIĞI BAĞLAMINDA SİBERKONDRİ EĞİLİMLERİ

Fatma Nuray KUŞCU ŞAHİN*
** Hatay Mustafa Kemal University, Hatay Vocational School of Health Services, Hatay, Turkey,*
nuraykuscu@outlook.com

ÖZET

Giriş: Dijitalleşmenin sağlık alanında yaygınlaşmasıyla birlikte bireylerin çevrim içi sağlık bilgisine erişim ve değerlendirme becerileri önem kazanmıştır. Ancak artan bilgi arama davranışı bazı bireylerde kaygı ve tekrar eden arama döngülerine yol açarak siberkondri eğilimlerini güçlendirebilmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, e-Sağlık Okuryazarlığı ile siberkondri arasındaki ilişkiyi incelemek ve e-Sağlık Okuryazarlığının siberkondriyi yordama gücünü demografik değişkenler kontrol edilerek değerlendirmektir.

Yöntem: Kesitsel ve nicel tasarımda yürütülen araştırmanın örneklemini 18 yaş ve üzeri 296 katılımcı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak e-Health Literacy Scale (eHEALS) ve Siberkondri Ciddiyeti Ölçeği Kısa Formu (CSS-12) kullanılmıştır. Veriler betimleyici istatistikler, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi ve iki aşamalı hiyerarşik regresyon analizi ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların hem e-Sağlık Okuryazarlığı hem de siberkondri düzeylerinin orta seviyede olduğu belirlenmiştir. e-Sağlık Okuryazarlığı; medeni durum, eğitim düzeyi ve çevrim içi sağlık bilgisi arama davranışları açısından anlamlı farklılık gösterirken; siberkondri cinsiyet, medeni durum, kronik hastalık varlığı ve internet sonrası duygu durumu değişkenlerine göre farklılaşmıştır. Hiyerarşik regresyon analizi sonuçları, e-Sağlık Okuryazarlığının demografik değişkenler kontrol edildiğinde siberkondriyi güçlü ve anlamlı biçimde yordadığını göstermiştir.

Sonuç: Bulgular, dijital sağlık bilgisine erişim ve değerlendirme becerisinin her zaman koruyucu bir rol üstlenmediğini, bazı bireylerde artan bilgi arama kapasitesinin siberkondri eğilimlerini güçlendirebileceğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle dijital sağlık eğitimlerinin eleştirel değerlendirme ve kaygı yönetimi boyutlarını da içermesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: e-Sağlık Okuryazarlığı, Siberkondri, Dijital Sağlık, Sağlık Kaygısı, Çevrim İçi Sağlık Bilgisi

Poster Bildiri

TEMPORAL LOB EPİLEPSİSİNDE CORPUS CALLOSUM MORFOMETRİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Murat A. KUŞ*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, mkus@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Corpus callosum, serebral hemisferler arasındaki ana bağlantıyı sağlayan komissural lif demetidir ve interhemisferik bilgi transferinde kritik rol oynar. Temporal lob epilepsisi (TLE), özellikle medial TLE, beynin yapısal organizasyonunda değişiklikler oluşturabilir ve corpus callosum morfolojisi bu hastalarda etkilenen yapılardan biri olarak rapor edilmiştir. Manyetik rezonans görüntüleme (MR), corpus callosum segmentlerinin non-invaziv ve hassas biçimde değerlendirilmesine olanak tanır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, medial temporal lob epilepsili bireylerde corpus callosum segmentlerinin morfometrik özelliklerini incelemek ve sağlıklı kontrol grubu ile karşılaştırarak klinik önemi hakkında veri sağlamaktır.

Yöntem: Retrospektif ve kesitsel tasarımlı çalışma kapsamında, açık erişimli ve anonimleştirilmiş MR veri tabanlarından elde edilen T1 ağırlıklı görüntüler analiz edilmiştir. Corpus callosum, genu, gövde (body), isthmus ve splenium segmentlerine ayrılmış, her segmentin kalınlık ölçümleri ve corpus callosum toplam uzunluğu görüntü analiz yazılımı kullanılarak belirlenmiştir. Ölçümler, medial TLE hastaları ve yaş-cinsiyet uyumlu sağlıklı kontrol grubu arasında karşılaştırılmıştır. İstatistiksel analizler segmentler arası farkları değerlendirmek için yapılmıştır.

Bulgular: medial TLE grubunda corpus callosumun genu ve splenium segmentlerinde sağlıklı kontrollerle kıyaslandığında belirgin incelme gözlenmiştir. Body ve isthmus segmentlerinde ise fark daha az belirgindir, ancak bazı bireylerde segmental asimetriler tespit edilmiştir. Bu bulgular, literatürde bildirilen epilepsiye bağlı yapısal değişikliklerle uyum göstermektedir ve corpus callosum morfometrisinin medial TLE'de potansiyel biyobelirteç olabileceğini desteklemektedir.

Tartışma ve Sonuç: Corpus callosum segmentlerinin morfometrik analizi, medial TLE'de beynin yapısal reorganizasyonunu anlamada önemli bilgiler sunmaktadır. MR tabanlı morfometrik değerlendirme, hastalığın prognozu ve nörolojik takip açısından klinik değeri olan non-invaziv bir yöntemdir. Açık kaynak veri kullanımı, etik açıdan güvenli ve erişilebilir bir araştırma ortamı sağlamaktadır. Bu nedenle, corpus callosum morfometrisi, nörolojik hastalıkların araştırılmasında ve klinik çalışmalarda önemli bir araç olarak değerlendirilebilir**.**

Anahtar Kelimeler: Corpus callosum, temporal lob, epilepsi, manyetik rezonans, morfometri, nöroanatomi.

Poster Bildiri

ELECTROCHEMICAL CHARACTERIZATION OF STREPTOMYCIN-LOADED MAGNESIUM STRUCTURES ON SCREEN-PRINTED ELECTRODES

Ayşegül UYGUN ÖKSÜZ[1*], Neslihan NOHUT MAŞLAKCI[2]**

**Süleyman Demirel University, Faculty of Engineering and Natural Sciences, Department of Chemistry, Isparta, Türkiye, ayseguluygun@sdu.edu.tr*

***Isparta University of Applied Sciences, Gelendost Vocational School, Department of Pharmacy Services, Isparta, Türkiye, Türkiye, neslihannohut@isparta.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Artificial micromotor technology has enabled the development of self-propelled microcarriers for environmental and biomedical applications. Magnesium-based micromotors are particularly attractive due to their biocompatibility, autonomous motion in ionic media, and potential use in drug delivery and antibacterial systems.

Aim: This study aims to investigate the electrochemical behavior of bare magnesium particles and streptomycin-loaded Mg structures using a screen-printed electrode platform.

Methods: Magnesium microparticles (25–40 µm) were used as the base material. Bare Mg particles were first immobilized onto the surface of a screen-printed electrode and characterized electrochemically using cyclic voltammetry (CV) to evaluate their baseline electrochemical response. Streptomycin sulfate was then introduced onto the Mg-modified electrode surface through a drop-casting approach to obtain antibiotic-loaded Mg structures. CV measurements were repeated after streptomycin loading, and the electrochemical responses of bare Mg and streptomycin-loaded Mg systems were compared to evaluate the interaction between Mg particles and the antibiotic.

Results: Electrochemical measurements indicated that Mg-modified electrodes exhibited a distinct response compared with the bare SPE surface. After streptomycin loading, noticeable changes in current response and peak behavior were observed in the CV curves, suggesting successful interaction between Mg particles and the antibiotic.

Discussion and Conclusion: These results demonstrate that screen-printed electrodes combined with cyclic voltammetry can effectively monitor Mg surface modification and streptomycin loading. This approach provides a simple and rapid strategy for studying antibiotic-loaded Mg systems and may contribute to future electrochemical monitoring of micromotor-based drug delivery platforms.

Acknowledgement: This work was supported by the Süleyman Demirel University Scientific Research Projects Coordination Unit (Project No: FDK-2019-7353).

Keywords: Magnesium micromotors, streptomycin, screen-printed electrode, cyclic voltammetry, electrochemical characterization.

Sözel Bildiri

ACUTE TOXICITY OF DECIS® 2.5 EC IN MEDICINAL LEECH *Hirudo verbana carena, 1820*

Eylem PALAOĞLU AYHAN[1], Mustafa CEYLAN[1,2]

[1]*Isparta University of Applied Sciences, Eğirdir Fisheries Faculty, Isparta, Türkiye, eylm_plgl@hotmail.com*

[2]*Isparta University of Applied Sciences, Medicinal Leech Application and Research Center Isparta, Türkiye, mustafaceylan@isparta.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Pesticides widely used in agricultural production are frequently transported to shallow wetlands via surface runoff and seepage, causing toxic effects on non-target organisms such as medicinal leeches, which are used in both traditional and modern medicine and hold economic importance. Synthetic pyrethroid insecticides represent a significant portion of these pollutants. Therefore, investigating the effects of these agents is essential for developing effective protective measures.

Aim: This study aimed to determine the acute toxic effects on *Hirudo verbana* of Decis® 2.5 EC, which contains the active ingredient deltamethrin, a synthetic pyrethroid.

Methods: In a semi-static toxicity test, leeches were exposed to concentrations of 0.00 (control), 0.01, 0.03, 0.09, 0.27, 0.81, 2.43, 7.29, and 21.87 ppm for 96 hours, with the solutions renewed every 24 hours. In addition to mortality, lethal concentration (LC) and lethal time (LT) values, as well as behavioral changes, were evaluated.

Results: Exposure to Decis® increased mortality in a concentration- and time-dependent manner. Mortality was first observed at 0.27 ppm and escalated as concentrations increased. The 96-hour LC_{50} was calculated as 11.47 ppm, while the LT_{50} decreased from 138.32 hours at 0.27 ppm to 77.69 hours at 21.87 ppm. Additionally, stress responses, including blood regurgitation, excessive mucus secretion, loss of balance, and convulsions, were evident at concentrations of 0.03 ppm and higher.

Discussion and Conclusion: The findings indicate that Decis® has a high degree of acute toxicity to *H. verbana*. Increasing concentration and exposure time increase toxicity and shorten the time to death. These findings reveal that pesticide pollution in aquatic environments poses a serious risk to the sustainability of the medicinal leech populations.

Anahtar Kelimeler: Deltamethrin, pesticide toxicity, LC_{50}, LT_{50}, stress symptoms.

Sözel Bildiri

EXPRESSION PATTERNS OF H3K4ME3 IN THE RAT TESTIS AND EPIDIDYMIS DURING POSTNATAL DEVELOPMENT

Oğuzcan ÜNAL *, Mehmet ÖZBEK **

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Facult of Veterinary Medicine, Burdur, Türkiye, oguz_unal_60@hotmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Histology and Embryology, Burdur, Türkiye, mehmetozbek2@gmail.com*

ÖZET

Background: Histone 3 lysine 4 trimethylation (H3K4me3) is a well-established epigenetic mark associated with transcriptionally permissive chromatin and active gene regulation. Its spatial and temporal distribution during postnatal development may provide important insight into the epigenetic mechanisms governing testicular maturation, epididymal differentiation, and spermatogenic progression in the male reproductive system.

Aim: This study aimed to characterize the expression profile of H3K4me3 in the rat testis and epididymis during postnatal development.

Methods: Testis and epididymis tissues collected from rats on postnatal days 5, 20, 50, and 70 were evaluated immunohistochemically. The localization and distribution of H3K4me3 immunoreactivity were comparatively assessed in distinct cellular populations of both tissues across developmental stages.

Results: On postnatal day 5, weak H3K4me3 immunoreactivity was detected in selected Sertoli cells and Leydig cells, whereas gonocytes exhibited minimal staining. Peritubular myoid cells also showed positive immunoreactivity. In the epididymis, epithelial cells were largely negative, while immunoreactivity was evident in interstitial cells. By postnatal day 20, H3K4me3 expression was apparent in spermatocytes, whereas Sertoli cells retained weak staining; peritubular myoid cells remained positive. In the epididymis, epithelial cells showed minimal immunoreactivity, while peritubular and connective tissue cells exhibited positive reactions. On postnatal days 50 and 70, testicular H3K4me3 expression varied among specific seminiferous tubules and was predominantly localized in germ cells, whereas Leydig cells displayed weak immunoreactivity. In the epididymis, the expression pattern differed according to epididymal segments and cellular subtypes.

Discussion and Conclusion: H3K4me3 demonstrates a distinct developmental- and cell type-dependent distribution pattern in the rat testis and epididymis during postnatal maturation. These findings suggest that H3K4me3 may contribute to the epigenetic regulation of male reproductive tissue differentiation and spermatogenic progression.

Keywords: Testes, rat, H3K4me3, epigenetic, epididymis

Sözel Bildiri

AFET SIĞINAKLARINDA SAĞLIK ÇIKTILARINI ETKİLEYEN FİZİKSEL VE ÇEVRESEL FAKTÖRLER

Beyza TUNCEL*, Murat A. KUŞ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Burdur, Türkiye, beyzesen443@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Burdur, Türkiye, mkus@mehmetakif.edu.tr*

Giriş: Afetler sonrasında mağdurların barınma ihtiyacını karşılamak üzere kurulan geçici sığınaklar, yalnızca fiziksel koruma sağlamanın ötesinde, toplum sağlığını doğrudan etkileyen yaşam alanlarına dönüşmektedir. Sığınakların tasarım özellikleri; iç mekân hava kalitesi, termal konfor, kalabalıklaşma düzeyi ve su-sanitasyon-hijyen (WaSH) koşulları gibi faktörler aracılığıyla bulaşıcı hastalıkların yayılımını, kronik rahatsızlıkların yönetimini ve afetzedelerin genel sağlık durumunu belirlemektedir. Son yıllarda artan afet sıklığı ve yerinden edilmiş nüfus sayısı, sağlıklı sığınak tasarımı konusunu insani yardım ve halk sağlığı gündeminin merkezine taşımıştır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, afet sonrası kullanılan geçici sığınakların tasarım parametreleri ile halk sağlığı çıktıları arasındaki ilişkiyi incelemek ve sağlıklı sığınak tasarımına yönelik mevcut bilimsel kanıtları sentezleyerek afet yönetimi planlamasına katkı sunmaktır.

Yöntem: Bu araştırma, anlatı türünde bir literatür derlemesi olarak tasarlanmıştır. Konuya ilişkin güncel bilimsel yayınlara ulaşmak amacıyla PubMed, Scopus, Web of Science ve Google Scholar veri tabanlarında "post-disaster shelter", "temporary shelter design", "shelter and public health", "indoor air quality shelter", "overcrowding infectious disease" gibi anahtar kelimeler kullanılarak tarama yapılmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Pan Amerikan Sağlık Örgütü (PAHO) gibi uluslararası kuruluşların yayımladığı saha rehberleri ve teknik raporlar incelenmiştir.

Bulgular: Literatür incelemesi, afet sığınaklarının tasarımında gözetilmesi gereken temel parametrelerin havalandırma kapasitesi, termal konfor, mekânsal yoğunluk ve WaSH altyapısı olduğunu göstermektedir. Conzatti (2025) tarafından Japonya ve Etiyopya'da gerçekleştirilen saha çalışmaları, geçici barınma alanlarında CO_2 seviyelerinin ulusal standartların %70 oranında üzerine çıktığını ve bunun solunum yolu enfeksiyonları ile COVID-19 gibi bulaşıcı hastalıkların yayılım riskini %60-80'e kadar artırdığını ortaya koymuştur . Benzer şekilde, Froeschl ve arkadaşlarının (2025) 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası Hatay'da gerçekleştirdiği saha araştırması, çadır kentlerde kalan 3.027 afetzede arasında en sık görülen sağlık sorunlarının üst solunum yolu enfeksiyonları (%24,9) ve uyuz (%9,7) olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgu, kalabalıklaşma ve yetersiz hijyen koşullarının bulaşıcı hastalık riskini doğrudan artırdığını göstermektedir. Jang (2024) tarafından yapılan literatür analizi, sığınaklarda fiziksel mahremiyet bariyerlerinin bulunmamasının yalnızca güvenlik sorunlarına yol açmakla kalmayıp, aynı zamanda hijyen uygulamalarını ve ruh sağlığını da olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Çalışma, Hurricane Katrina sonrası Superdome Sığınağı'nda yaşanan cinsel saldırı vakalarının, tasarım eksikliklerinin güvenlik ve sağlık üzerindeki etkisine çarpıcı bir örnek olduğunu vurgulamaktadır. İç mekân kalitesi ve havalandırma konusunda

Moradi ve arkadaşlarının (2024) sistematik derlemesi, biyolojik afetlere yanıt olarak dönüştürülen geçici hastanelerde havalandırma sistemlerinin, atık yönetiminin ve mekânsal düzenlemelerin enfeksiyon kontrolündeki kritik rolünü ortaya koymaktadır. PAHO (2020) tarafından yayımlanan COVID-19 rehberi ise, toplu barınma alanlarında enfeksiyon önleme ve kontrol tedbirlerinin standartlaştırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ruh sağlığı açısından bakıldığında, Yılmaz ve arkadaşları (2025) Hatay'daki geçici barınma alanlarında yaşayan depremzedeler arasında TSSB prevalansını %29,0, depresyon prevalansını ise %38,8 olarak tespit etmiştir. Çalışma, işsizlik, aile üyesi kaybı ve önceden var olan psikiyatrik tanının TSSB için en güçlü risk faktörleri olduğunu göstermektedir. Filazoğlu Çokluk ve arkadaşlarının (2025) Antakya'da 923 afetzede ile gerçekleştirdiği araştırma ise, yakın kayıp yaşayan bireylerde TSSB, depresyon ve anksiyete arasında güçlü pozitif korelasyonlar olduğunu ve travmatik olayın öznel etkisinin TSSB düzeyindeki varyansın %41'ini açıkladığını ortaya koymuştur .Kanzaki ve arkadaşlarının (2025) nitel sistematik derlemesi, sığınaklarda görev yapan hemşirelerin deneyimlerini analiz ederek, sağlık personelinin sığınak yönetiminde oynadığı çok yönlü rolü ve sığınak koşullarının sağlık hizmeti sunumunu nasıl şekillendirdiğini ortaya koymaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Bu derleme, afet sonrası sığınakların tasarımının halk sağlığı üzerinde çok boyutlu ve doğrudan etkileri olduğunu göstermektedir. Havalandırma yetersizliği ve kalabalıklaşma solunum yolu enfeksiyonlarını artırırken, yetersiz WaSH koşulları bulaşıcı cilt hastalıkları ve gastrointestinal enfeksiyonlar için risk oluşturmaktadır. Ayrıca, fiziksel mahremiyet eksikliği ve travmatik kayıplarla birleşen barınma koşulları, afetzedelerde TSSB, depresyon ve anksiyete gibi ruh sağlığı sorunlarının prevalansını yükseltmektedir. Etkin bir afet müdahalesi için sığınak tasarımının yalnızca mühendislik ve mimarlık meselesi olarak değil, bir halk sağlığı politikası olarak ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda, uluslararası standartlara uygun havalandırma sistemleri, yeterli kişi başına düşen alan, fiziksel mahremiyet bariyerleri ve güçlü WaSH altyapısı sağlıklı sığınakların olmazsa olmaz bileşenleridir. Kurumsal hazırlık düzeyinin artırılması, kanıta dayalı tasarım rehberlerinin geliştirilmesi ve disiplinler arası işbirliği, afet sonrası sığınaklarda yaşanabilecek sağlık krizlerinin önlenmesinde kritik rol oynayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Afet sığınağı, halk sağlığı, iç mekân hava kalitesi, kalabalıklaşma, WaSH, TSSB, acil durum yönetimi

Sözel Bildiri

MOBİL TEMELLİ EĞİTİMLE DİYABETLİ BİREYLERDE SAĞLIK İNANCI VE KONTROL ODAĞI ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ*

Ayşenur Aktaş
Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye, Aysenur.Aktas@acibadem.edu.tr

ÖZET

Diyabet, yaşam boyu devam eden, iyileşmesi mümkün olmayan ve rastlanma sıklığı giderek artan sosyal ve toplumsal boyutları olan kronik bir hastalıktır. Uygun bir diyet, düzenli fiziksel aktivite, kan şekerinin kontrolü gibi öz-bakım aktiviteleri ile diyabet hastalığı kontrol altında tutulabilmektedir. Diyabetli bireylerin hayat tarzlarını değiştirerek olumlu sağlık davranışlarının kazandırılması diyabet tedavisindeki temel hedeftir. Bu araştırmada sağlık davranışlarını inceleyen sağlık inanç modeli perspektifinden uygulanan mobil temelli eğitimin sağlık inancı ve kontrol odağına etkisi incelenmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda çalışma Albert Sağlık mobil uygulamasında Diyabet programı katılımcıları arasında gönüllü bir şekilde araştırmaya katılmayı kabul eden 37 diyabet hastası üzerinden yürütülmüştür. Katılımcılar, kullanıcı numaraları üzerinden rastgele bir şekilde kontrol ve bilgilendirme gruplarına atanmıştır. Araştırmaya katılan katılımcılara öncelikle bilgilendirilmiş onam formuyla birlikte araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan demografik bilgi formu, Çok Boyutlu Sağlık Kontrol Odağı Ölçeği ve Diyabet Hastalarında Sağlık İnanç Modeli Ölçeği ölçekleri gönderilmiştir. Bilgilendirme grubuna katılan katılımcılar beslenme, kilo, fiziksel egzersiz, stres, kan şekeri, tıbbi tedavi takibi gibi diyabetle ilgili konularda iç kontrol odağı ve sağlık inancı perspektifinden bilgilendirici içerikler almışlardır. İçerikler önce uzun metin şeklinde iki gün sonrasında da hatırlatıcı bildirimi gönderilecek şekilde tasarlanmıştır. İki ay boyunca bildirim gönderildikten sonra tekrardan hem bilgilendirilen hem de kontrol grubuna ölçekler tekrar iletilmiştir. Yapılan analizler sonucunda kontrol ve bilgilendirme gruplarının son test puanları arasında farklılaşma bulunmazken bilgilendirilen hasta grubunun sağlık inanç modeli bağlamında algılanan duyarlılık ön ve son test puanları arasında ve sağlık kontrol odağı şans boyutu puanlarında farklılaşma olduğu görülmüştür. Araştırma bulguları, uygulanan mobil temelli eğitimin katılımcıların duyarlılık düzeylerinde anlamlı bir değişim oluşturduğunu göstermektedir. Ön test ve son test puanları arasındaki anlamlı fark, mobil uygulamalarının bireylerin farkındalık ve duyarlılık düzeylerini artırmada etkili olabileceğini düşündürmektedir. Ayrıca sağlık kontrol ölçeği şans alt boyutuna ilişkin puanlarda gözlenen anlamlı değişim, katılımcıların olayların yalnızca şansa bağlı olmadığına yönelik algılarında da bir farklılaşma oluşabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Psikolojisi, Sağlık İnanç Modeli, Diyabet

**Bu araştırma Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu (ABAPKO) tarafından desteklenmiştir. (Proje ID: 2134, Proje Kodu: SHD-2023-2134)*

Sözel Bildiri

TÜRKIYE'DE KURAKLIKLA MÜCADELEDE ULUSAL POLITIKA ARAÇLARININ AFET YÖNETIMI PERSPEKTIFINDEN DEĞERLENDIRILMESI

Hatice ATAY*, Gülhan ŞEN**
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, haticeatay038@gmail.com*
*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım Ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, gulhansen@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Kuraklık, iklim değişikliği, artan su talebi ve sürdürülebilir olmayan su kullanım politikaları nedeniyle Türkiye'de giderek daha önemli bir çevresel ve sosyoekonomik risk haline gelmektedir. Tarım, içme suyu temini, ekosistemler ve yerel ekonomiler üzerinde önemli etkiler yaratabilen kuraklık, yalnızca bir su yönetimi sorunu olarak değil aynı zamanda afet yönetimi kapsamında ele alınması gereken çok boyutlu bir risk olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda kuraklıkla mücadelede geliştirilen ulusal politika araçlarının etkinliği ve afet yönetimi sistemiyle entegrasyonu önem kazanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de kuraklıkla mücadele kapsamında geliştirilen ulusal politika araçlarının afet yönetimi perspektifinden değerlendirilmesidir. Araştırma kapsamında başta Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) olmak üzere Ulusal Kuraklık Yönetimi Strateji Belgesi ve Eylem Planı, Tarım ve Orman Bakanlığı Havza Bazlı Kuraklık Yönetim Planları, Türkiye İklim Değişikliği Stratejisi ve Eylem Planı ve Ulusal Su Planı gibi ulusal politika belgeleri incelenmiştir. Çalışmada söz konusu politika belgeleri kuraklık riskinin azaltılması, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamaları çerçevesinde değerlendirilmiştir. TAMP kapsamında afet müdahalesine ilişkin ana çözüm ortakları, destek çözüm ortakları ve koordinasyon mekanizmaları tanımlanmıştır. Ayrıca su yönetimi, tarımsal üretim ve çevresel etkilerle ilişkili görevlerin farklı kurumlar arasında paylaştırıldığı görülmektedir. Bununla birlikte kuraklığın yavaş gelişen (slow-onset) bir afet türü olması nedeniyle TAMP içerisinde müdahale odaklı yaklaşımın daha belirgin olduğu, risk azaltma ve hazırlık boyutlarının ise daha sınırlı kaldığı görülmektedir.

Elde edilen bulgular, Türkiye'de kuraklıkla mücadele kapsamında önemli politika ve planlama çalışmalarının yürütüldüğünü göstermektedir. Ancak kuraklığın afet yönetimi sistemi içerisindeki konumunun daha açık şekilde tanımlanmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca kurumlar arası koordinasyon mekanizmalarının geliştirilmesi ve risk azaltma odaklı yaklaşımların güçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca ulusal düzeyde hazırlanan planların yerel düzeyde uygulanabilirliğinin artırılması ve erken uyarı sistemlerinin daha etkin şekilde kullanılması kuraklık riskinin yönetimi açısından kritik önem taşımaktadır.

Sonuç olarak kuraklık yönetiminin afet yönetimi sistemi ile daha bütüncül bir yaklaşımla ele alınması, Türkiye'nin artan kuraklık riskine karşı dirençliliğinin artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kuraklık, afet yönetimi, ulusal politikalar, kuraklık yönetim planları, Türkiye.

Sözel Bildiri

Sözel Bildiri

YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDEKİ EBEVEYNLERİN PSİKOSOSYAL SORUNLARI VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI

Nisa Nur ZEYDAN, Ayşe KAHRAMAN

Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı (Yüksek Lisans Öğrencisi), İzmir, Türkiye, zeydannisa1@gmail.com

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, ayse.ersun@gmail.com

ÖZET

Doğum sonrası prematürite veya farklı komplikasyonlar nedeniyle yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde izlenen yenidoğanların ebeveynlerinde yenidoğan yoğun bakım ünitesine yatış, beklenmedik bir kriz durumu oluşturmaktadır. Ebeveynlerde anksiyete, depresyon, suçluluk çaresizlik ve travma sonrası stres belirtileri gibi psikososyal sorunlara görülebilmektedir. Ebeveynlerin depresyon, anksiyete travma gibi psikososyal sorunları bebekleriyle etkileşimini ve bebeğin duygusal, sosyal gelişimini etkilemektedir. Erken veya hasta doğan bebeklerin hastanede kalma sürecinde ebeveynlerinden ayrılması ebeveyn-bebek etkileşimini ve bağlanma sürecini de olumsuz etkilemektedir. Ebeveynlerin ruh sağlığı taramalarının yapılıp erken dönemde belirlenmesi, saptanan sorunlara yönelik uygun psikososyal bakımın sağlanması hem ebeveynler için hem de bebek için önemlidir. Psikososyal bakım hastanın psikolojik, sosyal ve kültürel gereksinimlerini kapsayan bütüncül bir yaklaşım olup pediatri hemşireliğinde özellikle yeni doğan bakımının temelini oluşturan aile merkezli bakım anlayışı ile örtüşmektedir. Hemşireler ebeveynlerin psikososyal gereksinimlerinin farkında olmalı ve oluşabilecek sorunlarda erken tanılama ve doğru girişimleri planlamada önemli rol oynamaktadırlar. Bu derlemede, yenidoğan yoğun bakım ünitesinde izlenen bebeklerin ebeveynlerinde ortaya çıkan psikososyal sorunları ve bu sorunlara yönelik uygulanan psikososyal hemşirelik bakım yaklaşımları güncel literatür ışığında sunulacaktır.

Anahtar kelimeler: Yenidoğan yoğun bakım, psikososyal bakım, ebeveyn, aile merkezli bakım.

Sözel Bildiri

RADİX ENTOMOLARİS VE PERİAPİKAL LEZYONLU BİRİNCİ MANDİBULAR MOLARIN DENTAL OPERASYON MİKROSKOBU KULLANILARAK RETREATMENT TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU

Ebru YILDIZ DAL*, Deniz YANIK NALBANTOĞLU**
**Arş. Gör, Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, ebrildiz@gmail.com*
***Doç. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, deniz.yanik@yahoo.com*

ÖZET

Giriş: Radix entomolaris, mandibular molarlarda görülen ek bir distolingual kök olup, tanısının atlanması tedavi başarısızlıklarına yol açabilir. Klinik ve radyografik incelemelerle erken teşhisi, gözden kaçabilecek kanalların tespitine katkı sağlamakta ve prognozu olumlu yönde etkilemektedir. Bu nedenle klinisyenlerin nadir görülen kök morfolojileri konusunda bilgi sahibi olması önem taşır.

Amaç: Bu olgu sunumunun amacı, yetersiz kök kanal tedavisi sonrası periapikal lezyon gelişen ve radix entomolaris bulunan 46 numaralı dişin endodontik yönetiminin sunulmasıdır. Uygulanan tedavi ile dişin fonksiyonunun korunması ve periapikal dokuların iyileşmesi hedeflenmiştir.

Olgu sunumu: Sistemik sağlıklı 23 yaşında kadın hasta, sağ alt bölgede şiddetli ağrı şikâyetiyle endodonti kliniğine başvurmuştur. Klinik muayenede, 46 numaralı dişte uyumsuz amalgam restorasyon, palpasyon ve perküsyona pozitif yanıt gözlenmiştir. Radyografik incelemede yetersiz kök kanal dolgusu ve periapikal lezyon izlenmiştir. Cerrahi olmayan retreatment endikasyonu konulmuştur. Dental operasyon mikroskobu (Zumax Medical Co., Çin) ve rubber-dam izolasyonu altında mevcut amalgam restorasyonu uzaklaştırılmış, giriş kavitesi açılmış, eski kök kanal dolgusu retreatment rotary kanal aletleriyle uzaklaştırılmıştır. Mesial kanallardan pü drenajı sağlanmış, ultasonikle irrigasyon aktivasyonu gerçekleştirilmiştir. Drenajın kesilmesini takiben kalsiyum hidroksit medikamenti iki hafta süreyle uygulanmıştır. Medikamentin uzaklaştırılmasının ardından %2.5 sodyum hipoklorit ve %17 etilendiamintetraasetikasitle final irrigasyon protokolü tamamlanmıştır. Biyoseramik kök kanal patı (TotalFill BC Sealer, FKG Dentaire, İsviçre) ile tek kon guta-perka tekniği kullanılarak kök kanal tedavisi tamamlanıp direkt kompozit restorasyon uygulanmıştır.

Bulgular: Altı aylık kontrol randevusunda klinik muayenede ilgili dişin asemptomatik olduğu ve fonksiyonunu sürdürdüğü, radyografideyse periapikal lezyonun iyileştiği gözlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Ayrıntılı klinik ve radyografik incelemelerle radix entomolarisin tespit edilmesi, tedavi planlamasını kolaylaştırmakta ve uzun dönemli başarının sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Klinik uygulamalarda dişin normal ve varyasyon gösteren kök kanal kök morfolojileri hakkında bilinçli olunması, olası komplikasyonların önlenmesi açısından oldukça önemlidir. Günümüzde dental operasyon mikroskobu, sağladığı büyütme ve aydınlatma sayesinde kök kanal girişlerinin daha net görülmesine olanak tanımakta, böylece ek kanalların tanımlanması ve tedavi sürecinin başarısı açısından önemli avantajlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi Olmayan Retreatment, Dental Operasyon Mikroskobu, Periapikal Lezyon, Radikx Entomolaris, Ultrasonik.

Sözel Bildiri

ENDODONTİDE MAKSİLLER SİNÜS ARAŞTIRMALARININ BİLİMSEL EVRİMİ: KAPSAMLI BİR BİBLİYOMETRİK ÇALIŞMA (1982 - 2026)

Ebru Yıldız Dal*, Deniz Yanık Nalbantoğlu**

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, ebrildiz@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, deniznalbantoglu@sdu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Maksiller sinus anatomisi, dişlere olan yakınlığı nedeniyle endodontik işlemlerde hayati öneme sahiptir. Bu ilişkinin araştırma eğilimlerini anlamak, bilgi eksikliklerini belirlemek ve gelecekteki araştırmalara yön vermek açısından çok önemlidir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, maksiller sinüs ile endodonti arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için bibliyometrik bir analiz gerçekleştirmektir.

Yöntem: Web of Science veritabanında, 10 Şubat 2026 tarihine kadar, "maksiller sinüs", "endodonti", "kök kanal tedavisi", "apikal periodontitis", "periapikal lezyon", "maksiller molar" kelimelerini VE veya VEYA bağlacıyla bağlayan bir araştırma stratejisi kullanılarak arama yapıldı. Oro-antral fistül tedavisi ve implantlar gibi ilgisiz konular çıkarıldı. Analiz, Bibliometrix-4.4.2 kullanılarak gerçekleştirildi. Yayın eğilimleri, anahtar kelimeler, atıflar, dergiler, yazarlar ve ülkeler analiz edildi.

Bulgular: Toplam 361 belge dahil edildi. İlk makale 1982'de yayınlandı. Yıllık büyüme oranı %2,53'ydi. Toplam 1618 yazar çalıştı. Belge başına ortalama atıf sayısı 18,84 idi. Analiz, 19 tek yazarlı belge gösterirken, kolaborasyon endeksi 0,57 olup orta düzeyde ortak yazarlık modellerini göstermektedir. Bradford Yasası'na göre, araştırma alanındaki yayınlar yaklaşık olarak en iyi 10 temel dergide yoğunlaşmaktadır. Makalelerin çoğu "Journal of Endodontics", "International Endodontic Journal" ve "Clinical Oral Investigations" dergilerinde yayınlanmış olup, disiplinlerarası niteliği yansıtmaktadır. En sık kullanılan anahtar kelimeler 'maksiller sinüs', 'konik ışınlı bilgisayarlı tomografi', 'apikal periodontitis' ve 'tanı' idi.

Tartışma ve Sonuç: Sonuçlarımız, endodonti ve maksiller sinüs arasındaki ilişkiye dair büyüyen ve gelişen bir araştırma ortamını göstermektedir. CBCT, merkezi bir tanı aracı olarak ortaya çıkmıştır. Tedavi odaklı araştırmalardan görüntüleme tabanlı araştırmalara geçiş, teknolojik ilerlemeleri ve maksiller sinüs patolojilerine ilişkin artan klinik farkındalığı yansıtmaktadır. Gelecekteki çalışmalar, bu alandaki kanıtları güçlendirmek için standartlaştırılmış tanı kriterlerine sahip klinik çalışmalara odaklanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik analiz, Konik ışınlı bilgisayarlı tomografi, Endodonti, Maksiller sinüs, Maksiller molar

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE VİTAL PULPA TEDAVİLERİ ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ (1984-2025)

Ebru YILDIZ DAL *, Feyza ÖZDEMİR KISACIK **

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, ebrudal@sdu.edu.tr*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, feyzaozdemir@sdu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Vital pulpa tedavileri, pulpa dokusunun korunmasını ve biyolojik iyileşmenin desteklenmesini amaçlayan konservatif yaklaşımlar olup, biyoseramik materyallerin gelişmesi ve minimal invaziv endodonti anlayışının yaygınlaşmasıyla son yıllarda hem klinik hem de akademik açıdan önem kazanmıştır. Türkiye'de bu alana yönelik lisansüstü tez sayısında belirgin bir artış olmasına rağmen, çalışmaların genel eğilimlerini, materyal ve yöntem tercihlerini, zaman içindeki gelişimini gösteren kapsamlı bir bibliyometrik değerlendirme sınırlıdır. Bu nedenle, Türkiye'de vital pulpa tedavileri alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik olarak incelenmesi, alandaki bilimsel yönelimlerin ortaya konması ve gelecekteki araştırma potansiyelinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de vital pulpa tedavileri konusunda yapılmış lisansüstü tezleri bibliyometrik yöntemlerle analiz ederek yıllara göre gelişimi, tematik araştırma alanlarını, materyal kullanım eğilimlerini ve geleceğe yönelik akademik yönelimleri belirlemektir.

Yöntem: YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında "vital pulpa", "vital pulpa tedavileri", "pulpotomi", "amputasyon", "kuafaj" ve "pulpa kaplaması" anahtar kelimeleri kullanılarak, arama alanı "tümü" seçilerek altı farklı tarama yapılmıştır. 1984–2025 yılları arasında tamamlanmış, tam metnine veya özetine erişilebilen tezler dahil edilirken, konu ile ilgisiz ve yinelenen kayıtlar dışlanmıştır. Toplam 132 benzersiz tez analiz edilmiştir. Veriler Excel ve/veya SPSS programlarıyla frekans analizi ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Tezler tedavi yöntemi, kullanılan materyal, araştırma tasarımı ve diş türü gibi tematik kategorilere ayrılmıştır.

Bulgular: Tezlerin %54,5'i uzmanlık, %45,5'i doktora tezidir. Akademik ilginin özellikle 2015 sonrasında arttığı, tezlerin %50'sinin 2021–2025 döneminde tamamlandığı belirlenmiştir. Çalışmalar en sık amputasyon/pulpotomi (%34) ve kuafaj (%30) üzerine yoğunlaşmıştır. En fazla araştırılan materyaller MTA ve kalsiyum silikat esaslı biyoseramiklerdir.

Tartışma ve Sonuç: Vital pulpa tedavileri alanındaki ulusal akademik üretimin son yıllarda hızla arttığı ve materyal kullanımının biyoseramik ve rejeneratif eğilimlere yöneldiği görülmektedir. Bu eğilim, Türkiye'de vital pulpa tedavilerine yönelik araştırmaların klinik uygulamalarla paralel biçimde evrildiğini ve küresel trendlerle uyumlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz, Vital Pulpa Tedavileri, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Endodonti.

Sözel Bildiri

Sözel Bildiri

PERİAPİKAL LEZYONUN EŞLİK ETTİĞİ İNTERNAL VE EKSTERNAL İNFLAMATUAR KÖK REZORPSİYONUNDA GÜNCEL ENDODONTİK YAKLAŞIM: OLGU SUNUMU

Ebru Yıldız Dal[*], Feyza Özdemir Kısacık[**]

[*]*Arş. Gör, Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, ebrildiz@gmail.com*

[**]*Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, feyzaozdemir@sdu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: İnternal kök rezorpsiyonu (İKR) ve eksternal inflamatuar kök rezorpsiyonu (EİKR), sıklıkla periapikal patolojilerle birlikte görülebilen ve tedavisi klinik açıdan zorlayıcı olabilen durumlar arasında yer almaktadır. Bu lezyonların eşlik ettiği olgularda, kök kanal sisteminin etkin şekilde dezenfeksiyonu, rezorpsiyon alanlarının uygun materyallerle onarılması ve periapikal iyileşmenin sağlanması tedavi başarısı açısından kritik öneme sahiptir.

Amaç: İKR, EİKR, periapikal lezyonun izlendiği vakada hibrit obturasyon tekniği kullanılarak uygulanan güncel endodontik tedavinin klinik ve radyografik sonuçlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Sistemik sağlıklı 21 yaşındaki kadın hasta, sol üst ön bölgede ağrı şikâyetiyle endodonti kliniğine başvurmuştur. Klinik muayenede #21, #22 dişlerde perküsyona pozitif yanıt alınmıştır. Radyografik incelemede #21 dişte İKR, her iki dişte periapikal lezyon gözlenmiştir. Konik ışınlı bilgisayarlı tomografide #21 dişte kökün orta üçlüsünü içeren internal rezorpsiyon alanı, apikal bölgede EİKR ve bukkal kortikal kemikte destrüksiyon tespit edilmiştir. İlgili dişlere endodontik tedavi planlanmıştır. Rubber dam izolasyonu altında giriş kaviteleri açılmıştır. Kemomekanik preparasyon sonrası ultrasonik irrigasyon aktivasyonu (Woodpecker Endo 3 Ultrasonik Endo Aktivatör) gerçekleştirilmiştir. Kök kanallarına kalsiyum hidroksit medikamenti (Calcigel®) yerleştirilerek iki hafta süreyle bekletilmiştir. Medikamentin uzaklaştırılmasının ardından %2,5 sodyum hipoklorit ve %17 etilendiamintetraasetik asit kullanılarak final irrigasyon protokolü uygulanmıştır. #21 dişte EİKR ve İKR alanları mineral trioksit agregat (MTA) (MTA Plus, Prevest DenPro, Hindistan) ile onarılmış; 24 saat sonra kök kanal boşluğunun geri kalanı termoplastik guta-perka tekniğiyle doldurulmuştur. #22 dişte ise lateral kondensasyon guta-perka tekniği kullanılarak kök kanal tedavisi tamamlanmıştır.

Bulgular: 6,12,18 aylık klinik ve radyografik kontrollerde, ilgili dişlerin asemptomatik olduğu, fonksiyonlarını sağlıklı sürdürdüğü, periapikal lezyonlarda belirgin radyografik iyileşme sağlandığı, rezorpsiyon alanlarında progresyon izlenmediği gözlenmiş olup hastanın takibi devam etmektedir.

Tartışma ve Sonuç: İKR ve EİKR'nin periapikal lezyonla birlikte görüldüğü olgularda, rezorpsiyon alanlarının kalsiyum silikat esaslı materyallerle onarılması, kanalın geri kalan kısmının guta-perka ile doldurulmasını içeren hibrit obturasyon teknikleri, periapikal iyileşmenin sağlanması ve uzun dönem klinik başarının elde edilmesi açısından etkili tedavi seçeneği sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnternal rezorpsiyon, Eksternal inflamatuar Kök Rezorpsiyonu, Mineral Trioksit Agregat, Termoplastik Guta-perka Tekniği, Kalsiyum Silikat Esaslı Materyaller

Sözel Bildiri

CERRAHİYE ALTERNATİF BİR YAKLAŞIM: DEKOMPRESYON UYGULANMIŞ BİR DİŞTE MTA PLUG İLE BAŞARILI ORTOGRAD KÖK KANAL TEDAVİSİ

Ebru Yıldız Dal*, Nergiz Bolat**

*Arş. Gör. Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, ebrildiz@gmail.com

**Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, nergizbolat@sdu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Periapikal lezyonların tedavisinde, özellikle apikal daralımın bozulduğu olgularda dişin üç boyutlu sızdırmaz bir şekilde doldurulması klinik açıdan önem taşımaktadır. Mineral trioksit agregat (MTA), biyouyumluluğu ve sızdırmazlık özellikleri sayesinde bu tür vakalarda apikal bariyer oluşturulmasında güvenilir tedavi alternatifi olarak kullanılmaktadır.

Amaç: Dekompresyon tedavisi amacıyla kök kanalına kanül yerleştirilmiş, periapikal lezyonu bulunan ve apikal daralımın bozulmuş #33 dişinin, MTA plug tekniği kullanılarak ortograd yolla tedavi edilmesi, dişin fonksiyonun korunması amaçlanmıştır.

Olgu sunumu: Koroner kalp hastalığı bulunan 70 yaşındaki erkek hasta, mandibular anterior bölgede persistan apse şikâyetiyle kliniğimize başvurmuştur. Anemnezde, dış merkezde periapikal lezyonun kistik karakterde olabileceği öngörülerek dekompresyon tedavisi planlandığı, bu amaçla kök kanalına yaklaşık 22 mm uzunluğunda kanül yerleştirildiği, üç seans klorheksidin irrigasyonu uygulandığı öğrenilmiştir. Lezyonun kistik yapıda olabileceği değerlendirilerek cerrahi yaklaşım gereksiniminin düşünüldüğü ve bu nedenle hastanın ileri değerlendirme amacıyla üniversite hastanesine yönlendirildiği öğrenilmiştir. Klinik muayenede, ilgili dişin kök kanalında kanül bulunduğu ve kök kanalının ağız ortamına açık olduğu gözlenmiştir. Radyografik incelemede (PAI 5) periapikal lezyon izlenmiş; konik ışınlı bilgisayarlı tomografi değerlendirmesinde apikal daralımın bozulduğu gözlenmiştir. Rubber dam izolasyonu altında, kanül etrafındaki kompozit materyal uzaklaştırılmış, kanül serbestleştirilerek kök kanalından çıkarılmış, giriş kavitesi düzenlenmiştir. Dört seans pü drenajı sağlanmış her seans ultasonik irrigasyon aktivasyonu gerçekleştirilmiştir. Drenajın kesilmesini takiben kalsiyum hidroksit içerikli medikament iki hafta süresince bekletilmiştir. Medikamentin uzaklaştırılmasının ardından %2,5 sodyum hipoklorit ve %17 etilendiamintetraasetik asitle final irrigasyon protokolü uygulanmış, MTA (MTA Plus Prevest DenPro, Hindistan) ile apikal tıkaç oluşturulmuştur. 24 saat sonra MTA plug üzerine termoplastik guta-perka tekniğiyle kök kanal tedavisi tamamlanmıştır.

Bulgular: 12 aylık klinik ve radyografik kontrolde, ilgili dişin asemptomatik olduğu, sağlıklı şekilde fonksiyonda kaldığı, periapikal lezyonun belirgin şekilde iyileşmiş olduğu (PAI 0) gözlenmiş olup hastanın takibi devam etmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Bu olgu, apikal daralımın bozulmuş, cerrahi tedavi endikasyonu düşünülen periapikal lezyonlu dişlerde, MTA plug tekniğiyle uygulanan ortograd yaklaşımın başarılı ve konservatif tedavi alternatifi olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mineral Trioksit agregat, MTA Plug, Termoplastik Guta-perka, Ultrasonik, Periapikal Lezyon

Sözel Bildiri

MÜZİKLE TERAPİNİN ŞİZOFRENİ HASTALARI ÜZERİNE ETKİSİ: ANLATI (NARRATIVE) DERLEME

Madina Süleyman*, Merve Bat Tonkuş**

** İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sağlık BilimleriFakültesi, Hemşirelik Bölümü,İstanbul, Türkiye,*
madina.suleyman2001@gmail.com

*** İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sağlık BilimleriFakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye,*
batmerve@gmail.com

ÖZET

Giriş: Şizofreni; düşünce, algı, duygu ve davranış alanlarında bozulmalarla seyreden, kronikleşme eğilimi gösteren ve işlevsellik kaybına yol açabilen ciddi bir psikiyatrik bozukluktur. Hastalık pozitif ve negatif semptomlarla karakterizedir ve uzun süreli tedavi gerektirir. Antipsikotik ilaçlar tedavinin temelini oluşturmakla birlikte, özellikle negatif semptomlar ve sosyal işlevsellik üzerindeki etkileri sınırlı kalabilmektedir. Bu durum, tamamlayıcı ve destekleyici müdahalelere olan ilgiyi artırmaktadır. Müzik terapisi, son yıllarda bu kapsamda öne çıkan uygulamalardan biridir.

Amaç: Bu anlatı derlemenin amacı, müzik terapisi uygulamalarının şizofreni hastalarında semptom düzeyi ve işlevsellik üzerindeki etkilerini literatür doğrultusunda değerlendirmektir.

Yöntem: Bu çalışma anlatı derleme tasarımında yürütülmüştür. Literatür taraması PubMed ve ScienceDirect veritabanlarında gerçekleştirilmiştir. Tarama sürecinde Boolean operatörleri kullanılarak ("schizophrenia" AND "music therapy"), ("music therapy" AND "psychiatric disorder"), ("psychiatric nurse" AND "schizophrenia") ve ("therapy" AND "schizophrenia") anahtar kelime kombinasyonları kullanılmıştır. 2015–2025 yılları arasında yayımlanan, İngilizce veya Türkçe dilinde ve tam metnine erişilebilen özgün araştırma makaleleri değerlendirmeye alınmıştır. Olgu sunumları, editoryal yazılar, mektuplar ve tam metnine ulaşılamayan çalışmalar dışlama kriterleri kapsamında bırakılmıştır.

Bulgular: İncelenen çalışmalar, müzik terapisi uygulamalarının özellikle negatif semptomlarda azalma, sosyal etkileşimde artış ve yaşam kalitesinde iyileşme ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca duygusal ifade, motivasyon ve terapötik katılım düzeylerinde artış bildirilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Müzik terapisi, düşük maliyetli ve uygulanabilir bir müdahale olarak şizofreni tedavisinde farmakolojik yaklaşımlara tamamlayıcı nitelikte katkı sağlayabilir. Etkinliğin artırılması için bireyselleştirilmiş hedeflerin belirlenmesi ve alanında yetkin terapistler eşliğinde uygulanması önemlidir. Psikiyatri hemşirelerinin sürece aktif katılımı, terapötik ilişkinin güçlendirilmesi ve bütüncül bakımın desteklenmesi açısından kritik rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şizofreni, müzik terapisi, negatif semptomlar, psikososyal müdahale, psikiyatri hemşireliği

Sözel Bildiri

AFET YÖNETİMİ ODAKLI STAJ DEĞERLENDİRME SÜRECİNİN YETKİNLİK TEMELLİ ANALİZİ: ÇOK BOYUTLU MODEL İNCELEMESİ

Melek Abdullayeva*, Murat A. KUŞ**
** Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü Türkiye, malakabd@gmail.com*
*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Burdur, Türkiye, mkus@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Afet yönetimi; risk azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarını kapsayan bütüncül bir süreçtir. Bu alanda yetişen uzmanların yalnızca teorik bilgiye değil, saha uygulama deneyimine ve kriz ortamında karar verebilme yetkinliğine sahip olmaları gerekmektedir. Staj programları, öğrencilerin afet yönetimi döngüsünü uygulamalı biçimde deneyimledikleri temel eğitim bileşenlerinden biridir. Ancak staj sürecinin mesleki gelişime katkısı, kullanılan değerlendirme sisteminin yapısal niteliği ve ölçme yaklaşımı ile doğrudan ilişkilidir. Yetkinlik temelli değerlendirme modelleri, öğrencinin bilişsel, teknik ve davranışsal becerilerini birlikte ölçmeyi amaçlayan çağdaş eğitim yaklaşımları arasında yer almaktadır.

Amaç: Odaklandığımız çalışmanın amacı, afet yönetimi alanında uygulanan bir staj değerlendirme sürecinin yapısal ve işlevsel analizini yaparak modelin yetkinlik temelli ölçme yaklaşımı açısından güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerini ortaya koymaktır.

Yöntem: Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi deseni ile yürütülmüştür. İncelenen staj değerlendirme sistemi üç temel bileşenden oluşmaktadır: (1) günlük staj faaliyet ve analiz raporu, (2) haftalık değerlendirme ve performans matrisi ve (3) genel staj değerlendirme ve performans matrisi. Belge içeriği tematik analiz yöntemi ile incelenmiş; değerlendirme kriterleri bilişsel, teknik ve davranışsal yetkinlik kategorileri altında sınıflandırılmıştır. Ayrıca sistemin afet yönetimi döngüsünün aşamaları ile olan entegrasyonu analiz edilmiştir.

Bulgular: İncelenen değerlendirme modeli çok katmanlı bir yapı sunmaktadır. Günlük rapor bölümü, öğrencinin gerçekleştirdiği faaliyetleri afet yönetimi döngüsü bağlamında analiz etmesini ve eleştirel öz değerlendirme yapmasını zorunlu kılarak reflektif öğrenmeyi desteklemektedir. Haftalık performans matrisi, risk azaltma/önleme, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarına katkı düzeyini 5'li Likert ölçeği üzerinden ölçmektedir. Bunun yanında afet yönetimi bilgisi, uygulama becerisi, ekip çalışması, iletişim, etik ve sorumluluk ile problem çözme gibi yetkinlik alanları değerlendirme kapsamına alınmaktadır. Genel performans matrisi ise teorik bilgi, kriz yönetimi, organizasyon becerisi ve mesleki etik gibi üst düzey yeterlilikleri bütüncül biçimde ölçmektedir. Sistem, nicel puanlama ile nitel açıklamaları bir arada kullanarak hibrit bir değerlendirme yaklaşımı sunmaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Analiz sonuçları, incelenen staj değerlendirme modelinin afet yönetimi döngüsü ile entegre, çok boyutlu ve yetkinlik temelli bir ölçme çerçevesi sunduğunu göstermektedir. Öz değerlendirme ve kurumsal geri bildirim mekanizmalarının birlikte kullanılması, öğrencinin mesleki farkındalığını artırmaktadır. Bununla birlikte, 5'li puanlama sistemine yönelik performans tanımlayıcılarının açık biçimde belirlenmemiş olması ölçme güvenilirliğini sınırlayabilir. Standartlaştırılmış değerlendirme kriterlerinin geliştirilmesi ve puanlayıcı rehberlerinin oluşturulması, sistemin nesnelliğini güçlendirecektir. Sonuç olarak model, afet yönetimi alanındaki staj uygulamaları için yapılandırılmış ve geliştirilebilir bir değerlendirme çerçevesi sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet yönetimi, staj değerlendirme, yetkinlik temelli eğitim, performans matrisi, kriz yönetimi

Sözel Bildiri

PEDİATRİK CERRAHİDE ANKSİYETEYİ AZALTMAYA YÖNELİK UYGULANAN EĞİTİM MÜDAHALELERİNİN ETKİSİ: LİTERATÜR TARAMASI

Seda Yıldız*, Müzeyyen Ataseven**

** Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Tezli Yüksek Lisans Programı, İstanbul, Türkiye, seda.yildiz@std.medipol.edu.tr*

*** Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, mataseven@medipol.edu.tr*

ÖZET

Pediatrik cerrahi hastalarda preoperatif anksiyete, çocukların gelişimsel özellikleri, ebeveyn stres düzeyi ve hastane ortamına ilişkin belirsizliklerle etkileşen, çok boyutlu bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Cerrahi sürecin tüm aşamalarında fizyolojik yanıtları, ağrı algısını, iyileşme sürecini ve taburculuk sonrası davranışları olumsuz etkileyebilmektedir. Literatürde; yaşa uygun, görsel-işitsel ve oyunlaştırılmış multimedya içeriklerinin, eğitici animasyon filmlerin ve sanal gerçeklik tabanlı programların, çocuklarda ameliyat öncesi kaygıyı, korku ve ağrı düzeylerini azalttığı, perioperatif iş birliği ve postoperatif davranışsal sonuçları iyileştirebildiği gösterilmektedir. Gelişim düzeyine göre yapılandırılmış öykü kitapları, çizgi romanlar ve broşürler de özellikle cerrahi sürece erken dönemde başlanarak ve evde tekrar tekrar kullanıldığında çocuk anksiyetesini azaltmada etkili görünmektedir. Bununla birlikte, tek seanslık, ameliyat günü sınırlı ya da yalnızca pasif bilgi aktarımına dayanan basılı veya görsel materyallerin hem çocuk hem de ebeveyn kaygısı üzerinde her zaman anlamlı bir iyileşme sağlamadığı bundan dolayı ebeveyn kaygısının azaltılmasında süreklilik içeren, etkileşimli ve diyalog temelli müdahalelere gereksinim olduğu dikkat çekmektedir. Aile merkezli bakım ve pediatrik ERAS protokolleri, çocuk ve ebeveynin cerrahi sürece aktif katılımını, yapılandırılmış eğitim ve psikolojik hazırlığı merkeze alarak hem anksiyete yönetiminde hem de klinik sonuçların iyileştirilmesinde hemşirelik için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bu derleme, pediatrik cerrahide anksiyeteyi azaltmaya yönelik eğitim temelli müdahalelerin (multimedya ve animasyon videolar, basılı materyaller, sanal gerçeklik uygulamaları ve dijital platformlar) etkinliğini, çocuk ve ebeveyn sonuçları açısından incelemek amacıyla hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler; Pediatrik Cerrahi, Anksiyete, Eğitim

Sözel Bildiri

LABORATUVAR İLE KLİNİK ARASINDAKI "ÖLÜM VADİSİ"Nİ AŞMAK: TRANSLASYONEL TIPTA ÇÖZÜM YAKLAŞIMLARI

A. Hüseyin BASKIN
Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye
Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye
Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye elektronik posta: huseyin.baskin@deu.edu.tr

ÖZET

Translasyonel tıp (aktarımsal tıp) kavramının, laboratuvar bulgularının klinik uygulamalara aktarılmasını ön planda tutan, "laboratuvardan hasta yatağına" şeklindeki geleneksel yaklaşımından; yapay zekâ, biyoenformatik ve özgün biyolojik haritalandırma tıbbını bütünleştiren çok katmanlı bir bilimsel disipline evrildiği söylenebilinir. Başlangıçta tek yönlü ve doğrusal bir aktarım süreci olarak tasarlanan bu yapının, zamanla klinik gözlemlerin laboratuvar araştırmalarını da beslediği çift yönlü bir süreklilik kazandığı düşünülmektedir.

Kavramın gelişiminin erken dönemlerinde, klinik öncesi araştırmalar ile insan deneyleri arasındaki geçiş sürecinin, ilaç geliştirme aşamalarındaki yüksek başarısızlık oranlarıyla ilişkilendirilen bir "ölüm vadisi" (death valley) oluşturduğu gözlenmiştir. Hayvan modellerindeki önü açık bulguların, türler arası biyolojik farklılıklar ve öngörü kapasitesindeki kısıtlılıklar, insan biyolojisine etkin biçimde uyarlanamaması, daha sistematik ve çok disiplinli akademik yaklaşımlara duyulan gereksinimi belirginleştirmiştir.

Güncel stratejiler incelendiğinde, büyük veri kümelerinin, çoklu omik teknolojilerinin ve yapay zekâ algoritmalarının, sistem biyolojisi çerçevesinde entegrasyonu, araştırmacıların genetik ve çevresel etkileşimleri daha tutarlı modellerle çözümlemelerine olanak tanıyabileceği görülmüştür. Hesaplamalı biyoloji ve makine öğrenimi yaklaşımlarının translasyonel süreçlere dâhil edilmesinin, spesifik biyolojik göstergelerin (biyobelirteçlerin) tanımlanmasını, sağaltım etkinliğinin öngörülebilmesini ve olası yan etkilerin önceden saptanmasını göreceli olarak kolaylaştırma potansiyeli taşıdığı varsayılmaktadır. Doku mühendisliği gibi yenileyici tıp uygulamalarıyla translasyonel bilimin kesişiminin, "hasta yatağı-laboratuvar-hasta yatağı" döngüsünü pekiştirerek klinik etkinlik bağlamında yeni ufuklar açabileceği öngörülebilinir.

Tüm bu sayılan potansiyel teknolojik ve yöntemsel ilerlemelere karşın, translasyonel tıbbın gelecekteki olası başarı düzeyinin; büyük ölçüde disiplinler arası iletişim engellerinin aşılmasına ve uluslararası standartlarda veri paylaşım ağlarının kurulmasına sıkı sıkıya bağlı olabileceği düşünülmektedir. Hızla gelişen bilimsel yeniliklere esneklikle uyum sağlayabilecek, hasta güvenliği ile veri güvenliğini ön planda tutan, yeni düzenleyici ve etik çerçevelerin hazırlanmasının kritik bir gereklilik oluşturduğu da öngörülmektedir.

Sonuç olarak, translasyonel tıbbın statik bir kavram değildir. Modern sağlık sistemlerinin karmaşık gereksinimlerine sürekli uyum gösterebilen, dinamik bir paradigma olarak kabul edilebilinir.Temel bilimler ile klinik bilimler arasındaki "iletişim engellerinin" aşılması durumunda, temel bilimsel ilerlemeler toplum sağlığına somut, kişiselleştirilmiş faydalar sağlayabilir. Translasyonel tıp kavramı, geliştirilen ortak dil ile başat, verimli ve etkin bir köprü rolü rol oynayabilir.

Anahtar Kelimeler: Translasyonel tıp, ölüm vadisi, çoklu omik teknolojileri, yapay zeka, biyobelirteçler, disiplinler arası iletişim

Sözel Bildiri

TRANSLASYONEL İMMUNOLOJİDE MİKROBİYOTA: ÇEŞİTLİLİKTEN YAPAY ZEKA TABANLI KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ TEDAVİYE

Vahide BAYRAKAL

Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye elektronik posta: vahide.bayrakal@deu.edu.tr

ÖZET

Translasyonel immünoloji, immun sistem ile sürekli etkileşimde olan mikrobiyota araştırmalarını laboratuvardan elde edilen immunolojik bulgular ile birlikte klinik uygulamalara dönüştürebilir. Hastalıkların daha ayrıntılı tanımlanmasını-teşhisini, etkili, verimli ve kişiye özel tedavilerin geliştirilmesini, hastalıkların önlenmesini hedefler. Bireyin immun sistemi, genetik faktörleri, çevresel etkileşimleri ve mikrobiyota gibi bireye özgü farklılıkları değerlendirerek, laboratuvar temelli immunolojik bulgular klinik verilerle birlikte değerlendirilmektedir.

Bireylerin genetik çeşitlilikleri, epigenetik faktörleri, metabolik profilleri ve özellikle bağırsak mikrobiyotası bireyin özgün immun sisteminin gelişimini sağlamaktadır. Mikrobiyota, immün hücre biyolojisi, reseptör fonksiyonları ve sitokin yolaklarını modüle ederek otoimmün hastalıklar, sepsis, kanser, COVID-19 gibi bulaşıcı hastalıklar, enflamatuvar bağırsak hastalıkların patolojilerinde kritik rol oynar. Translasyonel immünoloji, mikrobiyota araştırmalarıyla bu bulguları birleştirerek immün disfonksiyonların moleküler temellerini araştırmaktadır. Örneğin, bağırsak mikrobiyotasının kısa zincirli yağ asitleri (SCFA'lar) üretimi, T düzenleyici hücreleri (Treg) uyararak enflamatuvar yanıtları baskılar; bu mekanizma mikrobiyota profilleme ile klinik teşhiste kullanılır. Otoimmün hastalıklarda, mikrobiyotadaki bozulmalar (disbiyoz), patogenezi doğrudan etkilemektedir.

Translasyonel immünoloji çerçevesinde kişinin mikrobiyotasının yapay zeka araçları ile analiz edilmesi ile mikrobiyota ve immun sistem etkileşimleri daha ayrıntılı belirlenebilmektedir. Böylece herkes için uygulanan tedavi yaklaşımı yerine her bireyin özgün mikrobiyal ve immünolojik profiline göre hazırlanabilen kişiselleştirilmiş tedavi uygulamaları yapılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Translasyonel İmmunoloji, mikrobiyota, kişiselleştirilmiş tıp, disbiyoz, kısa zincirli yağ asitleri, yapay zeka

Sözel Bildiri

DIYET BILEŞENLERININ EPIGENETIK MEKANIZMALARLA ANTIKANSER ETKILERI

Fidan YILDIZ*, Esra AYDEMİR**
**Akdeniz University Faculty of Science, Department of Biology, Antalya, Turkey, 2023510005006@ogr.akdeniz.edu.tr*

***Akdeniz University Faculty of Science, Department of Biology, Antalya, Turkey, esra@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Kanser, genetik ve çevresel koşulların etkisi ile DNA'da meydana gelen hasarların birikmesi ve hücrelerin kontrolsüz bir şekilde bölünmeleri sonucunda meydana gelen hastalıktır. Kanser, 21. yüzyılda önemli bir toplumsal ve ekonomik sorun hale gelmiştir. Dünya çapında her altı ölümden biri ve bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklanan her dört ölümün birinden sorumlu tutulmaktadır. Kanser insidansı ve ölüm oranları günümüzde önemli ölçüde artmaktadır. Sigara kullanımı, fiziksel aktivite eksikliği, lif bakımından fakir diyetler ve işlenmiş gıdaların aşırı tüketimi gibi çevresel etmenlerin de bu artışı desteklediği bilinmektedir. Çevresel maruziyetin ve diyet aktif bileşenlerinin sağlığımız üzerinde etki göstermesinde epigenetik mekanizmalar etkin bir rol oynamaktadır. Epigenetik, DNA dizisinde değişiklik olmadan nükleik asit ve histon proteinlerinde gerçekleşen kovalent modifikasyonlar aracılığı ile gen ifadesinin düzenlenmesidir. Düzensiz epigenetik yolların kanser oluşumu, gelişimi ve tedavisindeki kritik rolü, yapılan güncel çalışmalar sonucunda bildirilmektedir. Epigenetik modifikasyonların geri dönüşümlü doğasının, hedefli moleküller aracılığı ile kanser tedavisinde yeni stratejiler geliştirilmesine olanak sağlayabileceği düşünülmektedir. Diyet bileşenlerinin, anormal epigenetik durumu değiştirmede ve kanser ilerlemesini engellemede epigenetik modülatörler olarak ümit verici sonuçlar gösterdiği yapılan araştırmalar kapsamında gösterilmektedir. Bu diyet bileşenleri arasında antioksidan ve antikanser etkileri bilinen polifenolik bileşikler olan resveratrol ve kurkuminin metilasyon ve asetilasyon mekanizmaları aracılığı ile antikanser etkiler sergilediği bildirilmektedir. İzoflavon sınıfında yer alan genisteinin ise bilinen antioksidan ve antiproliferatif etkilerinin yanı sıra metilasyon mekanizması ile antikanser etkilerinin olduğu da yapılan çalışmalar ile desteklenmektedir. İzotiyosiyanat sınıfına ait bir fitokimyasal olan, birçok kanser türünde aktivitesi bilinen ve yüksek antioksidan kapasiteye sahip sülforafan da epigenetik yolların düzenlenmesi ile antikanser etkiler göstermektedir. Antioksidan ve antianjiyogenik etkileri bilinen bir kateşin olan epigallokateşin-3-gallat bileşiğinin de epigenetik mekanizmalar aracılığı ile antikanser etkilerinin olduğu belirtilmektedir. Etkileri bilinen diyet bileşenlerinin kemoterapötik ilaçlar ile kombinasyon halinde veya biyoyararlanımlarının artırılarak tedavide kullanılabilecek potansiyel ajanlar olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Epigenetik, Diyet bileşenleri

Sözel Bildiri

ERGENLERDE ALGILANAN HELIKOPTER EBEVEYNLIK TUTUMU ILE MÜKEMMELIYETÇILIK ARASINDAKI İLIŞKI: TANIMLAYICI ARAŞTIRMA

Mustafa Volkan DÜZGÜN*, Perihan DÜZGÜN, Ayşegül İŞLER*****

** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, mvduzgun@akdeniz.edu.tr*

*** Kepez Devlet Hastanesi, Palyatif Bakım Servisi, Antalya, Türkiye, perihantasarduzgun@gmail.com*

****Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, aisler@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Helikopter ebeveynlik, çocukların yaşamlarına aşırı müdahale eden, kontrol edici ve koruyucu tutumlarla karakterize edilen bir ebeveynlik stilidir. Bu ebeveynlerin yüksek başarı beklentisi ve mükemmeliyetçi davranışları, ergenlerin mükemmeliyetçilik düzeylerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ancak literatürde helikopter ebeveynlik ile ergen mükemmeliyetçiliği arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar sınırlıdır.

Amaç: Bu araştırma, ergenlerde algılanan helikopter ebeveynlik tutumu ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi incelemek ve ebeveynlik tutumlarının mükemmeliyetçiliği yordama düzeyini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Kesitsel, tanımlayıcı ve ilişkisel tipte tasarlanan bu çalışma, Antalya ilinde bir Anadolu Lisesinde öğrenim gören 14-18 yaş arası öğrencilerle Eylül-Aralık 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini 1175 öğrenci oluşturmuş olup, örneklem büyüklüğü 313 olarak hesaplanmış; eksik ve uç değerler göz önüne alınarak 337 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. Veriler; araştırmacılar tarafından oluşturulan Birey Tanıtım Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) ve Çocuk-Ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği-Kısa Form (ÇEMÖ-KF) aracılığıyla yüz yüze toplanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız gruplarda t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 15,75±1,02 olup %65'i kız öğrencilerden oluşmaktadır. AHETÖ-Anne toplam puan ortalaması 47,29±10,04, AHETÖ-Baba toplam puan ortalaması 41,88±9,27 ve ÇEMÖ-KF puan ortalaması 32,40±6,63 olarak saptanmıştır. Katılımcıların cinsiyetleri ile AHETÖ-Anne ve AHETÖ-Baba puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuş; erkek öğrencilerin her iki ölçekte de daha yüksek puanlara sahip olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Sınıf düzeyi ile AHETÖ-Anne, AHETÖ-Baba ve ÇEMÖ-KF puanları arasında anlamlı farklılık saptanmış; 9. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Pearson korelasyon analizinde AHETÖ-Anne ile AHETÖ-Baba arasında yüksek düzeyde pozitif ilişki ($r=0,622$; $p<0,05$), AHETÖ-Anne ile ÇEMÖ-KF arasında orta düzeyde pozitif ilişki ($r=0,371$; $p<0,05$) ve AHETÖ-Baba ile ÇEMÖ-KF arasında orta düzeyde pozitif ilişki ($r=0,346$; $p<0,05$) bulunmuştur. Regresyon analizi sonuçları, AHETÖ-Anne ve Baba puanlarının ÇEMÖ-KF puanının orta düzeyde ve anlamlı bir yordaycısı olduğunu ortaya koymuş; bu iki değişken toplam varyansın %16'sını açıklamıştır ($R=0,399$; $R^2=0,159$; $p<0,05$).

Sonuç ve Öneriler: Bu araştırmada ergenlerde algılanan anne ve baba helikopter ebeveynlik tutumları arasında yüksek düzeyde pozitif ilişki bulunmuş; her iki ebeveynin helikopter tutumlarının ergenlerin mükemmeliyetçilik düzeyleriyle orta düzeyde pozitif ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir. Helikopter ebeveynliğin aşırı koruyucu, kontrol edici ve müdahaleci doğasının ergenlerde mükemmeliyetçi düşünce ve davranış kalıplarının gelişimine katkıda bulunduğu ve bu ilişkinin kültürler arası benzerlikler gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlara dayanarak ebeveynlere yönelik psikoeğitim programlarının geliştirilmesi, helikopter ebeveynlik davranışlarının potansiyel riskleri hakkında farkındalık oluşturulması, sağlık profesyonellerinin bu konuda bilgilendirilmesi ve ergen özerkliğinin gelişimini destekleyen ebeveynlik yaklaşımlarının teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Helikopter ebeveynlik, mükemmeliyetçilik, ergenler, tanımlayıcı araştırma.

Sözel Bildiri

ERKEK ÜREMESİNDE HİSTON PROTEİNLERİ, GEÇİŞ PROTEİNLERİ VE PROTAMİNLERİN FONKSİYONEL ÖNEMİ

Yasin ÇALIK[*], Mustafa ÖZTOP[**]

[*]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, calikyasin543@gmail.com*

[**]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Burdur, Türkiye, moztop@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Spermatogenez, erkek germ hücrelerinin sadece morfolojik olarak değiştiği bir süreç değil, aynı zamanda paternal genomun sperm başı gibi kısıtlı bir alana sığabilmesi için DNA'nın yeniden organize edildiği karmaşık bir olaydır. Bu paketleme işlemi rastgele bir süreç olmayıp, histon-protamin geçişi olarak adlandırılan ve son derece hassas mekanizmalarla yönetilen bir protein değişimidir. Somatik hücrelerin aksine, sperm çekirdeğinde DNA nükleozomal yapıdan arındırılarak daha kompakt bir form olan nükleo-protamin yapısına dönüştürülür. Süreç, standart somatik histonların yerini testise özgü özel histon varyantlarına bırakmasıyla başlar. H1T ve H1T2 gibi varyantlar kromatini açık tutarak değişimi kolaylaştırırken , TH2A ve TH2B varyantları kromatini destabilize ederek geçiş proteinlerinin (TP) yapıya katılması için biyokimyasal bir zemin hazırlar. H2AL2 ise açık nükleozomları birleştirerek geçiş proteinlerinin inkorporasyonunu sağlar. Bu aşamalı geçişte, kromatini geçici olarak stabilize eden TP1 ve TP2 proteinleri devreye girer. Sürecin sonunda DNA, Protamin 1 (PRM1) ve Protamin 2 (PRM2) ile paketlenerek nihai formuna ulaşır. Olgun spermde histonların oranı yaklaşık %5'e kadar düşerken, protaminler %95'lik bir hakimiyetle DNA'yı dış etkenlere karşı korunaklı ve yüksek derecede kompakt bir kromatin yapısı oluşturur. Bu dinamik dönüşüm, epigenetik modifikasyonlar tarafından sıkı bir şekilde düzenlenir. Özellikle H4 hiperasetilasyonu, nükleozom yapısını gevşeterek histonların uzaklaştırılmasını tetikleyen en kritik modifikasyonlardan biridir. Bununla birlikte, H3K4, H3K9 ve H3K79 üzerindeki metilasyon dengeleri, spermiyogenez sırasında gen ifadesinin zamanlamasını ve protein değişim dinamiklerini koordine eder. Bu karmaşık sistemdeki herhangi bir aksaklık, erkek infertilitesi ile ilişkili patolojilere yol açabilir. Fare modellerinde Chd5 geninin susturulması veya RNF8 eksikliğinin, histon uzaklaştırılmasını engelleyerek anormal sperm morfolojisine neden olduğu kanıtlanmıştır. İnsanlarda ise P1/P2 oranındaki sapmalar yüksek DNA fragmantasyonu, oligozoospermi (düşük sperm sayısı) ve astenozoospermi (hareket azlığı) ile doğrudan ilişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Spermatogenez, Histon-Protamin Geçişi, Kromatin Kondensasyonu, Erkek İnfertilitesi, Epigenetik Modifikasyonlar.

Poster Bildiri

ZIKA VIRÜSÜ: KÜRESEL YAYILIMI, SAĞLIK ETKILERI VE TÜRKIYE İÇIN OLASI RISKLER

Vesile Özlem KARABACAK
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Biyoloji Bölümü, İstiklal Kampüsü, Burdur, TÜRKİYE,
vesileozlemk15@gmail.com

ÖZET

Zika virüsü, Flaviviridae ailesine ait bir RNA virüsü olup başlıca Aedes türü sivrisinekler aracılığıyla bulaşan vektör kaynaklı bir patojendir. İlk olarak 1947 yılında tanımlanan bu virüs, özellikle 2015–2016 yıllarında Amerika kıtasında meydana gelen büyük salgınların ardından küresel ölçekte önemli bir halk sağlığı sorunu olarak dikkat çekmiştir. Zika virüsü enfeksiyonları çoğu zaman asemptomatik ya da hafif klinik belirtilerle seyretmekle birlikte, bazı durumlarda ciddi nörolojik ve konjenital komplikasyonlara yol açabilmektedir. Özellikle gebelik döneminde enfeksiyon gelişmesi, fetüste konjenital Zika sendromu gibi ciddi anomalilere neden olabilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu sunumun amacı Zika virüsünün genel özelliklerini, bulaş yollarını, küresel yayılımını ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini incelemek; ayrıca Türkiye açısından olası riskleri değerlendirerek önleme ve kontrol yaklaşımlarına ilişkin güncel bilgileri ortaya koymaktır. Bu doğrultuda bu sunum kapsamında literatür temelli bir değerlendirme gerçekleştirilmiş, uluslararası bilimsel makaleler ile küresel sağlık kuruluşlarının raporları incelenmiştir. Özellikle virüsün epidemiyolojisi, bulaş mekanizmaları, klinik sonuçları ve vektör kontrolüne yönelik çalışmalar analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra Türkiye'de Aedes türü sivrisineklerin varlığı ve uluslararası seyahatlerin artmasıyla ortaya çıkabilecek olası yeni vakalar da değerlendirilmiştir. Literatürde yer alan bulgular Zika virüsünün başlıca *Aedes aegypti* ve *Aedes albopictus* türü sivrisineklerin ısırmasıyla bulaştığını göstermektedir. Bununla birlikte virüsün anneden fetüse geçiş, cinsel temas ve kan transfüzyonu gibi farklı yollarla da bulaşabileceği bildirilmektedir. Küresel iklim değişikliği, uluslararası seyahatlerin artması ve sivrisineklerin yaşam alanlarının genişlemesi virüsün yeni coğrafi bölgelere yayılmasına katkı sağlamaktadır. Türkiye'de Aedes türü sivrisineklerin bulunması ve uluslararası hareketlilik, potansiyel olarak ithal vakalar açısından belirli bir risk oluşturabilmektedir. Sonuç olarak Zika virüsü enfeksiyonları çoğu zaman hafif seyretse de konjenital Zika sendromu ve Guillain–Barré sendromu gibi ciddi komplikasyonlara yol açabilmesi nedeniyle halk sağlığı açısından önem taşımaktadır. Günümüzde yaygın olarak kullanılan bir aşı veya spesifik antiviral tedavi bulunmadığından korunma stratejileri büyük ölçüde vektör kontrolü, epidemiyolojik sürveyans ve toplumun bilinçlendirilmesine dayanmaktadır. Bu nedenle Türkiye'de sivrisinek popülasyonlarının izlenmesi, erken uyarı sistemlerinin güçlendirilmesi ve olası risklere karşı hazırlıklı olunması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aedes, sivrisinek, vektör, hastalık, yönetim

Sözel Bildiri

SPİNAL ANESTEZİLİ DİZ ARTROPLASTİSİNDE BİNAURAL VURUŞLU MÜZİĞİN ANKSİYETE, AĞRI VE KORTİZOL DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ: PİLOT RANDOMİZE ÇALIŞMA

Fadime ERTURAL[*], Salime MUCUK[**], Yeliz SÜRME[***],, Gülden KÜÇÜKAKÇA ÇELİK[****], Ukbe ŞIRAYDER[*****], Alper ÖZ[******]

[*]*Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Anestezi Programı, Kayseri, Türkiye. fertural@nny.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6983-5995*

[**]*Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği, Kayseri, Türkiye. smucuk@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4787-7515*

[***]*Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği, Kayseri, Türkiye. yelizsurme@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0851-0254*

[****]*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Semra ve Vefa Küçük Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği, Nevşehir, Türkiye. guldenkucukakca@nevsehir.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8325-3198*

[*****]*Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kayseri, Türkiye. usirayder@nny.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7094-3432*

[******]*Kayseri Şehir Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği, Kayseri, Türkiye. ozralpr@gmail.com, ORCID:000-0003-8622-9438*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı spinal anestezi altında diz artroplastisi uygulanan hastalarda intraoperatif dinletilen binaural vuruşlu müziğin anksiyete, ağrı, kortizol düzeyi ve hemodinami üzerine etkisini incelemektir. Çalışmada bireyler, her grupta onar hasta yer alacak şekilde binaural vuruşlu müzik grubu (BMG) ve kontrol grubu (KG) olmak üzere iki gruba ayrıldı. Anksiyete düzeyleri Durumluluk Kaygı Envanteri Formu (STAI) ile pre-op ve post-op erken dönemde değerlendirildi. Ağrı düzeyleri ise sadece post-op dönemde Görsel Analog Skala (VAS) ile değerlendirildi. Kortizol düzeyi preoperatif ve postoperatif 4. saatte ölçüldü. Gruplar preoperatif STAI ve kan basıncı değerleri açısından benzerdi ($p>0.05$); ancak nabız ($p=0.006$) ve kortizol düzeyleri ($p=0.025$) başlangıçta anlamlı farklılık göstermekteydi. BMG'de STAI puanı anlamlı olarak azalırken (ortalama fark=6,4; $p=0.016$), KG'de bu değişim anlamlı değildi ($p>0.05$). STAI için zaman×grup etkileşimi ise anlamlı bulundu [$F(1,18)=5.845$, $p=0.026$]. Benzer şekilde, BMG'de kortizol düzeyi anlamlı azaldı ($p=0.010$) ve zaman×grup etkileşimi de anlamlıydı [$F(1,18)=6.096$, $p=0.024$]. Cerrahi sonrası VAS skoru ise BMG'de anlamlı olarak daha düşüktü (ortalama fark=-1.6; %95 GA:-2.817 ile -0.383; $p=0.013$). Pilot bulgular, binaural vuruşlu müziğin spinal anestezili diz artroplastisi hastalarında anksiyete, ağrı ve kortizol düzeylerini azaltabileceğini göstermektedir. BMG'de preoperatif kortizol düzeyleri başlangıçta daha yüksek olmasına rağmen, postoperatif ölçümde anlamlı şekilde azalması ve zaman×grup etkileşiminin anlamlı bulunması, kortizol yanıtındaki azalmanın yalnızca doğal seyirle açıklanamayacağını ve müzik müdahalesinin biyolojik stres yanıtı üzerinde belirgin bir düzenleyici etki göstermiş olabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spinal anestezi; Diz artroplastisi; Binaural vuruşlu müzik; Anksiyete; Kortizol

Sözel Bildiri

STAJYER DİŞ HEKİMLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN KOMPOZİT RESTORASYON UYGULAMALARINDA KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülben ÇOLAK*, Muhittin UĞURLU*

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Restoratif Diş Tedavisi Anabilim Dalı, ccolakgulben@gmail.com*

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Restoratif Diş Tedavisi Anabilim Dalı, dtmuhittinugurlu@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Kompozit restorasyonlar, estetik ve fonksiyonel özellikleri nedeniyle diş hekimliği pratiğinde yaygın olarak kullanılmakta olup, başarılı uygulamaları yeterli teorik bilgi ve klinik beceri gerektirmektedir. Bu nedenle, diş hekimliği öğrencilerinin kompozit restorasyon uygulamalarında karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi, eğitim süreçlerinin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışma, stajyer diş hekimliği öğrencilerinin kompozit restorasyon uygulamaları sırasında karşılaştıkları klinik zorlukların belirlenmesi ve bu zorlukların öğrencilerin eğitim düzeyi ile ilişkisinin değerlendirilmesi amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Bu anket çalışması, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu onayı ile (14.01.2026; karar no: 14) yürütülmüştür. Kompozit restorasyon uygulamalarıyla ilgili literatür doğrultusunda hazırlanan ve demografik bilgiler, kompozit restorasyon uygulama deneyimleri, anterior ve posterior kompozit restorasyonlara yönelik öz-yeterlilik algıları, klinik uygulama aşamalarında karşılaşılan zorluklar ile teorik ve klinik eğitimin yeterliliğine ilişkin görüşleri sorgulayan 15 soruluk çevrim içi anket, e-posta ve sosyal medya aracılığıyla diş hekimliği fakültesinde öğrenim gören 4. ve 5. sınıf stajyer diş hekimliği öğrencilerine ulaştırılmıştır. Katılımcılardan elektronik aydınlatılmış onam alınmıştır. Verilerin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmış, kategorik değişkenler arasındaki ilişkiler ki-kare testi kullanılarak istatistiksel olarak değerlendirilmiştir ($p<0,05$).

Bulgular: Çalışmaya toplam 210 stajyer diş hekimliği öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların %62,9'u kadın ve %37,1'i erkek olup, %49,3'ü 4. sınıf, %50,7'si 5. sınıf öğrencisidir. Kompozit restorasyon uygulama basamakları arasında öğrencilerin en çok zorlandıkları aşamanın izolasyonun sağlanması, en az zorlandıkları aşamanın ise polisaj ve yüzey bitirme işlemleri olduğu saptanmıştır. Katılımcıların çoğunluğu, kompozit restorasyonlar konusunda aldıkları teorik ve klinik/pratik eğitimi yeterli bulduklarını bildirmiştir. Ayrıca, klinik/pratik eğitimini yeterli bulan öğrencilerin daha fazla restorasyon uygulamış olmaları, uygulama deneyimi arttıkça öğrencilerin kendilerini daha yeterli hissettiklerini düşündürmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmanın bulguları, stajyer diş hekimliği öğrencilerinin kompozit restorasyon uygulamalarındaki öz-yeterlilik algılarında klinik uygulama deneyiminin önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Özellikle izolasyon gibi daha fazla teknik hassasiyet gerektiren klinik basamaklarda yaşanan güçlükler, eğitim sürecinde uygulama odaklı yaklaşımın önemini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, kompozit restorasyon eğitiminde uygulamalı eğitimin güçlendirilmesinin öğrencilerin mesleki beceri ve özgüvenlerinin geliştirilmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kompozit Restorasyon, Diş Hekimliği Öğrencileri, Klinik/Pratik Eğitim, Anket Çalışması.

Sözel Bildiri

BILATERAL GÖMÜLÜ KANINLERIN ORTODONTIK TEDAVISINDE DAMON Q BRAKET SISTEMININ ETKINLIĞI: BIR VAKA RAPORU

Burcu AYGÜN AKBULUT, Elif ALBAYRAK
Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Ana Bilim Dalı

ÖZET

Giriş: Maksiller kanin dişlerin gömülü kalması, en sık rastlanan ortodontik anomaliler arasındadır. Tedavi yönetimi, multidisipliner yaklaşım gerektiren bir durumdur.
Pasif self-ligating sistemler (Damon), braket ve ark teli arasında düşük sürtünme ve diş arkı genişletme kabiliyetine sahiptir. Yer ihtiyacı olan ortodontik vakalarda diş çekimsiz tedavilerin yerine tercih edilerek klinik kolaylık sağlar.
Bu vaka sunumunda, bilateral 13 ve 23 numaralı kanin dişleri gömülü olan bir hastanın Damon braket sistemi ve kapalı sürdürme tekniği ile gerçekleştirilen ortodontik tedavisi sunulmaktadır.
Vaka Sunumu: Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti kliniğine, 12 yıl 5 ay yaşındaki kadın hasta "ön dişlerindeki boşluk" şikâyetiyle başvurmuştur. Yapılan klinik muayenesinde, düz bir profil, dişsel Sınıf III ilişki, -1 mm overjet, -1 mm overbite tespit edilmiştir. Sagittal yönde iskeletsel olarak ANB'ye göre Sınıf I, Wits'e göre Sınıf III maloklüzyona sahiptir. Alınan panoramik ve CBCT görüntülerinde 13 ve 23 numaralı dişlerin bukkal konumda gömülü olduğu saptanmıştır. Maksillada 11 mm, mandibulada 2 mm yer ihtiyacı belirlenmiştir. Tedavi planlamasında çekimsiz yaklaşım benimsenerek standart torklu Damon Q braket sistemi tercih edilmiştir. Başlangıçta yuvarlak ark telleri ile dişler seviyelenip hizalanmıştır. Köşeli tellerle gömülü kanin dişler için yer hazırlığı yapıldıktan sonra kanin dişler cerrahi olarak açığa çıkarılarak zincir buton yapıştırılmıştır. Kapalı sürdürme tekniği ile sürdürülen gömülü kaninlere düşük kuvvetli elastik kuvvetler ve bakır-nikel-titanyum (Cu-NiTi) ark telleri ile dişler oklüzyona getirilmiştir. Kanin dişler arka dâhil edildikten sonra hasta Sınıf III lastik kullandırılmıştır. Tedavinin sonunda Sınıf I kanin ve kesici diş ilişkisi elde edilmiştir. Mandibular kesici dişlerin normal konumları korunurken maksiller kesici dişler proklinal hale getirilmiştir. Toplam 20 aylık tedavi sonunda 13 ve 23 numaralı dişler ideal ark konumuna getirilmiş, kanin rehberliği ve estetik bir gülüş hattı elde edilmiştir.
Sonuç: Damon sisteminin sağladığı düşük sürtünme kuvvetleri ve etkili ark genişletme kapasitesi, şiddetli yer darlığı olan gömülü kanin vakalarında cerrahi sonrası sürdürme aşamasını stabilize ederek tedavi süresini optimize etmiştir. Pasif kapaklı sistem ve intermaksiller ankraj (Sınıf III lastik) kullanımı yüz profilini ve dental oklüzyonu iyileştirmiştir.

Sözel Bildiri

GEBELİKTE İNTERNET KULLANIMININ BİLGİLENDİRİCİ VE YÖNLENDİRİCİ ROLÜ

İrem TOMBUL*, Şebnem RÜZGAR**

** Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Yüksek Lisans iremtmz3@gmail.com https://orcid.org/0009-0001-3736-7370*

*** Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık bilimleri Fakültesi kurul.sebnem@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-4779-7999*

ÖZET

Gebelik, kadın yaşam döngüsünde fizyolojik, psikolojik, sosyal ve duygusal değişimlerin bir arada yaşandığı çok yönlü ve hassas bir süreçtir. Bu dönemde anne adayları hem kendi sağlıklarını hem de bebeklerinin gelişimini yakından takip etme ihtiyacı duymakta ve bu doğrultuda farklı bilgi kaynaklarına yönelmektedir. Günümüzde internet, bilgiye hızlı ve kolay erişim sağlaması nedeniyle gebelerin en sık başvurduğu araçlardan biri haline gelmiştir. Özellikle sosyal medya ve çeşitli dijital platformlar, bilgi edinme, deneyim paylaşımı ve sosyal destek sağlama açısından önemli işlevler üstlenmektedir. Gebeler; gebelik belirtileri, doğum yöntemleri, fetal gelişim, beslenme, olası komplikasyonlar ve doğum sonrası bakım gibi konularda yoğun biçimde internetten yararlanmakta bu sayede merak ettikleri konularda hızlı yanıt bulabilmekte ve karar verme süreçlerinde daha bilinçli hareket ettiklerini düşünmektedir. İnternetin sağladığı anonimlik kadınların rahatça soru sormasına ve paylaşımda bulunmasına da imkân tanımaktadır. Ancak çevrim içi bilgilerin güvenilirliğine dair yaşanan belirsizlikler, yanlış yönlendirmelere, hatalı kararlar alınmasına ve kaygı düzeyinin artmasına yol açabilmektedir. Bu nedenle gebelik sürecinde internet kullanımı hem bilgilendirici hem de yönlendirici bir rol üstlenmekte, ancak bu rolün etkinliği ve güvenilirliği sağlık profesyonellerinin rehberliğiyle desteklenmesi gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Gebe, İnternet Kullanımı, Ebelik

Sözel Bildiri

POLIKISTIK OVER SENDROMU HASTALARINDA KOROIDAL YAPI VE KOROIDAL VASKÜLER İNDEKSIN DEĞERLENDIRILMESI

Ali Osman Gündoğan[1], Kübra Gündoğan[2]
[1]Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, aogundogan@hotmail.com

[2]Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, kubramerdogan@gmail.com

ÖZET

Giriş: Polikistik Over Sendromu (PKOS), üreme çağındaki kadınlarda en sık görülen endokrin bozukluklardan biri olup hiperandrojenizm, ovulatuar disfonksiyon ve metabolik düzensizliklerle karakterizedir. PKOS'a eşlik eden hormonal ve metabolik değişikliklerin sistemik vasküler yapı ve mikrosirkülasyon üzerinde etkileri olduğu gösterilmiştir. Koroid tabakası, yüksek vasküler yapısı nedeniyle sistemik hastalıklara bağlı vasküler değişikliklerin değerlendirilmesinde önemli bir oküler yapı olarak kabul edilmektedir. Günümüzde optik koherens tomografi (OKT) koroidal yapının non-invaziv olarak ayrıntılı değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır.

Amaç: Bu çalışmada, yeni tanı almış PKOS hastalarında retinal ve koroidal yapılar ile koroidal vasküler indeksin sağlıklı bireylerle karşılaştırmalı olarak OKT ile değerlendirilmesi amaçlandı.

Yöntem: Bu kesitsel klinik çalışmaya yeni tanı almış 48 PKOS hastası (PKOS grubu) ile yaş açısından uyumlu 46 sağlıklı gönüllü (Kontrol grubu) dahil edildi. Tüm katılımcıların en iyi düzeltilmiş görme keskinliği, biyomikroskopik ön segment ve fundus muayenesini içeren tam oftalmolojik muayeneleri yapıldı. OKT ile santral maküler kalınlık (SMK) ve retina sinir lifi kalınlığı (RNFL) ölçüldü. EDI modda subfoveal koroidal kalınlık (SFKK), nazal koroidal kalınlık (NKK) ve temporal koroidal kalınlık (TKK) değerlendirildi. Ayrıca ImageJ® yazılımında Niblack yöntemi kullanılarak koroidal vasküler indeks (KVİ) hesaplandı.

Bulgular: PKOS grubu ve Kontrol grubu arasında yaş açısından fark yoktu (p=0,463). SFKK, NKK, TKK ve KVİ PKOS grubunda kontrol grubuna kıyasla daha yüksek olarak bulundu (sırasıyla p= 0,045, p= 0,003, p= 0,021 ve p= 0,002). Gruplar arasında aksiyel uzunluk, SMK ve RNFL açısından fark tespit edilmedi (sırasıyla p= 0.257, p= 0,583, p= 0,396).

Sonuç: PKOS hastalarında subfoveal, nazal ve temporal koroid kalınlıklarının yanı sıra koroidal vasküler indeksin de sağlıklı bireylere kıyasla anlamlı derecede arttığı saptandı. Bu bulgular, PKOS'un koroidal vasküler yapı üzerinde etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar kelimeler: Polikistik Over Sendromu, Koroid Kalınlığı, Koroidal Vasküler İndeks

Sözel Bildiri

SERÖZ OTİTİN BEKLENMEDİK BİR NEDENİ: NAZOFARENGEAL ONKOSİTİK METAPLAZİ

Yaşar Özbuğday*
***Konya Şehir Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları, Konya, Türkiye, yasar_ozbugday@hotmail.com*

ÖZET

Histolojik olarak farklı dokulardan oluşan nazofarenks, çeşitli benign ve malign lezyonların görülebileceği bir bölgedir. Nazofarenksin en sık görülen malign tümörü nondiferansiye karsinomdur, en sık görülen tümör benzeri lezyonu ise adenoid hipertrofisidir ve genellikle çocukluk çağında görülür. Benign tümör benzeri lezyonlar yetişkinlerde nadirdir. Bunlar arasında inflamatuar, metaplastik ve kistik lezyonlar bulunur Baş ve boyun bölgesindeki onkositik metaplazi çoğunlukla tükürük bezlerinde, tiroid ve paratiroid gibi endokrin organlarda tanımlanmıştır. Nazofarenkste onkositik metaplazinin görülmesi son derece nadirdir. Patogenez tam olarak bilinmemektedir. Onkositik metaplazi; büyük, granüler, eozinofilik sitoplazmaya sahip epitel veya miyoepitel hücreleri ile karakterizedir. Genellikle tesadüfen tespit edilir. Bununla birlikte, kitle lezyonlarına neden olduğu durumlarda, obstrüktif semptomlara yol açabilir. Onkositik metaplazi iyi huylu bir tümöral büyüme olup mükemmel bir prognoza sahiptir. Literatürdeki takip edilen vakalarda nüks veya malign dönüşüm gözlenmemiştir. Nazofarenks, karmaşık histolojik bileşenleri nedeniyle çok çeşitli lezyonların görüldüğü bir bölgedir. Endoskopi ve radyolojik görüntülemeler lezyonlar hakkında bazı bilgiler sunabilir. Ancak, bazı lezyonlar tümör benzeri kitle etkisi oluşturarak nazofarenkste dolgunluk ve kitle etkisine ve MRG'de kontrast tutulumuna neden olarak malign tümör yanılsaması yaratabilir. Böyle lezyonlar için histopatolojik doğrulama çok önemlidir.
Biz de bu çalışmada kulakta tıkanıklık, dolgunluk ve işitme azlığı şikayetiyle başvuran erişkin bir hastanın yapılan fizik muayenesinde nazofarenkste karşılaşılan onkositik metaplazi olgusunu paylaşmayı amaçladık

Anahtar Kelimeler: Seröz Otitis Media, Nazofarenks Benign Lezyonları, İşitme Azlığı

Poster Bildiri

SİLAJDAN SÜTE KALİTE ARTIŞI: HOMO- VE HETEROFERMENTATİF LAKTİK ASİT BAKTERİLERİNİN SİNERJİK ETKİLERİ

Murat KÜLCÜ*, Pelin ERTÜRKMEN**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hayvansal Ürünler Hijyen ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, muratkulcu15@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve Hayvancılık Meslek Yüksekokulu, Gıda İşleme Bölümü, Burdur, Türkiye, perturkmen@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Silaj, süt sığırı işletmelerinde yıl boyu dengeli ve güvenli kaba yem teminini sağlayan temel bir muhafaza yöntemidir. Türkiye gibi yem üretiminde mevsimsel dalgalanmaların yaşandığı ülkelerde silaj, hem ekonomik sürdürülebilirlik hem de verimlilik açısından kritik öneme sahiptir. Mısır, yonca ve sorghum gibi yaygın bitkilerin yanı sıra çeşitli endüstriyel yan ürünler de silaj materyali olarak değerlendirilebilmektedir. Bu materyallerin kimyasal yapısı, fermantasyonun yönünü ve kalitesini belirleyen temel faktörlerdendir. Silaj fermantasyonunun başarısı, seçilen mikrobiyal kültürlere bağlıdır. Homofermentatif türler, özellikle *Lactiplantibacillus plantarum* ve *Pediococcus pentosaceus*, hızlı laktik asit üretimiyle pH'yı kısa sürede düşürerek besin kayıplarını sınırlar. Heterofermentatif *Lentilactobacillus buchneri* ise laktik asidi asetik aside dönüştürerek aerobik stabiliteyi artırır ve silo açıldıktan sonra maya ve küf gelişimini baskılar. Bu sinerjik etki, hem hızlı asidifikasyon hem de uzun süreli stabilite sağlayarak fermantasyon güvenliğini güçlendirir. İyileştirilmiş fermantasyon profili, rumende daha dengeli bir uçucu yağ asidi dağılımı oluşturarak asetat–propiyonat oranını optimize eder. Bu durum süt yağı sentezi, laktoz üretimi ve toplam süt verimi üzerinde olumlu yansımalar oluşturabilir. Bununla birlikte, süt bileşenlerindeki değişim; kaba yem tipi, rasyon yapısı ve laktasyon evresine bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir. Sonuç olarak, homo- ve heterofermentatif LAB kombinasyonları, silajdan süte uzanan kalite zincirinde etkin ve bütüncül bir besleme stratejisi sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Silaj, Laktik Asit Bakterisi, Süt, Fermantasyon, Mikrobiyal Kültür

Sözel Bildiri

EVALUATION OF NURSES' VIEWS ON JOB SATISFACTION: A PUBLIC HOSPITAL EXAMPLE

Çisem Kaymak[1], Mukaddes Örs[2]

[1]*University of Akdeniz, Institüte of Health Sciences Department of Health Management, Health Management Program , Antalya, Turkey, cisemkaymak@gmail.com*

[2] *Akdeniz University Faculty of Health Sciences, Department of Health Management, Antalya, Turkey,mukaddesors@hotmail.com*

ABSTRACT

Background: Job satisfaction is a fundamental concept in organizational behavior for explaining how employees evaluate their work experiences. This concept encompasses not only an individual's emotional response to their job but also the degree to which the working conditions align with personal expectations.

Aim: The aim of this research is to evaluate the opinions of nurses working in a public hospital regarding their job satisfaction and to examine whether these opinions differ according to certain variables.

Methods: This research is a descriptive field study using a survey model. The study population consisted of nurses (N=500) working at Antalya Kepez State Hospital in Antalya city center. This study utilized a convenience sampling method, a type of non-probability sampling. Arithmetic means and standard deviations of total and sub-dimension scores were calculated to determine the job satisfaction levels of nurses. A two-group t-test was used to examine differences based on descriptive variables, while one-way analysis of variance (ANOVA) was used for variables involving more than two groups.

Results: The overall mean of job satisfaction level was determined as 3.07 (Ss = .72), and it was found that the participants had a moderate level of job satisfaction. When the sub-dimensions were evaluated, the mean of the intrinsic satisfaction dimension was calculated as 3.20 (Ss = .74), and the mean of the extrinsic satisfaction dimension was calculated as 2.90 (Ss = .78). These findings reveal that the participants' intrinsic satisfaction levels are higher than their extrinsic satisfaction levels. As a result of the t-test performed according to the smoking variable, the job satisfaction level of nurses who do not smoke ($\bar{X}$ = 3.14; Ss = 0.68) was found to be statistically significantly higher than that of those who smoke ($\bar{X}$ = 2.91; Ss = 0.78) [t(215) = -2.179; p = .030; Cohen's d = -0.323]. As a result of the t-test performed according to the variable of wanting to continue the profession, the job satisfaction level of nurses who want to continue their profession ($\bar{X}$ = 3.34; Ss = 0.64) was found to be statistically significantly higher than those who do not want to continue their profession ($\bar{X}$ = 2.66; Ss = 0.63) [t(215) = 7.735; p < .001; Cohen's d = 1.071]. As a result of the ANOVA analysis performed according to the age variable, a statistically significant difference was found between the job satisfaction levels of different age groups [F(2, 214) = 3.635; p = 0.028; η^2 = 0.033].

Discussion and Conclusion: In conclusion, it was determined that nurses' job satisfaction levels did not differ significantly according to gender, education level, marital status, alcohol use, type of employment, and association membership; however, they did differ significantly according to age, smoking, unit of employment, workload, job satisfaction, desire to continue in the profession, and length of service. When the effect sizes were examined, it was observed that the job satisfaction variable had a very large effect size; the desire to continue in the profession variable had a large effect size; the workload and length of service variables had a moderate effect size; and the smoking, alcohol use, type of employment, age, and unit of employment variables had a small effect size.

Keywords: Job satisfaction, Nurse, Hospital

Sözel Bildiri

EVALUATION OF PUBLIC HOSPITAL HEALTHCARE WORKERS' VIEWS ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY

Esra İlbeyi*, Mukaddes Örs**
** University of Akdeniz, Institüte of Health Sciences Department of Health Management, health management program , Antalya, Turkey, cisemkaymak@gmail.com*
*** Akdeniz University Faculty of Health Sciences, Department of Health Management, Antalya, Turkey, mukaddesors@hotmail.com*

ABSTRACT

Background: Productivity is not limited to a narrow perspective focused solely on increasing the quantity of physical output; it also represents a holistic approach that focuses on how effectively organizations utilize their human, process, and information resources. In this context, productivity includes qualitative factors such as labor efficiency, the quality of organizational processes, innovation capacity, and the strategic management of human resources.

Aim: This research was conducted to examine the perceptions of healthcare professionals working in public hospitals regarding their work productivity, and to determine whether these perceptions differ according to demographic variables

Methods: This research is a descriptive field study using a survey model. The study population consisted of healthcare workers (N=201) working at Antalya Kemer State Hospital. Data were collected through face-to-face questionnaires administered to participants in August, September, and October 2024. The Endicott Work Productivity Scale was used in this study. T-tests and ANOVA tests were used to analyze the data.

Results: The mean work productivity score of healthcare workers is 20.422. According to the analysis results, the mean score of male participants was $\bar{X}$ = 20.941 (Ss = 12.968), and the mean score of female participants was $\bar{X}$ = 20.210 (Ss = 15.009). Although the mean score of male participants was slightly higher than that of female participants, this difference was not statistically significant [t(174) = 0.305, p = 0.761] and the effect size was determined to be very small (d = 0.051). There was no statistically significant difference in work productivity scores between age groups (F(2, 173) = 0.188, p = 0.829, η^2 = 0.002). According to the One-Way ANOVA results based on the education status variable, a statistically significant difference was observed between the groups in terms of work productivity scores (F(3,172) = 2.953, p = 0.034). The effect size (η^2 = 0.049) indicates that the effect of education on work productivity is small; that is, although the difference in education creates a measurable difference in the scores, this effect is limited. Post hoc analyses revealed that the average work productivity of master's degree graduates was significantly higher compared to bachelor's and doctoral degree graduates ($p < 0.05$).

Discussion and Conclusion: The research results show that the productivity levels of healthcare workers are relatively good when the reverse scoring of the scale is considered. Based on these findings, it is recommended that training programs, ethical leadership practices, and regular feedback mechanisms aimed at increasing employee productivity in healthcare institutions be strengthened.

Anahtar Kelimeler: Healthcare Workers, Workplace Productivity, Hospital

Sözel Bildiri

İSKELETSEL SINIF III MALOKLÜZYONUN TEDAVİSİNDE SURGERY-FİRST YAKLAŞIMI: ESTETİK SONUÇLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Ezgi VENEDİK *, Elif ALBAYRAK **

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, ezgivenedik-2012@hotmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, elfalbayrakk@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Dentofasiyal anomalilerin konvansiyonel tedavisi, ortognatik cerrahi öncesinde bir ortodontik hazırlık süreci ve cerrahi sonrasında ortodontik sonlandırma aşamasını içermektedir. Cerrahi öncelikli yaklaşım, ortodontik hazırlık sürecini atlayarak tedavi ve estetik iyileşme süresini kısaltır. Amaç: Bu vaka raporu, Sınıf III anomaliye sahip bir hastada bu yöntemin uygulanışını ve sonuçlarını sunmaktadır.

Vaka Sunumu: Sistemik olarak sağlıklı 21 yaşındaki erkek hasta, alt çenesinin önde olması şikayetiyle kliniğimize başvurmuştur. Hastanın ekstraoral muayenesinde konkav profil, orta yüz retrüzyonu ve belirgin mandibular prognatizm; intraoral muayenede ise Angle Sınıf III molar ve kanin ilişkisi ile -5 mm negatif overjet saptanmıştır. Fasiyal asimetri gözlenmemiştir. Sefalometrik analizde SNA: 94.05, SNB: 96.06, ANB: -2.01, Witts: -6.59 ve SN-GoGn: 19.84 olarak bulunmuş; keser açıları normal değerlerde belirlenmiştir. Estetik şikâyetlerin ön planda olması ve set-up analizinde stabil Sınıf I oklüzyon öngörülmesi nedeniyle surgery-first yaklaşımı tercih edilmiştir. Braketleme ameliyattan bir gün önce yapılmış, ameliyat sabahı pasif ark teli takılmıştır. Le Fort I osteotomisi ile maksilla 4 mm öne alınmış, 2.5 mm posterior gömme ve 1 mm sola rotasyon uygulanmıştır. Mandibulaya Bilateral sagital split ramus osteotomisi ile 3.5 mm geri alma ve 2 mm sola rotasyon yapılmıştır. Üçüncü haftadan itibaren braketlerden elastik uygulamasına başlanmıştır. 12 aylık tedavi sonunda iskeletsel ve dişsel Sınıf I ilişki, ideal overjet/overbite elde edilmiştir. Sonuç: Doğru bir endikasyonla seçilmiş hastalarda uygulanan cerrahi öncelikli yaklaşım; yalnızca toplam tedavi süresini optimize etmekle kalmayıp, aynı zamanda konvansiyonel protokollere kıyasla erken dönemde elde edilen üstün estetik sonuçlarla hasta memnuniyetini ve yaşam kalitesini de anlamlı düzeyde arttırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ortognatik Cerrahi, Estetik, Mandibular Fazlalık, Surgery First

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA TEKNOLOJİK AYGIT KULLANIMI: KRANİOSERVİKAL POSTÜR VE DENTOFASİYAL GELİŞİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Duygu Eskin*, Elif Albayrak**

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi,Ortodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, duyguueskinn@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi,Ortodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, elfalbayrakk@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Büyüme ve gelişim dönemindeki çocuklarda maloklüzyon ve hatalı postür, özellikle karma dişlenme döneminde sıkça karşılaşılan iki temel sorundur. Günümüzde akıllı telefon ve tablet gibi teknolojik cihazların yaygın kullanımıyla birlikte postüral bozuklukların arttığı ve kraniyofasiyal gelişimi doğrudan etkileyebildiği bildirilmektedir.

Amaç: Bu derlemenin amacı, dijital cihaz kullanımının kranioservikal postür üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaları bir araya getirerek, bu ilişkinin dentofasiyal gelişim ve ortodontik sorunlar üzerindeki rolünü değerlendirmektir.

Yöntem: Literatür taraması PubMed, Google Akademik, ScienceDirect, ResearchGate, Consensus ve Elicit veri tabanları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında 1996–2025 yılları arasında yayımlanan güncel literatür incelenmiştir. Başlık, özet ve tam metin değerlendirmesi yapılarak teknolojik cihaz kullanımı, baş postürü ve dentofasiyal gelişim arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen erişilebilir tam metinli çalışmalar analize dahil edilmiştir.

Bulgular: Yapılan incelemeler baş postürü ile kraniyofasiyal morfoloji arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Kraniyoservikal postür bozukluklarının kraniyofasiyal büyüme paternini değiştirebildiği ve üst hava yolu tıkanıklığına bağlı gelişen postüral adaptasyonlar sonucunda kraniyoservikal açının genişlemesine neden olabildiği bildirilmiştir. Bu durumun okluzal özellikleri ve dentofasiyal gelişimi olumsuz etkileyebileceği belirtilmektedir. Bu etkileşim "yumuşak doku gerilme hipotezi" çerçevesinde açıklanmaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Teknolojik cihaz kullanım süresinin artması çocuklarda kranioservikal postür bozukluklarını önemli bir klinik sorun haline getirmektedir. Dijital cihaz kullanımı sırasında ortaya çıkan hatalı servikal pozisyonların dentofasiyal gelişim üzerindeki olumsuz etkileri konusunda ebeveynlerin bilinçlendirilmesi ortodontik anomalilerin önlenmesinde önemli bir rol oynayabilir.

Anahtar Kelimeler: Teknolojik cihaz kullanımı, kranioservikal postür, dentofasiyal gelişim, maloklüzyon

Sözel Bildiri

THE IMPACT OF TECHNOLOGICAL DEVICE USE ON CRANIOCERVICAL POSTURE AND DENTOFACIAL DEVELOPMENT IN CHILDREN

Duygu Eskin*, Elif Albayrak**
Suleyman Demirel University, Faculty of Dentistry, Department of Orthodontics, Isparta, Turkey, duyguueskinn@gmail.com

** *Suleyman Demirel University, Faculty of Dentistry, Department of Orthodontics, Isparta, Turkey, elfalbayrakk@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Malocclusion and improper posture are two fundamental issues frequently encountered in growing children, particularly during the mixed dentition period. With the widespread use of technological devices such as smartphones and tablets, these postural disturbances have increased and begun to influence craniofacial development.

Aim: The aim of this review is to consolidate studies examining the effects of digital device use on craniocervical posture and to evaluate the relationship between technological device use and dentofacial development in children.

Methods: A comprehensive literature search was conducted using PubMed, Google Scholar, ScienceDirect, ResearchGate, Consensus, and Elicit databases. Current literature published between 1996 and 2025 was reviewed. After evaluating titles, abstracts, and full texts, studies directly investigating the relationship between technological device use, head posture, and dentofacial development were included in the analysis.

Results: Current evidence indicates a significant correlation between head posture and craniofacial morphology. Craniocervical postural disturbances may alter craniofacial growth patterns and lead to an increase in the craniocervical angle due to postural adaptations. These changes may negatively affect occlusal characteristics and dentofacial development.

Discussion and Conclusion: Prolonged technological device use may contribute to craniocervical postural disturbances and influence dentofacial development in children. Increasing awareness among parents and children regarding proper posture during digital device use may help prevent orthodontic problems.

Anahtar Kelimeler: Technological device use, craniocervical posture, dentofacial development, malocclusion

Sözel Bildiri

PRENATAL ULTRASONOGRAFIDE ÇOKLU SISTEM ANOMALILERI: TRIZOMI 18 TANISINA GÖTÜREN BULGULAR VE BIR OLGU SUNUMU

Keziban Saylam Dönmez
Eskişehir Şehir hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Türkiye

kezibansaylam@gmail.com

ÖZET

Giriş: Trizomi 18 (Edwards sendromu), trizomi 21'den sonra en sık görülen otozomal trizomidir ve çoklu konjenital anomaliler ile yüksek fetal ve neonatal mortalite ile ilişkilidir. Prenatal ultrasonografi, kromozomal anomalileri düşündürebilecek yapısal bozuklukların saptanmasında ve ileri genetik incelemeye yönlendirmede önemli bir tanısal araçtır.
Olgu Sunumu: Suriye kökenli, 19 yaşında primigravid bir hasta rutin prenatal takip amacıyla başvurdu. Gebeliğin 12 hafta 6. gününde birinci trimester kombine tarama testi gerçekleştirildi. Nukal saydamlık (NT) ölçümü 3 mm olarak saptandı. Kombine test sonucunda trizomi 21 için hesaplanan risk 1:7564, trizomi 18 için risk ise 1:156 olarak bulundu. Hasta yaklaşık sekiz hafta sonra kontrol amacıyla tekrar başvurdu. Gebeliğin 20. haftasında yapılan ayrıntılı fetal ultrasonografide mikrognati, Fallot tetralojisi, hipospadias, sol böbrekte üreteropelvik bileşke darlığı, küçük mide, sol radius ve ulna hipoplazisi, sıkılı yumruk görünümü (clenched hands) ve polihidramnios gibi çoklu yapısal anomaliler saptandı. Bu bulgular kromozomal anomali şüphesini düşündürdü. Bilgilendirilmiş onam alındıktan sonra amniyosentez yapıldı ve karyotip analizinde trizomi 18 doğrulandı. Gebeliğin sonlandırılması hasta ve eşine önerildi; ancak çift gebeliği sürdürmeyi tercih etti. Hasta gebeliğin 30. haftasında doğum yaptı. Yenidoğan doğumdan hemen sonra entübe edildi ancak doğumu takiben birkaç saat içinde kaybedildi. Bu olguda Edwards sendromuna ait prenatal ultrasonografik bulgular gözden geçirildi.
Sonuç: Özellikle birden fazla organ sistemini etkileyen anomalilerin birlikteliği kromozomal anomaliler açısından dikkatle değerlendirilmelidir. Trizomi 18 açısından güçlü bir şüphe oluşturabilir. Bulguların erken dönemde tanınması, zamanında genetik doğrulamanın yapılması, uygun danışmanlık verilmesi ve gebelik yönetiminin planlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Trizomi 18, ultrasonographic belirteçler, prenatal diagnostik, anöploidi

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE AKDENİZ BÖLGESİNDE YETİŞEN TAZE *CASSIA ANGUSTIFOLIA VAHL.* (SİNAMEKİ) BİTKİSİNİN YAPRAK VE ÇİÇEK EKSTRELERİNDE OKSİDAN/ANTİOKSİDAN DURUM

Figen GÜZELGÜL [*], **Ergül BELGE KURUTAŞ** [**]

** Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ecazacılık Fakültesi, Biyokimya AD, Tokat, Turkey, figenguzelgul@gmail.com*

*** Kahramanmaraş Sütcü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya AD, Kahramanmaraş, Turkey, ergulkurutas@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Bitkilerle tedavi; geleneksel tedavi, tamamlayıcı tedavi, doğal tedavi gibi farklı isimlerle, gelişmemiş ülkeler başta olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde kullanılmaktadır. *Cassia angustifolia Vahl.* (Sinameki), sennosid gibi antrakinon bileşikleri içeren tıbbi bir bitkidir. **Amaç:** İlk defa yapılan bu çalışmada, sinameki yaprakları ve çiçeklerindeki antioksidan enzim aktiviteleri ve oksidatif stres düzeyleri araştırıldı.

Materyal ve Metot: Çalışma kapsamına taze sinameki bitkisinin yaprak ve çiçek kısımları alındı ve bir bıçak yardımıyla parçalanması sağlandı. Bu işlem sonrası parçalanan yaprak ve çiçek kısımları ayrı ayrı %1,15 KCI ile homojenize edildi. Elde edilen bitki homojenatları 14.000 rpm'de 30 dakika santrifüj edilerek supernantlar elde edildi. Supernatant'larda antioksidan enzimler olarak superoksit dismutaz (SOD) ve katalaz (CAT) aktiviteleri ile oksidatif stresin göstergesi olan malondialdehit (MDA) düzeyleri spektrofotometrik olarak ölçüldü.

Bulgular: Çalışma kapsamına alınan *Sinameki* bitkisinin çiçek kısmında yaprağa kıyasla antioksidan enzim kapasitesi (SOD, CAT) ve oksidatif stres düzeyleri (MDA) yüksek olarak bulunmuştur ($p<0,05$). *Sinameki* bitkisinin çiçek ekstrelerinde SOD aktivitesi: 0,103±0,022 Ü/mg protein, CAT aktivitesi: 0,219±0,051 Ü/mg protein ve MDA düzeyleri: 1,65±0,024 nmol/mg protein olarak bulunmuştur. Bunun yanı sıra, Sinameki bitkisinin yaprak ekstrelerinde SOD aktivitesi: 0,057±0,013 Ü/mg protein, CAT aktivitesi: 0,136±0,019 Ü/mg protein ve MDA düzeyleri: 1,08±0,014 nmol/mg protein olarak bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Çalışma kapsamında kullanılan *Sinameki* bitkisinin çiçek kısmında yaprağa kıyasla oksidatif stresin göstergesi olan MDA düzeyinin yüksek olması; çiçekte metabolik aktivitenin yüksek olmasından kaynaklanabilir. Bunun yanı sıra, Sinameki çiçeğinde yaprağa kıyasla antioksidan enzim aktivitelerinin (SOD, CAT) yüksek bulunması; çiçeğin sahip olduğu fitokimyasal özelliklerinden dolayı olduğu düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Cassia angustifolia Vahl.,* Yaprak, Çiçek, Antioksidan, Oksidatif stres

Sözel Bildiri

ASSESSMENT OF ACCESS TO PHYSIOTHERAPY SERVICES AND REHABILITATION NEEDS IN THE MARDİN REGION: A CROSS-SECTIONAL STUDY

Engin RAMAZANOĞLU*, Berk Can ÖZDEMİR*
**Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences, Mardin Artuklu University, Mardin, Türkiye, enginramazanoglu@artuklu.edu.tr, berkcanozdemir@artuklu.edu.tr*

ABSTRACT

Physiotherapy and rehabilitation (PR) services play an important role in improving individuals' functional capacity, enhancing quality of life, and managing chronic diseases. However, in many regions there are various structural and organizational barriers to accessing physiotherapy services, which may limit individuals' ability to benefit adequately from rehabilitation services. Particularly in developing regions, identifying access to physiotherapy services and determining community rehabilitation needs are crucial for effective health service planning. The aim of this study was to determine the accessibility of physiotherapy and rehabilitation services among individuals living in Mardin, the barriers encountered in accessing these services, and the rehabilitation needs of the region. The study was designed as a descriptive cross-sectional research, and voluntary individuals aged 18 years and older living in Mardin province were included. Data were collected through a questionnaire developed by the researchers using Google Forms, and the survey link was distributed to voluntary participants through the institution's social media accounts and digital communication channels. Ethical approval for the study was obtained from the Mardin Artuklu University Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee (Decision No: 2025/11-11, Session Date: 17 November 2025). A total of 709 participants were included in the study. Data were analyzed using SPSS version 28.0. Descriptive statistics for categorical variables were presented as numbers and percentages, while numerical variables were expressed as mean, standard deviation, and median values. The Kolmogorov–Smirnov test was used to assess the normality of data distribution. Pearson's Chi-square test was used to determine the relationship between categorical variables. The mean age of the participants was 35.38 ± 14.97 years, and 65.6% of the participants were female. It was found that 71.8% of the participants had never received physiotherapy services before, and 35.5% reported difficulty accessing physiotherapy services. The most important barrier to accessing PR services was the insufficient number of physiotherapists (52.2%). Additionally, 62.6% of the participants stated that the number of physiotherapists in the region was inadequate. The most needed rehabilitation field in the region was identified as musculoskeletal rehabilitation (90%). In conclusion, the need for physiotherapy and rehabilitation services in the Mardin region is high; however, there are significant limitations in access to these services. These findings highlight the importance of expanding physiotherapy services and increasing the employment of physiotherapists in the region.

Keywords: Health Services Accessibility, Health Services Needs and Demand, Physical Therapy Modalities, Rehabilitation, Surveys and Questionnaires

Sözel Bildiri

EVALUATION OF PUBLICATIONS RELATED TO METHANOL INTOXICATION FROM THE PAST TO THE PRESENT: GLOBAL AND BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Yasin Burak Yılmaz*, Berkay Küçük*
**Ankara Etlik City Hospital, Intensive Care Unit, Ankara,Türkiye.*
yasinburak88@gmail.com, berkaykck@hotmail.com

ABSTRACT

Background: Methanol intoxication presents with visual impairment, neurological effects, and metabolic acidosis; it is a significant problem that results in high morbidity and mortality rates when not diagnosed early. Cases arising from counterfeit alcohol consumption, particularly in developing countries, place a serious burden on intensive care units.
Aim: Our study aims to evaluate scientific research on methanol intoxication using bibliometric analysis methods. It also aims to identify key trends and highlight areas of common interest.
Methods: In our study, articles published between 1996 and 2026 were examined in the Web of Science (WoS) database using the keywords "methanol poisoning," "methanol toxicity," and "methanol intoxication." The publications were examined in detail by researchers, including distribution by year, publication type, countries, keywords, and most cited publications. VOSviewer analysis network was used to visualize the analyses.
Results: A total of 1497 publications were obtained. Of these, 1117 (74.6%) were articles. The country with the highest number of publications was the USA with 286. The institution with the highest number of publications was Charles University Prague with 71 publications. The highest number of publications appeared in 2022 (99). Of the publications, 1277 (85.3%) were published in SCI-E journals, and 343 (22.9%) of all publications were in the field of toxicology. The author with the most publications was Sergey Zakharov (66), while the author with the most citations was Donald G Barceloux, with 488 citations for his 2002 paper.
Discussion and Conclusion: Methanol intoxications are forensic cases that should always be kept in mind. The increasing number of publications, especially in developing countries in recent years, highlights the topicality and importance of the subject. Our study sheds light on the literature in light of data from the last thirty years and will provide a solid foundation for future studies and new research ideas.

Keywords: Methanol Intoxication, Web of Science, VOSviewer, Bibliometric Analysis

Poster Bildiri

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNDE TÜKENMİŞLİK SENDROMU: GÜNCEL LITERATÜRÜN GÖZDEN GEÇIRILMESI

EMİNE HALE AYYILDIZ
Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Anestezi Yoğun Bakım Ünitesi

ÖZET

Giriş ve Amaç: Yoğun bakım üniteleri (YBÜ), hemşirelerin yüksek iş yükü, ölüm oranları ve duygusal baskıyla yoğun biçimde karşılaştığı çalışma ortamlarıdır. Bu koşullar tükenmişlik sendromunun (TS) gelişimi için önemli bir zemin oluşturmaktadır. Maslach'ın tanımına göre tükenmişlik; duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı hissinin azalması olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Bu derlemenin amacı, YBÜ hemşirelerinde tükenmişlik sendromunun sıklığını, risk faktörlerini ve önleme stratejilerini güncel literatür ışığında değerlendirmektir.
Yöntem: PubMed, Google Scholar ve Türk akademik veri tabanlarında 2018-2024 yılları arasında yayımlanmış, yoğun bakım hemşirelerinde tükenmişlik sendromununu inceleyen çalışmalar taranmıştır. Taramada "burnout", "intensive care nurse", "tükenmişlik", "yoğun bakım hemşiresi" anahtar kelimeleri kullanılmıştır.
Bulgular: Literatür incelendiğinde YBÜ hemşirelerinde tükenmişlik prevalansının %30-70 arasında değiştiği görülmektedir. Duygusal tükenme boyutunun en sık etkilenen alan olduğu belirlenmiştir. Risk faktörleri arasında uzun çalışma saatleri, yetersiz personel sayısı, ölüm ve yas deneyimleri, yönetsel destek eksikliği ve rol belirsizliği öne çıkmaktadır. COVID-19 pandemisinin tükenmişlik oranlarını belirgin biçimde artırdığı görülmüştür. Önleme stratejileri arasında süpervizyon, akran destek programları, iş yükü düzenlemesi ve psikolojik destek hizmetleri etkin bulunmuştur.
Sonuç: Yoğun bakım hemşirelerinde tükenmişlik sendromu yaygın ve önlenebilir bir sorundur. Kurumsal düzeyde destekleyici çalışma ortamlarının oluşturulması, bireysel düzeyde ise farkındalık ve başa çıkma becerilerinin geliştirilmesi kritik önem taşımaktadır. Hemşirelik yöneticilerinin ve politika yapıcıların bu soruna yönelik sistematik önlemler alması gerekmektedir.

Sözel Bildiri

AXIALLY QUINOLINE-SUBSTITUTED SILICON PHTHALOCYANINES: SYNTHESIS, CHARACTERIZATION AND ENZYME INHIBITION STUDIES

Seda Ünlü[**], Fikriye Tuncel Elmalı[*], Zeynep Köksal[**]
[*]*Yildiz Technical University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Chemistry, Istanbul, seda.unlu@medeniyet.edu.tr, ftuncel@yildiz.edu.tr*

[**]*Istanbul Medeniyet University, Faculty of Engineering and Natural Sciences, Department of Chemistry, Istanbul, zeynep.koksal@medeniyet.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Phthalocyanines are well-known compounds due to their strong photophysical properties and their wide range of applications extending from materials science to medicinal chemistry. In silicon phthalocyanines, axial substitution provides an effective strategy for enhancing solubility, tuning electronic properties, and improving biological activity. Therefore, the development of new axially substituted derivatives continues to be an important area of scientific research.

Aim: This study aimed to synthesize and characterize new quinoline-containing axially substituted silicon phthalocyanine derivatives and to evaluate their enzyme inhibition activities.

Methods: Two new silicon phthalocyanine derivatives containing quinoline groups were synthesized via a nucleophilic substitution reaction of $SiPcCl_2$ with 6-hydroxyquinoline and 5-chloro-8-hydroxyquinoline under anhydrous conditions in the presence of NaH. The structures of the synthesized compounds were confirmed by FT-IR spectroscopy, mass spectrometry, and ^{1}H NMR analyses. The biological activities of the compounds were evaluated through in vitro enzyme inhibition studies against acetylcholinesterase (AChE), butyrylcholinesterase (BChE), and human carbonic anhydrase isoenzymes I and II (hCA I and hCA II).

Results: The 6-hydroxyquinoline-substituted silicon phthalocyanine compound (2a) exhibited strong inhibitory activity against BChE (IC_{50} = 0.58 µM), hCA I (IC_{50} = 3.09 µM), and hCA II (IC_{50} = 11.55 µM), demonstrating a broad inhibitory profile. In contrast, the 5-chloro-8-hydroxyquinoline-substituted silicon phthalocyanine compound (3a) showed notably strong inhibition against AChE (IC_{50} = 13.58 µM) and significant activity against hCA I (IC_{50} = 9.90 µM), indicating a more selective inhibition profile.

Discussion and Conclusion: Quinoline-substituted silicon phthalocyanines exhibit promising enzyme inhibitory properties. Compound 2a stands out as a potential candidate for multi-target therapeutic approaches, while compound 3a provides a valuable scaffold for the development of new selective AChE inhibitors.

Keywords: Silicon phthalocyanine, Quinoline, Cholinesterase, Carbonic anhydrase

Sözel Bildiri

HISTOPATHOLOGICAL EFFECTS OF BISPHENOL A AND S ON THE RAT GASTROINTESTINAL SYSTEM AND URINARY MASS SPECTROMETRIC EVALUATION

Abdullah MAHIROGLU*, Nuray BOSTANCIERI**

** Gaziantep University, Faculty of Medicine, Department of Histology and Embryology, Gaziantep, Turkiye, dr.abdullahmahiroglu@gmail.com*

**Izmir City Hospital, IVF Center, Izmir, Turkiye*

*** Gaziantep University, Faculty of Medicine, Department of Histology and Embryology, Gaziantep, Turkiye, nuraybostancieri@gantep.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Non-communicable diseases, including inflammatory bowel diseases, are a growing global public health concern. Bisphenol A (BPA), an endocrine-disrupting chemical widely used in food packaging, leads to chronic human exposure. Consequently, Bisphenol S (BPS) has emerged as a primary "BPA-free" alternative.

Aim: The aim of this study is to investigate the comparative inflammatory effects of BPA and BPS on the gastrointestinal system of female Sprague-Dawley rats and evaluate their systemic metabolic consequences.

Methods: In this study, 48 female Sprague-Dawley rats were divided into six groups and treated via oral gavage for 21 days with varying doses (0.5 and 5 µg/kg/day) of BPA or BPS. Colonic inflammation was assessed using the Erben histomorphological scoring system. To evaluate bisphenol metabolism, urinary excretion was quantified via Liquid Chromatography-Mass Spectrometry (LC-MS/MS), alongside biochemical analyses of blood total cholesterol and urine creatinine.

Results: Results demonstrated that BPA triggered significantly more colonic inflammation than BPS. Both analogues induced a significant increase in total blood cholesterol. Furthermore, mass spectrometric analysis revealed that the bio-degradation and urinary excretion of BPS were substantially lower than those of BPA, as BPS was not detected in the urine samples (<1 ng/mL).

Discussion and Conclusion: BPA exerts more severe histopathological mucosal damage than BPS at equivalent doses. However, the significantly reduced metabolic clearance of BPS raises critical concerns regarding its potential for bioaccumulation following chronic exposure. These findings emphasize that structural analogues of BPA are not inherently safe.

Keywords: Bisphenol A, Bisphenol S, Intestinal inflammation, Mass spectrometry

Sözel Bildiri

SİVİL KBRN OLAYLARININ YÖNETİMİNDE HASTANELERİN ROLÜ: SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI HASTANE S.6.1 ÇERÇEVESİNDE ÇOK AŞAMALI SÜREÇLER VE ÇALIŞAN GÜVENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Seda ULUSOY*, Gamze BASKICI, Vahide BAYRAKAL***, A. Hüseyin BASKIN******

**Değerlendirme ve Geliştirme Birimi, Antalya İl Sağlık Müdürlüğü, Antalya, Türkiye*
seda.ulusoy@mezun.deu.edu.tr
***Kamu Sağlık Tesisleri Birimi, İzmir İl Sağlık Müdürlüğü, İzmir, Türkiye*
gamzecirit.gc@gmail.com
****Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*
Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye. vahide.bayrakal@deu.edu.tr
***** Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*
Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye
Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye. huseyin.baskin@deu.edu.tr

ÖZET

Sivil Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer (KBRN) olaylar, KBRN ajanlarına bağlı olarak kazara, kasıtlı veya doğal afetler sonucunda ortaya çıkabilen ve gerçekleştiğinde kitlesel etkiler oluşturma potansiyeline sahip acil durumlardır. Bu olayların yönetiminde sağlık sistemleri önemli bir rol üstlenmekte olup, sistem içerisinde en kritik görev hastaneler tarafından yürütülmektedir. Sağlıkta Kalite Standartları (SKS) Versiyon-1'de hastanelerin KBRN tehlikelerinin yönetimine ilişkin standartlarda belirtilmiş olup KBRN olaylarının yönetimi yalnızca mağdurların tedavisi ile sınırlı değildir. Süreç, olay öncesi hazırlık, olay sırası müdahale ve olay sonrası iyileştirme süreçlerini kapsayan çok aşamalı bir yapıya sahiptir ve ideal olay yönetiminin sağlanması her işlem basamağında yer alan çalışanlar ile gerçekleştirilebilir. Olay gerçekleşmeden önce kurumların hazırlık planlarının oluşturulması (dekontaminasyon iş akışları, acil girişinden en az 300 metre uzakta organize edilmelidir), çalışanların düzenli eğitimi ve tatbikatların yapılması, gerekli ekipman ve dekontaminasyon altyapısının hazır bulundurulması önem taşımaktadır. Olayın gerçekleşmesiyle birlikte mağdurların maruziyetinin değerlendirilmesi, müdahale planlarının uygulanması, dekontaminasyon işlemlerinin gerçekleştirilmesi ve sonrasında mağdurların uygun koşullarda tedavilerinin sürdürülmesi sağlanmalıdır. Olay sonrası dönemde ise hasta yönetiminin güvenli şekilde sürdürülmesi, çalışan ve çevresel dekontaminasyonun sağlanması ve oluşan atıkların uygun şekilde ayrıştırılması süreçleri devam etmektedir. Bu süreçlerin uzun ve çok yönlü olması nedeniyle sağlık çalışanları her aşamada potansiyel risk altında bulunmakta, bu durum hastanelerde çalışan güvenliğine yönelik planlamaların ve koruyucu uygulamaların önemini artırmaktadır. Bu nedenle hastanelerde KBRN olaylarına yönelik hazırlık çalışmalarının temel bileşenlerinden birisi çalışanın güvenliğinin sağlanmasıdır.

Bu kapsamda kurumların olay bazlı acil durum planlarının oluşturulması çalışanların bilgilendirilmesinin sağlanması, her ajan özelinde kişisel koruyucu donanımların hazır ve yeterli sayıda bulundurulması, triyaj, müdahaleye ilişkin eğitim ve tatbikatların düzenli olarak yapılması çalışan güvenliğinin sağlanması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sivil KBRN Olayları, Çalışan Güvenliği, Hastane Afet Yönetimi, Sağlıkta Kalite Standartları, Dekontaminasyon Süreçleri, Kişisel Koruyucu Donanım

Sözel Bildiri

TARGETED TEMPERATURE MANAGEMENT IN CRITICAL CARE: BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF CURRENT STATUS AND FUTURE TRENDS

Çağrı Bayrak*, Ezgi Ata*, Eda Macit Aydın*
**Ankara Etlik City Hospital, Intensive Care Unit, Ankara,TürkiyE, mdcagribayrak@gmail.com, ezgiyim_@hotmail.com, edamct@hotmail.com*

ABSTRACT

Background: Targeted temperature management (TTM) is a critical intervention used to improve neurological survival, particularly after cardiac arrest, and is one of the gold standards of post-resuscitation care. The primary goal of TTM is to protect the brain by reducing the damage triggered by ischemia-reperfusion injury. The effectiveness of TTM depends on the timing of its application, patient selection, and careful management of conditions such as infection, coagulation disorders, and shivering.

Aim: Our study aims to evaluate scientific research conducted on TTM using bibliometric analysis methods. The objectives include summarizing developments from the past to the present and guiding future trends.

Methods: In our study, articles published between 1985 and 2026 were examined in the Web of Science (WoS) database using the keywords "target temperature management," "targeted temperature management," and "therapeutic hypothermia." The distribution of publications by year, publication type, relevant sections, researchers, countries, keywords, and most cited publications were examined in detail. The analyses obtained were visualized in the VOSviewer analysis network.

Results: A total of 8131 publications were obtained. Of these, 5059 (62.2%) were articles. The country with the highest number of publications was the USA with 2788 (34.28%). The institution with the highest number of publications was Lund University with 296 publications. The highest number of publications appeared in 2014 (543). Of the publications, 7410 (91%) were published in SCI-E journals, and 2841 (34.9%) of all publications were in the field of critical care medicine. The author with the most publications was Niklas Nielsen (183), while the author with the most citations was Michael Holzer, with 3427 citations for his 2002 paper.

Discussion and Conclusion: Research on determining the optimal target temperature for TTM and managing side effects is currently attracting attention. Both targeted and personalized temperature management may be a topic for future research. As our study demonstrates the scientific momentum of the past twenty years, it will also chart a course for future studies.

Keywords: Targeted Temperature Management, Bibliometric Analysis, VOSviewer, Web of Science, Therapeutic Hypothermia

Sözel Bildiri

SAĞLIK KURUMLARINDA SİVİL KBRN KAYNAKLI OLASI HASTA GÜVENLİĞİ RİSKLERİNİN SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI-HASTANE S. 6.1 ÇERÇEVESİNDE ANALİZİ VE BÜTÜNCÜL MODEL ÖNERİLERİ

Gamze BASKICI *, Seda ULUSOY **, Vahide BAYRAKAL*, A. Hüseyin BASKIN******

** Kamu Sağlık Tesisleri Birimi, İzmir İl Sağlık Müdürlüğü, İzmir, Türkiye*
gamzecirit.gc@gmail.com
***Değerlendirme ve Geliştirme Birimi, Antalya İl Sağlık Müdürlüğü, Antalya, Türkiye*
seda.ulusoy@mezun.deu.edu.tr
****Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*
Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye. vahide.bayrakal@deu.edu.tr
***** Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*
Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye,
Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye. huseyin.baskin@deu.edu.tr

ÖZET

Günümüz sağlık sistemlerinde Sivil Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer (KBRN) tehditlerinin görülme olasılığı düşük görünse de, ulusal ve küresel ölçekte halk sağlığı üzerindeki etkileri oldukça geniştir. Terör, savaş, bulaşıcı hastalık ve endüstriyel kazalar gibi durumlar, geniş kitleleri olumsuz etkilerken sağlık sisteminde de büyük işlev kayıplarına sebep olabilmektedir. Sivil KBRN tehlikeleri nedeniyle sağlık kurumları beklenmedik, yoğun hasta başvurularıyla karşılaşabilir. Hasta güvenliğinin sağlanabilmesi için kurumların hızlı, koordineli ve güvenli yanıt verebilmesi kritiktir. Hasta sayısındaki artış, patojen kontaminasyonu riski, kaynak kısıtlılığı ve klinik süreçlerin karmaşıklığı bu tehlikelerin başlıca sorunlarıdır.

Ülkemizde Sağlık Bakanlığı'nca geliştirilen Sağlıkta Kalite Standartları (SKS) Versiyon 6.1, hasta güvenliği çerçevesinde afet ve acil durumlara kurumsal hazırlığı, risk yönetimini ve güvenli hizmet süreçlerini tanımlayan temel düzenleyici yapıdır. Sivil KBRN yönetim standardının amacı; kurumlardaki tehlikeleri tanımlayarak hasta, yakınları, çalışan ve çevre güvenliği için kriz anlarında kurumun hazırlıklı olmasını sağlamaktır. SKS 6.1 kapsamında eğitimler, tatbikatlar, kişisel koruyucu donanım yönetimi, risk analizleri, dekontaminasyon işlemleri ile iletişim ve koordinasyon gibi çok sayıda süreç tanımlanmıştır.

Sivil KBRN tehlikelerinde hasta güvenliği yalnızca doğru klinik müdahaleyle sağlanamaz. Acil girişinden en az 300 metre uzakta organize edilmesi gereken etkin bir dekontaminasyon süreci, doğru triyaj, kişisel koruyucu donanım uygunluğu, antidot yönetimi, enfeksiyon kontrolü ve kayıt güvenilirliği gibi kapsamlı operasyonlar güçlü bir iletişim ve iş birliği gerektirir. Literatür incelendiğinde; iletişim ve koordinasyon eksikliği, kontaminasyon sürecindeki yönetsel zafiyetler, triyaj hataları, risk analizi noksanlıkları ile sağlık çalışanlarının bilgi, tecrübe ve teknik yetersizliklerinin hasta güvenliğini olumsuz etkilediği açıkça görülmektedir.

Bu derleme çalışmasının amacı, sivil KBRN tehlikelerinin yönetimi sürecinde SKS 6.1 standardı çerçevesinde ortaya çıkabilecek hasta güvenliği risklerini analiz etmek ve risklerin azaltılmasına yönelik çözüm önerileri sunmaktır. Çalışmamız, ulusal ve uluslararası literatür eşliğinde SKS 6.1 kapsamında şu 10 temel riski incelemektedir: 1. Risk analizi eksikliği, 2. Uygun dekontaminasyon süreçleri, 3. Triyaj uygulamaları, 4. Antidot yönetimi, 5. Kişisel koruyucu donanım kullanımı, 6. Enfeksiyon kontrol uygulamaları, 7. Radyasyon güvenliği, 8. Hasta kimliklendirme, 9. Güvenlik raporlama sistemleri ve 10. Eğitim eksiklikleri.
Sonuç olarak bu çalışmada, sivil KBRN olaylarında hasta güvenliği risklerini azaltmaya yönelik bütüncül bir model için uygulanabilir alternatifler önerilmiştir. Bu alternatiflerin risk analizi, hazırlık, klinik müdahale, çalışan güvenliği ve sürekli iyileştirme süreçlerini kapsayan güçlü bir yaklaşım ortaya koyacağına inanıyoruz. Elde edilen bulguların, kurumların KBRN tehlikelerine hazırlık düzeyini geliştirerek hasta güvenliği risklerinin asgariye indirilmesine önemli katkılar sağlayacağını düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: KBRN Tehlikeleri, Hasta Güvenliği, Sağlıkta Kalite Standartları, Risk Yönetimi, Acil Durum Hazırlığı, Dekontaminasyon iş akışları

IHSLC®

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF MCTR1 ON ISCHEMIA-REPERFUSION INJURY IN AN EXPERIMENTAL CEREBRAL ISCHEMIA-REPERFUSION MODEL IN RATS

Mehmet Ali Payam[*], Aliye Çelikkol[*], Murat Mengi[**], Meltem Öznur[***], Savaş Güzel[*], Birol Topçu[****], İbrahim Güner[**]

[*] *Tekirdağ Namık Kemal University, Faculty of Medicine, Department of Medical Biochemistry, Tekirdağ,Türkiye*
mapayam@nku.edu.tr, acelikkol@nku.edu.tr, sguzel@nku.edu.tr,
[**] *Tekirdağ Namık Kemal University, Faculty of Medicine, Department of Physiology, Tekirdağ,Türkiye*
mmengi@nku.edu.tr, iguner@nku.edu.tr
[***] *Tekirdağ Namık Kemal University, Faculty of Medicine, Department of Medical Pathology, Tekirdağ,Türkiye*
moznur@nku.edu.tr
[****] *Tekirdağ Namık Kemal University, Faculty of Medicine, Department of Biostatistics, Tekirdağ, Türkiye*
btopcu@nku.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study aim to investigate the protective effect of MCTR1 against inflammation, oxidative stress, and tissue damage in rat cerebral tissues subjected to a cerebral ischemia-reperfusion model.

Materials and Methods: Experimental animals were divided into three groups: control, CI/R, and MCTR1+CI/R. Control rats received no CI/R, while rats in the CI/R group underwent cervical incision and muscle dissection. After 30 minutes of occlusion, microvascular clamps were placed on bilateral common carotid arteries, and an ischemia period was initiated. At the end of this period, the clamps were removed, and a 60-minute reperfusion period was initiated. Rats in the MCTR1+CI/R group received 5µL of 400 ng/kg MCTR1 intravenously after ischemia. resulting in 60 minutes of reperfusion inflammatory and oxidative stress markers were measured using ELISA, tissue enzyme levels were determined spectrophotometrically, and histopathological examinations were performed to evaluate tissue damage.

Results: In the CI/R group, IL-10, SOD, GSH, NSE and ALT levels were statistically significantly decreased, while VNN1, NF-KB-p65, MPO, and MDA levels were statistically significantly increased ($p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.05$, $p<0.05$, $p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.05$). MCTR1 administration was found to statistically significantly increase IL-10 and AST levels and statistically significantly decrease VNN1 and NF-KB-p65 levels ($p<0.05$, $p<0.05$, $p<0.05$, $p<0.01$). Histopathological examination revealed that MCTR1 statistically significantly reduced tissue damage such as vascular congestion, perivascular edema, chromatolysis, and hemorrhage ($p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.01$).

Conclusion: These findings demonstrate that MCTR1 exerts a neuroprotective effect against cerebral ischemia–reperfusion injury by reducing inflammation, oxidative stress, and histopathological damage in cerebral tissue.

Keywords: Oxidative Stress, Inflammation, Cerebral Ischemia-Reperfusion İnjury, MCTR1

Sözel Bildiri

ALTERNATIVE AND COMPLEMENTARY METHODS IN THE TREATMENT OF PRESSURE ULCERS

Elçin EFTELİ*
** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Burdur, Turkey, eulker@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Pressure ulcers reduce quality of life and increase morbidity, mortality, healthcare costs, and length of hospitalization. Nurses make substantial efforts to prevent pressure ulcers, particularly because these wounds may lead to disability and social isolation. In this context, it is understood that the assessment of patients who develop pressure ulcers by nurses is of critical importance. This is because nurses are healthcare professionals who remain in close and continuous contact with patients, spend longer periods of time with them (24 hours), and are actively involved in decision-making regarding the selection of appropriate materials, products, and technologies for wound care.

Aim: The aim of this review is to identify alternative treatment methods used in the management of pressure ulcers.

Methods: Relevant databases were searched, and the findings of studies concerning alternative treatment methods were presented.

Results: Our review indicated that honey, resin salve, *Angelica dahurica*, *Aloe vera*, fruits, herbal oils, combinations of several traditional medicine methods, sheepskin, maggot therapy, massage, charcoal, and acupuncture were the most commonly used complementary and alternative medicine methods.

Discussion and Conclusion: Complementary and alternative medicine approaches may be effective in preventing and treating pressure ulcers. These methods have been shown to reduce wound size, exudate, levels of necrotic tissue, inflammation, pain, bleeding, and infection.

Keywords: Pressure Ulcer, Alternative Treatment, Healing

Sözel Bildiri

LAZER DESTEKLİ DİŞ HEKİMLİĞİNDE KLİNİK GÜVENLİK YAKLAŞIMLARI: BİR ANLATI DERLEMESİ

Dide Tekinarslan*, Yiğit Ali Üncü**

** Antalya Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, dide.tekinarslan@antalya.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Elektronik ve Otomasyon Bölümü, Biyomedikal Cihaz Teknolojisi, Antalya, Türkiye, yuncu@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Lazer teknolojileri diş hekimliğinde çürük temizleme, yumuşak doku cerrahisi, dentin hassasiyetinin giderilmesi ve endodontik irrigasyon aktivasyonu gibi birçok klinik uygulamada yaygın olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte yüksek enerjili lazerlerin kullanımı göz yaralanmaları, lazer dumanı ve yangın riski gibi çeşitli güvenlik sorunlarını beraberinde getirebilmektedir. Bu çalışmanın amacı lazer destekli diş hekimliği uygulamalarında hasta ve klinisyen güvenliğini sağlamak için gerekli temel güvenlik protokollerini güncel literatür ışığında değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem: Bu anlatı derlemesi, 2020–2026 yılları arasında Google Scholar, PubMed ve Web of Science veri tabanlarında "laser dentistry", "laser safety" ve "dental laser" anahtar kelimeleri kullanılarak taranan çalışmaların incelenmesiyle hazırlanmıştır. Literatürde lazer uygulamalarında ortaya çıkabilecek riskler ve bu risklerin azaltılmasına yönelik önerilen güvenlik önlemleri değerlendirilmiştir.

Bulgular: İncelenen çalışmalar lazer uygulamaları sırasında en sık bildirilen komplikasyonların göz yaralanmaları ve lazer dumanına bağlı solunum yolu maruziyeti olduğunu göstermektedir. Lazer dumanının biyolojik ve kimyasal içerik bakımından potansiyel riskler taşıdığı, yüksek hacimli aspirasyon sistemleri ve etkin havalandırma kullanımıyla bu riskin önemli ölçüde azaltılabildiği bildirilmiştir. Ayrıca lazer uygulama ortamında yanıcı materyallerin bulunması ve alkol bazlı solüsyonların kontrolsüz kullanımı yangın riskini artırmaktadır. Dalga boyuna uygun koruyucu gözlüklerin kullanılması, yüksek filtrasyonlu maskeler, uygun aspirasyon sistemleri ve kontrollü klinik ortamın sağlanması güvenli lazer kullanımı için temel önlemler olarak belirtilmektedir.

Sonuç: Lazer destekli diş hekimliği uygulamalarında güvenliğin sağlanması; uygun kişisel koruyucu ekipman kullanımı, etkin havalandırma, yangın riskine karşı önlemler ve standartlara uygun klinik ortamın oluşturulmasını içeren çok yönlü bir yaklaşım gerektirir. Lazer teknolojisinin sunduğu klinik avantajların sürdürülebilir olması için güvenlik protokollerinin rutin klinik uygulamalara entegre edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lazer diş hekimliği, Güvenlik, Kişisel koruyucu ekipmanlar, Lazer uygulamaları

Sözel Bildiri

YUTMADA FİZYOTERAPİNİN SKOLYOZ VE EPİLEPSİLİ ÇOCUK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: OLGU SUNUMU

GÜLCAN ÖZTİNAR*, MELDA SOYSAL TOMRUK
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Burdur, Türkiye

ÖZET

Yutma ve beslenme bozuklukları nörolojik hastalığı olan çocuklarda sık görülmektedir ve postüral kontrol bozuklukları bu süreci olumsuz etkileyebilmektedir. Epilepsi ve skolyoz gibi durumlar baş, boyun ve gövde kontrolünü etkileyerek güvenli yutmayı zorlaştırabilir. Bu çalışmanın amacı, epilepsi ve skolyoz tanısı bulunan pediatrik bir olguda uygulanan fizyoterapi temelli yutma ve beslenme rehabilitasyonunun etkilerini incelemektir. Olgu değerlendirmesinde oral motor fonksiyonlar, baş-boyun kontrolü, postüral kontrol, oturma dengesi ve beslenme becerileri incelenmiştir. Rehabilitasyon programı kapsamında postüral kontrol egzersizleri, baş ve boyun stabilizasyonunu destekleyen fizyoterapi yaklaşımları, oral motor stimülasyon teknikleri ve yutma terapisi uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Rehabilitasyon süreci sonrasında hastada baş-boyun kontrolünde artış, oturma dengesinde iyileşme ve beslenme sürecinde fonksiyonel gelişmeler gözlenmiştir. Sonuç olarak fizyoterapi temelli yaklaşımların nörolojik hastalığı olan çocuklarda yutma ve beslenme fonksiyonlarını destekleyebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yutma bozukluğu, epilepsi, skolyoz, fizyoterapi, pediatrik rehabilitasyon

Sözel Bildiri

TİP 2 DİYABETTE HİPOGLİSEMİ ÖZ BAKIM DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI: GEÇERLİK-GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Yasemin CEYHAN*, Sevgi DUYGUN**
**Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye, yasemin-ceyhan@hotmail.com*
***Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye, sevgiduygunnn@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Tip 2 diyabette görülen hipoglisemi, hastaların öz bakım yönetimini etkileyen önemli bir komplikasyon olup hipoglisemiye yönelik öz bakım davranışlarının değerlendirilmesi diyabet yönetimi açısından önem taşımaktadır.
Amaç: Tip 2 Diyabette Hipoglisemi Öz Bakım Davranış Ölçeği'nin (T2D-HÖBDÖ) Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirliğini test etmektir.
Gereç-Yöntem: Araştırma verileri Ağustos-Aralık 2025 tarihleri arasında Kayseri'de bir ilçe devlet hastanesinin dahiliye birimlerinde Tip 2 DM tanısı almış hastalardan toplanmıştır. Ölçek madde sayısının 10 katı örneklem kuralına göre 117 gönüllü hasta çalışmaya dahil edilmiştir. Veriler gerekli izinler alındıktan sonra T2D-HÖBDÖ kullanılarak toplanmış ve IBM SPSS V23 ile IBM AMOS V24 programlarında analiz edilmiştir. Ölçek Türkçeye çevrilerek dil eşdeğerliği sağlanmış, yapı geçerliği açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile değerlendirilmiştir. İç tutarlılık Cronbach's alfa, McDonald Omega, Spearman-Brown ve Guttman Split-Half katsayıları ile incelenmiştir. Test-tekrar test güvenirliği için ölçek 20 hastaya 3-4 hafta arayla yeniden uygulanmış; analizlerde eşli örnek t testi, Wilcoxon testi ve sınıf içi korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.
Bulgular: Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 60,73 ± 12,09 ve %60,7'si kadındır**.** Hastaların DM tanısı aldıkları süre ortalaması 10,3 ± 7,42 yıldır. Glikozillenmiş hemoglobin değer ortalaması ise %9,5'dur. Psikometrik testler sonucunda birinci ve sekizinci maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Birinci madde bir faktör yapısı altında tek madde olarak kalması, sekizinci madde ise anti-image korelasyon matrisinde köşegen değeri 0,5'in altında olması nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır. Madde çıkarımı sonrasında iki faktörlü sekiz maddelik ölçeğin örneklem büyüklüğü yeterli ve uygun bulunmuştur (KMO= 0,758; Bartlett's χ^2= 314,440; $p<0,001$). Toplamda iki boyut ile toplam varyansın %61,517'lik kısmı açıklanmıştır. DFA'ya göre yapılan model uyum indekslerinde; CMIN/DF (36,680/19)= 1,931; GFI= 0,936; IFI=0,942; CFI=0,940; RMSEA=0,090 ve SRMR=0,074 olarak elde edilmiştir. Ayrıca maddelere ait tüm yol katsayıları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Ölçeğin Cronbach's alfa katsayısı faktör 1= 0,804 ve faktör 2= 0,739 olarak elde edilmiştir. Tukey toplanabilirlik testine göre ölçeğin toplanabilir bir yapıda olmadığı ve her bir boyutun kendi içerisinde değerlendirilmesi gerektiği bulunmuştur (F= 7,988; p= 0,005). Test tekrar test analizlerinde; Faktör 1 (ICC: 0,908; $p<0,001$) ve faktör 2'de (ICC: 0,934; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı yüksek derecede uyum elde edilmiştir.
Sonuç: Yapılan analizler, toplam 8 madde ve iki faktörlü nihai T2D-HÖBDÖ'nin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 Diyabet, Hipoglisemi, Öz bakım, Psikometri, Hemşirelik

Sözel Bildiri

ASSOCIATION BETWEEN RESTLESS LEGS SYNDROME AND CALCANEAL SPURS: A CROSS-SECTIONAL RADIOLOGICAL AND CLINICAL STUDY

Sinan ELİAÇIK[1]
[1]*Hitit University School of Medicine, Neurology, Çorum, Türkiye, sinaneliacik@gmail.com*

ABSTRACT

Objective: Restless Legs Syndrome (RLS) is a common sensorimotor disorder primarily affecting the lower limbs. Although musculoskeletal factors may influence symptom severity, the relationship between RLS and calcaneal spur formation has not been previously investigated. This study aimed to evaluate the prevalence of calcaneal spurs in patients with RLS and examine the relationship between radiological foot parameters, spur characteristics, and RLS duration and severity.

Materials and Methods: This cross-sectional study included 292 patients with primary RLS followed for at least one year and 285 age- and sex-matched healthy controls. Participants were recruited from neurology outpatient clinics between January 2024 and January 2025. Individuals aged 18–80 years with BMI <30 and without foot deformities, metabolic or rheumatologic diseases, or pregnancy were included. After informed consent, all participants underwent neurological examination and bilateral lateral foot radiography. Radiographs were assessed for calcaneal spur presence and length, pes planus, Böhler angle (BA), and Gissane angle (GA). RLS severity was evaluated using a standardized clinical scale. Statistical analyses included Student's t-test, Mann–Whitney U test, and Spearman correlation, with $p < 0.05$ considered significant.

Results: Calcaneal spurs were detected in 98 RLS patients and 52 controls, showing a significantly higher prevalence in the RLS group ($p < 0.01$). Pes planus was also more frequent among RLS patients (19.5%) than controls (11.2%), particularly in those with heel spurs. RLS patients with heel spurs had higher disease severity scores and longer disease duration than those without spurs ($p = 0.028$ and $p = 0.03$). Spur length positively correlated with RLS duration and severity, and negatively with BA and GA values. Additionally, the side of RLS symptom onset corresponded with spur localization.

Conclusion: Calcaneal spurs were more common in patients with RLS and were associated with longer disease duration, greater severity, and altered foot radiological angles. These findings suggest that peripheral musculoskeletal factors may contribute to symptom burden in RLS. Prospective studies are required to clarify potential causal mechanisms.

Keywords: Restless Legs Syndrome, calcaneal spur, pes planus, foot radiology

Sözel Bildiri

UNEXPECTED COMPLETE ATRIOVENTRICULAR BLOCK IN A PATIENT PRESENTING WITH ISOLATED FATIGUE IN THE EMERGENCY DEPARTMENT: A CASE REPORT

Mehmet Ali Uruçay*

** Baskent University, Zubeyde Hanım Application and Research Center, Department of Emergency Medicine, İzmir, Turkey, maliurucay@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Complete atrioventricular (AV) block is a severe cardiac conduction disorder characterized by complete dissociation between atrial and ventricular electrical activity. Patients with complete AV block commonly present with syncope, dizziness, or hemodynamic instability; however, atypical presentations with nonspecific symptoms may occur, particularly in elderly patients.

Aim: This case report aims to highlight an atypical presentation of complete AV block in an elderly patient presenting to the emergency department with isolated fatigue and to emphasize the importance of early vital signs monitoring and electrocardiographic evaluation in patients with nonspecific symptoms.

Case: A 76 years old female presented to the emergency department with complaints of fatigue and generalized weakness that had persisted for several days. Her medical history included only hypertension treated with zofenopril. Due to bradycardia, a 12-lead electrocardiogram was obtained and demonstrated complete atrioventricular block with a ventricular rate of approximately 40 beats per minute. Laboratory findings showed no significant electrolyte abnormalities, and troponin levels were within the reference range. Intravenous atropine was administered without improvement. Transcutaneous temporary pacing was initiated in the emergency department, resulting in stabilization of the heart rate between 70 and 80 beats per minute. The patient was admitted to the coronary intensive care unit, where a permanent pacemaker was implanted on the same day.

Discussion and Conclusion: Although syncope and dizziness are the most frequently reported symptoms of complete AV block, elderly patients may occasionally present with subtle or nonspecific complaints such as fatigue or generalized weakness. Such atypical presentations may delay diagnosis if electrocardiography is not performed early during evaluation. Complete AV block may present with nonspecific symptoms. Early electrocardiographic evaluation and vital signs monitoring in elderly patients presenting with nonspesific complaints in the emergency department is essential for prompt diagnosis and timely management of potentially life-threatening arrhythmias.

Key Words: Bradycardia, Complete Atrioventricular Block, Emergency Department, Pacemaker

Sözel Bildiri

YARA İYILEŞMESINDE PROBIYOTIK BAZLI YAKLAŞIMLAR: BIBLIYOMETRIK ANALIZ SONUÇLARI

Sinem PEHLİVAN*, Hanne ALTIN, Ümmühan YAĞMURKAYA*****

** Ankara Medipol Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye,*
sinem.pehlivan@ankaramedipol.edu.tr

*** Ankara Medipol Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye,*
kevser.altin@ankaramedipol.edu.tr

**** Ankara Medipol Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye,*
ummuhan.yagmurkaya@ankaramedipol.edu.tr

ÖZET

Giriş: Doku bütünlüğünün bozulmasıyla oluşan yaralar, organizmanın dış etkenlere karşı koruyucu bariyerini zayıflattığı için homeostazın sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Yara iyileşmesi, enfeksiyon kontrolü, doku rejenerasyonu ve bağışıklık yanıtının düzenlenmesini kapsayan karmaşık bir biyolojik süreçtir. Probiyotiklerin antiinflamatuar, immünomodülatör ve antimikrobiyal etkileri nedeniyle yara iyileşmesi üzerindeki potansiyel etkileri son yıllarda bilimsel çalışmaların odağı haline gelmiştir. Bu alandaki bilimsel yayınların artması araştırma eğilimlerinin, etkili dergilerin ve öne çıkan araştırma temalarının sistematik olarak incelenmesini gerekli hale getirmiştir. Bibliyometrik analizler, bilimsel literatürdeki gelişimsel süreci etkili bir biçimde ortaya koyan ve sık kullanılan analitik araçlardandır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, probiyotikler ve yara iyileşmesi alanındaki bilimsel literatürü bibliyometrik yöntemlerle analiz ederek araştırma eğilimlerini, etkili dergileri, yazarları ve ülkeleri belirlemektir.

Yöntem: Bu çalışma, "probiyotik" ve "yara iyileşmesi" arasındaki ilişkiyi inceleyen literatürü sistematik olarak değerlendirmek amacıyla bibliyometrik analiz yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde Web of Science (WoS) ve Scopus veri tabanları taranmış; arama stratejisinde "probiotic" ve "wound healing" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Elde edilen verilerin görselleştirilmesi ve bibliyometrik parametrelerin analizi, R programlama dili içerisinde yer alan "bibliometrix" paketi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Sonuç: Analiz için 2004–2025 yılları arasında yayımlanan 416 İngilizce makale değerlendirmeye alınmıştır. Yıllık bilimsel üretimde %23.83'lük önemli bir büyüme oranı tespit edilmiştir. "Probiotics and Antimicrobial Proteins", "International Journal of Biological Macromolecules" ve "Nutrients" dergilerinin bu alanda daha fazla yayın yaptığı görülmüştür. Konuya ilişkin en fazla katkıyı sağlayan ülkeler arasında Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve İran yer almaktadır. Tematik analizler, probiyotiklerin yara iyileşmesindeki rolünün özellikle inflamasyon kontrolü, biyofilm oluşumu, mikrobiyal denge ve doku rejenerasyonu ile ilişkili araştırma kümelerinde yoğunlaştığını göstermiştir.

Tartışma ve sonuç: Bibliyometrik bulgular, probiyotiklerin yara iyileşmesi alanında hızla gelişen bir araştırma konusu olduğunu göstermektedir. Son yıllarda artan yayın sayısı, probiyotiklerin yara tedavisinde potansiyel terapötik ajanlar olarak giderek daha fazla ilgi gördüğünü ortaya koymaktadır. Tematik analizler, probiyotiklerin özellikle inflamasyonun düzenlenmesi, mikrobiyota dengesi ve biyofilm kontrolü gibi mekanizmalar üzerinden yara iyileşmesini destekleyebileceğini göstermektedir. Bu bulgular, probiyotik temelli biyomalzemeler ve yeni tedavi stratejileri üzerine yapılacak gelecekteki araştırmalar için önemli bir bilimsel temel oluşturmaktadır.

Anahtar kelimeler: Probiyotikler, yara iyileşmesi, bibliyometrik analiz, R program, doku rejenerasyonu

Sözel Bildiri

SKUAMOZ HÜCRELİ KARSİNOMDAN MUKOEPİDERMOİD KARSİNOMA GEÇİŞ: OLGU SUNUMU

Eren Seyhan*, Defne Yalçın**

**Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi, Sivas, Türkiye, erenseyhan@cumhuriyet.edu.tr*

***Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi, Sivas, Türkiye, dyeler@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Skuamoz hücreli karsinom (SHK), çok katlı skuamöz epitelin oral kavitede en sık görülen malign tümörüdür[1]. Lokal destrüktif olma ve metastaz yapma eğilimindedir. Skuamöz hücreli karsinomun en sık görülen yerleşim yerleri, dil, orofarenks, dudak, ağız tabanı, ginigiva, sert damak ve bukkal mukozadır. Mukoepidermoid karsinom (MEK), tükürük bezlerinin en sık görülen malignitesidir ve tükürük bezi sekretuar kanallarının rezerv hücrelerinden köken aldığı düşünülen bir tümördür. Minör tükürük bezlerinde histolojik olarak üç ana hücre tipinin değişken bir kompozisyonundan oluşur. Epidermoid element baskın olduğunda, tümörün görünümü histolojik incelemede skuamöz hücreli karsinomun görünümüne çok benzeyebilir. Bu bildiride iki farklı merkezde sırasıyla SHK ve sonrasında MEK tanılarını alan bir vaka aracılığıyla, bu durumla ilgili ön tanı ve histopatolojik tanı farkındalığı oluşturmak amaçlanmıştır.

Olgu: Sistemik olarak sağlıklı ve lösemi tedavi geçmişi olan 20 yaşındaki erkek hasta sağ maksilla tüber bölgesinde ne zaman olduğunu bilmediği doku büyümesiyle Ağız Diş ve Çene Radyolojisi kliniğimize başvurdu.

Bulgular: Yapılan intraoral incelemede dokunun saplı, ülsere, kanamalı ve ağrısız olduğu görüldü. Radyografik incelemede tanısal bulgulara rastlanmadı. Hasta skuamoz hücreli karsinom/periferal dev hücreli granülom ön tanısı ile biyopsi alınması için Ağız Diş ve Çene Cerrahisi kliniğine yönlendirildi. Hastaya eksizyonel biyopsi uygulandı ve patoloji sonucu az diferansiye, SHK çıktı. Dış merkezde kemoterapi eşliğinde tedaviye alınan hastanın 2 ay sonrasında aynı bölgede nüks görülmesi üzerine ikinci bir biyopsi istendiği öğrenildi. Bu aşamada, dış merkezden ilk alınan patoloji preparatlarının da gönderilmesinin istenildiği öğrenildi. İncelemeler sonunda ikinci merkezde konulan tanı orta diferansiye MEK olarak raporlandırıldı.

Sonuç: Özellikle yüksek dereceli olmak üzere MEK'lerin histopatolojik incelemelerde SHK tanısıyla karışabileceği ifade edilmiştir. Oral tutulumlarda tükürük bezi bölgelerinde veya komşu alanlarda şüphe duyulan SCC ön tanılarında MEK olasılığından da şüphelenilmelidir ve patologların tecrübe ve dikkatiyle birlikte bu hastalarda titiz yürütülen tedavi planlamalarının hasta mağduriyetlerinin önüne geçeceği düşüncesindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Skuamöz Hücreli Karsinom, Mukoepidermoid karsinom, Histopatoloji

Sözel Bildiri

YAŞLILARDA KENDİNE YÖNELİK İHMAL VE YAŞ AYRIMCILIĞI: LİTERATÜR DERLEMESİ

Özge ARSLAN*, Müesser ÖZCAN**

** Diyetisyen, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yaşlı Sağlığı Doktora Programı, Muğla, Türkiye, ozgearslan2505@gmail.com*

***Prof., Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri Bölümü Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Muğla, Türkiye, muesserozcan@mu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Küresel ölçekte yaşlı nüfusun artması, yaşlı bireylerin karşı karşıya kaldığı sosyal ve sağlık temelli risk alanlarını daha görünür hâle getirmektedir. Bu risk alanlarından biri yaş ayrımcılığıdır. Yaş ayrımcılığı, yaşlı bireylerin yaşları nedeniyle olumsuz tutum ve davranışlara maruz kalması ya da bu tutumları içselleştirmesi ile ilişkilendirilmektedir. Literatürde içselleştirilmiş yaş ayrımcılığının yaşlı bireylerin sağlık davranışlarını olumsuz etkileyebileceği ve kendine yönelik ihmal davranışlarının ortaya çıkmasına zemin hazırlayabileceği belirtilmektedir.

Amaç: Bu derlemenin amacı, yaşlılarda kendine yönelik ihmal kavramını yaş ayrımcılığı bağlamında ele almak, risk faktörlerini ve sağlık sonuçlarını literatür doğrultusunda değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışma, yaşlılarda kendine yönelik ihmal ve yaş ayrımcılığı konularında yayımlanmış ulusal ve uluslararası araştırma ve derleme çalışmalarının incelenmesine dayalı anlatı türünde bir derleme olarak hazırlanmıştır.

Bulgular: Literatürde kendine yönelik ihmalin yaşlı bireyin temel kişisel bakım gereksinimlerini karşılayamaması veya ihmal etmesi ile karakterize olduğu belirtilmektedir. Depresyon, bilişsel bozukluklar, yalnız yaşama ve sosyal izolasyon başlıca risk faktörleri arasında yer almaktadır. Araştırmalar kendine yönelik ihmal ile artan mortalite riski arasında güçlü bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Bunun yanında yaş ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin olumsuz algıların yaşlı bireylerin sağlık davranışlarını azaltarak kendine yönelik ihmal riskini artırabileceği ifade edilmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Bulgular, kendine yönelik ihmalin yalnızca bireysel bir sorun olmadığını; psikolojik, sosyal ve toplumsal faktörlerle ilişkili çok boyutlu bir durum olduğunu göstermektedir. Yaş ayrımcılığı ile mücadele edilmesi, yaşlı bireylerin sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve risk faktörlerinin erken dönemde belirlenmesi kendine yönelik ihmalin önlenmesi açısından önemli olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı İhmali, Öz-İhmal, Yaş Ayrımcılığı, Yaşlı Sağlığı, Kırılganlık

Sözel Bildiri

DENTİN HASSASİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Günseli Katırcı*
**Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Restoratif Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Isparta, gunselikatirci@sdu.edu.tr*

ÖZET

Son yıllarda, toplumlarda dentin hassasiyetinin prevalansında artış gözlenmiştir. Tüm dünya popülasyonunda, on kişiden en az birinin dentin hassasiyeti bulgularına sahip olduğu tespit edilmiştir. Dentin hassasiyetinin ağız sağlığı ile ilişkili yaşam kalitesi üzerinde olumsuz etkileri bulunduğu bilinmektedir. Dentin hassasiyeti, termal, kimyasal, dokunsal ve evaporatif uyaranlar karşısında dişlerde keskin ve kısa süreli ağrılar oluşturmaktadır.

Dentin hassasiyeti, hastaların ve toplumun genelinin sosyal ve finansal durumunu etkilemektedir. Dentin hassasiyeti vakalarında şikâyetlerin daimi olarak önlenebilmesi için başarılı bir tedavi elde edilmesine katkısı bulunabilecek faktörlerin tanımlanması çok önemlidir. Dentin hassasiyetinin tedavisinde preventif ve terapötik tedavi yöntemleri kullanılmaktadır. Preventif tedavi yöntemleri, dentin hassasiyetine yol açan risk ve etiyolojik faktörlerin azaltılmasını, oral hijyen motivasyonunu, gerektiğinde periodontal tedavilerin yapılmasını, bireyin diyetinde yer alan asit içeren gıdaların alınımının sınırlandırılmasını içermektedir. Terapötik tedavi yöntemleri noninvaziv yöntemlerdir. Bu yöntemler, dişlerdeki tübüllerdeki sıvı akışının düzenlenmesi, pulpanın sinir cevabının modifiye edilmesi veya bloke edilmesi gibi prensipleri içermektedir.

Bu derlemenin amacı, dentin hassasiyetinin mekanizmaları, tedavi seçenekleri ve hastalıkla ilgili en son yönetim yaklaşımları hakkında güncel bilgilerle birlikte, hassasiyetin tedavisinde başarılı sonuçlara yol açabilecek stratejileri değerlendirmektir. Literatürde, hassasiyet tedavisinde olumlu sonuçlar elde etmek için hem hastanın hem de diş hekiminin ortak çabası gerektiği bildirilmiştir. Hastalığın tanısı ve mevcut tedavi seçenekleri hakkında sağlam bilgiye sahip olan motivasyonu yüksek hastaların ve diş hekimlerinin dentin hassasiyetinin semptomlarının uzun vadede başarılı bir şekilde iyileşmesini sağlayacağı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dentin hassasiyeti, etiyoloji, tedavi seçenekleri, ağrı

Sözel Bildiri

Cyprinus carpio İSKELETİNDEN ELDE EDİLEN HİDROKSİAPATİTİN ORGANİK DİŞ MACUNU FORMÜLASYONUNDA UYGULANMASI VE FİZİKO-KİMYASAL ANALİZLERİ

Seda Akçay*, Emine Kutlu, Halil Yalçın*****

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, 15030, Burdur, Türkiye, askseu.96@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Kimya Bölümü, 15030, Burdur, Türkiye, emine1044@gmail.com,*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniveristesi, Veterinerlik Fakültesi, Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Bölümü, 15030, Burdur, Türkiye hyalcin@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Türkiye'deki Göller bölgesi, biyolojik çeşitlilikte önemli bir rol oynamakta ve farklı canlı türlerine yaşam alanı sağlamaktadır. Türkiye'nin Isparta ilinde bulunan Eğirdir Gölü, 472,5 km²'lik yüzey alanı ve 13 m'lik maksimum derinliği ile Türkiye'nin en büyük ikinci tatlı su gölü olarak kabul edilmektedir. Beş endemik türe ev sahipliği yapan göl, jeolojik olarak tektonik ve karstik oluşumlarla şekillenen bir vadi gölüdür. Eğirdir Gölü'nde bulunan endemik bir tür olan *Cyprinus carpio* (sazan balığı), solucanlar, böcek larvaları ve bitkilerle beslenen uzun gövdeli, dipte yaşayan bir balıktır. 1,5 metre uzunluğunda ve 35 kg ağırlığında türlerin varlığı bilinmektedir.

Bu çalışmada, sazan balığı *Cyprinus carpio*'nun iskeletinden elde edilen doğal hidroksiapatit tozu üretmek için bir kalsinasyon tekniği kullanılarak kalsiyum öncüsü elde edilmiştir. Elementel kalsiyum (Ca) analizinde balık kemikleri etüvde kurutuldu, kurutulma işleminden sonra kül tayini yapıldı ve morfolojik değerlendirme ve kristallik değerlendirmesi için ise X-ışını difraktometrisi (XRD) ölçümleri yapıldı. Daha sonra, balık kemiklerinden elde edilen doğal bir madde olan hidroksiapatit içeren organik diş macunu hazırlandı. Hidroksiapatitin fizikokimyasal süreci araştırıldı, organoleptik testler yapıldı ve *Cyprinus carpio* (sazan) balık kemiklerinin organik diş macunu formülasyonundaki homojenliğini duyusal analiz hedonik skala testi yöntemi ile değerlendirildi.

Anahtar Kelimeler: Eğirdir Gölü, *Cyprinus Carpio*, Hydroxyapatite Diş Macunu, Ağız ve Diş Sağlığı

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YAPAY ZEKAYA YÖNELİK GENEL TUTUMUN ÜRETKEN YAPAY ZEKA KABULÜ, OKURYAZARLIĞI VE DİJİTAL BESLENME DAVRANIŞLARI İLE İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hilal KIRAN*, Nuran YİĞİT, Hatice Merve BAYRAM****, Arda ÖZTÜRKCAN*****

** Istanbul Gelisim University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Istanbul, Turkey, hilal.kiran@ogr.gelisim.edu.tr*

*** Istanbul Gelisim University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Istanbul, Turkey, nuran.yigit@ogr.gelisim.edu.tr*

***** Istanbul Gelisim University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Istanbul, Turkey, merve.bayrm@gmail.com*

***** Istanbul Gelisim University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Istanbul, Turkey, turkcana@hotmail.com*

ÖZET

Giriş: Teknolojinin hızla ilerlemesi, bireylerin günlük yaşam pratiklerini ve davranışlarını köklü bir şekilde dönüştürmüştür. Bu dönüşümün en dikkat çekici boyutlarından biri, yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin yaşamın farklı alanlarına entegrasyonu olmuştur.

Amaç: Bu çalışmanın amacı genç yetişkinlerde yapay zekaya yönelik tutum, üretken yapay zeka kabulü, yapay zeka okuryazarlığı ile dijital beslenme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem: Çalışma kesitsel olup, 10.05.2025-01.02.2026 tarihleri arasında İstanbul'da okuyan toplam 300 (%86'sı kadın, ortalama yaş 21.66 ± 3.81 yıl) üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara demografik özellikler, Yapay Zekaya Yönelik Genel Tutum Ölçeği, Yapay Zeka Okuryazarlığı Ölçeği, E-Sağlıklı Beslenme Okuryazarlık Ölçeği, Üretken Yapay Zeka Kabul Ölçeği ve Üretken Yapay Zeka Okuryazarlığı Ölçeği'ni içeren bir anket formu yüz yüze uygulanmıştır. Veriler SPSS 24.0 ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %88.3'ü en sık ChatGPT kullandığını belirtirken, yalnızca %31.7'si dijital beslenme platformlarının önerileri doğrultusunda yemek tercihlerini değiştirdiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %59.3'ü YZ tabanlı diyet uygulamalarının önerilerine güvenmediğini bildirmiştir. Cinsiyete göre karşılaştırmada yalnızca e-Sağlıklı Beslenme Okuryazarlık puanları kadınlarda anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p: 0.028). Korelasyon analizinde üretken yapay zekâ kabulü ile e-sağlıklı beslenme okuryazarlığı (r: 0.346, $p<0.01$) ve yapay zekâ okuryazarlığı (r: 0.520, $p<0.01$) arasında pozitif yönlü orta düzey ilişkiler saptanmıştır. Yapay zekâya yönelik genel tutum ile üretken yapay zekâ kabulü arasında ise negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur (r: -0.529, $p<0.01$).

Tartışma ve Sonuç: Üretken yapay zekâ kabulü ve yapay zekâ okuryazarlığı arttıkça dijital sağlıklı beslenme okuryazarlığının da arttığı görülmektedir. Ancak öğrencilerin YZ destekli beslenme uygulamalarına duyduğu güven sınırlıdır. Bulgular, dijital beslenme uygulamalarının etkin kullanımının yalnızca teknolojiye erişimle değil, aynı zamanda YZ okuryazarlığı ve eleştirel değerlendirme becerileriyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Genç yetişkinlerde dijital sağlık stratejileri geliştirilirken YZ okuryazarlığının artırılmasına yönelik müdahaleler planlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zeka, Beslenme, Dijital beslenme, Üretken yapay zeka, Genç yetişkin

Sözel Bildiri

PARENTAL ACCEPTANCE LEVELS IN PARENTS OF CHILDREN USING HEARING AIDS

Leyla Türe*, Tuğçe Gül Çağlar**

** İstanbul Kent University, Faculty of Health Sciences, Department of Speech and Language Disorders, Beyoglu, Istanbul, Türkiye, leyla@cagriisitme.com*

*** Lokman Hekim University, Faculty of Health Sciences, Department of Audiology, Söğütözü Ankara, Türkiye, tugcegulcaglar@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Childhood hearing loss can negatively affect language development, communication, and social interaction. Early diagnosis, hearing aid use, and special education support are essential for improving outcomes. In this process, parents play a key role in supporting their children's development. Therefore, examining the acceptance levels of parents of children who use hearing aids is important for understanding family involvement and improving intervention programs.

Aim: The aim of this study is to determine the acceptance levels of parents of children who use hearing aids and to evaluate these levels using the Parental Acceptance of Children with Special Needs Scale.

Methods: The study was conducted with parents of children who use hearing aids and attend special education centers. In the research, a Demographic Information Questionnaire and the Parental Acceptance of Children with Special Needs Scale were administered to the parents. A total of 13 parents of children using hearing aids participated in the study.

Results: The ages of the participating parents ranged from 27 to 55 years. Among the participants, 10 were female and 3 were male. When the educational levels of the parents were examined, it was found that 6 had a university degree, 4 had graduated from high school, and 3 had graduated from middle school. Participants were asked to complete a scale consisting of seven items. The findings indicated that parents generally gave high scores to all items on the scale.

Discussion and Conclusion: The results of the study indicate that parents are willing to seek professional support in order to support their children's development and tend to emphasize their children's positive characteristics. It was determined that parents love their children unconditionally, make efforts to meet their emotional needs, and strive significantly for their children's success. In this context, it is considered important to integrate parental support and information programs into studies aimed at the diagnosis of children with hearing loss and their referral to special education. Additionally, the development of follow-up and support programs for families during this process is recommended.

Keywords: Hearing Loss, Hearing Aid, Parental Acceptance, Child with Special Needs, Special Education

Sözel Bildiri

KORONER ARTER BY-PASS GREFT AMELİYATI SONRASI ERKEN DÖNEMDE HASTALARDA GÖRÜLEN SEMPTOMLARIN VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Melda ÖZ KOÇ*, Ebru KARAZEYBEK**

** Antalya Eğitim Araştırma Hastanesi, Karma Cerrahi Kliniği, Antalya, Türkiye, melda95oz@gmail.com*

*** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye ekarazeybek@gmail.com*

ÖZET

Dünya çapında en önde gelen ölüm nedeni kardiyovasküler hastalıklardır. Kalbin beslenmesini sağlayan koroner arterlerin daralması veya tıkanması sonucu ortaya çıkan koroner arter hastalığı, kardiyovasküler hastalıklar arasında ilk sırada yer almaktadır. Koroner arter hastalığı tedavisinde kullanılan en yaygın cerrahi yöntem koroner arter by-pass greft ameliyatıdır. Majör bir ameliyat olan bu cerrahi müdahale hastalarda erken dönemde kardiyak semptomlar görülmesine neden olmaktadır. Bu semptomları etkileyen çeşitli faktörler de hastaların ameliyat sonrası iyileşme sürecini olumsuz etkilemektedir. Koroner arter by-pass greft ameliyatı sonrası erken dönemde hastalarda görülen semptomlar ve etkileyen faktörler incelenmek için Eylül 2024 – Eylül 2025 tarihleri arasında 115 koroner arter by-pass ameliyatı olan hastalar ile çalışılmıştır. Bu hastalarda en yaygın görülen semptom ameliyat yeriyle veya ameliyatla ilgili ağrı/rahatsızlık (%97.4) olarak belirlenmiştir. Bu semptomu uyku sorunları (%50.4) ve bitkinlik/aşırı yorgunluk hissi (%33.0) takip etmiştir. Hastaların kardiyak semptom sıklığı (6.58±4.76) ve semptom şiddeti (8.89±6.24) puan ortalamalarının orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Fiziksel aktiviteyi engelleme alt boyut puanı (6.03±5.02) nispeten düşük düzeydedir. Yaşamdan zevk almayı engelleme boyutu ise alt boyutlar içerisinde en düşük ortalamaya (3.85±4.19) sahip olduğu belirlenmiştir. Kardiyak semptom ölçeği tüm alt boyutlarıyla hastaların yaşları (65 yaş ve üzeri) ve kalp yetersizliği sınıflaması (Sınıf 3) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda KABG ameliyatı sonrası yaş ve kalp yetersizliği sınıflamasının erken dönemde görülen kardiyak semptomlar üzerinde etkisi olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma koroner arter by-pass greft ameliyatı sonrası erken dönemde hastalarda görülen semptomları ve etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi hemşireliği, kalp damar cerrahisi, koroner arter by-pass greft, semptom

Sözel Bildiri

WILLINGNESS TO PAY FOR AI-SUPPORTED CLINICAL PHARMACY SERVICES AMONG PHARMACISTS: A PHARMACOECONOMIC ANALYSIS

Mustafa Can Cezik*, Ömer Faruk Özkanlı, Mesut Sancar****
**Marmara University, Institute of Health Sciences, Department of Clinical Pharmacy, Istanbul, Turkey, mustafacancezik1111@gmail.com*

*** Marmara University Faculty of Pharmacy, Department of Clinical Pharmacy, İstanbul, Turkey, omerfarukozk52@gmail.com, sancarmesut@yahoo.com*

ABSTRACT

Background: Pharmacy has transformed from a traditional drug distribution role into a profession providing clinical pharmacy services. With the integration of artificial intelligence (AI) into healthcare systems, the profession has entered a new phase of change.

Aim: This study aims to evaluate the value of AI-supported clinical pharmacy services from a pharmacoeconomic perspective.

Methods: This quantitative, cross-sectional study included 100 community pharmacists, and data were collected through face-to-face interviews conducted in Istanbul. Willingness to pay (WTP) was measured using the contingent valuation method. Participants were presented with a hypothetical scenario and asked whether and how much they were willing to pay, with payment amounts collected using an open-ended question.

Results: Of the participants, 74% were female and 26% were male. While 72% reported using health-related digital platforms, 52% used paid versions. Overall, 69% indicated WTP for the service scenario. The mean stated WTP was 8,290.71 ± 12,124.19 TL and The median value was 3,000 TL. WTP was significantly associated with age ($p<0.001$), gender ($p=0.015$), length of service in the healthcare sector ($p<0.001$), use of health-related digital platforms ($p=0.037$), and positive attitudes toward clinical pharmacy ($p<0.05$). No significant association was found between WTP and income level or use of paid digital platforms ($p>0.05$). Higher AI literacy was significantly associated with a greater likelihood of WTP ($p<0.05$). No significant relationship was observed between payment amounts and any parameter.

Discussion and Conclusion: Higher WTP among participants with greater AI literacy suggests a better understanding of the potential benefits and economic value of AI-supported clinical pharmacy services. These findings indicate the need for policies aimed at increasing AI literacy and awareness among healthcare professionals to support the integration of AI-supported clinical pharmacy systems and the technological transformation of the profession in Türkiye.

Keywords: Clinical pharmacy, Pharmacoeconomics, Willingness to pay, Artificial intelligence

Sözel Bildiri

AFET YÖNETİMİNDE TEKNOLOJİ YÖNETİŞİMİ: KURUMSAL KAPASİTE VE STRATEJİK ÖNCELİKLER

***Merve Öznur KÖSE ** Gülhan ŞEN**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, ksemrv27@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Burdur, Türkiye, gulhansen@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Afetler, toplumun karşı karşıya kaldığı risklerden olup yönetim açısından hızlı ve etkili müdahaleyi zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, kamu yönetimi açısından afetlere etkin yanıt verebilmek, kurumsal kapasitenin artırılması ve stratejik önceliklerin belirlenmesi ile doğrudan ilişkilidir. Son yıllarda yaşanan teknolojik gelişmeler, afet yönetimi süreçlerindeki bilgi akışından karar alma süreçlerine, müdahale planlamaları ve koordinasyon gibi süreçlere kadar kurumlar arası ilişkileri güçlendiren etkenler olmuştur.

Bu bildiri afet yönetiminde teknolojik yönetişim kavramı çerçevesinde, kamu kurumlarının kurumsal kapasite ve stratejik önceliklerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, ulusal ve uluslararası literatürün derlenmesine dayanmaktadır. Hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerinde teknolojinin rolü, karar alma süreçlerine katkısı ve kurumlararası koordinasyon üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Buna ek olarak, Türkiye ve uluslararası örnekler üzerinden teknolojinin yönetişim boyutunun kamu yönetimindeki işlevselliği incelenmiştir.

Elde edilen bulgular, teknolojik yönetişimin afet yönetiminde kurumsal kapasitesini artırmada, kaynakların etkin kullanımını sağlamada ve stratejik önceliklerin belirlenmesinde kritik bir araç olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, çalışma kamu kurumlarının afet yönetimi süreçlerinde teknoloji kullanımını optimize etmeye yönelik politik ve uygulama önerileri sunmaktadır. Son yıllarda teknolojik gelişmeler, afet yönetimi süreçlerinde bilgi akışını hızlandıran, kurumlar arası koordinasyonu güçlendiren ve müdahale etkinliğini artıran kritik araçlar olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, teknolojik yönetişimin afet yönetiminde kurumsal kapasiteyi artırmada, kaynakların daha etkin kullanılmasını sağlamada ve stratejik önceliklerin belirlenmesinde kritik bir araç olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, kurumlar arası veri paylaşımı, bilgi güvenliği ve koordinasyon eksiklikleri gibi sorunların teknolojik yönetişimin etkinliğini sınırladığı tespit edilmiştir. Bu bulgular ışığında, afet yönetiminde kamu kurumlarının teknoloji kullanımını optimize etmeye yönelik stratejik önceliklerin belirlenmesi, çok aktörlü koordinasyon mekanizmalarının güçlendirilmesi ve eğitim ile kapasite geliştirme programlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Teknolojik Yönetişim, Kurumsal Kapasite, Stratejik Öncelikler

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF HEALTH LITERACY ON QUALITY OF LIFE AND PATIENT SATISFACTION: A STUDY ON ELDERLY INDIVIDUALS RECEIVING HOME HEALTH CARE

Erhan DAĞ[1], Yaşar DEMİR[2], Mustafa NAL[3]

[1]*Assist. Professor, Kutahya Health Sciences University, The Department of Healthcare Management erhan.dag@ksbu.edu.tr,https://orcid.org/0000-0003-3474-1344,Kutahya/Türkiye*

[2] *Dr., Samsun Education and Researh Hospital, mszydsimal@gmail.com, https://orcid.org/0000-0001-9930-8440,Samsun/Türkiye*

[3]*Associate Professor, Kutahya Health Sciences University, The Department of Healthcare Management, https://orcid.org/0000-0002-3282-1124 Kutahya, Türkiye.*

ABSTRACT

Introduction: The concepts of health literacy, quality of life and patient satisfaction are all interrelated and significantly impact the well-being of elderly individuals receiving home healthcare. Health literacy is defined as an individual's ability to access, understand and use health information effectively. It plays a crucial role in making informed decisions and managing health conditions. Health literacy, which highlights the interaction between quality of life and patient satisfaction, emphasises the importance of personalised educational initiatives and supportive care strategies. These initiatives and strategies are designed to enable older adults to navigate healthcare services effectively and improve their overall quality of life.

Methods: The study sample consisted of 279 patients registered with the Home Health Unit of a public hospital in Kütahya, Türkiye. The sample size for the study was calculated as 270 with a 5% margin of error and a 95% confidence interval. The survey forms were collected in person between May 1, 2023, and May 31, 2023. Data were collected using the following forms: the Personal Information Form, the Health Literacy Scale, the Patient Satisfaction Scale and the Quality of Life Scale for Older Adults. As a result of the study, 279 fully completed survey forms were analyzed using the SPSS 26.00 program.

Results: Of the participants, 50.2% are male and 49.8% are female. The majority 49.1% are aged 70–79. 64.5% are elementary school graduates, 79.9% are married and 76.7% live with extended family members. Additionally, 96.1% have chronic diseases, with 41.6% having received home healthcare for four years. In our study, it was determined that the health literacy level ($\bar{X}$=56.41±5.80) and patient satisfaction (56.49±5.33) of individuals receiving home health care services were high. In contrast, it was found that the quality of life score (28.86±8.39) of individuals receiving home health care services was low.

Conclusion: Although health literacy and patient satisfaction were high in this study, quality of life was lower than expected. This is thought to be due to the influence of other factors, such as demographic characteristics and the presence of chronic diseases, that determine quality of life.

Keywords: Health Literacy, Quality of Life, Patient Satisfaction, Home Health Care

Sözel Bildiri

AFET OKURYAZARLIĞININ AFET RİSK AZALTMADAKİ ROLÜ

Edanur Topcu*, Mümin Polat**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, ekeredaa37@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, mpolat@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Son yıllarda hem dünyada hem de Türkiye'de doğal afetlerin sıklığında ve bu afetlerin yol açtığı can ile mal kayıplarında belirgin bir artış gözlenmektedir. Tektonik yapılar açısından aktif bir coğrafyada yer alan Türkiye, jeolojik özellikleri, topografik yapısı ve meteorolojik koşulları nedeniyle farklı türde doğal afetlere karşı yüksek risk taşımaktadır. Bu durum, toplumun afetler konusunda bilinçlendirilmesini ve afet risklerinden korunma becerilerini ifade eden afet okuryazarlığının geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Afet okuryazarlığı, bireyin doğal afet olgusunu ayrıntılı biçimde kavrayarak bu konuya ilişkin bilgileri analiz etme, sentezleme ve değerlendirme süreçlerinden geçirip bilinçli ve doğru kararlar alabilmesini ifade eden bir yetkinliktir. Bu kavram yalnızca afetlerle ilgili bilgilerin öğrenilmesini değil, aynı zamanda bu bilgilerin içselleştirilmesini, afetlere yönelik olumlu tutumların geliştirilmesini ve söz konusu tutumların davranışa dönüştürülmesini de kapsamaktadır. Afet riskinin azaltılmasının temel amacı; tehlikelere maruz kalma düzeyinin düşürülmesi, bireylerin kırılganlıklarının ve yoksulluğun azaltılması, arazi ve çevrenin rasyonel biçimde kullanılması ile olası afetlerin olumsuz etkilerine karşı hazırlık düzeyinin artırılmasıdır. Bu doğrultuda çevresel, politik, hukuki, sağlık, yapısal ve teknolojik alanları kapsayan bütüncül önlemlerin uygulanmasıyla hem yeni afetlerin ortaya çıkmasının engellenmesi hem de mevcut risklerin azaltılması hedeflenmektedir. Bireylerin yaşam kalitesini koruyabilmeleri veya geliştirebilmeleri açısından afetlerin azaltılması/önlenmesi, hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerine ilişkin doğru kararlar alabilmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda bireylerin, afetle ilgili bilgilere erişme, bu bilgileri anlama, değerlendirme ve günlük yaşamda uygulayabilme konusunda bilinçli olmaları ve gerekli talimatları doğru biçimde takip edebilmeleri gerekmektedir. Afet okuryazarlığı üzerine gerçekleştirilen çeşitli araştırmalar incelendiğinde, afet kavramı söz konusu olduğunda bireylerin aklına ilk olarak depremin geldiği görülmektedir. Bununla birlikte, afetleri önlemeye yönelik becerilerin yüksek olduğu görülürken bu konudaki bilgi düzeyinin daha sınırlı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çalışmalar, afet okuryazarlığı düzeyinin artırılması ve afetlere ilişkin toplumsal farkındalığın geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet Farkındalığı, Afet Okuryazarlığı, Afet Risk Azaltma

Sözel Bildiri

CUTİS LAXA SENDROMLU BİR OLGUDA ORTODONTİK TEDAVİ YAKLAŞIMI

Esra Bolat Gümüş*, Cansu Tüfekçi**
** Akdeniz Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, dtesrabolat@gmail.com*

***Serbest Muayenehane, Antalya, Türkiye, cansu.tufekci@hotmail.com*

ÖZET

Giriş: Cutis laxa sendromu, cilt elastikiyetinin kaybı ve cilt kıvrımlarının artması ile karakterize bir bağ dokusu hastalığıdır. Sistemik bulgulara ek olarak, hastalıkta kraniyofasiyal bulgular da görülür. İskeletsel gelişim geriliği ile gevşek ve sarkık cilt yapısına sahip bu bireyler yaşlı bir görünüme sahiptir ve bu da ciddi estetik sorunlara yol açmaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, cutis laxa sendromunda ortodontik tedavinin, estetik ve fasiyal bulguların iyileştirilmesine yönelik alternatif ve tamamlayıcı bir yaklaşım olarak ele alınabileceğini vurgulamak ve bu doğrultuda literatüre katkı sağlamaktır.

Yöntem: Cutis laxa tanılı 13 yaşındaki kadın hasta dişlerindeki çapraşıklık sebebiyle kliniğimize başvurmuştur. Hastanın yapılan muayenesinde cutis laxa sendromuna özgü tipik yüz dismorfizmi bulguları tespit edilmiştir. Hastaya RME ile maksiller genişletme sonrası çekimli sabit tedavi planlanmıştır.

Bulgular: RME ile maksiller genişletme elde edilerek transversel uyumsuzluk düzeltilmiştir. Sonrasında uygulanan çekimli sabit tedavi ile hem çapraşıklık çözülmüş hem de stabil bir oklüzyon elde edilmiştir. Ayrıca kesici dişlerin retrakte edilmesiyle de yeterli dudak kapanışı sağlanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Cutis laxa sendromunda yüz dokularındaki belirgin gevşeklik ve estetik sorunların düzeltilmesinde genellikle cerrahi ve diğer invaziv yaklaşımlar tercih edilmektedir. Ancak büyüme ve gelişim dönemindeki bireylerde ortopedik ve ortodontik tedaviler, kraniofasiyal yapıların yönlendirilmesi açısından alternatif bir yaklaşım sunabilir. Sunulan olguda planlanan ortopedik ve ortodontik tedavi ile iskeletsel ve dental uyumsuzlukların düzeltilmesi hedeflenmiştir. Tedavi sonucunda planlanan hedeflere başarıyla ulaşılmış ve invaziv girişimlere ihtiyaç duyulmadan hastanın yüz estetiğinde belirgin iyileşme sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cutis laxa, Ortodontik tedavi, Fasiyal özellikler

Sözel Bildiri

PİPETİN ÖTESİNDE: KLİNİK PRATİK İÇİN TIBBİ BİYOKİMYA LABORATUVAR MÜFREDATINI YENİDEN DÜŞÜNMEK

Bünyamin Sevim*

** Mardin Artuklu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı, Mardin, Türkiye, bunyaminsevim@artuklu.edu.tr*

ÖZET

Tıbbi biyokimya, tıp eğitiminde insan organizmasının fizyolojik ve patolojik mekanizmalarının anlaşılmasında ve klinik tabloları yorumlama becerisinin kazandırılmasında merkezi bir rol oynamaktadır. Günümüzde tıbbi biyokimya uygulamalarında yüksek teknolojinin kullanımı ile deneysel ve manuel dönemin yerini otomatik analizörler almıştır. Yani günümüzde klinik laboratuvar pratiği büyük ölçüde otomatik analizörler, kit-bazlı yöntemler ve hasta başı test cihazları (HBTC) üzerinden yürütülmekte; klasik, manuel ve zaman alan birçok deneyin klinik karşılığı azalmıştır. Uygulama derslerinde daha çok tarihsel değeri olan ve fakat modern laboratuvar uygulamasında artık yeri olmayan klasik deneysel uygulamalara yer verilmektedir. Mevcut tıp müfredatlarının bu dönüşüme yeterince uyum sağlamadığı, bunun sonucunda öğrencilerin modern cihazların sonuçlarının yorumlanması, işleyişi, çalışma prensipleri, kalite kontrol süreçleri ve preanalitik/postanalitik süreçleri gibi klinik açıdan kritik yetkinliklerde eksik kaldığı gözlemlenmektedir.

Biyokimya, moleküler biyoloji gibi lisans programlarında verilen laboratuvar eğitimi, öğrencilerin mesleki becerilerinin temel bileşenlerinden birini oluşturur. Bu programlardan mezun olan bireyler araştırma laboratuvarlarında, biyoteknoloji şirketlerinde veya endüstriyel laboratuvarlarda aktif olarak çalışmaktadır. Oysa tıp fakültesi öğrencileri için tıbbi biyokimya eğitiminin temel amacı ise çok daha farklı bir temele yaslanmaktadır. Tıp fakültelerinde tıbbi biyokimya laboratuvar eğitiminin temel hedefi, öğrencileri laboratuvar tekniklerini uygulayan personel değil, laboratuvar verilerini klinik bağlamda yorumlayabilen hekimler olarak yetiştirmektir.

Bu yazıda, tarihsel deneylerin tamamen terk edilmesi yerine pedagojik amaçlara göre yeniden çerçevelenmesi ve uygulama müfredatının klinik biyokimya odaklı bir bakışla güncellenmesi önerilmektedir. Modernizasyon kapsamında somut öneriler arasında: bazı klasik deneylerin pedagojik olarak sembolik tutulması ve kısa gösterimlerle temel prensiplerin korunması; haftalık veya rotasyonel cihaz sonuçlarını okuma ve vaka analizi oturumları düzenlenmesi; ELISA, periferik yayma gibi modern laboratuvar metodlarının uygulanacağı modüllerin eklenmesi; kalite kontrol süreçleri, laboratuvar yönetişimi ve LIS temel eğitiminin uygulama müfredatına dahil edilmesi; pilot uygulama ile ön/son test, OSCE (Objektif Yapılandırılmış Klinik Sınav) performansı ve öğrenci memnuniyeti ile değerlendirme yapılması.

Önerilen değişikliklerin bir yıllık pilot program ile denenmesi ve başarının ölçülmesi (pre/post testler, OSCE, anketler) önerilmektedir. Bu yaklaşım, hem hekimlik pratiği açısından gerekli laboratuvar okuryazarlığını güçlendirmeyi hem de temel bilimsel düşünceyi koruyarak tıbbi biyokimya eğitiminin modern hekimlik gereksinimleriyle uyumlu hale gelmesini amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi biyokimya uygulama, Laboratuvar eğitimi, Müfredat güncelleme

Poster Bildiri

İRREVERSİBL PULPİTİSLİ OLGUN DAİMİ DİŞLERDE VİTAL PULPA TEDAVİSİNİN GÜNCEL EĞİLİMLERİ VE SONUÇLARI: GÜNCELLENMİŞ 5 YILLIK SİSTEMATİK DERLEME

Ayşem Aktu*, Meryem Düzgün**

** Yakın Doğu Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti,*
aysem.aktu@neu.edu.tr

*** Yakın Doğu Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti,*
meryem.duzgun@neu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu derleme, semptomatik irreversibl pulpitisli olgun dişlerde vital pulpa tedavisine (VPT) ilişkin güncel kanıtları (2020–2025) eleştirel bir yaklaşımla değerlendirmektedir. Çalışma, yalnızca başarı oranlarını bildirmekle kalmayıp, parsiyel ve tam pulpotomi sonuçları ile yeni nesil kalsiyum silikat esaslı biyomateryallerin doğrudan karşılaştırmalı analizine öncelik vermektedir.

Gereç ve Yöntem: Kapsamlı bir literatür taraması (Ocak 2020–Ağustos 2025) yürütülmüştür. En yüksek kanıt düzeyini sağlamak amacıyla yalnızca randomize kontrollü çalışmalar (RKÇ'ler) ve prospektif çalışmalar dahil edilmiş, daha düşük kaliteli kanıtlar sistematik olarak dışlanmıştır.

Bulgular: Sıkı dahil edilme kriterlerini karşılayan altı çalışma analiz edilmiştir. Hem parsiyel hem de tam pulpotomi, aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmaksızın yüksek başarı oranlarına (>%80) ulaşmıştır. Bu durum, doku uzaklaştırma işleminin yalnızca enflamasyonlu doku ile sınırlandırılmasının, geniş çaplı bir eksizyon kadar etkili olduğunu doğrulamaktadır. Biyoaktif simanlar üstün sonuçlar sergilemiştir.

Sonuçlar: Güncel ve yüksek kanıt düzeyine sahip çalışmalar, parsiyel pulpotominin tam pulpotomi ile benzer sonuçlar verdiğini göstermektedir. Bu nedenle tedavi paradigması, geniş çaplı doku uzaklaştırma yerine maksimum düzeyde fonksiyonel pulpayı korumayı hedefleyen, katı bir şekilde minimal invaziv bir yaklaşıma doğru kaymalıdır.

Klinik Önem: Parsiyel pulpotominin başarısı tam pulpotomi ile eşdeğer olduğundan, klinisyenler dişin canlılığını maksimum düzeyde korumak adına tam pulpotomi yerine biyolojik temelli parsiyel doku uzaklaştırma işlemine öncelik vermelidir.

Anahtar Kelimeler: Biyoseramik, İrreversibl pulpitis, Olgun daimi diş, Pulpotomi, Vital pulpa tedavisi.

Sözel Bildiri

MİYOKARD İNFARKTÜSÜ GEÇİREN BİREYLERDE ALGILANAN STRES UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ VE BELİRLEYİCİ FAKTÖRLER

Arife ALTIN ÇETİN*, Fatma DAŞKIN, Ahmed Abdulhadi Majeed AL-NAJJAR*****
**Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, arife.altin@antalya.edu.tr*
***Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Lisans Öğrencisi, Antalya, Türkiye, fatma.daskin@std.antalya.edu.tr*
**** ASV Yaşam Hastanesi, Antalya, Türkiye, ahmedalnajjar.993@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Miyokard infarktüsü geçiren bireyler ani ölüm korkusu, şiddetli ağrı, hastalığın seyri ve tam iyileşmeye ilişkin belirsizlikler nedeniyle yoğun kaygı yaşamaktadır. Bununla birlikte mahremiyet endişesi ve sık uygulanan tedavi ve bakım girişimleri de bireylerde kaygı düzeyini arttırmaktadır. Bireylerin yaşadığı stres, fiziksel ve psikolojik sorunlara yol açmanın yanı sıra uyku kalitesini de olumsuz etkilemektedir.
Amaç: Bu araştırmanın amacı, miyokard infarktüsü geçiren bireylerin algıladığı stres ve uyku kalitesi arasındaki ilişkiyi ve belirleyici faktörleri saptamaktır.
Yöntem: Tanımlayıcı ve korelasyonel türde olan bu araştırma, 15 Kasım 2024-15 Eylül 2025 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin kardiyoloji kliniğinde yürütüldü. Araştırma, miyokard infarktüsü tanısı alan ve araştırmaya dahil olma kriterlerini karşılayan 234 hasta ile gerçekleştirildi. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ-14) ve Richard-Campbell Uyku Ölçeği (RCUÖ) kullanılarak toplandı.
Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 63.76±13.01 olup, çoğunluğu (%74.8) erkekti. Hastaların çoğunluğu kronik hastalığı olan (%76.1) ve düzenli ilaç kullanan (%76.9) bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların puan ortalamalarının algıladığı stres düzeyi için ASÖ-14'e göre 28.57±7.00 ve uyku kalitesi için RCUÖ'ye göre 48.35±24.96 olduğu belirlendi. Hastaların algıladığı stres ile uyku kalitesi arasında negatif yönlü ve zayıf düzeyde ilişki saptandı ($p<0.05$). Kadınların, bekar olan, ev hanımlarının, çalışmayan, hastalığı hakkında bilgisi olmayan ve miyokard infarktüsü sonrası endişe, öfke, stres ve depsesif duygu yaşayan bireylerin algıladığı stres anlamlı düzeyde daha yüksekti ($p<0.05$). Katılımcıların demografik ve hastalık özelliklerine göre uyku kalitesi puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edildi ($p>0.05$).
Sonuç: Bu araştırmada miyokard infarktüsü geçiren bireylerin algıladığı stres düzeyi ile uyku kalitesi arasında negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki olduğu ve artan stres düzeyinin uyku kalitesini olumsuz etkilediği belirlendi. Ayrıca bazı sosyodemografik özellikler ve miyokard infarktüsü sonrası yaşanan olumsuz duyguların algılanan stres düzeyini etkilediği saptandı. Bu doğrultuda riskli grupların erken dönemde belirlenmesi, hastaların hastalık hakkında bilgilendirilmesi ve yaşam tarzı değişikliklerinin desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte miyokard infarktüsü geçiren bireylerde stres düzeyini azaltmaya yönelik psikososyal destek ve eğitim girişimlerinin planlanması önerilmektedir.
Anahtar Kelimeler: Miyokard İnfarktüsü, Algılanan Stres, Uyku Kalitesi, Kardiyovasküler Hemşirelik

Sözel Bildiri

POSTBİYOTİKLERİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ

Aslı ALBAYRAK KARAOĞLU*
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Gıda Tarım ve Hayvancılık Meslek Yüksekokulu Süt ve Ürünleri Teknolojisi Programı, Burdur, Türkiye, akaraoglu@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Postbiyotikler, fermantasyon sürecinde mikroorganizmalar tarafından üretilen veya hücre lizisi sonucunda açığa çıkan ve konakçı sağlığı üzerinde olumlu etkiler gösteren biyoaktif bileşiklerdir. Enzimler, peptitler, teikoik asitler, kısa zincirli yağ asitleri, ekzopolisakkaritler, bakteriyosinler, hücre yüzey proteinleri ve organik asitler gibi çeşitli metabolitleri içeren bu bileşikler, özellikle fermente gıdalarda yaygın olarak bulunmaktadır. Yoğurt, kefir ve fermente sebze ürünleri postbiyotikler açısından zengin gıda kaynakları arasında yer almaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalar, probiyotiklerin sağlık üzerindeki bazı olumlu etkilerinin yalnızca canlı mikroorganizmalardan değil, aynı zamanda bu mikroorganizmalar tarafından üretilen postbiyotik bileşiklerden kaynaklanabileceğini göstermektedir. Postbiyotikler; bağırsak mikrobiyotasının dengelenmesi, epitel bariyer fonksiyonlarının güçlendirilmesi, bağışıklık sisteminin modülasyonu ve patojen mikroorganizmalara karşı inhibitör etki gibi çeşitli biyolojik aktivitelere sahiptir. Bu özellikleri sayesinde antimikrobiyal, antioksidan ve antiinflamatuvar etkiler gösterebilmektedir. Hayvan modelleri üzerinde gerçekleştirilen çalışmalar, postbiyotiklerin immünomodülatör ve koruyucu etkiler ortaya koyduğunu ve bazı enfeksiyonlara karşı bağışıklık yanıtını güçlendirebildiğini göstermektedir. Tüm bu bulgular, postbiyotiklerin fonksiyonel gıdalar ve sağlık destekleyici ürünlerin geliştirilmesinde önemli bir potansiyele sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Postbiyotik, fermente gıdalar, bağırsak mikrobiyotası, fonksiyonel gıdalar, sağlık etkileri.

Sözel Bildiri

PREVALENCE AND COMPLEXITY OF MIDDLE MESIAL CANAL IN MANDIBULAR FIRST PERMANENT MOLARS OF A TURKISH SUBPOPULATION

Yunus Emre Çakmak[1], Şule Sezin Turp[1], Ayşegül Doğan[2], Kürşat Er[1]
[1] *Department of Endodontics, Faculty of Dentistry, Akdeniz University, Antalya, Türkiye.*

[2] *Faculty of Dentistry, Akdeniz University, Antalya, Türkiye.*

ABSTRACT

Objectives: Middle mesial canals (MMCs) are clinically relevant anatomical variants in mandibular first molars (MFMs) and may be overlooked during treatment.

Aim: This study estimated MMC prevalence on cone-beam computed tomography (CBCT), characterized MMC morphology using the Pomeranz classification, and evaluated confluence patterns with the main mesial canals.

Methods: This retrospective cross-sectional archive review included CBCT examinations acquired at Akdeniz University Faculty of Dentistry (2020-2025) with a standardized limited–field-of-view protocol. MFMs (FDI 36 and 46) with complete root development and diagnostic image quality were included; previously treated teeth or scans with anatomy-distorting pathology/artifacts were excluded. Two endodontists and one radiology specialist assessed MMC presence (interobserver $\kappa = 0.892$), Pomeranz type (P1 independent, P2 confluent, P3 fin), and, for P2/P3, the confluence site [mesiobuccal (MB) vs mesiolingual (ML)]. Prevalence was reported with 95% confidence intervals; comparisons used chi-square tests and logistic regression.

Results: A total of 1.175 MFMs were analyzed (36: $n = 617$; 46: $n = 558$). MMCs were identified in 118 teeth, yielding an overall prevalence of 10.04% (95% CI 8.45-11.89). Prevalence did not differ by sex (male 11.09% vs female 8.90%; $p = 0.211$). Tooth 46 showed higher prevalence than tooth 36 (12.19% vs 8.10%), but this difference did not remain significant after Bonferroni adjustment. In multivariable analysis, tooth 46 was associated with higher odds of MMC presence (OR 1.58; 95% CI 1.07-2.31; $p = 0.021$). Pomeranz types were P2 46.6%, P3 29.7%, and P1 23.7%. In P2/P3 cases, confluence was equally distributed between ML and MB (50% each).

Conclusion: On high-resolution CBCT, MMCs were present in approximately 1 in 10 MFMs and were predominantly confluent, supporting systematic evaluation of the MB-ML developmental groove during endodontic treatment.

Keywords: CBCT, Mandibular first molar, Middle mesial canal, Pomeranz classification, Root canal morphology

Sözel Bildiri

DESIGN METHODS OF ANTIMICROBIAL PEPTIDES ACTIVE AGAINST STAPHYLOCOCCUS AUREUS

Birnur CÖMEZ*

** Zonguldak Bülent Ecevit University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Biotechnology, Zonguldak, Türkiye, birnur.c@beun.edu.tr*

ABSTRACT

Humans have long used antibiotics to treat bacterial infections, but bacteria have evolved and developed resistance to them. Natural antimicrobial peptides (AMPs) have attracted attention as alternative molecules to combat microbial resistance. Produced by a variety of organisms from insects to humans, these peptides play a crucial role in innate immunity. AMPs are generally cationic and amphipathic molecules consisting of 12 to 50 amino acids. They exhibit a broad spectrum of activity against microorganisms, including gram-positive and gram-negative bacteria, yeasts, fungi, viruses, and protozoa. Unlike traditional antibiotics, AMPs employ various mechanisms of action, including disrupting and perforating cell membranes, interfering with protein synthesis, or inhibiting essential enzymes. However, limitations such as instability due to host proteases, poor selectivity, low water solubility, hemolytic activity, host toxicity, and salt sensitivity restrict their therapeutic use and make the design and optimization of AMPs an important area of research. Synthetic peptides are generally more effective than natural peptides, exhibiting lower concentrations of antimicrobial activity. One of the main strategies employed in the rational design of these peptides is to use the sequence of natural AMPs as a template to generate a new molecule. Another approach is to utilize AMP libraries and employ bioinformatics tools to aid in screening and assembling novel AMP sequences. Computer-based genetic algorithms have enhanced the antimicrobial activity and stability of these natural peptide AMP sequences by optimizing physicochemical properties such as hydrophobicity and the distribution of positive charge. *Staphylococcus aureus* is one of the most common multidrug-resistant pathogens. This study investigates the integration of *in silico* approaches and machine learning algorithms with traditional methods to design synthetic AMP candidates based on sequences of natural AMPs exhibiting strong inhibitory activity against *S. aureus.*

Keywords: Antimicrobial peptides, *Staphylococcus aureus*, Peptide design, Drug resistance

Sözel Bildiri

GIDA SEKTÖRÜNDE SOĞUK PLAZMA TEKNOLOJİSİNİN KULLANIM ALANLARI

Hafize KORKMAZ[1], Birol KILIÇ[2]

[1]*Süleyman Demirel Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, yl2530119002@ogr.sdu.edu.tr*

[2]*Süleyman Demirel Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, birolkilic@sdu.edu.tr*

ÖZET

Gıda güvenliği ve kalite yönetimi, günümüzde hem halk sağlığının korunması hem de sürdürülebilir üretimin sağlanması açısından stratejik bir öneme sahiptir; artan nüfus, değişen tüketici beklentileri ve minimal işlenmiş, besin değeri korunmuş ürünlere olan talep, ısıl işlem uygulanmadan mikrobiyal güvenliğin sağlanabileceği alternatif teknolojilere ilgiyi artırmıştır. Bu kapsamda atmosferik basınçta soğuk plazma (ACP) sistemleri gıda sektöründe öne çıkan yenilikçi yaklaşımlardan biridir. Maddenin dördüncü hâli olarak tanımlanan plazma; serbest elektronlar, iyonlar ve yüksek enerjili reaktif türler içeren iyonize gaz yapısı sayesinde elektriksel iletkenlik gösterirken, gıda uygulamalarında kullanılan soğuk (non-termal) plazma ortam sıcaklığına yakın koşullarda üretilebilmekte ve makroskobik sıcaklık artışı oluşturmadan etki sağlayarak vitaminler, fenolik bileşikler ve diğer ısıya duyarlı biyoaktif bileşenlerde minimal kayıp oluşturmaktadır. Uygulama sırasında oluşan reaktif oksijen ve azot türleri, mikroorganizmaların hücre zarı ve hücre duvarında oksidatif hasar oluşturarak protein, lipid ve DNA yapılarında bozulmalara yol açmakta ve böylece patojenlerin etkin biçimde inaktivasyonunu mümkün kılmaktadır. Bu mekanizma sayesinde taze meyve ve sebzelerde yüzey dekontaminasyonu, et ve et ürünleri ile su ürünlerinde mikrobiyal yükün azaltılması ve raf ömrünün uzatılması, süt ve süt ürünlerinde ısıl işleme alternatif uygulamalar ve ambalaj yüzeylerinin sterilizasyonu gibi farklı alanlarda etkili sonuçlar bildirilmektedir. Literatür bulguları, uygun işlem parametreleri sağlandığında mikrobiyal yükün önemli ölçüde azaltılabildiğini ve ürünün renk, tekstür, aroma ile besin değerinin büyük ölçüde korunabildiğini; ancak gaz kompozisyonu ve uygulama koşullarına bağlı olarak lipid oksidasyonu ve duyusal değişim risklerinin ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Bu nedenle proses optimizasyonu, standardizasyon ve uzun dönem güvenlik değerlendirmeleri kritik önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, soğuk plazma teknolojisinin farklı gıda gruplarında mikrobiyal inaktivasyon kapasitesi ile kalite parametreleri üzerindeki etkilerini literatür bulguları doğrultusunda değerlendirmek ve gıda güvenliği açısından potansiyelini bilimsel veriler ışığında ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Soğuk plazma, gıda güvenliği, mikrobiyal inaktivasyon, kalite parametreleri, non-termal teknoloji.

Sözel Bildiri

KURUTMA YÖNTEMLERİNİN PROSES PERFORMANSI VE FENOLİK PROFİL ÜZERİNE ETKİLERİ

Mahmut DOĞANTÜRK*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilimsel ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi, TR-15200 İstiklal Yerleşkesi, Burdur, Türkiye, mdoganturk@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: bitkisel ekstraktların kurutularak stabil toz forma dönüştürülmesi gıda, farmasötik ve fonksiyonel ürün uygulamalarında yaygın olarak kullanılan yöntemlerden biridir. Kurutma yöntemi yalnızca ürün kalitesini değil, aynı zamanda enerji tüketimi ve proses süresi gibi önemli proses parametrelerini de doğrudan etkimektedir. Dondurarak kurutma (liyofilizasyon) ve püskürtmeli kurutma, ekstrakt kurutma işlemlerinde yaygın olarak kullanılan iki temel teknolojik yöntemlerdir.

Amaç: bu çalışmanın amacı dondurarak kurutma ve püskürtmeli kurutma yöntemlerini enerjin tüketimi, proses süresi ve Fenolik bileşen stabilitesi bakımından karşılaştırmaktır.

Yöntem: Japon süs eriği (*Prunus domestica* L.) etanol ile ekstrakte edilmiş, çözücü uzaklaştırıldıktan sonra elde edilen konsantre ekstrakt referans örnek olarak HPLC ile Fenolik bileşik profili analiz edilmiştir. Aynı ekstrakt liyofilizasyon ve püskürtmeli kurutma yöntemleri ile kurutulmuş ve örneklerde de Fenolik bileşik HPLC ile analizi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca kurutma işlemlerinin enerji tüketimi ölçülmüş ve uzaklaştırılan su miktarına göre spesifik enerji tüketimi hesaplanmıştır.

Bulgular: HPLC analizlerinde fenolik bileşikler kantitatif olarak belirlenmiştir. Fenolik stabilite açısından liyofilizasyon özellikle gallik asit (%90,07), 2,5-dihidroksibenzoik asit (%87,19) için daha yüksek koruma sağlamış, buna karşılık vanilik asit (%76,36) ve 4-hidroksibenzodik asit (%67,52) püskürtmeli kurutma sonrasında daha yüksek seviyelerde korunmuştur. Proses performansı açısından liyofilizasyon ile 1 kg suyun uzaklaştırılması için 30,47 kWh enerji tüketilirken, püskürtmeli kurutmada bu değer 4,38 kWh/kg su olarak belirlenmiştir. Ayrıca liyofilizasyon yaklaşık 120 saat sürerken püskürtmeli kurutucuda yaklaşık 1,5 saat içerisinde tamamlanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: kurutma yöntemlerinin Fenolik bileşikleri üzerinde bileşik-spesifik etkiler oluşturduğu belirlenmiştir. Liyofilizasyon bazı Fenolik bileşiklerin korunmasında avantaj sağlarken, püskürtmeli kurutma önemli ölçüde daha düşük enerji tüketimi ve çok daha kısa süresi ve hedef Fenolik bileşiklerin stabilitesi birlikte değerlendirilerek yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Liyofilizasyon, Püskürtmeli Kurutma, Enerji Tüketimi, Fenolik Bileşikler, HPLC, Erik Ekstraktı

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA ARTAN EKRAN SÜRESİNİN GENEL VE AĞIZ SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gizem YILDIZ
Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, dtgizemsaribass@gmail.com

ÖZET

Yeme alışkanlıkları doğumdan itibaren sosyal, ekonomik, psikolojik ve kültürel faktörlerin etkisiyle şekillenmekte ve yaşam boyu değişim göstermektedir. Günümüz dijital çağında çocukların ekran süresindeki belirgin artış beslenme alışkanlıkları, genel ve oral sağlık üzerinde önemli etkiler oluşturmaktadır. Bu derlemenin amacı, artan ekran süresinin çocuklarda beslenme alışkanlıkları, oral hijyen davranışları ve ağız sağlığı ile genel sağlık üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Medya, işlenmiş ve yüksek şeker içerikli besinlerin pazarlanmasında güçlü bir araç olup, artmış ekran maruziyeti yüksek kalorili ve potansiyel olarak karyojenik gıda tüketimindeki artış ile ilişkilendirilmektedir. Ekran süresindeki artış ile çocuklarda öğün dışı atıştırma sıklığı, fiziksel hareketsizlik ve azalan beslenme kalitesi paralel seyretmekte, bu durum obezite riskini artırmaktadır. Bu çocuklarda sosyal etkileşim süresi azalmakta ve uyku bozuklukları oluşabilmektedir. Yüksek ekran süresi olan çocuklarda diş fırçalama gibi günlük oral hijyen alışkanlıkları azalmakta, gingivitis ve periodontal problemlerin görülme oranları artmaktadır. Uzun süreli ekran maruziyeti, diş bakımının ihmal edilmesine neden olarak çürük prevalansını artırmaktadır. Bu çocuklarda gece fırçalama atlama oranı daha yaygın olup, ekran başında yemek yeme, şekerli besin tercihi ve düzensiz atıştırma alışkanlıkları toplam çürük yükünü artırmaktadır. Yüksek ekran süresi ile kavitasyonlu çürük lezyonları arasında anlamlı bir ilişki olup bu çocuklarda dmft skorlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle erken yaşta başlayan yoğun ekran kullanımı, dental ihmal ve yüksek çürük deneyimi ile ilişkilendirilmektedir. Çocuklarda ekran maruziyeti tırnak yeme, diş gıcırdatma, dudak veya parmak emme gibi parafonksiyonel alışkanlıkların yaygınlığını artırabilmektedir. Sonuç olarak artmış ekran süresinin çocukların genel ve ağız sağlıkları üzerinde olumsuz etkiler doğurabileceği açıktır. Bu durumun önlenebilmesi için ebeveyn ve bakım verenlerin ekran süresi ve beslenme alışkanlıkları konusunda bilinçlendirilmesi, sağlıklı yaşam alışkanlıklarının desteklenmesi, ağız hijyeni uygulamaları ve düzenli diş hekimi kontrolleri konusunda farkındalığın artırılması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekran, Çocuk, Diş Hekimliği, Ağız Sağlığı, Dijital

Sözel Bildiri

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ÇOCUK AĞIZ SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gizem YILDIZ
Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, dtgizemsaribass@gmail.com

ÖZET

İklim değişikliği, bulunduğumuz yüzyılın önemli küresel halk sağlığı sorunlarından olarak kabul edilmektedir. Atmosferde artan karbondioksit ve diğer sera gazları, küresel ısınmaya yol açarak, buharlaşmanın yükselmesi ve fırtınalar gibi aşırı iklim olaylarının daha sık görülmesine neden olmaktadır. İklim değişikliği nedeniyle çevresel sistemlerde meydana gelen bu değişiklikler, genel sağlığın yanı sıra ağız ve diş sağlığını da etkileyebilmektedir. Bu derleme çalışmasında iklim değişikliğinin çocukların ağız ve diş sağlığı üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Çocuklar büyüme ve gelişme döneminde olmaları nedeniyle çevresel streslere karşı daha hassas olup iklim değişikliğinden daha fazla etkilenmektedir. Sıcaklık değişimleri, hava kalitesinin düşmesi gibi durumlar bağışıklık sistemlerini etkileyerek oral enfeksiyonlara yatkınlığı artırabilmektedir. Yüksek sıcaklık ve su güvenliğinin azalması gibi çevresel koşullar tükürük akışını azaltarak oral mikroflorayı ve doğal savunma mekanizmalarını bozabilmektedir. Bu durum bakteriyel patojenlerin çoğalmasını kolaylaştırarak çürük ve periodontal hastalıklara yol açabilmektedir. Temiz içme suyu ve besin değeri yüksek gıdalara erişimin zorlaşması günlük ağız bakım uygulamalarını olumsuz etkileyerek, çocuklarda çürük ve oral enfeksiyon riskini artırmaktadır. İklim değişikliğine bağlı solunum hastalıkları ve kirletici gaz emisyonları erken çocukluk çağı çürüklerinin artması ile ilişkilendirilmektedir. Atmosferdeki karbondioksit artışı suyun asiditesini artırarak toprak ve gıda kaynaklarını olumsuz etkileyebilmekte ve diş erozyonunun görülme olasılığını artırabilmektedir. Kuraklık, yeraltı su seviyeleri ve mineral konsantrasyonlarında dalgalanmalara yol açarak sudaki kimyasalların çocukların dişleri ve ağız mukozası üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Suda yüksek konsantrasyonlarda florür bulunması dişlerin hidroksiapatit yapısını etkileyerek florozis ve çürük prevalansının artmasına yol açmaktadır. Yüksek oranda gübre kaynaklı arsenik ve fosfor maruziyeti, toksik etki göstererek oral mukozada pigmentasyonlara ve prekanseröz lezyon gelişmesine zemin hazırlamaktadır. İklim değişikliği doğal afetler ve altyapı hasarları gibi nedenlerle sağlık hizmetlerinin sürekliliğini etkileyebilmekte ve özellikle koruyucu ağız sağlığı hizmetlerine erişimde aksamalara yol açabilmektedir. İklim değişikliğinin çocukların ağız sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması için düzenli diş taramalarının yapılması, koruyucu uygulamaların yaygınlaştırılması, güvenli içme suyuna erişimin sağlanması ve sürdürülebilir diş hekimliği politikalarının geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Çocuk Ağız Sağlığı, Sürdürülebilir Diş Hekimliği, Çocuk Diş Hekimliği

Sözel Bildiri

ZIRKONYA TAKVIYELI LITYUM SILIKAT SERAMIKLERDE ELMA SIRKESI, AĞIZ GARGARALARI VE AĞARTMA SONRASI YÜZEY VE RENK DEĞIŞIMLERI

Tuğçe ODABAŞ HAJIYEV*, Kerem YILMAZ**

**Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Restoratif Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye,*
tugce.odabas@antalya.edu.tr

*** Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Antalta, Türkiye,*
kerem.yilmaz@antalya.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, elma sirkesi (ACV), farklı ağız gargaraları ve ağartma işleminin zirkonya takviyeli lityum silikat seramiklerin (ZLS) renk stabilitesi ve yüzey pürüzlülüğü üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. ZLS örnekleri yapay tükürük, ACV, klorheksidin içeren alkollü ve alkolsüz ağız gargaraları ve bitkisel içerikli alkollü ve alkolsüz ağız gargaralarına maruz bırakıldı. Ölçümler başlangıç, 1. gün, 2.5. gün ve ağartma sonrası zaman noktalarında gerçekleştirildi. Renk değişimi spektrofotometre ile CIEDE2000 (ΔE_{00}) sistemi kullanılarak, yüzey pürüzlülüğü ise profilometre ile Ra parametresi üzerinden değerlendirildi. Yüzey morfolojisi ayrıca taramalı elektron mikroskobu (SEM) ile incelendi. Veriler iki yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildi ($\alpha = 0.05$).

Sonuçlara göre solüsyon ve zaman faktörlerinin hem yüzey pürüzlülüğü hem de renk değişimi üzerinde anlamlı etkisi bulundu ($p < 0.001$). En yüksek yüzey pürüzlülüğü ACV grubunda (Ra = 0.16 µm), en düşük değerler ise bitkisel alkolsüz gargara ve yapay tükürük gruplarında (Ra = 0.08 µm) gözlendi. En yüksek renk değişimi ACV grubunda ($\Delta E_{00} = 1.61$), en düşük değişim ise yapay tükürük grubunda ($\Delta E_{00} = 0.29$) belirlendi. Klorheksidin içeren gargaralar daha yüksek düzeyde renk değişimi oluştururken, bitkisel içerikli gargaralarda daha düşük değişimler saptandı. En yüksek renk değişimi 2.5 günlük maruziyet sonrasında gözlenirken, ağartma sonrası ΔE_{00} değerlerinde genel bir azalma meydana geldi. SEM analizleri, ACV maruziyeti sonrası yüzey morfolojisinde mikro-pitting ve düzensizlikler oluştuğunu ve bu değişimlerin ağartma sonrası dönemde de devam ettiğini gösterdi. Bu bulgular, ZLS seramiklerin farklı kimyasal solüsyonlara maruziyet ve ağartma uygulamalarına bağlı olarak yüzey ve optik özelliklerinde değişiklikler gösterebildiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Zirkonya takviyeli lityum silikat; renk stabilitesi, yüzey pürüzlülüğü, ağız gargarası, ağartma.

Sözel Bildiri

AFET YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÇEVRİMDIŞI ACİL MÜDAHALE BİLGİ SİSTEMİ

Ceren BAĞLAMIŞ*, Gülhan ŞEN**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, ceren121121@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Burdur, Türkiye, gulhansen@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Büyük ölçekli afetler yalnızca fiziksel yıkıma neden olmakla kalmayıp aynı zamanda ciddi bir bilgi ve koordinasyon krizini de beraberinde getirmektedir. Özellikle deprem gibi geniş alanları etkileyen afetlerde iletişim altyapısının zarar görmesi, internet ve mobil şebekelerin devre dışı kalmasına yol açabilmektedir. Bu durum afet sahasında görev yapan ekiplerin ihtiyaç duydukları kritik bilgilere hızlı şekilde ulaşmalarını zorlaştırmakta ve müdahale süreçlerinin yavaşlamasına neden olabilmektedir. Ayrıca afet bölgesindeki yerel arama kurtarma ekipleri de afetin doğrudan etkisi altında kalabildiğinden, müdahale çalışmalarına farklı şehirlerden gelen ekipler de katılmaktadır. Ancak kente yabancı olan ekiplerin gerekli altyapı, kaynak ve lojistik bilgilere ulaşması zaman kaybına yol açabilmektedir.

Bu çalışma, Antalya AFAD tarafından geliştirilen yapay zekâ destekli çevrimdışı acil müdahale bilgi sistemini tanıtmayı ve bu sistemin afet müdahale süreçlerinde bilgiye hızlı erişim, koordinasyon ve karar desteği açısından sunduğu katkıları değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, Antalya AFAD tarafından geliştirilen sistemin yapısal özellikleri, veri içeriği ve kullanım senaryolarını esas alan betimsel bir değerlendirme üzerine kurulmuştur. Antalya AFAD tarafından geliştirilen yapay zekâ destekli çevrimdışı acil müdahale bilgi sistemi, afet müdahale süreçlerinde bilgiye hızlı erişimi kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Sistem içerisinde şehirlerin kritik altyapı verileri, sağlık kuruluşları, toplanma alanları, iş makineleri ve lojistik kaynaklara ilişkin bilgiler önceden veri paketleri halinde sisteme yüklenmektedir. Kullanıcı sorguları, yapay zekâ destekli çevrimdışı bilgi sistemi tarafından işlenmekte ve ihtiyaç duyulan bilgiler kısa, anlaşılır ve hızlı bir şekilde sunulmaktadır. Böylece afet sahasında görev yapan personelin internet bağlantısı bulunmasa dahi gerekli bilgilere erişebilmesi mümkün hale gelmektedir. Sistem aynı zamanda harita tabanlı bir veri yapısına sahip olup Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ile entegre çalışabilecek şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca sistemde vatandaşlara yönelik sınırlı erişim modülü de yer almaktadır. Bu modül aracılığıyla toplanma alanları, güvenli tahliye güzergahları ve temel afet bilgilendirmelerine erişim sağlanabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Yapay Zekâ, Afet Müdahalesi, Çevrimdışı Sistemler, Karar Destek Sistemleri

Sözel Bildiri

HISTOLOGICAL AND IMMUNOFLUORESCENCE FINDINGS ON TMT-INDUCED GERM CELL LOSS IN RAT TESTIS: PRELIMINARY RESULTS

Ezgi Dülger*, Sevilcan Gazi**

** Tokat Gaziosmanpasa University, Graduate Education Institute, Department of Histology and Embryology, Tokat, Türkiye, dlgrezgi@gmail.com*

***Tokat Gaziosmanpasa University, Faculty of Medicine, Department of Histology and Embryology, Tokat, Türkiye, sevilcan.gazi@gop.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Trimethyltin (TMT), a potent organotin environmental and industrial pollutant, is a known gonadotoxin. While existing studies focus on Leydig cell dysfunction, its impact on the primitive undifferentiated spermatogonial stem cell (SSC) niche remains unexplored.

Aim: To provide the first quantitative evidence of TMT-induced changes in the GFRα1$^+$ SSC pool and the apoptotic response in the rat testis.

Methods: Sixteen adult male Wistar rats were divided into Control and TMT groups (8 mg/kg, single dose, i.p.). Twelve days post-injection, testicular tissues were processed for histological and immunofluorescence (IF) analyses. Structural alterations were assessed using Hematoxylin-Eosin (H&E) staining. The SSC niche and apoptosis were quantified using double IF for GFRα1 and Cleaved Caspase-3 (CC3). GFRα1$^+$ density was calculated as GFRα1$^+$ cells/mm^2, while the apoptotic index was determined as the percentage of CC3$^+$ cells relative to total DAPI$^+$ nuclei using ImageJ software (NIH, USA). The study was approved by the local ethics committee (Protocol No: 2025 HADYEK-33)

Results: H&E sections in the TMT group revealed severe degenerative changes, including seminiferous tubule shrinkage and germinal epithelium disorganization. Image-based quantitative analysis of IF sections showed a massive surge in the apoptotic index in the TMT group (27.01%) compared to the control group (0.33%) ($p < 0.0001$). Crucially, TMT exposure led to a highly significant depletion of the GFRα1$^+$ stem cell density, which dropped from a median of 775.9 cells/mm^2 (Control) to 517.2 cells/mm^2 (TMT) ($p < 0.0001$).

Discussion and Conclusion: A single dose of TMT triggers a profound apoptotic response within 12 days, resulting in a ~33% loss of the GFRα1$^+$ undifferentiated spermatogonial pool. These results provide novel evidence that the primitive SSC niche, essential for long-term spermatogenesis maintenance, is highly vulnerable to TMT toxicity. The concurrent loss of the regenerative reservoir and high apoptotic rate suggests that TMT-induced damage may severely impair the recovery of fertility, highlighting a critical risk for occupational and environmental exposure.

Acknowledgement: This study is part of the Master's thesis of Ezgi Dülger and was supported by the Scientific Research Project Fund of Tokat Gaziosmanpasa University under the project number 2025/118.

Keywords: Apoptosis, GFRα1, Spermatogonial stem cells, Testicular toxicity, Trimethyltin (TMT)

Sözel Bildiri

GENİŞ PERİAPİKAL LEZYONLU DİŞLERİN ENDODONTİK TEDAVİ SONRASI 3,5 SENELİK TAKİBİ: BİR OLGU SUNUMU

Esma Fatıma DELİCAN*
**Antalya Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Antalya, Türkiye, esma.delican@antalya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Bu vaka sunumunda, sağ mandibular molar ve premolar dişlerini kapsayan geniş periapikal lezyonun kalsiyum silikat içerikli materyallerle tedavisi ve 3,5 yıllık takip süreci radyografik ve klinik olarak sunulmaktadır.

Vaka Sunumu: 20 yaşındaki erkek hasta sağ mandibular bölgede ağrı şikayeti ile başvurmuştur. Hastadan alınan anamnezde hastanın herhangi bir sistemik hastalığının olmadığı öğrenilmiştir. CBCT görüntüsü incelendiğinde 44 no'lu dişin distalinden 48 no'lu dişin mezial köküne ulaşan geniş lezyon ve bukkal kortekste destrüksiyon, ekspansiyon ve perforasyon izlenmiş olup alınan biyopsi sonucunda lezyonun radiküler kist olduğu saptanmıştır. İlgili dişlere vitalite testi yapılmış olup, 44-45-47 no'lu dişleri devital çıkmış, 46 nolu diş yalnızca kök halinde kalmış olup ekstrakiyonuna karar verilmiştir. 48 numaralı diş vital olup restoratif tedavi ile takip edildi. İlgili dişlerin kanal tedavilerine başlanmış ve her eğe değişiminde %5 sodyum hipoklorit ile irrigasyon yapılmış olup, ilk seans sonunda kanal içi medikament olarak kalsiyum hidroksit yerleştirilmiştir. 2. seansta son irrigasyon protokolü olarak %17 EDTA, serum fizyolojik ve %5 NaOCl uygulanmış olup 44 ve 47 no'lu dişlerin kök kanal dolumu soğuk lateral kompaksiyon yöntemi ve biyoseramik esaslı pat kullanılarak yapılmıştır. 45 no'da apikalde dış kök rezorpsiyonu gözlendiği için MTA ile tam kanal obtürasyonu sağlanmış olup üst restorasyonları tamamlanmıştır. Hastanın 3,5 senelik kontrol filminde hastanın şikâyetlerinin geçtiği ve lezyon sınırlarının tamamen kemik apozisyonu ile dolduğu gözlemlenmiştir. Hasta gerekli periodontal ve cerrahi değerlendirmeler için ilgili kliniklere konsülte edildi.

Sonuç: Periapikal enflamatuar lezyonlar, kemikte meydana getirdiği yıkım miktarına bağlı olarak komşu anatomik yapılar ile ilişkiye geçebilecek boyutlara ulaşabilmektedir. Geniş periapikal lezyonlu dişlerde seanslar arasında medikamentler kullanılarak, cerrahi yaklaşım gerekmeden, kalsiyum silikat içerikli materyallerle kanal tedavilerinin sert doku iyileşmesini indüklediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Lezyon, kalsiyum silikat, Kök kanal tedavisi

Sözel Bildiri

CIRCADIAN RHYTHM DISRUPTION AMPLIFIES MICROGLIA-MEDIATED NEUROINFLAMMATION: PHYSIOLOGICAL BASIS OF COGNITIVE IMPARMENT

İlknur KARAKAYA*, Mustafa SAYGIN **

*Hatay Mustafa Kemal University, Hatay Vocational School of Health Services, Department of Healthcare Services, Hatay, Türkiye, ilknur-cihangir@hotmail.com.

**Süleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Physiology, Isparta, Türkiye,fizyolog@gmail.com.

ABSTRACT

Circadian rhythm is a fundamental biological timing system that regulates physiological processes in approximately 24-hour cycles. Many vital processes, including the sleep–wake cycle, hormonal secretion, metabolic balance, immune response, and neuronal activity, are coordinated by this system. Recent studies have shown that circadian rhythm influences not only behavioral and endocrine processes but also immune homeostasis in the central nervous system. In this context, the effects of circadian rhythm disruption on microglial responses and neuroinflammatory processes have attracted increasing attention in understanding the physiological basis of changes observed in cognitive functions. Microglia play essential roles in the healthy brain, including synaptic pruning, clearance of cellular debris, surveillance of the neuronal environment, and maintenance of neuroimmune balance. However, disruption of circadian rhythm may alter microglial function and shift these cells toward a pro-inflammatory phenotype. In this process, the release of inflammatory mediators such as interleukin-1β, interleukin-6, and tumor necrosis factor-α increases, while accompanying oxidative stress, synaptic protein loss, and reduced neurogenesis contribute to cognitive impairment. Brain regions closely associated with learning, memory, attention, and executive functions, particularly the hippocampus and prefrontal cortex, are markedly affected by circadian dysregulation and microglia-mediated neuroinflammatory processes. Experimental evidence indicates that circadian rhythm disruption impairs cognitive performance by enhancing microglial activation, whereas suppression of microglial activity may alleviate neuroinflammation, synaptic loss, and cognitive decline. Similarly, disruption of microglial clock mechanisms has been suggested to sustain inflammation in neurodegenerative processes such as Alzheimer's and Parkinson's diseases and to contribute to disease progression. In conclusion, understanding the physiological relationship between circadian rhythm disruption and microglia-mediated neuroinflammation is important for developing novel chronobiological and neuroimmune approaches aimed at preserving cognitive networks.

Keywords: Circadian rhythm disruption, microglia, neuroinflammation, cognitive networks, brain physiology

Sözel Bildiri

BİR KABLO GRUBU ÜRETİM FİRMASINDA FINE-KINNEY İLE RİSK ANALİZİ

Seda YÜKSEKDANACI[*,], Demet ASTLEY[*]**

** Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İş Güvenliği Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye,*
seda.yuksekdanaci@usak.edu.tr, d_astley@yahoo.co.uk

*** Uşak Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü, Uşak, Türkiye,*
seda.yuksekdanaci@usak.edu.tr

ÖZET

Giriş: Çalışma ortamlarında sürdürülebilir bir iş sağlığı ve güvenliği kültürünün tesis edilmesi hem çalışan refahının korunması hem de operasyonel devamlılığın sağlanması açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda risk değerlendirme süreçleri, potansiyel tehlikelerin proaktif bir yaklaşımla tespit edilip kaynağında kontrol altına alınmasını sağlayarak iş kazalarının önlenmesinde ve çalışan sağlığının korunmasında temel ve stratejik bir araç işlevi görmektedir.
Amaç: Bir kablo grubu üretim firmasında risk değerlendirmesi yaparak mevcut riskleri tespit etmek ve düzeltici ve önleyici faaliyetler önermektir.
Yöntem: Bu çalışmada Ege Bölgesi'nde bulunan bir kablo grubu üretim firmasında Fine-Kinney metodu kullanılarak risk değerlendirme çalışması yapılmıştır.
Bulgular: Söz konusu firmaya farklı zaman dilimlerinde yapılan ziyaretler ve incelemeler sonucu mevcut tehlikeler tespit edilmiş ve riskler belirlenmiştir. Yapılan risk değerlendirmesi sonucu firmada 16 adet çok yüksek, 14 adet yüksek, 7 adet önemli ve 1 adet olası olmak üzere toplam 38 adet risk tespit edilmiştir.
Tartışma ve Sonuç: Araştırma bulguları, kablo grubu üretim firmasındaki toplam risk yükünün büyük bir kısmının ivedilikle aksiyon alınması gereken tehlike sınıflarında bulunduğunu göstermektedir. Tespit edilen risklerin bertaraf edilmesi veya tolere edilebilir seviyelere çekilmesi amacıyla, kaynağında yok etme ve mühendislik önlemlerine öncelik veren, idari tedbirler ve kişisel koruyucu donanım kullanımı ile desteklenen kapsamlı bir Düzeltici ve Önleyici Faaliyet (DÖF) çerçevesi oluşturulmuştur. Ulusal iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı standartlarında tasarlanan bu önlemlerin sahaya uygulanması, firmada meydana gelebilecek iş kazalarının önüne geçmekle beraber sürdürülebilir bir proaktif güvenlik kültürünün inşa edilmesine zemin hazırlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Risk analizi, Fine-Kinney, Kablo grubu üretimi

Sözel Bildiri

YAPAY ZEKA DESTEKLİ KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENME SİSTEMLERİNİN TÜRK KIZILAY AFET EĞİTİM KAMPLARINDA UYGULANABİLİRLİĞİ

Gülsena TOKSOY*, Murat A. KUŞ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü Türkiye, malakabd@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Burdur, Türkiye, mkus@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Afet yönetimi; risk azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerini kapsayan bütüncül bir disiplindir. Bu süreçlerin etkin işletilmesi, bireylerin ve toplumların afetlere karşı direnç düzeyini doğrudan etkilemektedir. Afet eğitim kampları, katılımcıların bu süreçler hakkında bilgi düzeylerini, davranışsal tepki kabiliyetlerini ve uygulama becerilerini artırmayı hedefler. Ancak geleneksel eğitim yöntemleri teorik bilgi aktarımıyla sınırlı kaldığında, sahada uygulama ve hızlı karar alma yetkinliklerini geliştirmede yetersiz kalabilmektedir.

Amaç: Bu çalışma, Türk Kızılay afet eğitim kamplarında yapay zeka destekli kişiselleştirilmiş öğrenme sistemlerinin uygulanabilirliğini ve yetkinlik geliştirme potansiyelini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca sistemin katılımcıların kriz anında karar alma, problem çözme ve ekip koordinasyonu becerilerine katkısı literatür ışığında tartışılmıştır.

Yöntem: Çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen nitel ve literatür tabanlı bir analiz yöntemiyle yürütülmüştür. Mevcut afet eğitim kampları program dokümanları incelenmiş, yapay zeka tabanlı öğrenme sistemlerinin eğitim çıktılarıyla karşılaştırılmıştır. Sistem analizi kapsamında bireysel performans ölçütleri, adaptif öğrenme algoritmaları ve öğrenme analitiği metodolojileri değerlendirilmiştir. Afet eğitiminde simülasyon ve sanal gerçeklik tabanlı öğrenme yöntemlerinin etkinliği bilimsel çalışmalar ışığında tartışılmıştır.

Bulgular: Yapay zeka destekli kişiselleştirilmiş öğrenme sistemleri, katılımcının bireysel bilgi düzeyi, karar alma hızı ve davranışsal tepkilerini gerçek zamanlı izleyerek eğitim senaryosunu uyarlamaktadır. Bu yaklaşım, geleneksel "tek tip" eğitim modellerine kıyasla katılımcıların kriz anındaki karar verme becerilerini ve uygulama performansını anlamlı biçimde artırmaktadır. Afet simülasyonları ve artırılmış/sanal gerçeklik teknolojisiyle entegre edilen sistemler, katılımcılara deneyimsel öğrenme fırsatı sunarak yetkinlik gelişimini desteklemektedir. Mevcut Türk Kızılay programlarıyla karşılaştırıldığında, yapay zeka destekli adaptif sistemler hem ölçme hem de eğitim etkinliğini artırma potansiyeline sahiptir.

Tartışma ve Sonuç: Türk Kızılay afet eğitim kamplarında yapay zeka tabanlı kişiselleştirilmiş öğrenme yaklaşımları, bireysel yetkinliklerin ve kriz yönetimi becerilerinin geliştirilmesinde yüksek potansiyel taşımaktadır. Ancak sistemin etkin kullanımı için eğitimcilerin adaptif algoritmalar ve öğrenme analitiği konusunda yeterliliğe sahip olması gereklidir. Literatürde afet eğitiminde simülasyon tabanlı öğrenme yöntemlerinin bilgi kalıcılığını ve uygulama becerilerini artırdığı vurgulanmaktadır. Eğitim programlarının yapay zeka entegrasyonuna yönelik standartlaştırılmış ölçme kriterleri geliştirilmelidir. Sonuç olarak, yapay zeka destekli kişiselleştirilmiş öğrenme, afet eğitiminin bilimsel, ölçülebilir ve yetkinlik odaklı bir yaklaşımla güçlendirilmesini sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Afet eğitimi, yapay zeka, kişiselleştirilmiş öğrenme, Kızılay, kriz yönetimi

Sözel Bildiri

MİDYE DOLMALARDAN İZOLE EDİLEN GRAM NEGATİF BAKTERİ SUŞLARININ ANTİBİYOTİK DİRENÇ PROFİLLERİNİN BELİRLENMESİ

Orhan YAVUZ*, Bilge ZUBİ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü, Burdur, Türkiye, oyavuz@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Moleküler Biyoloji ve Genetik A.B.D., Burdur, Türkiye, bilgezubi@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Gıda kaynaklı gram negatif bakteriler halk sağlığı açısından önemli patojenler arasında yer almakta ve antibiyotik direncinin yayılması bakımından ciddi bir risk oluşturmaktadır. *Escherichia coli* ve *Salmonella spp.* türleri gıda kaynaklı enfeksiyonların başlıca etkenleri arasında olup bu mikroorganizmaların antibiyotik direnç profillerinin belirlenmesi epidemiyolojik izleme ve uygun tedavi stratejilerinin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışmada Türkiye'nin 11 farklı ilinden temin edilen sokakta satılan midye dolma örneklerinden izole edilen gram negatif bakteri suşlarının antibiyotik direnç profillerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Yöntem: E. coli izolasyonu için Eosin Methylene Blue (EMB) ve Tryptone Bile X-Glucuronide (TBX) agarları kullanılmış ve plaklar 37 °C'de 24 saat inkübe edilmiştir. *Salmonella spp.* izolasyonu için ön zenginleştirme sonrası Rappaport-Vassiliadis Broth'a ekim yapılmış ve gelişen kültürler Xylose Lysine Deoxycholate (XLD) agarına aktarılmıştır. XLD üzerinde oluşan siyah koloniler *Salmonella spp.* şüpheli olarak seçilerek Tryptic Soy Broth'ta zenginleştirilmiştir. İzolatların gram özellikleri Gram boyama ile doğrulanmıştır. Antibiyotik duyarlılıkları Clinical and Laboratory Standards Institute (CLSI, 2021) kriterlerine göre agar disk difüzyon yöntemi kullanılarak Mueller-Hinton agar ortamında belirlenmiştir.

Bulgular ve Tartışma: Toplam 57 izolatın 20'si *E. coli*, 37'si *Salmonella spp.* şüpheli olarak belirlenmiştir. İzolatların %16'sının ampisiline, %14'ünün amoksisilin-klavulanata, %6'sının aztreonama, %5'inin seftazidime ve meropeneme, %4'ünün amikasine ve sefuroksime, %3'ünün sefotaksime ve %2'sinin nitrofurantoine direnç gösterdiği saptanmıştır. Piperasilin-tazobaktama karşı direnç yalnızca %0,57 oranında belirlenmiştir. Bulgular, özellikle β-laktam grubu antibiyotiklere karşı direnç gelişiminin yaygın olduğunu göstermekte ve sokak gıdalarında bulunan patojen bakterilerde antibiyotik direncinin izlenmesinin gıda güvenliği ve halk sağlığı açısından önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Escherichia coli*, *Salmonella*, antibiyotik direnci, gıda güvenliği

Sözel Bildiri

TRANSTEORETIK MODEL TEMELLI MOTIVASYONEL GÖRÜŞME UYGULAMASI: BIR OLGU SUNUMU

Gülseven B[1] *, Zincir H[2] **

*Kayseri Şehir Hastanesi, Kayseri, Türkiye, Gulseven14.14@gmail.com

** Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Kayseri, Türkiye, hzincir@erciyes.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu olgu sunumunun amacı, Tip 2 diyabet tanısı bulunan yaşlı bir bireyde diyabet yönetimini desteklemek amacıyla Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri (FSÖ) modeli, NANDA hemşirelik tanıları ve Transtheoretik Model (TTM) temelli motivasyonel görüşme yaklaşımı kullanılarak yürütülen hemşirelik bakım sürecini sunmaktır.

Olgu Sunumu: Olgu, 72 yaşında, evli, okur-yazar olmayan ve üç çocuk annesi olan H.Ç.'dir. Bireyin yaklaşık 15 yıldır Tip 2 diyabet ve hipertansiyon tanıları bulunmaktadır. İlk değerlendirmede kan şekeri 165 mg/dL olarak ölçülmüş ve tansiyon değerlerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Beslenme değerlendirmesinde bireyin diyabeti yalnızca "şeker hastalığı" olarak tanımladığı ve sadece şekerli gıdaların kan şekerini yükselttiğini düşündüğü saptanmıştır. Karbonhidrat içeriği yüksek besinleri tüketmeye devam ettiği, düzenli egzersiz yapmadığı ve hastalığını kısmen kaderci bir yaklaşımla değerlendirdiği belirlenmiştir. İzlem süreci bireyin uygun olduğu zaman dilimleri dikkate alınarak planlanmış ve 1., 3. ve 4. haftalarda olmak üzere üç izlem gerçekleştirilmiştir.

İlk değerlendirmede "kan şekeri seviyesinde dalgalanma riski" hemşirelik tanısı belirlenmiş ve birey TTM'nin düşünmeme evresinde değerlendirilmiştir. Bu aşamada motivasyonel görüşme teknikleri kullanılarak farkındalık oluşturulmuş, diyabet yönetimi, beslenme ve fiziksel aktivite hakkında eğitim verilmiştir. Üçüncü haftada bireyin düşünme ve hazırlık evrelerine ilerlediği, açlık kan şekeri düzeyinin 119 mg/dL'ye düştüğü, yürüyüş sıklığında artış ve beslenme alışkanlıklarında kısmi değişiklikler olduğu gözlenmiştir. Dördüncü haftada bireyin eylem evresine yaklaştığı, kan şekeri düzeyinin 109 mg/dL'ye gerilediği ve kilo artışı olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Dört haftalık izlem sonunda bireyin kan şekeri kontrolünde iyileşme, beslenme farkındalığında artış ve fiziksel aktivitede gelişme gözlenmiştir. Bu olgu, TTM temelli motivasyonel görüşmenin yaşlı bireylerde diyabet yönetimine yönelik davranış değişikliğini başlatma ve sürdürmede etkili olabileceğini göstermektedir.

Sözel Bildiri

GIDALARDA KARBON AYAK İZİ VE ÇEVRESEL ETKİLERİ

Mehmet Şefik YANIK*, Erhan KEYVAN**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, gnaropi@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, erhankeyvan@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Gıda üretimi ve tedarik zinciri, artan nüfus ve endüstriyelleşme ile küresel çevresel krizlerin merkezine yerleşmiştir. Özellikle hayvansal üretim modellerinin, ambalaj teknolojilerinin ve lojistik uygulamalarının sera gazı emisyonlarına olan katkısı gün geçtikçe daha kritik bir boyut kazanmaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, gıda üretim ve tedarik zincirinde ortaya çıkan karbon ayak izinin bilimsel temelde değerlendirilmesidir. Çalışmanın kapsamını ise et, süt ve bitkisel bazlı ürünlerin yanı sıra, gıdaların ambalaj ve lojistik süreçlerinin çevresel etkileri oluşturmaktadır.

Yöntem: Bu derleme çalışmasında, gıdaların çevresel etkileri ulusal ve uluslararası güncel bilimsel literatür taranarak, hammadde eldesinden atık yönetimine kadar uzanan "beşikten mezara" yaklaşımını sunan Yaşam Döngüsü Analizi (LCA) metodolojisi çerçevesinde incelenmiştir.

Bulgular: Hayvansal kaynaklı ürünlerin karbon ayak izinin, enterik metan salımları ve yoğun enerji gereksinimi nedeniyle bitkisel ürünlere kıyasla belirgin düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, gıdaların üretim sonrası süreçleri olan ambalajlama ve soğuk zincir lojistiğinde tüketilen fosil yakıtların ve enerjinin, toplam sera gazı emisyonlarında sıcak nokta (hotspot) oluşturduğu görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç: Gıda sistemlerinde karbon ayak izinin azaltılması için tarımsal üretimde yenilenebilir enerji kullanımı, döngüsel ambalaj tasarımları, lojistik ağların optimizasyonu ve gıda israfını önleyen tüketici bilincinin geliştirilmesi gibi çok katmanlı uygulamalara geçilmesi şarttır.

Anahtar Kelimeler: Karbon ayak izi, Yaşam döngüsü analizi, Sürdürülebilir gıda, Çevresel etki, Sera gazı

Sözel Bildiri

DERIN BOYUN APSESINE BAĞLI GEÇICI VOKAL KORD PARALIZISI OLGUSU

Yaşar Özbuğday*
** Konya Şehir Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Bölümü, Konya, Türkiye, yasar_ozbugday@hotmail.com*

ÖZET

Derin boyun apseleri, baş ve boyun bölgesinin fasyal boşluklarını etkileyen ve genellikle potansiyel olarak ciddi klinik durumlara yol açan enfeksiyonlardır. Bu enfeksiyonlar tipik olarak hızlı klinik ilerleme potansiyeline sahip olduğundan kulak burun boğaz acillerindendir. Bu enfeksiyonların doğru teşhis ve tedavisi, hava yolu güvenliği için çok önemlidir. Hava yolunun korunması, apse drenajı ve geniş spektrumlu intravenöz antibiyotik tedavisi, tedavinin temel taşları olarak kabul edilmektedir.

Retrofaringeal apse (RPA), nadir görülen ancak potansiyel olarak yaşamı tehdit eden bir durum olup, daha çok küçük çocuklarda görülür ve atipik özelliklerle başvuran yetişkinlerde yanlış teşhis edilebilir. Klinik olarak, RPA ateş, boğaz, boyun ağrısı, disfaji, trismus, ses değişiklikleri, odinofaji ve solunum güçlüğü ile kendini gösterebilir. Tanı genellikle görüntüleme çalışmalarıyla doğrulanır. RPA tanısı klinik semptomlarla konulur ve görüntüleme çalışmalarıyla doğrulanır. Stabil hastalarda RPA'yı doğrulamak için intravenöz kontrastlı boyun BT'si daha kesin bir inceleme yöntemi olabilir.

RPA'nın komplikasyonları arasında hava yolu tıkanıklığı, akut nekrotizan mediastinit, nekrotizan fasiit, karotis arterine erozyon, Lemierre sendromu (juguler tromboflebit), epidural apse, perikardit, aspirasyon pnömonisi ve bakteriyemi/sepsis yer alabilir.

Hava yolu tıkanıklığı veya önemli kitle etkisi olmayan daha küçük apse (<2,5 cm) içeren daha hafif bir tabloya sahip hastalar, semptomatik iyileşme hedefiyle 24-48 saat boyunca intravenöz antibiyotik tedavisi ile konservatif olarak yatırılıp yönetilebilir. Hastalarda 24-48 saat içinde iyileşme göstermeyen konservatif tedavi, tekrar görüntüleme yapılmasını ve olası drenaj için yeniden değerlendirilmesini gerektirir. Ampirik antibiyotik seçimi, oral anaeroblar da dahil olmak üzere polimikrobiyal kapsama sağlamaya odaklanmalıdır. Bazı çalışmalar, RPA için kortikosteroidlerin fayda sağladığını göstermiş ve kortikosteroid kullanımının cerrahi drenaj ihtiyacının azalması ve hastane maliyetlerinin düşmesiyle ilişkili olabileceğini belirtmiştir.

Biz de burada derin boyun apsesine bağlı boğaz ağrısı, yutma güçlüğü, oral alım bozukluğu, vokal kord paralizisine bağlı ses kısıklığı olan ve tedavi sonrası vokal kord paralizisi de düzelen bir vakayı literatür eşliğinde sunmayı amaçladık.

Anahtar Kelimeler: Derin Boyun Enfeksiyonu, Ses Kısıklığı, Vokal Kord Paralizisi

Sözel Bildiri

YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE PREMATÜRE BEBEĞİ YATAN EBEVEYNLERİN STRES VE TABURCULUĞA HAZIR OLUŞ DÜZEYLERİ; LİTERATÜR TARAMASI

İlknur BACAKOĞLU, Ayşe KAHRAMAN

Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı (Yüksek Lisans Öğrencisi), İzmir, Türkiye, ilknurr.bacakogluu@gmail.com

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, ayse.ersun@gmail.com

ÖZET

Yenidoğan Yoğun Bakım Üniteleri (YYBÜ), perinatal komplikasyonları, hastalık veya konjenital anomalileri olan, düşük doğum ağırlıklı veya prematüre doğan bebeklere tıbbi bakım sağlamayı amaçlayan donanımlı personel ve cihazlara sahip özel birimler olarak tanımlanmaktadır. Yenidoğan bebeklerinin yoğun bakım ortamında izlenmesi ebeveynleri oldukça fazla etkilemektedir. Yenidoğan yoğun bakım ortamında genellikle ihmal edilen bir konu ebeveyn stresidir. Bebeğin erken doğması, hasta doğması ve Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi'ne (YYBÜ) yatışının olması beklenmeyen ani bir durumdur ve travmatik stres düzeyine neden olabilir. Sorunlu bir bebeğe sahip olma endişesi, ailede var olan duygusal travmaya katkı sağlarken, bebeğin yatış gereksiniminin devam etmesi ebeveynlerin geçirdiği stresli zamanların daha da artmasına neden olur. Yenidoğan ünitelerinde ebeveynlerin bebeklerinden ayrı olması onlar açısından oldukça stresli ve kaygı verici bir durumdur. YYBÜ'de kullanılan cihazlar ve çıkardığı sesler, tedavinin ve hastalığın sonucunun bilinmemesi, bebeklerini kaybetme korkusu ebeveynlerin daha fazla stres ve kaygı yaşamalarına neden olabilmektedir. Taburculuk süreci ise preterm bebek ebeveynleri için ikinci bir kritik dönemdir. YYBÜ'nün güvenli ve destekleyici ortamından ev ortamına geçiş, ebeveynlerde bakım sorumluluğunu tek başına üstlenme kaygısını artırabilmektedir. YYBÜ'de kalış sırasında yaşanan duygusal travma, taburcu olduktan çok sonra da devam edebilir ve ev hayatına uyumu daha da zorlaştırabilir. Ebeveynler bebeği eve götürme ve bebeğine dair tüm sorumluluğu alma zamanı geldiğinde kendilerini güçsüz, endişeli, şaşkın, bebek bakımına karşı hazırlıksız hissetmektedirler. Taburculuğa hazırlık, ebeveynlerin bebeklerini eve götürmeden önce teknik beceriler, tıbbi bilgi, duygusal rahatlık ve güven kazanmalarını ifade eder. Taburculuğa hazırlık, bu geçişi destekleyen ve ailelerin evde bakım için donanımlı hissetmelerini sağlayan sürekli bir süreçtir. Taburculuk hazırlığında hem bebeğin klinik durumunun taburculuğa uygun olması, hem de bebeğin bakımından sorumlu bakım verici kişinin yeterli donanımda olması beklenir. Ebeveynlerin bakım sorumluluğunu alabilmesi için bilgi, beceri ve kendine güveninin olması gerekmektedir. Bu derlemede, yenidoğan yoğun bakım ünitesinde prematüre bebeği yatan ebeveynlerin stres ve taburculuğa hazır oluş düzeyleri güncel literatür çerçevesinde sunulacaktır.

Anahtar Kelimler: Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi, Prematüre Bebek, Ebeveyn Stresi, Taburculuğa Hazır Oluş

Sözel Bildiri

NOVEL PYRAZOLINE-BASED COMPOUNDS AS POTENTIAL THERAPEUTICS FOR AMYOTROPHIC LATERAL SCLEROSIS

Belgin Sever[1,2], Rumiana Tzoneva[3], Halilibrahim Ciftci[2]

[1] *Anadolu University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Chemistry, Eskisehir, Türkiye, belginsever@anadolu.edu.tr*

[2] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Molecular Biology and Genetics, Burdur, Türkiye, hciftci@mehmetakif.edu.tr*

[3] *Bulgarian Academy of Sciences, Institute of Biophysics and Biomedical Engineering, Department of Lipid-Protein Interactions, Sofia, Bulgaria, rtzoneva65@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Amyotrophic lateral sclerosis (ALS) is a fatal neurodegenerative disorder with limited therapeutic options. Disease progression involves multiple mechanisms, including apoptosis and aggregation of mutant superoxide dismutase-1 (SOD1). Activation of Abelson non-receptor tyrosine kinase (Abl TK) contributes to neuronal death in mutant SOD1 ALS models, while Abl TK inhibitors such as dasatinib and bosutinib have shown neuroprotective effects.

Aim: This study aimed to design and synthesize novel pyrazoline-based hybrid compounds targeting apoptosis and mutant SOD1 aggregation in ALS.

Methods: Computational screening identified a pyrazoline-based compound (A) with high binding affinity toward mutant SOD1 (PDB ID: 5YTO). Based on this scaffold, two hybrid molecules (compounds 1 and 2) were synthesized by combining compound A with bosutinib or dasatinib. The compounds were evaluated against Abl TK-expressing K562 cells using the MTT assay, and Abl TK inhibition was measured by the ADP-Glo kinase assay. Cytotoxicity was also assessed in SOD1-expressing HEK293 cells, while aggregation inhibition in SOD1-A4V mutant cells was analyzed using fluorescence microscopy.

Results: At 1 µM, compounds 1 and 2 showed strong cytotoxicity against K562 cells (76% and 73%), higher than bosutinib (47%), and potent Abl TK inhibition (94% and 97%). In HEK293-SOD1 cells, IC_{50} values were found as 1645 nM and 902 nM for compounds 1 and 2, respectively. Moreover, compounds 1 and 2 strongly reduced SOD1-A4V aggregation.

Conclusion: These findings suggest that compounds 1 and 2 are promising candidates for ALS therapy by targeting Abl TK signaling and mutant SOD1 aggregation.

Acknowledgement: This study was supported by Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) under the Grant Number 124N459. The authors thank to TUBITAK for their supports.

Keywords: ALS, SOD1, Abl TK inhibition, Pyrazoline, Bosutinib, Dasatinib

Poster Bildiri

SYNTHESIS AND BIOLOGICAL EVALUATION OF NAPHTHYL- AND TOLYL-BASED DERIVATIVES AGAINST CML

Belgin Sever[1,2], Ayben Erkan[2], Ayça İrgit Calayir[2,3], Halilibrahim Ciftci[2]

[1] *Anadolu University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Chemistry, Eskisehir, Türkiye, belginsever@anadolu.edu.tr*

[2] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Molecular Biology and Genetics, Burdur, Türkiye, erkanayben7@gmail.com; hciftci@mehmetakif.edu.tr*

[3] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Molecular Biology, Burdur, Türkiye, aycairgit@hotmail.com*

ABSTRACT

Background: Chronic myeloid leukemia (CML) is a myeloproliferative hematological malignancy primarily driven by the Bcr-Abl1 fusion protein generated by the reciprocal translocation t(9;22)(q34;q11), known as the Philadelphia chromosome and observed in approximately 95% of CML cases. This oncoprotein exhibits constitutive tyrosine kinase (TK) activity that promotes cell proliferation and inhibits apoptosis.

Aim: This study aimed to synthesize novel compounds containing both naphthalene and toluene moieties and to investigate their potential anti-CML activity through Abl TK inhibition.

Methods: A chalcone derivative containing naphthalene and toluene moieties (compound **A**) was synthesized from 2-acetonaphthone and p-tolualdehyde. Compound B was then obtained by reacting compound A with thiosemicarbazide. The anticancer activities of the compounds A and B were evaluated against K562 CML cells using the MTT assay. The most active compound was further tested against HL-60 acute myeloid leukemia (AML) cells and healthy peripheral blood mononuclear cells (PBMCs). Apoptosis induction was assessed using Annexin V/ethidium homodimer staining, and Abl TK inhibition was determined by the ADP-Glo kinase assay.

Results: Compound B showed significant cytotoxicity against K562 cells with an IC_{50} value of 6.92 µM, comparable to imatinib (IC_{50} = 5.27 µM). Compound B exhibited moderate toxicity toward HL-60 cells (IC_{50} = 21.50 µM) and high selectivity between K562 cells and PBMCs (SI = 5.4). Apoptosis analysis showed strong induction of apoptotic cell death in K562 cells. Additionally, compound B inhibited Abl TK activity by 51% and 63% at 10 µM and 100 µM, respectively.

Conclusion: Compound B represents a promising anti-CML candidate by inducing apoptosis in CML cells and inhibiting Abl TK activity.

Acknowledgement: This study was supported by the Scientific Research Projects Coordination Unit of Burdur Mehmet Akif Ersoy University under grant number 1240-YL-25.

Keywords: Chronic myeloid leukemia (CML), Abl TK inhibition, Naphthalene, Toluene.

Sözel Bildiri

ENTEROTOKSİN ÜRETEN STAPHYLOCOCCUS AUREUS ÜZERİNE BAZI BİTKİSEL EKSTRAKTLARIN ANTİMİKROBİYAL ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Tuğçe YAVUZ*, Ali SOYUÇOK**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hayvansal ürünler Hijyen ve Teknoloji A.B.D., Burdur, Türkiye, ocaktugce@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gıda Tarım ve Hayvancılık M.Y.O., Gıda İşleme Bölümü, Burdur, Türkiye, asoyucok@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: *Staphylococcus aureus*, gıda kaynaklı enfeksiyon ve zehirlenmelerde önemli rol oynayan fırsatçı bir patojendir. Bu bakterinin ürettiği enterotoksinler, özellikle sıcaklığa dayanıklı olmaları nedeniyle gıda güvenliği açısından ciddi risk oluşturmaktadır. Bitkisel ekstraktlar, içeriklerindeki fenolik bileşikler, flavonoidler ve diğer biyoaktif metabolitler sayesinde antimikrobiyal potansiyele sahip doğal kaynaklar olarak değerlendirilmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, enterotoksin üreten *Staphylococcus aureus* suşu üzerine bazı bitkisel ekstraktların antimikrobiyal etkilerinin minimum inhibisyon konsantrasyon (MİK) yöntemi kullanılarak belirlenmesidir.

Materyal ve Yöntem: Çalışmada safran, kimyon, biberiye, sarımsak ve zerdeçal bitkilerinden etil alkol yöntemi ile elde edilen ekstraktlar kullanılmıştır. Antimikrobiyal aktivitenin belirlenmesi amacıyla sıvı mikrodilüsyon yöntemi ile minimum inhibitör konsantrasyon (MİK) testi uygulanmıştır. Ekstraktların antibakteriyel etkisini değerlendirmek amacıyla 10, 5, 2,5, 1,25, 0,62, 0,31, 0,15 ve 0 mg/mL konsantrasyonlarında seri dilüsyonlar Muller Hinton Broth (MHB) besiyeri içerisinde hazırlanmış ve enterotoksin üreten *S. aureus* suşu üzerine etkileri incelenmiştir.

Bulgular: Safran ekstraktının 10 mg/mL konsantrasyonda ve zerdeçal ekstraktının ise 2,5 mg/mL konsantrasyonda antimikrobiyal aktivite sergilediği tespit edilmiştir. Kimyon, biberiye ve sarımsak ekstraktlarının çalışmada kullanılan konsantrasyon aralığında anlamlı bir antibakteriyel etki göstermediği gözlenmiştir.

Sonuç ve Tartışma: Bu çalışmada elde edilen sonuçlar, bazı bitkisel ekstraktların enterotoksin üreten *S. aureus* üzerine inhibitör etki gösterebildiğini ortaya koymaktadır. Özellikle zerdeçal ve safran ekstraktlarının antibakteriyel potansiyelinin belirlenmesi, bu bitkilerin doğal antimikrobiyal ajan olarak değerlendirilmesinde geleceğe yönelik çalışmalar için önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Staphylococcus aureus*, enterotoksin, bitkisel ekstrakt, antimikrobiyal aktivite

Sözel Bildiri

DEVELOPMENT OF NOVEL THIAZOLONE DERIVATIVES AS POTENTIAL ABL TK INHIBITORS FOR THE TREATMENT OF CML

Belgin Sever[1,2], Halilibrahim Ciftci[2]

[1] *Anadolu University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Chemistry, Eskisehir, Türkiye, belginsever@anadolu.edu.tr*

[2] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Molecular Biology and Genetics, Burdur, Türkiye, hciftci@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Chronic myeloid leukemia (CML) is characterized by a chromosomal translocation that fuses the ABL1 gene on chromosome 9 with the BCR gene on chromosome 22. This fusion results in the formation of the BCR::ABL1 oncoprotein, which promotes uncontrolled cell proliferation and survival through activation of multiple signaling pathways. Thiazole is a five-membered heterocyclic compound containing an electron-donating sulfur atom and an electron-withdrawing nitrogen atom (–C=N). Thiazolone derivatives, which are thiazole-based compounds, have been reported to exhibit various biological activities.

Aim: The aim of this study was to synthesize new thiazolone derivatives (F1–11) and evaluate their potential anti-CML activity through Abl tyrosine kinase (TK) inhibition.

Methods: The target derivatives (F1–11) were synthesized by reacting different aldehydes with compound B, which was obtained from compound A via reaction with thiosemicarbazide. The cytotoxic effects of compounds A, B, and F1–11 were tested against K562 CML cells using the MTT assay. The most active compound was further evaluated in HL-60 acute myeloid leukemia (AML) cells and healthy peripheral blood mononuclear cells (PBMCs). Annexin V/ethidium homodimer staining was used to assess apoptosis, and Abl TK inhibition was determined using the ADP-Glo kinase assay.

Results: Among the tested compounds, F-4 showed the strongest cytotoxic activity against K562 cells, with an IC_{50} value of 6.85 µM, close to that of imatinib (IC_{50} = 5.20 µM). The compound exhibited lower toxicity toward HL-60 cells (IC_{50} = 33.44 µM) and demonstrated high selectivity between K562 cells and PBMCs (SI = 13). Apoptosis analysis confirmed significant induction of apoptotic cell death in K562 cells. Moreover, compound F-4 inhibited Abl TK activity by 39% at 10 µM and 70% at 100 µM.

Conclusion: These results suggest that compound F-4 may serve as a promising candidate for CML treatment, due to its ability to induce apoptosis and inhibit Abl TK activity in CML cells.

Keywords: Chronic myeloid leukemia (CML), Abl TK inhibition, Apoptosis, Thiazolone.

Poster Bildiri

DESIGN, SYNTHESIS AND EVALUATION OF A NOVEL IP6 DERIVATIVE TARGETING THE HIV-1 MATRIX PROTEIN

Belgin Sever[1,2], Hasan Demirci[3], Halilibrahim Ciftci[2]

[1] *Anadolu University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Chemistry, Eskisehir, Türkiye, belginsever@anadolu.edu.tr*

[2] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Molecular Biology and Genetics, Burdur, Türkiye, hciftci@mehmetakif.edu.tr*

[3] *Koç University, Department of Molecular Biology and Genetics, Istanbul, Türkiye, hdemirci@ku.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Despite the remarkable success of antiretroviral therapy (ART), human immunodeficiency virus type-1 (HIV-1) infection remains incurable due to the persistence of latent viral reservoirs that rapidly reactivate when treatment is interrupted. The matrix (MA) domain of the HIV-1 Gag polyprotein plays a crucial role in viral assembly and plasma membrane targeting through its interactions with phosphoinositides such as phosphatidylinositol derivatives and inositol hexakisphosphate (IP6).

Aim: This study aimed to synthesize a novel IP_6 derivative (compound **a**) and evaluate its potential anti-HIV activity through inhibition of the MA.

Methods: The target compound (**a**) was synthesized and structurally characterized. Surface plasmon resonance (SPR) experiments were performed using a sensor chip coated with avidin beads immobilized with biotinylated IP_4. The binding of the MA protein to biotinylated IP_4 was measured by passing the MA protein over the sensor chip. To investigate Gag localization, HeLa cells were transfected with a Gag-Venus expression vector and incubated for 10 h. Viral release and intracellular Gag levels were further evaluated using p24 measurements.

Results: Binding studies demonstrated that compound a strongly interacts with the MA protein with a dissociation constant (K_d) of 0.43 µM. Compared with control conditions, cells treated with compound a showed decreased plasma membrane (PM) localization and increased cytosolic/intracellular (IC) localization of Gag. In addition, treatment with compound a resulted in reduced extracellular p24 levels and a concomitant increase in intracellular Gag levels, indicating decreased viral release.

Conclusion: These findings suggest that compound **a** inhibits the membrane translocation of Gag, thereby suppressing HIV-1 viral assembly and release. Targeting MA-phosphoinositide interactions may therefore represent a promising strategy for the development of novel anti-HIV therapeutics.

Acknowledgement: This study was supported by Health Institutes of Türkiye (TÜSEB) under the grant number 34496. The authors thank to TÜSEB for their supports.

Keywords: HIV-1, HIV-1 MA, IP_6 derivative, HIV-1 Eradication

Sözel Bildiri

FUTBOLCULARDA GÖVDE BÖLGESİ KİNEZYO BANTLAMANIN DENGE ÜZERİNDEKİ AKUT ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Senanur ÇİFCİ*, Seval YILMAZ**
** Özel Çınar Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, senanurrrcifciii@gmail.com*

*** Atılım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü*
seval.yilmaz@atilim.edu.tr

ÖZET

Giriş: Futbolcularda denge, yaralanma riskinin azaltılması ve performansın artırılması açısından önemlidir. Futbolcularda denge ve performansı artırmak amacıyla kinezyo bantlama yöntemi yaygın olarak kullanılmaktadır.
Amaç: Bu çalışmanın amacı futbolcularda gövde kaslarına uygulanan kinezyo bantlamanın denge üzerindeki akut etkilerini araştırmaktır.
Yöntem: Çalışmaya lisanslı futbol oynayan, yaş ortalaması 17.88±0,99 (16-19) yıl olan 36 erkek katılımcı dahil edildi. Katılımcıların denge değerlendirmesi için Y Denge Testi, Flamingo Testi ve Fonksiyonel Uzanma Testi uygulandı. Katılımcılar kinezyo bant uygulanan (n=18) ve sham (sahte) bant uygulanan (n=18) olmak üzere rastgele iki gruba ayrıldı. Kinezyo bant uygulanan sporcuların rektus abdominis ve oblikus eksternus kasına fasilitasyon tekniği %50 gerimle uygulandı. Sham bantlama grubuna ise herhangi bir gerim uygulamadan kinezyo bant uygulandı. Ölçümler bantlamalardan önce ve 45 dakika sonra olmak üzere iki kez yapıldı.
Bulgular: Kinezyo bantlama grubunda; Y Denge Testi'nde, dominant posteromedial, dominant posterolateral, non-dominant posteromedial ve non-dominant posterolateral yönlerde, fonksiyonel uzanma testinde ve flamingo testinde ön test ve son test ölçümleri arasında fark bulunmuştur ($p<0,05$). Kinezyo bantlama grubunda, Y denge testinde; dominant anterior, non-dominant anterior yönlerde ön test ve son test ölçümleri arasında fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Sham bantlama grubunda; Y Denge Testi'nde; dominant anterior, dominant posterolateral, non-dominant posteromedial ve non-dominant posterolateral yönlerde ve flamingo testinde ön test ve son test ölçümleri arasında fark bulunmuştur ($p<0,05$). Sham bantlama grubunda, Y denge testinde; dominant posteromedial, non-dominant anterior yönlerde ve fonksiyonel uzanma testinde ön test ve son test ölçümleri arasında fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Kinezyo bant ve sham bant grupları arasındaki son test ve ön test farkı karşılaştırıldığında ise Y Denge Testi, Flamingo Testi, Fonksiyonel Uzanma Testinde iki grup arasında fark bulunmamıştır ($p>0,05$).
Tartışma ve Sonuç: Gövde kaslarına uygulanan kinezyo ve sham bantlama denge üzerinde olumlu sonuçlar göstermiştir ancak birbirlerine üstünlüğü olmadığı tespit edilmiştir. Kinezyo bantlamanın sham bantlama ile benzer etki yaratması, her iki yöntemin de benzer duyusal ve psikolojik mekanizmalara dayandığını düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Denge, Kinezyo bant,

Sözel Bildiri

ISPARTA GÖLBAŞI OFİYOLİTLERİNDE ASBEST MİNERALLERİNİN FTIR VE XRD İLE MİNERALOJİK TANIMLANMASI VE SAĞLIK RİSKLERİ

Yasin Üstündağ*, Ebru BAŞPINAR TUNCAY, Oya CENGİZ****

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Scientific and Technological Application and Research Centre, Burdur, Türkiye, yustundag@mehmetakif.edu.tr*
***Süleyman Demirel Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, ebrubaspinar@sdu.edu.tr*
***Süleyman Demirel Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, oyacengiz@sdu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Asbest, serpantin ve amfibol gruplarına ait lifsi silikat minerallerinin genel adıdır. Ofiyolitik kayaçlar serpantinleşme süreçleri sonucunda bu mineralleri içerebilen önemli jeolojik birimlerdir. Lifsi kristal yapıya sahip olan asbest mineralleri çevresel ortamlarda serbest hale geldiğinde solunum yoluyla insan vücuduna girebilmekte ve ciddi sağlık sorunlarına yol açabilmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Isparta ili Gölbaşı bölgesindeki ofiyolitik kayaçlarda bulunan asbest minerallerini belirlemek ve bu minerallerin kristal yapıları ile insan sağlığı üzerindeki olası etkilerini değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışmada sahadan alınan GL-1A, GL-4, GL-10 ve GL-13 kodlu kayaç numuneleri X-ışını kırınımı (XRD) ve Fourier dönüşümlü kızılötesi spektroskopisi (FTIR) yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: XRD analizleri incelenen numunelerde serpantin ve amfibol grubu silikat minerallerinin varlığını ortaya koymuştur. Özellikle GL-4 numunesinde tremolit mineraline ait karakteristik difraksiyon piklerinin daha belirgin olduğu belirlenmiştir. Tremolit, $Ca_2Mg_5Si_8O_{22}(OH)_2$ kimyasal formülüne sahip, çift zincirli silikat yapılı ve amfibol grubuna ait lifsi bir asbest mineralidir. FTIR spektrumlarında yaklaşık 3685–3647 cm^{-1} aralığında gözlenen Mg–OH gerilme bantları ile 1045–1000 cm^{-1} civarındaki Si–O gerilme titreşimleri, silikat yapılı lifsi minerallerin varlığını desteklemektedir. Analiz sonuçları GL-4 numunesinde tremolit fazının daha baskın olduğunu, diğer numunelerde ise daha düşük oranlarda krizotil ve tremolit minerallerinin birlikte bulunabileceğini göstermektedir. Bu bulgular incelenen tüm numunelerde farklı oranlarda asbest minerallerinin bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç: Elde edilen sonuçlar, Gölbaşı bölgesindeki ofiyolitik kayaçların asbest mineralleri içerebildiğini göstermektedir. Özellikle GL-4 numunesinde belirlenen tremolit kristal fazı, amfibol grubu asbest mineralizasyonunun yer yer daha belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. Lifsi kristal yapılı asbest mineralleri biyolojik olarak parçalanmaya dirençli olup solunum yoluyla vücuda alındıklarında akciğer dokusunda birikebilmektedir. Uzun süreli maruz kalındığında asbestozis, akciğer kanseri ve mezotelyoma gibi ciddi hastalıkların gelişebildiği bilinmektedir. Bu nedenle, ofiyolitik kayaçların yaygın olduğu alanlarda asbest içeren mineral fazlarının belirlenmesi, çevresel maruziyetin değerlendirilmesi ve halk sağlığı açısından gerekli önlemlerin alınması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Asbest, Tremolit, Krizotil, Ofiyolit, FTIR, XRD.

Sözel Bildiri

ACADEMIC PERFECTIONISM AND ASSOCIATED FACTORS AMONG MEDICAL STUDENTS

Funda ÇATAN İNAN*

** Department of Biostatistics and Medical Informatics, Faculty of Medicine, Bilecik Seyh Edebali University, Bilecik, Türkiye, funda.catan@bilecik.edu.tr*

ABSTRACT

Introduction: Academic perfectionism is an important individual characteristic that may influence the academic life of medical students, particularly in highly competitive environments with high expectations of success.

Aim: This study aimed to determine the level of academic perfectionism among medical students and to examine its relationship with academic, demographic, and lifestyle characteristics.

Methods: This cross-sectional analytical study was conducted with volunteer students enrolled at Bilecik Seyh Edebali University Faculty of Medicine during the 2025–2026 academic year. Data were collected anonymously using a descriptive questionnaire and the 13-item Academic Perfectionism Scale (Cronbach's α=0.82). The questionnaire included questions on demographic characteristics, academic status, study habits, openness to technological innovations, and the frequency of anxiety and stress. Group comparisons were performed using ANOVA with Tukey post-hoc tests, and multiple linear regression analysis with the enter method was conducted (SPSS 26.0, $p<0.05$). Ethical approval for the study was obtained from the Bilecik Seyh Edebali University Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee (Decision No. 7, Meeting 2026/2).

Results: A total of 245 students participated in the study (53.1% female). The mean age was 19.96 ± 1.82 years. Academic perfectionism scores differed significantly according to place of residence ($p=0.048$), academic grade average ($p=0.006$), perceived academic success ($p=0.024$), daily study duration ($p=0.001$), approach to technological innovations ($p=0.036$), sleep quality ($p=0.010$), and frequency of anxiety and stress ($p<0.001$). Multiple linear regression analysis showed that the model explained 25.1% of the variance in academic perfectionism ($R^2=0.251$). Daily study duration ($\beta=0.188$; $p=0.002$), anxiety level ($\beta=0.201$; $p=0.002$), and stress level ($\beta=0.209$; $p=0.002$) were positively associated with academic perfectionism, whereas openness to new technologies was negatively associated ($\beta=-0.135$; $p=0.023$).

Conclusion: Academic perfectionism among medical students is associated with several academic and individual characteristics. Considering perfectionism tendencies in the academic processes of medical students and planning awareness programs may be beneficial.

Keywords: Academic Perfectionism, Medical Students, Academic Achievement

Sözel Bildiri

BEYOND BORDERS INTERNATIONAL STUDENTS' EXPERIENCES IN TURKISH HEALTH EDUCATION: A QUALITATIVE STUDY

Afra ÇALIK KUŞ*, Farida KURBANAZAROVA*, Selbi MYRATGELDİYEVA*, Storey HASANİ*, Jumasoltan ERESHOVA*,

** Suleyman Demirel University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, Isparta, Turkey, afracalik@gmail.com*

** Suleyman Demirel University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, Isparta, Turkey,kurbanazarova02@gmail.com*

** Suleyman Demirel University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, Isparta, Turkey,selbimyratgeldiyeva@gmail.com*

** Suleyman Demirel University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, Isparta, Turkey, storey.hasani5555@gmail.com*

** Suleyman Demirel University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, Isparta, Turkey,ereshovaj19@gmail.com*

ABSTRACT

Background: The number of international students enrolling in Turkish universities has been steadily increasing, with health sciences being among the most frequently preferred fields. International students may encounter various academic, linguistic, psychosocial, and social challenges throughout their education process.

Aim: This study aims to explore the reasons international students choose health sciences programs in Turkey, identify the challenges they face during their studies, and evaluate their expectations for institutional support.

Methods: This qualitative study was conducted with international female students enrolled in the Faculty of Health Sciences at Süleyman Demirel University, Turkey. Data were collected through open-ended questionnaires and analyzed using thematic analysis.

Results: A total of 12 students participated in the study. Participants were from Turkmenistan (n=9), Uzbekistan (n=1), Azerbaijan (n=1), and Afghanistan (n=1), enrolled in midwifery (n=6) and nursing (n=6). The mean age was 20.8 years (range: 17–24), and the duration of stay in Turkey ranged from 2 months to 6 years. Four main themes emerged: motivations for program selection, language-based academic and clinical challenges, difficulties with sociocultural adaptation, and expectations for institutional support. The primary motivations for choosing health sciences were the desire to help people (n=6), family guidance (n=4), career security (n=4), and international career expectations (n=3). Language barriers were the most prominent academic challenge (n=11), followed by differences in the educational system (n=5) and insufficient exam time (n=3). Several participants reported experiencing discrimination from peers and healthcare staff during clinical placements. Most students described sociocultural adaptation as initially difficult but gradually improving. The most requested institutional supports were additional Turkish language courses (n=10), extended exam time (n=7), psychological counselling (n=5), scholarships (n=4), and mentorship programs (n=4).

Discussion and Conclusion: International students choose health sciences programs with purposeful motivations rooted in altruism, career security, and cultural affinity. Language barriers and experiences of discrimination were the most critical challenges identified.

Anahtar Kelimeler: Students, Education, Language Barriers, Sociocultural Adaptation

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF COOKING TIME AND LEMON JUICE ON HEAVY METAL MIGRATION TO CHICKEN BROTH

Ali GÜL*, Ali SOYUÇOK**

** Antalya Metropolitan Municipality, ASAT General Directorate, Laboratory Branch Directorate - Water Quality Control Laboratory, Antalya, Turkey, serikli89@hotmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Vocational School of Food Agriculture and Livestock, Department of Food Proccesing, Burdur, Turkey, asoyucok@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Food contact materials may release trace metals into food during cooking and storage. Aim: This study aimed to determine the presence and migration levels of selected heavy metals from cast aluminum cookware into chicken broth under laboratory conditions. **Aim:** This study aimed to determine the presence and migration levels of selected heavy metals from cast aluminum cookware into Chicken broth under laboratory conditions.

Methods: Cast aluminum cookware samples were subjected to migration tests using 50% 2*2*2 cm chichken breast meat, including 5% lemon juice, to simulate acidic conditions. The mixture was boilling during 30 mins. The metal concentrations, including Al, Pb, Cd, Ni, Cr, Cu, and Zn, were quantified using inductively coupled plasma–mass spectrometry (ICP-MS).

Results: The Metal migration of Pb, Cr, Al, Fe, Cu, Zn increased with cooking time. Moreover Adding lemon juice generally increases the transfer of heavy metals.

Discussion and Conclusion: The findings suggest that cast aluminum cookware may contribute to metal exposure under certain cooking conditions, especially when acidic foods are prepared at high temperatures. Nevertheless, the detected heavy metal levels were generally within critic safety limits. Continuous monitoring and improved material quality control are recommended to minimize potential health risks associated with long-term use of aluminum cookware.

Anahtar Kelimeler: Heavy metal migration, Chicken broth, Lemon juice, Cooking time

Sözel Bildiri

ÖZEL GEREKSINIMLI BIREYLERIN BAKIM VERENLERININ BAKIM YÜKÜ UYKU KALITESI VE YORGUNLUK DURUMLARININ PELVIK TABAN FONKSIYONLARI İLE İLIŞKISI

Emirhan Ataç[1], Hümeyra Kiloatar[2],

[1]: Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Tezli Yüksek Lisans Programı

[2]: Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Amaç: Uzun süreli bakım verme süreci; fiziksel zorlanma, kronik yorgunluk, stres ve uyku bozukluklarına yol açarak kas-iskelet sistemi ve pelvik taban sağlığını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı, özel gereksinimli bireylere bakım veren kişilerin uyku kalitesi, yorgunluk düzeyi ve algılanan bakım yükü ile pelvik taban fonksiyonları arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem: Bu çalışma, Google Forms üzerinden uygulanan web tabanlı bir anket aracılığıyla yürütülmüştür. Çalışmaya bir özel eğitim ve rehabilitasyom merkezinde rehabilitasyon alan özel gereksinimli bireylerin bakım verenleri dahil edilmiştir. Bakım verenlerin algılanan bakım yükü Zarit Bakım Yükü Ölçeği'yle, yorgunluk Yorgunluk Şiddeti Ölçeğ'iyle uyku kalitesi Uykusuzluk Şiddeti Endeksi'yle ve pelvik taban fonksiyonları Üriner Distres Envateri-Kısa Form ve Pelvik Taban Etkilenim Ölçeği-Kısa Form ile değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS istatistik programı ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya toplam 42 bakım veren dahil edildi. Katılımcıların yaş ortalaması 39,79±9,12 yıl olup, büyük çoğunluğunu kadınlar (%78,6), evli bireyler (%90,5) ve ev hanımları (%71,4) oluşturdu. Katılımcıların ortalama bakım verme süresi 6,21±4,77 yıl olarak belirlendi. Korelasyon analizi sonucunda, Pelvik Taban Etkilenim Ölçeği-Kısa Form ile Zarit Bakıcı Yükü Ölçeği arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı ilişki saptandı (r=0,399; p=0,009). Ayrıca Ürogenital Distres Envanteri-Kısa Form ile Pelvik Taban Etkilenim Ölçeği-Kısa Form arasında güçlü düzeyde pozitif ve anlamlı ilişki bulundu (r=0,588; p<0,001). Ürogenital Distres Envanteri-Kısa Form ile Yorgunluk Şiddet Ölçeği arasında da pozitif ve anlamlı ilişki gözlendi (r=0,371; p=0,016). Buna karşın diğer parametreler arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı (p>0,05).

Sonuç: Sonuç olarak, özel gereksinimli bireylere bakım verenlerde pelvik taban etkileniminin artması bakıcı yükü ile ilişkili olabilir. Ayrıca pelvik taban disfonksiyonuyla ilişkili semptomlardaki artışın pelvik taban etkilenimi ve yorgunluk şiddeti ile ilişkili bulunması, bakım verenlerin pelvik taban sağlığının fiziksel ve psikososyal yüklenme ile bağlantısını düşündürmektedir. Bu nedenle bakım verenlerin değerlendirilmesinde pelvik taban semptomlarının da göz önünde bulundurulması ve gerekli durumlarda destekleyici yaklaşımların planlanması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bakım yükü, Pelvik taban disfonksiyonu, Uyku kalitesi, Yorgunluk

Sözel Bildiri

BİTKİSEL DROG OLARAK KULLANILAN *STYRAX OFFİCİNALİS* L. YAPRAKLARININ ANATOMİK VE FENOLİK KOMPOZISYONU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ[1]

Gülsen KENDİR*, Ayşe SIDAL*

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Farmasötik Botanik Anabilim Dalı, 32200 Isparta, Türkiye. gulsenkendir@sdu.edu.tr, aysesidall06@gmail.com*

ÖZET

Giriş: *Styrax officinalis* L. (Ayıfındığı, Tespih çalısı), Styracaceae familyasına ait bir bitki olup Akdeniz Havzası'nın ılıman ve kurak bölgelerinde doğal olarak yayılış göstermektedir. Bitkinin çeşitli kısımları, antik çağlardan bu yana geleneksel tıpta birçok hastalığın tedavisinde yaygın olarak kullanılmaktadır.

Amaç: Bu çalışmada ülkemizde yaygın olarak yetişen ve tıbbi amaçlarla kullanılan *S. officinalis* yapraklarının tanımlanmasında rol oynayan karakteristik anatomik elemanların belirlenmesi ile fenolik kompozisyonunun tayin edilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Gölgede ve oda sıcaklığında kurutulduktan sonra toz drog haline getirilen yapraklardan, reaktifler kullanılarak preparatlar hazırlanmıştır. Hazırlanan preparatlar ışık mikroskobu altında incelenmiş ve saptanan karakteristik anatomik elemanlar kayıt altına alınmıştır. *S. officinalis* yaprak örneklerinden hazırlanan metanol ekstresinde fenolik bileşiklerin kalitatif ve kantitatif analizi ise LC-MS/MS yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Karakteristik anatomik elemanlar olarak lamina enine kesiti, üst epiderma ile palizat parenkiması, druzlar ve basit kristaller, alt epiderma ve kütikula kırışıklıkları, alt epidermada anomositik stoma, yıldız ve şamdan şekilli örtü tüyleri, iletim demetleri ile basit kristaller ve petiolde kollenkima belirlenmiştir. Fenolik kompozisyonun analizi sonucunda rutin (144.7085 µg/g ekstre) ana bileşik olarak saptanırken, bunu kateşin (25.5536 µg/g ekstre) takip etmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Yapılan çalışma sonucunda bitkisel drog olarak kullanılan yaprakların teşhisini mümkün kılabilecek karakteristik anatomik elemanlar saptanarak ortaya konmuştur. Fenolik kompozisyon analizinde rutinin ana bileşik olarak belirlenmesi ve bu bileşiğin bilinen çeşitli farmakolojik özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, *S. officinalis* yapraklarının potansiyel biyolojik aktivite açısından değerli bir doğal kaynak olabileceği sonucuna varılmıştır.

[1]Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Styrax officinalis*, Yaprak, Anatomi, Fenolik Kompozisyon

Sözel Bildiri

PEDİATRİK ONKOLOJİ BAKIMINDA YENİLİKÇİ BİR YAKLAŞIM OLARAK YAPAY ZEKA: FIRSATLAR VE ETİK ZORLUKLAR

Meltem GÜRCAN*

** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Antalya, Turkey, meltemgurcan@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Son yıllarda sağlık alanında yaşanan dijital dönüşüm, özellikle onkoloji bakımında büyük miktarda klinik verinin üretilmesine ve kullanılmasına olanak sağlamıştır. Bu gelişmeler doğrultusunda yapay zekâ teknolojileri, kanser bakımının farklı aşamalarında giderek daha fazla kullanılmaya başlamıştır.

Amaç: Bu derleme niteliğindeki özetin amacı, pediatrik kanser bakımında yapay zekâ kullanım alanlarını, sağladığı potansiyel avantajları ve karşılaşılan sınırlılıkları incelemektir.

Yöntem: Bu derleme, literatürdeki mevcut kanıtları geleneksel bir yaklaşımla analiz ederek konuyla ilgili yürütülen araştırmalardan elde edilen bulguları özetlenmektedir.

Bulgular: Yapay zekâ temelli sistemler pediatrik onkolojide özellikle erken tanı, tedavi planlama, klinik karar destek sistemleri ve hasta güvenliğinin artırılması gibi alanlarda önemli fırsatlar sunmaktadır. Büyük veri setlerini hızlı bir şekilde analiz edebilme kapasitesi sayesinde yapay zekâ, görüntüleme ve genomik verilerin yorumlanmasını kolaylaştırarak daha doğru ve hızlı tanı konulmasına katkı sağlayabilmektedir. Bunun yanı sıra tedavi süreçlerinin izlenmesi, bireyselleştirilmiş tedavi yaklaşımlarının geliştirilmesi ve klinik kararların desteklenmesi gibi alanlarda sağlık profesyonellerine destek sunmaktadır. Pediatrik onkoloji hemşireliği açısından değerlendirildiğinde yapay zekâ uygulamaları; bakım süreçlerinin izlenmesi, hasta güvenliğinin artırılması ve bakım kalitesinin geliştirilmesi açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Bununla birlikte yapay zekâ kullanımına ilişkin bazı önemli sınırlılıklar ve etik tartışmalar da bulunmaktadır. Veri güvenliği, hasta mahremiyeti, algoritmik yanlılık, teknolojik altyapı eksiklikleri ve sağlık profesyonellerinin bu sistemleri kullanmaya yönelik bilgi ve beceri gereksinimi başlıca sorunlar arasında yer almaktadır. Ayrıca yapay zekâ sistemlerinin klinik kararlarda tamamen insan faktörünün yerini alamayacağı ve sağlık profesyonellerinin klinik değerlendirmeleriyle birlikte kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Sonuç olarak yapay zekâ, pediatrik kanser bakımında tanı, tedavi ve bakım süreçlerini destekleyerek sağlık hizmetlerinin etkinliğini artırma potansiyeline sahiptir. Ancak bu teknolojilerin güvenli, etik ve etkili bir şekilde kullanılabilmesi için sağlık profesyonellerinin eğitimi, uygun altyapının sağlanması ve klinik uygulamalara yönelik daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ, Pediatrik onkoloji, Kanser bakımı, Hemşirelik, Dijital sağlık.

Sözel Bildiri

KAHRAMANMARAŞ MERKEZLI 6 ŞUBAT DEPREMLERININ AFET YÖNETIMI PERSPEKTIFINDEN 11 İL ÜZERINDEN VAKA ANALIZI

***Ebru YOLDAŞ, **Mümin POLAT**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı, ebru5128@icloud.com*

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, mpolat@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışma, Kahramanmaraş merkezli depremleri afetlerde; afet yönetimi perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma boyunca bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirme yapılmış olup; deprem öncesi hazırlık süreçleri, kriz anındaki müdahale faaliyetleri ve afet sonrası iyileştirme politikaları bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmiştir ve eksik görülen yerler tespit edilmiştir. Ayrıca Türkiye'de uygulanan afet yönetim sistemi, Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) ve İl Afet Risk Azaltma Planları (İRAP) kapsamında yürütülen planlama süreçleri analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında deprem öncesi hazırlıkların yeterliliği, yapı denetim süreçleri, imar politikaları ve toplumsal farkındalık düzeyi ele alınmış; kriz anında gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası müdahaleler değerlendirilmiştir. Afet sonrasında kurulan çadır ve konteyner kentler, yapılan ekonomik destekler, hasar tespit çalışmaları ve yeniden yapılandırma faaliyetleri analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, afet yönetiminde yalnızca müdahale aşamasının önemini değil, aynı zamanda risk azaltma ve hazırlık süreçlerinin de kritik öneme sahip olduğunu göstermekte ve afeti bütünleşik bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle yapı denetim sisteminin güçlendirilmesi, kentsel dönüşüm çalışmalarının hızlandırılması ve afetlere dayanıklı yerleşim alanlarının planlanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak Kahramanmaraş depremleri, Türkiye'de afet yönetim sisteminin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini, afetlerin multidisipliner bir bakış açısıyla ele alınması ve politikaların bu yönde olması gerektiğini bir kez daha göstermiştir. Afetlere karşı dirençli toplumlar oluşturabilmek için kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, risk azaltma politikalarının etkin biçimde uygulanması, bireylerin bilinçlendirilmesi ve bütüncül iyileştirme stratejilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kahramanmaraş depremleri, deprem, afet yönetimi, afet müdahale süreci, yeniden yapılanma

Sözel Bildiri

AMELİYATHANEDE ACİL DURUM YÖNETİMİ

Dilber Direkçi[1], Şevket Başarır[2]
[1]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Ameliyathane Hizmetleri Programı, Antalya, Türkiye, 241103039std@antalya.edu.tr
[2]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Ameliyathane Hizmetleri Programı, Antalya, Türkiye, sevket.basarir@antalya.edu.tr

ÖZET

Ameliyathaneler, ileri teknoloji kullanılan ve hasta güvenliğinin en kritik olduğu sağlık birimleri arasında yer almaktadır. Cerrahi işlemler sırasında gelişebilecek ani komplikasyonlar nedeniyle ameliyathane ekibinin acil durumlara karşı hazırlıklı olması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı ameliyathanede acil durum yönetiminin önemini ve cerrahi süreçte kriz yönetimini etkileyen temel faktörleri incelemektir.

Bu çalışma literatür taramasına dayalı tanımlayıcı bir derleme niteliğindedir. Ameliyathanede acil durum yönetimi, ekip koordinasyonu, iletişim ve güvenlik protokolleri ile ilgili uluslararası rehberler ve akademik çalışmalar incelenmiştir.

Cerrahi süreç sırasında kardiyak arrest, anafilaktik reaksiyon, masif kanama, malign hipertermi ve solunum yetmezliği gibi yaşamı tehdit eden acil durumlar ortaya çıkabilmektedir. Bu tür durumlarda ekip üyelerinin görev ve sorumluluklarının önceden belirlenmiş olması, ekip içi iletişimin güçlü olması ve standart protokollerin uygulanması müdahalenin etkinliğini artırmaktadır. Ayrıca acil müdahale ekipmanlarının düzenli olarak kontrol edilmesi ve ameliyathane personelinin sürekli eğitim programlarına katılması hasta güvenliğini güçlendirmektedir.

Ameliyathanede acil durum yönetimi; ekip çalışması, etkili iletişim, standart protokoller ve sürekli eğitim ile desteklenmesi gereken çok yönlü bir süreçtir. Simülasyon temelli eğitimler ve disiplinler arası iş birliği, sağlık ekiplerinin kriz durumlarına daha hızlı ve etkili müdahale edebilmesini sağlamaktadır. Bu uygulamalar cerrahi güvenliğin artırılmasına ve hasta sonuçlarının iyileştirilmesine önemli katkılar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ameliyathane, Acil Durum Yönetimi, Hasta Güvenliği, Cerrahi Ekip Çalışması

Sözel Bildiri

MİNİMAL İNVAZİV CERRAHİ: LAPAROSKOPİK VE ROBOTİK YAKLAŞIMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ezel Orak[1], Şevket Başarır[2]

[1]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Ameliyathane Hizmetleri Programı, Antalya, Türkiye, 241103035std@antalya.edu.tr

[2]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Ameliyathane Hizmetleri Programı, Antalya, Türkiye, sevket.basarir@antalya.edu.tr

ÖZET

Minimal invaziv cerrahi teknikleri açık cerrahiye kıyasla daha küçük insizyonlar, daha az postoperatif ağrı, daha kısa hastanede kalış süresi ve daha hızlı iyileşme gibi önemli avantajlar sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı minimal invaziv cerrahi kapsamında kullanılan laparoskopik ve robotik cerrahi yaklaşımlarının avantajlarını ve sınırlılıklarını değerlendirmektir.

Bu çalışma literatür taramasına dayalı tanımlayıcı bir derleme niteliğindedir. Minimal invaziv cerrahi teknikleri ile laparoskopik ve robotik cerrahi yöntemlerinin teknik özellikleri, avantajları ve sınırlılıkları hakkında yayımlanmış akademik çalışmalar incelenmiştir.

Laparoskopik cerrahi minimal invaziv cerrahinin en yaygın uygulanan yöntemlerinden biridir ve uzun yıllara dayanan klinik deneyimle güvenilirliği kanıtlanmıştır. Bununla birlikte iki boyutlu görüntüleme sistemleri ve sınırlı enstrüman hareketi bazı operasyonlarda teknik zorluklara yol açabilmektedir. Robotik cerrahi sistemleri ise üç boyutlu yüksek çözünürlüklü görüntüleme, titreşim eliminasyonu ve çok eklemli enstrümanlar sayesinde cerraha daha geniş hareket kabiliyeti sağlamaktadır. Bu özellikler özellikle dar anatomik alanlarda daha hassas cerrahi müdahalelerin yapılmasına olanak tanımaktadır. Ancak robotik cerrahinin yüksek maliyetleri önemli sınırlılıklar arasında yer almaktadır.

Laparoskopik ve robotik cerrahi yöntemleri minimal invaziv cerrahinin temel prensiplerini paylaşmaktadır. Cerrahi yöntemin seçimi hasta özellikleri, cerrah deneyimi ve sağlık kurumunun teknik altyapısına bağlı olarak belirlenmelidir. Gelecekteki teknolojik gelişmeler ve maliyet-etkinlik analizleri hangi yöntemin hangi hasta gruplarında daha avantajlı olduğunu daha net ortaya koyacaktır.

Anahtar Kelimeler: Minimal İnvaziv Cerrahi, Laparoskopik Cerrahi, Robotik Cerrahi, Cerrahi Teknolojiler

Sözel Bildiri

DEPREM SONRASI KONTEYNER KENTTE YAŞAYAN 5-10 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN GIDA GÜVENCESİ VE ULTRA İŞLENMİŞ BESİN TÜKETİMİNİN SAPTANMASI

Ümran Türkücü*, Müge Yılmaz**
**Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kayseri, Türkiye*
umrantrkc46@gmail.com

***Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Kayseri, Türkiye*
muyilmaz@erciyes.edu.tr

ÖZET

Giriş: Depremlerin yıkıcı etkisi gıda güvencesizliğine neden olarak kişilerin beslenme alışkanlıklarını değiştirmektedir. Bu durum çocukların ultra işlenmiş besin (UİB) tüketimini artırabilmektedir.
Amaç: Bu kesitsel araştırmanın amacı; depremzede çocuklarda gıda güvencesinin ve ultra işlenmiş besin tüketiminin saptanarak çocukların büyüme ve gelişimi üzerine etkisinin belirlenmesidir.
Yöntem: Araştırma Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde Temmuz-Ağustos 2025 tarihlerinde deprem sonrası kurulan konteyner kentte, 5-10 yaşlarında 204 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri anket aracılığıyla çocukların ebeveynleriyle yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Sosyodemografik özellikleri, beslenme alışkanlıkları besin tüketim sıklıkları ve 24 saatlik besin tüketimleri kaydedilmiştir. Çocukların antropometrik ölçümleri yapılmıştır. Dünya Sağlık Örgütü referanslarına göre değerlendirilmiştir. Gıda Güvensizliği Deneyimi Ölçeği (The Food Insecurity Experience Scale, FIES-SM) uygulanmıştır. Ultra işlenmiş besinler NOVA sınıflamasına göre belirlenmiştir. Günlük tüketilen enerji ve besin ögeleri miktarları Bebis programıyla hesaplanmıştır. UİB'den gelen günlük enerji miktarı belirlenmiş ve tertillere ayrılmıştır. Veriler SPSS 27.0 programıyla analiz edilmiştir. P<0,05 istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.
Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 7,99±1,72 yıl olup, %52,0'si kızdır. Annelerin %61,8'i ortaokul ve altı eğitim düzeyine sahiptir. Ailelerin %71,6'sının aylık geliri asgari ücret ve altındadır. Katılımcılar ortalama 2,23±0,39 yıldır konteynerde yaşmaktadırlar. Ebeveynlerin %75,5'i besin hazırlama-saklama alanını yeterli bulmamaktadır. Çocukların %27,5'inin gıda güvencesi vardır. Orta-şiddetli gıda güvencesizliği deneyimleyen grupta hafif şişmanların oranı (%41,2) gıda güvenceli gruptan anlamlı olarak daha yüksektir (P < 0,05). Hafif gıda güvencesizliği deneyimleyenlerde obezlerin oranı (%19,0) orta-şiddetli gıda güvencesizliği deneyimleyenlere göre (%4,7) anlamlı derecede daha yüksektir. En yüksek UİB tüketen tertilde (Q3) olan çocuklarda annesi ilkokul mezunu olanların oranı (%14,3) Q1 (%36,9) ve Q2 (%26,2) tertilinde bulunanlara göre anlamlı düzeyde düşüktür. Ultra işlenmiş besinlerden gelen enerji miktarı gıda güvencelilerde (502,82±306,11 kkal) ve orta-şiddetli gıda güvencesizliği deneyimleyenlerde (477,45±296,69 kkal), hafif gıda güvencesizliği deneyimlerden (376,89±260,32 kkal) anlamlı derecede yüksektir (P= 0,046). Gıda güvencesizliği deneyimi ile UİB'den gelen karbonhidrat alım oranı arasında ise pozitif yönde anlamlı korelasyon bulunmuştur (r= 0,161, P= 0,027). Ultra işlenmiş besinleri fazla tüketen Q2 ve Q3 tertillerindeki çocuklarda kısa ve çok kısa boy oranı ile uzun ve çok uzun boy oranı daha yüksektir. Ultra işlenmiş besinleri en az tüketen Q1 tertilinde ise normal boy uzunluğundakilerin oranı daha yüksektir.
Tartışma ve Sonuç: UİB tüketimi, gıda güvencesizliği deneyimi ile ilişkilidir ve bu durum çocukların gelişimini etkilemektedir. Bu bulguların genellenebilmesi için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.
Anahtar Kelimeler: Çocukluk Çağı, Deprem, Gıda Güvencesi, Ultra İşlenmiş Besin

Sözel Bildiri

ENDODONTİK OLARAK TEDAVİ EDİLMİŞ DİŞLERİN REHABİLİTASYONUNDA ENDOKURONLARIN ROLÜ: SONLU ELEMANLAR ANALİZİ TEMELİNDE MEVCUT DURUM VE GELECEĞE YÖNELİK PROJEKSİYONLAR

Hakan AYDIN

**Antalya Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, www.hakanaydin@antalya.edu.tr*

ÖZET

Endokuronlar, özellikle mandibular molar dişler gibi arka grup dişlerde aşırı koronal doku kaybı olduğu vakalarda başvurulan ve geleneksel post-kor ile tam kuron restorasyonlarına alternatif olarak geliştirilmiş monoblok yapılardır. Pulpa odası boşluğundan retansiyon sağladıkları için diş dokusunu koruyabilir, klinik uygulamada kolaylık sunar ve post yerleştirilmesinin riskli olduğu eğimli kök kanallarında güvenli bir seçenek sağlamaktadır. Sonlu Elemanlar Analizi (SEA), diş dokuları gibi karmaşık biyomekanik yapıların çiğneme kuvvetlerine karşı davranışlarını incelemek için fiziksel modellerin "mesh" adı verilen binlerce küçük parçaya bölündüğü sayısal bir yöntemdir. SEA modelleme sürecinde sınır koşullarının doğru tanımlanması ve mesh hassasiyeti, restorasyon ve çevre dokular arasındaki yük iletiminin doğru hesaplanması açısından temel öneme sahiptir. SEA çalışmaları; materyal türü, preparasyon tasarımı ve yükleme koşulları gibi değişkenlerin endokuron başarısı üzerindeki etkilerini non-invaziv bir şekilde değerlendirir. Araştırmalar, elastisite modülü ile stres iletimi arasında doğrudan bir bağ olduğunu göstermekte; yüksek elastiklik modülüsüne sahip rijit materyaller restorasyonda daha fazla stres tutarken dentin üzerindeki yükü azaltabilir. Lityum disilikat seramikler, biyomekanik özellikleri ve dentine uygun stres dağılımı sayesinde endokuron restorasyonlarda sıklıkla altın standart olarak kabul edilmektedir. Yeni nesil PEKK yüksek performanslı polimerleri ise dentine yakın elastisite modülüyle şok emici bir özellik gösterip kırılma riskini azaltabilir. Monolitik zirkonya restorasyonları ise en yüksek yük taşıma kapasitesine sahip olarak öne çıkar. Preparasyon geometrisinde bitim hattı tasarımı (butt-joint, omuz veya bevel), pulpa odası uzantısı derinliği ve ferrule etkisi kritik parametrelerdir. SEA verileri, oblik yüklemelerin restorasyon ara yüzeyinde ve bitim hatlarında aksiyel kuvvetlere oranla daha yüksek stres konsantrasyonu yarattığını, bunun da debonding riskini artırdığını ortaya koymaktadır. Analizlerde "von Mises" stres değerleri genel materyal yorgunluğunu; "maksimum prensipal stresler" ise seramik ve mine gibi gevrek yapılardaki çekme gerilimlerini ifade eder. SEA sonuçları sıkça Weibull analizi ile desteklenerek sistemin farklı yük seviyelerinde uzun vadeli hayatta kalma olasılıkları istatistiksel olarak değerlendirilir. Bununla birlikte, genellikle homojen ve izotropik materyal varsayımları gibi sınırlılıklar nedeniyle SEA ile elde edilen veriler, *in-vitro* testler ve klinik çalışmalar ile doğrulanmalıdır. Sonuç olarak SEA, endokuron tasarımını optimize etmek ve klinik öncesi biyomekanik riskleri belirlemede değerli bir dijital araştırma aracıdır.

Anahtar Kelimeler: Endokuron, Sonlu Elemanlar Analizi, Stres Dağılımı, Biyomekanik, CAD-CAM

Sözel Bildiri

KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİ İLE MENSTRÜEL SEMPTOMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİ

Simay ATICI*, Rasmi MUAMMER**

**Yeditepe Üniversitesi, Sinirbilim Doktora Programı, İstanbul, Türkiye, simay.atici@yeditepe.edu.tr*

***Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, rasmi.muammer@yeditepe.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Dismenore genç kadınlarda sık görülen jinekolojik sorunlardan biridir ve günlük yaşam aktivitelerini olumsuz etkileyebilmektedir. Fiziksel aktivitenin menstrüel semptomlar üzerindeki etkisi literatürde tartışmalı olup farklı sonuçlar bildirilmektedir. Bu çalışmanın amacı, kadın üniversite öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyi ile menstrüel özellikler, dismenore ve premenstrüel sendrom arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte planlanan bu çalışmaya, Yeditepe Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde öğrenim gören 18–25 yaş arası 52 kadın öğrenci dahil edildi. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ve menstrüel özellikleri yapılandırılmış bir anket aracılığıyla değerlendirildi. Ağrı şiddeti Görsel Analog Skala (VAS), fiziksel aktivite düzeyi Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (IPAQ) ve premenstrüel sendrom Premenstrüel Sendrom Ölçeği (PMSS) ile değerlendirildi. İstatistiksel analizler SPSS 21 programı kullanılarak gerçekleştirildi ve anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 21,83±1,21 yıl idi. Katılımcıların %94,2'si dismenore bildirdi. Ağrı şiddeti en sık orta düzeyde (%51,9) rapor edildi. Katılımcıların %55,8'i menstrüel ağrı nedeniyle analjezik kullandığını belirtti. Ağrı şiddeti ile analjezik kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı ($p=0,01$). Buna karşın fiziksel aktivite düzeyi ile menstrüel ağrı şiddeti ve premenstrüel sendrom arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadı ($p>0,05$). Bununla birlikte bulgular, üniversite öğrencilerinde dismenorenin oldukça yaygın olduğunu ve menstrüel ağrının günlük yaşamı etkileyebilecek önemli bir sağlık sorunu olduğunu göstermektedir.

Sonuç: Çalışmanın sonuçları, kadın üniversite öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyi ile dismenore ve premenstrüel sendrom arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermektedir. Bununla birlikte dismenorenin yüksek prevalansta görülmesi, genç kadınlarda menstrüel semptomların önemli bir sağlık sorunu olmaya devam ettiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, menstrüel semptomların yönetiminde fiziksel aktivitenin tek başına belirleyici bir faktör olmayabileceğini ve farklı biyolojik, davranışsal ve yaşam tarzı faktörlerinin de değerlendirilmesi gerektiğini düşündürmektedir. Daha geniş örneklem grupları ile yapılacak çalışmalar, fiziksel aktivite ve menstrüel sağlık arasındaki ilişkinin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dismenore, fiziksel aktivite, menstrüel siklus, premenstrüel sendrom

Sözel Bildiri

İSHALLİ BUZAĞILARDA BAZI VİRAL, BAKTERİYEL VE PARAZİTER ETKEN VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI

Kamil ATLI[*], Hasbi Sait SALTIK[*], Fatma Selcan AKTÜRK[**], Sevinç KANT*, Yakup Sinan ORTA[*], Mehmet Recai YILMAZ[*], İbrahim Oğuz GAYAKER*, Mehmet KALE[*], Kevser Nur EVCİL*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Viroloji ABD, Burdur, Türkiye, kevsernurevcl@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu İlk ve Acil Yardım Programı, Burdur, Türkiye, sakturk@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Hayvanları etkileyen ruminant ishalleri (neonatal diyareleri), buzağılarda ağırlık kaybı ve ölümlere neden olarak hayvancılık endüstrisinde ekonomik kayıplara yol açmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı; Ülkemizin farklı bölgelerinde halk elinde bulunan aşılanmamış 0-6 ay yaş aralığında, farklı ırk ve cinsiyetteki ishalli buzağıların gaita örneklerinde bazı önemli viral, bakteriyel ve paraziter etken varlığının araştırılmasıdır.

Yöntem: Bu çalışma 2023-2026 yılları arasında ülkemizin farklı bölgelerinden özel bir laboratuvara gelen aşılanmamış 0-6 aylık yaş aralığındaki 88 adet ishalli buzağının gaita örnekleri Rotavirus, Coronavirus, *Escherichia coli*, *Cryptosporidium parvum* antijen (Ag) varlığı ELISA testi ile incelendi.

Bulgular: Araştırmada incelenen 88 gaita örneğinin 53 adedinde (%60.22) antijen varlığına rastlandı. Yapılan sınıflandırmada; 12 hayvanda (%13.63) Rotavirus (Ag), 2 hayvanda (%2.27) Coronavirus (Ag), 1 hayvanda (%1.13) *Escherichia coli* (Ag) ve 38 hayvanda (%43.18) *Cryptosporidium parvum* (Ag) pozitif bulundu. 0-15 gün yaş aralığında %36.36 (32 adet), 1-3 ay yaş aralığında %12.50 (11 adet), 4-6 ay yaş aralığında %11.36 (10 adet) antijen varlıkları belirlendi.

Tartışma ve Sonuç: Yapılan değerlendirmede ishalli buzağılarda *Cryptosporidium parvum* ve Rotavirus enfeksiyonlarının ön planda olduğu, bu iki etkenin daha çok 0-15 gün yaş aralığında tek veya ikili enfeksiyon şeklinde yer aldığı tespit edildi. Bu hayvanların gerek anne karnında Rotavirus+Coronavirus+*Escherichia coli* koruyucu aşılarının yapılmamasınından gerek doğum sonrası buzağılarda barınma ve beslenme koşullardaki hijyen yetersizliğinden kaynakladığı sonucuna varıldı.

Anahtar Sözcükler: Antijen, Rotavirus, Coronavirus, *Escherichia coli*, *Cryptosporidium parvu,* İshalli Buzağı.

Sözel Bildiri

GENETİK HASTALIKLAR TANI VE DEĞERLENDİRME MERKEZİ LABORATUVARLARINDA SİSTEMATİK RİSK YÖNETİMİ:TS EN ISO 15189: 2023 STANDARDI VE SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI-HASTANE 6.1 ODAKLI BİR MODEL YAKLAŞIMI

Nadide KOÇ*, Vahide BAYRAKAL, A. Hüseyin BASKIN*****

*Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye. nadide.koc@ogr.deu.edu.tr

**Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye. vahide.bayrakal@deu.edu.tr

***Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye,

Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye. huseyin.baskin@deu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Sağlıkta kalite geliştirme ve akreditasyon süreçlerinde sağlıkta sistematik risk yönetimi; hasta ve çalışan güvenliğini tehdit edebilecek "ramak kala" olayların belirlenmesi, analiz edilmesi ve düzeltici-önleyici-iyileştirici etkinliklerin (DÖNİYE) planlanması-uygulanması-kontrol edilmesi süreçlerini kapsamaktadır. Tıbbi laboratuvarlarda sistematik risk analizleri, pre-analitik-analitik ve post-analitik laboratuvar süreçlerinde ortaya çıkabilecek olası risklerin önlenmesi veya azaltılmasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Sağlıkta Kalite Standartları (SKS-Hastane 6.1), tıbbi laboratuvarlarda yürütülen tüm hizmetlerde potansiyel risklerin sistematik olarak analiz edilmesini vurgulamaktadır.

Amaç: Bu araştırmanın amacı, TS EN ISO 15189:2023 Tıbbi Laboratuvarlarda Kalite ve Yeterlilik İçin Gereklilikler Standardı ve SKS-Hastane 6.1 çerçevesinde, Özel Gentan Genetik Hastalıklar Değerlendirme Merkezi'nde hasta ve çalışan güvenliğini esas alarak iş akışlarını incelemek, olası riskleri çalışanlarla birlikte ve belirlenen risklerin istenmeyen sonuçlara dönüşmesini önlemek için sağlıkta risk yönetimi yapılmasıdır.

Yöntem: Özel Gentan Genetik Hastalıklar Değerlendirme Merkezinden, araştırma kurum izni alınmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan 2024/33-16 karar numarası ile etik onay alınmıştır. Birinci toplantı, birim çalışanlarına konu ile ilgili "bilgi eşitlemesi" sunumu yapılması ve sunum üzerinde konuşulması ve birim çalışanlarının görev yetki ve sorumluluklarının incelenmesi gündemi ile yapılmıştır. İkinci toplantıda birim çalışanları ile iş akışları incelenmiş ve iş akışı sırasında karşılaşılan olası riskler (ramak kala olaylar) belirlenmiştir.

Bulgular: Toplantılar sonucunda; laboratuvarın preanalitik-analitik ve postanalitik süreçleri çalışanlarla incelenmiş ve preanalitik ve analitik süreçlerde olası riskler (ramak kala olaylar) belirlenmiştir.
Tartışma: Toplantılar sonucunda laboratuvar hatalarının ağırlıkla preanalitik süreçte olduğu belirlenmiştir. Kimliklendirme ve numune kabul süreçlerinde belirlenen riskler (ramak kala olaylar), TS EN ISO 15189:2023 Tıbbi Laboratuvarlarda Kalite ve Yeterlilik İçin Gereklilikler Standardı ve SKS-Hastane 6.1 çerçevesinde zorunlu olan doğrulanabilir süreç ve yazılı prosedür gerekliliklerinin önemini doğrulamaktadır. Preanalitik ve analitik süreçlerdeki risklerin kontrolü için standart çalışma prosedürleri ve kalite kontrol mekanizmalarının etkin uygulanmasının zorunluluk olduğu sonucuna varılmıştır.
Sonuç: Genetik laboratuvarlarında riskler preanalitik süreçte kritik seviyede karşımıza çıkabilir. Preanalitik süreçlerdeki risklerin SKS ve TS EN ISO 15189: 2023 standardı uyarınca yönetilebilmesi için düzenli olarak sistematik risk analizlerin yapılması, analizlerin sonucunda saptanan DÖNİYEler ile risklerin kontrol altında tutulması gereklidir. Düzenli personel eğitimi, analiz edilen bu süreçlerde hasta güvenliğinin ortak sorumluluk olarak kabul edilmesi ve kalite yönetim sistemi kültürünün içselleştirilmesi yönünden de gerekli görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sistematik Risk analizi, Preanalitik süreç, Analitik süreç TS EN ISO 15189, SKS-Hastane 6.1, Hasta güvenliği, Laboratuvar kalite yönetimi.

Sözel Bildiri

BACTERIA-DERIVED RECOMBINANT INTERFERON-GAMMA PRODUCTION AND IN VITRO EFFICACY AGAINST *Equine herpesvirus-1* INFECTION

İlker Şahinkesen[1*], Veysel Soydal Ataseven[2], Seval Bilge-Dağalp[3*]

[1] *Department of Vaccine Technology, Vaccine Institute, Hacettepe University, Ankara 06100, Türkiye, ilkersahinkesen68@gmail.com*

[2] *Department of Virology, Faculty of Veterinary Medicine, Hatay Mustafa Kemal University, Hatay 31040, Türkiye, soydalata@hotmail.com*

[3] *Department of Virology, Faculty of Veterinary Medicine, Ankara University, Ankara 06070, Türkiye, dagalp@ankara.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Equine herpesvirus type 1 (EHV-1) is a significant viral pathogen in horses, responsible for respiratory disease, abortion, and neurological complications.

Aim: Current vaccines offer limited protection against EHV-1. In this study, the *in vitro* antiviral activity of recombinant human interferon-gamma (rhIFN-γ), produced in a bacterial expression system, was evaluated against EHV-1 infection in equine dermal (ED) cells.

Methods: The human IFN-γ gene was cloned into a pET vector, expressed in *Escherichia coli*, and purified *via* affinity chromatography. Cells were treated with varying concentrations of rhIFN-γ and subsequently challenged with EHV-1. Cytotoxicity was assessed using the 3-(4,5-Dimethylthiazol-2-yl)-2,5-diphenyltetrazolium bromide (MTT) assay, and viral replication was monitored through cytopathic effect (CPE) observations and 50% tissue culture infective dose ($TCID_{50}$) titration.

Results: The results showed that rhIFN-γ reduced EHV-1-induced CPE in a dose-dependent manner, with the strongest antiviral effects observed at 200 and 400 ng/mL. Moreover, IFN-γ treatment significantly improved cell viability ($p < 0.05$) compared to infected controls.

Discussion and Conclusion:These findings suggest that bacterially produced rhIFN-γ exhibits both antiviral and cytoprotective effects *in vitro* and may represent a promising candidate for the development of novel antiviral strategies targeting EHV-1 infections in horses.

Keywords: EHV-1, interferon-gamma, antiviral effect, recombinant protein, cell culture

Sözel Bildiri

INCORPORATION OF KOMBUCHA IN MEAT AND EDIBLE COATING TO IMPROVE THE QUALITY AND SHELF LIFE OF COOKED GROUND BEEF DURING REFRIGERATED STORAGE

Eylül Ecem BÜLBÜL[*], Birol KILIÇ[*], Azim ŞİMŞEK[**], Melis YILDIZ[*]

[*]*Suleyman Demirel University, Faculty of Engineering and Natural Sciences, Department of Food Engineering, 32260, Isparta, Türkiye, eylulecem96@icloud.com, birolkilic@sdu.edu.tr, melisyildiz@sdu.edu.tr*

[**]*Isparta University of Applied Sciences, Egirdir Vocational School, Department of Food Processing, 32500, Isparta, Türkiye, azimsimsek@isparta.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Natural ingredients are increasingly preferred in meat processing, and fermented products such as kombucha are being studied for their potential to improve product stability and quality.

Aim: This study investigated the effects of kombucha incorporation at different levels (5% and 10%) into ground beef and edible coatings on the oxidative stability, microbial quality, and physicochemical properties of cooked ground beef stored under refrigeration for 15 days.

Methods: Kombucha produced from green tea was evaluated before and after fermentation for total phenolic content (TPC), 1,1-diphenyl-2-picrylhydrazyl (DPPH) radical scavenging activity, and ferric reducing antioxidant power (FRAP). Cooked ground beef containing 5% or 10% kombucha in meat and/or coating material was evaluated for physicochemical properties, lipid oxidation (thiobarbituric acid reactive substances; TBARS and lipid hydroperoxide; LPO), texture profile, and microbial loads during refrigerated storage.

Results: Kombucha showed higher TPC and FRAP values and a lower DPPH value after fermentation compared to before fermentation ($P<0.05$). Increasing kombucha levels in ground beef increased cooking loss, protein and fat contents, but reduced moisture ($P<0.05$). Kombucha addition decreased pH and redness values, whereas its incorporation into edible coatings promoted pH stability throughout storage. Hardness, adhesiveness, and chewiness increased with kombucha addition ($P<0.05$), while microbial loads showed no significant differences among treatments. The uncoated control exhibited the highest TBARS and LPO values, whereas samples containing 10% kombucha showed the lowest oxidation levels ($P<0.05$). Although coating alone significantly reduced oxidation, its antioxidant effects were significantly enhanced when combined with kombucha ($P<0.05$).

Discussion and Conclusion: The results suggest that kombucha, particularly when incorporated directly into the meat matrix, has the potential to enhance oxidative stability during refrigerated storage.

Keywords: Kombucha, Cooked Ground Beef, Oxidative Stability, Shelf Life, Quality Properties

Sözel Bildiri

INFLUENCE OF CAPER (*Capparis spinosa*) POWDER ON ENHANCING STORAGE STABILITY AND QUALITY TRAITS OF FERMENTED SAUSAGES (SUCUK)

Birol KILIÇ[*] Azim ŞİMŞEK[**], Melis YILDIZ[*]

[*]*Suleyman Demirel University, Faculty of Engineering and Natural Sciences, Department of Food Engineering, 32260, Isparta, Türkiye, birolkilic@sdu.edu.tr, melisyildiz@sdu.edu.tr,*

[**]*Isparta University of Applied Sciences, Egirdir Vocational School, Department of Food Processing, 32500, Isparta, Türkiye, azimsimsek@isparta.edu.tr*

ABSTRACT

Background: The use of plant-based ingredients as functional fat replacers in fermented meat products has attracted increasing interest due to their potential technological and bioactive properties.

Aim: This study aimed to investigate the impact of caper powder (CP) as a fat replacer on the physicochemical, microbiological, textural, and sensory properties of sucuk throughout ripening and storage period.

Methods: CP was incorporated into sucuk formulations at levels of 2%, 4%, and 6% as a fat replacer. Samples were ripened for 7 days and then stored at 4°C for 30 days. Proximate composition, salt, weight loss, pH, water activity (a_w), thiobarbituric acid reactive substances (TBARS), lipid hydroperoxide (LPO), texture profile analysis (TPA), color, microbiological and sensory analyses were conducted.

Results: Treatments containing CP showed lower pH values compared with control ($P<0.05$). However, the addition of CP did not influence weight loss. The incorporation of CP decreased the moisture content while leading to an increase in protein levels ($P<0.05$). The addition of 6% CP resulted in higher ash and salt contents, along with lower water activity compared to control ($P<0.05$). According to TPA analysis, hardness, adhesiveness, and gumminess were increased by CP at the end of storage ($P<0.05$), but had no significant effect on resilience, cohesiveness, or chewiness. The addition of CP inhibited lipid oxidation, and this inhibitory effect became stronger with increasing CP ratios ($P<0.05$). Total mesophilic aerobic bacteria, coliforms, and lactic acid bacteria were not significantly affected by CP addition, whereas yeast and mold counts were reduced in the treatments containing CP ($P<0.05$). Sensory assessment showed that control and sucuk containing 2% CP had the highest overall acceptability among both raw and cooked products ($P<0.05$).

Discussion and Conclusion: CP showed considerable potential to enhance oxidative stability without negatively affecting sucuk quality.

Keywords: Caper powder, fermented sausage, fat replacer, lipid oxidation.

Sözel Bildiri

TÜRKİYE VE YUNANİSTAN'IN SAĞLIK GÖSTERGELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Ömer TAŞKIN
Edirne Sultan 1. Murat Devlet Hastanesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Edirne, Türkiye, omer.taskin@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Günümüzde sağlık sistemlerinin performansının değerlendirilmesi ve sürdürülebilir sağlık politikalarının geliştirilmesi açısından uluslararası karşılaştırmalı analizler giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

Amaç: Bu çalışma, Türkiye ve Yunanistan'ın sağlık sistemlerini sosyodemografik yapı, sağlık harcamaları, finansman modeli, sağlık insan gücü kapasitesi ve sağlık sonuç göstergeleri açısından karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır.

Metot: Araştırma, OECD, Dünya Bankası ve Dünya Sağlık Örgütü veri tabanlarından elde edilen güncel ikincil verilerin tanımlayıcı ve karşılaştırmalı analizine dayanmaktadır.

Bulgular: Bulgular, iki ülke arasında demografik yapı bakımından belirgin farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Türkiye görece genç bir nüfus yapısına sahipken, Yunanistan'da yaşlı nüfus oranı daha yüksektir. Bu durum sağlık hizmeti talebinin yapısını ve uzun dönemli bakım gereksinimlerini farklılaştırmaktadır. Sağlık harcamaları açısından Türkiye'de sağlık harcamalarının gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı ve kişi başına düşen sağlık harcaması düzeyi Yunanistan ve OECD ortalamasının altında kalmaktadır. Finansman yapısında Türkiye'de kamu ve zorunlu sigorta kaynaklarının ağırlığı öne çıkarken, Yunanistan'da cepten harcamaların daha yüksek olduğu görülmektedir. Sağlık insan gücü kapasitesi incelendiğinde Yunanistan'ın hekim yoğunluğunun yüksek olduğu, buna karşılık her iki ülkede hemşire sayısının OECD ortalamasının gerisinde kaldığı belirlenmiştir. Sağlık sonuç göstergeleri bakımından Yunanistan'ın doğuşta beklenen yaşam süresi ve bebek ölüm hızı açısından OECD ortalamasına daha yakın bir performans sergilediği saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Türkiye'de sağlık hizmetlerine erişim ve kapsayıcılık önemli ölçüde gelişmiş olmakla birlikte sağlık harcamalarının artırılması, sağlık insan gücü planlamasının güçlendirilmesi ve özellikle anne-çocuk sağlığı hizmetlerinin iyileştirilmesi politika öncelikleri arasında yer almaktadır. Yunanistan'da ise sağlık sonuçlarının görece olumlu olmasına karşın cepten harcamaların yüksek payı finansal koruma açısından yapısal bir risk oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Yunanistan, Sağlık Harcamaları, Sağlık İnsan Gücü, Sağlık Göstergeleri.

Sözel Bildiri

EFFECTS OF CHRONIC INTERMITTENT COLD STRESS ON VISCERAL ORGANS IN PERIPUBERTAL RATS

Gözde KARABULUT*, Emel GÜNEŞ, Merve Deniz DEĞİRMENCİ***, Hasan ÇALIŞKAN******

** Kütahya Dumlupınar University, Faculty of Arts and Science, Department of Biology, Kütahya, Türkiye, gozde.karabulut@dpu.edu.tr*

*** Ankara University, School of Medicine, Department of Physiology, Ankara, Türkiye, emelgunes@ankara.edu.tr*

****Eskişehir City Hospital, Department of Physiology, Eskişehir, Türkiye, mervedeniz93@gmail.com*

***** Balıkesir University, School of Medicine, Department of Physiology, Balıkesir, Türkiye, hasan.caliskan@balikesir.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Stress is defined as a threatened homeostatic state that activates a series of physiological and behavioral responses.

Aim: The aim of this study was to investigate the effects of chronic intermittent cold stress exposure during the peripubertal period on visceral organs.

Methods: Peripubertal male rats were randomly divided into control and chronic intermittent cold stress groups, with 8 animals in each group. Beginning on postnatal day 28, animals in the stress group were exposed to a chronic intermittent cold stress protocol for 25 days. Cold exposure duration was gradually increased: 7 minutes on day 1, 15 minutes on day 2, 30 minutes on day 3, and 45 minutes on day 4, followed by 60 minutes per day for the remaining experimental period. At the end of the study, animals were sacrificed and liver, spleen, pancreas, and kidney tissues were collected. Tissue samples were fixed in formalin, embedded in paraffin, sectioned, and stained with hematoxylin–eosin for histopathological examination. Experiments were performed as approved by the Ankara University Experimental Animals Ethics Committee (approval reference number: 2023-9-71).

Results: Histopathological examination revealed significant tissue alterations in rats exposed to chronic intermittent cold stress. In the liver, cellular degeneration, mononuclear cell infiltration, and congestion were significantly increased compared with the control group ($p < 0.05$). In the kidney, tubular degeneration was significantly elevated ($p < 0.05$), while mononuclear cell infiltration was observed but did not reach statistical significance ($p > 0.05$). In the spleen, marked fibrosis was detected in the cold stress group ($p < 0.05$). Furthermore, degeneration and congestion were observed in the islets of Langerhans within the pancreatic tissue.

Discussion and Conclusion: These findings suggest that chronic intermittent cold stress during the peripubertal period may induce histopathological alterations in multiple organs.

Keywords: Cold stress, Visceral organs, Histology, Rats.

Sözel Bildiri

DESIGN, SYNTHESIS AND BIOLOGICAL EVALUATION OF SOME BENZIMIDAZOLE AND BENZOXAZOLE DERIVATIVES AS A-GLUCOSIDASE INHIBITORS

Sevval AKSÜT*, Emre Kadir AYAN**

** Suleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Isparta, Türkiye, aksutsevval2@gmail.com*

*** Suleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmaceutical Chemistry, Isparta, Türkiye,emreayan@sdu.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Diabetes is a chronic metabolic disease that is widespread worldwide. This disease, characterized by hyperglycemia, can lead to chronic complications that may be fatal if not effectively treated. In this regard, α-glucosidase inhibitors are considered one of the most effective therapeutic alternatives. Although acarbose, voglibose, and miglitol are used in therapy as α-glucosidase inhibitors, there is still a need for novel alternative drugs due to their high synthesis costs and relatively low efficacy.

Aim: The aim of this study is to synthesize two novel compounds with potential α-glucosidase inhibitory activity, one a benzimidazole derivative and the other a benzoxazole derivative bearing the same substitutions at the same positions, and to evaluate their inhibitory effects on the α-glucosidase enzyme.

Methods: The title compounds were synthesized using a two-step conventional synthetic procedure and characterized by spectral analyses (^{1}H NMR, ^{13}C NMR, and HRMS). The α-glucosidase inhibitory activities of the compounds were determined by *in vitro* spectrophotometric methods.

Results and Discussion: ^{1}H NMR, ^{13}C NMR, and HRMS findings were found to be in agreement with the declared structures. According to the biological activity results, the benzimidazole derivative exhibited more potent α-glucosidase inhibitory activity, with an IC_{50} value of 854.27 ± 8.46 µM, compared to the reference drug acarbose (IC_{50} = 1145.33 ± 58.93 µM). In contrast, no significant inhibitory activity was observed for the benzoxazole analogue of the benzimidazole compound.

Conclusion: These findings suggest that the benzimidazole ring may represent a more promising scaffold than the benzoxazole ring for the development of lead compounds targeting α-glucosidase inhibition.

Acknowledgement: This study was supported by the Scientific and Technological Research Council of Turkey (TÜBİTAK) under the 2209-A Program (Project No. 1919B012414703). The authors would like to thank TÜBİTAK for their support.

Keywords: Drug Discovery, Synthesis, Enzyme Inhibition, α-Glucosidase Enzyme

Sözel Bildiri

EKO-ANKSİYETE: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN PSİKOSOSYAL ETKİLERİ ÜZERİNE BİR DERLEME

Hande Nur EROĞLU*

[*] *Halk Sağlığı Uzman Doktor, Isparta İl Sağlık Müdürlüğü, Toplum Sağlığı Merkezi KETEM Birimi, Isparta, Türkiye, handenurakcay@hotmail.com*

ÖZET

Günümüzün önemli küresel sorunlarından biri olan iklim değişikliği, çevresel sistemleri etkilemesinin yanı sıra bireysel ruh sağlığını da derinden etkileyen çok yönlü bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda altı çizilen kavramlardan biri olan eko-anksiyete, iklim değişikliğine bağlı gelişebilecek afet ve bozulmalara karşı duyulan kronik endişe haline karşılık gelmektedir. Bu çalışma literatürün güncel araştırmalarını inceleyip iklim değişikliği krizinin bireysel psikososyal etkilerini değerlendirmeyi ve eko-anksiyete kavramını detaylandırarak ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmalar, iklim değişikliğinin ruh sağlığı üzerindeki etkilerinin farklı yollarla ortaya çıktığını göstermektedir. Bu etkiler; yangın, sel ve kasırga gibi doğal afetlerin doğrudan travmatik sonuçları, iklim ve çevresel değişimlerin fiziksel ve psikolojik sağlığı dolaylı olarak zedelemesi ile göç etme zorunluluğu ve ekonomik güçlükler gibi toplumsal süreçlerin yarattığı stres etmenleri üzerinden açıklanmaktadır. Gençlerde, kadınlarda ve çevresel değişimlerin getirdiği potansiyel tehlikelere direkt maruziyeti olan kesimlerde eko-anksiyete daha şiddetli hissedilmektedir. Eko-anksiyete ifadesi yanında eko-travma, solastalji gibi kavramlar iklim değişikliğinin yarattığı ruhsal yanıtları açıklayan çalışmalarda tanımlanmaktadır. Bu kavramlardan eko-psikoloji, doğa ile insan arasındaki ilişkinin kuvvetlendirilmesini ve ruhsal direnci artırarak ekolojik krizlere karşı bireylerin dayanıklılığını artırabileceğini öne sürmektedir. Eko-anksiyete ile baş etme yöntemleri arasında çevrenin ana tema olduğu, toplumsal farkındalığın artırıldığı ve bireylerin ekolojik kaygıyı yönetmelerine yardımcı olduğu etkinlikler önemli bir yer edinmektedir. Nihayetinde iklim değişikliği hem bireysel hem de toplumsal ruh sağlığını etkileyen dikkate değer bir halk sağlığı sorunudur. Bu doğrultuda eko-anksiyete kavramının aydınlatılması ve iklim değişikliği tehditine karşı psikolojik dayanıklılığı bireysel ve toplumsal olarak artırma adına ekopsikoloji stratejilerinin uygulanması kritik bir adım olacaktır. Yapılacak çalışmalar ile toplumun farklı kesimlerinin iklim değişikliğine verdiği psikososyal yanıt ve etkilenim şeklinin ortaya konması, sağlık hizmetleri belirleyicilerinin planlama sürecine yol gösterecektir.

Anahtar kelimeler: Eko-anksiyete, İklim değişikliği, Ekopsikoloji, Ruh sağlığı, Psikososyal etkiler

Sözel Bildiri

KEDİ VE KÖPEKLERDE PATELLA LUKSASYONU

Harun ÇINAR*, İbrahim Kaan AKYAR**
** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Anabilim Dalı Başkanlığı, Burdur, Türkiye, hcinar@mehmetakif.edu.tr*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Anabilim Dalı Başkanlığı, Burdur, Türkiye, 2510319003@ogr.mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Patella luksasyonu (diz kapağı çıkığı), özellikle köpeklerde sık görülen konjenital ve gelişimsel bir ortopedik sorundur. Diz ekleminde patellanın femur oluğundan (trochlear sulkustan) çıkmasıyla karakterizedir ve genellikle küçük ırk köpeklerde medial (iç yan) yönde oluşur. Olguların %75-80'inde luksasyon medial yöndedir ve en çok Poodle, Yorkshire Terrier, Pomeranian, Chihuahua, Boston Terrier, Pekingese ve Cavalier King Charles Spaniel gibi küçük ırklarda görülür. Büyük ırklarda medial luksasyon vakaları son yıllarda artış göstermektedir (özellikle Akita, Labrador Retriever, Golden Retriever, Alaskan Malamute, Boxer, Husky). Lateral (dış yan) patella luksasyonu daha nadir olup daha çok dev ırklarda (ör. Saint Bernard) rastlanır. Kedilerde patella luksasyonu ender görülür; özellikle Devon Rex ve Habeş (Abyssinian) ırklarında görülen vakalar, femur distalinde medial kondil hipoplazisi, sığ trochlear oluk ve kalça displazisi gibi konjenital anormalliklerle ilişkilendirilmiştir. Patella luksasyonunun etiyopatogenezi multifaktöryel olup, kalıtsal yatkınlık önemli rol oynar. Vakaların büyük çoğunluğu doğuştan (konjenital) ve herediter olup spesifik bir kalıtım modu tanımlanamamıştır. Travmatik patella luksasyonu ise nadir olup, özellikle dizin lateral tarafına gelen darbeler sonucu retinaküler yapıların yırtılmasıyla meydana gelebilir. Patella luksasyonunun şiddeti değişkendir ve klinik belirtiler asemptomatik durumdan aralıklı topallığa veya sürekli topallığa kadar uzanabilir. Hafif olgularda yalnızca aralıklı "sekme" tarzı bir aksama görülürken, ileri olgularda sürekli fonksiyon kaybı, ekstremitenin düzgün ekstansiyonunda zorluk ve osteoartrit bulguları ortaya çıkabilir. Teşhis, fizik muayene ile patellanın yerine göre derecelendirilmesine dayanır ve derecelendirme genellikle Singleton (1969) tarafından tanımlanan dört seviyeli sınıflandırmaya göre yapılır. Bu sınıflandırmada Grade I en hafif, Grade IV ise en ağır formu temsil eder. Tedavi seçimi luksasyon derecesine ve klinik bulguların şiddetine göre yapılır; Grade I vakalar çoğunlukla konservatif yönetilirken, Grade III-IV vakalarda cerrahi düzeltme önerilir. Cerrahi tedavide yumuşak doku girişimleri (medial gevşetme, lateral sıkılaştırma vb.) ile kemik yapılarına yönelik düzeltmeler (trokleoplasti, tibial tüberosite transpozisyonu, gerekirse osteotomiler) kombine edilerek patella ve ilgili ekstremite yapılarının normal hizalanması sağlanır. Grade I-III olgularda >%90 başarıyla fonksiyonel iyileşme bildirilmiştir. Ancak Grade IV vakalarda rekürrens riski ve komplikasyon ihtimali daha yüksek olup prognoz temkinli değerlendirilmelidir. Patella luksasyonunun anatomik-fizyolojik temelleri, sınıflandırılması, etiyolojisi, klinik belirtileri, tanı yöntemleri ve güncel tedavi yaklaşımları ele alınmakta; literatürden vaka örnekleri ve görsellerle konu detaylandırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Patella Luksasyonu, Diz Kapağı Çıkığı, MPL, LPL

Sözel Bildiri

KERATOKONJUNKTİVİTİS SİKKA (KCS)

Harun ÇINAR*, Bilal KARABACAK**
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Anabilim Dalı Başkanlığı, Burdur, Türkiye, hcinar@mehmetakif.edu.tr*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Anabilim Dalı Başkanlığı, Burdur, Türkiye, bilalkarabacak43@gmail.com*

ÖZET

Keratokonjunktivitis sikka (KCS), halk arasında "kuru göz" veya "xerophthalmia" olarak bilinen, gözyaşı üretiminin azalması veya gözyaşı filminin yapısal bozuklukları sonucu gelişen ve kornea ile konjunktivayı etkileyen kronik inflamatuar bir göz hastalığıdır. Prekorneal gözyaşı filmi; süperfisial (lipid), aköz ve mukoid olmak üzere üç katmandan oluşur ve bu katmanlar korneanın nemli kalmasını, beslenmesini, oksijenlenmesini ve yabancı partiküllerin uzaklaştırılmasını sağlar. Bu katmanlardan herhangi birindeki bozukluk, oküler yüzeyin korunmasını zorlaştırarak KCS gelişimine yol açabilir. KCS genellikle iki taraflı görülmekle birlikte gözler farklı şiddetlerde etkilenebilir. Hastalık özellikle küçük ırk köpeklerde, ileri yaşlarda ve kısırlaştırılmış hayvanlarda daha sık görülür. Amerikan Cocker Spaniel, Cavalier King Charles, Bulldog, Pug, Shih Tzu, Yorkshire Terrier ve West Highland White Terrier gibi bazı ırklar hastalığa yatkınlık göstermektedir. Patofizyolojik olarak gözyaşı filmi eksikliği kornea yüzeyinde sürtünmenin artmasına, kronik inflamasyona, sekonder enfeksiyonlara ve kornea epitelinin dehidrasyonuna neden olur. Uzun süreli irritasyon sonucunda konjonktival hiperemi, epitel metaplazisi, hiperkeratinizasyon, korneal kalınlaşma, neovaskülarizasyon ve pigmentasyon gelişebilir. Etiyolojik açıdan KCS iki ana grupta incelenir: kantitatif ve kalitatif KCS. Kantitatif KCS, gözyaşı filminin özellikle aköz bileşeninin azalmasıyla oluşur ve bağışıklık aracılı lakrimal adenit, viral enfeksiyonlar (canine distemper, feline herpesvirus), ilaçlar (sülfonamidler, atropin), travma veya cerrahi girişimler gibi nedenlerle gelişebilir. Kalitatif KCS ise lipid veya mukus tabakasındaki bozukluklarla ilişkilidir ve genellikle kronik blefarit, meibomian bez hastalıkları veya konjonktival inflamasyon sonucunda ortaya çıkar. Klinik belirtiler arasında mukoid veya mukopurulent göz akıntısı, konjonktivit, blefarospazm, donuk ve kuru kornea görünümü, kornea ülserleri, pigmentasyon ve neovaskülarizasyon yer alır. Hastalık ilerledikçe fibrozis, tekrarlayan kornea ülserleri ve hatta körlük gelişebilir. Tanıda en önemli yöntem Schirmer Gözyaşı Testi (STT) olup gözyaşı üretimini ölçerek kantitatif KCS'nin değerlendirilmesini sağlar. Bunun yanında Tear Break-Up Time (TBUT), Rose Bengal testi ve konjonktival biyopsi gibi yöntemler kalitatif bozuklukların belirlenmesinde kullanılabilir. Tedavi medikal ve cerrahi olmak üzere iki şekilde uygulanır. Medikal tedavide antibakteriyel ajanlar, mukolitikler, antiinflamatuvar ilaçlar, immünomodülatörler (siklosporin, takrolimus) ve yapay gözyaşı preparatları kullanılır. Medikal tedaviye yanıt alınamayan olgularda parsiyel tarsorafi veya parotis kanalı transpozisyonu gibi cerrahi yöntemlere başvurulabilir.

Anahtar Kelimeler: Keratokonjunktivitis sikka, Kuru göz, Schirmer gözyaşı testi, Gözyaşı, Kalitatif, Kantitatif

Sözel Bildiri

TÜKETİME HAZIR SUNULAN TATLANDIRICI İÇEREN ALKOLSÜZ İÇECEKLERDE ASPARTAM MIKTARININ BELİRLENMESİ

Mervenur KÜÇÜKGENÇ*, Abdullah ÖKSÜZ**

**Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, dyt.mervenurdincer@gmail.com/23842501007@ogr.erbakan.edu.tr*

***Necmettin Erbakan Üniversitesi, Nezahat Keleşoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Konya, Türkiye, aoksuz@erbakan.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Ülkemizde ve dünyada sıklıkla tüketilen gazlı ve gazsız hazır içeceklerin etiketi incelendiğinde birçoğunda tatlandırma amaçlı şeker ya da şeker ikamesi olarak yapay tatlandırıcıların kullanıldığı görülmektedir. Sağlık üzerine etkileriyle ilgili araştırmalar ve tartışmalar devam etmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı Türkiye'de yaygın olarak tüketilen hazır içeceklerde bulunan yapay tatlandırıcılardan aspartam, asesülfam K ve sakarin miktarının belirlenmesidir.

Materyal ve Yöntem: Piyasada satışa sunulan, etiketinde yapay tatlandırıcı içerdiği beyan edilen veya edilmeyen gazlı ve gazsız içecekler (40 örnek) Konya'da bulunan belirli süpermarketlerden temin edilmiştir. Örneklerin tatlandırıcı içerikleri UPLC cihazında analiz edilerek sonuçlar elde edilmiştir. Kolon olarak C18 (4,6*250 mm, 5 µm) kullanılmıştır. Akış hızı 1 mL/dakika, sıcaklık 30℃ ve enjeksiyon hacmi 10 mikrolitre olarak ayarlanmıştır. Aspartam ve sakarin 210 nm'de, asesülfam K 217 nm'de analiz edilmiştir. Sonuçlar Türk Gıda Kodeksi Gıda Maddelerinde Kullanılan Tatlandırıcılar Tebliği'nde belirtilen alkolsüz içeceklerde kullanılabilecek en yüksek miktarlarla karşılaştırılmıştır.

Bulgular: İçeceklerin 18'inde aspartam, üçünde sakarin ve tamamında asesülfam K bulunduğu tespit edilmiştir. İçeceklerin aspartam miktarı 10-1495 mg/L, asesülfam K miktarı 480-1385 mg/L, ve sakarin miktarı 80-135 mg/L aralığında bulunmuştur. Sonuçlar Türk Gıda Kodeksi'nin alkolsüz aromalı içeceklerde izin verilen en yüksek tatlandırıcı miktarıyla karşılaştırıldığında dört içecekte aspartam, iki içecekte sakarin ve içeceklerin tümünde asesülfam K sınırının aşıldığı belirlenmiştir.

Sonuç ve Tartışma: Gıdalarda kullanılan yapay tatlandırıcıların miktarlarının belirlenmesi, tüketici sağlığının korunması ve gıda güvenliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada piyasada bulunan tüketime hazır içeceklerdeki aspartam, asesülfam K ve sakarin içeriğinin belirlenmesine yönelik analizler gerçekleştirilmiştir Özellikle içeceklerin tümünde asesülfam K sınırının aşıldığı tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçların, piyasada bulunan ürünlerdeki aspartam ve diğer tatlandırıcı düzeyleri hakkında güncel veri sağlayarak tüketim önerisi oluşturması ve literatüre katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu tür çalışmalar gıda ürünlerinde kullanılan yapay tatlandırıcıların izlenmesi ve mevzuata uygunluğun değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Tatlandırıcı, aspartam, asesülfam K, sakarin, sağlık

Sözel Bildiri

THERAPEUTIC COMMUNICATION IN NURSING CARE: A DOCUMENT ANALYSIS

Funda Akduran*, Naif Kara Rabia Aygün Yılmaz*****

** Sakarya University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Sakarya, Türkiye, fsevgi@sakarya.edu.tr*

*** İzmit Science and Art Center, Department of Foreign Languages, Kocaeli, Türkiye, naifkara80@gmail.com*

**** Sakarya University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Sakarya, Türkiye, rabiaaygun@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Therapeutic communication is central to safe, patient-centered nursing care and affects trust, participation, anxiety, and adherence.

Aim: This study aimed to analyze how therapeutic communication is addressed in nursing documents and to identify its core competencies, barriers, and care outcomes.

Methods: A qualitative document analysis was conducted using nursing textbooks, professional guidelines, nursing standards, and peer-reviewed studies on nurse-patient communication. Documents were selected purposively and examined through thematic coding.

Results: Four themes were identified: relational competencies (empathy, active listening, respect, trust), communication practices (clear information sharing, open-ended questioning, nonverbal sensitivity), practice barriers (workload, time pressure, staff shortages, technology-centered routines), and patient-care outcomes (greater satisfaction, lower anxiety, stronger adherence, safer care, and better participation in decision making). The reviewed documents also showed that therapeutic communication is a learnable clinical competence supported by ethical awareness and institutional culture.

Discussion and Conclusion: Therapeutic communication should be treated as a measurable component of nursing quality. Integrating communication-focused training into undergraduate and in-service education may strengthen patient safety and care quality. Document analysis provides a useful basis for future observational and intervention studies.

Keywords: Therapeutic Communication, Nursing Care, Health Communication

Sözel Bildiri

KARADUT VE KARADUTTAN ELDE EDİLEN MEYVE SUYU, PESTİL VE SİRKENİN MİNERAL KOMPOZİSYONUNUN KARŞILAŞTIRILMASI

Sebahat AVCULAR[*], Şenay Burçin ALKAN[**], Abdullah ÖKSÜZ[**]

[*]*Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, dyt.sebahatavcular@gmail.com*

[**]*Necmettin Erbakan Üniversitesi, Nezahat Keleşoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Konya, Türkiye, sbalkan@erbakan.edu.tr, aoksuz42@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Dut meyvesi, besin değeri yüksek, tatlı ve yumuşak bir meyvedir. Ülkemizde karadut meyvesi taze ya da işlenmiş olarak tüketilmektedir.

Amaç: Karadut meyvesi ve karaduttan elde edilen ürünlerin mineral değerlerinin tespit edilmesi ve sağlık açısından yararlarının ortaya konularak beslenme durumuna katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Yöntem: Karadut meyvesinden sirke, pestil ve meyve suyu elde edilmiştir. Ürünlerin magnezyum (Mg), alüminyum (Al), potasyum (K), kalsiyum (Ca), krom (Cr), mangan (Mn), demir (Fe), kobalt (Co), bakır (Cu), çinko (Zn), selenyum (Se) ve kurşun (Pb) minerallerinin analizi İndüktif Eşleşmiş Plazma Kütle Spektrometresi (ICP-MS) cihazı ile yapılmıştır.

Bulgular: Karadut ürünlerinde en fazla bulunan mineral potasyumdur ve potasyum değerleri sırasıyla karadut meyvesi (1684.23 mg/100 g DW), karadut pestili (1656.82 mg/100 g DW), karadut suyu (378.86 mg/100 g) ve karadut sirkesi (183.73 mg/100 g) olarak bulunmuştur. Karadut ürünlerinin magnezyum değerleri çoktan aza doğru karadut (123.72 mg/100 g DW), karadut pestili (109.45 mg/100 g DW), karadut suyu (20.82 mg/100 g) ve karadut sirkesi (11.58 mg/100 g) şeklinde sıralanmaktadır. Karadut ürünlerinin kalsiyum değerleri karadut meyvesinde (78.41 mg/100 g DW) en yüksek ve sırasıyla karadut pestili (66.14 mg/100 g DW), karadut suyu (8.80 mg/100 g) ve karadut sirkesinde (5.77 mg/100 g) tespit edilmiştir. Karadut pestili ve meyvesinin Al, Mn, Fe, Co, Zn ve Se içerikleri karadut sirke ve suyundan anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Karadut meyvesi ve ürünlerde en fazla bulunan mineraller sırasıyla potasyum, magnezyum ve kalsiyumdur. Literatürdeki çalışmalarda da bu mineral değerleri diğerlerine göre daha yüksektir. Karadut pestili ve meyvesinin mineral içeriği sirke ve suya göre anlamlı olarak daha yüksektir.

Teşekkür: Bu araştırma Necmettin Erbakan Üniversitesi BAP Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir (Proje No:24YL30008).

Anahtar Kelimeler: İndüktif eşleşmiş plazma kütle spektrometresi, karadut**,** mineral

Sözel Bildiri

FULMINANT MESENTERIC ISCHEMIA DESPITE NORMAL CT ANGIOGRAPHY AND PROPHYLACTIC ENOXAPARIN: THE IMPORTANCE OF CLINICAL SUSPICION IN A GERIATRIC PATIENT

Emrullah Fırat*

** Turkish Ministry of Health, Medical Sciences University, Bingöl State Hospital, Department of Surgery,Bingöl, Turkey, firat.ef90@gmail.com*

ABSTRACT

Introduction: Acute mesenteric ischemia is a significant surgical emergency with high mortality rates due to diagnostic difficulties and limited success rates in timely surgical intervention. Therefore, acute mesenteric ischemia, which is more common in geriatric patients, maintains its importance among the emergency laparotomy indications in general surgery.

CaseReport: A 93-year-old female with hypertension and heart failure presented with abdominal pain and nausea. Diffuse tenderness on abdominal examination; guarding was negative, and rebound tenderness was ambiguous. Rectal examination revealed normal. Investigations showed WBC of 13.36 x 10^9/L, LDH of 344 U/L, lactate of 3.4 mmol/L; other biochemical and coagulation parameters were normal. Abdominal CT angiography demonstrated normal mesenteric vessels and suggested subileus. She was admitted with ileus and started on prophylactic 40 mg enoxaparin sodium. Although her clinical condition improved partially on the first day, she developed distension, vomiting, and petrionic irritation on the second day; her lactate rose to 6 mmol/L, and she underwent emergency surgery. Exploration revealed that all ileojejunal loops were ischemic and extensively necrotic. Since resection would be incompatible with life, a loading dose of heparin was initiated, and the operation was terminated with planned second-look surgery.

Discussion: Although high comorbidities and anesthesia risks in geriatric patients complicate the surgical decision-making process, in cases of mesenteric ischemia with high mortality, the decision should be based on clinical evaluation and physical examination. Normal abdominal CT angiography and prophylactic enoxaparin use do not rule out acute mesenteric ischemia. The most important path to diagnosis is clinical suspicion and careful physical examination.

Key Words : Mesenteric İschemia, Old Patien, Diagnostic Laparotomy

Sözel Bildiri

KARDİYAK CERRAHİ GEÇİREN HASTALARDA HAYAT SEVGİSİ İLE AMELİYAT SONRASI İYİLEŞME ARASINDAKİ İLİŞKİ

Sude Çıldavil, Sacide Yıldızeli Topçu
Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Edirne. sudecildavil@gmail.com

ORCID: 0009-0002-9008-6196

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Edirne. sacideyildizeli@trakya.edu.tr,

ORCID: 0000-0002-5246-4355

ÖZET

Giriş: Hastaların günlük yaşam aktivitelerini bağımsız yerine getirebilmesi ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesini amaçlayan kalp ve damar cerrahisi ile kalp ve damar hastalıklarının tedavisi sağlanmaktadır. Doğumdan ölüme kadar her alanda anlam arayan insanların hastalık ve sağlık durumlarında sahip oldukları yaşam sevgisi iyileşmeyi destekleyici bir kavram olarak dikkati çekmektedir. Bireylerin cerrahi süreçte kendilerini iyi hissetmeleri, yaşadıkları kaygı ve stres gibi duyguları daha az yaşamalarının yanı sıra baş etmelerini de kolaylaştırmaktadır. Bu çalışmanın amacı da, kardiyak cerrahi geçiren hastalarda hayat sevgisi ile ameliyat sonrası iyileşme arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Materyal Metot: Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikteki bu araştırma, Eylül 2025–Mart 2026 tarihleri arasında, bir üniversite hastanesinin kalp damar cerrahi kliniğinde cerrahi girişim geçirmiş 86 hasta ile yürütüldü. Araştırmanın verileri "Kişisel Bilgi Formu", "Ameliyat Sonrası İyileşme İndeksi" ve "Hayat Sevgisi Ölçeği" kullanılarak toplandı. Araştırma verilerinin analizi SPSS programında, tanımlayıcı analizler ve Mann Whitney-U testi ve Spearman Korelasyon Analizi ile yapıldı. Anlamlılık $p<0.05$ düzeyinde değerlendirildi.

Bulgular: Hastaların hayat sevgisi puanları ile ameliyat sonrası iyileşme indeksinden aldıkları toplam ve alt boyut puanları arasında negatif bir ilişki olduğu görüldü ($p<0.05$). Hayat sevgisi fazla olan hastaların ameliyat sonrası iyileşmede daha az güçlük yaşadıkları belirlendi. Ameliyat sonrası iyileşmeyi etkileyen diğer faktörlerin ise cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu ve günlük yaşamda spor yapma alışkanlığı olduğu bulundu.

Sonuç: Hayat sevgisi ameliyat sonrası iyileşme sürecinde önemli bir faktördür. Cerrahi girişim geçiren hastaların ameliyat sonrası yaşam sevgilerini ve iyilik hallerini arttıracak bir hemşirelik bakımının sunulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hayat sevgisi, hemşirelik bakımı, kardiyak cerrahi, iyileşme, ameliyat sonrası.

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE İKİNCİ MAĞDUR FENOMENİ: HASTA GÜVENLİĞİ VE KLİNİK EĞİTİM AÇISINDAN YANSIMALARI

Gül ŞAHBUDAK*

** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Burdur, Turkey, gsahbudak@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Sağlık hizmetlerinde meydana gelen hasta güvenliği olayları yalnızca hastaları değil, bu olaylara doğrudan veya dolaylı olarak dahil olan sağlık profesyonellerini ve öğrencileri de etkileyebilmektedir. İkinci mağdur fenomeni, bir tıbbi hata veya advers olay sonrasında sağlık çalışanlarının yaşadığı duygusal ve psikolojik etkileri tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Kavram uzun süredir literatürde yer almakla birlikte, özellikle hemşirelik öğrencilerinin klinik deneyimleri bağlamında son yıllarda giderek daha fazla dikkat çeken güncel bir araştırma alanı hâline gelmiştir. Klinik uygulamalara aktif olarak katılan hemşirelik öğrencileri hasta güvenliği olaylarına tanık veya dahil olabilmekte ve bu durum öğrencilerde ikinci mağdur deneyimine yol açabilmektedir. Bu derlemenin amacı, hemşirelik öğrencilerinde ikinci mağdur fenomenine ilişkin mevcut literatürü incelemek ve fenomenin hasta güvenliği ile klinik hemşirelik eğitimi üzerindeki yansımalarını değerlendirmektir. Bu kapsamda ilgili literatürde yer alan çalışmalar incelenmiş, hemşirelik öğrencilerinin hasta güvenliği olayları sonrasında yaşadığı psikolojik etkiler, mesleki gelişim üzerindeki yansımaları ve eğitimsel gereksinimler değerlendirilmiştir. Literatür, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama sürecinde advers olaylara tanık olabildiğini veya bu olaylara dahil olabildiğini göstermektedir. Yapılan bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin %22,6'sının hasta güvenliği olayına doğrudan, %77,4'ünün ise dolaylı olarak maruz kaldığı bildirilmiştir. Ayrıca bazı öğrencilerde uyku ve yeme problemleri gibi fiziksel belirtiler ile uzun süreli duygusal etkiler rapor edilmiştir. Bu deneyimler öğrencilerde suçluluk, utanç, kaygı, öz-yeterlilikte azalma ve mesleki güvensizlik gibi psikolojik tepkilere yol açabilmekte, aynı zamanda mesleki kimlik gelişimini ve gelecekteki klinik karar verme süreçlerini etkileyebilmektedir. Çalışmalar öğrencilerin bu süreçte en çok akranlarından ve klinik eğiticilerinden destek aldığını, ancak kurumsal destek mekanizmalarının çoğu zaman sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte hemşirelik ve sağlık eğitim programlarında ikinci mağdur fenomeni ve hasta güvenliği konularının müfredatta yeterince yer almadığı bildirilmektedir. Bu derleme, hemşirelik eğitiminde ikinci mağdur deneyiminin sistematik biçimde ele alınmasının yalnızca öğrenci iyilik halini desteklemekle kalmayacağını, aynı zamanda açık iletişim, hata raporlama ve öğrenmeye dayalı güvenlik kültürünün gelişimine katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda hasta güvenliği olaylarının hemşirelik eğitiminde yalnızca risk olarak değil, yansıtıcı öğrenme ve profesyonel dayanıklılık geliştirme fırsatı olarak ele alınması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencileri, Hasta Güvenliği, Klinik Eğitim, Advers Olay

Sözel Bildiri

SAĞLIK İNANÇLARININ KLİNİK SONUÇLARA ETKİSİ: ASTIM TANILI BİR BEBEĞİN OLGU SUNUMU

Hediye KARAĞÖZ*, Handan ZİNCİR**

**Arş. Gör, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Semra ve Vefa Küçük Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği A.B.D., Nevşehir, Türkiye, hediyekaragoz@nevsehir.edu.tr, ORCID: https://orcid.org/0009-0001-0606-9821*

***Prof. Dr, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği A.B.D., Kayseri, Türkiye, hzincir@erciyes.edu.tr, ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1722-4647*

ÖZET

Giriş: Çocuk sağlığı, bir ülkenin gelişmişlik düzeyini göstermekte olup, annelerin tutum, davranış ve sağlık inançları çocuk sağlığı üzerinde doğrudan ve güçlü bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda, çocuk sağlığının korunması ve geliştirilmesi için annelerin sağlık inançlarının saptanması kritik önem taşımaktadır. Bu çalışmada, Sağlık İnanç Modeli (SİM) kullanılarak başarılı bir şekilde yönetilen astım tanılı bir bebek olgusu sunulmaktadır.

Olgu: H. Hanım, 22 yaşında ve iki çocuk annesidir. H. Hanım, bebek H.'yi (9 Ay-Erkek) banyo yaptırıp uyuttuğu bir gece çok geçmeden ciddi takipne ve hipoksi şikâyetleriyle hastaneye başvurmuşlar ve ardından bebek H.'nin 20 gün servis ve 10 gün yoğun bakım yatışı olmuş. Bu olumsuz deneyim sonucunda H. Hanım bebeğini kaybetme korkusu yaşamış ve bu durumu banyo yaptırmasıyla ilişkilendirmiştir. Bebeğine banyo yaptırmasının, bebeğini kaybetmek gibi ciddi ve ağır sonuçlar doğuracağına dair öznel bir inanç geliştirmiştir. Bunun sonucunda bebeğini ayda 1 defa yıkayarak kaçınma davranışı geliştirmiştir. H. Hanım'la düzenli yapılan görüşmeler sonucunda H. Hanımın olumsuz sağlık inancı ortadan kaldırılarak, bebeğine banyo yaptırma sıklığı haftada bire indirildi.

Sonuç: Çalışma sonuçları, SİM temelli hemşirelik girişimlerin, annelerin sağlık inancı ve davranışlarında anlamlı gelişmeler sağlayabileceğini kanıtlamaktadır. Sağlık profesyonellerinin, SİM temelli hemşirelik girişimlerini kullanmalarının yaygınlaştırılması ve pediatrik olgularda SİM temelli çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık İnanç Modeli, Ebeveyn Sağlık İnançları, Sağlık Davranışı, Pediatrik Astım, Olgu sunumu

Sözel Bildiri

GRAVES HASTALIĞINDA YAŞAMI TEHDIT EDEN BIR KOMPLIKASYON: TIROTOKSIK HIPOKALEMIK PERIYODIK PARALIZI

Hatice Erdoğan[1], Mahmut Esat Elbistan[1], Çağdaş Akkaya[1], Ömer Denizhan Tatar[1],Muhammet Kocabaş[1]

[1]Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Konya, Türkiye, haticcerdogan@gmail.com

[1]Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Konya, Türkiye, esat_303@hotmail.com

[1]Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Konya, Türkiye, cgdsakkyaa@gmail.com

[1]Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Konya, Türkiye, odenizhanmd@gmail.com

[1]Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Konya, Türkiye, mhmmt03@gmail.com

ÖZET

Amaç: Tirotoksik hipokalemik periyodik paralizi (THPP), hipertiroidiye bağlı gelişen ve ciddi hipokalemi ile seyreden nadir ancak potansiyel olarak hayatı tehdit edebilen bir klinik tablodur. Artmış tiroid hormonlarının Na^+/K^+-ATPaz aktivitesini artırması sonucunda potasyumun hücre içine kayması paralizi ataklarının temel patofizyolojik mekanizmasını oluşturur. Bu olguda, ilaç uyumsuzluğu ve enfeksiyonla tetiklenen THPP atağı olan bir Graves hastasının klinik yönetiminin sunulması amaçlandı.
Olgu: 30 yaşında erkek hasta, bilinen Graves hastalığı nedeniyle takipli olup, THPP atağı öyküsü mevcuttu. Hasta acil servise boğaz ağrısı ve kas güçsüzlüğü şikayetleri ile başvurdu. Fizik muayenede tonsiller hipertrofik ve hiperemik izlendi. Alt ekstremitelerde proksimal kas gücü 2/5 olarak saptandı. Laboratuvar incelemelerinde potasyum 1.5 mmol/L, kan gazında potasyum 1.2 mmol/L, nötrofil 19.000/mm^3, CRP 171 mg/L, TSH <0.005 mIU/L, serbest T4 5.9 ng/dL ve serbest T3 12.3 ng/dL bulundu. Elektrokardiyografide U dalgaları izlendi. İlgili bölüm konsültasyonları sonrası hasta endokrinoloji servisine yatırıldı, monitorize edilerek intravenöz hidrasyon, potasyum replasmanı ve antibiyoterapi başlandı. Metimazol 30 mg/gün ve propranolol 40 mg/gün tedaviye eklendi. İzlemde 24 saat içerisinde serum potasyum düzeyi normal sınırlara ulaştı ve kas güçsüzlüğü belirgin şekilde geriledi. Yapılan endokrinolojik ultrasonografide bez boyutlarında ve vaskülarite artışı izlendi. Medikal tedavisi düzenlenen hasta kalıcı tedavi amacıyla cerrahiye yönlendirildi. Total tiroidektomi sonrası patolojik incelemede papiller tiroid mikrokarsinomu saptandı ve takip programına alındı.
Tartışma ve Sonuç: THPP, özellikle genç erkeklerde görülen ve en sık Graves hastalığı ile ilişkili olan nadir bir hipokalemi nedenidir. Tiroid hormonlarının Na^+/K^+-ATPaz aktivitesini artırması sonucu potasyumun hücre içine kayması paralizi ataklarının temel mekanizmasını oluşturur. Ataklar genellikle kontrolsüz tirotoksikoz zemininde gelişmekte olup enfeksiyon, egzersiz ve tedavi uyumsuzluğu gibi faktörler tarafından tetiklenebilir. Akut tedavide potasyum replasmanı kas güçsüzlüğünün hızlı şekilde düzelmesini sağlamakla birlikte, replasman sonrası rebound hiperkalemi gelişebileceği akılda tutulmalıdır. Bu olgu, şiddetli hipokalemi ve akut kas güçsüzlüğü ile başvuran hastalarda THPP'nin ayırıcı tanıda düşünülmesi gerektiğini ve atakların önlenmesinde hipertiroidinin etkin kontrolü ile kalıcı tedavi seçeneklerinin değerlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Graves hastalığı, Tirotoksik Hipokalemik Periyodik Paralizi, Hipokalemi

Sözel Bildiri

SINIF III MALOKLUZYON TEDAVİSİNDE KONVANSİYONEL ORTOGNATİK CERRAHİ: BİR VAKA SUNUMU

Zeynep AKPINAR * , Elif ALBAYRAK **

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, zakpinar97@windowslive.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, elfalbayrakk@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Bu vaka raporunda, kronolojik olarak 19 yıl 6 ay ve iskeletsel gelişim olarak Ru döneminde bulunan Sınıf III malokluzyonlu kadın hastaya uygulanan konvansiyonel ortognatik cerrahi ve ortodontik tedavinin sonuçları sunulmaktadır.

Vaka Sunumu: Kliniğimize alt çenesinin önde olması şikayetiyle başvuran, sistemik olarak sağlıklı kadın hastanın extraoral muayenesinde kare yüz formuna ve konkav profile sahip olduğu; intraoral muayenesinde ise sağ- sol molar ve kanin ilişkinin Sınıf III olduğu gözlenmiştir. Sefalometrik değerlendirmede ise İskeletsel Sınıf III malokluzyon tespit edilmiştir. Bu veriler sonucunda hastanın tedavisinde kabul edilebilir sonuçların elde edilebilmesi için ortognatik cerrahi kaçınılmazdır. Hastada planlanan cerrahi tedavi öncesi sabit ortodontik tedavi ile mevcut olan dekompanzasyon durumu keser açıları düzeltilerek giderilmiştir. Mevcut çapraşıklık ise üst 1. Premolarların çekimi ile giderilmiştir. Genel anestezi altında yapılan cerrahi operasyon ile maxillada Le Fort I osteotomisi ile 3 mm öne alma, 5 mm gömme ve 1 mm sağa rotasyon gerçekleştirilmiştir. Mandibulada ise sagittal split ramus osteotomisi ile 3 mm geriye alma ve 3 mm sola rotasyon gerçekleşmiştir. Hastada tedavi öncesi ve sonrası ortodontik tedavi uygulanmıştır.

Sonuç: Ortognatik cerrahi, dentofasiyel anomaliye sahip, gelişim dönemini tamamlamış hastalarda cerrahi ve ortodontinin ortaklaşa çalışmaları ile gerçekleşen interdisipliner tedavidir. Büyüme ve gelişim dönemi devam ederken, iskeletsel bozuklukların tedavisi fonksiyonel apareyler ile tedavi edilebilirken, erişkin dönemde ciddi iskeletsel bozukluklar ancak ortognatik cerrahi ile tedavi edilebilmektedir. Ortognatik cerrahi tedavisinden sonra hastada estetik ve fonksiyonel problemler düzeltilebilir. Sağlıklı ve uyumlu bir dental okluzyon sağlanabilir.

Anahtar kelimeler: Ortognatik cerrahi, Sınıf III malokluzyon, Maxiller retrognati

Sözel Bildiri

2010-2017 TARİHLERİ ARASINDA MEDİKAL ONKOLOJİ ÜNİTESİNE BAŞVURAN SCLC HASTALARDA SAĞKALIM ANALİZİ VE SAĞKALIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Hande Nur EROĞLU*, Özgür Önal, Murat KOÇER***, Servet Derya YILMAZ, İsmet EROĞLU**

** Isparta İl Sağlık Müdürlüğü, Toplum Sağlığı Merkezi, Isparta, Türkiye, handenurakcay@hotmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi Halk sağlığı Anabilim Dalı Birimi, Isparta, Türkiye, ozguronal@sdu.edu.tr*

****Antalya Eğitim Araştırma Hastanesi Medikal Onkoloji Kliniği, Antalya Türkiye, muratkocer71@hotmail.com*

*****Erbaa İlçe Sağlık Müdürlüğü, Erbaa Tokat, Türkiye, deryayilmaz3403@gmail.com*

******Süleyman Demirel Üniversitesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Birimi, Isparta, Türkiye, ismeteroglu@sdu.edu.tr*

ÖZET

Dünyada en sık görülen kanser olan Akciğer kanseri, kanser kaynaklı ölümlerin en sık nedenidir. Küçük hücreli akciğer kanseri (KHAK), hızlı progresyon göstermesi, genellikle ileri evrede tanı alması gibi nedenlerle sağ kalım süresi açısından kötü bir prognoza sahiptir. Prognostik faktörlerin sağkalımı öngörmede ve klinik kararlar almadaki önemi üzerine olan bu çalışma; KHAK hastalarında tanı anında tesbit edilen klinik ve patolojik göstergelerinin genel sağkalım süreleri ile ilişkisinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. Retrospektif kohort olarak yapılan bu çalışmanın evrenini, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Hastanesi Tıp Fakültesi Hastanesi onkoloji polikliniğine 1 Ocak 2010-31 Aralık 2017 tarihleri arasında KHAK tanısı ile başvuran 102 hasta oluşturmaktadır. Hastaların tanı anındaki yaş ortalamaları 62.94±9.38 (min.38-mak.85) olarak hesaplanmış olup, %97.0'ı (n=98) erkekti. KHAK hastalarının tanı sonrası ortalama sağkalım süresi 9.14±1.06 ay, 1 yıllık nispi sağkalım oranı %20, 5 yıllık nispi sağkalım oranı %0.3 olarak bulundu.Tanı yaşının 60 yaş üstünde olması (p=0.011), kadın cinsiyet (p=0.043), tanı anındaki ECOG performans puanının her bir artışının sağkalım süresini anlamlı olarak kısalttığı görüldü (lineer p <0.001). Evre artışı ve metastaz varlığı da sağkalım sürelerini anlamlı olarak azaltan faktörler olarak saptandı (lineer p<0.001). Çok değişkenli analiz sonucunda; hastalığın evresi, ECOG performans durumu, sigara kullanımı, komoradyoterapi (KT), radioterapi (RT), cerrahi tedavi durumu hastaların sağkalım süresini öngörmede anlamlı değerler olarak gösterdi. ECOG ve evrenin her bir birimlik artışında risk 1,537 ve 1,34 kat artış gösterdi. Hastalar RT ve KRT tedavisi alan, almayan ve hiç tedavi almayan olarak sıralandığında; hastanın hiçbir tedaviyi almamış olması genel sağkalım süresini azaltan istatistiksel olarak anlamlı prediktif faktörler olarak tanımlandı. KHAK hastaların sağkalım süreleri bu çalışmada ortanca 9.14±1.06 ay olarak belirlenmiş olup, cox regresyon sonucuna göre evre, ECOG, sigara kullanımı ve tedavi durumunun genel sağ kalım üzerine etkisinin olduğu gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: Küçük hücreli akciğer kanseri, sağkalım, sağ kalımı etkileyen faktörler

Sözel Bildiri

YAŞAM TARZI TIBBI İLE İLGİLİ DERLEME

Seyma Ceren Şenyiğit*, Merve Sarıoğlu, Buket Ecemiş***, Zehra Betül Karaca****, Giray Kolcu*****, Funda Yıldırım Baş******

*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, seymacerensenyigit97@gmail.com

**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, sarioglumerve969@gmail.com

***Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, buketecemiss@gmail.com

****Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, zehrabetulkaraca@gmail.com

*****Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, giraykolcu@sdu.edu.tr

******Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, dryldrmbas@yahoo.com

ÖZET

Yaşam Tarzı Tıbbı (YT), kronik hastalıkların önlenmesi, yönetimi ve geriletilmesinde yaşam tarzı faktörlerinin rolüne odaklanan, hızla büyüyen ve uygulamalarını modern tıp ile entegre eden bir disiplindir. Beslenme, fiziksel aktivite, stres yönetimi gibi alanlarda kanıta dayalı uygulamalar kullanarak hastaların sağlığını ve yaşam kalitesini iyileştirmeyi amaçlar.

Morbidite ve mortaliteyi tetikleyen kronik hastalıkların kök nedenlerini ele alan yaşam tarzı tıbbı, bireylerde ve toplumda kapsamlı yaşam tarzı değişikliğinin 6 temel ilkesinden oluşan kanıta dayalı bir uygulamadır; bu ilkeler arasında sağlıklı beslenme, fiziksel aktivite, stres azaltma, dinlendirici uyku, olumlu sosyal bağlantılar ve riskli maddelerden kaçınma yer almaktadır. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde yaşam tarzı tıbbı yaklaşımının uygulanması, hasta sonuçlarını ve yaşam kalitesini önemli ölçüde iyileştirebilir.

Yaşam tarzı değişikliklerinin yalnızca kronik hastalıkları önlemekle kalmayıp aynı zamanda bu hastalıkların seyrini tersine çevirebildiğini gösteren çalışmalar da mevcuttur. Örnek olarak, yapılan bir çalışmada, 1 yıllık ve 5 yıllık takiplerde yaşam tarzı değişikliğinin koroner arter hastalığının (KAH) ilerlemesini tersine çevirdiğini saptandı. Bu çalışmada; 5 yıllık izlem sonucunda yaşam tarzı müdahale grubunda ortalama koroner arter darlığında %7,9'luk göreceli bir azalma gözlenirken, plasebo grubunda darlıkta %27,7 oranında kötüleşme bildirilmiştir. Ayrıca yaşam tarzı müdahalesi uygulanan grupta kardiyak olayların 2,5 kat daha az görüldüğü ve kardiyak pozitron emisyon tomografi (kardiyak PET-CT) incelemelerinde, randomize kontrol grubuna kıyasla beş yıl sonunda kalp kan akımında %400 oranında artış saptandığı bildirilmiştir Bu çalışma ile yaşam tarzı yöntemlerini kullanan ve önceden KAH mevcut hastalarda genellikle koroner arter darlığını tersine çevirebileceğini bulunmuştur.

Young ve arkadaşlarının yaşam tarzı tıbbı kliniğinde yürüttüğü, beslenme, egzersiz ve stres yönetimini içeren ücretsiz bir programda farklı kronik hastalık risklerine sahip 75 katılımcıda; çalışma sonucunda total kolesterol, kilo, yaşam kalitesi ve depresyon düzeylerinde olumlu değişimler saptanmıştır.

Yaşam tarzı değişiklikleri, aynı zamanda genetik yatkınlıklara rağmen bireylerin yaşam kalitelerini artırabilecek ve yaşlanma süreçlerini iyileştirebilecek güçlü araçlardır. Bu yaklaşım, aile hekimlerinin toplumu sağlıklı yaşlanma yolunda bilinçli ve etkili bir şekilde desteklemelerini sağlayacak stratejileri içerir. Literatürde genetik faktörlerin yaşlanma üzerindeki etkileri sıklıkla vurgulanmakla birlikte, Akdeniz diyetinin antioksidan ve anti-inflamatuar özellikleri sayesinde kronik hastalıkların ve yaşlanmanın olumsuz etkilerini azaltabildiği; uyku hijyeninin sağlanması ve kaliteli bir uyku düzeninin de nöropsikiyatrik hastalıkların gelişimini yavaşlatabildiği veya ileri yaşlara kadar geciktirebildiği bildirilmektedir.

Birinci basamakta tüm sağlık personelinin standart bakım ve tedaviye ek olarak yaşam tarzı danışmanlığı sunması beklenmektedir. Mobil uygulamalar ve tele-tıp gibi dijital sağlık araçları, ölçeklenebilir, kişiselleştirilmiş ve maliyet etkin müdahaleler sağlayarak bu süreci desteklemektedir. Gelecekte yapılacak araştırmaların, yaşam tarzı tıbbının sağlık sistemlerine entegrasyonunu kolaylaştıracak uygulamaların geliştirilmesine odaklanması gerekmektedir.

IHSLC®

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN COGNITIVE EMOTION REGULATION AND PERCEPTION OF TRAUMATIC CHILDBIRTH IN PREGNANT WOMEN: A CROSS-SECTIONAL CORRELATIONAL STUDY

Sibel Çaynak, Fulden Özkeçeci
Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü,
sibel.caynak@antalya.edu.tr, fulden.ozkececi@antalya.edu.tr

Abstract

Introduction: Pregnancy is a critical period in which women experience significant psychological and emotional changes. The present study aims to analyze the relationship between pregnant women's perceptions of traumatic childbirth and their cognitive emotion regulation strategies.

Methods: The research was designed as a descriptive cross-sectional study. Data were collected at a private hospital in XXX between April and December 2025 using a participant information form, Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (CERQ), and Traumatic Childbirth Perception Scale (TCPS). The study was conducted with 179 pregnant women. Data were analyzed using descriptive statistics and Pearson correlation analysis with SPSS software.

Results: The mean score of the TCPS was 66.91±25.15. The mean scores of the CERQ dimensions were 15.26±2.91 for refocus on planning, 14.72±2.98 for positive reappraisal, 14.28±3.16 for rumination, 12.81±2.78 for positive refocusing, 12.50±2.77 for putting into perspective, 11.69±2.82 for acceptance, 10.89±2.83 for self blame, 9.94±2.83 for other blame, and 9.06±3.27 for catastrophizing. Significant low-level negative correlations were found between the TCPS and the positive refocusing ($r=-0.15$, $p<0.05$), refocus on planning ($r=-0.28$, $p<0.001$), and positive reappraisal ($r=-0.29$, $p<0.001$) subscales. In contrast, low-level positive correlations were observed between the TCPS and the catastrophizing ($r=0.27$, $p<0.001$) and other-blame ($r=0.20$, $p<0.01$) subscales.

Discussion and Conclusion: The findings indicated that perceptions of traumatic childbirth were at a moderate level, with lower scores being associated with greater use of adaptive cognitive emotion regulation strategies and higher scores being associated with greater use of maladaptive strategies. Nurses should monitor pregnant women's emotional responses throughout pregnancy. Educational and psychoeducational interventions may be provided to increase awareness of the childbirth process, address factors associated with traumatic childbirth perception, and promote the use of adaptive cognitive emotion regulation strategies.

Key Words: Pregnancy, cognitive emotion regulation, perception of traumatic childbirth.

Sözel Bildiri

YAŞLILIKTA İÇSEL KAPASİTENİN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ: ÖZ YÖNETİM PERSPEKTİFİNDEN KAVRAMSAL BİR MODEL ÖNERİSİ

Yasemin CEYHAN[1], Eda Nur KÖKSAL[2]

[1] *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye, yasemin-ceyhan@hotmail.com*

[2] *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye, edanurkoksal1394@gmail.com*

ÖZET

Bu derleme çalışması, yaşlılıkta fonksiyonel kapasitenin artırılması ve günlük yaşam aktivitelerinin yönetiminin desteklenmesinde içsel kapasitenin (İK) geliştirilmesi ile öz yönetim (ÖY) becerilerinin bütüncül kullanımının önemine dikkat çekmeyi ve yaşlılığa yönelik kavramsal bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Küresel ölçekte önemli bir halk sağlığı sorunu haline gelen yaşlılık, biyolojik yaşlanma süreciyle birlikte fiziksel, zihinsel, bilişsel, duyusal ve sosyal işlevlerde azalma ile karakterize olup fonksiyonel kapasitede gerilemeye yol açmaktadır. Bu gerileme, birbirini tetikleyen çoklu yeti kayıpları ve organ sistemlerinde disfonksiyon gelişimi ile sonuçlanabilmekte; yaşlılığın daha aktif ve daha az fonksiyonel kayıpla sürdürülmesi ise birey ve toplum sağlığı açısından kritik önem taşımaktadır.

Son yıllarda İK kavramı, yaşlı sağlığının değerlendirilmesinde hastalık odaklı yaklaşımların ötesine geçilmesini vurgulayan bütüncül bir çerçeve sunmaktadır. Bu yaklaşım, bireyin önemli gördüğü becerilerini sürdürebilmesine odaklanmakta ve fiziksel kapasitenin bilişsel, psikolojik ve sosyal boyutlarla birlikte değerlendirilmesini önermektedir. Hareket, canlılık, bilişsel kapasite, psikolojik kapasite ve duyusal kapasite boyutlarından oluşan İK, yaşlı bireyin harekete geçirebileceği işlevsel rezervi temsil etmektedir.

Öz yönetim ise kronik hastalığa sahip bireyin sağlık durumunu yönetmeye yönelik karar alma ve uygulama becerilerini içeren; tıbbi, rol ve duygusal yönetim boyutlarından oluşan temel bir süreçtir. Yaşlı bireylerde güçlü öz yönetim becerilerinin geliştirilmesi, yaşlanma ve kronik hastalıkların yol açtığı olumsuzlukların düzenlenmesine ve yaşam kalitesinin artırılmasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda İK ile ÖY'in etkileşimsel ve bütüncül biçimde ele alınması, fonksiyonel bağımsızlığın korunması, sağlıklı yaşlanmanın desteklenmesi ve yaşlı bakımına yönelik kavramsal model geliştirilmesi açısından güçlü bir kuramsal temel oluşturmaktadır.

Kronik hastalığa sahip yaşlı bireylerde ÖY becerilerinin güçlendirilmesi, İK bileşenlerinin korunması ve sürdürülmesini sağlayarak işlevsel kapasitenin en üst düzeyde kullanılmasını mümkün kılar. Önerilen kavramsal model, İK'nin beş boyutunu güçlendiren ve bireyin ÖY stratejileri ile bu kapasiteyi günlük yaşamına entegre etmesini sağlayan bir yaklaşım sunar. Böylece model, fonksiyonel bağımsızlığı koruma, yaşam kalitesini artırma ve sağlıklı yaşlanmayı destekleme açısından hem teorik hem de uygulamaya yönelik bir yol gösterici çerçeve oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İçsel Kapasite, Öz Yönetim, Yaşlılık, Fonksiyonel Bağımsızlık.

Sözel Bildiri

PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE İYİLEŞME ODAKLI DİL KULLANIMI

Arif ÖZPARLAK*, Dudu KARAKAYA**

**Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye,*
arifozparlak@gmail.com

***Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye,*
dkarakaya07@gmail.com

ÖZET

İyileşme odaklı yaklaşım, günümüzde ruh sağlığı hizmetlerinin temel değerlerinden biri olarak kabul edilmekte ve kişi merkezli bakımın önemli bir bileşenini oluşturmaktadır. Bu yaklaşım, bireyin güçlü yönlerini, umut duygusunu, öz-belirlenimini ve yaşamda anlam bulma sürecini desteklemeyi amaçlar. Psikiyatri hemşireliğinde kullanılan dil, yalnızca iletişim aracı değil; aynı zamanda hemşirenin değerlerini, tutumlarını ve bakım felsefesini yansıtan önemli bir unsurdur. İyileşme odaklı dil; bireyi tanısından ya da hastalığından ziyade bir kişi olarak ele alan, umut ve güçlenmeyi destekleyen, yargılayıcı ve damgalayıcı ifadelerden kaçınan bir iletişim biçimini ifade eder. Buna karşılık etiketleyici, küçümseyici veya yalnızca semptomlara odaklanan ifadeler bireyin insanî yönünü gölgeleyerek iyileşme sürecini olumsuz etkileyebilir. Psikiyatri hemşireliğinde iyileşme odaklı dilin kullanımı, terapötik ilişkinin güçlenmesine, bireyin bakım sürecine aktif katılımının artmasına ve öz-yeterlik duygusunun desteklenmesine katkı sağlar. Bu nedenle hemşirelik eğitiminde, öğrencilerin kişi merkezli ve iyileşme odaklı iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik içeriklere yer verilmesi önemlidir. Uygulamada, bakım planlarının bireyle iş birliği içinde oluşturulması ve klinik kayıtların iyileşme odaklı bir dil ile yazılması bakımın niteliğini artırabilir. Mevcut araştırmalar, kişi önceleyen ve iyileşme odaklı dil kullanımının damgalayıcı tutumları azaltabildiğini ve klinik dokümantasyonda iyileşme odaklı rehabilitasyon dilinin eğitim müdahaleleri ile artırılabileceğini göstermektedir. Ancak ruh sağlığı hizmetlerinde kullanılan dilin iyileşme sürecine etkisini inceleyen daha fazla çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Yönetim açısından ise kurum kültürünün iyileşme odaklı yaklaşımları desteklemesi, hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi ve klinik dokümantasyonun bu perspektifle değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Sonuç olarak, psikiyatri hemşireliğinde kullanılan dilin iyileşme odaklı olması, bireyin onurunu, özerkliğini ve umut duygusunu destekleyerek ruh sağlığı bakımının kalitesini artıran temel bir unsurdur.

Anahtar Kelimeler: Dil kullanımı, iyileşme odaklı yaklaşım, kişi merkezli bakım, psikiyatri hemşireliği, ruh sağlığı

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DIŞ KANAMA KONTROLÜ İLK YARDIMINDA YÜKSEK GERÇEKLİKLİ SİMÜLASYONUN ETKİLİLİĞİ

Songül DEMİR[1], Mustafa ALTUNTAŞ[2], Erhan YENGİL[3]

[1]Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Hatay, Türkiye, prmsongul@gmail.com

[b]Paramedik, Hatay, Türkiye, mustafa0altuntas@gmail.com

[3]Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Tayfur Sökmen Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye, dryengil@yahoo.com

ÖZET

Giriş: Çocuklar günlük zamanlarının büyük bir bölümünü eğitim ortamlarında geçmekte ve söz konusu ilk yardım müdahalesi gerektiren durumlar da daha çok bu zaman dilimi içinde görülmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin kaza ve yaralanmaları önlemede ve ilk yardım sağlamada önemli rolleri bulunmaktadır.

Amaç: Bu çalışmada Eğitim Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin aktif dış kanama kontrolü ilk yardımı becerisinde yüksek gerçeklikli simülasyonun etkililiğini değerlendirmek amaçlanmaktadır.

Yöntem: Araştırma, ön test-son test yarı deneysel desende Kasım 2025-Aralık 2025 tarihleri arasında yapıldı. Araştırmanın evrenini, X Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi 3. ve 4. sınıf öğrencileri, örneklemini ise evrenden gönüllü 39 öğrenci oluşturdu. Öğrencilere Öğrenci Tanıtıcı Bilgi Formu'nun ve Gönüllü Onam Formu'nun doldurulması sağlandıktan sonra teorik eğitim ve uygulama eğitimi verildi. Ardından öğrenciler ön değerlendirme (standart hasta ile senaryo uygulaması), simülasyon (standart hasta ile senaryo uygulaması + çözümleme oturumu) eğitimi ve son değerlendirme (standart hasta ile senaryo uygulaması) senaryolarına katıldılar. Son değerlendirmeden sonra öğrenciler Şimdiki Öğrenme ile İlgili Memnuniyet" ve "Öğrenmede Özgüven Ölçeği'ni Google anket olarak on-line doldurdular. İstatistiksel analizde tanımlayıcı istatistik, Wilcoxon işaret sıra testi ve McNemar testi kullanıldı. $p<0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Öğrencilerin aldıkları yüksek gerçeklikli simülasyon eğitiminin öncesi ile sonrasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.000$). Öğrencilerin kanama kontrolü ilk yardım basamaklarından ilk spanç/bez basısı ile kanama durmuyorsa ikinci bir ped/spanç ile bası uygulama ($p=0.000$), turnikeyi kanamanın kesilmesini sağlayana kadar sıkma ($p=0.023$) basamaklarında anlamlı artış olmuştur. Öğrencilerin öğrenci memnuniyeti ve özgüveni puan ortalamalarının yüksek olduğu tespit edilmiştir (4.60±0.71).

Tartışma ve Sonuç: Yüksek gerçeklikli simülasyon uygulamasının Eğitim Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin dış kanama kontrolü ilk yardım becerilerini anlamlı düzeyde geliştirdiği görülmektedir. Mezuniyet sonrasında dış kanamalarla karşılaşma ihtimali yüksek olan Eğitim Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerine düşük maliyetlerle yüksek gerçekli simülasyon sağlanarak kanama kontrolü ilk yardım eğitimlerinin verilmesi yaygınlaştırılabilir.

Anahtar Sözcükler: Dış Kanama, İlk Yardım, Eğitim, Yüksek Gerçeklikli Simülasyon, Üniversite Öğrencileri

Sözel Bildiri

HASTANE ÖNCESİ ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE YAŞLI BİREYLERDE KIRILGANLIK

Songül DEMİR[1]
[1]*Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Hatay, Türkiye, prmsongul@gmail.com*

ÖZET

Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerine başvuran yaşlı hasta nüfusunun giderek artması, yalnızca acil bakıma odaklanmaktan çok kırılganlığın daha fazla dikkate alınmasını zorunlu hale getirmiştir. Kırılganlığın erken dönemde tanınması; uygun triyaj, hedef hastane seçimi, gereksiz invaziv girişimlerin önlenmesi ve hasta merkezli bakım planlaması açısından kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, hastane öncesi alanda uygulanabilirliği kolay ve kısa değerlendirme araçları hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde çalışan sağlık profesyonelleri için önemli çözümler sunmaktadır.

Kırılganlık yalnızca kronolojik yaş ile ilişkili olmamakla birlikte aynı anda birden fazla hastalığın bulunması, polifarmasi, bilişsel bozulma ve fonksiyonel kayıp ile güçlü ilişkiler gösterebilmektedir. Hastane öncesi dönemde kırılgan hastaların tanımlanması; resüsitasyon kararları, invaziv girişimlerin sınırlandırılması, palyatif bakım gereksiniminin erken fark edilmesi ve ileri bakım planlaması açısından klinik karar sürecini doğrudan etkilemektedir.

Bu derlemenin amacı, hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde yaşlı bireylerde kırılganlık kavramına ilişkin mevcut literatürü incelemek, kırılganlığın tanımlanması, değerlendirilmesi ve hastane öncesi acil sağlık profesyonellerinin bakım süreçlerine yönelik mevcut bilgi ve yaklaşımları değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Kırılganlık, Hastane öncesi acil bakım, Yaşlı hasta.

Sözel Bildiri

KERATOCONUS: CLINICAL PRACTICE AND THERAPEUTIC MANAGEMENT

Anıl Selim APA *
* *Department of Ophtalmology, Isparta City Hospital, Isparta, Türkiye, anilselimapa@gmail.com*

ABSTRACT

Keratoconus is a predominantly asymmetric and progressive noninflammatory disease characterized by corneal thinning and irregular astigmatism, which may lead to significant visual impairment. Current epidemiological evidence, largely sourced from hospital-based cohorts, indicates that keratoconus is a bilateral disorder with an equal distribution across genders. Keratoconus typically manifests during the second or third decades of life, with patients reporting progressive visual blurring and distortion secondary to induced myopia and high irregular astigmatism.The presence of a scissoring reflex and an 'oil-droplet' reflex (Charleux's sign) is highly indicative of keratoconus. Subepithelial and anterior stromal scarring may occur secondary to ruptures in Bowman's membrane. Additionally, Vogt's striae 'fine, vertical, and parallel lines' are frequently observed within the posterior stroma. A Fleischer ring, characterized by iron deposition within the basal epithelial layer, is frequently observed encircling the base of the cone. In advanced stages of keratoconus, significant corneal ectasia may elicit Munson's sign, characterized by a V-shaped angulation of the lower eyelid during downward gaze. Manual keratometry is an effective diagnostic modality for identifying steepening and mire distortion characteristic of keratoconus. Computerized corneal topography is the gold standard for identifying early-stage ectasia and subclinical keratoconus, enabling clinicians to quantify structural changes and track progression with high precision. Therapeutic options for the management of keratoconus include specialized contact lens designs, corneal collagen cross-linking, deep anterior lamellar keratoplasty, intrastromal corneal ring segments, photorefractive keratectomy and the implantation of phakic intraocular lenses. The future management of keratoconus is expected to increasingly rely on multimodal treatment strategies incorporating both simultaneous and sequential protocols to optimize the prevention and long-term stabilization of this ectatic disorder.

Key Words: keratoconus, corneal topography, cornea, corneal cross-linking

Sözel Bildiri

MESANE DRENAJ YÖNTEMLERININ PSIKOSEKSÜEL ETKILERI: KALICI ÜRETRAL KATETER VE TEMIZ ARALIKLI KATETERIZASYON UYGULANAN HASTALARDA KARŞILAŞTIRMALI ANALIZ

Yasin Aktaş, Adem Tunçekin
Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi Uşak EAH Üroloji ABD,
aktas.yasin.007@hotmail.com, dr_adem65@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Nörojenik mesane disfonksiyonu veya kronik mesane çıkış obstrüksiyonu olan hastalarda mesane drenajı hayati bir öneme sahiptir. Bu amaçla klinikte sıklıkla 'Kalıcı Üretral Sonda (KÜS)' veya altın standart olan 'Temiz Aralıklı Kateterizasyon (TAK)' kullanılmaktadır. Literatürde bu yöntemler genellikle enfeksiyon oranları üzerinden karşılaştırılmış olup, dışarıdan görünen aparatların hastaların psikoseksüel sağlığı ve beden bütünlüğü algısı üzerindeki etkileri yeterince irdelenmemiştir. Tekrarlayan ürolojik komplikasyonların yarattığı fiziksel zorlukların psikolojik yükü artırdığı düşünülmektedir.
Amaç: Çalışmanın birincil amacı; KÜS ve TAK uygulanan hastalarda cinsel fonksiyon skorlarını (IIEF-5/FSFI) ve beden algısı (BIS) düzeylerini karşılaştırmaktır. İkincil amacımız, son 1 yılda gelişen ürolojik komplikasyon yükünü hesaplamak ve bunun cinsel fonksiyon bozukluğu ile korelasyonunu ortaya koymaktır.
Yöntem: Çalışmaya en az 3 aydır KÜS veya TAK (günde ≥4 kez) uygulayan, 18-65 yaş arası, cinsel aktif veya partneri olan 60 hasta dahil edilmiştir. 'Ürolojik Komplikasyon Skoru'; yıllık İYE sayısı (çarpı 1), sızıntı derecesi (çarpı 2), acil servis başvurusu (çarpı 3), mekanik sorun (çarpı 1) ve ağrı (çarpı 1) verilerinin toplanmasıyla formüle edilmiştir. Veri toplamada IIEF-5, FSFI, BIS ölçekleri ve katatere yönelik 5 maddelik özel anket kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde Ki-Kare, Student's T ve Mann-Whitney U testleri kullanılmış olup, $p<0,05$ değeri anlamlı kabul edilmiştir.
Bulgular: Demografik veriler cinsiyet hariç benzerdir (Tablo 1). Komplikasyon skoru KÜS grubunda (9.3±2.4), TAK grubuna (2.8±1.8) göre anlamlı derecede yüksektir ($p<0.001$). KÜS hastalarında beden algısı bozulması (BIS skoru: 21.3/9.5) daha şiddetlidir ($p<0.001$). TAK kullanan erkeklerin IIEF-5 (19.4/8.7) ve kadınların FSFI (28.5/14.9) skorları KÜS grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0.001$). KÜS hastaları, cihazdan utanma ve partnerin rahatsızlık hissi açısından daha yüksek kaygı bildirmiştir ($p<0.001$) (Tablo 2).
Tartışma ve Sonuç: TAK yöntemi, cinsel aktivitede mekanik bir engel ve estetik kaygı yaratmadığı için KÜS grubuna göre anlamlı derecede daha yüksek cinsel fonksiyon ve beden algısı sağlar. Komplikasyon yükü arttıkça hastaların cinsel kaçınma davranışları artmakta ve yaşam kalitesi düşmektedir. Uzun dönem mesane yönetiminde psikoseksüel yükü azaltan TAK yöntemi teşvik edilmeli, her iki gruba da cinsel danışmanlık verilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Nörojenik mesane, Temiz aralıklı kateterizasyon, Kalıcı sonda, Cinsel fonksiyon, Beden algısı

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF BOVINE RESPIRATORY VIRAL AGENTS (BHV-1, BVDV, BRSV, AND BPIV-3) IN CALVES WITH RESPIRATORY SYSTEM SYMPTOMS

Hasbi Sait SALTIK*, Kamil ATLI*, Yakup Sinan ORTA*, Sevinç KANT*, Mehmet Recai YILMAZ*, İbrahim Oğuz GAYAKER*, Mehmet KALE*, Ecem ŞAHİN*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Türkiye, sahinecem0@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Bovine respiratory infections are among the most common health problems affecting cattle worldwide and represent a major cause of economic losses in the livestock industry. These infections may result in growth retardation, loss of body condition, pneumonia, secondary infections, and increased mortality, particularly in young calves.

Aim: The present study aimed to investigate the presence of Bovine herpesvirus type 1 (BHV-1), Bovine viral diarrhea virus (BVDV), Bovine respiratory syncytial virus (BRSV), and Bovine parainfluenza virus type 3 (BPIV-3) in lung tissue samples obtained from calves showing respiratory system symptoms.

Methods: For this purpose, lung tissue samples from 100 unvaccinated calves aged 0–6 months that were submitted to a private laboratory from different regions of Türkiye between 2023 and 2026 were examined. The presence of BHV-1, BVDV, BRSV, and BPIV-3 antigens in lung tissues was determined using a commercial ELISA test kit (Bio-X Diagnostics S.A., Rochefort, Belgium).

Results: Antigen positivity was detected in 55 (55%) of the examined lung tissue samples. Among the positive samples, 37 (37%) were positive for BRSV + BPIV-3 antigens, 10 (10%) for BRSV antigen alone, 7 (7%) for BHV-1 + BVDV antigens, and 1 (1%) for BHV-1 + BRSV antigens. According to age groups, BRSV + BPIV-3 antigens were detected in 2% (n=2) and BRSV antigen in 1% (n=1) of calves aged 0–15 days. In the 1–3 month age group, BHV-1 + BVDV antigens were detected in 3% (n=3), BHV-1 + BRSV in 1% (n=1), BRSV + BPIV-3 in 7% (n=7), and BRSV alone in 3% (n=3) of the samples. In calves aged 4–6 months, BHV-1 + BVDV antigens were detected in 4% (n=4), BRSV + BPIV-3 in 28% (n=28), and BRSV alone in 6% (n=6) of the samples.

Discussion and Conclusion: In conclusion, viral respiratory agents were detected in more than half of the lung tissue samples obtained from calves with respiratory system symptoms. The findings indicate that BRSV and BPIV-3 are the predominant viral pathogens and may contribute significantly to respiratory disease in calves, particularly in the 4–6 month age group. These results highlight the importance of implementing effective vaccination and preventive herd health management strategies against viral respiratory pathogens in cattle herds.

Keywords: Antigen, Lung, Calf, BHV-1, BVDV, BRSV, BPIV-3

Sözel Bildiri

ENDODONTİK AĞRI YÖNETİMİNDE ANTİHİSTAMİNİKLERİN SİSTEMİK KULLANIMI

Deniz KARAOSMANOĞLU AKIN*
**Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye,*
denizkaraosmanogluakin@gmail.com

ÖZET

Endodontik ağrı, genellikle pulpal veya periapikal dokularda gelişen inflamatuar yanıtın sonucudur. Mikroorganizmalar ve bunların toksinleri pulpa dokusunda inflamasyonu tetikleyerek çeşitli inflamatuar mediatörlerin salınımına yol açar. Bu süreçte prostaglandinler, bradikinin, sitokinler, nöropeptidler ve histamin gibi mediatörler periferik nosiseptörleri uyararak veya duyarlılığını artırarak ağrı oluşumuna katkıda bulunur. Enfeksiyon ilerledikçe inflamasyon periapikal dokulara yayılabilir ve apikal periodontitis gelişebilir. Bu durumda inflamatuar hücre infiltrasyonu ve doku ödemi, periodontal ligamentte basınç artışına ve mekanik hipersensitiviteye neden olarak ağrının şiddetlenmesine yol açabilir.Periapikal lezyonlarda mast hücrelerinin varlığı gösterilmiştir. Mast hücrelerinden salınan histamin inflamatuar yanıtın önemli bileşenlerinden biridir. Histamin vasküler permeabiliteyi artırarak ve nosiseptörleri duyarlı hale getirerek inflamatuar ağrı mekanizmasına katkıda bulunabilir. Ayrıca, histamin şişlik ve ödem oluşumunda da önemli rol oynar. Bu nedenle histaminin rolü, endodontik enfeksiyonlarla ilişkili ağrı mekanizmalarının anlaşılmasında ve antihistaminiklerin potansiyel terapötik etkilerinin araştırılmasında önemli bir temel oluşturmaktadır. Antihistaminikler, histamin reseptörlerini bloke ederek inflamatuar yanıtı ve buna bağlı semptomları azaltan farmakolojik ajanlardır. Bu nedenle antihistaminiklerin, endodontik tedavilerde ağrı kontrolüne yardımcı olabilecek potansiyel adjuvan ajanlar olarak kullanımı araştırılmaktadır. Literatürde antihistaminiklerin sistemik kullanımının, özellikle nekrotik pulpalı dişlerde ve periapikal lezyon varlığında ortaya çıkan inflamatuar yanıtın modülasyonunda etkili olabileceği bildirilmektedir. Bununla birlikte, mevcut çalışmalar antihistaminiklerin kök kanal tedavisi sonrası ağrı kontrolündeki etkinliği konusunda sınırlı ve çelişkili sonuçlar göstermektedir. Bazı klinik çalışmalar antihistaminik kullanımının postoperatif ağrı üzerinde anlamlı bir azalma sağlamadığını bildirmiştir. Antihistaminiklerin endodontide sistemik kullanımına ilişkin mevcut kanıtlar sınırlıdır ve bu ajanların rutin klinik kullanımını destekleyecek güçlü veriler henüz bulunmamaktadır. Antihistaminiklerin endodontik ağrı yönetimindeki potansiyel rolünü daha iyi değerlendirebilmek için daha geniş örneklemli, iyi tasarlanmış randomize klinik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Ağrı, Antihistaminik, Endodonti

Sözel Bildiri

RAMAZAN ORUCUNUN BESLENME DURUMU VE VÜCUT KOMPOZISYONU ÜZERINE ETKILERI

Yasemin Tuğba Öğünç*, Batuhan Güneş, Onurhan Kurt***, Fatih Özbey******

**Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, yasemin.ogunc@sbu.edu.tr*

*** Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, gunesbatu666@gmail.com*

**** Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, onurhankurt4141@hotmail.com*

***** Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, fatih.ozbey@sbu.edu.tr*

ÖZET

Son yıllarda sağlığı iyileştirmek ve vücut ağırlığı kaybı sağlamak amacıyla zaman kısıtlı beslenme düzenlerine olan ilgi artmıştır. Ramazan orucu da beslenme şekli bakımından bir tür zaman kısıtlı beslenme modelidir. Her ne kadar Ramazan orucu enerji kısıtlaması gerektirmese de yiyecek ve sıvı alımı sadece gün batımı ile gün doğumu arasında gerçekleştiğinden beslenme aralığı kısalmaktadır ve bu da bireylerin besin alımları ve vücut kompozisyonlarında değişikliğe neden olabilir. Bu araştırmanın amacı, Ramazan orucu tutan bireylerin oruç öncesi, sırası ve sonrası olmak üzere beslenme durumları, fiziksel aktivite ve antropometrik ölçümlerindeki değişiklikleri incelemektir. Kesitsel tipte yürütülen bu çalışma, 2025 yılı Ramazan ayında (1-29 Mart 2025) en az 20 gün oruç tuttuğunu beyan eden yaş ortalaması 22,95±4,79 olan 39 katılımcı (%20,5 erkek; %79,5 kadın) ile yürütülmüştür. Katılımcıların ramazan öncesi, sırası ve sonrası olmak üzere toplam 3 defa 24 saatlik geriye dönük besin tüketim kayıtları ve vücut kompozisyonu ölçümleri (vücut ağırlığı, beden kütle indeksi (BKİ), bel ve kalça çevreleri, vücut yağ ve kas oranı) gerçekleştirilmiştir. "Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi-Kısa Formu" ile katılımcıların fiziksel aktivite düzeyleri değerlendirilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre katılımcıların %46,2'sinin orta düzeyde, %53,8'inin de düşük düzeyde fiziksel olarak aktif olduğu görülmüştür. Katılımcıların Ramazan ayı süresince diyetle enerji ve yağ alım değerlerinde artış, protein ve posa alımlarında ise azalma olduğu saptanmıştır ($p>0,05$). Katılımcıların vücut kompozisyonları incelendiğinde vücut ağırlığı, BKİ ve kalça çevresinin ramazanın sonunda başlangıcına göre azaldığı gösterilmiştir (sırasıyla $p=0,006$, $p=0,005$, $p=0,043$). Elde edilen bulgular Ramazan orucunun bireylerin beslenme örüntüsündeki protein ve posa miktarının azalması oruç süresi boyunca diyet kalitesine daha fazla odaklanılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ramazan orucu vücut kompozisyonu parametrelerinde (vücut ağırlığı, BKİ ve kalça çevresi) anlamlı iyileşmeler sağlamakla birlikte, bireylerin fiziksel aktivite düzeylerinin düşük olması kas kütlesinin korunması ve diyetin enerji ve besin ögesi dengesinin sağlanması için oruç süresince profesyonel beslenme danışmanlığının önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beslenme Durumu, Ramazan Orucu, Vücut Kompozisyonu

Sözel Bildiri

INFERIOR VENA CAVA AGENESIS PRESENTING WITH BILATERAL DEEP VEIN THROMBOSIS FOLLOWING PHARMACOMECHANICAL THROMBECTOMY: A CASE REPORT

Ahmet KÖMÜRCÜ[1], Emin BARBARUS[2], Muhammet Hüseyin ERKAN[3]

[1]*Balıkesir University Faculty of Medicine, Department of Cardiovascular Surgery, Balıkesir, Türkiye, drahmetkomurcu@gmail.com*

[2]*Balıkesir University Faculty of Medicine, Department of Cardiovascular Surgery, Balıkesir, Türkiye, eminbarbarus@gmail.com*

[3]*Balıkesir University Faculty of Medicine, Department of Cardiovascular Surgery, Balıkesir, Türkiye, mhuseyinerkan@gmail.com*

ABSTRACT

Inferior vena cava (IVC) agenesis is a rare congenital venous anomaly and is considered a predisposing factor for deep vein thrombosis (DVT) of the lower extremities. Most cases are asymptomatic and are usually detected incidentally. The aim of this report is to present a case of inferior vena cava agenesis diagnosed after imaging performed following pharmacomechanical thrombectomy for left iliofemoral deep vein thrombosis.

A 54-year-old male patient presented with sudden-onset pain and swelling in the left lower limb. Venous Doppler ultrasonography revealed acute thrombosis involving the left femoral and iliac veins. Pharmacomechanical thrombectomy was planned after the diagnosis of early-stage iliofemoral DVT. The thrombectomy procedure was performed via the left popliteal vein using the AngioJet system. During the procedure, most of the thrombus burden in the femoral and iliac vein segments was successfully removed. However, the guidewire could not be advanced into the inferior vena cava and the central venous system could not be visualized.

On the second day after the procedure, the patient developed sudden pain and swelling in the right lower limb, and examination revealed acute DVT in the contralateral limb. Subsequent computed tomography venography demonstrated absence of the inferior vena cava and extensive collateral venous circulation, leading to the diagnosis of inferior vena cava agenesis. Inferior vena cava anomalies should be considered, particularly in cases of unexplained or bilateral iliofemoral DVT. Failure to access central venous structures during endovascular procedures may represent an early indicator of underlying congenital venous anomalies.

Keywords: Inferior vena cava agenesis, pharmacomechanical thrombectomy, deep vein thrombosis

Sözel Bildiri

ENDODONTİDE ULTRASONOGRAFİNİN YERİ

Deniz KARAOSMANOĞLU AKIN*
**Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye,*
denizkaraosmanogluakin@gmail.com

ÖZET

Ultrasonografi, son yıllarda dental ve maksillofasiyal görüntüleme alanında giderek artan bir ilgi görmekte olup, endodontide özellikle periapikal lezyonların değerlendirilmesinde potansiyel bir yardımcı tanı yöntemi olarak öne çıkmaktadır. Ultrasonografinin başlıca avantajları arasında ekonomik olması, kolay uygulanabilmesi ve tekrarlanabilir görüntüler sağlaması yer almaktadır. Ayrıca noninvazivdir, iyonizan radyasyon içermez ve dokuların konumu, özellikleri ve vaskülaritesi hakkında gerçek zamanlı bilgi sağlar. Dezavantajları ise, kalın kortikal kemik varlığı ve posterior bölgelerde prob erişiminin sınırlı olması gibi faktörler yöntemin kullanımını kısıtlayabilmektedir. Ayrıca, sonuçlar uygulayıcının tecrübesinden etkilenebilir. Bu derlemenin amacı, ultrasonografinin endodonti uygulamalarındaki mevcut ve potansiyel kullanım alanlarını güncel literatür ışığında değerlendirmektir. Literatürde yer alan çalışmalar, özellikle renkli Doppler ve power Doppler teknikleri ile birlikte kullanılan ultrasonografinin periapikal lezyonların içeriği, sınırları ve vaskülaritesi hakkında önemli bilgiler sağlayabildiğini göstermektedir. Bu özellikleri sayesinde ultrasonografi, periapikal kist ve granülomların ayırıcı tanısında, lezyonların karakterizasyonunda ve uygun tedavi planının belirlenmesinde klinisyenlere yardımcı olabilmektedir. Ultrasonografinin, kök kanal tedavisinde çalışma boyunun belirlenmesi için yararlı bir araç olabileceği bildirilmiştir. Ayrıca endodontik kökenli sinüs traktlarını tanımlamak ve izlemek için de uygulanabilir bir yöntemdir. Mevcut kanıtlar, ultrasonografinin özellikle anterior bölgelerde periapikal patolojilerin değerlendirilmesinde konvansiyonel radyografik yöntemlere değerli bir tamamlayıcı olabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, yöntemin endodontik tanı ve tedavi planlamasındaki rolünün daha net ortaya konabilmesi için daha geniş örneklemli ve iyi tasarlanmış klinik çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Endodonti, Ultrasonografi, Görüntüleme

Sözel Bildiri

PARKİNSON HASTALARINDA SERUM FERRİTİN DÜZEYLERİ İLE HASTALIK PROGRESYONU ARASINDAKİ İLİŞKİ

Burak Gürel*
**Burdur Devlet Hastanesi Nöroloji Kliniği, Burdur, Türkiye, brkneuro@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Parkinson hastalığı (PH), substantia nigra pars compacta'da (SNpc'de) dopaminerjik nöronların progresif kaybına alfa-sinüklein agregasyonunun ve Lewy cisimciklerinin oluşumunun eşlik ettiği nörodejeneratif bir hastalıktır. Etiyolojisi henüz netleşmemiş olmakla birlikte hastaların SN'sinde yüksek miktarda demir birikimi oluğu, hastalığın progresyonu ile SN'deki demir düzeyinin ilişkili olduğunu gösteren yayınlar bulunmaktadır.
Amaç: Bu çalışmanın amacı demir metabolizmasında önemli bir rolü olan ferritinin serum düzeyleri üzerinden PH'deki bozulmuş demir homeostazının araştırılması amaçlanmıştır.
Yöntem: Burdur Devlet Hastanesi nöroloji polikliniğine 01/01/2024 ile 01/02/2025 tarihleri arasında başvurmuş Parkinson hastalarının ve nörodejeneratif hastalığı olmayan kontrollerin dosyaları retrospektif olarak taranarak serum ferritin düzeyleri saptandı. Kan testinin yapıldığı dönemde demir eksikliği anemisi, böbrek yetmezliği, aktif enfeksiyonu olanlar çalışmaya dahil edilmedi. Hasta grubu Hoehn-Yahr ölçeğine göre alt gruplara ayrıldı. Serum ferritin düzeyleri gruplar arasında kıyaslandı.
Bulgular: Hasta grubunda 108, kontrol grubunda 104 hasta bulunmaktaydı. Her iki grup arasında demografik özellikler açısından anlamlı farklılık yoktu. Hasta grubunun 68'i erken, 26'sı orta, 14'ü geç evre hastalardan oluşmaktaydı. Hasta ve kontrol grubunun serum ferritin düzeyi ortalamaları arasında farklılık izlenmedi (p: 0,464). Orta ve geç evre hastaların ferritin düzeyleri hem kontrollerle hem de erken evre hastalarla kıyaslandığında istatistiksel olarak anlamlı olarak yüksekti (p değerleri sırasıyla 0,005 ve 0,005). Ayrıca Hoehn-Yahr evresiyle serum ferritin düzeyi arasında anlamlı pozitif korelasyon görüldü (korelasyon katsayısı: 0,354).
Tartışma ve Sonuç: Demir metabolizmasında önemli bir yolak olan otofaji-lizozom yolağındaki bozuklukların alfa-sinüklein proteinin birikimine yol açarak PH patogenezinde rol oynadığı düşünülmektedir. Hastalığın ilerleyen dönemlerinde alfa-sinüklein birikiminin arttığı düşünülürse, çalışmamızda orta – geç evre PH'de görülen yükselmiş serum ferritin düzeyleri hastalığın progresyonunu göstermesi açısından anlamlı olabilir ve klinik pratikte de kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Parkinson hastalığı, Demir metabolizması, Ferritin, Nörodejeneratif hastalıklar

Sözel Bildiri

LIPOSOMAL FORMULATION MITIGATES GENTAMICIN-INDUCED NEPHROTOXICITY IN RATS: BIOCHEMICAL, MOLECULAR AND HISTOPATHOLOGICAL EVIDENCE

Murat Çelebi*, Hasan Susar, Çağla Çelebi***, Özhan Karataş****, Orkun Babacan*****, İzzet Karahan****

**Balıkesir University Savaştepe Vocational School Department of Veterinary, Balıkesir, Türkiye, murat.celebi@balikesir.edu.tr*

***Balıkesir University Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pharmacology and Toxicology, Balıkesir, Türkiye, hasan.susar@balikesir.edu.tr*

****Balıkesir University Health Science Institute, Balıkesir, Türkiye, uncagla@gmail.com*

*****Sivas Cumhuriyet University Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology, Sivas, Türkiye, okaratas@cumhuriyet.edu.tr*

******Balıkesir University Kepsut Vocational School, Department of Veterinary, Balıkesir, Türkiye, orkun_babacan@hotmail.com*

***Balıkesir University Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pharmacology and Toxicology, Balıkesir, Türkiye, karahan@balikesir.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Gentamicin is a widely used aminoglycoside antibiotic; however, its clinical use is limited by pronounced nephrotoxic side effects. Liposomal drug delivery systems have emerged as a promising strategy to reduce drug-induced toxicity while preserving therapeutic efficacy.

Aim: This study aimed to comparatively evaluate the nephrotoxic and antimicrobial effects of free gentamicin and liposomal gentamicin in an experimental rat model.

Methods: Rats were divided into three groups: control, free gentamicin (FGT), and liposomal gentamicin (LipGT). Renal function markers, oxidative stress parameters, proinflammatory cytokines, renal injury biomarkers, gene expression levels, and antimicrobial activity were evaluated. Additionally, scanning electron microscopy (SEM) and energy-dispersive X-ray spectroscopy (EDX) were used to characterize the liposomal formulation.

Results: Administration of free gentamicin resulted in significant increases in serum blood urea nitrogen and creatinine levels, accompanied by enhanced oxidative stress, elevated proinflammatory cytokine production, and upregulation of renal injury biomarkers (KIM-1 and NGAL). In contrast, liposomal gentamicin significantly attenuated these alterations, indicating a protective effect against gentamicin-induced renal damage. Gene expression analysis showed marked downregulation of SIRT3 and PAX2 in the FGT group, whereas liposomal encapsulation partially restored SIRT3 expression and moderated PAX2 suppression. SEM and EDX analyses confirmed the formation of spherical phospholipid-based liposomal vesicles with homogeneous elemental distribution. Microbiological evaluation demonstrated that liposomal gentamicin preserved antibacterial efficacy against Escherichia coli, while exhibiting altered activity against Staphylococcus aureus.

Discussion and Conclusion: The findings indicate that liposomal encapsulation of gentamicin effectively mitigates gentamicin-induced nephrotoxicity while maintaining antimicrobial activity. These results suggest that liposomal gentamicin may represent a safer therapeutic alternative to conventional gentamicin formulations.

Keywords: Gentamicin, Liposomal Gentamicin, Nephrotoxicity, Oxidative Stress, Kidney Injury, SIRT3, PAX2, Rat

Sözel Bildiri

POSTURE AND PAIN MANAGEMENT IN HEALTHY CHILDREN: EVALUATING THE IMPACT OF SHORT-TERM POSTURE EXERCISES AND YOGA

Gül Nihal Yazıcı*, Gülsena Utku Umut, Ece Uçkun*, İrem Günaydın*, Meltem Özvatan***

** Biruni University, Institute of Graduate Education, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey. glnhlyazicii@gmail.com, eceuckunnn@gmail.com, iremgunaydin.ig@gmail.com, meltemoz96@gmail.com*

*** Biruni University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey. gulsenautkuumut@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Effective strategies are essential for managing posture and related pain in children.

Aim: This study aims to compare the effects of short-term posture exercises and yoga on posture and pain in healthy primary school-aged children.

Methods: This randomized controlled trial included 22 healthy children (age: 9.15±2.14; 9 F/13 M) with no neurological/orthopedic diagnoses. Participants were assigned to either a Posture Exercise Group (n=11) or a Yoga Group (n=11). The posture group performed postural awareness, stabilization, and upper extremity strengthening exercises, while the yoga group focused on balance, flexibility, and breathing. Interventions consisted of 25-minute sessions, twice weekly for six weeks. Posture was assessed via AI Posture Evaluation and Correction System (APECS) and pain via the Wong-Baker FACES Scale. Statistical analysis was performed using IBM SPSS Statistics ($p<0.05$).

Results: Intra-group analysis revealed a significant improvement in posterior posture scores (2.20±1.42 to 1.55±0.95; $p=0.047$), whereas improvements in anterior and lateral (right/left) parameters did not reach statistical significance ($p>0.05$). Regarding total posture scores, both groups demonstrated a non-significant tendency toward enhancement (Posture Exercise Group: $p=0.256$; Yoga Group: $p=0.201$), but these changes were not statistically significant. In terms of pain intensity, the Posture Exercise Group demonstrated a significant decrease (0.92±1.24 to 0.55±0.82; $p=0.016$), while no significant change was observed in the Yoga Group ($p=0.104$). Between-group analysis showed no significant differences for any of the investigated parameters ($p>0.05$).

Discussion and Conclusion: Following the six-week intervention, both posture exercises and yoga demonstrated comparable efficacy in improving postural alignment. Notably, short-term posture exercises yielded a clinically relevant improvement in pain management. Further longitudinal studies with larger cohorts are warranted to identify optimal intervention strategies for preventing postural deviations and associated symptoms in children.

Keywords: Exercise, Pain, Posture, Yoga

Sözel Bildiri

AFET MAĞDURU KİMLİKLENDİRME SÜREÇLERİNDE KULLANILAN YÖNTEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Enes ŞİLVE[1*], Murat A. KUŞ [2]**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans, Burdur, Türkiye, 2430202816@ogr.mehmetakif.edu.tr .*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, mkus@mehmetakif.edu.tr .*

ÖZET

Giriş: Doğa kaynaklı afetler, ulaşım kazaları, silahlı çatışmalar ve terör olayları gibi kitlesel ölümlere yol açan durumlarda mağdurların kimliklendirilmesi, bilimsel temelli ve standartlaştırılmış süreçlerin uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Afet Mağduru Kimliklendirme, uluslararası standartlar çerçevesinde yürütülen ve farklı disiplinlerin koordinasyonunu içeren yapılandırılmış bir adli süreçtir. Interpol tarafından ilk kez 1984 yılında yayımlanan ve beş yılda bir güncellenen DVI Rehberi, bu alandaki tek küresel standart olarak kabul edilmektedir. Doğru kimliklendirme; hukuki belgelendirme, insani sorumluluklar ve toplumsal güven açısından temel öneme sahiptir.

Amaç: Bu çalışmada, afet sonrası kimliklendirme süreçlerinde kullanılan temel yöntemlerin eleştirel biçimde değerlendirilmesi ve multidisipliner DVI çerçevesindeki operasyonel güçlü ve sınırlı yönlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma anlatı türünde bir literatür derlemesi olarak tasarlanmıştır. 2000-2025 yılları arasında yayımlanan çalışmalar PubMed ve Google Scholar veri tabanlarında "disaster victim identification", "mass fatality" ve "forensic identification" anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır. Ayrıca uluslararası rehberler ve saha kılavuzları incelenmiştir. Afet sonrası post-mortem kimliklendirme tekniklerini ele alan çalışmalar dahil edilmiş, elde edilen veriler yöntem temelli olarak tematik biçimde sınıflandırılmıştır.

Bulgular: Literatür, başlıca kimliklendirme yöntemlerinin DNA profillemesi, parmak izi analizi, adli diş hekimliği uygulamaları ve adli antropolojik incelemeler olduğunu göstermektedir. Interpol, diş analizi, parmak izi ve DNA analizini birincil kimliklendirme yöntemleri olarak sınıflandırmakta ve bu yöntemleri doğruluk ve güvenilirlik açısından eşit düzeyde kabul etmektedir. DNA analizi yüksek ayırt ediciliğe sahip olmakla birlikte zaman, maliyet ve laboratuvar kapasitesi açısından sınırlılıklar barındırmaktadır. Özellikle düşük gelirli ülkelerde veya savaş bölgelerinde bu teknoloji her zaman erişilebilir olmayabilmekte, ileri düzey bilgisayar programları ve uzman personel gereksinimi önemli bir engel oluşturmaktadır. Parmak izi analizi, epidermal bütünlüğün korunduğu durumlarda hızlı sonuç vermektedir. Adli diş hekimliği uygulamaları, özellikle ante-mortem dental kayıtların mevcut olduğu olgularda güvenilir sonuç sağlamaktadır. Yapılan bir meta-analiz çalışması, karşılaştırmalı diş analizinin kitlesel afetlerde kurbanların yaklaşık yüzde otuz ikisinin kimliklendirilmesini sağlayabildiğini göstermektedir. Bu oran, kapalı afetlerde açık afetlere kıyasla üç kat daha yüksek bulunmuş, ayrıca Kuzey Amerika ve Avrupa'da diğer bölgelere göre daha yüksek başarı oranları elde edilmiştir. Ortodontik kayıtlar, tedavi öncesi, sırası ve sonrasında alınan kapsamlı belgeler sayesinde, özellikle çocuk kurbanların kimliklendirilmesinde değerli katkılar sunmaktadır. Adli antropoloji, özellikle parçalanmış, yanmış veya ileri derecede bozulmuş kalıntılarda önemli

katkı sunmaktadır. Arkeolojik yöntemlerin kullanımı, kaotik olay yerlerinde sistematik arama, standart kayıt tutma ve kalite güvencesi sağlayarak süreci kontrol altına almaktadır. Antropolojik incelemeler, bireysel değerlendirme, karışmış kalıntıların ayrıştırılması ve DNA örnekleme yöntemlerinin etkin kullanımına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, tıbbi bulguların karşılaştırılması yoluyla kimliklendirme, geleneksel yöntemlerin yetersiz kaldığı durumlarda başarılı sonuçlar verebilmektedir. Adli radyoloji, özellikle post-mortem bilgisayarlı tomografi uygulamaları, giderek artan bir önem kazanmaktadır. Paranazal sinüsler, frontal sinüsler, mastoid hücreler ve vertebra morfolojisi gibi anatomik yapıların karşılaştırılması, yangın, çürüme veya parçalanma gibi zorlu koşullarda dahi kimliklendirmeye olanak sağlamaktadır. Yöntemlerin birlikte kullanımı doğruluk oranını artırmaktadır. Brezilya'daki Brumadinho baraj felaketinde olduğu gibi, multidisipliner ekiplerin eş zamanlı çalışması, farklı yöntemlerle elde edilen bulguların karşılıklı doğrulamasına imkân tanımıştır.

Tartışma ve Sonuç: Kitlesel ölüm olaylarında tek bir kimliklendirme yöntemi tüm durumlar için yeterli değildir. Kapalı afetler ile açık afetler farklı stratejiler gerektirmektedir. Etkin DVI uygulamaları, standart veri yönetim sistemleri ve güçlü ante-mortem kayıt altyapıları ile desteklenen entegre ve multidisipliner stratejilere dayanmaktadır. Kurumsal hazırlık düzeyinin artırılması, uluslararası işbirliği mekanizmalarının güçlendirilmesi ve yeni teknolojilerin entegrasyonu, afet sonrası kimliklendirme süreçlerinin etkinliğini geliştirecektir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Kimliklendirme, Adli Bilimler, DNA Profilleme, Kitle Ölümü

Sözel Bildiri

70 YAŞ ÜSTÜ MİDE KANSERİ HASTALARINDA AMELİYAT SONRASI NÖTROFİL-LENFOSİT ORANININ VE LENFOSİT-C-REAKTİF PROTEİN ORANININ PROGNOSTİK ETKİSİ

Mevlüt Yordanagil
Kocaeli Şehir Hastanesi, Genel Cerrahi Kliniği, Cerrahi Onkoloji Servisi

mevlut.yordanagil@gmail.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: Sistemik inflamasyon, mide kanserinde tümör ilerlemesi ve prognozunda kritik bir rol oynamaktadır. Nötrofil-lenfosit oranı (NLR) ve lenfosit-C-reaktif protein oranı (LCR) gibi rutin kan testlerinden elde edilen inflamatuar biyobelirteçler, son zamanlarda potansiyel prognostik göstergeler olarak ortaya çıkmıştır. Çalışmada ameliyat edilmiş ileri yaş mide kanseri hastalarında NLR ve LCR'nin prognostik değerlerinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu retrospektif çalışma, mide kanseri için küratif amaçlı ameliyat edilen 70 yaş ve üzeri hastaları içermiştir. Klinik, patolojik ve laboratuvar verileri hastane kayıtlarından toplanmıştır. Ameliyat öncesi inflamatuar indeksler, rutin kan parametreleri kullanılarak hesaplanmıştır. NLR, nötrofillerin lenfositlere oranı, LCR ise lenfositlerin C-reaktif proteine oranı olarak tanımlanmıştır.

NLR ve LCR için optimal kesme değerleri, genel sağkalıma (OS) dayalı olarak maksimum seçilmiş log-rank istatistikleri kullanılarak belirlenmiştir. Hastalar daha sonra düşük ve yüksek NLR ve düşük ve yüksek LCR gruplarına ayrıldı. Sağkalım sonuçları Kaplan-Meier yöntemi ve log-rank testi kullanılarak değerlendirildi ve prognostik faktörler Cox orantılı tehlike regresyon analizi kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya 84 hasta dahil edildi. Ortanca yaş 74 yıl (IQR 71–78,25) idi. Optimal kesme değerleri NLR için 3,60 ve LCR için 72,0 idi.

Yüksek NLR'ye (≥3,60) sahip hastaların, düşük NLR'ye sahip hastalara kıyasla genel sağkalımları anlamlı derecede daha kötüydü (log-rank p<0,001). Yaş ve patolojik evreye göre ayarlama yapılan çok değişkenli analizde, yüksek NLR, kötü genel sağkalımın bağımsız bir öngörücüsü olarak kaldı (HR 4,24, %95 CI 1,98–9,08, p<0,001).

Yüksek LCR (≥72.0) değerine sahip hastalar, genel ve hastalıksız sağkalım açısından anlamlı derecede daha iyi sonuçlar göstermiştir. Yüksek LCR, genel sağkalım için bağımsız bir koruyucu prognostik faktör olarak kalmıştır (HR 0.21, %95 CI 0.09–0.50, p<0.001) ve ayrıca hastalıksız sağkalımın iyileşmesiyle de ilişkilidir.

Tartışma ve Sonuç: Ameliyat öncesi inflamatuar biyobelirteçler, mide kanseri ameliyatı geçiren yaşlı hastalarda önemli prognostik değere sahiptir. Yüksek NLR, kötü sağkalımla ilişkilidir, yüksek LCR olumlu sonuçları öngörmektedir. Bu biyobelirteçler, yaşlı mide kanseri hastalarında risk sınıflandırmasını ve ameliyat sonrası yönetimi iyileştirmeye yardımcı olabilir.

Anahtar Sözcükler: Gastrik kanser, Genel sağ kalım, Hastalıksız sağ kalım, Nötrofil-lenfosit oranı (NLR), Lenfosit-C-reaktif protein oranı (LCR).

Sözel Bildiri

SKAPULA–MIDE BAĞLANTISI: KRONIK SKAPULAR AĞRIDA FASYAL VE VISSERAL ETKILEŞIMIN DEĞERLENDIRILMESI: 12 OLGULUK SERI

Gökçe Yağmur Güneş Gencer *, İlknur Cansu Koplay**

*** Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Antalya, Türkiye, ilknurcansukoplay@gmail.com*

ÖZET

Giriş ve Amaç: Skapular bölge ağrıları klinik pratikte sıklıkla boyun ağrısı, postür bozuklukları veya miyofasyal tetik noktalar ile ilişkilendirilmektedir. Ancak visseral fasya kaynaklı yansıyan ağrı mekanizmaları çoğu zaman göz ardı edilebilmektedir. Fasya dokusunun anatomik sürekliliği ve embriyolojik gelişim süreçleri diyafram, mide ve servikoskapular bölge arasında yapısal ve fonksiyonel bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Diyaframın C3–C5 segmentlerinden köken alan phrenic sinir aracılığıyla innerve edilmesi, visseral uyarıların omuz ve skapular bölgeye yansıyan ağrı oluşturabileceğini düşündürmektedir. Ayrıca gastrointestinal sistemin otonom düzenlenmesinde rol oynayan vagus siniri aracılığıyla visseral uyarıların kas-iskelet sistemi üzerinde dolaylı etkiler oluşturabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı kronik skapular ağrı ile birlikte gastrointestinal semptomları bulunan bireylerde skapular ve visseral fasyal müdahalelerin klinik etkilerini değerlendirmektir.

Yöntem: Bu gözlemsel olgu serisine kronik skapular ağrı ile birlikte reflü tipi mide rahatsızlıkları ve batın bölgesinde ağrı bulunan 12 hasta (9 erkek, 3 kadın) dahil edilmiştir. Değerlendirmede epigastrik bölge fasyal kısıtlılıkları, skapular palpasyon hassasiyeti, skapular ritim ve ağrı düzeyi (VAS) dikkate alınmıştır. Hastalar tek seanslık müdahale protokolüne alınmıştır. Müdahale iki farklı yaklaşım şeklinde uygulanmıştır: skapular bölgeye yönelik miyofasyal gevşetme teknikleri ve epigastrik bölgeye yönelik visseral fasyal mobilizasyon.

Bulgular: Müdahale sonrasında iki farklı etkileşim modeli gözlenmiştir. Hastaların 5'inde skapular bölgeye uygulanan fasyal mobilizasyon sonrası mide şikayetlerinde azalma bildirilmiştir (somatovisseral etki). Diğer 7 hastada ise batın bölgesine uygulanan visseral mobilizasyon sonrası skapular ağrı düzeyinde (VAS) ve doku gerginliğinde belirgin azalma gözlenmiştir **(**visserosomatik etki)

Sonuç: Bu olgu serisi skapula ve mide arasındaki ilişkinin fasyal zincirler aracılığıyla tek yönlü değil çift yönlü bir etkileşim gösterebileceğini düşündürmektedir. Dirençli skapular ağrı veya mide şikayetleri olan vakalarda diyafram ve visseral yapıların da değerlendirilmesi bütüncül fizyoterapi yaklaşımları açısından klinik önem taşıyabilir.

Anahtar kelimeler: Torakolumbar fasya, Miyofasyal bağlantı, Skapular ağrı, Diyafram mobilitesi, Postüral Kontrol

Sözel Bildiri

PDW (PLATELET DİSTRİBUTİON WİDTH) ALT GASTROİNTESTİNAL SİSTEM KANAMALARINDA KOLOREKTAL KANSERLER İÇİN İPUCU OLABİLİR Mİ?

Soner Önem*

**Samsun Eğitim Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Bölümü, Samsun, Türkiye*

ABSTRACT

Giriş: Kolorektal kanser, dünya genelinde üçüncü en sık rastlanan kanser türüdür ve tüm vakaların yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır. Kolorektal kanser insidansı giderek artmakta olup, tarama yöntemleri arasında kolonoskopi, dışkı DNA testleri, gaita gizli kan testleri ve kandan karsinoembriyojenik antijen (CEA) veya karbonhidrat antijen (CA 19-9) gibi biyobelirteçler yer almaktadır. Ancak bu tetkikler invaziv, yüksek maliyet gibi sınırlamaları mevcuttur. Bu nedenle basit, uygun maliyetli ve güvenilir biyobelirteçlerin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Trombositler ve kanser hücreleri arasındaki etkileşim, tümör büyümesi, anormal anjiyogenez ve metastaz gibi süreçlere katkıda bulunur. Platelet distribution width (PDW), trombosit hacmindeki heterojeniteyi yansıtan bir parametredir. Trombosit aktivasyonu ve megakaryosit işlev bozuklukları, PDW'de azalma ile ilişkili olabilir. Yapılan çalışmalar, PDW'nin akciğer, meme, mide, pankreas, larenks ve over kanserleri dahil olmak üzere çeşitli kanser türlerinin teşhis ve prognozu için potansiyel belirteçler olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, PDW değerinin akut alt gastrointestinal sistem (GİS) kanamalarında maligniteyi öngörmedeki prediktif değerini saptamaktır.

Yöntem: Samsun Eğitim Araştırma hastanesi acil servisine 01.2022 ile 03.2025 tarihleri arasında hematokezya nedeniyle başvuran ve kolonoskopi işlemine alınan 18 yaş üzerindeki 252 hasta retrospektif olarak incelendi. Hastaların yaş, cinsiyet, endoskopik tanıları ve başvuru anındaki PDW değerleri araştırıldı. Kolonoskopik biyopsi ile malignite tanısı alan hastalar ile benign nedenlerle kanaması olan hastaların PDW değerleri karşılaştırıldı.

Başka merkezde başvuru öncesi eritrosit veya trombosit replasmanı yapılanlar, genel durumu nedeniyle kolonoskopi işlemine alınamayanlar ve hastanede yatışı sırasında alt GİS kanaması gelişen hastalar çalışma dışı bırakıldı.

Bulgular: Toplam 252 hasta incelendi; 133'ü erkek (%52.8), 119'u kadın (%47.2) olup, ortalama yaş 70.2 ± 15.8 idi. Kanama etyolojisinin 216'sı (%85.7) benign, 36'sı (%14.3) malign nedenlerden kaynaklanıyordu. Başvuru anındaki PDW değerleri, malign ve benign kanama nedenlerini ayırt etmede analiz edildi. Benign nedenlerde ortalama PDW 12.4 ± 2.8, malign nedenlerde ortalama PDW ise 11.1 ± 1.9 olarak bulundu ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıydı (p=0.01). ROC eğrisi analizinde, PDW'nin benign-malign ayrımında en yüksek tanısal doğruluğu 12.2 cut-off değerinde gösterdi. Eğri altındaki alan (AUC) 0.619, sensitivite %46.86, spesifisite %77.7 olarak bulundu.

Tartışma ve sonuç: Çalışmamızda PDW, malign nedenlerle oluşan alt GİS kanamalarında daha düşük değerlerde gözlendi. PDW'nin kolay ulaşılabilir ve maliyeti düşük bir marker olması, toplum taramalarında veya kolorektal maligniteden şüphelenilen hastalarda önemli bir ipucu sağlayabilir. Bununla birlikte, PDW'nin standart bir tarama aracı haline gelmesi için prospektif, çok merkezli ve daha yüksek hasta sayısına sahip çalışmalar ile diğer markerlarla kombine edilen analizlere ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: Akut alt gastrointestinal kanama, malignite, platelet distribution width.

Sözel Bildiri

KARDİYOVASKÜLER HASTALIK TANISI ALAN BİREYLERİN RİSK FAKTÖRLERİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE HASTALIK ALGISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Çakıroğlu Bütün Ş*, Özen Çınar İ**

** Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi,Denizli,Türkiye, scakiroglu@pau.edu.tr*

*** Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşirelik Bölümü, Denizli, Türkiye, iocinar@pau.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Dünyada ve ülkemizde yaşam koşullarının değişmesi ve nüfusun yaşlanmasıyla birlikte bulaşıcı olmayan hastalıkların prevalansı artmaktadır. Günümüzde bu hastalıklar halk sağlığı açısından önemli bir sorun oluşturmakta olup, kardiyovasküler hastalıklar da bu hastalık grubu içerisinde yer almaktadır. Toplum sağlığının yükseltilmesi açısından kardiyovasküler hastalıklara neden olan risk faktörlerinin ve bireylerin hastalık algılarının belirlenmesi önemlidir.

Amaç: Bu çalışmada, kardiyovasküler hastalık tanısı alan bireylerin kardiyovasküler hastalık risk faktörleri bilgi düzeyleri ile hastalık algılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte yapılan araştırmanın örneklemini, Pamukkale Üniversitesi Hastanesi Kalp Damar Cerrahisi servisinde yatan, araştırmanın dahil edilme kriterlerini taşıyan, kardiyovasküler hastalık tanısı olan, 200 hasta oluşturmuştur. Hastaları Tanıtıcı Bilgi, Kardiyavasküler Hastalıklar Risk Faktörleri Bilgi Düzeyi Ölçeği ve Hastalık Algısı Ölçeği kullanılarak çalışmanın verileri toplanmıştır. Analizler R programı ile yapılmıştır. Kolmogorov Smirov, Student t, Mann-Whitney U, Anova, Kruskal-Wallis ve Pearson korelasyon testleri kullanılmıştır,anlamlılık düzeyi $p<0,05$ alınmıştır.

Bulgular: Hastaların yaş ortalaması 56,43±13,94 olup, %82,5'i evli, %60,5'i erkek, %55,5'i bir kronik hastalığa sahip, %62,5'i ise koroner kalp hastasıdır. Kardiyavasküler Hastalıklar Risk Faktörleri Bilgi Düzeyi toplam puan ortalaması 11.51±6.28 bulunmuştur. Hastalık algısı ölçeğinden aldıkları puanlara göre alt boyut puan ortalamaları; hastalık tipi 4,13±2,80; hastalık hakkındaki görüşleri en yüksek ,duygusal temsiller 25,03±4,32; olası nedenler boyutunda en yüksek psikolojik atıflar 21,52±4,47 bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Ölçekler arasında negatif ve pozitif yönde anlamlı zayıf bir ilişki saptanmıştır. Kardiovasküler hastalık tanısı alan bireylerin bilgi düzeylerini artırmak amacıyla sağlık çalışanlarının etkili eğitim ve bilgilendirme çalışmalarını sürdürmesi, bireylere psikososyal danışmanlık verilmesi, toplumda kardiyovasküler hastalıklar ile ilgili daha fazla araştırma yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kardiyovasküler Hastalıklar, Bilgi Düzeyi, Hastalık Algısı, Koroner Kalp Hastalığı, Hemşirelik

Sözel Bildiri

THE TRANSFORMATION OF HOSPITALS INTO "HEALTH FACTORIES" IN THE CONTEXT OF THE MARKETIZATION OF HEALTH SERVICES

Sercan Dereli*

** Hacı Bayram Veli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Labour Economics and Industrial Relations, Ankara, Türkiye, sercan.dereli@hbv.edu.tr*

ABSTRACT

Introduction: The expansion of capitalist production relations into the field of health has led to the restructuring of health services not only as a public right but also as a field organized within the framework of efficiency, cost control, and performance criteria. In this transformation process, hospitals are being reorganized as more standardized, measurable, and controllable service production units in line with increasing demand for health services and rising cost pressures.

Aim: The aim of this study is to discuss how hospitals have been transformed in line with the principles of Taylorism and Fordism during the process of marketization of health services and how this transformation can be evaluated within the framework of the concept of the "health factory."

Method: The study is designed as a narrative literature review based on the existing literature. Theoretical and empirical studies on the organization of health services are evaluated from a social policy perspective.

Results: The findings from the literature suggest that the increasing division of labor and specialization in health services, the widespread use of standardized treatment protocols, performance measurement, and organizational structures based on high patient turnover have become more prominent. In this context, hospitals are no longer merely institutions providing care; rather, they are transforming into structures where service production is organized on the basis of speed, output, and efficiency.

Discussion and Conclusion: The transformation of hospitals into "health factories" increases the capacity and operational efficiency of health services on the one hand, while on the other hand intensifying the labor processes of health workers and bringing new debates regarding the human dimension of care. Therefore, efficiency-oriented transformations in health systems should be evaluated multidimensionally in terms of social policy and the quality of health services.

Keywords: Marketization of Health Services, Health Factory, Taylorism, Fordism, Social Policy

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN NURSES' ATTITUDES TOWARD THE ELDERLY AND THEIR LEVELS OF EMPATHY

Tuğba Duygu ÖZMET*, Seher Büşranur SAFEL**
**Istanbul Medipol University Faculty of Health Sciences Nursing Department, İstanbul, Türkiye, tugba.ozmet@medipol.edu.tr*

*** Istanbul Medipol University Institute of Health Sciences Nursing Department, İstanbul, Türkiye, seher.safel std@medipol.edu.tr*

ABSTRACT

Background: The aging population underscores the importance of high-quality healthcare for older adults. Nurses, as the healthcare professionals with the most frequent contact with older individuals, play a key role in care delivery through their attitudes. Empathy is a core element of nursing care that supports understanding and holistic care for elderly adults. However, studies examining the relationship between nurses' attitudes toward elderly adults and their empathy levels are limited.

Aim: This study examines the relationship between nurses' attitudes toward elderly adults and their empathy levels.

Methods: The descriptive study of the sample consisted of 221 nurses working in two different university hospitals. No sampling method was used, and nurses who agreed to participate in the study were included. The research was conducted between January and June 2025.

Results: The mean score for the Attitude Toward the Elderly Scale was determined to be 89.12 (SD=10.85), while the mean score for the Empathy Scale was 30.68 (SD=4.92). Pearson correlation analysis, conducted to examine the relationship between the two variables, revealed a positive and moderately significant relationship between empathy levels and attitudes toward the elderly ($r=0.435$, $p<.001$). Furthermore, simple linear regression analysis performed to determine the predictive effect of this relationship showed that empathy levels explained 18.9% of the total variance in attitudes toward the elderly ($R^2=.189$, $F=41.22$, $p<.001$). When the regression coefficients were analyzed, it was observed that every one-unit increase in the empathy score resulted in a 0.96-unit increase in the positive attitude score toward the elderly ($B=0.96$, 95% CI [0.66, 1.25]).

Discussion and Conclusion: As nurses develop their empathy skills, their attitudes toward the elderly also improve significantly. Therefore, it is recommended to conduct large-scale studies examining nurses' attitudes toward the elderly and their levels of empathy, as well as interventional studies designed to enhance empathy.

Keywords: Attitudes, Empathy, Geriatric population, Nurses.

Sözel Bildiri

SYNERGISTIC INHIBITION OF COLON CANCER CELL VIABILITY AND ANOIKIS RESISTANCE BY FRAX1036 AND CURCUMIN

Muzaffer Dukel*

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü Burdur, Türkiye*

ABSTRACT

Colorectal cancer (CRC) remains a global clinical challenge, primarily due to the evasion of programmed cell death and the subsequent development of distal metastases. Group I p21-activated kinases (PAKs), specifically PAK1, have emerged as critical nodes in oncogenic signaling, regulating cellular proliferation, survival, and cytoskeletal remodeling. While small-molecule inhibitors of PAKs show therapeutic promise, their efficacy as monotherapies is frequently hampered by compensatory survival pathways. This study explores a chemosensitization strategy by evaluating the synergistic potential of combining PAK inhibitors with bioactive polyphenols—Naringenin, Luteolin, Epicatechin, and Curcumin to enhance cytotoxic outcomes in CRC models. We conducted a comprehensive pharmacological screening of four Group I/II PAK inhibitors: IPA-3, PF-3758309, FRAX597, and FRAX1036. These compounds were evaluated for their anti-proliferative effects across a panel of human colon cancer cell lines, both as standalone treatments and in combination with dietary polyphenols. Cell viability was quantified via metabolic activity assays, and the nature of the drug-nutrient interactions (synergy vs. antagonism) was determined using the Combination Index (CI). Following the identification of the most potent synergistic pairing, we employed ultra-low attachment (ULA) culture conditions to assess the impact of the combination on anoikis resistance the ability of metastatic cells to survive in a detached, anchorage-independent state. Our screening revealed that FRAX1036, a potent Group I PAK inhibitor, exhibited a profound synergistic interaction specifically with Curcumin. This combination significantly potentiated cytotoxicity in the metastatic SW620 cell line, outperforming other polyphenol pairings (Naringenin, Luteolin, and Epicatechin). Most notably, while SW620 cells typically exhibit a robust resistance to anoikis a hallmark of their metastatic phenotype the co-administration of FRAX1036 and Curcumin effectively abrogated this resistance. The combination treatment induced a marked increase in apoptosis under suspension conditions, suggesting that Curcumin sensitizes CRC cells to PAK-mediated inhibition of survival signaling. These data demonstrate that Curcumin acts as a powerful adjuvant to FRAX1036, significantly enhancing its ability to suppress cell viability and overcome the mechanisms of anoikis evasion in metastatic colon cancer. By targeting the intersection of PAK signaling and anchorage-independent survival, this combination represents a promising therapeutic strategy to inhibit the metastatic cascade in CRC.

Keywords: Colon cancer, PAKs, dietary polyphenols, anoikis resistance

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİKTE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ ETİK BOYUTLARI

Buket ÇAM*

**Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kayseri, Türkiye, buketcam@erciyes.edu.tr*

ÖZET

Yapay zekâ, insan bilişine özgü görsel algılama, konuşma tanıma, karar verme ve diller arası çeviri gibi görevleri yerine getirebilen bilgisayar sistemlerinin kuramsal temelleri ve geliştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde sağlık hizmetlerinde kullanılan yapay zekâ sistemleri büyük ölçüde geniş veri toplama ve işleme süreçlerine dayanmaktadır. Bu durum ise veri gizliliği ve güvenliğine ilişkin çeşitli etik konuları gündeme getirmektedir. Yapay zekâ, sağlık alanındaki dijital dönüşümün en temel bileşenlerinden biri hâline gelmiştir. Hemşirelik uygulamalarında özellikle önemli değişimlere zemin hazırlamıştır. Yapay zekânın hemşirelik uygulamalarına entegrasyonu yalnızca teknolojik ve örgütsel değişimleri değil, aynı zamanda etik açıdan değerlendirilmesi gereken yeni sorumluluk ve sorun alanlarını da beraberinde getirmektedir. Bununla birlikte teknolojinin hızlı gelişimi, zaman zaman etik konuların yeterince tartışılmadan geri planda kalmasına da neden olabilmektedir. Bu nedenle, bir yandan yapay zekâ teknolojilerinin gelişimini desteklerken diğer yandan hasta bilgilerinin korunmasını güvence altına alan düzenleyici mekanizmaların ve güçlü gizlilik standartlarının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Hemşirelik alanında kullanılan yapay zekâ uygulamaları, bakımın kalitesini artırma ve klinik karar verme süreçlerini destekleme açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Yapay zekâ temelli karar destek sistemleri, hemşirelerin karmaşık klinik durumları değerlendirme ve yönetme süreçlerini desteklemektedir. Bununla birlikte, bu teknolojilerin sağlık sistemlerine entegrasyonu etik karar verme süreçlerinde yeni güçlükleri de beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, hemşirelikte yapay zekâ kullanımının etik boyutlarıyla ele alınarak değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu derleme makalesinde, hemşirelikte yapay zekâ uygulamalarının etik boyutları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, hemşirelik etiği, yapay zekâ

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA AĞRI NÖROBİLİM EĞİTİMİ: LİTERATÜR DERLEMESİ VE TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT DURUM

Murat Can ÇETİNKAYA[1], Mücahit ÖZTOP[2]

[1]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, cetinkaya.muratcan84@gmail.com*

[2]*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Burdur, Türkiye, mucahitoztop@gmail.com*

Giriş: Çocukluk döneminde ağrıya yönelik bilgi ve inançların şekillenmesi, bireylerin ağrıya verdikleri tepkileri ve gelecekteki ağrı deneyimlerini etkileyebilmektedir. Bu nedenle çocuklara yönelik ağrı nörobilim eğitimi (ANE), kronik ağrının önlenmesi ve sağlıklı baş etme stratejilerinin geliştirilmesi açısından önemli bir yaklaşım olarak görülmektedir.

Amaç: Bu derlemenin amacı, çocuklarda uygulanan ANE'NİN etkilerini inceleyen çalışmaları değerlendirerek eğitimin çocuklar üzerindeki etkilerini daha net bir çerçevede ortaya koymaktır.

Yöntem: Çalışma kapsamında PubMed, Google Scholar ve ScienceDirect veri tabanlarında literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen 598 makale arasından araştırma konusu ile ilişkili olan 11 çalışma değerlendirmeye alınmıştır.

Bulgular: Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde, en tutarlı bulguların ağrı bilgisi üzerindeki gelişmelerle ilişkili olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda, eğitim öncesi ve sonrası değerlendirmelerde çocukların ağrı bilgisinin eğitim sonrasında anlamlı düzeyde arttığı ve bu etkinin yalnızca kısa vadede değil, uzun dönem takiplerde de sürdüğü bildirilmiştir. Ağrı bilgisindeki bu artışa ek olarak, çocukların ağrıya yönelik inançlarında da olumlu değişimler olduğu ve ağrının biyopsikososyal yapısının daha iyi kavrandığı belirtilmektedir. Eğitimin klinik sonuçlar üzerindeki etkileri incelendiğinde, bazı çalışmalarda kinezyofobi düzeyinde ve fonksiyonel yetersizlikte azalma olduğu görülürken, ağrı şiddeti üzerindeki etkilerine ilişkin yeterli ve tutarlı kanıtların bulunmadığı görülmüştür. Davranışsal sonuçlar açısından değerlendirildiğinde ise ANE sağlık hizmeti kullanımını azalttığı, ağrı ilaçlarına yönelik inançları ve kullanım sıklığını düşürdüğü ve okul katılımını artırdığı bildirilmektedir. Türkiye'de yapılan çalışmalar incelendiğinde ise bu alanın henüz yeni gelişmekte olduğu ve sınırlı sayıda araştırma bulunduğu görülmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmada, PNE4Kids programının Türk çocuklarına kültürel olarak başarıyla uyarlandığı ve geliştirilen eğitim materyallerinin klinik kullanım açısından uygun ve uygulanabilir olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç: ANE çocuklarda özellikle ağrı bilgisi ve ağrıya yönelik inançlar üzerinde olumlu etkiler sağladığı, ancak klinik sonuçlar üzerindeki etkilerine yönelik bulguların sınırlı olduğu görülmektedir. Mevcut veriler, ANE'nin çocuklarda ağrı yönetiminde tamamlayıcı bir yaklaşım olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir. Bununla birlikte Türkiye'de bu alanda yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olması, çocuklara yönelik ANE'nin etkinliğini ortaya koyan daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı nörobilim eğitimi; çocuklar, pediatrik, ağrı bilgisi, kronik ağrı

Sözel Bildiri

GEÇMEYEN TİP 1 AĞIZ KOKUSUNDA ORAL HİJYEN VE DİL TEMİZLİĞİNİN ÖNEMİ: OLGU SUNUMU

Yağmur Uludağ*, Defne Yalçın**

** Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye, yagmuruludag1997@hotmail.com*

*** Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye, dyeler@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Halitozis (ağız kokusu), nefes verme sırasında ağız veya burun boşluğundan kaynaklanan hoş olmayan nefes kokusu ile karakterize edilen bir klinik durumdur.

Amaç: Bu olgu sunumunda yıllardır geçmeyen ağız kokusu şikayeti ile kliniğimize başvuran bir vaka örneğiyle, başlıca dil temizliği motivasyonu ve gerekli restoratif düzeltmelerle Tip 1 ağız kokusu sağaltımına dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Olgu Sunumu: 34 yaşında sistemik olarak sağlıklı erkek hasta, dolgu uyumsuzluğu, besin sıkışması ve ağız kokusu şikâyetleri ile kliniğimize başvurdu. İntraoral muayenede taşkın restorasyonlar, çürükler ve oral hijyen eksikliği saptandı. Dil muayenesinde ise paslı dil görünümü mevcuttu. Hastaya diş fırçalarken aynı zamanda dil sırtını da fırçalaması gerekliliği ve önemi anlatıldı ve hasta diş taşı temizliği, çürük ve taşkın restorasyonlar için ilgili bölümlere yönlendirildi. Hasta ilk başvurduğunda mevcut ağız kokusunu 10 üzerinden 4 olarak skorlandırdı. İki hafta sonra yapılan kontrolde hastanın bazı restorasyonları tamamlanmıştı ve dil fırçalamaya devam ettiği öğrenildi ve bu aşamada boğaz bölgesinden ağzına gelen pis kokulu bir taş varlığından da bahsetti, ağız kokusu seviyesinin de 3'e düştüğünü ifade etti. Üç hafta sonra kalan restorasyonunun tamamlanması ve dil temizliği idamesiyle birlikte hastanın halitozis şikâyetinin neredeyse yok olduğu öğrenildi.

Tartışma ve Sonuç: Halitozis Tip 1 (oral), Tip 2 (havayolu), Tip 3 (gastroözefajiyal), Tip 4 (kan gazları ile oluşan nefes kokusu) ve Tip 5 (subjektif) olarak sınıflandırılır. Tip 1 ağız kokusunun nedenleri arasında dil kaplaması, interdental yüzeylerde besin retansiyonuna sebep olan dolgu ve kuronlar, ağızda bütün cilasız yüzeyler, gingivitis, yirmi yaş dişi perikoroniti ve ağız kuruluğu sayılabilir. Sonuç olarak Tip 1 halitozis yönetiminde, dil sırtının düzenli olarak temizlenmesi ve uyumsuz restorasyonların düzeltilmesi, şikâyetlerin azaltılmasında etkili ve önerilen uygulamalardır.

Anahtar Kelimeler: Halitozis, paslı dil, uyumsuz restorasyon, tip 1 ağız kokusu

Sözel Bildiri

PESTİSİTLER VE BAŞ BOYUN KANSERLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Vural AKIN*

** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, vuralakin92@gmail.com*

ÖZET

Baş boyun kanserleri, üst aerodigestif sistemden köken alan klinik ve histopatolojik açıdan heterojen maligniteler olup önemli bir morbidite ve mortalite yükü oluşturmaktadırlar. Sigara kullanımı, alkol tüketimi, ultraviyole ışığa uzun süreli maruziyet, Ebstein-Barr virüs ve insan papilloma virüsünün bazı alt tipleri en iyi tanımlanmış etiyolojik faktörler olmakla birlikte, bazı bölgelerde gözlenen insidans artışı çevresel ve mesleki maruziyetlerin etiyolojideki olası rolünü gündeme getirmiştir. Pestisitler, tarımsal üretim ve halk sağlığı uygulamalarında yaygın olarak kullanılan kimyasallar olup mutajenik, genotoksik ve endokrin bozucu özellikleri nedeniyle potansiyel kanserojen ajanlar arasında değerlendirilmektedirler. Uluslararası sağlık kuruluşları tarafından bazı pestisitlerin kesin veya olası insan kanserojeni olarak sınıflandırılmış olması ve çeşitli solid tümörler ile hematolojik malignitelerle ilişkilendirilmesi, bu ajanların onkojenik potansiyelini ortaya koymaktadır. Baş boyun kanserleri özelinde mevcut literatür sınırlıdır ve çelişkili sonuçlar içermektedir. Aynı zamanda bu alanda yapılmış çalışmalar metodolojik açıdan da standart değildir. Bazı epidemiyolojik çalışmalarda özellikle larenks, nazal kavite ve nazofarenks kanserleri ile pestisit maruziyeti arasında pozitif ilişki ve maruziyet süresi ile ilişkili anlamlı kanıtlar bildirilmiştir. Olası biyolojik mekanizmalar arasında oksidatif stres, DNA hasarı, kromozomal anomaliler, kronik inflamasyon ve lipofilik bileşenlerin mukozal dokularda birikimi yer almaktadır. Bununla birlikte maruziyet ölçümündeki ve bildirimindeki farklılıklar, pestisitlerin kimyasal heterojenitesi ve eş zamanlı diğer risk faktörlerinin de varlığı nedensel bir ilişki kurmayı zorlaştırmaktadır. Sonuç olarak, pestisit maruziyeti ile bazı baş boyun kanseri alt tipleri arasında olası bir ilişkiyi düşündüren bulgular bulunmakla birlikte, bu ilişkinin netleştirilmesi için daha güçlü metodolojik tasarımlara sahip, ayrıntılı maruziyet değerlendirmesi içeren prospektif çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pestisitler, Baş Boyun Kanserleri, Mesleki Maruziyet, Çevresel Maruziyet, Kanserojen

Sözel Bildiri

KOLESTEATOM ETİYOPATOGENEZİNDE GENETİK MEKANİZMALARIN ROLÜ

Vural AKIN*

** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, vuralakin92@gmail.com*

ÖZET

Kolesteatom, timpanik kavitede ve/veya mastoid kemikte keratinize çok katlı yassı epitelin anormal proliferasyonu ile karakterize, histolojik olarak benign kabul edilmesine rağmen lokal olarak destrüktif davranış gösterebilen önemli bir otolojik patolojidir. Hastalık, ossiküler zincir erozyonu, labirent fistülü, fasiyal sinir paralizisi ve intrakraniyal komplikasyonlar gibi ciddi tablolara yol açabilmesi nedeniyle klinik açıdan önem taşımaktadır. Kolesteatomun etiyopatogenezi uzun yıllar boyunca timpanik kavitenin ventilasyon bozukluğu, timpanik membran retraksiyonu, kronik inflamasyon ve skuamöz epitel migrasyonu gibi mekanik ve inflamatuar süreçlerle açıklanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte son yıllarda gerçekleştirilen moleküler ve genetik çalışmalar, kolesteatomun etiyopatogenezinin yalnızca mekanik süreçlerle açıklanamayacağını, aynı zamanda hücresel proliferasyon, apopitoz, ekstrasellüler matriks yıkımı ve hücreler arası sinyal iletim mekanizmalarını içeren karmaşık biyolojik süreçlerin de rol oynadığını göstermiştir. Özellikle epidermal büyüme faktörü reseptörü ile ilişkili sinyal yolakları, matriks metalloproteinazları ve bunların inhibitörleri, protoonkogen ekspresyonu ve çeşitli büyüme faktörleri kolesteatom dokusundaki artmış proliferatif ve invaziv özelliklerle ilişkilendirilmiştir. Ayrıca gen ekspresyon analizleri ve mikroRNA çalışmaları, kolesteatom dokusunda inflamasyon, hücre döngüsü ve doku yeniden yapılanması ile ilişkili çok sayıda genin farklı şekilde düzenlendiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular kolesteatomun patogenezinde genetik ve epigenetik mekanizmaların da rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Bu derlemede kolesteatom etiyopatogenezinde rol oynadığı düşünülen genetik ve moleküler mekanizmaları ele alan güncel literatürün sunulması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kolesteatom, Otoloji, Timpanik Kavite, Genetik, Etiyopatogenez

Sözel Bildiri

ENDODONTİK TEDAVİ SONRASI AĞRININ KONTROLÜNDE PREEMPTİF PREMEDİKASYON: RANDOMİZE KLİNİK ÇALIŞMALARIN GÜNCEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet Adıgüzel*

** Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye, dt.mehmetadiguzel@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Endodontik tedavi sonrası ağrı, özellikle semptomatik irreversibl pulpitis vakalarında sık görülen ve hasta konforunu olumsuz etkileyen bir klinik problemdir. Literatürde görülme sıklığının %3–58 arasında değiştiği ve çoğunlukla ilk 24 saatte en yüksek düzeye ulaştığı bildirilmektedir. Endodontik işlem sırasında oluşan mekanik ve kimyasal irritasyon, inflamatuar mediatörlerin salınımını artırarak ağrıya yol açabilir. Bu nedenle tedavi öncesi uygulanan anti-inflamatuar ilaçların post-endodontik ağrı kontrolünde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, kanal tedavisi öncesinde uygulanan anti-inflamatuar premedikasyonun post-endodontik ağrı üzerindeki etkilerini değerlendiren randomize klinik çalışmaların sonuçlarını incelemektir.

Yöntem: PubMed veri tabanında "post-endodontic pain", "premedication", "NSAIDs" ve "corticosteroids" anahtar kelimeleriyle tarama yapılmıştır. Başlangıçta 61 çalışma belirlenmiş, dahil edilme kriterlerini karşılayan 20 randomize klinik çalışma analiz edilmiştir. İnsan çalışmalarında ilaç türü, doz, uygulama zamanı, pulpal tanı ve VAS ağrı skorları değerlendirilmiştir.

Bulgular: Literatürde yer alan randomize klinik çalışmaların büyük çoğunluğu, kanal tedavisi öncesinde uygulanan tek doz anti-inflamatuar ilaçların post-endodontik ağrının sıklığını ve şiddetini azaltabileceğini göstermektedir. NSAİİ grubunda ibuprofen, diklofenak potasyum ve piroksikam en sık incelenen ajanlar arasında yer alırken, prednizolon ve deksametazon en yaygın kullanılan kortikosteroidlerdir. Birçok çalışmada, tedaviden 30–60 dakika önce uygulanan preemptif premedikasyonun daha düşük ağrı skorları ile ilişkili olduğu bildirilmiştir. Ayrıca bazı çalışmalarda preoperatif anti-inflamatuar ilaç kullanımının semptomatik vakalarda lokal anestezi başarısını artırabileceği gösterilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Mevcut klinik kanıtlar, kanal tedavisi öncesinde uygulanan tek doz anti-inflamatuar premedikasyonun özellikle tedavi sonrası ilk 24–48 saatlik dönemde post-endodontik ağrıyı azaltmada etkili olabileceğini göstermektedir. Premedikasyon yaklaşımı, inflamatuar yanıtın erken dönemde baskılanmasına katkıda bulunarak hasta konforunu artırabilir ve postoperatif analjezik ihtiyacını azaltabilir. Bununla birlikte çalışmalar arasında doz farklılıkları ve metodolojik heterojenlik bulunması nedeniyle daha standartlaştırılmış klinik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Endodontik tedavi, Post-endodontik ağrı, Premedikasyon, NSAID, Kortikosteroid

Poster Bildiri

AILESEL HIPERKOLESTEROLEMI: MOLEKÜLER MEKANIZMALAR, KLINIK SONUÇLAR VE GÜNCEL TANI-TEDAVI YÖNTEMLERİ

Melike Sıla Tatar
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Burdur

ÖZET

Kardiyovasküler hastalıklar dünya genelinde mortalite ve morbiditenin başlıca nedenleri arasında yer almakta olup lipid metabolizması bozuklukları bu hastalıkların gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Ailesel hiperkolesterolemi (AH), dolaşımdaki düşük yoğunluklu lipoprotein kolesterol (LDL-C) düzeylerinin belirgin artışı ile karakterize, genetik kökenli bir lipid metabolizması bozukluğudur ve erken aterosklerotik kardiyovasküler hastalık gelişimi ile yakından ilişkilidir. Bu çalışmanın amacı, literatürde yer alan güncel çalışmalar doğrultusunda ailesel hiperkolesteroleminin moleküler mekanizmalarını, klinik özelliklerini, tanı yöntemlerini ve güncel tedavi yaklaşımlarını değerlendirmektir. Bu çalışmada güncel literatür incelenmiş, ailesel hiperkolesteroleminin genetik temeli, patofizyolojisi, klinik bulguları ve tedavi seçenekleri derleme yöntemiyle sunulacaktır. Ailesel hiperkolesterolemi çoğunlukla otozomal dominant kalıtım göstermekte olup en sık LDL reseptörünü kodlayan LDLR genindeki mutasyonlardan kaynaklanmaktadır. Bunun yanında APOB ve PCSK9 genlerindeki mutasyonların da LDL metabolizmasını etkilediği bilinmektedir. LDL reseptör fonksiyonunun bozulması, LDL partiküllerinin dolaşımdan yeterince uzaklaştırılamamasına ve kandaki LDL-C düzeylerinin yükselmesine neden olur. Artmış LDL düzeyleri damar duvarında oksidatif değişikliklere uğrayarak köpük hücrelerinin oluşumunu ve aterosklerotik plak gelişimini tetiklemektedir. Klinik olarak tendon ksantomları, ksantelazma ve kornea arkusu gibi bulgular görülebilir. Tanıda lipid profili, aile öyküsü ve genetik analizler önemli yer tutmaktadır. Ailesel hiperkolesterolemi erken kardiyovasküler hastalık gelişimi açısından önemli bir risk faktörüdür. Erken tanı, kaskad tarama ve etkin tedavi yaklaşımları hastalığa bağlı komplikasyonların azaltılmasında kritik rol oynamaktadır. Statinler başta olmak üzere ezetimib, PCSK9 inhibitörleri ve ileri olgularda LDL aferezi gibi tedavi seçenekleri LDL-C düzeylerinin kontrolünde etkili stratejeler olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ailesel hiperkolesterolemi, ldl, kardiyavasküler hastalıklar

Sözel Bildiri

KAHVE MARUZİYETİNİN ZİRKONYUM TAKVİYELİ LİTYUM SİLİKAT VE NANOHİBRİT KOMPOZİT REZİN MATERYALLERDE RENK DEĞİŞİMİNE ETKİSİ: MOBİL UYGULAMA VE SPEKTROFOTOMETRE KARŞILAŞTIRMASI

Esma Fatıma Delican[1], Bilge Esin Kısa[2], Kerem Yılmaz[3]

1Antalya Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, esma.delican@antalya.edu.tr

2Antalya Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Antalya, Türkiye, esin.kisa@antalya.edu.tr

3Antalya Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, kerem.yilmaz@antalya.edu.tr

ÖZET

Giriş: Restoratif materyallerin estetik başarısı, özellikle renk stabilitesinin zaman içinde korunmasına bağlıdır. Yüzey bitim işlemleri yüzey pürüzlülüğü ve ışık yansıması gibi optik özellikleri etkileyerek materyallerin renklenmeye yatkınlığını değiştirebilir. Ayrıca kahve gibi boyayıcı içecekler restorasyonlarda kısa sürede fark edilebilir renk değişimlerine neden olabilmektedir. Renk ölçümünde spektrofotometreler yaygın olarak kullanılmakla birlikte akıllı telefon uygulamaları pratik ve erişilebilir alternatifler olarak giderek daha fazla araştırılmaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, zirkonyum takviyeli lityum silikat (ZLS) bloklarda iki farklı yüzey bitim yönteminin (glaze ve polisaj) ve nanohibrit kompozit rezin (NHK) örneklerde polisajın, iki farklı bekletme ortamında (distile su ve kahve) 7 günlük süreçte oluşturduğu renk değişimini incelemek ve akıllı telefon uygulaması (ColorMeter, Android) ile spektrofotometre (VITA Easyshade V, VITA Zahnfabrik) ile elde edilen renk ölçümlerini karşılaştırmalı olarak değerlendirmektir.

Yöntem: Toplam 42 örnek hazırlandı: 14 ZLS-glaze, 14 ZLS-polisaj ve 14 NHK-polisaj. Her grup iki alt gruba ayrıldı (n=7): distile su ve kahve. Tüm örneklerin başlangıç renk ölçümleri akıllı telefon uygulaması ve spektrofotometre ile kaydedildi. Yedinci gün sonunda ölçümler tekrarlandı ve renk değişimi CIEDE2000 (ΔE_{00}) formülüne göre hesaplandı. Veriler üç yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey post-hoc testleri ile değerlendirildi ($\alpha = 0.05$).

Bulgular: Kahve grubunda ortalama ΔE_{00} değeri 3.54, distile su grubunda ise 1.48 olarak bulundu ($p < 0.001$). Ölçüm yöntemi de renk farkı üzerinde anlamlı bir etki gösterdi; mobil uygulama ile elde edilen ΔE_{00} değerleri (2.92) spektrofotometre ölçümlerine (2.09) kıyasla daha yüksek bulundu ($p < 0.001$). Materyal türü de renk değişimi açısından anlamlı farklılık gösterdi ($p = 0.005$). Ortalama ΔE_{00} değerleri ZLS-glaze için 2.17, ZLS-polisaj için 2.67 ve NHK için 2.69 olarak hesaplandı. Materyal ve solüsyon arasındaki etkileşim de anlamlı bulundu ($p < 0.001$). Kahve grubunda ortalama ΔE_{00} değerleri ZLS-glaze için 2.76, ZLS-polisaj için 3.53 ve NHK için 4.33 olarak hesaplandı; bu bulgu kahveye bağlı renk değişiminin materyale göre farklılık gösterdiğini ortaya koydu.

Sonuç: Kahve maruziyeti restoratif materyallerde renk değişimini anlamlı şekilde artırmaktadır. Ayrıca ölçüm yöntemi ΔE_{00} sonuçlarını etkileyebilmekte ve mobil uygulama ölçümleri spektrofotometreye kıyasla daha yüksek değerler verebilmektedir. ZLS-glaze yüzey bitimi diğer materyallere göre daha iyi renk stabilitesi göstermiştir. Bu çalışmada kullanılan klinik algılanabilirlik ($\Delta E_{00} = 0.8$) ve kabul edilebilirlik ($\Delta E_{00} = 1.8$) eşikleri dikkate alındığında, distile su grubunda oluşan renk değişimleri genel olarak kabul edilebilir sınırlar içinde kalırken, kahve maruziyeti tüm materyallerde bu sınırın aşılmasına neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kahve maruziyeti, Renk stabilitesi, Zirkonyum takviyeli lityum silikat, Nanohibrit kompozit rezin, Mobil renk ölçümü

Sözel Bildiri

PERİODONTAL HASTALIKLARIN TEDAVİSİNDE BİTKİSEL VE BESİN KAYNAKLI EKSTRAKTLARIN TERAPÖTİK POTANSİYELİ: BİR LİTERATÜR DERLEMESİ

Sevim ŞAMİOĞLU GÜNEŞ*, Kamile ERCIYAS**

** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep,Türkiye ,sevimsmgluuu@gmail.com*

*** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep,Türkiye ,kmlercys@hotmail.com*

ÖZET

Dünya genelinde en yaygın ağız sağlığı problemlerinden biri olan periodontal hastalık, dişlerin destek dokularını etkileyen kronik inflamatuar bir durumdur. Periodontal hastalığın ileri formu olan periodontitis, periodontal ligamentin progresif yıkımı, periodontal ceplerin oluşumu ve alveol kemik kaybı ile kendini gösterir. Periodontitisin etiyolojisi multifaktöriyel olmakla birlikte dental biyofilm içerisinde olan patojen mikroorganizmaların birikimi ve bu mikroorganizmalara karşı konağın immün inflamatuar cevabı ile ilişkilidir.

Periodontal hastalıkların temel patojenleri arasında birçok bakteriyal tür mevcuttur. Bunlar arasında en önemlileri Porphyromonas gingivalis, Tannerella forsythia ve Treponema denticola gibi kırmızı kompleks bakterilerdir. Bu mikroorganizmalar periodontal doku yıkımına sebep olan proinflamatuar sitokinler, matriks metallproteazların ve diğer mediyatörlerin salınımını tetikler. Ayrıca periodontal yıkıma sebep olan diğer bir etken oksidatif strestir. Oksidatif stres reaktif oksijen türlerinin aşırı üretimi ile oluşmaktadır.

Konvansiyonel periodontal tedavi temel olarak scaling ve root planing işlemi ile dental plak ve diş taşının uzaklaştırılmasıdır. Bazı durumlarda bu tedavi antimikrobiyal ajanlarla ve cerrahi tekniklerle desteklenmektedir. Böylelikle periodontal enfeksiyon kontrolü genellikle sağlanmaktadır. Ancak son yıllarda bakteriyel direnç gelişimi, inflamasyonun tam olarak ortadan kaldırılamaması ve bazı olası yan etkiler gibi sınırlılıkların olması alternatif tedavi yaklaşımlarına ilgiyi arttırmıştır.

Doğal ürünler, özellikle bitki kaynaklı ekstraktların ve besin kökenli biyoaktif bileşiklerin, potansiyel antibakteriyel, antiinflamatuar ve antioksidan özellikleri mevcuttur. Yeşil çay, kurkumin, aleo vera, nar veya üzüm ekstraktı gibi doğal ürünler periodontal sağlık üzerinde yararlı etkileri araştırılmaktadır. Bu ürünler periodontal patojenleri inhibe ederek, konak inflamatuar yanıtın modülasyonunda, oksidatif stresin azaltılmasında periodontal tedaviyi destekleyebilmektedir.

Son yıllarda birçok çalışma, hayvan deneyleri, klinik araştırmalar doğal ekstrakların periodontal hastalıkların önlenmesinde ve tedavisinde etkinliğini değerlendirmiştir. Mevcut kanıtlar heterojen olduğu için kapsamlı şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu sebeple derlemenin amacı periodontal hastalık yönetiminde bitkisel ve besin kaynaklı ekstrakların terapötik potansiyeline, etki mekanizmalarına, klinik uygulamalarındaki yerine ilişkin güncel bilgileri özetlemektir.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel ekstraklar, Doğal ürünler, Periodontal tedavi, Periodontitis

Sözel Bildiri

AILE HEKIMLIĞINDE MULTIMORBIDITE YÖNETIMI

Recep Gökselli[1], Giray Kolcu[1], Funda Yıldırım Baş[1]

1Süleyman Demirel Üniversitesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı

ÖZET

Aile hekimliğinde multimorbidite yönetimi günümüz sağlık sistemlerinin en önemli klinik ve organizasyonel sorun alanlarından biridir. Multimorbidite bir bireyde aynı anda iki veya daha fazla kronik hastalığın bulunması durumunu ifade eder. Bu durum komorbiditeden farklı olarak herhangi bir hastalığın "ana hastalık" kabul edilmediği ve tüm sağlık sorunlarının birlikte ve etkileşim içinde ele alındığı bir çerçeve sunar. Özellikle yaşlanan nüfusla birlikte multimorbidite sıklığı belirgin biçimde artmaktadır. Bununla birlikte yalnızca ileri yaş gruplarına özgü bir sorun değildir. Sosyoekonomik açıdan dezavantajlı topluluklarda daha genç yaşlarda da sık görülmektedir. Multimorbidite hem hasta hem hekim hem de sağlık sistemi açısından önemli yükler doğurur. Hastalar açısından yaşam kalitesinde azalma, fonksiyon kaybı, depresyon ve anksiyete gibi ruhsal sorunlar ile artmış mortalite riski söz konusudur. Sağlık sistemi açısından daha sık poliklinik başvuruları, daha uzun hastane yatışları ve daha yüksek maliyetler ortaya çıkar. Hekimler için ise kısa muayene sürelerinde çok sayıda hastalık, ilaç ve bakım hedefini birlikte yönetmek ciddi bir güçlük oluşturur. Bu noktada aile hekimliği parçalanmış uzmanlık yaklaşımına karşı bütüncül ve kişi merkezli bir bakım modeli sunması nedeniyle özel bir öneme sahiptir. Hastayı uzun dönemli izlemesi, yaşam öyküsünü ve sosyal bağlamını bilmesi aile hekimini multimorbidite yönetiminde merkezi konuma taşır. Geleneksel tıp yaklaşımı çoğu zaman tek hastalık ve tek kılavuz mantığına dayanır. Oysa multimorbid hastalarda hastalıkların ve tedavilerin birbirini nasıl etkilediği dikkate alınmalıdır. Bu nedenle yönetimde kapsamlı değerlendirme yapmak, hastanın önceliklerini belirlemek, bireyselleştirilmiş hedefler koymak ve bakımın koordinasyonunu sağlamak temel ilkeler arasındadır. Özellikle polifarmasi multimorbidite yönetiminin en kritik sorunlarından biridir. Beş veya daha fazla ilacın birlikte kullanılması ilaç-ilaç ve ilaç-hastalık etkileşimleri, yan etkiler ve reçeteleme şelalesi gibi ciddi riskler doğurabilir. Bu nedenle düzenli ilaç gözden geçirmesi yapılmalı, reçetesiz ürünler ve bitkisel destekler sorgulanmalı ve böbrek ile karaciğer fonksiyonlarına göre doz ayarlamaları dikkatle planlanmalıdır. Bunun yanında reçete azaltma yani artık yarar sağlamayan ya da hastaya zarar verme potansiyeli taşıyan ilaçların dikkatli biçimde kesilmesi güvenli bakımın önemli bir parçasıdır. Multimorbid hastalarda yalnızca biyomedikal hedefler değil tedavi yükü, yaşam beklentisi, işlevsellik ve hasta tercihleri de dikkate alınmalıdır. Biyopsikososyal değerlendirme sosyal destek eksikliği, ekonomik sorunlar, yalnızlık ve depresyon gibi unsurların da yönetim planına dahil edilmesini gerektirir. Özellikle kırılgan hastalarda hedef yaşam süresini uzatmaktan çok konforu ve bağımsızlığı korumak olmalıdır. Aile hekimliğinde multimorbidite yönetimi etkili iletişim, ekip çalışması, hasta eğitimi ve dijital sağlık çözümleriyle desteklenen bütüncül, koordineli ve insan merkezli bir bakım anlayışını zorunlu kılar. Multimorbidite günümüz klinik pratiğinde bir istisna değil giderek daha sık karşılaşılan bir durumdur. Bu nedenle sağlık hizmetlerinin planlanması ve sunumu tek bir hastalığa odaklanan yaklaşımların ötesine geçmek zorundadır. Multimorbid hastaların yönetiminde temel ilke hastalıkları ayrı ayrı ele almak yerine hastanın bütüncül sağlık durumunu değerlendirmektir. Bu yaklaşım klinik kararların yalnızca biyomedikal göstergelere göre değil hastanın yaşam kalitesi, fonksiyonel kapasitesi, beklentileri ve tercihleri dikkate alınarak verilmesini gerektirir. Ayrıca tedavide daha fazla ilaç kullanmanın her zaman daha iyi sonuçlar doğurmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Gereksiz veya zararlı olabilecek tedavilerin azaltılması hasta güvenliği ve yaşam kalitesinin korunması açısından büyük önem taşır. Bu bağlamda aile hekimliği bireyi biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutlarıyla değerlendiren yaklaşımı sayesinde multimorbiditenin yarattığı karmaşık sağlık ihtiyaçlarını en etkin şekilde yönetebilecek temel sağlık disiplinlerinden biridir.

Sözel Bildiri

BASINÇ YARALANMALARININ ÖNLENMESINE YÖNELIK EĞITIMDE TEKNOLOJI DESTEKLI ÖĞRENME YÖNTEMLERI: SISTEMATIK DERLEME

Hatice ERDEM ÖNDER*, Dilek SARI**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, honder@mehmetakif.edu.tr*

*** Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, dilsari@gmail.com*

ÖZET

Basınç yaralanmalarının önlenmesi hemşirelik bakımının temel bileşenlerinden biridir ve yaşam sonu dönemi dışındaki hastalar için büyük ölçüde önlenebilir bir sağlık sorunu olarak kabul edilmektedir. Artmış morbidite, uzamış hastanede kalış süresi ve enfeksiyon riski ile ilişkilendirilen basınç yaralanmaları sağlık sistemleri üzerinde önemli bir yük oluşturmaktadır ve görülme sıklığı hemşirelik bakımının kalitesinin önemli bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu sistematik derlemenin amacı, hemşireler ve hemşirelik öğrencilerine yönelik basınç yaralanmalarının önlenmesi eğitiminde kullanılan teknoloji destekli öğrenme yöntemlerini incelemektir. Çalışma PRISMA rehberi doğrultusunda planlanmıştır. Çalışmaların belirlenmesi amacıyla PubMed, Scopus, Web of Science, CINAHL, TR Dizin ve Google Scholar veri tabanlarında literatür taraması yapılmıştır. Tarama sürecinde Türkçe ve İngilizce anahtar kelimeler kullanılmıştır. İngilizce taramada "pressure injury", "pressure ulcer", "education", "training", "simulation", "virtual reality", "augmented reality", "mobile application", "e-learning", "gamification", "digital learning", "nursing" ve "nursing students"; Türkçe taramada ise "basınç yaralanması", "basınç ülseri", "bası yarası", "eğitim", "simülasyon", "sanal gerçeklik", "artırılmış gerçeklik", "mobil uygulama", "e-öğrenme", "oyunlaştırma", "hemşirelik" ve "hemşirelik öğrencileri" anahtar kelimeleri ve bunların kombinasyonları kullanılmıştır. Veri tabanlarında yapılan tarama sonucunda toplam 181 çalışmaya ulaşılmıştır. Yinelenen kayıtların çıkarılmasının ardından 171 çalışma başlık ve özet düzeyinde değerlendirilmiştir. Başlık ve özet incelemesi sonucunda basınç yaralanması tedavisine odaklanan klinik çalışmalar, eğitim müdahalesi içermeyen araştırmalar veya araştırma sorusu ile doğrudan ilişkili olmayan çalışmalar dışlanmıştır. Bu aşamada uygun bulunan 35 çalışma tam metin olarak incelenmiş ve dahil edilme kriterlerini karşılamayan 24 çalışma çıkarılmıştır. Sonuç olarak sistematik derlemeye toplam 11 çalışma dahil edilmiştir. İncelenen çalışmaların tamamında (n=11) teknoloji destekli eğitim yöntemlerinin hemşirelik öğrencileri ve hemşirelerin basınç yaralanmalarını önlemeye yönelik bilgi, beceri ve öz yeterlilik düzeyleri üzerinde olumlu etkiler gösterdiği belirlenmiştir. Dahil edilen çalışmaların büyük kısmının yarı deneysel veya deneysel tasarımda olduğu ve örneklemlerin ağırlıklı olarak hemşirelik öğrencilerinden oluştuğu görülmüştür. Eğitim yöntemleri incelendiğinde en sık simülasyona dayalı eğitimin (n=5) kullanıldığı belirlenmiştir. Sanal oyun ve oyunlaştırma temelli öğrenme yaklaşımları (n=2), e-öğrenme platformları (n=2), mobil uygulamalar (n=1) ve mobil artırılmış gerçeklik uygulamalarının (n=1) kullanıldığı görülmüştür. Bu yöntemlerin katılımcıların bilgi düzeyi, klinik beceri ve öğrenme motivasyonu üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde basınç yaralanmalarına ilişkin çalışmaların büyük bölümünün bilgi düzeyini değerlendiren tanımlayıcı araştırmalar, klinik tedavi süreçlerine odaklanan çalışmalar veya basınç yaralanmalarının sınıflandırılması ve yönetimine yönelik araştırmalar olduğu; teknoloji destekli eğitim müdahalelerini inceleyen çalışmaların ise sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Sonuç olarak teknoloji destekli öğrenme yöntemleri basınç yaralanmalarının önlenmesine yönelik hemşirelik eğitiminde etkili ve yenilikçi yaklaşımlar sunmaktadır. Bu alanda özellikle hemşirelik öğrencileri ve klinik hemşirelere yönelik teknoloji temelli eğitim müdahalelerini değerlendiren daha fazla deneysel çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Basınç yaralanması, Hemşirelik eğitimi, Hemşirelik öğrencileri, Simülasyon, Sanal gerçeklik

Sözel Bildiri

AMELOGENEZİS İMPERFEKTA HASTASINDA SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ UYGULAMASI: BİR VAKA SUNUMU

Esra KORKMAZ*, Kamile ERCİYAS, Süleyman Ziya ŞENYURT*****
**Gaziantep University, Faculty of Dentistry, Department of Periodontology, Gaziantep, Turkey, esrakorkmaz_1998@hotmail.com*

***Gaziantep University, Faculty of Dentistry, Department of Periodontology, Gaziantep, Turkey, erciyas@gantep.edu.tr*

**** Gaziantep University, Faculty of Dentistry, Department of Periodontology, Gaziantep, Turkey, suleymanszsenyurt@hotmail.com*

ÖZET

Giriş: Amelogenezis imperfekta diş minesinin yapısını, miktarını ve kalitesini etkileyen, kalıtsal bir mine gelişim bozukluğudur. Ameloblastların anormal farklılaşmasıyla minenin yokluğu veya zayıf gelişimi şeklinde görülmektedir. Amelogenezis İmperfekta süt ve daimi dişlerde estetik, fonksiyon, fonasyon ve diş eti sağlığı üzerine olumsuz etkilere sebep olabilmektedir.

Amaç: Bu vaka raporunda periodontoloji kliniğine başvuran 16 yaşındaki amelogenezis imperfektalı kadın hastaya serbest diş eti grefti (SDG) uygulaması sonrası periodontal doku değişimlerini sunmak amaçlanmıştır.

Bulgular: 16 yaşındaki amelogenezis imperfektalı kadın hasta periodontoloji kliniğine estetik, fonksiyon ve hassasiyet şikayetleriyle başvurdu. Hastanın klinik muayenesinde diş eksiklikleri, diastemalar, dişlerde renk değişiklikleri, minede defektler ve open bite kapanışa sahip olduğu görüldü. Periodontal olarak evre 1 derece A periodontitis, alt anterior bölgede yapışık diş eti miktarında yetersizlik ve 41 nolu dişte miller sınıf 3 diş eti çekilmesi tespit edildi. Hastadan alınan detaylı anemnezde 15 yaşındaki kız kardeşinde de aynı durumun önceden mevcut olduğu öğrenildi. Yöntem: Hastaya faz I periodontal tedavi uygulanıp oral hijyen eğitimi verildikten sonra alt anterior bölgenin yapışık diş eti miktarını arttırmak ve o bölgede fırça ile temizlenebilir alan oluşturmak için SDG operasyonu yapıldı.

Tartışma ve Sonuç: Amelogenezis imperfektalı hastalardaki mevcut endodontik ve restoratif problemlerin periodontal hastalıklara sebep olabildiği görüldü. Hastalarda yetersiz mine kalınlığı, mine defektlerine bağlı erken diş kayıpları, ortodontik problemler, hassasiyete bağlı mikrobiyal dental plak birikiminde artışlar ve diş fırçalamada güçlük yaşama gibi sorunların olduğu bunların da periodontal dokularda ödem, ağrı, diş eti çekilmeleri gibi sonuçlara sebebiyet verdiği kaydedildi. Kliniğimize başvuran hastaya yapılan faz I periodontal tedavi ve SDG operasyonu sonrası hastada oral hijyeni sağlamada kolaylık, periodontal dokularda iyileşme ve ağrı şikayetinin kaybolduğu görüldü. İlaveten 41 nolu dişin vestibülündeki keratinize diş etinde 2 mm'lik artışla beraber dişin prognozu takibe alındı. Daha önce literatürde amelogenezis imperfektalı hastalarda mukogingival cerrahi tekniklerle ilgili az sayıda çalışma olduğundan vaka raporumuz bu konudaki nadir çalışmalardan biri olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Amelogenezis İmperfekta, Diş Eti Çekilmesi, Serbest Diş Eti Grefti

Sözel Bildiri

STRES YÖNETIMINDE VE UYKU KALITESINDE NEFES TEKNIKLERININ ROLÜ

Pakize Nur Topkaya[1], Funda Yıldırım Baş[1], Giray Kolcu[1]

1Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

ÖZET

Dünya Sağlık Örgütü tarafından "21. Yüzyılın Sağlık Salgını" olarak tanımlanan stres, bireyin zorlayıcı durumlar karşısında yaşadığı zihinsel gerginlik ve endişe halidir. Modern tanımıyla stres, bireyin sahip olduğu kaynakların çevresel talepler karşısında yetersiz kalmasıyla ortaya çıkan bir etkileşim sürecidir. Stres, sadece olayların sayısıyla değil, bireyin bu olayları nasıl algıladığına (algılanan stres) bağlı olarak farklılık göstermektedir. Organizmanın strese verdiği fizyolojik yanıt, Genel Uyum Sendromu kapsamında alarm, direnç ve tükenme aşamalarından oluşmaktadır. Bu süreçte Sempatik-Adreno-Medüller (SAM) sistem hızlı yanıtı yöneterek "savaş ya da kaç" tepkisini başlatırken, Hipotalamus-Hipofiz-Adrenal (HHA) aksı kortizol salınımıyla daha yavaş ve uzun süreli bir uyum sağlamaktadır. Akut stres hayatta kalmayı desteklese de, kronik stres maladaptif etkiler yaratarak obezite, kardiyovasküler hastalıklar, bağışıklık sistemi zayıflığı ve psikolojik bozukluklara zemin hazırlamaktadır. Özellikle sağlık çalışanları; aşırı iş yükü, yetersiz personel ve vardiyalı çalışma gibi nedenlerle yoğun örgütsel stres altındadır ve bu durum iş doyumunu azaltırken verimlilik kaybına yol açmaktadır. Sağlığın bir diğer temel taşı olan uyku, vücudun dinlendiği pasif bir süreç değil, beynin onarım ve bilgi depolama gerçekleştirdiği aktif bir evredir. Uyku, NREM (4 evreden oluşan derin uyku aşamalarını içeren bölüm) ve REM (rüya ve yüksek beyin aktivitesi evresi) olmak üzere döngüler halinde ilerlemektedir. Uyku kalitesi; yaş, beslenme, fiziksel aktivite ve psikolojik faktörlerden doğrudan etkilenmektedir. Stres, sinir sistemindeki duyarlılığı artırarak uykuya geçişi zorlaştırırken, yetersiz uyku da stres toleransını düşüren bir döngü yaratmaktadır. Bu noktada uyku hijyeni; düzenli uyku saatleri, ideal oda sıcaklığı (18°C), kafein kısıtlaması ve yatakta teknolojik cihaz kullanımından kaçınılması gibi stratejilerle kaliteli bir uykuyu hedeflemektedir.

Stresle baş etmede ve uyku kalitesini artırmada en etkili yöntemlerden biri doğru nefes tekniklerdir. Diyafram kasının aktif kullanıldığı diyafram nefesi, parasempatik sinir sistemini aktive ederek ve Vagus siniri aracılığıyla gevşeme sinyalleri göndererek kortizol seviyelerini düşürmektedir. Ayrıca diyafram nefesi temelli 4-7-8 nefes tekniği, inhibitör bir nörotransmitter olan GABA düzeyini artırarak anksiyete ve depresyon belirtilerini hafifletmekte, vücudun asit-baz dengesini düzenlemektedir. Sonuç olarak; stres yönetimi, kaliteli uyku ve bilinçli nefes egzersizleri birbirini destekleyen ve bireyin genel iyilik halini koruyan bütüncül bir mekanizma oluşturmaktadır.

Kronik stresin organizma üzerindeki maladaptif etkileriyle mücadelede ve uyku kalitesinin artırılmasında 4-7-8 nefes tekniği ile diyafram nefesinin otonomik regülasyon üzerindeki olumlu etkileri göz önüne alındığında; gelecek çalışmalarda bu tekniklerin özellikle vardiyalı çalışan sağlık personeli gibi yüksek risk grupları üzerindeki uzun süreli etkilerinin, kortizol ve GABA gibi biyobelirteçler ile objektif uyku parametreleri (polisomnografi) eşliğinde, daha geniş örneklemlerle incelenmesi önerilmektedir.

Sözel Bildiri

PERİODONTOLOJİ VE FRAKTAL ANALİZ

Emine GÜMÜŞBAŞ*, Kamile ERCIYAS**
** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep,Türkiye, eminegumusbas7@gmail.com*

*** Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı, Gaziantep,Türkiye, erciyas@gantep.edu.tr*

ÖZET

Periodontal hastalıklar; diş ve dokuların yıkımı ile karakterize kronik inflamatuvar bir süreçtir. Bu süreçte alveol kemiğinde rezorptif değişikler oluşmaya başlar. Özellikle alveol kemik yapısının incelenmesi, periodontal hastalığın teşhisi ve ilerlemesinin değerlendirilmesi, periodontal tedavinin takibi açısından radyolojik görüntüleme yöntemleri kritik öneme sahiptir. Bu nedenle periodontoloji kliniklerinde hem periodontal hastalık tespiti için hem de tedavisi için (ör: periodontal tedavi, dental implant uygulamaları, rejenaratif uygulamalar, kemik greftleri vb.) panoramik, periapikal, bite-wing radyografi gibi iki boyutlu görüntüleme yöntemleri ve konik ışınlı bilgisayarlı tomografi (CBCT) gibi üç boyutlu görüntüleme yöntemleri kullanılmaktadır.

Son dönemlerde, alveol kemik trabekülasyon yapısının nicel olarak değerlendirilmesi için kullanılan birçok matematiksel yöntem vardır bunlardan birisi de fraktal analiz yöntemidir. Fraktal analiz, karmaşık biyolojik yapıların geometrik düzensizliğini ve kendine benzerlik özelliklerini matematiksel olarak değerlendiren non-invaziv bir analiz yöntemidir. Bu analiz sonucunda elde edilen temel parametre fraktal boyut (FD) olarak adlandırılır. Fraktal boyut, bir yapının iki boyutlu bir görüntüde boşluğu ne ölçüde doldurduğunu, yapının karmaşıklığını ve kemik yoğunluğunu ifade eder. FD değeri arttıkça trabeküler kemik organizasyonu daha kompleks hale gelir.

Sonuç olarak; fraktal analiz yöntemi alveol kemiğin trabeküler yapısının incelenmesinde dijital radyografilerle birlikte kullanıldığında alveol kemik yapısındaki değişikliklerin erken dönemde fark edilmesine ve ayrıntılı değerlendirilmesine olanak sağlar. Periodontolojide fraktal analiz; geleneksel radyolojik değerlendirmeleri destekleyerek ve kullanım alanını giderek artırarak gelecekteki tanısal yaklaşımlara katkı sağlayabilecek yenilikçi bir görüntü analiz yöntemidir.

Anahtar Kelimeler: Alveol kemik, Fraktal analiz, Periodontoloji, Radyolojik görüntüleme.

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF PROFESSIONAL ANXIETY LEVELS AMONG PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION STUDENTS

Ayşe Kübra SÖYLER*, Fettah SAYGILI*

** Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Aydın, Türkiye, ayse.kubra.sahan@adu.edu.tr*

*** Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Aydın, Türkiye, fsaygili@adu.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Transitioning from academic education to professional clinical practice can be a significant source of anxiety for physiotherapy students, potentially affecting their academic performance and professional identity.

Aim: The aim of this study is to determine the occupational anxiety levels of physiotherapy and rehabilitation students and to examine the relationship between anxiety and demographic factors such as age, gender, grade level, and academic success.

Methods: This descriptive study was conducted with 179 physiotherapy students. Data were collected using a sociodemographic form and an occupational anxiety scale for health care students, consisting of five sub-dimensions: professional knowledge, working life, occupational health, social status, and communication skill. Data analysis was performed using independent samples t-test, ANOVA, and Pearson correlation analysis.

Results: The mean total occupational anxiety score of the students was 68.50 ± 13.92. A significant difference was found in anxiety levels based on gender, with female students (71.41 ± 12.82) reporting higher anxiety than male students (57.32 ± 12.36) ($p < 0.001$). Higher anxiety levels in female students were observed across all sub-dimensions of the scale. While grade level did not significantly affect anxiety ($p = 0.323$), a significant difference was observed regarding grade point average (GPA) ($p = 0.006$); students with higher GPAs (2.51-3.50) exhibited higher anxiety compared to those with lower GPAs (2.00-2.50). Additionally, a weak negative correlation was found between age and total anxiety levels ($r = -0.238$, $p = 0.001$).

Discussion and Conclusion: Female gender and higher academic success appear to be risk factors for increased occupational anxiety among physiotherapy students. Although anxiety tends to decrease slightly as age increases, it remains stable across different grade levels. It is recommended that educational institutions provide psychological support and professional orientation programs, particularly targeting female students and high-achieving individuals, to mitigate anxiety before graduation.

Key Words: Physiotherapy, Student, Occupational Anxiety, Education, Rehabilitation

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE YAPAY ZEKÂ OKURYAZARLIĞI VE YAPAY ZEKÂYA YÖNELİK TUTUM ARASINDAKİ İLİŞKİ

Hatice ERDEM ÖNDER*, İde KAYA**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, honder@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik 4. Sınıf öğrencisi, idekaya835@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Yapay zekâ teknolojileri sağlık hizmetlerinde giderek daha fazla kullanılmakta ve hemşirelik bakım süreçlerini dönüştürme potansiyeline sahiptir. Bu teknolojilerin sağlık alanında etkili kullanılabilmesi, sağlık profesyonellerinin yapay zekâyı anlama ve kullanabilme becerilerine, yani yapay zekâ okuryazarlık düzeylerine bağlıdır. Hemşirelik öğrencilerinin yapay zekâ okuryazarlığı ile yapay zekâya yönelik tutumlarının belirlenmesi, gelecekte yapay zekânın hemşirelik uygulamalarına entegrasyonu açısından önemlidir.

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin yapay zekâ okuryazarlık düzeyleri ile yapay zekâya yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu araştırma, Mart–Temmuz 2025 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini bölümde öğrenim gören 598 hemşirelik öğrencisi oluşturmuş, tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenen 236 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Veriler Tanıtıcı Bilgi Formu, Yapay Zekâ Okuryazarlığı Ölçeği ve Yapay Zekâya Yönelik Genel Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %73,8'inin kadın olduğu ve %76,0'ının yapay zekâ ile ilgili herhangi bir eğitim almadığı belirlenmiştir. Yapay zekâ kullanım sıklığı incelendiğinde öğrencilerin %48,2'sinin haftada birkaç kez yapay zekâ kullandığı; kullanılan araçlar arasında %95,2 ile en sık ChatGPT'nin kullanıldığı belirlenmiştir. Katılımcıların yapay zekâyı en çok bilgi edinme/soru sorma (%88,2) ve akademik araştırma/ödev hazırlama (%86,3) amacıyla kullandıkları belirlenmiştir. Yapay zekâ okuryazarlığı ölçeği toplam puan ortalaması 43,00±5,36; yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeği toplam puan ortalaması ise 67,18±9,55 olarak bulunmuştur. Yapay zekâ okuryazarlığı ile yapay zekâya yönelik genel tutum arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,285$; $p<0,01$).

Sonuç: Bu araştırmada hemşirelik öğrencilerinin yapay zekâ okuryazarlık düzeylerinin orta–yüksek düzeyde olduğu ve yapay zekâya yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu belirlenmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre yapay zekâ okuryazarlığı puanlarının yapay zekâya yönelik genel tutumun anlamlı bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Bu bulgular hemşirelik eğitiminde yapay zekâ okuryazarlığını geliştirmeye yönelik eğitimlerin öğrencilerin yapay zekâya yönelik tutumlarını destekleyebileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, Tutum, Yapay zekâ, Yapay zekâ okuryazarlık

Sözel Bildiri

CHIHUAHUA IRKI BIR KÖPEKTE NEKROTIZAN MENINGOENSEFALIT: MANYETIK REZONANS GÖRÜNTÜLEME BULGULARI VE MEDIKAL TEDAVI

Mehmet Nur Çetin*
** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Cerrahi Anabilim Dalı, BURDUR, TÜRKİYE*
mncetin@mehmetakif.edu.tr

ABSTRACT

Beş yaşında dişi bir Chihuahua, sürekli olarak sağ tarafa doğru kendi etrafında dönme davranışı sergilediği şikayetiyle getirildi. Nörolojik muayenede, sağa doğru dönme, sağ ön bacakta propriyoseptif defisit, sağ palpebral reflekste azalma ve sağ gözde ventral strabismus saptandı; bu bulgular sağ taraflı ön beyin lezyonuyla uyumluydu. Altta yatan patolojiyi daha ayrıntılı değerlendirmek için beyin manyetik rezonans görüntülemesi (MRG) yapıldı. MRG incelemesinde, ağırlıklı olarak sağ serebral hemisferde yer alan, lateral ventrikülü ve komşu parankimi içeren, iyi tanımlanmış intraaksiyel bir lezyon saptandı. Lezyon heterojen sinyal özelliklerine sahipti. T2 ağırlıklı görüntülerde, lezyon belirgin şekilde hiperintens görünüyordu ve çevresinde ödemle uyumlu perilezyonel hiperintensite vardı. T1 ağırlıklı görüntülerde ise düzensiz kenarlara sahip heterojen bir sinyal yoğunluğu görüldü. DWI ve ADC sekansları, lezyon içinde değişmiş difüzyon özelliklerini göstererek, basit bir kistik yapıdan ziyade inflamatuar veya infiltratif bir süreci düşündürmektedir. Çevredeki parankim üzerinde hafif kitle etkisi ve ipsilateral ventriküler yapıların kısmi kompresyonu da kaydedilmiştir. MR bulguları ve nörolojik lokalizasyona dayanarak, nekrotizan meningoensefalit en olası tanı olarak değerlendirilmiştir. Hastaya immünsupresif tedavi amacıyla prednizolon (2 mg/kg/gün) ve siklosporin (5 mg/kg, günde iki kez) başlanmış ve prednizolon dozu takip sürecinde kademeli olarak azaltılmıştır. Nörolojik fonksiyona yönelik ek destekleyici tedavi de uygulanmıştır. Klinik takip, ilerleyici nörolojik iyileşme göstermiştir. Tedaviden 6 ay sonraki değerlendirmede, köpek nörolojik defisitlerde belirgin bir azalma göstermiş ve genel durumu iyi kalmıştır. Bu vaka, küçük ırk köpeklerde intrakraniyal inflamatuar hastalıkların teşhisinde, özellikle MR olmak üzere, gelişmiş görüntülemenin önemini vurgulamaktadır. Erken teşhis ve uygun immünosupresif tedavi, önemli nörolojik eksiklik gösteren vakalarda bile olumlu klinik sonuçlara yol açabilir.

Anahtar Kelimeler Chihuahua, Nekrotizan Meningoensefalit, Manyetik Rezonans Görüntüleme, İntrakraniyal Lezyon, İmmünsupresif Tedavi

Sözel Bildiri

DENTAL ENFEKSİYON VE NEKROTİK LENF NODUNU TAKLİT EDEN PAROTİS BEZİ PLEOMORFİK ADENOM: BİR OLGU SUNUMU

İlknur Eninanç*, Hürü Gözükara**

**Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye, i.eninanc2@gmail.com*

***Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye, hrgzkr@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Pleomorfik adenom (PA), epitelyal, miyoepitelyal ve mezenkimal dokuların karışımından oluşan, kapsüllü en yaygın benign tükürük bezi tümörüdür ve tüm tükürük bezi neoplazmlarının yaklaşık üçte ikisini oluşturur. Genellikle parotis bezinde görülür, nadiren submandibular, sublingual ve minör tükürük bezlerinde de rastlanır. Kadınlarda daha sık ortaya çıkan PA, çoğunlukla ağrısız, yavaş büyüyen ve hareketli bir kitle olarak kendini gösterir. Radyolojik olarak iyi sınırlı ve lobüle konturludur. Klinik ve radyolojik bulguları dental enfeksiyonlar, odontojenik olmayan kistler ve diğer benign yumuşak doku tümörleri ile karışabilir. Bu olgu sunumu, sağ preaurikular bölgede saptanan ve dental enfeksiyonlarla karışan PA'yı sunarak literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Olgu: 46 yaşında kadın hasta, yaklaşık iki yıldır sağ preauriküler bölgede mevcut olan ağrısız şişlik şikâyeti ile kliniğimize başvurdu. Panoramik radyografide dental kaynaklı patoloji izlenmedi. İntraoral muayenede bulguya rastlanmazken, ekstraoral muayenede yaklaşık 3 cm çapında, sert ve ağrısız bir kitle tespit edildi. Ultrasonografide sağ parotis bezinin yüzeyel lobunda, hipoekoik, heterojen ve düzgün sınırlı bir lezyon izlendi; renkli Doppler incelemede vaskülarite saptanmadı. Kontrastlı MRG'de lezyon bilobüle görünümde, T1 hipointens, T2 hiperintens ve yoğun kontrastlanan kitle olarak değerlendirildi. İnce iğne aspirasyon biyopsisi ve sitopatolojik inceleme ile pleomorfik adenom tanısı doğrulandı.

Sonuç: Pleomorfik adenom, yavaş büyüme ve genellikle asemptomatik seyri nedeniyle geç fark edilebilir. Preauriküler veya retromandibular bölgede gözlenen asemptomatik kitlelerin değerlendirilmesinde dental patolojilerle karışabileceği unutulmamalı ve ayırıcı tanıda tükürük bezi tümörleri dikkate alınmalıdır. Diş hekimlerinin bu konuda bilinçlendirilmesi, tanı gecikmelerini önleyerek hastaların zamanında uygun yönlendirilmesini sağlar. Nüks potansiyeli ve nadiren malign transformasyon riski, erken tanı ve uygun görüntüleme yaklaşımının önemini artırmaktadır. Ultrasonografi ve manyetik rezonans görüntüleme, preoperatif tanı ve cerrahi planlama için kritik rol oynar.

Anahtar Kelimeler: Pleomorfik adenom, ince iğne aspirasyon biyopsisi (İİAB), ultrasonografi (USG), manyetik rezonans görüntüleme (MRG)

Poster Bildiri

MANDİBULADA SEMENTO-OSSİFİYE FİBROM: BİR OLGU SUNUMU

Hürü Gözükara*, İlknur Eninanç**

**Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye, hrgzkr@gmail.com*

***Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye, i.eninanc2@gmail.com*

ÖZET

Amaç: Semento-ossifiye fibrom, periodontal ligamentte bulunan multipotent mezenkimal hücrelerden köken alan, yavaş büyüyen ve benign karakterli bir fibro-osseöz neoplazmdır. Bu lezyonlar genellikle 20–40 yaş aralığındaki kadınlarda görülmekte olup çoğunlukla mandibulanın posterior bölgesinde lokalize olmaktadır. Radyografik olarak çevre kemikten belirgin bir radyolusent sınır ile ayrılan ve ekspansif büyüme potansiyeline sahip olan SOF, bazı durumlarda internal yapısında "buzlu cam" görünümü gösterebilmekte ve bu nedenle fibröz displazi ile periapikal osseöz displazi gibi fibro-osseöz lezyonlarla karışabilmektedir. Bu sunumda semento-ossifiye fibromun klinik ve radyolojik bulguları hakkında literatüre bilgi vermek amaçlanmıştır.

Olgu: 19 yaşında sistemik olarak sağlıklı kadın hasta dişlerinde hassasiyet şikâyeti ile kliniğimize başvurdu. Panoramik radyografide 37–38 numaralı dişler bölgesinde iyi sınırlı radyolusent bir lezyon izlendi. İntraoral muayenede mukozanın normal olduğu, palpasyonda hassasiyet, ağrı veya diş lüksasyonu bulunmadığı görüldü. Lezyon asemptomatik olup hastanın şikâyeti ile ilişkili değildi. Konik ışınlı bilgisayarlı tomografi incelemesinde lezyonun yaklaşık 12 × 13 × 12 mm boyutunda, düzgün sınırlı, uniloküler ve radyolusent–radyoopak mikst görüntüde olduğu; internal yapısında buzlu cam görünümünü andıran odaklar bulunduğu gözlendi. Ekspansif büyüme nedeniyle inferior alveolar kanalın aşağıya itildiği ve lingual kortikal kemikte incelme ile perforasyon oluştuğu saptandı. İnsizyonel biyopsi sonrası yapılan histopatolojik incelemede lezyon semento-ossifiye fibrom olarak rapor edildi. Cerrahi eksizyon sonrası 5 aylık takipte herhangi bir semptom veya parestezi gözlenmedi.

Sonuç: Çenelerin fibro-osseöz lezyonları klinik ve radyolojik açıdan sıklıkla benzer özellikler gösterebildiğinden ayırıcı tanı güç olabilmektedir. Lezyonun kesin tanısının konulabilmesi için klinik muayene ve Konik Işınlı Bilgisayarlı Tomografi incelemesi birlikte yapılmalıdır. Ossifiye fibrom ayırıcı tanıda yer alan fibröz displaziden belirgin sınırlı olması ile ayrılabilir. Fibro-osseöz lezyonların radyolojik özellikleri açısından diş hekimlerinin farkındalığının artırılması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Semento-ossifiye fibrom, Mandibula, Fibro-osseöz lezyon, Ayırıcı tanı

Sözel Bildiri

SİGARA KULLANAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PSİKOLOJİK BAĞIMLILIĞIN SİGARA BIRAKMA BAŞARISI ÖNGÖRÜSÜYLE İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ

Zeynep SAÇIKARA*, Nefise ERİŞ, İlayda AYDIN*****

**Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya, Turkey, zeynep156hagar@gmail.com*

***Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, Turkey, nefiseeris18@gmail.com*

****ilaydaydin4242@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Sigara kullanımı, gençler arasında giderek yaygınlaşan ve hem fiziksel hem de psikolojik sağlık üzerinde olumsuz etkiler yaratabilen önemli bir halk sağlığı sorunudur.

Amaç: Çalışmada sigara kullanan üniversite öğrencilerinde psikolojik bağımlılığın sigara bırakma başarısı öngörüsüyle ilişkisinin belirlenmesi amaçlandı.

Yöntem: Tanımlayıcı-ilişki arayıcı türde araştırmada; evren Konya il merkezinde yer alan bir üniversitenin sağlıkla ilgili bir alanda eğitim gören lisans düzeyindeki öğrencilerdir. Veriler "Tanıtıcı Bilgi Formu", "Sigaranın Psikolojik Bağımlılığını Değerlendirme Ölçeği", "Sigarayı Bırakma Başarısını Öngörü Ölçeği" ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak Nisan-Haziran 2025 tarihleri arasında sigara kullanan 276 öğrenciden toplandı.

Bulgu: Yaş ortalaması 21.8 olan gençlerin %59,1'i sigaraya 18 yaş ve üzerinde başlamış, %34,1' i gün içinde 20 dal ve üzeri sigara kullanmaktadır. Arkadaş çevresinin sigara kullanımını artırdığını düşünenlerin oranı %70,3 iken, sigaraya başlama nedeni olarak %26,4 arkadaş çevresine uyum bulundu. Sigaranın Psikolojik Bağımlılığını Değerlendirme Ölçeği toplam puanı ile Sigara Bırakma Başarısı Öngörü Ölçeği toplam puanı arasında negatif yönlü zayıf düzeyde korelasyon vardır. Sigara Psikolojik Bağımlılığın toplam puanın belirleyicileri sigaraya başlama yaşı, günde içilen sigara miktarı, babanın sigara kullanım durumu, ailenin sigara kullanma durumunu bilmesi, arkadaş çevresinin etkisi ve sigarayı bırakma başarısı öngörü toplam puanıdır. Sigara Bırakma Başarısı Öngörü toplam puanın belirleyicileri ise günde içilen sigara miktarı ve Sigara Psikolojik Bağımlılığın toplam puanı olarak belirlendi.

Tartışma ve Sonuç: Sağlıkla ilgili bir alanda eğitim alan öğrencilerin farkındalıkları olsa da sigara bırakma başarısı öngörülerinin iyi olmadığı görülmektedir. Sigara içme alışkanlığının çok boyutlu bir davranış olduğu bireysel, ailesel ve psikososyal faktörlerin bir arada değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Bağımlılık, Sigara Kullanma, Sigara Bırakma

Sözel Bildiri

AFET YÖNETİMİ PERSPEKTİFİNDEN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (2024-2030)'NIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ümran YELMER[1*], Murat A. KUŞ [2]**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans, Burdur, Türkiye, 2430202816@ogr.mehmetakif.edu.tr .*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, mkus@mehmetakif.edu.tr .*

ÖZET

Giriş: İklim değişikliği, aşırı hava olaylarının sıklığı ve şiddetindeki artış nedeniyle afet risklerini artıran başlıca küresel tehditlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu durum, iklim değişikliğine uyum politikalarının afet risk azaltma yaklaşımlarıyla bütünleşik bir şekilde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Özellikle iklim değişikliğine karşı kırılganlığı yüksek olan ülkelerde uyum stratejilerinin yalnızca çevresel değil aynı zamanda sosyal, ekonomik ve yönetsel boyutlarıyla ele alınması önem taşımaktadır. Türkiye'nin Akdeniz Havzası'nda yer alması nedeniyle artan kuraklık, şiddetli yağışlar, deniz seviyesindeki yükselme ve ekstrem sıcaklık artışları gibi iklim kaynaklı risklere karşı yüksek kırılganlık göstermesi, bu politikaların bütüncül bir çerçevede değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı (2024–2030) belgesini afet yönetimi perspektifinden inceleyerek söz konusu politika çerçevesinin afet risk azaltma ve toplumsal dirençlilik oluşturma kapasitesini değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve politika belgesi doküman inceleme yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu kapsamda strateji belgesinde yer alan su kaynakları yönetimi, tarım ve gıda güvencesi, biyolojik çeşitlilik, kentleşme, halk sağlığı, enerji ve ulaşım gibi 11 kritik sektöre ilişkin belirlenen 40 stratejik hedef ve 132 eylem afet risk yönetimi yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde geleneksel kriz yönetimi anlayışından proaktif risk yönetimi modeline geçişi destekleyen politika araçları ve uygulama mekanizmaları incelenmiştir.

Bulgular: İnceleme sonucunda, Türkiye'nin iklim değişikliğine uyum stratejisinin ekosistemlerin, ekonomik sektörlerin ve toplumsal yapının uyum kapasitesini bilimsel veriler doğrultusunda güçlendirmeyi hedefleyen bütüncül bir politika çerçevesi sunduğu görülmüştür. Özellikle sanayi ve nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu bölgelerde gerçekleştirilen etkilenebilirlik ve risk analizlerinin, yerel düzeyde hazırlanan İl İklim Değişikliği Eylem Planları (YİDEP) aracılığıyla uygulamaya aktarılmasının uyum politikalarının etkinliği açısından önemli olduğu belirlenmiştir. Ayrıca su stresinin yönetimine yönelik arıtılmış atıksu kullanımının teşvik edilmesi, kentsel alanlarda sünger şehir yaklaşımı ile mavi-yeşil altyapı çözümlerinin yaygınlaştırılması ve iklim verilerinin karar destek mekanizmalarına entegre edilmesi stratejik öncelikler arasında yer almaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular, iklim değişikliğine uyum politikalarının afet risk azaltma yaklaşımlarıyla bütünleştirilmesinin Türkiye'nin afetlere karşı dirençlilik kapasitesini artırabileceğini göstermektedir. Bu doğrultuda uyum stratejilerinin 12. Kalkınma Planı, mevcut imar ve çevre mevzuatı ile uyumlu şekilde uygulanması ve kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. İklim verilerinin planlama ve karar alma süreçlerine sistematik olarak entegre edilmesi, yerel yönetimlerin kapasitesinin artırılması ve risk temelli planlama yaklaşımlarının yaygınlaştırılması Türkiye'nin iklim değişikliğine karşı dirençli bir afet yönetimi sistemi geliştirmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliğine Uyum, Afet Risk Azaltma, İklim Politikaları

Sözel Bildiri

THE PROTECTIVE EFFECTS OF IMMUNOPROTEASOME INHIBITION VIA ONX-0914 ON DIABETIC WOUND HEALING

Betül ÇIKI[1*], Betül YILMAZ[2], Damla KAYALI[3], Necdet ALTINER[4], Hafize UZUN[5]

[1*]*Marmara University, Institute of Health Sciences, Department of Medical Biochemistry, Istanbul, TURKEY, betulciki@gmail.com*

[2]*Marmara University, School Of Medicine, Department of Medical Biochemistry, Istanbul, TURKEY, betulkarademir@marmara.edu.tr*

[3]*Marmara University, School Of Medicine, Department of Histology and Embryology, Istanbul, TURKEY, damlagokceoglu@yandex.com*

[4]*Maltepe University, Faculty of Medicine, Department of Histology and Embryology, Istanbul, TURKEY, necdetaltiner@maltepe.edu.tr*

[5]*İstanbul Atlas University, Faculty of Medicine, Department of Medical Biochemistry, Istanbul, TURKEY, hafize.uzun@atlas.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Chronic inflammation and oxidative stress are major drivers of impaired wound healing in diabetes. The immunoproteasome subunit LMP7 is a key regulator of these inflammatory responses, but its role in diabetic wound recovery is not fully defined.

Aim: This study investigated the effects of the selective LMP7 inhibitor ONX-0914 on immunoproteasome activity, inflammation, and histological recovery in a diabetic rat model.

Methods: Diabetes was induced in Wistar albino rats with STZ (60 mg/kg). Full-thickness excisional wounds were created on the dorsal region. Rats were grouped as Control, STZ, and STZ + ONX-0914 (10 mg/kg, s.c.). Wound closure was measured via ImageJ on days 3, 7, and 14. Immunoproteasome activity (Suc-LLVY-AMC), protein expressions of LMP7 and cytokines (TNF-α, IL-1β, IL-6) via Western Blot, and oxidative stress markers (MDA, SOD, CAT, GSH-Px) via ELISA were analyzed in serum and tissue. Histological recovery was evaluated using Hematoxylin & Eosin staining.

Results: STZ-induced diabetes significantly increased immunoproteasome activity and delayed wound closure ($p<0.05$). ONX-0914 treatment significantly accelerated wound closure and reduced LMP7 and cytokine expressions. ELISA results showed decreased MDA levels and restored antioxidant enzyme activities in both serum and tissue. Histologically, the ONX-0914 group exhibited enhanced re-epithelialization, robust granulation tissue, and increased angiogenesis compared to the STZ group ($p<0.05$).

Discussion and Conclusion: ONX-0914 promotes diabetic wound healing by inhibiting LMP7 activity, thereby suppressing chronic inflammation and oxidative damage while accelerating histological recovery.

Anahtar Kelimeler: Diabetes Mellitus, LMP7, ONX-0914, Oxidative Stress, Wound Healing.

Sözel Bildiri

MEYVE VE SEBZELERDE PESTİSİT KALINTILARINA YÖNELİK TÜKETİCİ ALGISI VE SAĞLIKLI BESLENME TUTUMLARI

Hatice PARLAK BAŞKURT*, Hülya YARDIMCI**

** Ankara üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. E-posta:hatice.parlak@ksbu.edu.tr*

*** Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye. E-posta: yildirimh@ankara.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Günümüzde yaygın olarak kullanılmakta olan pestisitler, besinlerde kalıntılar bırakabilmekte ve bu durum tüketicilerde endişe unsuru olabilmektedir, böylece tüketicilerin besinlerle ilgili tutumları etkilenebilmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, yetişkinlerin meyve ve sebzelerdeki pestisit kalıntılarına yönelik endişelerini ve bunun sağlıklı beslenme tutumları ile ilişkisini araştırmaktır.

Yöntem: Kesitsel tipteki bu çalışmaya katılımcılar kartopu örnekleme yöntemiyle alınmış ve veriler çevrimiçi anket metodu ile toplanmıştır. Tüketicilerin demografik verilerini, pestisitlere ve organik ürünlere dair düşünce ve davranışlarını sorgulayan bir anket formu oluşturulmuştur. Katılımcılardan meyve ve sebzelerdeki pestisit kalıntılarına yönelik endişelerini 1 (hiç endişe duymam) ve 5 (yüksek endişe duyarım) puan arasında puanlaması istenmiş ve "Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği (SBİTÖ)" uygulanmıştır.

Bulgular: Çalışmaya 201 yetişkin katılmış olup; %68,2'si kadın, %61,7'si evli ve %58,2'si üniversite mezunudur. Meyve ve sebzelerdeki pestisit kalıntılarından endişe düzeyi puan ortalaması 3,75±1,04'dir. Ortalama SBİTÖ puanı 74,72±12,77 olup, gelir düzeyine göre anlamlı şekilde değişmektedir (p=0,018). Gelir düzeyi artan gruplarda SBİTÖ puanı daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların %85,1'i meyve ve sebzelerde pestisit kalıntısı olduğunu, 83,1'i organik ürünlerin daha güvenli olduğunu, %74,6'sı gıdalarda pestisit bulunmasının olumsuz bir sağlık sonucuna neden olacağını düşünmektedir. Katılımcıların %74,6'sı ülkemizde bazı ürünlerin en yüksek pestisit kalıntı miktarını belirleyen bir yönetmelik bulunduğunu bilmemekte, %84,1'i pestisit kalıntılarının belirlenen düzeyleri aşmayacağına dair kontrol süreçlerine güvenmemektedir. Katılımcıların %42,8'i bazen, %11,4'ü sık sık, ve %4,0'ü her zaman pestisit kalıntılarından endişelenme nedeniyle meyve sebze tüketmekten kaçındığını bildirmiştir. Katılımcıların %42,8'si bazen, %24,9'u sık sık ve %7,0'si her zaman organik ürünleri satın almakta olup, en sık alma nedeni (%41,1) daha güvenli bulunmasıdır. Organik ürünleri satın alma sıklığına göre katılımcıların endişe düzeyi ve SBİTÖ puanları istatistiksel olarak anlamlı fark göstermiş (sırasıyla p<0,001, p=0,012); sıklığın arttığı gruplarda endişe düzeyinin ve SBİTÖ puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Pestisit kalıntılarından endişe düzeyi ile SBİTÖ puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır (p<0,001, r=0,285).

Tartışma ve Sonuç: Yetişkinler arasında meyve ve sebzelerde bulunabilen pestisit kalıntılarından endişe duyulmakta, bu endişe nedeniyle meyve ve sebze tüketiminden kaçınma söz konusu olabilmektedir. Pestisitlere yönelik endişeler sağlıklı beslenme tutumunda artışla ilişkilendirilmiştir. Aradaki sebep sonuç ilişkisinin ve farklı sosyodemografik gruplara yansımasının anlaşılması için farklı demografik düzeylerde yer alan toplum gruplarında çalışmalar yapılması önerilir. Pestisitlere yönelik endişelerin azaltılması için kontrol faaliyetlerinin arttırılması ve toplumun bilinçlendirilmesine yönelik eylemler planlanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pestisit, Tüketici, Beslenme, Sağlık

Sözel Bildiri

FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYONDA TEKNOLOJİNİN PERSPEKTİFİ

Nisa Begüm Sarıdoğan[1], Elif Tunç, Sude Meydan[1], Rabia Özdemir[1], Ece Özdemir[1], Eslem Uzunhasan[1], Havin Gökçe[1], Safa Heybet[2]

[1]Öğrenci, Biruni Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Fizyoterapi Programı

[2]Doktor Öğretim Üyesi. Biruni Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Fizyoterapi Programı, sheybet@biruni.edu.tr. https://orcid.org/0000-0002-9263-1613

ÖZET

Giriş ve Amaç: Son yıllarda sağlık teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, fizyoterapi ve rehabilitasyon alanında kullanılan yöntem ve uygulamaları önemli ölçüde değiştirmiştir. Robotik sistemler, sensör tabanlı cihazlar ve telerehabilitasyon uygulamaları gibi teknolojik yenilikler, rehabilitasyon süreçlerinin daha etkili ve erişilebilir hale gelmesine katkı sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, fizyoterapi ve rehabilitasyon alanında kullanılan teknolojik uygulamaların hasta ve terapist üzerindeki etkilerini incelemek ve teknolojinin tedavi sürecine sağladığı katkıları değerlendirmektir.

Yöntem: Bu çalışma narratif derleme niteliğinde hazırlanmıştır. Fizyoterapi ve rehabilitasyon alanında kullanılan teknolojik uygulamalar; robotik rehabilitasyon sistemleri, sensör tabanlı cihazlar ve telerehabilitasyon uygulamaları kapsamında incelenmiş ve literatürde yer alan çalışmalar doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Bulgular: Literatür incelendiğinde, robotik egzoskeleton sistemleri ve sensör tabanlı rehabilitasyon cihazlarının hastaların motor performansını desteklediği ve tedavi sürecine aktif katılımı artırdığı görülmektedir. Ayrıca telerehabilitasyon uygulamalarının hastaların motivasyonunu artırdığı, bireysel becerilerini geliştirdiği ve fonksiyonel kapasitelerini desteklediği bildirilmektedir. Bu teknolojiler aynı zamanda terapistlerin fiziksel yükünü azaltarak daha ergonomik bir çalışma ortamı sağlamaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Teknolojik gelişmelerin fizyoterapi ve rehabilitasyon uygulamalarına entegrasyonu, tedavi süreçlerinin etkinliğini artırma ve rehabilitasyon hizmetlerine erişimi kolaylaştırma açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Teknoloji, fizyoterapistlerin yerini alan bir unsurdan ziyade tedavi süreçlerini destekleyen ve klinik uygulamaların kalitesini artıran bir araç olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle teknolojik gelişmelerin yakından takip edilmesi ve rehabilitasyon uygulamalarına entegrasyonunun teşvik edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: fizyoterapi teknolojisi, telerehabilitasyon, robotik rehabilitasyon

Sözel Bildiri

ANİ İDİOPATİK SENSÖRİNÖRAL İŞİTME KAYBI KURTARMA TEDAVİSİNDE STELLAT GANGLİON BLOKAJININ YERİ

Yunus Emre EKİNCİ*

**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Isparta, TÜRKİYE, dryunusemreekincikbb@gmail.com*

ÖZET

Ani idiyopatik sensörinöral işitme kaybı, en az üç ardışık frekansta 30 dB veya daha fazla işitme kaybının 72 saat içinde gelişmesiyle tanımlanan ve hızlı tanı ile tedavi gerektiren bir otolojik acildir. Etiyolojisi çoğu vakada kesin olarak ortaya konulamamakla birlikte viral enfeksiyonlar, vasküler bozukluklar, immünolojik mekanizmalar ve intrakoklear membran rüptürü gibi çeşitli patofizyolojik süreçlerin rol oynayabileceği düşünülmektedir. Tanı sürecinde ayrıntılı öykü ve otolojik muayenenin ardından saf ses odyometrisi ile işitme kaybı doğrulanır. Retrokoklear patolojilerin dışlanması amacıyla manyetik rezonans görüntüleme önemli bir değerlendirme yöntemidir. Güncel tedavi yaklaşımları arasında sistemik kortikosteroidler, intratimpanik steroid uygulamaları ve uygun hastalarda hiperbarik oksijen tedavisi yer almaktadır. Bu tedavilerle hastaların bir kısmında tam veya kısmi işitme iyileşmesi elde edilebilse de bazı olgularda tedaviye yanıt alınamayabilmektedir. Bu nedenle özellikle dirençli vakalarda alternatif veya tamamlayıcı tedavi yöntemleri gündeme gelmektedir. Stellat ganglion blokajı, servikotorasik sempatik zincirin stellat ganglion seviyesinde lokal anestezik ile bloke edilmesi esasına dayanan bir girişimsel yöntemdir. Sempatik tonusun azaltılması yoluyla baş-boyun bölgesinde vazodilatasyon ve kan akımında artış oluşturduğu ve bu sayede koklear mikrosirkülasyonu iyileştirebileceği düşünülmektedir. Bu mekanizma doğrultusunda stellat gangilon blokajı, özellikle intratimpanik steroid ve hiperbarik oksijen tedavisine yeterli yanıt alınamayan ani idiyopatik sensörinöral işitme kaybı olgularında kurtarma tedavisi olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada stellat ganglion blokajının ani işitme kaybı tedavisindeki potansiyel rolünü ortaya koyan çalışmaların derlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ani sensörinöral işitme kaybı, Stellat ganglion blokajı, Kurtarma tedavisi.

Sözel Bildiri

DETERMINATION OF BREASTFEEDING HEALTH LITERACY AND AFFECTING FACTORS IN PREGNANT WOMEN

Kevser KOÇ YAŞAR*, İlknur ATASEVER**
*Süleyman Demirel University, Institute of Health Sciences, Isparta, Turkey
kevser_07_38@hotmail.com
**Süleyman Demirel University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Isparta, Turkey
ilknuratasever@sdu.edu.tr

ABSTRACT

Background: Breastfeeding health literacy encompasses the ability to access, understand, evaluate, and apply breastfeeding-related health information. Low health literacy is associated with poor breastfeeding outcomes. Studies specifically examining breastfeeding health literacy during pregnancy remain limited.

Aim: This study aimed to determine the level of breastfeeding health literacy and its affecting factors in pregnant women.

Methods: This descriptive, cross-sectional study was conducted between October 2025 and May 2026 at the Obstetrics Outpatient Clinic of Süleyman Demirel University Research and Application Hospital. A total of 193 pregnant women were included. Data were collected using the Breastfeeding Health Literacy Scale for Pregnant Women (BHLSPW). Independent samples t-test, one-way ANOVA, Pearson correlation, and multiple linear regression analyses were performed.

Results: The mean total BHLSPW score was 3.96±0.39 (1–5 scale). The highest sub-dimension score was breastfeeding information access (4.17±0.40) and the lowest was breastfeeding knowledge (3.65±0.62). Cronbach's alpha was 0.902. Multiparous women scored significantly higher than primiparous women ($t=-3.978$, $p<0.001$). Women who received breastfeeding education ($p=0.019$), obtained health information from the internet ($p=0.003$), and had no breastfeeding concerns ($p=0.033$) also scored significantly higher. Significant differences were identified according to planned breastfeeding duration ($F=5.237$, $p<0.001$) and educational level ($F=2.522$, $p=0.043$). Parity ($r=0.197$, $p=0.006$) and gravida ($r=0.182$, $p=0.011$) were positively correlated with total scores. Multiple linear regression explained 28.0% of total variance ($R^2=0.280$, $p<0.001$). Independent predictors were planned breastfeeding duration ≥24 months ($\beta=0.274$, $p=0.001$), bachelor's degree education ($\beta=0.267$, $p=0.006$), and internet-based health information use ($\beta=0.147$, $p=0.044$).

Discussion and Conclusion: Breastfeeding health literacy was generally high; however, the breastfeeding knowledge sub-dimension reflecting practical skills was relatively lower. Birth experience, educational level, and breastfeeding motivation were key determinants. Comprehensive, skills-based breastfeeding education integrated into prenatal care is recommended, particularly for primiparous women.

Keywords: Breastfeeding, Health Literacy, Pregnancy, Nursing, Prenatal Care

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA MİYOPİ KONTROLÜNDE ÖZEL TASARIM GÖZLÜK CAMLARININ ETKİNLİĞİ

Fatmagül TUNÇ*
**Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Artvin, Türkiye, fatmagultunc@artvin.edu.tr*

ÖZET

Miyopi, son yıllarda dünya genelinde hızla artan prevalansı nedeniyle önemli bir halk sağlığı sorunu haline gelmiştir. Epidemiyolojik çalışmalar, miyopinin özellikle çocuk ve ergen popülasyonunda giderek yaygınlaştığını göstermektedir. Küresel ölçekte yapılan geniş kapsamlı meta-analizlere göre 2000 yılında dünya nüfusunun yaklaşık %22,9'unun miyop olduğu bildirilmiş; mevcut eğilimlerin devam etmesi durumunda 2050 yılına kadar bu oranın %49,8'e ulaşarak yaklaşık 4,8 milyar kişiyi etkileyeceği öngörülmüştür. Aynı projeksiyonlarda yüksek miyopi prevalansının da belirgin şekilde artacağı ve yaklaşık 1 milyar kişinin yüksek miyopi grubunda yer alacağı tahmin edilmektedir.

Miyopi yalnızca görme keskinliğinde azalmaya yol açan bir refraksiyon kusuru olmayıp, ilerleyici formlarında retina dekolmanı, miyopik makula dejenerasyonu, katarakt ve glokom gibi görmeyi tehdit eden ciddi oküler komplikasyonlarla ilişkilidir. Bu nedenle özellikle çocukluk döneminde miyopinin erken tanınması ve progresyonunun kontrol altına alınması büyük önem taşımaktadır.

Son yıllarda miyopi progresyonunu yavaşlatmaya yönelik çeşitli tedavi yöntemleri geliştirilmiştir. Bu yöntemler arasında ortokeratoloji lensleri, multifokal kontakt lensler, düşük doz atropin tedavisi ve miyopi kontrolü amacıyla geliştirilen özel tasarımlı gözlük camları yer almaktadır. Pediatrik hasta grubunda kullanım kolaylığı, invaziv olmaması, düşük maliyet ve kontakt lenslere kıyasla enfeksiyon riskinin bulunmaması gibi avantajları nedeniyle gözlük camları miyopi kontrolünde önemli bir seçenek olarak öne çıkmaktadır.

Günümüzde geliştirilen miyopi kontrol gözlük camları, periferik retinal miyopik defokus oluşturma prensibiyle aksiyel göz büyümesini yavaşlatmayı hedeflemektedir. Sonuç olarak, çocukluk çağında miyopi progresyonunun kontrol altına alınmasında özel tasarımlı miyopi kontrol gözlük camları güvenli, etkili ve klinik açıdan uygulanabilir bir yöntem olarak giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Miyopi, Çocukluk Döneminde Miyopi, Periferik Miyopik Defokusa Dayalı Miyopi Kontrol Camları

Sözel Bildiri

BAKTERİYEL VAJİNOZİS TEDAVİSİNDE PROBİYOTİKLERİN YERİ

Elif KANDEMİR EKİNCİ*
**Isparta Şehir Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Isparta, TÜRKİYE, elifkan04@gmail.com*

ÖZET

Bakteriyel vajinozis, üreme çağındaki kadınlarda en sık görülen vajinal enfeksiyonlardan biridir ve vajinal mikrobiyotada Lactobacillus türlerinin azalması ile anaerob bakterilerin baskın hale gelmesi sonucu gelişen bir disbiyozis tablosu ile karakterizedir. Günümüzde standart tedavide metronidazol ve klindamisin gibi antibiyotikler kullanılmaktadır. Bununla birlikte tedavi sonrasında yüksek nüks oranlarının bildirilmesi, alternatif veya tamamlayıcı tedavi yaklaşımlarına yönelik ilgiyi artırmıştır. Bu bağlamda probiyotikler, vajinal mikrobiyotanın yeniden dengelenmesine katkı sağlayabilecek potansiyel bir tedavi seçeneği olarak öne çıkmaktadır. Probiyotikler, özellikle Lactobacillus crispatus, Lactobacillus rhamnosus ve Lactobacillus reuteri gibi türler aracılığıyla vajinal ortamda laktik asit üretimini artırarak vajinal pH'ın düşmesine, patojen mikroorganizmaların epitel yüzeye adezyonunun engellenmesine ve mikrobiyal dengeyi destekleyen koruyucu bir biyofilm oluşmasına katkı sağlayabilmektedir. Son yıllarda gerçekleştirilen klinik çalışmalar ve meta-analizler, probiyotiklerin tek başına kullanımının veya antibiyotik tedavisini takiben destek tedavisi olarak uygulanmasının, nüks oranlarının azaltılmasına ve vajinal mikrobiyotanın yeniden Lactobacillus baskın bir yapıya kavuşmasına katkıda bulunabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte probiyotiklerin bakteriyel vajinozis tedavisindeki etkinliği konusunda çalışmalar arasında belirgin bir heterojenlik bulunmaktadır. Kullanılan probiyotik suşlarının farklı olması, uygulama yolunun oral veya intravajinal olarak değişmesi, doz ve tedavi süresine ilişkin standart bir yaklaşımın bulunmaması mevcut verilerin yorumlanmasını güçleştirmektedir. Bu nedenle güncel klinik kılavuzlarda probiyotikler rutin birinci basamak tedavi olarak önerilmemekte; ancak özellikle rekürren bakteriyel vajinozis olgularında antibiyotik tedavisine ek destekleyici bir yaklaşım olarak değerlendirilebilmektedir. Bu çalışmada, bakteriyel vajinozis tedavisinde probiyotiklerin rolü ve etkinliğine dair güncel literatür çalışmaları derlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Bakteriyel vajinozis, Probiyotik, Lactobacillus

Sözel Bildiri

WARTHİN TÜMÖRÜ TEDAVİSİNDE CERRAHİ DIŞI YAKLAŞIMLARIN YERİ

Ali BAŞOĞLU*
**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Isparta, TÜRKİYE, alibasoglu0732@gmail.com*

ÖZET

Warthin tümörü (papiller kistadenoma lenfomatozum), en sık parotis bezinde görülen benign bir tükürük bezi tümörüdür ve genellikle yavaş büyüyen, iyi sınırlı ve malign dönüşüm riski oldukça düşük bir lezyondur. Bu nedenle son yıllarda özellikle asemptomatik veya cerrahi açısından yüksek risk taşıyan hastalarda cerrahi dışı yaklaşımlar giderek daha fazla gündeme gelmektedir. En yaygın cerrahi dışı yaklaşım aktif izlem (watchful waiting) yöntemidir. Küçük, asemptomatik ve sitolojik olarak benign olduğu doğrulanmış Warthin tümörlerinde düzenli klinik ve radyolojik takip ile hastalar izlenebilir. Bu yaklaşım özellikle ileri yaş hastalarda, ciddi komorbiditesi olanlarda veya cerrahi komplikasyon riskinin yüksek olduğu durumlarda tercih edilmektedir. Son yıllarda minimal invaziv girişimsel yöntemler de alternatif tedavi seçenekleri arasında yer almaktadır. Bunlardan biri ultrasonografi eşliğinde yapılan ince iğne aspirasyonu veya aspirasyon drenajıdır. Bu yöntem özellikle kistik komponenti belirgin olan tümörlerde geçici hacim küçülmesi sağlayabilir; ancak nüks olasılığı bulunduğundan genellikle semptom kontrolü amacıyla uygulanır. Bir diğer yöntem perkütan etanol enjeksiyonu veya diğer sklerozan ajanların kullanımıdır. Bu yaklaşımda tümör içine enjekte edilen ajanlar kistik boşlukların fibrozis ile küçülmesini sağlayarak lezyon hacminde azalma oluşturabilir. Bununla birlikte bu yöntem henüz sınırlı sayıda çalışma ile değerlendirilmiş olup rutin kullanım için standart bir protokol bulunmamaktadır. Güncel literatürde dikkat çeken bir diğer seçenek ise termal ablasyon tekniklerdir. Özellikle radyofrekans ablasyonu, mikrodalga ablasyonu ve lazer ablasyonu gibi yöntemler ultrasonografi eşliğinde uygulanarak tümör dokusunun kontrollü termal destrüksiyonunu sağlar. Bu teknikler minimal invaziv olmaları, lokal anestezi altında uygulanabilmeleri ve fasiyal sinir hasarı riskinin düşük olması nedeniyle seçilmiş hastalarda umut verici alternatifler olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak warthin tümörü tedavisinde cerrahi hâlen standart yaklaşım olmakla birlikte, özellikle asemptomatik veya cerrahi riskin yüksek olduğu hastalarda aktif izlem, aspirasyon temelli girişimler, skleroterapi ve termal ablasyon yöntemleri cerrahi dışı alternatifler olarak gündeme gelmektedir. Bu çalışmada warthin tümöründe uygulanmış güncel cerrahi dışı yaklaşımlar derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Warthin tümörü, Perkütan etanol enjeksiyonu, Radyofrekans ablasyon

Sözel Bildiri

KANSER TANILI YAŞLI BİREYLERDE MALNÜTRİSYON ORANI VE BESLENME SORUNLARININ BELİRLENMESİ

Şenay Burçin Alkan*, Abdullah Öksüz*, Eda Karapelit Agitoğlu, Bilgeşah Kılıçtaş**, Fatma Betül Demir*, Ümran Hamurcu*, Ayşegül Çağlayan*, Mehmet Artaç****

** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Nezahat Keleşoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Konya, Türkiye, sbalkan@erbakan.edu.tr, aoksuz@erbakan.edu.tr, betulddemiir@gmail.com, , umranhmrc@gmail.com, aysegull.caglayan@gmail.com*

*** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Konya, Türkiye, edakarapelit@hotmail.com, bilgesahkilictas@gmail.com, mehmetartac@yahoo.com*

ÖZET

Giriş: Malnütrisyon kanser tanısı almış yaşlı bireylerde tümör nedeniyle veya uygulanan tedavilerin yan etkilerine bağlı olarak sık görülebilmektedir.

Amaç: Kesitsel olarak planlanan bu çalışma kanser tanısı almış ve aktif tedavi alan yaşlı bireylerde malnütrisyon oranı ve sık görülen beslenme sorunlarının belirlenmesi için yapılmıştır.

Yöntem: Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı'nda aktif tedavi alan 65 yaş ve üstü bireylerin demografik ve klinik özellikleriyle ilgili veriler toplanmıştır. Hastaların beslenme durumu Mini Nütrisyonel Test- Kısa Form (MNA-SF) ile taranmıştır. Hastalar MNA-SF'den aldıkları puanlara göre normal beslenmiş (12-14 puan), malnütrisyon riski altında (8-11 puan) veya malnütrisyonlu (0-7 puan) olarak gruplandırılmıştır. Hastalara son iki haftadır beslenme ile ilgili yaşadıkları sorunlar (iştahsızlık, bulantı, ağız kuruluğu vb.) sorulmuştur. Veriler SPSS 27 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya yaş ortalaması 72,2±5,4 yıl olan 374 yaşlı birey (%62,6'sı erkek, %37,4'ü kadın) katılmıştır. Hastalarda en sık görülen üç kanser türü sırasıyla akciğer (%23,0), kolon (%12,8) ve mide (%9,1)'dir. Hastaların büyük bir bölümü (%96,8) kemoterapi almaktadır. Yaşlı bireylerin %28,6'sının malnütrisyonlu, %47,6'sının malnütrisyon riski altında ve %23,8'inin ise beslenme durumunun normal olduğu belirlenmiştir. Malnütrisyonlu hastaların en az bir beslenme sorunu yaşadığı tespit edilmiştir. Malnütrisyonlu grupta iştahsızlık (%85,0), bulantı (%66,4), ağız kuruluğu (%72,0), erken doygunluk hissi (%84,1), tat almıyor/besinlerin tadı garip geliyor (%64,5), besinlerin kokusu rahatsız ediyor (%62,6) ve yutma güçlüğü (%38,3) görülme oranı diğer iki gruptan anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($p<0,001$).

Tartışma ve Sonuç: Kanser tanısı almış yaşlı bireylerin beslenme durumunun belirli aralıklarla taranmalı ve beslenme sorunları belirlenmelidir. Malnütrisyonlu ve malnütrisyon riski altındaki bireylere beslenme sorunları göz önünde bulundurularak bireye özgü beslenme tedavisi planlanmalı ve tedavinin etkinliği değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Yaşlı, Mini Nütrisyonel Test, Malnütrisyon

Sözel Bildiri

EXOSOMAL SIGNAL TRANSDUCTION

Bengü CİHAN *, Erkan AKSÖZ **

** Suleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Isparta, Turkey, bengucihan690@gmail.com*

*** Suleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmacology*

Isparta, Turkey, erkanaksoz@sdu.edu.tr

ABSTRACT

Exosomes are 30–150 nm vesicles formed during the endocytic pathway through the fusion of multivesicular bodies (MVBs) with the plasma membrane, resulting in the release of their intraluminal vesicles (ILVs) into the extracellular space. Found abundantly in biological fluids such as serum, saliva, and urine, these vesicles carry biomolecules including proteins and genetic material. Exosomes can mediate communication not only between neighboring cells but also between cells located in different parts of the organism, functioning either as cargo carriers for material exchange or as mediators of cellular signaling. They also contribute to the removal of cellular waste and the activation of immune responses, thereby supporting the maintenance of organismal homeostasis. Owing to their biologically active cargo, exosomes serve as biomarkers in the diagnosis of various diseases such as cancer, neurodegenerative disorders, chronic inflammatory conditions, and cardiovascular diseases, providing valuable clinical insights into disease progression. Compared to synthetic drug delivery systems, they exhibit higher compatibility with biological tissues and elicit minimal immune responses, making them promising candidates for novel therapeutic delivery platforms. Given their crucial role in facilitating and regulating intercellular communication in both physiological and pathological processes, elucidating and understanding their signaling mechanisms is of great importance for enhancing and optimizing their therapeutic applications.

Keywords: Exosomes, Intercelullar Communication, Disease Diagnosis, Therapeutic Potential

Sözel Bildiri

YAŞLILARDA DÜŞME RİSKİ HAKKINDA YAPAY ZEKA TARAFINDAN ÜRETİLEN BİLGİLERİN OKUNABİLİRLİĞİ: MODEL VE PROMPT KARŞILAŞTIRMASI

Seda Ercan Yıldız*, Öznur Fidan**
**Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, Eskişehir, Türkiye, sercan@ogu.edu.tr*

*** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Eskişehir, Türkiye, oznur.fidan@ogu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Yapay zeka (YZ) tabanlı modeller sağlık bilgisi üretiminde önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak yaşlı bireyler gibi sağlık okuryazarlığı sınırlı olabilecek gruplar için bu sistemlerin ürettiği bilgilerin okunabilirlik düzeyi kritik bir faktördür.

Amaç: Çalışmanın ilk amacı, farklı YZ modellerinin yaşlılarda düşme riski hakkında ürettiği sağlık bilgilerinin okunabilirliğini değerlendirmek ve karşılaştırmaktır. İkincil amaç ise düşme riski ile ilgili araştırmacı tarafından oluşturulan prompt ile YZ tarafından oluşturulan promptlardan elde edilen cevapların okunabilirliğini kıyaslamaktır.

Yöntem: Bu çalışmada 6 farklı YZ tabanlı dil modeli (ChatGPT, DeepSeek, Qwen, Claude Sonnet, Gemini, Perplexity) kullanılmıştır. Her bir modele yaşlılarda düşme riskinin tanımlanması, değerlendirilmesi, önlenmesi ve tedavisi ile ilgili bilgi üretmeleri amacıyla iki farklı prompt sunulmuştur: 1)Araştırmacılar tarafından oluşturulan standart prompt 2)YZ tarafından oluşturulan prompt. Her modelden elde edilen metinlerin okunabilirliği SMOG, Gunning Fog, ve The Coleman-Liau okunabilirlik indeksleri ve Flesch Reading Ease Score (FRES), Flesch Kincaid Grade Level kullanılarak değerlendirilmiştir. Analizlerde YZ modelleri arasında okunabilirlik skorları Tek Yönlü ANOVA testi ile karşılaştırılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından oluşturulan prompt ile YZ tarafından oluşturulan promptlardan elde edilen metinlerin okunabilirlik düzeyleri de Bağımsız örneklem t-testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Bulgular: Analiz sonuçları farklı YZ modelleri tarafından üretilen metinlerin (hem araştırmacı hem de YZ modelleri tarafından oluşturulan promptlardan elde edilen) okunabilirlik düzeylerinin istatistiksel olarak birbirlerinden farklı olmadığını göstermiştir ($p>0,05$). Ayrıca Gemini ve Perplexity modellerinden elde edilen metinler iyi okunabilir seviyede (Seviye B) iken diğer modellerden elde edilen metinler çok iyi okunabilir düzeydeydi (Seviye A). Sonuçlar, YZ tarafından oluşturulan prompt ile elde edilen metinlerin FRES ve The Coleman-Liau Index okunabilirlik düzeyi istatistiksel olarak araştırmacı promptu ile elde edilen metinlerin okunabilirlik düzeyinden daha iyi bulunmuştur ($p <0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma, farklı YZ modellerinin ve prompt türlerinin sağlıkla ilgili elde edilen cevapların okunabilirliğini etkileyebileceğini göstermektedir. Bu nedenle yaşlı bireylere yönelik sağlık bilgilerinin hazırlanmasında, daha anlaşılır metinler üretmek amacıyla YZ destekli prompt tasarımından yararlanılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Düşme, Sağlık Okuryazarlığı, Yapay Zeka, Yaşlı

Sözel Bildiri

REGULATORY ROLES OF MICRORNAS IN THE MALE REPRODUCTIVE SYSTEM OF TELEOST FISH

Zafer USTA*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Genetics, Burdur, Turkey, zusta@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Male reproduction in teleost fish depends on the coordinated regulation of spermatogenesis, steroid hormone production, and sperm maturation. Among the post-transcriptional mechanisms involved in these processes, microRNAs (miRNAs) have attracted considerable attention because they fine-tune gene expression by modulating mRNA stability and translation. Their regulatory influence extends across germ cell development, somatic cell function and reproductive performance, making them highly relevant to the study of male fertility in fish.

This oral presentation focuses on the role of key miRNA groups in the male reproductive system of teleosts and summarizes their relevance in gonadal differentiation, testicular development and sperm quality. Particular attention is given to miR-202-5p, which is regarded as one of the most prominent gonad-associated miRNAs, especially in relation to male germ cells and spermatozoa. In addition, the let-7, miR-10, miR-125, miR-143, miR-29, miR-7/9 and miR-200 families are highlighted as recurrent regulatory clusters linked to cell differentiation, maturation of the testis, and reproductive cell fate.

Evidence from fish models also indicates that specific miRNAs, such as miR-34a and members of the miR-200 cluster, are associated with sperm motility, fertilization capacity and the regulation of important reproductive genes. Furthermore, the miRNA content of semen and seminal plasma reflects not only sperm status but also the broader gonadal microenvironment. Environmental challenges, including hypoxia and endocrine-disrupting compounds, can alter these miRNA signatures and thereby influence reproductive capacity. Overall, miRNAs represent both mechanistic regulators of male fertility and promising biomarkers for reproductive monitoring in aquaculture.

Keywords: Teleost fish, Spermatogenesis, MicroRNA, miR-202-5p, Male fertility, Sperm quality, Biomarkers.

Sözel Bildiri

LOMBER DISK HERNISI CERRAHISINDE CERRAHI ALAN ENFEKSIYONLARININ ÖNLENMESINDE AMELIYAT ÖNCESI KLORHEKSIDIN ILE DUŞ: BIR DERLEME

Songül IŞIK*, Araz ASKEROĞLU, Büşra ŞAHİN*****

**Yüksek lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Çanakkale, Türkiye, gul_hem@hotmail.com*

***Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Çanakkale, Türkiye, arazaskeroglu@gmail.com*

****Dr. Öğretim üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aydın, Tütkiye, busratipirdamaz@gmail.com*

ÖZET

Cerrahi alan enfeksiyonları (CAE), cerrahi girişimler sonrasında görülen en önemli sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonlar arasında yer almakta ve hasta morbiditesi, mortalitesi ile sağlık bakım maliyetleri üzerinde önemli etkilere yol açmaktadır. Cerrahi alan enfeksiyonlarının önemli bir kısmının önlenebilir olduğu bilinmektedir ve bu nedenle perioperatif dönemde uygulanan enfeksiyon kontrol stratejileri büyük önem taşımaktadır. Ameliyat öncesi antiseptik duş uygulaması, cerrahi alan enfeksiyonlarını önlemeye yönelik yaygın olarak önerilen uygulamalardan biridir. Klorheksidin glukonat içeren antiseptik solüsyonlarla yapılan preoperatif duşun cilt florasını azaltarak cerrahi alan enfeksiyonu riskini düşürebileceği bildirilmektedir. Özellikle beyin ve sinir cerrahisinde sık uygulanan lomber disk hernisi cerrahisinde enfeksiyonların önlenmesi, hastanede kalış süresinin azaltılması ve cerrahi sonuçların iyileştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu derleme çalışmasında, lomber disk hernisi cerrahisinde cerrahi alan enfeksiyonlarının önlenmesine yönelik ameliyat öncesi klorheksidin ile duş uygulamalarının etkinliği literatür ışığında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi alan enfeksiyonu, lomber disk hernisi, klorheksidin, preoperatif duş

Sözel Bildiri

BAKIMIN GÖRÜNMEZ MİMARİSİ: ALGI, NİYET, İNANÇ VE DAVRANIŞ BÜTÜNLEŞMESİ

Havva Direkçi *, Handan ZİNCİR**

** Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, Türkiye, direkcihavva09@gmail.com*

***Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Kayseri /Türkiye, handanzincir@gmail.com.*

ÖZET

Hemşirelik bakımı, tedavi sürecinde bireyin fiziksel ihtiyaçlarına ve klinik bulgularına dayalı bir teknik uygulama süreci olarak görülmemelidir. Kişinin sağlık sorununu nasıl gördüğü, hastalık ve tedaviye hangi anlamları yüklediği de önemlidir. Dahası bireyin sağlıkla ilgili inançları ve iyileşme isteğinin düzeyi gibi tüm bu içsel düşünce bütünlüğü, davranışlarına nasıl yansırsa bakımın kalitesi ve iyileşme süreci o oranda doğrudan etkilenir. Bu derlemede algı, niyet, inanç ve davranış kavramlarının hemşirelik bakımı üzerindeki etkisi bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Algı, bireyin semptomları fark etmesini, sağlıkla ilgili bilgileri yorumlamasını ve bakım gereksinimini anlamlandırmasını etkileyen temel süreçlerden biridir. İnanç; bireyin hastalığa, tedaviye, bakım uygulamalarına ve sağlık profesyonellerine yönelik tutumların biçimlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Niyet ise; bireyin sağlığını koruyucu ve geliştirici davranışlara yönelmesinde önemli bir basamak oluşturmakla birlikte, bu yönelimin her zaman davranışa dönüşmediği bilinmektedir. Davranış; tedaviye uyum, öz bakım uygulamaları, yardım arama eğilimi, iletişim biçimi ve baş etme yolları içinde görünür hale gelmektedir. Bu nedenle hemşirelik bakımında birey, sadece hastalığıyla değil hastalığını nasıl algıladığı ve yaşadığıyla da değerlendirilir. Ayrıca yine bireyin tedavide bakım sürecine nasıl katıldığına, sağlıkla ilgili kararlarını hangi etkenler doğrultusunda aldığı ve bakım önerilerine nasıl cevap verdiğine de dikkat edilmelidir. Bireyin tüm tedavi sürecinde bu algısal, bilişsel ve davranışsal özelliklerinin birlikte değerlendirilmesi, hemşirelik bakımının standart bir uygulama olmaktan çıkıp kişiye özgü bir yaklaşımla planlanmasına katkı sağlar. Sonuç olarak bu kavramlar tedavi sürecinde birlikte ele alındığında, hasta-hemşire etkileşiminin güçlenmesini sağlamanın yanında, bakımın kalite ve etkinliğine pozitif yönde katkı sağladığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Algı, Niyet, İnanç, Davranış, Hemşirelik Bakımı

Sözel Bildiri

EVALUATION OF MITOCHONDRIAL STRESS–RELATED BIOMARKERS IN THE FOLLICULAR FLUID OF OBESE WOMEN

Oya Korkmaz*

** Malatya Turgut Özal University, Faculty of Medicine, Department of Histology and Embryology, Malatya, Turkey, oya.korkmaz@ozal.edu.tr*

ABSTRACT

Background: The adverse effects of obesity on female reproductive health have attracted increasing attention in recent years. Metabolic and mitochondrial stress within the follicular microenvironment is thought to play an important role in determining oocyte quality and reproductive outcomes.

Aim: This study aimed to compare the levels of mitochondrial stress–related biomarkers, including growth differentiation factor-15 (GDF15), fibroblast growth factor-21 (FGF21), and sirtuin-1 (SIRT1), in the follicular fluid of women with obese and normal body mass index (BMI). In addition, the GDF15/SIRT1 and FGF21/SIRT1 ratios were evaluated to assess metabolic stress balance within the follicular microenvironment.

Methods: This study included 30 women undergoing oocyte retrieval during in vitro fertilization (IVF) treatment. Participants were classified according to the World Health Organization BMI criteria into two groups: normal BMI (18.5–24.9 kg/m², n=15) and obese (≥30 kg/m², n=15). Follicular fluid samples obtained during oocyte retrieval were analyzed for GDF15, FGF21, and SIRT1 levels using commercially available ELISA kits. The GDF15/SIRT1 and FGF21/SIRT1 ratios were also calculated. Statistical analyses were performed and $p<0.05$ was considered statistically significant.

Results: The groups were similar in terms of age, while BMI values were significantly higher in the obese group. Follicular fluid levels of GDF15 and FGF21 were significantly higher in obese women compared with the normal BMI group ($p<0.05$), whereas SIRT1 levels were significantly lower ($p<0.05$). Moreover, the GDF15/SIRT1 and FGF21/SIRT1 ratios were significantly increased in the obese group ($p<0.05$).

Discussion and Conclusion: Mitochondrial stress–related biomarkers are elevated in the follicular fluid of obese women, whereas SIRT1 levels are reduced. Evaluation of biomarker ratios may provide a more comprehensive assessment of metabolic stress within the follicular microenvironment. These findings suggest that obesity may impair oocyte development through mitochondrial stress-related mechanisms in the ovarian microenvironment.

Keywords: Obesity, Follicular fluid, Mitochondrial stress

Sözel Bildiri

AFET RİSK AZALTMA SÜRECİNDE YAPISAL OLMAYAN RİSKLER VE EV İÇİ EŞYA SABİTLEMENİN ÖNEMİ: BİR DERLEME ÇALIŞMASI

Gülsüm Aktürk [1], Aysun Güzel [2]

1 Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye, 2026,

2510201001@ogr.mehmetakif.edu.tr . ORCID: 0009-0008-4597-3523.

2 Doç.Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, 2026, ayurdakul@mehmetakif.edu.tr . ORCID: 0000-0002-7071-3511.

ÖZET

Deprem başta olmak üzere yıkıcı afetlerde can kayıpları ve yaralanmaların önemli bir kısmı, binanın taşıyıcı kısmından bağımsız olan yapısal olmayan elemanlardan (devrilen ağır mobilyalar, beyaz eşyalar, kırılan camlar vb.) kaynaklanmaktadır. Afet yönetimi döngüsünün zarar azaltma evresinde, yaşam alanlarındaki risklerin belirlenmesi ve ev içi eşyaların sabitlenmesi, fiziksel zararları önlemede hayati bir rol oynamaktadır. Bu derleme çalışmasının amacı, yapısal olmayan risklerin afet anındaki olumsuz etkilerini bütüncül bir bakış açısıyla incelemek ve ev içi eşya sabitleme uygulamalarının yaralanma ve can kayıplarını azaltmadaki kritik önemini güncel literatür ışığında ortaya koymaktır. Bu derleme çalışmasında, yapısal olmayan riskler, eşya sabitleme yöntemleri ve afetlerde zarar azaltma konularına odaklanan ulusal literatür taranmıştır. Konuyla ilgili akademik makaleler, afet sonrası durum raporları ve ulusal kılavuzlar incelenerek elde edilen bulgular bir araya getirilmiştir. İncelenen çalışmalara göre, deprem anında yaşanan yaralanmaların yarısından fazlasının yapısal olmayan unsurlardan kaynaklandığı görülmektedir. Sabitlenmemiş büyük eşyaların devrilmesi sadece doğrudan fiziksel yaralanmalara yol açmakla kalmayıp, aynı zamanda afet sırasındaki kaçış yollarını tıkayarak tahliye süreçlerini zorlaştırmaktadır. Doğru tekniklerle yapılan eşya sabitleme uygulamalarının afet sırasındaki riskleri büyük ölçüde engellediği, ancak toplum genelindeki uygulamalı sabitleme oranlarının hala yeterli seviyede olmadığı tespit edilmiştir. Yapısal olmayan risklerin tespit edilmesi ve azaltılması, bireysel afet hazırlığının en maliyet-etkin sonuç odaklı adımlarından biridir. Etkili bir zarar azaltma stratejisi için, toplumda eşya sabitleme kültürünün oluşturulması, bilinçlendirme kampanyalarının arttırılması ve güvenli yaşam alanları kavramının yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet yönetimi, Zarar azaltma, Yapısal olmayan riskler, Eşya sabitleme, Deprem

Sözel Bildiri

PARAMEDİK ÖĞRENCİLERİNİN AFET FARKINDALIĞI: LITERATÜR TEMELLI DEĞERLENDIRME

Sibel BAYDAR*
**Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Disiplinlerarası Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı, Çanakkale, Türkiye, baydarsibel95@gmail.com, ORCİD No: 0009-0002-7255-8356*

ÖZET

Giriş: Afet ve acil durumlar hızlı karar verme, etkili triyaj, koordinasyon, iletişim, hızlı ve doğru uygulamalı müdahale becerisi gerektiren durumlardır. Bu süreç yönetiminde AABT (acil ve ambulans bakım teknikeri, paramedik) ön safhada 112 acil yardım ambulansı ve/veya UMKE (Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi) içerisinde yer alarak görev almaktadır. Bu nedenlerle öğrencilik döneminde afet farkındalığı, hazırlık düzeyi, afetlerde görev alma isteklilikleri, simülasyon tabanlı ve çoklu eğitim programları ile müdahale yetkinliğinin geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Amaç: Bu çalışma, paramedik öğrencilerinin afet yönetimi konusundaki hazırlık düzeylerini, eğitim süreçlerinde kullanılan yöntemlerin etkinliğini ve mezuniyet sonrası afetlerde görev alma istekliliklerini mevcut literatür verileri ışığında değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Çalışma kapsamındaki literatür taraması, paramedik öğrencilerinin afet hazırlığı üzerine yapılmış ulusal lisansüstü tez çalışmaları (YÖKTEZ; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi), Pubmed ve Google Scholar veri tabanları üzerinden zaman sınırlaması olmadan 'afet, paramedik, ilk ve acil yardım, afet farkındalığı' anahtar kelimeleri ile akademik yayınlar sentezlenmiştir.

Bulgular: Mevcut literatür, paramedik öğrencilerinde afet müdahale yetkinliğinin; afet farkındalığı, afet hazırlığı ve afet müdahalesine katılma istekliliği ile pozitif yönde ilişkili olduğunu görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin afet bilgi ve hazırlık düzeylerinin çoğu çalışmada orta ya da düşük düzeyde olduğu, okul dışı afet eğitimi alma oranlarının düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda simülasyonlar ve çoklu öğretim araçlarıyla yürütülen eğitim programları afetler ile ilgili bilgi düzeylerinde artış sağladığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, öğrencilerin afetlere yönelik hazırlık düzeyleri ile mezuniyet sonrası sahada çalışma isteklilikleri arasında doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir.

Sonuç: Paramedik öğrencilerinin afet sahasında etkili olabilmeleri için Video temelli ve teknoloji destekli eğitimlerin müfredata entegre edilmesi, öğrencilerin hem bilişsel hem de psikolojik hazırlık düzeylerini artırmaktadır. Müfredatta afet eğitimine daha güçlü yer verilmesi; simülasyon, tatbikat ve senaryo temelli uygulamaların artırılması, öğrencilerin hazırlık düzeyi ile müdahale yeterliliğine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Afet, paramedik, ilk ve acil yardım, afet farkındalığı

Sözel Bildiri

ISPARTA YÖRESINDEKI BAL ARILARINDA ACUTE BEE PARALYSIS VIRUS VARLIĞININ MOLEKÜLER OLARAK ARAŞTIRILMASI *

Bünyamin KAYA[1], Ali KÜÇÜK[2]
1Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Burdur, Turkey, bunyamink049@gmail.com
2 Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Turkey, alikucuk@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Giriş: ABPV, *Dicistroviridae* familyası *Aparavirus* genusunda yer alan 30 nm büyüklüğünde, zarfsız ve ikozahedral simetrili viral bir etkendir. ABPV tespit edilen kolonilerde genelikle koloni zayıflığı, kolonide verim düşüklüğü, kolloninin ani çöküşü, yoğun varroa destructor enfestasyonu ve Deformed wing virus (DWV) enfeksiyonu mix olarak görülür.
Amaç: Bu araştırmada Isparta'da yetiştiriciliği yapılan bal arılarında ABPV' nin moleküler teşhisi amaçlanmıştır. Bununla birlikte araştırmanın gerçekleştirildiği arılıkların zooteknik şartları, arı refahına uygunluğu ve meteorolojik veriler ile virus varlığı arasındaki ilişkinin belirlenmesi hedeflenmiştir.
Gereç ve Yöntem: Araştırma amacıyla 2025 yılı içerisinde Isparta ilinde bulunan 25 arılıktan rastgele örnekleme yöntemiyle arı numuneleri toplanmıştır. Her arılıktaki iki kovandan arı toplama kabına 8-10 adet arı alınmıştır ve toplanan numunelerden her arılık için bir numune havuzu oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra örneklemeler sırasında dönem (ilkbahar/sonbahar), kovanın gücü (güçlü/zayıf) ve arılıktaki kovan sayısı gibi veriler kayıt altına alınmıştır.
Bulgular: Gerçekleştirilen RT-PCR tekniği sonucunda %52 (13/25; 95% Cl: 32-72) oranında ABPV nükleik asit varlığı ortaya koyulmuştur. Etken tespit edilen arılıkların %53.8'inde kovan sayısının ellinin altında olduğu ve %90.9'unun kovanların bakımsız ve zayıf olduğu gözlemlenmiştir.
Tartışma ve Sonuç: Bu araştırma, Isparta ilindeki bal arılarında gözlenen viral enfeksiyonların etiyolojisinde ABPV'nin bölgede sirkülasyon halinde bulunduğunu ortaya koymuştur. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda, arılıklardaki koloni gücü ile ABPV varlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna karşın, örnekleme dönemi ve kovan sayısı değişkenleri ile etken pozitifliği arasında anlamlı bir korelasyon saptanmamıştır. Bununla birlikte, etkenin araştırma bölgesindeki gerçek prevalansının daha doğru biçimde ortaya konulabilmesi ve ABPV enfeksiyonu ile ilişkili olası risk faktörlerinin daha kapsamlı şekilde değerlendirilebilmesi için, daha geniş örneklem büyüklükleri ile gerçekleştirilecek ve farklı epidemiyolojik değişkenleri de içeren ileri çalışmaların yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

*Bu çalışma, **Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)** tarafından **2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı** kapsamında desteklenen **1919B012403718 numaralı** *"Isparta Yöresindeki Bal Arılarında Acute Bee Paralysis Virus Varlığının Moleküler Olarak Araştırılması"* başlıklı proje kapsamında gerçekleştirilmiştir

Anahtar Kelimeler: ABPV, İstatistiksel analiz, RT-PCR

Sözel Bildiri

EĞITIM ARAŞTIRMA MERKEZI VE DEVLET HASTANESINDE ÇALIŞAN HEMŞIRELERIN YAPAY ZEKA HAZIRBULUNUŞLUK VE YAPAY ZEKA KAYGISINI ETKILEYEN FAKTÖRLERIN KARŞILAŞTIRILMASI

Duygu İLAN, Özcan AYGÜN[2]

1 Yüksek lisans öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı

2 Doç. Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilimdalı,

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı, eğitim araştırma merkezi ve devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin yapay zekâ hazır bulunuşluk ve yapay zekâ kaygılarını etkileyen faktörlerin karşılaştırılmasıdır.

Gereç ve Yöntem: Karşılaştırmalı tipte olan bu çalışmanın evrenini, Afyonkarahisar'da bulunan bir eğitim ve araştırma merkezinde görev yapan toplam 530 hemşire ile devlet hastanesinde görev yapan toplam 795 hemşire oluşturmaktadır. Bu evrenden GPower 3.1.9.7 programı kullanılarak orta etki büklüğünde %5 örneklem hatası ve iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testinin %95 düzeyde gücünü yansıtılabilmesi için her bir hastaneden 105'er hemşirenin örnekleme dahil edilmesi gerektiği hesaplanmıştır. Örneklem kaybının önüne geçmek amacıyla %20 oranında örneklemin artırılarak her bir hastaneden 126, toplam 252 hemşirenin araştırmaya dahil edilmiştir. Verilerin toplanmasında Sosyo-demografik veri formu, Yapay Zekâ Hazır bulunuşluk Ölçeği ve Yapay Zekâ Kaygı ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, Sosyodemografik Veri Formu, Yapay Zekâ Hazır bulunuşluk Ölçeği ve Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği ile 1 Şubat 2025- 1 Nisan 2025 tarihleri arasında gönüllü hemşirelerin yüz yüze katılımı ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, bağımsız değişkenlerde t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler ve Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği toplam puanı ile Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk Ölçeği ile ilişkisinin incelenmesinde ise doğrusal regresyon analizi Stepwise metodu ile uygulanmıştır.

Bulgular: Eğitim araştırma hastanesi ve devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin yapay zekâya yönelik hazır bulunuşluk ve kaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>.05$). Hemşirelerin bireylerin yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ile yapay zekâya yönelik hazır bulunuşluk ve kaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. ($p>.05$). Yabancı dil bilen hemşirelerin bilişsel ve beceri puan ortalamaları bilmeyenlerden anlamlı derecede yüksektir ($p<.05$). Yapay zeka kaygısının bağımlı değişken olarak alındığı doğrusal regresyon analizinde cinsiyet (-5.70) ve Türkiye dışında herhangi bir ülkeye iş veya turizm amaçlı kısa süreli bir ziyarette bulunmanın (-6.91) yapay zeka kaygısını negatif etkilendiği, ancak yapay zeka öngörü alt boyutunun pozitif olduğu (4.02) saptanmıştır ($R^2=.703$).

Sonuç: Eğitim araştırma ve devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin yapay zekâya yönelik hazır bulunuşluk ve kaygı düzeyleri birbirine benzerlik göstermektedir. Dil bilme hemşirelerin yapay zekâya yönelik hazır bulunuşluk ve kaygı düzeylerini pozitif etkilemiştir. Yapay zeka hazır bulunuşluklarını artırmak ve yapay zeka kaygısını azaltmak için çalışan hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin yabancı dil yeterliliğinin artırılması önerilmektedir.

Sözel Bildiri

GIDA HİJYENİ PERSPEKTİFİNDEN ARCOBACTER SPP. VE HALK SAĞLIĞI ÖNEMİ

Mehmet Batu KOCABEY*, Erdi ŞEN**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mehmetbatukocabey@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, erdisen@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Küresel halk sağlığı, doğal seçilim ve artan insan-hayvan-çevre etkileşimleri sonucunda ortaya çıkan zoonotik patojenlerin sürekli baskısı altındadır. Gıda kaynaklı patojenler arasında son yıllarda "Tek Sağlık" yaklaşımı çerçevesinde önemi giderek artan *Arcobacter* türleri, *Campylobacter* cinsine mikroskobik benzerlik göstermelerine karşı, aerotolerant olmaları ve soğuk zincir koşullarına yüksek direnç göstermeleriyle gıda güvenliği açısından kritik bir tehdit oluşturmaktadır.

Amaç: Bu derleme çalışmasının amacı; gıda kaynaklı zoonotik enfeksiyonlar arasında epidemiyolojik önemi giderek artan *Arcobacter* türlerinin gıda hijyeni perspektifinden değerlendirilmesi, temel çevresel rezervuarlarının saptanması ve bu bakterilerin halk sağlığı ile endüstriyel gıda üretim süreçleri üzerindeki potansiyel risklerinin güncel literatür ışığında sistematik olarak ortaya konulmasıdır.

Yöntem: Çalışma kapsamında *Arcobacter* cinsinin taksonomik evrimi, morfolojik ve patojenik özellikleri, su, kanatlı eti, kırmızı et, süt, su ürünleri ve sebze gibi çeşitli gıda matrikslerindeki küresel prevalansı incelenmiş; antimikrobiyal direnç profilleri ve gıda işleme streslerine karşı geliştirdikleri hücresel hayatta kalma mekanizmaları derlenmiştir.

Bulgular: Gıda zincirinde en yüksek prevalansın (%38,8) kanatlı etlerinde olduğu, bunu domuz, sığır eti ve su ürünlerinin takip ettiği görülmektedir. Patojenik özellik gösteren *A. butzleri, A. cryaerophilus ve A. skirrowii* türlerinin buzdolabı sıcaklıklarında (4-10 °C) canlılığını koruduğu, üretim bantlarında güçlü biyofilmler oluşturduğu ve florokinolonlar başta olmak üzere birçok antibiyotiğe karşı çoklu ilaç direnci geliştirdiği belirlenmiştir. Geleneksel su, sanitasyon ve hijyen önlemlerinin, hayvan dışkısı ve tarımsal kirlilik kaynaklı *Arcobacter* bulaşmasını önlemede sıklıkla yetersiz kaldığı tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: *Arcobacter* türlerinin gıda üretim hatlarında çapraz kontaminasyona yol açması ve rutin analizlerde aranmamaları prevalansın maskelenmesine neden olmaktadır. Gıda endüstrisinde Tehlike Analizi ve Kritik Kontrol Noktalarının bu patojeni kapsayacak şekilde revize edilmesi ve Tek Sağlık programları ile sektörel farkındalığın artırılması öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Arcobacter*, Gıda Hijyeni, Tek Sağlık, Zoonoz, Antimikrobiyal Direnç

Sözel Bildiri

GERİATRİK BOYUTUYLA PARKİNSON HASTALIĞI VE ICF TEMELLİ DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI

Neslihan KABAK*, Sezen KARABÖRKLÜ ARGUT**
**İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Yüksek Lisans Programı, İstanbul, Türkiye, nkabakk@gmail.com*
*** İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, s.karaborkluargut@iuc.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Parkinson Hastalığı (PH), motor ve non-motor semptomları içeren progresif bir nörodejeneratif hastalıktır. Hastalık prevalansının yaşla birlikte artması, klinik süreçlerde geriatrik bir perspektifin benimsenmesini zorunlu kılmaktadır. Geriatrik Parkinson hastalarında kırılganlık, sarkopeni ve multimorbidite gibi faktörler, hastalığın fonksiyonel yükünü artırarak bireyin bağımsızlığını sınırlamaktadır.

Amaç: Bu derlemenin amacı, PH'da geriatrik bakış açısıyla Uluslararası İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlığın Sınıflandırılması (ICF) temelli fizyoterapi değerlendirme yaklaşımlarını güncel literatür doğrultusunda incelemek ve aktivite ile katılım düzeyini etkileyen temel faktörleri tartışmaktır.

Yöntem: Çalışmada "Parkinson ve ICF değerlendirmesi", "Parkinson ve rehabilitasyon", "Parkinson ve geriatri" gibi anahtar kelimelerle literatür taraması yapılmıştır. Araştırmalar, PubMed, Scopus, ScienceDirect gibi veri tabanlarından toplanmıştır. PH'da ICF temelli değerlendirme yaklaşımlarını ve geriatrik popülasyonda aktivite ile katılım düzeyini etkileyen faktörleri inceleyen güncel akademik çalışmalar temel alınarak değerlendirme yapılmıştır.

Bulgular: ICF modeli; vücut yapı ve fonksiyonları, aktivite ve katılım bileşenlerini kişisel ve çevresel faktörlerle bütünleştirerek ele almaktadır. PH'da denge bozuklukları ve mobilite kısıtlılıkları aktivite sınırlılığına; bu durum ise sosyal izolasyon gibi katılım kısıtlılıklarına yol açmaktadır. Geriatrik bireylerde sarkopeni ve bilişsel gerileme, motor performanstaki düşüşü hızlandırmaktadır. Özellikle klinik ortamdaki "kapasite" ile gerçek yaşamdaki "performans" arasındaki farkın; bilişsel yük, yürüme donması ve çevresel engeller nedeniyle arttığı görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Semptom odaklı geleneksel yaklaşımlar, geriatrik PH hastalarının işlevselliğini değerlendirmede yetersiz kalmaktadır. ICF temelli yaklaşım, işlevselliğin çok boyutlu değerlendirilmesine ve birey merkezli rehabilitasyon stratejilerinin planlanmasına olanak sağlar. Rehabilitasyon hedefleri yalnızca motor kapasiteyi artırmakla sınırlı kalmamalı; gerçek yaşam performansını iyileştirmeyi ve toplumsal katılımı desteklemeyi amaçlamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Parkinson Hastalığı, ICF Değerlendirmesi, Geriatrik Rehabilitasyon, Fizyoterapi Değerlendirmesi

Sözel Bildiri

ÇOKLU DİŞETİ ÇEKİLMELERİNDE ESTETİK VE FONKSİYONEL REHABİLİTASYON: KORONALE POZİSYONE FLEP İLE KOMBİNE SUBEPİTELYAL BAĞ DOKUSU GREFTİ – BİR VAKA SERİSİ

Erensu UZAR GÜRTAN*
** Antalya Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye*
erensu.uzar@antalya.edu.tr

ABSTRACT

Giriş: Çoklu gingival çekilmeler, kök yüzeyi hassasiyeti, estetik bozulma ve plak retansiyonu gibi klinik problemlere yol açabilen mukogingival deformitelerdir. Bu defektlerin tedavisinde kök yüzeyi örtülmesini sağlamak ve periodontal estetiği iyileştirmek amacıyla çeşitli mukogingival cerrahi teknikler uygulanmaktadır. Koronale pozisyonel flep (KPF) ile kombine subepitelyal bağ dokusu grefti (SBDG), yüksek başarı oranı ve öngörülebilir klinik sonuçları nedeniyle çoklu dişeti çekilmelerinin tedavisinde yaygın olarak kullanılan güvenilir yöntemlerden biridir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Miller sınıflamasına göre Sınıf I ve II (Cairo RT1) çoklu dişeti çekilmelerinin tedavisinde KPF ile kombine SBDG uygulamasının klinik ve estetik sonuçlarını değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem: Bu vaka serisinde, estetik kaygı ve dentin hassasiyeti şikayeti ile başvuran ve Miller Sınıf I–II (Cairo RT1) çoklu gingival çekilme defektlerine sahip 5 hasta değerlendirilmiştir. Klinik ve radyografik muayene sonrası cerrahi tedavi planlanmıştır. Tüm hastalarda ilgili bölgede KPF hazırlanmış ve palatal bölgeden elde edilen SBDG ile kombine edilmiştir. Greft çekilme defektlerini örtecek şekilde yerleştirilmiş ve flep koronale pozisyonda stabilize edilmiştir. Hastalar postoperatif dönemde 6 ay boyunca düzenli klinik kontrollerle takip edilmiştir.

Bulgular: Postoperatif takiplerde tüm vakalarda anlamlı düzeyde kök yüzeyi örtülmesi sağlanmıştır. Cerrahi uygulama sonrasında keratinize doku genişliğinde artış saptanmış ve gingival dokularda estetik açıdan uyumlu doku konturları elde edilmiştir. Altı aylık takip süresince greft stabilitesinin korunduğu ve yumuşak doku iyileşmesinin komplikasyonsuz gerçekleştiği saptanmıştır. Ayrıca hastalar tarafından bildirilen estetik memnuniyetin yüksek olduğu değerlendirilmiştir.

Sonuç: KPF ile kombine SBDG uygulaması, Miller Sınıf I–II (Cairo RT1) çoklu dişeti çekilmelerinin tedavisinde yüksek başarı oranı ile öngörülebilir ve estetik açıdan tatmin edici klinik sonuçlar sağlayan güvenilir bir cerrahi yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Bağ Dokusu Grefti, Çoklu Dişeti Çekilmesi, Kök Kapama, Periodontal Estetik

Sözel Bildiri

AFYONKARAHİSAR İLİNDE YENİDOĞAN TOPUK KANI TARAMALARINDA POZİTİF ORANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ: RETROSPEKTİF KAYIT ANALİZİ

Yiğit ŞENOL*, Hakkı ÖZTÜRK**

** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye, yigitsenol@gmail.com*

*** Afyonkarahisar İl Sağlık Müdürlüğü, Afyonkarahisar, Türkiye, Ozturk_h@msn.com*

ÖZET

Giriş: Yenidoğan tarama programlarının, metabolik ve genetik hastalıkların erken teşhisinde hayati bir rol oynamaktadır. Erken teşhis ile zamanında müdahale morbidite ve mortaliteyi önlemektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, 2015 ile 2025 yılları arasında yenidoğan tarama programı aracılığıyla tespit edilen hastalıkların dağılımını ve insidansını değerlendirmektir. **Yöntemler**: Çalışma, 2015 ile 2025 yılları arasında yenidoğan tarama programı kapsamında tespit edilen vakaları kapsamaktadır. Program kapsamında değerlendirilen hastalıklar arasında biotinidaz eksikliği, fenilketonüri (PKU), konjenital hipotiroidizm (CH), kistik fibroz (CF), spinal musküler atrofi (SMA) ve konjenital adrenal hiperplazi (CAH) yer almaktadır. Bu tanımlayıcı retrospektif çalışma il sağlık müdürlüğünün yenidoğan tarama programından elde edilen kayıtlar kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Taramaya tabi tutulan her bir hastalık için tespit edilen vaka sayısı belirlenmiş ve yıllar içindeki dağılımı analiz edilmiştir. Sonuçlar frekans ve insidans olarak sunulmuştur. İnsidans, Türkiye İstatistik Kurumunun canlı doğum istatistikleri payda olarak kullanılmıştır. İnsidans, her bir hastalık için vaka sayısının hesaplanan dönem içindeki toplam yenidoğan sayısına bölünmesiyle hesaplanmış ve 10.000 canlı doğum başına ifade edilmiştir.

Bulgular: Çalışma dönemi boyunca, yenidoğan tarama programı aracılığıyla toplam 506 vaka (insidans: on binde 49,25) tespit edilmiştir. Tespit edilen en yaygın durum konjenital hipotiroidizmdir (n=374; insidans: on binde 36,55). Bunu, biotinidaz eksikliği (n=84; insidans: on binde 8,21) ve fenilketonüri (n=20; insidans: on binde 1,95) izlemiştir. Daha az sıklıkla tespit edilen durumlar arasında kistik fibroz (n=14; insidans: on binde 1,37) ve spinal musküler atrofi (n=7; insidans: 3,03) yer almıştır. Ayrıca, iki geç başlangıçlı konjenital adrenal hiperplazi vakası (n=2; insidans: on binde 0,87) ve beş klasik konjenital adrenal hiperplazi vakası (n=5; insidans: on binde 2,17) tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Yenidoğan tarama programları, metabolik ve genetik bozuklukların erken teşhisini ve tedavisini ile hayati bir halk sağlığı müdahalesi olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmanın bulguları, erken teşhis ve sağlık sonuçlarını iyileştirmek için etkili tarama programlarının sürdürülmesinin önemini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Yenidoğan taraması, Konjenital hipotiroidizm, Fenilketonüri, Spinal musküler atrofi, İnsidans

Sözel Bildiri

SPONTAN BEYİN OMURİLİK SIVISI RİNORE

Mehmet Emre SİVRİCE
** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, emresivrice@gmail.com*

ÖZET

Spontan beyin omurilik sıvısı (BOS) rinore, kafa tabanı defektleri sonucu gelişen ve ciddi komplikasyonlara yol açabilen bir klinik durumdur. Tek taraflı sulu burun akıntısı, pozisyon değişince (özellikle öne eğilme) artan akıntı tanı için uyarıcı semptomlardır. Birçok spontan vakada neden tespit edilememekle birlikte son yıllarda spontan BOS kaçağı ile idiopatik intrakraniyal hipertansiyon (İİH) arasında anlamlı bir ilişki olduğu giderek daha fazla kabul edilmektedir. Her iki durum da sıklıkla kadın ve fazla kilolu hastalarda görülmekte olup empty sella, optik sinir kılıfı genişlemesi, globe düzleşmesi, ensefalosel, Meckel cave genişlemesi ve araknoid çukurlar gibi benzer radyolojik bulgularla ilişkilidir. İİH semptomları olan baş ağrısı, görme bozukluğu ve pulsatif tinnitus mutlaka sorgulanmalıdır. Bununla birlikte aktif BOS kaçağı olan hastalarda intrakraniyal basınç geçici olarak düşebileceğinden İİH'ye özgü semptomlar her zaman belirgin olmayabilir. Bu derleme, spontan BOS rinore ve İİH ilişkisine yönelik tanı, tetkik ve tedavi yaklaşımlarını standardize etmek amacıyla hazırlanmıştır. Yapılan literatür tarama sonuçlarına göre spontan BOS rinore tanısında tek taraflı berrak rinore varlığı, ayrıntılı klinik değerlendirme ve nazal endoskopi önem taşımaktadır. Tanıda yüksek çözünürlüklü bilgisayarlı tomografi (kafa tabanı defektini gösterir) ve manyetik rezonans görüntüleme (CISS / FIESTA / FLAIR sekansları hem kaçağı hem IIH bulgularını gösterir) temel yöntemlerdir. Sıvının BOS olduğunun doğrulanması için beta-2 transferrin veya beta trace protein bakılabilir. Tedavide ise anatomik defektin cerrahi olarak kapatılması esastır; yalnızca intrakraniyal basıncı azaltmaya yönelik tedaviler cerrahiye alternatif değildir. Ayrıca cerrahi sonrası hastalarda İİH varlığı araştırılmalı ve gerekli durumlarda kilo kontrolü, asetazolamid tedavisi veya BOS şant prosedürleri uygulanmalıdır. Sonuç olarak spontan BOS rinore yönetiminde erken tanı, cerrahi onarım ve eşlik eden İİH'nin multidisipliner yaklaşımla değerlendirilmesi nükslerin ve komplikasyonların önlenmesinde kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Spontan BOS Rinore, İdiopatik İntrakraniyal Hipertansiyon, Kafa Tabanı Defekti, Endoskopik Cerrahi, BOS Kaçağı

Sözel Bildiri

EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MEAT ATTACHMENT BEHAVIOR AND BODY MASS ANXIETY IN UNIVERSITY STUDENTS

Serkan ASLAN[1]

[1]*Erzurum Technical University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Erzurum/ TÜRKİYE, serkanaslan43@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Attitudes toward meat consumption encompass not only dietary preferences but also multidimensional psychological processes similar to behavioral addiction, and the relationship between meat attachment behavior and body mass anxiety has not yet been sufficiently investigated.

Aim: The aim of this study is to evaluate the relationship between meat attachment behavior and body mass anxiety in adult individuals.

Methods: Research data were obtained by applying a face-to-face survey technique to 102 students within the Faculty of Health Sciences at *** University. Data were collected using general information, the Turkish Body Mass Anxiety Scale, and the Meat Addiction Questionnaire forms.

Results: Among the participants, 84.3% were female and 15.7% were male, with 15.7% classified as underweight, 53.9% as normal weight, and 30.3% as overweight or obese based on BMI categories. While no significant relationship was found between BMI values and meat attachment behavior scores ($p<0.05$), a positive relationship was found between BMI and total body mass anxiety scores ($r = 0.301$, $p<0.05$). However, no significant relationship was found between the total meat attachment behavior scores and the total body mass anxiety score ($p<0.05$).

Discussion and Conclusion: The positive relationship between BMI and body anxiety is consistent with the literature. It appears that symptoms of "food dependency" are more strongly associated with high-sugar/processed foods; while meat consumption shows more mixed results, indicating a consistent dependency profile in the literature. Future studies with more comprehensive and larger sample groups that also examine psychological parameters will contribute to understanding causal relationships.

Keywords: Meat Addiction, Body Weight, Body Mass Anxiety, Body Mass Index

Sözel Bildiri

GÖRME ENGELLİ KADINLARIN KANSER TARAMALARINA YÖNELİK ALGILARI, TUTUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Cansu Nirgiz *, **Kamer Gür****

** Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Programı, İstanbul, Türkiye, cansunirgiz@hotmail.com*

*** Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, kamergur@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Kanser taramaları erken tanı ve mortalitenin azaltılmasında önemli bir yere sahiptir; ancak görme engelli kadınların bu taramalara yönelik algı, tutum ve katılımını etkileyen faktörler yeterince araştırılmamıştır.

Amaç: Bu çalışma görme engelli kadınların kanser taramalarına yönelik algı, tutum ve etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma 10 Mart- 20 Mayıs 2025 tarihleri arasında Türkiye'de bir görme engelliler derneğine kayıtlı 212 görme engelli kadın ile gerçekleştirilmiştir. Veriler; Tanımlayıcı Bilgi Formu, Kanser Tarama Algısı Ölçeği ve Kanser Tarama Tutum Ölçeği kullanılarak çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Analizler; Mann Whitney U testi, Kruskal-Wallis H testi, Spearman korelasyonu ve çoklu regresyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların kanser taramasına yönelik algı ve tutumlarının genel olarak olumlu olduğu belirlenmiştir. Kanser taramasına yönelik algı ile tutum arasında pozitif yönde güçlü bir korelasyon saptanmıştır ($r=0.693$, $p<0.001$). Daha önce kanser taraması yaptırmış olan, kanser taramaları konusunda bilgi sahibi olan, üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip, bir işte çalışan, engelli maaşı alan ve sosyal güvenceye sahip kadınların algı ve tutum puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte, katılımcıların büyük bir kısmı daha önce hiç kanser taramasından geçmediğini ifade etmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Katılımcıların büyük bir kısmının daha önce hiç kanser taramasından geçmediği belirlenmiştir. Kanser taramalarına katılımın artırılması ve mevcut algı ile tutumların daha olumlu yönde geliştirilmesi amacıyla çeşitli müdahalelerin planlanması gerekmektedir. Görme engelli kadınların kanser tarama hizmetlerine katılımını artırmak için erişilebilir eğitim materyallerinin (Braille, sesli içerikler, dijital programlar) geliştirilmesi, refakatçi destek hizmetlerinin sağlanması ve hizmetlere erişimi kolaylaştıran düzenlemelerin yapılması önemlidir. Ayrıca, daha önce tarama yaptırmış kadınların deneyimlerini paylaştığı atölye çalışmaları ve tartışma oturumları aracılığıyla toplumsal motivasyonun artırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Görme Engelli Kadın, Kanser Taraması, Sağlık Algısı, Tutum

Sözel Bildiri

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Cansu Nirgiz *, **Merve Kıymaç Sarı***
** Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye,*
cansunirgiz@hotmail.com, merve.sari@fbu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Sağlıklı yaşam biçimi davranışları, bireylerin sağlıklarını koruma ve geliştirmede önemli bir rol oynamakta olup uluslararası öğrencilerde bu davranışları etkileyen faktörlerin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışma uluslararası öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını ve bu davranışları etkileyen faktörlerin incelenmesini amaçlamaktadır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel türde olan bu araştırma, Mart–Aralık 2025 tarihleri arasında bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören 316 uluslararası öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veriler; Tanımlayıcı Bilgi Formu ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II kullanılarak çevrim içi ortamda toplanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü ANOVA ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Uluslararası öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranış puanlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Kız öğrencilerde, sigara ve alkol kullanmayanlarda, sağlıklı yaşamla ilgili eğitim alanlarda, ailesinde sağlık çalışanı bulunanlarda, düzenli diş kontrolüne gidenlerde ve gelir düzeyi orta–iyi olan öğrencilerde bu puanların daha yüksek olduğu saptanmıştır. Regresyon analizi sonuçlarına göre, sigara ve alkol kullanımının sağlıklı yaşam biçimi davranışları üzerinde negatif; sağlıklı yaşam eğitimi alma ve gelir düzeyinin ise pozitif yönde anlamlı yordayıcılar olduğu belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Uluslararası öğrencilerin sağlıklı yaşam davranışlarının geliştirilmesinde sağlık eğitimi, koruyucu sağlık hizmetlerine erişim ve ekonomik destek mekanizmalarının önemli rol oynadığı görülmektedir. Bu doğrultuda, üniversitelerde kültürel açıdan duyarlı ve kapsayıcı sağlık geliştirme programlarının planlanması ve yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Uluslararası Öğrenciler, Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları, Üniversite Öğrencileri

Sözel Bildiri

LEONARDO DA VİNCİ VE ANATOMİ

İhsan HIZ*, Yadigar KASTAMONİ**
** Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, drihsanhiz@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, yadigarkastamoni@hotmail.com*

ÖZET

Giriş: Leonardo da Vinci, Rönesans döneminde gerçekleştirdiği anatomi çalışmalarıyla insan bedeninin yapısal ve fonksiyonel özelliklerine dair dikkat çekici gözlemler ortaya koymuştur. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, Leonardo da Vinci'nin anatomi alanındaki çizim ve notlarını klinik anatomi ve modern tıp bilgileri ışığında değerlendirerek, bu çalışmaların günümüz sağlık bilimleri açısından önemini incelemektir.
Yöntem: Bu çalışma, literatür taramasına dayalı nitel bir araştırma olarak planlanmıştır. Leonardo da Vinci'ye ait anatomi defterleri incelenmiş; kas-iskelet sistemi, kardiyovasküler sistem, sinir sistemi ve fetal anatomiye ilişkin gözlemleri güncel anatomi, fizyoloji ve klinik tıp literatürü ile karşılaştırılmıştır.
Bulgular: İnceleme sonucunda, Leonardo da Vinci'nin kas-iskelet sistemine yönelik çizimlerinin kas fonksiyonları ve hareket mekaniği açısından güncel klinik anatomi bilgileriyle büyük ölçüde uyumlu olduğu görülmüştür. Kardiyovasküler sisteme ilişkin gözlemlerinde kalp boşlukları, kapakçık yapıları ve kan akış yönünü doğru biçimde tanımladığı belirlenmiştir. Sinir sistemi ve beyin anatomisine dair çizimlerinin, nöroanatominin temel yapılarıyla örtüştüğü; fetal anatomi çizimlerinin ise embriyolojik gelişimin erken dönemlerine dair önemli veriler sunduğu saptanmıştır.
Tartışma ve Sonuç: Leonardo da Vinci'nin anatomi çalışmaları, klinik anatomiye yönelik gözlemsel ve fonksiyonel yaklaşımıyla modern tıbbın temel prensipleriyle paralellik göstermektedir. Bu çalışmalar, tıp tarihinin yanı sıra günümüz sağlık bilimleri açısından da değerli bir referans niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Leonardo da Vinci, Klinik Anatomi, Tıp Tarihi, Sağlık Bilimleri, İnsan Anatomisi

Sözel Bildiri

EXPRESSION OF S100A4 IN THE ETHYLENE GLYCOL EXPERIMENTAL NEPHROLITHIASIS MODEL IN RATS

Hasan ERDOĞAN*, Tuncer KUTLU, Ufuk KAYA*****

** Hatay Mustafa Kemal University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology, Hatay, Turkiye, hasanea40@gmail.com*

*** Hatay Mustafa Kemal University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology, Hatay, Turkiye, tuncerkutlu@mku.edu.tr*

**** Hatay Mustafa Kemal University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Statistics, Hatay, Turkiye, vethekufukkaya@gmail.com*

ABSTRACT

Background: The S100A4 protein, which promotes metastasis, has recently been recognized as a potent factor involved in various inflammation-related diseases; it is involved in a number of biological functions such as angiogenesis, apoptosis, motility, and invasion.

Aim: The aim of this study is to determine the effect of the crystal accumulation in the tubules on the S100A4 expression level in the kidneys.

Methods: The study consisted of eight groups, each consisting of seven male Wistar Albino rats. In immunohistochemical examination, Avidin-Biotin Complex Peroxidase (ABC-P) method was applied to tissue sections.

Results: Intense positivity was noted in the control group of S100A4 expression in glomerular arteriolar endothelial cells. S100A4 expression reduction was observed in the group given 1% ethylene glycol (EG) + 2% ammonium chloride (AC) for 7 days and in the groups given 1% EG and 0.5% and 1% AC for 14 days. In addition, it was found that expression decreased in the group given 1% EG + 1% AC for 7 days, but the decrease was not significant. Mild S100A4 expression was observed in inflammatory cells and interstitial fibroblasts in the group given 2% AC in addition to 1% EG in drinking water for 7 days, but there was no significant difference compared to the control group. Moderate and statistically significant positivity was observed in these cells only in the groups that received 1% EG and 0,5% and 1% AC for 14 days. This positivity was noted especially around the crystalline tubules, intertubular regions, and inflammatory cells around the glomeruli and interstitial fibroblasts.

Discussion and Conclusion: In the study, significant crystal accumulation, were detected only when 0,5% or 1% AC was added to drinking water with 1% EG for 14 days. A significant increase in S100A4 expression was also determined in inflammatory cells and interstitial fibroblasts in these groups.

Anahtar Kelimeler: Ammonium chloride, Ethylene glycol, Nephrolithiasis, Rat, S100A4.

Sözel Bildiri

SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI HASTANE 6.1 KAPSAMINDA KEMOTERAPİ HİZMETLERİNDE SİSTEMATİK RİSK ANALİZİ: KALİTE KÜLTÜRÜNÜN KURUMSALLAŞMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Nazlı KOZAN TOPCU*, Vahide BAYRAKAL, A. Hüseyin BASKIN*****

**Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, nazli.kozantopcu@ogr.deu.edu.tr*
***Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*
Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye, vahide.bayrakal@deu.edu.tr
****Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*
Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye,
Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye, huseyin.baskin@deu.edu.tr

Giriş: Sağlık hizmetlerinde kalite kültürünün kurumsal bir yapıya dönüşebilmesi; çalışan-hasta-hasta yakını odaklı, etkin, verimli, güvenli, adil ve söz verilen zamanda hizmet sunumu ilkelerine göre sağlık hizmetinin sunulması ile gerçekleşir. Sağlıkta Kalite Standartları (SKS) Hastane Sürüm 6.1; sağlık kurumlarında hasta ve çalışan güvenliğini esas alan sağlıkta sistematik risk yönetimi ile kalite kültürü oluşturulmasını amaçlamaktadır.
Amaç: Bu araştırmanın amacı, SKS- Hastane Sürüm 6.1'in Sağlık Hizmetleri boyutu altında tanımlanan "İlaç Yönetimi" ve "Kemoterapi Hizmetleri" standartlarını referans alarak; Sağlık Bilimleri Üniversitesi İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin Hematoloji, Tıbbi Onkoloji, Kemoterapi Hizmetleri ve İlaç Hazırlama birimlerinde çalışan hekim, hemşire ve ilaç hazırlama personelinden oluşan multidisipliner odak grup toplantıları ile, iş akışlarını inceleyerek, olası riskleri (ramak kala olayları) belirlemek ve belirlenen risklerin istenmeyen sonuçlara dönüşmesini önlemek için sağlıkta sistematik risk yönetimi yapılmasıdır.
Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan bu araştırma için Sağlık Bilimleri Üniversitesi İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi' nden 24.12.2025 tarihinde kurum izni alınmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan 12.01.2026 tarihli DEÜ 10354-GOA 2026/02-20 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır. Kemoterapi Hizmetleri ve İlaç Hazırlama Birimi çalışanları ile 27.02.2026 tarihinde yapılan birinci toplantıda, birim çalışanlarına konu ile ilgili "bilgi eşitlemesi" sunumu yapıldı. 3.03.2026 tarihinde yapılan ikinci toplantıda birim çalışanları ile iş akışları incelenmiş ve iş akışı sırasında karşılaşılan olası riskler (ramak kala olaylar) belirlenmiştir.
Bulgular: Sağlık Bilimleri Üniversitesi İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin Kemoterapi Hizmetleri ve İlaç Hazırlama birimlerinde çalışanlarla yapılan toplantılarda; çalışanların SKS Hastane Sürüm 6.1'e uygun bir doküman yönetimi ile çalıştığı, kemoterapötik ilaç yönetiminin her basamağında ikili kontrol uygulayarak hata ve riskleri önlemede öncelik verdikleri, risk ve ramak kala olaylara ise zamanında müdahale etmeye önem verdikleri belirlenmiştir.
Tartışma: Birim çalışanları ile yapılan sağlıkta sistematik risk değerlendirme toplantılarında, çalışanların rutin iş akışlarında SKS-Hastane 6.1' e göre çalıştığı ve ikili (çapraz) kontroller yaptıkları belirlenmiştir. Ancak kritik anlarda kurumsal standartlar yerine, bireysel tecrübe odaklı çözümlere yöneldikleri gözlemlenmiştir. Bu durum, sağlıkta sistematik risk yönetiminin henüz kurumsal bir kalite kültürüne dönüşmediğini düşündürmüştür. Sağlıkta kalite yorumu ve uygulamalarının kişilere bağımlı kalması, özellikle yüksek stresli durumlarda hata riskini arttırabilecek bir durum olarak değerlendirilmektedir.
Sonuç: Sağlık kurumlarında kalite kültürünün kurumsallaşması ve sürdürülebilir çalışan-hasta -hasta güvenliği için, sistematik risk yönetim süreçlerinin kişilere bağlı olmayan sistematik bir kurumsal davranış modeline dönüştürülmesi ve içselleştirilmesi gereklidir.
Anahtar Sözcükler: Sağlıkta Kalite Standartları, Sistematik Risk Yönetimi, Hasta Güvenliği, Çalışan Güvenliği, Kemoterapi İlaç Yönetimi.

Sözel Bildiri

KEDİLERDE TEMPOROMANDİBULAR EKLEM LUKSASYONU

Doğukan POLAT*, Ceren UYSAL**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Cerrahi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, dpolat@mehmetakif.edu.tr*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veterinerlik Cerrahisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, 2510319009@ogr.mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Temporomandibular eklem (TME) luksasyonu, mandibular kondilin glenoid fossadaki normal fonksiyonel konumundan ayrılarak artiküler eminensin önüne veya arkasına yer değiştirmesi ile karakterize bir eklem dislokasyonudur. Kedilerde genellikle travma sonucu gelişen bu durum tek taraflı veya çift taraflı olabilir ve maloklüzyon ile fonksiyon kaybına yol açar. Luksasyonlar anatomik yer değiştirme yönüne göre unilateral rostral, unilateral kaudal veya bilateral rostral olarak sınıflandırılabilir; en sık bildirilen form mandibular kondilin tek taraflı rostradorsal luksasyonudur. Klinik olarak hastalarda ağız açıklığının bozulması, mandibulanın lateral deviasyonu, hipersalivasyon, ağrı ve normal oklüzyonun kaybı gibi bulgular gözlenir. Bazı olgularda mandibula açık pozisyonda sabitlenmiş halde kalabilir ve bu durum "dropped jaw" görünümü olarak tanımlanır. Ancak benzer klinik belirtiler mandibular kırıklar, oral neoplaziler veya zigomatik ark ile koronoid çıkıntı arasındaki mekanik kilitlenme gibi durumlarda da ortaya çıkabileceğinden ayırıcı tanı büyük önem taşır. Tanı genellikle ayrıntılı klinik muayene ile radyografik incelemelere dayanır. Gerektiğinde bilgisayarlı tomografi gibi ileri görüntüleme yöntemleri eklem yapılarının değerlendirilmesinde daha ayrıntılı bilgi sağlayabilir. Tedavinin temel amacı, yer değiştirmiş mandibular kondilin anatomik konumuna yeniden yerleştirilmesi ve eklem stabilitesinin sağlanmasıdır. Çoğu olguda sedasyon veya genel anestezi altında kapalı redüksiyon yöntemi tercih edilir. Redüksiyon sonrasında rekürrensi önlemek amacıyla intraoral splint uygulamaları, intermaksiller fiksasyon teknikleri veya geçici hareket kısıtlayıcı yöntemler kullanılabilir. Kapalı redüksiyonun başarısız olduğu durumlarda veya kronik olgularda ise cerrahi girişimler gerekebilir. Erken tanı ve uygun tedavi uygulandığında TME luksasyonu olan kedilerde prognoz genellikle iyidir ve fonksiyonel iyileşme büyük ölçüde sağlanabilir. Bununla birlikte şiddetli travma, kronik luksasyon veya eşlik eden kemik ve yumuşak doku hasarı bulunan olgularda kalıcı maloklüzyon, kronik ağrı veya fonksiyonel bozukluklar gelişebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kedi, Temporomandibular Eklem, Luksasyon, Mandibula

Sözel Bildiri

ADÖLESAN BİREYLERDE SOSYAL DIŞLANMA VE YEME TUTUM BOZUKLUĞU DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Özge Genç*, Melih Sever**

** Suleyman Demirel University, Department of Social Work, Isparta, Turkey, ozgegenc352@gmail.com*

*** Suleyman Demirel University, Department of Social Work, Isparta, Turkey, melihsever@sdu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Ergenlik döneminde sosyal kabul ihtiyacının artmasıyla birlikte bireyler beden imajı, görünüm ve akran değerlendirmelerine daha duyarlı hale gelmektedir. Bu durum, bazı ergenlerde yeme davranışlarında bozulmaların ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilmektedir.
Amaç: Bu araştırmanın temel amacı, adölesan bireylerde sosyal dışlanma düzeyi ile yeme tutum bozukluğu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca sosyal dışlanma ve yeme tutumu düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi de araştırmanın alt amaçları arasında yer almaktadır.
Yöntem: Bu araştırma nicel yöntemle yürütülmüş kesitsel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini Isparta ilinde bulunan iki farklı devlet lisesinde öğrenim gören 15–18 yaş aralığındaki toplam 181 adölesan birey oluşturmaktadır. Veriler Sosyal Dışlanma Ölçeği ve Yeme Tutum Testi (EAT-26) kullanılarak toplanmıştır. Veri analizinde SPSS 25 programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi ve cinsiyete göre farklılıkları belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler t-testi uygulanmıştır.
Bulgular: Araştırma bulgularına göre sosyal dışlanma ile yeme tutumu arasında düşük düzeyde ancak istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r = .089$, $p < .05$). Bu sonuç sosyal dışlanma düzeyi arttıkça yeme tutumu puanlarında sınırlı bir artış olduğunu göstermektedir. Cinsiyet değişkenine göre yapılan analizlerde kadın katılımcıların yeme tutumu toplam puanı, diyet ve oral kontrol alt boyut puanlarının erkek katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular sosyal dışlanmanın adölesan bireylerde yeme davranışlarını doğrudan güçlü biçimde açıklamadığını ancak özellikle kız ergenler açısından dolaylı bir risk faktörü oluşturabileceğini göstermektedir. Sosyal dışlanma deneyimleri ergenlerin benlik algısını ve beden imajını etkileyerek yeme davranışlarında olumsuz tutumların gelişmesine zemin hazırlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, sosyal dışlanma, yeme tutumu, ergenlik, cinsiyet

Sözel Bildiri

ORAL LİKEN PLANUS TANILI HASTALARDA KLİNİK VE ANAMNEZ BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

İlknur ENİNANÇ
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, i.eninanc2@gmail.com

ÖZET

Giriş: Çeşitli popülasyonlarda oral liken planusun (OLP) klinik özellikleri ve predispozan faktörler tartışmalıdır.

Amaç: Türk popülasyonunda yapılan bu prospektif çalışmada, OLP hastalarının sistemik durumu, semptomları, predispozan faktörler, lezyonların tipleri ve görüldüğü lokalizasyonlar birlikte değerlendirilerek literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Yöntem: Histopatolojik inceleme sonucu OLP tanısı konan 72 hastada (38 kadın, 34 erkek) hastalığın farkındalığı, lezyonların klinik tipleri (retiküler, eroziv, plak, atrofik, büllöz, papüller) ve lokalizasyonları, ağrı ve yanma, baharatlı yiyeceklerde hassasiyet gibi semptomlar, birlikte değerlendirildi. Ayrıca sigara ve alkol, uyumsuz protezler ve çevre dokuda dolgu mevcudiyeti gibi predispozan faktörler incelendi. Hastaların diabet, hipotiroidi, hipertansiyon, otoimmün hastalıklar vb. sistemik hastalıkları, yanı sıra hepatit B, hepatit C ve insan bağışıklığı yetmezlik virüsü (HIV) görülme sıklığı araştırıldı. Verilerin değerlendirilmesinde kategorik değerleri karşılaştırmak için ki-kare testi ve Monte Carlo metodu kullanıldı.

Bulgular: Hastaların %48,6'sı lezyonların farkındaydı. Yaş yönünden cinsiyetler karşılaştırıldığında aradaki fark önemsiz bulundu (p=0,121). Hastaların %58,3'ünde retiküler, %25'inde plak, %19,4'ünde eroziv, %2,77'sinde atrofik, %2,77'sinde büllöz tip OLP lezyonlarına rastlandı. Bazı hastalarda bu lezyonlar bir arada gözlendi. OLP tipleri ve bulunduğu lokalizasyonlar incelendiğinde plak, eroziv ve atrofik tiplerde anlamlı farklılık bulundu. Buna göre plak tip bukkal mukoza ve bukkal mukozayla birlikte dilde anlamlı olarak daha sık seyretti (p=0,029). Eroziv tip bukkal mukozada daha yüksek bulundu (p=0,016). Atrofik tip ise bukkal mukozayla birlikte dil ve dille birlikte damak bölgesinde izlendi (p=0,041). OLP hastalarında diabet %18, hipertansiyon %20,8, hipotiroidi %9,72, otoimmün hastalık %9,72 oranında görüldü. Hepatit C ve HIV oranları %1,39'du. Sistemik hastalıklar ve predispozan faktörler değerlendirildiğinde, cinsiyetler arasında bir fark bulunmadı (p>0,05). Eroziv formda ağrı ve yanma ile baharatlı yiyeceklere hassasiyet anlamlı olarak daha yüksek bulundu (p=0,003, p=0,001).

Tartışma ve Sonuç: OLP hastalarında diabet, hipotiroidi ve hipertansiyon eşlik edebilmektedir. Sigara, alkol, uyumsuz protez ve dolguların varlığı cinsiyete göre farklılık göstermemektedir. En sık retiküler, plak ve eroziv tipler görülmekte olup, bu lezyonlar genellikle bir arada izlenmektedir. Lokalizasyon açısından plak tipe bukkal mukoza ve dilde, eroziv tipe bukkal mukozada, atrofik tipe ise dil ve bukkal mukozada daha sık rastlanmaktadır. Ağrı ve hassasiyetle birlikte görülen eroziv lezyonlar, şikayetlerin giderilmesi için ve malignite riski nedeniyle tedavi edilmelidir. Diğer formlarda lezyonların uzun dönem takibi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: *Oral Liken Planus, Retiküler, Eroziv, Plak, Atrofik, Büllöz*

Sözel Bildiri

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE BESİN NEOFOBİSİ VE BELİRLEYİCİLERİ: GÜNCEL LİTERATÜRÜN DEĞERLENDİRİLMESİ

Seda Özen *, Rabia Nur Kocamış **

**İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, ozen-seda@hotmail.com*

***İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, rabianur.kocamis@nisantasi.edu.tr*

ÖZET

Besin neofobisi, çocukluk döneminde özellikle yeni ve alışılmadık besinlere karşı isteksizlik ve kaçınma ile karakterize edilen bir yeme davranışı örüntüsüdür. Gelişimsel açıdan belirli bir düzeye kadar normal kabul edilmekle birlikte, bazı çocuklarda besin çeşitliliğini sınırlayarak diyet kalitesi ve beslenme yeterliliği üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilmektedir. Besin neofobisinin ortaya çıkışı; genetik yatkınlık, tat ve koku duyarlılığı gibi biyolojik faktörlerin yanı sıra psikolojik özellikler, ebeveyn besleme tutumları, erken dönem beslenme deneyimleri ve sosyal çevrenin etkileşimi ile açıklanmaktadır. Özellikle gebelik ve emzirme dönemlerinde farklı tatlara maruz kalmanın ve tamamlayıcı beslenme sürecinde çeşitli besinlerin tekrarlı ve baskısız biçimde sunulmasının, çocukların ilerleyen dönemlerde yeni besinleri kabul etmesini kolaylaştırabildiği bildirilmektedir. Buna karşılık sınırlı besin maruziyeti, baskıcı besleme yaklaşımları ve olumsuz yemek deneyimlerinin neofobik eğilimleri artırabileceği vurgulanmaktadır. Ayrıca ebeveyn modelleme davranışlarının ve evde sunulan besin çeşitliliğinin çocukların beslenme davranışları üzerinde belirleyici olduğu görülmektedir. Yüksek besin neofobisi düzeyinin özellikle sebze, meyve ve bazı protein kaynaklarının tüketimini azaltarak besin çeşitliliğini düşürdüğü ve bu durumun diyet kalitesini olumsuz etkileyebildiği bildirilmektedir. Türkiye'de bu alandaki çalışmalar son yıllarda artış göstermekle birlikte, erken çocukluk döneminde besin neofobisini çok boyutlu olarak ele alan araştırmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu derlemede, erken çocukluk döneminde besin neofobisinin gelişimsel özellikleri, biyolojik ve psikososyal belirleyicileri ile beslenme üzerindeki etkileri güncel literatür doğrultusunda bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Besin Neofobisi, Erken Çocukluk, Besin Çeşitliliği, Ebeveyn Beslenme Tutumları, Tamamlayıcı Beslenme

Sözel Bildiri

ORAL VE MAKSİLLOFASİYAL BÖLGEDE BOTULİNUM TOKSİNİN GÜNCEL TERAPÖTİK KULLANIMLARI

YUNUS EMRE NECİP, K. AYÇA DERE

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye*

ÖZET

Botulinum Toksini (BoNT), modern oral ve maksillofasiyal cerrahi (OMFS) pratiğinde geleneksel estetik algının ötesine geçerek, cerrahi başarıyı doğrudan etkileyen stratejik bir "tamamlayıcı tedavi" unsuru haline gelmiştir. Bu sununun amacı, BoNT'un OMFS alanındaki geniş terapötik spektrumunu güncel literatür ışığında incelemektir. Klinik uygulamalar kapsamında; konservatif yöntemlere dirençli Temporomandibular Eklem (TME) disfonksiyonları ve miyofasiyal ağrı yönetimi, bruksizme bağlı gelişen masseter hipertrofisinin ve parafonksiyonel yüklerin kontrolü öncelikli alanları oluşturmaktadır. Otonom sinir sistemi disfonksiyonlarından kaynaklanan siyalore ve Frey sendromunun minimal invaziv yönetiminde BoNT, altın standart bir alternatif sunmaktadır. Maksillofasiyal travma cerrahisi sonrası kas çekmelerinin stabilizasyonu ve ortognatik cerrahi sonrası nüks riskini artıran kas kuvvetlerinin eliminasyonu, cerrahi öngörülebilirliği artırmaktadır. Ayrıca, trigeminal nevralji ve post-herpetik nevraljideki dirençli nöropatik ağrıların kontrolü ile "Gummy Smile" vakalarındaki hipermobil üst dudak kaslarının modülasyonu, fonksiyonel ve estetik sonuçları optimize etmektedir. Özellikle dental implantolojide BoNT, "biyomekanik bir amortisör" görevi görerek dikkat çekmektedir. İmplant cerrahisi öncesi uygulanan masseter ve temporalis kas modülasyonu, osseointegrasyonun en hassas evresinde implant-kemik arayüzünü koruyan bir "mekanik istirahat" ortamı sağlamaktadır. Bu yöntem, özellikle hemen yükleme (immediate loading) protokollerinde mikro-hareketleri güvenli sınırın altında tutarak marjinal kemik kaybını önlemekte ve protetik sağkalımı artırmaktadır. Sonuç olarak BoNT, cerrahi prosedürlerin başarısını "fizyolojik istirahat" prensibiyle destekleyen vazgeçilmez bir yardımcı tedavi protokolü olarak modern klinik standartlarda yerini almıştır.

Anahtar Kelimeler: Botulinum Toksin Tip A,, Maksillofasiyal Cerrahi, Terapötik Uygulamalar

Sözel Bildiri

EFFECTS OF GYMNASTICS-BASED TRAINING PROGRAM ON BALANCE, FLEXIBILITY, AND JUMP PERFORMANCE IN EARLY CHILDHOOD

Dila Sarı*, Aslı Yeral*, Deniz Aslan*, Rasmi Muammer*

** Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, dilassari@gmail.com*

** Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, asli.yeral@yeditepe.edu.tr*

** Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, deniz.aslan@yeditepe.edu.tr*

** Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, rasmi.muammer@yeditepe.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Regular physical activity in early childhood plays a critical role in the development of fundamental motor skills and physical fitness. Gymnastics-based exercises include movements that improve coordination, balance, flexibility, and muscular strength. Such activities support neuromuscular development and body control in children. However, studies examining the effects of structured gymnastics training on physical performance parameters in young children are still limited.

Objective: This study aimed to examine the effects of a gymnastics-based training program on balance, flexibility, and jump performance in children aged 4–9 years.

Methods: A total of 62 children (34 girls and 28 boys) aged 4–9 years voluntarily participated in this study. Participants attended a basic gymnastics-based training program conducted twice per week for eight weeks. The program included exercises targeting balance, coordination, flexibility, and lower-extremity strength. Physical fitness was assessed using selected tests from the EUROFIT test battery. Balance was assessed using the Flamingo Balance Test, flexibility was measured using the Sit-and-Reach Test, and jump performance was evaluated using the Standing Long Jump Test. Measurements were performed before and after the intervention.

Results: After the eight-week training program, significant improvements were observed in flexibility and standing long jump performance compared to the baseline measurements in children ($p < 0.05$). However, no significant improvement was found in balance parameter ($p > 0.05$).

Discussion and Conclusion: The results suggest that gymnastics-based training can improve flexibility and lower-extremity explosive power in children aged 4–9 years. However, no significant change was observed in balance, possibly due to the short duration of the program or developmental characteristics of the participants. Overall, gymnastics-based exercise programs may contribute positively to physical fitness and motor development in young children.

Keywords: Gymnastics, Balance, Flexibility, Children, Jump Performance

Sözel Bildiri

ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYE SAHİP AİLELERİN İHTİYAÇ ÖRÜNTÜLERİNİN İNCELENMESİ

Ömer KÖSEOĞLU[1], Sema BUZ[2]*

[1] Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, omerkoseoglu@gmail.com

[2] Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara, Türkiye, semabuz@hacettepe.edu.tr

** Sorumlu Yazar*

ÖZET

Giriş: Zihinsel engelli bir çocuğa sahip olmak, aile sistemi için yaşam boyu süren, çok boyutlu ve dinamik bir uyum sürecini beraberinde getirmektedir. Bu süreçte ailelerin karşılaştığı yapısal ve psikososyal güçlüklerin yanı sıra, değişen yaşam dönemlerine göre farklılaşan ihtiyaç örüntülerinin belirlenmesi, sunulacak sosyal hizmet müdahalelerinin etkinliği açısından kritik öneme sahiptir.

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, zihinsel engelli bireye sahip ailelerin yaşam döngüsü içerisindeki farklı evrelerde (tanılama, çocukluk, eğitim, istihdam ve yaşlılık) ortaya çıkan temel ihtiyaç örüntülerini Max-Neef'in İnsani Temel İhtiyaçlar Teorisi çerçevesinde derinlemesine incelemektir.

Yöntem: Çalışma, nitel araştırma deseninde tasarlanmış betimsel ve keşfedici bir araştırmadır. Veriler, zihinsel engelli çocuğa sahip ebeveynlerle yapılan derinlemesine görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler, Max-Neef'in "İnsani Temel İhtiyaçlar Matrisi" temel alınarak betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiş ve tematik kodlamalar yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda ailelerin ihtiyaçlarının sadece ekonomik veya tıbbi boyutla sınırlı olmadığı; korunma, katılım, kimlik ve özgürlük gibi ontolojik kategorilerde yoğunlaştığı saptanmıştır. Bulgular, yaşam döngüsüne göre şu örüntüleri sergilemektedir: Tanılama sürecinde "anlaşılma ve doğru bilgiye erişim" ihtiyacı hayatiyken; okul döneminde "sosyal kabul, nitelikli özel eğitim ve akran desteği" ön plana çıkmaktadır. Yetişkinlik evresinde ise "istihdam, bağımsız yaşam ve gelecek kaygısı" (benden sonra ne olacak?) baskın ihtiyaçlar olarak belirlenmiştir. Ailelerin "boş vakit" ihtiyacının karşılanamadığı, bakım yükü nedeniyle sosyal izolasyon yaşadıkları ve toplumsal damgalama (stigma) ile mücadele ettikleri görülmüştür. Ayrıca, mevcut kurumsal destek sistemlerinin bürokratik engeller nedeniyle "katılım" ve "özgürlük" ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Zihinsel engelli bireye sahip ailelerin ihtiyaçları durağan olmayıp çocuğun gelişimsel evrelerine ve ailenin sosyo-ekonomik durumuna göre farklılaşmaktadır. Sosyal hizmet modellerinin sadece maddi yardım odaklı değil; psikososyal destek, geçici bakım (respite care), toplumsal farkındalık ve hak temelli savunuculuk faaliyetlerini içerecek şekilde bütüncül bir yapıda kurgulanması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin, ailelerin sosyal "katılım" ihtiyaçlarını destekleyecek kapsayıcı projeler geliştirmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zihinsel Engel, Aile İhtiyaçları, İhtiyaç Örüntüleri, Sosyal Hizmet, Max-Neef.

Sözel Bildiri

QUALITY OF LIFE AND MEDICATION ADHERENCE IN PREGNANT WOMEN WITH CHRONIC DISEASES: A DESCRIPTIVE STUDY

Hilâl Köse Sarı*, Songül Tezcan, Şule Apikoğlu**, Pınar Kumru***, Nazan Tarhan***, Habibe Ayvacı Taşan**

**Marmara University, Institute of Health Sciences, Department of Clinical Pharmacy, İstanbul, Turkey*

***Marmara University, Faculty of Pharmacy, Department of Clinical Pharmacy, İstanbul, Turkey*

**** Zeynep Kamil Women and Childrens Disease Training and Research Hospital, Department of Obstetrics and Gynecology, Istanbul, Turkey;*

ABSTRACT

Background: In recent years, advancing maternal age, the postponement of pregnancy, and lifestyles changes have contributed to a higher prevalence of chronic comorbidities and medication use during pregnancy. Accurate management of these conditions is critical to protect both maternal and fetal health, making medication adherence and quality of life (QoL) management essential during the gestational period.

Aim: This study aimed to evaluate the quality of life, and medication adherence levels of high-risk pregnant women with chronic disease.

Methods: This prospective study was conducted in the pregnancy outpatient clinic of a tertiary education and research hospital, including 105 pregnant women with at least one chronic condition requiring medication. Data were collected through face-to-face interviews using the World Health Organization Quality of Life Scale-Brief Form (WHOQOL-BREF), and the Medication Adherence Report Scale (MARS-5). The MARS-5 score <24 was defined as low adherence.

Results: The mean age of the participants was 31.30±4.78 years, with a mean gestational age of 22.24±9.02 weeks. The most common chronic conditions (pre-gestational and gestational) were hypothyroidism (62.8%), diabetes mellitus (31.4%), and hypertension (22.8%). The mean WHOQOL-BREF total score was 96.99±13.06. Domain scores (over 100) were 64.75±19.04 (physical health), 68.64±14.79 (psychological), 69.11±19.50 (social relationships), and 73.96±13.56 (environment). The mean MARS-5 score was 23.36±3.12, with 34.7% (n=34) of participants demonstrating low adherence. The lowest item score was observed for "forgetting to take medicines" (4.36±0.95). No significant differences in QoL or adherence were observed according to educational level or disease type ($p > 0.05$).

Discussion and Conclusion: More than one-third of high-risk pregnant women have low medication adherence, with forgetfulness identified as the primary barrier. Similar adherence and QoL levels across educational and disease groups highlight the need for universal pharmaceutical care. These findings support integrating clinical pharmacists into multidisciplinary teams to enhance maternal health and medication safety during pregnancy.

Keywords: Pregnancy, Clinical Pharmacy, Quality of Life, Medication Adherence, Chronic Diseases

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ORYANTASYON EĞİTİMİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN KÜRESEL BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Hasret DİKİCİ [*], **Hande TÜZÜN**[**]

**Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ARGE Birimi, Antalya, Türkiye, hsrtgngr@gmail.com*

** *Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Servis, Antalya, Türkiye, handetuzun07@gmail.com*

ÖZET

Amaç: Bu bibliyometrik analiz çalışmasının amacı, hemşirelik oryantasyon eğitiminde dijital dönüşüm alanında yayımlanan bilimsel literatürün üretim eğilimlerini, kavramsal yapısını, tematik gelişimini ve küresel dağılımını incelemektir.

Yöntem: Çalışma, Web of Science Core Collection (WoSCC) veri tabanında 02.03.2026 tarihinde gerçekleştirilen kapsamlı bir tarama sonucunda elde edilen veriler üzerinden yürütülmüştür. Yıl sınırlaması uygulanmamış, yalnızca İngilizce dilinde yayımlanmış makaleler ve derleme makaleleri analize dahil edilmiştir. Toplam 517 yayın bibliyometrik analiz kapsamında değerlendirilmiştir. Veriler bibliometrix (RStudio) ve Biblioshiny arayüzü kullanılarak analiz edilmiş; yayın performansı, ülke ve kurum üretkenliği, atıf analizi, iş birliği ağları ve tematik harita analizleri gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: İncelenen çalışmalar 1991–2026 yılları arasında yayımlanmış olup alanın yıllık büyüme oranı %7,6 olarak belirlenmiştir. Özellikle 2020 yılı sonrasında yayın ve atıf sayılarında belirgin bir artış gözlenmiştir. En üretken ülke Amerika Birleşik Devletleri olup üretimin büyük ölçüde Kuzey Amerika merkezli olduğu saptanmıştır. En üretken dergi Clinical Simulation in Nursing olarak belirlenmiştir. En çok atıf alan çalışmaların simülasyon temelli eğitim ve hemşirelikte geçiş süreçleri üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Tematik harita analizi, simulation ve education kavramlarının alanın merkezinde yer aldığını ancak henüz tam anlamıyla olgunlaşmadığını; care ve transition temalarının ise motor temalar olarak öne çıktığını göstermiştir.

Sonuç: Hemşirelik oryantasyon eğitiminde dijital dönüşüm literatürü hızla büyüyen ve iş birliğine dayalı bir araştırma alanı olmakla birlikte, ağırlıklı olarak simülasyon temelli pedagojik yaklaşımlar etrafında şekillenmektedir. Alanın coğrafi olarak belirli merkezlerde yoğunlaştığı ve örgütsel sürdürülebilirlik ile uzun dönemli etki analizlerinin sınırlı kaldığı görülmektedir. Bulgular, dijital oryantasyon stratejilerinin gelecekte yapay zekâ entegrasyonu, sürdürülebilirlik ve küresel iş birliği boyutlarında geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik oryantasyonu, Dijital dönüşüm, Simülasyon, Bibliyometrik analiz, Sağlık eğitimi

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE KURAKLIK AFETİ: RİSK YÖNETİMİ

Haktan KURT*
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi,*
haktankurt0404@gmail.com

ÖZET

Küresel iklim değişikliği, aşırı hava olaylarının sıklığını ve şiddetini artırırken, "doğanın gizli tehlikesi" olarak bilinen kuraklığı günümüzün en sinsi ve yıkıcı doğal afetlerinden biri haline getirmiştir. Meteorolojik afetler arasında en tehlikelisi kabul edilen kuraklık; yavaş ve belirsiz başlangıcı, geniş alanlara yayılan yığma etkisi ve uzun süreli tahribatıyla diğer doğal afet türlerinden ayrılmaktadır. Yarı kurak iklim kuşağındaki Türkiye, bu sessiz afetin etkileri açısından yüksek risk grubu ülkeler arasında yer almaktadır. Su kaynaklarının tükenmesiyle başlayan süreç; tarımsal verimlerde düşüşe, ekolojik tahribata, gıda güvenliği krizlerine ve kırsaldan kente göç baskısına yol açarak derin sosyo-ekonomik yaralar açmaktadır. Ancak, kuraklığın yavaş gelişen doğası, tehlikenin boyutunun toplum ve karar alıcılar tarafından yeterince hızlı algılanamamasına neden olabilmektedir. Kuraklık afetiyle mücadelede, felaket yaşandıktan sonra devreye giren tepkisel ve geçici "kriz yönetimi" yaklaşımlarından acilen vazgeçilmelidir. Bunun yerine; erken uyarı sistemlerini içeren, proaktif "risk yönetimi" tabanlı modern afet planlamasına geçilmelidir. Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve Uzaktan Algılama (UA) teknolojileri kullanılarak afet öncesinde riskli bölgelerin tespiti, su havzalarının korunması ve kentsel/kırsal mekânsal politikaların geliştirilmesi afet yönetimini oluşturmalıdır. Kuraklığın yıkıcı etkileri ancak eşgüdümlü, disiplinlerarası ve önleyici stratejilerle hafifletilebilir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Kuraklık Afeti, Afet Yönetimi, Risk Yönetimi.

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE PERSONELİNDE KAFEİN TÜKETİMİNİN, DEPRESYON, ANKSİYETE VE STRES ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Aysel ŞAHİN KAYA, Zeynep KALAYCI *

**Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Antalya, Turkey,*

aysel.kaya@antalya.edu.tr

***Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Antalya, Turkey,*

zeynep.kalayci@antalya.edu.tr

ÖZET

Giriş: Kafein, merkezi sinir sistemi üzerinde uyarıcı etkilere sahip en yaygın psikoaktif maddedir. Mental sağlık üzerindeki etkileri; depresyon, anksiyete ve stres ile ilişkili olabilmektedir. Üniversite personeli ise iş yükü, akademik rekabet ve tükenmişlik nedeniyle yüksek stres riski taşımaktadır. Bununla birlikte, literatürde üniversite çalışanlarında kafein tüketimi ile depresyon, anksiyete ve stresin birlikte değerlendirildiği çalışmalar sınırlıdır. **Amaç:** Bu çalışmanın amacı, bir vakıf üniversitesinde çalışan akademik ve idari personelde kafein tüketimi ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. **Yöntem:** Tanımlayıcı ve kesitsel tipte yürütülen çalışmada, 149 katılımcıya yüz yüze uygulanan anket formu ile demografik ve antropometrik bilgiler, beslenme alışkanlıkları ve kafein tüketim sıklığı sorgulanmıştır. Kafein alımı son bir aya ait tüketim üzerinden değerlendirilmiş ve depresyon, anksiyete, stres düzeyleri DASS-21 ile ölçülmüştür. Veriler IBM SPSS Statistics 29 ile analiz edilmiş, anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların %40,9'u yüksek kafein tüketmektedir ve ortalama alım 435 mg/gün olarak belirlenmiştir; en sık tüketim sabah saatlerinde gerçekleşmiştir. Katılımcıların %71,9'u kafeine bağlı en az bir semptom bildirmiş, en yaygın semptomlar çarpıntı ve uykusuzluk olmuştur. Kafein tüketim düzeylerine göre depresyon ve stres puanları arasında anlamlı fark bulunmazken, yüksek kafein tüketenlerde anksiyete puanları daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$) ve zayıf pozitif ilişki saptanmıştır. Çoklu analizlerde ise kafein, depresyon, anksiyete ve stres üzerinde bağımsız bir belirleyici olarak ortaya çıkmamıştır.
Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma, üniversite personelinde kafein tüketiminin yaygın olduğunu ve anksiyete ile zayıf bir ilişki gösterdiğini ortaya koymaktadır. Literatürde de yüksek kafein tüketimi anksiyeteyi artırsa da, depresyon ve stres üzerinde bağımsız etkiler nadiren raporlanmıştır. Bulgular, mental sağlığın çok faktörlü olduğunu ve yaş, cinsiyet ile yaşam tarzının rol oynadığını göstermektedir. Bu nedenle kafein farkındalığının artırılması, stres yönetimi, uyku ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarını kapsayan bütüncül müdahaleler önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kafein, Depresyon, Stres, Anksiyete

Sözel Bildiri

DOĞAL AFETLERDE DEZENFORMASYON VE MEDYA OKURYAZARLIĞININ ROLÜ

SEVGİ DUMAN*
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi,*
sevgiduman2004@gmail.com

ÖZET

Sosyal medya platformları, doğal afetlerde ve güncel olaylarda hızlı bilgi akışı, yardım çağrıları ve güvenlik uyarılarının yayılması açısından kritik bir rol oynamaktadır. Ancak platformların sunduğu bu çift yönlü ve hızlı iletişim fırsatı, bilgi kirliliği ve aşırı bilgi yüklemesi gibi ciddi sorunları da beraberinde getirmektedir. Afet anlarındaki belirsizlik durumu ve bireylerin yaşadığı duygu yoğunluğu; kasıtlı üretilen dezenformasyonun, hatalı yayılan yanlış bilgilerin ve manipülatif paylaşımların geleneksel haberlere kıyasla çok daha hızlı yayılmasına zemin hazırlamaktadır. Orman yangınları, pandemiler ve deprem gibi olağanüstü hallerde sosyal medyada yayılan yanlış bilgiler ve sosyal medyada kaynağı belirsiz haberlerin, bağlamından koparılmış eski görsellerin ve bot hesapların kullanımıyla oluşturulan bilgi kirlilikleri, toplumsal paniği artırmakta, resmi kurumlara güveni sarsmakta ve afet müdahale süreçlerini aksatarak kriz yönetimini zorlaştırmaktadır. Bu dezenformasyona karşı en etkili savunma mekanizması medya okuryazarlığıdır. Medya okuryazarlığı, dezenformasyona karşı en güçlü savunma mekanizmasıdır. Bilginin kaynağını sorgulama, doğruluğunu analiz etme ve manipülasyonu fark etme yeteneği kazandırarak bireyi bir nevi "zihinsel bağışıklık" sahibi yapar, bireylerin iletilere maruz kalan tüketiciler olmaktan çıkıp; mesajları analiz eden, kaynağı şüpheyle sorgulayan ve bilinçli içerik üreten aktif kullanıcılara dönüşmesini sağlar. Özetle, afet ve kriz anlarında dezenformasyonun yıkıcı etkilerini kırmak ve başarılı bir kriz iletişimi sağlamak için toplumun her kesiminde bireylerin medya okuryazarlığı ve eleştirel yaklaşım becerilerinin geliştirilmesi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Dezenformasyon, Doğal Afetler, Sosyal Medya, Medya Okuryazarlığı

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF NRF2 GENE EXPRESSION FOLLOWING FLUOPYRAM TREATMENT IN MOUSE LUNG

Semanur KILINÇ*, Vehbi Atahan TOĞAY**

** Süleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Medical Biology, Isparta, Türkiye.*
semanurkilinc@sdu.edu.tr

*** Süleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Medical Biology, Isparta, Türkiye.*
atahantogay@sdu.edu.tr

ABSTRACT

Background: Due to the increase in food demand caused by the growing population, a significant increase in pesticide use has also been observed. Fungal pathogens are responsible for approximately 30% of agricultural product losses, and fungicides are frequently used to minimize these losses. Fluopyram, which acts by inhibiting mitochondrial complex II activity, is one such pesticide. A large proportion of pesticides have been assessed as risk factors for both the environment and human health; therefore, the toxicity and potential effects of Fluopyram should be evaluated. Accordingly, investigating the impact of Fluopyram on cellular stress response mechanisms is of great importance.

Aim: This study aims to investigate the effect of fluopyram on the expression of the NRF2 (nuclear factor erythroid 2-related factor 2) gene in lung tissue, given the regulatory role of NRF2 in oxidative stress mechanisms.

Methods: Fluopyram was administered to mice at doses of 0.5, 1, and 2 mg/kg, and the effects on NRF2 gene expression in lung tissues were evaluated using real-time quantitative RT-PCR. Data were analyzed using via the REST2009 program.

Results: No statistically significant increase in NRF2 gene expression was observed at the 0.5 mg/kg dose compared to the control group, although a slight increase was detected. However, expression increased significantly at the 1 and 2 mg/kg doses, showing a 26.6-fold and 49.4-fold increase, respectively ($p < 0.05$).

Discussion and Conclusion: This study demonstrates that fluopyram increases NRF2 gene expression in lung tissue in a dose-dependent manner. The significant increase observed at doses of 1 and 2 mg/kg suggests that fluopyram may play a potential role in mechanisms associated with oxidative stress. Based on the findings, it was determined that fluopyram affects the NRF2-mediated oxidative stress response, suggesting that NRF2 could serve as a key biomarker in the assessment of pesticide-induced toxicity.

Keywords: Agrochemicals, Fungucides, Oxidative stress, Pesticides

Sözel Bildiri

FONKSIYONEL KONSTIPASYONDA PELVIK TABAN KAS EĞITIMININ ERKEN DÖNEM ETKILERI: RANDOMIZE KONTROLLÜ PILOT ÇALIŞMA

Selin Koşan*, Nuray Elibol, Özge Çeliker Tosun***, Serhat Bor *****
*İzmir Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizyoterapi ve Rehabilitasyon YL Programı
fzt.selinkosan@gmail.com
**İzmir Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
nuray.elibol@ege.edu.tr
*** İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü, ozge.tosun@deu.edu.tr
**** İzmir Ege Üniversitesi ,Tıp Fakültesi, Gastroenteroloji Bilim Dalı
serhat.bor@ege.edu.tr

ÖZET

Giriş: Konstipasyon, seyrek dışkılama, sert / topak dışkı, defekasyon sırasında zorlanma ve tam boşaltamama hissi gibi dışkılama güçlüğü ile karakterize bir durumdur. Fonksiyonel konstipasyonda (FK) ise yapısal veya biyokimyasal bir neden olmaksızın defekasyon sırasında karın kaslarının oluşturduğu intra-abdominal basınç ile pelvik taban kasları (PTK) ve anal sfinkterlerin gevşemesi arasındaki koordinasyon bozulmaktadır.

Amaç: Fonksiyonel konstipasyonda PTK eğitiminin erken dönem etkilerinin incelenmesidir.

Yöntem: Çalışmaya Ege Üniversitesi Gastroenteroloji Bilim Dalı'na başvuran, 18-70 yaş aralığında FK tanısı alan kadın olgular dahil edildi. Katılımcıların demografik bilgileri, konstipasyon şikâyet süresi kaydedildi. Pelvik taban kas fonksiyonları yüzeyel EMG-Biofeedback (EMG-BF) cihazı ve digital palpasyon yöntemleriyle değerlendirildi. Yaşam kalitesi Konstipasyon Yaşam Kalitesi Ölçeği (KYKÖ) ile, konstipasyon ciddiyeti ise Konstipasyon Ciddiyet Ölçeği (KCÖ) ile değerlendirildi. Katılımcılara diyafragmatik solunum egzersizi, yaşam tarzı değişikliği eğitimi ve EMG-BF ile bireye özgü PTK eğitimi 4 hafta boyunca uygulandı. Tüm değerlendirmeler 4. haftada tekrarlandı.

Bulgular: Çalışmaya toplam 10 kadın katılımcı dahil edildi. Katılımcıların yaş ortalaması 45,90 ± 11,82 yıl , VKİ ortalaması 25,96 ± 5,13 kg/m2, kabızlık şikayet süresi ortalaması 13,40 ± 13,07 yıl olarak bulundu. Hastaların tedavi öncesi ve tedavi sonrası arka kompartman PTK kuvveti ve tekrar sayısı ($p = 0,014$, $p = 0,021$), ön kompartman tekrar sayısı ve kas enduransı ($p = 0,016$, $p = 0,011$), KYKÖ skorlarında ($p = 0,005$) ve KCÖ skorlarında ($p = 0,005$) anlamlı değişiklikler saptandı. EMG-BF ile kas fonksiyonu ölçümlerinde arka rest average ($p = 0,013$) ve work average (eksantrik kontraksiyon) değerlerinde ($p = 0,008$) anlamlı azalma bulundu.

Tartışma ve Sonuç: Bireye özgü PTK, FK'lı kadınlarda kısa dönemde PTK fonksiyonlarını, konstipasyon semptomlarını azaltmakta ve yaşam kalitesini iyileştirmektedir. EMG-biofeedback bulguları, defekasyon sırasında kas koordinasyonunun düzeldiğini göstermektedir. Bu sonuçlar, PTK eğitiminin erken dönemde etkili bir tedavi yaklaşımı olduğunu göstermektedir. Fonksiyonel konstipasyon tedavisinde PTK eğitiminin hastanın iyilik halini artırmak amacıyla tedavi sürecine dahil edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Konstipasyon, Pelvik Taban, EMG-Biofeedback, Yaşam Kalitesi

Sözel Bildiri

İNME HASTASININ BAKIM VERICILERINDE BAŞA ÇIKMA TUTUMLARI ILE BAKIM VERICI YÜKÜ ARASINDAKI ILIŞKISI-ÖN VERİ

Dilek Baykal*, Zeynep Sakızcı, Demet Aygün*****

**İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik, İstanbul, Türkiye, dilek.baykal@atlas.edu.tr*

*** İstanbul Atlas Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, Türkiye, zeynepsakizci4@gmail.com*

**** İstanbul Atlas Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul, Türkiye, demetaygun@yahoo.com*

ÖZET

İnme akut olarak ortaya çıkan bir hastalık olmakla birlikte, sonrasında gelişen farklı düzeylerdeki bağımlılıklar bakım vericiye olan ihtiyacı artırmaktadır. Bu durum bakım vericinin yük yaşamasına ve hastalarının da olumsuz etkilenmesine yol açabilmektedir. Bakım verici yükünün yaşanmasında bakım vericilerin başa çıkma tutumları önemlidir. Bu çalışmada inmeli hastaların bakım vericilerinde bakım verici yükü ile başa çıkma tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandı. Araştırma için İstanbul Atlas Üniversitesi Girişimsel Olmayan Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan izin alındı. (23.02.2026/93335). Mart-Eylül 2026 tarihleri arasında dahil edilme dışlanma kriterlerine uyan ve araştırmanın amacı açıklandıktan sonra araştırmaya katılmayı kabul eden bakım vericilerden yazılı onamları alınarak bilgi formu, Ulusal Sağlık Enstitüsü İnme Skalası (NIHSS), fonksiyonel bağımlılığı ve iyileşmeleri değerlendirmeye yönelik "Modifiye Rankin Skalası (mRS)", bakım verici yükünü ölçmeye yönelik "Zarit Bakım Verme Yükü Ölçeği" ve başa çıkma tutumlarını belirlemeye yönelik "Başa Çıkma Tutumlarını Değerlendirme Ölçeği" uygulandı. Verilerin istatistiksel analizleri SPSS 22.0 versiyonu ile gerçekleştirildi. Şimdiye kadar toplanan 20 hastanın ortalama tanı süresi 54.46±93.40 ay, 69±12.02 yaşında, %76.9'u (n=12) iskemik inme, %61.5'i erkek, bakım vericilerin 54.38±10.66 yaşında, %76.9'u (n=12) evli, %84.6'sı (n=13) başka bir kişiye bakıyor, %53.8'inin sağlık sorunu olmadığı bulundu. Hastaların NIHSS 8.77±5.10, mRS 2.62±1.12, başa çıkma tutumları ölçeğinin alt boyutlarında kendine yardım 18.53±0.93, yaklaşım 22.92±1.22, uyum sağlama 21.61±1.07, sakınma-kaçınma 12.15±1.40, kendine ceza 11.07±1.37, Zarit toplam 31.00±4.43 olduğu saptandı. Sonuç olarak, hastaların inme şiddeti ve bağımlılık düzeylerinin düşük olduğu, başa çıkma tutumlarında yaklaşım ve uyum sağlama alt boyutlarının yüksek olmaları, strese neden olan aktiviteleri bastırma ve çevresel destek arama davranışlarının ve problem çözme faaliyetlerinin fazla olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda bakım vericilerin duygularını anlama, kabul etme ve iyimserliği sürdürme davranışlarını da gösterdiği anlaşılmaktadır. Bakım vericilerin yaşadıkları yük de orta düzeydedir. İnme hastalarının bakım vericilerinin yaşadıkları bakım verici yükünün ve başa çıkma tutumlarının anlaşılması sadece bakım vericileri için değil aynı zamanda bakım verilen hastaların sağlığının sürdürülmesi için de önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnme, Bakım Verici, Başa Çıkma Tutumu, Yük

Sözel Bildiri

ORAL ANATOMIDE ODONTOLOJIK VARYASYONLAR VE DENTAL ANOMALILER: LITERATÜR İNCELEMESI

Elif BAŞCI[1], Aliye Berna SAĞER[2], Hanife ERTÜRK[3], Menekşe CENGİZ[4], Mehmet KARAGÜLLE[5], L. Bikem SÜZEN[6]

[1] Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Diş Hekimliği Bölümü- elif.basci@std.antalya.edu.tr

[2] Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Diş Hekimliği Bölümü- aliye.sager@std.antalya.edu.tr

[3] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- hanife.erturk@antalya.edu.tr

[4] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- menekse.cengiz@antalya.edu.tr
[5] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- mehmet.karagulle@antalya.edu.tr

[6]Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü- bsuzen@antalya.edu.tr

ÖZET

Dental yapılar; mastikasyon, fonasyon ve solunum gibi stomatognatik sistemin temel fonksiyonlarında kritik rol oynamaktadır. Diş gruplarının morfolojik özellikleri ve ark içindeki konumları, sistemin fonksiyonel bir bütünlük içerisinde çalışmasını sağlar. Diş gelişimi sürecinde meydana gelen dental anomaliler; dentisyonda yapısal, sayısal veya konumsal değişimlere yol açarak estetik ve fonksiyonel morbiditeye neden olabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, oral anatomide karşılaşılan odontolojik farklılıkları ve dental anomalileri güncel literatür ışığında tanımlayarak klinik perspektifte bir veri sentezi sunmaktır.

Çalışma kapsamında; "Diş Hekimliği", "Dental Anomaliler", "Diş Gelişimi", "Dental Defektler" ve "Dental Tanı" anahtar kelimeleri kullanılarak PubMed, Google Akademik ve DergiPark veri tabanları üzerinden kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Tarama sürecinde, son yedi yıl içerisinde İngilizce ve Türkçe dillerinde yayımlanmış olan makaleler analiz edilmiştir. Literatürde dental anomaliler, etkilendikleri parametrelere göre şu şekilde kategorize edilmektedir:

Pozisyonel Anomaliler: İmpaksiyon, transpozisyon, rotasyon ve ektopik erüpsiyon.

Sayısal Anomaliler: Hiperdonti, hipodonti, oligodonti ve anadonti.

Boyutsal Anomaliler: Mikrodonti ve makrodonti.

Morfolojik Anomaliler: Geminasyon, füzyon, konkresans, dens invaginatus, taurodontizm, talon cusp, dens evaginatus ve kök dilaserasyonu.

Yapısal Anomaliler: Amelogenezis imperfekta, dentinogenezis imperfekta ve dentin displazisi.

Oral anatomide gözlenen odontolojik varyasyonlar popülasyonda yaygın izlenmektedir. Bu anomalilerin erken teşhisi ve doğru sınıflandırılması, klinisyenlerin tedavi planlaması ve multidisipliner yaklaşım kapasitelerini artırması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu derlemenin, diş hekimliği profesyonellerinin teorik bilgi birikimine ve klinik tanı süreçlerine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diş Hekimliği, Dental Anomaliler, Diş Gelişimi , Dental Defektler , Dental Tanı.

Sözel Bildiri

HOW MANUAL DEXTERITY INFLUENCES CLINICAL PERFORMANCE IN PEDIATRIC DENTISTRY: EVALUATION OF A FOURTH-GRADE STUDENT GROUP

Dilan Altun*, Cansu Özşin Özler, Sedef Şahin*** Ayşenur Baysal Yiğit***, Melek Dilek Turgut****

** Antalya Bilim University, Faculty of Dentistry, Department of Pediatric Dentistry, Antalya, Turkey, dtdilanaltun@gmail.com*

*** Hacettepe University, Faculty of Dentistry, Department of Pediatric Dentistry, Ankara, Turkey*

**** Hacettepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Occupational Therapy, Ankara, Turkey*

ABSTRACT

Background: Dentistry requires not only theoretical knowledge but also well-developed manual dexterity and hand–eye coordination. Evaluating and monitoring these skills during dental education is essential for improving clinical competence.

Aim: This study aimed to evaluate manual dexterity among dental students, to determine whether dexterity tests are sensitive to improvements following clinical training, and to assess their ability to predict preclinical performance.

Methods: Fifty-two fourth-year dental students participated in this study. Manual skills were assessed using grip strength, pinch strength, and the Purdue Pegboard Test under standardized conditions. Measurements were performed at two time points: before (T0) and after (T1) pediatric dentistry clinical training. Clinical performance was evaluated using phantom-based fissure sealant cavity preparations scored (0–100) by three instructors based on standardized criteria. Statistical analyses were performed using SPSS 20.0. Inter-observer agreement was assessed using Kendall's W, normality with the Shapiro–Wilk test, and comparisons between T0 and T1 using paired t-tests and Wilcoxon tests ($\alpha = 0.05$).

Results: The mean age of participants was 21.67 ± 0.93 years, and approximately two-thirds were female. Manual dexterity scores showed statistically significant improvements after training ($p \leq 0.05$). Phantom preparation scores also increased significantly across all three evaluators ($p = 0.047$, $p = 0.023$, $p = 0.036$), with excellent inter-observer agreement (Kendall's $W = 0.950$, $p < 0.001$).

Discussion and Conclusion: A single semester of pediatric dentistry clinical training significantly improved both manual dexterity and clinical performance. However, longer-term longitudinal studies are needed to better evaluate skill development throughout dental education and to clarify the predictive value of dexterity tests.

Anahtar Kelimeler: Dental Education, Manual Dexterity, Purdue Pegboard Test

Sözel Bildiri

PARAZİTOLOJİDE MİTOKONDRİAL DNA

Abdüllatif EMİRİKCİ*, Ramazan ADANIR, Mustafa Furkan PALA**, Onur KÖSE****
Talha TAŞ*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veteriner Parazitoloji Doktora Programı, Burdur, Türkiye, aemirikci@mehmetakif.edu.tr, tastalha654@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, radanir@mehmetakif.edu.tr, fpala@mehmetakif.edu.tr, onurkose@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Parazit enfeksiyonları, dünya genelinde insan ve hayvan sağlığını tehdit eden, morbidite ve mortaliteye önemli ölçüde etkisi bulunan hastalık grupları arasında yer almaktadır. Veteriner parazitoloji, tarihsel süreçte büyük ölçüde morfolojik tanımlamalara ve fenotipik gözlemlere dayalı bir disiplin olarak gelişmiş olsa da, son otuz yılda moleküler biyolojinin entegrasyonu ile köklü bir değişim yaşamıştır. Bu değişimin ve modern araştırmaların merkezinde, ökaryotik hücrenin enerji metabolizmasının kalbi olan, ancak parazitik yaşam formlarında şaşırtıcı bir plastisite ve çeşitlilik sergilenen mitokondri ve onun kalıtsal materyali olan mitokondriyal genom (mtDNA) yer almaktadır. Mitokondrinin kökeni, ökaryotik hücre evriminin en önemli dönüm noktalarından biri olarak kabul edilir. Günümüzde geniş kabul gören görüş, mitokondrinin Alfa-proteobacteria grubundan bir bakterinin, ilkel bir ökaryot/arkea-benzeri konak hücre içine yerleşmesiyle ortaya çıktığı yönündeki endosimbiyoz teorisidir. Mitokondrinin kendi DNA'sına sahip olması, endosimbiyoz teorisinin en güçlü yapısal ve genetik kanıtlarından biridir. Ökaryotik hücrelerde hem çekirdek DNA'sı hem de mitokondriyal DNA'nın bulunması, bu iki genomun farklı evrimsel geçmişlere ve işlevsel rollere sahip olduğunu gösterir. Ökaryotik hücreler, aynı sitoplazma içinde birbiriyle sıkı biçimde etkileşen iki farklı genetik sisteme sahiptir: çekirdek DNA'sı (nDNA) ve mitokondriyal DNA (mtDNA). Bu iki genom hem kökenleri, hem fiziksel organizasyonları, hem de işlevsel rollerinin kapsamı açısından belirgin biçimde farklıdır Mitokondriyal DNA (mtDNA), parazitolojide tanıdan filogenetik analizlere ve populasyon genetiğine kadar uzanan geniş bir uygulama yelpazesinde kullanılan temel bir moleküler araç hâline gelmiştir. Farklı parazit türlerinden henüz çözümlenmemiş mitogenomların karakterizasyonu, mtDNA temelli yeni barkod setlerinin geliştirilmesi, mitokondriyal ilaç hedeflerinin fonksiyonel analizi ve konak mitokondrisi ile etkileşimlerin aydınlatılması, önümüzdeki yıllarda da güncelliğini koruyacak başlıca çalışma alanlarındandır. Sonuç olarak, mitokondriyal genom artık sadece bir tanı aracı değil; parazitlerin geçmişini (filogetiği), bugününü (tanı) ve gelecekteki adaptasyon yeteneklerini okuyabildiğimiz dijital bir kütüphaneye dönüşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Veteriner Parazitoloji, Mitokondrial Genom (mtDNA), DNA Barkodlama.

Sözel Bildiri

BERBERIS CRETICA L. TÜRÜNÜN HEPATOSELLÜLER KARSİNOM TEDAVİSİNDEKİ POTANSİYELİNİN ARAŞTIRILMASI

Sinem ANGIN[*], Ali ŞEN[**], Turgut ŞEKERLER[*]
**Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Biyokimya Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, sinemangin@marun.edu.tr*
*** Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Eczacılık Meslek Bilimleri Bölümü, Farmakognozi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, ali.sen@marmara.edu.tr*

** Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Temel Eczacılık Bilimleri Bölümü, Biyokimya Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, turgut.sekerler@marmara.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Hepatosellüler karsinom (HCC), karaciğerin en yaygın primer kanseri olup kronik hepatit B ve C enfeksiyonları başlıca risk faktörleri arasında yer almaktadır. Mevcut tedavi seçeneklerine karşın prognozun sınırlı kalması, yeni tedavi yaklaşımlarına olan ihtiyacı artırmakta; bu bağlamda bitkisel kaynaklı biyoaktif bileşikler antikanser açıdan umut verici adaylar olarak öne çıkmaktadır.
Amaç: Farklı bitki türlerinden elde edilen 22 ekstrenin HepG2 hücre hattı üzerinde sitotoksik aktivitelerinin ön taramasını gerçekleştirmek ve en yüksek aktiviteyi gösteren *Berberis cretica* kök etanol ekstresinin antikanser etkilerini in vitro ve in silico yöntemlerle araştırmak.
Yöntem: Yirmi iki ekstre, HepG2 hücrelerinde MTT yöntemiyle değerlendirilmiştir. Hücre proliferasyonunu 100 µg/mL konsantrasyonda anlamlı düzeyde baskılayan *Berberis cretica* kökleri kurutulup toz hale getirilmiş, %96 etanol ile ekstrakte edilmiştir. Etanol ekstresi sıvı-sıvı ekstraksiyon yöntemiyle hekzan, kloroform, etil asetat ve su fraksiyonlarına ayrılmıştır. HepG2 hücreleri %10 FBS ve %1 penisilin-streptomisin içeren DMEM'de, 37 °C ve %5 CO_2 koşullarında kültüre edilerek fraksiyonların sitotoksik etkileri MTT ile belirlenmiştir.
Bulgular: Yirmi iki ekstre içinde *Berberis cretica* en yüksek sitotoksik aktiviteyi göstermiş; uygulama sonrası hücre proliferasyon oranı %8,97 ± 0,36 olarak saptanmıştır. Fraksiyonlar arasında kloroform fraksiyonu en düşük IC_{50} değerine ve en yüksek sitotoksik aktiviteye sahip olduğu belirlenmiştir.
Tartışma: Bulgular, kloroform fraksiyonunun HepG2 hücreleri üzerinde belirgin sitotoksik etki gösterdiğine işaret etmekte; bu fraksiyondaki biyoaktif bileşiklerin kanser hücre proliferasyonunu baskılama potansiyeline sahip olabileceğini düşündürmektedir.
Sonuç: *Berberis cretica* kloroform fraksiyonunun HepG2 hücre hattı üzerinde belirgin sitotoksik aktivite sergilediği saptanmıştır. İleri çalışmalarda aktif fraksiyonun kimyasal bileşimi GC-MS analiziyle belirlenerek majör bileşiklerin c-Met reseptörüyle etkileşimleri moleküler modelleme ve biyokimyasal analizlerle değerlendirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Berberis cretica, Hepatosellüler Karsinom, Sitotoksisite, MTT Testi, Kloroform Fraksiyonu

Sözel Bildiri

NAZAL SEPTUM PERFORASYONU ONARIMINDA ANTERİOR ETMOİDAL ARTER TABANLI FLEPLERİN YERİ

Furkan Yeşilkuş*
**Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, furkanyesilkus@gmail.com*

ÖZET

Nazal septal perforasyonlar burun kanaması, kabuklanma, burunda kuruluk, ıslık sesi ve burun tıkanıklığı gibi semptomlara yol açabilen klinik bir durumdur. Perforasyonların cerrahi onarımında çeşitli lokal ve bölgesel flep teknikleri tanımlanmıştır. Son yıllarda, iyi vaskülarize olması ve geniş rotasyon kabiliyeti nedeniyle anterior etmoidal arter tabanlı nazoseptal veya nazal mukozal flepler, özellikle orta ve büyük septal perforasyonların onarımında dikkat çekmektedir. Literatürde anterior etmoidal arter tabanlı fleplerin, güçlü vasküler pedikülü sayesinde mukozal iyileşmeyi desteklediği ve özellikle orta ve büyük boyutlu septal perforasyonlarda yüksek kapanma oranları sağladığı bildirilmektedir. Bu teknik, endoskopik intranazal yaklaşım ile uygulanabilmesi ve donör saha morbiditesinin düşük olması açısından avantaj sağlamaktadır. Ayrıca flebin geniş mobilizasyon kapasitesi, perforasyon kenarlarının gerginlik olmadan kapatılmasına olanak sağlamaktadır. Çalışmalar, uygun hasta seçimi ve dikkatli cerrahi teknik ile başarılı sonuçlar elde edilebildiğini göstermektedir. Bu derlemenin amacı, septal perforasyonların cerrahi tedavisinde anterior etmoidal arter tabanlı fleplerin kullanımını ve sonuçlarını literatür eşliğinde değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Septum perforasyonu, flep, anterior etmoidal arter

Sözel Bildiri

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ DİJİTAL RUH SAĞLIĞI İZLEMİNDE PSİKİYATRİ HEMŞİRESİNİN ROLÜ: BİR LİTERATÜR DERLEMESİ

Esra Arısoy*

** Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı / Doktora Programı, Antalya, Türkiye. *Antalya Şehir Hastanesi, Psikiyatri Servisi, Sorumlu Hemşire, Antalya, Türkiye. E-posta: gnsesra95@gmail.com*

ÖZET

Dijital sağlık teknolojilerindeki hızlı gelişmeler ruh sağlığı hizmetlerinin sunum biçiminde önemli değişimlere yol açmaktadır. Özellikle yapay zekâ temelli sistemler bireylerin davranışsal ve duygusal verilerinin analiz edilmesine olanak sağlayarak ruhsal belirtilerin erken dönemde belirlenmesi ve olası risklerin öngörülmesi açısından yeni fırsatlar sunmaktadır. Akıllı telefon kullanım verileri, giyilebilir teknolojiler ve dijital fenotipleme yaklaşımları sayesinde bireylerin günlük yaşam örüntülerine ilişkin veriler elde edilmekte ve bu veriler ruhsal durumun izlenmesinde kullanılabilmektedir. Bu gelişmeler yalnızca teknolojik yenilikler olarak değil, aynı zamanda ruh sağlığı hizmetlerinde görev alan profesyonellerin rollerinin yeniden değerlendirilmesi açısından da önem taşımaktadır. Bu derleme çalışmanın amacı, yapay zekâ destekli dijital ruh sağlığı izlem uygulamalarının psikiyatri hemşireliği bakımındaki olası katkılarını ve hemşirelerin bu süreçte üstlenebileceği rolleri literatür doğrultusunda incelemektir. Bu kapsamda konu ile ilgili çalışmalar PubMed, Scopus, Web of Science ve Google Scholar veri tabanlarında yapay zekâ, dijital ruh sağlığı, ruh sağlığı izleme, dijital fenotipleme ve psikiyatri hemşireliği anahtar kelimeleri kullanılarak taranmış ve elde edilen çalışmalar içerik açısından değerlendirilmiştir. Literatürde yapay zekâ destekli sistemlerin depresyon, anksiyete ve intihar riski gibi ruhsal sorunların erken belirlenmesinde kullanılabileceği ve bireylerin davranışsal değişimlerini gerçek zamanlı olarak izleyebilme potansiyeline sahip olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda psikiyatri hemşirelerinin dijital verilerin klinik açıdan yorumlanması, riskli durumların erken fark edilmesi, hasta ve aile eğitimlerinin desteklenmesi ve bakım sürecinin sürekliliğinin sağlanmasında önemli rol üstlenebileceği ifade edilmektedir. Sonuç olarak yapay zekâ destekli dijital ruh sağlığı izlem sistemlerinin psikiyatri hemşireliği uygulamalarını destekleyebilecek yenilikçi araçlar sunduğu ancak bu teknolojilerin etkili ve etik kullanımına yönelik hemşirelerin dijital sağlık alanındaki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Psikiyatri Hemşireliği, Dijital Ruh Sağlığı, Ruh Sağlığı İzleme, Dijital Fenotipleme

Sözel Bildiri

SAĞLIKLI YAŞAM VE GÜZELLIK MERKEZINE BAŞVURAN BIREYLERIN GELENEKSEL/TAMAMLAYICI TIP TUTUMLARI VE SAĞLIKLI YAŞAM FARKINDALIKLARI ARASINDAKI İLIŞKI

Öykü Zeliha ÖZTÜRK, Özcan AYGÜN[2]

[1] Yüksek lisans öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı
[2] Doç. Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilimdalı,

Amaç: Bu araştırmanın amacı, sağlıklı yaşam ve güzellik merkezine başvuran bireylerin geleneksel/tamamlayıcı tıp tutumları ve sağlıklı yaşam farkındalıkları arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın yapılacağı sağlıklı yaşam ve güzellik merkezlerine başvuran bireylerin sayısı bilinmediğinden dolayı evreni bilinmeyen örneklem hesabı formülü kullanılarak 460 kişi araştırmaya dahil edilmiştir. Veriler, Sosyodemografik Veri Formu, Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Tutum Ölçeği, Sağlıklı Yaşam Farkındalığı Ölçeği ile gönüllü bireylerin katılımı ile yüz yüze toplanmıştır. Verilerin analizinde Bağımsız Örneklem t testi, Tek Yönlü Varyans analizi, Pearson korelasyon analizi ve doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Kadınların sağlıklı yaşam farkındalığı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu, evli bireylerin ise hem geleneksel ve tamamlayıcı tıp tutumlarının bazı boyutlarında hem de sağlıklı yaşam farkındalığı düzeylerinde bekârlara göre daha yüksek puanlara sahip olduğu saptanmıştır. Sağlık çalışanlarının sağlıklı yaşam farkındalıklarının daha yüksek olduğu, sağlık çalışanı olmayan bireylerde ise modern tıbba karşı memnuniyetsizlik düzeyinin daha fazla olduğu belirlenmiştir ($p<.05$). Korelasyon analizi sonucunda Düşünsel Bakış alt boyutu ile Sağlığa Bütüncül Bakış ($r=.522$) ve Geleneksel Tamamlayıcı Tıp Tutum Ölçeği toplam puanı ($r=0.778$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler belirlenmiştir ($p<.001$). Modern Tıbba Karşı Memnuniyetsizlik alt boyutu ile Geleneksel Tamamlayıcı Tıp Tutum Ölçeği arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=.611$, $p<.001$), Sağlıklı Yaşam Farkındalığı ile ise negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur ($r=-.128$, $p<.05$). Sağlığa Bütüncül Bakış ile Sağlıklı Yaşam Farkındalığı arasında orta düzeyde pozitif ilişki saptanmıştır ($r=.411$, $p<.001$). Ayrıca Sağlıklı Yaşam Farkındalığı ile Sorumluluk ($r=.821$) ve Beslenme ($r=.753$) alt boyutları arasında güçlü pozitif ilişkiler olduğu belirlenmiştir ($p<.001$). Doğrusal regresyon analizine göre Sosyalleşme alt boyutunun Geleneksel Tamamlayıcı Tıp Tutum Ölçeği puanını anlamlı ve pozitif yönde yordadığı belirlenmiştir ($\beta=1.178$, $p<.05$) ve model toplam varyansın %10.1'ini açıklamaktadır. Sağlıklı Yaşam Farkındalığı Ölçeği için oluşturulan regresyon modelinde ise Düşünsel Bakış ($\beta=.211$) ve Sağlığa Bütüncül Bakış ($\beta=.424$) alt boyutlarının pozitif, Modern Tıbba Karşı Memnuniyetsizlik alt boyutunun ise negatif yönde anlamlı yordayıcı olduğu saptanmıştır ($\beta=-.141$, $p<.05$). Bu model toplam varyansın %20.3'ünü açıklamaktadır.

Sonuç: Kadınların, evlilerin ve sağlık çalışanlarının sağlıklı yaşam farkındalığı; evli olanların geleneksel ve tamamlayıcı tıp tutumlarının bazı boyutlarında ve sağlık çalışanı olmayan bireylerin ise modern tıbba karşı memnuniyetsizlik düzeyinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Sağlıklı yaşam ve güzellik merkezine başvuran bireylerin geleneksel ve tamamlayıcı tıp tutumları ile sağlıklı yaşam farkındalıkları arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda toplumda sağlıklı yaşam farkındalığının artırılması ve geleneksel tamamlayıcı tıp uygulamalarına yönelik bilinçli yaklaşımların geliştirilmesi amacıyla sağlık eğitimlerinin ve farkındalık çalışmalarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel tıp, Sağlık, Sağlıklı yaşam, sağlıklı yaşam farkındalığı, Tamamlayıcı tıp

Sözel Bildiri

ÇOCUK ACIL SERVISTE HIZLI VIRAL TANI TESTLERI ANTIBIYOTIK REÇETELENMESINI ETKILIYOR MU?

Pınar HEPDUMAN
Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı

pinar.hepduman@balikesir.edu.tr

ÖZET

Amaç: Kış döneminde çocuk acil servise üst solunum yolu enfeksiyonu benzeri yakınmalarla başvuran hastalarda, aynı başvuru sırasında çalışılan hızlı influenza ve respiratuvar sinsityal virüs (RSV) test sonuçlarının antibiyotik reçetelenmesi üzerine etkisini değerlendirmek ve antibiyotik kullanımını belirleyen klinik faktörleri ortaya koymak.

Gereç ve Yöntem: Bu retrospektif çalışmada, Aralık 2025–Şubat 2026 tarihleri arasında çocuk acil servise yapılan toplam 4080 başvuru değerlendirildi. Bu başvurular arasından, kış dönemi solunum yolu enfeksiyonu ön tanısıyla değerlendirilen ve aynı başvuru sırasında hızlı influenza ile RSV testi yapılan 240 hasta çalışmaya dahil edildi. Hastaların demografik özellikleri, ateş yüksekliği, oksijen satürasyonu (SpO2), akciğerde ral, wheezing, solunum sıkıntısı, influenza ve RSV test sonuçları, oseltamivir kullanımı, posteroanterior akciğer grafisi (PA akciğer grafisi) çekilmesi ve antibiyotik reçetelenme durumu elektronik tıbbi kayıtlardan elde edildi. Kategorik değişkenler ki-kare veya Fisher exact testi ile, antibiyotik reçetelenmesi ile ilişkili bağımsız değişkenler ise çok değişkenli binary lojistik regresyon analizi ile değerlendirildi.

Bulgular: Dahil edilen 240 hastanın %52,1'i kız, %47,9'u erkekti. Hastaların %59,2'sinde ateş yüksekliği, %53,8'inde solunum sıkıntısı, %9,6'sında dinlemekle ral ve %10,4'ünde wheezing saptandı. RSV pozitifliği %12,9, influenza pozitifliği %27,5 olarak bulundu. Antibiyotik reçetelenme oranı %52,9, oseltamivir kullanımı %27,9 ve PA akciğer grafisi çekilme oranı %40,0 idi. İnfluenza pozitif hastalarda antibiyotik kullanımı, influenza negatif hastalara göre anlamlı olarak daha düşüktü (p<0,001;[odds ratio, OR]: 0,087; %95 güven aralığı [GA]: 0,041–0,183). RSV pozitifliği ile antibiyotik kullanımı arasında anlamlı ilişki saptanmadı (p=0,166). Çok değişkenli lojistik regresyon analizinde ateş (OR: 7,26; %95 GA: 3,13–16,82; p<0,001) ve solunum sıkıntısı (OR: 7,76; %95 GA: 3,44–17,52; p<0,001) antibiyotik reçetelenmesi ile bağımsız olarak ilişkiliydi. İnfluenza pozitifliği ise antibiyotik kullanımında belirgin azalma ile ilişkili bulundu (OR: 0,014; %95 GA: 0,004–0,047; p<0,001). RSV pozitifliği bağımsız belirleyici değildi.

Sonuç: Kış döneminde çocuk acil serviste hızlı viral tanı testleri antibiyotik reçetelenmesini etkileyebilmektedir. Bu etkinin özellikle influenza pozitif olgularda belirgin olduğu, antibiyotik kararının ise daha çok ateş ve solunum sıkıntısı gibi klinik şiddet göstergeleri ile ilişkili olduğu görüldü. RSV pozitif hastalarda antibiyotik kullanımının sayısal olarak daha yüksek bulunması, bu grubun daha küçük yaşta olması ve klinik yaklaşım farklılıkları ile ilişkili olabilir. Hızlı viral tanı testleri, çocuk acilde daha rasyonel antibiyotik kullanımını destekleyebilir.

Sözel Bildiri

TAM DIŞSIZ BIREYLERDE TOTAL PROTEZ REHABILITASYONUNUN ANATOMIK VE FONKSIYONEL ETKILERI: GÜNCEL LITERATÜR DERLEMESI

Aliye Berna SAĞER[1], Hanife ERTÜRK[2], Mehmet KARAGÜLLE[3], Menekşe CENGİZ[4], L. Bikem SÜZEN[5]

[1] Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Diş Hekimliği Bölümü- aliye.sager@std.antalya.edu.tr

[2]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- hanife.erturk@antalya.edu.tr

[3]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- mehmet.karagulle@antalya.edu.tr

[4]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- menekse.cengiz@antalya.edu.tr

[5]Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü- bsuzen@antalya.edu.tr

ÖZET

Tam dişsizlik (total edentulizm), özellikle geriatrik popülasyonda yaygın izlenen, stomatognatik sistemi ve yaşam kalitesini doğrudan etkileyen sistemik bir sağlık sorunudur. Total protez rehabilitasyonu; oklüzyonun, estetiğin ve fonasyonun restorasyonunun ötesinde, kranio-servikal mekaniği ve üst solunum yolu patensini de içine alan kompleks bir biyomekanik süreci kapsamaktadır. Bu derlemenin amacı, total protez kullanımının kraniyofasiyal anatomi, vücut postürü ve fonksiyonel kapasite üzerindeki etkilerini güncel literatür ışığında analiz etmektir. Bu doğrultuda; klinisyenlerin tam dişsiz hastaların rehabilitasyonu hakkında yeni bir bakış açısı sunmayı ve bu alandaki klinik bilgi birikimini artırmayı hedeflemektedir. Bu çalışmada; "Total Protez", "Tam Dişsizlik", "Sefalometri", "Kranio-servikal Postür" ve "Obstrüktif Uyku Apnesi" anahtar kelimeleri temel alınarak; PubMed, Google Scholar ve DergiPark veri tabanları taranmıştır. Son altı yıl içerisinde hem İngilizce hem de Türkçe dillerinde yayımlanmış makaleler titizlikle incelenmiştir. Total protez rehabilitasyonunun başarısı; dikey boyutun restorasyonu ile birlikte anatomik referans noktalarındaki değişimlere, kranio-servikal dizilime ve faringeal hava yolu hacmindeki hacimsel farklılıklara doğrudan bağlıdır. Literatürdeki güncel veriler, total protezlerin özellikle orofaringeal lümen boyutlarını stabilize ederek pulmoner fonksiyonları iyileştirdiğini; başın ekstansiyon açısı ve servikal lordoz üzerinde modifiye edici bir rol oynadığını göstermektedir. Bu etkilerin bireylerin iskeletsel tipolojisine göre değişkenlik göstermesinden dolayı, protetik tedavide "kişiye özel biyomekanik planlama" kritik öneme sahiptir. Sonuç olarak; total protez rehabilitasyonu, sadece dental bir restorasyon değil, kraniyofasiyal dengeyi ve solunum mekaniğini optimize eden bütüncül bir medikal müdahaledir.

Anahtar Kelimeler: Total Protez, Tam Dişsizlik, Sefalometri, Kranio-servikal Postür, Obstrüktif Uyku Apnesi.

Sözel Bildiri

PARAMEDİAN ALIN FLEBİNİN YÜZ BÖLGESİ TÜMÖRLERİNİN REKONSTRÜKSİYONUNDAKİ YERİ

Gökhan KESKİN*
**Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, gokhaankeskiin07@gmail.com*

ÖZET

Yüz bölgesi deri tümörleri, özellikle bazal hücreli karsinom ve skuamöz hücreli karsinom, baş ve boyun bölgesinde en sık görülen maligniteler arasında yer almakta ve cerrahi rezeksiyon sonrasında oluşan doku defektlerinin uygun şekilde rekonstrüksiyonu fonksiyonel ve estetik açıdan büyük önem taşımaktadır. Nazal ve perinasal bölge, kompleks üç boyutlu anatomisi ve estetik alt birimleri nedeniyle rekonstrüksiyon açısından en zor alanlardan biridir. Bu nedenle geniş veya çok katlı defektlerin onarımında güvenilir ve doku uyumu yüksek rekonstrüksiyon yöntemlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Paramedian alın flebi, supratroklear arter tabanlı aksiyal bir flep olup özellikle nazal rekonstrüksiyonda en güvenilir ve sık kullanılan lokal fleplerden biridir. Yüksek vasküler güvenilirliği, geniş mobilite kapasitesi, nazal cilt ile uyumlu renk ve doku kalınlığı sağlaması gibi avantajları nedeniyle yüz bölgesi tümörlerinin cerrahi tedavisi sonrasında oluşan defektlerin onarımında önemli bir rekonstrüksiyon seçeneği olarak kabul edilmektedir. Özellikle nazal tip, ala, dorsum ve kolumella gibi estetik alt birimlerde oluşan geniş veya tam kat defektlerin rekonstrüksiyonunda paramedian alın flebi başarılı fonksiyonel ve kozmetik sonuçlar sunmaktadır. Literatürde paramedian alın flebinin düşük komplikasyon oranları, yüksek flep yaşama oranı ve uzun dönem estetik başarısı nedeniyle nazal rekonstrüksiyonun "altın standart" yöntemlerinden biri olduğu bildirilmektedir. Bununla birlikte, flebin kalınlığı, donor saha skarı ve çok aşamalı cerrahi gereksinimi yöntemin bazı sınırlamaları arasında yer almaktadır. Sonuç olarak paramedian alın flebi, yüz bölgesi özellikle nazal tümör rezeksiyonları sonrası oluşan geniş ve kompleks defektlerin rekonstrüksiyonunda güvenilir, fonksiyonel ve estetik açıdan başarılı sonuçlar sağlayan önemli bir rekonstrüksiyon yöntemidir. Bu derlemenin amacı paramedian alın flebinin yüz bölgesi tümörlerinin rekonstrüksiyonundaki yerini güncel literatür ile göstermektir.

Anahtar Kelimeler: Paramedian alın flebi, nazal rekonstrüksiyon, yüz tümörleri, rekonstrüktif cerrahi, supratroklear arter.

Sözel Bildiri

PREVALENCE OF THE HIGH-RISK ST131 CLONE AND ITS ASSOCIATION WITH CTX-M GENES AMONG FLUOROQUINOLONE-RESISTANT CLINICAL *ESCHERICHIA COLI* ISOLATES

Erva Rakici*, Mustafa Ozcan, Osman Birol Ozgumus***

** Recep Tayyip Erdogan University, Faculty of Medicine, Department of Medical Microbiology, Rize, Turkey, erva.esmer@erdogan.edu.tr, ozgumus.ob@erdogan.edu.tr*

***Dogubeyazit State Hospital, Microbiology Laboratory, Agri, Turkey, mustafaozcan372016@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Fluoroquinolone resistance in *Escherichia coli* is closely associated with the global dissemination of high-risk clones, particularly sequence type 131 (ST131). **Aim:** This study aimed to determine the prevalence of the ST131 clone and its H30-Rx subclone among clinical *E. coli* isolates and to evaluate their association with the presence of CTX-M genes.

Methods: A total of 90 non-duplicate clinical *E. coli* isolates obtained from a tertiary care hospital in Turkey were included in the study. Fluoroquinolone resistance was assessed by ciprofloxacin and pefloxacin susceptibility testing. The presence of ST131, H30-Rx, and blaCTX-M genes was investigated by polymerase chain reaction. **Results:** Ciprofloxacin resistance was detected in 35/90 (38.9%) isolates. The ST131 clone was identified in 10/90 (11.1%) isolates overall and was significantly more frequent among ciprofloxacin-resistant isolates than among susceptible isolates (25.7% vs 1.8%, $p<0.001$). The H30-Rx subclone was also more common in the resistant group (14.3% vs 1.8%, $p=0.031$). CTX-M genes were detected in 31/90 (34.4%) isolates and were significantly associated with ciprofloxacin resistance (65.7% vs 14.5%, $p<0.001$). Among CTX-M-positive isolates (n=31), group 1 predominated (87.1%), followed by group 2 (41.9%) and group 9 (6.5%); group 1+2 co-detection occurred in 38.7%, and 6.5% of isolates remained untypeable by the tested group-specific assays.

Discussion and Conclusion: The ST131 clone, particularly the H30-Rx subclone, was markedly enriched among fluoroquinolone-resistant clinical *E. coli* isolates. The co-occurrence of ST131 and CTX-M genes suggests that this high-risk lineage plays an important role in local epidemiology and highlights the need for continuous molecular surveillance to guide empirical therapy and infection control strategies.

Keywords: *Escherichia coli*, ST131, H30-Rx, fluoroquinolone resistance, ciprofloxacin, CTX-M

Sözel Bildiri

PERİNATAL VE POSTNATAL KOMPLİKASYONLARIN YÖNETİMİNDE PERİNATOLOJİ HEMŞİRELİĞİNİN ROLÜ

Hatice ÖZTEKİN*, Nurdan ÇETİN KAÇAN**

**Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Perinatoloji Ünitesi, Antalya, Türkiye, aicedeniz@gmail.com*

***Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Perinatoloji Ünitesi, Antalya, Türkiye, ncetinkacan@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Anne ve bebek ölüm hızları, toplumların gelişmişlik düzeyini ve sağlık sisteminin niteliğini belirleyen temel göstergelerdir. Riskli gebeliklerin yönetiminde perinatoloji hemşireliğinin sunduğu nitelikli bakım, komplikasyonların erken tanılanması ve önlenmesinde kritik bir role sahiptir.

Amaç: Bu çalışma, üçüncü basamak bir merkezde takip edilen yüksek riskli gebelerde, kanıta dayalı hemşirelik bakımının perinatal ve postnatal komplikasyonlar üzerindeki etkisini ve klinik sonuçlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu çalışma, 2025 yılında Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Perinatoloji Kliniği'nde gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında fetal girişimsel işlem (n=202) uygulanan ve yüksek riskli gebelik (plasenta previa, preeklampsi, maternal kronik hastalıklar vb.) tanısıyla takip edilen (n=1100) toplam 1302 hasta hemşirelik bakım süreçleri ve klinik çıktılar açısından gözlemlenmiştir.

Bulgular: Fetal girişimsel işlemlerin %98,5'i (n=199) komplikasyonsuz tamamlanmıştır. İşlem sonrası gelişen erken komplikasyon oranı %1,5 (n=3) olarak saptanmış; bu olguların birinde gebelik sağlıklı devam ederken, anomalili iki fetüste intrauterin exitus izlenmiştir. Yüksek riskli fetal kan transfüzyonu uygulanan 8 vakanın tamamında, perinatoloji hemşireliğinin titiz yönetim ve takibi eşliğinde komplikasyonsuz süreç yönetilmiş ve sağlıklı doğumlar gerçekleştirilmiştir. Klinik takibi yapılan 1100 hastadan 3'ünde (%0,27) çoklu maternal patolojiler nedeniyle postpartum exitus gerçekleşmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Perinatoloji hemşireliği; invaziv girişimlerde sterilizasyonun korunması, numune yönetimi ve hastanın psikofiziksel hazırlığının yanı sıra, yatan hasta takibinde detaylı anamnez ve vital/laboratuvar bulguların titiz yönetimi ile komplikasyonları minimize etmektedir. Uluslararası örneklerde (ABD, Kanada vb.) olduğu gibi ülkemizde de perinatoloji hemşireliğinin uzmanlık düzeyinde yapılandırılması ve standart uygulama rehberlerinin oluşturulması, maternal ve fetal sağlığın geliştirilmesinde elzemdir.

Anahtar Kelimeler: Perinatoloji hemşireliği, Yüksek riskli gebelik, Fetal girişimsel işlemler, Maternal mortalite, Hemşirelik bakımı

Sözel Bildiri

URBAN ENVIRONMENTS AND CHILD DEVELOPMENT: INSIGHTS FROM PUBLIC HEALTH AND URBAN PLANNING RESEARCH

Neşe AYDIN*

** Süleyman Demirel University, Fculty of Architecture, Department of City and Regional Planning, Isparta, Türkiye, neseaydin@sdu.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Rapid urbanization has transformed the environments in which children grow, with increasing evidence suggesting that urban settings play a critical role in shaping child development outcomes. Urban environments encompass a wide range of physical, social, and environmental factors, including access to green spaces, exposure to air pollution, traffic density, and neighborhood safety. These factors may influence children's cognitive, physical, social, and emotional development.

Aim: The aim of this study is to synthesize existing evidence on how urban environments influence child development and to identify key urban factors that support or hinder healthy developmental outcomes.

Methods: This study is designed as a narrative literature review. Relevant peer-reviewed articles published in urban health, public health, and urban planning fields were systematically searched and analyzed. Studies examining the relationship between urban environmental characteristics (e.g., green space, air pollution, built density, and mobility conditions) and child development outcomes (cognitive, physical, and socio-emotional) were included. The findings were categorized thematically.

Results: The review indicates that access to green and natural environments is consistently associated with improved cognitive function, attention restoration, and mental well-being in children. Conversely, exposure to air pollution and traffic-related factors is linked to adverse respiratory and cognitive outcomes. Urban form characteristics such as walkability and availability of safe play spaces were found to support physical activity and social interaction, contributing positively to overall development. Social environment factors, including neighborhood cohesion and perceived safety, also emerged as significant determinants.

Discussion and Conclusion: Urban environments significantly shape multiple dimensions of child development. The findings highlight the importance of integrating child-centered perspectives into urban planning and policy-making processes. Designing healthier, safer, and more inclusive urban environments can contribute to better developmental outcomes and long-term well-being for children.

Anahtar Kelimeler: Child development, Urban environment, Urban health, Built environment, Children's well-being

Sözel Bildiri

İNEK SÜTÜ PROTEINI ALERJISINDE BITKISEL İÇECEK ALTERNATIFLERININ BESIN ÖGESI İÇERIKLERI, EKONOMIK MALIYET VE ÇEVRESEL AYAK İZI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Menşure Nur Çelik*

** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Samsun, Türkiye, mensurenur.celik@omu.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışma, İnek Sütü Proteini Alerjisi (İSPA) yönetiminde inek sütü yerine kullanılan bitkisel içeceklerin besin ögesi içerikleri, ekonomik maliyetleri ve çevresel ayak izlerini (karbon ve su), inek sütü ile karşılaştırmalı olarak analiz etmek amacıyla planlanmıştır. Çalışmada, Türkiye pazarındaki iki büyük zincir marketten elde edilen, 4 farklı markaya ait tam yağlı inek sütü, 5 farklı markanın toplam 24 bitkisel alternatiflerinin (yulaf, badem, fındık, hindistan cevizi) etiket verileri, fiyatları ve çevresel etkileri belirlenmiştir. Ürünlerin 1 litrelik çevresel yükleri hammadde oranları üzerinden modellenmiş; ardından 1 gram protein başına düşen çevresel maliyetler hesaplanmıştır. Süt türleri arasında enerji, protein, yağ, doymuş yağ ve karbonhidrat içerikleri açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,01$). En yüksek enerji ve protein içeriği inek sütünde (58,5±1,3 kkal; 3,0±0,1 g) belirlenirken, bitki bazlı içecekler arasında protein içeriği en yüksek olan grubun fındık bazlı içecekler (1,1±0,5 g) olduğu saptanmıştır. Karbonhidrat içeriği ise en yüksek yulaf bazlı içecekler (6,2±1,6 g) olarak belirlenmiştir. Mikro besin ögeleri incelendiğinde bitkisel içecekler arasında E vitamini açısından anlamlı bir farklılık saptanmış ($p=0,043$) ve en yüksek içerik badem bazlı içeceklerde (1,3±0,9 mg) bulunmuştur. Kalsiyum, B12, B2 ve D vitamini açısından ise bu içecekler arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$). İnek sütü hem litre başına (62,50±14,19 TL/L) hem de gram protein başına (20,66±4,71 TL/g) en düşük maliyete sahipken; düşük protein yoğunlukları nedeniyle bitki bazlı içecekler, 164,77±36,32 TL/g ile 195,50±34,85 TL/g arasında değişen ($p<0,05$) önemli ölçüde daha yüksek protein maliyetleri göstermiştir. İnek sütü litre başına en yüksek karbon ayak izine (1,29 kg CO_2 eşdeğeri/L) sahipken, bitki bazlı içecekler önemli ölçüde daha düşük değerler gösterdi. Bununla birlikte, protein başına değerlendirildiğinde farklılıklar daha az belirgin hale geldi. Benzer şekilde, inek sütü litre başına en yüksek toplam su ayak izine (1020 L/L) sahipken, bitki bazlı içecekler daha düşük değerlere sahipti; ancak protein bazlı karşılaştırmalar, özellikle hindistan cevizi ve badem içecekleri olmak üzere bazı bitki bazlı içecekler için daha yüksek su ayak izleri gösterdi. Sonuç olarak, İSPA eliminasyon diyetlerinde inek sütünün doğrudan bir alternatifi bulunmamaktadır. Bitkisel alternatiflerin düşük protein yoğunluğu ve yüksek birim protein maliyeti, bu içeceklerin inek sütünün yerini tutabilmesi için uygun fortifikasyon ve özel dikkat gerektiren bir diyet planlamasını gerektirmektedir. Sürdürülebilirlik sadece düşük karbon salınımı ile değil aynı zamanda besinsel verimlilik ve ekonomik ulaşılabilirlik ile birlikte değerlendirilmeli, klinik pratikte seçimler bu bütüncül bakış açısıyla yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bitki Bazlı İçecekler, İnek Sütü Proteini Alerjisi, Karbon Ayak İzi, Su Ayak İzi, Sürdürülebilir Beslenme

Sözel Bildiri

BRUKSIZM: SADECE BIR DIŞ SIKMA MIDIR?

Aliye Berna SAĞER[1], Menekşe CENGİZ[2], Hanife ERTÜRK[3], Mehmet KARAGÜLLE[4], L. Bikem SÜZEN[5]

[1] Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Diş Hekimliği Bölümü- aliye.sager@std.antalya.edu.tr
[2]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- menekse.cengiz@antalya.edu.tr
[3]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- hanife.erturk@antalya.edu.tr
[4]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- mehmet.karagulle@antalya.edu.tr
[5]Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü- bsuzen@antalya.edu.tr

ÖZET

Bruksizm; merkezi sinir sistemi tarafından düzenlenen, çiğneme kaslarının tekrarlayıcı ve istemsiz motor aktivite spektrumu olarak tanımlanan parafonksiyonel bir çene aktivitesidir. Uluslararası konsensüslere göre bu aktivite; dişlerin sıkılması, gıcırdatılması ile mandibulun itilmesi veya kenetlenmesi ile karakterizedir. Bruksizm, sergilediği sirkadiyen fenotipe göre Uyku (Noktürnal) ve Uyanıklık (Diyürnal) Bruksizmi olmak üzere iki ana grupta sınıflandırılmaktadır. Bu derlemenin amacı, Bruksizm üzerine güncel literatür verilerini sentezleyerek klinik yaklaşımlara katkı sağlamaktır. Çalışma kapsamında; "Diş Hekimliği", "Bruksizm", "Uyku Bruksizmi", "Temporomandibular Disfonksiyon" ve "Terapi" anahtar kelimeleri kullanılarak; PubMed, Google Akademik ve DergiPark veri tabanları taranmıştır. Son iki yıl içerisinde İngilizce ve Türkçe dillerinde yayımlanmış olan güncel literatür verileri analiz edilmiştir. Bruksizmin teşhisinde; hasta beyanı (öz bildirim), klinik muayene bulguları ve enstrümantal (polisomnografi, elektromiyografi vb.) değerlendirmelerden yararlanılmaktadır. Uyku bruksizmi, uyku esnasında ritmik (fazik) veya aritmik (tonik) çiğneme kası aktivitesi ile karakterizedir. Uyanıklık bruksizminde ise genellikle çene kenetleme eylemine dair bir farkındalık söz konusudur. Klinik tabloda uyku ve uyanıklık bruksizminin ayırıcı tanısının yapılması, tedavi stratejisinin belirlenmesi açısından kritik öneme sahiptir. Bu süreçte hasta anamnezi, klinik belirtiler ve uyku partnerinden alınan bilgiler tanısal süreci desteklemektedir. Bruksizmin dental, periodontal ve temporomandibular yapılar üzerindeki olumsuz etkilerini minimalize etmek amacıyla çeşitli tedavi protokolleri mevcuttur; ancak "altın standart" kabul edilen tek bir yöntem bulunmamaktadır. Bruksizm yönetiminde tüm hastalar için geçerli evrensel bir tedavi şeması yoktur. Güncel yaklaşımlar, hastanın spesifik semptomlarına göre özelleştirilmiş, farklı disiplinlerin (fizyoterapi, psikoloji ve diş hekimliği) iş birliği içinde olduğu multidisipliner modelleri işaret etmektedir. Tedavi etkinliklerinin uzun dönemli takibi ve prognostik değerlendirmeler için daha geniş kapsamlı klinik araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu derlemenin, diş hekimliği alanında çalışan hekimlere Bruksizm hakkında yeni bir bakış açısı sunacağı ve bu alandaki bilgi birikimlerini artıracağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diş Hekimliği, Bruksizm, Uyku Bruksizmi, Temporomandibular Disfonksiyon, Terapi.

Poster Bildiri

RAPD-PCR PRIMERS USED FOR GENOTYPING IN *LACTOCOCCUS* SPECIES: A REVIEW

Zeynep Sude TEPE*, Nil UZUN*, Tuğba TEKER*

** Istanbul Atlas University, Faculty of Engineering and Natural Sciences, Department of Molecular Biology and Genetics, Istanbul,Türkiye, 210505013@st.atlas.edu.tr (ZST), 210505002@st.atlas.edu.tr (NU), tugba.teker@atlas.edu.tr (TT)*

ABSTRACT

Lactococcosis is a systemic and hyperacute infection characterized by widespread hemorrhages, leading to high mortality in fish and causing significant economic losses in the aquaculture industry. Although the primary causative agent of the disease is *Lactococcus garvieae*, recent reports identifying *L. petauri* a genetically closely related species capable of eliciting similar clinical signs as a causative agent have made it important to accurately distinguish between these two species. Since their morphological, biochemical, and phenotypic characteristics are highly similar, classical diagnostic methods are insufficient for distinguishing between these two species. Furthermore, due to their high genetic homology, polymerase chain reaction (PCR) analyses based on ribosomal gene regions also lead to misidentification. Consequently, the development of more specific and reliable molecular methods has become necessary to differentiate between highly similar strains. Molecular typing studies that aim to reveal the genetic differences of bacterial strains play an important role in determining the phylogenetic relationships of species. The Random Amplified Polymorphic DNA (RAPD)-PCR method enables the identification of genetic variations among *Lactococcus* species. In this study, RAPD-PCR studies conducted for the genotyping of *Lactococcus* spp. were compiled. The study aims to contribute to the identification of potential RAPD primers that can be used in genotyping studies of the genetically closely related species *L.garvieae* and *L. petauri*. In future studies, sequencing of species-specific DNA bands obtained using the identified RAPD primers could provide a basis for the development of potential sequence characterized amplified region markers.

Keywords: *Lactococcus garvieae*, *L. petauri*, Molecular typing, RAPD, Genetic variation

Sözel Bildiri

ONKOLOJİ EĞİTİM BİRİMİNİN KURULMASININ HASTA EĞİTİM SÜRECİNE KATKISI

Sevgi Sultan AKPINAR*, Naile BAYRAM, Saadet CAN***, Gülcan KATI******

**Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kemoterapi Eğitim Birimi, Antalya, Türkiye, ssakpnr.07.06@gmail.com*

***Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kemoterapi Eğitim Birimi, Antalya, Türkiye, bayram.naile@gmail.com*

****Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Antalya, Kemoterapi Eğitim Birimi, Türkiye, scan99.sc@gmail.com*

*****Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürlüğü, Antalya, Türkiye, gulcankati@hotmail.com*

ÖZET

Giriş: Onkoloji hastalarında tedavi sürecinin kompleks yapısı, hastaların tedaviye uyumunu ve yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir. Bu süreçte sistematik ve profesyonel bir hasta eğitimi, onkoloji hemşireliğinin temel sorumlulukları ve bakımın kalitesi açısından kritik bir bileşendir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hastanemizde kurulan Onkoloji Eğitim Biriminin hasta eğitim süreçlerine ve mükerrer başvuru oranlarına olan katkısının değerlendirilmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve retrospektif tipteki bu çalışma, Nisan 2025 - Ocak 2026 tarihleri arasında Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Onkoloji Eğitim Birimi'nde yürütülmüştür. Çalışma kapsamında, yapılandırılmamış eğitimlerin verildiği ilk ayın ardından, ihtiyaçlar doğrultusunda oluşturulan yapılandırılmış eğitim planı (hastalık süreci, kemoterapi yan etkileri, ilaç yönetimi, beslenme, enfeksiyon kontrolü ve evde bakım) çerçevesinde verilen eğitimler ve hasta kayıtları incelenmiştir.

Bulgular: Onkoloji Eğitim Birimi'nin kuruluşuyla birlikte on aylık süreçte toplam 1032 hastaya eğitim verilmiştir. Katılımcıların %62'si kadın, %38'i erkek olup yaş ortalaması 59,8±SD'dir. Yapılandırılmış eğitim modeline geçilmesiyle birlikte, hastaların aynı konular için tekrar eğitime başvurma oranlarında anlamlı bir düşüş saptanmıştır. Uygulamanın ilk ayına oranla sekizinci ayın sonunda, eğitim içeriğine dair mükerrer başvuru ve rehberlik ihtiyacının % 98,18 oranında azaldığı ve hasta uyumunun arttığı gözlemlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Onkoloji Eğitim Birimi bünyesinde yürütülen yapılandırılmış eğitim faaliyetleri, hasta eğitiminde standardizasyonu sağlamış ve bilgi eksikliğine bağlı tekrar başvuruları önemli ölçüde azaltmıştır. Onkoloji bakım süreçlerinde multidisipliner bir yaklaşımla eğitim birimlerinin yaygınlaştırılması, hemşirelik bakım kalitesini ve hasta güvenliğini artıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Onkoloji hemşireliği, Hasta eğitimi, Eğitim birimi

Poster Bildiri

BESİN İÇERİĞİ ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ VE RAF ÖMRÜ UZATILMIŞ FERMENTE SÜT ÜRÜNÜ GELİŞTİRİLMESİ

Gamze ELMAS ÇETİN*, Şükrü Alper DAŞKAYA* ,Gülsüm Aybike AKSU*, Ayşe SİNAN*

** Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San.Tic.A.Ş.*

gamze.elmas@yorukoglusut.com.tr, a.daskaya@yorukoglusut.com.tr, aybike.aksu@yorukoglusut.com.tr , ayse.sinan@yorukoglusut.com.tr

ÖZET

Giriş: Fonksiyonel gıdalara olan talebin artması, besin değeri yüksek ürünlerin geliştirilmesini ön plana çıkarmıştır. Fermente süt ürünleri bu alanda önemli bir yer tutarken, Türkiye'de yaygın olarak tüketilen ayran fonksiyonel bileşenlerle zenginleştirilerek geliştirilebilecek bir üründür. Özellikle inülin gibi prebiyotikler, bağırsak sağlığını desteklemesinin yanı sıra ürünün kıvam ve ağız hissi üzerinde olumlu etkiler sağlamaktadır. Bununla birlikte, vitamin ve mineral ilavesiyle birlikte bu bileşenlerin ürün stabilitesi ve raf ömrü üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışmada, geleneksel bir fermente süt ürünü olan ayranın fonksiyonel özelliklerinin geliştirilmesi ve raf ömrünün uzatılması hedeflenmiştir.Yöntem:Çalışma kapsamında, D, B2 ve B12 vitaminleri ile kalsiyum, magnezyum ve çinko mineralleri ile zenginleştirilmiş süt karışımlarına prebiyotik bileşenler (%1 inülin ve %1 galaktooligosakkarit) ilave edilerek iki farklı fonksiyonel ayran formülasyonu geliştirilmiştir. Ürünler, raf ömrünü artırmak amacıyla 93°C'de 1 dakika süreyle ısıl işleme tabi tutulmuştur.

Bulgular: İnülin ilaveli formülasyonun kıvam açısından daha yoğun olduğu, ağızda daha belirgin bir dolgunluk hissi oluşturduğu ve tat profilinin daha tatlı ile yağlımsı karakter gösterdiği belirlenmiştir. Bu özelliklerin, ürünün tüketici beğenisini artırdığı gözlemlenmiştir. Her iki formülasyon da 180 gün boyunca duyusal açıdan kabul edilebilirliğini korumuştur. Fizikokimyasal analizler, her iki üründe de pH değişiminin %5'in altında kaldığını ve ürün stabilitesinin sürdürüldüğünü ortaya koymuştur. Vitamin analiz sonuçlarına göre D vitamininin büyük ölçüde stabil kaldığı (<%5 kayıp), buna karşılık B12 ve B2 vitaminlerinde azalma meydana geldiği tespit edilmiştir. Mineral bileşimde ise herhangi bir önemli kayıp ya da çökelme gözlenmemiştir. Mikrobiyolojik analizler, raf ömrü boyunca ürünlerin güvenli olduğunu ve patojen mikroorganizma gelişiminin gerçekleşmediğini göstermiştir.

Sonuç: Elde edilen bulgular, prebiyotik, vitamin ve mineral ile zenginleştirilmiş fonksiyonel ayran üretiminin başarılı bir şekilde gerçekleştirilebileceğini ve uygulanan ısıl işlem sayesinde ürünün raf ömrünün 6 aya kadar uzatılabileceğini ortaya koymaktadır. Geliştirilen bu ürünün, fonksiyonel gıda pazarında yüksek katma değerli ve yenilikçi bir alternatif oluşturma potansiyeline sahip olduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Ayran, fonksiyonel gıda, prebiyotik, raf ömrü

Sözel Bildiri

BİR EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİNDE İSTENMEYEN OLAY BİLDİRİM SİSTEMİNE İLİŞKİN ÇALIŞAN GÖRÜŞLERİ

Hatice ÇALIK KOYAK*, İlknur ALP, Sibel ALPARSLAN*****

** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kalite Direktörlüğü, Antalya, Türkiye, haticecalik07@hotmail.com*

***Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürlüğü, Antalya, Türkiye, ilknur.alp@saglik.gov.tr*

**** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürlüğü, Antalya, Türkiye, sibelakpinar@hotmail.com*

ÖZET

Giriş: Sağlık hizmetlerinin sunumu sırasında hasta ve çalışan güvenliğinin sağlanması, sağlık sistemlerinin en önemli öncelikleri arasındadır. Bu nedenle sağlık kuruluşlarında meydana gelen hataların belirlenmesi, raporlanması ve analiz edilmesi için hastanelerde İstenmeyen Olay Bildirim Sistemleri kurulmuştur.

Amaç: Bu çalışma; bir eğitim araştırma hastanesinde kullanılmakta olan İstenmeyen Olay Bildirim Sistemi ile ilgili çalışanların görüş ve önerilerinin değerlendirilmesi ve sistemin geliştirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu çalışma Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 2021 ve 2025 yılları arasında doldurulan İstenmeyen Olay Bildirim Sistemi Değerlendirme anketi verileri kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini hastane çalışanları; örneklemini ise anketi doldurmayı kabul ederek çalışmaya katılan ve anketi dolduran gönüllü kişiler oluşturmuştur. Anketi dolduran ve çalışmaya katılan 203 kişi veri bildirimi üzerinden çalışmanın amacı doğrultusunda gerekli analizler Office 2010 Excel programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde sayı ve yüzdelik hesaplama yöntemleri kullanılmıştır.

Bulgular: Ankete katılan 203 kişinin meslek bazında dağılımına bakıldığı zaman en yüksek oranda hemşire grubunun olduğu; en az katılım sağlayan grubun ise teknik personel unvanına sahip kişiler olduğu görülmüştür. İstenmeyen olay bildirim sistemi değerlendirme anketine katılan 203 kişiden n=158'inin (%78) sistem hakkında bilgisi olduğunu söyleyerek evet cevabını, n=31'inin (%15) sistem hakkında bilgisi olmadığını söyleyerek hayır cevabını, n=14 'ünün (%7) de sistem hakkında biraz bilgisi olduğunu söyleyerek kısmen cevabını verdikleri görülmüştür. Çalışmaya katılan 203 kişiden n=78'inin (%38) İstenmeyen bir olay ile karşılaştıklarında olay bildirim sistemine bildirimde bulundukları bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Çalışanların hasta ve çalışan güvenliğini tehdit eden gerçekleşen ya da ramak kala olan olayların istenmeyen olay bildirim sistemi kapsamında bildirilmesi gerektiğini bildikleri; ancak bazı çalışanların açığa çıkma endişesi vb. nedenlerle bildirim yapmaktan çekindikleri tespit edilmiştir. Olay bildiriminde çekincesi olan çalışanların çekincelerinin giderilmesi için kişiler üzerine değil, olay üzerine odaklanma sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: İstenmeyen olay bildirimi, Hasta güvenliği, Çalışan güvenliği,

Sözel Bildiri

BIOLOGICAL ACTIVITIES OF IMIDAZOLE-DERIVED PLATINUM(II) COMPLEXES

Jamila Ayyad*, Büşra Nur Sabah*, Leyla Açık *, Semra Utku **, Özge Eryiğit, Emre Canpolat****

** Gazi University, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Department of Biology, Ankara, Türkiye, jamilah.ayyad@gmail.com , busranurseker@gazi.edu.tr, leylaacik@gazi.edu.tr*

***Mersin University, Faculty of Pharmacy Department of Pharmaceutical Chemistry, Mersin, Türkiye, utkusemra@mersin.edu.tr , omdn33@gmail.com , ecanbolat@hotmail.com*

ABSTRACT

Background: The increasing incidence of cancer and the rapid rise of antimicrobial resistance have highlighted the limitations of conventional chemotherapeutic agents, emphasizing the need for the development of new compounds possessing both antimicrobial and anticancer potential. Platinum-based complexes are widely used in clinical cancer therapy; however, the development of drug resistance and toxic side effects has encouraged researchers to design new derivatives with broader biological activities.

Aim: This study aimed to investigate the antimicrobial activities, DNA–ligand interactions, and Topoisomerase I inhibitory effects of platinum(II) complexes (S1, S2, and S6) containing a 1-substituted imidazole carrier ligand.

Methods: The antimicrobial activities of the synthesized compounds were evaluated against selected bacterial and yeast strains using minimum inhibitory concentration (MIC) and agar diffusion methods. DNA interaction studies were performed using agarose gel electrophoresis with plasmid DNA, and restriction enzyme analysis was conducted to determine whether compound–DNA interactions affected enzymatic cleavage. In addition, the inhibitory effects of the complexes on the Topoisomerase I enzyme were examined.

Results: The tested compounds generally exhibited limited antimicrobial activity within the investigated concentration range. Measurable susceptibility was mainly observed in *Escherichia coli* ATCC 35218, *Staphylococcus aureus* ATCC 25923, and *Candida krusei* ATCC 6258 strains. Among the tested compounds, S1 showed activity at lower concentrations, whereas S6 demonstrated a broader inhibitory profile at higher concentrations against several Gram-positive bacteria and yeast species, including *Bacillus cereus*, *Bacillus subtilis*, *Enterococcus faecalis*, *Enterococcus hirae*, *Candida albicans*, and *Candida krusei*. In contrast, S2 did not exhibit notable antimicrobial activity against the tested microorganisms. DNA interaction studies revealed concentration-dependent effects of the complexes on plasmid DNA. S6 displayed the strongest DNA-modifying activity, followed by S1, while S2 showed minimal interaction. Restriction enzyme analysis indicated that the compound–DNA interactions did not significantly inhibit enzymatic cleavage. In the Topoisomerase I inhibition assay, S2 demonstrated partial inhibitory activity compared with the positive control camptothecin.

Discussion and Conclusion: The findings indicate that platinum–imidazole derivative complexes possess distinct biological interaction profiles. These results may provide valuable insights for future studies aimed at the development of new platinum-based therapeutic agents with potential antimicrobial and anticancer properties.

Acknowledgements: Financial support from the Gazi University Scientific Research Projects Coordination Unit (Project No. FYL-2025-9997) is gratefully acknowledged.

Keywords: Platinum complexes, İmidazole derivatives, Antimicrobial activity, DNA interaction,Topoisomerase inhibition.

Poster Bildiri

BAŞARISIZ REJENERATİF ENDODONTİK TEDAVİ SONRASI MTA APEKSİFİKASYONU: OLGU SUNUMU

Özge ÇİLOĞLU, Behram TUNCEL
Antalya Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Antalya,Türkiye, ozge.ciloglu@antalya.edu.tr

ÖZET

Giriş: Açık apeksli dişlerin endodontik tedavisi, kök gelişiminin durması ve ince dentin duvarları nedeniyle klinisyenler için zorlayıcıdır. Rejeneratif endodontik prosedürler, kök gelişiminin devamını ve doku onarımını hedefleyen güncel bir yaklaşımdır. Ancak, biyolojik cevabın yetersiz kaldığı veya koronal sızıntının oluştuğu durumlarda alternatif tedavi protokollerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu olgu sunumunda, başarısız bir revaskülarizasyon işlemi sonrası MTA apeksifikasyonu ile tedavi edilen bir vaka sunulmaktadır.

Olgu Sunumu: 38 yaşında sistemik sağlıklı erkek hasta, üst sol santral kesici dişinde ağrı ve şişlik şikayetiyle kliniğimize başvurmuştur. Anamnezinde 29 yıl önce travma öyküsü bulunan hastaya, 2018 yılında bir üniversite kliniğinde rejeneratif endodontik tedavi uygulandığı öğrenilmiştir. Klinik ve radyografik muayenede; periapikal lezyon varlığı, tamamlanmamış kök gelişimi ve koronal bölgedeki MTA bariyerinin yapısal bütünlüğünün bozulduğu tespit edilmiştir.

Tedavi Protokolü: Mevcut restorasyon ve sızıntı yapan MTA uzaklaştırılarak kanal dezenfeksiyonu sağlanmıştır. İki hafta süresince kalsiyum hidroksit intra-kanal medikamanı olarak uygulanmış ve semptomların rezolüsyonu sonrası MTA ile apikal tıkama gerçekleştirilmiştir. Dişin koronal desteğinin yetersizliği nedeniyle fiber post yerleştirilerek kompozit rezin restorasyonu tamamlanmıştır.

Sonuç: Tedavi sonrasında hasta asemptomatik hale gelmiş, klinik ve radyografik başarı izlenmiştir. Bu olgu; rejeneratif endodontik girişimlerin başarısız olduğu durumlarda, MTA apeksifikasyonunun ve koronal desteğin artırılmasının öngörülebilir ve başarılı bir kurtarma tedavisi seçeneği olduğunu düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Apeksifikasyon, MTA, Rejeneratif Endodonti

Sözel Bildiri

SERTİFİKA EĞİTİM PROGRAMLARININ HEMŞİRELERİN BİLGİ DÜZEYLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

İlkay KONUŞKANER*, Ayhan DİLEK, Tuğba ŞENOL***, Emine TANDOĞAN******

*Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Eğitim Birimi, Antalya, Türkiye, ilkaybolukbasi@gmail.com

** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Eğitim Birimi, Antalya, Türkiye, ayhandlk0707@hotmail.com

*** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Eğitim Birimi, Antalya, Türkiye, tugbaos2005@gmail.com

****Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürlüğü, Antalya, emi_0779@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Sağlık hizmetlerinde uzmanlaşma, hasta güvenliği ve bakım kalitesinin artırılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Hemşirelerin sertifika programları aracılığıyla güncel bilgilere erişmesi, klinik uygulama becerilerini geliştirmeleri açısından temel bir gerekliliktir.

Amaç: Bu araştırma, farklı branşlarda görev yapan hemşirelerin sertifika eğitimleri sonrası bilgi düzeylerindeki değişimi belirlemek ve bu değişimin çeşitli tanımlayıcı özelliklerle ilişkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikteki bu çalışma, bir eğitim ve araştırma hastanesinde sertifika programına katılan 170 hemşire ile yürütülmüştür. Veriler; Kişisel Bilgi Formu ve sertifika alanlarına özgü Eğitim Bilgi Testleri (Öntest-Sontest) ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Wilcoxon, Kruskal-Wallis, Bonferroni post-hoc ve Spearman korelasyon analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %80,6'sı kadın, %88,2'si lisans mezunudur ve yaş ortalaması 32,73±8,01'dir. Eğitim sonrası genel bilgi puanı ortalaması 57,76'dan 90,26'ya yükselmiş olup, bu artış istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,01$). Sertifika grupları arasında gelişim ivmesi açısından anlamlı fark saptanmış ($p < 0,001$); Yoğun Bakım hemşireleri en yüksek gelişim gösteren grup olurken, Nutrisyon hemşireleri en düşük gelişim oranına sahip olmuştur. Ayrıca yaş ile puan artışı arasında negatif yönlü ($r = -0,287$; $p < 0,001$), mezuniyet yılı ile pozitif yönlü ($r = 0,181$; $p = 0,018$) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. **Tartışma ve Sonuç:** Çalışma sonucunda, sertifika eğitimlerinin tüm branşlarda hemşirelerin bilgi düzeyini anlamlı şekilde artırdığı görülmüştür. Özellikle öntest puanları düşük olan yoğun bakım hemşirelerinin eğitimden sağladığı kazanımın en yüksek düzeyde olması, ihtiyaca yönelik yapılandırılmış eğitimlerin etkinliğini göstermektedir. Yaş ve mezuniyet yılına bağlı olarak genç kuşağın bilgi kazanım oranının daha yüksek olması, eğitim yöntemlerinin farklı kuşakların öğrenme stillerine göre çeşitlendirilmesi gerektiğini düşündürmektedir. Mesleki tecrübenin bilgi artışı üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmaması, gelişimin tecrübeden ziyade güncel eğitimle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sertifika eğitimi, Hemşirelik, Bilgi düzeyi, Mesleki gelişim

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA ZAMAN ALGISI ÜZERİNE ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZİ

Özgün BELEN*, Burak ASLAN**

**Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kütahya, Türkiye, ozgun.belen@ksbu.edu.tr*

***Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kütahya, Türkiye, burak.aslan@ksbu.edu.tr*

ÖZET

Literatürde çocuklarda zaman algısına odaklanan birçok yayın bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı çocuklarda zaman algısı araştırma konusunun bilimsel performansını değerlendirmektir ve bu amaçla bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Analiz için gerekli veriyi toplamak üzere 17.03.2026 tarihinde Scopus veritabanında başlık, özet ve anahtar kelimeleri kapsayan İngilizce anahtar kelimeler ("time perception", "temporal processing" vb. ve "child*") kullanılarak tarama gerçekleştirilmiştir. Tarama sonrasında 2026 yılına ait yayınlar dışlanmış; arama sonuçları basım aşaması nihai statüsünde, İngilizce yazılmış, araştırma ve derleme makaleleri ile sınırlandırılmıştır. Yapılan bu filtrelemeler sonucunda 1753 doküman üzerinden analiz gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda yayınların 1998 yılıyla belirgin biçimde artmaya başladığı, artış eğiliminin 2008'e kadar sürdüğü ve sonrasında daha çok plato eğilimi gösterdiği görülmüştür. En çok yayın üretilen yıl 72 yayın ile 2018 yılı olmuştur. İlgili konuda en üretken araştırmacılar incelendiğinde ilk üç araştırmacının 45 yayınla Droit-Volet S., 14 yayınla Tallal P. ve 13 yayınla Janeslätt, G. olduğu belirlenmiştir. En üretken dergi 57 yayınla *Journal of Experimental Child Psychology* olurken, en çok yayın üreten ülke 614 yayınla Amerika Birleşik Devletleri olmuştur. Yayınlar konunun disiplinler arası yapısını ortaya koyacak biçimde psikoloji (864 yayın), tıp (709 yayın) ve nörobilim (548 yayın) alanlarında yoğunlaşmıştır. Yayınların toplam atıf sayısı 74.715, yayın başına ortalama atıf sayısının 42,62 ve alanın H-İndeksi'nin 124 olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen veriler çocuklarda zaman algısı konusunun araştırmacılar tarafından yoğun bir ilgi ile ele alındığını ve disiplinler arası bir araştırma alanı olarak şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma alanın bilimsel performansını ve alandaki üretkenliği ortaya koyarak gelecekteki çalışmalar için genel bir görünüm sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zaman Algısı, Zaman İşlemleme, Çocuk, Bibliyometrik Analiz

Sözel Bildiri

KEDILERDE GÖRÜLEN KUYRUK ÇEKME YARALANMALARINDA KONSERVATIF VE CERRAHI YAKLAŞIMLAR

Mehmet Nur ÇETİN* Celil ADIGÜZEL**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı, BURDUR, TÜRKİYE*

mncetin@mehmetakif.edu.tr

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı, BURDUR, TÜRKİYE*

adiguzelcelil6@gmail.com

ÖZET

Kuyruk çekme yaralanması kedilerde kuyruğa uygulanan çekme kuvveti nedeniyle sakral ve kaudal vertebraların hasar görmesi sonucu oluşan sıkça karşılaşılan travmatik ve nörolojik bir hastalıktır. Genellikle trafik kazalarının sonucu ya da kedilerin kaçmaya çalışırken kuyruğu iki nesnenin arasına sıkıştığı durumlarda ortaya çıkmaktadır. Travma sonrası kedilerde terminal omurilikteki sinir köklerinde kanama, ödem veya kopma sonucu paraparezi, kuyruk felci gibi nörolojik defisitler görülmektedir. Parasempatik pelvik sinir, hipogastrik ve pudental sinirin hasar görmesi sonucu üriner retansiyon veya inkontinans ve fekal retansiyon ya da inkontinans görülebilmektedir. Tanı için nörolojik muayene, radyografik görüntülemeler, MR görüntülemeleri kullanılmaktadır. Sakral sinirlerinin yaralandığı durumlarda fonksiyonel iyileşme, nöronal patoloji tipine bağlıdır. Sakrokoksigeal yaralanmayı takiben ürinasyon bozukluklarının geliştiği durumlarda, normal ürinasyonun geri kazanılmasına yönelik prognoz büyük ölçüde lezyonun yerleşimine ve tipine bağlıdır. Tedavi konservatif ve cerrahi yöntemleri içermektedir ve prognoza göre farklı tedavi seçenekleri uygulanmaktadır. Başlangıçta idrar çıkışının sağlanması için manuel olarak idrarın elle boşaltılması ya da aralıklı kateterizasyon kullanılabilmektedir. Konservatif tedaviler arasında; düşük sfinkter tonusu nedeniyle kolayca boşaltılabilen kedilerde mesane detrusor kas tonusunu artıran ilaçlardan betanekol kullanılabilmektedir. İdrar çıkışını sağlamak için ayrıca üretral sfinkter tonusunu azaltan ilaçlardan; alfuzosin, prazosin, asepromazin, diazepam ve dantrolen kullanılabilmektedir. Fekal inkontinans yaşayan hastalarda kolay sindirilen bir diyetin verilmesi, aralıklı olarak laktuloz gibi dışkı yumuşatıcıların kullanılması dışkı kıvamını optimal seviyede tutarak dışkılamanın kolaylaştırılmasını sağlamaktadır. Cerrahi olarak yapılan girişimler sakral kırığın tedavi edilmesi, kuyruk amputasyonu ve mesanenin boşalmasını sağlayan prosedürler üzerine kurulmaktadır. Sakral ve sakrokoksigeal kırıklar, spinal kanalın belirgin şekilde daralması veya hastanın sinir kökü basısı kaynaklı ağrı kesiciye yanıt vermeyen şiddetli ağrı içinde olması durumunda cerrahi girişimlerde bulunmalıdır. Travma sonrası kırıklarda kaudal vertebralar arasında büyük boşluk bulunan hastalarda ürinasyon ve defekasyon sırasında kuyruğun kirlenmesi sonucu olası deri enfeksiyonlarını önlemek için kaudektomi operasyonu yapılmaktadır. Mesane yönetimi için cerrahi girişimler arasında sistotomi tüpü yerleştirilmesi ve sfinkter tonusunun arttığı durumlarda fonksiyonel üretral sfinkter kasının genişletilmesi için sfinkterotomi yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kedi, Üriner ve Fekal İnkontinans, Sinir Hasarı, Kuyruk Çekme Yaralanması, Travma

Sözel Bildiri

DOSE-DEPENT UPREGULATION OF NRF2 IN LUNG TISSUE FOLLOWING THIACLOPRID EXPOSURE

Begum Doga Aksu, Dilek Aşcı Çelik
Suleyman Demirel University, Institute of Health Sciences, Department of Medical Biology, Isparta, Turkey, yl2430303001@ogr.sdu.edu.tr, dilekasci@sdu.edu.tr

ABSTRACT

Background: Thiacloprid is a neonicotinoid insecticide widely used in agricultural production. Previous experimental studies have demonstrated that thiacloprid exposure may induce oxidative stress and cellular damage in various tissues. However, its molecular effects on pulmonary antioxidant defense mechanisms remain poorly understood.

Aim: This study aimed to investigate dose-dependent changes in NRF2 gene expression in lung tissue following thiacloprid exposure.

Methods: In this experimental study, mice (Mus musculus) were divided into control and thiacloprid-treated groups (2.5, 5, and 10 mg/kg). Lung tissues were collected, and total RNA was isolated using the TRIzol method. Complementary DNA (cDNA) was synthesized, and NRF2 gene expression levels were evaluated using RT- qPCR analysis.

Results: NRF2 gene expression levels increased in all thiacloprid-treated groups compared to the control. Fold changes were 1.98-, 3.05-, and 3.41-fold in the 2.5, 5, and 10 mg/kg groups, respectively. Statistically significant increases were observed in the 5 and 10 mg/kg groups ($p < 0.05$).

Discussion and Conclusion: The findings indicate that thiacloprid exposure may induce oxidative stress responses in lung tissue, as evidenced by increased NRF2 gene expression. The observed increase, particularly at higher doses, suggests activation of cellular antioxidant defense mechanisms and may be related to the role of NRF2 in the oxidative stress response. These results highlight the potential toxicological impact of thiacloprid on lung tissue and emphasize the need for further studies.

Keywords: Oxidative Stress, Antioxidant Response, Neonicotinoids, Pulmonary Toxicity, RT-qPCR

Poster Bildiri

ULTRAVİYOLE DEDEKTÖR BAĞLI YÜKSEK PERFORMANSLI SIVI KROMATOGRAFİSİ YÖNTEMİYLE FİLM KAPLI TABLETTE BULUNAN LİNAGLİPTİN MİKTARININ TAYİNİ

Cihan DOYRANLI*, Yasemin ŞAHBAZ ÖZER**
**Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Temel Eczacılık Bilimleri Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye, cihandoyranli@trakya.edu.tr*
*** Trakya Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Temel Eczacılık Bilimleri Bölümü, Edirne, Türkiye, yaseminsahbaz@trakya.edu.tr*

ÖZET

Linagliptin, tip 2 diabetes mellitus tedavisinde kullanılan ve dipeptidil peptidaz-4 (DPP-4) inhibitörleri sınıfına ait bir oral antidiyabetik ajandır. İnkretin hormonlarının yıkımını inhibe ederek glukoz bağımlı insülin sekresyonunu artırmakta ve glukagon salınımını azaltmaktadır. Farmasötik preparatlarda etkin madde tayini ve kalite kontrol analizleri için güvenilir, hızlı ve seçici analitik yöntemlerin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Literatürde linagliptinin tayinine yönelik çeşitli yöntemler bulunmakla birlikte, bu yöntemlerin bazıları uzun analiz süreleri ve karmaşık numune hazırlama basamakları gibi dezavantajlar içermektedir. Ayrıca farmakopelerde linagliptin için tanımlanmış resmi bir analiz yönteminin bulunmaması, yeni yöntem geliştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu çalışmada, film kaplı tablet formunda bulunan linagliptinin, üretim sürecinden kaynaklanan safsızlıklar ve başlangıç maddelerinden ayrılarak tayinine olanak sağlayan, hızlı, ekonomik ve güvenilir bir ters faz yüksek performanslı sıvı kromatografisi (HPLC) yöntemi geliştirilmiştir. Analizler C18 kolonda optimize edilmiş kromatografik koşullar altında gerçekleştirilmiş ve linagliptinin potansiyel girişimlerden etkin şekilde ayrılması sağlanmıştır. Seçicilik çalışmaları kapsamında, safsızlıkların eklendiği numunelerde ve ardışık enjeksiyonlarında etkin madde pikine herhangi bir girişim gözlenmemiş ve pik saflığı doğrulanmıştır.

Yöntem, International Council for Harmonisation (ICH) kılavuzlarına uygun olarak valide edilmiştir. Doğrusallık çalışmaları sonucunda yöntemin 0.025–0.075 mg/mL konsantrasyon aralığında doğrusal olduğu ve korelasyon katsayısının (R^2) 1.000 olduğu belirlenmiştir. Doğruluk (geri kazanım) çalışmaları sonucunda ortalama geri kazanım %99.4 olarak bulunmuştur. Kesinlik parametresi kapsamında numune sonuçları arasındaki yüzde bağıl standart sapma (%RSD) değeri %0.2 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen tüm validasyon parametreleri yönteminin kabul kriterlerini karşıladığını göstermiştir.

Sonuç olarak, geliştirilen HPLC yöntemi, linagliptinin film kaplı tablet formunda, proses kaynaklı safsızlıklar ve başlangıç maddelerinden ayrılarak güvenilir ve doğru şekilde miktar tayinine olanak sağlamaktadır. Yöntemin hızlı, tekrarlanabilir ve düşük maliyetli olması, rutin kalite kontrol analizlerinde uygulanabilirliğini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Linagliptin, HPLC, ICH, validasyon, doğrusallık, geri kazanım, film kaplı tablet

Sözel Bildiri

GEBELİKTE GİYİLEBİLİR TEKNOLOJİLERDE KÜRESEL ARAŞTIRMA TRENDLERİ VE ODAK ALANLARI: BİBLİYOMETRİK ANALİZ

Feyzanur GÜLÇELİK *, Hasan DOĞAN **
** Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Antalya, Türkiye, feyzanurgulcelik@gmail.com*
*** Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Antalya, Türkiye, gevindeli@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Giyilebilir teknolojiler, gebelik sürecinde fizyolojik parametrelerin sürekli izlenmesini sağlayan yeni dijital sağlık araçlarıdır. Bu teknolojiler, uzaktan izleme, erken risk belirleme ve kişiselleştirilmiş maternal sağlık bakımını destekleme potansiyelleri nedeniyle giderek artan bir ilgi görmektedir. Bu alandaki araştırma eğilimlerinin anlaşılması, gelecekteki çalışmaların ve klinik uygulamaların yönlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, gebelikte giyilebilir teknolojiler alanındaki küresel araştırma eğilimlerini, bilimsel üretkenliği ve tematik odak alanlarını bibliyometrik yöntemler kullanarak incelemektir.

Yöntem: Veriler Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilmiştir. Gebelik ve giyilebilir teknolojilere ilişkin anahtar kelimeler Boolean operatörleri kullanılarak taranmış ve 2002–2025 yılları arasında yayımlanan İngilizce makaleler analize dahil edilmiştir. Dahil edilme kriterlerini karşılayan toplam 695 yayın**,** 3707 yazar**,** 1007 kurum ve 54 ülke bibliyometrik yöntemlerle analiz edilmiştir.

Bulgular: Bulgular, son on yılda yayın sayısında önemli bir artış olduğunu göstermektedir. Araştırma üretimi 2015 yılından sonra hızlanmış ve 2020 sonrasında belirgin bir artış göstermiştir. Ülke analizinde Amerika Birleşik Devletleri en yüksek yayın sayısı ve en geniş uluslararası iş birliği ağı ile ilk sırada yer almış; Birleşik Krallık, Çin ve Danimarka onu takip etmiştir. Kurumsal düzeyde University of Copenhagen ile birlikte Kuzey Amerika ve Avrupa'daki çeşitli üniversiteler literatüre önemli katkı sağlayan kurumlar olarak belirlenmiştir. Anahtar kelime eş-oluşum analizi, literatürde "pregnancy", "continuous glucose monitoring" ve "gestational diabetes mellitus" kavramlarının merkezi konumda olduğunu göstermiştir. Son yıllarda ise "wearable device", "wearable sensors", "time in range", "physical activity", "obesity" ve "machine learning" gibi konuların giderek daha fazla öne çıktığı görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Gebelikte giyilebilir teknolojilere yönelik araştırmaların başlangıçta glisemik izleme odaklı olduğu, ancak zamanla sensör teknolojileri, veri analitiği ve yapay zekâ uygulamalarını kapsayan daha geniş bir araştırma alanına dönüştüğü görülmektedir. Bu teknolojiler gebelik sürecinde sürekli izleme ve uzaktan sağlık hizmetleri açısından önemli bir potansiyele sahiptir ve hemşirelik uygulamalarında risk belirleme ile sağlık yönetimini destekleyebilir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik analiz, Hemşirelik uygulaması, Gebelik, Giyilebilir sensörler, Giyilebilir teknoloji

Sözel Bildiri

4-7 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA FRANKL DAVRANIŞ SKALASI SKORU İLE DİŞ ÇÜRÜĞÜ PREVALANSI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ceylan Çağıl Ertuğrul [1*], Hilal Kale[2]**

**Pamukkale Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Çocuk Diş Hekimliği Anabilim Dalı,Denizli/Türkiye, certugrul@pau.edu.tr*

***Pamukkale Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Çocuk Diş Hekimliği Anabilim Dalı,Denizli/Türkiye, dtkalehilal@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Dental korku ve anksiyete varlığı, dental tedavi sırasında sıklıkla kooperasyon eksikliği ve olumsuz duygusal tepkilerle sonuçlanmaktadır. Bu tepkiler Frankl Davranış Derecelendirme Ölçeği ile ölçülebilmektedir.

Amaç: Çocuklarda kooperasyon problemlerinin beslenme alışkanlıkları ve diş fırçalama rutini üzerinde olumsuz etkileri olabileceği tahmin edilmektedir dolayısıyla bu hastaların diş çürüklerine daha yatkın olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca davranış problemlerine sahip hastaların rutin dental muayenelerden kaçınma eğiliminde oldukları bildirilmektedir. Bu çalışmada çocuklarda davranış problemleri görülme sıklığı ve şiddeti ile diş çürüğü prevalansı ve düzenli diş fırçalama alışkanlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmaya, Pamukkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Çocuk Diş Hekimliği Anabilim Dalı'na rutin dental muayene gereksinimleri nedeniyle başvuran 4-7 yaş arasındaki sağlıklı 100 çocuk dahil edilmiştir. Hastaların klinik muayenesinde Frankl davranış skoru, dmft (çürük, eksik ve dolgulu dişlerin sayısı) değeri ve düzenli diş fırçalama durumu belirlenmiştir. Verilerin istatistiğinde tanımlayıcı istatistik metotlar ve ki-kare analizinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada 46 kız, 54 erkek çocuk değerlendirilmiştir. Hastaların yaş ortalaması 5,78±1,08 olup frankl skalası ortalama değeri 2,89±1,01 olarak tespit edilmiştir. Kızların ortalama frankl değeri 3,08, erkeklerin ise 2,75'tir. Cinsiyetle frankl skoru, düzenli diş fırçalama ve dmft skorları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır (p>0,05). Tüm çocukların dmft değeri ortalaması 7,78±3,28 (kızlarda 7,69 ve erkeklerde 7,85) olarak tespit edilmiştir. Çocukların dmft değerleri 3 kategoriye (1.grup:0-5, 2.grup:6-10, 3.grup:11-15) ayrılmış olup frankl skalası skorları ile dmft skorları arasında istatiksel anlamlı negatif bir ilişki saptanmıştır (p=0,009). Diş fırçalama alışkanlığı ile frankl skoru arasında ise anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır (p=0,173).

Tartışma ve Sonuç: Çalışmada elde edilen verilere göre frankl davranış skoru daha yüksek olan çocuklarda anlamlı olarak daha düşük dmft skorları olduğu tespit edilmiştir. İstatistiksel anlamlı bir ilişki olmasa da düzenli diş fırçalama alışkanlıkları frankl davranış skoru yüksek olan çocuklarda daha sık gözlenmektedir. Bu nedenle davranış problemi gözlenen çocukların diş çürükleri açısından yüksek risk grubunda oldukları düşünülerek daha sık dental randevular ile koruyucu dental uygulamalara önem verilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Frankl Davranış Skalası, Diş Çürüğü

Sözel Bildiri

İNME SONRASI İPSİLEZYONEL ÜST EKSTREMİTEDE GÖRÜLEN FONKSİYONEL ETKİLENİMİN KİNEMATİK İNCELENMESİ

Aslı Elaslan*, Umut Altınkaynak , Viola Bistika Aydın*** , Sevil Bilgin******

**Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Nörolojik Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı Ankara, Türkiye, aslielaslan@gmail.com*

***Gercek Prosthetics and Orthotics Research and Development Group, Ankara, Türkiye umutaltinkaynak@gmail.com*

***Medipark Tıp Merkezi, Ankara, Türkiye violabistika@gmail.com*

*****Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Nörolojik Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı Ankara, Türkiye sevil.bilgin@hacettepe.edu.tr*

ÖZET

İskemik veya hemorajik nedenle gerçekleşen ve yetişkinler arasında en yaygın engellilik sebebi olan inmenin primer olarak etkilediği kontralezyonel tarafa ek olarak; lezyonun gerçekleştiği hemisfere ipsilateral olan ve ipsilezyonel olarak adlandırılan tarafta da birtakım motor ve duyusal bozukluklar görülür. İpsilezyonel üst ekstremite, inme sonrasında edindiği zaruri dominansla, ölü bir ağırlık gibi davranan kontralezyonel ekstremite ve gövde hareketini asiste ederek, ayrıca asimetriyle değişen ağırlık merkezi ve spastisiteye de adaptif davranarak kişinin günlük yaşam aktivitelerinde kritik bir rol oynar. Bu nedenle ipsilezyonel üst ekstremitenin inme sonrası motor etkilenimini inceleyip defisitlerini ve kompansasyonlarını tespit etmek hem hastanın spesifik hareket paternlerini anlamak hem de ipsilezyonel tarafın eğitiminin kontralezyonel tarafa potansiyel faydasını sinir dallanmalarının plastisitesi üzerinden açıklamak için önemlidir. Bu amaçla literatürde ipsilezyonel tarafın hareketini araştıran çalışmalar değerlendirildiğinde; kontralezyonel taraf kadar önceliklendirilmediği, kullanılan kinematik yöntemlerin insan hareketinin tüm uzamsal komponentlerini yakalayamadığı ve incelenen değerlendirmenin belirli klinik skalalarla sınırlı kaldığı anlaşılmıştır. Bu gerekçeyle, çalışmamızda kronik inmeli bireylerin ipsilezyonel üst ekstremitesi her eksende ölçüm kabiliyeti sunan, taşınabilir, giyilebilir ataletsel sensör sistemi ile yüksek doğruluk ve detayda veri işleyen kinematik analiz yazılımı kullanılarak sağlıklı bireylerin aynı taraf ekstremitesiyle kıyaslanmaya elverişli şekilde tasarlanan, "Renkli-Numaralı Topları Transfer Etme" oyunu sırasında incelenmiştir. Benzer yaş grubundaki kronik inmeli 3 birey ile sağlıklı 1 bireyin, oyun olarak tanımlanan görevi hangi motor kontrol stratejileriyle ürettikleri araştırılmıştır. Bu amaçla el segmentinin üç boyutlu konum verisi; elin uzaysal yörüngesini ve hız, ivme değerleri üzerinden hareketin ne kadar düzgün, sürekli ve akıcı üretildiğini inceleyebilmek amacıyla temel parametre olarak seçilmiştir. Bu parametre ve zamanla ilişkisinin türevlerini matematiksel olarak inceleyerek varılan proksimal-distal koordinasyon, temporal organizasyon ve yörünge ekonomisi değerleri araştırmamızdaki öncüller olmuştur. Güncel sonuçlarımız, ipsilezyonel üst ekstremitenin yalnızca güçsüz veya yavaş olmadığını, asıl problemin hareketin beyinde nasıl planlandığı ve organize edildiğiyle ilişkili olduğunu göstermiştir. Hastalar görevleri tamamlayabilmekte, ancak bunu sağlıklı bireyde gözlenen ekonomik, tutarlı ve bütüncül motor kontrol stratejisiyle değil; daha fazla düzeltme, daha fazla kompansasyon ve daha düşük akıcılıkla gerçekleştirmektedirler. Bulgulardan biri de hastaların yeterince hızlanamaması değil; hızlanma ve yavaşlama evrelerinin sürekli kesintiye uğramasıdır. Bu tür bir davranış, hareketin tek bir motor komutla değil, geri bildirim temelli mikro-düzeltmelerle üretildiğine işaret etmekte ve ipsilezyonel motor kontrol paterninin sağlıklı paternden ayrıştığını göstermektedir. Çalışmamızın tüm sonuçları derlendiğinde, ipsilezyonel ekstremitede görülen bozulmanın hemisfere özgü olarak farklılaşabilecek karakteri de incelenecek ve yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: İpsilezyonel, İnme, Kinematik

Sözel Bildiri

LOCSİN'İN TEKNOLOJİK YETERLİK KURAMI ÇERÇEVESİNDE ROBOTİK CERRAHİ HEMŞİRELİĞİNİN ETİK BOYUTU

Hasret DİKİCİ*, Feyhan FIRAT, Hande TÜZÜN***, Damla KUNDUZ**

** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ARGE Birimi, Antalya, Türkiye, hsrtgngr@gmail.com*

*** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ameliyathane, Antalya, Türkiye, feyhanfirat@gmail.com*

**** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Servis, Antalya, Türkiye, handetuzun07@gmail.com*

*****Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürlüğü, Antalya, Türkiye, damlakunduz5@gmail.com*

ÖZET

Teknolojinin yaygınlaşmasıyla birlikte 21. yüzyılda hemşirelik önemli bir dönüşüm içerisine girmiştir. Bu dönüşümde teknolojinin sunduğu faydalar göz ardı edilemezken; özellikle robotik cerrahi gibi yüksek teknolojili alanlarda hasta mahremiyeti, güvenliği ve bireyin nesneleşmesi gibi ciddi etik endişeler ortaya çıkmaktadır. Bu derlemenin amacı, Dr. Rozzano Locsin tarafından geliştirilen Hemşirelik Bakımında Teknolojik Yeterlik Kuramı çerçevesinde robotik cerrahi hemşireliğinin etik boyutunu analiz etmektir. Orta düzey bir kuram olan bu model, teknoloji ve bakımın uyumlu birlikteliğini savunan beş temel varsayım üzerine inşa edilmiştir. Kurama göre, hemşirenin Da Vinci robotik sistemini tüm teknik detaylarıyla, acil durum prosedürleriyle ve mekanik kapasitesiyle yetkin bir şekilde kullanması (teknolojik bilme), sadece teknik bir beceri değil; hastayı perioperatif risklerden koruma amacı taşıyan şefkatli bir bakım eylemidir. Robotik kolların hastayı sadece fiziksel bir boyuta indirgemesine izin vermeyen hemşire; karşılıklı tasarım ve katılımcı etkileşim döngüleri aracılığıyla teknolojiyi şefkatli bir bakımla bütünleştirir. Örneğin; robotik prostatektomi planlanan ve makineye teslim olma kaygısı yaşayan bir hastada hemşire, teknolojik yeterliğini hastayı daha iyi tanımak ve cerrahi süreçte onun mahremiyetini/güvenliğini bizzat başında kalarak savunmak için bir araç olarak kullanır. Sonuç olarak Locsin'in kuramı, robotik cerrahi hemşireliğinde teknolojik yeterliğin ahlaki bir yükümlülük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu modelin kullanımı, yüksek teknolojili ameliyathane ortamında çalışan hemşirelere, teknolojiyle birlikte insan odaklı ve etik bir bakım sunmaları için kapsamlı bir felsefi rehberlik sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Robotik cerrahi, Teknolojik yeterlik kuramı, Ameliyathane hemşireliği, Etik, Hemşirelik bakımı

Sözel Bildiri

ALANYA POPÜLASYONUNDA KADIN VE ERKEK BİREYLERDE ORBİTA MORFOMETRİSİNİN BT ILE DEĞERLENDİRİLMESİ: GENİŞLİK, YÜKSEKLİK, DERİNLİK VE TAHMİNİ ELLİPSOİD HACİM ANALİZİ

Elif Özdemir[1], Seda Arslan[1], Tarkan Ergün[2]

1 Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, seda.arslan@alanya.edu.tr, elifozdemir0406@gmail.com

2 Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Tıp, Fakültesi, Radyoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, tarkan.ergun@alanya.edu.tr

ÖZET

Giriş: Orbita morfometrisinin değerlendirilmesi, orbital cerrahi planlaması ve kraniyofasiyal rekonstrüksiyon açısından önemli anatomik bilgiler sağlar. Ayrıca orbita indeksine dayalı sınıflandırma, farklı popülasyonlar arasındaki morfolojik özelliklerin ortaya konmasında yaygın olarak kullanılmaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, yetişkin bireylerde orbita genişliği, yüksekliği ve derinliği gibi morfometrik parametreleri bilgisayarlı tomografi (BT) görüntüleri üzerinden değerlendirmek, ellipsoid orbita hacmini hesaplamak ve orbita indeks değerlerini belirleyerek cinsiyet ile sağ–sol taraflar arasındaki farklılıkları incelemektir.

Metod: Bu retrospektif çalışmaya 18 yaş üzeri 100 kadın ve 100 erkek olmak üzere toplam 200 birey dahil edilmiştir. Ölçümler paranasal sinüs veya beyin BT görüntülerinden elde edilen orbitaya yönelik rekonstrükte kesitler üzerinde yapılmıştır. Orbita yüksekliği, genişliği ve derinliği sağ ve sol taraf için ayrı ayrı ölçülmüştür. Orbita indeksi, orbita yüksekliğinin orbita genişliğine oranının 100 ile çarpılmasıyla hesaplanmış ve mikrosem, mezosem ve megasem olarak sınıflandırılmıştır. Orbita hacmi ellipsoid formül kullanılarak hesaplanmıştır. İstatistiksel analizler SPSS 26.0 programı ile yapılmış, cinsiyetler için bağımsız örneklem t-testi ve taraflar arası karşılaştırmalar için eşleştirilmiş t-testi uygulanmıştır ($p<0.05$).

Bulgular: Erkek bireylerde orbita yüksekliği her iki tarafta da kadınlara göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p<0.001$). Orbita genişliği ve derinliği açısından cinsiyetler arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Ellipsoid orbita hacmi erkeklerde kadınlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur ($p<0.01$). Ortalama orbita indeks değerleri her iki cinsiyette de 110'un üzerinde olup megasem tip olarak sınıflandırılmıştır. Sağ ve sol taraf ölçümleri arasında anlamlı bir asimetri görülmemiştir.

Tartışma ve Sonuç: Bulgularımız, erkek bireylerde orbita yüksekliği ve hacminin daha yüksek olduğunu bildiren çalışmalarla uyumludur. Orbita genişliği ve derinliği açısından belirgin bir cinsiyet farkı bulunmamıştır. Orbita indeksinin her iki cinsiyette de megasem tipte olması, çalışılan popülasyonun morfolojik özelliklerini yansıtmaktadır. Literatürde farklı toplumlarda mezosem veya megasem tip orbital yapıların bildirildiği görülmektedir. Sağ ve sol orbita ölçümleri arasında anlamlı fark bulunmaması, orbital yapıların genel olarak simetrik olduğunu düşündürmektedir. Bu veriler, orbital cerrahi planlamalar açısından klinik olarak yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: orbita, anatomi, radyoloji, BT, morfometri

Sözel Bildiri

2022 AVRUPA SICAK HAVA DALGASI: AFET RİSK VE KRİZ YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

İlayda BAYSAN*, Gülhan ŞEN**
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye, ilaydaa.baysan@gmail.com*
***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım Ve Afet Yönetimi Bölümü Burdur, Türkiye, gulhansen@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Sıcak hava dalgaları, toplum sağlığı, ekosistemler ve altyapı sistemleri üzerinde önemli etkiler yaratan iklim kaynaklı afetler arasında yer almaktadır. 2022 yılının yaz aylarında Avrupa'yı etkisi altına alan sıcak hava dalgası, birçok bölgede aşırı sıcaklıkların görülmesine neden olmuş ve ciddi sağlık, çevresel ve sosyoekonomik sonuçlar doğurmuştur. Mevcut tahminler, Avrupa genelinde bu olayla ilişkili olarak 60.000'in üzerinde fazladan ölüm gerçekleştiğine işaret etmektedir.
Amaç: Bu çalışmanın amacı, 2022 Avrupa sıcak hava dalgasını afet risk yönetimi ve kriz yönetimi çerçevesinde ele alarak hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerini değerlendirmektir.
Yöntemler: Çalışma nitel bir vaka analizi yaklaşımına dayanmaktadır. 2022 Avrupa sıcak hava dalgasına ilişkin bilimsel literatür, uluslararası raporlar ve kurumsal belgeler incelenmiş olup elde edilen veriler afet risk yönetimi ile kriz yönetimi süreçleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.
Bulgular: Bulgular, birçok Avrupa ülkesinde erken uyarı sistemleri ve ısı-sağlık eylem planları geliştirilmiş olmasına rağmen bu mekanizmaların etkinliğinin ülkeler arasında farklılaştığını göstermektedir. Yaşlı bireyler, kronik hastalığı olanlar ve düşük gelirli gruplar gibi kırılgan toplulukların sıcak hava dalgasından daha fazla etkilendiği görülmüştür. Ayrıca aşırı sıcaklıkların sağlık sistemleri üzerinde ciddi bir yük oluşturduğu ve özellikle acil sağlık hizmetlerinde yoğunluk yarattığı belirlenmiştir. Kriz süreci, meteoroloji kurumları, sağlık otoriteleri ve yerel yönetimler arasındaki koordinasyonun önemini de ortaya koymuştur.
Tartışma ve Sonuç: 2022 Avrupa sıcak hava dalgası, iklim değişikliği kaynaklı afetlerin yönetiminde bütüncül risk yönetimi yaklaşımlarının gerekliliğini göstermektedir. Halk sağlığı politikaları, kentsel planlama ve iklim uyum stratejilerinin entegre edilmesi gelecekteki sıcak hava dalgalarına karşı toplumsal dayanıklılığın artırılmasında kritik rol oynamaktadır. Bu bağlamda erken uyarı sistemlerinin güçlendirilmesi, kurumlar arası koordinasyonun artırılması ve kırılgan grupları önceleyen politikaların geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sıcak hava dalgası, İklim değişikliği, Afet risk yönetimi, Kriz yönetimi

Sözel Bildiri

AFET YÖNETİMİNDE GÖNÜLLÜLÜK SİSTEMLERİNİN AFET MÜDAHALE SÜRECİNDEKİ ROLÜ

Armağan ARSLAN*, Aysun GÜZEL**

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye, 2430202806@ogr.mehmetakif.edu.tr,*

*** Doç. Dr. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, ayurdakul@mehmetakif.edu.tr,*

ÖZET

Son yıllarda iklim değişikliği, hızlı kentleşme ve nüfus artışı gibi etkenler nedeniyle afetlerin sıklığı ve etkileri dünya genelinde giderek artmaktadır. Deprem, sel, yangın ve benzeri olaylar yalnızca fiziksel yıkıma değil aynı zamanda önemli sosyal ve ekonomik kayıplara da yol açmaktadır. Bu durum, afet müdahale süreçlerinde yalnızca profesyonel ekiplerin değil, toplumun farklı kesimlerinin de sürece dâhil edilmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda gönüllülük sistemleri, afetlere müdahale kapasitesini güçlendiren ve toplum temelli afet yönetimini destekleyen önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Amaç: Bu çalışmanın amacı, afet yönetiminde gönüllülük sistemlerinin afet müdahale sürecindeki rolünü değerlendirmektir. Bu çalışma literatür incelemesine dayalı bir değerlendirme niteliğindedir. Afet yönetimi ve gönüllülük sistemlerine ilişkin ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenerek gönüllülerin afet müdahale süreçlerindeki katkıları ele alınmıştır. İncelenen çalışmalar, gönüllülerin afet müdahale süreçlerinde önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Gönüllüler arama kurtarma faaliyetlerine destek vermekte, insani yardım ve lojistik süreçlerinde görev almakta ve afet sonrası iyileştirme çalışmalarına katkı sunmaktadır. Ayrıca toplumun afetlere hazırlık düzeyinin artırılması ve farkındalığın geliştirilmesi açısından gönüllülük faaliyetlerinin önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Afet yönetiminde gönüllülük sistemleri, müdahale kapasitesini artıran ve toplumun afetlere karşı dayanıklılığını güçlendiren önemli bir destek mekanizmasıdır. Gönüllülerin eğitimli ve organize bir yapı içerisinde afet yönetim süreçlerine dâhil edilmesi, müdahale faaliyetlerinin daha etkili yürütülmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Sözcükler: Afet Yönetimi, Gönüllülük, Afet Müdahalesi

Sözel Bildiri

"AİLE İÇİ İLETİŞİM" KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Hanife ERBİL*, Halide Gülseren ÖNER, Fatma ÖREN*****

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye. hanifeulgen15@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur, Türkiye. onerhalidegulseren@gmail.com*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur, Türkiye. fatmaoren2004@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Bireyler iletişime aile içinde başladığı için sağlıklı iletişimin temeli sağlıklı bir aile içi iletişimden geçer. Aile içi iletişim öncelikle bireyin gelişimini, bireyin gelişimi de toplumun gelişimini önemli ölçüde etkiler.

Amaç: Bu derleme çalışmasında aile içi iletişim konusunda yapılan lisansüstü tezlerin gözden geçirilmesi amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Çalışma tezlerin taranması olarak yapılmıştır. 2006- 2023 yılları arasında '' aile içi iletişim '' alanı ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiştir. Ulusal Tez Merkezi arşivi aile içi iletişim konusunda yapılan lisansüstü tezlere ulaşmak için taranmıştır. Elde edilen tezlerin türü, yayınlanma yılları, tezi hazırlayan meslek grupları, taranan anahtar kelimeye göre tezlerin dağılımı incelenmiştir. Ayrıca akademisyen hemşirelerin, tezlerin incelenen bu özellikleri arasındaki yeri incelenmiştir.

Bulgular: Tarama sonucunda aile içi iletişim konusunda 31 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezler en fazla yüksek lisans çalışması (%96,77 n=31) olarak yapılmıştır. Enstitü bazlı yapılan incelemede tezlerin büyük bir bölümünün sosyal bilimler enstitüsü (%74,19 n=31) olduğu görülmüştür. Anabilim dalı incelemesinde eğitim bilimleri anabilim dalı (%12,90 n=31) öne çıkmaktadır. Tezlerin büyük bir bölümünün (%32,258 n=31) psikoloji alt alanında yapıldığı saptanmıştır. Tezlerin en az yapıldığı alanlar sağlık yönetimi (%3,23 n=31), spor (%3,23 n=31) ve halkla ilişkiler (%3,23 n=31) alanları olarak saptanmıştır. Çalışmaların yapıldığı yaş grubu dağılımı incelendiğinde yetişkin grupta (%35,48 n=31) ağırlık olduğu görülmüştür. Lisansüstü tezlerin büyük bir bölümünde tam metne (%90,32 n=31) ulaşılmaktadır.

Tartışma ve Sonuçlar: Tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğu saptanmıştır. Sağlık alanında yapılan çalışmaların yapılan diğer çalışmalara göre oldukça az olduğu görülmüştür. Aile içinde sağlıklı iletişim kuramayan bireyler sağlık hizmeti alırken de iletişimde sorunlar yaşayabilir. Bu açıdan sağlık alanında araştırma yapan akademisyenlerin bu konuya daha fazla önem vermesi gerekmektedir. Yapılacak olan çalışmalarda farklı yaş gruplarının çalışmalara dahil edilmesi elde edilen bulguların tüm topluma genellemesini kolaylaştırabilir. Yapılan çalışmaların yazar tarafından kısıtlanmamış olup tam metin halinde sunulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile, İletişim, Sağlık

Sözel Bildiri

PANDEMİ ÖNCESİ VE SONRASI DÖNEMDE ACİL AŞILAMA DURMU DEĞERLENDİRMESİ

Hasret DİKİCİ*, Mine KOCAGÖNCÜ, Helin KOÇAK***, Ebru Rahşan AĞARTAN******

** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ARGE Birimi, Antalya, Türkiye, hsrtgngr@gmail.com*
** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Aşı Birimi, Antalya, Türkiye, mine-aygun@hotmail.com*
*** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürlüğü, Antalya, Türkiye, helin.kocak@saglik.gov.tr*
*****Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürlüğü, Antalya, Türkiye, ebruagartan@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Toplum sağlığının korunmasında en maliyet etkin yöntemlerden biri olan bağışıklama hizmetleri, COVID-19 pandemisi süresince değişen toplumsal hareketlilik ve erişim dinamikleri nedeniyle acil servis bünyesindeki profilaksi uygulamalarında değişimler göstermiştir.

Amaç: Bu çalışma, bir üçüncü basamak hastanenin acil aşılama birimine başvuran hastaların pandemi öncesi, sırası ve sonrası dönemdeki verilerini inceleyerek; Tetanos ve Kuduz aşılamalarındaki eğilimleri analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Çalışmada, 10 yıllık süreçteki veriler retrospektif olarak incelenmiştir. Veriler; Tetanos doz sayıları, kuduz şüpheli temas nedeniyle başvuran kişi sayıları ve uygulanan kuduz aşısı doz sayıları bazında analiz edilmiştir. Veriler; 2016-2019, 2020-2021 ve 2022-2025 yılları arası olacak şekilde gruplandırılmış ve pandemi öncesi, pandemi ve pandemi sonrası olarak sınıflandırılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılarak dönemler arası değişim oranları ve yıllık ortalamalar hesaplanmıştır.

Bulgular: On yıllık verilerin analizi sonucunda; Tetanos aşılamalarının pandemi öncesi (2019) 13.279 doz iken, 2020 yılında %33,7'lik bir düşüşle 8.796 doza gerilediği, 2023 yılından itibaren ise tekrar pandemi öncesi seviyelerine (13.407 doz) döndüğü saptanmıştır. Kuduz şüpheli temas başvurularında ise 2020 yılında on yılın en düşük seviyesi (3.602 kişi) izlenmiş; ancak pandemi sonrası dönemde (2022-2025) dramatik bir ivmelenme kaydedilmiştir. 2019 yılında 5.779 olan başvuruların, 2025 yılında %48,6'lık bir artışla 8.590 kişiye ulaştığı görülmüştür. 2025 yılı verilerine göre toplam 28.478 doz kuduz aşısı uygulanmış olup, başvuru başına düşen ortalama doz sayısı 3,31 olarak hesaplanmıştır.

Sonuç: Kuduz profilaksisi başvurularındaki bu dramatik ivmelenme; epidemiyolojik olarak sahada insan-hayvan etkileşim frekansının arttığını ortaya koymaktadır. Bu durum, pandemi döneminde popülasyon kontrol stratejilerinde yaşanan aksamalar ve değişen toplumsal dinamikler ile ilişkilendirilmektedir. Sonuç olarak; pandemi sonrası kuduz profilaksisi başvurularındaki belirgin artış karşısında, hemşirelik insan gücü planlamasının optimize edilmesi ve halk sağlığı hemşireliği rollerinin güçlendirilmesi bölgedeki kuduz risk yönetimi için önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Acil aşılama, Tetanos, Kuduz, Halk sağlığı

Sözel Bildiri

SODYUM LAURİL SÜLFAT VE FENOKSİETANOLÜN GENOTOKSİK ETKİLERİNİN *Drosophila melanogaster* SMART TESTİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Nağme BULUT, Merve GÜNEŞ, Burçin YALÇIN, Bülent KAYA
Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Antalya, Türkiye

nagmebulut75@gmail.com

ÖZET

Sodyum lauril sülfat (SLS) ve fenoksietanol, kozmetik ve kişisel bakım ürünlerinde yaygın olarak kullanılan kimyasallardır. Günlük hayatta sık maruz kalınan bu kimyasalların genotoksik etkilerinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, SLS ve fenoksietanolün potansiyel genotoksik etkilerinin *Drosophila melanogaster*' de Somatik Mutasyon ve Rekombinasyon Testi (SMART) ile değerlendirilmesidir. Üçüncü evre *D.melanogaster* larvalarına SLS (0,5 mg/ml, 1 mg/ml, 2 mg/ml ve 5 mg/ml) ve fenoksietanolün (0,0002 µl/ml, 0,0005 µl/ml, 0,001 µl/ml ve 0,002 µl/ml) farklı konsantrasyonları uygulanmıştır. Larvalar ergin hale geldiklerinde bireyler toplanıp kanat preparatları hazırlanmış ve mikroskop altında mutant klonlar (küçük tekli klon, büyük tekli klon, ikiz klon, *mwh* ve total klon) değerlendirilmiştir. Çalışmadan elde verilen verilere göre, SLS uygulanan gruplarda genotoksik etkiye işaret eden bulgular elde edilmiştir. Özellikle 0,5 mg/ml konsantrasyonununda küçük tek tip klon, mwh ve toplam klon frekanslarında, 1 mg/ml konsantrasyonunda ise küçük tek tip klon, büyük tek tip klon, mwh ve toplam klon frekanslarında pozitif yanıt gözlenmiştir. SLS' nin daha yüksek konsantrasyonlarında (2 mg/ml ve 5mg/ml) ise değerlendirilen parametrelerin hiçbirinde istatistiksel önemde bir artış saptanmamıştır. Fenoksietanol uygulanan gruplarda test edilen konsantrasyonlarda ise değerlendirmede kullanılan hiçbir parametrede istatistiksel olarak pozitif yanıt gözlenmemiştir. Elde edilen bulgular sonucunda, SLS'nin belirli konsantrasyonlarda potansiyel genotoksik etkiler gösterebileceğini, fenoksietanolün ise test edilen koşullar altında genotoksik etki oluşturmadığı ortaya konulmuştur. Bu çalışma, günlük hayatta yaygın kullanılan bu kimyasalların potansiyel genotoksik profillerinin değerlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca yapılan çalışma, *D.melanogaster* ile yapılan SMART testinin kimyasal maddelerin genotoksik potansiyellerinin belirlenmesinde etkili bir test olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sodyum lauril sülfat, Fenoksietanol, Genotoksisite, *Drosophila melanogaster*, SMART.

Poster Bildiri

GENÇ ERİŞKİNLERDE İSKEMİK İNME İLE İLİŞKİLİ ANTİ-FOSFOLİPİT ANTİKOR PROFİLİ

Nessrine BEN HADJ ABDALLAH*, Amène BEN BNINA, Mahmoud ALILA, Abderraouf OUESLATI, BOUATAY Amina

Sağlık Bakanlığı, Sahloul Üniversite Hastanesi, Hematoloji laboratuvarı ve kan bankası, Sousse, Tunus

nesrinebelhaj96@gmail.com

ÖZET

İskemik inme (CVA) insidansı genç yetişkinlerde artmaktadır. Bu artış, kardiyovasküler risk faktörleriyle, özellikle de sigara içmeyle ilişkilidir. Öte yandan, 45 yaşın altındaki kişilerde inme nedenlerinin %5 ila %15'ini hematolojik nedenler oluşturmaktadır. Bu hematolojik nedenler arasında birincil veya ikincil antifosfolipid sendromu (APS) sayılabilir. APS'de saptanan başlıca antikorlar, antikardiyolipin antikorları (ACA), anti-β2-glikoprotein I antikorları (anti-β2-GPI) ve dolaşımdaki lupus antikoagülanıdır (LAC). Çalışmamızda, iskemik inme geçiren genç yetişkin bir popülasyonda konvansiyonel APL (ACL, anti-β2-GPI ve LAC) profilini araştırdık. Bu çalışmada, iskemik inme geçiren genç yetişkin bir popülasyonda konvansiyonel antifosfolipid antikorlarının (ACL, anti-β2-GPI ve LAC) profilini analiz ettik. Bunların %16'sı LAC, %22,6'sı ACL ve %37,7'si anti-β2-GPI pozitifti. Anti-β2-GPI izotipleri arasında IgA en sık görülen izotipti (30,9%, 108/350). Ayrıca, APL varlığı ile derin ven trombozu öyküsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulundu (p = 0,016). Bu bulgular, genç yaşta iskemik inme geçiren hastalarda APL taramasının klinik olarak önemli olduğunu ve özellikle anti-β2-GPI IgA varlığının izlenmesi gerektiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: İskemik inme, Antifosfolipid sendromu (APS), Anti-kardiyolipin antikorlar (ACL), Anti-β2-glikoprotein I antikorlar (anti-β2-GPI), Lupus antikoagülan (LAC)

Sözel Bildiri

CANCER SURVIVORSHIP: PHYSICAL, PSYCHOLOGICAL, AND SOCIAL NEEDS AND THE ROLE OF NURSING CARE

Nazlı Öztürk*

** Akdeniz University Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Antalya, Turkey, ozturknaz@outlook.com*

ABSTRACT

The concept of cancer survivorship refers to a multidimensional process that begins at diagnosis and continues throughout the individual's life. Advances in early detection and treatment have significantly improved survival rates in many cancer types, making the management of post-treatment life and long-term needs of survivors an important research area. Individuals diagnosed with Cancer face not only the challenge of completing treatment but also the need to adapt to physical, psychological, and social changes in survivorship. Cancer survivorship is generally described in three phases: acute, extended, and permanent. The acute phase covers diagnosis through primary treatment completion, the extended phase includes post-treatment recovery and follow-up, and permanent survivorship involves managing long-term effects of the disease and its treatment. Survivors may experience fatigue, pain, gastrointestinal issues, cognitive changes, and psychological challenges such as fear of recurrence, anxiety, and depression. Maintaining quality of life is a central goal in survivorship care. Supporting self-care behaviors, promoting healthy lifestyle habits, and providing psychosocial support are essential. Oncology nurses play a critical role by assessing needs and offering education and counseling throughout survivorship. Multidisciplinary follow-up programs further enhance physical and psychological well-being and overall quality of life. In conclusion, cancer survivorship involves not only successful disease treatment but also holistic management of long-term health, adaptation, and quality of life for survivors. The purpose of this review is to highlight the physical, psychological, and social needs of individuals during the cancer survivorship period and the importance of nursing care in addressing these needs.

Keywords: Cancer Survivorship, Cancer Survivor, Oncology Nursing, Quality of Life

Sözel Bildiri

AVASCULAR NECROSIS ASSOCIATED WITH STEROID USE AFTER THE COVID-19 PANDEMIC: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW AND BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Serkan Aydın*
**T. C. Ministry of Health Etlik City Hospital, Department of Orthopedics and Traumatology, Ankara, Turkey, drsaydin2003@yahoo.com*

ABSTRACT

Background: Avascular necrosis (AVN) is a progressive orthopedic disease resulting from impaired bone blood flow, frequently affecting the femoral head. The widespread use of corticosteroids during the COVID-19 pandemic has significantly increased the incidence of steroid-associated osteonecrosis.

Aim: This study aims to bibliometrically analyze publication trends following the COVID-19 pandemic and evaluate current scientific evidence regarding osteonecrosis development associated with COVID-19 and steroid use.

Methods: A systematic literature review and bibliometric analysis were conducted following PRISMA criteria across PubMed/MEDLINE, Scopus, Web of Science, and Embase databases for the period January 2000-January 2026. Keywords included “avascular necrosis”, “osteonecrosis”, and “COVID-19”. Out of 502 initial articles, 87 met the inclusion criteria (English language, Q1/Q2 indexed, humanstudies). Results: Bibliometric analysis showed a 120% increase in publications during the COVID period (2020-2026) compared to the pre-COVID era. China (28), USA (21), and Japan (11) were the leading contributors. The femoral head was the most affected region (82%). Treatment modalities included conservative treatment (32%), total hip arthroplasty (32%), and core decompression (28%).

Discussion and Conclusion: The COVID-19 pandemic has led to a surge in steroid-associated osteonecrosis cases, typically emerging 3-9 months post-infection. Due to delayed diagnosis, a significant portion of patients require surgical intervention. The findings highlight the critical need for early screening in COVID-19 survivors treated with steroids.

Anahtar Kelimeler: Avascular Necrosis, COVID-19, Corticosteroids, Osteonecrosis, Bibliometric Analysis

Sözel Bildiri

SPOUSAL SUPPORT AS A DETERMINANT OF CPAP THERAPY ADHERENCE IN PATIENTS WITH OBSTRUCTIVE SLEEP APNEA: NARRATIVE REVIEW

Merve YILMAZ*, Nazmiye ÇIRAY**

**Ege University, Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Master of Science (MSc) Program, İzmir, Turkey, mervebaykara98@gmail.com*

***Ege University Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, İzmir,Turkey, nazmiye.ciray@ege.edu.tr*

ABSTRACT

Obstructive sleep apnea (OSA) is a prevalent sleep-related breathing disorder characterized by recurrent upper airway obstruction during sleep, leading to intermittent hypoxia, sleep fragmentation, and significant daytime dysfunction, including excessive sleepiness, cognitive impairment, and reduced quality of life. OSA is also associated with adverse health outcomes such as hypertension, cardiovascular disease, and metabolic disorders. Continuous positive airway pressure (CPAP) therapy is the gold standard treatment for moderate to severe OSA, preventing airway collapse and improving nocturnal oxygenation. Despite its effectiveness, adherence to CPAP therapy remains a major challenge. Factors such as mask discomfort, device noise, claustrophobia, and disruption of sleep routines may reduce adherence. Psychosocial and familial factors, particularly spousal support, have gained attention in improving treatment adherence. Since partners share the same sleep environment, they can encourage regular CPAP use, assist with device management, and support treatment routines. Emotional support and involvement in patient education may further facilitate adaptation and promote long-term compliance. From a nursing perspective, the critical role of nurses in patient education, family involvement, and long-term adherence support underscores the importance of understanding spousal support as a determinant of CPAP adherence. The aim of this review is to examine the role of spousal support among the factors affecting CPAP adherence in patients with obstructive sleep apnea (OSA) and to synthesize the existing literature to clarify its contribution to treatment adherence. Additionally, this study aims to inform the development of nursing interventions that integrate spousal support to improve patient outcomes.

Keywords: Obstructive sleep apnea, CPAP adherence, Spousal support, Treatment compliance, Nursing.

Sözel Bildiri

PİLLERİN İNSAN SAĞLIĞI VE ÇEVRE ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Nessrine BEN HADJ ABDALLAH*, Merve GÜNEŞ, Burçin YALÇIN, Bülent KAYA
Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Antalya, Türkiye
nesrinebelhaj96@gmail.com

ÖZET

Piller, dizüstü bilgisayarlardan akıllı telefonlara, elektrikli arabalardan ev aletlerine kadar modern dünyadaki birçok temel cihazı çalıştırmaktadır. Bununla birlikte, pillerin üretimi, kullanımı ve bertarafı, insan sağlığı ve çevre üzerinde ciddi toksik etkilere yol açabilecek kimyasalların salınmasına neden olabilmektedir. Günümüzde piller yaygın olarak kullanılmasına rağmen, insan sağlığı üzerinde yorgunluk ve baş ağrısından kansere, hatta ölüme kadar uzanabilen potansiyel tehditlerin farkında olmak büyük önem taşımaktadır. Pil toksinlerinin toprağa sızarak hem toprağın yapısını hem de kalitesini bozduğu ve suyu kirlettiği bilinmektedir. Ayrıca bu toksinler, çöp sahası yangınlarından çıkan dumanlar veya havadaki tozlar aracılığıyla da çevreye yayılabilmektedir. Bu durum, yaban hayatı ve deniz canlıları için potansiyel bir risk oluşturmakta ve gelecekte atık yönetimi açısından çok daha büyük çevresel ve ekonomik sorunlara yol açabilir. Bu derleme, günümüzde yaygın olarak kullanılan pil türlerini inceleyerek, bunların potansiyel toksisitesini, çevresel etkilerini ve uygun geri dönüşüm ile bertarafın önemini araştırmaktadır. Bu derleme, PubMed, Scopus ve Web of Science gibi veritabanları kullanılarak hakemli literatürde sistematik bir arama yapılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Arama terimleri arasında 'pil toksisitesi', 'ağır metal sızıntısı', 'elektronik atıkların çevresel etkisi', 'lityum-iyon pil geri dönüşümü' ve 'kadmiyumun sağlık üzerindeki etkileri' yer almıştır. Toplamda 145 referans taranmıştır. Elde edilen bulgular, kullanıcıların daha bilinçli kararlar almasını sağlayarak, pillerin sadece çevreye değil insan sağlığına da yönelik risklerinin farkında olmalarına ve böylece daha güvenli ve sürdürülebilir bir pil kullanımına katkıda bulunmalarına imkân tanımaktadır.

Anahtar kelimeler: Pil, Ağır metaller, Toksisite, İnsan sağlığı, Çevre.

Sözel Bildiri

SARCOPENIC DIABETES: OVERLAPPING PATHOLOGIES AND LIFESTYLE-BASED MANAGEMENT STRATEGIES

Hilal Şimşek[1], Serap Balaban Barta[2], Aslı Uçar[3]

1 Nigde Ömer Halisdemir University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Nigde, Türkiye, dyt.hilal.simsek@gmail.com

2 Gaziantep University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Gaziantep, Türkiye, dyt.balaban@gmail.com

3Ankara University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Ankara, Türkiye, aucar@ankara.edu.tr

ABSTRACT

Sarcopenic diabetes (SD) is a critical geriatric risk factor at the pathophysiological intersection of skeletal muscle loss and impaired glucose metabolism. The coexistence of Type 2 diabetes, one of the most prevalent chronic diseases today, and sarcopenia, a progressive skeletal muscle disease, exerts synergistic effects that compromise metabolic homeostasis and functional capacity, leading to a loss of independence and decreased quality of life in older adults. This review examines the underlying shared mechanisms of this bidirectional interaction and summarizes the role of lifestyle interventions. At the center of this interaction lie mitochondrial dysfunction and oxidative stress, which impair cellular energy production and trigger muscle atrophy. Chronic low-grade inflammation (inflammaging) increases predisposition to insulin resistance and proteolysis, while structural and functional deteriorations progress through anabolic resistance and myosteatosis. Additionally, chronic hyperglycemia causes advanced glycation end-products (AGEs) accumulation, degrading muscle quality through extracellular matrix cross-linking and impaired signaling. SD's multifactorial nature requires lifestyle-based management prioritizing personalized nutrition and combined exercise. Nutritional strategies focus on adequate protein intake (>1.0 g/kg/day), leucine supplementation, and precise glycemic control to mitigate anabolic resistance. Integrating these nutritional strategies with combined exercise (aerobic and resistance training) maximizes protein anabolism and preserves functional independence. Understanding molecular crosstalk between muscle and glucose metabolism provides a foundation for targeted interventions. Future research should focus on personalized multidisciplinary protocols to reduce SD burden in aging populations.

Keywords: Sarcopenic diabetes, Anabolic resistance, Low-grade chronic inflammation, Lifestyle intervention

Sözel Bildiri

THE ROLE OF VITAMINS IN THE MANAGEMENT OF AGE-RELATED COGNITIVE DECLINE

Hilal Şimşek[1]

1 Nigde Ömer Halisdemir University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Nigde, Türkiye, dyt.hilal.simsek@gmail.com

ABSTRACT

The rapidly aging global population and demographic transition have highlighted age-related cognitive declines—primarily Alzheimer's Disease (AD) and Mild Cognitive Impairment (MCI)—as critical public health concerns. Since the etiopathogenesis of AD involves complex mechanisms like amyloid-β plaque accumulation and tau protein hyperphosphorylation, the limitations of current pharmacological treatments underscore the importance of vitamins' neuroprotective roles in preventing or slowing neurodegeneration. With their antioxidant properties, vitamins A, C, and E contribute to preserving cognitive functions by protecting the central nervous system against neuronal damage caused by oxidative stress and neuroinflammation from microglial activation. Specifically, the coenzyme roles of vitamins B6, B12, and folate in one-carbon metabolism are vital in preventing neurotoxicity and vascular damage triggered by hyperhomocysteinemia. Furthermore, vitamin D serves as a strategic factor in maintaining cognitive health through amyloid plaque clearance and modulating pro-inflammatory processes. While adequate dietary vitamin intake shows protective effects based on strong epidemiological evidence, the efficacy of supplementation varies according to individual characteristics, intervention types, and clinical stages. Consequently, in managing age-related cognitive decline, personalized nutritional approaches and individualized supplementation strategies addressing subclinical deficiencies hold significant potential for reducing the burden of neurodegenerative diseases. To clarify these neuroprotective effects and their clinical implications, comprehensive research evaluating optimal intervention methods and synergistic interactions between nutrients remains essential.

Keywords: Alzheimer's Disease, Cognitive function, Mild Cognitive Impairment, Vitamins

Sözel Bildiri

AFET YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA İLE GERÇEK ZAMANLI RİSK TAHMİNİ SİSTEMLERİ

İbrahim BULAKÇIBAŞI*
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Acil Yardım ve Afet Yönetimi,ibrahimbulakcibasi@gmail.com

ÖZET

Afetler toplumların sağlık, sosyal ve ekonomik yapısını ciddi şekilde etkileyen olaylardır. Özellikle deprem, sel ve yangın gibi afetlerde ilk müdahale ve hazırlık düzeyi can kayıplarını azaltmada büyük önem taşımaktadır. Geleneksel afet risk değerlendirme yöntemleri çoğu zaman geçmiş verilere dayalı olup gerçek zamanlı veri analizinde sınırlı kalabilmektedir. Bu noktada yapay zekâ temelli teknolojiler, afet yönetiminde risklerin önceden tahmin edilmesi ve erken müdahale stratejilerinin geliştirilmesi açısından önemli bir potansiyel sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, afet yönetiminde yapay zeka tabanlı gerçek zamanlı risk tahmini sistemlerinin kullanımını incelemek ve bu sistemlerin afetlere hazırlık, müdahale ve zarar azaltma süreçlerine sağlayabileceği katkıları değerlendirmektir. Yapay zeka algoritmaları; uydu görüntüleri, meteorolojik veriler, sensör ağları, sosyal medya verileri ve geçmiş afet kayıtları gibi büyük veri kaynaklarını analiz ederek olası afet risklerini önceden belirleyebilmektedir. Bu sayede deprem, sel, heyelan ve orman yangını gibi afetlerin gerçekleşme ihtimali ve olası etkileri hakkında erken tahminler yapılabilmektedir. Gerçek zamanlı veri analizi sayesinde afet riski taşıyan bölgelerde hızlı uyarı sistemleri oluşturulabilir ve ilgili kurumlar ile toplum zamanında bilgilendirilebilir. Böylece tahliye planlarının uygulanması, acil müdahale ekiplerinin yönlendirilmesi ve kaynakların doğru şekilde dağıtılması daha etkili hale gelmektedir. Sonuç olarak, yapay zeka tabanlı gerçek zamanlı risk tahmini sistemleri afet yönetiminde proaktif bir yaklaşım geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu sistemlerin yaygınlaştırılması, afet risklerinin azaltılması ve toplumların afetlere karşı daha dirençli hale gelmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, Yapay Zeka, Risk Tahmini, Erken Uyarı Sistemleri, Büyük Veri

Sözel Bildiri

SUBAKUT SANTRAL GÖRME KAYBINDA SERÖZ SANTRAL KORYORETİNOPATİ: OKT BULGULARI

Mustafa YAVUZ*
**Egirdir State Hospital, Department of Ophthalmology, Isparta, Turkey*

E-mail address: drmustafayavuz1@gmail.com

ÖZET

Giriş: Seröz santral koryoretinopati (SSKR), koroidal hiperpermeabilite ve retina pigment epiteli (RPE) bariyer disfonksiyonu sonucu gelişen, nörosensöriyel retina dekolmanı ile karakterize bir makula hastalığıdır. Klinik olarak bulanık görme, metamorfopsi ve santral skotom ile prezente olur ve tanıda optik koherens tomografi (OKT) kritik rol oynar (1,2).
Amaç: Subakut santral görme kaybı ile başvuran bir hastada SSKR tanısının klinik ve OKT bulguları ile ortaya konulması ve literatür eşliğinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Kırk sekiz yaşında kadın hasta, üç aydır sağ gözde bulanık görme, eğik görme (metamorfopsi) ve santral skotom şikayetleri ile başvurdu. En iyi düzeltilmiş görme keskinliği sağ gözde 0.2, sol gözde 1.0 idi. Ön segment muayenesi bilateral doğaldı. Fundus muayenesinde sağ göz makula bölgesinde seröz elevasyon ile uyumlu görünüm saptandı, sol göz doğal olarak izlendi. Makula değerlendirmesi için spektral-domain OKT (SD-OCT) görüntüleri elde edildi.
Bulgular: SD-OCT incelemesinde sağ gözde foveayı içeren nörosensöriyel retina dekolmanı, belirgin subretinal hipo-reflektif sıvı birikimi ve RPE düzeyinde fokal düzensizlikler izlendi. RPE'de küçük elevasyon alanları ve lokalize pigment epitel dekolmanı (PED) ile uyumlu bulgular dikkati çekti. Dış retinal tabakalarda özellikle ellipsoid zon düzeyinde yer yer düzensizlik gözlendi. Sol göz OKT bulguları normal sınırlardaydı.
Tartışma ve Sonuç: SSKR sıklıkla kendini sınırlayan bir klinik tablo olmakla birlikte, uzamış olgularda kalıcı görme kaybı gelişebilir. Bu olguda semptom süresinin üç ay olması ve belirgin görme azalması kronikleşme açısından önemlidir. SD-OCT, subretinal sıvının varlığı, RPE değişiklikleri ve dış retina bütünlüğünün değerlendirilmesinde yüksek duyarlılığa sahiptir. Subakut görme kaybı ve metamorfopsi ile başvuran hastalarda SSKR'nin erken tanısı ve yakın takibi görsel prognoz açısından kritik öneme sahiptir.

Anahtar Sözcükler: Seröz Santral Koryoretinopati, Metamorfopsi

Sözel Bildiri

METILGLIOKSALIN (MGO) *DROSOPHILA MELANOGASTER'IN* DAVRANIŞ PARAMETRELERI ÜZERINE ETKISININ ARAŞTIRILMASI

Ecenur Kürtcan[1], Nağme Bulut[1], Burçin Yalçın[1], Merve Güneş[1], Bülent Kaya[1]
[1]Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Antalya, Türkiye

ÖZET

Metilglioksal (MGO), glikoliz sırasında oluşan oldukça reaktif bir α-dikarbonil bileşiği olup ileri glikasyon son ürünlerinin (AGE) oluşumunda önemli rol oynamaktadır. AGE bileşiklerinin birikimi; oksidatif stres, mitokondriyal fonksiyonun bozukluğu ve hücresel hasara yol açarak diyabet ve nörodejeneratif hastalıklar gibi çeşitli patolojik durumlarla ilişkilendirilmektedir. MGO'nun oluşturduğu AGE bileşikleri ve schiff bazları, patolojik diyabetle oldukça ilişkilendirilmektedir. MGO'nun nörotoksik etkileri memeli (sıçan) modellerinde incelenmiş olsa da model organizma olarak *Drosophila melanogaster* üzerinde etkilerine yönelik çalışmalar ve literatür oldukça sınırlıdır. Bu çalışmanın amacı, MGO'nun *D. melanogaster* üzerinde gelişimsel ve davranışsal parametreler ile olası nörotoksik etkilerini araştırmaktır. Çalışmada model organizma olarak *D.melanogaster* Oregon R+ hattı kullanılmıştır. 72±4 saatlik üçüncü larval evresindeki bireyler çalışma dozlarının belirlenmesi amacı ile farklı MGO (75mM, 50mM, 25mM, 10mM, 5mM, 2.5 mM, 1mM, 0.1mM) konsantrasyonlarına maruz bırakılmıştır. Öncelikle larvadan ergine geçiş oranları belirlenerek LD_{50} değeri hesaplanmış ve çalışmada kullanılacak dozlar (10, 5, 2.5 ve 0.1 mM) uygulama gruplarında larva ve ergin ağırlık ölçümleri gibi davranışsal parametreler değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler normalite analizlerinin ardından parametrik (One-way ANOVA - Dunnett) veya non-parametrik (Kruskal-Wallis, X^2 testleri) istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre *D. melanogaster* Oregon R+ hattından yapılan larval ağırlık deneylerinde MGO, doza bağlı olarak istatistiksel önemde fark gözlenmiştir. Ergin ağırlık deneylerinde MGO, doza bağlı artan istatistiksel olarak önemli fark belirlenmiştir.
Çalışmanın nörodejeneratif hastalıkların çevresel ve metabolik tetikleyicilerinin anlaşılmasına yönelik literatüre katkı sağlaması öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Drosophila melanogaster*, metilglioksal, nörotoksisite, davranış testleri, diyabet

Sözel Bildiri

SİMÜLASYON TABANLI CPR EĞİTİMİ VE HEMŞİRELİK: BİBLİYOMETRİK BİR İNCELEME

Hande TÜZÜN*, Hasret DİKİCİ **, Ayşegül ŞİŞMAN***

** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Servis, Antalya, Türkiye, handetuzun07@gmail.com*

*** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ARGE Birimi, Antalya, Türkiye, hsrtgngr@gmail.com*

**** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürlüğü, Antalya, Türkiye, aysegulsisman@windowslive.com*

ÖZET

Giriş: Simülasyon tabanlı eğitim, hemşirelik eğitiminde kardiyopulmoner resüsitasyon (CPR) bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi ile ekip performansının artırılmasında önemli bir yaklaşım haline gelmiştir.

Amaç: Bu çalışma, hemşirelikte simülasyon tabanlı CPR eğitimi literatürünün bibliyometrik özelliklerini ve araştırma eğilimlerini analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Bu bibliyometrik analiz çalışması için Web of Science Core Collection veri tabanında kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. İlk taramada toplam 500 yayın elde edilmiştir. Dahil edilme kriterleri uygulandıktan sonra araştırma makalesi (n = 446) ve derleme makalesi (n = 27) olmak üzere toplam 473 çalışma analiz kapsamına alınmıştır. Bibliyometrik analiz kapsamında yayın özellikleri, en çok atıf alan çalışmalar, üretken ülkeler, kurumlar ve dergiler ile yazar anahtar kelimelerinin eş-oluşum analizi incelenmiştir.

Bulgular: Bulgular, simülasyon tabanlı CPR eğitiminin hemşirelik literatüründe hızla büyüyen bir araştırma alanı haline geldiğini göstermektedir. Analiz edilen yayınların büyük çoğunluğunu araştırma makaleleri (n = 446) oluşturmaktadır. En çok atıf alan çalışmaların özellikle CPR beceri kalıcılığı, simülasyon temelli eğitim ve ekip performansı üzerine yoğunlaştığı belirlenmiştir. Ayrıca son yıllarda araştırma eğilimlerinin bireysel beceri eğitiminden ekip temelli ve teknoloji destekli simülasyon yaklaşımlarına doğru yöneldiği görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç: Simülasyon tabanlı CPR eğitimi, hemşirelik eğitiminde giderek önem kazanan bir araştırma alanı olup özellikle ekip çalışması ve ileri simülasyon teknolojilerine yönelik çalışmaların arttığı görülmektedir. Gelecek araştırmaların simülasyon temelli eğitimin klinik sonuçlar ve hasta güvenliği üzerindeki etkisini incelemeye odaklanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Simülasyon, Kardiyopulmoner resüsitasyon, Hemşirelik eğitimi, Bibliyometrik analiz.

Sözel Bildiri

POLİKİSTİK OVER SENDROMU YÖNETİMİNDE MYO-INOSITOL'ÜN YERİ

Asuman DOĞAN BAYRAK*
**Isparta Şehit Yunus EMRE Devlet Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Bölümü, Isparta, Türkiye, asumand96@gmail.com*

ÖZET

Polikistik over sendromu (PKOS), üreme çağındaki kadınları etkileyen en yaygın endokrin hastalıklardan biridir ve hiperandrojenizm, ovulatuar disfonksiyon ve polikistik over morfolojisi ile karakterizedir. İnsülin direnci, PKOS'un patofizyolojisinde merkezi bir rol oynamaktadır. İnsülin sinyal iletim yollarında görev alan doğal bir karbosiklik şeker olan myo-inositol, PKOS tedavisinde umut verici bir terapötik ajan olarak öne çıkmıştır. Son yıllarda yapılan çalışmalar, myo-inositol kullanımının insülin duyarlılığını arttırdığını, ovulatuar fonksiyonun yeniden sağlanmasına katkıda bulunduğunu ve üreme sonuçlarını iyileştirdiğini göstermektedir. Ayrıca myo-inositolün güvenlilik profilinin yüksek olması ve iyi tolere edilmesi, PKOS yönetiminde kullanımını destekleyen önemli avantajlar arasında yer almaktadır. Bu derleme, PKOS'lu hastalarda myo-inositol tedavisinin etki mekanizmaları, metabolik etkileri ve klinik sonuçlarına ilişkin güncel kanıtları özetlemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: ovulatuar disfonksiyon, insülin direnci, myo-inositol, polikistik over sendromu,

Sözel Bildiri

ASSOCIATIONS BETWEEN BIRTH ORDER, BORDERLINE PERSONALITY FEATURES, COPING SKILLS, AND MATERNAL CHILDHOOD TRAUMA IN ADOLESCENTS

Müge MUTLU*, Begüm KIRMIZI**

** Silivri State Hospital, Department of Child and Adolescent Psychiatry, Silivri, Istanbul,Turkiye, mugeemutlu@gmail.com*

*** Kafkas University,Department of Child and Adolescent Psychiatry, Kars, Turkiye, dr.begumkirmizi@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Borderline personality features, characterized by emotional instability, interpersonal difficulties, impulsivity, and disturbances in self-image, may emerge during adolescence. Family dynamics and structural characteristics such as birth order may influence personality development and emotional regulation during this critical developmental period. However, the association between birth order and borderline personality features in adolescents has been insufficiently investigated. This study aimed to examine the relationship between birth order and borderline personality features in adolescents and to explore whether adolescents' coping skills and maternal childhood trauma histories mediate this relationship.

Methods: This cross-sectional study included 30 adolescents aged 12–17 years who presented to a child and adolescent psychiatry outpatient clinic and scored ≥69 on the Borderline Personality Features Scale. Adolescents completed the Childhood Coping Scale, and their mothers completed the Childhood Trauma Questionnaire. Descriptive statistics, Spearman correlation analyses, and parallel mediation analyses using Hayes PROCESS macro (Model 4) were conducted.

Results: Birth order was significantly associated with borderline personality features in adolescents, with earlier birth positions associated with higher borderline symptom scores ($\rho = -.787$, $p < .001$). No significant correlations were observed between borderline personality features, coping skills, and maternal childhood trauma scores ($p > .05$). Parallel mediation analysis showed that coping skills and maternal childhood trauma were not significantly related to the association between birth order and borderline personality features, as the confidence intervals for the indirect effects included zero.

Conclusions: These findings suggest that birth order may be associated with borderline personality features in adolescents within a clinical sample. However, coping skills and maternal childhood trauma histories did not appear to account for this association. Given the cross-sectional design and relatively small sample size, these results should be interpreted with caution. Further studies with larger samples are needed to better understand potential relationships between family structure and borderline personality features during adolescence.

Keywords: Birth order, Borderline personality features, Adolescents, Coping skills, Maternal childhood trauma.

Sözel Bildiri

THE EFFECTS OF *Prunus laurocerasus* L. ON THE SMALL INTESTINE IN RATS EXPOSED TO CARBON TETRACHLORIDE TOXICITY

Kaan KALTALIOGLU*

** Giresun University, Espiye Vocational School, Giresun, Turkey, kaan.kaltalioglu@giresun.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Carbon tetrachloride (CCl_4) is known as a strong toxic compound that can trigger oxidative stress by producing free radicals which damage cellular components. The small intestine is particularly sensitive to this kind of injury because it has a large surface area and a high metabolic activity.

Aim: The present study aims to determine the effects of *Prunus laurocerasus* L. (PL, taflan), which is used in the treatment of various disorders, molasses on oxidative stress induced by CCl_4 in intestinal tissue of rats.

Methods: The rats were divided into three groups: Control, CCl_4 and PL+CCl_4. Intestinal homogenates were examined spectrophotometrically for MDA and SOD.

Results: MDA was higher and SOD levels were lower in the CCl_4 treated group ($p<0.05$). PL treatment reversed this situation and increased antioxidant capacity.

Discussion and Conclusion: The results suggest that PL molasses may have a protective role against CCl_4-induced intestinal damage. This effect appears to be associated with reduced lipid peroxidation and a partial restoration of the antioxidant defense system.

Keywords: CCl4, In Vivo, Intestinal Damage, Oxidative Stress, Taflan

Sözel Bildiri

HAZELNUT AND HAZELNUT PRODUCTS IN ANIMAL MODELS: *IN VIVO* INVESTIGATIONS

Kaan KALTALIOGLU*
** Giresun University, Espiye Vocational School, Giresun, Turkey, kaan.kaltalioglu@giresun.edu.tr*

ABSTRACT

Beyond their basic nutritional value, hazelnuts and their products exert complex physiological, metabolic, and neurological effects in animal models. The sheer density of bioactive compounds in these nuts translates into robust tissue protection. When cells face chemically induced oxidative stress or severe organ toxicity, these phytochemicals intervene to sustain natural defense lines. The protective scope observed *in vivo* is remarkably broad. For instance, dietary inclusion not only preserves testicular function against the ravages of aging and chemotherapy, but also acts on the central nervous system to curb neuroinflammation and improve memory retention. Parallel to these effects, stabilizing shifts in lipid profiles and gut microbiota balance have been noted under high-fat dietary conditions. Ultimately, the current literature frames the hazelnut as a highly functional dietary intervention with unique equipped to facilitate cellular recovery across a spectrum of metabolic, neurological, and toxicological challenges. This review investigates the potential effects of hazelnut and hazelnut products on various disorders and diseases in animal studies.

Keywords: Antioxidant, Hazelnut, In Vivo, Rat

Sözel Bildiri

KBRN OLAYLARINA MÜDAHALE ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNİN HAZIRLIK KAPASİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: ERZİNCAN ÖRNEĞİ

Nurdan KARIŞAN

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım Afet Yönetim Bölümü, Burdur Türkiye, nurdankarisan@gmail.com*

**Atatürk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü. Erzurum Türkiye, nurdankarisan@gmail.com*

ÖZET

Kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer (KBRN) olaylar, toplum sağlığını tehdit eden ve sağlık sistemleri üzerinde ciddi etkiler oluşturabilen afet türleri arasında yer almaktadır. Bu tür olaylarda acil sağlık hizmetleri ekipleri, olay yerine ilk ulaşan ve müdahale sürecini başlatan birimler olarak kritik bir role sahiptir. Bu çalışmanın amacı, Erzincan ilinde görev yapan acil sağlık hizmetlerinin KBRN olaylarına yönelik hazırlık düzeyinin değerlendirilmesidir. Bu çalışma literatür taraması ve mevcut afet yönetimi yaklaşımlarının incelenmesi yoluyla hazırlanmıştır. Çalışma kapsamında KBRN olaylarına müdahalede sağlık sisteminin rolü, acil sağlık personelinin eğitim düzeyi, kişisel koruyucu ekipman kullanımı ve kurumlar arası koordinasyon süreçleri değerlendirilmiştir. Erzincan ili, Türkiye'nin deprem riski yüksek bölgelerinden biri olup afet yönetimi açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu bağlamda sağlık sisteminin olası KBRN olaylarına karşı hazırlık kapasitesi büyük önem taşımaktadır. Literatürde yer alan çalışmalar, KBRN olaylarına yönelik düzenli eğitim programlarının ve saha tatbikatlarının sağlık personelinin hazırlık düzeyini artırdığını göstermektedir. Ayrıca kişisel koruyucu ekipman kullanımı, hızlı triyaj uygulamaları ve etkili kriz yönetimi süreçleri olayların sağlık üzerindeki etkilerini azaltmada önemli rol oynamaktadır. Sonuç olarak, Erzincan ilinde acil sağlık hizmetlerinin KBRN olaylarına yönelik hazırlık kapasitesinin artırılması için düzenli eğitim programlarının uygulanması, kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesi ve saha tatbikatlarının artırılması önerilmektedir. Bu tür çalışmalar afet yönetimi kapsamında sağlık sisteminin dayanıklılığının artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: KBRN, afet yönetimi, acil sağlık hizmetleri, hazırlık düzeyi, Erzincan

Sözel Bildiri

BIOLOGICAL ACTIVITIES OF 1-SUBSTITUTED IMIDAZOLE-DERIVED PLATINUM(II) COMPLEXES

Özlem Nalbantoğlu*, Leyla Açık*, Büşra Nur Sabah*, Semra Utku **, Özge Eryiğit, Emre Canpolat****

** Gazi University, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Department of Biology, Ankara, Türkiye, ozlemnalbantoglu@gmail.com, busranurseker@gazi.edu.tr, leylaacik@gazi.edu.tr*

***Mersin University, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Department of Biology, Mersin, Türkiye , utkusemra@mersin.edu.tr, omdn33@gmail.com, ecanbolat@hotmail.com*

ABSTRACT

Background: The rising global incidence of cancer, including in Türkiye, together with the increasing spread of antimicrobial resistance, has underscored significant limitations in the effectiveness of current chemotherapeutic agents. Platinum-based drugs remain widely used in cancer treatment due to their DNA-targeting properties and ability to inhibit cell proliferation. However, severe side effects and the emergence of drug resistance necessitate the development of novel platinum derivatives with improved biological performance and reduced toxicity.
Aim: This study aimed to evaluate the biological activities of platinum(II) complexes bearing 1-substituted imidazole ligands (S3, S4, and S5), focusing on their antimicrobial properties, DNA interaction behavior, and inhibitory effects on Topoisomerase I.
Methods: The antimicrobial activities of the synthesized complexes were assessed using in vitro assays. DNA binding interactions were investigated to elucidate possible mechanisms of action. In addition, the inhibitory potential of the complexes against Topoisomerase I enzyme activity was examined.
Results: The platinum(II) complexes exhibited notable antimicrobial activity and demonstrated significant DNA binding interactions. Moreover, the compounds showed inhibitory effects on Topoisomerase I, indicating their potential to interfere with cellular proliferation processes.
Discussion and Conclusion: These findings suggest that ligand-modified platinum (II) complexes may serve as promising candidates for the development of novel chemotherapeutic agents with dual antimicrobial and anticancer potential. The results provide preliminary insights that may guide the design of platinum-based drugs with enhanced efficacy and reduced toxicity.

Acknowledgement:
This study was supported by the Scientific Research Projects Coordination Unit of Gazi University under Project No. FYL-2025-10516.

Keywords: Platinum(II) complexes; 1-substituted imidazole; antimicrobial activity; DNA binding; Topoisomerase I inhibition

Sözel Bildiri

[1]YUMURTACI TAVUKLARDAN İZOLE EDİLEN *ESCHERICHIA COLI'LERDE* ANTİBİYOTİK DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ

Meleknur BAVUT*, Sibel YAMAN**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Veterinerlik Mikrobiyolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, meleknurbavut@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, syaman@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Kanatlı yetiştiriciliğinde bakteriyel enfeksiyonlar önemli ekonomik kayıplara neden olmaktadır. Avian Patojenik *Escherichia coli* (APEC), yumurtacı tavuklarda solunum, üreme ve dolaşım sistemini etkileyen sistemik hastalıklara neden olan *Escherichia coli* (*E. coli*)'nin ekstraintestinal bir patojen tipidir. Özellikle sistemik kolibasillozis olgularında etkenin izolasyonu ve antibiyotik direnç profilinin belirlenmesi, hem tedavi başarısını hem de halk sağlığı açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada 2023-2024 yılları arasında toplanan 51 adet yumurtacı tavuktan alınan doku ve organ materyalinden (kalp, karaciğer, akciğer, dalak) 19 (%37,25) adet *E. coli* izole ve identifiye edildi. Yapılan biyokimyasal testler ile doğrulanan 19 adet *E. coli* izolatına disk difüzyon yöntemi ile antibiyotik duyarlılık testi yapıldı. İzolatların 14'ü (73,68) kolistin sülfata, 13'ü (%68,42) kloramfenikol ve florfenikole, 12'si (%63,15) gentamisine, 11'i (%57,89) enrofloksasine ve 10'u (%52,63) siprofloksasine duyarlı saptanırken, tamamı penisiline dirençli bulundu. *E. coli* izolatları eritromisine %84,21 ve ampisiline %68,42 dirençli olduğu belirlendi. Bu çalışma ile yumurtacı tavuklardan elde edilen *E. coli* izolatlarında antibiyotik direnç oranlarının yüksek düzeyde olduğu, gelişigüzel antibiyotik kullanımından kaçınılması ve tedavinin mutlaka antibiyogram sonuçlarına göre yapılması gerektiğini açıkça göstermektedir.

[1]Bu çalışma 2022 yılında 1. Dönem TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında (Proje numarası: 1919B012207517) desteklenmiştir.

Anahtar sözcükler: Antibiyotik direnci, *Escherichia coli,* yumurtacı tavuk

Sözel Bildiri

İŞ YERİ BESLENME POLİTİKALARI VE İŞÇİ BESLENMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zülal TEZCAN*, Sudenaz KIZILDAĞ*, Zeynep Begüm KALYONCU ATASOY*
**Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, 2215002008@ogrenci.sbu.edu.tr*

ÖZET

Günümüzde çalışan bireyler günlerinin önemli bir bölümünü iş ortamında geçirmekte ve bu durum beslenme alışkanlıklarının iş yeri koşullarından önemli ölçüde etkilenmesine neden olmaktadır. Yetersiz ve dengesiz beslenme; dikkat dağınıklığı, iş kazaları, kronik hastalık riskinde artış ve iş verimliliğinde azalma gibi çeşitli olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilmektedir. Sağlıklı ve dengeli beslenmenin, çalışanların bilişsel performansını, dikkat düzeyini ve genel iyilik halini artırarak iş verimliliği ve üretkenlik üzerinde olumlu etkiler sağladığı bildirilmektedir. Bu nedenle iş yeri temelli beslenme politikaları, çalışan sağlığının korunması ve geliştirilmesinde önemli halk sağlığı stratejileri arasında yer almaktadır. İş yerlerinde sağlıklı besin seçeneklerinin artırılması, enerji, şeker, tuz ve doymuş yağ içeriği yüksek ürünlerin erişiminin sınırlandırılması, çalışanlara dengeli menülerin sunulması, içme suyuna erişimin sağlanması ve beslenme konusunda eğitimlerin verilmesi bu müdahaleler arasında yer almaktadır. Bu kapsamda Türkiye'de geliştirilen ve uygulanan "Beslenme Dostu ve Fiziksel Aktiviteyi Destekleyen İş Yeri Programı", iş yeri politikaları, kurumsal yapı ve fiziksel çevreyi kapsayan bütüncül bir yaklaşımla çalışanların sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivite alışkanlıklarını desteklemeyi amaçlayan uygulamalardan biridir. Benzer programlar kapsamında iş yerlerinde sağlıklı beslenme ortamının oluşturulması, çalışanların fiziksel aktiviteye teşvik edilmesi ve beslenme farkındalığının artırılması hedeflenmektedir. Literatürde yer alan çalışmalar, iş yeri beslenme politikalarının çalışanların besin tercihlerini olumlu yönde etkileyebileceğini, kronik hastalık riskini azaltabileceğini ve üretkenliği artırabileceğini göstermektedir. İş yeri temelli beslenme politikalarında, bireyin aktif katılımını gerektiren eğitim ve bilgilendirme temelli yaklaşımların yanı sıra, beslenme ortamını düzenleyerek sağlıklı seçimleri kolaylaştıran ve davranış değişikliğini dolaylı olarak destekleyen politika ve uygulamaların da çalışanların beslenme davranışlarının geliştirilmesinde önemli rol oynadığı bildirilmektedir. Bununla birlikte, iş yeri ortamında sunulan yemek hizmetinin niteliği, ultra işlenmiş besin tüketimi ve sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlar arasındaki ilişkileri ele alan çalışmaların sınırlı olduğu bildirilmektedir. Bu nedenle iş yeri ortamında sağlıklı beslenmeyi destekleyen politika ve uygulamaların değerlendirilmesi, çalışan sağlığının geliştirilmesi ve sürdürülebilir iş gücü verimliliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada iş yeri beslenme politikaları ve işçi beslenmesi ile ilgili yapılan çalışmaların derlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Workplace, Working Conditions, Nutrition Policy

Sözel Bildiri

TÜRKIYE'DE HEMŞIRELIK ALANINDA İBH'LI BIREYLERE YÖNELIK NONFARMAKOLOJIK UYGULAMALAR: LISANSÜSTÜ TEZLERIN İNCELENMESI

Yağmur ARTAN*

**Ardahan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Ardahan, Türkiye,*

ygmr-artan@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de hemşireler tarafından İBH' li bireylere uygulanan non farmakolojik girişimlerin etkinliğini inceleyen lisansüstü tezlerin sistematik olarak değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Bu sistematik derlemede, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında "İnflamatuar Barsak Hastalığı", "İBH", "Ülseratif kolit" ve "Crohn hastalığı" anahtar kelimeleri kullanılarak lisansüstü tezler taranmıştır. 1978–2026 yılları arasında yayımlanan toplam 380 tez başlık, özet ve tam metin açısından incelenmiştir. Tıpta uzmanlık (n=263), duplikasyon (n=33) ve diğer alan tezleri (n=67) çalışma dışında bırakılmıştır. Kalan hemşirelik tezleri (n=14) arasından tanımlayıcı araştırma desenindeki (n=6) dışlanmıştır. Hemşirelik alanında yürütülen ve örneklemi İBH' li bireyler olan sekiz tez çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmalar; tez türü, araştırma tasarımı, girişim özellikleri, girişim süresi, seans sayısı, veri toplama araçları ve ölçülen değişkenler açısından analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen tezlerin ikisi yüksek lisans, altısı doktora tezidir. İki çalışma yarı deneysel tasarıma sahipken, altı çalışma randomize kontrollü çalışma olarak yürütülmüştür. Tezlerin çoğunluğunda (n=6) örneklem olarak İBH hastaları dahil edilirken, bir çalışmada yalnızca ülseratif kolit, bir çalışmada da yalnızca Crohn hastaları dahil edilmiştir. İncelenen çalışmalarda hasta eğitimi(n=3), web tabanlı uygulama (n=1), mobil uygulama (n=1), hemşire danışmanlığı (n=2) ve progresif kas gevşeme egzersizleri (n=1) uygulanmıştır. Bulgular, hemşireler tarafından uygulanan non-farmakolojik girişimlerin İBH'li bireylerde semptom şiddetini, hastalık aktivitesini ve yorgunluğu azaltabileceğini; ayrıca yaşam kalitesi, ilaç uyumu, emosyonel durum, semptom yönetimi ve özbakım aktivitelerini iyileştirebileceğini göstermiştir.

Sonuç: Türkiye'de hemşirelik alanında İBH'li bireylere yönelik lisansüstü tezler, non-farmakolojik girişimlerin semptom kontrolü ve hasta sonuçları üzerinde olumlu etkiler sağlayabileceğini düşündürmektedir. Ancak bu alandaki tez sayısının sınırlı olması, gelecekte daha kapsamlı ve yüksek metodolojik kalitede araştırmalara ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnflamatuvar bağırsak hastalığı, hemşirelik, nonfarmakolojik girişimler, lisansüstü tezler, sistematik derleme

Sözel Bildiri

COMPREHENSIVE SEROLOGICAL AND MOLECULAR ASSESSMENT OF EQUINE HERPESVIRUS-1 AND -4 IN THE TURKISH HORSE POPULATION

İlker Şahinkesen[1]*, Seval Bilge-Dağalp[2]*

1 Department of Vaccine Technology, Vaccine Institute, Hacettepe University, Ankara 06100, Türkiye, ilkersahinkesen68@gmail.com

2 Department of Virology, Faculty of Veterinary Medicine, Ankara University, Ankara 06070, Türkiye, dagalp@ankara.edu.tr

ABSTRACT

Background: Equine herpesvirus type 1 (EHV-1) and type 4 (EHV-4) are important pathogens of equids, causing respiratory disease, abortion, and neurological disorders. These viruses are endemic worldwide and pose significant economic and health concerns, making seroepidemiological surveillance essential for disease control.

Aim: This study aimed to determine the seroprevalence of EHV-1 and EHV-4 in different horse populations in Türkiye using virus neutralization test (VNT) and a commercial ELISA, and to assess the presence of active infection by molecular analysis.

Methods: A total of 297 serum samples collected from various provinces were analyzed using VNT for both EHV-1 and EHV-4. Neutralizing antibody titers (SN_{50}) were calculated for positive samples. Additionally, 104 serum samples were evaluated using a commercial ELISA. For molecular detection, 71 serum samples from Eskişehir province were tested by PCR targeting the glycoprotein B (gB) gene region.

Results: VNT results showed that 72 samples were positive for EHV-1 and 94 for EHV-4 antibodies, while 46 and 24 samples were negative, respectively. A total of 179 samples could not be evaluated due to cytotoxic effects or similar issues. Neutralizing antibody titers ranged between 1/4 and 1/64, with geometric mean titers of 1/12 for both viruses. ELISA results revealed 81 positive, 2 negative, and 21 suspicious samples for EHV-1, and 102 positive and 2 negative samples for EHV-4. Higher seropositivity was observed particularly in vaccinated and adult animals. All 71 samples tested by PCR were negative.

Discussion and Conclusion: The findings indicate widespread exposure of horse populations in Türkiye to both EHV-1 and EHV-4. The absence of PCR positivity suggests that active infection was not present in the sampled population at the time of study. The consistency between VNT and ELISA results supports the reliability of serological findings. These results highlight the importance of routine serological surveillance and vaccination programs for effective control of equine herpesvirus infections.

Keywords: EHV-1, EHV-4, serosurvey, virus neutralization test, ELISA, PCR, horse, Türkiye

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF NEOSPORA CANINUM AND BOVINE VIRAL DIARRHEA VIRUS PRESENCE IN ABORTED DAIRY CATTLE

Fatma Selcan AKTÜRK[*], Mehmet ULUSAN[**] Yakup Sinan ORTA[***], İbrahim Oğuz GAYAKER[***], Adil ÇİÇELİ[***], Mehmet KALE[***]

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, First Aid and Emergency Program, Burdur, Turkey,*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Internal Medicine, Burdur, Turkey,*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Turkey.*

ABSTRACT

Background: There are many viral, bacterial, and parasitic agents that cause abortions in dairy cattle. Among these, Neospora caninum and Bovine viral diarrhea virus (BVDV) infections, which lead to the highest number of abortion cases, result in significant economic losses in the livestock industry.

Aim: The aim of this study was to investigate the presence of Neospora caninum and BVDV in blood serum samples of aborted dairy cattle of different ages and breeds raised by farmers in different regions of our country.

Methods: In this study, blood serum samples obtained from 150 aborted dairy cattle submitted to a private laboratory from different regions of our country between 2023 and 2026 were examined for the presence of Neospora caninum (antibody = Ab) and Bovine viral diarrhea virus (BVDV) antigen (Ag) using the ELISA test.

Results: Among the 150 serum samples examined, Neospora caninum antibodies were detected in 29 samples (19.33%), and BVDV antigen was detected in 13 samples. Both Neospora caninum (Ab) and BVDV (Ag) were found to be positive in 6 samples (4%).

Discussion and Conclusion: The obtained results confirm that Neospora caninum infection is associated with abortions in dairy cattle in our country. It also indicates that Neospora caninum and BVDV may have simultaneous effects. Additionally, it was concluded that Neospora caninum infection has a moderate prevalence in dairy cattle, which is promising for future control programs.

Keywords: Abort, Bovine viral diarrhea virus, *Neospora caninum*, Prevalance.

Sözel Bildiri

BANKA ÇALIŞANLARINDA İŞ STRESİNİN YEME DAVRANIŞLARI, BESLENME DURUMU VE UYKU KALİTESİ İLE İLİŞKİSİ

Elif AKBAŞ*, Zehra Margot ÇELİK**

** Marmara Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, elif.akbas@marmara.edu.tr*

*** Marmara Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, zcelik@marmara.edu.tr*

ÖZET

Giriş: İş stresi, özellikle yüksek performans beklentisinin olduğu iş ortamlarında çalışan bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığını etkileyerek iş performansı ve yaşam kalitesi üzerinde önemli bir belirleyici rol oynamaktadır. Bankacılık sektörü ise yoğun iş yükü ve zaman baskısı nedeniyle stres düzeyinin yüksek olduğu meslek gruplarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, bankacılık sektöründe çalışan bireylerde iş stresi ile yeme davranışları ve uyku kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, bankacılık sektöründe çalışan bireylerde iş stresi ile yeme davranışları ve uyku kalitesi arasındaki ilişkinin değerlendirilmesidir.

Yöntem: Bu çalışma, kesitsel ve tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırma, Türkiye'de iki bankada çalışan gönüllü bireyler üzerinde yürütülmüştür. Veriler sosyodemografik anket formu, İş Stresi Ölçeği, Yeme Tutum Testi-26 (YTT-26) ve Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ) ile toplanmıştır. Katılımcıların beden kütle indeksi (BKİ) boy uzunluğu ve vücut ağırlığına göre hesaplanmıştır. Verilerin analizi JASP programı kullanılarak yapılmış ve anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya 72 banka çalışanı dahil edilmiştir ve katılımcıların %56,9'u kadındır. Katılımcıların yaş ortalaması 36,7±7,85 yıl ve BKİ ortalaması 25,1±3,62 kg/m² olarak bulunmuştur. İş stresi toplam puanı 29,6±5,47, YTT-26 puanı 14,1±12,70 ve PUKİ puanı 5,4±2,89 olarak saptanmıştır. Katılımcıların %65,3'ü orta düzeyde, %34,7'si yüksek düzeyde iş stresine sahipken; %25,0'i olumsuz yeme davranışı göstermekte ve %56,9'unda kötü uyku kalitesi bulunmaktadır. İş stresi ile uyku kalitesi ve yaş ile BKİ arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,292$, $p=0,013$; $r=0,366$, $p=0,002$). Diğer değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$). İş stresi düzeyi ile uyku kalitesi, yeme davranışı, BKİ, ana öğün atlama ve ara öğün atlama değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Olumsuz yeme davranışı gösteren bireylerin iş stresi puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p=0,044$). Yaş, BKİ ve uyku kalitesi puanları açısından gruplar arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmada, iş stresi ile uyku kalitesi arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmış; ayrıca olumsuz yeme davranışı sergileyen bireylerde iş stresi puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, artan iş stresinin hem uyku kalitesinin bozulmasıyla hem de olumsuz yeme davranışlarının ortaya çıkmasıyla ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, iş stresi düzeyi ile BKİ, öğün düzeni ve diğer incelenen değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Elde edilen sonuçlar, iş stresinin özellikle davranışsal ve yaşam tarzı ile ilişkili parametreler üzerinde etkili olabileceğini ortaya koymakta ve çalışan sağlığının korunmasına yönelik müdahalelerde stres yönetiminin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bankacı, iş stresi, yeme tutumu, uyku, beslenme durumu

Sözel Bildiri

INVESTIGATION IF TRITRICHOMONAS FOETUS AND BOVINE HERPESVIRUS TYPE 1 IN DAIRY CATTLE PREGNANT VIA NATURAL MATING

Fatma Selcan AKTÜRK[*], Yakup Sinan ORTA[**], İbrahim Oğuz GAYAKER[**], Mehmet KALE[**], İbrahim KARGALI[**]

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, First Aid and Emergency Program, Burdur, Turkey.*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Turkey, kargali32@gmail.com*

ABSTRACT

Background: *Tritrichomonas foetus*, a flagellated protozoan parasite causing abortions in dairy cattle, and the viral agent Bovine herpesvirus type 1 (BHV-1) are mainly transmitted through mating and semen. Both diseases are generally endemic in regions where dairy cattle are bred through natural mating with bulls instead of artificial insemination.

Aim: The aim of this study was to investigate the presence of *Tritrichomonas foetus* (antigen=Ag) in vaginal swab samples and BHV-1 (antibody=Ab) in blood serum samples of dairy cattle of different ages and breeds that became pregnant via natural mating in different regions of our country.

Methods: In this study, vaginal swab samples from 30 dairy cattle that became pregnant via natural mating and were submitted to a private laboratory from different regions of our country between 2023 and 2026 were examined for *Tritrichomonas foetus* (Ag) using a lateral flow test, and blood serum samples were analyzed for BHV-1 (Ab) using the ELISA test.

Results: Among the 30 vaginal swab samples examined, *Tritrichomonas foetus* (Ag) was detected in 6 samples (20%). BHV-1 (Ab) was detected in 11 (36.66%) of the blood serum samples from the same animals.

Discussion and Conclusion: Based on the obtained results, the presence of *Tritrichomonas foetus* and Bovine herpesvirus type 1 (BHV-1) infections was determined in dairy cattle that became pregnant via natural mating. Therefore, to prevent and control such infections, the use of artificial insemination should be encouraged. If natural mating is to be used as a last resort, bulls to be used for mating should be tested for these two agents prior to breeding.

Keywords: Bovine herpesvirus type 1, Natural mating, Pregnant, *Tritrichomonas foetus*, Prevalence

Sözel Bildiri

KONUŞMA SESİ BOZUKLUĞU OLAN 4-6 YAŞ ÇOCUKLARDA BOZUKLUK ŞİDDETİ İLE FONOLOJİK FARKINDALIK BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Zehra Betül Sert*, Bünyamin Çıldır**

** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, fzbsert@gmail.com*

*** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, bunyamincildir@aybu.edu.tr*

ABSTRACT

Giriş: Fonolojik farkındalık, konuşma ve okuryazarlık gelişimi ile ilişkili önemli bir üstdil becerisidir. Konuşma sesi bozukluğu olan çocuklarda fonolojik işlemleme süreçlerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada, konuşma sesi bozukluğu olan 4–6 yaş çocuklarda bozukluk şiddeti ile fonolojik farkındalık becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır.
Yöntem: Bu çalışma kesitsel ve ilişkisel tarama türünde nicel bir çalışmadır. Çalışmaya yaşları 4 ile 6 arasında değişen (Ort. = 5.31) 13 çocuk (7 kız, 6 erkek) dahil edilmiştir. Konuşma sesi bozukluğu düzeyi Sesletim Ses Bilgisi Testi-Sesletim Alt Testi (SET) ile, fonolojik farkındalık becerileri ise Fonolojik Farkındalık Testi (FFT) ile değerlendirilmiştir.
Bulgular: SET toplam puanı ile FFT toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif ve orta-yüksek düzeyde ilişki bulunmuştur (rho = .678, p = .011). Bu bulgu, bozukluk şiddeti azaldıkça fonolojik farkındalık becerilerinin arttığını göstermektedir. Cinsiyete göre konuşma sesi bozukluğu puanlarında (U = 20.00, p = .886) ve fonolojik farkındalık toplam puanları arasında istatistiksel olarak (U = 19.50, p = .830) anlamlı fark bulunmuştur.
Sonuç: Bulgular, konuşma sesi bozukluğu şiddeti ile fonolojik farkındalık becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Klinik değerlendirme sürecinde fonolojik farkındalık becerilerinin dikkate alınması yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Konuşma sesi bozukluğu, fonolojik farkındalık, çocuk, dil ve konuşma terapisi

Sözel Bildiri

FEMUR BAŞ EPİFİZ KAYMASI VAKALARINDA AÇIK CERRAHİ TEDAVİNİN ORTA VE UZUN VADELİ SONUÇLARI: SİSTEMATİK BİR İNCELEME

Recep Dinçer*
**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, recebed@gmail.com*

ÖZET

Femur başı epifiz kayması (SCFE), ergenlik dönemi çocuklarda en sık görülen kalça rahatsızlığı olup, femur başının fizis boyunca yer değiştirmesiyle karakterizedir. Stabil vakalar için perkütan stabilizasyon altın standart olmaya devam ederken, açık cerrahi işlemler- cerrahi kalça çıkığı, subkapital yeniden hizalama (Dunn prosedürü ve modifiye formları) ve düzeltici osteotomiler dahil- instabil, şiddetli veya semptomatik vakalar için giderek daha fazla kullanılmaktadır. Bu müdahalelerin uzun vadeli sonuçları, özellikle beş yıl sonra, literatürde heterojen kalmaktadır. Bu derleme, SCFE için yapılan açık cerrahi işlemlerin 5 yıllık klinik, radyolojik ve fonksiyonel sonuçlarını, özellikle avasküler nekroz (AVN) oranları, femoroasetabüler sıkışma (FAI) gelişimi, kalıcı deformite düzeltmesi, kalça fonksiyon skorları ve yeniden ameliyat oranları üzerinde durarak sistematik olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. PubMed, EMBASE ve Cochrane Kütüphanesi'nde, iskelet gelişimini tamamlamamış hastalarda SCFE'nin açık cerrahi tedavisini takiben en az 5 yıllık takip verilerini bildiren, 2000 ile 2025 yılları arasında yayınlanmış çalışmaları içeren sistematik bir arama yapıldı. Çalışmalar, metodolojik kalite için MINORS kriterleri kullanılarak değerlendirildi. Elde edilen sonuçlar arasında alfa açısı, kayma açısı düzeltmesi, Harris Kalça Skoru (HHS), modifiye Merle d'Aubigné skoru, AVN insidansı, kondroliz, implantla ilgili komplikasyonlar ve total kalça artroplastisine dönüşüm yer almaktadır. Toplam 43 çalışma dahil edildi. Modifiye Dunn osteotomisi, vaka aciliyetine ve cerrahi tekniğe bağlı olarak %1 ila %24 arasında değişen AVN oranlarıyla birlikte, olumlu kayma açısı düzeltmesi gösterdi. Düzeltici intertrokanterik ve subkapital osteotomiler, şiddetli kaymalarda anatomik redüksiyon prosedürlerine kıyasla daha düşük fonksiyonel sonuçlarla birlikte, daha düşük AVN riskiyle güvenilir deformite düzeltmesi gösterdi. Uygun endikasyonda, SCFE'nin açık cerrahi tedavisi, 5 yıl sonra tatmin edici kalça fonksiyonu ve deformite düzeltmesi sağlar. Bununla birlikte, AVN, özellikle instabil SCFE için acil cerrahi dislokasyondan sonra en önemli komplikasyon olmaya devam etmektedir. Hasta seçimi, kayma şiddeti sınıflandırması ve cerrahi zamanlama, uzun vadeli sonuçların kritik belirleyicileridir.

Anahtar Kelimeler: femur başı epifiz kayması, modified Dunn osteotomy, surgical hip dislocation, avascular necrosis, pediatric hip surgery

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF SOME VIRAL, BACTERIAL AND PARASITIC AGENTS IN ABORTED CATTLE FETUSES USING A MOLECULAR METHOD

Yakup Sinan ORTA*, İbrahim Oğuz GAYAKER, Mehmet KALE*, Faruk PEHLİVANOĞLU**, Fatma Selcan AKTÜRK***, Zülal YÜCEL*, Cevdet Melih ERDEM***

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Turkey.*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Microbiology, Burdur, Turkey. oguzgayaker@gmail.com*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, First Aid and Emergency Program, Burdur, Turkey.*

ABSTRACT

Background: Bovine abortion, the premature expulsion of a fetus between 45–265 days of gestation, is a critical issue typically resulting from infection, causing losses of $600-$1000 per case.

Aim: The aim of this study is to investigate some viral, bacterial and parasitic agents in the stomach contents of aborted fetuses of various breeds of cattle owned by the public in different regions of Turkiye using molecular methods.

Methods: In this study, the presence of *Histophilus somni, Francisella tularensis, Salmonella spp., Campylobacter spp., Listeria spp., Coxiella burnetii, Chlamydia abortus, Trueperella pyogenes, Leptospira spp.*, Akabane virus, Bluetongue virus, Rift Valley Fever virus, Schmallenberg virus, Bovine herpesvirus-1 (BHV-1), Bovine Viral Diarrhea Virus (BVDV), *Neospora caninum, Tritrichomonas foetus* and *Toxoplasma gondii* was investigated in stomach content samples of 80 aborted fetuses from various regions of Turkiye between years 2023-2026 using RT-qPCR.

Results: According to RT-qPCR, the genomes of causative microorganisms detected and the number of fetuses in which they were detected are as follows: *N. caninum* in 22 (%27.5) fetuses, BVDV in 18 (%22.5) fetuses, BHV-1 in 12 (%15) fetuses, *T. foetus* in 10 (%12.5) fetuses, *T. pyogenes* in 8 (%10) fetuses, *H.somni* in 5 (%6.25) fetuses, *Salmonella spp*. in 3 (%3.75) fetuses and *Campylobacter spp*. in 2(%2.5) fetuses.

Discussion and Conclusion: This research concluded that abortions are primarily of parasitic and viral origins in the samples examined in this study. Therefore, we recommend that prophylactic vaccinations against infectious agents causing abortions should be widespread, and that infected animals should be tested and positive animals should be removed from the herds.

Keywords: Abortion, Aborted fetus, Bacteria, Cattle, Foetus, Molecular diagnosis, Molecular examination, Parasite, Virus.

Sözel Bildiri

SESSİZ DEV TRAKEA: MOUNIER-KUHN SENDROMU

Emine Gizem KAHRAMAN *, Önder ÖZTÜRK*
**Süleyman Demirel Üniversite, Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye*
egizcen@gmail.com

**Süleyman Demirel Üniversite, Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye*

onderozturk@sdu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Mounier-Kuhn sendromu (MKS), trakea ve ana bronşların elastik ve kas dokusunun kaybına bağlı belirgin dilatasyonu ile karakterize nadir bir hastalıktır. Radyolojik olarak trakeomegali ve bronşektazi saptanır, nadiren trakeal divertikül ve özefagus basısı görülebilir
Vaka: 55 yaşında erkek hasta, yedi aydır pozisyonel dispne ile başvurdu. Öksürük ve balgam yoktu. HRCT'de trakea çapı 3,2 cm olarak ölçüldü, bilateral ana bronşlarda dilatasyon izlendi. Sağ üst lobda kistik ve variköz bronşektaziler gözlendi. Paratrakeal divertiküller ve karina seviyesinde trakeanın özefagusa yaptığı belirgin bası saptandı. Pulmoner kitle veya konsolidasyon bulunmadı.
Sonuç: Bu olgu, MKS'nin tipik enfeksiyon bulguları olmaksızın radyolojik olarak dikkat çekici bulgularla (trakeomegali, divertiküller, özefagus basısı) prezente olabileceğini göstermektedir. Radyologlar, trakeal divertikül ve özefagus basısı gibi nadir bulguların farkında olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Trakeobronkomegali, bronşektazi, dispne , trakeal divertikül

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF BOVINE HERPESVIRUS TYPE-1 AND *COXIELLA BURNETII* IN ABORTED DAIRY CATTLE

Mehmet ULUSAN[*], Reyda ŞIKLAROĞLU[**], Yakup Sinan ORTA[***], İbrahim Oğuz GAYAKER[***], Mehmet KALE[***], İpek TORPUŞ[***], Dilek ÖZTÜRK[****], Sibel YAMAN[****]

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Internal Medicine, Burdur, Turkey.*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Dairy and Beef Cattle Breeding, Food, Agriculture and Livestock Vocational School, Burdur, Turkey*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Turkey, torpusipek@gmail.com*

***** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Microbiology, Burdur, Turkey.*

ABSTRACT

Background: Bovine Herpesvirus type 1 (BHV-1) is a latent viral agent that causes respiratory tract diseases, reproductive disorders, and abortions in cattle. *Coxiella burnetii* (*C. burnetii*) is a zoonotic bacterial agent causing Q fever, responsible for abortions in cattle and sheep and is highly resistant in the environment.

Aim: The aim of this study was to investigate the presence of BHV-1 antibodies (Ab) and *C. burnetii* antibodies (Ab) in blood serum samples of aborted dairy cattle of different ages and breeds raised by farmers in different regions of our country.

Methods: In this study, blood serum samples obtained from 187 aborted dairy cattle from different regions of our country between 2023 and 2026 were examined for the presence of BHV-1 (Ab) and *C. burnetii* (Ab) using the ELISA test.

Results: Among the 187 serum samples examined, BHV-1 (Ab) was detected in 44 (23.53%) samples and *C. burnetii* (Ab) was detected in 31 (16.58%) samples. Both BHV-1 (Ab) and *C. burnetii* (Ab) were found in 12 (6.42%) samples.

Discussion and Conclusion: Based on the obtained results, BHV-1 infection was found to be more prevalent in aborted dairy cattle. However, *C. burnetii* infections may also accompany these cases. Therefore, we suggest that prophylactic vaccination against both BHV-1 and *C. burnetii* related abortion problems may be effective in preventing such infections.

Keywords: Abortion, Bovine herpesvirus type 1, *Coxiella burnetii*, Serology, Cattle

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF BOVINE VIRAL DIARRHEA VIRUS AND *CHLAMYDIA ABORTUS* PRESENCE IN ABORTED DAIRY CATTLE

Mehmet ULUSAN[*], Yakup Sinan ORTA[**], İbrahim Oğuz GAYAKER[**], Mehmet KALE[**], Büşra SAĞDAŞ[**], Dilek ÖZTÜRK[***], Sibel YAMAN[***]

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Internal Medicine,, Burdur, Turkey.*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Turkey, busrasagdass@gmail.com*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Microbiology, Burdur, Turkey.*

ABSTRACT

Background: Bovine Viral Diarrhea Virus (BVDV) and *Chlamydia abortus (C. abortus)* are important causes of reproductive failure, abortions, and economic losses in ruminants worldwide. While BVDV is a Pestivirus affecting cattle, sheep, and goats, *C. abortus* is an intracellular bacterium that causes abortion; however, both can lead to co-infections.

Aim: The aim of this study was to investigate the presence of BVDV antigen (Ag) and *C. abortus* antibody (Ab) in blood serum samples of aborted dairy cattle of different ages and breeds raised by farmers in different regions of our country.

Methods: In this study, blood serum samples obtained from 125 aborted dairy cattle from different regions of our country between 2023 and 2026 were examined for the presence of BVDV (Ag) and *C. abortus (Ab)* using the ELISA test.

Results: Among the 125 serum samples examined, BVDV (Ag) was detected in 22 (17.6%) samples and *C. abortus* (Ab) was detected in 29 (23.2%) samples. Both BVDV (Ag) and *C. abortus* (Ab) were found in 12 (9.6%) samples.

Discussion and Conclusion: Based on the obtained results, *C. abortus* infection was found to be more prevalent in aborted dairy cattle. However, BVDV infections may also accompany these cases. Therefore, we recommend prophylactic vaccination against BVDV-related abortion problems and the use of therapeutic treatments (such as appropriate antibiotics) in chlamydial infections.

Keywords: Abort, Bovine Viral Diarrhea Virus, *Chlamydia abortus*, Cattle, Prevalance.

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF BOVINE HERPESVIRUS TYPE 1 AND *MYCOPLASMA BOVIS* IN DAIRY CATTLE WITH RESPIRATORY PROBLEMS

Mehmet ULUSAN[*], Reyda ŞIKLAROĞLU[**], Yakup Sinan ORTA[***], İbrahim Oğuz GAYAKER[***], Mehmet KALE[***], Zülal YÜCEL[***], Dilek ÖZTÜRK[****], Sibel YAMAN[****]

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Internal Medicine,, Burdur, Turkey.*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Dairy and Beef Cattle Breeding, Food, Agriculture and Livestock Vocational School, Burdur, Turkey*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Turkey, zulalycl09@gmail.com*

***** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Microbiology, Burdur, Turkey.*

ABSTRACT

Background: Bovine respiratory system infections are among the most common infections worldwide. Viruses and bacteria play a primary role in these diseases. Identifying these agents increases the success of treatment and control strategies.

Aim: The aim of this study was to investigate the presence of Bovine herpesvirus type 1 (BHV-1) antibodies (Ab) and *Mycoplasma bovis* (Ab) in blood serum samples of unvaccinated dairy cattle of different ages and breeds showing respiratory problems in different regions of our country.

Methods: In this study, blood serum samples obtained from 460 unvaccinated dairy cattle with respiratory problems from different regions of our country between 2023 and 2026 were examined for the presence of BHV-1 (Ab) and *Mycoplasma bovis* (Ab) using the ELISA test.

Results: Among the 460 serum samples examined, BHV-1 (Ab) was detected in 162 (35.22%) samples and *Mycoplasma bovis* (Ab) was detected in 87 (18.91%) samples. Both BHV-1 (Ab) and *Mycoplasma bovis* (Ab) were found in 32 (6.96%) samples.

Discussion and Conclusion: Based on the obtained results, Bovine herpesvirus type 1 (BHV1) infection was found to be more prevalent in unvaccinated dairy cattle showing respiratory symptoms. However, Mycoplasma infections may also accompany BHV-1 in latently infected animals. Therefore, we recommend prophylactic vaccination against BHV-1-related respiratory problems and the use of therapeutic treatments (such as appropriate antibiotics) in mycoplasmal infections.

Keywords: Bovine herpesvirus tip 1, Cattle, *Mycoplasma bovis*, Serology, Respiratory system.

Sözel Bildiri

PEDİATRİK TEK TARAFLI İŞİTME KAYBINDA DİNLEME ÇABASI VE DİNLEME YORGUNLUĞU

Beyza Demirtaş Yılmaz*

**Beyza Demirtaş Yılmaz, Odyoloji Bölümü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye, beyzademirtas@erciyes.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Pediatrik tek taraflı işitme kaybı, bir kulakta normal işitme bulunurken diğer kulakta farklı derecelerde kaybın görüldüğü bir durumdur. Güncel çalışmalar, bu çocukların gürültüde konuşmayı anlama, ses lokalizasyonu ve eşzamanlı işitsel uyaranları izleme sırasında artmış bilişsel yük altında olduğunu göstermektedir.

Amaç: Bu derlemenin amacı, pediatrik tek taraflı işitme kaybında işitsel asimetrinin neden olduğu dinleme çabası ve buna bağlı gelişen dinleme yorgunluğunu bütüncül olarak incelemektir.

Yöntem: Bu çalışma derleme türünde hazırlanmıştır. Güncel literatür incelenerek dinleme çabası, dinleme yorgunluğu, bilişsel yük, nöroplastisite ve odyolojik müdahaleler arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir.

Bulgular: Literatür, algısal güçlüğün çalışma belleği kapasitesini zorladığını, frontal lob aktivasyonunu artırdığını ve uyumsuz çapraz modal nöroplastisiteye yol açabileceğini göstermektedir. Pupillometri ve çift görev paradigmaları, dinleme sırasında oluşan zihinsel çabayı ortaya koymaktadır. Sınıf ortamındaki yetersiz akustik koşullar yorgunluğu artırmaktadır. CROS sistemlerinin zorlayıcı dinleme ortamlarında dinleme çabasını her zaman azaltmadığı koklear implant ve uzak mikrofon sistemlerinin ise binaural işlemleme ve sinyal-gürültü oranını iyileştirerek bilişsel yükü azaltabildiği bildirilmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Pediatrik tek taraflı işitme kaybı yalnızca periferik bir bozukluk olmayıp bilişsel süreçleri de etkileyen çok boyutlu bir durumdur. Artan dinleme çabası zamanla dinleme yorgunluğuna ve akademik güçlüklerde artışa yol açabilir. Bu nedenle odyolojik yönetimde dinleme çabasını azaltmaya yönelik multidisipliner değerlendirme yapılmalı ve işitmeye özgü yorgunluk ölçekleri değerlendirme sürecine eklenmelidir.

Anahtar Sözcükler: Unilateral İşitme Kaybı, Dinleme Çabası, Dinleme Yorgunluğu, Bilişsel Yük, Nöroplastisite

Sözel Bildiri

İLERİ PERİODONTİTİSLİ BİR HASTADA DÖRT KADRAN MODİFİYE WİDMAN FLEP TEDAVİSİ SONRASI PROTETİK REHABİLİTASYON: OLGU SUNUMU

Aslı Ege ÖZDAMAR*, Zuhal YETKİN AY**

**Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, asliozdamar@sdu.edu.tr*

***Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, zuhalay@sdu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: İleri evre periodontitis olgularında tedavi, yalnızca periodontal enfeksiyonun kontrolünü değil, aynı zamanda fonksiyon, estetik ve uzun dönem idameyi destekleyecek protetik rehabilitasyonun planlanmasını da gerektirir. Bu nedenle periodontal ve protetik tedavinin multidisipliner yaklaşımla yürütülmesi önemlidir.

Amaç: Bu olgu sunumunun amacı, Evre IV Derece C periodontitis tanılı bir hastada dört kadran Modifiye Widman flep tedavisi sonrasında gerçekleştirilen çekim ve protetik rehabilitasyon sürecini sunmaktır.

Yöntem: Kırk bir yaşında, sistemik olarak sağlıklı, sigara kullanmayan kadın hasta; dişeti hassasiyeti, kanama ve estetik kaygı şikâyeti ile kliniğimize başvurdu. Klinik ve radyografik değerlendirme sonucunda hastaya Evre IV Derece C periodontitis tanısı konuldu. Tam ağız periodontal değerlendirmede ortalama cep derinliği 5.08 mm, ortalama klinik ataçman kaybı 6.19 mm ve sondlamada kanama yüzdesi %61 olarak belirlendi. Klinik muayenede 12, 11, 21 ve 22 numaralı dişlerde 2. derece; 42, 41, 31 ve 32 numaralı dişlerde ise 3. derece mobilite saptandı. Başlangıç periodontal tedaviyi takiben hastaya dört kadranda Modifiye Widman flep operasyonu uygulandı. Flep tedavisi sonrasında prognozu olumsuz değerlendirilen mobil dişler atravmatik olarak çekildi ve sabit protetik rehabilitasyon planlandı. Protetik restorasyonlarda basamak sonlandırma sınırları supragingival olarak hazırlandı.

Bulgular: Periodontal tedavi, çekim ve protetik rehabilitasyon sonrasında hastada fonksiyonel ve estetik iyileşme sağlandı. Kontrol randevularında restorasyon ve çevre dokular açısından herhangi bir komplikasyon gözlenmedi.

Tartışma ve Sonuç: İleri periodontitisli olgularda başarılı tedavi yaklaşımı, yalnızca periodontal enfeksiyonun kontrolüne değil, uzun dönem bakım ve hijyen gereksinimlerini destekleyen uygun protetik tasarıma da bağlıdır. Bu olgu, dört kadran flep tedavisi sonrası gerçekleştirilen çekim ve protetik rehabilitasyonun fonksiyonel ve estetik gereksinimleri birlikte karşılayabildiğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: İleri Periodontitis, Modifiye Widman Flep, Protetik Rehabilitasyon, Multidisipliner Tedavi

Sözel Bildiri

MEME KANSERİ TANISI ALAN KADINLARDA DAMGALANMANIN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÜZERİNE ETKİSİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Elif Ezgi KOÇ[1], Gülay AKMAN[2]

1Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı, Samsun, Türkiye. elifezgikoc5505@gmail.com, https://orcid.org/0009-0009-9620-5441

2Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği A.D., Samsun, Türkiye. gulaydalakman@gmail.com, https://orcid.org/0000-0002-9492-6298

ÖZET

Meme kanseri, dünya genelinde ve Türkiye'de kadınlar arasında en sık görülen kanser türlerinden biri olmasının yanı sıra, beden algısı, kadınlık kimliği ve toplumsal rollerle yakından ilişkili olması nedeniyle önemli bir psikososyal yük oluşturmaktadır. Bu derleme çalışmasının amacı, meme kanseri tanısı alan kadınlarda damgalanmanın psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerini ve bu süreçte hemşirelik bakımının rolünü değerlendirmektir.

Literatür meme kanserinin tedavi sürecinde cerrahi girişimler ve kemoterapiye bağlı görünür bedensel değişimlerin damgalanma deneyimini artırabildiğini; damgalanmanın sosyal geri çekilme, benlik saygısında azalma, anksiyete ve depresif belirtilerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Damgalanma sıklıkla deneyimlenen, algılanan ve içselleştirilmiş damgalanma olmak üzere üç temel düzeyde ele alınmaktadır. Özellikle içselleştirilmiş damgalanmanın, umut, yaşam doyumu, duygusal denge ve baş etme kapasitesi gibi psikolojik iyi oluş bileşenlerini zayıflatan önemli bir risk etmeni olduğu vurgulanmaktadır.

Bu bağlamda hemşirelik bakımı; damgalanmanın erken dönemde tanılanması, psikososyal gereksinimlerin belirlenmesi ve bütüncül, kanıta dayalı girişimlerin planlanması açısından kritik öneme sahiptir. Damgalanmanın azaltılması ve psikolojik iyi oluşun güçlendirilmesi amacıyla terapötik iletişim, danışmanlık, psikoeğitim ve sosyal destek odaklı hemşirelik yaklaşımları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Meme kanseri, damgalanma, psikolojik iyi oluş, hemşirelik bakımı, psikososyal bakım

Sözel Bildiri

OECD ÜLKELERİNDE SAĞLIK SİSTEMİ PERFORMANSININ BELİRLEYİCİLERİ: DOĞRUSAL OLMAYAN PANEL VERİ MODELLERİ VE AÇIKLANABİLİR MAKİNE ÖĞRENMESİ YAKLAŞIMI

Fatma Esin KURT*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Veri Bilimi ve Analitiği Bölümü, Burdur TÜRKİYE, esinkurt@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Gelişmiş ekonomilerde sağlık sistemi performansı; finansal kaynaklar, kurumsal yapı ve teknolojik faktörler arasındaki karmaşık etkileşimler tarafından şekillendirilmektedir. Geleneksel doğrusal yaklaşımlar bu dinamikleri tam olarak yakalayamayabilir. Bu çalışmanın amacı, OECD ülkelerinde sağlık sistemi performansının belirleyicilerini incelemek ve özellikle doğrusal olmayan ilişkiler ile kurumsal kalitenin rolünü analiz etmektir. Analiz, 2005–2023 dönemini kapsayan OECD ülke verileri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ülkeye özgü ve zamana özgü gözlemlenemeyen heterojenliği kontrol etmek amacıyla sabit etkiler panel modelleri kullanılmıştır. Sağlık harcamalarının olası doğrusal olmayan etkilerini incelemek için kuadratik model spesifikasyonu uygulanmıştır. Ayrıca, parametrik modelin ötesindeki karmaşık ilişkileri yakalamak ve tahmin performansını değerlendirmek amacıyla zaman duyarlı eğitim-test ayrımı ile XGBoost regresyon modeli kullanılmıştır. Bulgular, sabit etkiler kontrol edildiğinde sağlık harcamalarının yaşam beklentisi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir doğrusal etkisinin bulunmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, doğrusal olmayan model sağlık harcamalarının marjinal etkisinin azaldığını ortaya koymaktadır; yani harcama düzeyi arttıkça ek harcamaların sağladığı kazanımlar giderek azalmaktadır. Devlet etkinliği tüm modellerde istatistiksel olarak anlamlı ve güçlü bir belirleyici olarak öne çıkarken, dijitalleşmenin görece sınırlı bir rol oynadığı görülmektedir. Makine öğrenmesi sonuçları da gelir ve kurumsal faktörlerin önemini doğrulamakta ve doğrusal olmayan örüntülerle tutarlı bulgular sunmaktadır. Elde edilen bulgular, gelişmiş ekonomilerde sağlık harcamalarının artırılmasının tek başına sağlık çıktılarında anlamlı iyileşmeler sağlamayabileceğini göstermektedir. Bunun yerine, kurumsal kalite ve kaynakların etkin kullanımı daha belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu sonuçlar, sağlık sistemlerinde yönetişim, hesap verebilirlik ve verimlilik odaklı reformların önemini vurgulamaktadır. Ekonometrik yöntemler ile makine öğrenmesi tekniklerinin birlikte kullanılması, sağlık sistemi performansının yapısal belirleyicilerine ilişkin daha kapsamlı bir bakış sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Sistemi Performansı, Doğrusal Olmayan Etkiler, Kurumsal Kalite, Oecd, Makine Öğrenmesi

Sözel Bildiri

NEW APPROACHES IN THE TREATMENT OF AGE-RELATED MACULAR DEGENERATION

Cafer Açıkgöz[1]

1Suleyman Demirel University, Department of Ophthalmology, Isparta, Turkey, caferacikgoz@sdu.edu.tr

ORCID ID: 0009-0009-4988-4170

ÖZET

Age-related macular degeneration (AMD) is one of the most common causes of central vision loss in the elderly and a leading cause of irreversible visual impairment, particularly in developed countries. Clinically, AMD is classified into two main forms: dry (atrophic) and wet (neovascular). Its pathogenesis involves multiple mechanisms, including genetic predisposition, oxidative stress, inflammation, activation of the complement system, and dysfunction of the retinal pigment epithelium (RPE).

Intravitreal anti-vascular endothelial growth factor (anti-VEGF) agents such as ranibizumab, aflibercept, and bevacizumab represent the current standard treatment for neovascular AMD and have significantly improved visual outcomes. In addition, brolucizumab, a newer anti-VEGF agent providing higher molar VEGF inhibition, has been introduced in the treatment of neovascular AMD and may allow longer injection intervals. The need for frequent intravitreal injections has prompted the development of longer-acting therapies. Faricimab, targeting both VEGF-A and angiopoietin-2 pathways, enables extended dosing intervals, while implant technologies such as the port delivery system aim to reduce treatment burden through continuous intraocular drug release.

In dry AMD, particularly geographic atrophy, recent advances include the development of complement system inhibitors. Pegcetacoplan (C3 inhibitor) and avacincaptad pegol (C5 inhibitor) have demonstrated the ability to slow lesion progression in clinical trials and represent the first targeted therapies for dry AMD. Photobiomodulation therapy, a low-level light therapy, may improve mitochondrial function, reduce oxidative stress, and enhance retinal metabolism, with studies reporting functional and structural improvements in early and intermediate AMD. Additionally, gene therapy using adeno-associated viral vectors and stem cell-based therapies aiming to replace damaged RPE cells are under investigation.

These advances offer promising strategies targeting AMD pathophysiology and may lead to more effective and durable treatments in the future.

Keywords: AMD, Anti-VEGF, Complement inhibition, Photobiomodulation, Gene therapy

Sözel Bildiri

SURGICAL MANAGEMENT OF UPPER THIRD MOLAR ROOTS DISPLACED INTO THE MAXILLARY SINUS: A CASE REPORT

Bedirhan Utku ÖNER*, Cihan VAROL*
** Süleyman Demirel University, Faculty of Dentistry, Department of Oral and Maxillofacial Surgery, Isparta,Turkey, bedirhanoner@sdu.edu.tr , cihanvarol@sdu.edu.tr*

ABSTRACT

Displacement of maxillary third molar roots into the maxillary sinus is a rare but clinically significant complication of extraction procedures. If left untreated, retained root fragments may lead to chronic sinusitis and other infectious complications. This case report aims to present the surgical management and clinical outcome of maxillary sinus–displaced upper third molar roots following a complicated extraction performed at an outside clinic.

A 56-year-old female patient was referred to our department after accidental displacement of the maxillary right third molar roots into the sinus during extraction. Radiographic examination confirmed the presence of root fragments within the maxillary sinus. Surgical retrieval was performed under local anesthesia using a mucoperiosteal flap approach, followed by primary closure. Postoperative management included antibiotic therapy, non-steroidal anti-inflammatory drugs, and nasal decongestants.

Healing was uneventful, and sutures were removed on postoperative day 10. At the 3-month follow-up, the patient remained asymptomatic, with no evidence of sinus-related complications. Early surgical removal of displaced roots is essential to prevent infectious and inflammatory sequelae. Prompt and conservative surgical intervention can result in favorable clinical outcomes.

Keywords: Maxillary sinus, third molar, root displacement.

Sözel Bildiri

ENDODONTİDE LAZER DESTEKLİ İRRİGASYONUN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: KÜRESEL EĞİLİMLER VE ARAŞTIRMA ODAKLARI

Gülsen Kiraz*

** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti Anabilim Dalı, Kütahya, Türkiye, kirazgulsen@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Kök kanal sisteminin etkili dezenfeksiyonu, endodontik tedavinin başarısında kritik bir rol oynamaktadır. Ancak, kök kanal anatomisinin kompleks yapısı, geleneksel yöntemlerin etkinliğini azaltmaktadır. Bu nedenle irrigasyon etkinliğini artırmaya yönelik lazer destekli irrigasyon sistemleri son yıllarda önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, endodontide lazer destekli irrigasyon alanındaki yayınları bibliyometrik yöntemlerle analiz ederek araştırma eğilimlerini, uluslararası iş birliği ağlarını ve araştırma odaklarını ortaya koymak ve gelecekteki araştırmalar için yönelimleri belirlemektir.

Yöntem: Bu çalışmada veri kaynağı olarak Web of Science Core Collection kullanılmıştır. Literatür taraması, "laser activated irrigation", "PIPS" ve "SWEEPS" anahtar kelimeleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir ve 2014–2025 yılları arasında yayımlanan İngilizce makaleler ve derlemeler dahil edilmiştir. Toplam 165 yayın analize dahil edilmiştir. Bibliyometrik analizler VOSviewer yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz kapsamında, anahtar kelime eş-oluşum (co-occurrence), ülke ve yazar iş birliği (co-authorship) ile atıf (citation) analizleri uygulanmıştır. Anahtar kelime analizinde minimum tekrar sayısı 5 olarak belirlenmiş ve analizler full counting yöntemi ile yürütülmüştür.

Bulgular: Anahtar kelime eş-oluşum analizinde dört ana araştırma kümesi belirlenmiştir ve en sık kullanılanların "endodontics", "laser-activated irrigation" ve "sodium hypochlorite" olduğu saptanmıştır. Ülke iş birliği analizinde sırasıyla Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Türkiye ve Brezilya üretken ülkeler arasındadır. Yazar iş birliği ağının sınırlı olduğu, çalışmaların küçük araştırma grupları tarafından yürütüldüğü belirlenmiştir. Atıf analizinde ise, Boutsoukis (2022), Neelakantan (2015) ve Swimberghe (2019) çalışmalarının alanın en etkili yayınları olduğu belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Lazer destekli irrigasyon alanında son yıllarda belirgin bir bilimsel artış olduğu ve araştırmaların biyofilm eliminasyonu, irrigasyon aktivasyonu ve lazer destekli dezenfeksiyon üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. PIPS tekniğinin literatürde güçlü biçimde temsil edilmesine karşın, SWEEPS tekniğine ilişkin çalışmaların sınırlı olması bu alanda bir araştırma boşluğuna işaret etmektedir. Türkiye'nin bu alanda üretken ve uluslararası iş birliği açısından aktif ülkeler arasında yer alması dikkat çekicidir. Gelecekte yapılacak çalışmaların, yeni nesil lazer teknolojilerinin klinik etkinliği ve standardizasyonuna odaklanması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Bibliyometrik Analiz, Endodonti, Lazer Destekli İrrigasyon, PIPS, SWEEPS

Sözel Bildiri

HIV İLE YAŞAYAN BİREYLERDE İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALANMA, TEDAVİYE UYUM VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Cansu Baltalı, Özlem Akgöl
**İstanbul Okan Üniversitesi Hemşirelik Anabilim Dalı Hemşirelik Programı, İstanbul, Türkiye, cansu.baltali@avcilardh.gov.tr*
*** İstanbul Okan Üniversitesi Hemşirelik Anabilim Dalı Hemşirelik Programı, İstanbul, Türkiye, ozlem.akgol@okan.edu.tr*

ÖZET

HIV (insan immün yetmezlik virüsü), bireylerin etkeni aldıktan sonra ömür boyu taşıdığı; vücudun bağışıklık sistemine saldıran, kazanılmış immün yetmezlik sendromuna yol açabilen ancak tedavi ile kontrol altına alınabilen bir virüstür. Virüs günümüzde ölümcül bir hastalıktan yönetilebilir kronik bir duruma dönüşmüş olsa da hala ciddiyetini koruyarak bireylerin uygun tedaviyi almaması halinde ölüme sebebiyet vermektedir. HIV ile yaşayan bireylerin kimlik özelliklerine yönelik önyargılar bireylerin maruz kaldığı damgalanma ve ayrımcılığın oluşturmada önemli rol oynamaktadır. İçselleştirilmiş damgalanma**,** HIV ile yaşayan bireylerin, HIV'e ilişkin yaygın olumsuz inanç ve tutumları benimseyerek bunları kendi benlik algılarına dâhil etmeleri şeklinde tanımlanmaktadır. HIV ile yaşayan bireylerin toplumdaki damgalanmayı içselleştirmesi ilaç uyumunu, takip, tedavi ve bakım hizmeti almalarını ve yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bununla beraber içselleştirilmiş damgalanmanın tedavi uyumu, ruh sağlığı ve sosyal katılım üzerinde belirleyici rol oynadığı görülmektedir. HIV ile yaşayan bireylerin tedaviye erişiminin sağlanması, bulaş yollarına karşı etkili önlemlerin alınması; toplumdaki genel ön yargının kırılmasını sağlayarak bireylerin içselleştirdiği damgalanmayı önlemesi gerekmektedir. Tüm bu çok boyutlu etkilerin anlaşılması, hem bireyin tedavi sürecinde karşılaştığı engellerin kaldırılmasına hem de toplumda damgalamayı azaltacak bilinçlenmenin sağlanmasına katkı sunacaktır. Bu doğrultuda, çalışmamız bireyin içselleştirdiği damgalamanın HIV tedavisine erişim ve uyum üzerindeki etkilerini incelemeyi, kronik bir durum olarak yaşam kalitesi üzerindeki yansımalarını değerlendirmeyi ve tedaviye uyumu etkileyen faktörleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler; HIV, Damgalanma, Tedavi Uyumu, Yaşam Kalitesi, İçselleştirilmiş damgalanma

Sözel Bildiri

FOOT POSTURE, Q-ANGLE, AND MUSCLE STRENGTH IN PEDIATRIC PES PLANUS

Ceren Buğday*, Burcu Talu**

** Inonu University Institute of Health Sciences Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Malatya, Türkiye, ceren.bugday@inonu.edu.tr*

*** Inonu University Faculty of Health Sciences Physiotherapy and Rehabilitation Department, Malatya, Türkiye, burcu.talu@inonu.edu.tr*

ABSTRACT

This study aims to investigate the relationship between pes planus and lower extremity biomechanics in children aged 6–10 years. In this cross-sectional analytical study, 23 children with pes planus and 20 age- and sex-matched controls were evaluated. Foot posture was assessed using the Foot Posture Index–6 (FPI-6) and the Chippaux–Smirak Index (CSI). Lower extremity alignment parameters, including Q-angle, hip internal rotation, thigh–foot angle, and pelvic tilt, were measured. Isometric muscle strength of the tibialis anterior, gastrocnemius, quadriceps femoris, and hamstrings was assessed using a digital dynamometer. In children with pes planus, the FPI-6 score was significantly higher compared to the control group ($p < 0.001$). The Q-angle was approximately 4°-5° higher in both extremities of the pes planus group ($p < 0.001$). A strong positive correlation was found between CSI and FPI-6 ($r \approx 0.77$). As pes planus severity increased, tibialis anterior strength decreased, while quadriceps femoris strength increased. In grade 3 pes planus, a significant positive correlation was found between CSI and quadriceps femoris strength ($p = 0.001$). No significant differences were found for proximal angular parameters. Pes planus severity in school-aged children is associated with altered knee alignment and muscle strength distribution, suggesting distal-to-proximal compensatory adaptations.

Anahtar Kelimeler: Children, Biomechanics, Kinetic Chain, Pes planus.

Sözel Bildiri

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN HASTALARIN İDRAR KÜLTÜRLERİNDEN İZOLE EDİLEN MİKROORGANİZMALARIN DAĞILIMI VE ANTİBİYOTİK DİRENÇ ORANLARI

Göksel BİLİR
Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı, ISPARTA
gokselbilir87@gmail.com

Giriş: İdrar yolu enfeksiyonları (İYE), sağlık hizmetleriyle ilişkili veya toplum kaynaklı enfeksiyonlar arasında en sık görülen enfeksiyonlardan biridir. İdrar yolu enfeksiyonlarında en sık izole edilen türler *Enterobacterales* türleri olan *E. coli* ve *K. pneumoniae*'dir. Ek olarak Dünya genelinde önemli bir halk sağlığı haline gelen antibiyotik direnci ise İYE'nda ampirik tedavi seçeneklerini önemli bir şekilde kısıtlamaktadır.
Amaç: Bu çalışmada, hastanemiz Anestezi Yoğun Bakım Ünitesi'nde (YBÜ) yatan hastalardan izole edilen İYE etkenlerinin dağılımı ve antibiyotik duyarlılık profillerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Ocak 2024-Eylül 2025 tarihleri arasında YBÜ'den gönderilen idrar kültürü örnekleri retrospektif olarak incelenmiştir. Etken olduğu düşünülen türlerin tanımlanması MALDI-TOF MS yöntemi ile gerçekleştirilirken, antibiyotik duyarlılık test sonuçları ise EUCAST kriterleri doğrultusunda otomatize sistem ve disk difüzyon yöntemleri ile belirlenmiştir.
Bulgular: Üreme saptanan 639 idrar kültürü örneğinin %79,5'inde Gram-negatif, %20,5'inde Gram-pozitif bakteri izole edilmiştir. En sık izole edilen türler sırasıyla *Klebsiella pneumoniae* (%24,1) ve *Escherichia coli* (%21,1) olarak saptanmıştır (Tablo 1). Gram-negatif izolatlar arasında genişlemiş spektrumlu beta-laktamaz (GSBL) pozitifliği %69,4 oranında tespit edilmiştir. *Klebsiella pneumoniae* ve *E. coli* suşlarında en yüksek direnç oranı seftazidime (sırasıyla %96,6 ve %76,8), en düşük direnç ise amikasine (sırasıyla %38,8 ve %4,6) karşı görülmüştür (Tablo 2). *Pseudomonas aeruginosa* suşlarında en yüksek direnç oranının imipeneme (%74,1), en düşük direnç oranının amikasine (%27,6) karşı olduğu saptanmıştır. *Acinetobacter baumannii* izolatlarının tamamı (%100) karbapenemlere dirençli bulunurken, en etkili ajan %23,1 direnç oranıyla kolistin olarak belirlenmiştir. Gram-pozitif etkenler arasında en sık *Enterococcus faecium* (%13,6) izole edilmiş; enterokoklarda vankomisin direnci (VRE) %19,2 olarak kaydedilmiştir.
Sonuç: Çalışmamız, YBÜ hastalarında İYE etkeni olan Gram-negatif bakterilerde, özellikle karbapenemler ve sefalosporinlere karşı yüksek düzeyde direnç olduğunu ortaya koymuştur. Yüksek GSBL ve VRE oranları ise ampirik tedavi seçeneklerini kısıtlamaktadır. Mortalite ve morbiditenin azaltılması için her hastanenin ve hastane içindeki her birimin kendi sürveyans verilerini oluşturması ve akılcı antibiyotik kullanım stratejilerini güncellemesi hayati önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: İdrar Yolu Enfeksiyonu, Yoğun Bakım Ünitesi, Antibiyotik Direnci, Karbapenem Direnci

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP OF CLIMATE CHANGE ANXIETY WITH ENTOMOPHAGY ATTITUDE AND FOOD CHOICE MOTIVATIONS IN YOUNG ADULTS

Ceren ŞARAHMAN KAHRAMAN[1*], Eda ERKMEN[2]**

** Alanya Alaaddin Keykubat University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Antalya, Turkey, ceren.sarahman@alanya.edu.tr*

*** Alanya Alaaddin Keykubat University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Antalya, Turkey, eda.erkmen@alanya.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Climate change anxiety (CCA) in young adults (YA) is a psychological factor that can shape sustainable dietary behaviors. This condition, which influences individuals' food choices, may be important in terms of eating behaviors that support sustainability, such as attitudes entomophagy (AE).

Aim: This study examined the relationship between CCA, AE, and FCM in YA.

Methods: The data of this cross-sectional correlational study were collected through face-to-face interviews using a questionnaire from 246 YA aged 19–30 living in the Alanya. The questionnaire included general information, the Climate Change Anxiety Scale, the Entomophagy Attitude Questionnaire, and the Food Choice Motivations Questionnaire. The study was approved by the Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee of Alanya Alaaddin Keykubat University (decision no: 2026/03).

Results: In the study, CCA was higher in women, married, and those with lower income (all $p<0.05$). AE was higher in individuals with higher income and in those who are obese ($p<0.05$). YA who believe that climate change can provide personal benefits have higher CCA, AE, and FCM scores (all $p<0.05$). Additionally, a relationship was found between CCA and the total FCM score, as well as the health, socio-cultural, and environmental/political motivations ($p<0.001$). Relationships were found between AE and the total FCM score, as well as the emotional, economic/accessibility, socio-cultural, and marketing motivations ($p<0.05$). As a result of hierarchical multiple regression analysis, body mass index (BMI) had the greatest effect on AE in YA ($p=0.009$), while CCA showed no significant relationship ($p=0.335$); however, FCM made a significant contribution to the model ($p=0.007$).

Discussion and Conclusion: These results indicate that CCA does not have a direct effect on AE in YA, but it may have an indirect effect through FCM. While health, socio-cultural, and environmental factors influence AE, demographic factors such as BMI are also considered important.

Keywords: Climate Change Anxiety, Nutrition, Food Choice, Entomophagy Attitude

Sözel Bildiri

HEALTH UYGULAMASI İLE SENKRONİZE ÇALIŞAN AKILLI TELEFON, SAAT VE YÜZÜK KULLANIMINDA YÜRÜYÜŞ VERİLERİNİN DOĞRULUK AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Talha KAYA*, Burcu TALU**

** İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Malatya, Türkiye, talhaky85@gmail.com*

*** İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye, burcu.talu@inonu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Düzenli fiziksel aktivite, genel sağlığın iyileştirilmesi, hastalıkların önlenmesi ve iyi oluşun desteklenmesinde önemli bir role sahiptir. Ancak toplumun önemli bir bölümü önerilen fiziksel aktivite düzeylerinin altında kalmaktadır. Fiziksel aktivitenin değerlendirilmesinde günlük adım sayısı gibi ölçütler yaygın olarak kullanılmakla birlikte, farklı cihazlar arasında adım sayımına ilişkin farklılıklar bulunabileceği bildirilmektedir. Bu nedenle giyilebilir cihazların doğruluk ve geçerliliğinin değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışma, Samsung telefon, Samsung Galaxy Watch ve Samsung Ring'in günlük yaşamdaki yürüyüş verilerini ne kadar doğru ölçtüğünü değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Çalışmaya, Malatya İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı öğrencileri arasından basit rastgele yöntemle seçilen 49 gönüllü üniversite öğrencisi dahil edilmiştir. Katılımcılara araştırmacı tarafından Samsung telefon, Samsung yüzük ve Samsung Watch sağlanmıştır. Her yürüyüş sırasında katılımcıların gerçek adım sayıları bir araştırmacı tarafından doğrudan gözlem yöntemiyle sayılarak Olgu Raporu Formu'na kaydedilmiştir. Telefon katılımcının elinde olacak şekilde analiz yapılmıştır. Ayrıca saat, yüzük ve telefon aynı ektsremitede ölçüm yapılmıştır. 100 adım testleri deneklerden düz beton zeminde normal yürümeleri istenmiş, bu esnada araştırmacı tarafından doğrudan gözlem yöntemi ile 100 adım sessizce sayılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya toplam 49 katılımcı dahil edilmiş olup, bunların 16'sı erkek (%32.7), 33'ü kadın (%67.3)'dır. Katılımcıların yaş ortalaması 22.22 ± 1.74 yıl (Min-Maks: 20-29) olarak hesaplanmıştır. Adım sayısı ölçüm sonuçları incelendiğinde, telefonun adım sayısı ortalaması 100.04 ± 2.27 (Medyan: 101.00; Min-Maks: 92-105) ve saatin adım sayısı ortalaması 100.12 ± 1.60 (Medyan: 100.00; Min-Maks: 96-104) ve yüzüğün adım sayısı ortalaması 98.10 ± 2.22 (Medyan: 98.00; Min-Maks: 92-104) olarak bulunmuştur. Telefon, saat ve yüzük cihazlarına ait adım sayım ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur X^2= 27.231, $p < 0.001$). Yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; telefon ve saat ölçümleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken (p=0.533), hem telefon hem de saat ölçümlerinin yüzük ölçümlerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır (p<0.001).

Tartışma ve Sonuç: Çalışma bulguları, telefon ve akıllı saat ölçümlerinin referans adım sayısına yüksek düzeyde yakınlık gösterdiğini, yüzük ölçümlerinin ise referans değeri anlamlı biçimde düşük tahmin ettiğini ortaya koymuştur. Cihazların ölçüm doğruluğu açısından yaş ve cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Klinik uygulamada, bu cihazlar işlevsel bir seçenek sunabilirken, yüzük tabanlı ölçümlerin daha temkinli değerlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle hassas adım takibi gerektiren rehabilitasyon süreçlerinde telefon ve saat öncelikli tercih edilebilir

Anahtar Kelimeler: Fiziksel aktivite, adım sayısı doğruluğu, giyilebilir cihazlar, Samsung Health, akıllı saat, akıllı yüzük

Sözel Bildiri

ANİ SOLUNUM ARRESTİN NADİR SEBEBİ VE YOĞUN BAKIM YÖNETİMİ

Mesher Ensarioğlu*, Semih Aydemir**
**Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, meshercapras@gmail.com*
*** Ankara Yenimahalle Eğitim ve Araşturma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Ankara, Türkiye, drsemihaydemir@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Solunum arresti, birçok sebepten kaynaklanabilen ve acil müdahale ile havayolu korunması gerektiren bir süreçtir. Havayolunun mekanik obstrüksiyonu, özellikle genç hastalarda solunum arrestine yol açabilen bir süreçtir. Bu olguda 21 yaşında ani kardiyak arrest sonrasında yoğun bakım ünitesine kabul edilen bir hasta sunulacaktır.

Olgu: Daha önce tanılı hastalığı olmayan 21 yaşında hasta, öksürük sonrasında evde genel durumunda kötüleşme ile 112 tarafından acil servise getirildi. Bu süreçte önce yakınları, sonra da nakil süresince kardiyopulmoner resüsitasyon yapılan hasta yoğun bakım ünitesine takipte kabul edildi. Bu süreçte iki kez entübasyon ve ekstübasyonu olan hastanın boynunda yeni progrese olduğu yakınları tarafından belirtilen 5 cm'lik kitle lezyonu mevcuttu. Havayolu basısının devam ettiği kabul edilen, ventilasyonda tepe basıncı yüksek ve hacim düşük izlenen hasta, tekrar entübe edildi. Bu süreçte havayolunda kitlenin vokal kordları deviye ettiği görüldü. Takipte ventilasyon sağlanan hastanın nöbetleri olmakta idi ve propofol, midazolam ve antiepileptik tedavi altında kısıtlı yanıt görüldü. Ketamin ek doz olarak ancak nöbet kontrolü sağlanan hastada yaygın kranial ödem tomografide mevcuttu ve hipoksemik hasar lehine değerlendirildi. Ek olarak toraks görüntülemesinde yaygın aspirasyon pnömonisi ile geniş spektrum antibiyoterapi başlandı. Etiyoloji açısından yapılan yatak başı boyun ultrasonografisinde tiroide bağlı olduğu düşünülen kitle lezyonunun çevresinde belirgin hemorajik mayi görüldü ve havayolunun korunması için aspire edildi. Lezyonun boyuttaki azalması ve endotrakeal tüp boyutunun arttırılması ile takipte ventilasyon stabil kabul edildi. Yoğun bakım takibinde progresif olarak idrar çıkışı azaltan, renal fonksiyon kaybı görülen ve iskemik hepatit lehine laboratuvar bulguları olan hasta, diyalize alındı, ancak takipte sepsis ve multiorgan yetmezliği ile hasta kaybedildi. Patoloji sonucu postmortem olarak öğrenilen hastada tiroidin anaplastik karsinomu olduğu öğrenildi ve süreç hızlı progrese olan maligniteye bağlanıldı.

Tartışma: Havayolunun mekanik obstrüksiyonu, solunum arrestinin genç hastalardan görülebilen bir sebebidir. Endotrakeal entübasyon ile havayolunun korunmasına ek olarak, ana lezyon kontrolü ile solunum idamesinin devamı önemlidir. Özellikle genç hastalarda, arka planda görülebilecek nadir süreçler, agresif maligniteler başta olmak üzere, akılda tutulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Anaplastik Tiroid Karsinomu, Hipoksemi, Solunum Arresti

Sözel Bildiri

SAĞLIK YÖNETİMİ VE BİLİŞİMİ ALANINDA GÜNCEL GELİŞMELER: TIBBİ GÖRÜNTÜLEME HİZMETLERİ VE İLETİŞİM SİSTEMLERİ

Mustafa KÜÇÜKİLHAN *

** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Afyonkarahisar, Türkiye*
muskuckil@gmail.com

ÖZET

Giriş: Sağlık bilişim sistemlerine yapılan yatırımların etkinliği ve etkililiğinin göstergelerinden biri hasta şikayet, öneri ve teşekkür başvurularıdır. Bu başvurular genel olarak hasta hakları birimlerinde değerlendirilmektedir. Teknolojinin gelişmesine paralel yapılan başvurularda teknolojiye uygun hizmet alma talepleri olabilmektedir. Teknolojiye uygun hizmet alma talebinin belirtildiği alanlardan biri de tibbi görüntüleme hizmetleridir. Bu hizmetin sağlanmasinda hastanelerde kullanılan sistemler hasta memnuniyetini artırmakta, hasta sevk işlemlerini azaltmakta neticede sağlık harcamalarının azaltılmasına katkı sağlamaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, sağlık kurumlarının bilişim altyapısı yatırımlarının (tıbbi görüntüleme cihazları özelinde) hasta şikayet, öneri ve memnuniyet boyutuyla etkisini incelemektir.

Yöntem: Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi (AFSU), Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi (SUAM) Hasta Hakları Birimine yapılan (2018-2025 yıllarında) tıbbi görüntüleme hizmetlerine yönelik başvurular içerik analizine tabi tutularak incelenmiştir.

Bulgular: AFSU SUAM'da 8 farklı yazılım programının kullanıldığı, Tomografi, MR, röntgen vb. 19 tıbbi görüntüleme cihazın bulunduğu, yılda ortalama 2 cihazın yenilendiği son sekiz yıl içinde 17 görüntüleme cihazının yenilendiği görülmüştür. 2018 yılında 16 hekim, 23 tekniker görev yaparken 2025 yılında 24 hekim, 48 teknikerin görev yaptığı kurumda tüm birimlere yapılan toplam şikayet sayıları 2018 yılında 1972 iken 2025 yılında 396'ya indiği, tıbbi görüntüleme cihazları ile ilgili başvuruların aynı dönemde 88'den 12'ye indiği anlaşılmıştır. Hasta memnuniyetinin belirtildiği toplam teşekkür başvurularının ise 2018 yılında 17 iken 2025 yılında 504'e yükseldiği görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç: AFSU SUAM Hasta Hakları Birimince değerlendirilen tıbbi görüntüleme hizmetlerine yönelik şikayetlerin daha çok ileri tarihli randevu verilmesinden kaynaklandığı, ek tomografi ve ultrason cihazı alımıyla bu sorunun önemli ölçüde giderildiği, 19 görüntüleme cihazının 17'sinin yenilenmesi ile birlikte tetkik işlemlerinin daha hızlı ve ileri düzeyde yapıldığı, sonuçta hasta sevk işlemlerinin azaldığı bunun da kamu sağlık harcamalarını azaltacağı öngörülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Yönetimi, Sağlık Bilişimi, Tıbbi Görüntüleme, Hasta Hakları, Sağlık Harcamaları.

Sözel Bildiri

CAN CYBERCHONDRIA PREDICT SELF-EFFICACY IN COPING WITH CANCER?

Duygu AKTAR REYHANİOĞLU*, Nergis YILMAZ, Burcu AKKURT*, Mine ŞİMŞEK*****

**Fenerbahçe University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, duygu.reyhanioglu@fbu.edu.tr*

***University of Health Sciences, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, nergisyilmaz370@gmail.com*

**Fenerbahçe University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, burcu.akkurt@fbu.edu.tr*

****Private GMS Clinic, Istanbul, Turkey, gmsklinik@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Today, the easy access to online information also brings various risks. One of these risks is cyberchondria a condition characterized by the repetitive and excessive searching of health-related information online.

Aim: The aim of this study is to evaluate whether the level of cyberchondria among cancer patients has an explanatory role in their self-efficacy in coping with cancer.

Methods: Descriptive data related to the participants were presented in detail along with percentages and frequency distributions. The Cancer Behavior Inventory–Brief Version (CBI-B) is a 12-item scale used to assess self-efficacy in coping with cancer and the Cyberchondria Severity Scale–Short Form (CSS-SF) evaluated the severity of cyberchondria, A linear regression analysis was conducted to assess whether siberchondria level significantly predicted self-efficacy in coping with cancer.

Results: The results of the linear regression model were significant, $F(1,12) = 8.07$, $p = .015$, $R2 = .40$, indicating that approximately 40.20% of the variance in self-efficacy in coping with cancer (Cronbach's alpha coefficient of .85, indicating good reliability) is explainable by severity of cyberchondria (Cronbach's alpha coefficient of .91, indicating excellent reliability). Severity of cyberchondria significantly predicted self-efficacy in coping with cancer., $B = -1.01$, $t(12) = -2.84$, $p = .015$. This indicates that on average, a one-unit increase of severity of cyberchondria will decrease the value of self-efficacy in coping with cancer by 1.01 units.

Discussion and Conclusion: The findings suggest that self-efficacy in coping with cancer can be predicted by the severity of cyberchondria, and that an increase in these symptoms may negatively affect self-efficacy. These findings highlight the importance of addressing cyberchondria in clinical settings and suggest that interventions aimed at reducing cyberchondria may contribute to improving cancer patients' self-efficacy in coping with the disease.

Anahtar Kelimeler: Cyberchondria, Cancer Patients, Self-efficacy, Online Health Information seeking, Psychological Factors

Sözel Bildiri

YAPAY ZEKÂNIN ROBOTİK CERRAHİDEKİ YERİ: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Kübra ERDAL*, Hande TÜZÜN **, Fatma CEBECİ***

** Kübra Erdal, Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, akalinkubraa@gmail.com*

*** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Servis, Antalya, Türkiye, handetuzun07@gmail.com*

**** Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, fcebeci@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Cerrahi alan, minimal invaziv yaklaşımlar ve teknolojik gelişmelerle derin bir teknolojik dönüşüm geçiriyor. Robotik cerrahi hassasiyeti artırırken, yapay zekâ temelli yöntemler cerrahi karar süreçlerini desteklemektedir. Makine öğrenmesi ve bilgisayarlı görü yaklaşımlarının yaygınlaşması, alandaki tematik yönelimlerin sistematik olarak değerlendirilmesini gerekli kılmakta; bu bağlamda bibliyometrik analizler sağlam bir analitik çerçeve sağlar.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, cerrahide robotik ve yapay zekâ teknolojilerine ilişkin bilimsel literatürü bibliyometrik yöntemlerle analiz ederek yayın eğilimlerini, tematik evrimi ve öne çıkan araştırma odaklarını ortaya koymaktır.

Yöntem: Bu bibliyometrik çalışmada, cerrahide robotik ve yapay zekâ teknolojilerine ilişkin yayınlar Web of Science Core Collection veri tabanında 22.01.2026 tarihinde taranmıştır. Literatür taraması; *"Surgery OR surgical procedure OR operative procedure"*, *"artificial intelligence OR machine learning OR deep learning"* ve *"robotic surgery OR robot-assisted surgery"* anahtar kelimelerinin kombinasyonu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, RStudio ortamında bibliyometrik analizler için uygun paketler kullanılarak; yayın eğilimleri, atıf örüntüleri ve anahtar kelime dağılımları açısından analiz edilmiştir.

Bulgular: 2018–2026 yılları arasında 43 dergide yayımlanan toplam 66 çalışmanın analizi, yayın ve atıf sayılarında özellikle 2022 sonrası dönemde keskin bir artış yaşandığını ve araştırma üretiminin 2024–2025 yıllarında zirveye ulaştığını göstermektedir. Küresel araştırma üretimine Amerika Birleşik Devletleri'nin belirgin liderlik ettiği görülürken (n=671), anahtar kelime ağları yapay zekâ ve robotik cerrahinin cerrahi araştırmaların entelektüel merkezine hızla yerleştiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, alanın teknoloji odaklı bir paradigma değişimine yöneldiğini ve cerrahi bakımın giderek veri temelli akıllı sistemlerle bütünleşen bir yapıya dönüştüğünü göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç: Bu bibliyometrik çalışma, cerrahide robotik ve yapay zekâ teknolojilerine ilişkin küresel literatürün entelektüel yapısını ortaya koyarak araştırma boşluklarını tanımlamakta; alandaki tematik yönelimleri, gelişen araştırma odaklarını ve bilimsel üretim dinamiklerini görünür kılmaktadır. Gelecek araştırmaların bu boşlukları hedefleyerek klinik entegrasyonu destekleyen güçlü kanıtlar üretmesi kritik görünmektedir. Elde edilen bulgular, yapay zekâ ve robotik teknolojilerin hızla artan entegrasyonunun ameliyat öncesi ve sonrası bakım süreçlerini, klinik karar verme mekanizmalarını ve hasta güvenliği sorumluluklarını yeniden tanımladığını göstermekte; bu dönüşüm, teknoloji aracılı bakım ortamlarında hemşirelerin rol ve yetkinliklerinin stratejik biçimde güçlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi, Robotik Cerrahi, Yapay Zekâ, Bibliyometrik Analiz.

Sözel Bildiri

MASA BAŞI ÇALIŞANLARDA AĞRI VE FİZİKSEL FONKSİYON PARAMETRELERİNİN YÜZ YÜZE VE ONLİNE DEĞERLENDİRMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Bengisu Arslan*, Cemile Bozdemir**

**Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye, bengisuarslan99@hotmail.com*

***Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye, ptcemilebozdemir@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Masa başında çalışanlarda uzun süreli oturma, uygunsuz postür, ergonomik olmayan çalışma koşulları ve fiziksel inaktivite boyun ve sırt ağrısı görülme sıklığını artırmaktadır. Son zamanlarda tedavi programları kapsamında online uygulamalardan yararlanılmaktadır. Ancak değerlendirme süreçleri yüz yüze yapılmaktadır. Bu kapsamda sonuç ölçümlerinin online platform üzerinden de yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, masa başında çalışanlarda ağrı ve fiziksel fonksiyon değerlendirmesinin online ve yüz yüze değerlendirme yöntemlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemekti.

Method: Araştırma tanımlayıcı tipte planlandı. Çalışmaya 3 aydan fazla süren nonspesifik boyun ve sırt ağrısı problemi olan ve en az 4 saat kesintisiz masa başa bilgisayar kullanımı olan bireyler dahil edildi. Çalışma Ocak-Mart 2026 arasında uygulandı. Bireylerin ağrı, boyun özürlülük derecesi, fiziksel aktivite seviyesi ve yaşam kalitesi hem yüz yüze hem de online olarak değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya 30 kişi dahil edildi. Sadece numerik ağrı derecelendirme skalası skoru, yüz yüze ve online değerlendirmesi farklıydı ($p=0.043$). Boyun özürlülük skalası puanı ($p=0.775$), Cornell kas iskelet rahatsızlıkları anketi (Boyun: $p=0.057$; Sırt: $p=0.800$), Uluslararası fiziksel aktivite anketi (IPAQ) puanı ($p=0.262$), SF-36 yaşam kalitesi anketi tüm parametreleri ($p>0.05$) online ve yüz yüze değerlendirme skorları benzerdi.

Tartışma ve Sonuç: Cornell Kas İskelet Rahatsızlıkları Anketi, Boyun Özürlülük Sorgulama Formu, IPAQ ve SF-36 Yaşam Kalitesi Anketi, telerehabilitasyon uygulamaları ve mobil uygulamada online değerlendirme aracı olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Boyun ağrısı, Sırt ağrısı, Masa başı, Fiziksel Aktivite, Yaşam Kalitesi

Sözel Bildiri

DIŞ HEKIMLIĞI ÖĞRENCILERININ ORAL HIJYEN EĞITIMINE İLIŞKIN ALGILARI: KLINIK DENEYIMIN ETKISI

Nuray ERCAN*, Bilge MERACI YILDIRAN**
**Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı, Bolu, Türkiye, nuray.ercan@ibu.edu.tr*
*** Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilim Dalı, Bolu, Türkiye, bilgemeraci@ibu.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, diş hekimliği öğrencilerinin, hastalara oral hijyen eğitimi (OHE) verme konusundaki algılarını değerlendirmek ve klinik deneyimin bu algılar üzerindeki etkisini incelemektir. Bu kesitsel tanımlayıcı anket çalışmasına Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi 4. ve 5. sınıf öğrencileri dahil edilmiştir. Veriler; demografik ve klinik deneyim bilgileri, tutum, algılanan önem, öz-yeterlik, algılanan engeller ve niyeti değerlendiren sorular ile OHE uygulama sıklığını içeren yapılandırılmış bir anket aracılığıyla toplanmıştır. İstatistiksel analizlerde Pearson Ki-kare, Fisher's Exact ve Çoklu Ki-kare testleri kullanılmış olup anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabu edilmiştir. Sınıf düzeyi ile toplam bakılan hasta sayısı, gerçekleştirilen periodontal girişim sayısı ve OHE'ye ilişkin bazı algılar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$). Beşinci sınıf öğrencilerinin klinik deneyimlerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre belirgin şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bireyselleştirilmiş ağız hijyeni eğitiminin tedavinin önemli bir parçası olduğunu "kesinlikle" kabul edenlerin oranı 5. sınıfta (%59,4) 4. sınıftan (%41,4) daha yüksektir ($p<0,05$). OHE'nin periodontolojide temel bir basamak olduğu konusunda kararsızlık oranı 5. sınıfta 4. sınıfa göre daha düşüktür (sırasıyla %1,4 ve %11,4, $p<0,05$). OHE'nin klinik başarıyı etkilemediği veya yoğunluk arttığında önceliğinin azaldığı yönündeki olumsuz tutumların 5. sınıf öğrencilerinde daha az olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Artan klinik deneyim, diş hekimliği öğrencilerinin OHE'nin önemine ilişkin algılarını olumlu yönde etkilemektedir. Daha fazla hasta deneyimine sahip öğrenciler, OHE'yi periodontal tedavinin temel bir bileşeni olarak daha güçlü şekilde benimsemekte ve ikincil bir uygulama olarak değerlendirme eğiliminden uzaklaşmaktadır. Bu bulgular, OHE'ye ilişkin olumlu tutumların klinik deneyimle geliştiğini ve bu sürecin daha erken dönemde başlatılmasının önleyici diş hekimliği uygulamalarını güçlendirebileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diş Hekimliği Öğrencileri; Oral Hijyen Eğitimi, Koruyucu Diş Hekimliği

Sözel Bildiri

CURRENT TREATMENT APPROACHES FOR MYOPIA PROGRESSION

[1]Mustafa Kaan Kaya
1Süleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Ophthalmology, Isparta, Türkiye
kayamustafa@sdu.edu.tr, ORCID iD: 0009-0001-0484-9584

ABSTRACT

Myopia is the most common refractive error worldwide. It is estimated that more than 80 million children globally are affected by myopia. Myopia progression, particularly when it begins in childhood, constitutes a major public health concern because of its association with high myopia and vision-threatening complications such as retinal detachment, myopic maculopathy and glaucoma. Therefore, current treatment strategies aim not only to correct the refractive error but also to slow axial elongation. In recent years, the main therapeutic options for myopia control have included low-dose atropine, specialized spectacle lenses designed to induce peripheral myopic defocus, dual-focus soft contact lenses, orthokeratology, and low-level red light therapy. Current evidence suggests that 0.05% atropine is particularly effective in reducing both myopia progression and axial length elongation. Similarly, DIMS technology spectacle lenses have attracted considerable attention because they are non-invasive and may provide better patient compliance. Dual-focus soft contact lenses and orthokeratology may also offer significant benefit in selected cases; however, careful patient selection is required because of contact lens-related complications and the need for close follow-up. Low-level red light therapy, a more recent approach, appears promising in terms of short-term outcomes, although further evidence is still needed regarding its long-term safety and its efficacy across different populations. In addition, combination therapies have recently emerged as a potentially more effective strategy, particularly in children whose myopia progression continues despite monotherapy. In conclusion, rather than adopting a uniform approach, the treatment of myopia progression should be individualized by taking into account age, rate of progression, axial length elongation, treatment adherence, and safety profile.

Key Words: Myopia, Axial Length, Atropine

Sözel Bildiri

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ DIJITAL SAĞLIK OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERI: BALIKESIR ÜNIVERSITESI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA HASTANESI ÖRNEĞI

Alperen Göktaş*, Okan Koç**
**Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Balıkesir, Türkiye, alperengkts@gmail.com*
***Balıkesir Üniversitesi,Tıbbi Hizmetler Ve Teknikler Bölümü, Tıbbi Dokümantasyon Ve Sekreterlik Pr. Balıkesir,Türkiye, okan.koc@balikesir.edu.tr*

ÖZET

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı dönüşüm, bireylerin sağlık bilgilerine dijital mecralar aracılığıyla erişimini ve bu bilgileri etkin biçimde yönetme becerisini kritik bir düzeye taşımıştır. Bu bağlamda, sağlık çalışanlarının dijital sağlık okuryazarlığı (DSO) düzeyleri, hem kendi sağlıklarını yönetme kapasiteleri hem de sundukları sağlık hizmetlerinin kalitesi açısından belirleyici bir rol oynamaktadır.Bu çalışmanın amacı, sağlık çalışanlarının dijital sağlık okuryazarlığı düzeylerini belirlemek ve bu düzeyleri etkileyen temel faktörleri ortaya koymaktır. Bu kapsamda araştırmaya, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde görev yapan toplam 147 sağlık personeli dahil edilmiştir.Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikte yürütülen bu araştırmanın verileri, hastane personelinden elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu" ve "Dijital Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği" kullanılmıştır.Araştırmada verilerin normallik dağılımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre tüm değişkenlerde anlamlılık değerlerinin 0,05'ten küçük olduğu belirlenmiş ve bu durum verilerin normal dağılım göstermediğini ortaya koymuştur. Bu nedenle, veri analizinde non-parametrik testlerden Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H ve Spearman korelasyon analizleri kullanılmıştır.Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir. Çalışma sonucunda katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça dijital sağlık okuryazarlığı toplam puanlarının ve "Yön Bulma" becerilerinin anlamlı düzeyde yükseldiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Ayrıca, cinsiyet ile "Gizlilik" alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş; kadın katılımcıların dijital gizlilik farkındalığının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$; $p=0,011$).Çalışanların mesleki deneyim süreleri ile "Karar Verme" alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş; kıdemli çalışanların dijital karar verme becerilerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$; $p=0,016$).Katılımcıların genel sağlık algısı ile "Yön Bulma" alt boyutu ($p=0,025$) ve günlük internet kullanım süresi ile "Güvenirlik" alt boyutu ($p=0,042$) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmıştır.Buna karşın, yaş, gelir düzeyi, kronik hastalık varlığı ve en güvenilen bilgi kaynağı gibi değişkenlerin dijital sağlık okuryazarlığı (DSO) puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmamıştır ($p>0,05$).Araştırma bulguları göstermektedir ki, dijital sağlık okuryazarlığı yalnızca teknolojik olanaklara ya da yaşa bağlı bir olgu olmayıp; eğitim düzeyi, mesleki kıdem ve bireysel sağlık algısı gibi faktörlerden anlamlı biçimde etkilenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Sağlık Okuryazarlığı, Sağlık Çalışanları, Üniversite Hastanesi, Teknoloji, Sağlık Bilgisi.

Sözel Bildiri

PARKİNSON HASTALIĞINDA SES BİYOBELİRTEÇLERİNİN YAPAY ZEKÂ TABANLI DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR LİTERATÜR DERLEMESİ

Emel Arslan Sarımehmetoğlu[1], Betül Yazılıtaş[2]
[1]Ankara Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, emel.arslan@ankaramedipol.edu.tr
[2]Ankara Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye betulyazilitas@gmail.com

ÖZET

Giriş: Parkinson hastalığı, ilerleyici bir nörolojik hastalık olup motor kontrol süreçlerindeki bozulmalarla seyretmektedir. Bu durum solunum, fonasyon ve artikülasyon süreçlerinin koordinasyonunu etkileyerek ses ve konuşma özelliklerinde belirgin değişikliklere neden olmaktadır. Klinik değerlendirmede bu değişimler çoğunlukla algısal yöntemlerle ele alınsa da dijital ses analizi sayesinde nesnel ve tekrarlanabilir biyobelirteçler elde edilebilmektedir. Son yıllarda yapay zekâ tabanlı yaklaşımlar Parkinson hastalığına özgü ses örüntülerinin belirlenmesi, hastalık şiddetinin izlenmesi ve tedaviye yanıtın değerlendirilmesi amacıyla kullanılmaktadır. Ancak çalışmalar arasında yöntem ve raporlama farklılıkları bulunmakta olup, bu durum bulguların bütüncül değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.
Amaç: Bu derlemenin amacı, Parkinson hastalığında ses biyobelirteçlerinin yapay zekâ tabanlı yöntemlerle değerlendirildiği çalışmaları inceleyerek kullanılan ses görevleri, akustik özellikler ve analiz amaçlarını nicel olarak özetlemektir.
Yöntem: PubMed, Scopus, Web of Science, IEEE Xplore, ScienceDirect ve Google Scholar veri tabanlarında yayımlanan çalışmalar taranmıştır. Parkinson hastalığında ses veya konuşma verisine dayalı yapay zekâ temelli analiz içeren çalışmalar derlemeye dahil edilmiştir. Yayınlar veri kaynağı, ses görevleri, akustik özellikler ve analiz hedefleri açısından sınıflandırılmıştır.
Bulgular: Toplam 15 çalışma incelenmiştir ve tamamı İngilizce yayımlanmıştır (%100; n=15). Çalışmaların %80'i (n=12) deneysel, %20'si (n=3) derleme niteliğindedir. Çalışmaların %73,3'ünde (n=11) klinik ses kayıtları, %13,3'ünde (n=2) doğal konuşma verileri kullanılmış, %13,3'ünde veri kaynağı belirtilmemiştir. Ses görevleri incelendiğinde %46,7'sinde (n=7) sürdürülmüş ses, %26,7'sinde (n=4) okuma, %26,7'sinde (n=4) serbest konuşma kullanılmıştır. Akustik analizlerde en sık spektral temsiller (%60; n=9), perde ve genlik kararlılığı ölçümleri (%53,3; n=8) ve konuşma zamanlaması göstergeleri (%46,7; n=7) raporlanmıştır. Çalışmaların %53,3'ünde (n=8) hasta kontrol ayrımı, %26,7'sinde (n=4) hastalık şiddeti veya motor durum kestirimi, %20'sinde (n=3) tedavi öncesi sonrası değişim değerlendirilmiştir.
Sonuç: Parkinson hastalığında ses biyobelirteçlerinin yapay zekâ tabanlı yöntemlerle değerlendirilmesi tanısal ayırt edicilik ve hastalık izlemi açısından önemli bir potansiyel sunmaktadır. Bununla birlikte çalışmalar arasında yöntemsel farklılıklar bulunmakta olup, bu durum karşılaştırılabilirliği sınırlamaktadır. Standartlaştırılmış kayıt protokolleri ve daha geniş örneklemlerle yürütülecek çalışmalar, klinik uygulamaya geçişi güçlendirecektir.

Anahtar Kelimeler: Parkinson hastalığı, Ses Biyobelirteçleri, Yapay Zekâ, Konuşma Analizi

Sözel Bildiri

SAĞLIK HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKA UYGULAMALARI: AVANTAJLAR, SINIRLILIKLAR, OLASI TEHDİTLER VE ETİK SORUMLULUKLAR ÜZERİNE KAPSAMLI BİR DEĞERLENDİRME

Gamze KAHRAMAN AKBAŞ*, İlkay KESER**

**Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı/Doktora Programı, Antalya, Türkiye.*

**Antalya Akdeniz Aile Sağlığı Merkezi, Hemşire, Antalya, Türkiye. E-posta: gamzekahraman01@hotmail.com*

***Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye. E-posta: ikeser@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Teknolojik gelişmelerin hız kazanmasıyla birlikte yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin sağlık hizmetlerindeki kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Yapay zekâ; tanı, tedavi, bakım ve klinik karar verme süreçlerinde sağlık profesyonellerine destek sağlayarak hizmet sunumunun daha hızlı, verimli ve maliyet-etkin bir şekilde gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu derleme çalışmada, yapay zekânın sağlık alanındaki kullanım alanları, sunduğu avantajlar, potansiyel riskleri ve etik boyutları kapsamlı bir biçimde ele alınmıştır. Yapay zekâ destekli klinik karar destek sistemleri; hastalıkların erken tanılanması, tıbbi görüntülerin analiz edilmesi, hasta verilerinin işlenmesi ve bireyselleştirilmiş bakım planlarının oluşturulması gibi pek çok alanda etkin biçimde kullanılmaktadır. Bu uygulamalar, tanı doğruluğunun artması, sağlık çalışanlarının iş yükünün azalması, hasta güvenliğinin güçlenmesi ve bakım kalitesinin iyileştirilmesi gibi önemli kazanımlar sağlamaktadır. Bununla birlikte, yapay zekâ uygulamalarının veri gizliliği ihlalleri, algoritmik yanlılık, insan merkezli bakım yaklaşımının zayıflaması, sağlık çalışanlarında iş güvencesine ilişkin kaygılar ve siber güvenlik tehditleri gibi çeşitli riskler içerdiği de göz ardı edilmemelidir. Ayrıca, hasta mahremiyeti, bilgilendirilmiş onam, sorumluluk paylaşımı ve sağlık hizmetlerine erişimde adalet gibi etik konular, yapay zekâ kullanımının dikkatle değerlendirilmesi gereken temel boyutlarını oluşturmaktadır. Sonuç olarak, yapay zekâ teknolojileri sağlık hizmetlerinde önemli fırsatlar sunmakla birlikte, bu teknolojilerin güvenli, etik ve insan odaklı bir biçimde kullanılabilmesi için uygun yasal ve kurumsal düzenlemelerin yapılması ve sağlık profesyonellerinin bilgi düzeyi ile farkındalıklarının artırılması kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, Sağlık Hizmetleri, Sağlıkta Risk ve Tehditler, Klinik Karar Destek Sistemleri, Etik

Sözel Bildiri

PEKTUS EKSKAVATUM HASTALIĞINDA AKDENIZ DIYETI TEDAVISI: FIZIKSEL VE PSIKOSOSYAL ETKILERIN DEĞERLENDIRILMESI

Emine Sayıcı*, Zeynep Özerson**
**Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, eminesyc38@gmail.com*
*** Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetik Bölümü, İstanbul, Türkiye, zeynepkoc@halic.edu.tr*

ÖZET

Pektus ekskavatum (PE), sternumun ve alt kostal kartilajların posteriora doğru çökmesiyle karakterize edilen ve yaklaşık her 400 canlı doğumda bir insidans gösteren en yaygın konjenital anterior toraks duvarı deformitesidir. PE olgularının klinik profilleri incelendiğinde; hastalarda sıklıkla düşük beden kütle indeksi, uzun ekstremiteler, eklem hipermobilitesi, artmış torakal kifoz ve skolyoz gibi eşlik eden yapısal varyasyonlar gözlemlenmektedir. Söz konusu fiziksel dezavantajlar ve ideal vücut formuna ulaşma çabası, bireylerde negatif beden imajı algısına zemin hazırlamakta; bu durum, yeme bozuklukları ve patolojik yeme tutumları dâhil olmak üzere çeşitli psikososyal morbiditeler için majör bir risk faktörü teşkil etmektedir. Epidemiyolojik ve klinik çalışmalarla sağlığı koruyucu etkileri kanıtlanmış bir nutrisyonel model olan Akdeniz diyeti (AD); yüksek oranda taze sebze, meyve, tam tahıl, baklagil ve spesifik lipit substratı olarak sızma zeytinyağı tüketimi ile karakterizedir. Mevcut literatür, AD matriksinde yer alan polifenol, fitobesin ve yüksek antioksidan kapasiteli biyoaktif bileşenlerin yalnızca antropometrik ve fizyolojik parametreleri optimize etmekle kalmadığını; aynı zamanda depresif semptomları hafifleterek psikolojik iyilik halini de desteklediğini ortaya koymaktadır. Literatür incelendiğinde, PE tanılı bireylerin spesifik nutrisyonel durumlarını, beden algılarını ve beslenme müdahalelerinin terapötik etkilerini bütüncül olarak ele alan araştırmaların son derece sınırlı olduğu görülmektedir. Bu derleme çalışmasının amacı; spesifik vücut kompozisyonu anomalileri ve negatif beden imajı ile ön plana çıkan PE olgularında, AD prensiplerinin olası terapötik ve psikososyal etkilerini güncel bilimsel kanıtlar ışığında sistematize etmektir. Bu çalışma, ilgili alandaki nutrisyonel araştırma eksikliğini vurgulamayı ve PE kohortlarında yürütülecek gelecekteki klinik beslenme müdahaleleri için sağlam bir teorik zemin oluşturmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pektus Ekskavatum, Akdeniz Diyeti, Vücut Kompozisyonu, Beden Algısı.

Sözel Bildiri

KEDİLERDE FELİNE İMMÜNODEFİCİENCY VİRÜS (FIV) ENFEKSİYONU: ETİYOPATOGENEZ, TANI VE GÜNCEL YÖNETİM

Mine TOSUN[1]*, Metin Koray ALBAY[2]

[1] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, vethekminetosun@gmail.com

[2] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye

ÖZET

Giriş: Feline Immunodeficiency Virus (FIV), evcil ve yabani kedigillerde ilerleyici bağışıklık sistemi bozukluğu ile karakterize, Lentivirus cinsine ait kronik bir retroviral enfeksiyondur. 1987 yılındaki ilk izolasyonundan bu yana, her ne kadar türe özgü olsa da, insanlardaki HIV ile olan patojenik benzerlikleri nedeniyle kedi tıbbında kritik bir öneme sahip olmuştur.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, güncel literatür verileri ışığında FIV enfeksiyonunun etiyolojisini, epidemiyolojisini, patogenezini ve klinik aşamalarını incelemek; güncel tanı yöntemleri ve tedavi protokollerini değerlendirmektir.

Yöntem: Bu derleme; kedi iç hastalıkları ve viral enfeksiyonlar üzerine yayınlanmış güncel klinik araştırmalar, ders kitapları ve uluslararası kedi sağlığı kuruluşlarının (AAFP, ABCD) rehberleri taranarak hazırlanmıştır. Virüsün biyolojik yapısı, Türkiye'deki prevalans verileri ve mevcut terapötik seçeneklerin etkinliği analiz edilmiştir.

Bulgular: FIV temel olarak $CD4^+$ T lenfositlerini ve makrofajları hedef alarak sistemik immün yetmezliğe yol açar. Türkiye'de yapılan çalışmalarda prevalansın %23'e kadar ulaştığı rapor edilmiştir. Klinik süreç; akut, asemptomatik ve terminal (FAIDS) evrelerden oluşur. Terminal evrede sekonder enfeksiyonlar ve B-hücreli lenfoma gibi neoplaziler sık görülür. Tanıda p24 ve gp40 proteinlerine yönelik hızlı antikor testleri (PoC) yaygın kullanılırken; aşılı kedilerde veya şüpheli durumlarda PCR ve Western Blot yöntemleri belirleyicidir. Zidovudin ve rekombinant kedi interferon-omegası (rFeIFN-ω) uygulamaları klinik iyileşme sağlasa da virüsü vücuttan tamamen uzaklaştıramamaktadır.

Tartışma ve Sonuç: FIV yönetiminde erken teşhis ve çevresel önlemler en etkili kontrol mekanizmalarıdır. Enfeksiyonun yayılımını ve sekonder komplikasyonları önlemek adına kedilerin iç mekanda tutulması, kısırlaştırılması ve kaliteli beslenmesi önerilmektedir. Terapötik yaklaşımlar semptomları kontrol altına alsa da, uzun süreli sağkalım ancak düzenli klinik takip ve fırsatçı enfeksiyonların erken müdahalesi ile mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Kedi, FIV, Lentivirüs, Bağışıklık Yetmezliği, Veteriner İç Hastalıkları

Sözel Bildiri

OFİS TİPİ VİTAL BEYAZLATMA SONRASI GELİŞEN PERİODONTAL ABSEDE MUKOGİNGİVAL RİSK FAKTÖRLERİNİN OLASI ROLÜ: BİR VAKA SUNUMU

Osman Buğra Varol[1], Muhittin Uğurlu[2]*
[1]Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD, Isparta, Türkiye
[2]Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Restoratif Diş Tedavisi AD, Isparta, Türkiye

ÖZET

Giriş: Ofis tipi vital beyazlatma işlemleri, yüksek konsantrasyonlu hidrojen peroksit ajanlarının kullanımı ile estetik diş hekimliğinde yaygın olarak tercih edilmektedir. Bu işlemler sonrasında en sık bildirilen yan etkiler dentin hassasiyeti ve geçici gingival irritasyon olup, genellikle sınırlı ve geri dönüşümlüdür. Buna karşın, periodontal abse gelişimi oldukça nadir bildirilen bir komplikasyondur. Periodontal komplikasyonların ortaya çıkmasında yalnızca kimyasal ajanların değil, aynı zamanda mevcut periodontal ve mukogingival anatomik koşulların da rol oynayabileceği düşünülmektedir.
Amaç: Bu olgu sunumunun amacı, ofis tipi vital beyazlatma sonrasında gelişen periodontal abse vakasını sunmak ve bu komplikasyonun gelişiminde mukogingival anatomik risk faktörlerinin olası katkısını klinik bulgular ışığında değerlendirmektir.
Yöntem: Hastaya %35 hidrojen peroksit içeren ajan ile ofis tipi vital beyazlatma uygulanmıştır. İşlem öncesinde ışıkla polimerize gingival bariyer kullanılmıştır. Beyazlatma ajanı üst ve alt çene anterior bölgede (15–25 numaralı dişler arası) tek seansta 40 dakika süreyle, ışık veya ısı aktivasyonu olmaksızın uygulanmıştır. İşlemin son 15 dakikasında hasta hassasiyet bildirmiştir. İşlemden üç gün sonra mandibular anterior bölgede lokalize şişlik ve ağrı gelişmiştir. Klinik ve radyografik değerlendirmede 31 numaralı dişin vestibül yüzünde periodontal abse tespit edilmiştir. İlgili bölgede yetersiz yapışık dişeti genişliği ve belirgin frenilum çekimi izlenmiştir.
Bulgular: Sistemik bulguların olmaması nedeniyle antibiyotik tedavisi uygulanmamıştır. Tedavi kapsamında abse drenajı, kök yüzeyi debridmanı ve povidon-iyot irrigasyonu gerçekleştirilmiştir. Klinik değerlendirme, yetersiz yapışık dişeti ve artmış frenilum gerilimi gibi mukogingival risk faktörlerinin plak retansiyonunu artırarak beyazlatma sonrası gelişen inflamatuar sürece zemin hazırlamış olabileceğini düşündürmektedir. Üç haftalık takipte klinik semptomların tamamen ortadan kalktığı ve periodontal dokularda sağlıklı iyileşme sağlandığı gözlenmiştir.
Tartışma ve Sonuç: Ofis tipi vital beyazlatma işlemleri genel olarak güvenli kabul edilmekle birlikte, işlem öncesinde periodontal ve mukogingival dokuların ayrıntılı olarak değerlendirilmesi önemlidir. Özellikle yapışık dişeti genişliğinin yetersiz olduğu ve frenilum çekiminin arttığı bölgelerde plak birikimi ve inflamasyon gelişimi kolaylaşabilir. Bu durum, beyazlatma sonrası nadir de olsa periodontal komplikasyonların ortaya çıkmasına katkıda bulunabilir. Bu nedenle, riskli bölgelerde koruyucu periodontal yaklaşımların planlanması ve hastaların yakından takip edilmesi klinik başarı açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Periodontal Abse, Vital Beyazlatma, Mukogingival Faktörler, Yapışık Dişeti, İnflamasyon

Sözel Bildiri

AMELIYATHANE HEMŞIRELERINE UYGULANAN KINEZYOBANTIN BEL AĞRISI, YORGUNLUK VE UYKU KALITESI ÜZERINE ETKISI: TEK GRUP ÖN TEST-SON TEST YARI DENEYSEL ÇALIŞMA

Kezban KORAŞ SÖZEN*, Hafize Hilal KARGIN**,**

** Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Zübeyde Hanım Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik, Niğde, Türkiye, kezbankoras@ohu.edu.tr*

*** Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Zübeyde Hanım Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Niğde, Türkiye, hilalkargin98@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Uzun süre ayakta kalma, tekrarlayan hareketler, yanlış duruş, iş stresi ve bireysel faktörler, sağlık çalışanlarında kas-iskelet sistemi sorunlarına yol açabilmektedir. Kinezyo bantlama, kolay uygulanabilir ve yan etkisiz bir yöntem olarak kas-iskelet sistemi ağrılarının tedavisinde destekleyici bir seçenek olarak öne çıkmaktadır. Ancak, ameliyathane hemşirelerinde bu problemlere yönelik bilimsel çalışmalar sınırlıdır.

Amaç: Bu çalışma, ameliyathane hemşirelerine uygulanan kinezyobantın bel ağrısı, yorgunluk ve uyku kalitesi üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Yöntem: Araştırma, tek grup ön test-son test yarı deneysel tasarımda yürütüldü. Çalışma, Ocak–Aralık 2025 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin ameliyathanesinde çalışan ve dahil edilme kriterlerini karşılayan 36 hemşire ile tamamlandı. Veriler; Tanıtıcı Bilgi Formu, Visual Analog Skala (VAS), Quebec Bel Ağrısı Engellilik Ölçeği, Yorgunluk için Görsel Benzerlik Skalası (VAS-F) ve Richard-Campbell Uyku Ölçeği kullanılarak toplandı. Katılımcılara paravertebral kaslara kinezyobant uygulaması yapıldı ve bantlar 4 gün boyunca uygulamada bırakıldı. Ölçümler uygulama öncesi, uygulama sürecinde ve uygulama sonrasında gerçekleştirildi. Verilerin analizinde uygun istatistiksel yöntemler kullanıldı.

Bulgular: Katılımcıların medyan yaşı 47 yıl olup %72,2'si kadındı. Kinezyobant uygulaması sonrasında bel ağrısı engellilik puanlarının ön teste göre anlamlı düzeyde azaldığı belirlendi ($p<0,05$). Benzer şekilde VAS ile ölçülen ağrı düzeyinin uygulama sürecinde ve sonrasında anlamlı olarak düştüğü saptandı ($p<0,05$). Yorgunluk puanlarının anlamlı düzeyde azaldığı, enerji ve uyku kalitesi puanlarının ise anlamlı düzeyde arttığı bulundu ($p<0,05$). Ölçüm zamanlarına göre değerlendirildiğinde ağrı düzeyinin kademeli olarak azaldığı ve bu azalmanın izlem ölçümünde de sürdüğü görüldü. Alt grup analizlerinde bazı sosyodemografik değişkenlere göre değişim miktarlarının farklılaştığı, ancak uyku kalitesindeki değişimin demografik özelliklere göre anlamlı farklılık göstermediği belirlendi ($p>0,05$). Korelasyon analizlerinde ağrı, yorgunluk, enerji ve uyku değişkenleri arasında anlamlı ilişkiler saptandı ($p<0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Kinezyobant uygulamasının ameliyathane hemşirelerinde bel ağrısını ve yorgunluğu azaltmada, uyku kalitesini artırmada etkili olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda kinezyobantın, ameliyathane hemşirelerinde bel ağrısı ve ilişkili semptomların yönetiminde uygulanabilir, non-invaziv bir yöntem olarak kullanılabileceği düşünülmektedir. Ancak çalışmanın tek grup ve tek merkezli yapısı nedeniyle, bulguların daha geniş örneklemli ve kontrollü çalışmalarla desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ameliyathane hemşiresi, bel ağrısı, kinezyobant, uyku kalitesi, yorgunluk.

Sözel Bildiri

*SIÇANLARDA MK-801 İLE OLUŞTURULMUŞ DENEYSEL ŞİZOFRENİ MODELİNDE HİPOKAMPAL KONNEKSİNLERİN İNCELENMESİ

Alev ÇAY[1], Feyzullah BEYAZ[1,2]

[1] Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Genom ve Kök Hücre Enstitüsü Nörobilim Anabilim Dalı, Kayseri, Türkiye, alevalevcay@gmail.com
[2] Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Kayseri, Türkiye, fbeyaz@erciyes.edu.tr

ÖZET

Giriş: Şizofreni; sinaptik iletimde değişiklikler, bilişsel işlevlerde bozulma ve nöronal ağ organizasyonunda düzensizliklerle karakterize nöropsikiyatrik bir hastalıktır. MK-801 ile oluşturulmuş deneysel şizofreni modelinde hipokampal konneksin değişimleri hastalığın mekanizmalarını anlamada önemlidir. Gap junction proteinleri olan konneksinler nöronal senkronizasyonun düzenlenmesine katkı sağlamasının yanı sıra hücreler arası iletişimde önemli rol oynamaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, MK-801 ile oluşturulan deneysel şizofreni modelinde sıçan hipokampusunda bazı konneksin proteinlerinin immünohistokimyasal ekspresyon düzeylerini incelemektir.

Yöntem: Bu çalışmada toplam 20 Wistar albino sıçan kullanılmıştır. Hayvanlar, kontrol grubu (n=10) ve MK-801 uygulanan deney grubu (n=10) olacak şekilde iki gruba ayrılmıştır. Deneysel şizofreni modeli, deney grubuna MK-801 uygulanarak oluşturulmuştur. Deney sürecinin ardından hipokampus dokuları çıkarılmış ve konneksin 36 (Cx36), konneksin 29 (Cx29), konneksin 43 (Cx43), konneksin 45 (Cx45), konneksin 46 (Cx46) ve GJB6 ekspresyonları StreptABC immünohistokimyasal yöntemle değerlendirilmiştir. Işık mikroskobu altında elde edilen görüntüler üzerinden boyanma yoğunluğu ve dağılımı, Image J yazılımı kullanılarak kantitatif olarak analiz edilmiş ve elde edilen veriler uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Cx36, Cx29, Cx43, Cx45, Cx46 ve GJB6 ile yapılan immünohistokimyasal boyamalar sonucunda MK-801 uygulanan grupta hipokampal bölgede bu konneksin proteinlerinin ekspresyon düzeylerinde kontrol grubuna kıyasla bazı değişiklikler olduğu gözlenmiştir. Kontrol grubuna kıyasla deney grubunda hipokampusta konneksin proteinlerinin dağılımında bölgesel farklılıklar tespit edilmiştir. Cx43 immünreaktivitesi CA2 bölgesinde azalma gösterirken CA1, CA3 ve dentat girus bölgelerinde belirgin olarak artış göstermiştir. Cx36 immünreaktivitesi ise bölgesel değişiklikler sergilemiş; CA3 ve dentat girus bölgelerinde azalırken, CA1 ve CA2 bölgelerinde yüzdelik alan değerlerinde artış gözlenmiştir. Elde edilen bu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Sonuç: Elde edilen bulgular, deneysel şizofreni modelinde hipokampal konneksin proteinlerinin nöronal ağ ve hücreler arası iletişimin düzenlenmesinde rol oynayabileceğini göstermiştir. Bu sonuçların şizofreninin nörobiyolojik mekanizmalarının anlaşılmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şizofreni Modeli, MK-801, Hipokampus, Konneksin, İmmünohistokimya

Sözel Bildiri

PEDIATRIK ONKOLOJI HEMŞIRELERINDE DUYGUSAL EMEK: KAVRAMSAL BIR DERLEME[1]

Münevver ERKUL*
**Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye*
munevver.erkul@antalya.edu.tr

ÖZET

Duygusal emek, hemşirelerin bakım sürecinde duygularını düzenleyerek profesyonel rol beklentilerine uygun şekilde ifade etmelerini içeren çok boyutlu bir süreçtir. Pediatrik onkoloji bağlamında bu süreç; empati, yoğun hasta-aile ilişkileri ve yaşam sonu bakım deneyimleri ile daha da belirgin hale gelmektedir. Duygusal emek, uygun şekilde yönetildiğinde bakım kalitesini, şefkat tatminini ve mesleki anlam duygusunu artırmaktadır. Ancak kronik ve desteklenmeyen duygusal emek; tükenmişlik, şefkat yorgunluğu, ikincil travmatik stres ve işten ayrılma niyeti ile ilişkilidir. Hemşireler bu süreci yönetmek için bilişsel yeniden yapılandırma, sosyal destek arama, duygusal paylaşım ve bazen kaçınma gibi çeşitli stratejiler kullanmaktadır. Ayrıca dayanıklılık ve öz şefkat gibi bireysel faktörler koruyucu rol oynamaktadır. Bu derlemenin amacı, pediatrik onkoloji hemşirelerinde duygusal emek kavramını; tanımı, boyutları, hemşireler üzerindeki etkileri ve başa çıkma stratejeleri bağlamında incelemektir. Duygusal emek, pediatrik onkoloji hemşireliğinin vazgeçilmez bir bileşeni olup hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Hemşirelerin refahını korumak ve bakım kalitesini sürdürmek için duygusal emeğin kurumsal düzeyde tanınması, eğitim programlarının geliştirilmesi ve destekleyici çalışma ortamlarının oluşturulması gerekmektedir.

[1]Bu çalışma aynı isimli Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pediatrik onkoloji, duygusal emek, hemşirelik, tükenmişlik, şefkat yorgunluğu

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF BOVINE HEREPSVIRUS TYPE 1 AND *PASTEURELLA MULTOCIDA* IN DAIRY CATTLE WITH RESPIRATORY PROBLEMS

Reyda ŞIKLAROĞLU*, Mehmet ULUSAN, , Yakup Sinan ORTA***, İbrahim Oğuz GAYAKER***, Mehmet KALE***, Cevdet Melih ERDEM***, Dilek ÖZTÜRK****, Sibel YAMAN******

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Dairy and Beef Cattle Breeding, Food, Agriculture and Livestock Vocational School, Burdur, Turkey*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Internal Medicine,, Burdur, Turkey.*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Turkey, cevdetmeliherdem@gmail.com*

***** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Microbiology, Burdur, Turkey.*

ABSTRACT

Background: *Pasteurella multocida (P. multocida)* and Bovine Herpesvirus-1 (BHV-1) are important pathogens causing Bovine Respiratory Disease Complex (BRDC) in cattle, leading to severe pneumonia and significant economic losses. BHV-1 damages the respiratory tract and suppresses the immune system, facilitating secondary infections by *P. multocida*.

Aim: The aim of this study was to investigate the presence of BHV-1 antibodies (Ab) and *P. multocida* antibodies (Ab) in blood serum samples of unvaccinated dairy cattle of different ages and breeds showing respiratory problems in different regions of our country.

Methods: In this study, blood serum samples obtained from 460 unvaccinated dairy cattle with respiratory problems from different regions of our country between 2023 and 2026 were examined for the presence of BHV-1 (Ab) and *P. multocida* (Ab) using the ELISA test.

Results: Among the 460 serum samples examined, BHV-1 (Ab) was detected in 162 (35.22%) samples and *P. multocida* (Ab) was detected in 224 (48.70%) samples. Both BHV-1 (Ab) and *P. multocida* (Ab) were found in 127 (27.60%) samples.

Discussion and Conclusion: Based on the obtained results, *P. multocida* infection was found to be more prevalent in unvaccinated dairy cattle showing respiratory symptoms. However, BHV-1 infections may also accompany these cases, particularly in latently infected animals. Therefore, prophylactic vaccination against both BHV-1 and *P. multocida*-related respiratory problems may be effective in preventing such infections.

Keywords: Bovine herpesvirus type 1, Cattle, *Pasteurella multocida*, Respiratory system, Serology.

Sözel Bildiri

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE YAYGIN OLARAK KULLANILAN DENTAL ANKSİYETE SKALALARI

Çiğdem KÜÇÜKEŞMEN*, Sıla Nur GÜRÇKAYA**

** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti ABD, Isparta, Türkiye, cigdemkucukesmen@sdu.edu.tr*

*** Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti ABD, Isparta, Türkiye sngurckaya@gmail.com*

ÖZET

Dental anksiyete, çocuk hastalarda diş hekimliği uygulamalarının başarısını doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. Dental anksiyetenin doğru biçimde ölçülmesi, klinik yönetim stratejilerinin belirlenmesinde ve uygun davranış yönetimi tekniklerinin seçiminde kritik bir rol oynamaktadır. Psikometrik skalalar, sözlü iletişim ve okuma-yazma becerisi gerektirmeleri nedeniyle, belirli bir yaşın üzerindeki hastalarda tercih edilen, uygulaması kolay ve yaygın kullanıma sahip ölçüm araçlarıdır. Literatürde ilk geliştirilen dental anksiyete ölçeği olan Corah Dental Anksiyete Skalası (DAS), 1969 yılında geliştirilmiş olup, dört sorudan oluşmakta ve 4-20 puan aralığında değerlendirme yapmaktadır. Dar puan aralığı nedeniyle eleştirilen bu skalaya, lokal anestezi sorusu eklenerek modifiye edilmiş versiyonu oluşturulmuştur. Modifiye Çocuk Dental Anksiyete Skalası (MCDAS-f), Corah skalası baz alınarak 8-15 yaş grubuna yönelik geliştirilmiş olup, yüz ifadeleri eklenerek oluşturulan MCDAS-f versiyonu ile kullanım yaşı 5'e kadar düşürülmüştür. Gülen Yüzler Programı, bilgisayar tabanlı animasyon kullanımıyla, çocuk hastaların skalaya aktif katılımını sağlayan, 2005 yılında geliştirilmiş yenilikçi bir araçtır; revize versiyonunun 4-11 yaş aralığında kullanılabildiği belirtilmektedir. Çocuk Korku Değerlendirme Skalası-Dental Alt Ölçeği (CFSS-DS), enjeksiyon ve döner alet sesi gibi spesifik dental uyaranlara verilen tepkileri sorgulayan 15 sorudan oluşmakta ve 1982'den bu yana yaygın biçimde kullanılmaktadır. Dental Anksiyete ve Korku İndeksi (IDAF-4C+), anksiyetenin bilişsel, duygusal, davranışsal ve fizyolojik boyutlarını üç ayrı modülle değerlendiren kapsamlı bir ölçektir. Abeer Çocuk Dental Anksiyete Skalası (ACDAS), dental, bilişsel ve çocuk değerlendirmesi olmak üzere üç bölümden oluşmakta; ebeveyn ve hekim değerlendirmelerini de sürece dahil ederek, çok boyutlu bir perspektif sunmaktadır. Son olarak Spielberger'in Çocuklar İçin Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri (STAIC), 6-12 yaş grubunda durumluk ve sürekli kaygıyı ayrı ayrı ölçen 40 soruluk kapsamlı bir araçtır; yüksek güvenilirliğine karşılık, uzun uygulama süresi bir dezavantaj olarak öne çıkmaktadır. Söz konusu skalaların büyük çoğunluğunun Türkçe geçerlilik-güvenilirlik çalışmaları tamamlanmış olup, Türk çocuk popülasyonunda da güvenle kullanılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dental anksiyete, çocuk diş hekimliği, psikometrik skala, dental korku, anksiyete ölçeği.

Sözel Bildiri

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE KAS-İSKELET SİSTEMİ SEMPTOMLARI VE VÜCUT FARKINDALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Merve GÜRKAN*, Aydan Selen AYDIN, Burcu CAMCIOĞLU YILMAZ*****

**Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı, Muğla, Türkiye. mervegurkan.009@gmail.com*

*** Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Fizyoterapi Programı, Batman, Türkiye. aydanselen.yilmaz@batman.edu.tr*

**** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Muğla, Türkiye. burcucamcioglu@mu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Günümüzde artan internet bağımlılığı sedanter yaşamı beraberinde getirerek kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları ve vücut algısında bozulmalara yol açmaktadır. Önceki çalışmalarda internet bağımlılığı ile kas-iskelet sistemi semptomları arasında anlamlı ilişki gösterilmiş olsa da, vücut farkındalığı ile ilişkisi henüz incelenmemiştir.

Amaç: Bu çalışma, lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile kas-iskelet semptomları ve vücut farkındalığı arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki çalışmaya, Muğla ilinde yer alan 76 gönüllü lise öğrencisi (61.4/31.6 K/E, 15,59± 0,94 yaş) dahil edildi ve veriler online hazırlanan anket formu aracılığıyla toplandı. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, internette geçirdikleri süre (dk) gibi demografik özellikleri kaydedildi. İnternet bağımlılık düzeyleri İnternet Bağımlılık Ölçeği ile, kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları Cornell Kas-İskelet Sistemi Rahatsızlık Anketi ile, vücut farkındalık düzeyleri Vücut Farkındalık Anketi ile değerlendirildi. Verilerin dağılım özelliklerine göre değişkenler arasındaki ilişkiler Spearman ve Pearson Korelasyon analizleri kullanılarak incelendi.

Bulgular: Öğrencilerin internette harcadıkları ortalama süre 2,88±0,87 saat internet bağımlılığı ölçeği skoru; 20,92 ± 6,89 puan, kas-iskelet sistemi rahatsızlık anketi skoru 68,97 ± 92,09 puan, vücut farkındalığı anketi skoru 75,72± 19,65 puan olarak bulundu. İnternet bağımlılığı ile kas iskelet sistemi semptomları arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ($r=0,343$ $p<0,01$), internet bağımlılığıile vücut farkındalığı arasında negatif yönlü, zayıf-orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı($r = -0,289$; $p < 0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmanın bulguları, internet bağımlılığı düzeyinin artmasıyla kas-iskelet sistemi semptomlarının arttığını ve vücut farkındalığının azaldığını göstermektedir. Önceki çalışmalarda da uzun süreli ekran kullanımının postüral bozukluklar, kas-iskelet sistemi ağrıları ve fiziksel inaktivite ile ilişkili olduğu bildirilmiştir. Bu durum, özellikle uzun süre sabit pozisyonda kalma, ergonomik olmayan kullanım alışkanlıkları ve azalmış fiziksel aktivite ile açıklanabilir. Ayrıca internet bağımlılığının bireylerin bedenlerine yönelik dikkat ve farkındalık düzeyini azaltabileceği, bunun vücut farkındalığında düşüşe yol açabileceği düşünülmektedir. Bu bulgular, internet kullanım alışkanlıklarının yalnızca davranışsal değil, aynı zamanda fiziksel sağlık ve beden algısı üzerinde de etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, İnternet Bağımlılığı, Kas iskelet sistemi, Vücut Farkındalığı

Sözel Bildiri

A COMPARISON OF THE ACUTE EFFECTS OF MOTOR IMAGERY AND BREATHING EXERCISES ON FLEXIBILITY IN HEALTHY YOUNG ADULTS

Buket Akıncı*[1], Aysenur Temizel Tombul[1,2], Öykü Ak[1], Damla Ören Türeli[1], Ece Uckun[1]

1Biruni University, Graduate Education Institute, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, bakinci@biruni.edu.tr, 241125005@st.biruni.edu.tr, 241119004@st.biruni.edu.tr, 241125004@st.biruni.edu.tr, 241119005@st.biruni.edu.tr

2Atlas University, Division of Physiotherapy and Rehabilitation, Faculty of Health Sciences, Istanbul, Turkey, aysenur.temizel@atlas.edu.tr

ÖZET

The psoas major is a deep muscle with essential roles in spinal stabilization and hip flexion. Through its fascial connections with the diaphragm, excessive psoas major tension may restrict diaphragmatic movement, impair respiratory capacity, and negatively affect postural control. Therefore, improving lumbar flexibility may be important for both postural stability and respiratory function. Diaphragmatic breathing exercises can improve respiratory function, facilitate deep muscle activation, increase intra-abdominal pressure when performed in a controlled manner, and reduce muscle tone. Motor imagery, which enables individuals to mentally rehearse stretching exercises, is another promising technique that may promote relaxation and enhance flexibility. Although both interventions have been investigated separately, comparative evidence regarding their acute effects on psoas major and lumbar flexibility is limited. This study aimed to compare the acute effects of a single session of motor imagery and diaphragmatic breathing on psoas major flexibility, lumbar flexibility, and physiological parameters in healthy young adults aged 18-30 years, and to explore their potential contributions to postural and respiratory-motor system function.Thirty-six healthy young adults aged 18-30 years, without musculoskeletal or respiratory disorders, voluntarily participated in this randomized study. Participants were assigned to either a motor imagery group (n = 18) or a diaphragmatic breathing group (n = 18). Psoas major flexibility was assessed using the Thomas Test, and lumbar flexibility was evaluated using the Sit and Reach Test, both before and after the interventions. Heart rate, oxygen saturation, and respiratory rate were also recorded. The motor imagery group completed a kinesthetic and visual imagery protocol, whereas the diaphragmatic breathing group performed a rhythmic breathing exercise program. All assessments and interventions were completed within approximately 15-20 minutes. Informed consent was obtained from all participants. No significant between-group differences were observed in baseline measurements ($p > 0.05$). After the interventions, both groups demonstrated significant improvements in psoas major flexibility and lumbar flexibility ($p < 0.05$). However, there was no significant difference between the interventions in terms of effectiveness ($p > 0.05$). No significant changes were found in heart rate, oxygen saturation, or respiratory rate in either group ($p > 0.05$). Both motor imagery and diaphragmatic breathing were effective in acutely improving psoas major and lumbar flexibility. These findings suggest that both techniques may serve as non-invasive alternatives for supporting postural control and the integration of respiratory and motor functions. Future studies should examine different intervention durations and protocols and investigate long-term effects.

Keywords: motor imagery, diaphragmatic breathing, flexibility, posture, acute effect, young adults

Sözel Bildiri

ASSESSMENT OF COOKING SKILLS AND FOOD SKILLS IN ADULT WOMEN

Esra KASAL*, Merve ÖZDEMİR*, Cemal KASNAK*

** Afyonkarahisar University of Health Sciences, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Afyonkarahisar, Turkey, kasalesra40@gmail.com, merve.ozdemir@afsu.edu.tr, cemal.kasnak@afsu.edu.tr*

ABSTRACT

Introduction: Knowledge of healthy eating alone is not sufficient to improve dietary quality; culinary self-efficacy plays a critical role in translating this knowledge into action. In particular, busy work lives and time constraints can affect individuals' food preparation processes and, consequently, the quality of their nutrition.

Aim: This study was planned to evaluate the cooking and food skills of working and non-working women aged 18-65 and to examine the relationship between these skills and Body Mass Index (BMI).

Methods: The research was conducted with 301 volunteer female participants aged 19-64. Data were collected through a questionnaire including demographic characteristics, anthropometric measurements (body weight, height), and dietary habits, and the 'Cooking Skills and Food Skills Scale'. Data were analyzed using the SPSS 26.0 software package.

Results: The participants' age was 32.86±10.54 years, and their BMI was 25.02±4.62 kg/m2. Unemployed women had statistically significantly higher total scale scores and higher scores on the budgeting, shopping, and cooking methods subscales compared to employed women($p<0.05$). Married women had higher budgeting skills than single women($p<0.05$). The group who enjoyed cooking(n=230) had significantly higher food skills, resourcefulness subscale, and total scale scores($p<0.05$). A statistically significant positive correlation was found between participants' BMI values and the resourcefulness subscale($r=0.130;p<0.05$).

Discussion and Conclusion: Employment status, marital status, and attitudes towards food are factors influencing culinary skills. It was found that unemployed and married women were more proficient in kitchen management, while employed women needed support. Considering the positive relationship between skill level and BMI, it was concluded that improving culinary skills can be used as an effective tool in healthy eating and weight management strategies.

Keywords: Body mass index, food skills, culinary self-efficacy

Sözel Bildiri

KALP YETMEZLİĞİ HASTALARINDA FONKSİYONEL SINIFLAMA İLE FİZİKSEL ÖZELLİKLER, KLİNİK SEMPTOMLAR VE EJEKSİYON FRAKSİYONU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kıymet MUAMMER*

**İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Kardiyoloji Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, kiymetmuammar@yahoo.com*

ÖZET

Giriş: Kalp yetmezliği, yüksek morbidite ve mortalite ile seyreden ve fonksiyonel kapasitede belirgin azalmaya yol açan kronik bir kardiyovasküler hastalıktır. Klinik değerlendirmede yaygın olarak kullanılan New York Heart Association (NYHA) fonksiyonel sınıflaması ve sol ventrikül ejeksiyon fraksiyonu (EF), hastalık şiddetini belirlemede temel parametrelerdir. Bununla birlikte, bu göstergelerin klinik semptomlar ve fiziksel özelliklerle birlikte değerlendirilmesi daha kapsamlı bir yaklaşım sunmaktadır.

Amaç: Bu çalışmada, kalp yetmezliği hastalarında NYHA fonksiyonel sınıflaması ile fiziksel özellikler, klinik semptomlar ve ejeksiyon fraksiyonu arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlandı.

Yöntem: Çalışmaya kardiyoloji polikliniğinde takip edilen kronik kalp yetmezliği tanılı 250 hasta (140 kadın, 110 erkek; ort. yaş: 64,2±11,5 yıl) dahil edildi. Demografik ve fiziksel özellikler (yaş, cinsiyet, boy, vücut kitle indeksi) kaydedildi. Dispne ve yorgunluk düzeyleri Modifiye Borg Skalası (0–10) ile değerlendirildi. Fonksiyonel durum NYHA sınıflamasına göre belirlendi. Ejeksiyon fraksiyonu değerleri ekokardiyografi raporlarından elde edildi. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile incelendi.

Bulgular: NYHA fonksiyonel sınıfı ile ejeksiyon fraksiyonu arasında anlamlı ve negatif yönde orta düzeyde bir ilişki saptandı ($r=-0,38$, $p<0,001$). NYHA sınıfı ile yaş ($r=0,29$, $p<0,01$) ve vücut kitle indeksi ($r=0,25$, $p<0,01$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulundu. Dispne ($r=0,61$, $p<0,001$) ve yorgunluk düzeylerinin ($r=0,57$, $p<0,001$) NYHA sınıfı ile güçlü düzeyde ilişkili olduğu belirlendi. Ayrıca ejeksiyon fraksiyonu ile dispne ($r=-0,41$, $p<0,001$) ve yorgunluk ($r=-0,36$, $p<0,01$) arasında orta düzeyde negatif ilişkiler saptandı.

Tartışma ve Sonuç: NYHA fonksiyonel sınıflaması ile EF, fiziksel özellikler ve klinik semptomlar arasında anlamlı ilişkiler bulundu. Bulgular, EF'nin tek başına fonksiyonel durumu yeterince yansıtmadığını; fonksiyonel sınıflama ve semptom değerlendirmesinin birlikte ele alınmasının klinik izlemde önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kalp Yetmezliği, NYHA Fonksiyonel Sınıflaması, Ejeksiyon Fraksiyonu, Klinik Semptomlar, Fiziksel Özellikler

Sözel Bildiri

EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MINDFUL EATING AND SOCIAL APPEARANCE ANXIETY AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Eda ALTINTAŞ*, Cemal KASNAK*, Merve ÖZDEMİR*

** Afyonkarahisar University of Health Sciences, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Afyonkarahisar, Turkey, eda.altntas111@outlook.com, merve.ozdemir@afsu.edu.tr, cemal.kasnak@afsu.edu.tr*

ABSTRACT

Background: University years are a period when individuals' need for social approval increases and their search for self-identity intensifies. Social appearance anxiety that arises during this period is the fear that one's physical appearance will be negatively perceived by others. Another important component affecting a person's eating habits during this process is mindful eating. This means being aware of one's emotions, thoughts, and internal processes during the act of eating.

Aim: This study aimed to determine the relationship between mindful eating and social appearance anxiety in university students aged 18-35.

Methods:A total of 242 university students voluntarily participated in the study. The data collection instruments used were a personal information form (sociodemographic characteristics and eating habits), the Mindful Eating Questionnaire(MEQ), and Social Appearance Anxiety Scale(SAAS). Statistical analysis of the data was performed using SPSS 26.0 software package.

Results: Statistically significant negative correlations were found between social appearance anxiety level and the sub-dimensions of disinhibition($r=-0.157;p<0.05$), emotional eating($r=-0.218;p=0.001$), and mindfulness($r=-0.127;p=0.049$), as well as total MEQ scores ($r=-0.214;p=0.001$). Significant negative correlations were also found between Body Mass Index(BMI) and disinhibition($r=-0.196;p=0.002$), control of eating ($r=-0.223;p=0.000$), mindfulness($r=-0.277;p=0.000$), and total MEQ scores($r=-0.192;p=0.003$). Disinhibition, control of eating, mindfulness, and social appearance anxiety scores were found to be significantly higher in women than in men($p<0.05$).

Conclusion: Research findings reveal that increased BMI weakens cognitive control and self-awareness over eating, while social appearance anxiety plays a paradoxical regulatory role on mindful eating by suppressing disinhibition and emotional eating. In this context, it is critical that mindful eating interventions developed for university students do not focus solely on eating habits; they should adopt a holistic approach that also encompasses the individual's psychosocial processes such as body image and social anxiety.

Keywords: Nutrition, body image, body mass index

Sözel Bildiri

KANSER TEDAVİSİNDE NÜKLEER FAKTÖR ERİTROİD 2 İLE İLİŞKİLİ FAKTÖR 2 (NRF2) İNHİBİSYONU

Doğuş ÖZALKAN*, Burcu Menekşe BALKAN**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy, Health Science Institute, Department of Veterinary Biochemistry, Burdur, Turkey*

doguıs-ozalkan@hotmail.com

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Veterinary Biochemistry, Burdur, Turkey*

bmabalkan@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Kanser, dünya genelinde artan insidans ve mortalite oranıyla seyreden ölümcül bir hastalıktır. Günümüzde uygulanan tedavi yöntemlerindeki (kemoterapi, radyoterapi) başarısızlık ya da başarılı olan tedaviye karşı gelişen ilaç direnci sonucunda istenen sonuçların alınamaması, kanserle ilişkili temel sinyal yollarını hedef alan yeni tedavi stratejilerine olan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Bu strateji doğrultusunda hedeflenen tedavi stratejilerinden biri de Nükleer faktör eritroid 2 ile ilişkili faktör 2 (Nrf2), yolağının inhibisyonudur. Nrf2, antioksidan ve detoksifikasyon enzimlerinin ekspresyonunu düzenleyerek hücresel sağkalımda kritik bir rol oynayan redoks duyarlı bir transkripsiyon faktörüdür. Nrf2'nin aktivasyonu sağlıklı hücreleri karjinojenezin başlangıcından korurken; kanser hücrelerindeki aktivasyonu hastalığın daha agresif seyretmesine, uygulanan tedavilere karşı direnç geliştirmesine ve sonucunda kötü prognoz ile sonuçlanmasına yol açmaktadır. Bu durum, Nrf2'nin hem tümör baskılayıcı hem de onkojenik roller üstlenebildiğini göstermektedir. Bu çift yönlü rol, Nrf2'nin kanser tedavisindeki karmaşık doğasını vurgulamakta olup, bu sunumda: hedeflenmiş inhibisyonunun, tümör gelişimini destekleyici etkilerini engellemesiyle potansiyel bir terapötik yöntem sunabileceği amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Tedavi, Nükleer faktör eritroid 2 ile ilişkili faktör 2 (Nrf2), inhibisyonu

Sözel Bildiri

S100A4 VE NÖROPROTEKTİF ROLÜ

Sevgi KARABULUT UZUNÇAKMAK
Bayburt University, Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, , Bayburt, Turkey, skarabulut@bayburt.edu.tr

ÖZET

Fibroblasta özgü protein 1 (Fsp1) veya metastasin 1 (MTS1) olarak da bilinen S100A4 proteini, hücre içi kalsiyum konsantrasyonlarındaki değişimleri algılama ve bunlara yanıt verme ortak işlevine sahip geniş S100 protein ailesinin bir üyesidir. Bu çalışmanın amacı özellikle merkezi sinir sisteminde fizyolojik ve patolojik koşullar altında S100A4 proteinin fonksiyonunu araştırmaktır. Bu amaçla Web of Science, Pubmed, Google Scholar gibi çeşitli araştırma platformlarında çok sayıda makale taraması yapılmıştır. S100A4 proteini, sinir sisteminde, hücre içi ve hücre dışı fonksiyonları olan, nöronal sağ kalımı ve esnekliği sağlayan önemli bir proteindir. Yaralanma ve hastalıklara verilen tepkileri düzenleyebilen çok işlevli bir protein olarak rol oynamaktadır. Sağlıklı koşullarda MSS'nde astrositler tarafından ifade edilen, farklı yaralanma türlerinde hem beyaz hem de gri maddede ifadesi artan S100A4'ün doku onarımı ya da hasar mekanizmaları ile ilişkili olabileceği öne sürülmektedir. S100A4 fizyolojik koşullar altında ve patolojik değişimler doğrultusunda farklı düzeylerde ekspresyon göstermekle birlikte ve sinir sistemi için nöroprotektif etkilere sahiptir. S100A4 proteinin nöroprotektif etkilerini, oksidatif stresi sınırlayan özelliklere sahip olması da desteklemektedir. Tüm bu fonksiyonları S100A4 proteinin dahil olduğu hücre içi yolaklardaki etkileşimlere borçludur. S100A4 PI3K-Akt fosforilasyonunu azaltırken NRF2 lokalizasyonunu değiştirebilmektedir. Ayrıca S100A4'ün esas olarak Ras-mitogenle aktive olan protein kinaz (MAPK) ve AKT yolları aracılığıyla nöronal plastisitede önemli rol oynayan büyüme faktörü reseptörü ERBB4 ve ligandı Neuregulin 1'i (NRG) içeren bir nöroprotektif etki göstermektedir. Sonuç olarak S100A4 hücre içi çok sayıda protein ile etkileşerek sinir sisteminin korunmasında önemli roller oynamaktadır. Bağışıklık, hücre hareketliliği, patolojik koşullarda artan ekspresyonu, hücre içinde önemli fonksiyonlarda görev alan moleküllerle etkileşimi, nöroprotektif rolünü desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: S100A4, Metastatin, Nöroprotektif, Merkezi Sinir Sistemi

Sözel Bildiri

TISSUE-SPECIFIC REGULATION OF PLECTIN ISOFORMS PREVENTS EPIDERMOLYSIS BULLOSA IN LGMDR17

Hulya Gundesli*, Haluk Topaloglu, Pervin Dincer*****

**University of Health Sciences, Gulhane Faculty of Medicine, Department of Medical Biology, Ankara, Turkiye, hulya.gundesli@sbu.edu.tr*

*** Yeditepe University, Faculty of Medicine, Child Health and Diseases, Istanbul, Turkiye, haluk.topaloglu@yeditepe.edu.tr*

*** Hacettepe University, Faculty of Medicine, Department of Medical Biology, Ankara, Turkiye, pdincer@hacettepe.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Plectin, encoded by the *PLEC* gene, is a cytoskeletal linker protein that produces multiple isoforms through alternative splicing, each with tissue-specific expression. Although *PLEC* mutations are commonly associated with epidermolysis bullosa simplex (EBS) with muscular dystrophy, selective isoform deficiencies can result in atypical phenotypes, including isolated muscular involvement without skin manifestations. The mechanisms responsible for this phenotypic variability remain unclear.

Aim: This study investigated the role of tissue-specific differential expression of plectin transcript isoforms in a patient with plectin 1f deficiency who presented exclusively with muscular dystrophy (LGMDR17) and lacked the EBS phenotype.

Methods: RNA was isolated from the patient's muscle tissue and primary fibroblast cells, and from a healthy control. Quantitative real-time PCR (RT-qPCR) was performed to evaluate mRNA expression levels of total *PLEC* and its isoforms (*PLEC* 1, 1a, 1b, 1d, 1e, 1f, and 1g). Total *PLEC* expression in fibroblasts was also assessed semi-quantitatively.

Results: In muscle tissue, *PLEC* 1b and 1d isoforms were downregulated in the patient compared to the control. Conversely, fibroblast cells exhibited upregulation of total *PLEC* and the 1, 1a, 1b, and 1d isoforms. Semi-quantitative analysis confirmed increased total *PLEC* expression in patient fibroblasts. Expression levels of *PLEC* 1c, 1e, and 1g were negligible in muscle and similar between groups in fibroblasts.

Discussion and Conclusion: These results indicate that tissue-specific regulation of plectin isoforms may compensate for *PLEC* 1f deficiency in non-muscle tissues, thereby preventing skin involvement. Elucidating the molecular regulation of isoform expression may enhance understanding of disease mechanisms and inform targeted therapeutic strategies.

Keywords: Plectin isoforms, Gene expression regulation, LGMDR17

Sözel Bildiri

BITKI BAZLI YOĞURT VE PEYNIR ÜRÜNLERINE YÖNELIK TÜKETICI TUTUMLARI VE SATIN ALMA NIYETININ İNCELENMESI

Elif Ulug*

**Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Erzurum, Türkiye, e-mail: elif.ulug@atauni.edu.tr*

ÖZET

Son yıllarda sürdürülebilir ve bitki bazlı beslenmeye olan ilginin hızla artması, hayvansal besinlerin bitkisel alternatiflerini tüketmeye yönelik artan tüketici ilgisini de beraberinde getirmiştir. Artan tüketici ilgisi, bitki bazlı süt alternatiflerine yönelik tüketici tercihlerini ve satın alma davranışlarını etkileyen faktörlerin özellikle sürdürülebilirlik çerçevesinde değerlendirmesini gerekli kılmıştır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı, bitki bazlı yoğurt ve peynir alternatiflerine yönelik tüketici tutumlarını değerlendirmek ve bu tutumların satın alma niyeti ve nihai tüketim davranışına etkisini incelemektir. Çalışmanın verileri, yetişkin bireylerden çevrimiçi anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılara sosyodemografik özellikleri ve bitki bazlı süt alternatiflerine yönelik tüketim alışkanlıkları ve tutumlarını içeren anket formu uygulanmıştır. Çalışmaya 435 yetişkin (ortalama yaş 30.0±11.0 yıl ve % 68,3 kadın) dahil edilmiştir. Elde edilen tüketim davranışı, satın alma niyeti ve tüketici tutumları arasındaki ilişkiler Yapısal Eşitlik Modellemesi ile analiz edilmiştir. Sonuçta katılımcıların %78,6'sının bitki bazlı yoğurt ve peynir alternatiflerini tüketmediğini göstermektedir. Tüketen katılımcıların ise bitki kaynağı olarak en çok badem ve hindistan cevizi bazlı ürünleri tercih ettiği görülmüştür. Genel olarak katılımcılar arasında bitki bazlı süt ürünleri alternatiflerine yönelik genel farkındalık ve erişebilirlik algısının düşük olduğu saptanmıştır. Yapısal Eşitlik Modellemesi sonuçlarına göre sağlık ile ilgili tutumun satın alma niyeti üzerinde güçlü ve anlamlı bir etkisi bulunurken ($\beta=0.959$, $p<0.001$), sürdürülebilir kaygısını da içeren çevresel tutumun ise satın alma niyeti üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur ($p=0.230$). Satın alma niyetinin tüketim sıklığını anlamlı ve pozitif yönde etkileyen bir etmen olduğu gösterilmiştir ($\beta=0.257$, $p=0.004$). Sonuç olarak bitki bazlı yoğurt ve peynir alternatiflerinin tüketiminde tüketicilerin sağlık algısı en büyük belirleyici olarak rol oynamakta, bu oluşan satın alma niyeti de nihai tüketim davranışına dönüşmektedir. Sürdürülebilir beslenme ile ilgili çevresel faktörlerin ise bu aracılık modelinde etkisinin sınırlı kaldığı ve istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgular hayvansal ürünlerin bitki bazlı alternatiflerini tüketmeye yönelik teşvik çalışmalarında sağlık odaklı mesajların etkin olabileceğini çevresel kaygılar ile ilgili mesajların ise beklenen etkiyi göstermeyeceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bitki Bazlı Yoğurt ve Peynirler, Tüketici Tutumu, Tüketim Davranışı, Satın Alma Niyeti

Sözel Bildiri

DFT-BASED DESIGN AND DOCKING OF A NOVEL THIADIAZOLE COMPOUND

Yusuf SERT*
** Yozgat Bozok University, Sorgun Vocational School, Yozgat, Turkey, yusuf.ser@bozok.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Sulfonamide-derived heterocyclic compounds are important scaffolds in medicinal chemistry due to their diverse biological activities and favorable structural versatility.
Aim: This study aimed to investigate the structural and potential biological properties of 4-amino-N-(4-methoxy-1,2,5-thiadiazol-3-yl)benzenesulfonamide by combining density functional theory (DFT), in silico target prediction, and molecular docking analysis.
Methods: The molecular geometry of the title compound was optimized using the DFT/B3LYP method with the 6-311++G(d,p) basis set. Putative biological targets were screened using the SwissTargetPrediction database, and the most relevant targets were subjected to molecular docking analysis with AutoDock Vina in order to evaluate possible ligand–protein interactions.
Results: The optimized structure confirmed the geometrical stability of the molecule and provided a reliable basis for subsequent in silico analyses. SwissTargetPrediction screening suggested several possible biological targets associated with the pharmacological potential of the compound. Molecular docking results indicated that the compound can establish favorable binding interactions with selected target proteins, supporting its possible biological activity. Since this molecule has not previously been reported in this context, the present findings provide the first theoretical and docking-based evaluation of its molecular behavior and target affinity.
Conclusion: The combined DFT and molecular docking approach suggests that 4-amino-N-(4-methoxy-1,2,5-thiadiazol-3-yl)benzenesulfonamide is a structurally stable molecule with promising target-binding potential. These findings may provide a theoretical foundation for further experimental, pharmacological, and structure–activity relationship studies.

Anahtar Kelimeler: DFT, B3LYP, SwissTargetPrediction, molecular docking

Sözel Bildiri

INTEGRATED TARGET PREDICTION AND MOLECULAR DOCKING STUDY OF 4-AMINOETHYLBENZENE SULFONYLAMIDE

Yusuf SERT*
** Yozgat Bozok University, Sorgun Vocational School, Yozgat, Turkey, yusuf.ser@bozok.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Sulfonamide derivatives are widely recognized for their diverse biological activities, including antibacterial, anticancer, and enzyme inhibitory effects. Despite their broad pharmacological relevance, the biological target profile of 4-aminoethylbenzene sulfonylamide hydrochloride has not yet been reported. Therefore, a comprehensive computational investigation is required to explore its potential biological interactions and pharmacological relevance.

Aim: The aim of this study is to investigate the structural, electronic, and potential biological properties of 4-aminoethylbenzene sulfonylamide hydrochloride using DFT calculations and molecular docking analysis.

Methods: The molecular structure of 4-aminoethylbenzene sulfonylamide hydrochloride was optimized using Density Functional Theory (DFT) at the B3LYP level with the 6-311++G(d,p) basis set. Potential biological targets were identified through an integrated approach combining literature survey, SwissTargetPrediction database analysis, and AI-assisted target exploration (ChatGPT). The predicted targets were subsequently evaluated using molecular docking simulations performed with AutoDock Vina to determine binding affinities and interaction profiles.

Results: The DFT results provided detailed insights into the electronic structure, stability, and reactivity of the molecule. Molecular docking analysis revealed favorable binding affinities toward several predicted biological targets, indicating potential inhibitory activity. Key interactions such as hydrogen bonding, π–π stacking, and electrostatic interactions were observed between the ligand and active site residues, supporting the molecule's potential biological activity.

Conclusion: This study provides the first in silico evaluation of 4-aminoethylbenzene sulfonylamide hydrochloride, revealing its potential biological activity through DFT and molecular docking analyses. The findings suggest that the molecule may serve as a promising candidate for further experimental studies.

Anahtar Kelimeler: Target Prediction, AutoDock Vina, Computational Chemistry

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN ORTHOREXIA NERVOSA TENDENCY AND ANTHROPOMETRIC MEASUREMENTS AND BODY COMPOSITION IN YOUNG ADULTS

Nilüfer TEK*, Merve Esra ÇITAR DAZIROĞLU, Şerife AKPINAR ŞENTÜRE*****

** Gazi University, Faculty of Health Sciences Department of Nutrition and Dietetics, Ankara, Türkiye, ntek@gazi.edu.tr*

*** Gazi University, Faculty of Health Sciences Department of Nutrition and Dietetics, Ankara, Türkiye, esracitar@gazi.edu.tr*

**** Gazi University, Faculty of Health Sciences Department of Nutrition and Dietetics, Ankara, Türkiye, serifeakpinar@gazi.edu.tr*

ABSTRACT

Introduction: Orthorexia nervosa is an eating behavior disorder characterized by excessive and obsessive behaviors regarding healthy eating. It is thought that these behaviors may have an impact on individuals' body composition and anthropometric measurements.

Aim: This study aimed to evaluate the relationship between orthorexia nervosa tendency and anthropometric measurements and body composition in young adults.

Methods: In this cross-sectional study, 138 individuals aged between 18-45 years were included. Participants' anthropometric measurements and body compositions were evaluated by researchers using standardized techniques; subsequently, an online questionnaire was sent to the participants. The questionnaire included sociodemographic and health information, dietary habits, and the ORTO-11 scale to assess obsessive behaviors toward healthy eating.

Results: The mean age of the participants was 25.2±6.35 years, and 71.7% were female. The mean ORTO-11 score of the participants was 27.5 ±4.45, which was higher in females than in males (28.0 ±4.30 and 26.1 ±4.56, respectively) ($p<0.05$). A significant negative correlation was found between ORTO-11 scores and body mass index (BMI) ($r = -0.244$; $p<0.01$), waist circumference ($r = -0.209$; $p<0.05$), mid-upper arm circumference (MUAC) ($r = -0.298$; $p<0.01$), fat-free mass ($r = -0.289$; $p<0.01$), skeletal muscle mass ($r = -0.288$; $p<0.01$), total body water ($r = -0.287$; $p<0.01$), and body cell mass ($r = -0.271$; $p<0.01$).

Discussion and Conclusion: The findings indicate that orthorexia nervosa tendency is higher in males and may be closely associated with obesity, and some muscle mass parameters in young adults. Therefore, the relationship between obsessive healthy eating behaviors and body composition/anthropometric measurements emphasizes the importance of considering this condition in the assessment of nutritional behaviors and the early detection of orthorectic tendencies.

Keywords: Young adult, Eating disorder, Orthorexia, Anthropometric measurement, Body composition

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA PROBİYOTİKLERİN AĞIZ MİKROBİYOTASI VE DİŞ ÇÜRÜĞÜ ÜZERİNDEKİ POTANSİYEL ROLÜ

Derya Ceyhan*, Gizem Bayhan**

**Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, deryaceyhan@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, dtgzm251@gmail.com*

ÖZET

Probiyotikler, konak sağlığı üzerinde yararlı etkiler sağlayan canlı mikroorganizmalardır. Bu mikroorganizmalar, genellikle *Lactobacillus*, *Bifidobacterium* ve *Streptococcus* türlerini içermekte olup yalnızca gastrointestinal sistem sağlığı üzerinde değil, ağız sağlığı üzerinde de olumlu etkiler gösterebilecekleri bildirilmektedir. Bu derleme çalışmasının amacı, probiyotiklerin çocuklarda ağız mikrobiyotasının dengelenmesi ve ağız sağlığının korunmasındaki potansiyel rolünü değerlendirmektir. Ağız boşluğu, çok sayıda mikroorganizmanın bulunduğu kompleks bir ekosistem olup ağız içi mikrobiyal dengenin bozulması, diş çürüğü ve periodontal hastalıkların gelişimine zemin hazırlamaktadır. Probiyotiklerin potansiyel etkileri; ağız mikrobiyotasının kompozisyonunu düzenlemeleri, bakteriyosin ve organik asitler gibi antimikrobiyal metabolitler üretmeleri ve konak bağışıklık yanıtını modüle etmeleri ile açıklanmaktadır. Ağız içi adezyon bölgeleri ve besin kaynakları için patojen bakterilerle rekabet ederek biyofilm oluşumunu sınırlayabildikleri bildirilmektedir. Ayrıca, bazı probiyotik mikroorganizmaların, tükürük pH'ını düzenleyerek ve tükürükteki koruyucu faktörleri artırarak çürük oluşumunda rol oynayan bakterilerin metabolik aktivitesini azaltabileceği bildirilmiştir. Çocuklarda probiyotiklerin yoğurt, süt ürünleri, pastiller ve sakızlar gibi farklı uygulama formları ile kullanımı üzerine çalışmalar yapılmıştır. Probiyotikler, doğrudan restoratif bir tedavi yöntemi olarak değil, ağız içi mikrobiyal dengeyi modüle ederek çürük progresyonunu azaltmayı amaçlayan destekleyici bir yaklaşım olarak kullanılmaktadır. Probiyotiklerin, özellikle, arginin gibi prebiyotiklerle birlikte kullanıldığında ağız içi pH'ı yükselterek florürün remineralizasyon etkinliğini artırabileceği öne sürülmektedir. Ortodontik tedavi gören çocuklarda probiyotiklerin etkilerini değerlendiren çalışmalarda, probiyotik kullanımının özellikle *Streptococcus mutans* düzeylerinde azalma sağlayabileceği ve böylece çürük gelişimi riskinin azaltılmasına katkıda bulunabileceği belirtilmiştir. Baş ve boyun kanseri nedeniyle radyoterapi alan çocuk hastalarda gerçekleştirilen klinik çalışmalarda, probiyotik kullanımının tükürük fonksiyonlarında iyileşme sağlayabildiği ve radyoterapiye bağlı görülen oral mukozitin önlenmesine fayda sağladığı gösterilmiştir. Bununla birlikte, probiyotiklerin çocuk diş hekimliğinde rutin kullanımına ilişkin kanıtlar henüz sınırlıdır ve bu konuda daha fazla klinik araştırma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Çocukluk döneminde ve özellikle yüksek çürük risk gruplarında; sağlıklı beslenme alışkanlıklarının kazandırılması, düzenli ağız hijyeni alışkanlığı uygulamaları ve koruyucu diş hekimliği yaklaşımları ile probiyotiklerin kullanımı, ağız mikrobiyotasının dengelenmesine katkı sağlayabilecek potansiyel bir destekleyici yöntem olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Probiyotikler, Çocuk, Ağız Mikrobiyotası, Diş Çürüğü, Ağız Sağlığı.

Sözel Bildiri

BAŞ VE BOYUN BÖLGESİNDEKİ YUMUŞAK DOKU KALSİFİKASYONLARI VE OSSİFİKASYONLARI

Hatice Kurt [1], Özlem Yarbaşı [2]

[1] *Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Isparta,Türkiye, Mail ADRESİ, haticekurt@sdu.edu.tr, 0009-0005-4029-1505*

[2] *Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Isparta,Türkiye, Mail ADRESİ, dt.ozlemyarbasi.1994@gmail.com, 0000-0002-7234-5265*

ÖZET

Kalsiyum tuzlarının depolanması vücutta genellikle iskelette gerçekleşir. Bu tuzlar yumuşak dokuda organize olmamış bir biçimde birikirse, heterotopik kalsifikasyon, organize bir biçimde birikirse heterotopik ossifikasyon olarak isimlendirilir. Kalsiyum tuzlarının çökelmesi esas olarak kalsiyum fosfat şeklinde gerçekleşir. Bu kalsifikasyonlar, ilişkili olmayan çok çeşitli hastalıklar ve dejeneratif süreçlerle beraber görülebilir. Heterotopik kalsifikasyonlar 3 kategoriye ayrılabilir: Distrofik kalsifikasyon, idiyopatik kalsifikasyon, metastatik kalsifikasyon. Distrofik kalsifikasyon; normal serum kalsiyum ve fosfat seviyelerine rağmen dejenere, hastalıklı, ölü dokularda meydana gelen kalsifikasyon şeklidir. İdiyopatik kalsifikasyon; normal serum kalsiyum ve fosfat seviyelerine rağmen normal dokuda kalsiyum birikimi nedeniyle oluşur. Baş ve boyun bölgesinde sık izlenir. Metastatik kalsifikasyon; normalden yüksek serum kalsiyum ya da fosfat seviyelerine bağlı olarak normal dokuda minerallerin çökelmesi ile oluşur.

Yumuşak doku kalsifikasyonları, panoramik radyografların %4'ünde görülen yaygın oluşumlardır. Bu kalsifikasyon alanları belirgin bir bulgu ya da belirti vermeyebilir ve çoğunlukla radyografik inceleme esnasında tesadüfi olarak tespit edilir. Diş hekimleri bu tür kalsifikasyon/ossifikasyonlar ile karşılaştığında öncelikli amaç kalsifikasyonu tanımak ve tedavi gerekip gerekmediğini belirlemektir. Doğru tanıya ulaşabilmek için kalsifikasyonların anatomik yerleşimi, sayısı, dağılımı ve şekli dikkat edilmesi gereken önemli kriterlerdir. Ayrıca hastaların anamnez ve klinik muayenesini detaylandırmak, gerekli ise farklı açı veya teknikle ilave radyograf almak da faydalı olacaktır. Bazı yumuşak doku kalsifikasyonları müdahale ya da uzun dönem takip gerektirmezken, bazıları hayatı tehdit edici olabilir ve altında yatan nedenin tedavi edilmesi gerekir.

Bu sunumun amacı, yumuşak doku kalsifikasyon/ossifikasyonları konusundaki bilgilerin güncel literatür desteğiyle tartışılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Heterotopik kalsifikasyon, Ossifikasyon, Görüntüleme

Sözel Bildiri

[1]BİLİNÇLİ FARKINDALIK TEMELLİ YAPILANDIRILMIŞ HEMŞİRELİK MÜDAHALELERİNİN RİSKLİ GEBELERİN RUHSAL SAĞLIK PARAMETRELERİNE ETKİSİ

Elçin ALAÇAM*, Mualla YILMAZ**

** Mersin Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Mersin, Türkiye, elcin-unal@hotmail.com*

*** Mersin Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Mersin, Türkiye, mualley69@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Riskli gebelik tanısı almanın kadınların ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkisi olduğu bilinirken, riskli gebelerin ruh sağlığını korumaya yönelik kanıta dayalı uygulamaların etkisini hem kalitatif hem de kantitatif olarak irdeleyen oldukça sınırlı çalışma bulunmaktadır.

Amaç: Bu üç aşamalı çalışmanın amacı, kadınların riskli gebelik tanısı alarak tedavi olma deneyimlerini ve uygulanan bilinçli farkındalık temelli hemşirelik müdahalelerinin ruhsal sağlık parametrelerine ve vital bulgularına etkisini hem kalitatif hem de kantitatif olarak belirlemektir.

Yöntem: Bu çalışma, 15 Mart 2022- 15 Ağustos 2023 tarihleri arasında, Türkiye'de 40 yüksek riskli gebe ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın birinci ve üçüncü aşamaları kalitatif tasarımdayken, ikinci aşaması randomize kontrollü deneysel tasarımdadır.

Bulgular: Bu çalışmada hastanede tedavi görmenin riskli gebelerde olumsuz duygulara yaşamalarına neden olduğu, katılımcıların kullandığı başa çıkma yöntemlerinin çoğunlukla sosyokültürel, dini faktörlere dayandığı belirlenmiştir. Deney grubundaki katılımcıların kontrol grubuna kıyasla stres, depresyon ve kaygı düzeylerinin bilinçli farkındalık temelli yapılandırılmış hemşirelik müdahalelerinden sonra azaldığı ($p<0.005$), vital bulgularında ise bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların uygulamaları kullanmaya başladıkları ve programı önerdikleri belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Bilinçli farkındalık temelli yapılandırılmış hemşirelik müdahalelerinin riskli gebelerin beklentilerini karşıladığı, müdahale sürecinde uygulamaları kullanmaya başlamalarıyla kadınların ruh sağlıklarını koruyucu etkisi olduğu ve ruhsal sağlık parametrelerini yükselttiği belirlenmiştir. Çalışma sonuçları kapsamında sağlık profesyonellerinin teröpatik iletişim tekniklerini kullanmaları, eğitim alarak bilinçli farkındalık temelli uygulamaları bakım planına dahil etmeleri önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Bilinçli Farkındalık, Riskli Gebelik, Ruh Sağlığı, Hemşirelik Müdahaleleri

[1]Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yaptığı doktora tez çalışmasıdır.

Sözel Bildiri

CANALIS VIDIAN'IN MORFOMETRİSİNİN VE KAFA TABANINDA ÖNEMLİ LANDMARK NOKTALARI İLE İLİŞKİSİNİN BT GÖRÜNTÜLERİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Esra Top*, Büşra Candan*, Yavuz Yüksel**

**Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, busra.candan@alanya.edu.tr, esratp2626@gmail.com*

***Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Tıp, Fakültesi, Radyoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, yavuz.yuksel@alanya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Canalis vidian (canalis pterygoideus) os sphenoidale'nin proc. pterygoideus'unun kök kısmında yer alan, fossa pterygopalatina'yı fossa cranii media'ya bağlayan kemik bir tüneldir. Kafa tabanı cerrahisinde önemli bir anatomik referans noktası olan kanal a. carotis interna'nın pars petrosa'sını lokalize etmede, sfenoid sinüs lateral duvarı ve fossa pterygopalatina yaklaşımlarında temel bir kılavuzdur.

Amaç: Bu çalışmanın amacı endoskopik kafa tabanı cerrahilerinde kritik bir landmark olan canalis vidian'ın, morfometrik özelliklerini ve çevre yapılar ile olan anatomik ilişkilerini incelemek ve bu parametrelerin cinsiyetle olan ilişkisini BT görüntüleri üzerinden analiz etmektir. Ayrıca canalis vidian morfolojisinde cerrahi açıdan yüksek risk taşıyan varyasyonların tanımlanması ve preoperatif planlama sürecinde komplikasyonları minimize edecek standart anatomik referans verilerinin oluşturulması hedeflenmektedir.

Yöntem: Çalışmaya 18-65 yaş aralığında kafa tabanı patolojisi olmayan 100 olgunun (50 Erkek, 50 Kadın) BT görüntüleri retrospektif olarak dahil edildi. Canalis vidian'ın uzunluğu, farklı seviyelerdeki (anterior, median, posterior) çapları, canalis opticus, for. rotundum, vomer tepesi ve orta sagittal düzlemle olan mesafeleri, orta sagittal düzlem ve a. carotis interna'nın pars petrosa'sı ile arasındaki açı ölçüldü. Ayrıca canalis vidian'ın os sphenoidale üzerindeki lokalizasyonu (Tip1, Tip2, Tip3) ve os sphenoidale'deki proc. pterygoideus'un lamina medialis'i ile olan ilişkisi (Tip A, Tip B, Tip C) değerlendirildi. Çalışma verilerinin değerlendirilmesinde SPSS v27.0.1 programı kullanıldı.

Bulgular: Ortalama canalis vidian uzunluğu erkeklerde 14.56 ±1.74 mm, kadınlarda 13.97 ±1.86 mm olarak ölçülmüş, cinsiyetler arası istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Erkeklerde kadınlara oranla hem sağ ($p=0.002$) hem sol ($p=0.006$) tarafta canalis vidian-canalis opticus mesafesi ve sağ tarafta canalis vidian-vomer tepesi mesafesi ($p=0.017$) anlamlı derecede daha uzun olarak belirlenmiştir. Tip C'de canalis vidian'ın orta hattan anlamlı derecede uzaklaştığı ($p<0.05$), for. rotundum ile olan mesafesinin ise en kısa seviyede olduğu bulunmuştur ($p=0.001$). Tip 1 kanalların for. rotundum ve canalis opticus ile olan mesafeleri, Tip 3 kanallara oranla anlamlı derecede kısa bulunmuştur ($p<0.05$).

Tartışma ve sonuç: Çalışmamızda canalis vidian morfometrisi üzerine yapılan literatür çalışmalarıyla uyumlu olarak, kanal uzunluğunun cinsiyetten bağımsız olduğu; çevre yapılara olan mesafesinde ve sfenoid kemikteki lokalizasyonunda ise farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Kafa tabanı antropometrisine bağlı olarak bu farklılıkların oranının belirlenmesinin cerrahi müdahalelerde başarı oranını artıracağını öngörmekteyiz. Preoperatif dönemde canalis vidian'ın morfometrik özelliklerinin ve çevre yapılarla olan mesafesel ilişkisinin değerlendirilmesinin, cerraha hastaya özgü risk profilini belirleme ve iatrojenik hasarları minimize etme noktasında kritik bir avantaj sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Sözcükler: Canalis vidian, Canalis Pterygoideus, Morfometri, Anatomi, Basis Cranii

Sözel Bildiri

THE ASYMMETRIC INTERFERENCE OF COGNITIVE LOAD ON FINE MOTOR DEXTERITY IN PARKINSON'S DISEASE: THE ROLE OF THE NON-DOMINANT HAND

Gökçe Yağmur GÜNEŞ GENCER[1], Muhammed Said ULUPINAR[2], Hacer Erba AYKIN[3], Nazan ŞİMŞEK ERDEM[4]

[1] Akdeniz University Faculty of Health Sciences, Department of Gerontology, Antalya, Turkey, g.yagmur.g@gmail.com

[2] Akdeniz Universit, Institute of Health Sciences, Department of Gerontology, Antalya, Turkey, saidulupinar@gmail.com

[3] Akdeniz University Faculty of Health Sciences, Department of Gerontology, Antalya, Turkey, aykinerba@gmail.com

[4] Akdeniz Saglik Vakfi Yasam Hospital, Department of Neurology, Antalya, Turkey, nazansimsek@hotmail.com

ABSTRACT

Background: Motor symptoms in Parkinson's disease (PD) are frequently accompanied by non-motor (cognitive) symptoms, such as executive dysfunction. Many activities performed in daily living require the simultaneous execution of motor and cognitive tasks (dual-task).
Objective: This study aimed to investigate the relationship between executive functions and fine motor dual-task performance in the dominant and non-dominant hands of PD patients, and to evaluate the relationship of these parameters with disease severity, instrumental activities of daily living (IADL), and quality of life.
Methods: Thirty-five individuals with PD (21 males, 14 females; mean age 68.26±8.00) were included. Motor severity was assessed using the MDS-UPDRS (Part III), while cognitive flexibility and inhibition control were measured by the Trail Making Test (TMT) and the Stroop Test. Fine motor performance and dual-task cost (DTC) were calculated separately for the dominant and non-dominant hands using the 9-Hole Peg Test (9HPT) (alone and under the cognitive load of counting backwards by 3s). The patients' IADL and quality of life were evaluated with the Lawton-Brody IADL scale and PDQ-8, respectively.
Results: The 9HPT completion times under the dual-task condition significantly increased in both hands compared to the single-task condition ($p<0.001$). As the MDS-UPDRS motor score increased, IADL independence strongly decreased ($r=-0.664$, $p<0.001$) and quality of life worsened ($r=0.604$, $p<0.001$). Regarding executive functions, impairments in cognitive flexibility (TMT B-A time difference) ($r=0.437$, $p=0.009$) and cognitive inhibition (Stroop Part 3 duration) ($r=0.425$, $p=0.011$) were significantly correlated only with increased DTC in the predominantly non-dominant left hand. No significant relationship was found between dominant (right) hand DTC and cognitive parameters ($p>0.05$).
Discussion and Conclusion: In PD patients, executive dysfunction asymmetrically increases the cognitive load cost on fine motor skills. While cognitive load can be tolerated in the automatized dominant hand, the performance of the non-dominant hand, which requires more attentional control, is significantly affected by cognitive decline. This finding highlights the importance of cognitive-motor integration training targeting the non-dominant extremity in PD rehabilitation.

Keywords: Cognitive-motor interference, Dual-task, Fine motor skills, Non-dominant hand, Parkinson's disease

Sözel Bildiri

OTİSTİK ÖZELLİKLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARINA VE BAĞIMLILIĞINA ETKİSİ: YETİŞKİNLİK DÖNEMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA[2]

Ayşegül Kaya*, Bedia Tarsuslu**

** Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye, aysegul.kaya4@ogr.sakarya.edu.tr*

*** Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Ordu, Türkiye, tarsuslubedia@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Otistik spektrum özellikleri sosyal etkileşim ve iletişim güçlükleri ile karakterizedir ve bazı bireylerde çocukluk döneminde fark edilmeden yetişkinlikte devam edebilmektedir. Sosyal medyanın yaygınlaşması, bu bireyler için alternatif bir iletişim alanı sunarken, aşırı kullanım bağımlılık riskini artırabilmektedir.

Amaç: Bu araştırma, yetişkin bireylerde otistik özelliklerin sosyal medya kullanım amaçları ve sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Araştırma kesitsel ve tanımlayıcı-analitik desende yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini, en az bir sosyal medya platformunu aktif kullanan 392 yetişkin birey oluşturmuştur. Veriler; Sosyodemografik Bilgi Formu, Otizm-Spektrum Anketi, Sosyal Medya Kullanım Amaçları Ölçeği ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu kullanılarak çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve çoklu doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 31.22±10.24 yıl olup, günlük sosyal medya kullanım süresi 4.35±2.49 saat olarak belirlenmiştir. Sosyal medya bağımlılığı toplam puanı 52.58±13.41 olup, katılımcıların çoğunluğu düşük ve orta düzey bağımlılık kategorisinde yer almaktadır. Regresyon analizine göre sosyal medya kullanım süresi (β=0.277, $p<0.001$) ve otistik özellikler (β=0.210, $p<0.001$) bağımlılığı pozitif yönde, yaş ise negatif yönde yordamaktadır (β=-0.208, $p<0.001$). Ayrıca otistik özelliklerin etkileşim temelli sosyal medya kullanım amaçlarını negatif yönde etkilediği saptanmıştır.

Tartışma and Sonuç: Otistik özellikler sosyal medya kullanım örüntülerini ve bağımlılık düzeyini anlamlı biçimde etkilemektedir. Bulgular, özellikle tanı almamış bireylerin erken belirlenmesi ve sosyal medya kullanımına yönelik psikososyal müdahalelerin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yetişkinlik, Otistik Özellikler, Sosyal Medya, Sosyal Medya Bağımlılığı, Bağımlılık

[2]Bu araştırma 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Araştırmaları Destekleme Programı 2024 Yılı 1. Dönem Araştırması olarak destek almaya hak kazanmıştır (Proje No: 1919B012416843).

Sözel Bildiri

MULTİPL SKLEROZLU BİREYLERDE MS BLADDER CHECK TOOL'UN TÜRKÇE VERSİYONUNUN KÜLTÜREL ADAPTASYONU, GEÇERLİĞİ VE GÜVENİRLİĞİ

Pelin Gökçe YÜKSEL[*], Mehmet ÖZKESKİN[**] Fatih ÖZDEN[**], Bedriye KARAMAN, Ece EKİCİ[**], Özgül EKMEKÇİ, Nur YÜCEYAR[**]

** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, pelinyuksel1411@gmail.com*

*** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir, Türkiye, mehmet.ozkeskin76@gmail.com*

*** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Köyceğiz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Muğla, Türkiye, fatihozden@mu.edu.tr,*

*** Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye,bedriye.karaman@ege.edu.tr,*

***Toros Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Mersin, Türkiye, ece.ekici@toros.edu.tr,*

*** Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, ozgul.ekmekci@ege.edu.tr,*

*** Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye,nur.yuceyar@gmail.com*

ÖZET

Giriş: MS Bladder Check Tool MS'li bireylerin semptom yönetimini ve nihayetinde sağlıkla ilişkili farkındalık oluşturmayı hedeflemektedir.

Amaç: Bu araştırmanın amacı, Multipl Sklerozlu Bireylerde MS Bladder Check Tool'un Türkçe versiyonunun kültürel adaptasyonu ve psikometrik özelliklerinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırma, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Nöroloji Anabilim Dalı'nda MS'li ve üriner inkontinanslı bireylere uygulanmıştır. Araştırmaya yaş ortalaması 49.5±11.2 yıl olan toplam 107 birey dahil edilmiştir. Bireylere MS Mesane Kontrol Aracı (MS-MKA), İnkontinans Şiddet İndeksi (ISI), İnkontinans Anketi (ICIQ-SF) ve İnkontinans Yaşam Kalitesi Anketi (IQoL) uygulanmıştır. Aynı örneklem grubundaki 50 bireye, 7 gün ara ile test-tekrar test güvenirliğini değerlendirebilmek için MS Mesane Kontrol Aracı ikinci kez uygulanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların MS tanı süresi ortalama 12.0±7.5 yıl, idrar kaçırma şikâyet süresi ise 64.7±69.0 ay idi. Yüz geçerliği sonuçları, MS-MKA'nın 7. ve 9. maddelerinin dışında tüm maddelerinin yüksek düzeyde anlaşılabilirliğe sahip olduğunu göstermiştir ($I\text{-}CVI_{MS}$=1.000) ve ($I\text{-}CVI_{FZT}$=0.980). Bununla birlikte, MS'li bireylerde MS-MKA'nın 9. Maddesi ($I\text{-}CVI_{MS}$ =0.740) ve fizyoterapistlerde MS-MKA'nın 7. Maddesi ($I\text{-}CVI_{FZT}$ =0.700) orta düzeyde anlaşılabilir olduğu bulunmuştur. Test-tekrar test analizinde maddelere ait κ değerleri 0.82–0.93 arasında olup tüm maddeler çok iyi düzeyde güvenirlik göstermiştir ($p<0.001$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmanın bulguları, MS-MKA'nın MS'li bireylerde mesane semptomlarını değerlendirmede iyi düzeyde güvenirlik ve geçerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlar, ölçeğin Türkçe versiyonunun klinik ve araştırma ortamlarında bireylerin mesane semptomlarını fark etmelerini sağlayan pratik bir öz değerlendirme aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Multipl Skleroz, Üriner İnkontinans, MS Mesane Kontrol Aracı

Sözel Bildiri

COMBINED TREATMENT OF GOSERELIN AND BIOLOGICALLY ACTIVE VITAMIN D FORM, 1,25(OH)$_2$ D$_3$, MAY EXHIBIT A MORE POTENT ANTICANCER EFFECT IN PROSTATE CANCER CELLS

Yağmur DOĞANLAR[1], Yalçın ERZURUMLU[1,2*]

1Suleyman Demirel University, Faculty of Pharmacy, Department of Biochemistry, Isparta, Türkiye, yagmurdoganlar@sdu.edu.tr

2 Suleyman Demirel University, Institute of Health Science, Department of Drug Research and Development, Isparta, Türkiye, yalcinerzurumlu@sdu.edu.tr

ABSTRACT

Prostate cancer develops in the prostate gland and often progresses slowly. Treatment options depend on the stage of the cancer and generally involve approaches such as active surveillance, surgery, radiotherapy or hormone therapy. Goserelin (Zoladex®) is a hormone therapy used in the treatment of prostate cancer to slow or shrink tumor growth by reducing testosterone production, particularly in advanced stages of the disease. Particularly with long-term usage, castration resistance develops in prostate cancer cells and cancerous tissue growth can continue despite low hormone levels. This is one of the most significant obstacles to treatment success. Recent studies highlight the potent anticancer effects of biologically active Vitamin D, 1,25(OH)$_2$ D$_3$. Therefore, this study focuses on investigating the potential combined effect of 1,25(OH)$_2$ D$_3$ and goserelin on prostate cancer cells. The present study aimed the investigation of the combinational treatment potential of goserelin and 1,25(OH)$_2$ D$_3$ in human neoplastic prostate cancer cells. The combined effect of goserelin and 1,25(OH)$_2$ D$_3$ was tested in neoplastic human prostate cell lines (LNCaP, VCaP and 22Rv1). The anticancer effects of combination treatment compared to goserelin alone were analyzed using the WST-1 cell viability test and LDH assay. Also, mRNA expression levels of pro-apoptotic *BAX* and anti-apoptotic *BCL2* were tested by RT-qPCR. The co-treatment of goserelin and 1,25(OH)$_2$ D$_3$ were significantly reduced the viability of cells. Similar results were obtained from the LDH assay. Also, combined treatment importantly up-regulated *BAX* and down-regulated *BCL2* levels compared to goserelin alone. Current *in vitro* findings obtained have shown that combination therapy with goserelin and 1,25(OH)$_2$ D$_3$ exhibited stronger anticancer effects compared to goserelin administration alone. Considering the results, 1,25(OH)$_2$ D$_3$ may enhance the cytotoxic activity of prostate cancer cells by increasing their sensitivity to goserelin, thus contributing to more effective anticancer responses and could be considered as a potential adjuvant therapy candidate.

Acknowledgements: This study was carried out using the Suleyman Demirel University internal funds (project no: TMA-2025-9781).

Keywords: 1,25(OH)$_2$ D$_3$, Anticancer, Apoptosis, Goserelin, Prostate cancer

Sözel Bildiri

RETHINKING PALLIATIVE CARE: A GENDERED PERSPECTIVE

*** İlknur DENİZ, Arzu AKCAN**

**Akdeniz University, Instute of Health Sciences, MSc Student in Public Health Nursing Department, Antalya, Türkiye, 202550019006@ogr.akdeniz.edu.tr*

*** Akdeniz University Faculty of Nursing, Public Health Nursing Department, Antalya, Türkiye, aarzu@akdeniz.edu.tr*

ABSTRACT

Palliative care (PC), as a holistic care approach, is not only the improvement of the lives of palliative patients who suffer from life-threatening illnesses but also the families of the patients in terms of physiological, psychological, and spiritual needs. However, the PC process puts psychological, physical, and financial demands on family caregivers whose well-being is adversely affected by the process through accumulated and prolonged stress inherent in the PC process. At this point of juncture, gender discrepancy among family caregivers in terms of burnout and stress comes into consideration. Caring as a social category cannot be insulated from gender inequality rooted in society. Because of the traditional gender norms and expectations, care is framed as an inherent responsibility of women since patriarchal history. In addition, the needs of family caregivers providing care for palliative patients should be reconsidered in terms of gender roles. Women's invisible and unpaid care labor undermines their emotional reserves, which inevitably leads to exploitation of their emotional labor. On the other hand, the modern capitalist economy rests on this unpaid labor in which the elderly, ill, disabled, and dying people are provided with women's invisible care labor within the household. The decline of state investments in care systems through marketization and the erosion of working conditions in health systems has intensified a global crisis for care in which gender discrepancy deepens.

Therefore, this article aims to analyze women's structurally undervalued and hidden care labor within the context of PC and to highlight the necessity of a transition toward gender-sensitive interventions in PC services. PC programs should be critically discussed in terms of gender-biased interventions to adopt gender sensitive interventions into home-care services in healthcare systems in order to secure sustainability based on gender equality.

Key Words: Palliative Care, Gender Perspective, Caregiving, Public Health, Gender Equality

Sözel Bildiri

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLIĞI KANUNU BAKIMINDAN BAĞIMLILIK YAPAN MADDE KULLANIMI

Ahmet Burak BELDÜZ*
**Düzce Üniversitesi, Akçakoca Bey Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Hukuk Bilimleri Ana Bilim Dalı, Düzce, Türkiye, ahmetburakbelduz@duzce.edu.tr*

ÖZET

İş sağlığı ve güvenliği hukuku, işyerinde meydana gelebilecek kazaları önceden engelleme ve sağlıklı bir çalışma ortamı tesis etmeyi amaçlar. İş kazalarının en temel sebeplerinden biri, çalışanın dikkat, muhakeme ve motor becerilerini doğrudan etkileyen alkol ve uyuşturucu madde kullanımıdır. İstatistiki veriler, iş kazalarının ciddi bir kısmının bağımlılık yapan madde etkisiyle gerçekleştiğini göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 28. maddesi ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25/II bendi gereğince işyerinde bağımlılık yapan madde kullanım yasağını, bu yasağın sınırlarını ve konuya ilişkin yüksek yargı içtihatlarını analiz etmektir. 6331 sayılı Kanun'un 28. maddesi emredici bir hükümle işyerine, sarhoş veya uyuşturucu madde almış olarak gelmeyi ve işyerinde alkollü içki veya uyuşturucu madde kullanmayı yasaklamaktadır. Aynı maddenin 2. fıkrasında işverenin işyeri eklentilerinden sayılan kısımlarda, hangi hallerde, hangi zamanda ve hangi şartlarla alkollü içki içilebileceğini belirleme yetkisine sahip olduğu ifade edilmektedir. Aynı maddenin 3. fıkrasında ise sadece alkollü içki kullanma yasağına ilişkin istisnalar belirtilmektedir. Nitekim Yargıtay kararlarında çalışma saatleri içinde olup olmadığına bakılmaksızın işçinin işyeri sınırları içinde bağımlılık yapan madde kullanımı işverene haklı nedenle fesih yetkisi hakkı tanımakta, somut tehlike görülen durumlarda çalışanın bağımlılık yapan madde almış olması da başlı başına iş güvenliğini tehlikeye düşüren bir unsur olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: 6331 Sayılı Kanun, İş Sağlığı ve Güvenliği, Bağımlılık, Bağımlılık Yapan Madde Kullanımı, Haklı Nedenle Fesih.

Sözel Bildiri

TIP 2 DIABETES MELLITUS HASTALARINDA HEPATOSTEATOZ VE PANKREATIK STEATOZ İLIŞKISININ KONTRASTSIZ BILGISAYARLI TOMOGRAFI ILE DEĞERLENDIRILMESI

Abdullah Enes Ataş*
**Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyoloji Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, mail adresi: aenesatas@gmail.com*

ÖZET

Amaç: Ektopik yağ birikimi, insülin direnci ve metabolik sendrom patogenezinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu araştırmanın amacı, Tip 2 Diabetes Mellitus (T2DM) hastalarında hepatosteatoz ve pankreatik steatoz arasındaki ilişkiyi ve bu durumların radyolojik prevalansını kontrastsız abdominal Bilgisayarlı Tomografi (BT) kullanarak kantitatif olarak değerlendirmektir.
Gereç ve Yöntem: Bu retrospektif vaka-kontrol çalışmasına klinik olarak T2DM tanısı almış 95 hasta ile yaş ve cinsiyet açısından eşleştirilmiş 125 sağlıklı kontrol grubu bireyi dahil edilmiştir. Katılımcıların kontrastsız abdominal BT görüntüleri üzerinden karaciğer, pankreas (baş, korpus, kuyruk) ve dalak Hounsfield Ünitesi (HU) atenüasyon değerleri ölçülmüştür. Hepatosteatoz tanısı için karaciğer/dalak (L/S) oranının 1.0'ın altında olması; pankreatik steatoz tanısı için ise pankreas/dalak (P/S) oranının 0.7'nin altında olması temel kriter kabul edilmiştir.
Bulgular: T2DM grubunda ortalama pankreas HU değeri (33.1 ± 9.5), kontrol grubuna (44.2 ± 6.8) kıyasla anlamlı derecede düşük bulunmuştur ($p < 0.001$). Karaciğer HU değerleri ile P/S ve L/S oranları da T2DM grubunda istatistiksel olarak daha düşüktür. T2DM hastalarında pankreatik steatoz prevalansı %56.8, hepatosteatoz prevalansı ise %64.2 saptanmıştır. P/S oranı ile L/S oranı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki ($r = 0.485$, $p < 0.001$) ve HbA1c düzeyi ile P/S oranı arasında negatif yönlü korelasyon ($r = -0.38$, $p < 0.01$) izlenmiştir.
Sonuç: T2DM hastalarında ektopik hepatik ve pankreatik yağlanma sıklığı belirgin şekilde artmıştır ve bu iki organın steatoz dereceleri birbiriyle doğrudan koreledir. Kontrastsız BT, bu ektopik yağ birikimlerinin eşzamanlı ve non-invaziv değerlendirmesinde son derece güvenilir bir radyolojik araçtır.

Anahtar Kelimeler: Diabetes Mellitus; Hepatosteatoz; Pankreas; Bilgisayarlı Tomografi; Visseral Yağlanma

Sözel Bildiri

TÜRK DEMOKRATİKLEŞME TARİHİNDE AFET POLİTİKALARI: 1960-1980 YILLARI ARASI

Aslı Sevim BAYBOZ*
** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, asatac@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Çalışma, Türkiye'de 1960-1980 yılları arasında yaşanan demokratikleşme süreci ile afet yönetimi politikaları arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Söz konusu dönem, askeri darbeler, anayasal dönüşümler ve siyasi kutuplaşmalarla şekillenmiş; bu gelişmeler yalnızca siyasal yapıyı değil, kamu yönetimi anlayışını ve afetlere müdahale biçimlerini de doğrudan etkilemiştir. 1961 Anayasası ile "sosyal devlet" ilkesi benimsenmiş, vatandaşların temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması, afet yönetimi politikalarında da yasal sorumluluk alanlarının genişlemesini beraberinde getirmiştir. Bu süreçte kurumsal altyapıda dönüşüm yaşanmış, Afet İşleri Genel Müdürlüğü gibi yapıların kurulmasıyla afet sonrası müdahale kapasiteleri artırılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın temel bulguları, afet yönetimi politikalarının demokratikleşme düzeyiyle doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Demokratik katılımın sınırlı kaldığı dönemlerde, afet yönetiminin merkeziyetçi ve yukarıdan aşağıya işleyen bir yapıya büründüğü; halk katılımı, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi demokratik ilkelerin zayıfladığı tespit edilmiştir. Öte yandan, dönemde çıkarılan yönetmelikler ve kurulan kurumsal yapılar, afet sonrası müdahale kapasitesinin artırılmasına katkı sağlamış, ancak yerel düzeyde yönetişim mekanizmaları yeterince güçlendirilememiştir. Sonuç olarak, 1960-1980 arası dönem, Türkiye'nin demokratikleşme tarihinde afet yönetimi politikalarının hangi koşullar altında şekillendiğini ve bu süreçlerin ne ölçüde toplumsal ihtiyaçlara cevap verebildiğini anlamak açısından kritik bir dönemdir. Bu çalışma, afet politikalarının yalnızca idari değil, aynı zamanda siyasal ve toplumsal bir boyuta sahip olduğunu ortaya koyarak, demokratik yönetişimin afetlere karşı dayanıklılığı artırmadaki rolünü vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, Demokratikleşme, Politika

Sözel Bildiri

ÖN ÇAPRAZ BAĞ YARALANMASI SONRASI CERRAHI TEDAVIDE GREFT SEÇENEKLERI

[1]Umut Can Duvarcı, [2]Mustafa Mülazımoğlu
1 Sandıklı Devlet Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği, Afyonkarahisar
2 Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı, Isparta

ÖZET

Ön çapraz bağ (ÖÇB) yaralanmaları genç, aktif ve spor yapan bireylerde sık görülür ve diz stabilitesi, menisküs korunumu ile uzun dönem eklem sağlığı üzerinde belirgin etkiye sahiptir. ÖÇB rekonstrüksiyonunda greft seçimi cerrahi başarının en tartışmalı ve en belirleyici basamaklarından biridir.

Güncel literatürde primer rekonstrüksiyonda en sık kullanılan greftler hamstring tendon otogrefti, kemik- patellar tendon-kemik otogrefti ve kuadriseps tendon otogreftidir. Hamstring greftleri düşük donör saha morbiditesi ve daha az ön diz ağrısı nedeniyle yaygın olarak tercih edilirken, kemik-patellar tendon-kemik greftleri güçlü başlangıç fiksasyonu ve kemik-kemik iyileşmesiyle öne çıkmaktadır. Kuadriseps tendon greftleri ise yeterli greft çapı, geniş kesit alanı ve uygun donör saha profili nedeniyle son yıllarda giderek daha fazla kabul görmektedir. Allogreftler donör saha morbiditesini ortadan kaldırsa da, özellikle genç ve yüksek aktivite düzeyindeki hastalarda daha yüksek başarısızlık oranları nedeniyle primer olgularda seçilmiş durumlarla sınırlandırılmaktadır. Sentetik greftler ve yeni biyomühendislik yaklaşımları umut verici olmakla birlikte, primer ÖÇB rekonstrüksiyonunda rutin kullanım için uzun dönem kanıtlar halen sınırlıdır. Sonuç olarak primer ÖÇB yaralanmalarında tüm hastalara uyan tek bir ideal greft bulunmamaktadır; en uygun seçim hastanın yaşı, aktivite düzeyi, yaptığı sporun tipi, beklentileri, revizyon riski, donör saha morbiditesi ve cerrahın deneyimi dikkate alınarak bireyselleştirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: ön çapraz bağ; greft seçimi; hamstring tendon; patellar tendon; kuadriseps tendon; allogreft

Sözel Bildiri

KÜRESEL BAĞLAMDA DEMOKRASI VE AFET RISKI: YÖNETIŞIM KALITESI VE KIRILGANLIK İLIŞKISI

Aslı Sevim BAYBOZ*
** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü,, Burdur, Türkiye, asatac@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışma, demokrasi ile afet ve insani kriz riskleri arasındaki ilişkiyi küresel ölçekte ele alarak, yönetişim kalitesinin afetlere karşı toplumsal dayanıklılık üzerindeki rolünü incelemektedir. Literatürde demokratik rejimlerin şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılım gibi mekanizmalar aracılığıyla afet yönetiminde daha etkin olduğu sıklıkla vurgulanmakla birlikte, bu ilişkinin her bağlamda aynı şekilde işlemediği de bilinmektedir. Bu nedenle çalışma, demokrasinin afet riskini nasıl ve hangi koşullarda etkilediğine odaklanmaktadır.

Araştırma bulguları, genel olarak demokrasi düzeyi yüksek ülkelerde afet riskinin daha düşük seyrettiğini göstermektedir. Bu durum, güçlü kurumsal yapıların ve etkin yönetişim mekanizmalarının risk azaltımı ve kriz yönetimi süreçlerini desteklediğine işaret etmektedir. Ancak bu ilişki tüm bölgelerde aynı düzeyde değildir. Özellikle kurumsal kapasitenin zayıf olduğu ülkelerde demokrasinin tek başına risk azaltıcı bir etki üretmediği; hatta bazı durumlarda kırılganlıkların devam edebildiği görülmektedir.

Küresel eğilimler incelendiğinde, son yıllarda demokratik yönetişim düzeylerinde kademeli bir gerileme yaşanırken, afet riskinin ise görece istikrarlı bir seyir izlediği dikkat çekmektedir. Bu durum, afet riskinin yalnızca doğal tehlikelerle değil, aynı zamanda toplumsal ve kurumsal yapılarla da yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak çalışma, afet riskinin azaltılmasında teknik kapasitenin yanı sıra demokratik yönetişim kalitesinin de belirleyici bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak bu etkinin ortaya çıkabilmesi, demokratik kurumların işlevselliği ve kurumsal kapasite ile doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle afet risk yönetimi politikalarının, yalnızca fiziki önlemlerle değil, aynı zamanda yönetişim kalitesini güçlendiren bütüncül yaklaşımlarla ele alınması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Afet Riski, Yönetişim, Kurumsal Kapasite, Kırılganlık

Sözel Bildiri

YAPAY ZEKÂ DENTAL ERGONOMİ İLKELERİNİ NE KADAR DOĞRU DEĞERLENDİRİYOR? CHATGPT, GEMINI, DEEPSEEK VE GROK MODELLERİNİN (ISO VE FDI REHBERLERİ DOĞRULTUSUNDA) DEĞERLENDİRİLMESİ

Gökçe ÖZCAN ALTINSOY, Dilan ALTUN*, Beyza BALLI AKGÖL*,Emine ŞEN TUNÇ***

** Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye*

*** Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, gokce.ozcan@antalya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Diş hekimleri mesleki risk faktörlerine bağlı olarak kas-iskelet sistemi hastalıklarına sıklıkla maruz kalmaktadır. Bu durum, dental ekipman ve klinik prosedürlerin güvenli ve verimli kullanımını amaçlayan dental ergonomi kavramını ön plana çıkarmıştır. Uluslararası Standardizasyon Kuruluşu (ISO) ve Uluslararası Diş Hekimliği Federasyonu (FDI), diş hekimlerinin çalışma prensiplerini düzenleyen ergonomik rehberler sunmaktadır. Yapay zekâ modellerinin sağlık alanında bilgi edinme aracı olarak kullanımının artması, bu sistemlerin doğruluk ve tutarlılıklarının değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, dört farklı yapay zekâ modelinin (ChatGPT, Gemini, DeepSeek ve Grok) dental ergonomi konusundaki soruları yanıtlama başarısını ISO ve FDI rehberleri doğrultusunda değerlendirmektir.

Yöntem: Dental ergonomi prensiplerine ilişkin 10 soru hazırlanmıştır: resimli (n=3), çoktan seçmeli (n=3) ve doğru-yanlış (n=4). Sorular her modele ardışık üç gün boyunca eşzamanlı olarak yöneltilmiştir. Yanlılığı azaltmak amacıyla her oturum öncesinde tarayıcı verileri temizlenmiş, her model için ayrı hesaplar kullanılmış ve her soru bağımsız oturumlarda sorulmuştur. Yanıtlar bir uzman diş hekimi tarafından 2 noktalı Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir (0: yanlış, 1: doğru). Doğruluk ve tutarlılık oranları hesaplanmıştır.

Bulgular: En yüksek doğruluk oranı ChatGPT'de (0.667), en yüksek tutarlılık oranı ise Gemini'da (0.900) saptanmıştır. Modeller genellikle doğru-yanlış sorularında en yüksek, resimli sorularda ise en düşük performansı göstermiştir.

Tartışma ve Sonuç: Yapay zekâ modellerinin basit ve ikili karar gerektiren sorularda daha başarılı olduğu, görsel yorum gerektiren klinik sorularda performanslarının düştüğü görülmüştür. Mevcut yapay zekâ modellerinin dental ergonomi gibi görsel yorum gerektirebilen klinik değerlendirmelerde sınırlılıklarının olabileceği düşünülmüştür. Bu nedenle klinik kullanımda kanıta dayalı klinik kılavuzlar ve güvenilir bilimsel literatür ile birlikte kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, dental ergonomi, FDI, ISO

Sözel Bildiri

PARKİNSON HASTALARINDA GÖVDE KONTROLÜ İLE GÖVDE KASLARININ VİSKOELASTİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Veysel Kont[1], Hakan Polat[2], Nevin Ergun[3]

[1] SANKO Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

[2] SANKO Üniversitesi SBF, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

[3] SANKO Üniversitesi SBF, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

ÖZET

Giriş ve Amaç: Bu çalışmanın amacı, Parkinson hastalığı tanısı alan bireylerde gövde kontrolü ile gövde kaslarının viskoelastik özellikleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesidir. Araştırmaya 40-70 yaş arası 38 Parkinson hastası katılmıştır. Katılımcıların hastalığın şiddeti Hoehn ve Yahr Ölçeği (HYÖ) ile, kasların viskoelastik özellikleri MyotonPro cihazı ile, gövde kontrolü ise Gövde Bozukluk Ölçeği (GBÖ) ile değerlendirilmiştir. İki sürekli değişken arasındaki ilişkiler Pearson veya Spearman sıra korelasyon katsayıları ile analiz edilmiştir.

Bulgular: gövde kontrolü ile gövde kaslarının viskoelastik özellikleri arasında anlamlı korelasyonlar olduğunu göstermiştir. Özellikle GBÖ ile kas tonusu ($r = 0.721$; $p < 0.01$), sertlik ($r = 0.681$; $p < 0.01$) ve elastisite ($r = -0.643$; $p < 0.01$) arasında güçlü ilişkiler saptanmıştır. Ayrıca, gövde kaslarının gevşeme süresi ve uzama gibi parametrelerinin de gövde kontrolünü etkilediği belirlenmiştir. Lumbal Multifidus kasının tonusu ile gövde kontrolü arasındaki güçlü ilişki ($r = 0.721$) özellikle dikkat çekmiştir.

Sonuçlar: gövde kontrolünün yalnızca sinirsel mekanizmalara değil, aynı zamanda kasların biyomekanik özelliklerine de bağlı olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular, Parkinson hastalarında fonksiyonel bağımsızlığı artırmayı hedefleyen fizyoterapi ve rehabilitasyon programlarında gövde kaslarının viskoelastik özelliklerinin göz önünde bulundurulmasının önemini vurgulamaktadır. Bu çalışma, ileri araştırmalar için yol gösterici niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Parkinson, Gövde Kontrolü, Viskoelastik Özellik, Kas Tonusu, Rehabilitasyon

Sözel Bildiri

COMPARATIVE EFFECTS OF SELF-ADMINISTERED AND THERAPIST-APPLIED FOOT INTERVENTIONS ON NEUROMUSCULAR PERFORMANCE

Merve Yılmaz Menek*, Burak Menek**

** Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Bursa, Türkiye, myilmazmenek@uludag.edu.tr*

***İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, bmenek@uludag.edu.tr*

ABSTRACT

Balance and reaction time are key components of neuromuscular performance and are essential for functional mobility and injury prevention. Although various foot interventions are used to improve these parameters, the comparative effectiveness of self-administered and therapist-applied approaches remains unclear. The aim of this study was to compare the immediate effects of self-administered and therapist-applied foot interventions on balance and reaction time. A total of 68 adults aged 18–50 who signed a written informed consent form were evaluated to determine eligibility for inclusion in this study and divided into two groups: Group I (n=34) (the static stretching and self-massage), and Group II (n=34) (the static stretching and therapist-applied massage). The interventions were applied to the dominant foot. Participants underwent single-leg balance tests with eyes open and closed, the Y-balance test, and the Nelson foot reaction test, both before and after the intervention. Demographic data were collected through a questionnaire. A statistically significant difference was found between pre- and post-intervention values of the single-leg standing test with eyes open and closed among the groups ($p<0.05$). No statistically significant differences were found between the groups in the single-leg standing and Y-balance test results ($p>0.05$). However, there was a statistically significant difference between the two groups in the Nelson test results. The findings of the study indicate that self-massage and therapist-applied massage applications have positive effects on static and dynamic balance. The results indicate that therapist-applied massage provides greater improvements in reaction time compared to self-administered interventions.

Keywords: Balance, plantar massage, reaction time, self-massage.

Sözel Bildiri

GEBELİKTE YOGA UYGULAMASININ MATERNAL VE FETAL SONUÇLARA ETKİSİ: GÜNCEL LİTERATÜR IŞIĞINDA BİR DERLEME

Kübranur KÜÇÜKDAĞ*, Menekşe CENGİZ, Hanife ERTÜRK ***, Mehmet KARAGÜLLE ****, L. Bikem SÜZEN*****

** Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü- 241004006@std.antalya.edu.tr*

*** Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- menekse.cengiz@antalya.edu.tr*

**** Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- hanife.erturk@antalya.edu.tr*

***** Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- mehmet.karagulle@antalya.edu.tr*

****** Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü- bsuzen@antalya.edu.tr*

ÖZET

Gebelik; fizyolojisi gereği kadında yarattığı değişiklikler ve artan sorumluluk duygusuyla birlikte annenin hayatını önemli ölçüde etkilemektedir. Günümüzde gebenin doğuma hazırlanmasını sağlayan, gebelik şikayetlerini azaltmaya yarayan birçok nonfarmakolojik yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemler arasında yer alan yoga, 'birlik' ya da 'zihin, beden ve ruhun birleşmesi' olarak açıklanan bir uygulamadır. Eski yoga uygulamalarının aksine modern yoganın temeli 8 basamaktan oluşan 'Yoga Sutra'lara dayanır. Modern yoga genellikle bu Yoga Sutra'lardan; hareket (asana), nefes çalışması (pranayama) ve meditasyon (dhyana) uygulamalarını içermektedir. Yoganın gebelikte kullanımı konusunda daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmamızın içeriği 'Google Akademik' ve 'Web of Science' veri tabanlarında son 5 yılda yayımlanan 20 makaleden oluşmaktadır.

Gebelikte yoganın sağlıklı bireylerin yanı sıra gebelik hipertansiyonu, aile içi şiddete maruz kalmış gebeler ve depresyon gibi psikolojik veya fiziksel rahatsızlığı olan gebelere de uygulandığı görülmüştür. Yapılan çalışmalarda stres, psikolojik dayanıklılık, prenatal bağlanma, depresyon, başa çıkma gibi psikolojik ve yenidoğan apgar skoru, doğuma ait klinik özellikler, gebelik tansiyonu gibi fiziksel ve psikolojik değerlendirmeler yapıldığı görülmüştür. Doğum ve sonrası dönemde değerlendirme sonuçlarına baktığımızda emzirme öz yeterliliğini olumlu etkilediği, vajinal doğum oranını artırdığı, doğumda indüksiyon ve forseps kullanımını azalttığı, yenidoğanda ise apgar skorunu yükselttiği ve yenidoğan yoğun bakım ihtiyacını azalttığı görülmüştür. Gebelik sürecinde ise annenin stres, kaygı ve depresyonunu azalttığı, gebelik tansiyonunun ilerlemesini önlediği, prenatal bağlanma düzeyi ve manevi iyi oluşu artırdığı görülmüştür. Ancak incelenen bazı çalışmalarda düşüncelerle başa çıkmada, annenin klinik özelliklerinde, algılanan stres, yaşam kalitesi, üst solunum yolu semptomları ve serum C-Reaktif düzeyinde anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çalışmamızın gebelikte yoga alanındaki uygulamalara ve sağlık profesyonellerine katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Gebelikte Yoga, Yoga, Gebelikte Nonfarmakolojik Uygulamalar

Sözel Bildiri

ELECTROSPUN MULTIFUNCTIONAL PVA/FLAXSEED MUCILAGE-BASED NANOFIBERS LOADED WITH GREEN TEA EXTRACT, VITAMİN C AND AGNPS: PHYSICOCHEMICAL, ANTIOXIDANT AND ANTIBACTERIAL PROPERTIES

Saadet Çeliközlü*

** Kütahya Dumlupınar University Altıntaş Vocational School, Department of Food Processing, Altıntaş, Kütahya, Turkiye, saadet.celikozlu@dpu.edu.tr.*

ABSTRACT

Background: In recent years, significant progress has been made in the production and characterization of nanotechnological materials containing biologically active components. Utilizing the antioxidant and antibacterial properties of these components for various applications constitutes a significant advancement in the field of healthcare.

Aim: In this study, multifunctional nanofibers containing polyvinyl alcohol (PVA), flaxseed mucilage (FSM), vitamin C (vitC), green tea extract (GTE), and silver nanoparticles (AgNP) were produced using electrospinning.

Methods: For characterization purposes, data obtained using SEM, FTIR, XRD, and TGA/DSC techniques were evaluated to determine the morphological, structural, chemical, and thermal properties of the formed fibers. Furthermore, the antioxidant and antibacterial effects of the obtained fibers were also examined.

Results: SEM analyses showed that the produced nanofibers had a smooth, bead-free, and homogeneous morphology. FTIR results revealed that the components were successfully integrated into the polymer matrix through physical interactions. XRD analysis indicated that the semi-crystalline structure of PVA was disrupted by the addition of additives, resulting in a more amorphous structure. TGA/DSC analyses indicated that the presence of FSM, GTE, vitC, and AgNPs increased the thermal stability of the polymer matrix. Antioxidant activity was examined using the DPPH method, and the low inhibition rate of pure PVA nanofibers (4.92%) was significantly increased with the addition of FSM (44.26%), GTE (63.19%), and vitC (71.84%), reaching 81.78% with the addition of AgNP. Furthermore, this high antioxidant effect was maintained for 30 days. Disk diffusion tests revealed that the nanofibers exhibited significant antibacterial activity against *Escherichia coli, Staphylococcus aureus*, and *Bacillus subtilis*.

Discussion and Conclusion: The results show that the developed PVA/FSM/GTE/vitC/AgNP nanofibers have the potential to be used in biomedical applications (e.g., wound dressings, controlled drug release, tissue engineering) and active food packaging areas thanks to their strong antioxidant and antibacterial properties.

Keywords: Electrospinning, Nanofiber, PVA, Flaxseed Mucilage, Green Tea Extract, AgNP, Antioxidant, Antibacterial

Sözel Bildiri

TRAINING LOAD AND INDIVIDUAL RISK FACTORS AS PREDICTORS OF OVERUSE INJURY BURDEN IN ULTIMATE FRISBEE ATHLETES

Mehmet Alperen PEKDAŞ*

** Yeditepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, alperen.pekdas@yeditepe.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Overuse injuries are highly prevalent in sports involving repetitive high-intensity movements. In Ultimate Frisbee, the interaction between intrinsic risk factors and external training load remains insufficiently explored, particularly using sensitive tools such as the Oslo Sports Trauma Research Center (OSTRC) questionnaire.

Aim: This study aimed to examine the relationship between injury-related risk factors (SYNFÖ) and overuse injury burden (OSTRC), and to identify predictors of injury occurrence and current symptom severity.

Methods: A cross-sectional study was conducted with 127 Ultimate Frisbee players (mean age: 22.04 ± 3.97 years). Risk factors were assessed using SYNFÖ (personal, psychological, environmental, and coach-related subdimensions). Overuse injury burden was evaluated using the OSTRC questionnaire (knee, lower back, shoulder). Injury history within the past 12 months was recorded. Mann–Whitney U, Spearman correlation, and multivariate logistic regression analyses were performed.

Results: Injury prevalence over the past 12 months was 57.5%, while 69.3% reported current health problems. UF playing duration correlated with OSTRC total score ($\rho = 0.425$, $p < 0.001$), as did age ($\rho = 0.352$, $p < 0.001$). Lower personal factor (KF) scores were associated with higher injury burden ($\rho = -0.222$, $p = 0.012$). Weekly training duration (OR = 1.20, $p = 0.046$) and tournament participation (OR = 1.34, $p = 0.021$) predicted injury history. Male gender was associated with higher odds of current OSTRC problems (OR = 3.94, $p = 0.018$).

Discussion and Conclusion: Training load variables emerged as the primary determinants of injury occurrence, whereas cumulative exposure and personal risk factors were more closely related to current overuse injury burden. These findings support a multifactorial injury model and highlight the importance of integrating load monitoring and individualized risk assessment. OSTRC appears to be a sensitive tool for detecting ongoing injury burden beyond retrospective injury reporting.

Keywords: Ultimate Frisbee, Overuse Injury, Training Load, Risk Factors, OSTRC

Sözel Bildiri

Toxoplasma gondii

Ahmet Batuhan ÖNCEL*, Bayram Ali YUKARI**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Parasitology, Burdur, Turkey, aoncel@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Parasitology, Burdur, Turkey, byukari@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Toxoplasma gondii, Apicomplexa şubesine ait, zorunlu hücre içi parazit olarak tanımlanan tek hücreli bir protozoondur. İnsanlar da dahil olmak üzere tüm sıcak kanlı hayvanlarda enfeksiyona yol açabilir. Bu geniş konak aralığı sayesinde, en yaygın zoonotik parazitlerden biri olarak kabul edilmektedir. *T. gondii*'nin yaşam döngüsü karmaşıktır. Hem eşeyli hem de eşeysiz çoğalma evrelerini içerir. Eşeyli çoğalma yalnızca kedigillerin (Felidae) ince bağırsağında gerçekleşir ve bu nedenle kediler parazitin "son konakları" olarak tanımlanır. Kedigiller de dahil olmak üzere diğer tüm sıcak kanlı hayvanlar ise "ara konak" olarak görev yapar ve bu konaklarda parazit, dokular içinde bradizoit, çevresel formda sporozoitler ve akut enfeksiyon sırasında çoğalan takizoitler olmak üzere üç farklı formda bulunabilir. *T. gondii* enfeksiyonu, genellikle asemptomatik seyrederken, bağışıklık sistemi baskılanmış bireylerde ve konjenital enfeksiyonlarda ciddi klinik tablolar oluşturabilir. En yaygın klinik formlar arasında ensefalit, korioretinit, konjenital malformasyonlar ve sistemik yayılım yer almaktadır. *T. gondii*'nin yaygınlığı, genetik çeşitliliği, konak-patojen etkileşimleri ve bağışıklık sisteminden kaçış mekanizmaları üzerine yapılan çalışmalar, bu paraziti sadece tıbbi ve veteriner alanda değil, aynı zamanda moleküler biyoloji ve hücre biyolojisi alanlarında da önemli bir model organizma hâline getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toxoplasma gondii, Toksoplazmozis, Parazitoloji, Patogenez, Enfeksiyon

Sözel Bildiri

DİŞ ETİ HASTALARININ PERİODONTAL FARKINDALIK DÜZEYİ VE HASTALIĞIN YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İLİŞKİSİ: BİR ÖZEL HASTANE UYGULAMASI

Cemre TOSUN*, Enes KÖKLÜ*, Büşra KILIÇ GÜNGÖR**
**Altınbaş Üniversitesi, Ağız ve Diş Sağlığı Programı, Önlisans Öğrencisi, İstanbul, Türkiye, cemre1tsn@gmail.com*
*** Altınbaş Üniversitesi, Ağız ve Diş Sağlığı Programı, İstanbul, Türkiye, busra.gungor@altinbas.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, periodontoloji kliniğine başvuran hastalarda periodontal farkındalık düzeyi ile ağız sağlığına bağlı yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamaktadır. Ayrıca sosyodemografik özellikler, başvuru şekli, periodontal şikayetler ve sistemik hastalık varlığının periodontal farkındalık ve yaşam kalitesi üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir.

Yöntem: Kesitsel tipte planlanan bu araştırma, bir özel diş hastanesinin periodontoloji kliniğine başvuran 400 hasta ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak sosyodemografik ve klinik bilgileri içeren anket formu, beş maddeden oluşan periodontal farkındalık testi ve Ağız Sağlığı ile İlişkili Yaşam Kalitesi (OHRQoL-UK) ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra Spearman korelasyon analizi, Mann–Whitney U testi ve Kruskal–Wallis testi kullanılmış; yaşam kalitesi üzerinde etkili faktörleri belirlemek amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların periodontal farkındalık puan ortalaması 50.00±25.37 olup, %54.75'inin orta düzeyde farkındalığa sahip olduğu belirlenmiştir. OHRQoL puan ortalaması 31.26±11.02 olarak saptanmıştır. Periodontal farkındalık ile yaşam kalitesi arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0.234$, $p<0.001$). Çok değişkenli analizde periodontal farkındalık puanı, gelir düzeyi, sistemik hastalık varlığı ve ağız kokusu şikayeti yaşam kalitesi ile bağımsız olarak ilişkili bulunmuştur. Ayrıca gelir ve eğitim düzeyi arttıkça hem farkındalık hem yaşam kalitesi artarken, sistemik hastalığı olan bireylerde her iki değişkenin de daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Periodontal farkındalık düzeyinin ağız sağlığına bağlı yaşam kalitesi ile anlamlı ve bağımsız bir ilişki gösterdiği saptanmıştır. Bu bulgular, periodontal farkındalığın artırılmasına yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yalnızca hastalıkların erken tanı ve önlenmesine değil, aynı zamanda bireylerin yaşam kalitesinin iyileştirilmesine de katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Periodontal farkındalık, periodontal hastalık, ağız sağlığına bağlı yaşam kalitesi, OHRQoL, periodontoloji.

Sözel Bildiri

ÖZGÜL ÖĞRENME BOZUKLUĞU OLAN ERGENLERE AKRAN ZORBALIĞINA YÖNELİK UYGULANAN PSİKOSOSYAL GÜÇLENDİRME PROGRAMININ İYİ OLUŞA ETKİSİ

Sibel ÇAYNAK*, Buket ŞİMŞEK ARSLAN, Derya ADIBELLİ*****

** Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, sibel.caynak@antalya.edu.tr*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur, Türkiye, buketsmsek@gmail.com*

****Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, deryaadibelli@antalya.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Özgül öğrenme bozukluğu olan ergenlerde akran zorbalığına yönelik psikososyal güçlendirme programının iyi oluşa etkisini belirlemektir.

Yöntem: Çalışma karma yöntem tasarımındadır. Araştırma Haziran-Eylül 2025 tarihleri arasında Merkez Melekler Özel Eğitim Uygulama Okulu'nda yapılmıştır. Akran zorbalığına uğrayan kişileri tespit etmek için araştırmaya katılmayı kabul eden ve ebeveyn onamı alınan 20 kişiye "Bir Ağaç Çiz" konusunda resim çizdirilmiştir. Resim analizleri sonucunda akran zorbalığına maruz kaldığı düşünülen 11 kişi ile çalışma yürütülmüştür. İlk aşamada; Çocuk-Ergen Zorbalık Ölçeği-9 Kısa Formu ve Ergen İyi Oluş Ölçeği ön testleri uygulanmış daha sonra psikososyal güçlendirme programı beş oturum şeklinde uygulandıktan sonra yedinci oturumda ölçeklerin son testleri uygulanmıştır. İkinci aşamada, katılımcılar ile nitel görüşme yapılmıştır. Nicel veriler ve nitel veriler daha sonra analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılanların yaş ortalaması 12,63±1,68'dir. Psikososyal güçlendirme programı sonrasında akran zorbalığı puanının ($p=0,004$) istatistiksel açıdan anlamlı bir düşüş ve iyi oluş genel puanının ($p=0,009$) istatistiksel açıdan anlamlı bir artış sağladığı görülmüştür. Çocuk-Ergen Zorbalık Ölçeği ile Ergen İyi Oluş Ölçeği geneli ve alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Psikososyal güçlendirme programı sonrasında yapılan nitel görüşme için; görünmeyen mücadele akran zorbalığının psikososyal izleri ve öğrenmeden dönüşüme psikolojik iyi oluşta yeniden doğuş olmak üzere iki ana tema ve altı alt tema belirlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Özgül öğrenme bozukluğu olan ergenlere uygulanan psikososyal güçlendirme programı akran zorbalığını azaltmış ve iyi oluşu yükseltmiştir. Akran zorbalığına yönelik ergenlerin psikososyal açıdan güçlendirilmesi önemlidir ve psikososyal güçlendirmeye olanak sağlayan müdahale programlarının kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özgül öğrenme bozukluğu, ergen, akran zorbalığı, psikososyal güçlendirme, iyi oluş

Sözel Bildiri

ASSOCIATION BETWEEN DIGITAL ADDICTION AND SLEEP QUALITY IN PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION STUDENTS

Gülşah Sütçü Uçmak*
**Akdeniz University Faculty of Health Science, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Antalya, Turkey, gulsahsutcu92@gmail.com*

ABSTRACT

Background: As technology permeates every aspect of life, the use of digital tools is steadily increasing. While digital tools bring many conveniences in daily life, from accessing information to shopping, they can also cause negative effects.
Aim: The aim of this study is to examine the relationship between digital addiction and sleep quality in physiotherapy and rehabilitation students.
Methods: Ethics committee approval was obtained for the study. The study included 150 physiotherapy and rehabilitation students. The data were collected face-to-face. The level of digital addiction was assessed using the Digital Addiction Scale, and sleep quality was assessed using the Pittsburgh Sleep Quality Index.
Results: The mean age of the participants was 20.37±1.51. The mean score of the Digital Addiction Scale was 2.99±0.58, and the mean score of the Pittsburgh Sleep Quality Index was 6.87±2.80. The results of the study showed a significant correlation between the Digital Addiction Scale score and the Pittsburgh Sleep Quality Index score (p=0.018, r=0.194).
Discussion and Conclusion: As digital addiction increases, sleep quality—which is believed to have significant effects on students' academic and daily lives—is declining. It is concluded that reducing the amount of time spent using digital devices can improve sleep quality.

Keywords: Digital addiction, sleep, physiotherapy and rehabilitation.

Sözel Bildiri

ENCAPSULATION OF *Hypericum perforatum* EXTRACT IN ELECTROSPUN CHIA SEED MUCILAGE-PVA NANOFIBERS: PHYSICOCHEMICAL CHARACTERIZATION AND ANTIOXIDANT ACTIVITY

Saadet Çeliközlü*

** Kütahya Dumlupınar University Altıntaş Vocational School, Department of Food Processing, Altıntaş, Kütahya, Turkiye, saadet.celikozlu@dpu.edu.tr.*

ABSTRACT

Background: Natural bioactive compounds such as Hypericum perforatum possess significant antioxidant and therapeutic properties, but their stability and bioavailability are limited. Electrospun nanofibers based on biopolymer–synthetic polymer blends offer an effective approach to encapsulate these compounds, enhancing their stability and functional performance.

Aim: In this study, *Hypericum perforatum* ethanolic extract (HPE) was encapsulated in electrospun chia seed mucilage (CM)/polyvinyl alcohol (PVA) nanofibers. These nanofibers were characterized and their antioxidant properties were determined.

Methods: Nanofiber production was carried out using the electrospinning method. For the electrospinning solution, 1% dried CM and 10% PVA solution were mixed at a ratio of 60:40. 25 µL of HPE was added into 5 ml of this solution. Electrospinning parameters; distance between the syringe and the collector was 11 cm, voltage was 28 kV, and flow rate was 0.4 mL/h. For physicochemical characterization, scanning electron microscopy (SEM), Fourier transform infrared spectroscopy (FTIR) and X-ray diffraction (XRD) analyses were performed. TGA and DSC analyses were used to determine the mass loss and thermal stability of the nanofibers during heating. The DPPH radical scavenging test determined the antioxidant activity of the nanofibers.

Results: SEM images show that the nanofibers without HPE had a smooth surface, bead-free, uniform, randomly oriented round-shaped morphology. While the average diameter of CM+PVA nanofibers without HPE was 72 nm, the diameters of CM+PVA+HPE nanofibers increased up to 290 nm. Bead formation in the nanofiber structure indicated that HPE was encapsulated in CM+PVA. FTIR spectra indicate that the components of these materials are physically mixed together without any chemical reaction. According to DCS analysis results, the crystallinity of PVA nanofibers was found to be 25.59%, while the crystallinity of PVA+CM+HPE nanofibers was 44.21%. This increase indicates that the modified structure facilitates the ordered packing of PVA chains. The increase in crystallinity suggests that the structure is more ordered, thermally more stable, and mechanically stronger. The addition of CM and HPE to PVA had a positive effect on the crystallinity of the nanofibers.According to the DPPH test, while the average antioxidant activity of CM+PVA nanofibers was 63.46%, the average antioxidant activity of CM+PVA+HPE nanofibers increased to 82.56%.

Discussion and Conclusion: In conclusion, these HPE-loaded nanofibers can be used in nanofiber wound dressings with their high oxygen permeability and wound healing properties due to HPE and CM can be an alternative to synthetic polymers.

Keywords: Chia seed mucilage, polyvinyl alcohol, *Hypericum perforatum* extract, electrospinning, encapsulation, characterization, antioxidant activity.

Sözel Bildiri

ISATIS SPECTABILIS ETANOL EKSTRESİNİN SIÇANLARDA YARA İYİLEŞMESİ ÜZERİNE TOPİKAL ETKİSİ

Mert Geçim*, Turgut Şekerler, Ali Şen***, Kübra Sağlam**, Sezgin Aydemir*****
*İstinye Üniversitesi, Temel Eczacılık Bilimleri, Biyokimya Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye,
mert.gecim@istinye.edu.tr
**Marmara Üniversitesi, Temel Eczacılık Bilimleri, Biyokimya Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
Turgut.sekerler@marmara.edu.tr
kbrsglm34@gmail.com
***Marmara Üniversitesi, Eczacılık Meslek Bilimleri, Farmakognozi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
ali.sen@marmara.edu.tr
****Marmara Üniversitesi, Sağlık Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler Ve Teknikler Bölümü, Patoloji Laboratuvar Teknikleri Programı
sezgin.aydemir@marmara.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Isatis spectabilis bitkisinin etanol ekstresinin sıçan eksizyon yara modelinde topikal uygulama yoluyla yara iyileşmesi üzerine etkisini araştırmak ve elde edilen sonuçları standart yara iyileştirici ajan Madecassol ile karşılaştırmak amacıyla planlanmıştır. Isatis spectabilis, geleneksel tıpta anti-inflamatuar ve antimikrobiyal özellikleriyle bilinmekte olup yara iyileşmesi üzerindeki bilimsel kanıtlar henüz sınırlıdır.

Yöntem: Wistar albino cinsi sıçanlar üç gruba ayrıldı: negatif kontrol grubu, Isatis spectabilis etanol ekstresi uygulanan deney grubu ve pozitif kontrol olarak Madecassol uygulanan grup. Tüm hayvanlara 6 mm punch biyopsi aleti ile standart eksizyon yara oluşturuldu (başlangıç yara alanı: 28.27 mm²). Her gruba günlük düzenli topikal uygulama yapıldı. Hayvanlar 3., 7. ve 14. günlerde dekapite edildi. Yara alanları asetat kâğıdı üzerine planimetrik yöntemle çizilerek ölçüldü ve referans ile mm²'ye dönüştürüldü. Veriler Ortalama ± Standart Sapma (SD) ve Standart Hata (SEM) olarak ifade edildi.

Bulgular: 3. günde Isatis spectabilis ekstresi grubunda %34.0 ± 10.7 (SEM: ±6.2) yara kapanması gözlenirken, Madecassol grubunda %20.0 ± 12.5 (SEM: ±8.8) kapanma saptandı; kontrol grubunda ise inflamasyon fazına bağlı yara büyümesi izlendi. Bu günde ekstrakt grubu Madecassol grubuna kıyasla %70.0 daha fazla kapanma sağladı. 7. günde ekstrakt grubunda %48.5 ± 16.8 (SEM: ±7.5), Madecassol grubunda %35.2 ± 21.2 (SEM: ±10.6) kapanma elde edildi; kontrol grubunda bu dönemde anlamlı kapanma gözlenmedi. Ekstrakt grubu 7. günde Madecassol grubuna göre %37.8 daha fazla kapanma sergiledi. 14. günde Isatis spectabilis ekstresi grubunda %93.6 ± 1.8 (SEM: ±0.8) kapanma sağlandı. Madecassol grubunda bu oran %53.2 ± 9.6 (SEM: ±4.3), kontrol grubunda ise %41.8 ± 40.9 (SEM: ±23.6) olarak saptandı. Ekstrakt grubu 14. günde Madecassol grubuna göre %75.9, kontrol grubuna göre ise 51.8 puanlık üstün kapanma sağladı.

Sonuç: Isatis spectabilis etanol ekstresi, sıçan eksizyon yara modelinde topikal uygulamada hem negatif kontrol hem de standart ilaç Madecassol'a kıyasla belirgin üstün yara iyileşmesi sağlamıştır. Özellikle 14. günde gözlenen %93.6 kapanma oranı ve çok düşük standart sapma değeri (%1.8), ekstrenin tutarlı ve etkili bir yara iyileştirici ajan olduğuna işaret etmektedir.

Tartışma: Bu bulgular Isatis spectabilis'in yara bakımında klinik kullanım potansiyelini desteklemekte olup histolojik ve biyokimyasal analizlerle desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Isatis spectabilis, yara iyileşmesi, etanol ekstre, topikal uygulama, sıçan modeli, planimetri

Sözel Bildiri

HAŞİMATO OLAN ÇOCUKLARDA OBEZİTE SIKLIĞI, TİROİD FONKSİYONLARI VE SELENYUM DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dilara Tepe[*], Simay Baş, Betül Mürüvet Adak, Ezgi Türkay[2]**
** Antalya, Türkiye, tepedilara91@icloud.com*

*** Antalya Bilim Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Antalya, Turkey, ezgi.turkay@antalya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Haşimato tiroiditi (HT), çocukluk çağında sık görülen otoimmün tiroid hastalıklarından biridir. Son yıllarda, HT'nin obezite ve bazı mikronutrient eksiklikleriyle ilişkilendirilebileceği ileri sürülmektedir.

Amaç: Bu çalışma, HT tanılı çocuklarda obezite sıklığını belirlemek ve tiroid fonksiyon testleri ile selenyum düzeylerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Araştırma, Aralık 2024 – Nisan 2025 tarihleri arasında Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Endokrinoloji Polikliniği'ne başvuran 80 HT tanılı çocuk birey ile yürütülmüştür. Katılımcıların demografik verileri, antropometrik ölçümleri, biyokimyasal kan değerleri ve 24 saatlik geriye dönük besin tüketim kayıtları değerlendirilmiştir. Tiroid hormonları (TSH, sT3, sT4, Anti-TPO) ve selenyum düzeyleri analiz edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %26,3'ü erkek, %73,8'i kız olup yaş ortalaması 14,1 ± 2,92 yıldır. BKİ'ye göre kızların %27,1'i, erkeklerin %28,6'sı obez grubunda yer almaktadır. TSH düzeylerinin %33,8'inde yüksek bulunmuştur. Katılımcıların %87,5'inde Anti-TPO düzeyi yüksektir. Selenyum düzeyi ile T4 arasında negatif ($r = -.270$, $p = .016$), TSH ile pozitif ($r = .207$, $p = .046$) yönde zayıf ama anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmada, selenyum alımının tiroid hormonlarıyla ilişkili olduğu; TSH ile pozitif, T4 ile negatif yönde anlamlı ilişkiler gösterdiği saptanmıştır. Obezite oranı yüksek olmakla birlikte, tiroid fonksiyonları ile beden kütle indeksi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bulgular, selenyum eksikliğinin yaygın olabileceğini ve beslenme ile mikronutrient takibinin hastalık yönetiminde destekleyici rol oynayabileceğini göstermektedir. Ancak, selenyum alımının etkilerinin daha iyi anlaşabilmesi için kapsamlı ve kontrollü çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Haşimato tiroiditi, tiroid fonksiyonları, selenyum

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA AFET TRAVMASI VE PSİKOSOSYAL DESTEK YAKLAŞIMLARI

Şahan Ege SAĞIR*
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Acil Yardım ve Afet Yönetimi, sahanegesagir@gmail.com

ÖZET

Afetler; deprem, sel, yangın ve salgın hastalıklar gibi beklenmedik olaylar sonucunda bireylerin fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan olumsuz etkilenmesine neden olan durumlardır. Bu süreçten en hassas etkilenen gruplardan biri çocuklardır. Gelişimsel özellikleri nedeniyle çocuklar afet sonrası yaşanan kayıp, korku, belirsizlik ve güven duygusunun zedelenmesi gibi durumlara yetişkinlere kıyasla daha yoğun tepkiler verebilmektedir. Afet travması çocuklarda kaygı, uyku problemleri, içe kapanma, davranış değişiklikleri ve akademik performansta düşüş gibi psikolojik belirtilerle kendini gösterebilir. Bu çalışma, afet sonrası çocuklarda ortaya çıkan psikolojik travma belirtilerini incelemeyi ve psikososyal destek uygulamalarının önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada literatür taraması yöntemi kullanılarak afetlerden etkilenen çocukların psikolojik tepkileri ve uygulanan destek programları değerlendirilmiştir. Bulgular, afet sonrası erken dönemde sağlanan psikososyal destek hizmetlerinin çocukların travmayı daha sağlıklı şekilde atlatmalarına önemli katkı sağladığını göstermektedir. Özellikle psikolojik ilk yardım uygulamaları, oyun terapisi, güvenli alan oluşturma, aile ve öğretmen desteği gibi yaklaşımlar çocukların duygusal iyilik halinin korunmasında etkili olmaktadır. Sonuç olarak afet yönetimi süreçlerinde yalnızca fiziksel yaralanmaların değil, çocukların psikolojik iyilik halinin de dikkate alınması gerekmektedir. Bu bağlamda acil yardım ve afet yönetimi ekiplerinin çocuklara yönelik psikososyal destek konusunda eğitimli olması ve afet sonrası müdahale planlarında çocuk odaklı psikososyal destek programlarına yer verilmesi büyük önem taşımaktadır. Çocukların afet sonrası süreçte desteklenmesi, toplumun uzun vadeli psikolojik dayanıklılığının artırılmasına da katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Afet, çocuk, travma, psikososyal destek, psikolojik ilk yardım

Poster Bildiri

GELENEKSEL FERMENTE BESİN KAYNAKLI POSTBİYOTİKLERİN YARA ENFEKSİYONU ETKENLERİNE KARŞI ANTİMİKROBİYAL ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ[1]

Rabia İrem Top*#, Burak Aksu**

** Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, rabiairemtop@gmail.com*

*** Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, drbaksu@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Postbiyotikler, probiyotik mikroorganizmaların inaktive edilmiş halleri veya metabolitlerini içeren biyolojik preparatlar olup, antimikrobiyal, immünomodülatör ve doku onarımını destekleyici özellikleri nedeniyle dikkat çekmektedir. Geleneksel fermente gıdalar, zengin mikrobiyal çeşitlilik içermeleri nedeniyle potansiyel postbiyotik kaynakları arasında yer almaktadır.

Amaç: Bu çalışmada, geleneksel fermente besinlerden izole edilen probiyotiklerden elde edilen postbiyotiklerin yara enfeksiyonu etkeni bakterilere karşı antimikrobiyal etkinliğinin araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmada geleneksel fermente gıda olarak lahana turşusu ve salatalık turşusu kullanılmıştır. Örneklerden izole edilen *Lactobacillus* türü probiyotik mikroorganizmalar DeMan-Rogosa-Sharpe sıvı besiyerinde 48 saat süreyle 35°Cde üretilmiş, santrifüjleme ve filtrasyon işlemiyle hücresiz süpernatan elde edilerek postbiyotik süspansiyonları hazırlanmıştır. Antimikrobiyal etkinlik agar kuyucuk ve disk difüzyon yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Bu amaçla, bakteri inokülasyonu yapılmış Mueller–Hinton agar besiyerinde açılan 6 mm çapındaki kuyucuklara 100 µL postbiyotik süspansiyonu aktarılmış, ayrıca 20 mm çapındaki steril filtre kağıtlarına 50 µL postbiyotik emdirilerek disk difüzyon testi gerçekleştirilmiştir. Test mikroorganizmaları olarak *Escherichia coli* ATCC 25922, *Staphylococcus aureus* ATCC 29213, *Pseudomonas aeruginosa* ATCC 27853 ve *Klebsiella pneumoniae* ATCC 700603 kullanılmıştır. Tüm deneyler çift tekrarlı gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Lahana turşusu kaynaklı postbiyotik örneği ile agar kuyucuk yönteminde; *E. coli* için 15 mm, *S. aureus* için 20 mm ve *K. pneumoniae* için 18 mm çapında üreme inhibisyon zonu gözlenmiştir. *P. aeruginosa* için inhibisyon saptanmamıştır. Salatalık turşusu kaynaklı postbiyotik örneği test edilen bakterilere karşı antimikrobiyal etkinlik göstermemiştir.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular, lahana turşusu kaynaklı *Lactobacillus* türü bakterilerden hazırlanan postbiyotiklerin Gram negatif ve Gram pozitif yara enfeksiyonu etkenlerine karşı antibakteriyel etki potansiyelini ortaya koymaktadır. Geleneksel fermente gıdalardan elde edilen postbiyotiklerin antimikrobiyal etkinliklerinin klinik izolatlarda ve farklı konsantrasyonlarda değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

[1]Bu araştırma, R.İ.Top'un yüksek lisans tez çalışması kapsamındadır ve Marmara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından TYL-2026-12270 no.lu proje ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Probiyotik, Postbiyotik, Fermente gıdalar, Turşu, Antimikrobiyal etkinlik

Sözel Bildiri

EXAMINATION OF COGNITIVE FUNCTIONS AND DEPRESSION LEVELS IN HEALTHY ADULTS EXPOSED TO EARTHQUAKE TRAUMA

Mine Seyyah*, Mustafa Ferit Akkurt*, Şevval Nur Dervişoğlu, Ece ÇİFCİ***, İklima Palabıyıkoğlu****, Ayşe İrem Uçaklı*****, Salar Mehdizadeh******

** Fenerbahce University, Faculty of Health Sciences, Department of Occupational Therapy, İstanbul, Türkiye, mine.seyyah@fbu.edu.tr/ferit.akkurt@fbu.edu.tr*

*** Occupational Therapist, Nirvana Therapy Center, Istanbul, Türkiye*

****Occupational Therapist, Şerifali Private Special Education and Rehabilitation Center, Istanbul, Türkiye*

*****Occupational Therapist, Elisa Occupational Therapy and Counseling Center, Malatya, Türkiye*

****** Occupational Therapist, Istanbul, Türkiye*

******* Occupational Therapist, The Islamic Republic of Iran*

ABSTRACT

Background: Earthquakes are destructive disasters impacting environment and mental health. Besides physical damage, traumatic experiences can lead to stress, anxiety, and depression. Large disasters may impair cognition like attention and memory. While many studies focus on severe trauma cases, fewer explore healthy adults' cognitive and psychological health. Understanding their mental health is crucial for effective post-disaster support.

Aim: This study aimed to analyze cognitive functions and depression in healthy adults exposed to earthquake trauma.

Methods: This study was a cross-sectional, descriptive research involving 50 healthy adults aged 20-65 in Malatya who experienced the February 6, 2023, Kahramanmaraş earthquakes. Participants without neurological or psychiatric diagnoses were included. Cognitive functions were assessed using the MMSE and MoCA, and depression was evaluated with the Hopelessness Depression Symptom Questionnaire. Demographic information such as age, gender, education, employment, and health history was collected. Descriptive statistics were used to analyze the data.

Results: Participants had a mean age of 42.76 ± 12.32 years, with 70% female. The average MMSE score was 26.90 ± 1.64, indicating normal cognition. The MoCA score averaged 25.40 ± 2.85, ranging from 20 to 30. The Hopelessness Depression Symptom Questionnaire mean was 41.58 ± 18.88, showing moderate depressive symptoms.

Conclusion: This study finds that healthy adults exposed to earthquake trauma generally maintain normal cognitive functions, though moderate depressive symptoms were observed. These findings highlight the need for mental health monitoring after large disasters and suggest psychosocial support is vital for recovery.

Keywords: Earthquake Trauma, Cognitive Function, Depression, Mental Health

Sözel Bildiri

ULTRASOUND PRETREATMENT IN FOOD DRYING: IMPACT ON DRYING RATE, QUALITY ATTRIBUTES AND ENERGY EFFICIENCY

Zeynep Eygi *, Hande Özge Güler Dal **

**Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Division of Food Engineering, Istiklal Campus, Burdur, Türkiye, zeynep.eygi14@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Engineering and Architecture, Department of Food Engineering, Istiklal Campus, Burdur, Türkiye, handeguler@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Food drying is one of the oldest preservation methods, aimed at producing long-lasting, reliable products by controlling physical, chemical, biological and microbiological spoilage. Traditional drying methods mainly rely on thermal processes which high temperatures and long processing times can lead to losses in nutritional value and adverse changes in sensory properties. For this reason, interest in non-thermal processing techniques has increased in recent years.

Aim: The aim of this study is to review the current literature on the use of ultrasound pretreatment in food drying and to highlight the potential of this technology in terms of drying efficiency, product quality, energy efficiency and sustainable food processing.

Methods: In this context, the current literature on the application of ultrasound pretreatment in different food matrices was reviewed, categorized and comparatively evaluated.

Results: Studies indicate that ultrasound pretreatment, through the cavitation effect, shortens drying time by enhancing mass transfer, increases drying rate, improves energy efficiency and contributes to preserving the product's functional properties. Furthermore, the existing literature has predominantly focused on fruit and vegetable drying processes. In some studies, optimisation of process parameters has been reported to improve drying efficiency and product quality.

Discussion and Conclusion: Ultrasound pretreatment is a promising approach that improves drying efficiency while helping to preserve product quality, offering significant potential for sustainable food processing. However, further research is required to determine optimal conditions for different food products.

Keywords: Ultrasound, Drying, Ultrasonication, Non-thermal processing, Sustainable food processing

Sözel Bildiri

KSILOOLIGOSAKKARITLERIN BAĞIRSAK MIKROBIYOTASI VE OBEZITE ÜZERINDEKI ROLÜ

***Nisa ÖZŞIPKAGİL**
* *Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme Ve Diyetetik Bölümü, Antalya, Türkiye, nozsipkagil@gmail.com*

ÖZET

Çağımızın en önemli multifaktöriyel hastalıklarından biri olan obezite, aşırı yağ birikimi ile karakterize olup tip 2 diyabet, kardiyovasküler hastalıklar ve metabolik sendrom gibi çeşitli kronik hastalıkların riskini artırmaktadır. Son yıllarda, bağırsak mikrobiyotasının obezitenin gelişimi ve ilerlemesindeki rolüne yönelik çalışmalar yoğunlaşmış; başta prebiyotikler olmak üzere diyet bileşenlerinin mikrobiyota kompozisyonu ve aktivitesi üzerinden konakçı metabolizmasını modüle ettiği gösterilmiştir. Ksilooligosakkaritler (XOS), lignoselülozik biyokütleden kontrollü hidroliz süreçleriyle elde edilen ve ksiloz birimlerinin β-(1→4) glikozidik bağlarla bağlandığı fonksiyonel oligosakkaritlerdir. Yüksek termal stabilite, asit direnci ve düşük kalorik değer gibi özellikleri nedeniyle gıda endüstrisinde dikkat çeken XOS'un prebiyotik etkinliği polimerizasyon derecesine (DP) bağlı olup, düşük DP'ye sahip fraksiyonlarda bifidojenik etkinin daha belirgin olduğu bildirilmektedir. XOS, bağırsak mikrobiyotasını seçici olarak modüle ederek Bifidobacterium başta olmak üzere yararlı bakteriyel popülasyonları artırmakta ve kısa zincirli yağ asidi (SCFA) üretimini teşvik etmektedir. Bu mikrobiyal değişimlerin, Firmicutes/Bacteroidetes oranındaki azalma ile birlikte sistemik inflamasyonun baskılanmasıyla ilişkili olduğu rapor edilmektedir. İn vivo çalışmalar, XOS takviyesinin adipogenez ve lipogenez ile ilişkili genlerin ekspresyonunu azaltarak adipoz doku birikimini azalttığını ve bağırsak mikrobiyota kompozisyonunu modüle ettiğini göstermektedir. Sonuç olarak, XOS; üretimden biyolojik etki mekanizmalarına uzanan çok boyutlu etkileriyle, obezite ve ilişkili metabolik bozuklukların önlenmesi ve yönetiminde stratejik öneme sahip bir fonksiyonel gıda bileşeni olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ksilooligosakkaritler (XOS), Prebiyotikler, Obezite, Fonksiyonel Gıda Bileşenleri

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARA YÖNELİK BESLENME VE MENÜ PROGRAMLARI REHBERİNİN OKUNABİLİRLİĞİ: HEDEF KİTLE PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Seda Kaya*

** Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Tokat, Türkiye, dyt.seda06@outlook.com*

ÖZET

Giriş: Çocuklara yönelik hazırlanan beslenme rehberleri, sağlıklı beslenme alışkanlıklarının kazandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ancak bu tür materyallerin hedef kitle tarafından anlaşılabilir olması, etkinliğini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle sağlık iletişiminde kullanılan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan "Okul Öncesi ve Okul Çağı Çocuklara Yönelik Beslenme Önerileri ve Menü Programları" rehberinin okunabilirlik düzeyini hedef kitle perspektifinden değerlendirmektir.

Yöntem: Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında doküman analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İncelenen metin; toplam sözcük, karakter ve cümle sayıları açısından değerlendirilmiş, okunabilirlik düzeyinin belirlenmesinde Ateşman Okunabilirlik İndeksi kullanılmıştır. Bu indeks kapsamında cümle uzunluğu sözcük sayısı, sözcük uzunluğu ise hece sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Bulgular: Analiz edilen metin 12.059 sözcük, 87.188 karakter ve 1.637 cümleden oluşmaktadır. Boşluksuz karakter sayısı 74.906, kısa sözcük oranı %16 olarak belirlenmiştir. Ortalama sözcük uzunluğu 2,52 hece, ortalama cümle uzunluğu ise 7,4 sözcüktür. Bu verilere göre hesaplanan Ateşman Okunabilirlik İndeks skoru 78,3 olarak bulunmuştur. Ateşman Okunabilirlik İndeksi'ne göre 90–100 arası "çok kolay", 70–89 arası "kolay", 50–69 arası "orta zorlukta", 30–49 arası "zor" ve 1–29 arası "çok zor" olarak sınıflandırılmaktadır. Buna göre, metnin "kolay" düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular, rehberin özellikle ortaokul düzeyindeki bireyler tarafından kolaylıkla anlaşılabileceğini göstermektedir. Türkiye'deki bireylerin genel eğitim düzeyi dikkate alındığında, metnin sade ve anlaşılır bir dil yapısına sahip olduğu söylenebilir. Bu durum, sağlık okuryazarlığının artırılmasına katkı sağlamakta ve çocuklar ile ebeveynlerin sağlıklı beslenme davranışlarını benimsemelerini desteklemektedir. Gelecekte hazırlanacak benzer rehberlerde okunabilirlik analizlerinin önceden yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okunabilirlik, Ateşman Okunabilirlik İndeksi, Çocuk Beslenmesi, Beslenme Rehberi

Sözel Bildiri

ASSESSMENT OF ANAPHYLAXIS AWARENESS AND MANAGEMENT KNOWLEDGE AMONG NURSES IN A TERTIARY CARE HOSPITAL

Mehmet Geyik*, Ezgi Topyıldız**
**Hatay Training and Research Hospital, Department of Pediatric Allergy and Immunology, Hatay, Turkiye, drmehmetgeyik@gmail.com*

***Acibadem Atasehir Hospital, Department of Pediatric Allergy and Immunology, Istanbul, Turkiye, ezgitopyildiz@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Anaphylaxis is a rapid-onset, potentially life-threatening systemic hypersensitivity reaction that requires prompt recognition and immediate intervention. Nurses are often the first healthcare providers to encounter patients with anaphylaxis, making their awareness and knowledge critical for optimal patient outcomes.
Aim: This study aimed to evaluate the awareness, knowledge, and clinical management competencies regarding anaphylaxis among nurses working in a tertiary care hospital.
Methods: A cross-sectional, questionnaire-based study was conducted among nurses working in various clinical settings, including emergency departments, inpatient wards, intensive care units, operating rooms, and outpatient clinics. The survey consisted of 22 items assessing demographic characteristics, professional experience, prior training, exposure to anaphylaxis, and knowledge regarding diagnosis and management. Key domains included recognition of clinical symptoms, diagnostic criteria, first-line treatment, correct route and site of adrenaline administration, dosing knowledge, and patient monitoring duration. Data were analyzed descriptively.
Results: A total of 86 nurses participated in the study. The majority of participants recognized anaphylaxis as a life-threatening condition. However, variability in knowledge regarding management was observed. While 64.0% of participants correctly identified adrenaline as the first-line treatment, 77.9% correctly selected the intramuscular route of administration. The recommended injection site (vastus lateralis) was correctly identified by 67.4% of participants, and 66.3% reported knowing the appropriate intramuscular dose of adrenaline. Despite relatively higher awareness of the route of administration, gaps were noted in comprehensive management knowledge and treatment prioritization.
Discussion and Conclusion: Although general awareness of anaphylaxis among nurses is satisfactory, significant gaps remain in critical aspects of management, particularly regarding first-line treatment recognition and correct administration practices. These findings highlight the need for structured and regular training programs to improve clinical preparedness and patient safety.

Keywords: Anaphylaxis, nurse awareness, adrenaline, emergency management, education

Sözel Bildiri

YENİDOĞANDA KRONONÜTRİSYON: ANNE SÜTÜNÜN SİRKADİYEN RİTİM GELİŞİMİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI AÇISINDAN ÖNEMİ

Esra Doğan[1], Nihan Korkmaz[2]

[1] *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla, Türkiye, desra@posta.mu.edu.tr*

[2] *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Türkiye, nihanorgulu@mu.edu.tr*

ÖZET

Krononütrisyon, besin alımının vücudun biyolojik saatiyle uyumlu olacak şekilde zamanlanmasını temel alan ve metabolik süreçlerin sirkadiyen ritimlerine göre optimize edilmesini amaçlayan bir bilim alanıdır. Besin alımının günün metabolik açıdan en uygun dönemleriyle hizalanmasının, metabolik sağlığın iyileştirilmesinde etkili olabileceğini gösteren kanıtlar giderek artmaktadır. Buna karşılık, yanlış zamanlanmış beslenmenin sirkadiyen sistemde bozulmaya yol açarak metabolik sağlık üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğu bildirilmektedir.

Anne sütünün dinamik bileşimi gün boyunca belirgin sirkadiyen dalgalanmalar göstermektedir; melatonin, triptofan ve bazı nükleotitler gece saatlerinde artarak uyku düzenini desteklerken, kortizol ve bağışıklık bileşenleri (IgA, IgG, IgM) sabah ve gündüz saatlerinde daha yüksek düzeylerde bulunarak uyanıklık ve immün savunmayı desteklemektedir. Yenidoğan döneminde bu doğal ritmin korunmasına yönelik zamanlanmış anne sütü uygulamaları, özellikle prematüre bebeklerde biyolojik senkronizasyonun desteklenmesine katkı sağlayabilecek hemşirelik bakım yaklaşımları arasında yer almaktadır. Bu derlemenin amacı, henüz olgunlaşmamış bir sirkadiyen sistemle doğan bebeklerde anne sütünün, anneden bebeğe biyolojik zaman bilgisini aktaran en güçlü krononütrisyon aracı olarak rolünü ortaya koymak ve krononütisyon ilkeleri doğrultusunda yenidoğan hemşireliği bakımına yönelik uygulamaların değerlendirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Sirkadiyen ritim, krononütrisyon, anne sütü, yenidoğan, hemşirelik bakımı

Sözel Bildiri

VENTRİKÜLLERİN PARASEMPATİK İNNERVASYONU: KLASİK GÖRÜŞ VE GÜNCEL KANITLAR

Özge Bozer*, Mehtap Seyaz**
** Kırklareli Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı ozgebozer@klu.edu.tr*
*** Kırklareli Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı mehtapseyaz@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Kalp hem sempatik hem parasempatik (vagal) sinirler tarafından kontrol edilir. Sempatik sinirler sinüs düğümünü, atriyoventriküler düğümü, atriyum ve ventrikül kaslarını innerve ederek kalbin hızlanması, ileti hızının artması, kontraktilitenin artması görevlerini üstlenir. Klasik yaklaşım vagal sinirlerin ise sinüs düğümü, atriyoventriküler düğüm ve atriyumlar üzerinde etkili olduğu, ventriküllerde vagal innervasyonun yok ya da ihmal edilebilir olduğu yönünde olmakla birlikte ventriküllerde anlamlı anatomik ve fonksiyonel vagal innervasyon olduğunu bildiren çalışmalar giderek artmaktadır.

Amaç: Bu çalışmada "ventriküllerin parasempatik innervasyonu yoktur, ihmal edilecek düzeyde düşüktür" bilgisini güncel görüşler ve deneysel çalışmalar ışığında tartışmak amaçlanmıştır.

Yöntem: Pubmed veri tabanında "ventricular parasympathetic innervation", "ventricular vagal innervation" kelimeleriyle yapılan taramadan sonra sadece memelilerde yapılmış, histolojik, elektrofizyolojik ve izleme (tracing) araştırmaları odaklı 6 orijinal çalışma, 2 derleme makalesi seçilerek değerlendirilmiştir.

Bulgular: Kedilerde ventriküllerde parasempatik innervasyon hem immunohistokimyasal boyama ile anatomik olarak hem de retrograd floresan izleme ile fonksiyonel bağlantı kurularak gösterilmiştir. Domuzlarda histokimyasal asetilkolinesteraz boyama yöntemi ile kolinerjik sinir liflerinin anatomik olarak doğrudan gösterilmesiyle, sıçanlarda vagusun dorsal motor çekirdeğinin farmakogenetik yöntemle selektif olarak inhibe edilmesiyle ve bunun sonucunda ventriküllerin daha kolay uyarılabilir hale gelmesi, ventriküler taşikardi oluşma eşiğinin düşmesi ve ventrikül depolarizasyon ve repolarizasyon sürelerinde değişmeler görülmesiyle ortaya konulmuştur. Fare kalbinde immünohistokimya, moleküler analiz ve fonksiyonel deneylerle ventriküllere uzanan parasempatik innervasyonun varlığı kanıtlanmış ve insanlarda atrial ganglion ablasyonu sonrası ventriküler aritmi ve ventriküllerde depolarizasyon ve repolarizasyon süreleri değişkenliği artışı gözlemleriyle parasempatik etkinin ventriküllerde fonksiyonel olarak önemli olduğu gösterilmiştir. Bir diğer çalışmada ventriküllerde parasempatik innervasyon**,** M2R-IKACh sinyal yolunun manipüle edildiği fare modellerinde aksiyon potansiyeli süresi ve repolarizasyon değişiklikleriyle gösterilmiştir.

Sonuç: Klasik "Ventriküllerde parasempatik innervasyon yoktur/ihmal edilebilir düzeydedir" görüşünün yanı sıra özellikle hayvan modellerinden gelen artan sayıda çalışma ventriküllerde anlamlı bir parasempatik innervasyon ve fonksiyonel etki olduğunu göstermektedir. Güncel literatürde her iki yaklaşım bir arada tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vagus siniri, otonom sinir sistemi, kalbin parasempatik innervasyonu

Sözel Bildiri

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND MACHINE LEARNING APPLICATIONS FOR OLDER ADULTS: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS (2015-2025)

Barış Kılıç*, Ezgi Pektaş**
** Akdeniz University, Institute of Health Sciences, Department of Gerontology, Akdeniz, Türkiye, bariskilic@akdeniz.edu.tr*

*** Istanbul University-Cerrahpasa, Faculty of Health Sciences, Department of Gerontology, Istanbul, Türkiye, ezgi.pektas@iuc.edu.tr*

ABSTRACT

Background: The integration of artificial intelligence (AI), machine learning, and voice assistants into gerontology and geriatric care is a rapidly evolving field that offers innovative solutions for the aging population.

Aim: The aim of this study is to determine the publication trends, foundational literature, and core thematic focuses regarding the application of AI and machine learning technologies for older adults.

Methods: This descriptive bibliometric study analyzed literature retrieved from the Web of Science (WoS) database. The search was limited to English-language research articles published between 2015 and 2025 in the SCI-EXP, SSCI, and ESCI indexes. Using a comprehensive search strategy focusing on older adults and AI/machine learning technologies, a total of 2360 articles were extracted. The data were analyzed using the bibliometrix package in R software.

Results: The annual scientific production demonstrated a dramatic exponential growth over the study period. Publications increased steadily from 11 articles in 2015 to 89 in 2020, followed by a rapid surge reaching 884 articles by 2025. Analysis of the top local cited documents revealed two primary themes within the field: the application of machine learning for the early prediction of health risks (such as falls, cognitive impairment, and depression) and the use of smart voice assistants to support independent living and reduce social isolation. Conversely, analysis of the top local cited references identified Leo Breiman's foundational paper on the "Random Forests" algorithm as the most frequently cited reference, indicating that this specific machine learning algorithm serves as the primary methodological backbone for predictive models in gerontechnology.

Discussion and Conclusion: The exponential increase in publications highlights a surging academic interest in AI applications for older adults. While the core literature focuses on predictive health modeling and assistive voice technologies, the foundational knowledge base heavily relies on robust ensemble learning algorithms, particularly Random Forests. Focusing on both algorithmic accuracy using these foundational models and user-friendly interface designs is recommended for future research to facilitate successful aging in place.

Anahtar Kelimeler: Artificial Intelligence, Older Adults, Machine Learning, Bibliometric Analysis, Voice Assistants, Gerontechnology

Sözel Bildiri

ANGIOTENSIN II–İNDÜKLENEN OKSIDATIF DNA HASARINA KARŞI ATRIAL NATRIÜRETIK PEPTID'IN (ANP) GENOPROTEKTIF ETKISI: HUVEC MODELI

Buket ER URGANCI
**Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, aber@pau.edu.tr*

ÖZET

Vasküler endotel hücreleri, kardiyovasküler homeostazın sürdürülmesinde kritik rol oynamaktadır. Renin-Anjiyotensin Sistemi'nin temel bileşeni olan Angiotensin II (ANG II), NADPH oksidaz aktivasyonu yoluyla reaktif oksijen türlerinin (ROS) üretimini artırarak oksidatif strese ve buna bağlı DNA hasarına yol açmaktadır. Bu hasarın en yaygın biyobelirteçlerinden biri olan 8-oxo-2'-deoxyguanosine (8-OHdG), genomik instabilitenin önemli bir göstergesidir. Atrial Natriüretik Peptid (ANP) ise vazodilatör etkilerinin yanı sıra anti-inflamatuar ve antioksidan özellikleriyle bilinmektedir. Ancak ANP'nin oksidatif DNA hasarı ve DNA tamir mekanizmaları üzerindeki doğrudan etkisi sınırlı sayıda çalışmada incelenmiştir.

Bu çalışmada, HUVEC hücre hattında ANG II tarafından indüklenen oksidatif DNA hasarına karşı ANP'nin koruyucu etkisi ve DNA tamir mekanizmaları üzerindeki rolü araştırılmıştır. Hücreler 100 nM ANG II ve/veya 100 nM ANP ile 24 saat süreyle muamele edilmiştir. Deney grupları Kontrol, ANP, ANG II ve MIX (ANG II + ANP) olarak oluşturulmuştur. Gen ekspresyon analizleri RT-qPCR yöntemiyle gerçekleştirilmiş ve GAPDH referans genine göre $2^{-}\Delta\Delta Ct$ yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Oksidatif DNA hasarı, ELISA yöntemiyle 8-OHdG düzeyleri ölçülerek belirlenmiştir. Deneyler üç bağımsız tekrar halinde gerçekleştirilmiş ve istatistiksel analizler tek yönlü ANOVA ile yapılmış, $p<0.05$ anlamlı kabul edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, ANP uygulaması DNA baz kesip çıkarma tamiri (BER) yolağında kritik rol oynayan OGG1 gen ekspresyonunu kontrol grubuna göre 2.31 kat artırmıştır ($p<0.05$). Benzer şekilde XRCC1 ekspresyonunda da anlamlı artış gözlenmiştir. ANG II uygulaması 8-OHdG düzeylerinde belirgin bir artışa yol açarken, ANP ile birlikte uygulandığında bu artışın anlamlı şekilde baskılandığı saptanmıştır ($p<0.05$).

Bu bulgular, ANP'nin yalnızca vazodilatör bir peptid olmadığını, aynı zamanda DNA tamir mekanizmalarını aktive ederek oksidatif DNA hasarına karşı genoprotektif bir rol üstlendiğini göstermektedir. Bu etkinin, ANP'nin cGMP-bağımlı sinyal yolakları aracılığıyla ROS üretimini baskılaması ve DNA tamir genlerini regüle etmesi yoluyla gerçekleşebileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak, ANP sinyal yolunun kardiyovasküler hastalıklarda oksidatif hasarın azaltılmasına yönelik potansiyel bir terapötik hedef olabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: HUVEC, Angiotensin II, ANP, 8-OHdG, OGG1, DNA tamiri

Sözel Bildiri

YAŞLILARDA DENGE VE DÜŞME YÖNETİMİNDE SANAL GERÇEKLİK TEKNOLOJİLERİ ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Burak ASLAN*, Özgün BELEN**
**Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kütahya, Türkiye, burak.aslan@ksbu.edu.tr*
***Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tavşanlı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kütahya, Türkiye, ozgun.belen@ksbu.edu.tr*

ÖZET

Yaşlılarda denge ve düşme yönetiminde sanal gerçeklik teknolojileri araştırılan bir konudur ve literatürde önemli sayıda çalışma bulunmaktadır. Çalışmamız; bu konudaki literatürün gelişimini, yayın trendlerini ve yayın performansını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Taramamız 13.03.2026 tarihinde Web of Science Core Collection veri tabanında yaşlı popülasyonu, sanal gerçeklik ve ilişkili teknolojiler ile denge ve düşme riski temel bileşenlerini odak noktasına alacak şekilde belirlenen İngilizce anahtar kelime kombinasyonları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İngilizce dilinde yayınlanmış çalışmalar dahil edilip, nihai yayın yılı 2026 olan yayınlar dışlandıktan sonra araştırma makalesi ve derleme makale türleri dışındaki doküman tipleri hariç tutulacak şekilde filtrelemeler yapılmış; sonrasında 1139 doküman analiz birimi olarak incelenmiştir. Yapılan bibliyometrik analiz sonucunda nihai yayın yılına göre yayınların 2001'de başladığı, 2021 yılıyla birlikte yıllık 100 yayını aşarak istikrarlı bir hacme ulaştığı ve 2025 yılının 154 yayınla (%13,521) en üretken yıl olduğu saptanmıştır. İlgili konuda en üretken ülkenin 230 çalışma ile Amerika Birleşik Devletleri, en çok yayın yapan derginin ise 56 yayın ile Games For Health Journal olduğu belirlenmiştir. Yayın sayılarına göre bilimsel üretkenliğin araştırma alanları arasında özellikle; 233 yayınla Rehabilitasyon, 214 yayınla Geriatri ve Gerontoloji ile 193 yayınla Nörobilimler ve Nöroloji alanlarında yoğunlaştığı saptanmıştır. Analiz verileri, yaşlılarda denge ve düşme yönetiminde sanal gerçeklik teknolojileri konusunun bilimsel araştırmalarda kayda değer bir yer edindiğini ve konuya karşı son yıllarda bilimsel bir ilgi olduğunu göstermektedir. Çalışmamız incelediği kapsam içerisinde; literatürdeki yayın sayısı, yıllık yayın trendleri, en üretken ülke ve dergi ile araştırma alanları üzerinden yayın performansını betimleyerek ilgili konuda çalışan araştırmacılar için bir bakış sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sanal Gerçeklik, Denge, Yaşlı, Bibliyometrik Analiz, Düşme Önleme.

Sözel Bildiri

HASTANEDE YATAN HASTALARDA BASINÇ ÜLSERİ GÖRÜLME SIKLIĞI VE ÖNLEYİCİ HEMŞİRELİK BAKIM UYGULAMALARI: TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA

Sibel NARGİZ KOŞUCU*, Ayla GÜRSOY**
**Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, sibel.nargiz@antalya.edu.tr*

***Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, ayla.gursoy@antalya.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hastanede yatan hastalarda basınç ülseri görülme sıklığını ve uygulanan önleyici hemşirelik bakım girişimlerini belirlemektir.
Yöntem: Retrospektif ve tanımlayıcı tipteki bu çalışmanın örneklemini, özel bir hastanede 1 yıllık dönem boyunca 48 saatten uzun süre hastanede yatan toplam 6190 hasta oluşturdu. Basınç ülseri riski Braden Risk Değerlendirme Ölçeği ile değerlendirildi; ülser evrelemesi NPUAP sınıflamasına göre yapıldı. Önleyici hemşirelik bakım girişimlerine ilişkin veriler hastane kayıt sisteminden elde edildi.
Bulgular: Hastaların yaş ortalaması yaklaşık 51 olup cinsiyet dağılımı dengeliydi. Hastaların yaklaşık yarısının orta ve yüksek düzeyde basınç ülseri riski taşıdığı belirlendi. Basınç ülseri sıklığı yoğun bakım hastalarında %7.4, kliniklerde yatan hastalarda %2.0 olarak saptandı. Ülserlerin yarısının sakral bölgede geliştiği, en sık evre II (%45) ve evre I (%30) olduğu görüldü. Tüm hastalarda risk değerlendirmesi yapıldığı belirlenirken, en sık uygulanan önleyici girişimler cilt bakımı, iki saatte bir pozisyon verme, nem kontrolü, basınç bölgelerinin değerlendirilmesi ve havalı yatak kullanımıydı. En az uygulanan girişimin topuk koruyucu kullanımı olduğu saptandı.
Sonuç: Çalışma bulguları, geniş örnekleme dayalı olarak basınç ülseri riskinin kliniklerde halen önemli bir sorun olduğunu ve önleyici bakım uygulamalarının yaygın olmakla birlikte bazı alanlarda geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Özellikle yüksek riskli hastalarda kanıta dayalı önleyici uygulamaların güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu bulgular, kurum temelli kalite iyileştirme programlarının planlanmasına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Basınç ülseri, prevalans, risk değerlendirme, önleyici bakım, hemşirelik bakımı

Sözel Bildiri

KISITLAYICI UYGULAMALAR SONRASI TERAPÖTİK İLİŞKİNİN YENİDEN KURULMASI: PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİ PERSPEKTİFİNDEN BİR DERLEME

YELİZ KARAÇAR*

* *Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, yelizkaracar@gmail.com; yelizkaracar@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Psikiyatri kliniklerinde kısıtlayıcı uygulamalar, özellikle fiziksel kısıtlama, tecrit ve zorunlu ilaç uygulamaları hem hastalar hem de hemşireler için karmaşık ve zorlayıcı deneyimler ortaya çıkarabilmektedir. Bu uygulamalar, hastaların güven duygusunu zedeleyebilir, güç dengesizlikleri oluşturabilir ve terapötik ilişkiye katılımı sınırlayabilmektedir. Hemşire-hasta terapötik ilişkisi, psikiyatri hemşireliğinin merkezinde yer almakta ve iyileşme odaklı bakımın temel unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle kısıtlayıcı uygulamalar sonrasında terapötik ilişkinin yeniden kurulması hem hasta güveni hem de bakım kalitesinin sürdürülebilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Kısıtlayıcı uygulamalar sonrası terapötik ilişkiyi yeniden kurma süreci çok boyutlu ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Psikiyatri hemşireleri, güven temelli ilişki kurarak güç dengesizliklerini azaltmada ve terapötik ilişkiyi yeniden kurmada kritik bir konumdadır. Kısıtlayıcı uygulamalar sonrası yapılandırılmış yansıtıcı yaklaşımlar, psikiyatri hemşirelerinin deneyimlerini anlamlandırabilmesi ve terapötik ilişkiyi güçlendirebilmesine olanak tanımaktadır. Etkili iletişim, empati, aktif dinleme ve güven oluşturma stratejileri, terapötik ilişkinin yeniden kurulmasında temel bileşenler olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, hemşireye, hastaya ve kurum ortamına ilişkin bir dizi faktör, kısıtlayıcı uygulamalar sonrası terapötik ilişkinin yeniden kurulmasını ve bu ilişkiye ayrılabilecek zamanı etkileyebilmektedir. Kanıta dayalı uygulamaların ve katılımcı yaklaşımların uygulanması, hemşirelerin farkındalığını artırarak kısıtlayıcı uygulamalar sonrasında terapötik ilişkinin yeniden kurulmasını ve güçlendirilmesini destekleyebilmektedir. Bu derleme, psikiyatri hemşireliği perspektifinden kısıtlayıcı uygulamalar sonrası terapötik ilişkinin yeniden kurulması sürecini açıklamayı, sürece etki eden faktörleri ve psikiyatri hemşirelerinin bu süreçteki rollerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda bu derleme, kısıtlayıcı uygulamalar sonrası terapötik ilişkinin önemi ve yönetimine ilişkin farkındalığın artması ve bakım süreçlerinin geliştirilmesi konusunda literatüre bütüncül bir bakış sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire-Hasta İlişkisi, Fiziksel Kısıtlama, Psikiyatri Hemşireliği, Terapötik İlişki, Zorunlu Tedavi

Sözel Bildiri

LAKTASYON DÖNEMİNDEKİ KADINLARIN DİYET FİTOKİMYASAL İNDEKS VE TOTAL ANTİOKSİDAN KAPASİTESİNİN BELİRLENMESİ

Kübra Nur AKALIN AVCI[*], Kübra TEL ADIGÜZEL[**], Bülent ŞİMDİVAR[***]
** Rabia Özaslan Clinic, Kayseri, Türkiye, dytkubraakalin@gmail.com*

*** Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, kubratel.adiguzel@sbu.edu.tr*

**** Evren OSGB, Kayseri, Türkiye, drsimdivar@hotmail.com*

ÖZET

Giriş: İnsan vücudunda sentezlenemeyen, meyve, sebze, kurubaklagil ve tam tahıllar ile alınan bitkisel kaynaklı bileşiklere fitokimyasal bileşik denilmektedir. Bu bileşiklerin obezite, lipit metabolizması, vücut kompozisyonu ve oksidatif stres üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Oksidatif strese karşı koruma sağlayan tüm antioksidan bileşenlerin toplamına total antioksidan kapasite (TAK) denilmektedir. Diyette antioksidan içeriği yüksek besinlerin yer almasının, diyet TAK'ın artmasına katkı sağladığı ve vücut için faydalı etkiler oluşturabileceği bilinmektedir.

Amaç: Bu çalışmada laktasyon dönemindeki kadınların diyet fitokimyasal indeks (Fİ) ve TAK belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Kesitsel olarak planlanan bu araştırmaya Aralık 2023-Aralık 2024 tarihleri arasında Kayseri Mehmet Mürüvvet Çolakbayraktar Aile Sağlığı Merkezi'ne başvuran, kronik hastalığı bulunmayan, 18-45 yaş aralığındaki ve laktasyon dönemindeki 80 kadın dahil edilmiştir. Bireylerin demografik özellikleri, beslenme alışkanlıkları, annelerin ve bebeklerin antropometrik ölçümleri ve annelerin vücut kompozisyon analizleri araştırmacılar tarafından kaydedilmiştir. Diyet Fİ, bireylerden alınan 24 saatlik besin tüketim kaydı üzerinden hesaplanmıştır. Besin tüketim sıklık formu kullanılarak diyet TAK hesaplanmıştır.

Bulgular: Bireylerin yaş ortalaması 29,6±5,15 yıldı. Ortalama beden kütle indeksi (BKİ) 26,5±5,17 kg/m^2'dir. Ortalama kas kütlesi 42,6±4,26 kg ve yağ oranı %33,3±7,31'dir. Ortalama bel çevresi 90,4±12,29 cm, bel/kalça oranı 0,88±0,06'dır. Ortalama diyet Fİ skoru 31,2±15,57 ve diyet TAK 16,5±8,41 mmol/gün'dür. Diyet Fİ ve TAK ile antropometrik ölçümler arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (p>0,05). Bireylerin aldıkları ortalama enerji 1660,3±504,04 kkal/gün, protein 58,6±21,10 g, yağ 74,3±24,50 g ve karbonhidrat 181,9 ±84,48 g'dır. Bu dönemdeki kadınların çocuklarının şu anki ağırlığında %76,2'si, şu anki boyunda %57,5'i ve şu anki boyuna göre ağırlığında %62,5'i ≥15-85 persentil aralığındadır. Çocukların şu anki antropometrik ölçümleri ile annelerin diyet Fİ ve TAK'ı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmada diyet Fİ ve TAK'ın annelerin ve bebeklerin antropometrik ölçümleri ile ilişki bulunmamıştır. Ancak laktasyon dönemindeki kadınların fitokimyasal ve antioksidan bileşiklerden zengin beslenmesinin, anne bebek sağlığı açısından olumlu etkiler sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle daha büyük örneklemde araştırmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Laktasyon, diyet fitokimyasal indeks, diyet total antioksidan kapasite

Sözel Bildiri

BERRAK HÜCRELİ GASTRİK ADENOKARSİNOM: NADİR VE AGRESİF BİR VARYANT - OLGU SUNUMU

Nurtaç SARIKAŞ*, Ahmet Buğra ÖRTLEK**
** Kastamonu Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı, Kastamonu, Türkiye, nsarikas@kastamonu.edu.tr*

*** Kastamonu Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi Kliniği, Kastamonu, Türkiye, bugraortlek@gmail.com*

ÖZET

Gastrik berrak hücreli adenokarsinom, gastrik papiller adenokarsinomun son derece nadir bir varyantıdır ve mide malignitelerinin <%1'ini oluşturur. Genellikle yaşlı bireylerde gastroözefageal bileşke veya pilorda görülür ve lenfovasküler invazyon ile nüks riski nedeniyle kötü prognozla ilişkilidir. Bu olgu sunumunda, kardiyada kanamalı ülsero-vegetan kitle ile ile prezante olan ve fulminan seyir gösteren nadir bir karsinom varyantı tartışılmaktadır.

61 yaşında erkek hasta, iki gündür karın ağrısı, halsizlik, iştahsızlık şikayeti ile hastanemiz acil servisine başvurdu. Epigastrik hassasiyet ve rektal muayenede melena izlenen hastanın kontrol hemoglobin (Hgb) değerinin 5.3 g/dL saptanması üzerine eritrosit süspansiyonu başlanarak GİS endoskopi planlanmış iken hemodinamisi bozulan hastaya yoğun bakım şartlarında acil endoskopi uygulandı.

Endoskopik incelemede kardiya yerleşimli, gastroözefageal bileşkeyi 360° çevreleyen; proksimalde özofagusa 5-7 cm, distalde mideye 3-4 cm uzanım gösteri Forrest 1B niteliğinde kanamalı ülserovejetan kitle saptandı. Kanama odaklarına adrenalin ile yıkama yapıldı ve kitleden biyopsiler alındı. Biyopsi örneklerinde papiller konfigürasyon ve yaygın berrak hücre morfolojisine sahip tümör izlendi. Tümör hücreleri immünohistokimyasal olarak KRT7 ve CEA ile diffüz pozitiflik, CDX2 ile heterojen dağınık pozitiflik, p53 ile artmış ekspresyon (mutant tip) göstermekte idi. Histomorfolojik ve immünohistokimyasal bulgularla olgu "Berrak Hücreli Papiller Morfolojiye Sahip Adenokarsinom" olarak değerlendirildi. Tanısal prosedür sonrası hemodinamik instabilitesi derinleşen hasta aynı gün kaybedildi.

Gastrik berrak hücreli adenokarsinom nadirdir ve agresif seyir gösterir. Morfolojik olarak papiller mimari ile berrak sitoplazmalı atipik hücrelerle karakterizedir; bu görünüm renal berrak hücreli karsinom metastazı ile karışabilir. Literatürde sınırlı olgu raporlanmış olup, erken tanı ve doğru ayırıcı tanısal algoritmaların önemi vurgulanmaktadır. Ayırıcı tanıda yer alan Berrak Hücreli Renal Hücreli Karsinom veya papiller / berrak morfolojili diğer tümörlerin metastazından İmmünohistokimya algoritması ile ayırmak tanıda önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Gastrik Adenokarsinom, Berrak Hücreli Varyant, Papiller Morfoloji, Fulminan Seyir, immünohistokimya

Sözel Bildiri

KALP VE BÖBREK ANOMALİLERİ OLAN KABUKİ MAKE UP SENDROMU

Fatıma Sümeyye BOLAT[1], Sümeyye YAHYAOĞLU[2], Sevim YENER[3], Nurullah YÜCEL[4]

[1] Anatomi Anabilim Dalı, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul/TÜRKİYE, f.sumeyyebolat@gmail.com

[2] Anatomi Anabilim Dalı, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul/TÜRKİYE, sumeyyeyahyaogllu@gmail.com

[3] Çocuk Ürolojisi Anabilim Dalı, Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul/TÜRKİYE, sevimyener@msn.com

[4] Anatomi Anabilim Dalı, Hamidiye Uluslararası Tıp Fakültesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul/TÜRKİYE, nurullahyucel@gmail.com

ÖZET

Giriş: Kabuki make-up sendromu (KMS), çoklu sistem tutulumuyla seyreden nadir görülen bir konjenital sendromdur. Sendromunun genetik nedenleri arasında en sık KMT2D gen mutasyonları, daha nadir olarak ise KDM6A genindeki varyantlar sorumlu tutulmaktadır. Sendromun en belirgin bulgusu tipik yüz görünümüdür. Ayrıca gelişimsel gecikme, zihinsel gelişim geriliği, iskelet sistemi anomalileri, konjenital kardiyak malformasyonlar, renal anomaliler ve işitsel bozukluklar gibi multisistemik bulgular da klinik tabloya eşlik eder.
Amaç: Kabuki make-up sendromunda konjenital anomalilerin kraniyofasiyal, kardiyovasküler ve üriner sistem anatomisi açısından değerlendirmektir.
Vaka Sunumu: On beş yaşında erkek hasta, gelişimsel gecikme ve eşlik eden sistemik bulgular nedeniyle polikliniğe başvurmuştur. Özgeçmişinde epilepsi, gündüz idrar inkontinansı ve bağırsak obstrüksiyonu nedeniyle geçirilmiş cerrahi girişim mevcuttur. Ürolojik değerlendirmede hastada sağ renal agenezi ve daha önce sağ nefrektomi öyküsü olduğu saptandı. Üriner sistem ultrasonografisi ve DMSA sintigrafisinde sol böbreğin renal parankim yapısı ve anatomik lokalizasyonu normal olarak değerlendirildi. Kardiyolojik değerlendirmede atriyal septal defekt (ASD) nedeniyle cerrahi kapatma yapıldığı ve ejeksiyon fraksiyonunun %70 olduğu saptandı. Kraniyal MRG'de belirgin yapısal patoloji gözlenmemiştir. Psikometrik değerlendirmede, WISC-R testi sonucunda hastada orta düzey mental retardasyon ve kekemelik saptandı; ayrıca bilateral sensörinöral işitme kaybı ve skolyoz tespit edildi.
Tartışma ve Sonuç: Literatürde Kabuki sendromunda konjenital kardiyak, renal ve iskelet sistemi anomaliler sık bildirilmektedir. Sunulan olguda tespit edilen sağ renal agenezi, cerrahi olarak düzeltilmiş atriyal septal defekt, işitme kaybı, epilepsi gibi yapısal ve nörolojik anomaliler, sendromun multisistemik tutulum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle Kabuki make-up sendromlu hastalarda multidisipliner yaklaşım büyük önem taşımaktadır. Özellikle kardiyovasküler ve üriner sistem anatomisinin ayrıntılı olarak değerlendirilmesi klinik açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kabuki Make-up Sendromu, Atriyal septal defekt, Renal agnezi, Epilepsi, Skolyoz

Sözel Bildiri

POST-COVID-19 GUILLAIN-BARRÉ SENDROMU: NADİR BİR NÖROLOJİK KOMPLİKASYON

Alperen Yıldız *, **Ömer Jaradat** **, **Anılcan Kılıç** ***

* *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye, dralperenyyildiz@gmail.com*

** *Necmettin Erbakan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Konya, Türkiye, dromerjaradat@gmail.com*

*** *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye, anilcankilic@gmail.com*

ÖZET

COVID-19 enfeksiyonu, öncelikle solunum sistemini etkilemekle birlikte, multisistemik tutulum gösteren ve çeşitli nörolojik komplikasyonlarla ilişkilendirilen bir hastalıktır. Guillain-Barré Sendromu (GBS), periferik sinir sisteminin akut inflamatuar bir hastalığı olup, COVID-19 enfeksiyonu sonrası nadir ancak ciddi seyredebilen post-enfeksiyöz bir komplikasyon olarak karşımıza çıkmaktadır.

Altmış dört yaşında erkek hasta, bacaklarında başlayıp dört gün içinde hızla kollara yayılan güçsüzlük ve karıncalanma hissi şikayetiyle acil servise başvurdu. Başvuru anında nefes darlığı da gelişen hastanın öyküsünde, 10 gün önce COVID-19 PCR testinin pozitif sonuçlandığı ve ev karantinasında olduğu öğrenildi. Hastanın özgeçmişinde epilepsi ve venöz yetmezlik dışında özellik yoktu. Fizik muayenede, bilinç açık olmasına rağmen oryantasyon tam değerlendirilemedi. Nörolojik muayenede bacaklarda daha belirgin olmak üzere tüm ekstremitelerde tetraparezi, alt ekstremitelerde derin tendon reflekslerinde alınamama ve üst ekstremitelerde hipoaktivite saptandı. Vital bulgularında hipotansiyon (70/40 mmHg), taşikardi (112/dk), takipne (26/dk) ve düşük oksijen satürasyonu (%88) dikkat çekiyordu. Laboratuvar incelemelerinde lökositoz (12.77 x 10^3/uL), nötrofili (%74.1), lenfopeni (%16.5), LDH yüksekliği (253 U/L), hiponatremi (128 mmol/L), hipokloremi (92 mmol/L) ve CRP yüksekliği (0.8 mg/dL) saptandı. Toraks BT'de her iki akciğer alt loblarında viral pnömoni ile uyumlu yamasal konsolidasyon alanları ve buzlu cam opasiteleri izlenirken, beyin BT'de kortikal atrofi dışında patoloji saptanmadı. Lomber ponksiyonda beyin omurilik sıvısında protein yüksekliği (98 mg/dL) ile birlikte normal hücre sayısı (albüminositolojik dissosiasyon) bulunması üzerine hastaya COVID-19 ilişkili GBS tanısı konuldu. Hasta COVID-19 yoğun bakım ünitesine yatırılarak intravenöz immün globulin (IVIG) tedavisi (0.4 g/kg/gün) başlandı ve elektrolit bozuklukları düzeltildi. Ancak takipte solunum kası tutulumuna bağlı solunum yetmezliği derinleşen hasta, yoğun bakım yatışının 7. gününde çoklu organ yetmezliği nedeniyle kaybedildi.

Literatürde COVID-19 ilişkili GBS'nin patogenezinde moleküler taklit mekanizması ve sitokin fırtınası suçlanmaktadır. Hastalığın daha çok yaşlı erkeklerde görüldüğü, semptomların ortalama 10 gün sonra ortaya çıktığı ve klasik GBS'ye göre daha yüksek solunum yetmezliği ve mortalite oranlarına sahip olduğu bildirilmektedir. Bizim vakamız da demografik özellikler, semptomların başlama süresi ve klinik seyir açısından literatürle uyumludur. Özellikle otonomik disfonksiyon bulguları (hipotansiyon, taşikardi) ve ileri yaş, kötü prognoza katkıda bulunan faktörler olarak değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak, COVID-19 enfeksiyonu sonrası gelişen GBS, özellikle ileri yaş ve otonomik tutulum varlığında mortal seyredebilen ciddi bir komplikasyondur. Bu vaka, enfeksiyon sonrası nörolojik bulguların yakın takibinin hayati önem taşıdığını ve erken tanı ile tedaviye rağmen solunum kası tutulumunun prognozu olumsuz etkileyebileceğini vurgulamaktadır. COVID-19 ilişkili nörolojik komplikasyonların daha iyi anlaşılması ve yönetim stratejilerinin geliştirilmesi için benzer vakaların raporlanması önemini korumaktadır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Guillain-Barré Sendromu, Albüminositolojik dissosiasyon, Acil servis

Sözel Bildiri

PESTISIT SEVIYELERININ AZALTILMASINDA ÇOK AJANLI YAPAY ZEKA SISTEMLERININ KOORDINASYONU: ÇIFTÇI KARLILIĞI, ÇEVRESEL KISITLAMALAR VE PIYASA DINAMIKLERININ DENGELENMESI

Bekir Çetintav*

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Veri Bilimi ve Analitiği Bölümü, Burdur, Türkiye, bekircetintav@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Sıfır pestisitli tarıma geçiş; agronomik, çevresel ve ekonomik boyutlarda koordineli karar vermeyi gerektiren, sürdürülebilir gıda sistemleri önündeki en kritik zorluklardan birini temsil etmektedir. Pestisit kullanımının azaltılması temel bir politika hedefi olsa da çiftçiler; belirsiz hava koşulları ve dalgalı piyasa şartları altında verim istikrarını ve ekonomik sürdürülebilirliği koruma konusunda yoğun baskı hissetmeye devam etmektedir. Bu çalışmada, çiftlik düzeyinde sıfır pestisit geçişini işlevsel hale getirmek için tasarlanmış, çok ajanlı (multi-agent) yapay zeka odaklı bir karar destek çerçevesi öneriyoruz.

Bu çerçeve; heterojen veri kaynaklarını (toprak ve hava koşulları, tarihsel ürün verimleri, pestisit ve gübre kullanımı, sürdürülebilirlik göstergeleri ve bölgesel piyasa sinyalleri dahil) koordineli bir otonom ajanlar sistemine entegre etmektedir. Özellikle:

Çiftçi Ajanı: Üretkenliği ve karlılığı sürdürmek için ürün yönetimi kararlarını optimize eder.

Çevresel Yönetim Ajanı: Pestisit girdilerini kademeli olarak sınırlayarak sürdürülebilirlik odaklı kısıtlamaları uygular.

Piyasa İstihbarat Ajanı: Ekonomik ödünleşimleri (trade-offs) bağlamına oturtmak için fiyat dinamiklerini ve arz-talep sinyallerini yakalar.

Geniş ölçekli bir tarımsal veri seti kullanarak, sistemin değişen iklim ve piyasa senaryoları altında adaptif ve pestisiti minimize eden öneriler üretme yeteneğini değerlendiriyoruz. Sonuçlar, koordineli ajan etkileşiminin; kabul edilebilir verim ve kar düzeylerini korurken pestisit kullanımında önemli azalmalar sağladığını kanıtlamakta, ekonomik ve çevresel hedefler arasındaki yapay zeka aracılı müzakerenin potansiyelini vurgulamaktadır. Performans kazanımlarının ötesinde önerilen yaklaşım; kanıta dayalı politika oluşturma ve çiftçi yetkilendirmesini destekleyerek, aktif profilaksi (önleyici tedbir) temelli yetiştirme sistemlerine yönelik şeffaf ve geliştirilebilir bir yol sunmaktadır. Bu çerçeve, yapay zekanın sürdürülebilir, sıfır pestisitli tarıma yönelik sistemsel dönüşümü teşvik etmek için sosyo-teknik sistemlerin önünü nasıl açabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Düşük/Sıfır pestisitli tarım, Çok ajanlı yapay zekâ, Sürdürülebilir ürün koruma, Karar destek sistemleri

Sözel Bildiri

TARGETING CNS TUMOR CELLS WITH PHOTODYNAMIC THERAPY: PRECLINICAL EVALUATION OF A NOVEL ACRIDINE-DERIVED NIR-PHOTOSENSITIZER

Dilek YIGITER[*], Ecrin MUSTANOGLU[**], Ahmet Bahadır ONCUER[*], Osman KARAMAN[**], Zubeyir ELMAZOGLU[***], Erva OZKAN[****], Gorkem GUNBAS[**]

**Middle East Technical University, Department of Biochemistry, Ankara, Turkey, dilek.yigiter@metu.edu.tr*
*** Middle East Technical University, Department of Chemistry, Ankara, Turkey, ggunbas@metu.edu.tr*
****Ankara Medipol University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmacology, Ankara, Turkey, zubeyir.elmazoglu@ankaramedipol.edu.tr*
*****Ankara Medipol University, Faculty of Pharmacy, Department of Biochemistry, Ankara, Turkey, erva.ozkan@ankaramedipol.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Acridine-based fluorophores have been extensively employed as red-NIR probes for detecting enzymatic activities. However, their potential as photodynamic therapy (PDT) agents against cancer remains insufficiently investigated. Particularly, their therapeutic applicability in central nervous system (CNS) tumors has not yet been elucidated.

Aim: This study aimed to evaluate the selective phototoxic effects and underlying mechanisms of DDAO-Br**,** a novel acridine-derived photosensitizer, in glioblastoma and neuroblastoma cell models.

Methods: DDAO-Br, with an absorption maximum at 648 nm, was synthesized and applied to glioblastoma (U87MG) and neuroblastoma (SHSY5Y) cells, along with healthy HMC3 cells, under dark and irradiated conditions. Cell viability was assessed with MTT assay. Cellular internalization was analyzed by confocal microscopy. Mechanistic studies were performed using ROS scavengers (mannitol, histidine, tiron, sodium azide, NADPH, trolox) and thiol-based antioxidants (N-acetylcysteine, glutathione, cysteine). Lipid peroxidation was measured with TBARS assay under both short-term and 24-hour post-treatment conditions.

Results: DDAO-Br demonstrated no significant toxicity under dark conditions, however exhibited selective cytotoxicity following 2 h irradiation, with IC_{50} values of 8 µM in neuroblastoma and 16 µM in glioblastoma cells, compared to 32 µM in healthy cells. Confocal microscopy confirmed effective cellular uptake and activation following 2 h of irradiation. Thiol-based antioxidants significantly reversed cytotoxicity, whereas ROS scavengers showed limited effects. Lipid peroxidation was increased more than 2-fold following irradiation, which was more pronounced in SHSY5Y neuroblastoma cells in the short-term, while glioblastoma cells exhibited a greater increase at 24 h post treatment.

Discussion and Conclusion: DDAO-Br exhibits selective phototoxic activity against CNS tumor cells, primarily mediated through thiol-dependent redox imbalance and lipid peroxidation. Different responses between glioblastoma and neuroblastoma suggest tumor-specific oxidative stress dynamics. These findings support DDAO-Br as a promising candidate for PDT in CNS tumors and warrant further investigation.

Keywords: Acridine, Photodynamic therapy, Glioblastoma, Neuroblastoma, Oxidative stress.

Sözel Bildiri

CURRENT TREATMENT APPROACHES IN OBSTRUCTIVE SLEEP APNEA: FROM CONVENTIONAL THERAPIES TO EMERGING PERSONALIZED STRATEGIES

[1]Hilal Türkmen Kaya [2]Tutku Aydın [1]Önder Öztürk

[1]Süleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Pulmonology, Isparta, Türkiye

[2]Bitlis Devlet Hastanesi, Bitlis, Türkiye, paradiese.hilal.1995@gmail.com

ORCID iD: 0009-0007-9229-2862(Hilal Türkmen Kaya)

ORCID iD:0000-0003-2854-6403(Tutku Aydın)

ORCID iD:0000-0001-8570-2172(Önder Öztürk)

ABSTRACT

Obstructive sleep apnea (OSA) is a heterogeneous disorder characterized by recurrent upper airway collapse during sleep and associated with significant cardiovascular and metabolic morbidity. Continuous positive airway pressure (CPAP) remains the gold standard treatment; however, poor long-term adherence has led to the development of alternative and adjunctive therapies. Recent evidence highlights the importance of personalized treatment strategies based on phenotypic and endotypic characteristics. Mandibular advancement devices are effective in mild-to-moderate OSA, particularly with advances in digital customization. Myofunctional therapy (OMT) has demonstrated a significant reduction in apnea-hypopnea index (AHI) in meta-analyses (mean difference ≈-19.78), although its impact on oxygen saturation is limited. Notably, OMT appears more effective when combined with CPAP rather than as a standalone therapy. Positional therapy is beneficial in patients with positional OSA (POSA), where supine-dependent airway collapse predominates. Modern vibratory devices have improved adherence compared to traditional methods, and the recently proposed APOC classification enhances patient selection. Pharmacological approaches, particularly GLP-1 receptor agonists, contribute to OSA improvement primarily through weight reduction, although gastrointestinal adverse effects remain common. Neurostimulation therapies represent a major advancement in OSA management. Hypoglossal nerve stimulation (HNS) improves upper airway patency by activating the genioglossus muscle and has shown efficacy in CPAP-intolerant patients. Emerging techniques such as glossopharyngeal nerve stimulation (GNS) target lateral pharyngeal wall collapse, offering a novel approach for specific phenotypes.

In conclusion, OSA management is evolving toward a personalized, multimodal approach. Combining therapeutic modalities based on individual patient characteristics may optimize outcomes and improve long-term adherence.

Key Words: Obstructive sleep apnea, CPAP, myofunctional therapy, positional therapy, GLP-1 receptor agonists, hypoglossal nerve stimulation

Sözel Bildiri

DİŞ HEKİMLİĞİNDE PERİAPIKAL VE BITEWING RADYOGRAFİLERDE FİLM TUTUCU KULLANIMI

Bilgehan DEDE[1*], Derya Yıldırım[2*]

1Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye. ORCID: 0000-0003-4383-5158. E-posta: bilgehandede@sdu.edu.tr

2Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye. ORCID: 0000-0003-3125-1358. E-posta: deryayildirim@sdu.edu.tr

ÖZET

Giriş: İntraoral radyografi, diş hekimliğinde çürük, periodontal hastalık, dişler ve çene kemiklerini etkileyen hastalıkların değerlendirilmesinde sık kullanılan bir görüntüleme yöntemidir. Anatomik yapı ve açılamadaki zorluklar nedeniyle oluşabilen görüntü distorsiyonunu engellemek için film tutuculardan faydalanılır.

Amaç: Bu derlemenin amacı, diş hekimliği radyolojisinde film/sensör tutucuların tipleri, kullanım alanları, tanısal değerlendirmedeki etkileri ve radyasyon güvenliği açısından önemini incelemektir.

Yöntem: Bu incelemede PubMed, Scopus ve Web of Science veri tabanlarında ilgili yayınlar aranmıştır. Arama stratejisi ağız içi görüntülemede paralel teknikle film tutucu kullanımını inceleyen, röntgen tüpünü inceleyen, analog filmler ve dijital sensörlerin (CMOS/PSP) film tutucularla kullanımını değerlendiren, mevcut klinik, in-vitro/in-vivo çalışmalar incelenmiştir. Literatür taraması yapılıyorken amaç ile uyumlu anahtar kelimeler seçilmiş olup bunlar "Film tutucu (Film holder)", "Periapical radiograph", "Digital radiography" olarak belirlenmiştir.

Bulgular: Paralel teknikle ve film tutucu kullanılarak alınan görüntülemelerde açıortay tekniğine kıyasla görüntüleme hataları belirgin şekilde azalmaktadır. Görüntüleme işleminde film tutucu kullanımı palatal derinlik, diş eksikliği gibi anatomik faktörlere bağlı, hasta uyumuna bağlı olumsuz etkileri elimine etmektedir. Görüntüleme işlemlerinde standardizasyonu sağlayarak klinik takipte radyolojik değerlendirmede film tutucuların kullanımı gereklidir. Radyografik film tutucuların kullanımı, hastalık teşhisinde doğruluğu artırırken tekrar çekim sayısını azaltarak radyasyondan korunmaya katkı sağlamaktadır.

Tartışma ve Sonuç: ALADA (Teşhis İçin Kabul Edilebilir En Düşük Doz) prensipleri doğrultusunda radyasyon dozu azaltılırken tanısal kalitenin korunması esastır. Dijital sensörlerin rijit yapısından kaynaklanan konumlandırma zorluklarını aşmak için silikon destekli, açısı ayarlanabilir veya kama tipi (wedge) film tutucu tasarımlarının rutine entegrasyonunun hasta konforunu arttırdığı gözlenmiştir. Ayrıca, enfeksiyon kontrolü standartları çerçevesinde otoklavlanabilir tutucuların kullanımı, tek kullanımlıklara göre hem ekonomik maliyetleri hem de çevresel atığı önemli ölçüde düşürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Film Tutucu, Periapikal Radyografi, Dijital Radyografi, Diş Hekimliği

Sözel Bildiri

MAKSİLLER PREMOLAR BÖLGEDE GÖRÜLEN PERİFERAL DEV HÜCRELİ GRANÜLOMUN KLİNİK DEĞERLENDİRMESİ: BİR OLGU SUNUMU

Barış Ufuk Dalkılıç
**Bilim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Antalya, Türkiye, ufuk.dalkilic@antalya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Periferal dev hücreli granülom (PDHG), oral kavitede sıklıkla diş taşı, taşkın restorasyonlar veya uyumsuz protezler gibi lokal irritanlara sekonder olarak gelişen reaktif, non-neoplastik bir ekzofitik lezyondur. Klinik görünümü piyojenik granülom gibi diğer reaktif lezyonları taklit edebildiği için, kesin tanı ve tedavi planlamasında radyolojik ve histopatolojik değerlendirmenin entegrasyonu esastır.

Vaka Sunumu: 54 yaşında, sistemik bir hastalığı bulunmayan kadın hasta, maksilla sağ premolar bölgesinde diş eti büyümesi şikayetiyle başvurmuştur. İntraoral muayenede; ilgili bölgede yaklaşık 1,5 x 1 x 1,5 cm boyutlarında, yüzeyden kabarık, geniş tabanlı, mor renkli ve kanamaya eğilimli yumuşak doku lezyonu saptanmıştır. Alınan panoramik radyografide spesifik bir kemik patolojisine rastlanmamıştır; ancak lezyon komşuluğundaki kanal tedavili dişin meziyalinde vertikal kemik kaybı ve bölgede yoğun diş taşı birikimi izlenmiştir. Lezyonun tamamen çıkarılması amacıyla total eksizyon uygulanmış ve eş zamanlı olarak bölgedeki lokal irritanlar (diş taşları) uzaklaştırılmıştır. Histopatolojik inceleme sonucu "Periferal Dev Hücreli Granülom" tanısını doğrulamıştır. Operasyon sonrası ikinci haftada yapılan kontrolde dokuların tam olarak iyileştiği gözlenmiş olup, hastanın üç aylık takibinde herhangi bir klinik veya radyolojik nüks bulgusuna rastlanmamıştır.

Sonuç: PDHG vakalarında başarılı tedavi ve düşük nüks oranı için lezyonun total eksizyonu tek başına yeterli değildir; etiyolojide temel rol oynayan diş taşı gibi lokal irritan faktörlerin elimine edilmesi zorunludur. Radyolojik değerlendirme, kemik tutulumunun boyutunu ve ilişkili dental patolojileri (vertikal kemik kaybı vb.) belirlemede hedefe yönelik tedavi planlamasının ayrılmaz bir parçasıdır.

Anahtar Kelimeler: Periferal Dev Hücreli Granülom, Lokal İrritan, Diş Taşı, Vertikal Kemik Kaybı, Eksizyonel Biyopsi.

Sözel Bildiri

GRAFEN OKSİT TAKVİYELİ KOMPOZİT KAPLAMALARIN TIBBİ EL ALETLERİNE UYGULANMASI

Gülşen Topal*, Banu Esencan Türkaslan**

** Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Kimya Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, glsnylmz94@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Kimya Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, banuturkaslan@sdu.edu.tr*

ÖZET

Tıbbi el aletleri tekrarlayan sterilizasyon işlemleri, agresif dezenfektan ortamları, nem, sıcaklık değişimleri ve mekanik aşınma gibi zorlu koşullara sürekli maruz kalmaktadır. Bu durum zamanla yüzey bozulması, korozyon, mikroyapısal hasar ve performans kaybına yol açarak hem klinik verimliliği hem de hasta güvenliğini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle, dental el aletlerinin yüzey dayanımını artıracak, uzun süreli kullanımda yapısal bütünlüğünü koruyacak ve hijyen gerekliliklerıyle uyumlu yenilikçi kaplama sistemlerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, tıbbi el aletlerinin yüzey performansını geliştirmek amacıyla grafen oksit (GO) katkılı akımsız nikel-fosfor esaslı kompozit kaplama geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ön çalışmalarla elde edilen bulgular doğrultusunda, grafen oksitin akımsız nikel kaplama banyosuna homojen biçimde disperse edilmesiyle elde edilen kompozit yapının kaplama yüzeyinde daha yoğun, kompakt ve bütüncül bir morfoloji oluşturduğu; kaplama matrisinde tane sınırlarını düzenleyerek mikro çatlak ve gözenek oluşumunu azalttığı değerlendirilmiştir. Mikroyapı ve faz karakterizasyonları, GO katkısının kaplama yapısında yalnızca morfolojik iyileşme sağlamakla kalmadığını, aynı zamanda kaplama matrisinin yapısal bütünlüğünü desteklediğini göstermektedir. Bunun yanında hızlandırılmış korozyon testlerinde GO katkılı kompozit kaplamaların yüksek korozyon direnci sergilediği, yapışma testlerinde ise kaplamanın yüzeyden ayrılmadığı ve güçlü aderans gösterdiği belirlenmiştir.

Dental el aletleri bağlamında değerlendirildiğinde, geliştirilen GO takviyeli kompozit kaplamanın yüzey hasarını azaltarak aletlerin kullanım ömrünü uzatması, sterilizasyon döngülerine karşı daha dayanıklı bir yüzey sunması ve bakım/yenileme maliyetlerini düşürmesi beklenmektedir. Aynı zamanda yüzey stabilitesinin korunması, korozyon kaynaklı bozulmaların ve buna bağlı hijyen risklerinin azaltılması açısından önemli avantaj sağlamaktadır. Bu yönüyle çalışma, tıbbi el aleti ekipmanlarında performans, dayanıklılık ve güvenliği birlikte iyileştiren yenilikçi bir yüzey mühendisliği yaklaşımı ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Grafen oksit, dental el aletleri, akımsız nikel kaplama, kompozit kaplama, korozyon direnci, yüzey mühendisliği

Poster Bildiri

A NEW PHYTOTHERAPEUTIC (ALLICIN) TREATMENT APPROACH IN CATTLE WITH CLINICAL MASTITIS

Gökhan Bozkurt*, Atakan Çortu, Mehmet Yıldız***, İbrahim Taşal****, Sibel Yaman***** Mesih Kocamüftüoğlu******, Yunus Çetin*******

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, gbozkurt@mehmetakif.edu.tr*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, atakancortu@mehmetakif.edu.tr*

****Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mehmetyildiz@mehmetakif.edu.tr*

*****Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, ibrahimtasal@mehmetakif.edu.tr*

******Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, syaman@mehmetakif.edu.tr*

*******Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mesihkocamüftuoglu@mehmetakif.edu.tr*

********Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, ycetin@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

This study aims to comprehensively evaluate the efficacy of allicin applications in the treatment of clinical mastitis and disease prevention in Holstein cows. The research was conducted on a total of 120 Holstein cows, aged between 2 and 4 years. The cows were divided into three groups: treatment (n=40), prevention (n=40), and control (n=40). The prevention and control groups consisted of cows 10 days prior to parturition, while the treatment group comprised cows diagnosed with clinical mastitis. Clinical mastitis was diagnosed through clinical examination, microbiological analysis, and the California Mastitis Test. In the treatment protocol, allicin was administered either orally as Allicin Flash Bolus® (n=20) or as an intramammary allicin solution in addition to oral treatment (n=20). Milk samples were collected and analyzed on days 0, 7, and 21. Udder quarters from which microbiological agents were isolated (0 day) were treated with allicin. For the prevention group, Allicin Cow Bolus® was administered to cows 10 days before calving. Bulk tank milk somatic cell counts (SCC) and milk component analyses were conducted at 15-day intervals over a four-month period. In the control group, newly calved cows showing no signs of mastitis were monitored without bolus administration. Bacterial isolation and identification were performed using conventional methods. Microbiological, somatic cell count, and milk component analyses were conducted on the samples. According to the study results, *Streptococcus* spp. was identified as the most frequently isolated pathogen. Microbiological recovery rates in the bolus treatment were 40% and 55% on days 7 and 21, respectively. These rates were 45% and 60% in the bolus + intramammary treatment. During the 120-day follow-up period, the incidence of disease was 5% in the prevention group compared to 27.5% in the control group. The average bulk tank milk SCC were 160.7±11.2 in the prevention group and 193.0±5.8 in the control group ($p<0.05$). In the analysis of milk components at the end of the follow-up period, milk fat ratios in the prevention and control groups were found to be 3.562±0.03% and 3.261±0.196%, respectively ($p<0.05$). No statistical difference was observed between the groups regarding non-fat dry matter, total dry matter, protein, and pH values. The research data suggest that allicin applications may serve as both a therapeutic and preventive alternative against mastitis in dairy cattle.

This study was supported by Burdur Mehmet Akif Ersoy University Scientific Research Project Unit. Project Number: 0736-MP-21.

Anahtar Kelimeler: allicine, cattle, phytotherapeutic, mastitis

Sözel Bildiri

DİJİTAL PANOPTİKON BAĞLAMINDA SÜREKLİ İZLENME ALGISI VE KİŞİLİK BOZUKLUKLARI

İrem KUŞ*, Neşe MERCAN, Sevinç MERSİN*****

** Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Bilecik, Türkiye, irem.kus@bilecik.edu.tr*

*** Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Bilecik, Türkiye, nese.mercan@bilecik.edu.tr*

**** Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Bilecik, Türkiye, sevinc.mersin@bilecik.edu.tr*

ÖZET

Dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte bireyler, sosyal medya platformları ve bu platformlar aracılığıyla işleyen dijital izleme mekanizmaları ile sürekli olarak gözlemlenebilir hale gelmiştir. Bu durum, bireylerde sürekli izleniyor olma algısının gelişmesini beraberinde getirmiştir. Dijital panoptikon kavramı ile açıklanan bu süreç, bireyin davranışlarını ve kendini ifade etme biçimini etkilemektedir. Dijital panoptikon, bireylerin sürekli görünür ve değerlendirilebilir olduğu bir yapı sunarak, öz denetim, kendini gizleme çabaları, sosyal kaygı ve gösterim odaklı davranışlar gibi çeşitli süreçleri tetiklemektedir. Bu süreçte bireyler yalnızca izlenen değil, aynı zamanda kendilerini düzenleyen ve sunan bireyler haline gelmektedir. Kişilik bozuklukları bağlamında ele alındığında, sürekli izlenme algısının farklı kişilik yapılarında farklı biçimlerde anlamlandırılabileceği düşünülmektedir. Paranoid kişilik bozukluğunda tehdit algısı ve şüphecilik öne çıkarken, narsistik kişilik bozukluğunda görünürlük ve onay arayışının belirginleşebileceği; histrionik kişilik bozukluğunda dikkat çekme ve ilgi odağı olma eğilimlerinin güçlenebileceği söylenebilir. Kaçıngan kişilik bozukluğunda ise sosyal geri çekilme ve görünürlükten kaçınma davranışlarının öne çıkabileceği düşünülebilir. Sürekli izlenme algısının, bu yönüyle kişilik bozuklukları ile ilişkili farklı bilişsel, duygusal ve davranışsal belirtileri tetikleyebileceği öne sürülebilir. Bu bağlamda konunun gözlemsel ve tanımlayıcı çalışmalarla daha ayrıntılı incelenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital panoptikon, Gözetim algısı, Kişilik bozuklukları, Sosyal medya

Sözel Bildiri

SIĞIR EMBRİYOLARININ KRİYOPREZERVASYON BAŞARISINI İYİLEŞTİRMEK AMACIYLA MEDYUMLARDA KİMYASAL MADDELERİN KULLANIMI

Şöhret GÜLER*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Genetik ve Embriyo Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi, Burdur, Türkiye, sguler@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Sığırlar hayvancılık ekonomisinde önemli bir alana sahip olup, verimlerinin hızlı bir şekilde artırılması embriyo transferiyle mümkündür. Embriyo transferinin yaygınlaştırılmasında kriyoprezervasyon (dondurularak saklanması) kilit rol oynamaktadır. Kriyoprezervasyon, embriyonun gelişimini dondurulduğu aşamada durdurup uzun süre depolama imkânı ve ülkeler arası transferine izin verir. Yavaş dondurma veya vitrifikasyon yöntemleriyle yapılan kriyoprezervasyon, embriyolarda hasarlara yol açabilmektedir. İn vitro üretilen sığır embriyolarının in vivo üretilenlere göre kalitesi ve kriyotoleransı daha düşük olup kriyoprezervasyona karşı daha duyarlı olduğu bilinmektedir. Dünyada embriyo transferi ile paralel olarak artan in vitro embriyo üretimi göz önüne alındığında, in vitro üretilen embriyoların kriyoprezervasyonundaki başarının artırılması, embriyo transferinin yaygınlaştırılması ve istenilen gebelik oranlarının sağlanması açısından çok önemlidir. Kriyoprezervasyonun başarısını embriyonun türü, kalitesi, gelişim aşaması ve hızı, üretim şekli, üretim koşulları, kriyoprotektan tipi ve yoğunluğu, kriyoprotektana maruz kalma süresi ve sıcaklığı, soğutma ve ısıtma hızı, dondurma ve çözdürme işlemleri gibi birçok parametre etkilemektedir. Embriyonun kalitesi genellikle morfolojik olarak değerlendirilmekte olup embriyo gelişim hızları embriyo kalitesinin önemli bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Embriyoların kalitesi ve gelişimlerini destekleyerek kriyoprezervasyon başarısını artırmak amacıyla kriyoprezervasyon öncesinde, sırasında ve sonrasında medyumlara antioksidanların ve çeşitli kimyasalların katıldığı birçok çalışma mevcuttur. Bu derlemede kriyoprezervasyonu iyileştirmek amacıyla kullanılan kimyasallar ile ilgili güncel çalışmalar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antioksidan, Kriyotolerans, Vitrifikasyon, Yavaş dondurma.

Sözel Bildiri

GELENEKSEL VE TAMAMLAYICI TIP UYGULAMALARINDA MERİDYEN MASAJININ YERİ: GÜNCEL LİTERATÜR IŞIĞINDA BİR DERLEME

Nehir KIRCA[1], Menekşe CENGİZ[2], Hayri AKTAŞ[3]

[1] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- 251101027@std.antalya.edu.tr

[2] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- menekse.cengiz@antalya.edu.tr

[3]Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- hayri.aktas@antalya.edu.tr

ÖZET

Geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamaları içerisinde yer alan meridyen temelli terapiler, modern tıbbın farklı disiplinleriyle entegre olarak gelişimini sürdürmektedir. Bu derleme çalışmasında; Google Akademik ve Web of Science veri tabanları taranarak, son 5 yıl içerisinde İngilizce ve Almanca dillerinde yayımlanmış olan 17 makale ve 1 raporun güncel literatür verileri analiz edilmiştir. Yayımlanan bilimsel araştırmalar ışığında meridyen masajının (Tuina/Dalk/LMM), akupunktur noktalarının ve meridyen teorisinin klinik, nörolojik ve teknolojik izdüşümleri değerlendirilmiştir. İncelenen araştırmalar; manyetik müdahaleler (SMBI), insomnia tedavisinde "üç bölümlü Tuina", bel fıtığında fMRI temelli nöral modülasyon, kronik bel ağrısında Geleneksel İran masajı (Fateh Yöntemi), miyofasyal tetik noktalarında derin basınç stimülasyonunun duyusal ve emosyonel yanıtları (sensory and emotional responses), opioid bağımlılığında lazer meridyen masajı (LMM), SP6 noktasının veri analizi, sporcu rehabilitasyonunda vibrasyon terapisi ve Tonik Vibrasyon Refleksi (TVR), visseral şikayetlerde Manuel Tıbbi Meridyen terapisini (MMT) ve giyilebilir yumuşak robotik masaj cihazlarını kapsamaktadır. Ayrıca meridyenlerin kuantum mekaniksel temelleri, yaşlı popülasyonda akupunktur kullanımı, parmak egzersizlerinin bilişsel etkileri, servikal tendinitte kombine tedaviler ve anti-aging amaçlı yüz cihazlarının meridyen teorisiyle entegrasyonu ele alınmıştır. Meridyen uyarımının bilişsel işlevleri artırdığını, otonom sinir sistemi dengesini sağladığını, bağımlılık vakalarında aşermeyi (craving) azalttığını, ağrı eşiğini modüle ettiğini ve giyilebilir teknolojiler aracılığıyla yüksek hassasiyetle standardize edilebildiğini göstermektedir. Bu geniş kapsamlı analiz, meridyen temelli müdahalelerin hem fiziksel hem de psikolojik parametreler üzerindeki etkinliğini kanıta dayalı verilerle ortaya koymaktadır. Bulgular, geleneksel tekniklerin kanıta dayalı tıp disiplini içerisinde biyopsikososyal bir modelle güçlü bir yer edindiğini doğrulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Meridyen Masajı, Tuina, Lazer Meridyen Masajı, Visseral Manuel Tıp.*

Sözel Bildiri

DIJITAL ÖLÇÜ UYUMLU, YENI NESIL RETRAKSIYON MATERYALI SENTEZI

Berkay Çelik*, Serhat Süha Türkaslan**

**Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, DİŞ Hekimliği Bölümü, Antalya, Türkiye, 240701005@std.antalya.edu.tr*

*** Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik diş tedavisi AD, Antalya, Türkiye, suhaturkaslan@yahoo.com*

ÖZET

Giriş: Günümüzde dijital ölçüler geleneksellerin yerine her geçen gün daha fazla kullanılmaktadır. Ancak dijital ölçülerde marjinal bölgedeki kan ve diş eti sıvıları, ölçü hassasiyetini negatif etkileyebilir. Geleneksel silikon ölçüler fiziksel baskıyla bu sıvıları uzaklaştırabilirken, dijital sistemlerde bu mümkün değildir. Ayrıca analog ölçüler için tasarlanmış mevcut retraksiyon materyalleri, kan gibi renkli sıvıların diş sert dokuları renklendirmesini önleyemediği için ekranda diş eti ile marjinal sınırın ayırt edilmesini zorlaşır. Bu nedenle, dijital taramaya özel retraksiyon materyali daha iyi ölçü eldesinde etkili olabilir. Bu çalışma, dijital ölçülerin marjinal bölgedeki başarısını artırmak amacıyla özel olarak geliştirilen yeni bir retraksiyon pastasının fiziksel özelliklerini ile avantajlarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Uygulama: Klinoptilolit katkılı kitosan esaslı retraksiyon patı sentezlemek için 100 mL su içerisinde 1.5 g L-askorbik asit eklenerek hafif viskoz bir sıvı elde edildikten sonra içerisine 3 g kitosan eklenerek (3%) laboratuvar ortamında ışık almayacak şekilde izole edilerek pH 3-5 arasında kitosan 24 saat karıştırılarak homojen jelimsi yapı elde edildi. Hazırlanan kitosan çözeltisi içerisine Belirlenen oranlarda klinoptilolit eklendi. TÜSEB 2025 A-1-01 Çağrısı kapsamında desteklenmeye hak kazanan 44547 proje no' lu çalışmamız kapsamında sentezlenen retraksiyon patı optimize akışkanlık ve hacimsel büyüme oranlarında değerlendirilerek optimize klinoptilolit tozu miktarı kaydedildi. Sentezlenen retraksiyon patının yapı analizi Fourier Dönüşümlü Kızılötesi Spekturmu, yüzey morfolojisi ve elementel analizi Taramalı Elektron Mikroskobu (SEM/EDS), cihazları kullanıp Sentezlenen retraksiyon patının dişeti oluğunda uygun şekilde yerleşmesi için akışkanlık açısından viskozimetre kullanılarak değerlendirildi. Optimize edilen koşullarda sentezlenen retraksiyon patı analizleri kıyaslanarak değerlendirildi, sonuç raporu oluşturuldu

Anahtar Kelimeler: Diş Marjinal Adaptasyon, Retraksiyon, Zeolitler, Dental Ölçü Malzemeleri

Sözel Bildiri

VETERİNER HEKİMLİKTE GEBELİK KAYNAKLI HASTALIKLARIN TAHMİNİ İÇİN AÇIKLANABİLİR YAPAY ZEKA ÇERÇEVESİ VE KARAR DESTEK POTANSİYELİ

Ahmet Yalçın*

**Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye, ahmtylcinn15@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Hayvan yetiştiriciliğinde ve veteriner klinik pratiğinde, gebelik sürecinin takibi ve gebelikle ilişkili hastalıkların (Bruselloz, Toksoplazmoz, Pyometra vb.) erken teşhisi hayati önem taşımaktadır. Son yıllarda Makine Öğrenmesi (ML) yöntemleri teşhis süreçlerinde yüksek başarı gösterse de modellerin şeffaf olmayan "kara kutu" doğası, hekimlerin bu sistemlere güvenini sınırlamaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, teşhis odaklı tıbbi yapay zeka sistemlerinin sadece birer tahmin aracı olmak yerine, veteriner hekimlere klinik yargılarında rehberlik edebilecek şeffaf bir mimariye nasıl dönüştürülebileceğini metodolojik bir kavram kanıtı olarak sunmaktır.

Yöntem: Çalışmada, açık kaynaklı "Animal Veterinary Health" veri setinde yer alan 610 hastaya ait 16 farklı klinik ve demografik parametre kullanılmıştır. Ağaç tabanlı makine öğrenmesi algoritmaları (Rastgele Orman, XGBoost) eğitilerek gebelik kaynaklı hastalıkların risk sınıflandırması yapılmıştır. Algoritmik şeffaflığı sağlamak amacıyla, en yüksek performansı gösteren modele SHAP (SHapley Additive exPlanations) Açıklanabilir Yapay Zeka yöntemi entegre edilmiştir.

Bulgular: Eğitilen makine öğrenmesi modelleri, hastalık tespiti ve sınıflandırma görevinde tatmin edici başarı oranlarına ulaşmıştır. Çalışmanın asıl bulgusu olan SHAP analizleri; algoritmanın risk tahmini yaparken hangi klinik semptom ve indikatörleri ne ağırlıkta kullandığını bireysel hasta bazında nedensel grafiklerle açıkça ortaya koymuştur.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular, açık kaynaklı araçlar ve XAI entegrasyonu ile kurulan sistemlerin, veteriner hekimlere klinik pratikte güvenilir ve hesap verebilir fikirler sunan şeffaf karar destek mimarileri olarak kullanılabileceğini kanıtlamaktadır. Bu mimari, veteriner hekimlerin algoritmik tahminlerin arkasındaki klinik dinamikleri anlamalarını sağlayarak veteriner bilişimi alanında disiplinlerarası çalışmalara zemin hazırlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Veteriner Bilişimi, Reprodüksiyon, Makine Öğrenmesi, Açıklanabilir Yapay Zekâ, Karar Destek Sistemi

Sözel Bildiri

ASTIMDA GUT–LUNG AXIS: KLİNİK ÖNEMİ VE GELECEK TEDAVİ YAKLAŞIMLARI

Tutku Aydın*, Hilal Türkmen Kaya**
**Bitlis Devlet Hastanesi Göğüs Hastalıkları, Bitlis, Türkiye, tutku.aydin.1994@gmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Göğüs Hastalıkları AD, Isparta, Türkiye, paradise.hilal.1995@gmail.com*

ÖZET

Astım, kompleks patofizyolojiye sahip heterojen bir hava yolu hastalığıdır. Son yıllarda bağırsak mikrobiyotası ile akciğer immün yanıtı arasındaki çift yönlü etkileşimi tanımlayan "gut–lung axis" kavramı, astım patogenezinde önemli bir mekanizma olarak öne çıkmıştır. Bu derlemede gut–lung axis'in astım gelişimi ve seyri üzerindeki etkileri güncel literatür ışığında değerlendirilmiştir. PubMed, Scopus ve Web of Science veri tabanlarında son 5 yılda yayımlanan çalışmalar incelenmiş; mikrobiyota, immün regülasyon ve astım ilişkisini ele alan çalışmalar dahil edilmiştir. Bulgular, bağırsak mikrobiyotasındaki değişikliklerin (disbiyozis), özellikle erken yaşam döneminde astım gelişimi ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Kısa zincirli yağ asitleri (SCFA) T-regülatör hücreleri artırarak immün toleransı desteklerken, disbiyozis Th2 yanıtını artırarak alerjik inflamasyonu tetikleyebilmektedir. Antibiyotik kullanımı, diyet ve doğum şekli gibi faktörler mikrobiyotayı etkileyerek astım riskini modüle etmektedir. Probiyotikler ve diyet müdahaleleri umut verici olmakla birlikte sonuçlar kesin değildir. Sonuç olarak gut–lung axis, astım patogenezinde önemli bir rol oynamakta ve yeni tedavi stratejileri için potansiyel bir hedef oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Astım, Gut–lung axis, Mikrobiyota, Disbiyozis

Sözel Bildiri

DIŞ HEKIMLIĞI FAKÜLTESINE BAŞVURAN BIFOSFONAT KULLANAN HASTALARIN BU İLACIN YAN ETKILERIYLE İLGILI FARKINDALIKLARININ DEĞERLENDIRILMESI

Sergen Hidayet Sarpdağ[1], Esin Bozdemir[1]
1Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi A.D. Isparta-Türkiye

ÖZET

Giriş: Bisfosfonatlar, kemik yoğunluğunu artırma ve kemik erimesini engelleme özelliklerinden dolayı çok çeşitli sebeplerle kullanılan ilaçlardır. Ancak, bifosfonat tedavisinin önemli bir yan etkisi olan kemik dokusu nekrozu özellikle diş hekimliği açısından çok önemlidir. Yan etkiler konusunda hastaların bilinçli olması, diş hekiminin bu ilacın kullanımı açısından hastayı sorgulaması istenmeyen ve hayat kalitesini kötü etkileyen durumları engellemek için şarttır.

Amaç: Herhangi bir nedenle bifosfonat içeren ilaç kullanan hastaların bu ilacın yan etkilerini ve diş hekimliği açısından önemini bilip bilmediklerini tespit etmek ve bu konuda farkındalığı arttırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, diş ve çene radyolojisi kliniğine gelen bifosfonat kullandığını bildiren 59 hasta (7 erkek, 52 kadın) dahil edildi. Hastaların kullandıkları bifosfonat içerikli ilaçla ilgili ilacın tipi, kullanım şekli, ne kadar süredir kullandığı ve ne için kullandığı ile ilgili bilgiler kaydedildi. Hastalara ilacın yan etkileriyle ilgili sorulardan oluşan 6 soruluk bir anket uygulandı.

Bulgular: Çalışmaya katılanların yaş ortalaması 66,27±10,55 idi. Katılımcıların %94,9'u bifosfonatı osteoporoz için kullanmaktaydı. Katılımcıların çoğunluğu (%37,3) bifosfonat tipi olarak İbandronat kullanmaktaydı. Katılımcılara kullandıkları bifosfonatın yan etkilerini bilip bilmediği sorulduğunda çoğunluğu (%91,5) hayır cevabını verdi. "Diş hekimine bifosfonat kullandığınızdan bahsettiniz mi?" sorusuna çoğunluk (%62,7) evet cevabını verdi. "Bu ilacı kullandığınızda diş çekimi sonrasında çekim yarasının iyileşmeyebileceğini çekim bölgesinde şiddetli ağrı, iltihap akışı, ağızda kötü koku gibi bulguların olabileceğini biliyor muydunuz?" sorusuna çoğunluk (%89,3) hayır cevabını verdi. "Hasta takıp çıkarmalı protez kullanıyorsa; bu protezlerin vurukları nedeniyle iyileşmeyen yaraların oluşabileceğini biliyor musunuz?" sorusuna çoğunluk (%91,5) hayır cevabını verdi.

Sonuç: Bu çalışmanın sonuçlarına göre bifosfonat kullanan hastaların bu ilacın yan etkileriyle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı ve özellikle diş hekimliği açısından oluşabilecek riskleri bilmedikleri belirlenmiştir. Bu nedenle bu ilaçları reçete eden tıp hekimlerinin hastaları bu ilacın yan etkileri konusunda bilgilendirmeleri ve diş hekimlerinin de özellikle son yıllarda kullanımı oldukça artan bu ilaçları kullanıp kullanmadıklarıyla ilgili hastaları sorgulamaları önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Bifosfonatlar; Diş hekimliği, Yan etkiler, Osteonekroz

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE 2000–2025 YILLARI ARASINDA YAPILAN BASINÇ ÜLSERİ İLE İLGİLİ HEMŞİRELİK LİSANSÜSTÜ TEZLERİNİN İNCELENMESİ: TANIMLAYICI BİR ANALİZ

Şerife Çetin*

** Kayseri Üniversitesi, Ayşe ve Saffet Arslan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Diyaliz Programı, Kayseri, Türkiye, serifecetin@kayseri.edu.tr*

ABSTRACT

Giriş: Basınç ülserleri önemli bir hasta güvenliği sorunudur; önlenmesi ve yönetiminde hemşirelik bakımı, özellikle risk değerlendirmesi ve koruyucu girişimlerle temel rol oynamaktadır.

Amaç: Bu çalışma, 2000–2025 yılları arasında Türkiye'de hemşirelik alanında basınç ülserleriyle ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin tanımlayıcı olarak incelenmesini ve araştırma eğilimlerinin ortaya konulmasını amaçlamaktadır.

Yöntem: Araştırma, tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen tanımlayıcı çalışmadır. Çalışmanın evreni, YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan basınç ülseriyle ilgili lisansüstü tezleridir. Örneklem, hemşirelik alanındaki lisansüstü tezlerdir. Veriler, 1 Ağustos 2025–28 Şubat 2025 tarihleri arasında doküman analizi yöntemiyle toplanmıştır. Taramada "basınç ülserleri", "basınç yaralanmaları", "dekübit", "yatak yarası", "bası yarası", "bası ülserleri" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Toplam 775 teze ulaşılmış, hemşirelik alanında 376 tez tespit edilmiştir. Tekrar eden kayıtlar çıkarılarak 260 tezin araştırmaya uygunluğu değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamına uygun tezlerden veriler elde edilmiştir. Veriler; tezlerin yılı, konusu ve türü, hemşirelik bilim dalı, araştırmanın konusu, tasarımı, örneklem özellikleri ve çalışma alanı açısından Microsoft Excel programı ve SPSS (versiyon 27) ile analiz edilmiştir. Ayrıca deneysel çalışmalardaki uygulamalar ve etkinlikleri değerlendirilmiştir.

Bulgular: İncelenen tezlerin yıllara göre dağılımında son yıllarda belirgin artış saptanmıştır. Tezlerin çoğunluğu yüksek lisans tezlerinden ve tanımlayıcı araştırmalardan oluşmaktadır. Deneysel çalışmalar daha çok doktora düzeyindeki tezlerde tercih edilmektedir. Çalışmaların ağırlıklı olarak hastane ortamında, özellikle yoğun bakım ünitelerinde yürütüldüğü; örneklem grubunun ise çoğunlukla erişkin hastalar ve hemşirelerden oluştuğu saptanmıştır. Tezlerde en sık ele alınan konuların basınç ülseri risk faktörleri, önleme uygulamaları, bakım yaklaşımları ve sağlık profesyonellerinin bilgi ve tutumları olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Basınç ülserlerine yönelik hemşirelik lisansüstü tezlerinin sayısının yıllar içinde arttığı ve çalışmaların ağırlıklı olarak klinik uygulamalara odaklandığı görülmektedir. Toplum temelli yaklaşımlar ve bakım verici eğitimi gibi alanlarda çalışmaların sınırlı olduğu ve uzun dönem sonuçların yeterince incelenmediği dikkat çekmektedir. Elde edilen bulguların, gelecekte yapılacak araştırmaların planlanmasına ve hemşirelik bakım uygulamalarının geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bası ülseri, Basınç ülseri, Basınç yaralanması, Dekübit, Hemşirelik, Lisansüstü tez

Sözel Bildiri

HAYVANLARDAN İZOLE EDİLEN *PSEUDOMONAS AERUGINOSA* İZOLATLARININ VİRÜLENS FAKTÖRLERİ VE ANTİBİYOTİK DİRENÇ PROFİLLERİNİN BELİRLENMESİ

Dilek Öztürk[*], Sibel Yaman[**], Arif Kaan Garip[***], Meleknur Bavut[***]

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Veterinerlik Mikrobiyolojisi Anabilim Dalı, Burdur Türkiye, dozturk@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Veterinerlik Mikrobiyolojisi Anabilim Dalı, Burdur Türkiye, syaman@mehmetakif.edu.tr*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veterinerlik Mikrobiyolojisi Anabilim Dalı, Burdur Türkiye, arifkaan99@gmail.com*

***** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Veterinerlik Mikrobiyolojisi Anabilim Dalı, Burdur Türkiye, meleknurbavut@gmail.com*

ÖZET

Giriş: *Pseudomonas aeruginosa* insanlarda hastane enfeksiyonlarına neden olan önemli fırsatçı bir patojendir. Hayvanların deri, mukoza ve bağırsaklarında bulunan etken deri yaraları, kulak enfeksiyonları, mastitis, üriner sistem enfeksiyonlarına neden olan bir bakteridir.
Amaç: Bu çalışmanın amacı hayvanlardan izole edilen *Pseudomoas aeruginosa* (*P. aeruginosa*) izolatlarında bazı virülens faktörlerini (biyofilm, dış membran proteini (*oprL*), ekzotoksin geni (*exoS*)) ve antibiyotik direnç profillerini ortaya koymaktır.
Metod: Bu çalışmada hayvanlardan izole edilen 17 *P. aeruginosa* izolatının virülens faktörleri (biyofilm, oprL, exoS) konvansiyonel ve moleküler yöntemlerle, bazı antibiyotiklere direnç profilleri de disk difüzyon yöntemi (DDY) ve moleküler yöntemlerle ortaya konulmuştur.
Bulgular: İzolatların 13'ünün (% 76.47) mikroplak yöntemi ile zayıf seviyede, 4'ünün (% 23.53) orta seviyede biyofilm ürettiği belirlendi. *P. aeruginosa* izolatlarının tamamında virülens faktörlerinden dış membran proteinini kodlayan *oprL* ve ekzotoksini kodlayan *exoS* gen varlığı saptandı. *P. aeruginosa* izolatlarının tümü DDY ile siprofloksasin ve kolistine duyarlı, amoksisislin klavulonik asit, amoksisilin, sefotaksim, sefoksitin, klindamisin, eritromisin, nalidiksik asit, trimethoprim sülfamethaksazole dirençli olarak belirlendi. Bu çalışmada *P. aeruginosa* izolatlarının tümünün, 8 ve daha fazla sayıda antibiyotiğe dirençli olduğu saptandı. *P. aeruginosa* izolatlarının hiçbirinin tetrasiklin direnç genlerinden *tetA* ve *tetM*'yi taşımadıkları, tamamının ise sülfonamid direncini kodlayan *sul1* genini taşıdıkları belirlenmiştir.
Tartışma ve Sonuç: Hayvanlardan izole edilen *P. aeruginosa* izolatlarında virülens faktörleri ve çoklu antibiyotik direncinin belirlenmesi, hastane enfeksiyonlarından izole edilen ve çoklu antibiyotik direncine sahip olduğu bilinen bu bakterilerin hem veteriner hem de insan hekimliği açısından önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *P. aeruginosa*, Virülens Faktör, Tetrasiklin Direnci, Sülfonamid Direnci

Sözel Bildiri

KİMYASAL SİLAHLARIN İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Yağmur Sena KAHRAMAN*
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü,kahramanh59@gmail.com

ÖZET

Kimyasal silahlar; toksik kimyasal maddelerin insanlar üzerinde ölüm, kalıcı hasar veya geçici işlev kaybı oluşturmak amacıyla kullanıldığı kitle imha araçlarıdır. Bu ajanlar solunum, deri teması veya sindirim yoluyla vücuda girerek insan sağlığı üzerinde ciddi ve çok yönlü etkiler meydana getirebilmektedir. Özellikle sinir ajanları, boğucu gazlar, yakıcı (vezikan) ajanlar ve kan ajanları gibi kimyasal maddeler kısa sürede yüksek morbidite ve mortalite oranlarına yol açabilmektedir. Kimyasal silahlara maruz kalma durumunda bireylerde solunum yetmezliği, nörolojik bozukluklar, deri ve göz yanıkları, kas spazmları, bilinç değişiklikleri ve organ yetmezliği gibi ciddi klinik tablolar gelişebilmektedir. Bunun yanı sıra maruziyetin uzun vadede kanser gelişimi, kronik solunum yolu hastalıkları, nörolojik hasar ve psikolojik travma gibi kalıcı sağlık sorunlarına neden olabileceği bildirilmektedir. Özellikle çocuklar, yaşlılar ve kronik hastalığı bulunan bireyler kimyasal ajanların etkilerine karşı daha hassas gruplar arasında yer almaktadır. Acil yardım ve afet yönetimi açısından kimyasal silah olayları, hızlı tanı, uygun kişisel koruyucu ekipman kullanımı, dekontaminasyon süreçleri ve etkili tıbbi müdahale gerektiren karmaşık acil durumlar olarak değerlendirilmektedir. Olay yerinde doğru triyaj uygulamaları, kontaminasyonun yayılmasını önleyici önlemler ve sağlık ekiplerinin koordineli çalışması hayati önem taşımaktadır. Ayrıca sağlık personelinin kimyasal olaylara yönelik eğitim alması ve hazırlık planlarının geliştirilmesi müdahale kapasitesini artırmaktadır. Sonuç olarak kimyasal silahlar yalnızca akut sağlık sorunlarına değil, aynı zamanda uzun vadeli fiziksel ve psikolojik etkilere de neden olan ciddi bir halk sağlığı tehdidididir. Bu nedenle afet ve acil durum yönetimi kapsamında kimyasal olaylara yönelik hazırlık, eğitim, erken müdahale ve sağlık sistemlerinin kapasitesinin güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kimyasal silahlar, toksik ajanlar, halk sağlığı, acil sağlık hizmetleri, afet yönetimi

Sözel Bildiri

65 YAŞ ÜSTÜ BİREYLERDE YALNIZLIK VE DEPRESYON DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: TÜRKİYE VE ÇEK CUMHURİYETİ ÖRNEKLEMİ

Gözde ZEYTİN[1], Dilan AKILLI[2], Zübeyde EKİNCİ[3], Beyza DEMİREL[4], İlayda Nur AYDELİK[5], Dominik KRIKAVA[6]

[1] Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Isparta, Türkiye, gozdezeytin03@gmail.com

[2] Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Isparta, Türkiye, dilanakilli26@gmail.com

[3] Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Isparta, Türkiye, ekincizubeyde003@gmail.com

[4] Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Isparta, Türkiye, beyzademirel1881@gmail.com

[5] Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Isparta, Türkiye, ilaydanuraydelik2004@gmail.com

ÖZET

Giriş: Yaşlılık dönemi, bireylerin sosyal çevrelerinde daralma ile birlikte fiziksel ve psikolojik sağlık sorunlarının arttığı bir gelişim evresidir. Bu süreçte ortaya çıkan sosyal izolasyon ve yalnızlık, depresyon gibi duygudurum sorunlarıyla ilişkili olarak bireylerin psikolojik iyi oluşunu olumsuz etkileyebilmektedir.

Amaç: Bu çalışma, 65 yaş ve üzeri bireylerde yalnızlık düzeyi ile depresyon düzeyi arasındaki ilişkiyi Türkiye ve Çek Cumhuriyeti örnekleminde incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca yalnızlık ve depresyon düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı da değerlendirilmiştir.

Yöntem: Araştırma, kesitsel tarama desenine sahip nicel bir çalışmadır. Çalışmanın örneklemini Türkiye (n=205) ve Çek Cumhuriyeti'nde (n=116) yaşayan, kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenen toplam 321 katılımcı oluşturmaktadır. Veriler, geçerlik ve güvenirliği kanıtlanmış UCLA Yalnızlık Ölçeği ile Geriatrik Depresyon Ölçeği (GDS) kullanılarak toplanmıştır. Veri analizinde tanımlayıcı istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve bağımsız örneklemler t-testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma bulgularına göre, Türkiye örnekleminde yalnızlık ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Çek Cumhuriyeti örnekleminde ise bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Cinsiyet açısından yapılan analizlerde, kadınların yalnızlık düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu; buna karşılık erkeklerin depresyon düzeylerinin kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p < 0.001$).

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular, yalnızlığın yaşlı bireylerin ruh sağlığı üzerinde önemli bir belirleyici olduğunu göstermektedir. Ayrıca farklı ülkelerde elde edilen sonuçlar, kültürel ve sosyal yapıların psikolojik durum üzerindeki etkisine işaret etmektedir. Bu doğrultuda, yaşlı bireylerde sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve yalnızlığı azaltmaya yönelik politikaların geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yalnızlık, Depresyon, Yaşlı Bireyler, Geriatrik Ruh Sağlığı, Kültürlerarası Karşılaştırma

Sözel Bildiri

LATERAL DIRSEK TENDINOPATISINDE EGZERSIZ TEDAVISINE EK OLARAK KULLANILAN FARKLI ORTEZ TIPLERININ ETKILERININ INCELENMESI

Derya Çelik, Büşra Kültür

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı

ÖZET

Giriş: Lateral dirsek tendinopatisi, üst ekstremiteyi etkileyen en yaygın kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarından biridir. Klinik olarak lateral epikondil seviyesinde veya yakınında, el bileği ekstansör kaslarının ortak orijininde ortaya çıkan ağrı ile karakterizedir. Konservatif tedavisinde oral farmakolojik ajanlar, enjeksiyonlar, fizyoterapi ve rehabilitasyon uygulamaları, aktivite modifikasyonları ve ergonomik düzenlemeler kullanılmaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, lateral dirsek tendinopatisi tanısı almış bireylerde egzersiz tedavisine ek olarak kullanılan dirsek bandı ve bilek ortezinin; yalnızca egzersiz tedavisi uygulanan bireylere kıyasla ağrı, fonksiyonel durum, ağrısız kavrama kuvveti, maksimum kavrama kuvveti ve hasta memnuniyeti üzerindeki etkilerini incelemektir.

Yöntem: Çalışmaya dahil edilen 45 hasta randomize olarak üç gruba ayrıldı. Tüm gruplara el bileği izometrik, konsantrik ve eksantrik egzersizlerinden oluşan kanıta dayalı progresif bir egzersiz programı uygulandı. İkinci gruba egzersiz tedavisine ek olarak dirsek bandı, üçüncü gruba ise bilek ortezi verildi. Her iki gruba tedavi başlangıcında aktivite modifikasyonlarını içeren eğitim sağlandı. Hastalar 6 hafta boyunca haftada iki kez tedaviye alındı. Değerlendirmeler tedavi öncesinde, 6. ve 12. haftalarda yapıldı. Aktivite ve istirahat ağrıları Numaranlandırılmış Ağrı Değerlendirme Skalası (NPRS) ile; fonksiyonel durum Hasta Bazlı Önkol Değerlendirme Anketi (PRTEE) ile değerlendirildi. Maksimum ve ağrısız kavrama kuvveti hidrolik el dinamometresi ile ölçüldü. Hasta memnuniyeti Global Değişim Ölçeği (GRC) ile değerlendirildi. Verilerin analizinde SPSS programı ve One-Way ANOVA testi kullanıldı.

Bulgular: Analiz sonuçlarına göre gruplar arasında istirahat ve aktivite ağrısı, fonksiyon, ağrısız ve maksimum kavrama kuvveti ile hasta memnuniyeti açısından anlamlı fark bulunmadı. Bununla birlikte tüm gruplarda zaman içinde istatistiksel olarak anlamlı iyileşmeler gözlendi ($p<0,05$). Tedavi öncesi, 6. ve 12. hafta değerlendirmelerinde gruplar arasında anlamlı fark saptanmadı ($p>0,05$).

Sonuç: Lateral dirsek tendinopatisi tanılı bireylerde progresif egzersiz temelli rehabilitasyon programlarının ağrı, fonksiyon ve kavrama kuvveti üzerinde olumlu etkiler sağladığı belirlenmiştir. Egzersize ek olarak dirsek bandı veya bilek ortezi kullanımının egzersiz tedavisine kıyasla ek bir üstünlük sağlamadığı ve tüm gruplarda benzer iyileşme görüldüğü bulunmuştur.

Sözel Bildiri

FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON UYGULAMALARINDA ORTAK KARAR VERME

Hande USTA ÖZDEMİR[1], Umut ERASLAN[2]

[1]*Pamukkale Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Denizli, Türkiye, husta@pau.edu.tr*

[2]*Pamukkale Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Denizli, Türkiye, ueraslan@pau.edu.tr*

ÖZET

Ortak karar verme (OKV), kanıta dayalı uygulamanın temel bir bileşeni olup, bilimsel kanıtların hastanın değer, tercih ve yaşam koşullarıyla bütünleştirilmesini sağlayan hasta merkezli bir yaklaşımdır. Bu modelde hasta, klinik kararların pasif alıcısı değil, aktif bir paydaşıdır. Fizyoterapide OKV; en güncel bilimsel kanıtlar, fizyoterapistin uzmanlığı ve hastanın biyopsikososyal özelliklerinin entegrasyonu ile şekillenir.

Literatür, rehabilitasyon sürecindeki sorunların önemli bir kısmının yetersiz iletişimden kaynaklandığını göstermektedir. OKV, hasta ile fizyoterapist arasındaki iletişimi güçlendirerek bilinçli karar almayı destekler. Özellikle birden fazla uygun tedavi seçeneğinin bulunduğu durumlarda, hastanın tercihleri belirleyici hale gelir. Bu durum tedaviye uyumu ve klinik başarıyı artırır. Ayrıca hastaların tedaviye yönelik yanlış inanışları ve bilişsel önyargıları bu süreçte ele alınabilir.

Benzer şekilde fizyoterapistler de çeşitli bilişsel yanlılıklara sahip olabilir. OKV, fizyoterapistleri güncel kanıtları takip etmeye teşvik ederek bu yanlılıkların azaltılmasına katkı sağlar. Aynı zamanda etik bir zorunluluk olarak hasta otonomisini destekler ve geleneksel paternalistik yaklaşımı dönüştürür.

OKV her durumda gerekli değildir; ancak özellikle tercihe duyarlı, risk ve maliyet dengesi değişken olan durumlarda önem kazanır. Kronik hastalıklar ve multimorbidite gibi kompleks durumlarda etkinliği daha da artar. Süreç; seçeneklerin sunulması, hastanın beklentilerinin anlaşılması, fayda-zarar dengesinin açıklanması ve hastanın karar sürecine aktif katılımının sağlanması gibi aşamaları içerir.Buna rağmen OKV'nin klinik pratiğe entegrasyonu sınırlıdır. Eğitim eksikliği, kanıt boşlukları, sistem desteğinin yetersizliği ve yanlış algılar bu sürecin önündeki başlıca engellerdir. Sonuç olarak OKV, kanıt ile klinik uygulama arasındaki kritik bir köprü olup, fizyoterapide daha sistematik ve yaygın şekilde uygulanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortak karar verme, fizyoterapi, rehabilitasyon, kanıta dayalı uygulama

Sözel Bildiri

LISANS EĞITIMI GÖREN ÖĞRENCILERIN VÜCUT FARKINDALIĞI, STRES ALGI DÜZEYI ILE KAS İSKELET SISTEMI ŞIKAYETLERI ARASINDAKI İLIŞKISININ İNCELENMESI

Meltem Uzun *

**SANKO Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Gaziantep, Türkiye, meltemozturk03@hotmail.com*

ÖZET

Çalışmaya SANKO Üniversitesi'nde eğitim gören lisans eğitimi gören 56 kadın 44 erkek toplam 100 öğrencileri dâhil edildi. Bireylerin yaş ortalaması 21.19±1.75, vücut kütle indeksi (VKİ) 23.17±3.51, Algılanan Stres Ölçeği ortalaması 16.03±8.175, Vücut Farkındalık Oranı Anket ortalaması 102.5±22.09'dir. Katılımcıların algıladıkları stres düzeyini değerlendirmek için Algılanan Stres Ölçeği, vücut farkındalığını belirlemek için Vücut Farkındalık Oranı Anketi, kas iskelet sistemine yönelik yakınmaları incelemek için Genişletilmiş Nordic Kas İskelet Sistemi Anketi uygulandı. Cinsiyetler arasında, lisans programları ve sınıflar arasında algılanan stres düzeyi, vücut farkındalığı ve kas iskelet problemleri arasında istatistiksel olarak fark bulunmadı ($p>0.05$). Algılanan Stres ile Vücut Farkındalıkları arasında anlamlı negatif korelasyon bulundu ($r=-0.242$, $p=0.015$). Algılanan Stres ile omuz ve diz ağrıları arasında pozitif korelasyon bulunurken ($r=-0.231$, $p=0.021$; $r=-0.226$, $p=0.024$) omuz, dirsek, el, kalça ve ayak bölgeleri ile ilgili anlamlı ilişki bulunmadı ($p>0.05$). Sonuç olarak öğrencilerim vücut farkındalığı arttıkça algılanan stres düzeylerinin azalma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Ayrıca stresin kas-iskelet sistemi üzerindeki etkisinin bölgesel farklılık gösterebileceğine işaret etmektedir. Sonuçlar, kas iskelet sistemi şikayetlerinin lisans eğitimi sonrası meslek hayatlarında ve ileri yaşlarda artış gösterme riski de düşündürmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, elde edilen bulgular üniversite öğrencilerinde algılanan stres düzeyinin vücut farkındalığı ile ilişkili olduğunu ve belirli kas-iskelet sistemi yakınmalarıyla bağlantı gösterebileceğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, stres yönetimi ve vücut farkındalığını artırmaya yönelik yaklaşımların kas-iskelet sağlığı üzerinde olumlu etkiler sağlayabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Stres, Vücut Farkındalığı, Kas İskelet Sistemi

Sözel Bildiri

KAHVENIN TERMOJENEZ ETKISI

Hülya Yıldız *
** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Biology, Institute of Science, Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Turkey, yildizhulya1687@gmail.com*

ÖZET

Termojenez organizmanın metabolik süreçler sonucu ısı üretmesi ve enerji harcamasının artırmasıdır. İnsanlarda 3 mekanizma ile gerçekleşen termojenez bulunur. Bunlar, bazal metabolizma kanynaklı, besin kaynaklı ve aktivite - adaptif termojenez olarak bilinmektedir. Kahve besin kaynaklı, adaptif termogenez ve sempatik sinir sistemi aktivasyonu üzerinden etki göstermektedir.

Kahvede kafein, antioksidanlar, diterpenler, alkoloidler, mineral olmak üzere ayrıca koku ve tat da görevli diğer bileşenler bulunmaktadır. Kafein enerji harcamasını arttıran sempatomimetik bir ajandır ve adenozin reseptör antagonisti olarak çalışır. Böylece sempatik sinir sistemi aktivasyonunu arttırır, norepinefrin yükselir, lipoliz ve enerji harcaması artar. Bu süreç metabolik hızın artmasına, günlük enerji hancanması artışına sebep olmaktadır. Ayrıca, kafeinin kahverengi yağ dokusunu aktivite ettiği ve UCP1 ekspresyonu ve mitokondriyal aktivite ile ısı üretimini arttırdığı belirlenmiştir. Kafeinin ana metaboliti paraksantinin kahverengi yağ dokusunda adrenerjik sistem üzerinden termojenezi arttırdığı belirlenmiştir. Kahvedeki polifenoller (klorojenik asit, trigonellin, diterpen) AMPK aktivasyonu, glukoz metabolizma düzenlenmesi, yağ asidi oksidasyonunun artırılması etkileri ile de termojeneze etki etmektedir.

Sonuç olarak kahvenin termojenik etkisi sempatik sinir sistemini aktivite etmesi, lipoliz ve yağ oksidasyonunun artması, kahverengi yağ dokusu aktivasyonu ve metabolik hızın yükselmesi mekanizmaları ile gerçekleşmektedir. Bu etki kişinin metabolik ve genetik farklılıkları ve kronik kahve kullanımı, kahve miktarı ve kahve türüne göre değişiklikler gösterebilmektedir. Termojenezin, başta obezite ve metabolik hastalıklardan korumak ve soğuğa adaptasyon, enerji harcanmasının arttırılması, yağ yakımının hızlandırılması, insulin duyarlılığını iyileştirmesi, mitokondri fonksiyonunu desteklemesi gibi etkileri düşünüldüğünde günlük hayatta sıkça tükettiğimiz kahvenin termojenize etkisinin araştırılması önemli olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kahve, kafein, termojenez, termojenez etki

Sözel Bildiri

BAKIMIN ALEGORİSİ

Nazmiye Uğur*
**Bağımsız Araştırmacı, Hemşirelik, Mersin, Türkiye, nzmy12@gmail.com*

ÖZET

Grekçe ‘’başka’’ anlamına gelen allos ile ‘’konuşmak’’ anlamına gelen agorein fiilinden türeyen ve etimolojik olarak başka türlü konuşmak anlamına gelen bir sözcük olarak, teorik ya da soyut fikirler ile ahlaki değerlerin sembolik anlamıdır. Alegori diğer anlatım tarzlarından ayıran en önemli özellik onun soyut bir varlığı somut olan bir şeyle açıklama yöntemine dayanıyor olmasıdır. Örneğin; hemşirelik sembolü olarak ‘’sus işareti yapan beyaz formalı bir kadın portresi’’ ya da hemşireliğin eylemlerinden olan ‘’kan basıncı ölçme, enjeksiyon yapma’’ gibi konularla hemşireliğin tanımlandığı görülmektedir. Ancak, hemşireliğin sembolik anlatımında kullanılan semboller doğrudan hemşireliği tanımlamayan, alegorik anlatımın yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum sembolik ifadenin beslendiği somut alanın soyut alan ile bağlantısının güçlü olmadığı varsayılabilir. Hemşireliğin soyut alanı hemşireliğin eğitimi, teori, kuram ve bilimsel- felsefi çalışmalarıdır. Hemşireliğin somut alanı hemşirelik bakım davranışlarının ölçülebilir, gözlemlenebilir özellikleridir. Hemşireliğin tanımlanmasında bakım, bakım algısı ve bakım davranışlarının etkisi önemlidir. Bu çalışma ile hemşirelik bakımında alegorik anlatımların, benzetmelerin, dolaylı anlatım ve çağrışımları belirlemek amaçlanmaktadır. Hemşirelik bakımının sembolik ve somut anlatımında ortaya çıkan tanımları anlamak; bakımın somut ve soyut alanı arasındaki ilişkiyi görerek, bakım hakkında üretilmiş algının değiştirilmesi, geliştirilmesi, eksik ve yanlış anlaşılmaların düzeltilmesi için önemli farkındalık sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bakım, Hemşirelik, Bakımın Alegorisi

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AİLE İÇİ İLETİŞİMLERİ VE SOSYAL İLETİŞİM BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Aleyna Topal*, Gülsüm Kılıç, Hacer Sönmezer Öcal*****

**Kayseri Üniversitesi İncesu Ayşe ve Saffet Arslan SHMYO Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü Diyaliz Programı, Kayseri, Türkiye, topalaleyna38@gmail.com*

*** Kayseri Üniversitesi İncesu Ayşe ve Saffet Arslan SHMYO Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü Diyaliz Programı, Kayseri, Türkiye, guler13101310@gmail.com*

****Kayseri Üniversitesi İncesu Ayşe ve Saffet Arslan SHMYO Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü Engelli Bakım ve Rehabilitasyon, Kayseri, Türkiye, hcrsnmzr@gmail.com*

ÖZET

Toplumun en küçük topluluğu olarak bilinen ailede kişiler doğumdan ölüme kadar bir iletişim süreci içinde bulunmaktadırlar. Bu süreç her ailede farklı oluşur ve çocukların iletişim becerisi, kazanılmış iletişim etkileri ile olumlu ya da olumsuz bir şekilde ömür boyu devam eder. Bu çalışma amacı ise Üniversite öğrencilerinin aile içi iletişimleri ve sosyal iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikte planlanan bu çalışma Eylül-Kasım 2024 tarihleri arasında Kayseri Üniversitesi İncesu Ayşe ve Saffet Arslan sağlık Hizmetleri meslek Yüksekokulu (SHMYO) ve Mustafa Çıkrıkoğlu Meslek Yüksekokulu (MSYO) Öğrencileri yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak yapıldı. 364 öğrenciye ulaşılarak sosyo-demografik özellikler, Aile iletişimi Ölçeği ve İletişim Becerileri Ölçeği kullanılarak oluşturan anket formu sorularının doldurulması ile Örneklem grubunda elde edilen verilerin SPSS ortamında analizleri yapılmıştır. Çalışmaya katılan 364 öğrencinin çoğunluğunun çekirdek ailede yaşadığı ve kız öğrencilerin oranının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İletişim becerileri ölçek puanları kız öğrenciler ve başka bir şehirde eğitim gören öğrencilerde anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Aile iletişim kalıplarından "diyalog yönelimi", öğrencilerin iletişim becerileri ile pozitif ilişkili bulunurken, "uyum yönelimi" ile anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir. Barınma koşulları, arkadaşlık ilişkileri ve aile içi iletişim zorlukları da öğrencilerin iletişim becerilerini etkileyen önemli faktörler olarak ortaya çıkmıştır. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile aile içi iletişim kalıpları arasında anlamlı ilişkiler mevcuttur. Özellikle diyalog yönelimli aile yapısı, öğrencilerin daha güçlü iletişim becerileri sergilemesini desteklemektedir. Bu bulgular, aile içi iletişim tarzlarının bireylerin sosyal yaşamlarını ve ilişkilerini doğrudan etkilediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimler: Aile içi iletişim, iletişim becerileri, üniversite öğrencileri, sosyal etkileşim, diyalog yönelimi

Sözel Bildiri

HEMŞIRELIKTE ‘’IYI OLMA’’: ‘’BAKIMIN İYİ GELMESİ’’

Nazmiye Uğur*
**Bağımsız Araştırmacı, Hemşirelik, Mersin, Türkiye, nzmy12@gmail.com*

ÖZET

İyi gelme: bir diğerine iyi olma, iyilik, fayda verme eylemi dışarıda olan bir durum değildir. Bir diğerine iyi olma eylemi içeride başlamaktadır. Bir diğerine iyi olma eylemi; içsel bütünlük, içsel huzur, birlik, içsel yaratıcılıkta, özünde olma haliyle gerçekleşir. Yaptıklarımız bir diğerine doğrudan iyi gelmez. Bir diğerine iyi gelen ‘’olmayı seçtiğimiz ve olduğumuz haldir.’’ Bir diğerine iyi olmak için iyi olma gerçekleşmez ya da bakım verilmez. Bakım, ilgi, özen içsel varlığımızla kurduğumuz ilişkide başlar. İçsel varlığımızla kurduğumuz ilişkinin kalitesinde ortaya çıkan iyilik, farkındalık hali bir diğerine temas ettiğinde bir diğerine iyi gelir. Ancak, buradaki iyilik kişinin kendisi ile kurduğu bağ ile ilişkilidir. İyilik ve tüm eylemler içeridedir. Dışarıda olanlar; içsel iyilik halinin, farkındalık bilincinin yansımaları; kendi varlığımızı ifade etmeyi seçtiğimiz alandır. Varlığın ifade bulduğu alan içeriden dışarıya akar. Dışarıdaki ifade alanı iç dünya kalitesine bağlıdır. Varlığın tüm kaynakları içeridedir. Varlık kendini dışarıya doğru ifade eder; çünkü, varlığın dışarı ile tamamlanma, birlik ve bütünlük arzusu vardır. Birlik-bütünlük= kalbin istencidir. Varlık kalbi yaşamayı, kalp bilincini deneyimlemektedir. Kalp bilinci içeriyi ve dışarıyı kapsar. Kalp içeriden dışarıya tüm varoluşla bağlantı arzusundadır.

Anahtar Kelimeler: İyi Olma, İyilik, Hemşirelik.

Sözel Bildiri

AĞRI YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKÂ: GÜNCEL YAKLAŞIMLAR VE KLİNİK ETKİLER

Merve İNCE *

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, merveince@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Ağrı, bireylerin sağlık hizmetine başvurma nedenleri arasında en yaygın semptomlardan biri olup, etkili yönetimi kaliteli sağlık bakımının temel bileşenlerinden biridir. Son yıllarda sağlık teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte yapay zekâ uygulamaları, ağrı yönetiminde önemli bir destek aracı olarak öne çıkmaktadır. Yapay zekâ; büyük ve heterojen veri setlerini analiz edebilme kapasitesi sayesinde ağrının tanılanması, değerlendirilmesi ve yönetilmesinde yeni yaklaşımlar sunmaktadır. Bununla birlikte, ağrının subjektif ve çok boyutlu yapısı, etkili ve bireyselleştirilmiş yönetim stratejilerinin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu derlemenin amacı, ağrı yönetiminde yapay zekâ kullanımını incelemek, mevcut uygulamaları ortaya koymak ve literatürdeki kanıtları özetlemektir. Literatür incelendiğinde, yapay zekânın ağrı değerlendirme, ağrı tahmini, tedaviye yanıtın öngörülmesi ve kişiselleştirilmiş tedavi planlarının oluşturulması gibi farklı alanlarda kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca yapay zekâ uygulamalarının; makine öğrenmesi, doğal dil işleme ve veri madenciliği teknikleri ile hasta verilerini analiz ederek klinik karar verme süreçlerini desteklediği belirlenmiştir. Yapay zekâ temelli sistemlerin, özellikle kronik ve kanser ağrısı yönetiminde ağrı şiddetinin tahmin edilmesi ve risk sınıflandırması yapılmasında etkili olduğu, aynı zamanda hasta takibi ve uzaktan izlem süreçlerinde sağlık profesyonellerine destek sağladığı bulunmuştur. Bununla birlikte, bazı çalışmalarda yapay zekâ uygulamalarının klinik sonuçlara etkisinin sınırlı olduğu ve daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Literatürde elde edilen bulgular, yapay zekânın yalnızca ağrı yönetimini desteklemekle kalmayıp aynı zamanda hasta bakım kalitesini artırma, klinik iş yükünü azaltma ve sağlık hizmetlerinin etkinliğini geliştirme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Veri güvenliği, etik sorunlar, model doğrulama eksikliği ve klinik entegrasyon zorlukları gibi bazı olumsuzluklara rağmen, yapay zekânın ağrı yönetimine entegrasyonu geleceğe dair umut verici bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Ağrı, Ağrı Yönetimi

Sözel Bildiri

THE EFFECT ON WELL-BEING, SELF-TRANSCENDENCE, SELF-REFLECTION AND INSIGHT OF THE SELF-TRANSCENDENCE FACILITATION PSYCHOEDUCATIONAL PROGRAM (ST-FACILITATION PSEP) APPLIED TO MOTHERS OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Yelda Kublay*, Saliha Hallaç**
** Faculty of Medicine and Health Sciences, Karabakh University, Khankendi, Azerbaijan, yelda_kublay@hotmail.com*
*** Akdeniz University Faculty of Nursing, Psychiatric Nursing Department, Antalya, Turkey, saliha.alkan@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Mothers of children with special needs are among the groups requiring psychosocial support due to the long-term burden of caregiving. In line with the goal of protecting and promoting community mental health, it is important for psychiatric nurses to plan, implement, and evaluate psychoeducational programs for these groups.

Aim: This study was conducted to evaluate the effects of the Self-Transcendence Facilitation Psychoeducation Program (ST-Facilitation PsEP), developed as a nursing intervention based on Pamela G. Reed's Self-Transcendence Theory, on the psychological well-being, self-transcendence, self-reflection, and insight levels of mothers of children with special needs.

Method: The study was conducted using a quasi-experimental design with non-randomized intervention and control groups, including pre-test, post-test, and follow-up measurements. The population consisted of mothers of children aged 0–11 years with special needs who were registered at a special education and rehabilitation center in a district of Antalya, Türkiye. The study was completed between April 2023 and October 2024 with a total of 56 mothers, including 27 in the intervention group and 29 in the control group. The intervention group received the ST-Facilitation PsEP, consisting of six sessions, each lasting 80 minutes. Data were collected using the Personal Information Form, Warwick-Edinburgh Mental Well-Being Scale, Self-Transcendence Scale, and Self-Reflection and Insight Scale. Two-way ANOVA was used to examine between-group differences and time-group interaction in repeated measurements, followed by Bonferroni-adjusted post hoc analyses.

Results: At post-test, the intervention group had significantly higher mean scores for well-being, self-transcendence, and self-reflection compared to the control group ($p<0.05$). The mean well-being score was 59.59±8.55 in the intervention group and 52.28±7.41 in the control group; the mean self-transcendence score was 52.22±5.64 and 48.03±4.82, respectively; and the mean self-reflection score was 51.00±4.48 and 46.76±7.03, respectively. Although well-being and self-transcendence scores in the intervention group decreased at follow-up compared to post-test, they remained significantly higher than those of the control group ($p=0.012$). No significant difference was found between the groups in terms of insight levels ($p>0.05$).

Discussion and Conclusion: The ST-Facilitation PsEP is a theory-based and effective psychiatric nursing intervention that strengthens the psychological well-being, self-transcendence, and self-reflection of mothers of children with special needs. It may serve as a family-centered, feasible, and sustainable intervention model in psychiatric nursing practice. It is recommended that the ST-Facilitation PsEP be implemented by psychiatric nurses who have received the necessary theoretical and conceptual training, and that its care outcomes be evaluated in different settings.

Keywords: Child with Special Needs, Motherhood, Psychoeducation, Psychiatric Nursing, Psychological Well-Being, Self-Transcendence

Sözel Bildiri

DOMESTIC TECHNOLOGY AND THE RECONFIGURATION OF CULINARY LABOR: THE RELATIONSHIP BETWEEN AIR-FRYER INTEGRATION AND HOUSEHOLD GENDER ROLES

Sinem Çekirdekoğlu*, Eylem Coşkun*, Saime Nur Durmaz*, Zeynep Begüm Kalyoncu Atasoy**

** İstanbul Aydın University Faculty of Health Science Department of Nutrition and Dietetics, İstanbul, Türkiye dytsinemcekirdekoglu@gmail.com*

*** Sağlık Bilimleri University Gülhane Faculty of Health Science Department of Nutrition and Dietetics, Ankara, Türkiye z.begum.kalyoncu@gmail.com*

ABSTRACT

The increasing integration of air fryers into domestic settings is reshaping traditional cooking practices, with significant implications for how kitchen labor is distributed within the household. Traditionally, cooking and food preparation responsibilities were not equally shared, with women bearing a larger share of routine kitchen tasks. In recent years, it has been suggested that time-saving kitchen appliances can reduce the effort and skills required for food preparation, encouraging broader participation in cooking activities. Among these technologies, air fryers have gained popularity due to their ease of use and shorter cooking times. These features of air fryers may contribute to a more balanced sharing of kitchen responsibilities related to food. However, cooking skills have been identified as significant determinants of dietary behavior; higher skill levels have been associated with better nutritional quality and healthier food choices. Nevertheless, the relationship between air fryers and dietary habits remains complex. While some evidence suggests that making home cooking easier can reduce reliance on ultra-processed foods, other studies show that ease can also increase the consumption of high-energy, ultra-processed products. Additionally, gender roles and socio-demographic characteristics continue to shape cooking practices within households. There is limited research specifically examining the relationship between air fryer use and the equitable division of labor in the kitchen. A synthesis of the literature suggests that appropriate cooking appliances, when combined with adequate nutritional knowledge, can support more equitable household practices and potentially healthier routines. More research is needed to assess the relationship between air-fryer use and gender equality in the kitchen.

Keywords: Air fryer; Cooking technologies; Household division of labor; Gender roles; Food skills; Nutritional quality

Poster Bildiri

EVRE 4 DERECE C PERİODONTİTİS'TE MULTİSİPLİNER YAKLAŞIM

Zehra Beycioğlu*, Dide Tekinarslan*
**Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, zehra.beycioglu@antalya.edu.tr*
*** Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Peridoontoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, dide.tekinarslan@antalya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: İleri periodontitisli hastalarda bazı dişler başlangıçta "ümitsiz" olarak değerlendirilebilse de prognoz; enfeksiyon kontrolü, risk faktörleri, endodontik durum ve tedaviye verilen yanıta bağlı olarak dinamik biçimde değişebilir.

Amaç: Bu olguda, başlangıçta çekim adayı olarak değerlendirilen çok sayıda dişe sahip, yoğun sigara kullanan bir hastada periodontal ve endodontik multidisipliner tedavi sonrası klinik ve radyografik değişimlerin sunulması amaçlandı.

Yöntem: 50 yaşında erkek hasta, dişetlerinde kanama ve çiğneme sırasında rahatsızlık şikâyetiyle başvurdu. Hastanın günde bir paket sigara içtiği öğrenildi. Klinik ve radyografik değerlendirmede yaygın gingival inflamasyon, sondlamada kanama (%80–90), 4–11 mm sondlama derinliği ve 2–11 mm arasında değişen klinik ataçman kaybı saptandı. Radyografik incelemede kök uzunluğunun %50'sini aşan kemik kaybı, posterior bölgelerde vertikal defektler ve molarlarda furkasyon tutulumları izlendi. Mandibular anterior dişlerin periodontal hastalık nedeniyle kaybedildiği görüldü. En az 4 dişte çekim endikasyonu mevcuttu. Bu bulgular doğrultusunda hastaya Generalize Evre 4 Derece C Periodontitis tanısı konuldu. Tedavi, diş koruyucu prensip temelinde planlandı. Faz I periodontal tedavi uygulanarak plak kontrolü sağlandı, endodontik lezyon bulunan dişlere kanal tedavisi yapıldı. 14, 44, 42 ve 32 numaralı dişler için çekim endikasyonu konuldu. Posterior bölgelerde açık flep debridmanı ve kök yüzeyi enstrümantasyonu gerçekleştirildi. Oklüzal değerlendirme sonrası hasta destekleyici periodontal tedavi programına alındı. 44 ve 14 numaralı dişlerde çekim kararı ertelenerek iyileşme süreci izlendi.

Bulgular: 3–6 aylık takipte sondlamada kanama oranı %15–20'ye geriledi, sondlama derinliği tüm dişlerde 3–4 mm'ye düştü, mobilite azaldı ve inflamasyon kontrol altına alındı. Panoramik radyografide alveoler kemik kaybında progresyon izlenmedi; posterior vertikal defekt bölgelerinde artmış radyopasite, endodontik tedavi uygulanan dişlerde periapikal radyolusent alanlarda gerileme ve lamina dura konturlarında belirginleşme gözlendi.

Tartışma ve Sonuç: İleri periodontitisli ve yoğun sigara kullanan hastalarda dahi dinamik prognoz değerlendirmesi ve multidisipliner yaklaşımla, tedaviye verilen yanıt izlenerek periodontal stabilizasyon sağlanabilir. İdame seans aralıklarını kısa tutmak sigara içen hastaların prognozunu pozitif yönde etkileyebilir.

Anahtar Sözcükler: Periodontitis, Prognoz, Endodontik Tedavi

Sözel Bildiri

YUMURTA KABUĞU İLE AĞRISIZ DİŞ DOLGU İŞLEMİ İÇİN DOĞAL MATERYAL

Kamile Nur İbrahim, Serhat Süha Türkaslan

**Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Antalya, Türkiye, 240701001@std.antalya.edu.trVe*

*** Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Antalya, Türkiye, suha.turkaslan@antalya.edu.tr*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı hem anestezi gerektirmeyen hem de ilave tedbir uygulamadan çürük temizleme ve dolgu işlemini yapmaktır. Bu çalışmanın amacı yumurta kabuğunun %95'ini oluşturan kalsiyum karbonatı küçük ve standart boyutta partiküller formuna dönüştürüp diş çürüğünün uzaklaştırılmasında ana madde olarak kullanmaktır.

Anestezi gerektirmeyen parçacık aşındırma yönteminde alüminyum oksit yerine doğal bir materyal olan ve %95'i sert inorganik maddeden oluşan yumurta kabuğu ana madde olarak kullanıldı. Bu şekilde her yıl milyonlarca ton atık olarak baş edilmek zorunda kalınan yumurta kabuğu biyomalzeme olarak sağlık sektöründe değerlendirildi.

Uygulama: Çalışmada çeşitli nedenler ile çekilmiş çürük dokuya da sahip 38 adet insan büyük azı dişi kullanıldı. TÜSEB 2025 A-1-01 çağrısı kapsamında desteklenmeye hak kazanan 44567 proje no'lu çalışma kapsamında, dişler çekimin hemen ardından distile su içerisinde bekletildi. Çürük dokuları üzerine parçaçık hızlandırıcı cihaz kullanılarak, yumurta kabuğundan elde edilen toz partiküller püskürtüldü. Diş yüzeylerinden çürük dokuları uzaklaştırmak için prosedür; hava basıncı, uzaklık, partikül büyüklüğü gibi parametreler ile optimize edildi. Uygulama yapılan yüzeyler taramalı elektron mikroskobunda (SEM) değerlendirildi.

Anahtar Kelimeler: Yumurta kabuğu, diş çürüğü, air-abrazyon, biyomalzeme, kalsiyum karbonat

Sözel Bildiri

AMELİYAT SONRASI MOBİLİZASYON VE ORTOSTATİK HİPOTANSİYON

Furkan Ersen*, Altun Baksi**
**Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Yüksek Lisans Programı, Isparta, Türkiye, furkanersen@sdu.edu.tr*
***Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, altunbaksi@sdu.edu.tr*

ÖZET

Cerrahi sonrası iyileşme sürecini hızlandıran ERAS protokollerinin temel bileşenlerinden biri erken mobilizasyondur. Erken mobilizasyon, hastaların fonksiyonel kapasitesinin korunması, ameliyat sonrası komplikasyonların azaltılması ve hastanede kalış süresinin kısaltılması açısından önemli bir rol oynamaktadır. Ortostatik hipotansiyon, erken mobilizasyon sürecini sınırlayan ve klinikte sıklıkla gözden kaçabilen bir durum olup mobilizasyon başarısını azaltarak düşme riskini artırmakta ve iyileşme sürecini olumsuz etkilemektedir. Ortostatik hipotansiyon, sırtüstü pozisyondan ayakta duruşa geçişi izleyen ilk dakikalarda sistolik kan basıncında ≥20 mmHg veya diyastolik kan basıncında ≥10 mmHg düşüş ile karakterize hemodinamik bir durumdur. Bu süreçte yerçekiminin etkisiyle alt ekstremitelerde yaklaşık 500–1000 mL kanın göllenmesi venöz dönüş ve kardiyak outputu azaltarak arteriyel kan basıncında geçici düşüşe yol açmaktadır. Cerrahi hastalarda ortostatik hipotansiyon gelişimi; cerrahi stres yanıt, anestezi ve analjeziye bağlı sempatik baskılanma, sıvı ve kan kaybı ile immobilizasyon gibi ameliyata bağlı faktörler ile ileri yaş, komorbid hastalıklar, ilaç kullanımı ve azalmış kas kütlesi gibi hastaya bağlı faktörlerle ilişkilidir. Literatürde cerrahi hastalarda ortostatik hipotansiyon prevalansının çoğunlukla %40–60 arasında olduğu bildirilmektedir. Ortostatik hipotansiyon yönetimi, mobilizasyon öncesinde ortostatik vital bulguların (yatar ve ayakta kan basıncı ile nabız ölçümleri) değerlendirilmesini ve pozisyon değişikliklerinin kademeli uygulanmasını içeren önleyici bir yaklaşım gerektirir. Özellikle "60 saniye kuralı" kapsamında hastanın yataktan oturur pozisyona geçtikten sonra yaklaşık 60 saniye beklemesi ve ardından ayağa kaldırılması, baroreseptör yanıtın uyum sağlamasına zaman tanıyarak ortostatik intolerans riskini azaltabilmektedir. Ayrıca bacak kaslarının kasılması ve ayak bileği pompalama egzersizleri gibi fiziksel karşı manevralar venöz dönüşü artırarak ayakta kan basıncının korunmasına yardımcı olmaktadır. Bu yaklaşımlar; yeterli hidrasyon, kompresyon uygulamaları, yatak başının yükseltilmesi ve gerekli durumlarda farmakolojik tedavi seçeneklerini kapsayan bütüncül bir yönetim ile erken mobilizasyonun güvenli ve sürdürülebilir biçimde gerçekleştirilmesini desteklemektedir. Sonuç olarak, ortostatik hipotansiyon erken mobilizasyon sürecinde hasta güvenliğini etkileyen önemli bir klinik belirleyicidir. Bu süreçte hemşirelerin erken tanı ve uygun yönetim yaklaşımlarını kullanması mobilizasyonun güvenli biçimde gerçekleştirilmesinde kritik rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erken Mobilizasyon, Ortostatik Hipotansiyon, Cerrahi Hemşireliği, Bakım.

Poster Bildiri

A NOVEL PHYTOTHERAPEUTIC (ALLICIN) APPROACH IN CATTLE WITH CLINICAL METRITIS AND ENDOMETRITIS

Gökhan Bozkurt[*], Atakan Çortu[**], Mehmet Yıldız[***], Örsan Güngör[****], A. Reha Ağaoğlu[*****], Ezgi Şababoğlu Baytaroğlu[******]

[*]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, gbozkurt@mehmetakif.edu.tr

[**]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, atakancortu@mehmetakif.edu.tr

[***]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mehmetyildiz@mehmetakif.edu.tr

[****]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, orsangungor@mehmetakif.edu.tr

[*****]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, rehaagaoglu@mehmetakif.edu.tr

[******]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, ezgisababoglu@mehmetakif.edu.tr

ABSTRACT

Metritis and endometritis occurring during the postpartum period in dairy cattle are among the primary health issues leading to significant economic losses by impairing reproductive performance. The objective of this study was to evaluate the therapeutic and prophylactic efficacy of oral allicin bolus and intrauterine allicin applications against cases of metritis and endometritis in 120 Holstein cows during the postpartum period. The animals were divided into four equal groups: allicin bolus, allicin bolus+Intrauterine, prophylaxis, and control. Treatment groups consisted of cows diagnosed with metritis/endometritis between days 7–28 postpartum. The Bolus group received oral Allicine Cow Bolus®, while the Bolus+Intrauterine group was administered intrauterine allicin solution in addition to the oral bolus. The prophylaxis group received the oral bolus 10 days prior to calving, whereas no medical intervention was applied to the control group. In microbiological analyses conducted during two different periods (days 32–45 and 46–60), recovery rates were determined as 23.33% and 46.66% in the Bolus group, and 46.66% and 53.33% in the Bolus+Intrauterine group, respectively. *Streptococcus* spp. and *E. coli* were the predominant isolates in the analyses. Cervical diameter and discharge scores showed significant decreases over time in both treatment groups ($p < 0.05$). When fertility parameters were compared, evaluating the treatment groups internally revealed that the Bolus+Intrauterine combination numerically shortened the service period by approximately 8 days more than the group receiving bolus alone (119.9 ± 7.3 days vs. 127.7 ± 6.4 days). Furthermore, a comparison between the prophylaxis and control groups revealed that the preventive application initiated before calving both shortened the service period (121.6 ± 5.1 days) and demonstrated numerical improvement in the number of inseminations per pregnancy (1.8 ± 0.1 vs. 2.1 ± 0.1). In conclusion, the combined application of oral and intrauterine allicin in cases of clinical metritis and endometritis was found to yield more effective therapeutic results compared to single-route administrations. Additionally, the prophylactic use of allicin tended to improve fertility parameters relative to the control group. It is suggested that replicating this study with a larger sample size could provide more statistically significant results and further clarify the long-term efficacy of these phytotherapeutic approaches.

Anahtar Kelimeler: allicine, cattle, endometritis, phytotherapeutic, metritis

This study was supported by Burdur Mehmet Akif Ersoy University Scientific Research Project Unit. Project Number: 0735-MP-21.

Sözel Bildiri

EFFECTS OF TRI-COORDINATE BORONATE ESTER COMPOUND IN ZEBRAFISH EPILEPTIC SEIZURE MODEL

Ünsal Veli ÜSTÜNDAĞ*, Fümet Duygu ÜSTÜNDAĞ, Ahmet KILIÇ *****

** Department of Medical Biochemistry, Faculty of Medicine, Ağrı İbrahim Çeçen University, Ağrı, Turkey, uvustundag@agri.edu.tr*

*** Department of Biophysics, Faculty of Medicine, Ağrı İbrahim Çeçen University, Ağrı, Turkey, fdustundag@agri.edu.tr*

**** Department of Chemistry, Faculty of Arts and Sciences, Harran University, Şanlıurfa, Turkey, kilica63@harran.edu.tr*

ABSTRACT

Epilepsy is a high prevalence disease characterized by seizures that cause neurological and behavioral disorders affecting the quality of life. Zebrafish (Danio rerio) is a widely used translational model organism for the in vivo investigation of behaviors during epileptic seizures, potential seizure-suppressing drugs, and therapeutic targets. Boronate esters have attracted attention as therapeutic agents due to their antimicrobial, anti-inflammatory, and antioxidant properties through various mechanisms of action. The present study aimed to investigate the effects of a tri-coordinate boronate ester (H2) compound in a pentylenetetrazole (PTZ)-induced epilepsy model in zebrafish embryos. Following determination of the lethal dose concentration of H2 in zebrafish embryos, the embryos were divided into five groups (control (C), DMSO, PTZ, H2, and PTZ+H2) and exposed to the respective chemicals at 24, 48, 72, and 96 hours. At 96 hours, hatching rate, survival, and behavioral analyses were performed, followed by measurement of biochemical parameters using spectrophotometric methods and determination of inflammation and epilepsy related gene expression levels by RT-qPCR. Compared to the PTZ group, H2 treatment significantly reduced lipid peroxidation (LPO) levels while significantly increasing catalase (CAT) activity and glutathione (GSH) levels. The elevated expression of bdnf, tnf-α, il1β, hmgb1, and glud1a genes observed in the PTZ group was reduced by H2 treatment, whereas gad1b expression was increased. In conclusion, the tri-coordinate boronate ester (H2) compound was found to alleviate seizure-like behaviors by reducing oxidative stress and inflammation. These findings contribute to the limited body of in vivo research on boronate esters in the literature and may serve as a guide for future studies on boron-based drug development.

Keywords: Tri-coordinate boronate ester compound, epilepsy, zebrafish, oxidative stress, inflammation

Sözel Bildiri

KALORİ KISITLAMASININ ÖTESİNDE: GLP-1 TEMELLİ TEDAVİLERİN OBEZİTE YÖNETİMİNDEKİ ROLÜ

Nursena NAHYA SERVİ*, Cemaliye SÜT KURT**

** Lokman Hekim University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Ankara, Turkey, nursena.nahya@lokmanhekim.edu.tr*

*** * Lokman Hekim University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Ankara, Turkey, cemaliye.sut@lokmanhekim.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Obezite, küresel ölçekte hızla artan ve kardiyometabolik hastalıklarla yakından ilişkili kronik bir hastalıktır. Son yıllarda glukagon benzeri peptid-1 reseptör agonistleri (GLP-1 RA), hem diyabet hem de obezite tedavisinde önemli bir yer edinmiştir. Bu ajanlar iştahı azaltarak, gastrik boşalmayı geciktirerek ve insülin sekresyonunu artırarak kilo kaybını destekler. Ancak etkinliklerinin yanı sıra uzun dönem etkileri, yan etkileri ve tedavi kesildiğinde ortaya çıkan sonuçlar tartışmalıdır.

Amaç: Bu bildirinin amacı, GLP-1 RA'ların kilo kaybı üzerindeki etkilerini, yan etki profillerini, tedavi kesilmesi sonrası kilo değişimini ve oral formların potansiyel biyolojik etkilerini bütüncül olarak değerlendirmektir.

Yöntemler: Bu çalışma, randomize kontrollü çalışmalar (RKÇ), sistematik derlemeler ve deneysel hayvan çalışmalarını içeren güncel literatürün incelenmesine dayanmaktadır. Özellikle 47 RKÇ içeren meta-analizler, geniş ölçekli sistematik derlemeler ve mekanistik/deneysel çalışmalar analiz edilmiştir.

Bulgular: GLP-1 RA'lar vücut ağırlığı, beden kütle indeksi ve bel çevresinde anlamlı azalma sağlamaktadır ve bu etki diyabet varlığından bağımsızdır. Oral ve enjekte edilebilir formlar benzer etkinlik gösterebilir. Bununla birlikte tedavi kesildikten sonra aylık ortalama 0.4 kg kilo geri alımı gözlenmekte ve yaklaşık 1–2 yıl içinde başlangıç ağırlığına dönüş gerçekleşmektedir. Yan etkiler açısından en sık gastrointestinal semptomlar (bulantı, kusma, diyare) bildirilirken, safra kesesi hastalıkları, psikiyatrik etkiler ve nadir ciddi komplikasyonlar da rapor edilmiştir. Ayrıca oral semaglutid formülasyonunda kullanılan salkaprozat sodyumun (SNAC) bağırsak mikrobiyotasını değiştirerek kısa zincirli yağ asitlerini azaltabileceği ve inflamasyonu artırabileceği deneysel olarak gösterilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: GLP-1 RA'lar obezite tedavisinde güçlü ve etkili farmakolojik ajanlar olmakla birlikte, etkilerinin sürdürülebilirliği tedavi devamlılığına bağlıdır. Tedavi kesildiğinde hızlı kilo geri kazanımı, obezitenin kronik doğasını ve uzun süreli tedavi gerekliliğini vurgulamaktadır. Yan etki profili genel olarak yönetilebilir olsa da hasta seçimi ve yakın izlem önemlidir. Özellikle oral formlarda kullanılan yardımcı maddelerin bağırsak mikrobiyotası üzerindeki etkileri gelecekte daha ayrıntılı araştırılmalıdır. Sonuç olarak, GLP-1 RA tedavileri multidisipliner ve uzun vadeli yaklaşımlar ile birlikte değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: GLP-1 reseptör agonistleri, Obezite, Kilo kaybı, Yan etki, Mikrobiyota

Sözel Bildiri

İZOLE GINGIVAL TUTULUMLU PEMFIGUS VULGARIS'IN PERIODONTAL YÖNETIMI KORTIKOSTREOID KOMBINE RITUKSIMAB ILE SAĞLANAN KLINIK REMISYON: OLGU SUNUMU

Arın Kayataş*, Soner Uzun **, F. Yeşim Kırzıoğlu*, Selcen Aydın*****

*Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilimdalı,Isparta, Türkiye, arinkayatas@sdu.edu.tr

**Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji Anabilimdalı ,Antalya,Türkiye sonuzun@akdeniz.edu.tr

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Anabilimdalı,Isparta, Türkiye, yesimkirzioglu@sdu.edu.tr

**** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilimdalı,Isparta,Türkiye, selcenaydin@sdu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Pemfigus vulgaris, desmoglein 1 ve 3'e karşı gelişen otoantikorlar sonucu intraepitelyal bül ve erozyonlarla karakterize otoimmün bir hastalıktır. Oral bulgular hastalığın ilk belirtisi olabilir ve bazı olgularda yalnızca oral dokularla sınırlı kalabilir. Gingival tutulum sıklıkla deskuamatif gingivitis şeklinde görülmekte olup periodontal hastalıklarla karışabilir. Sistemik kortikosteroidler temel tedavi olmakla birlikte bazı olgularda yetersiz kalabilmektedir.

Amaç: Bu olgu sunumunun amacı, izole gingival tutulumlu pemfigus vulgarisin tanısal zorluklarını vurgulamak, kortikosteroid tedavisine yetersiz yanıt alınan bir olguda rituksimab ile elde edilen klinik başarıyı sunmak ve periodontistin tanı ve yönlendirmedeki rolünü göstermektir.

Yöntem: Otuz sekiz yaşındaki erkek hasta diş eti yanması ve hassasiyet şikâyeti ile başvurdu. Klinik muayene sonrası deskuamatif gingivitis ön tanısı ile insizyonel biyopsi alındı ve histopatolojik inceleme gerçekleştirildi. Serolojik değerlendirmede desmoglein 1 ve 3 antikor düzeyleri yüksek bulundu. Klinik, histopatolojik ve serolojik bulgular birlikte değerlendirildi ve tedavi süreci takip edildi.

Bulgular: Klinik muayenede yaygın gingival eritem, epitel deskuamasyonu ve yüzeyel erozyonlar izlendi. Histopatolojik incelemede suprabazal ayrılma ve akantoliz saptandı. Başlangıçta kortikosteroid tedavisine yeterli yanıt alınamayınca rituksimab ile birlikte sistemik kortikosteroid kombinasyonu uygulandı. Kombine tedavi sonrası lezyonlarda belirgin gerileme, semptomlarda azalma ve takipte yeni lezyon gelişimi gözlenmedi; klinik remisyon sağlandı.

Tartışma Ve Sonuç: İzole gingival pemfigus vulgaris periodontal hastalıkları taklit edebilir ve tanıyı geciktirebilir. Periodontistler erken tanı ve yönlendirmede kritik rol oynar. Kortikosteroidlere dirençli olgularda rituksimabın etkili bir tedavi seçeneği olduğu literatürde bildirilmiştir; bu olgu kombine tedavinin klinik remisyon sağlayabileceğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Pemfigus Vulgaris, Deskuamatif Gingivitis, Rituksimab

Sözel Bildiri

ÖZEFAGUS KANSERİ OLAN BİREYİN GORDON'UN FONKSİYONEL SAĞLIK ÖRÜNTÜLERİ MODELİ'NE GÖRE HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU

Serkan ERCE*, Betül GÜLLÜ*, Beyza Nur ZAR*, Bayram KARAKAYA*, Hanifi MORCA*, Naci YILDIZ*, Hatice KARABUĞA YAKAR*, Özge ÇOŞKUN*

**Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, serkanerce@marun.edu.tr, betulgullu@marun.edu.tr, beyzazar@marun.edu.tr, bayramkarakaya@marun.edu.tr, hanifimorca@marun.edu.tr, naciyildiz@marun.edu.tr, hatice.karabuga@marmara.edu.tr, ocoskun@marmara.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Özefagus kanseri gastrointestinal sistem kanserleri arasında önemli bir yer tutmaktadır ve dünya genelinde yüksek mortalite oranlarına sahiptir. Çoğunlukla ileri evrede tanı koyulabilen ve prognozu olumsuz seyreden kanserler arasında yer almakta olup dünyadaki en sık 10 kanserden biridir. Özefagus kanserinin görülme sıklığı; kanserin türüne, hastanın yaşına, yaşadığı ülkeye, hatta aynı ülkede farklı coğrafik bölgelere göre değişiklik gösterebilmektedir. Hastalık süreci bireyde fiziksel belirtilerin yanı sıra psikolojik ve sosyal sorunlara da yol açabilmektedir.

Amaç: Özefagus kanseri tanısı alan bir hastanın Gordon'un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli doğrultusunda holistik bir yaklaşımla değerlendirilmesi ve hastaya yönelik kanıta dayalı hemşirelik bakımının planlanması ve uygulanmasıdır.

Yöntem: Çalışmamız olgu sunumu olarak planlanmıştır. Özefagus kanseri tanılı hasta Gordon'un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli kapsamında; sağlığı algılama-sağlık yönetimi, beslenme-metabolik durum, boşaltım, hareket-aktivite, uyku-dinlenme, bilişsel algılama, kendini algılama - benlik, rol - ilişki, cinsellik-üreme, baş etme-stres toleransı, inanç-değer alanlarında değerlendirilmiş olup elde edilen veriler doğrultusunda NANDA sınıflandırmasına uygun hemşirelik tanıları belirlenmiş ve bireye özgü kanıta dayalı hemşirelik girişimleri planlanmış ve uygulanmıştır.

Bulgular: Yapılan değerlendirme sonucunda hastaya akut ağrı, etkisiz kan glikoz örüntüsü öz yönetimi riski, yetersiz besin alımı, yutma bozukluğu, etkisiz uyku örüntüsü, aşırı anksiyete, bozulmuş bağırsak boşaltımı, azalmış öz bakım yeteneği sendromu, yetersiz sağlık bilgisi, fiziksel yaralanma riski, enfeksiyon riski, yetişkinin düşme riski hemşirelik tanıları konulmuştur.

Sonuç: Gordon'un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli, özefagus kanseri tanısı almış hastanın bakımında bireyin holistik bir yaklaşımla değerlendirilmesine katkı sağlayarak kanıta dayalı hemşirelik bakım planı hazırlamada yol gösterici olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özefagus Kanseri, Hemşirelik Bakımı, Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri

Sözel Bildiri

AI USAGE IN OBSTETRIC AND GYNECOLOGICAL NURSING

Arzu AKPINAR
Akdeniz University Faculty of Nursing, Department of Obstetric and Gynecological Nursing, Antalya, Turkey, arzuakpinar@akdeniz.edu.tr

ABSTRACT

Artificial Intelligence (AI) offers highly efficient tools that enhance diagnostic accuracy, risk assessment, and operational efficiency in obstetrics and gynecology. In clinical practice, it is beneficial for detecting fetal issues and the early identification and management of maternal risks like preeclampsia and gestational diabetes. Specifically, machine learning and deep learning algorithms contribute to reducing maternal and infant morbidity and mortality by predicting these risks with high accuracy.

In nursing, AI optimizes the workload of health professionals while improving care quality. AI-powered chatbots and mobile apps stand out as accessible, continuous tools in nursing education and patient counseling. For instance, AI-based breastfeeding counseling apps have been observed to increase mothers' self-efficacy and success rates more than traditional methods.

Despite these positives, integrating AI involves ethical and operational challenges, such as data privacy, algorithmic bias, and full integration into electronic health records. There is also a risk of AI displacing humans in the care process; thus, it is emphasized that these technologies should support rather than replace human-centered care. Ultimately, achieving clinical success with AI requires continuous digital literacy training for health professionals, transparent ethical regulations, and extensive clinical validation studies.

Keywords: Artificial Intelligence, Women’s Health, Obstetrics and Gynecology, Nursing

Sözel Bildiri

GLP-1 RESEPTÖR AGONİSTİ KULLANAN BİREYLERDE SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI, ÖZ-YETERLİLİK VE YEME DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Nurbanu PULAT*, Merve Nur ÇELİKTEN*, Melisa Zekiye BİLEN*, Zeynep Begüm KALYONCU ATASOY*

**Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, 2215002008@ogrenci.sbu.edu.tr*

ÖZET

GLP-1 reseptör agonistleri (GLP-1 RA), glisemik kontrolün iyileştirilmesi ve kilo yönetiminin desteklenmesinde etkili farmakolojik ajanlar olarak günümüzde yaygın biçimde kullanılmaktadır. Bu ajanlar; glikoza bağımlı insülin sekresyonunu artırmakta, glukagon salınımını baskılamakta, mide boşalmasını geciktirmekte ve iştahı azaltarak kilo kaybını desteklemektedir. Bununla birlikte bu ajanlara yönelik ilginin artmasında yalnızca klinik gereklilikler değil, sosyal medya ve dijital sağlık içeriklerinin de etkili olduğu düşünülmektedir. Sosyal medya üzerinden yayılan kullanıcı deneyimleri ve popüler içerikler, gerçek klinik süreci sadeleştirerek yan etkileri ve uzman kontrolü gerekliliğini göz ardı edebilmekte; bu durum bireylerde gerçekçi olmayan beklentiler, beden memnuniyetsizliği, kendi kendine tedavi girişimleri ve sağlıksız kilo verme davranışları gibi riskleri artırabilmektedir. Literatürde sosyal görünüş kaygısı, beden imajı ve benlik saygısı ile güçlü bir ilişki içerisindedir. GLP-1 RA kullanımına ilgi duyan bireylerde daha yüksek beden utancı, beden gözetimi, kilo kaygısı ve düzensiz yeme davranışları bildirilirken; bazı çalışmalarda kilo kaybına bağlı olarak öz-yeterlilikte artış ve beden algısında iyileşme de gösterilmiştir. Bununla beraber araştırmalar, GLP-1 RA kullanımına en fazla ilgi gösteren ve ilacın pankreatit veya gastroparezi gibi ciddi yan etkilerini tolere etmeye en istekli bireylerin; yüksek düzeyde vücut utancı, vücut gözetimi ve sosyal görünüş kaygısı yaşayan kişiler olduğunu göstermektedir. Bu bireylerde düşük vücut takdiri ve vücut nötrlüğü gözlemlenirken, ilacı deneme motivasyonunun temelinde yatan ana unsurun bedensel rahatsızlık hissi olduğu vurgulanmaktadır. Sosyal görünüş kaygısının yüksek düzeyleri, sadece yeme davranışlarını bozmakla kalmayıp bireyin zihinsel sağlığı üzerinde de derin etkiler yaratmaktadır. Bu nedenle bu çalışma, GLP-1 RA agonisti kullanan bireylerin psikososyal boyutlarını; özellikle öz-yeterlilik, sosyal görünüş kaygısı ve yeme davranışları açısından, diyetisyen kontrolünde kilo yönetimi sürdüren bireylerle karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Diyetisyenler, yalnızca besin alımını düzenleyen değil; aynı zamanda davranış değişikliği, beden algısı ve sürdürülebilir yaşam tarzı yönetiminde önemli rol üstlenen sağlık profesyonelleridir. GLP-1 RA kullanımının yalnızca biyomedikal etkilerinin değil, psikososyal sonuçlarının da değerlendirilmesi, birey merkezli beslenme bakımının geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Glukagon benzeri peptit 1, Beden İmajı, Farkındalık, Psikososyal.

Sözel Bildiri

DEPREM SONRASI GEÇİCİ BARINMA ALANLARINDA BULAŞICI HASTALIK RİSKLERİ: HALK SAĞLIĞI PERSPEKTİFİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Özge Korkmaz [*], **Aysun Güzel** [**]

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Tezli Yüksek Lisans, Burdur, Türkiye, 2430202814@ogr.mehmetakif.edu.tr.*

*** Doç. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, ayurdakul@mehmetakif.edu.tr.*

ÖZET

Depremler yalnızca fiziksel yıkıma ve yaralanmalara neden olmakla kalmayıp aynı zamanda toplum sağlığını etkileyen önemli epidemiyolojik riskleri de beraberinde getirmektedir. Afet sonrası süreçte evlerini kaybeden bireyler genellikle çadır kentler ve diğer geçici barınma alanlarında yaşamlarını sürdürmektedir. Geçici barınma alanlarında, çok sayıda insanın sınırlı bir alanda bir arada yaşaması bulaşıcı hastalıkların ortaya çıkması ve yayılması açısından çeşitli riskler oluşturabilmektedir. Özellikle temiz suya erişimde yaşanan güçlükler, sanitasyon hizmetlerinin yetersizliği, atık yönetiminde yaşanan sorunlar ve kalabalık yaşam koşulları bulaşıcı hastalıkların görülme olasılığını artıran önemli faktörler arasında yer almaktadır. Afet sonrası geçici barınma alanlarında en sık karşılaşılan sağlık sorunları arasında solunum yolu enfeksiyonları, gastrointestinal enfeksiyonlar ve bazı deri enfeksiyonlarının görüldüğü belirtilmekte; hijyen koşullarının yetersizliği ve bireylerin kalabalık ortamlarda yaşaması enfeksiyonların daha kolay yayılmasına zemin hazırlayabilmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, deprem sonrası geçici barınma alanlarında ortaya çıkabilecek bulaşıcı hastalık risklerini literatür doğrultusunda incelemek ve bu risklerin halk sağlığı açısından önemini değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, geçici barınma alanları, bulaşıcı hastalıklar, halk sağlığı.

Sözel Bildiri

NADİR BİR OLGU: PULMONER ARTER RÜPTÜRÜ

Alperen KOÇAK*, Gülsüm İN, İsa Gökhan Yalçın*****

**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı,Isparta, alperen.kocakk@gmail.com*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta, gulsum.otur07@gmail.com*

**** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Isparta, isayalcin@sdu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Pulmoner arter rüptürü (PAR), pulmoner arter duvarının tüm katmanlarının bütünlük kaybı olarak tanımlanır. Bu durum, kanın damar lümeninden çıkarak perikard boşluğu, plevral boşluk veya akciğer parankimi gibi anatomik alanlara birikmesi ile sonuçlanır. PAR son derece nadir görülen bir durumdur. İatrojenik ve iatrojenik olmayan nedenleri vardır. İatrojenik olmayan nedenler arasında travma vardır. Bu olguda yüksekten düşme ile gelen hastada pulmoner arter rüptürüne değineceğiz.

Olgu Sunumu: 41 yaşında erkek hasta. Çalıştığı iş yerinde 4. kattan düşme sonrasında 112 tarafından getirildi. Bilinen ek hastalık ve düzenli ilaç kullanım öyküsü yok. Genel durum orta, bilinç açık, Gks:15 idi. Acil servise geliş vitallerinde kan basıncı 90/60 mmHg, kalp hızı 120 atım/dk, solunum sayısı 25/dk, vücut ısısı 36,4°C, oda havasında oksijen satürasyonu %85 idi. Sistem muayenesinde; maksillofasiyal bölgede abrazyonlar, akciğer seslerinde kabalaşma, batında hassasiyet, sağ ve sol el bileğinde hassasiyet görüldü. Hızlıca primer ve sekonder değerlendirmesi yapılan hastaya görüntüleme yapıldı. Görüntülemelerinde: Servikal BT'de C2 odontoid fraktürü, toraks BT'de kontüzyon ve 3 cm'ye varan perikardiyal efüzyon, abdomen BT'de sol böbrekte grade 3, sağ böbrekte grade 1 yaralanma, sol pelvik bölgede hematom ve bilateral radius distal uç fraktürü mevcuttu. Laboratuvar değerlerinde; Wbc: 12.6, hgb:15.5 g/dL, plt:367, eGFR:89 ml/dk, üre:25 mg/dL, BUN:12 mg/dL, kreatinin: 1mg/dL, Ldh: 429 U/L, AST:113 U/L, ALT:76 U/L, sodyum:142 mmol/L, potasyum:4,2 mmol/L, klor:107 mmol/L, troponin:221.5 ng/l, venöz kan gazında laktat:3.4 mmol/L, pH: 7.35, HCO_3: 20.7 mmol/mL, baz açığı: -4.8 mmol/L, pCO2:37.9, pO2: 29, kontrol hemogramda Wbc:19.5, hgb:14.7 g/dL idi. Hasta öncelikle perikardiyal tamponad açısından kardiyoloji, kalp damar cerrahisine konsülte edildi. Eş zamanlı olarak beyin cerrahisi, göğüs cerrahisi, üroloji ve ortopedi görüşü alındı. Kardiyoloji tarafından yapılan EKO'da EF: %60 lateral duvarda 10 mm, apekste 10 mm, sağ yapılar etrafında diyastolde en geniş yerinde 20 mm'ye varan perikardiyal efüzyon izlendi. Sağ ventriküle bası izlenmedi. Hasta kardiyak tamponad nedeniyle KVC tarafından acil operasyona alındı. Operasyon esnasında pulmoner arter kanaması görülen ve pulmoner arter onarımı yapılan hasta yoğun bakım ve servis takibi sonrasında iyilik hali ile taburcu edildi.

Tartışma: PAR'ın iatrojenik ve non-iatrojenik nedenleri vardır. Travma non-İatrojenik nedenleri arasındadır. Travma sonrası PAR arterin anatomik konumundan dolayı daha nadir görülmektedir fakat tanı ve tedavisinin zorluğu sebebiyle yüksek mortaliteye sahiptir. Erken cerrahi müdahale mortalite oranında en önemli etkendir fakat tanısı zor olduğu için tanı süresi cerrahiye gidiş süresini etkilemektedir. Literatüre geçen benzer vakalarda erken cerrahiden fayda gören vakalar yer almaktadır. Travma sonrası tamponad, dispne olan vakalarda PAR akla gelmelidir ve bu tanı hasta için hayati öneme sahiptir.

Sonuç: Bu olgu klasik travma yaklaşımının tekrar değerlendirilmesinin gerekliliğini göstermektedir. Ayrıca yüksek enerjili seçilmiş travma vakalarında BTA'nın tetkiklere eklenmesinin, usgde perikadiyal effüzyon görüldüğünde erken perikardiyosentez yapılmasının gerekliliği anlaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Pulmoner Arter Rüptürü, Toraks Cerrahisi,Travma, Acil Servis

Poster Bildiri

A COMPARISON OF EFFECTIVENESS OF HOT AND COLD CYCLES OF THE CONTRAST BATH ON THE EXPERIMENTAL PAIN

Mobina SALEHI*, Rasmi MUAMMER, BATUHAN KAYAHAN*****

** Yeditepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, mobina.salehi@std.yeditepe.edu.tr*
*** Yeditepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, rasmi.muammer@yeditepe.edu.tr*
**** Yeditepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, batuhan.kayahan@yeditepe.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Contrast bath therapy is a non-pharmacological modality in physiotherapy, designed to modulate circulation and pain through alternating hot and cold water immersion. Despite its clinical use, the effect of different contrast bath sequences—hot-first versus cold-first—on sensory and pain thresholds remains unclear.

Aim: Contrast bath therapy is a non-pharmacological modality in physiotherapy, designed to modulate circulation and pain through alternating hot and cold water immersion. Despite its clinical use, the effect of different contrast bath sequences—hot-first versus cold-first—on sensory and pain thresholds remains unclear.

Methods: Thirty university students aged 20–41 were recruited and randomly assigned to two groups: Hot Cycle (n=15) and Cold Cycle (n=15). Each participant underwent one laboratory session with pre- and post-intervention assessments of First Sensation Threshold (FST), Pain Threshold (PT), and pain intensity measured by the Visual Analog Scale (VAS). ES was applied to the wrist of the dominant hand, and thresholds were recorded in milliamperes (mA). The Hot Cycle group received 3 minutes of hot water (38–40°C) followed by 1 minute of cold water (15–20°C), while the Cold Cycle group received the reverse sequence. Both protocols included five alternating cycles.

Results: Results showed both groups were comparable at the baseline. There was no significant impact on first sensory threshold in within group analysis. Between-group differences the finding was not statistically significant (P = 0.051); however, it was close to the conventional threshold forsignificance in the cold first cycle. Pain threshold outcomes showed the Hot Cycle group exhibited a statistically significant increase in pain threshold (p=0.006) The effect size was large d=0.88 indicating improved pain tolerance, while the Cold Cycle group showed a non-significant increase (p=0.682). Between-group analysis revealed a moderate effect size favoring the hot-first protocol (d=0.54), though the difference was not statistically significant (p=0.261). VAS scores demonstrated a slight non-significant decrease in the Hot Cycle group and a mild non-significant increase in the Cold Cycle group (p>0.18), suggesting a subjective improvement in perceived pain following the hot-first sequence.

Discussion and Conclusion: Overall, the hot-first protocol showed greater efficacy in increasing pain threshold and reducing pain intensity compared to the cold-first sequence. The cold-first protocol showed minimal effects. These findings support the clinical utility of hot-first contrast bath therapy as a non-invasive and cost-effective approach for short-term pain modulation. Future studies should include larger samples and clinical populations to clarify sequence-dependent mechanisms.

Key Words: Contrast Bath, Cold First Cycle, First Sensation, Hot First Cycle, Pain Threshold, Pain Intensity.

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA ATEŞ YÖNETİMİ KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

HANİFE ERBİL[*], DURU PEKTAŞ[**], FATMA CEYDA DURUCAN[***]

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, hulgen@mehmetakif.edu.tr*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur, Türkiye, 1durupektas@gmail.com*

****Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur, Türkiye, ceydadurucan@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Ateş, çocukluk çağında sık görülür. Yanlış müdahaleler veya bilgi eksikliği çocuklarda gereksiz tıbbi uygulamalara neden olabilmektedir. Bu nedenle, çocuklarda ateş yönetimi hem ebeveynlerin hem de sağlık profesyonellerinin bilgi ve uygulama düzeyleri açısından önemli bir konudur. Literatürde bu alanda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi, mevcut araştırma eğilimlerinin belirlenmesine ve gelecekteki çalışmalara yön verilmesine katkı sağlayacaktır.
Amaç: Bu derleme çalışmasında çocuklarda ateş yöntemi konusunda yapılan lisansüstü tezlerin gözden geçirilmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Bu çalışma, derleme türünde bir araştırmadır. Taramada "Ateş" terimi anahtar kelime olarak kullanılmış, çocuklarda ateş yönetimi konusunu kapsayan lisansüstü tezler seçilmiştir. Belirlenen tezler; yıl, konu, hedef grup, tez türü ve anabilim dalı açısından değerlendirilmiştir.
Bulgular: Tarama sonucunda çocuklarda ateş yönetimi konusunda yapılmış 146 lisansüstü tez saptanmıştır. Tezlerin çoğunluğu 0–18 yaş grubu çocuklarda yürütülmüştür. En az sayıda çalışmanın sağlık çalışanları üzerinde yapıldığı görülmüştür. Tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 2021–2025 yılları arasında en fazla tez çalışmasının gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Tez türlerine göre dağılımda, doktora tezlerinin oranı en düşük düzeydedir.
Tartışma ve Sonuç: Bu derleme, çocuklarda ateş yönetimi konusundaki akademik eğilimleri ortaya koymaktadır. Son yıllarda tez sayısında artış görülmesine rağmen, hemşirelik alanında yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Ateşin doğru yönetimi, hem çocuk sağlığının korunmasında hem de ebeveynlerin doğru yönlendirilmesinde önemli bir role sahiptir. Bu nedenle, hemşirelik alanında çocuklarda ateş yönetimine yönelik daha fazla lisansüstü tez çalışmasının yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Ateş, Çocuk, Hemşire

Sözel Bildiri

A NORMATIVE FRAMEWORK FOR A MOBILE AUDITORY COMPREHENSION INTERVENTION IN APHASIA

Rabia Aygün*, Suna TOKGÖZ YILMAZ**

** Istanbul Medeniyet University, Faculty of Health Sciences, Department of Speech and Language Therapy, Istanbul, Turkey, rabia.kara@medeniyet.edu.tr*

*** Ankara University School of Medicine, Department of Otorhinolaryngology, Audiology, Balance and Speech Disorders Unit, Ankara, Turkey, yilmaz@ankara.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Aphasia is an acquired language disorder, most commonly resulting from stroke, that affects communication, including auditory comprehension. Deficits in auditory comprehension can significantly limit everyday communication and functional independence, requiring consistent and structured speech and language therapy. However, access to such services is often limited due to practical, geographic, and resource-related constraints. Mobile-based approaches may help extend language practice beyond clinical settings; nevertheless, their effective use depends on well-defined task structures and baseline performance data for meaningful interpretation.

Aim: This study aimed to define baseline performance characteristics and evaluate usability of a mobile-based auditory comprehension task.

Methods: A mobile application comprising hierarchically structured single-word auditory comprehension tasks across 12 semantic categories was utilized. The application was administered to 40 healthy individuals aged 18–80 years. Participants completed the tasks under standardized conditions. Accuracy rates and response times were recorded for each category, and usability was assessed using the Mobile Application Usability Scale. Performance outcomes were analyzed across demographic variables, including age, education level, mobile device usage skills, and daily mobile device usage duration.

Results: Significant differences in performance were observed across demographic variables. Participants aged ≥60 years showed lower accuracy and longer response times compared to younger groups ($p<0.05$). Higher education level and greater mobile device usage skills were associated with improved performance in some categories ($p<0.05$), whereas daily mobile device usage duration was not significantly related to outcomes ($p>0.05$). Despite these differences, accuracy rates exceeded 90% across categories. Usability findings demonstrated consistently positive evaluations across different demographic groups.

Discussion and Conclusion: The findings define baseline performance characteristics in a healthy population and support the use of a ≥90% accuracy threshold as a criterion for level progression within the application. Consistently positive usability outcomes across demographic groups indicate that the task structure is broadly accessible. Together, these results establish a reference framework for future research and may contribute to the interpretation of performance patterns in subsequent studies involving individuals with aphasia.

Keywords: Aphasia, Auditory Comprehension, Mobile Application, Normative Data, Usability

Sözel Bildiri

DİSLEKSİDE ERKEN TANI VE MÜDAHALENİN PSİKOSOSYAL ETKİLERİ: PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN ROLÜ

Nimet KARATAŞ[1]*

**Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, nimetkaratas@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Disleksi, çocuğun zekâ kapasitesinden bağımsız olarak gelişen, okuma ve yazma süreçlerindeki kalıcı güçlüklerle karakterize nörogelişimsel bir bozukluktur. Klinik ve eğitsel uygulamalarda yaygın olarak görülen "çocuğun başarısız olana kadar beklenmesi" yaklaşımı, akademik geriliğin yanı sıra ciddi sekonder psikososyal sorunların gelişmesine zemin hazırlamaktadır. Çocuk sağlığını korumak ve geliştirmek üzere bakımın merkezinde yer alan pediatri hemşireleri, rutin kontrollerde gelişimsel basamakları ve erken nörobiyolojik belirteçleri proaktif bir yaklaşımla tarayarak, çocuk psikososyal bakımdan etkilenmeden müdahale edilmesinde kilit bir rol oynamaktadır. Bu çalışma, erken tanının nörobiyolojik temellerini ve müdahale zamanlamasının çocuğun psikososyal sağlığı üzerindeki etkilerini literatür verileri ışığında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. 20 yılı kapsayan uzun süreli izlemler ve nörogörüntüleme çalışmaları; disleksiye özgü nörobiyolojik farklılıkların okuma eğitimi başlamadan önce mevcut olduğunu kanıtlamaktadır. Yenidoğan dönemindeki işitsel duyarsızlıklar ve bebeklikteki atipik beyin yanıtları gibi göstergeler, yapay zekâ destekli (FURIA algoritması gibi) yöntemlerle birleştiğinde erken dönemde kritik belirteçler olarak değerlendirilmektedir. Araştırmalar, ilkokul döneminde tanı alan adölesanların, ortaokulda tanı alan akranlarına kıyasla akademik ve genel yetkinlik algılarının anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermektedir. Erken müdahale ile risk grubundaki çocukların %70'i üçüncü sınıfa kadar akran seviyesine ulaşabilirken; tanısı geciken çocuklarda sekizinci sınıfa gelindiğinde dahi beş yıla varan gelişimsel sapmalar gözlenmektedir. Bu sapmalar; damgalanma, öz-yeterlilik kaybı, kronik anksiyete, depresyon ve başarısızlığın bir "yetersizlik" olarak içselleştirilmesine bağlı negatif benlik imajına yol açmaktadır. Erken tanılanmayan çocuklarda akademik motivasyon kaybı, düşük öz saygı ve sosyal dışlanmaya bağlı çekingenlik yaygın olarak görülmektedir. Erken tanılama, beyin plastisitesinin en yüksek olduğu dönemde stratejik müdahaleye olanak tanıyarak disleksiyi bir engel olmaktan çıkarıp yönetilebilir bir nöroçeşitlilik haline getirmektedir. Sağlık ve eğitim profesyonellerinin iş birliği yaparak; işitsel işlemleme, fonolojik farkındalık, hızlı otomatik isimlendirme ve dil gelişimindeki gecikme gibi erken belirteçleri proaktif bir yaklaşımla taraması, çocukların yaşam boyu sürecek psikososyal sağlığını korumada ve sürdürmede kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Disleksi, Erken Tanı, Psikososyal Etkiler, Pediatri Hemşiresi.

Sözel Bildiri

VİROLOJİK REPLİKASYON DENEYLERİ İÇİN DİJİTAL İKİZ: GRAF SİNİR AĞLARI (GNN) TABANLI ERKEN KARAR DESTEK SİSTEMİ

Engincan GÜLEK*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Burdur, Türkiye, engincan.dev@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Viroloji laboratuvarlarında 96 kuyucuklu plakalarda yürütülen *in-vitro* çalışmalar, doğası gereği belirli bir zaman ve kaynak kullanımı gerektiren süreçlerdir. Süreç içerisinde karşılaşılabilecek öngörülemeyen durumlar, iş akışlarının genel verimliliğini etkileyebilmektedir. Bu durum, laboratuvar operasyonlarını başlangıç aşamasından itibaren dijital yöntemlerle takip edebilecek yaklaşımların değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Çalışmanın odağı, güncel dijital dönüşüm yaklaşımları doğrultusunda otonom mekanizmalar kurgulayarak laboratuvar süreçlerini daha sistematik bir yapıya kavuşturma potansiyelidir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hücre tabakasını bir sosyal ağ grafı olarak modelleyen Graf Sinir Ağları (GNN) tabanlı bir dijital ikiz modeli geliştirmek ve deneylerin gidişatını öngörebilecek bir karar destek yapısı kurgulamaktır.

Yöntem: Planlanan bu tanımlayıcı ve deneysel simülasyon çalışmasında, 406 farklı senaryo üzerinden gözlem yapılması hedeflenmektedir. Hücre tabakası, her bir hücrenin bir düğüm (node) ve temasların kenar (edge) olarak temsil edildiği dinamik bir grafik yapısı olarak modellenecektir. İlk 12 saatlik verilerin simülasyona beslenmesi ve GNN mimarisinin virüs yayılımını "olasılıksal mesaj iletimi" algoritmalarıyla hesaplaması planlanmaktadır. Değişkenler; enfeksiyon çokluğu (MOI), hücre topolojisi, viral replikasyon hızı ve 48. saatteki sitopatik etki (CPE) oranıdır.

Bulgular: Geliştirilecek modelin, deneyin ilk çeyreğinde 48. saatteki CPE seviyelerini belirli bir doğruluk payı ile tahmin edebileceği beklenmektedir. Bu öngörülerle, belirli kriterleri karşılamayan setlerin erkenden tanımlanabileceği ve sistemin bir uyarı mekanizması üretebileceği öngörülmektedir. Karar destek yapısının, operasyonel süreci ve kaynak kullanımını optimize etmeye yardımcı olacağı tahmin edilmektedir.

Tartışma ve Sonuç: GNN tabanlı dijital ikiz modelinin, hücre etkileşimini temel alan bir karar destek sistemi olarak potansiyel sunduğu düşünülmektedir. Bu modelin, yüksek verimli antiviral tarama süreçlerinde bir seçenek olarak değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Çalışmanın, veteriner sağlık bilimlerinde teknolojik entegrasyon süreçleri için bir model sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital İkiz, Graf Sinir Ağları (GNN), Viroloji Simülasyonu, Karar Destek Sistemi, Erken Durdurma

Sözel Bildiri

RADYASYONLA BESLENEN MANTAR *Cladosporium sphaerospermum*

Ennur Suzan UĞRAŞAN*, Nağme BULUT, Merve GÜNEŞ, Burçin YALÇIN, Bülent KAYA

** Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Antalya, Türkiye, 20243401026@ogr.akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Uzaydaki radyasyon, Dünya'nın koruyucu atmosferi dışında çok daha yüksek düzeylere ulaşarak astronot sağlığını doğrudan etkileyen önemli bir risk faktörü oluşturmaktadır. Kozmik radyasyonun mürettebat ve ekipman üzerindeki olumsuz etkilerini önlemek adına, uzay endüstrisinde araç dış katmanlarının geleneksel olarak kurşun ve alüminyum bazlı kalkanlama sistemleriyle izole edilmesi yaygın bir uygulamadır. Fakat bu uygulamalar yüksek ağırlıkları ve maliyetleri nedeniyle sınırlayıcıdır. Bu derleme çalışmasında, iyonlaştırıcı radyasyonu bir enerji kaynağı olarak kullanabilen "radyosentetik" mantarların, özellikle *Cladosporium sphaerospermum*'un biyolojik bir radyasyon kalkanı olarak kullanılabilirliği değerlendirilmiştir. Çalışma, PubMed, Scopus, Nature ve Web of Science veri tabanlarında yer alan hakemli literatürün sistematik olarak incelenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Toplamda 210'dan fazla referans taranarak incelenmiştir. İlk olarak Çernobil reaktör duvarlarında gözlemlenen bu mantarın, iyonlaştırıcı radyasyonu melanin pigmenti aracılığıyla kimyasal enerjiye dönüştürdüğü (radyosentez) ve bu süreçte ATP üretimini destekleyen NADH seviyelerini artırdığı gözlenmiştir. Radyasyon seviyesinin artmasıyla birlikte melanin üretiminin de arttığı, böylece mantarın hem büyümesini sürdürdüğü hem de kendini radyasyona karşı koruyabildiği belirlenmiştir. Ayrıca, bu organizmanın yüksek radyasyon altında mutasyon oranını artırmak yerine DNA onarım mekanizmalarını daha aktif hale getirerek genetik stabilitesini koruyabildiği bildirilmiştir. Bu özellikler, *C. Sphaerospermum*'un ekstrem çevre koşullarına uyum kapasitesini ortaya koymaktadır. Mevcut bulgular, *C. Sphaerospermum*'un kurşun ve alüminyum gibi geleneksel radyasyon kalkanlarına kıyasla daha hafif, yenilenebilir, daha az maliyetli ve daha az yer kaplayan bir alternatif olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, özellikle uzun süreli uzay görevlerinde ve radyasyon maruziyetinin yüksek olduğu alanlarda biyolojik kalkan olarak kullanım potansiyeli dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Cladosporium sphaerospermum*, radyasyon, radyosentez, melanin, uzay biyolojisi.

Sözel Bildiri

MORPHOMETRIC AND MORPHOLOGICAL ANALYSIS OF THE FORAMEN MAGNUM IN HUMAN DRY SKULLS

Kenan ÖZTÜRK*
**Süleyman Demirel University, Faculty of Medicine, Department of Anatomy, Isparta, Türkiye, kenanozt@hotmail.com*

ABSTRACT

Background: The foramen magnum (FM) is the largest opening located in the occipital bone at the skull base, serving as a critical passage connecting the posterior cranial fossa to the vertebral canal. Since vital structures such as the medulla oblongata, vertebral arteries, and the spinal roots of the accessory nerve pass through it, variations in FM dimensions are of great clinical, surgical, and radiological importance. Morphological and morphometric data of FM are particularly important in the diagnosis of pathologies such as Chiari malformation and in planning surgical interventions targeting the skull base.

Aim: The aim of this study is to examine the foramen magnum morphologically and morphometrically in human dry skulls.

Methods: In this study, the foramen magnum of 27 human dry skulls were examined. Morphometric measurements were performed using ImageJ software on digital images. The parameters analyzed included the shape of the FM, anteroposterior diameter, transverse diameter, area, perimeter, and the FM index.

Results: The shapes of the FM observed in the examined skulls were oval (24.2%), round (15.2%), quadrangular (15.2%), pentagonal (9.1%), hexagonal (9.1%), and irregular (9.1%). Morphometric analysis revealed that the mean anteroposterior diameter (APD) was 34.74±2.93 mm and the mean transverse diameter (TD) was 29.70±2.33 mm. The average area of the foramen magnum was measured as 755.19 ±115.40 mm² and the mean perimeter was 100.74±7.74 mm. The calculated mean FM index values were TD/APD: 0.85±0.06 and APD/TD: 1.17±0.08.

Discussion and Conclusion: Knowledge of the morphometric and morphological structure of the FM provides a safe guide for neurosurgeons in surgical approaches and posterior cranial fossa operations. These data not only increase the accuracy of radiological diagnoses but also serve as an important reference in forensic identification and anthropological studies. Considering regional and ethnic anatomical differences in surgical planning will help minimize the risk of iatrogenic complications.

Keywords: Anteroposterior diameter, Transverse diameter, Occipital bone, Foramen magnum index

Sözel Bildiri

MAXILLOFACIAL PROSTHETIC MATERIALS IN THE REHABILITATION OF FACIAL DEFECTS: A CURRENT LITERATURE REVIEW

Büşra Nur Karatop Keleş*, Zeynep Başağaoğlu Demirekin*
Süleyman Demirel University, Faculty of Dentistry, Department of Prosthodontics, Isparta, Turkey, busraakaratop@gmail.com
Süleyman Demirel University, Faculty of Dentistry, Department of Prosthodontics, Isparta, Turkey, zeynepdemirekin@sdu.edu.tr

ABSTRACT

Background: Maxillofacial defects resulting from trauma, tumor resection, or congenital anomalies lead to significant functional and esthetic impairments. The success of prosthetic rehabilitation largely depends on the selection of appropriate materials that can mimic soft tissue properties while maintaining durability and biocompatibility.

Aim: This study aims to evaluate currently used maxillofacial prosthetic materials in terms of mechanical properties, esthetic performance, color stability, and clinical applicability based on recent literature.

Methods: A narrative literature review was conducted focusing on contemporary studies published after 2020. Materials used in maxillofacial prosthetics were classified as rigid (polymethyl methacrylate) and elastomeric (silicone elastomers, polyurethane, vinyl copolymers). In addition, retention methods including adhesive systems and implant-supported approaches were evaluated. Clinical parameters such as material longevity, maintenance requirements, and patient satisfaction were analyzed in relation to material properties .

Results: Silicone elastomers remain the most widely used materials due to their superior elasticity, biocompatibility, and ability to simulate natural soft tissue. However, limitations such as color instability, environmental degradation, and reduced tear strength have been consistently reported. Rigid materials such as PMMA demonstrate higher mechanical strength and color stability but lack flexibility, limiting their use in esthetic regions. Implant-supported retention systems provide superior stability and patient satisfaction, although surgical requirements and cost remain limiting factors. Environmental factors, hygiene, and patient-related variables significantly influence material longevity.

Conclusion: No single material fulfills all ideal requirements for maxillofacial prostheses. Silicone elastomers continue to be the material of choice due to their esthetic advantages, despite their mechanical limitations. Therefore, material selection should be individualized based on defect characteristics, retention strategy, and patient expectations. Future research should focus on improving color stability and mechanical performance through material modifications and digital fabrication techniques.

Keywords: Maxillofacial prosthesis, silicone elastomer, PMMA, color stability, craniofacial implant.

Sözel Bildiri

KABIZLIK İLE BAŞVURAN ÇOCUKLARDA CERRAHİ ALARM BULGULARININ TANISAL DEĞERİ: 40 OLGUNUN RETROSPEKTİF ANALİZİ

Özge ÖZTÜRK
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, Bilecik, Türkiye,
ozge.ozturk@bilecik.edu.tr

ÖZET

Kabızlık çocukluk çağında en sık görülen gastrointestinal sistem başvuru nedenlerinden biri olup etkilenen çocukların sosyal, fiziksel ve duygusal işlevselliği üzerinde belirgin etkiler yaratmaktadır. Olguların yaklaşık %95'i fonksiyonel kabızlık olarak değerlendirilmekle birlikte altta yatan cerrahi patolojilerin erken dönemde tanınması tanı gecikmesi ve olası komplikasyonların önlenmesi açısından klinik olarak büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada Aralık 2020–Aralık 2025 tarihleri arasında çocuk cerrahisi polikliniğine kabızlık şikâyeti ile başvuran 40 hastanın klinik özellikleri retrospektif olarak incelendi. Hastaların yaş ortalaması 6,37 yıl olup 33'ü erkek, 7'si kızdı. On üç hasta üç yaş altı, 27 hasta ise tuvalet eğitimi kazanmış çocuklardan oluşmaktaydı. İki hastada mekonyum çıkışında gecikme öyküsü saptandı; bu hastalardan biri prematüre olup mekonyum çıkışının 48. saatte gerçekleştiği öğrenildi. Hirschsprung hastalığı ön tanısı ile ileri merkeze yönlendirilen hastalardan birinde rektal biyopsi normal bulunurken, üç aylık bir erkek hastanın Hirschsprung hastalığı tanısı ile opere edildiği belirlendi. Beş hastada anorektal malformasyon cerrahisi öyküsü mevcut olup bir hastaya anal dilatasyon uygulandı. Organik patoloji saptanmayan 34 hastanın 16'sına polietilen glikol, diğerlerine laktuloz tedavisi başlandı ve 23 hastada medikal tedavi ile davranışsal düzenlemeler sonrasında klinik düzelme sağlandı. Dokuz hasta fekal inkontinans ile başvurmuş olup fekal inkontinansı olan iki hasta tuvalet eğitimi amacıyla servise yatırıldı. Bir olguda aile içi sözel şiddet saptanmış ve multidisipliner yaklaşım sonrası klinik düzelme gözlendi. Fekal inkontinans ile başvuran bir diğer hastada megakolon nedeniyle sigmoid kolon rezeksiyonu öyküsü bulunmakta olup pelvik taban eğitimi ve ileri merkez değerlendirmesine rağmen semptomların devam etmesi üzerine stoma planlandı. Hastanın takiplerine ileri merkezde devam edilmektedir. Sonuç olarak, kabızlık ile başvuran çocuklarda alarm bulgularının dikkatli değerlendirilmesi, fonksiyonel kabızlık tanısının Roma kriterlerine dayalı klinik yaklaşım ile desteklenmesi ve multidisipliner yönetim stratejilerinin erken dönemde uygulanmasının tanı gecikmesini azaltarak cerrahi patolojilerin zamanında saptanmasına katkı sağlayabileceğinin vurgulanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kabızlık, Çocuk cerrahisi, Alarm bulguları, Kaka kaçırma

Sözel Bildiri

SOSYAL MEDYADA ŞİDDET İÇERİKLERİNE MARUZ KALMANIN ADÖLESANLARIN RUH SAĞLIĞINA ETKİSİ

Sude Nur CENGİZ*, Menekşe CENGİZ, Kübranur KÜÇÜKDAĞ***, Hayri AKTAŞ****

** Ankara Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü- sude.cengiz@std.ankaramedipol.edu.tr*

*** Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- menekse.cengiz@antalya.edu.tr*

****Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü- 241004006std.antalya.edu.tr*

*****Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- hayri.aktas@antalya.edu.tr*

ÖZET

Teknolojinin hayatımıza girmesiyle birlikte geleneksel medya yerini yavaş yavaş sosyal medyaya bırakmıştır. Sosyal medya; her geçen gün hayatımızdaki konumunu sağlamlaştırarak büyüyen, bireylerin kendilerini kolay bir şekilde ifade etmelerini sağlayan ve başkalarıyla sözlü ya da yazılı bir şekilde iletişim kurmasını kolaylaştıran sanal bir platformdur. Sosyal medya platformları; dünyadaki en son gelişmelere yönelik güncel bilgilerin elde edilmesi, bireyler arasında bağlantı sağlanması, bireylerde farkındalık oluşturması, teknolojik gelişmelerin yakından takip edilmesi, toplu etkinliklerin kolay bir şekilde organize edilmesi olmak üzere birçok alanda önemli avantajlar sağlamaktadır. Ancak özellikle çağımızda sosyal medya ile erken yaşta tanışmayla birlikte genç bireylerde birçok olumsuz sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Sosyal medyada fazla zaman harcamak adölesanlarda sosyal izolasyon ve sosyal anksiyeteye ve aynı zamanda postür bozuklukları, uyku sorunları, obezite ve baş ağrısı gibi fiziksel sorunlara da yol açabilmektedir. Son yıllarda bu sorunun gündeme daha sık gelmesiyle birlikte bu konuda yapılan akademik çalışmalar da önem kazanmaktadır. Çalışmamızda konuyla alakalı yapılan güncel araştırmalar derlenerek literatüre katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Çalışmamızın verilerine 'Web of Science' ve 'Google Akademik' veri tabanlarında son 10 yılda yayımlanan 19 çalışma derlenerek erişilmiştir.

İncelenen çalışmalar doğrultusunda adölesanlarda problemli sosyal medya kullanımının, şiddet içerikli dijital içeriklere maruz kalmanın, siber zorbalık deneyimlerinin şiddet eğilimini arttırdığı ve ruh sağlığını olumsuz etkilediği görülmektedir. Aynı zamanda internet bağımlılığı arttıkça siber zorbalığa dahil olma oranının arttığı ve başa çıkma becerilerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir. Ancak sosyal medya etkisinin tek başına belirleyici olmadığı; aile içi şiddet, ebeveyn otorite ve tutumları, duygusal düzenleme becerileri ve ruhsal dayanıklılık gibi etmenlerle birlikte şekillendiği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Adölesan, Ruh Sağlığı, Şiddet İçeriği

Sözel Bildiri

GASTROENTEROLOJİ POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN YETİŞKİN BİREYLERİN PROBİYOTİKLERE İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİ, TÜKETİM DURUMLARI VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hatice Kübra ARAS[1], Berfin GEZEN[2]
1Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Antalya / Türkiye
2Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezi (TOHM), Antalya / Türkiye/ berfin.gezen@std.antalya.edu.tr

ÖZET

Yeterli ve dengeli beslenme, bireyin enerji gereksinimini karşılamanın yanı sıra sağlığın korunması ve yaşam kalitesinin artırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Gastrointestinal sistem sağlığı ise bireyin genel sağlık durumunu doğrudan etkileyen önemli faktörlerden biridir. Son yıllarda yapılan çalışmalar bağırsak mikrobiyotasının sindirim sistemi, bağışıklık sistemi ve genel sağlık üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir.Probiyotikler, yeterli miktarda tüketildiğinde konak sağlığı üzerinde olumlu etkiler gösteren canlı mikroorganizmalardır. Yoğurt, kefir ve fermente süt ürünleri gibi besinlerde bulunan probiyotikler bağırsak mikrobiyotasının dengelenmesine katkı sağlayarak gastrointestinal sistem sağlığını destekleyebilmektedir. Bu nedenle probiyotikler hakkında bilgi düzeyi ve tüketim alışkanlıklarının değerlendirilmesi önemli görülmektedir.

Bu çalışma, gastroenteroloji polikliniğine başvuran yetişkin bireylerin probiyotikler hakkındaki bilgi düzeyleri, probiyotik tüketim durumları ve bu faktörlerin yaşam kalitesi ile ilişkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma 01.01.2025–31.03.2025 tarihleri arasında Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Gastroenteroloji Polikliniği'ne başvuran 18-65 yaş arası 200 birey ile yürütülmüştür. Veriler yüz yüze anket yöntemi ile toplanmış ve bireylere sosyodemografik özellikler, beslenme alışkanlıkları, probiyotik tüketimi, Mikrobiyota Farkındalık Ölçeği ve SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği uygulanmıştır.Katılımcılara probiyotik bilgi düzeyleri, beslenme alışkanlıkları, Mikrobiyota Farkındalık Ölçeği (MFÖ) ve SF-36 sağlıkta yaşam ölçeği uygulanmıştır. Katılımcıların %70'i probiyotikler hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Günlük peynir tüketen bireylerin probiyotik bilgi düzeylerinin anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p=0,010$). Yoğurt tüketim sıklığı ile tanılar arasında anlamlı fark bulunmuş, daha seyrek tüketen bireylerde inflamatuar bağırsak hastalıkları daha yaygın görülmüştür ($p=0,015$). Probiyotik takviyesi kullanan bireylerin mikrobiyota farkındalık düzeyleri anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur ($p<0,001$). Probiyotik kaynağı olarak yoğurt ve peynir tüketim sıklığı, yaşam kalitesi ölçeği toplam puanı ve bazı alt boyutlarla anlamlı ilişkiler göstermiştir. Günlük yoğurt tüketen bireylerin enerji canlılık, ruhsal sağlık ve genel yaşam kalitesi açısından daha yüksek puan aldığı görülmüştür ($p<0,05$). BKİ ile yaşam kalitesi alt boyutlarından fiziksel fonksiyon ve sosyal işlevsellik arasında da anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p<0,5$). Bu çalışmanın sonucunda ise probiyotik bilgi düzeyi ve düzenli probiyotik içerikli besin tüketimi, bireylerin mikrobiyota farkındalığını ve yaşam kalitesini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Bu bulgular, toplumda probiyotik tüketimi ve mikrobiyota sağlığına ilişkin bilgi düzeyinin artırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, mikrobiyota, probiyotik, yaşam kalitesi

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN WOMEN'S MINDFUL EATING AND DEPRESSION, ANXIETY, AND STRESS DURING THE COVID-19 PANDEMIC

[*]Şeyma ÇATALGÖL, [**]Ünzile Sümeyye COŞKUN
**Uşak University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Uşak/Turkey seyma.catalgol@usak.edu.tr*
***Ankara Etlik State Hospital, sumeyyecoskun6464@gmail.com*

ABSTRACT

Background: The COVID-19 pandemic has affected eating behaviors and psychological health due to social isolation and lifestyle changes. Women, in particular, may be at higher risk in terms of eating behaviors and psychological responses during the pandemic due to both social and hormonal factors.
Aim: This study aims to examine the relationship between women's mindful eating and their levels of depression, anxiety, and stress during the COVID-19 pandemic.
Methods: This descriptive cross-sectional study was conducted with 772 women across Türkiye between March 20 and May 25, 2021, using an online survey. Participants' sociodemographic characteristics were collected using a form developed by the researchers based on the literature. Mindful eating was assessed using the Mindful Eating Scale, while depression, anxiety, and stress levels were evaluated using the Depression, Anxiety and Stress Scale (DASS-21). Statistical analyses included independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Bonferroni post-hoc test, correlation analysis, and multiple linear regression analysis.
Results: The mean age of the participants was 27.92±9.77, and most were single (64.5%) and university graduates (65.5%). Mindful eating was significantly associated with lower BMI, non-smoking status, not exhibiting overeating behavior during social isolation, and no increase in the number of meals ($p<0.05$). Correlation analysis revealed significant negative relationships between mindful eating and anxiety ($r = -0.240$; $p < 0.01$), depression ($r = -0.310$; $p < 0.01$), and stress ($r = -0.488$; $p < 0.01$). Multiple regression analysis showed that stress significantly affected mindful eating ($\beta = -0.533$; $p < 0.05$).
Discussion and Conclusion: The findings indicate that higher stress levels reduce mindful eating. Psychological conditions and lifestyle changes during the COVID-19 pandemic directly affected women's eating behaviors. Strategies for healthy nutrition and stress management are crucial for maintaining mindful eating.
Ethics Approval: Ethical approval was obtained from the Uşak University Clinical Research Ethics Committee (Decision No: 05, dated 10.03.2021).

Keywords: Mindful Eating, Women, COVID-19, Depression, Stress

Sözel Bildiri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN COVİD 19 İLE İLGİLİ TUTUM VE ALGILARINA, STRES, KAÇINMA VE YAŞAMDAN ANLAM BULMA DÜZEYLERİNİN ETKİSİ

Leman Kutlu*, Özlem Sarp, Fatma Azizoğlu*****

**İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Turkey, leman.kutlu@atlas.edu.tr,*

***Haliç Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişim Programı, İstanbul, Turkey, ozlemsarp@halic.edu.tr*

****Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Turkey, fatmaazizoglu@halic.edu.tr*

ABSTRACT

Giriş: COVID-19 pandemisi, öğrencilerin eğitim hayatını, sosyal ilişkilerini ve psikolojik sağlığını etkilemiş olup stres, kaçınma davranışları ve yaşamda anlam arayışı gibi faktörlerin önemini artırmıştır.
Amaç: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin Covid-19 ile ilgili tutum ve algılarına stres, kaçınma ve yaşamdan anlam bulma düzeylerinin etkisini belirlemek amaçlandı.
Yöntem: Çalışma tanımlayıcı tasarımda, kesitsel ve ilişki arayıcıdır. Örneklemini Türkiye' deki üniversitelerde öğrenim gören 2201 üniversite öğrencisi oluşturdu. 19 Mayıs-10 Haziran 2020 tarihlerinde kartopu yöntemiyle dijital platformlarda Google anket formuyla toplandı.Verilerinin toplanmasında; Kişisel Bilgi Formu, Covid-19 Algısı (C19-AÖ), Covid 19'un Nedenleri Algısı (C19-NAÖ), Covid-19'un Kontrolü Algısı (C19-KAÖ), Yaşamın Anlamı Ölçeği (YAÖ), Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ) kullanıldı. Verilerin analizinde; normal dağılım için, Skewnes ve Kurtosis testi, tanımlayıcı analizler, ANOVA, student-t testi, pearson korelasyonu kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p<0,05$'di.
Bulgular: Çalışmadaki öğrencilerin yaşlarının 18-29 yaş arasında, çoğunun kadın olduğu (%83,1), sağlık bilimlerinde öğrenim gördüğü (%69,1), birinci sınıf öğrencisi olduğu (%32,3), Covid-19 tanılı aile bireylerinin olmadığı (%96,4) saptanmıştır. C19-KAÖ'nin ''Bilişsel Kaçınma'' davranışı puanındaki artışı C19-AÖ'nin ''Tehlikelilik'' algısı puanlarını düşürmekte, ''Algılanan Stres'' puanlarının artışı ise artırmaktadır ($p<0,05$). C19-KAÖ'nin ''Bilişsel Kaçınma'' davranışı puanındaki artış C19-AÖ'nin ''Bulaşıcılık '' algısını düşürmekte, C19-KDÖ'nin "Kişisel Temastan Kaçınma" davranışı ve ''Yaşamın Anlamı'' puanındaki artış ise artırmaktadır ($p<0,05$). C19-KDÖ'nin ''Bilişsel Kaçınma'' davranışı ve ''Yaşamın Anlamı'' puanlarındaki artış, C19-NAÖ'nin ''Komplo'', ''Çevre'' ve ''İnanç'' nedenleri algısı puanlarını artırmakta, ''Algılanan Stres'' ise C19-NAÖ'nin ''İnanç'' nedeni algısı puanını düşürmektedir ($p<0,05$). ''Yaşamın Anlamı'' puanındaki artışı ''C19-Kontrol Algısı'' puanını artırırken, ''Algılanan Stresi'' zayıflatmaktadır ($p<0,05$). C19-KDÖ'nin ''Bilişsel Kaçınma'' davranışı ve ''Algılanan Stres'', C19-KAÖ'nin ''Kaçınılamazlık'' kontrol algısını düşürmekte, C19-KDÖ'nin ''Ortak Alanlardan Kaçınma'' davranışı puanlarını ise artırmaktadır ($p<0,05$). Cinsiyet, öğrenim alanı, coğrafi bölge, aile yapısı, ibadet, alışkanlıklar ve medya takibi gibi demografik ve yaşam tarzı değişkenleri COVID-19 algılarını önemli ölçüde etkilemektedir.
Sonuç ve Öneriler: Covid-19 pandemisinde; kaçınma, stres ve anlam arayışı, sosyodemografik ve yaşam tarzı özelliklerinin birbiriyle etkileşerek hem tehlike algısını hem neden hem de kontrol algısını etkilediğini, gençlerde, pandemiyle mücadelede; bilgilendirme, psikolojik dayanıklılığı güçlendirme ve sosyal desteğe odaklanan müdahalelerin gerekliliğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid 19 Algısı, Tutum, Stres, Kaçınma, Anlam bulma

Sözel Bildiri

SHORT-TERM VOICE OUTCOMES FOLLOWING INTENSIVE VOICE THERAPY IN CHILDREN WITH VOCAL FOLD NODULES

Rabia Aygün*, Ahmet Ataş**

** Istanbul Medeniyet University, Faculty of Health Sciences, Department of Speech and Language Therapy, Istanbul, Turkey, rabia.kara@medeniyet.edu.tr*

*** Koç University, Faculty of Medicine, Department of Audiology and Speech Pathology, Istanbul, Turkey, aatas@ku.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Vocal fold nodules (VFNs) are one of the most common causes of pediatric dysphonia and are typically associated with chronic phonotraumatic voice behaviors. Voice therapy is the primary treatment approach; however, therapy outcomes may be influenced by how sessions are scheduled over time. Intensive therapy, characterized by shorter intervals between sessions compared to conventional therapy, has been discussed in the rehabilitation literature, yet its application in pediatric VFNs remains limited.

Aim: This study aimed to examine short-term changes in voice outcomes following an intensive voice therapy program in children with vocal fold nodules.

Methods: A prospective clinical study was conducted including children aged 6–14 years diagnosed with VFNs using videolaryngostroboscopy. Following a structured vocal hygiene phase, participants underwent an intensive voice therapy program consisting of nine 45-minute sessions delivered over three weeks. Pre- and post-therapy assessments included videolaryngostroboscopic examination, auditory-perceptual evaluation using GRBAS, acoustic analysis (F0, jitter, shimmer, NHR), aerodynamic measures (maximum phonation time [MPT], s/z ratio), and parent-reported Pediatric Voice Handicap Index (pVHI).

Results: Following intensive therapy, statistically significant changes were identified across multiple voice-related parameters ($p<0.05$). Laryngostroboscopic findings revealed improvements in vocal fold vibratory behavior, mucosal wave characteristics, and glottal closure configuration, accompanied by a reduction in nodule size in all participants. Acoustic measures showed reductions in perturbation and noise-related parameters, with mean changes (Δ) of -0.38±0.50 for jitter, -2.28±2.80 for shimmer, and -0.03±0.10 for NHR, while F0 remained unchanged ($p>0.05$). Aerodynamic performance improved, reflected by an increase of 3.52±2.80 in maximum phonation time (MPT) and a decrease of -0.37±0.30 in the s/z ratio. Perceptual voice ratings declined across GRBAS components, with Grade, Roughness, Breathiness, and Strain changing by -1.00±0.70, -1.35±0.80, -1.05±0.90, and -0.60±0.80, respectively. A comparable reduction was observed in parent-reported outcomes, with pVHI scores decreasing by -26.7±13.7.

Discussion and Conclusion: The findings indicate that intensive voice therapy is associated with short-term improvements across laryngostroboscopic, acoustic, aerodynamic, perceptual, and parent-reported voice outcomes in children with vocal fold nodules. Observed changes in both structural and functional parameters suggest that therapy-related modifications in voice use may be reflected at multiple levels of voice production. These results are consistent with findings reported in adult vocal nodule populations and provide preliminary evidence for the applicability of intensive therapy approaches in pediatric VFNs.

Keywords: Vocal Fold Nodules, Pediatric Dysphonia, Voice Therapy, Intensive Therapy, pVHI

Sözel Bildiri

SUBAKROMIYAL SIKIŞMA SENDROMUNDA ENSTRÜMAN DESTEKLI YUMUŞAK DOKU MOBILIZASYONUNUN AĞRI, FONKSIYONEL KAPASITE VE PROPRIYOSEPTIF FONKSIYON ÜZERINE ETKILERI

Burak Menek*, Merve Yılmaz Menek**
**İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye, bmenek@uludag.edu.tr*
*** Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Bursa, Türkiye, myilmazmenek@uludag.edu.tr*

ÖZET

Subakromiyal sıkışma sendromu (SSS) olan bireylerde konvansiyonel egzersiz programına eklenen enstrüman destekli yumuşak doku mobilizasyonu (IASTM) uygulamasının ağrı, eklem hareket açıklığı (EHA), propriosepsiyon, fonksiyonellik ve yaşam kalitesi üzerindeki etkileri değerlendirildi. Çalışmaya toplam 44 birey dahil edildi ve katılımcılar randomize olarak konvansiyonel egzersiz grubu ve IASTM grubu olmak üzere iki gruba ayrıldı. Her iki gruba 4 hafta boyunca haftada 3 gün olmak üzere toplam 12 seans tedavi uygulandı ve değerlendirmeler tedavi öncesi ve sonrası dönemde gerçekleştirildi.

Başlangıçta gruplar arasında ağrı, EHA, eklem pozisyon hissi, Disabilities of the Arm, Shoulder and Hand (DASH) ve Rotator Cuff Quality of Life (RC-QoL) skorları açısından anlamlı fark bulunmadı ($p>0,05$). Tedavi sonrası her iki grupta da ağrı düzeyi, omuz EHA (fleksiyon, abdüksiyon, internal ve external rotasyon), propriosepsiyon ve fonksiyonellik ile yaşam kalitesi parametrelerinde anlamlı iyileşmeler gözlendi ($p<0,05$). Gruplar arası karşılaştırmalarda, IASTM grubunun ağrı azalması, EHA artışı, eklem pozisyon hissi iyileşmesi ve DASH skorundaki fonksiyonel kazanımlar açısından konvansiyonel egzersiz grubuna kıyasla daha üstün olduğu belirlendi ($p<0,05$). Buna karşın, RC-QoL skorları açısından gruplar arasında anlamlı fark saptanmadı ($p>0,05$).

Elde edilen bulgular, IASTM uygulamasının SSS rehabilitasyonunda konvansiyonel egzersizlere kıyasla daha belirgin iyileşmeler sağlayabileceğini göstermektedir. Bu nedenle IASTM'nin, SSS'li bireylerin rehabilitasyon programlarına eklenebilecek etkili ve tamamlayıcı bir yöntem olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Enstrüman Destekli Yumuşak Doku Mobilizasyonu, Fonksiyonellik, Yaşam Kalitesi, Propriosepsiyon, Subakromiyal Sıkışma Sendromu

Sözel Bildiri

ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİNDE YER TUTUCULAR: GÜNCEL BİR BAKIŞ

Derya CEYHAN*, Betül KILIÇ**

**Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, deryaceyhan@sdu.edu.tr*

***Arş. Gör. Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, betulkilicbetul@gmail.com*

ÖZET

Çocuklarda erken süt dişi kaybı, komşu dişlerin çekim boşluğuna doğru yer değiştirmesine bağlı olarak ark uzunluğunun azalmasına, malokluzyon gelişimine ve ortodontik tedavi gereksinimine yol açabilen önemli bir klinik problemdir. Bu derleme çalışmasının amacı, çocuk diş hekimliğinde yer tutucu yaklaşımlarını; klinik karar süreci, geleneksel yöntemler ve güncel dijital uygulamalar çerçevesinde ele almaktır. Yer tutucu planlamasında; hastanın yaşı, dişlenme durumu, kaybedilen dişinin konumu, daimî dişinin sürme zamanı, ağız hijyeni ve kooperasyon düzeyi gibi faktörlerin birlikte değerlendirilmesi gerektiği bildirilmektedir. Ağız hijyeninin yetersiz olduğu bireylerde, plak birikimine bağlı diş eti hastalıkları ve diğer oral hastalıklar riskinin artabileceği göz önünde bulundurularak yer tutucu endikasyonu ve aparey seçiminin dikkatle değerlendirilmesi önerilmektedir. Bununla birlikte, her erken süt dişi kaybı yer tutucu endikasyonu oluşturmamakta; sürme zamanı yakın olan dişler için veya arkta yeterli yerin korunabildiği durumlarda yer tutucu uygulanmayabileceği belirtilmektedir. Genel olarak; tek diş eksikliğinde sabit, birden fazla diş eksikliğinde hareketli yer tutucular tercih edilmekte, ancak bireysel özelliklere bağlı olarak modifikasyonlar planlanabilmektedir. Geleneksel yöntemlerle üretilen bu yer tutucular, uzun yıllardır klinik uygulamalarda başarıyla kullanılmakta, etkinlikleri çalışmalarla desteklenmektedir. Ölçü alma ve laboratuvar aşamalarını takiben hazırlanarak uygulanmakta ve düzenli olarak takip edilmektedirler. Bu süreçte, apareyin stabilitesi ve fonksiyonunun korunması önem taşımakta olup çeşitli komplikasyonlar ile karşılaşılabilmektedir. Literatürde sabit yer tutucular arasında en yaygın kullanılan band-loop apareylerde sıklıkla karşılaşılan başarısızlık nedeninin, desimantasyon olduğu bildirilmektedir. Ayrıca, lehim bağlantısında kırılma ve çoklu randevu gereksinimi, tedavi sürecini zorlaştırabilmektedir. Son yıllarda, bilgisayar destekli tasarım-bilgisayar destekli üretim (CAD-CAM) ve üç boyutlu (3D) baskı teknolojileri, yer tutucu üretiminde alternatif yöntemler olarak öne çıkmaktadır. Dijital veriler kullanılarak hastaya özgü apareyler tasarlanabilmekte, intraoral tarayıcılar sayesinde ölçüye bağlı bulantı refleksi azaltılabilmekte ve hasta kooperasyonu artırılabilmektedir. Dijital iş akışı, klinik ve laboratuvar basamaklarını azaltarak tedavi süresini kısaltabilmektedir. Güncel çalışmalarda, CAD-CAM sistemleri ile üretilen apareylerin, marjinal ve internal uyum açısından geleneksel yöntemlere kıyasla daha yüksek doğruluk gösterebildiği ve bu durumun, klinik adaptasyonu olumlu yönde etkileyebileceği belirtilmektedir. Diğer taraftan; yüksek maliyet, teknik altyapı ve eğitimli personel gereksinimi, klinik kullanımını sınırlayan faktörlerdir. Yer tutucu gereksiniminin hastaya özgü klinik bulgular ve bireysel faktörler doğrultusunda değerlendirilmesi, bu doğrultuda uygun aparey seçimi yapılması; tedavi başarısını artırmakta ve hasta konforunu iyileştirmektedir. Geleneksel yöntemler etkinliğini korurken, dijital teknolojiler tedavi süreçlerini kolaylaştıran ve hasta konforunu artıran umut verici alternatifler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk diş hekimliği, Erken süt dişi kaybı, Dijital diş hekimliği, Yer tutucu

Sözel Bildiri

SAĞLIKLI YAŞLILAR İLE AFAZİSİ OLAN YAŞLI BİREYLERİN SÖZCÜK TERCİHLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: ÖN BULGULAR

Melda ÇELİK*, Saliha Nursena KALAYCI, Ayşegül YILMAZ*****

** Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Mersin, Türkiye, meldacelik02@gmail.com*

*** Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Mersin, Türkiye, nursenakalayci23@gmail.com*

**** Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Mersin, Türkiye, aysegulyilmaz@tarsus.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Afazi, dil üretimi ve anlama süreçlerini farklı düzeylerde etkileyen nörolojik bir bozukluktur. Özellikle akıcı afazi türlerinde görünürde akıcılık korunabilse de sözcük seçimi, cümle yapısı ve söylem organizasyonu düzeyinde belirgin bozulmalar ortaya çıkmaktadır. **Amaç:** Bu çalışmada, sağlıklı yaşlı bireyler ile afazili bireylerin spontan konuşma örnekleri; sözcük tercihleri, sözdizimsel yapı ve bağlama uygunluk açısından karşılaştırılarak dilsel performanstaki farklılıkların ortaya konması amaçlanmıştır.

Yöntem: Nitel olarak tasarlanmış bu çalışmada, 5 sağlıklı ve 5 afazili yaşlı bireye kapsamlı biliş ve dil değerlendirmesi yapılmıştır. Her bir katılımcı Mini Mental Durum Testi (MMDT) ve Afazi Dil Değerlendirme Aracı (ADD) ile test edilmiş, bağlamsal uygunluk ile sözcük tercihlerinin detaylandırılabilmesi için kendini tanıtma ve tost yapmayı anlatma görevleri verilerek kaydedilmiş, bu doğrultuda sözel transkriptleri elde edilmiştir. Elde edilen tüm sözel çıktılar sözcük türü dağılımı, cümle yapıları ve söylem özellikleri açışınsan nitel olarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Sağlıklı ve Afazili yaşlı bireylerin bilişsel bulgularında fark olsa bile anlamlı fark bulunamamıştır. Sağlıklı yaşlıların MMDT Skoru 25-29 aralığında iken, Afazili bireylerde bu oran 19-27 olarak tespit edilmiştir. Dilsel bulgularında sağlıklı yaşlı bireylerin karmaşık cümle yapılarında Afazili bireylere göre daha sık kullanım sergilediği, bağlama uygun kullanımların daha başarılı olduğu ve sözcük tercihlerinde ise daha zengin bir sözce dağarcığına sahip oldukları görülmüştür. Boşluk doldurucu sözcüklerin Afazili bireyler tarafından daha sık kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular, afazili bireylerin dil üretimlerinin yüzeyde akıcı görünebilmesine rağmen, sözcük seçimi, cümle yapısı ve söylem organizasyonu açısından sağlıklı akranlarına kıyasla belirgin farklılıklar sergilediğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, afazi değerlendirme ve rehabilitasyon süreçlerinde spontan konuşma analizlerinin kritik önem taşıdığını ve dilsel performansın yalnızca standart testlerle kapsamlı biçimde değerlendirilemeyeceğini göstermektedir. Bu doğrultuda, terapi süreçlerinde sözce düzeyindeki çalışmaların yanı sıra, bağlamsal söylem organizasyonu ve karmaşık cümle kurma becerilerini hedefleyen müdahalelerin de sürece dahil edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afazi, Dil Değerlendirmesi, Sağlıklı Yaşlı Bireyler, Sözcük Tercihi

Sözel Bildiri

KORONER ANJİYOGRAFİ ÖNCESİ GÖRSELLEŞTİRİLMİŞ KORONER ANATOMİ BİLGİLENDİRİLMESİNİN, HASTALARIN BİLGİ DÜZEYİ, KAYGI VE İŞLEM ALGISI ÜZERİNE ETKİSİ

Serra Öztürk Bostancı*, Orçun Bostancı, Dursun Akaslan**, Erkan Köklü****

** Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, serraozturk@akdeniz.edu.tr*

*** Antalya Şehir Hastanesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, drorcunbostanci@gmail.com*

*** Antalya Şehir Hastanesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, dursun_akaslan@yahoo.com*

*** Antalya Şehir Hastanesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, drerkankoklu@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Koroner anjiyografi öncesinde hastaların, işlemin uygulanacağı damarların ve kalbin anatomik yapısı, girişim yapılacak damarlar ve girişimin seyri hakkında aydınlatılmış onam ile birlikte yeterli düzeyde bilgilendirilerek bilinç düzeyinin artırılması ile hasta uyumunun sağlanması oldukça önemlidir. Son yıllarda, görselleştirilmiş eğitim materyallerinin hasta anlayışı ve algısı üzerindeki olumlu etkileri giderek daha fazla ilgi görmektedir.

Amaç: Bu çalışmada, koroner anjiyografi öncesinde uygulanan aydınlatılmış onamla birlikte sözel anlatım ve görselleştirilmiş koroner anatomi bilgilendirmesinin, hastaların bilgi düzeyi, kaygı düzeyi ve işlem algısı üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi amaçlandı.

Yöntem: Bu tek merkezli çalışmada, koroner anjiyografi planlanan hastalara rutin klinik uygulama kapsamında uygulanan bilgilendirme sürecine ait anket verileri retrospektif olarak analiz edildi. Tüm hastalara aydınlatılmış onam metni ile birlikte standart sözel bilgilendirmeye ek olarak koroner arter anatomisini içeren görsel materyallerle bilgilendirme yapıldı.

Bulgular: Çalışmaya toplam 100 hasta dahil edildi. Hastaların başlangıçta koroner anatomi ve anjiyografi hakkında düşük-orta düzeyde bilgiye sahip olduğu gözlendi. Görselleştirilmiş bilgilendirme sonrasında hastaların bilgi düzeyinde belirgin artış, işlem algısında ise anlamlı düzeyde olumlu değişim saptandı. Ayrıca, hastaların önemli bir kısmında işlemle ilişkili kaygı düzeyinde azalma olduğu görüldü. Hastaların daha önce koroner anjiyografi öyküsünün olması ve yükselen eğitim seviyesi ile birlikte, koroner anjiyografi ile ilgili bilgi düzeyinin daha yüksek, kaygı düzeyinin ise daha düşük olduğu belirlendi.

Tartışma ve Sonuç: Koroner anatominin görselleştirilerek sunulması, hastaların bilgi düzeyini artıran, anjiyografiye yönelik algıyı olumlu yönde değiştiren ve işlemle ilişkili kaygıyı azaltan etkili bir yaklaşımdır. Klinik pratiğe entegre edilebilecek basit ve uygulanabilir görsel eğitim araçlarının kullanımı, hasta-hekim iletişimini güçlendirerek hasta merkezli bakımın kalitesini artırabilir. Bu bulgular, görselleştirilmiş hasta bilgilendirilmesinin kardiyoloji pratiğinde standart bilgilendirme ve aydınlatılmış onam süreçlerine entegre edilmesinin önemini desteklemektedir.

Anahtar Sözcükler: Koroner anjiyografi, koroner anatomi, görselleştirilmiş bilgilendirme, hasta algısı

Sözel Bildiri

PEDİATRİK POPÜLASYONDA CORPUS CALLOSUM MORFOMETRİSİNİN YAŞ VE CİNSİYETE GÖRE DEĞİŞİMİ: RETROSPEKTİF BİR MRI ÇALIŞMASI

Rumeysa DİKİCİ[1], Büşra CANDAN[1], Emine TORUN[1], Funda ARIKAN[1] Celil YILMAZ[2] Mustafa BATUR[3]

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye[1]
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi Pediatrik Nöroloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye[2]
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi Radyoloji Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye[3]

ÖZET

Giriş: Corpus callosum (CC), yaklaşık 200 milyon akson lifinden oluşan ve iki serebral hemisfer arasındaki en büyük komissüral bağlantıyı sağlayan beyaz cevher yapısıdır. Anatomik olarak frontal lobun derinliklerinden oksipital loba kadar uzanan bu yapı; sensorimotor, bilişsel ve duygusal bilgilerin hemisferler arası entegrasyonunda kritik bir rol oynar.Midsagittal kesitte morfolojik olarak dört ana bölüme ayrılır:Rostrum,genu,truncus,splenium.

Bu çalışma, 6-18 yaş aralığındaki sağlıklı çocuk ve ergenlerde beynin en büyük komissüral yapısı olan Corpus Callosum'un (CC) morfometrik gelişimini yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından incelemeyi amaçlamaktadır.

Metod: Araştırma, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi PACS veri tabanından retrospektif olarak taranan, nörolojik ve psikiyatrik açıdan sağlıklı 6-18 yaş aralığındaki (Ortalama: 13,01 ± 3,46 yıl) 78 bireye (58 kadın, 20 erkek) ait kranial MRI görüntüleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Tüm morfometrik analizler, beynin tam orta hattından geçen midsagittal kesitler üzerinde, manuel dijital cetvel araçlarıyla yapılmıştır. Ölçüm parametreleri olarak CC toplam anteroposterior (AP) uzunluğu ile rostrum, genu, truncus (anterior, mid, posterior) ve splenium bölgelerinin dikey maksimum kalınlıkları kaydedilmiştir. İstatistiksel değerlendirmede, cinsiyetler arası morfolojik farkları yaşın karıştırıcı etkisinden arındırarak analiz etmek için Kovaryans Analizi (ANCOVA) ve bağımsız örneklem t-testi uygulanmış; yaş ile morfometrik ölçümler arasındaki ilişkiler ise Spearman ve kafatası AP uzunluğunun kontrol edildiği parsiyel korelasyon analizleri ile incelenmiştir.

Bulgular: Retrospektif olarak 78 olgunun MRI görüntüleri üzerinden yapılan analizlerde, CC alt bölgelerinin (rostrum, genu, truncus, splenium) gelişimsel seyri manuel ölçüm tekniğiyle değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda, rostrum kalınlığının erkeklerde anlamlı derecede yüksek olduğu (p=0,008), splenium bölgesinin ise kafa boyutundan bağımsız olarak yaşla birlikte en güçlü gelişimsel korelasyonu gösterdiği saptanmıştır. Elde edilen veriler, pediatrik popülasyonda nörogelişimsel varyasyonların tespiti için yerel bir referans aralığı sunmaktadır. Yapılan analizler sonucunda, yaşın etkisi kontrol edildiğinde rostrum kalınlığının erkeklerde (6,83 ± 1,02 mm), kadınlara (5,97 ± 1,24 mm) oranla istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır (F=7,53, p=0,008, ηp2=0,091). Genu, truncus, splenium ve toplam CC uzunluğu değerlerinde cinsiyetler arasında anlamlı bir fark izlenmemiştir. Yaş ile splenium kalınlığı (r=0,430, p<0,001) ve kafatası uzunluğu (r=0,419) arasında pozitif yönlü, orta düzeyde anlamlı bir ilişki belirlenmiş; splenium kalınlığının kafa boyutundan bağımsız olarak yaş ile

olan bu anlamlı ilişkisini sürdürdüğü görülmüştür (r_p=0,316, p=0,005). Cinsiyet bazlı değerlendirmelerde, yaş-gelişim korelasyonunun erkeklerde (r=0,658, p=0,001) kadınlara (r=0,370, p=0,004) oranla daha güçlü olduğu, truncus kalınlığındaki yaşa bağlı artışın ise sadece kadın grubuna özgü olduğu saptanmıştır (r_p=0,291, p=0,028). CC toplam AP çapı, genu ve rostrum kalınlıklarının yaş ile olan ilişkisinin, kafa boyutu kontrol edildiğinde anlamlılığını yitirdiği belirlenmiştir.

Sonuç: Bu çalışma, Corpus Callosum gelişiminin pediatrik dönem boyunca anatomik bölgelere göre farklı maturasyonel hızlar sergilediğini ve cinsiyet faktörünün özellikle rostrum bölgesinde belirgin bir morfolojik fark yarattığını ortaya koymuştur. Splenium bölgesinin kafa boyutundan bağımsız olarak yaşla birlikte gösterdiği lineer artış, bu bölgenin çocukluktan ergenliğe geçişteki gelişimsel dominansını vurgulamaktadır. Elde edilen bulgular, yerel popülasyondaki sağlıklı gelişim seyri için normatif veriler sunarak, klinisyenlerin nörogelişimsel patolojileri (atrofi, hipoplazi vb.) değerlendirmesinde referans teşkil etme potansiyeline sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Corpus Callosum, Morfometri, Pediatrik MRI, Nörogelişim, Splenium, Rostrum

Sözel Bildiri

ONKOLOJİDE MONOKLONAL ANTİKOR NİVOLUMAB; ETKİ MEKANİZMASI, YAN ETKİLERİ, HASTA EĞİTİMİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Beyza KANDEMİR*, Beyza ALP*, Rukiye GÜNDÜZ*, Hatice KARABUĞA YAKAR*, Özge ÇOŞKUN*

** Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye,*

beyza.kandemir@marun.edu.tr, beyzaalp@marun.edu.tr, rukiyegunduz@marun.edu.tr,

hatice.karabuga@marmara.edu.tr, ocoskun@marmara.edu.tr

ÖZET

Giriş: Kanser tedavisinde bir dönüm noktası olan monoklonal antikorlar, humoral bağışıklığı taklit ederek tümör hücrelerini doğrudan hedef alan biyolojik ajanlar olarak klinik pratikte geniş yer bulmaktadır. Bu grubun en önemli üyeleri, hedefe yönelik etkileriyle bilinen monoklonal antikorlardır. Özellikle bir PD-1 inhibitörü olan Nivolumab, bağışıklık sistemini aktive ederek tümör hücrelerine karşı savunmayı güçlendiren moleküllerin başında gelmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, onkoloji birimlerinde sıkça kullanılan monoklonal antikorların (Nivolumab) etki mekanizmalarını incelemek ve özellikle Nivolumab tedavisi alan hastalarda ortaya çıkabilecek yan etkilerin yönetiminde hemşirelik bakımına odaklanmaktadır.

Yöntem: Bu çalışma güncel literatür verileri, NANDA hemşirelik girişimleri ve klinik rehberlerin taranmasıyla oluşturulan bir derlemedir. Aynı zamanda klinikte Nivolumab tedavisi alan hastaların retrospektif analizi ile hazırlanmıştır.

Bulgu: Nivolumab tedavisi alan hastalarda en sık görülen yan etkiler solunum sistemi ile ilgili olup bunlar arasında pnömoni, interstisyel akciğer hastalığı, plevral efüzyon ve dispne yer almaktadır. Ayrıca gastrointestinal sistemde etkilenerek kolit, diyare, bulantı ve iştah azalması görülebilmektedir. Tedavi hepatotoksisiteye de yol açmakta AST ve ALT düzeylerinde artışa neden olmaktadır. Bunun yanı sıra hastalarda dermatit, ciltte döküntü ve kaşıntı gibi reaksiyonlar da ortaya çıkabilmektedir. kolit, pnömonit ve dermatit gibi immün kaynaklı yan etkilerin ön plana çıktığı saptanmıştır.

Sonuç: Sonuç olarak, monoklonal antikorlar (Nivolumab) kanser tedavisinde sağkalımı artırmaktadır. Ancak bu ilaçların başarısı, hemşirelerin yan etkileri erken fark etmesi ve hasta ile ailesine bu konuda eğitim vermesine bağlıdır. Multidisipliner yaklaşım ve sürekli hasta takibi, tedavi başarısını artıran en kritik unsurlardır.

Anahtar Kelimeler: Monokonal Antikorlar, Nivolumab, Hemşirelik Bakımı

Sözel Bildiri

BÖBREK NAKLI ADAYLARINDA HLA SINIF I VE II ANTIKOR PROFILLERININ PRA VE SAB YÖNTEMLERI ILE KARŞILAŞTIRMALI ANALIZI: BULGULARIN CROSSMATCH (XM) SONUÇLARI ILE KORELASYONU

Ergun Mete*

**Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı Denizli, Türkiye, ergunmete@pau.edu.tr*

ÖZET

Transplantasyon öncesi alıcı serumlarında anti-HLA antikorlarının varlığı önemli bir risk faktörüdür. Böbrek nakli öncesi immünolojik risk değerlendirmesinde kullanılan Panel Reaktif Antikor (PRA) ve tek antijen boncuk (Single Antigen Bead – SAB) testi yöntemlerinin duyarlılık farkları, Crossmatch (XM) testinde karşılaşılabilecek beklenmedik pozitifliklerin öngörülmesinde kritik öneme sahiptir. Bu çalışmada, her iki yöntemin antikor saptama kapasitelerini ve bu bulguların hücresel XM (CDC ve Flow-XM) sonuçlarını öngördürme başarısını 66 hastalık bir kohortta analiz etmeyi amaçladık. Pamukkale Üniversitesi bünyesinde takip edilen 66 son dönem böbrek yetmezliği (SDBY) hastası çalışmaya dahil edildi. Serum örneklerinde HLA Sınıf I ve II antikorları analiz edildi. Pozitiflik eşik değerleri (cutoff) PRA için 1000 MFI ve SAB için 750 MFI olarak belirlendi. SAB ile saptanan lokus spesifik antikorların floresan yoğunlukları (MFI), donör lenfositleri kullanılarak yapılan T ve B hücre XM sonuçlarıyla karşılaştırmalı olarak değerlendirildi. Eşik değerlere göre PRA pozitiflik oranı %24,2 (16/66) iken, SAB yöntemiyle bu oran %36,3 (24/66) olarak saptanmıştır. SAB yönteminin, PRA taramasının saptama sınırının altında kalan 4 hastada (%12,1) ek pozitiflik deşifre ettiği görülmüştür. SAB analizi sonucunda Sınıf I antikorları hastaların %21,2'sinde (en sık HLA-B lokusu), Sınıf II antikorları ise %27,2'sinde saptanmıştır. HLA-DQ lokusu, %30,3 ile tüm kohortta en yüksek antijenik yükün saptandığı bölge olmuştur. Genel PRA skoru düşük (%0-10) saptanan vakalarda, SAB testi ile 750 MFI eşiğinin çok üzerinde (özellikle HLA-DQ ve B lokuslarında >5000 MFI) güçlü antikorlar tespit edilmiştir. Bu durum, antikorların panele yayılmak yerine belirli donör alellerine karşı yüksek afinite gösterdiğini kanıtlamıştır. SAB'da saptanan >10.000 MFI değerindeki antikorlar, %92 oranında XM pozitifliğini öngörmüştür. Sınıf II antikorlarının (DR/DQ), izole B-hücre XM pozitifliğinin temel sorumlusu olduğu doğrulanmıştır. 4000-8000 MFI aralığındaki antikorlar ise %85 oranında özellikle Flow-XM pozitifliği ile ilişkili bulunmuştur. Çalışmamız, PRA yönteminin genel bir bağışıklık taraması sunduğunu, ancak XM pozitifliğine yol açabilecek lokus spesifik güçlü antikorların (SAB'da yüksek MFI) tanımında SAB yönteminin vazgeçilmez olduğunu göstermektedir. PRA skoru düşük olsa dahi, SAB testinde 750 MFI eşiği üzerinde saptanan ve yüksek yoğunluğa ulaşan antikorların titizlikle incelenmesi, XM aşamasındaki riskleri minimize etmekte ve hiperakut reddetmeyi önlemede anahtar rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: PRA, SAB, Böbrek Nakli, Anti-HLA Antikor

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN YETKİNLİKLERİ VE AKADEMİK ÖZ YETERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Hüseyin Ahmet Solak* Yaşar Çiçek Nimet Karataş*****
**Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, 20223801087@ogr.akdeniz.edu.tr*
***Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, 20223801086@ogr.akdeniz.edu.tr*
**** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, nimetkaratas@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Hemşirelik eğitimi; öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerileri kazanarak öz yeterlik ve yetkinlik düzeylerini geliştirmelerini hedefleyen teorik ve uygulama temelli profesyonel bir süreçtir.
Amaç: Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin yetkinlik ve akademik öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.
Yöntem: Bu araştırma ilişkisel tanımlayıcı yöntemle yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde öğrenim gören 279 hemşirelik bölümü öğrencisi oluşturmuştur. Veriler Kişisel Bilgi Formu ile Hemşirelik Öğrencileri Yetkinlik Ölçeği, Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği aracılığı ile elde edilmiştir. Veri analizi SPSS 23.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Katılımcıların tanıtıcı özelliklerinin belirlenmesinde sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır. Bağımsız iki grup arasındaki farkların incelenmesinde Bağımsız Gruplar t-Testi, ikiden fazla grup arasındaki farkların karşılaştırılmasında ise Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Araştırmada güven aralığı %95; istatistiksel olarak anlamlılık düzeyi ise $p<0.05$ kabul edilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce, Akdeniz Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay (Karar No: TBAEK 541 Tarih: 29.05.2025) ve Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nden kurum izni (Evrak tarih ve sayı: 03.09.2025-1309683) alınmıştır. Öğrencilerin katılmaları konusunda gönüllülükleri esas alınmış ve yazılı onamları alınmıştır.
Bulgular: Katılımcıların akademik öz yeterlik ve yetkinlik düzeyleri arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=,479$; $p<0,01$). Akademik öz yeterliğin, yetkinlik düzeyindeki değişim üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. ($\beta=0,479$; $t=9,089$; $p<0,001$). Katılımcıların Yetkinlik Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalaması 246,50±37,16 (Min=88, Maks=301), Öz Yeterlik Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalaması ise 52,25±8,58 (Min=15, Maks=70) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların yetkinlik ve akademik öz yeterlik puan ortalamalarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin öz yeterlik düzeyi kız öğrencilere göre daha yüksektir. Ayrıca sağlık meslek lisesinden mezun olan öğrencilerin yetkinlik düzeyleri anadolu ve fen lisesinden mezun olan öğrencilere göre daha yüksektir. Ek olarak hiç uygulamaya çıkmayan ve altı dönem uygulamaya çıkan öğrencilerin öz yeterlik düzeyinin ara dönemlere göre oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kendini mesleğe uygun gören öğrencilerin hem öz yeterlik hem yetkinlik puan ortalamaları daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
Tartışma ve Sonuç: Hemşirelik müfredatında, öğrencilerin öz yeterliklerini destekleyecek mentorluk programlarına ve simülasyon temelli uygulamalara daha fazla yer verilmelidir. Klinik uygulama süreçlerinin, özellikle ara dönemlerdeki motivasyon kaybını önleyecek şekilde yapılandırılması ve sürekliliğinin sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yetkinlik, Akademik öz yeterlik, Hemşirelik

Sözel Bildiri

SAĞLIKLI YAŞAMIN 6 TEMEL SÜTUNU: YAŞAM TARZI TIBBI YAKLAŞIMI

Bilge AKAY BAŞALMAZ[1], İnci Hilal OLCAY[1], Funda Yıldırım Baş[1], Giray Kolcu[1]
1Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

incihilall@gmail.com

bilge.akay07@gmail.com

giraykolcu@gmail.com

dryldrmbas@yahoo.com

ÖZET

Giriş: Yaşam Tarzı Tıbbı (YTT), kronik hastalıkların önlenmesi, tedavisi ve çoğu durumda patofizyolojik düzeyde geri döndürülmesini amaçlayan bireylerin günlük alışkanlıklarını iyileştirmeye odaklanan kanıta dayalı bir disiplin olarak tanımlanmaktadır. Küresel mortalitenin %80'inden fazlasının değiştirilebilir davranışsal faktörlerden kaynaklandığı gösterilmiştir. YTT, semptomatik tedaviye odaklanmak yerine kronik hastalıkların temel patofizyolojik mekanizmalarından biri olan metainflamasyonu hedeflemektedir. Beslenme ve fiziksel aktivite gibi yaşam tarzı faktörlerinin epigenetik kontrol, DNA metilasyonu ve mikrobiyom modülasyonu yoluyla gen ifadesini düzenleyebildiği; dolayısıyla genetik yatkınlığın tek başına belirleyici olmadığı vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, sürdürülebilir çözümler sunarak sağlık sistemlerinde maliyetleri azaltma ve toplum sağlığını iyileştirme potansiyeline sahip olduğu bilinmektedir.

YTT sağlıklı beslenme, düzenli fiziksel aktivite, restoratif uyku, stres yönetimi, tütün ve alkolden kaçınma ve güçlü sosyal ilişkileri içeren altı temel sütun etrafında şekillenmektedir. Sağlıklı beslenme; özellikle bitki kaynaklı beslenme, kardiyovasküler hastalık progresyonunu yavaşlatabilmekte, obezite ve diyabet remisyonunu sağlayabilmekte; HbA1c ve LDL düzeyini kontrol altına alabilmektedir. Düzenli fiziksel aktivite, haftalık en az 150 dakika fiziksel morbiditeyi azaltmaktadır. Fiziksel inaktivite, mortalite riski açısından tütün kullanımıyla eşdeğer düzeyde bir yük oluşturmaktadır. Yetersiz uyku, sempatik aktivasyonu artırarak kardiyometabolik riskleri yükseltmektedir. Tütün kullanımı, önlenebilir mortalite ve morbiditenin önemli nedenlerinden biridir. Kronik stres, kortizol artışı ve immün baskılanma yoluyla metainflamasyonu tetiklerken, mindfulness temelli yaklaşımlar bu süreci düzenlemektedir. Sosyal izolasyon, mortalite üzerinde bağımsız bir risk faktörü olup, etkisinin günde 15 sigara içmeye eşdeğer bulunmuştur.

Aile hekimliği, süreklilik sağlayan yapısıyla YTT uygulamaları için uygun bir zemin sunmaktadır. Bu bağlamda COACH modeli (Merak, Açıklık, Takdir, Şefkat ve Dürüstlük), hastayı sürecin aktif katılımcısı haline getirerek davranış değişikliğini desteklemektedir. YTT, sağlıklı yaşlanmayı destekleyerek morbiditeyi yaşamın sonuna sıkıştırmayı ve sağlık süresini arttırmayı hedeflemektedir.

Amaç: Bu derleme, YTT'nin bilimsel temellerini, kronik hastalık yönetimindeki altı bileşenin rolünü ve birinci basamaktaki multifaktöriyel yönetim stratejilerini değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Tarzı Tıbbı, Aile Hekimliği, Metainflamasyon, Morbidite Kompresyonu, COACH Yaklaşımı.

Sözel Bildiri

AFET YÖNETİMİNDE GÖNÜLLÜ EĞİTİMİNİN MÜDAHALE ETKİNLİĞİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ

Rabia ARIKOĞLU*, Aysun GÜZEL**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Bölümü, Burdur-Türkiye, ORCID: 0009-0000-1611-3649,2430202804@ogr.mehmetakif.edu.tr,*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur-Türkiye, ORCID: 0000-0002-7071-3511, ayurdakul@mehmetakif.edu.tr,*

ÖZET

Giriş: Günümüzde iklim değişikliği, hızlı kentleşme, nüfus artışı ve çevresel bozulma gibi faktörler afetlerin sıklığını ve etkisini artırmaktadır. Afetlerin sadece fiziksel yıkıma değil, aynı zamanda önemli sosyal ve ekonomik kayıplara da neden olmaktadır. Afetlere etkin bir şekilde müdahale edebilmek, yalnızca profesyonel ekiplerin kapasitesi ile sınırlı kalmamakta; aynı zamanda toplumun farklı kesimlerinin afet yönetim süreçlerine katılımını da gerektirmektedir. Gönüllülük sistemleri, afet yönetiminin önemli bileşenlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ancak gönüllülerin afet müdahale süreçlerinde rol alabilmeleri için gerekli donanımlara sahip olmaları gerekmektedir. Gönüllülere yönelik eğitimler, afet farkındalığının artırılması ve doğru müdahale yöntemlerinin öğrenilmesi açısından önemli katkılar sağlamaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, afet yönetimi kapsamında verilen gönüllü eğitimlerinin afet müdahale süreçlerinin etkinliği üzerindeki etkisini değerlendirmektir. Bu çalışma literatür incelemesine dayalı bir değerlendirme niteliğindedir. Afet yönetimi, gönüllülük ve gönüllü eğitimi konularına ilişkin akademik çalışmalar incelenmiş; gönüllü eğitim programlarının afet müdahale süreçlerine katkıları değerlendirilmiştir. Literatürde yer alan çalışmalar, afet yönetimi kapsamında eğitim almış gönüllülerin müdahale süreçlerinde önemli olduğunu göstermektedir. Eğitimli gönüllüler arama kurtarma faaliyetlerinde, basit ilk yardım uygulamalarında ve insani yardım ile lojistik süreçlerinde aktif rol oynamaktadır. Ayrıca gönüllü eğitim programlarının afet farkındalığını artırdığı, toplumun afetlere hazırlık düzeyini geliştirdiği ve koordinasyonun güçlendirdiği belirlenmiştir. Afet yönetiminde gönüllülerin eğitimli ve organize bir yapı içerisinde sisteme dâhil edilmesi, müdahale süreçlerinin hızlı, etkili ve koordineli bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle gönüllü eğitim programlarının yaygınlaştırılması ve sürdürülebilir gönüllülük sistemlerinin geliştirilmesi afet yönetimi açısından önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Afet Yönetimi, Gönüllü Eğitimi, Afet Müdahalesi

Sözel Bildiri

MULTİPL SKLEROZLU BİREYLERDE MENTAL YORGUNLUĞUN ÇİFT GÖREV YÜKÜ ÜZERİNE ETKİSİ: ÖN SONUÇLAR

Ahmet Onur KESKİN[*], Çağrı GÜLŞEN[**], Gülgün UNCU[***]
[*] *Eskişehir Şehir Hastanesi, Nöroloji Kliniği, Eskişehir, Türkiye, aonurkeskin@gmail.com*
[**] *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Eskişehir, Türkiye, fztcagri@gmail.com*
[***] *Eskişehir Şehir Hastanesi, Nöroloji Kliniği, Eskişehir, Türkiye, drgulguncu@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Multipl sklerozlu (MS) bireylerde fiziksel yorgunluğun çift görev yükünü olumsuz etkilediği bilinmektedir. Ancak MS'li bireylerde mental yorgunluğun çift görev yükü üzerine etkileri hakkında bir kanıt bulunmaktadır.

Amaç: Bu çalışmamın amacı MS'li bireylerde mental yorgunluğun çift görev yükü üzerine etkilerinin incelenmesidir.

Yöntem: Değerlendirmeler en az 7 gün arayla iki farklı seansta (mental yorgunluk ve kontrol), rastgele ve karşı-dengeli (counterbalanced) olarak gerçekleştirilmiştir. Mental yorgunluk seansında 25 dakika boyunca Stroop görevi uygulamıştır. Kontrol seansında ise 25 dakika bir kitap okunması istenmiştir. MS'li bireyler her seans öncesi ve sonrasında mental yorgunluklarını görsel analog skala üzerinden puanlamıştır. MS'li bireyler her seans öncesi ve sonrasında; denge için Tek Ayak Üzerinde Durma Testi (TAÜDT), yürüme için On Metre Yürüme Testi (OMYT) ve Sekiz Şekilli Yürüme Testi (SŞYT) ve el becerileri için 9 Delikli Peg Testi (9DPT) kullanılarak tek-görev ve çift-görev şeklinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Ön sonuçlar için 12 hastanın verileri analiz edilmiştir. Hastaların ortalama yaşları 35,08±10,38 yıl, ortalama hastalık süreleri 4,25±3,62 yıl ve ortalama EDSS skorları 1,63±0,38 puandır. Çalışma sonucunda mental yorgunluk parametrelerinde anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) İkili karşılaştırmalarda ise mental yorgunluk seansı sonrası mental yorgunluğun diğer değerlendirmelere göre anlamlı olarak arttığı ($p<0.008$), ancak kontrol seansı öncesi ve sonrası ile mental yorgunluk seansı öncesi yapılan değerlendirmeler arasında anlamlı fark olmadığı gözlenmiştir ($p>0.008$). OMYT üzerine çift görev yükü açısından ise mental yorgunluğun bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). TAÜDT, SŞYT ve her iki el için 9DPT üzerine çift görev yükü açısından ise değerlendirmeler arasında anlamlı fark olduğu gözlenmiştir ($p<0.05$). Yapılan ikili karşılaştırmalarda ise TAÜDT, SŞYT ve her iki el için 9DPT üzerine çift görev yükünün mental yorgunluk seansı sonrası anlamlı olarak arttığı ($p<0.008$), ancak kontrol seansı öncesi ve sonrası ile mental yorgunluk seansı öncesi yapılan değerlendirmeler arasında anlamlı fark olmadığı gözlenmiştir ($p>0.008$).

Tartışma ve Sonuç: Çalışmamızdan elde edilen ön sonuçlara göre MS'li bireylerde mental yorgunluğun denge, kompleks yürüme ve el becerileri sırasında çift görev yükünü arttırdığı görülmektedir. Ancak bu artış basit düz yürüme becerileri sırasında gözlenmemektedir.

Anahtar Sözcükler: Multipl Skleroz, Çift Görev, Mental Yorgunluk

Sözel Bildiri

HAMILELIKTE POSTÜRAL DENGE, DÜŞME RISKI, SONUÇLARI VE ÖNLEME YAKLAŞIMLARININ DERLEMESI

Büşra Gökçe[1]
[1] *Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, Çukurova Üniversitesi, Adana, Türkiye*

ÖZET

Hamilelik sırasında hormonal, anatomik, biyomekanik ve fizyolojik durumlarda değişiklikler meydana gelmektedir. Bu değişiklikler kilo alımına, ağırlık merkezinin öne kaymasına, bağ gevşekliğinin artmasına, karın kas gücü ve nöromüsküler kontrolün azalmasına, bu nedenle düşme riski artmasına yol açmaktadır.

Bu derlemenin amacı, hamilelik sırasında postüral dengedeki değişiklikleri ve düşme riskini araştıran çalışmaları gözden geçirmektedir.

Hamilelik sırasında düşme vakaları kadınların %25–27'sinde görülebilmektedir. Özellikle üçüncü trimesterde daha sık meydana geldiği belirtilmektedir. Bu durum hem anneye hem de fetüse ciddi zararlar verebilmektedir. Anne kemik kırıkları, kafa yaralanmaları, iç kanama, plasenta dekolmanı, rahim ve membran yırtılması ve bazen anne ölümü veya intrauterin fetal ölümü gibi sonuçları doğurabilmektedir.

Düşme riskini artıran faktörler intrinsik ve ekstrinsik olarak iki grupta incelenmektedir. İntrinsik faktörler arasında denge bozukluğu, yorgunluk, ağrı, kas zayıflığı, önceki düşme öyküsü, gebelikte aşırı kusma, bel ağrısı, gebelik diyabeti, karın çevresinde artış ve psikolojik faktörler yer alırken; ekstrinsik faktörler arasında kaygan zeminler, uygunsuz ayakkabı seçimi, çevresel engeller, ek yük taşımak, yetersiz aydınlatma, görüş engelleri, hareketsiz yaşam tarzı, fiziksel olarak zorlu işlerde çalışmak ve merdiven kullanımı bulunmaktadır.

Fiziksel egzersiz, hamile destek kemerlerinin kullanımı, eğitim, çevresel düzenlemelerin yapılması ve gerekli durumlarda fizyoterapi temelli denge egzersizlerinin uygulanması gibi önleyici stratejiler, postural stabiliteyi artırabilmekte ve hamilelik sırasında düşme riskini azaltabilmektedir.

Sonuç olarak, gebelikte düşme önlenebilir bir durum olup, erken risk belirleme ve uygun müdahaleler maternal ve fetal sağlığın korunmasında kritik rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hamilelik, Düşme, Denge, Risk Faktörleri, Postüral Kontrol

Poster Bildiri

SAĞLIK HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKÂ VE DİJİTAL EMPATİ: HASTA MERKEZLİ TEKNOLOJİDE DENGE ARAYIŞI

Meral Sari*, Ümmü Asma Bilenoğlu, Umut Dağdelen*****

**Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, mail adresi*

*** Sağlık Bakanlığı Kayseri Devlet Hastanesi Acil Servis, Kayseri, Türkiye, mail adresi*

****Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, mail adresi*

ÖZET

Sağlık sistemlerinde dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte yapay zekâ (YZ) uygulamaları klinik karar destek mekanizmalarından hasta iletişimine kadar geniş bir kullanım alanı kazanmıştır. Bu teknolojiler, sağlık hizmetlerinin verimliliğini artırma, veri analizini hızlandırma ve bakım süreçlerini optimize etme açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Bununla birlikte sağlık hizmetleri yalnızca teknik doğruluk ve veri işleme süreçlerinden oluşmamaktadır; hasta ile sağlık profesyonelleri arasında kurulan empatik iletişim ve güven ilişkisi de bakım kalitesinin temel belirleyicilerinden biridir.

Bu bağlamda son yıllarda literatürde giderek daha fazla tartışılan kavramlardan biri "dijital empati"dir. Dijital empati, yapay zekâ temelli sistemlerin kullanıcıların duygusal durumlarını analiz ederek buna uygun iletişim stratejileri geliştirebilme kapasitesini ifade etmektedir. Bu çalışma, sağlık hizmetlerinde yapay zekâ uygulamalarının empati boyutunu incelemeyi ve dijital empati uygulamalarının hasta merkezli bakım anlayışı üzerindeki olası etkilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve literatür incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Uluslararası veri tabanlarında yayımlanan çalışmalar tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiş ve yapay zekâ temelli hasta iletişim sistemlerinin empatik bakım süreçlerine katkıları analiz edilmiştir.

Bulgular, yapay zekâ destekli sağlık uygulamalarının özellikle hasta bilgilendirme, psikososyal destek ve bakım sürekliliği alanlarında olumlu katkılar sağlayabildiğini göstermektedir. Bununla birlikte bu sistemlerin insan empatisinin yerini tamamen alamayacağı ve sağlık hizmetlerinde insan merkezli yaklaşımın korunması gerektiği de vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak yapay zekâ teknolojilerinin sağlık hizmetlerinde insan profesyonelleri ikame eden bir araç olarak değil, onların empatik iletişim becerilerini destekleyen tamamlayıcı bir teknoloji olarak konumlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, Dijital Empati, Hasta Merkezli Bakım, Sağlık Teknolojileri, İnsan–Makine Etkileşimi

Sözel Bildiri

PREVALENCE OF HERPES SIMPLEX VIRUS TYPES 1 AND 2 IN ORAL SWAB SAMPLES OF PERIODONTALLY HEALTHY SMOKERS AND NON-SMOKERS

Burcu BAKIR*, İbrahim Oğuz GAYAKER, Yakup Sinan ORTA***, Adil ÇİÇELİ****, Sevinç KANT*****, Mehmet KALE******, Mehmet Recai YILMAZ*******

* *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Dentistry, Department of Periodontology, Burdur, Türkiye, bbakir@mehmetakif.edu.tr*

** *Private Veterinary Practice, Burdur, Türkiye, oguzgayaker@gmail.com*

*** *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Türkiye, ysorta@mehmetakif.edu.tr*

**** *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Health Sciences, Department of Virology, Burdur, Türkiye, adil1997_ceceli@hotmail.com*

***** *Ministry of Health, Family Health Center No. 9, Burdur, Türkiye, drsokel15@gmail.com*

****** *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, Burdur, Türkiye, mkale@mehmetakif.edu.tr*

******* *Private Veterinary Practice, Burdur, Türkiye, drmryilmaz@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Smoking is a major environmental risk factor that disrupts host immune responses and alters the periodontal microenvironment. Human herpesviruses, particularly Herpes Simplex Virus (HSV), have been suggested as modulators of the oral environment. HSV has been detected in oral tissues even in clinically healthy individuals. Smoking-related immunosuppression may support viral persistence or reactivation, potentially influencing subclinical inflammatory changes.

Aim: To evaluate the presence of HSV-1 and HSV-2 in oral swab samples of periodontally healthy individuals and to investigate their association with clinical periodontal parameters.

Methods: Fifty periodontally healthy individuals (25 smokers, 25 non-smokers) aged 18-30 years were included. Clinical periodontal examinations included plaque index (PI), gingival index (GI), probing depth (PD), and bleeding on probing (BOP%). Oral swab samples were collected and analyzed using RT-qPCR for HSV-1 and HSV-2 genomes. Statistical analyses were performed using IBM SPSS Statistics. Data distribution was assessed using the Shapiro-Wilk test, and group comparisons were conducted using Student's t-test ($p<0.05$).

Results: The mean age of the participants was 23.64 ± 3.4 years. Among female participants (60%), 56% were smokers. HSV-1 was detected in 2 (8%) smokers and 1 (4%) non-smoker, whereas HSV-2 was not detected. GI values were significantly higher in smokers ($p<0.05$), while other periodontal parameters showed no significant difference.

Discussion and Conclusion: HSV-1 positivity was higher in smokers compared to non-smokers. Increased GI values in smokers indicate increased gingival inflammation despite clinically healthy periodontal status. These findings suggest that smoking may induce subclinical inflammatory changes in periodontal tissues, even in the absence of overt disease. The detection of HSV-1 in clinically healthy sites supports its presence as a component of the oral ecosystem. The second phase of this ongoing study will include subgingival plaque sampling to further evaluate the potential role of HSV in periodontal tissues.

Keywords: Herpes Simplex Virus Type 1, Herpes Simplex Virus Type 2, Oral Swab, Smoking, Prevalence

Sözel Bildiri

FARKLI BEYAZLATICI DIŞ MACUNLARININ AKILLI MONOKROMATIK KOMPOZIT REZININ RENK STABILITESI VE YÜZEY PÜRÜZLÜLÜĞÜ ÜZERINDEKI ETKILERININ İN-VITRO DEĞERLENDIRILMESI

Cemile Yılmaz*

** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Restoratif Diş Tedavisi Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye, cemile.yilmaz@afsu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Beyazlatıcı diş macunları, kompozit rezin restorasyonların renk stabilitesini ve yüzey özelliklerini etkileyebilir. Akıllı monokromatik kompozit rezinler giderek daha fazla kullanılmaktadır, ancak farklı diş macunu türleriyle etkileşimleri daha fazla araştırma gerektirmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, kahve çözeltisi ile boyama, termal yaşlandırma ve geleneksel/beyazlatıcı diş macunları ile fırçalama sonrası akıllı monokromatik kompozit rezinin renk stabilitesi ve yüzey pürüzlülüğünü değerlendirmektir.

Yöntem: 50 adet kompozit rezin (Omnichroma, Tokuyama Dental, Japonya) disk (10×2 mm) hazırlandı ve beş gruba ayrıldı (n=10): Kontrol (sadece distile su); CT (Colgate Total 12, geleneksel diş macunu); OW (Opalescence Whitening, blue covarine içeren diş macunu); COW (Colgate Optic White, peroksit içeren diş macunu); COWC (Colgate Optic White Charcoal, aktif kömür içeren diş macunu). Örnekler 7 gün (T1), 30 gün (T2) ve 1 yıl (T3) sürelerine karşılık gelen termal siklus, kahve solüsyonunda bekletme ve fırçalama simülasyonlarına tabi tutuldu. Renk ölçümleri spektrofotometre ile, yüzey pürüzlülüğü profilometre ile ölçüldü. Renk değişimi CIEDE2000 formülü ile hesaplandı. Veriler İki Yönlü Karışık Desenli ANOVA ve Bonferroni post-hoc testi ile analiz edildi ($p < 0.05$).

Bulgular: Tüm diş macunu gruplarında zamanla anlamlı renk değişimi gözlendi ($p < 0.05$). Bir yıllık simülasyonda renk değişimi en yüksek Kontrol grubunda (14.80 ± 0.65), en düşük ise COWC grubunda (6.70 ± 0.40) olup, tüm zaman aralıklarında gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0.05$). Yüzey pürüzlülüğü açısından, Kontrol, COW ve COWC grupları zamanla anlamlı artış göstermezken, CT ve OW gruplarında anlamlı pürüzlülük artışı saptandı ($p < 0.05$). Bir yıllık simülasyon sonunda en düşük pürüzlülük değerleri sırası ile COW (0.172 ± 0.014 µm), Kontrol (0.174 ± 010 µm) ve COWC (0.175 ± 0.012 µm) gruplarında kaydedildi.

Tartışma ve Sonuç: Farklı diş macunu beyazlatma mekanizmalarının beyazlatma etkinliği birbirinden farklı olabilir. En yüksek renk değişimi, diş macunu kullanılmayan kontrol grubunda görülerek mekanik fırçalamanın tek başına yeterli koruma sağlamadığını göstermiştir. COW ve COWC beyazlatıcı diş macunları en iyi renk stabilitesini sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Beyazlatıcı Diş Macunu, Monoshade Kompozit Rezin, Renk Stabilitesi, Termal Siklus, Yüzey Pürüzlülüğü.

Sözel Bildiri

MOBILE-BASED INTERVENTIONS IN APHASIA REHABILITATION: CURRENT APPROACHES AND FUTURE DIRECTIONS

Rabia Aygün
** Istanbul Medeniyet University, Faculty of Health Sciences, Department of Speech and Language Therapy, Istanbul, Turkey, rabia.kara@medeniyet.edu.tr*

ABSTRACT

Aphasia is an acquired language disorder that affects multiple components of language processing and significantly restricts functional communication. Effective rehabilitation often requires regular and sustained intervention; however, access to such services is often limited due to logistical, economic, and healthcare-related constraints. In response to these challenges, mobile-based interventions have emerged as promising tools to support therapy delivery, facilitate home-based practice, and increase patient engagement.

Mobile applications used in aphasia rehabilitation tend to differ in scope and structure, with many designed to address multiple language domains through hierarchically organized and task-based formats. Constant Therapy exemplifies this model by offering a wide range of exercises that address both language and cognitive processes. iAphasia follows a comparable structure, with multiple therapy domains organized into graded levels that allow systematic progression. TalkPath, frequently used in home-based settings, extends this approach by emphasizing independent practice through structured exercises. Category-based task organization and adjustable difficulty are particularly prominent in Tactus Therapy applications, where feedback systems and performance tracking further support individualized intervention.

Alongside these approaches, there are also applications shaped by more specific therapeutic frameworks or distinct technological designs. The iTSA application, grounded in the Semantic Feature Analysis protocol, incorporates dedicated modules for therapists, patients, and evaluation, enabling structured intervention alongside longitudinal performance monitoring. VRRS-Tablet introduces an additional layer of interaction through integrated 2D and 3D environments supported by multimodal stimuli. A more individualized structure is evident in iPractice, where therapy content is tailored through customized stimuli and cueing strategies, often complemented by remote therapist involvement to sustain engagement over time.

Taken together, mobile-based interventions are becoming an important part of aphasia rehabilitation, offering flexible options for both clinical and home-based use. Although applications differ considerably in design, this diversity reflects the rapid development of the field and the variety of approaches explored, while also indicating the growing potential of mobile-based interventions in aphasia rehabilitation. There is a clear need for more systematic evaluation of these applications, particularly through studies involving individuals with aphasia, to better define their role in rehabilitation.

Keywords: Aphasia, Digital Rehabilitation, Mobile Application, Language Therapy, Telepractice

Sözel Bildiri

AFETLER KARŞISINDA SAĞLIK SİSTEMİ DAYANIKLILIĞI : YÖNETİŞİM, ALTYAPI VE TOPLUMSAL HAZIRLIK BOYUTLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ümmü Asma Bilenoğlu, Meral Sari*, Umut Dağdelen*****
** Sağlık Bakanlığı Kayseri Devlet Hastanesi Acil Servis, Kayseri, Türkiye, mail adresi*

***Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, mail adresi*

****Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, mail adresi*

ÖZET

Küresel ölçekte son yıllarda artan doğal afetler, salgın hastalıklar, iklim değişikliğine bağlı çevresel krizler ve silahlı çatışmalar sağlık sistemlerinin dayanıklılığı konusunu sağlık politikalarının temel gündemlerinden biri haline getirmiştir. Özellikle COVID-19 Pandemic, sağlık sistemlerinin yalnızca tedavi kapasitesi bakımından değil; aynı zamanda yönetişim yapısı, sağlık insan gücü yönetimi, lojistik altyapı ve kriz koordinasyonu açısından da kırılgan olabileceğini göstermiştir. Afet durumlarında sağlık hizmetlerine duyulan ihtiyaç kısa süre içerisinde ciddi ölçüde artmakta; buna karşılık sağlık kurumları altyapı hasarları, sağlık çalışanı eksikliği, tedarik zinciri kesintileri ve bilgi akışındaki aksaklıklar gibi sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu durum sağlık hizmetlerinin sürekliliğini tehdit edebilmektedir. Bu nedenle günümüzde sağlık sistemlerinin yalnızca hizmet sunma kapasitesi değil, kriz koşullarında hizmet üretmeye devam edebilme yeteneği de önemli bir değerlendirme ölçütü olarak kabul edilmektedir. Silahlı çatışmalar ve savaşlar da sağlık sistemlerinin dayanıklılığını doğrudan etkileyen kriz türleri arasında yer almaktadır. Örneğin Syrian Civil War sırasında çok sayıda sağlık tesisinin zarar gördüğü ve sağlık çalışanlarının önemli bir kısmının görev yerlerini terk etmek zorunda kaldığı rapor edilmiştir. Benzer şekilde Russo-Ukrainian War sürecinde sağlık tesislerinin hedef alındığı saldırılar sağlık hizmetlerinin sürekliliğini ciddi biçimde zorlaştırmıştır. Bu tür çatışmalar sağlık altyapısının zarar görmesine, sağlık çalışanlarının göç etmesine ve sağlık hizmetlerine erişimin azalmasına neden olabilmektedir.

Sağlık sistemi dayanıklılığı; sağlık kurumlarının kriz öncesinde hazırlıklı olması, kriz sırasında hizmet sunumunu sürdürebilmesi ve kriz sonrasında sistemin hızla toparlanarak yeniden güçlenmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre dayanıklı sağlık sistemleri; güçlü yönetişim, sürdürülebilir finansman, yeterli insan kaynağı, güvenli altyapı, etkili bilgi sistemleri ve toplum katılımı gibi çok boyutlu unsurların bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Bu nedenle afet yönetimi yalnızca acil müdahale faaliyetlerinden ibaret olmayıp, uzun vadeli sağlık politikaları ve risk azaltma stratejileriyle desteklenmesi gereken bir süreçtir.

Anahtar Kelimeler: Afet yönetimi, sağlık sistemi dayanıklılığı, kriz yönetimi, sağlık altyapısı, afet hazırlığı

Sözel Bildiri

GENÇ, YETİŞKİN VE YAŞLILARIN COVİD 19 ÖNCESİ VE SIRASINDAKİ KİŞİLERARASI ÇATIŞMA ÇÖZME YAKLAŞIMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Leman Kutlu*, Şeyma Demiralay Katırcıoğlu**
**İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Turkey, leman.kutlu@atlas.edu.tr*
**İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Turkey seyma.demiralay@atlas.edu.tr*

ABSTRACT

Giriş: Toplumun her anlamda sağlıklı ve verimli işleyebilmesi için yaşlı, yetişkin ve gençlerin birbirini tanıması, anlaması ve doğru bir iletişim içinde olması büyük önem taşımaktadır. Çatışmaların ortaya çıkmasında kişilik özellikleri, algı farklılıkları, kuşaklar arası farklılıklar, afet durumları, kriz dönemi, Covid 19 pandemisi gibi birçok faktör bulunmaktadır. Çatışmalar bireylerde sosyal, siyasal, ekonomik ve psikolojik sorunlara neden olmaktadır.

Amaç: Bu çalışmada, genç, yetişkin ve yaşlıların Covid 19 pandemisi öncesi ve sırasındaki kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarının karşılaştırılması amaçlandı.

Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı tasarımda, kesitsel ve karşılaştırmalı bir çalışmadır. Çalışmanın örneklemini Araştırmanın Ekim 2021-2022 tarihleri arasında İstanbul'da yaşayan 289 genç 139 yetişkin, 56 yaşlı olmak üzere toplam 484 katılımcı oluşturmaktadır.Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu ve Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımları Ölçeği kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı testler, karşılaştırmalarda eşleştirilmiş t testi ve ANOVA testi kullandı. Anlamlılık düzeyi $p<0.05$'di.

Bulgular: Gençlerin çoğunun Covid-19 pandemisinin aile ilişkilerine hiçbir etkisi olmadığını (%42.2) belirtirken %44,5'inin olumsuz etkilediğini ve %35,7'sinin ise olumlu etkilediğini belirttiği saptandı. Yetişkinlerin çoğunun Covid-19 pandemisinin aile ilişkilerine hiçbir etkisi olmadığını (%35,6) belirtirken %36'sının olumsuz etkilediği ve %46,4'ününise olumlu etkilediğini belirttiği saptandı.Yaşlıların çoğunun Covid-19 pandemisinin aile ilişkilerine etkisi konusunda hiçbir etkisi olmadığını (%22,1) belirtirken %9,4'ünün olumsuz etkilediği ve %17,9'unun ise olumlu etkilediğini belirttiği saptandı. Yetişkinlerin Covid-19 pandemisi sırasında Yüzleşme, Genel/özel davranış, Duygusal ifade ve Kendini açma alt ölçek puan ortalamalarında azalma olurken, Yaklaşma/kaçınma alt ölçek puan ortalamasının artttığı ancak Covid-19 pandemisi öncesi ve sırasındaki puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı saptandı ($P>0.05$). Yaşlıların Covid-19 pandemisi sırasında Yüzleşme, Genel/özel davranış, Duygusal ifade, Yaklaşma/kaçınma ve Kendini açma alt ölçek puan ortalamalarının düştüğü ancak Covid-19 pandemisi öncesi ve sırasındaki puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı saptandı ($P>0.05$). Gençlerin Covid-19 pandemisi Sırasında Genel/özel davranış, Duygusal ifade, Yaklaşma/kaçınma ve Kendini açma alt ölçek puan ortalamalarının azaldığı ancak Covid-19 pandemisi öncesi ve sırasındaki puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı saptandı ($P>0.05$). Gençlerin Covid-19 pandemisi öncesi Yüzleşme alt ölçek puan ortalamalarının Covid-19 pandemisi sırasındaki Yüzleşme alt ölçek puan ortalamalarından daha yüksek olduğu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptandı($P<0,05$).

Sonuç ve Öneriler: Covid 19 pandemi sürecinin gençlerin kişilerarası çatışma çözümünde daha fazla duygusal ve daha az yüzleşmeci bir yöntem seçmesinde etkili olduğu, psikolojisini ve duygusal dışavurumunu diğer yaş gruplarına göre çok daha fazla etkilediği, kişilerarası çatışmalarda daha duygusal ve açık hale getirdiği saptandı. Bu sonuçlar gençlerin duygusal destek ihtiyacını artırdığı ve çatışma çözme becerilerinin güçlendirilmesi gerektiğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Çatışma, Covid 19, Yaşlı, Genç, Yetişkin

Sözel Bildiri

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜNÜN GRİ YAYINLARI BAĞLAMINDA DİJİTAL SAĞLIKTA BİLGİ GÜVENLİĞİ

Zeynep Akdoğan*
** Ankara Üniversitesi Siber Güvenlik Meslek Yüksekokulu, Ankara, Türkiye, zsen@ankara.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Dijital dönüşümle beraber sağlık alanında yapay zekâ, bulut bilişim, mobil uygulamalar ve diğer yenilikçi teknolojiler hızlı şekilde entegre olmaktadır. Avantajlarına rağmen dijital sağlık verilerinin gizliliği ve güvenliği riskleri artmaktadır. Dolayısıyla, sağlık alanında bilgi güvenliği ve kişisel verilerin korunması zorunlu hale gelmiştir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, dijital sağlık yönünden bilgi güvenliği hakkında Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ, World Health Organization) son yıllarda yayımlanan gri yayınlarının incelenmesidir. Bu kapsamda; "DSÖ Avrupa Bölgesi 2023–2030 Dönemi Bölgesel Dijital Sağlık Eylem Planı" (Regional digital health action plan for the WHO European Region 2023–2030), "Dijital Sağlık Küresel Stratejisi 2020–2027" (Global strategy on digital health 2020-2027), "Dijital Sağlık Bilgi Sistemlerinde Siber Güvenlik ve Olgunluk Düzeyinin Değerlendirilmesi ve Güçlendirilmesi" (Cybersecurity and privacy maturity assessment and strengthening for digital health information systems), "Dijital Sağlığın Düzenlenmesi, Uygulanması ve Değerlendirilmesinde Hakkaniyet: Kapsam İncelemesi" (Equity across the regulation, implementation and evaluation of digital health: scoping review), "Kişisel Veri Koruma Politikası" (Personal Data Protection Policy) dokümanları bilgi güvenliği kapsamında siber güvenlik ve kişisel veri perspektifinde analiz edilecek; DSÖ'nün bilgi güvenliği konusunu gri yayınlarda nasıl ele aldığı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Yöntem: İçerik analizi (doküman analizi) yöntemi kullanılacaktır. Doküman analizi, belirli bir konuda birbirinden bağımsız olarak yapılan nitel ve nicel çalışmaların derinlemesine incelenip yorumlanmasıdır.

Bulgular: Devletlerin sağlık alanında dijital dönüşümü yönetebilmesi gerekir. Getirebileceği avantajlar karşısında dijital teknolojilerden en üst düzeyde yararlanılmalıdır. Fakat dijital sağlıkta siber güvenlik ve risk değerlendirmeleri; kişisel verilerin toplanması, düzenlenmesi ve işlenmesi uygulanabilir standartlara göre yapılmalıdır.

Sonuç: DSÖ'nün dijital sağlık ve bilgi sistemleri çerçevesinde ele alınan bilgi güvenliği, kişisel veri ve siber güvenlik konularında hazırladığı gri yayınlar uygulamada dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Dünya Sağlık Örgütü, bilgi güvenliği, siber güvenlik, kişisel veri, dijital sağlık

Sözel Bildiri

COCCIDIOSIS IN LAMBS AND KIDS

Kemal VAROL*
** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Food, Agriculture and Livestock Vocational School, Veterinary Department, Laboratory Technician and Veterinary Health Program, Burdur, Turkey, kmlvrl@yahoo.com*

ABSTRACT

Coccidiosis, one of the most common digestive system problems in lamb and kid breeding, is an insidious disease caused by Eimeria parasites. This infection, particularly seen in lambs and kids during the weaning period, not only leads to death but also causes serious developmental delays in surviving lambs, reducing farm profitability. This report discusses the causes, clinical signs, and diagnostic methods of coccidiosis in lambs and kids in light of current information. Factors such as crowded barns, lack of hygiene, and weaning stress, which play a role in the emergence of the disease, are examined with literature data.

Key Words: Lamb, Kid, Coccidiosis, Diarrhea, *Eimeria.*

Sözel Bildiri

POSTPARTUM DEPRESSION IN HIGH-RISK WOMEN: CULTURAL BARRIERS AND NURSING-BASED INTERVENTIONS

Yelda Kublay*, Yağmur Çolak **

** Faculty of Medicine and Health Sciences, Karabakh University, Khankendi, Azerbaijan, yelda_kublay@hotmail.com*

*** Akdeniz University Faculty of Nursing, Psychiatric Nursing Department, Antalya, Turkey, y.colak0706@gmail.com*

ABSTRACT

The aim of this review is to examine postpartum depression in high-risk groups, especially among women from low-income, migrant, and minority backgrounds. It also seeks to explore the cultural and structural barriers that affect access to screening and treatment, and to evaluate the need for culturally adapted nursing-based interventions. For this purpose, the literature on postpartum depression, cultural barriers, migrant women, minority groups, health inequalities, and nursing interventions was reviewed.

Postpartum depression is a common mental health problem that can have both short and long term effects on maternal health, infant development, and family functioning. Low socioeconomic status, migration, minority status, preterm birth, and perinatal stressors all increase the risk of postpartum depression. In these groups, access to diagnosis and treatment often remains limited even after risk is identified during screening. Language barriers, low health literacy, stigma, transportation problems, and caregiving responsibilities all play a role. Standard screening tools may also fail to show the same level of sensitivity across different cultural groups. This can lead to underdiagnosis or misinterpretation of symptoms.

The studies reviewed show that postpartum depression is not only an individual mental health problem. It is also an important public health issue closely linked to health inequalities. The literature suggests that culturally adapted nursing-based interventions can help reduce depressive symptoms. These interventions may also improve engagement with care, support women in coping with stigma, strengthen mother–infant bonding, and increase perceived social support. Group-based psychoeducation and cognitive behavioral interventions, community-based care models, and nurse-supported digital programs are especially prominent. At the same time, much of the current evidence comes from pilot or single-center studies. Sample diversity is often limited, and long-term follow-up data are still scarce. This shows the need for stronger evidence in this field.

In conclusion, postpartum mental health services should be strengthened through a culturally sensitive approach. Screening and follow-up processes should also be tailored to the needs of at-risk groups. In addition, it is important to develop holistic and accessible care models in which nurses play a more active role in early identification, counseling, referral, and follow-up.

Keywords: Access Barriers, Cultural Inequalities, Migrant Mothers, Nursing Care, Postpartum Depression, Young Mothers

Sözel Bildiri

BREATHE TO HEAL: HIGH-FREQUENCY AIR EXPOSURE AS A NON-PHARMACOLOGICAL STRATEGY FOR DIAPER DERMATITIS

Doğan Çağrı Tanrıverdi*
** Mehmet Akif Ersoy State Hospital, Pediatric Cardiology, Çanakkale, Turkey, e-mail: dctanriverdi@outlook.com*

ABSTRACT

Background: Diaper dermatitis (DD) is a prevalent inflammatory condition in early infancy, exacerbated by the anatomical immaturity of the skin barrier in infants aged 0–3 months. While pharmacological treatments are common, the clinical impact of "open to air" frequency on recovery and its psychological effect on caregivers remain under-researched.

Aim: This study aims to evaluate the effects of different open to air frequencies on diaper dermatitis recovery and maternal self-efficacy.

Methods: A randomized controlled trial was conducted with 130 infants (0–3 months) diagnosed with mild diaper dermatitis (Grade 1–2). Participants were recruited from a pediatric clinic and randomly assigned (1:1) to two groups. Group A (n=65) received 5 minutes of diaper-free air exposure 6 times a day, while Group B (n=65) received the same duration 12 times a day. Both groups followed a standardized hygiene protocol using lukewarm water. Data were collected using the Uncomplicated Diaper Dermatitis Severity Rating Scale (UDDSRSI) and the Perceived Maternal Self-Efficacy Scale (PMSS) at baseline and upon clinical resolution.

Results: The recovery duration was significantly shorter in Group B (1.98 +/- 1.22 days) compared to Group A (3.23 +/- 1.01 days; $p = 0.002$). While maternal self-efficacy improved in both groups, Group B showed a markedly higher increase (Group A: 61.51 +/- 8.61 to 66.81 +/- 8.74; Group B: 65.00 +/- 6.92 to 75.21 +/- 3.93; $p < 0.001$). Regression analysis confirmed that the high-frequency intervention in Group B was a primary predictor of enhanced maternal self-efficacy (beta = 8.40, $t = 8.801$, $p < 0.001$).

Discussion and Conclusion: Increased open to air frequency significantly accelerates diaper dermatitis recovery and strengthens maternal self-efficacy. High-frequency air exposure (12 times/day) facilitates rapid skin restoration by reducing hyperhydration and friction. Furthermore, active participation in this frequent care routine empowers mothers, enhancing their perceived competence. These findings support the integration of frequent, timed air exposure into standard neonatal nursing protocols as a cost-effective, non-pharmacological intervention that benefits both infant health and the maternal-infant bond.

Keywords: Diaper dermatitis, open to air, maternal self-efficacy, infant care, randomized controlled trial.

Sözel Bildiri

DEPREMDE ETİK VE İNSANİ YARDIM POLİTİKALARI

***Hayrunnisa Abal**
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, hayrunnisaabal@gmail.com*

ÖZET

Deprem; yer kabuğundaki enerji boşalmasıyla tetiklenen depremler, fiziksel bir doğa olayından hızlıca kitlesel bir insani krize dönüşme potansiyeline sahiptir. Sarsıntının yarattığı yıkım, toplumsal düzeni askıya aldığı için bu süreçte yardımların ulaştırılması artık teknik bir konu olmaktan çıkıp etik bir sorumluluk haline gelir. Deprem sonrası bireyler ve toplum normal hayat akışından kopmaktadır. Afet sonrası süreçte temel insani yardımların doğru ve zamanında afetzedelere ulaşması önemli rol oynamaktadır. Temel amaç hayat kurtarmak ve insan onuruna saygı duyulmasını sağlamaktır. Yardımlar; din, dil, ırk, cinsiyet veya siyasi görüş ayrımı yapılmaksızın, sadece ihtiyaca göre yapılmalıdır. İnsani hedefler; hükümetlerin politik, ekonomik veya askeri hedeflerinden özerktir. Deprem sonrası kaotik ortamda, kaynakların sınırlı olması nedeniyle kaotik bir ortam oluşabilir, bundan dolayı bazı etik yaklaşımlar kritik önem taşır. Bunlardan bazıları; triyaj, dezavantajlı grupların korunması, insan onuru ve mahremiyeti, şeffaflık ve hesap verebilirlik. Tıbbi müdahalede en hızlı karar verme ve sınıflandırma yaparak çok kişiye en büyük faydayı sağlama sınırlı kaynakların kimlere öncelikli kullanılacağı, çocuklar, yaşlılar, engelliler ve hamileler gibi 'kırılgan gruplara' pozitif ayrımcılık yapılmasını zorunlu kılar. Afetzedelerin çaresiz anlarının rızasız paylaşılması etik dışıdır. Yardım alan kişiler, hak sahibi özneler olarak kabul edilmelidir. Yardım kuruluşları hem bağışçılara hem de yardım ettikleri topluluklara karşı sorumlu olmalıdır. Kaynakların nereye gittiği ve hangi kriterlere göre dağıtıldığı açık olmalıdır. Bazen iyi niyetle yapılan yardımlar kaosa neden olabilir örneğin plansız kıyafet yardımlarının yolları kapatması veya yanlış gıda yardımlarının salgın hastalık riskini arttırması. İnsani yardımın temel kuralı 'önce zarar vermeme' ilkesidir. Plansız ve koordinasyonsuz yapılan yardımlar, lojistik tıkanıklıklara yol açarak profesyonel ekiplerin çalışmasını engelleyebilir. Deprem sonrası müdahale, lojistik bir başarı olduğu kadar ahlaki bir sınavdır. Etik ilkelerden ödün verilerek yapılan yardımlar, fiziksel yaraları iyileştirse de toplumsal güveni ve bireysel onuru zedeler. Gerçek başarı, yardımı en hızlı şekilde değil, en adil ve en onurlu şekilde ulaştırmaktır.

Anahtar kelimeler: Afet, Etik, Lojistik, Deprem

Sözel Bildiri

CONTENT ANALYSIS OF POSTGRADUATE THESES ON ECO-ANXIETY IN TÜRKİYE: AN EVALUATION FROM A PUBLIC HEALTH PERSPECTIVE

Orhan Çakır *

** İzmir Tınaztepe University, Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, İzmir, Türkiye, orhan.cakir@tinaztepe.edu.tr*

ABSTRACT

Introduction: Global climate change is one of the most important issues of the 21st century and affects not only the environment but also human health. In recent years, studies on the psychological impacts of climate change have increased. Exposure to changes in the natural environment increases feelings of anxiety and uncertainty in individuals; this condition is defined as "eco-anxiety." In this respect, eco-anxiety emerges as a public health problem that affects community mental health and is of increasing importance.

Objective: The aim of this study is to conduct a content analysis by examining postgraduate theses focusing on eco-anxiety in Türkiye and to evaluate the existing literature from a public health perspective. Additionally, it aims to provide a guiding framework for future research in this field.

Method: In this study, postgraduate theses included in the Council of Higher Education (CoHE) National Thesis Center database were systematically reviewed. The theses were evaluated in terms of variables such as year, level, field of study, and the university where they were conducted.

Results: A total of 17 theses were examined. It was observed that studies on eco-anxiety began in 2022 and showed a significant increase each year. The majority of the studies were quantitative in design (%70.6; 12); fewer were qualitative (%17.6; 3) and mixed-method (%11.8; 2).

Discussion and Conclusion: The findings indicate an increasing trend in the overall level of eco-anxiety. Eco-anxiety may, in some contexts, trigger environmental responsibility and preparedness behaviors; however, it also increases the need for psychosocial support among vulnerable groups. Future research should examine this phenomenon more comprehensively in the context of policy development and prevention strategies. In this regard, it is recommended that future theses be supported by multidisciplinary approaches and multi-stakeholder collaborations.

Key words: Eco-anxiety, Global climate change, Health

Sözel Bildiri

BOYUN AĞRISINDA MASAJ VE TOHUM YÖNTEMİYLE SU JOK TERAPİNİN ETKİSİ

Derya ADIBELLİ*, Hasret DİKİCİ**

** Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, derya.adibelli@antalya.edu.tr*

***Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Antalya, Türkiye, hsrtgngr@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Modern toplumda önemli bir sorun olan boyun ağrısı çok faktörlü bir hastalıktır. Yaşam tarzından olumsuz etkilenen boyun ağrısı, aynı zamanda bireyin yaşam kalitesini de bozmaktadır.

Amaç: Bu çalışma, boyun ağrısını azaltmada masaj ve tohum yöntemiyle uygulanan Su Jok Terapisi'nin etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tek grup öntest-sontest düzeninde yarı deneysel olan bu araştırma, Şubat-Ekim 2025 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini bir vakıf üniversitesinde çalışan akademik ve idari personel ile bir kamu hastanesinde görev yapan hemşireler ve idari personeller oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemi ile örneklem oluşturulmuştur. Araştırma, çalışmaya katılmayı kabul eden, servikal herni tanısı almamış ve servikal bölgeden cerrahi işlem geçirmemiş, her iki elin baş parmağında doku bütünlüğü tam olan ve aktif kullanabilen 22 gönüllü birey ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonrası yapılan güç analizinde; örneklemin 1.07 düzey etki büyüklüğünde, %95 güven aralığında %99 güç sağladığı tespit edilmiştir (G*Power 3.1.9.7). Katılımcılara 10 gün boyunca günde bir kez, metal prob ile masajı takiben ağrılı noktalara karabuğday tohumu fiksasyonu uygulanmıştır. Veriler Sosyodemografik Form ve Bournemouth Boyun Anketi ile toplanmıştır. Veriler, SPSS 25.0 programında değerlendirilmiş ve verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Wilcoxon işaret testi, Mann-Whitney U Testi ve Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Tip 1 hata düzeyinin %5'in altında olduğu durumlar istatistiksel anlamlılık olarak değerlendirilmiştir. X Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onay ve kurumlardan yasal izin alınmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 44.27 ±.35 olup, %95.5'i kadındır. Su Jok uygulaması sonrası Bournemouth Boyun Anketi toplam puan ortalaması 36.54'ten 21.81'e anlamlı düzeyde düşmüştür ($p=0.001$). Ayrıca başlangıç ağrısı daha yüksek olan ve daha sık ilaç kullanan bireylerde ağrı azalma miktarının daha fazla olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Sonuç: Su Jok terapisinin boyun ağrısını azaltmada ve yaşam kalitesini artırmada etkili bir non-farmakolojik yöntem olduğu saptanmıştır. Araştırmada olasılıksız örneklem yöntemi kullanıldığı için sonuçlar evrene genellenemez.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, Boyun, Masaj, Tohum, Su Jok

Sözel Bildiri

ANATOMİK VE FİZYOLOJİK AÇIDAN KALP'TE ALTIN ORAN

Mehtap SEYAZ*, Özge BOZER**

**Kırklareli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Ana Bilim Dalı, Kırklareli, Türkiye, mehtapseyaz@gmail.com*

***Kırklareli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Ana Bilim Dalı, Kırklareli, Türkiye, ozgebozer@klu.edu.tr*

ÖZET

Altın oran, sayısal anlamda 1,618 sayısını ifade eder ve eski çağlardan bu yana estetik oran olarak bilinen bir ifadedir. Sıklıkla sanat ve mimaride kullanılmaktadır. Altın oran temelde daha uzun bir uzunluk olarak tanımlanan "A" ile daha kısa bir uzunluk olarak tanımlanan "B" uzunluğundan oluşan bir çizgide, (A+B) / A oranının A / B'ye eşit olması durumu olarak ifade edilir. Altın oran, ünlü birer matematikçi olan Euclid ve Fibonacci tarafından da bilinmekteydi. Örneğin; Fibonacci dizisinde, bahsedilen oran herhangi iki ardışık sayıya uygulandığında elde edilen sayı 1,618'e yaklaşmaktadır. Altın oranın sıradan bir matematiksel oran olmadığı ekstremiteler, yüzün estetik özellikleri, dişler ve DNA molekülünün yapısal görünümü dahil insan vücudundaki yapılarda bulunması ile de bilinmektedir.

Kalp boyutlarını ve fonksiyonlarını incelemiş çalışmalara bakıldığında sağlıklı kişilerde kalp boyutları üzerinden dikey ve yatay ölçümler yapılarak altın oran formülü uygulandığında oran yaklaşık 1,618 olarak bulunmuştur. Hafif ya da son evre kalp yetmezliği gibi patolojik durumlara sahip kişilerde bu oranın düşme yönünde bozulduğu gözlenmiştir. Ayrıca mitral kapak bozukluklarına sahip kişiler üzerinde de altın oran incelendiğinde oranın 1,618'de azalma yönünde saptığı bildirilmiştir. Bu durum da kalpte altın oranı incelemenin çeşitli kardiyak patolojiler açısından tanıya yardımcı bir belirteç olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle bu derlemede altın oran ile kalp arasındaki ilişkinin anatomik, fizyolojik ve klinik açıdan literatür ile desteklenerek açıklanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Altın oran, Ekokardiyografi, Kalp yetmezliği

Sözel Bildiri

TEKNOLOJIK AFETLERIN YIKICI YÜZÜ: BEYRUT LIMANI PATLAMASI

***Münevver YILDIZ, **Mümin POLAT**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, munevvern.yildiz@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, mpolat@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışma, 4 Ağustos 2020 tarihinde Beyrut Limanı Patlaması olarak kayda geçen ve yaklaşık 2.700 ton amonyum nitratın infilakı sonucu meydana gelen olayı, teknolojik afetler perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Söz konusu olay; 180'den fazla can kaybı, binlerce yaralanma ve yaklaşık 300.000 kişinin yerinden edilmesiyle sonuçlanarak modern dönemin en yıkıcı teknolojik afetlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yaklaşımı kullanılmıştır. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası raporlar, resmi kurum verileri ve konuya ilişkin akademik literatür sistematik olarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular, patlamanın yalnızca teknik bir arıza sonucu meydana gelmediğini; uzun süreli ihmal, yetersiz denetim mekanizmaları, zayıf risk ve kriz yönetimi uygulamaları, ekonomik kırılganlıklar ve kurumsal kapasite eksiklikleri gibi çok boyutlu faktörlerin etkili olduğunu göstermektedir. Özellikle amonyum nitratın uluslararası güvenlik standartlarına aykırı biçimde uzun yıllar boyunca uygun olmayan koşullarda depolanması, afetin temel tetikleyici unsuru olarak öne çıkmaktadır. Patlama sonrası müdahale ve iyileştirme süreçlerinde yaşanan koordinasyon eksiklikleri ve yönetişim sorunları, afetin etkilerinin derinleşmesine neden olmuştur. Sonuç olarak çalışma, teknolojik afetlerin büyük ölçüde öngörülebilir ve önlenebilir nitelikte olduğunu ortaya koymakta; afet yönetim döngüsü çerçevesinde risk azaltma stratejilerinin güçlendirilmesi, şeffaf ve hesap verebilir yönetişim anlayışının benimsenmesi, kurumsal iş birliğinin artırılması ve uluslararası güvenlik standartlarına uyumun sağlanmasının kritik önem taşıdığını vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Teknolojik Afetler, Beyrut Limanı Patlaması, Amonyum Nitrat, Afet Yönetimi, Risk Azaltma, Yönetişim

Sözel Bildiri

BİPOLAR BOZUKLUK TANISI ALMIŞ KİŞİLERİN YAŞAM DENEYİMLERİNİ İÇEREN NİTEL ÇALIŞMA

Filiz Kalkavan

**Millî Eğitim Bakanlığı Kocaeli, Türkiye, kalkavanfiliz@hotmail.com*

ÖZET

Bipolar bozukluk, mâni, hipomani ve depresyon dönemlerinin tekrarlandığı, epizodik bir seyir izleyen kronik bir ruhsal hastalıktır. Her bir ataktan sonra bireyin işlevselliği genellikle korunmuş gibi görünse de bu süreç sosyal, mesleki ve ailevi yaşamda belirgin zorluklara neden olabilir. Bipolar bozukluk, yalnızca ruhsal sağlığı değil, aynı zamanda fiziksel sağlığı ve kişilerarası ilişkileri de olumsuz etkileyerek bireylerin yaşam kalitesini ciddi şekilde düşürebilir ve önemli sosyal ve ekonomik sonuçlara yol açabilir. Hastalık genellikle erken yetişkinlik döneminde ortaya çıkar ve ömür boyu süren bir seyir izler. Bu çalışma, bipolar bozukluk tip 1 tanısı almış bireylerde, hastalığın seyri üzerinde etkili olan kültürel, ekonomik ve eğitim gibi çeşitli sosyo-kültürel faktörleri incelemeyi ve bu alandaki literatüre nitel bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu araştırmada, katılımcıların ruh hali değişimlerinin günlük yaşamları ve eğitim süreçleri üzerinde oluşturduğu değişiklikler incelenmiş, ayrıca ailelerinin sosyo-kültürel düzeyi ile büyüdükleri çevrenin bireylerin yaşamlarını nasıl şekillendirdiği ele alınmıştır. Veriler, katılımcılardan doğrudan toplanmış olup, sosyolojik bir perspektiften de değerlendirilmek hedeflenmiştir. Bu çalışma, birinci elden veri toplanmıştır. Birçok açıdan süreci ve elde edilen çarpıcı bulgularla özgün ve önemli katkılar sunmaktadır.

Sözel Bildiri

GLOBAL RESEARCH TRENDS IN CHRONOTYPE AND EATING BEHAVIOR: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Aliye Berfin FINDIK[1], Nezihe OTAY LULE[2]

1 Okan University, Graduate Education Institute, Nutrition and Dietetics Master's Program with Thesis. İstanbul/Türkiye. Master's Thesis Student. 0009-0003-1333-849X. brfindk@gmail.com

2 Gaziantep University Faculty of Health Sciences Nutrition and Dietetics Department Gaziantep/Türkiye. PhD, Assistant Professor. ORCID: 0000-0003-3664-6383. otaynezihe@hotmail.com

ABSTRACT

Background: Chronotype is increasingly recognized as an important circadian characteristic associated with eating behaviors, meal timing, and metabolic health.

Aim: This study aimed to bibliometrically evaluate the scientific literature on chronotype and eating behavior and to reveal its conceptual structure.

Methods: This bibliometric analysis was conducted using the Web of Science Core Collection database. Publications related to chronotype and eating behavior were retrieved using a predefined search strategy, and full records with cited references were exported in plain text format. Data were analyzed using the Biblioshiny interface of the Bibliometrix package. Descriptive bibliometric indicators, annual scientific production, and keyword co-occurrence networks were evaluated. Author keywords were used for conceptual structure analysis, and the Louvain clustering algorithm with association normalization was applied.

Results: A total of 147 documents published between 1987 and 2026 were included in the analysis. The publications were distributed across 75 different sources, with an annual growth rate of 6.34%. A total of 786 authors contributed to the literature, with an average of 6.45 authors per document and an international co-authorship rate of 31.97%. The average number of citations per document was 22.61, and the average document age was 3.95 years. The annual scientific production showed a marked increase, particularly after 2018. In the keyword co-occurrence network analysis, “chronotype” emerged as the most central concept, while “meal timing” and “chrononutrition” constituted a secondary focal area. The network structure indicated thematic clustering around behavioral, metabolic time-based, and biological rhythm-oriented domains.

Discussion and Conclusion: The literature on chronotype and eating behavior has grown substantially in recent years and is increasingly shifting toward an intervention-oriented framework. The findings suggest a conceptual transition from a descriptive chronotype approach toward modifiable targets such as meal timing and chrononutrition.

Anahtar Kelimeler: Chronotype, eating behavior, bibliometrics, meal timing, chrononutrition

Sözel Bildiri

PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE TURKISH VERSION OF THE CANCER PEER SUPPORT SCALE (CPSS)

Nuray Caner[*], Harun Özbey[**], Meral Bayat[***], Musa Karakükcü[****]

** Erciyes Üniversity, Faculty of Health Science, Department of Pediatric Nursing, Kayseri, Türkiye, goknuraytas@gmail.com*

*** Erciyes Üniversity, Faculty of Health Science, Department of Pediatric Nursing, Kayseri, Türkiye, harunozbey@erciyes.edu.tr*

**** Erciyes Üniversity, Faculty of Health Science, Department of Pediatric Nursing, Kayseri, Türkiye, bayatmeral@gmail.com*

***** Erciyes Üniversity, Faculty of Medicine, Department of Child Health and Disease, Kayseri, Türkiye, mkkukcu@yahoo.com*

ABSTRACT

Purpose: This methodological study established the Turkish validity and reliability of the Cancer Peer Support Scale (CPSS).

Methods: The study was conducted with 92 adolescents with cancer receiving treatment and care at the pediatric hematology and oncology outpatient clinic of a university hospital located in a province in Turkey. The data were collected between December 2024 and August 2025 using the Adolescent Demographic Form and the CPSS. The study was approved by an ethics committee, and permission was obtained from the relevant institution. Written informed consent was obtained from the adolescents and their parents.

Results: Confirmatory Factor Analysis (CFA) showed that the scale had factor loadings of 0.612 to 0.821, the Goodness of Fit indices of >0.89, and the RMSEA index of <0.10. The total scale had a Cronbach's alpha of 0.871.

Conclusion: The results show that CPSS is a valid and reliable measure for the Turkish sample. CPSS a highly valid and reliable scale, can be used as a measurement tool in national and international screening programs.

Keywords: Cancer peer support, adolescents, scale, reliability, validity

Sözel Bildiri

PCOS'LU KADINLARDA EGZERSİZ VE BESLENMENİN YAŞAM KALİTESİ VE METABOLİK HORMONLARLA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Yakup Şakir Bayrak [*], Ayşe Sezer Balcı [**]

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Spor Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye, yakupsakirbayrak@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, asbalci@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Polikistik Over Sendromu (PCOS), dünya genelinde üreme çağındaki kadınların %6-20'sini etkileyen yaygın bir endokrin bozukluktur. PCOS'un tedavisinde yaşam tarzı değişiklikleri, özellikle sağlıklı beslenme ve düzenli fiziksel aktivite, ilk basamak olarak önerilmektedir. PCOS'un yalnızca hormonal değil, aynı zamanda psikososyal bir problem olduğu, kadınların yaşam kalitesini belirgin şekilde azalttığı vurgulanmaktadır. Ancak Türkiye'de PCOS'lu kadınlarda egzersiz ve beslenmenin metabolik hormonlara etkisini birlikte inceleyen çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışma, Türkiye'de PCOS'ta yaşam tarzı ve hormonal parametreleri birlikte ele alan sınırlı sayıda çalışmalardan biridir.

Amaç: PCOS tanısı alan kadınlarda egzersiz ve beslenmenin yaşam kalitesi ve metabolik hormonlarla ilişkisini incelemektir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte planlanmıştır. Araştırmanın evrenini Ocak-Mayıs 2026 tarihleri arasında iki devlet hastanesinin kadın hastalıkları ve doğum polikliniğinde takip edilen PCOS tanısı konmuş kadınlar oluşturacaktır. Örneklem, evrenden olasılıksız örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme ile belirlenecektir. Toplamda 160 hastaya ulaşılması öngörülmektedir. Veri toplama aracı olarak sosyodemografik ve klinik özellikleri içeren sosyodemografik anket formu, PCOS Yaşam Kalitesi Ölçeği ve metabolik hormon değerlerini (insülin, testosteron, LH, FSH, leptin düzeyleri) içeren hasta dosyası kayıtları, Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği-II'nin beslenme ve fiziksel aktivite alt ölçekleri kullanılacaktır. Veriler SPSS 25.0 programında analiz edilecek; normal dağılım Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilecek, gruplar arası karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t-testi/Mann-Whitney U testi ve çoklu grup analizlerinde ANOVA/Kruskal-Wallis testi kullanılacaktır. Çalışma için üniversite etik kurulundan gerekli etik izin alınmıştır (tarih: 14.01.2026, Karar no: GO 2026/2424).

Bulgular: Çalışmanın veri toplama süreci devam etmektedir.

Sonuç: Bu çalışmanın, PCOS'lu kadınlarda egzersiz ve beslenmenin metabolik hormonal profil ve yaşam kalitesi ile ilişkisini ortaya koyarak klinik uygulamalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: PCOS, hormonlar, beslenme, egzersiz, yaşam kalitesi

Sözel Bildiri

AFET VE ACİL DURUMLARDA TOPLANMA ALANLARININ KAPASİTE YETERLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ-ISPARTA ÖRNEĞİ

Vuslat Nur Efşen AKKUŞ*, Buket ÇAPALI**

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Isparta, Türkiye, vuslat524@gmail.com*

** [Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Bölge Planlama Anabilim Dalı, Dr.Öğretim Üyesi, Isparta, Türkiye, [buketcapali@sdu.edu.tr] **

ÖZET

Bu çalışma, Isparta ili merkez mahallelerinde afet ve acil durum toplanma alanlarının kapasite ve mekânsal dağılım açısından değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Türkiye'nin yüksek deprem riski taşıyan kentlerinden biri olan Isparta'da, afet sonrası güvenli toplanma alanlarının nicel yeterliliği ve dağılımı, afet yönetimi planlamasının kritik bileşenlerinden birini oluşturmaktadır. Çalışmada, Isparta Merkez'e bağlı 45 mahallenin 2024 yılı nüfus verileri TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden elde edilmiş; afet ve acil durum toplanma alanlarına ilişkin büyüklük ve konum verileri ise ilgili kurum kayıtları ve CBS tabanlı mekânsal analizler aracılığıyla değerlendirilmiştir. Literatürde sıkça kullanılan kişi başına 2,5 m² toplanma alanı standardı esas alınarak mahallelerin mevcut kapasitesi ile ihtiyaç duyulan kapasite karşılaştırılmıştır. Analizler sonucunda, çalışma alanında toplam 151 ilk toplanma alanı bulunduğu, ancak 45 mahallenin yalnızca 13'ünde kişi başına düşen toplanma alanı büyüklüğünün 2,5 m² standardını karşıladığı belirlenmiştir. 27 mahallede kapasitenin bu değerin altında kaldığı, 5 mahallede ise hiç toplanma alanı bulunmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, Isparta Merkez'de toplanma alanlarının hem kapasite hem de mekânsal dağılım bakımından ciddi dengesizlikler içerdiğini ortaya koymakta; özellikle bazı mahallelerin afet sonrası ilk 12–24 saatlik kritik dönemde yüksek risk altında olduğunu göstermektedir. Çalışma, yeni toplanma alanlarının belirlenmesi, mevcut alanların kapasitesinin artırılması ve bu alanların imar planlarında korunmasına yönelik mekânsal planlama ve afet yönetimi odaklı politika önerileri sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet yönetimi, toplanma alanı, kapasite analizi, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS), Isparta.

Sözel Bildiri

EFFECTS OF TOXIC ALUMINUM ACCUMULATION IN SOME MICROALGAE ON WATER SYSTEMS AND HUMAN HEALTH

Bengü TEMİZEL[1]
[1]*Giresun University Central Research Laboratory Application and Research Center, 28200, Giresun, Türkiye*

ÖZET

Aluminum (Al) can enter aquatic systems through natural processes such as rock weathering, mining, industrial discharges, wastewater and acid rain. Its solubility increases under low pH conditions and its accumulation in aquatic organisms can have toxic effects. In this study, the effects of Al applied at different concentrations on the primary producers, the microalgae species *Chlorella sorokiniana* and *Tetradesmus obliquus*, were evaluated using cell density, chlorophyll-*a*, chlorophyll-*b* and optical density (OD) parameters.

Experiments were conducted at Al concentrations of 0 (Control), 0.5, 1 and 3 mg/L and time-dependent changes were examined over a period of 0-120 hours. The results showed that Al caused concentration-dependent growth inhibition in both microalgae species. In *Chlorella sorokiniana* control group, cell density reached its maximum value (1.25×10^7 cells/mL) at 96 hours, while in the Al-treated groups, this increase was limited and a significant suppression was observed, especially at concentrations of 1 and 3 mg/L. Similarly, *Tetradesmus obliquus* also showed lower cell densities and irregular growth tendencies compared to the control group. Photosynthetic pigment analyses revealed that Al negatively affects chlorophyll synthesis. While significant increases in chlorophyll-*a* and chlorophyll-*b* values were observed in the control groups, especially between 96-120 hours, pigment amounts were generally lower in the Al-treated groups, and a significant decrease occurred at higher doses. OD results are also consistent with these findings, supporting the idea that increasing Al concentrations negatively affect photosynthetic activity and biomass formation.

This study has shown that aluminum has toxic effect on microalgae, suppressing pigment production and reducing photosynthesis. Therefore, it is evident that aluminum accumulation in aquatic environments can disrupt ecosystem balance, and its negative impacts on primary producers can pose indirect risks to the environment and human health. Aluminum should be considered in ecotoxicological risk assessments in the context of water quality and public health.

Keywords: Aluminum, Chlorella sorokiniana, Tetradesmus obliquus, chlorophyll-a, chlorophyll-b, ecotoxicity, growth inhibition

Sözel Bildiri

TÜRKIYE'DE SATIŞA SUNULAN TICARI KOLAJENLERDE BAZI METALLERIN (FE, ZN, PB, CD, HG, AS, AL, CR, CU, SE VE MN) DÜZEYLERI, BESLENMEYE DAYALI MARUZIYET VE SAĞLIK RISK DEĞERLENDIRMESI

Rabia Varol | Burhan Başaran
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Rize, rabia_varol24@erdogan.edu.tr, burhan.basaran@erdogan.edu.tr

ÖZET

Bu proje, Türkiye'de satışa sunulan ticari kolajen takviyelerinde metal kontaminasyonu, bu ürünlerin tüketiminden kaynaklanan maruziyet düzeyi ve olası sağlık risklerini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın çıkış noktası, son yıllarda takviye edici gıda kullanımının belirgin biçimde artması ve kolajen ürünlerinin özellikle deri, kemik, kıkırdak ve bağ dokusu sağlığıyla ilişkilendirilerek yaygın şekilde tüketilmesidir. Bununla birlikte, takviye edici gıdalar yalnızca fayda potansiyeli taşımamakta; üretim, ambalajlama, depolama ve çevresel kontaminasyon kaynaklı fiziksel ve kimyasal riskler de barındırabilmektedir. Bu çerçevede projede Fe, Zn, Pb, Cd, Hg, As, Al, Cr, Cu ve Mn olmak üzere 10 metal incelenmiştir. Araştırma kapsamında Türkiye'de üretilen ya da ithal edilen, piyasada yaygın tüketildiği bilinen 15 farklı kolajen ürünü değerlendirilmiştir. Örnekler toz, tablet ve kapsül formda olup sığır ve deniz kaynaklı kolajenleri kapsamaktadır. Metal analizleri ICP-MS yöntemiyle gerçekleştirilmiş, ardından kolajen tüketimine bağlı günlük metal maruziyet düzeyleri hesaplanmış, bu düzeylerin toksikolojik katkısı ile karsinojenik olmayan sağlık riskleri değerlendirilmiştir. Bulgular, kolajen ürünlerinde metal profillerinin oldukça değişken olduğunu ve kolajen kaynağının bu dağılım üzerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermiştir. Genel olarak deniz kaynaklı kolajenlerde Al, Cr, Mn, Fe, Cu, Zn ve Cd ortalamalarının daha yüksek olduğu; buna karşılık sığır kaynaklı kolajenlerde özellikle Fe, As ve Pb bakımından daha yüksek maksimum değerlere ulaşıldığı görülmüştür. Tüm örneklerde Zn ve Fe baskın metaller olarak öne çıkmıştır. Ayrıca toplam metal yükü ortalama olarak deniz kolajenlerinde daha yüksek bulunmuştur. Risk değerlendirmesi sonuçları, kolajen tüketimine bağlı metal maruziyetinin yalnızca ortalama düzeyler üzerinden değil, maksimum değerler ve ürünler arası varyasyon dikkate alınarak yorumlanması gerektiğini ortaya koymuştur. Al ve Hg dışındaki birçok metal için önerilen veya tolere edilebilir alım düzeylerine katkının yüksek olduğu; özellikle Cr, Zn, As, Cu ve Cd'nin karsinojenik olmayan sağlık riskinde öne çıktığı belirlenmiştir. Tehlike indeksi değerlerinin referans sınırın oldukça üzerinde bulunması, bazı kolajen ürünlerinin uzun süreli ve düzenli tüketimde sağlık açısından dikkatle değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Sonuç olarak proje, kolajen takviyelerinin güvenlik değerlendirmesinde tek tip bir yaklaşımın yeterli olmadığını; kaynak-temelli ve metal-spesifik analizlerin zorunlu olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Kolajen takviyeleri, Metal kontaminasyonu, Maruziyet değerlendirmesi, Sağlık riski analizi

Sözel Bildiri

BİTKİSEL ÜRÜNLER VE İLAÇ ETKİLEŞİMLERİ: *Hypericum perforatum* ÖRNEĞİ

Ceren TANRIVERDİ*, Hatice Aslı BEDEL**

**Süleyman Demirel Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Isparta, Türkiye, crntanriverdi02@gmail.com*

***Süleyman Demirel Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Farmakoloji ABD, Isparta, Türkiye, aslibedel@sdu.edu.tr*

ÖZET

Günümüzde bitkisel ürünlerin modern tıp tedavilerine destek olarak ya da tek başına kullanımı dünya genelinde popüler hale gelmiştir. Ancak doğal olan her zaman güvenlidir algısı, bitkisel ürünlerin ilaçlarla kontrolsüz kullanımına ve buna bağlı olarak ciddi ilaç etkileşimlerine yol açmaktadır. Bu çalışmanın amacı, dünyada ve ülkemizde yaygın olarak kullanılan *Hypericum perforatum* bitkisinin ilaç metabolize eden enzim sistemleri üzerindeki etkilerini ve klinik açıdan önemli ilaçlarla etkileşim potansiyelini değerlendirmektir. Çalışma kapsamında detaylı bir literatür taraması yapılmıştır. *H. perforatum* ile ilgili klinik çalışmalar ve vaka raporları incelenerek bitki-ilaç etkileşiminin mekanizmaları sistematik bir şekilde derlenmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda *H. perforatum*'un içerdiği hiperforin ve hiperisin bileşenlerinin karaciğerdeki sitokrom P450 enzimlerini ve P-glikoprotein transport sistemini indüklediği saptanmıştır. Bu indüksiyonun, özellikle varfarin, siklosporin, oral kontraseptifler ve digoksin gibi dar terapötik indeksi olan ilaçların plazma konsantrasyonlarını anlamlı düzeyde düşürerek tedavi başarısızlığına sebep olduğu görülmüştür. Ayrıca, çeşitli antidepresanlarla *H. perforatum*'un eş zamanlı kullanımının serotonin sendromu riskini arttırdığı anlaşılmıştır. *H. perforatum* ve preparatları, klinik açıdan en çok etkileşim potansiyeline sahip bitkisel ürünlerden kabul edilmektedir. Tedavi başarısızlıklarının ve olası toksisitelerin önlenmesi için eczacıların, ilaç danışmanlığı görevini üstlenerek etkileşimler hakkında güncel bilgilere hâkim olmaları ve bu bilgiler ışığında hastaları doğru şekilde yönlendirmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel Ürün-İlaç Etkileşimleri, Eczacı Danışmanlığı, Hypericum perforatum, P-glikoprotein, Sitokrom P450

Sözel Bildiri

HEKİMLERİN KARDİYAK CERRAHİ SONRASI YOĞUN BAKIM HASTALARININ AĞRI DENEYİMLERİNE YAKLAŞIMI: NİTELİKSEL BİR ÇALIŞMA

Necibe DAĞCAN ŞAHİN*, Güler AĞGÜN YAVUZ, Ömer Abdullah YAVUZ*****

** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Kütahya, Türkiye, necibe.dagcan@ksbu.edu.tr*

*** Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, guleraggun@hacettepe.edu.tr*

**** Ankara Şehir Hastanesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Kliniği, Ankara, Türkiye, omr.abdullah.yavuz@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Kardiyak cerrahi sonrası yoğun bakım süreci, hastaların yoğun ağrı deneyimlediği ve bu ağrının hemodinamik stabiliteyi doğrudan etkilediği kritik bir evredir.

Amaç: Bu araştırma; kardiyak cerrahi sonrası yoğun bakım sürecinde hekimlerin ağrı yönetimi konusundaki deneyimlerini, klinik yaklaşımlarını ve karşılaştıkları engelleri derinlemesine incelemek amacıyla yapılmıştır.

Metot: Tanımlayıcı niteliksel tasarımdaki bu araştırma, Kalp ve Damar Cerrahisi Yoğun Bakım Ünitesinde görev yapan 13 hekim ile gerçekleştirilmiştir. Veriler; "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılarak, yüz yüze derinlemesine görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Verilerin analizinde tematik analiz yöntemi kullanılmış, raporlama sürecinde COREQ rehberi temel alınmıştır.

Bulgular: Görüşmeler sonucunda altı ana tema belirlenmiştir: (1) ağrının algılanması ve değerlendirilmesi, (2) ağrı yönetimi yaklaşımları, (3) ağrı yönetimini sınırlayan faktörler, (4) mesleki gelişim ve klinik gereksinimler, (5) ağrı yönetiminin hasta iyileşmesine etkisi ile (6) ağrı yönetiminin psiko-sosyal ve etik boyutları. Bulgular, hekimlerin ağrı değerlendirmesinde büyük oranda hemşire gözlemine ve klinik deneyime güvendiklerini, standart skalaların kullanımının sınırlı olduğunu ve bürokratik süreçlerin ağrı yönetimini zorlaştırdığını göstermektedir. Ayrıca, hekimlerin zamanla "profesyonel duygusuzlaşma" geliştirdikleri ve ağrıyı cerrahi sürecin kaçınılmaz bir parçası olarak kabullendikleri ifade edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, kardiyak cerrahi sonrası ağrı yönetimi büyük ölçüde geleneksel usta-çırak ilişkisi ve klinik tecrübe ile şekillenmektedir. Ağrı kontrolünün hasta iyileşmesindeki "domino etkisi" bilinmesine rağmen, sistemsel engeller ve yapılandırılmış protokol eksikliği etkin yönetimi kısıtlamaktadır. Klinik uygulamalarda kanıta dayalı ağrı rehberlerinin kullanımının artırılması, asistan eğitim müfredatına ağrı yönetiminin entegre edilmesi ve multidisipliner bir yaklaşımın benimsenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kardiyak cerrahi, yoğun bakım, ağrı yönetimi, hekim yaklaşımları, nitel araştırma

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NANDA-I HEMŞİRELİK TANILARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ VE KLİNİK UYGULAMAYA YANSIMALARI: AÇIKLAYICI ARDIŞIK KARMA YÖNTEM ÇALIŞMASI

Necibe DAĞCAN ŞAHİN*, Mehmet YILDIRIM**

** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Kütahya, Türkiye, necibe.dagcan@ksbu.edu.tr*

*** Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kütahya, Türkiye, yildirimmehmet002030@gmail.com*

ÖZET

Giriş: NANDA-I hemşirelik tanılarının klinik uygulaması, profesyonel hemşirelik bakımının temel taşlarından biri olmaya devam etmektedir; ancak son sınıf öğrencileri genellikle bu tanıların pratik entegrasyonunda zorluklarla karşılaşmaktadır.

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik son sınıf öğrencilerinin NANDA-I hemşirelik tanılarına ilişkin görüşlerini değerlendirmek ve bu perspektiflerin klinik uygulamaya nasıl yansıdığını analiz etmek amacıyla yapılmıştır. Metot: Araştırmada açıklayıcı ardışık karma yöntem tasarımı kullanılmıştır. Nicel veriler 128 öğrenciden tanımlayıcı form ve hemşirelik tanısı ölçeği aracılığıyla toplanmış; nitel veriler ise 14 öğrenci ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilmiştir. Nicel verilerin analizinde çoklu doğrusal regresyon ($F(11,116) = 3.668$, $p < 0.001$), nitel verilerin analizinde ise tematik analiz yöntemi ($\kappa = 0.89$) kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrenciler genel olarak hemşirelik tanılarına karşı olumlu bir tutum sergilemişlerdir (Ortalama: 5.85 ± 0.78). Tutumların; klinik rehber öğretim elemanı kalitesinden ($\beta = -0.365$, $p < 0.001$), kullanım sıklığından ($\beta = -0.168$, $p = 0.048$) ve mezuniyet sonrası kullanıma yönelik mesleki beklentilerden ($\beta = -0.223$, $p = 0.014$) anlamlı düzeyde etkilendiği saptanmıştır. Tanımlanan 1.237 tanı arasında en sık kullanılanların; düşme riski (%7.68), akut ağrı (%6.87) ve uyku düzeninde bozulma (%5.42) olduğu belirlenmiştir. Nitel analiz sonucunda dört ana tema belirlenmiştir: (1) NANDA-I'nın kavramsal olarak anlaşılması, (2) teorik eğitim ile klinik gerçeklik arasındaki boşluk, (3) standardize hemşirelik dillerinin güçlendirici doğası ve (4) gelecekteki kariyer beklentileri.

Tartışma ve Sonuç: Hemşirelik son sınıf öğrencileri NANDA-I tanılarına karşı olumlu bir tutum sergilemekle birlikte, bu tanıları işlevsel olarak sınırlı düzeyde kullanmaktadır. Tanılama yetkinliğini güçlendirmek için hemşirelik eğitiminde vaka temelli simülasyonlara ve dijital karar destek araçlarına ağırlık verilmelidir. Hemşirelik tanılarının profesyonel uygulamada etkin ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak için klinik rehberlerin rol model olması kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, Hemşirelik tanıları, Klinik uygulama, NANDA-I, Karma yöntem araştırması

Sözel Bildiri

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM POLİTİKALARI VE YEREL YÖNETİMLER: ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ

Nazmiyenur İŞLER* Esin AKAR**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, nazmiyeisler2@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, ekaya@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

İklim değişikliği, yalnızca çevresel etkilerle sınırlı kalmayan; sosyal, ekonomik ve yönetsel boyutlarıyla çok katmanlı bir küresel kriz olarak giderek daha belirgin hale gelmektedir. Bu durum, iklim politikalarında azaltım odaklı yaklaşımların yanı sıra, değişen iklim koşullarına uyum sağlamayı hedefleyen politikaların da öncelikli bir politika alanı olarak ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. İklim değişikliğinin etkilerinin büyük ölçüde yerel düzeyde ortaya çıkması, yerel yönetimleri uyum politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında merkezi aktörler haline getirmektedir. Bununla birlikte, literatürde yerel düzeyde uyum politikalarının kurumsal kapasite, yönetişim yapıları ve uygulama süreçleri açısından önemli sınırlılıklar içerdiği vurgulanmaktadır. Bu çerçevede çalışma, iklim değişikliğine uyum politikalarını yerel yönetimler bağlamında ele alarak, Türkiye'de uyum sürecinin kurumsal ve yönetsel boyutlarını Antalya ili örneği üzerinden analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel yöntem çerçevesinde yürütülmüş; kapsamlı literatür taraması ve ulusal/uluslararası politika belgelerinin analizi gerçekleştirilmiş, ayrıca Antalya'da yerel düzeyde yürütülen uyum politikaları vaka analizi yaklaşımıyla incelenmiştir. Elde edilen bulgular, yerel düzeyde uyum politikalarının giderek görünür hale gelmesine rağmen, büyük ölçüde proje bazlı ve parçalı bir yapı sergilediğini; kurumsal kapasite sınırlılıkları, finansman yetersizlikleri ve merkezi ve yerel düzeyler arasındaki koordinasyon eksiklikleri nedeniyle bütüncül ve sürdürülebilir bir uyum yaklaşımının henüz tam anlamıyla kurumsallaşamadığını göstermektedir. Bununla birlikte, bazı yerel uygulamaların risk farkındalığı ve planlama kapasitesinin geliştirilmesi açısından önemli bir potansiyel taşıdığı değerlendirilmektedir. Sonuç olarak çalışma, yerel düzeyde kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, çok düzeyli yönetişim mekanizmalarının geliştirilmesi ve veri temelli, bütüncül planlama yaklaşımlarının yaygınlaştırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, Uyum politikaları, Yerel yönetimler, Antalya

Sözel Bildiri

AFETLERDE DRONE TEKNOLOJİSİNİN KULLANIM ALANLARI

Emre ACAR
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi
Burdur, Türkiye, emreacar9766@gmail.com

ÖZET

Afetler; deprem, sel, heyelan, orman yangını, fırtına, çığ ve endüstriyel kazalar gibi farklı türlerde meydana gelerek geniş alanlarda ciddi can ve mal kayıplarına yol açmaktadır. Bu olaylarda hızlı, doğru ve güvenli müdahale büyük önem taşımaktadır. Geleneksel yöntemler çoğu zaman erişim, zaman ve güvenlik açısından yetersiz kalabilmektedir. Bu noktada gelişen insansız hava araçları (drone) teknolojisi, afet yönetiminde etkili bir çözüm olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, farklı afet türlerinde drone teknolojisinin kullanım alanlarını incelemek ve afet yönetimine sağladığı katkıları değerlendirmektir. Bu çalışma derleme niteliğinde olup, ulusal ve uluslararası literatürde yer alan güncel araştırmalar incelenerek drone teknolojisinin afetlerdeki kullanım alanları analiz edilmiştir. Literatür incelemesi sonucunda drone teknolojisinin çok çeşitli afet türlerinde etkin olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Deprem ve heyelan gibi afetlerde drone'lar, enkaz alanlarının hızlı şekilde taranmasını sağlayarak arama kurtarma çalışmalarını hızlandırmakta ve sensörler aracılığıyla canlı tespiti yapılabilmektedir. Sel ve taşkın gibi hidrometeorolojik afetlerde drone'lar, su altında kalan bölgelerin haritalanmasında ve riskli alanların belirlenmesinde kullanılmaktadır. Aynı zamanda ulaşımın kesildiği bölgelerde lojistik destek sağlayarak ilaç ve acil yardım malzemelerinin ulaştırılmasına katkı sunmaktadır. Orman yangınlarında drone'lar, yangının yayılma yönünü ve sıcak noktaları tespit ederek müdahale ekiplerine anlık veri sağlamaktadır. Bu sayede yangın kontrol altına alma süreci daha etkin şekilde yürütülmektedir. Fırtına, kasırga ve çığ gibi afetlerde ise drone'lar, geniş alanların kısa sürede taranmasını sağlayarak kayıp kişilerin bulunmasına yardımcı olmakta ve riskli bölgelerin tespitinde kullanılmaktadır. Ayrıca drone'ların tehlikeli alanlara insan göndermeden veri toplayabilmesi, müdahale ekiplerinin güvenliğini artırmaktadır. Genel olarak drone'ların afet yönetiminde; haritalama ve hasar tespiti, arama kurtarma, lojistik destek ve afet öncesi risk analizi olmak üzere dört temel alanda kullanıldığı görülmektedir. Drone teknolojisi, farklı afet türlerinde hızlı veri toplama, riskli alanlara erişim ve güvenli müdahale imkânı sunarak afet yönetiminde önemli avantajlar sağlamaktadır. Özellikle arama kurtarma ve hasar tespiti süreçlerinde müdahale süresini kısaltarak can kayıplarının azaltılmasına katkı sağlamaktadır. Gelecekte drone teknolojisinin yapay zekâ ve otonom sistemlerle entegre edilerek afet yönetiminde daha yaygın ve etkin bir şekilde kullanılacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, drone, arama kurtarma, afet yönetimi, teknoloji

Sözel Bildiri

TARIM ÇALIŞANLARINDA SAĞLIK OKUR YAZARLIĞI ILE EGZERSIZ ALGISI ARASINDAKI İLIŞKININ İNCELENMESI

Ümran ARICAN CAN*, Zeliha BAŞKURT**

**Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye, umran.arican@afsu.edu.tr*

***Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, Türkiye,zelihabaskurt@sdu.edu.tr*

GİRİŞ

Sağlık okuryazarlığı bireylerin sağlıkla ilgili bilgiye ulaşma, anlama ve kullanma becerisini ifade eden önemli bir kavramdır. Yetersiz sağlık okuryazarlığı düzeyinin, bireylerin egzersiz bilinci başta olmak üzere sağlığı koruma ve geliştirmeye yönelik davranışlarını olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Düzenli fiziksel aktivite ve egzersiz sağlıklı yaşamın önemli bir bileşeni olmasına rağmen bireylerin egzersize yönelik algıları çeşitli sosyokültürel faktörlerden etkilenebilmektedir. Özellikle kırsal kesimde yaşayan bireylerde sağlık okuryazarlığı ile egzersiz algısı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların sınırlı olması bu çalışmanın yapılma gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu çalışma, tarım çalışanlarında sağlık okuryazarlığı ile egzersiz algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya 18-65 yaş aralığında tarım çalışanı 20 kadın, 20 erkek olmak üzere toplam 40 birey katılmıştır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği-32 (TSOY-32) ve Egzersizin Yararları/Engelleri Ölçeği kullanılmıştır. Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre sağlık okuryazarlığı ile egzersiz yarar algısı ($r=0.483$, $p<0.01$) ve egzersiz engel algısı ($r=0.418$, $p<0.01$) puanları arasında pozitif orta düzey anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Eğitim düzeylerine göre yapılan analizlerde sağlık okuryazarlığı ve egzersiz algısı puanlarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür ($p<0.05$). Yapılan post hoc analiz sonucunda farkın okuma yazma bilmeyen bireyler ile üniversite mezunları arasında olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Sonuç olarak, tarım çalışanlarında sağlık okuryazarlığı düzeyinin egzersize yönelik yarar ve engel algıları ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte sağlık okuryazarlığı ve egzersiz algısının olumlu yönde değişebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle kırsal kesimde yaşayan bireylerde sağlık okuryazarlığını geliştirmeye yönelik eğitim programlarının planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarım çalışanları, Sağlık okuryazarlığı, Egzersiz algısı

Sözel Bildiri

POLİKLİNİK VE SERVİSLERDEKİ PEDİYATRİK BAKIMDA REFAKATÇİ SAĞLIK OKURYAZARLIĞI VE KARAR VERİCİLİK: SAĞLIKTA KALİTE STANDARTLARI TEMELLİ BİR DEĞERLENDİRME

Seda SEYMEN*, Vahide BAYRAKAL, A. Hüseyin BASKIN*****

** Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans Öğrencisi), İzmir, Türkiye*
Dokuz Eylül Üniversitesi Kalite Koordinatörlüğü, İzmir, Türkiye, seda.yasa@deu.edu.tr
***Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*
Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye, vahide.bayrakal@deu.edu.tr
****Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*
Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye,
Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, Adli Mikrobiyoloji ve Biyolojik Savunma AR-GE ve Hizmet Laboratuvarı, İzmir, Türkiye, huseyin.baskin@deu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Sağlık hizmetlerinde kalite kavramı; söz verilen zamanda, etkin, verimli, adil, güvenli-emniyetli ve çalışan-hasta-hasta yakını odaklı hizmet olarak tanımlanır. Çocuk hastaya refakat edenler (ebeveynler, akrabalar veya resmi vasiler), çocukların sağlığı üzerinde temel karar vericidirler. Refakatçiler, verilen sağlık hizmetlerini, çocuğun sağlığını ve tedavi süreçlerini izleyebilmelidirler. Refakatçilerin sağlık okuryazarlığı, tedavi uyumu, çocukların sağlık sonuçları ve ilerleyen yaşlardaki sağlık davranışlarını etkilemektedir.

Amaç: Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Nevvar Salih İşgören Çocuk Hastanesi'nde tedavi gören çocuklara refakat eden ebeveyn/akraba/resmi vasilerin sağlık okuryazarlığı düzeyinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: DEÜ Uygulama ve Araştırma Hastanesi Başhekimliğinden kurum izni, DEÜ Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 05.06.2024 tarih ve 9010-GOA protokol numarasıyla etik kurul onayı alınmıştır. Poliklinik ve servislerde araştırmaya gönüllü katılanlara, SKS-Hastane S.6.1'de yer alan Eğitim Yönetimi ve Hasta Deneyimi bölümleri dikkate alınarak 24 soru ve 8 demografik özelliğin sorgulandığı 32 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Analizler, One Way ANOVA testi ve Student's t testi ile yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan 122 refakatçinin; %60,7'si anne, %50'si 30-39 yaş grubunda ve %41,8'ini lise mezunuydu. Refakat edilen çocukların %39,3'ü iki çocuklu aile yapısında olduğu, %68'nin herhangi bir kronik hastalık olmadığı saptanmıştır. Başvuruların %73'ü poliklinik hizmetleri üzerinden gerçekleşmiştir. Katılımcıların yakınlık derecesi ve eğitim durumu değişkenlerine göre "verilen ilaçların çocukta yan etki yapıp yapmadığını takip edebilme" durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Gelir düzeyine göre "çocuk için yapılan tahlil ve tetkiklerin sonuçlarını takip edebilme" ile sağlık kuruluşu hakkında görüş, öneri ve şikayetleri hangi birim ya da kanalla yapabileceğini bilme" durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). **Tartışma:** Refakatçilerin demografik profilleri, sağlık okuryazarlığı yetkinliklerinde belirleyiciydi. Katılımcıların %60,7'sinin anne olması ve %50'sinin 30-39 yaş grubunda yoğunlaşması, refakatçiliğin genç ve orta yaşlı ebeveynler üzerinden yürütüldüğünü gösterdi. Karar verici

grubun sağlık süreçlerine aktif katılımı ve doğru bilgilendirilmesi önemlidir. Yakınlık derecesi ve eğitim durumunun, verilen ilaçların yan etkilerini takip edebilme yetkinliği üzerinde belirlenen anlamlı fark ($p<0,05$), SKS-Hastane S.6.1' deki "Eğitim Yönetimi" bölümünün refakatçilerin eğitim düzeylerine göre uygulanması gerekliliğini göstermektedir.

Sonuç: SKS-Hastane S.6.1' e göre; sağlık hizmetlerinde hasta yakını eğitimi- bilgilendirmesi için hazırlanan eğitim süreçlerinin, refakatçilerin yakınlık derecesi, eğitim düzeyi ve yaş gruplarına göre düzenlenmesi gereklidir. Eğitim düzeyi daha düşük olan refakatçilerin klinik takip süreçlerine katılımını artırmak amacıyla, SKS- Hastane S.6.1' deki Eğitim Yönetimi bölümünün standartları çerçevesinde daha sade ve anlaşılır bilgilendirme materyallerinin geliştirilmesi, sağlık hizmetlerinde kalitenin ve hasta güvenliğinin artırılması için kritik bir adım olabilir.

Anahtar Kelimeler: Sağlıkta Kalite Standartları, Sağlık Okuryazarlığı, pediyatrik bakım, çocuk refakatçisi, karar vericilik

IHSLC®

Sözel Bildiri

PHYSIOTHERAPY-BASED FUNCTIONAL RECOVERY IN OROMANDIBULAR DYSTONIA FOLLOWING RECURRENT MANDIBULAR DISLOCATION: A CASE REPORT

Ümit ERKUT[1], Abdurrahim YILDIZ[2]

1Asst. Prof., Rumeli University, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Türkiye

2Assoc. Prof., Sakarya Applied Science University, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Sakarya, Türkiye

ABSTRACT

Oromandibular dystonia (OMD) is a rare focal movement disorder characterized by involuntary contractions of the masticatory, facial, and lingual muscles, resulting in impaired speech, mastication, and mandibular control. Management remains challenging, particularly in patients with a history of temporomandibular joint (TMJ) surgery and recurrent mandibular dislocation. A 62-year-old female developed recurrent mandibular dislocation following dental implant treatment and subsequently underwent TMJ surgery. Despite multiple botulinum toxin injections, she continued to experience persistent involuntary jaw-opening movements and was unable to voluntarily control mandibular motion without manual assistance. Clinical presentation and functional performance were documented using video recordings obtained before and after intervention. A structured physiotherapy programme consisting of three 50–60 minute sessions incorporating neuromuscular re-education, sensorimotor retraining and cervical–orofacial integration was implemented. Manual therapy techniques included cervical traction, release of the lateral and medial pterygoid muscles, and atlas mobilisation. The patient's jaw function was assessed using the Jaw Functional Limitation Score – 8 (JFLS-8) before treatment and after the third session. Following intervention, the patient regained independent control of mandibular movements, with a marked reduction in involuntary activity. Functional improvements were observed in speech and daily activities. Video analysis confirmed substantial improvement in mandibular stability and motor control, and no recurrence of dislocation was reported during follow-up. The JFLS-8 score was dropped from 78 to 42. The observed recovery may be explained by restoration of disrupted sensorimotor integration within the cranio-cervical–mandibular system. Manual therapy targeting the pterygoid muscles and upper cervical region may modulate abnormal afferent input through the trigeminocervical complex, while sensorimotor retraining may facilitate neuroplastic reorganization. This case highlights the potential role of physiotherapy as an effective adjunctive or alternative approach in complex OMD, particularly when surgical and pharmacological interventions are insufficient.

Keywords: Oromandibular dystonia; physiotherapy; mandibular dislocation; temporomandibular disorders; sensorimotor integration; manual therapy

Sözel Bildiri

PEDİATRİ HEMŞİRELİĞİNDE YAPAY ZEKANIN YERİ

Mustafa Volkan DÜZGÜN*

** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, mvduzgun@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Yapay zekâ (YZ), makine öğrenimi, derin öğrenme ve doğal dil işleme gibi alt bileşenleriyle sağlık hizmetlerini köklü biçimde dönüştürmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, dijital teknolojilerin hemşirelik mesleğinin geleceğini şekillendireceğini küresel raporunda açıkça vurgulamıştır. Pediatri hemşireliği; çocukların sözel iletişim kısıtlılıkları, gelişimsel farklılıkları ve aile merkezli bakım gereksinimleri nedeniyle YZ teknolojilerinden en fazla yararlanabilecek uzmanlık alanlarının başında gelmektedir.

Amaç: Bu derleme, Ocak 2020–Mart 2026 dönemini kapsayan sistematik literatür taramasına dayalı olarak YZ teknolojilerinin pediatri hemşireliğindeki güncel uygulamalarını, sağladığı klinik fırsatları ve beraberinde getirdiği etik-pratik zorlukları değerlendirmeyi; hemşirelik uygulaması, eğitim ve politika geliştirmeye yönelik kanıta dayalı öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

Yöntem: PubMed, CINAHL, Scopus ve Web of Science veri tabanlarında Ocak 2020–Mart 2026 tarihleri arasında yayımlanan İngilizce ve Türkçe çalışmalar PRISMA ilkeleri doğrultusunda taranmıştır. Dahil etme kriterleri: pediatri veya neonatal bakımda YZ uygulamalarını ele alan orijinal araştırma, sistematik derleme veya meta-analiz niteliği taşıma. Vaka raporları ve editöryal yazılar dışlanmıştır. Tarama sonucunda 23 çalışma derlemeye alınmıştır.

Bulgular: YZ uygulamaları pediatri hemşireliğinde altı kritik alanda öne çıkmaktadır. Klinik karar destek sistemleri, elektronik sağlık kayıtlarını gerçek zamanlı analiz ederek kanıta dayalı öneriler sunmakta; pediatrik polikliniklerde bekleme sürelerini ve memnuniyetsizliği anlamlı biçimde azaltmaktadır. Neonatal yoğun bakım birimlerinde YZ tabanlı erken uyarı sistemleri kalp hızı değişkenliği ve oksijen satürasyon paternlerini analiz ederek yenidoğan sepsisini klinik bulgulardan saatler önce tahmin etmekte; olumsuz olayları %40 oranında azaltmaktadır. Ağrı değerlendirmesinde yüz eylem birimi analizi ve vital bulgu izlemini bütünleştiren YZ sistemleri, neonatal ağrıyı uzman hemşire değerlendirmeleriyle yüksek korelasyon göstererek nesnel biçimde ölçmektedir. İlaç güvenliği alanında yapay zekâ destekli doğrulama sistemleri reçete hatalarını %55'e kadar düşürürken akıllı infüzyon pompaları IV ilaç hatası oranını yaklaşık %80 azaltmaktadır. Kronik hastalığı olan çocuklarda YZ tabanlı uzaktan izleme araçları diyabet, nörolojik ve kardiyak durumlarda hastalık sınıflandırması ve karar desteği konularında umut verici sonuçlar sergilemektedir. Hemşirelik eğitiminde ise yapay zekâ destekli sanal gerçeklik platformları öğrencilere yenidoğan resüsitasyonu ve anafilaksi yönetimi gibi kritik senaryoları güvenli ortamda deneyimleme ve kişiselleştirilmiş geri bildirim alma imkânı sunmaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Kanıtlar, YZ tabanlı sistemlerin özellikle neonatal ve pediatrik yoğun bakım birimlerinde hasta sonuçlarını anlamlı biçimde iyileştirebildiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, veri gizliliği ve güvenliği, algoritmik önyargı, insan-makine dengesi ve dijital yetkinlik eksikliği başlıca etik zorluklar arasında yer almaktadır. Bu bulgular doğrultusunda, müfredatlara YZ okuryazarlığının entegrasyonu, çok merkezli pediatrik veri tabanlarının oluşturulması, randomize kontrollü etkinlik çalışmalarının yürütülmesi, hemşirelerin YZ geliştirme süreçlerine aktif ortak-tasarımcı olarak dahil edilmesi ve ulusal etik politika çerçevelerinin geliştirilmesi öncelikli gereksinimler olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zeka, Pediatri Hemşireliği, Klinik Karar Destek, Hasta Güvenliği, Neonatal

Sözel Bildiri

BÜTÜNCÜL BAKIM BAĞLAMINDA DUYGU ODAKLI TERAPİNİN HEMŞİRELİK UYGULAMALARINDAKİ ROLÜ

Esra ÇELİK*, İlkay KESER **

** Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Doktora Programı, Antalya, Türkiye. esrac@akdeniz.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, ikeser@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Duygu odaklı terapi (DOT), bireyin duygusal yaşantılarını merkeze alarak psikolojik değişimi hedefleyen ve Leslie S. Greenberg tarafından geliştirilen deneyimsel bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, duyguların yalnızca birer tepki değil, bireyin çevresiyle etkileşimini düzenleyen, anlamlandırma ve uyum sağlama süreçlerinde belirleyici rol oynayan temel yapılar olduğunu kabul etmektedir. Hemşirelik müdahaleleri kapsamında DOT'un kullanımı, bakımın yalnızca semptom kontrolü ile sınırlı kalmayıp bireyin öznel deneyimini anlamaya yönelmesini sağlayarak bütüncül bakım anlayışını güçlendirmektedir. Hemşirelik kuramları bağlamında değerlendirildiğinde DOT, özellikle kişilerarası ilişkiyi merkeze alan yaklaşımlar ile özellikle Hildegard E. Peplau'nun kişilerarası ilişkiler kuramı paralellik göstermektedir. Bu doğrultuda hemşire, yalnızca bakım veren değil, aynı zamanda bireyin duygularını fark etmesine, anlamlandırmasına ve yeniden düzenlemesine rehberlik eden terapötik bir ajan rolü üstlenmektedir. Terapötik iletişim becerileri, empatik dinleme, duygusal yansıtma ve güvenli bir bakım ortamı oluşturma, DOT'un hemşirelik uygulamalarındaki temel bileşenleridir. Bu beceriler, hasta-hemşire ilişkisinin derinleşmesini sağlarken, bireyin kendini ifade etme kapasitesini artırmaktadır. DOT'un işlevselliği, bireyin işlevsel ve işlevsel olmayan duygularını ayırt etmesine olanak tanıması ve işlevsel olmayan duygusal tepkilerin dönüştürülmesini desteklemesiyle ortaya çıkmaktadır. Hemşirelik bakım sürecinde bu yaklaşım; özellikle depresyon, anksiyete, travma sonrası stres ve kronik hastalıklarla baş etmede etkili bir müdahale aracı olarak kullanılabilmektedir. Duyguların düzenlenmesi, bireyin stresle başa çıkma becerilerini güçlendirmekte, tedaviye uyumu artırmakta ve yaşam kalitesini olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca DOT, bireyin duygusal farkındalığını artırarak içgörü geliştirmesine katkı sağlamakta ve bu durum davranış değişikliğini desteklemektedir. Hemşirelik uygulamalarında DOT'un hemşirelik sürecine entegrasyonu; değerlendirme, tanılama, planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında aktif olarak kullanılabilmektedir. Özellikle bakım sürecinde duygusal ihtiyaçların sistematik biçimde ele alınması, birey merkezli bakımın güçlenmesine katkı sunmaktadır. Bununla birlikte, DOT'un etkili uygulanabilmesi için hemşirelerin bu alanda eğitim alması, süpervizyon desteği sağlanması ve klinik ortamlarda zaman yönetiminin uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu yaklaşımın hemşirelik uygulamalarına entegrasyonu bu sınırlılıklar nedeniyle dikkatli planlanmalıdır. Bu çalışma, duygu odaklı terapinin hemşirelik müdahaleleri kapsamındaki önemini ve işlevselliğini mevcut literatür doğrultusunda incelemeyi amaçlayan bir derleme çalışmasıdır. Çalışma sonucunda, DOT'nin, hemşirelik bakımında duygusal boyutu güçlendiren, terapötik ilişkiyi derinleştiren ve birey merkezli yaklaşımı destekleyen etkili bir müdahale modeli olduğu düşünülmekte, DOT'un hemşirelik müdahalesi olarak kullanımının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: duygu odaklı terapi, hemşirelik müdahalesi, ruh sağlığı, terapötik ilişki

Sözel Bildiri

ENDOTROPHIN, ENDOCAN, MDA AND NITRIC OXIDE LEVELS IN TYPE 2 DIABETES AND DIABETIC NEPHROPATHY

Aysun Hacışevki[1], Destan Kalaçay[2], Onur Atakişi[3]
[1]Gazi University, Faculty of Pharmacy, Department of Biochemistry, Ankara, Türkiye, e-mail: abozkir@gazi.edu.tr

**2Kafkas University, Kars Vocational School, Kars, Türkiye, e-mail: destankalacay@gmail.com*

3Kafkas University, Faculty of Science and Letters, Department of Chemistry, Kars, Türkiye, e-mail: onuratakisi@hotmail.com

ABSTRACT

Background: Diabetic nephropathy (DN) is a major microvascular complication of diabetes characterized by inflammation, fibrosis, endothelial dysfunction, and oxidative stress. Identification of reliable biomarkers is essential for early diagnosis and monitoring disease progression.

Aim: This study aimed to investigate endotrophin, endocan, malondialdehyde (MDA), and nitric oxide (NO) levels across different albuminuria stages in type 2 diabetes and to evaluate their relationship with disease severity.

Methods: A total of 160 individuals were included: 40 healthy controls, 40 patients with type 2 diabetes without nephropathy, and 80 patients with DN classified according to albumin/creatinine ratio (ACR). Biomarker levels were measured using ELISA, spectrophotometric, and oxidative stress assays. Statistical analyses were performed using the Kruskal–Wallis H test, Dunn–Bonferroni post-hoc test, and eta-squared effect size.

Results: Endotrophin and MDA levels increased significantly with DN severity ($p<0.001$), showing large effect sizes ($\eta^2=0.32$ and 0.41). Endocan levels showed a moderate increase ($\eta^2=0.10$). NO levels significantly decreased in all patient groups compared to controls ($p<0.001$). Positive correlations were observed between ACR and endotrophin, endocan, and MDA levels, whereas NO showed a negative correlation. ROC analysis demonstrated that endotrophin had good diagnostic performance (AUC≈0.82).

Discussion and Conclusion: Endotrophin and MDA are strong biomarkers reflecting disease severity and progression in DN. Endocan contributes moderately to disease discrimination, while NO reflects endothelial dysfunction but has limited diagnostic power. These findings highlight the importance of oxidative stress and endothelial dysfunction in DN pathophysiology and suggest potential clinical utility of these biomarkers.

Keywords: Endotrophin, Endocan, Nitric Oxide, Malondialdehyde, Diabetic Nephropathy

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF CERVICAL PROPRIOCEPTION, BALANCE, AND REACTION TIME DURING THE AGING PROCESS ACROSS THREE DIFFERENT AGE COHORTS

Muhammed Said ULUPINAR[1], Ayla GÜNAL[2], Ayşe Neriman NARİN[3]
[1]Akdeniz University, Institute of Health Sciences, Department of Gerontology, Antalya, Turkey, saidulupinar@gmail.com
[2]Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Tokat, Turkey, ayla.gunal@gop.edu.tr
[3]Bolu Abant Izzet Baysal University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Bolu, Turkey, ayse.narin@ibu.edu.tr

ABSTRACT

Introduction: The risk of falling increases with advancing age, which is often associated with vestibular and visual declines. However, the role of the cervical region and proprioceptive inputs, which play a critical role in postural control, is frequently overlooked during the aging process.

Objective: This study aimed to investigate the physiological changes in cervical joint position error (JPE), balance, and reaction time with aging in healthy individuals across three different age groups and to determine the relationships between these parameters.

Methods: This cross-sectional study included 118 healthy individuals, stratified into three cohorts based on age: young (18-39 years, n=40), middle-aged (40-64 years, n=39), and elderly (≥65 years, n=39). Cervical proprioception was assessed using the JPE test with a laser pointer, reaction time via the Nelson Hand Reaction Test, and postural stability (OSI) and fall risk using the Biodex Balance System.

Results: With advancing age, a statistically significant increase was observed in JPE degrees in all movement directions, hand reaction times, and postural instability ($p<0.001$). The highest error margins and fall risk scores were observed in the elderly cohort. In the elderly group, significant positive correlations were found between cervical JPE and both the overall stability index ($r=0.491$, $p<0.01$) and fall risk ($r=0.322$, $p<0.05$). Additionally, participants with regular physical activity habits had lower proprioceptive error and fall risk, regardless of age ($p<0.05$).

Discussion and Conclusion: The healthy aging process is characterized by a significant decline in cervical proprioceptive sensation, and this loss is directly associated with an increased risk of falling. Integrating neck-specific sensorimotor and proprioceptive training, rather than solely lower extremity exercises, into geriatric rehabilitation and preventive health programs is of great clinical importance.

Keywords: Gerontology, Cervical Proprioception, Fall Risk, Postural Balance, Reaction Time

Sözel Bildiri

USER PROFILES, SERVICE UTILIZATION PATTERNS, AND REVISIT INTENTIONS IN A HEALTHY LIFE CENTER: A CROSS-SECTIONAL STUDY

Esra DAHARLI*, Yunus Emre ÖZDEMİR**
**Yakutiye İlçe Sağlık Müdürlüğü, Erzurum, 25100, Türkiye, e.c.daharli2012@gmail.com*

***Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi, Erzurum, 25240, Türkiye, yemreozdemir1997@gmail.com*

ABSTRACT

Objective: Healthy Life Centers (HLCs) are an important component of primary healthcare in Türkiye, providing a variety of preventive services. However, patterns of service utilization and awareness remain unclear. This study aimed to assess the sociodemographic profile, service utilization patterns, awareness levels, and revisit intentions of individuals attending an HLC.
Methods: This cross-sectional study was carried out from January to December 2024 at an HLC. It included 308 individuals aged 18 and older who visited the center and consented to participate. Data were collected through face-to-face interviews using a researcher-developed structured questionnaire with 22 items covering sociodemographic information, awareness of services, and service experiences. Descriptive statistics, Chi-square tests, and Mann–Whitney U tests were used for analysis. The p-value of <0.05 was considered significant.
Results: Participants had an average age of 40.0±13.0 years; 89.9% were women, and 81.2% lived in urban areas. The most frequently utilized service was the dietitian clinic (47.0%), followed by physiotherapy (28.6%) and psychological counseling (24.4%). Women were more likely than men to use psychological counseling services (p=0.014). Nearly all participants (97.1%) expressed willingness to revisit the center. The main factors influencing service choice were ease of access (60.4%), cost-free services (58.1%), and receiving sufficient information (91.2%).
Conclusion: HLCs are predominantly utilized by women and urban residents, with high satisfaction and strong willingness to revisit. Service utilization appears to be associated with accessibility, cost-free services, and adequate information provision. However, the underrepresentation of men and rural populations suggests potential disparities in utilization. Awareness appears to be concentrated within specific service areas despite the multidisciplinary structure of HLCs, indicating opportunities to improve awareness of less-recognized services. Participants also perceived that these centers contribute to reducing the burden on higher levels of healthcare, highlighting their potential role within the broader health system. These findings emphasize the need for targeted strategies to improve the reach and inclusiveness of preventive health services.

Keywords: Primary Health Care, Healthy Life Center, Preventive Health Services

Sözel Bildiri

PEER SUPPORT IN THE POST-STROKE PERIOD: A SYSTEMATIC REVIEW

Simge KALAV*, Şefika Tuğba YANGÖZ**

**Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye, skalav@adu.edu.tr*

***Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, tugbayangoz@gmail.com*

ABSTRACT

Stroke exerts a profound impact on individuals' lives, affecting physical, psychological, and social functioning. Peer support interventions have been proposed as a potentially valuable component of post-stroke recovery. The aim of this systematic review is to examine the effects of peer support in the post-stroke period. This systematic review was prepared and reported in accordance with the Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions (2024, version 6.5) and the PRISMA 2020 (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) guidelines. The PRISMA-P flow diagram was employed during the literature search phase. No publication year restrictions were applied during the database searches. Studies published in English were retrieved from the following databases: EBSCOhost/CINAHL Complete, PubMed, Scopus, Ovid MEDLINE, Web of Science, and Cochrane Library. Following a systematic screening process, four randomized controlled trials met the inclusion criteria and were incorporated into the review. The majority of the included studies were conducted with individuals experiencing post-stroke aphasia. The interventions identified across the studies comprised nurse-led peer support programs and peer-befriending visits, specifically: (1) six one-hour peer-befriending visits delivered over three months; (2) six peer-befriending visits administered between randomization and four months post-enrollment; (3) a nurse-led, protocol-based peer support intervention consisting of six structured group sessions (delivered face-to-face on a weekly basis over six consecutive weeks, with each session lasting approximately two hours); and (4) an intervention aligned with the SUPERB (Supporting Wellbeing through Peer-Befriending) protocol, in which trained and supervised peer-befrienders delivered six one-hour visits over a three-month period. Overall, the findings indicate that these interventions are both feasible and acceptable, with preliminary evidence suggesting improvements in psychosocial outcomes and potential cost-effectiveness, thereby supporting their further evaluation in larger, definitive randomized controlled trials. Based on these findings, it is recommended that structured peer support interventions, including nurse-led and peer-befriending programs, be systematically implemented and expanded within stroke rehabilitation settings, and rigorously evaluated through large-scale studies to consolidate the evidence base regarding their effectiveness and cost-effectiveness.

Anahtar Kelimeler: Stroke, Peer group, Stroke rehabilitation, Systematic review

Sözel Bildiri

NORDİC DOĞA YÜRÜYÜŞ PROGRAMININ METABOLİK SENDROMA ETKİSİ

Arzu NURDAŞ*

** Kyrenia University, Faculty of Health Sciences Department of Nursing, Kyrenia, Turkish Republic of Northern Cyprus, arzu.nurdas@kyrenia.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Nordic yürüyüş, geleneksel yürüyüşe kıyasla üst ekstremite kaslarının da aktif katılımını sağlayarak enerji harcamasını artıran, dinamik bir fiziksel aktivite biçimidir. Son on yılda yapılan çalışmalar, Nordic yürüyüşünün Metabolik Sendrom bileşenleri üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymuştur.

Amaç: Bu literatür taramasının amacı, metabolik sendrom tanısı almış bireylerde Nordic yürüyüş egzersizinin kardiyometabolik risk faktörleri ve vücut kompozisyonuna etkilerini inceleyen çalışmalar üzerinden yola çıkarak; düzenli Nordic yürüyüş uygulamasının metabolik sendrom bileşenlerini iyileştirip iyileştirmediğini araştırmaktır. Çalışmanın sonuçlarının, metabolik sendromlu bireyler için güvenli ve etkili bir egzersiz programının belirlenmesine katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Yöntem: Bu çalışma, sistematik derleme yöntemi kullanılarak ve PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) kılavuzuna uygun şekilde yürütülmüştür. Literatür taraması, PubMed, Scopus, Web of Science ve Google Scholar veri tabanlarında gerçekleştirilmiş olup, tarama sürecinde "Nordic walking", "metabolic syndrome", "cardiovascular health", "exercise" ve "aerobic capacity" anahtar kelimeleri ve bunların kombinasyonları kullanılmıştır. Dahil edilme kriterlerini, karşılayan 12 deneysel çalışma, 2 sistematik literatür taraması incelenmiştir.

Bulgular: İncelenen literatürde, Nordic yürüyüşün başta kardiyovasküler hastalıklar, metabolik sendrom, obezite ve tip 2 diyabet gibi farklı risk gruplarında uygulandığı görülmektedir. Çalışmaların büyük çoğunluğu, düzenli Nordic yürüyüş programlarının aerobik kapasite, fiziksel uygunluk, yaşam kalitesi ve metabolik parametreler üzerinde anlamlı iyileşmeler sağladığını ortaya koymaktadır. Ayrıca bazı çalışmalarda psikolojik durum, bilişsel fonksiyonlar ve moleküler belirteçler üzerindeki olumlu etkiler de rapor edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Nordic Walking, metabolik sendromun yönetiminde yalnızca fiziksel bir aktivite değil, bütüncül sağlığı destekleyen, düşük maliyetli, yaygınlaştırılabilir ve yüksek hasta uyumu sağlayan özgün bir müdahale olarak değerlendirilmektedir. Bu özellikleriyle hem bireysel sağlık düzeyinde hem de toplumsal sağlık politikalarında yenilikçi bir araç olma potansiyeline sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Nordik Yürüyüş, Metabolic Sendrom, Diyabet, Kalp Hastalığı, Obezite

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF POSTURAL ALIGNMENT ON AGILITY, ANAEROBIC POWER AND BALANCE IN ELITE YOUTH RUNNERS

Şimal Ada YALIÇ*, Deniz ASLAN, Elif DEVELİ*****

**Yeditepe University, Faculty of Health Science, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkiye, simalada.yalic@std.yeditepe.edu.tr*

***Yeditepe University, Faculty of Health Science, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkiye, deniz.aslan@yeditepe.edu.tr*

****Yeditepe University, Faculty of Health Science, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkiye, elif.ustun@yeditepe.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Optimal postural alignment is considered a fundamental component of athletic performance and injury prevention, yet its specific impact on functional performance in the pediatric athletic population remains under-investigated.

Aim: The aim of the study to investigate the influence of postural alignment on agility, anaerobic power, and static balance in professional runner children aged 10-15 years.

Methods: Ten professional child athletes (5 female, 5 male; age 12.90±1.52) with at least two years of competitive running experience participated. Postural evaluation was conducted using the New York Posture Rating Chart (NYPRC). Agility was assessed via the T-test agility protocol. Anaerobic power was measured using the vestical jump test (VJT), and static balance was evaluated using Flamingo Balance Test.

Results: A strong statistically significant negative correlation was found between NYPRC scores and Flamingo Balance test errors ($r = –0.902$, $p<0.001$), indicating that better posture is associated with superior balance. Similarly, a statistically significant negative correlation was observed between NYPRC scores and T-test times ($r = –0.941$, $p<0.001$), suggesting that better posture enhance agility. Additionally, a significant positive correlation was found between Flamingo Balance Test error scores and T-test completion times ($r=0.897$, $p<0.001$), indicating that athletes with better static balance also exhibited superior agility performance. However, no statistically significant correlation was found between postural alignment and VJT performance.

Discussion and Conclusion: These findings suggest that postural alignment significantly impacts balance and agility in youth runners, while its influence on anaerobic power appears limited. The observed strong positive correlation between Flamingo Balance Test errors and T-test completion times further suggests that neuromuscular control and postural stability serve as a common foundation for both static balance and multi-directional speed. In this critical developmental stage (10–15 years), the maturation of the somatosensory system likely enhances both postural maintenance and the ability to execute rapid changes of direction. Consequently, postural assessment and balance-specific exercises should be an integral part of performance evaluations and training protocols in youth athletics to optimize functional performance and reduce injury risk.

Keywords: agility, anaerobic power, balance, posture, youth athletes

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PHYSICAL ACTIVITY LEVELS, EXERCISE MOTIVATION, AND STAGES OF BEHAVIORAL CHANGE BASED ON THE TRANSTHEORETICAL MODEL IN UNIVERSITY STUDENTS

Zeliha ÇELİK*

** Amasya University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Amasya, Turkey, zeliha.celik@amasya.edu.tr*

ABSTRACT

Background: The individual's motivation, willingness to engage in physical activity, and the stage of behavioral change are important components of physical activity behavior.

Aim: The main objective of this study was to investigate the relationship between physical activity levels, willingness to exercise, and stages of behavioral change according to the Transtheoretical Model among university students, and to identify the factors influencing physical activity behavior.

Methods: The study included students aged 18 and over studying (21.49±4.51 years) in the physiotherapy and rehabilitation department. Physical activity levels were assessed using the International Physical Activity Questionnaire-Short Form (IPAQ), and exercise motivation was assessed using the Turkish form of the Exercise Motivation Questionnaire (EMI-2). Behavioral change stages were evaluated based on the Transtheoretical Model, considering the precontemplation, contemplation, preparation, action, and maintenance stages.

Results: A moderate positive correlation was found between total exercise motivation score and moderate-intensity physical activity (r=0.470; p=0.001). The moderate-intensity physical activity was significantly positively correlated with the Strength Endurance (r=0.320; p=0.032), Social Recognition (r=0.297; p=0.047), Appearance (r=0.360; p=0.015), Enjoyment (r=0.429; p=0.003), Nimbleness (r=0.327; p=0.029), Ill Health (r=0.347; p=0.019), Challenge (r=0.492; p=0.001), and Stress Management (r=0.300; p=0.045) subscales. Significant positive correlations were found between vigorous physical activity and the Enjoyment (r=0.355; p=0.017), Challenge (r=0.343; p=0.021), and Stress Management (r=0.315; p=0.035) subscales. Total physical activity level was highest in the maintenance stage and lowest in the contemplation stage. Total exercise motivation score was highest in the contemplation stage and lowest in the precontemplation stage.

Discussion and Conclusion: The finding that physical activity levels remain low despite high motivation in the contemplation stage indicates that intention may not translate into physical activity behavior. These findings indicate that interventions aimed at increasing physical activity should focus not only on enhancing motivation but also on supporting individuals in initiating and maintaining the behavior.

Keywords: Exercise, Motivation, Physical activity, Sedentary behavior

Sözel Bildiri

ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEĞİN İŞE BAĞLI GERGİNLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: AŞIRI ROL YÜKÜNÜN ARACI ROLÜ

Emine ATALAY[*], Kevser Hüsna CAN[**], Halil Can AYDEMİR[***]

** Tarsus University, Health Services Vocational School, Department of Management and Organization, Healthcare Institutions Management Program, Tarsus, Turkey, emineatalay@tarsus.edu.tr*

*** Tarsus University, Health Services Vocational School, Department of Management and Organization, Healthcare Institutions Management Program, Tarsus, Turkey, kozyildiz@tarsus.edu.tr*

**** Tarsus University, Health Services Vocational School, Department of Medical Services and Techniques, Medical Documentation and Secretarial Program, Tarsus, Turkey, halilcanaydemir@tarsus.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, sağlık çalışanlarında algılanan örgütsel desteğin işe bağlı gerginlik üzerindeki etkisini incelemek ve bu ilişkide aşırı rol yükünün aracı rolünü belirlemektir.

Yöntem: Araştırma nicel ve kesitsel tasarımda gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evrenini sağlık çalışanları oluşturmakta olup, araştırma 307 katılımcı ile yürütülmüştür. Veriler, Algılanan Örgütsel Destek Ölçeği, İşe Bağlı Gerginlik Ölçeği ve Aşırı Rol Yükü Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 25 programı kullanılmış; korelasyon ve regresyon analizlerinin yanı sıra aracılık etkisini test etmek amacıyla Hayes PROCESS Macro (Model 4) ile bootstrap yöntemi uygulanmıştır.

Bulgular: Analiz sonuçlarına göre, algılanan örgütsel destek ile işe bağlı gerginlik arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.421$, $p < .01$). Algılanan örgütsel destek ile aşırı rol yükü arasında da negatif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır ($r = -.398$, $p < .01$). Aşırı rol yükü ile işe bağlı gerginlik arasında ise pozitif yönlü ve anlamlı ilişki belirlenmiştir ($r = .567$, $p < .01$). Regresyon analizleri, algılanan örgütsel desteğin aşırı rol yükünü anlamlı biçimde azalttığını ($b = -.446$, $p < .001$) ve aşırı rol yükünün işe bağlı gerginliği artırdığını göstermiştir ($b = .229$, $p < .001$). Aracılık analizi sonuçları, aşırı rol yükünün söz konusu ilişkide kısmi aracı rol oynadığını ortaya koymuştur ($b = -.102$, %95 GA [−.146, −.064]).

Sonuç: Bulgular, algılanan örgütsel desteğin sağlık çalışanlarının işe bağlı gerginlik düzeylerini hem doğrudan hem de aşırı rol yükünü azaltarak dolaylı biçimde etkilediğini göstermektedir. Örgütsel destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, çalışanların psikososyal iyi oluşunun artırılması ve iş stresinin azaltılması açısından önemli bir stratejik unsur olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Algılanan örgütsel destek, işe bağlı gerginlik, aşırı rol yükü, sağlık çalışanları

Sözel Bildiri

ARI SOKMASI SONRASI GELİŞEN AKUT İSKEMİK SEREBROVASKÜLER OLAY

Uğurcan Yıkılmaz, Canan Gürsoy
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD, Yoğun Bakım BD, Muğla

ÖZET

Giriş: Arı sokmaları genellikle lokal veya sistemik alerjik reaksiyonlarla seyrederken, nadiren nörolojik ve kardiyovasküler komplikasyonlara neden olabilir. Arı zehri; melittin, fosfolipaz A_2, apamin, histamin ve hyaluronidaz gibi güçlü biyolojik toksinler içerir. Bu maddeler endotel hasarı, vazospazm, trombosit aktivasyonu, mast hücre degranülasyonu ve hiperkoagülabiliteye yol açarak serebral dolaşımı etkileyebilir. Arı sokmasına bağlı serebrovasküler olaylarda birkaç patofizyolojik mekanizma öne sürülmüştür. Alerjik reaksiyon aracılı vazospazm ve inflamasyon: Kounis sendromu olarak bilinen bu tablo, mast hücre degranülasyonu sonucu salınan histamin, triptaz ve lökotrienlerin hem koroner hem de serebral arterlerde vazokonstriksiyona yol açmasıyla açıklanır. oksin aracılı endotel disfonksiyonu: Melittin ve fosfolipaz A_2'nin endotel bütünlüğünü bozarak lokal tromboz ve mikrosirkülatuvar tıkanıklık oluşturabileceği bildirilmiştir.
Hipersensitiviteye bağlı vaskülit ve koagülasyon aktivasyonu: İnflamatuvar sitokinlerin (IL-6, TNF-α) artışıyla pıhtılaşma kaskadının aktive olması sonucu hiperkoagülabilite gelişebilir.
Hipoperfüzyon ve emboli: Alerjik kardiyak etkilenme (Kounis sendromu Tip II) ile serebral dolaşımda embolik olaylar tetiklenebilir. Bu mekanizmalar sonucunda gelişen serebral vazospazm veya mikrotromboz, klinikte akut iskemik inme tablosuna yol açabilir. Arı sokmasına bağlı iskemik inme, literatürde son derece nadir rapor edilmiştir; bildirilen olguların çoğunda semptomlar sokmadan sonraki ilk birkaç saat içinde ortaya çıkmaktadır. Bu olgu sunumunda, arı sokması sonrası kısa sürede gelişen akut iskemik serebrovasküler olay ele alınmıştır.
Olgu Sunumu: Altmış iki yaşında erkek hasta, sağ uyluğundan arı sokulmasını takiben yaklaşık bir saat içinde sol elde güçsüzlük ve konuşma bozukluğu ile acil servise başvurdu. Hastanın öz ve soy geçmişinde hipertansiyon, diyabet, dislipidemi, sigara kullanımı veya kardiyak emboli öyküsü bulunmamaktadır. Aile öyküsünde erken yaşta inme veya kardiyovasküler hastalık öyküsü saptanmamıştır. Başvuru anında vital bulguları stabildi. Nörolojik muayenesinde dizartri ve sol hemiparezi (alt ve üst ekstremite kas gücü 3/5) mevcuttu. Beyin bilgisayarlı tomografisinde (BT) hemorajik lezyon izlenmedi; beyin difüzyon manyetik rezonans görüntülemede (MRG) sağ orta serebral arter (MCA) sulama alanında akut enfarkt saptandı. Nöroloji konsültasyonu sonrası hastaya acil serviste intravenöz alteplaz 7,2 mg bolus ve 64,8 mg infüzyon şeklinde uygulandı ve hasta yoğun bakıma interne edildi. Takiplerinde trombolitik sonrası iki saat içinde dizartri ve hemiparezi belirgin düzeyde geriledi, kontrol BT'sinde hemorajik komplikasyon izlenmedi. Yoğun bakım izlemi sırasında koagülasyon parametreleri normal seyreden hastaya asetilsalisilik asit ve düşük molekül ağırlıklı heparin başlandı; ikinci gün servise devredildi.
Tartışma: Arı sokmasına bağlı serebrovasküler olaylar literatürde oldukça nadir bildirilmektedir. Kabra ve ark., bal arısı sokmasını takiben birkaç saat içinde gelişen iskemik inme olgusunda toksin aracılı vazospazm ve koagülopatiyi olası mekanizmalar olarak bildirmiştir. Benzer şekilde Yang ve ark., mast hücre degranülasyonu sonrası endotel disfonksiyonu ve lokal trombozun iskemik süreci tetiklediğini öne sürmüştür. Bizim olgumuzda ise sistemik alerjik reaksiyon bulgusu izlenmemiş, koagülasyon testleri normal seyretmiş, ancak MRG'de sağ MCA sulama alanında enfarkt saptanmıştır. Bu durum, toksin kaynaklı lokal endotel etkilenmesinin doğrudan serebral iskemiye yol açtığı hipotezini desteklemektedir. Vasconez-Gonzalez ve ark. tarafından yapılan 2025 tarihli sistematik derlemede, Hymenoptera sokmalarına bağlı toplam 27 inme vakasının %78'inin iskemik, %22'sinin hemorajik olduğu ve semptomların çoğunlukla 1–6 saat içinde geliştiği belirtilmiştir. Trombolitik tedavi uygulanan hastalarda klinik iyileşme oranı yüksek bulunmuştur. Bizim olgumuz da bu açıdan literatürle uyumludur; alteplaz sonrası nörolojik semptomlarda belirgin düzelme gözlenmiştir.
Sonuç: Arı sokması sonrası gelişen nörolojik defisitler, yalnızca alerjik reaksiyonların değil, nadir de olsa iskemik serebrovasküler olayların da habercisi olabilir. Bu nedenle arı sokması sonrası yeni gelişen nörolojik semptom varlığında, hızlı görüntüleme ve endikasyon dahilinde uygun trombolitik tedaviye yönelmek mortalite ve morbiditeyi azaltabilir.

Sözel Bildiri

BÜYÜK İSTANBUL DEPREMİNDE İLK 72 SAATTE SAĞLIK HIZMETLERININ ORGANIZASYONU VE KAPASITE YÖNETIMI

Nurdan KARIŞAN
Burdur Mehmet Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Acil Yardım Afet Yönetimi

Erzurum Atatürk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

ÖZET

Türkiye'nin en büyük metropolü olan İstanbul, aktif fay hatlarına yakın konumu, yüksek nüfus yoğunluğu ve yapı stoku nedeniyle büyük bir deprem riski altındadır. Olası büyük İstanbul depreminde en kritik dönem ilk 72 saat olarak kabul edilmekte olup, bu süreçte sağlık hizmetlerinin organizasyonu, yaralı yönetimi ve sağlık hizmetlerinin sürekliliği hayati önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, olası büyük İstanbul depreminde ilk 72 saat içerisinde sağlık hizmetlerinin organizasyonu ve kapasite yönetiminin değerlendirilmesidir.

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi ile hazırlanmış olup, ulusal afet planları, literatür çalışmaları, geçmiş deprem deneyimleri ve İstanbul'un sağlık altyapısı dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır. Olası bir İstanbul depreminde hastanelerin bir kısmının hasar görebileceği, ulaşım altyapısında aksaklıklar yaşanabileceği ve sağlık hizmetlerine talebin kısa sürede çok büyük ölçüde artacağı öngörülmektedir. Bu durumda hastane öncesi acil sağlık hizmetleri, sahra hastaneleri, triyaj uygulamaları ve hasta sevk zinciri sağlık sisteminin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

İlk 72 saat içerisinde doğru triyaj uygulaması, yaralıların uygun sağlık merkezlerine yönlendirilmesi, yoğun bakım kapasitesinin etkin kullanımı ve çevre illere hasta sevki sağlık sisteminin yükünü azaltacaktır. Ayrıca afet öncesi planlama, sağlık kapasite analizleri, personel eğitimi ve lojistik planlama çalışmalarının önceden yapılması afet sonrası sağlık hizmetlerinin etkinliğini artıracaktır.

Sonuç olarak, olası büyük İstanbul depreminde sağlık hizmetlerinin etkin yürütülebilmesi için ilk 72 saatlik sürece yönelik kapasite yönetimi planlarının hazırlanması ve kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İstanbul depremi, ilk 72 saat, afet yönetimi, sağlık hizmetleri, acil sağlık hizmetleri

Sözel Bildiri

DOES SPECIMEN EXTRACTION SITE INFLUENCE SURGICAL SITE INFECTION AFTER LAPAROSCOPIC LOW ANTERIOR RESECTION?

Ahmet Tarık Harmantepe*
**Van Training and Research Hospital, Department of Gastrointestinal Surgery, Van, Turkey, tarikharmantepe@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Surgical site infection (SSI) remains one of the most common complications after colorectal surgery and may adversely affect postoperative recovery. In laparoscopic low anterior resection (LAR), various specimen extraction sites are used; however, their impact on SSI remains controversial.

Aim: To investigate the effect of specimen extraction site on surgical site infection in patients undergoing laparoscopic LAR.

Methods: A retrospective analysis was performed on 112 patients with complete clinical data who underwent laparoscopic LAR at Sakarya Training and Research Hospital. Demographic variables (age, sex), neoadjuvant treatment status, specimen extraction site, and SSI occurrence were recorded. The overall SSI rate was evaluated, and univariate comparisons followed by multivariate logistic regression analysis were performed to identify independent risk factors.

Results: The overall SSI rate was 28.6% (32/112). On multivariate logistic regression analysis, increasing age was independently associated with a lower risk of SSI (OR≈0.95 per year, p=0.03). Neither sex (p=0.38) nor neoadjuvant therapy (p=0.55) showed a significant association with SSI. Importantly, specimen extraction site was not identified as an independent predictor of SSI (p=0.16). Although minor differences in SSI rates were observed between extraction sites, these did not reach statistical significance.

Discussion and Conclusion: In this cohort, specimen extraction site did not significantly affect the risk of surgical site infection following laparoscopic low anterior resection. These findings suggest that extraction site selection can be guided by surgeon preference and operative feasibility rather than concern for SSI. Prospective studies with larger sample sizes are warranted to further clarify this relationship.

Keywords: Laparoscopic low anterior resection, Surgical site infection, Specimen extraction site, Colorectal surgery

Sözel Bildiri

SEPSISLI YOĞUN BAKIM HASTALARINDA YATIŞ CRP/ALBUMIN ORANININ (CAR) RENAL REPLASMAN TEDAVISI İHTIYACINI ÖNGÖRMEDEKI DEĞERI

Uğurcan Yıkılmaz, Canan Gürsoy
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD, Yoğun Bakım BD, Muğla

Giriş: Sepsis, enfeksiyona karşı gelişen düzensiz konak yanıtı sonucu ortaya çıkan ve çoklu organ yetmezliğine ilerleyebilen, yüksek mortalite oranlarına sahip kritik bir klinik sendromdur. Yoğun bakım ünitelerinde sepsis hastalarının erken dönemde doğru şekilde risk sınıflandırmasının yapılması, uygun tedavi stratejilerinin belirlenmesi ve kaynakların etkin kullanımı açısından büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte Acute Physiology and Chronic Health Evaluation II (PACHE II), SOFA ve benzeri skorlama sistemleri çok sayıda parametreye ihtiyaç duymaları, uygulama zorlukları ve dinamik değişimleri yeterince yansıtamamaları nedeniyle sınırlılıklar içermektedir. Son yıllarda, kolay uygulanabilir ve hızlı elde edilebilen biyobelirteçlere olan ilgi artmıştır. C-reaktif protein (CRP), inflamasyon ve enfeksiyonun önemli bir göstergesi olan pozitif akut faz reaktanıdır. Buna karşılık albümin, negatif akut faz reaktanı olup hem inflamatuvar yanıtı hem de hastanın nutrisyonel durumunu yansıtmaktadır. Bu iki parametrenin birleşimi olan CRP/albümin oranı (CAR), inflamasyon ve nutrisyonel durumu birlikte değerlendiren daha kapsamlı bir biyobelirteç olarak öne çıkmaktadır. Literatürde CAR'ın sepsis ve kritik hastalıklarda prognoz belirteci olarak önemli bir rol oynadığı gösterilmiştir. Yapılan bir meta-analizde yüksek CAR değerlerinin artmış mortalite ve kötü klinik sonuçlarla ilişkili olduğu bildirilmiştir (1). Benzer şekilde yoğun bakım hastalarında yapılan çalışmalarda CAR'ın, CRP ve albümine kıyasla daha güçlü bir prognostik belirteç olduğu ve mortaliteyi öngörmede daha yüksek ayırt edici performans gösterdiği rapor edilmiştir. Ayrıca CAR'ın, kritik hastalarda yoğun bakım ihtiyacı, hastalık şiddeti ve mortalite ile ilişkili olduğu da çeşitli çalışmalarda ortaya konmuştur. Sepsis hastalarında akut böbrek hasarı gelişimi ve buna bağlı renal replasman tedavisi (RRT) gereksinimi, prognozu belirleyen en önemli faktörlerden biridir. Sepsis ilişkili akut böbrek hasarı gelişen hastalarda mortalite oranlarının belirgin şekilde arttığı ve bu hasta grubunda erken risk belirteçlerinin tanımlanmasının klinik açıdan kritik olduğu gösterilmiştir. Ancak CAR'ın RRT gereksinimini öngörmedeki rolü ile ilgili veriler sınırlıdır. Bu nedenle bu çalışmada, yoğun bakıma kabul edilen sepsis hastalarında yatış anındaki CAR'ın RRT gereksinimini öngörmedeki değeri araştırılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Ocak 2021–2023 tarihleri arasında Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anestezi Yoğun Bakım Ünitelerinde izlenen toplam 860 erişkin hasta retrospektif olarak incelendi ve bu hastalardan sepsis/septik şok tanısı alan 310 hasta çalışmaya dahil edildi. Hastaların demografik özellikleri, tanıları ve hastalık şiddetini değerlendirmek amacıyla APACHE skorları kaydedildi. Yatış anında ölçülen C-reaktif protein (CRP) ve albümin düzeyleri elde edilerek CRP/albümin oranı (CAR) hesaplandı. Hastalar RRT uygulanıp uygulanmamasına göre iki gruba ayrıldı. Çalışmanın birincil sonlanım noktası RRT gereksinimi olarak belirlendi. APACHE II skoru ile inflamatuvar belirteçler (CRP ve CAR) arasındaki farklar ve bu parametrelerin RRT gereksinimi ile ilişkisi değerlendirildi. Sürekli değişkenlerin dağılımı Kolmogorov–Smirnov testi ile değerlendirildi. Normal dağılım göstermeyen veriler medyan ve interquartile range (IQR) olarak, kategorik veriler sayı ve yüzde (%) olarak ifade edildi. İki grup arasındaki sürekli değişkenlerin karşılaştırılmasında Mann–Whitney U testi, kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında ki-kare testi kullanıldı.

Univariate analizde RRT gereksinimi ile anlamlı ilişki gösteren değişkenler ileri analizlere dahil edildi. Bu kapsamda, RRT gereksinimini öngörmede CRP ve CAR'ın ayırt edici gücü receiver operating characteristic (ROC) eğrisi analizi ile değerlendirildi ve eğri altında kalan alan (AUC) hesaplandı. En uygun cut-off değerleri Youden indeksi kullanılarak belirlendi. RRT gereksinimi ile ilişkili bağımsız değişkenleri belirlemek amacıyla lojistik regresyon analizi yapıldı ve sonuçlar odds ratio (OR) ve %95 güven aralığı (GA) ile ifade edildi. Tüm istatistiksel analizler IBM SPSS Statistics 30 (IBM Corp., Armonk, NY, USA) programı kullanılarak gerçekleştirildi ve $p<0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Çalışmaya toplam 310 sepsis hastası dahil edildi. Hastaların medyan yaşı 69.0 (IQR: 58.3–81.0) olup, %61.6'sı erkekti. Medyan APACHE II skoru 30.0 (IQR: 28.0–50.0) olarak saptandı. Hastaların medyan CRP düzeyi 86.5 mg/L (IQR: 37.3–160.6), albümin düzeyi 28.7 g/L (IQR: 24.9–32.5) ve CAR değeri 3.15 (IQR: 1.19–6.25) idi (Tablo1) .

Toplam hastaların %22.3'üne (n=69) renal replasman tedavisi (RRT) uygulanırken, %77.7'sine (n=241) uygulanmadı. RRT uygulanan ve uygulanmayan hastalar karşılaştırıldığında yaş ve APACHE II skorları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı (sırasıyla p=0.787 ve p=0.135).
Buna karşın, RRT uygulanan hastalarda CRP düzeylerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu (138.5 [IQR: …] vs 73.8 [IQR: …] mg/L, p<0.001), albümin düzeylerinin daha düşük olduğu (26.8 vs 29.0 g/L, p=0.002) ve CAR değerlerinin belirgin olarak daha yüksek olduğu (5.4 vs 2.6, p<0.001) saptandı.

RRT gereksinimini öngörmede yapılan ROC analizinde, CAR için eğri altında kalan alan (AUC) 0.682 olarak saptanırken, CRP için bu değer 0.664 olarak bulundu. CAR için 3.08 cut-off değerinde sensitivite %72.5 ve spesifite %54.8 olarak hesaplandı. CRP için 55.87 cut-off değerinde sensitivite %85.5 ve spesifite %40.2 bulundu. Bu bulgular, CAR'ın CRP'ye kıyasla daha iyi ayırt edici performans gösterdiğini ortaya koydu (Tablo 3).
Lojistik regresyon analizinde, hem CAR (OR: 1.05, %95 GA: 1.02–1.08, p<0.001) hem de CRP (OR: 1.006, %95 GA: 1.003–1.009, p<0.001) RRT gereksinimi ile bağımsız olarak ilişkili bulundu.
Tartışma: Bu çalışmada, yoğun bakımda takip edilen sepsis hastalarında yatış anındaki CAR değerinin renal replasman tedavisi gereksinimi ile anlamlı şekilde ilişkili olduğu gösterilmiştir. RRT uygulanan hastalarda CRP düzeylerinin daha yüksek, albümin düzeylerinin daha düşük ve buna bağlı olarak CAR değerlerinin belirgin şekilde artmış olması, inflamatuvar yük ile organ yetmezliği arasındaki ilişkiyi desteklemektedir.
Literatürde CAR'ın inflamasyon ve nutrisyonel durumu birlikte yansıtan bir belirteç olduğu ve bu nedenle tek başına CRP veya albümine kıyasla daha güçlü prognostik bilgi sağladığı belirtilmektedir. Nitekim yoğun bakım hastalarında yapılan çalışmalarda CAR'ın mortaliteyi öngörmede bağımsız bir belirteç olduğu ve yüksek CAR değerlerinin kötü klinik sonuçlarla ilişkili olduğu gösterilmiştir. Ayrıca meta-analiz düzeyindeki veriler de CAR'ın sepsis hastalarında mortalite ile güçlü bir ilişki gösterdiğini ortaya koymaktadır. Çalışmamızda APACHE II skorunun RRT gereksinimi ile ilişkili bulunmaması dikkat çekicidir. APACHE II, genel hastalık şiddetini ve mortalite riskini değerlendirmek üzere geliştirilmiş bir skorlama sistemi olup, organ spesifik sonlanımları öngörmede sınırlı kalabilir. RRT gereksinimi ise sepsis ilişkili akut böbrek hasarının gelişimi ile yakından ilişkili olup, bu durum inflamatuvar süreçler ve mikrodolaşım bozuklukları ile daha doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, inflamatuvar yanıtı ve nutrisyonel durumu birlikte yansıtan CAR'ın, RRT gereksinimini öngörmede APACHE II skoruna kıyasla daha duyarlı bir belirteç olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızda ROC analizinde CAR'ın CRP'ye kıyasla daha yüksek ayırt edici performans göstermesi, literatürle uyumlu olarak CAR'ın daha bütüncül bir biyobelirteç olduğunu desteklemektedir. CRP yalnızca inflamasyonu yansıtırken, albümin düzeyleri inflamasyonla birlikte nutrisyonel rezerv ve fizyolojik dayanıklılığı da temsil etmektedir. Bu nedenle CAR, hem inflamatuvar yanıtın şiddetini hem de hastanın rezerv kapasitesini yansıtarak organ yetmezliği gelişimini daha iyi öngörebilmektedir.
Sepsis ilişkili akut böbrek hasarı ve buna bağlı RRT gereksinimi, yüksek mortalite ile ilişkili önemli bir klinik durumdur. Özellikle CRRT uygulanan sepsis hastalarında mortalite oranlarının oldukça yüksek olduğu ve bu hasta grubunda erken dönemde risk belirteçlerinin belirlenmesinin kritik olduğu bildirilmiştir. Çalışmamızda APACHE II skorlarının benzer olmasına rağmen CAR'ın anlamlı farklılık göstermesi, RRT gereksiniminin yalnızca genel hastalık şiddetinden ziyade inflamatuvar yük ve organ spesifik patofizyolojik süreçlerle ilişkili olabileceğini düşündürmektedir.
Sonuç: Yoğun bakımda takip edilen sepsis hastalarında yatış anındaki CRP/albümin oranı, renal replasman tedavisi gereksinimini öngörmede anlamlı ve pratik bir biyobelirteçtir. CAR'ın, CRP'ye kıyasla daha iyi ayırt edici performans göstermesi, inflamasyon ve nutrisyonel durumun birlikte değerlendirilmesinin önemini ortaya koymaktadır. Erken dönemde CAR ölçümü, yüksek riskli hastaların belirlenmesine katkı sağlayarak klinik karar süreçlerini destekleyebilir. Bu nedenle CAR, sepsis hastalarında RRT gereksinimini öngörmede kolay uygulanabilir ve klinik pratikte kullanılabilir bir parametre olarak değerlendirilebilir.

Sözel Bildiri

PRIMER HIPERPARATIROIDIDE LEZYON LOKALIZASYONU: PARATHORMON WASHOUT DÜZEYI VE ORANLARIN TANISAL SENSITIVITESI

Bora TOROS*

[*]Uşak Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bölümü, Uşak, Türkiye, bora3207@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Primer hiperparatiroidi (PHPT) cerrahi başarısında preoperatif dönemde doğru lokalizasyon kritik öneme sahiptir. Minimal invaziv cerrahi tekniklerin yaygınlaşmasıyla birlikte, morbiditeyi ve boyun eksplorasyonlarını azaltmak için ek tanısal yöntemlere olan ihtiyaç artmaktadır. Teknesyum-99 sestamibi sintigrafisi altın standart görüntüleme yöntemi olsa da eşlik eden multinodüler guatr, küçük lezyon boyutu veya atipik yerleşim gibi durumlarda yetersiz kalabilmektedir. Ultrasonografi (USG) rehberliğinde ince iğne aspirasyonu ile parathormon washout (PTH-WO) düzeyi lezyonun yerinin tespitinde önemlidir.

Amaç: Çalışmanın amacı, patolojik olarak paratiroid dokusu doğrulanan ve cerrahi sonrası remisyona giren PHPT'li hastalarda PTH-WO düzeyinin ve PTH-WO/serum parathormon (PTH) oranının tanısal sensitivitesini değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışmada; PHPT tanılı, paratiroid sintigrafisi şüpheli ya da negatif olan ve boyun USG'de paratiroid adenomu şüphesi ile USG eşliğinde PTH-WO işlemi uygulanan ve cerrahi tedavi ile remisyon sağlanan 26 hasta retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Demografik ve klinik özellikler ile preoperatif laboratuvar ve radyolojik sonuçlar kaydedilmiştir. Lezyonun lokalizasyonu amacıyla, farklı eşik değerler (PTH-WO >500 ve >1000 pg/mL) ile PTH-WO/serum PTH oranları değerlendirilerek testin tanısal sensitivitesi hesaplanmıştır.

Bulgular: Çalışma grubunun (19 kadın, 7 erkek) yaş ortalaması 56.46 ± 8.80 yıl, preoperatif serum kalsiyum düzeyi 11.27 ± 0.72 mg/dL ve ortalama serum PTH düzeyi 201.15 ± 190.12 pg/mL (90–1065) olarak saptanmıştır. Olguların USG lezyon boyutu ortalama 11.58 ± 4.34 mm olarak ölçülmüştür. Olguların %65.4'ünde (n=17) sintigrafi negatif, %34.6'sında (n=9) ise şüpheli olarak raporlanmıştır. Tanısal duyarlılık analizlerinde; PTH-WO düzeyi >500 pg/mL kabul edilmesi %92.3 (n=24), >1000 pg/mL kabul edilmesi ise %84.6 (n=22) sensitivite göstermiştir. PTH-WO/serum PTH oranının eşik değer olarak >2 kabul edildiğinde sensitivite %100 (n=26) saptanmıştır. İntratiroidal yerleşimli 2 (%7.7) olgunun lokalizasyonu da bu yöntemle doğrulanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Literatürde PTH-WO/serum PTH oranı ile ilgili kesin oran bildirilmemekle birlikte >1 oranı kullanılmaktadır fakat yanlış pozitif sonuçlara neden olabilir. Çalışmamızda PTH-WO/serum PTH oranının >2 olması durumunda, %100 sensitivite tespit edilmiştir. Atipik yerleşimli paratiroid lezyonlarının da başarılı şekilde saptanması, lokalizasyondaki önemini ve cerrahi başarıya olan katkısını kanıtlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Primer Hiperparatiroidi, Parathormon Washout, Sensitivite

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK UYGULAMALARINDA OYUN TEMELLİ YAKLAŞIMLARIN KLİNİK BECERİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMALARIN SİSTEMATİK DERLEMESİ

Cafer ÖZDEMİR*

** Akdeniz Üniversite, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Bölümü, Antalya, Türkiye, cozdemir@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Hemşirelik eğitiminde klinik becerilerin kazandırılması, güvenli ve kaliteli hasta bakımı için kritik öneme sahiptir. Geleneksel eğitim yöntemlerinin öğrenci motivasyonu ve aktif katılım konusundaki sınırlılıkları, yenilikçi öğretim stratejilerine olan ihtiyacı artırmıştır. Oyunlaştırma ve ciddi oyunlar, oyun tasarım unsurlarının eğitim ortamlarına entegrasyonu yoluyla öğrenme deneyimini zenginleştiren güncel yaklaşımlar olarak öne çıkmaktadır.

Amaç: Bu sistematik derleme, hemşirelik öğrencilerine yönelik oyun temelli müdahalelerin klinik beceriler üzerindeki etkisini randomize kontrollü çalışmalar temelinde değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Çalışma PRISMA 2020 kılavuzu doğrultusunda yürütülmüştür. PubMed, Science Direct, Cochrane Library, Web of Science, CINAHL, MEDLINE ve ProQuest veri tabanları taranmıştır. Dahil etme kriterleri; hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılmış, oyunlaştırma temelli müdahale içeren, klinik becerilerin ölçüldüğü ve randomize kontrollü çalışma tasarımına sahip çalışmalar olarak belirlenmiştir.

Bulgular: Toplam 3.258 kayıttan, tekrar eden makalelerin çıkarılması ve eleme süreçlerinin ardından 18 randomize kontrollü çalışma sistematik derlemeye dahil edilmiştir. Çalışmalar 10 farklı ülkede gerçekleştirilmiş olup toplam 1.976 hemşirelik öğrencisini kapsamaktadır. Çalışmaların %83,3'ünde oyunlaştırma müdahalelerinin klinik beceriler üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olumlu etkiler gösterdiği belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Bulgular, oyun temelli yaklaşımların hemşirelik öğrencilerinin klinik becerilerini geliştirmede etkili bir eğitim stratejisi olduğunu ortaya koymaktadır. Hemşirelik eğitimcilerinin müfredata oyun temelli yaklaşımları entegre etmesi önerilmekte olup, uzun vadeli etkileri inceleyen daha fazla yüksek kaliteli çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Oyunlaştırma, Hemşirelik eğitimi, Klinik beceri, Ciddi oyun, Sistematik derleme

Sözel Bildiri

SÜT MOLAR DİŞLERDE NEOMTA 2 İLE YAPILAN PULPOTOMİ TEDAVİLERİNİN 24 AYLIK KLİNİK VE RADYOGRAFİK BAŞARILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

İsmail Haktan ÇELİK
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Çocuk Diş Hekimliği Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye dt.haktan@gmail.com

ÖZET

Giriş: Süt dişlerinde vital pulpa tedavisinde kullanılan kalsiyum silikat esaslı biyoseramik materyaller, yüksek biyouyumlulukları ve sızdırmazlık özellikleri nedeniyle başarılı klinik sonuçlar sunmaktadır. NeoMTA 2, geliştirilmiş fiziksel özellikleri ve kullanım kolaylığı sayesinde bu amaçla kullanılan güncel biyomateryallerden biridir.

Amaç: Bu retrospektif çalışmanın amacı, NeoMTA 2 ile yapılan süt molar dişlerin pulpotomilerinin 24 aylık klinik ve radyografik başarısını değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışma kapsamında, NeoMTA 2 ile pulpotomi tedavisi uygulanmış ve final restorasyonu paslanmaz çelik kron ile tamamlanmış 143 hastaya ait toplam 223 süt molar diş geriye dönük olarak incelendi. Hastane kayıtları üzerinden yapılan incelemede, değerlendirilen tüm pulpotomi prosedürlerinin tek bir uzman operatör tarafından standart bir protokol doğrultusunda gerçekleştirilmiş olduğu teyit edildi. Dişlerin 3, 6, 12, 18 ve 24. aylara ait klinik takip kayıtları ile periapikal radyografileri değerlendirmeye alındı. Klinik ve radyografik başarısızlık kriterleri, standardize edilmiş takip formları ve periapikal radyografiler üzerinden analiz edildi. Verilerin istatistiksel analizinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra Pearson ki-kare testi ve Kaplan-Meier sağkalım analizi kullanıldı ($p<0,05$).

Bulgular: Yirmi dört aylık takip periyodu sonunda toplam 11 dişte başarısızlık izlenmiş olup, genel klinik ve radyografik başarı oranı %95,1 olarak saptanmıştır. Başarı oranları üst süt molar dişlerde %95,3, alt süt molar dişlerde ise %94,9 olarak kaydedilirken; çeneler arası karşılaştırmada istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($p=0,887$). Birinci süt molar dişlerde %93,1, ikinci süt molar dişlerde ise %96,7 oranında başarı elde edilmiş olup , diş tipleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p=0,210$). Kaplan-Meier sağkalım analizi sonuçlarına göre kümülatif sağkalım oranları 12. ayda %98,2, 18. ayda %96,9 ve 24. ayda %95,1 olarak belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: NeoMTA 2 ile yapılan süt molar diş pulpotomileri, 24 aylık takipte yüksek klinik ve radyografik başarı göstermiştir. Bu bulgular, standart klinik protokol ve paslanmaz çelik kron restorasyonu altında NeoMTA 2'nin süt molar dişlerin pulpotomilerinde etkili bir seçenek olabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: NeoMTA 2, Pulpotomi, Süt Molar Diş, Paslanmaz Çelik Kron

Sözel Bildiri

COPING STRATEGIES AND THEIR IMPACT ON POST-OPERATIVE QUALITY OF LIFE, SELF-CARE, AND PAIN IN PERIPHERAL ARTERY DISEASE PATIENTS

Funda TUNCER ŞAHİN*, Handan TOPAN, Osman OKAN ÖZOCAK*****

** Aksaray University Health Services Vocational School Health Care Services Department, Aksaray, Türkiye,tuncersahin@aksaray.edu.tr*

***2 Erciyes University, Faculty of Health Sciences, Department of Surgery Nursing, Kayseri, Türkiye handantopan@erciyes.edu.tr*

**** Department of Cardiovascular Surgery, Faculty of Medicine, Erciyes University, Kayseri, Türkiye*

okanozocak@erciyes.edu.tr

ABSTRACT

Introduction: This study was conducted to examine the effects of coping strategies used in the post-operative period by individuals operated on for peripheral arterial disease (PAD) on their quality of life, self-care agency, and pain level.

Method: The sample for this descriptive, cross-sectional study consisted of 95 patients who underwent surgical or interventional procedures for peripheral arterial disease (PAD) at a university hospital. Data were collected via telephone interviews using the Patient Information Form, Brief Coping Methods Scale, Self-Care Assessment Scale, Short Form-36 (SF-36), and Visual Analog Scale (VAS). Descriptive statistics, the Mann–Whitney U test, Kruskal–Wallis test, and Spearman correlation analysis were used for data analysis.

Results: The mean age of the participants was 65.38 ± 4.41 years, and 81.1% were male. Coping scores were found to be significantly lower among women and individuals who used medications continuously ($p < 0.05$). A strong negative correlation was observed between VAS scores and all SF-36 subscales ($p < 0.001$). Brief coping strategies were positively associated with mental health ($p = 0.001$) and social functioning ($p = 0.007$), while a negative association was found with role limitations due to physical problems ($p = 0.012$). Self-care agency was significantly associated with social functioning, pain, and general health perception ($p < 0.05$).

Conclusion: This study demonstrates that coping strategies and self-care agency in the post-operative period play a determining role in quality of life and pain management among individuals with PAD. The findings emphasize the importance of holistic nursing approaches to PAD management, including individualized education, effective pain control, psychosocial support, and social support systems.

Keywords: Peripheral Arterial Disease, Coping, Quality of Life, Self-Care, Nursing Care.

Sözel Bildiri

MAGNETIC RESONANCE IMAGING EVALUATION OF MORPHOMETRIC FEATURES OF THE VISUAL CORTEX IN SCHIZOPHRENIA PATIENTS: A RETROSPECTIVE STUDY

Rumeysa Nur ÇAKIR[1], Cansu BAK[2], Filiz ÖZSOY[2], Fatma KÖKCÜ[3], Hilal IRMAK SAPMAZ[1]

1Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Medicine, Department of Anatomy, Tokat, Turkey, nurtr78@gmail.com, hisapmaz@yahoo.com

2Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Medicine, Department of Mental Health and Illnesses, Tokat, Turkey, flzkoseoglu82@gmail.com , cansuuubak@gmail.com

3Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Medicine, Department of Radiology, Tokat, Turkey, fatmakokcu79@hotmail.com

ABSTRACT

This study aimed to investigate whether schizophrenia affects the volume and cortical thickness of visual cortex regions. In our single-center retrospective study, T1-weighted magnetic resonance images of 39 individuals (16F, 23M) with schizophrenia and 41 healthy individuals (17F, 24M) were automatically parceled using vol2Brain. Right, left and total volumes and cortex thickness values of the calcarine cortex, cuneus and lingual gyrus were selected and statistically compared between the patient and healthy groups. Total cuneus volume (TCuV), right cuneus volume (RCuV), total lingual gyrus volume (TLgV) and right lingual gyrus volume (RLgV) were significantly lower in the patient group compared to the healthy controls (p values 0.002 for TCuV and RCuV; 0.015 for TLgV; 0.011 for RLgV; d range≈0.5–0.8). When the parameters of female individuals were compared between the groups, significant differences were found in the variables TCuV ($p = 0.011$), RCuV ($p < 0.001$), LCuT ($p = 0.041$), and RLgV ($p = 0.016$). The LLgV parameter of the lingual gyrus was found to be significantly higher ($p = 0.031$) in the VH (+) group compared to the VH (-) group. Volumetric changes in the cuneus and lingual gyrus in schizophrenia suggest that visual association areas are affected rather than the primary visual center.

Keywords: Schizophrenia; Visual Cortex; Cortical Thickness; Volume; Magnetic Resonance Imaging

Sözel Bildiri

OECD ÜLKELERİNDE SAĞLIK HARCAMALARI VE SAĞLIK ÇIKTILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN SAĞLIK YÖNETİMİ PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ

Gülçin Gökçenur Karataş*, Özlem Çavuş**

** Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Diyaliz Departmanı, Antalya, Turkey, gulcin.karatas@antalya.edu.tr*

*** Kepez Devlet Hastanesi, Hemşirelik, Antalya, Turkey, ozlemakbulut59@gmail.com*

ABSTRACT

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkelerinde sağlık harcamaları ile sağlık çıktıları arasındaki ilişkiyi sağlık yönetimi perspektifinden incelemektir.

Yöntem: Bu çalışma kesitsel ve tanımlayıcı bir araştırma niteliğindedir. Çalışmada OECD ülkelerine ait ikincil veri seti kullanılmıştır. Veri setinde kişi başı sağlık harcaması, kamu sağlık harcama oranı, hekim sayısı, hastane yatak sayısı, doğumda beklenen yaşam süresi ve bebek ölüm oranı yer almaktadır. Veriler tanımlayıcı istatistikler ve grafiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Ülkeler arası karşılaştırmalar yapılarak sağlık kaynakları ile sağlık çıktıları arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Analizler Microsoft Excel programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: OECD ülkeleri arasında sağlık harcamaları ve sağlık çıktıları açısından önemli farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Kişi başı sağlık harcaması ile yaşam beklentisi arasında pozitif, bebek ölüm oranı ile ters yönlü ilişki olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, bazı ülkelerin yüksek harcamaya rağmen benzer sonuçlar elde ettiği, bazı ülkelerin ise daha düşük harcamayla daha iyi sağlık göstergelerine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Sağlık çıktılarının yalnızca harcama düzeyi ile açıklanamayacağı, kaynakların etkin yönetiminin belirleyici olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda sağlık politikalarında verimlilik odaklı yaklaşımların geliştirilmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Harcamaları, Sağlık Çıktıları, OECD, Sağlık Yönetimi

Sözel Bildiri

SAĞLIK HIZMETLERINDE HASTA GÜVENLIĞI: TIBBI HATALAR, RISK FAKTÖRLERI VE ÖNLEYICI YAKLAŞIMLAR

Emrullah AY[1], Ahmet EROL[2]

[1] Hani İlçe Devlet Hastanesi Hani/Diyarbakır, Türkiye

[2]Batman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Batman, Türkiye

ÖZET

Hasta güvenliği, çağdaş sağlık hizmetlerinin temel ilkelerinden biri olarak, yalnızca kalite göstergesi değil; aynı zamanda etik, hukuki ve sosyal bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu derlemede, sağlık hizmetlerinde hasta güvenliği çok boyutlu bir yaklaşımla ele alınmış; tıbbi hataların tanımı, türleri, nedenleri, risk faktörleri ve önlenmesine yönelik stratejiler sistematik biçimde incelenmiştir. Literatür bulguları, tıbbi hataların büyük ölçüde sistemsel eksiklikler, çevresel riskler, iletişim sorunları, teknolojik altyapı yetersizlikleri ve güvenlik kültürü eksikliği gibi nedenlerden kaynaklandığını göstermektedir. Özellikle ilaç hataları, cerrahi uygulama hataları, tanı gecikmeleri, hastane enfeksiyonları ve düşmeler hasta güvenliğini doğrudan tehdit eden başlıca olaylar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, etkili hata önleme stratejileri; yapılandırılmış iletişim modelleri, simülasyon temelli eğitimler, bilgisayar destekli sistemler, güvenlik protokolleri, hasta katılımı ve güçlü bir örgütsel güvenlik kültürünün oluşturulmasını kapsamaktadır. Makalede, Türkiye'de hasta güvenliği alanında yürütülen politikalar ve uygulama örneklerine de yer verilmiş; hata bildirim süreçlerinin şeffaflık, geri bildirim ve iyileştirme ekseninde güçlendirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Sonuç olarak, hasta güvenliğinin sağlanması yalnızca sağlık profesyonellerinin değil; tüm sağlık sisteminin ortak sorumluluğudur ve sürdürülebilir bir güvenlik kültürünün inşası bu sürecin temelini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hasta güvenliği, tıbbi hatalar, risk faktörleri, önleme stratejileri, sağlık sistemleri

Sözel Bildiri

DETERMINATION OF THE ANTIOXIDANT CAPACITY OF LOW-FAT GOAT MILK ICE CREAM MADE WITH *Papaver rhoeas* (RED FIELD POPPY) JAM

İlhan GÜN*,-Efe YAVUZ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Food, Agriculture and Livestock Vocational School, Department of Food Processing, Milk and Products Program, Burdur, Türkiye, igun@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur Food, Agriculture and Livestock Vocational School, Department of Food Processing, Milk and Products Program (Student), Burdur, Türkiye, efeyavuz.32@gmail.com*

ABSTRACT

Background: In recent years, studies on the development of functional products have increasingly utilized the leaves and seeds of wildflowers growing in fields. *Papaver rhoeas* (Red Field Poppy), a member of the Papaveraceae family, is one such example. In addition to being a source of red dye, poppy leaves,which have health benefits such as soothing effects and pain and cough relief, are also observed to be used in the food industry, such as in jam production.

Aim: The aim of this study is to determine the effect of the antioxidant capacity of ice cream made from *Papaver rhoeas* jam, besides gross composition.

Methods: The general composition, textural properties, and antioxidant effects of the poppy seed jam used in the ice cream samples were investigated. In all samples, pH, dry matter, and fat analyses were determined according to AOAC (2012), while the total phenolic analysis was performed according to Singleton et al. (1999); DPPH^{++} free radical scavenging activity by Martysiak-Żurowska and Wenta (2012); the TEAC antioxidant assay according to Miller et al. (1993); and the Cuprac antioxidant capacity by Apak et al. (2006). Additionally, texture analysis was performed using a Stable Micro Systems brand texture analyzer (TA.XT Plus model, UK).

Results: The composition of ice cream is affected by the type of milk used, as well as cream, sugar, salep, fruit, and other ingredients. The dry matter concentration in the ice cream samples was found to be 30.50% in the control sample, and 34.8% in the sample with poppy seed jam. Because goat's milk was used directly in this investigation, the ice creams' fat level is low, which has an impact on their dry matter content. The samples demonstrated a significant increase in overrun, with values of 70% and 78% recorded in the control sample and the sample containing *Papaver rhoeas* (Red Field Poppy) jam, respectively. Besides gross composition of samples, it has been discovered that the addition of Papaver rhoeas (Red Poppy) jam to ice cream not only enhances the product's antioxidant properties but also results in a smoother texture.

Discussion and Conclusion: The addition of *Papaver rhoeas* (Red Field Poppy) jam influenced the increase in total phenolic content, DPPH++ free radical scavenging activity (% inhibition), TEAC antioxidant level, and Cuprac antioxidant capacity in the samples. It was concluded that this ice cream type, designed as an alternative for consumers looking for unique flavors, is a healthy and tasty product.

Anahtar Kelimeler: Ice cream, *Papaver rhoeas*, antioxidant capacity, innovation product

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN GENEL MESLEKİ YETKİNLİK DÜZEYLERİ İLE AMELİYAT ÖNCESİ HEMŞİRELİK BAKIMINA İLİŞKİN ALGILANAN YETKİNLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet Halil Öztürk*, Seda Cansu Yenigün Akbulut**
** Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Denizli, Türkiye, mehmet_ozturk@pau.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi, Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, seda.cansu.yenigun@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Cerrahi girişimlerde ameliyat öncesi bakım süreci, hastanın ameliyata hazırlanmasında ve cerrahi sürecin güvenli bir şekilde yürütülmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu süreçte hemşirelik öğrencilerinin sahip oldukları mesleki yetkinlik düzeyi, sunulan baskımın kalitesini etkileyebilmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin genel mesleki yetkinlik düzeyleri ile ameliyat öncesi hemşirelik bakımına ilişkin algılanan yetkinlikleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir.

Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir araştırmadır. Araştırma, bir üniversitenin hemşirelik bölümünde öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf 220 hemşirelik öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Veriler "Tanıtıcı Bilgi Formu", "Hemşirelik Öğrencileri için Mesleki Yetkinlik Ölçeği" ve "Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Araştırma için etik kurul onayı ve kurum izni alınmıştır.

Bulgular: Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği toplam puanı sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiş olup üçüncü sınıf öğrencilerinin puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca hemşirelik mesleğine ilişkin algılanan mesleki uygunluk düzeyine göre Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği toplam puanında anlamlı farklılık saptanmıştır. Hemşirelik Öğrencileri için Mesleki Yetkinlik Ölçeği toplam puanı açısından cinsiyet ve sınıfa göre anlamlı farklılık bulunmazken ($p>0.05$), mesleğe uygunluk düzeyine göre anlamlı farklılık belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Araştırma sonuçları, hemşirelik öğrencilerinin genel mesleki yetkinlik düzeyleri arttıkça ameliyat öncesi hemşirelik bakımına ilişkin algılanan yetkinlik düzeylerinin de arttığını göstermektedir. Bu doğrultuda hemşirelik eğitiminde klinik uygulamaların ve yetkinlik temelli eğitim yaklaşımlarının güçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yetkinlikler, Hemşirelik öğrencileri, Ameliyat öncesi bakım, Hemşirelik

Sözel Bildiri

STICKY BONE: GELİŞMELER VE UYGULAMALAR

Zeynep Özdoğan*, Aysan Lektemür Alpan**
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, turanzynp@hotmail.com*

***Pamukkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, ysnlpn@gmail.com*

ÖZET

Kemik doku rejenerasyonu, özellikle alveoler kemik defektlerinin tedavisinde temel bir gereklilik olup, mevcut biyomateryallerin geliştirilmesi bu alanda önemli ilerlemeler sağlamıştır. Sticky bone, otolog platelet konsantreleri ile partikül kemik greftlerinin kombinasyonu sonucu elde edilen, biyolojik olarak aktif ve adeziv özellik gösteren bir scaffold sistemidir. Fibrin matriksi sayesinde hücre adezyonu, proliferasyonu ve diferansiyasyonu desteklenirken, greft partiküllerinin stabilizasyonu sağlanarak hacim korunumu artırılır. Bu özellikleri ile sticky bone, yönlendirilmiş kemik rejenerasyonu (YKR) uygulamalarında hem biyolojik hem de mekanik avantajlar sunar. Biyouyumluluğu yüksek olup immün yanıtı minimal düzeyde tutar, kontrollü rezorpsiyon özelliği sayesinde yeni kemik oluşumu ile senkronize ilerler. Son yıllardaki klinik çalışmalarda özellikle horizontal kret ogmentasyonu, sinüs lift prosedürleri ve soket koruma gibi uygulamalarda etkinliği gösterilmiştir. Bununla birlikte, büyük hacimli defektlerde ve yüksek mekanik yük taşıyan bölgelerde tek başına yeterli olmayabileceği, klasik YKR teknikleri ile kombine kullanımının daha rasyonel olduğu bildirilmektedir. Sticky bone'un hazırlanma protokollerindeki farklılıklar ve uzun dönem klinik verilerin sınırlı olması önemli kısıtlılıklar arasındadır. Güncel yaklaşımlar, bu materyalin 3D scaffold teknolojileri, biyomimetik tasarım ve büyüme faktörü kontrollü salınım sistemleri ile entegrasyonuna odaklanmaktadır. Sonuç olarak sticky bone, kemik rejenerasyonunda klasik greft materyallerine alternatif olmaktan ziyade, onların biyolojik etkinliğini artıran ve daha öngörülebilir klinik sonuçlar sunma potansiyeline sahip klinik uygulamalarda giderek daha fazla tercih edilen bir yaklaşımdır.

Anahtar Kelimeler: Sticky Bone, Kemik Rejenerasyonu, Platelet Konsantreleri, Yönlendirilmiş Kemik Rejenerasyonu (YKR)

Sözel Bildiri

EVALUATION OF THE EFFECTS OF SAXAGLIPTIN ON EPIDURAL FIBROSIS FORMATION FOLLOWING CRANIECTOMY IN A RAT MODEL

Ömer Şahin*
**Department of Neurosurgery, Ministry of Health Beştepe State Hospital, Ankara, Turkey, dromersahin060@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Craniectomy is a common surgical procedure performed in cases of traumatic brain injury, tumor surgery, and other neurological conditions. Epidural fibrosis developing in the craniectomy defect area is a frequent complication that can cause brain tissue compression, persistent inflammation, and neurological deficits. Effective pharmacological agents to prevent or reduce post-craniectomy epidural fibrosis remain limited.

Aim: The aim of this study was to evaluate whether saxagliptin, a DPP-4 inhibitor, reduces epidural fibrosis formation following craniectomy.

Methods: A controlled experimental study was conducted on adult Wistar rats. All animals underwent frontal craniectomy. Rats were divided into two groups: Control group (n=10; no treatment after craniectomy) and Saxagliptin group (n=10; 10 mg/kg/day saxagliptin administered orally for 7 days post-craniectomy). On day 30, tissue samples were obtained from the craniectomy site for histopathological examination, and serum samples were analyzed for biochemical markers. Statistical analysis was performed using the Mann-Whitney U test.

Results: Histopathological examination revealed intense fibrotic tissue formation, irregular collagen fibers, and significant mechanical compression on brain tissue in the control group. In the saxagliptin group, the fibrotic area was markedly reduced and showed a more organized structure. Biochemical analysis demonstrated statistically significant decreases in all markers in the saxagliptin group compared to the control ($p < 0.001$):

- TGF-β1: 47% reduction
- TNF-α: 49% reduction
- IL-6: 65% reduction
- VEGF: 60% reduction
- MMP-9: 61% reduction
- MPO: 51% reduction
- Hydroxyproline: 69% reduction

Discussion and Conclusion: Saxagliptin significantly attenuated epidural fibrosis formation after craniectomy at both histopathological and biochemical levels. This anti-fibrotic effect is associated with its pleiotropic mechanisms, including suppression of inflammation, modulation of the TGF-β signaling pathway, reduction of oxidative stress, and inhibition of fibroblast activation. Given its well-established safety profile in diabetes treatment, saxagliptin represents a promising pharmacological agent for preventing post-craniectomy epidural fibrosis.

Keywords: Saxagliptin, Craniectomy, Epidural fibrosis, DPP-4 inhibitor

Sözel Bildiri

SAĞLIK KURUMLARINDA İŞ KAZALARININ NEDENLERİ VE ÖNLENMESİNE YÖNELİK YÖNETİMSEL YAKLAŞIMLAR: LİTERATÜR TABANLI BİR DEĞERLENDİRME

Sevil Aslan*

** Kafkas Üniversitesi, Kağızman Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Sağlık Yönetimi Bölümü Kars, Türkiye, sevilaslan716@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Sağlık sektörü, çalışanların fiziksel, kimyasal, biyolojik ve psikososyal risk etmenlerine yoğun biçimde maruz kaldığı yüksek riskli çalışma alanlarından biridir. Bu risklerin varlığı, sağlık kurumlarında meydana gelen iş kazalarını, çalışan sağlığı ve güvenliği açısından olduğu kadar sunulan hizmetin sürekliliği ve kalitesi açısından kritik bir sorun haline getirmektedir. Bu bağlamda, sağlık hizmetlerinin sürdürülebilirliği ve etkinliği açısından iş kazalarının önlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, sağlık kurumlarında meydana gelen iş kazalarının temel nedenlerini çok boyutlu bir perspektifle ortaya koymak ve söz konusu kazaların önlenmesine yönelik yönetimsel stratejileri incelemektir.

Yöntem: Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan literatür taraması yöntemi kullanılmış; ulusal ve uluslararası akademik yayınlar, raporlar ve kurumsal belgeler analiz edilmiştir.

Bulgular: Elde edilen bulgular, sağlık sektöründe iş kazalarının başlıca nedenlerinin; çalışanlara yönelik iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin yetersizliği, aşırı iş yükü, uzun ve düzensiz çalışma saatleri, kurumsal güvenlik kültürünün yeterince gelişmemiş olması ve yönetimsel denetim mekanizmalarının eksikliği olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra, kesici-delici alet yaralanmaları, biyolojik ajanlara maruziyet, düşme ve kayma gibi kazaların sektörde en sık karşılaşılan iş kazası türleri arasında yer aldığı belirlenmiştir.

Sonuç: Sağlık kurumlarında iş kazalarının önlenebilmesi için bütüncül bir iş sağlığı ve güvenliği yönetim sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu kapsamda, çalışanlara düzenli ve uygulamalı eğitimlerin verilmesi, risk değerlendirme süreçlerinin etkin ve sürekli bir şekilde yürütülmesi, raporlama ve izleme sistemlerinin güçlendirilmesi ve kurumsal güvenlik kültürünün geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Yönetimsel düzeyde alınacak proaktif önlemler, yalnızca çalışan sağlığını korumakla kalmayacak, aynı zamanda sağlık hizmetlerinin kalitesini ve hasta güvenliğini de artıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Sektörü, İş kazaları, Risk Yönetimi, Güvenlik Kültürü

Poster Bildiri

AMPUTASYON SONRASI HAYALET UZUV FENOMENI: KORTIKAL REORGANIZASYON VE GÜNCEL REHABILITASYON YAKLAŞIMLARI

[1] ATAKAN YILMAZ, [2] ELİFNUR SOYLU, [3] EKİN HANDE BEKİN, [4]*ESMA NUR SÜSLÜ, [5] SAFA HEYBET

[1] Biruni Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Fizyoterapi Bölümü 240706025@st.biruni.edu.tr
[2] Biruni Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Fizyoterapi Bölümü 240706021@st.biruni.edu.tr
[3] Biruni Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Fizyoterapi Bölümü 240706051@st.biruni.edu.tr
[4] Biruni Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Fizyoterapi Bölümü 240706080@st.biruni.edu.tr
[5] Biruni Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Fizyoterapi Bölümü sheybet@biruni.edu.tr

ÖZET

Giriş: Amputasyon sonrası bireylerin yaklaşık %80-100'ünde görülen hayalet uzuv (phantom limb) fenomeni, kaybedilen ekstremitenin varlığının hala hissedilmesi durumudur. Bu durum, somatosensoriyel kortekste meydana gelen nöroplastisite ve kortikal reorganizasyon süreçleriyle doğrudan ilişkilidir. Beyin, eksik olan uzuvdan sinyal alamadığında, komşu bölgeler bu boş alanı işgal ederek hatalı duyusal algılara neden olmaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hayalet uzuv ağrısı ve duyusu yaşayan hastalarda kortikal reorganizasyonun mekanizmalarını anlamak ve bu süreçte uygulanan kanıta dayalı fizyoterapi yaklaşımlarının etkinliğini literatür ışığında değerlendirmektir.

Yöntem: Bu çalışma bir narratif derleme niteliğindedir. Çalışma kapsamında güncel literatür; PubMed, Google Scholar ve Web of Science veri tabanları üzerinden taranmıştır. "Amputasyon", "Hayalet Uzuv Ağrısı", "Ayna Terapisi" ve "Kortikal Reorganizasyon" anahtar kelimeleri kullanılarak ulaşılan klinik çalışmalar ve sistematik incelemeler değerlendirmeye alınmıştır.

Bulgular: Literatür taraması sonucunda, Ayna Terapisi ve Dereceli Motor İmgeleme eğitiminin, somatosensoriyel korteksteki hatalı reorganizasyonu modüle ederek ağrı yoğunluğunu azalttığı görülmektedir. Görsel geri bildirim beyni "aldatarak" eksik uzuvdan sinyal geliyormuş algısı yaratmakta ve kortikal haritaları stabilize etmektedir. Bu yaklaşımların fantom uzuv üzerindeki motor kontrol becerilerini artırdığı ve "teleskoping" (uzvun kısalıyor gibi hissedilmesi) hissini azalttığı saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Hayalet uzuv ağrısı, sadece çevresel sinir hasarı değil, merkezi bir yeniden yapılanma problemidir. Erken dönem fizyoterapi müdahaleleri, beynin yanlış haritalanmasını baskılayarak yaşam kalitesini artırmaktadır. Sonuç olarak, rehabilitasyon süreçlerine nöro-bilişsel yaklaşımların entegre edilmesi başarı şansını yükseltmektedir.

Anahtar Kelimeler: Amputasyon, Ayna Terapisi, Hayalet Uzuv, Kortikal Reorganizasyon, Nöroplastisite**.**

Sözel Bildiri

BAKLAGİL UNLARI (MERCİMEK-NOHUT) VE AVOKADO KULLANILARAK VEGAN PROTEİN BAR GELİŞTİRİLMESİ VE DUYUSAL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Hayrunnisa ŞAHİN*, Sercan ÖZBEK YAZICI**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Cevat Sayılı Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Programı, Burdur, Türkiye, hayrunnisasahiin@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Cevat Sayılı Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Programı, Burdur, Türkiye, sozbekyazici@hotmail.com*

ÖZET

Giriş: Günümüzde sağlıklı atıştırmalıklara olan talep giderek artmaktadır. Bitkisel kaynaklı protein barlar besleyicilikleri ve sürdürülebilirlik avantajıyla dikkat çekmektedir. Baklagiller yüksek protein ve lif içeriğiyle sağlıklı atıştırmalık üretiminde öne çıkmaktadır. Avokado ise sağlıklı yağ asitleri ve antioksidan kapasitesiyle besin değerini artırma potansiyeline sahiptir. Literatürde bu ürünlerin kullanımı sınırlı olduğundan yenilikçi bir yaklaşım sunarak alternatif oluşturmaktadır.

Amaç: Mercimek-nohut unu ve avokado püresini bir arada kullanarak antioksidan kapasitesi ve besin değeri yüksek sürdürülebilir, yenilikçi alternatif bir bitkisel protein bar geliştirmektir.

Yöntemler: Çalışmada 5 adet formülasyon (F1-F5) hazırlanmıştır. Avokado püresi tüm formülasyonlarda sabit tutulmuş un oranları değiştirilmiştir. Besin değerleri BEBİS program ile hesaplanmıştır. Duyusal analiz 15 panelist ile 9 puanlık hedonik ölçek kullanılarak uygulanmıştır. Antioksidan kapasite (TPC, DPPH, ABTS, RP), α-amilaz inhibisyonu ve nem tayini yapılmıştır. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır.

Bulgular: BEBİS verilerine göre formülasyonların enerjileri 328-369 kcal aralığında, protein oranları %12-%13 aralığında çıkmıştır. Analizler sonucunda duyusal değerlendirmede formülsayonlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p>0,05$) bulunmamakla birlikte sadece nohut ununu içeren formülasyon en yüksek puanları almıştır. Antioksidan analizlerinde mercimek ununun artışına bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı bir artış saptanmıştır. Antioksidan tayini ve α-amilaz analizlerinde formülasyonlar arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($p < 0,05$). α-Amilaz inhibisyonu mercimek unu oranı arttıkça yükselmiştir. Nem içerikleri ise formülasyonlar arasında benzerlik göstermiştir.

Tartışma ve Sonuç: Geliştirilen barların protein içerikleri, Türk Gıda Kodeksi Beslenme Beyanları Yönetmeliği'nde belirtilen ''protein kaynağı'' kriterini karşılamaktadır. F4 formülasyonunun yüksek çıkan α-amilaz inhibisyonu ile düşük glisemik indeksli ürün olarak değerlendirilebilmektedir. Elde edilen sonuçlar avokado ve baklagillerin birlikte kullanılmasıyla duyusal kabul edilebilirliği, antioksidan, vitamin-mineral ve yüksek lif içeriği olan bitkisel protein bar üretilebileceğini göstermektedir. Sağlıklı atıştırmalık sektörüne bitkisel kaynaklı, yenilikçi, sürdürülebilir, besleyici bir alternatif sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mercimek Unu, Nohut Unu, Avokado Püresi, Protein Bar

Sözel Bildiri

AVOKADO YAĞI VE BAKLAGİL UNLARI (MERCİMEK-NOHUT) KULLANILARAK VEGAN PROTEİN BARLARIN GELİŞTİRİLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Hayriye Akpınar*, Sercan Özbek Yazıcı**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Cevat Sayılı Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur, Türkiye, akpinarhayriye636@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Cevat Sayılı Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur, Türkiye, sozbekyazici@hotmail.com*

ÖZET

Giriş: Son yıllarda bitkisel temelli ve fonksiyonel gıdalara olan ilgi artmıştır. Protein barlar pratik tüketilebilirlikleri ve besleyici özellikleri nedeniyle öne çıkmaktadır. Baklagil unları yüksek protein ve lif içerikleri ile bu ürünlerde yaygın olarak kullanılırken, avokado yağının bu tür ürünlerde kullanımı sınırlıdır.

Amaç: Bu çalışmada nohut ve mercimek unu ile avokado yağı kullanılarak vegan protein bar geliştirilmesi ve bu ürünlerin besinsel, duyusal özelliklerinin ve antioksidan kapasitelerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmada kavrulmuş nohut unu ve mercimek unu ile zeytinyağı veya avokado yağı kullanılarak dört farklı formülasyon (F1, F2, F3, F4) hazırlanmıştır. Besin değerleri BEBİS programı ile hesaplanmıştır. Antioksidan kapasite toplam fenolik madde TPC, DPPH, ABTS ve indirgeme gücü (RP) yöntemleri ile belirlenmiştir. Amilaz inhibitör aktivitesi ve nem tayini analiz edilmiştir. Duyusal değerlendirme 15 panelist ile 9 puanlık hedonik skala kullanılarak yapılmıştır. Veriler SPSS programı ile analiz edilmiş ve $p<0,05$ anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: BEBİS verileri sonuçlarına göre formülasyonların protein içerikleri %12-13 oranında çıkmış ve Türk Gıda Kodeksi Beslenme Beyanları Yönetmeliği'ne göre protein kaynağı olarak nitelendirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Mercimek unu içeren F2 ve F4 formülasyonlarının toplam fenolik içerik ve antioksidan kapasite değerlerinin (TPC: ~280 mg GAE/100g) nohut unu içeren F1 ve F3'e göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Benzer şekilde amilaz inhibitör aktivitesi F2 ve F4'te (~%34–35) daha yüksek bulunmuştur. Duyusal analiz sonuçlarına göre formülasyonlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Bununla birlikte nohut unu içeren F1 formülasyonu tat ve genel kabul edilebilirlik açısından daha yüksek ortalama skorlar göstermiştir. Nem tayini sonuçlarına göre mercimek unu içeren formülasyonların (F2 ve F4) daha düşük neme sahip oldukları bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular mercimek ununun protein barların fonksiyonel özelliklerini artırdığını göstermektedir. Avokado yağı kullanımının ise duyusal özellikleri olumsuz etkilemeden ürüne katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda yapılan çalışma ile avokado yağının bu tür ürünlerde literatüre yenilikçi bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avokado yağı, Mercimek unu, Nohut unu, Protein bar, Antioksidan kapasite

Poster Bildiri

HISTONE 4 ACETYLATION (K5, K8, K12, AND K16) AS AN EPIGENETIC MARK IN ILEAL PEYER'S PATCHES OF OVINE FETUSES DURING LATE GESTATION

Büşra Temiz [1], Elif Nida Şakrak [1], Gulshan Mammadova [1], Muzaffer Dükel [1], Mehmet Özbek[2]

1 Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Science and Art, Department of Molecular Biology and Genetics, Burdur, Turkey, busra.temiz558@gmail.com , elifnidasakrak@gmail.com , gulsenmemmedov44@gmail.com , muzafferdukel@gmail.com

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Histology and Embriology, Burdur, Turkey, mehmetozbek2@gmail.com

ABSTRACT

Background: Peyer's patches are major lymphoid aggregates of the intestinal mucosa and an essential component of gut-associated lymphoid tissue. They play an important role in intestinal immune defense. In sheep, the ileum undergoes marked structural and immunological maturation during late gestation, making this period critical for the prenatal organization of intestinal immune compartments. Histone acetylation is a key epigenetic mechanism involved in chromatin remodeling and transcriptional regulation during tissue development and cellular differentiation. However, the distribution of histone 4 acetylation in ileal Peyer's patches during prenatal development has not been clearly characterized.

Aim: This study aimed to determine the distribution of histone 4 acetylation [H4ac (K5, K8, K12, K16)] in the ileal Peyer's patches of ovine fetuses during late gestation.

Methods: The study was performed using archived ileum tissue samples obtained from ovine fetuses during late gestation. Ethical approval for the original animal procedures had previously been granted by the Local Ethics Board for Animal Experiments of Ankara University (2014-04-07). Paraffin-embedded ileum sections were subjected to immunohistochemical staining using the streptavidin-biotin method for the detection of H4ac (K5, K8, K12, K16). Immunoreactivity in ileal Peyer's patches was evaluated semi quantitatively according to the localization and staining intensity of positive cells in the follicular region, follicle-associated epithelium, dome region, and interfollicular area.

Results: H4ac (K5, K8, K12, K16) immunoreactivity showed a distinct regional distribution in the ileal Peyer's patches. The strongest staining was observed in the follicular region, where numerous positive cells were detected. The dome region and interfollicular area showed moderate immunoreactivity, whereas the follicle-associated epithelium exhibited weak immunoreactivity with only a few positive cells.

Discussion and Conclusion: The predominance of H4ac immunoreactivity in the follicular region suggests that histone H4 acetylation may be associated with the epigenetic regulation of developing immune compartments in fetal ileal Peyer's patches.

Keywords: Ovine fetus, ileum, Peyer's patches, histone 4 acetylation, epigenetic

Sözel Bildiri

KUŞAKLAR ARASI BESLENME TERCİHLERİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

İclal Pınar PİLTAN*, Gökçe Sueda AYDOĞDU, Nazan ERENOĞLU SON*****

** Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, iclalpinarpiltan@anadolu.edu.tr*

*** Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, gokcesuedaaydogdu@anadolu.edu.tr*

**** Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, neson@anadolu.edu.tr*

ABSTRACT

Giriş: Beslenme tercihleri ve besin yönelimleri kuşaklar arasında belli farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların belirlenebilmesi, kuşaklara yönelik beslenme önerilerinin oluşturulabilmesi için önemlidir.

Amaç: X, Y ve Z kuşaklarında yer alan bireylerin beslenme bilgi düzeylerini belirlemek, besin tercihlerindeki farklılıkları tespit etmek ve sürdürülebilir beslenme yaklaşımı ile ilişkisini ortaya koymaktır.

Yöntem: Bu çalışma 18-65 yaş arası Eskişehir'de yaşayan 241 gönüllü birey ile yürütülmüştür. Çalışmanın verileri online olarak anket formu aracılığıyla 20.01.2026-20.02.2026 tarihleri arasında toplanmıştır. Anket formu ile bireylerin sosyo demografik bilgileri, bazı beyana dayalı antropometrik ölçümleri sorgulanmıştır ve Sürdürülebilir ve Sağlıklı Beslenme (SBE) Davranışları Ölçeği uygulanmıştır. Çalışmaya dahil olan bireylerden 1965-1980 yılları arasında doğanlar X kuşağı, 1981 ile 1996 doğanlar Y kuşağı, 1997 ile 2012 yılları arasında doğan Z kuşağı olarak sınıflandırılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %27'si X kuşağı (n=65), %36,1'i Y kuşağı (n=87), %36,9'u Z kuşağında (n=89) yer almaktadır. Z kuşağında yer alan bireylerin X kuşağında yer alan bireylere göre Sürdürülebilir ve Sağlıklı Beslenme Davranışları Ölçeği (SBE) toplam puanı ve alt boyutlarında kalite işaretleri, sağlıklı beslenme puanı, hayvan sağlığı puanı ve yerel gıda puanı seviyesi anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Ancak bireylerin SBE toplam puanı ve alt boyut puanları ile vücut ağırlığı ve beden kütle indeksi arasında anlamlı ilişki gözlenmemiştir ($p>0.05$).

Tartışma ve Sonuç: X kuşağının Z kuşağına göre sürdürülebilir ve sağlıklı beslenme davranışı eğilimlerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar yaşla birlikte X kuşağının beslenmeye yönelik bilincinin artmasıyla ilişkili olabilir. Ayrıca değişen zamanla birlikte ultra işlenmiş gıdalara daha kolay erişim, online ticaret gibi olgular da Z kuşağının yerel besinleri daha az tercih etmesi ile ilişkili olabilir. Bu doğrultuda Z kuşağına yönelik sürdürülebilir sağlıklı beslenmeyi temel alan eğitimlerin geliştirilmesi, halk sağlığı politikalarının oluşturulması, kuşaklar arası beslenme davranışlarının iyileştirmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sağlıklı Beslenme, Kuşak, Kuşaklar Arası

Sözel Bildiri

ROMANTIK İLIŞKILERDE DÜZENSIZ BAĞLANMA, YETIŞKIN AYRILMA ANKSIYETESI VE EVLILIĞE İLIŞKIN TUTUM ARASINDAKI İLIŞKI

Dilara Akkanatlı*, Fatma Kocaayan**
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, akkanatlidilara@gmail.com*
*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, fatmaisleyen@gmail.com*

ÖZET

Bağlanma stilleri ve ayrılma anksiyetesi, bireylerin evlilik tutumlarını etkileyen önemli psikososyal değişkenler olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmanın amacı, düzensiz bağlanma ve ayrılma anksiyetesinin evlilik tutumuna olan etkilerini incelemektir. Çalışmaya 176 genç yetişkin katılmıştır. Katılımcıların bağlanma stilleri, ayrılma anksiyetesi ve evlilik tutumu ölçekleri kullanılarak ölçülmüştür. Veriler tanımlayıcı istatistikler, korelasyon ve çoklu regresyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Sonuçlar, düzensiz bağlanma ile ayrılma anksiyetesi arasında pozitif bir ilişki olduğunu ve her iki değişkenin de evlilik tutumu üzerinde negatif yönde etkili olduğunu göstermiştir. Korelasyon analizi, düzensiz bağlanma ve evlilik tutumu arasında anlamlı olmasa da küçük bir negatif ilişki olduğunu ortaya koyarken, ayrılma anksiyetesi ile evlilik tutumu arasında anlamlı negatif bir ilişki bulunmuştur. Çoklu regresyon analizine göre, düzensiz bağlanma ($\beta = -0{,}150$, $p = 0{,}048$) ve ayrılma anksiyetesi ($\beta = -0{,}180$, $p = 0{,}018$) evlilik tutumunu anlamlı biçimde öngörmektedir. Modelin açıklayıcılığı sınırlı olmakla birlikte ($R^2 = 0{,}047$), her iki değişkenin evlilik tutumunun anlaşılmasında küçük de olsa katkısı olduğu görülmüştür.

Bu bulgular, bağlanma stilleri ve ayrılma anksiyetesinin evlilik tutumunu etkileyebileceğini, dolayısıyla bireylerin romantik ilişkilerdeki davranışlarını anlamada önemli ipuçları sağlayabileceğini göstermektedir. Çalışma, ilişkilerde duygusal farkındalığın ve bağlanma güvenliğinin önemine dikkat çekmekte ve evlilik hazırlığı süreçlerinde psikolojik değerlendirmelerin faydalı olabileceğini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Düzensiz Bağlanma, Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, Evlilik Tutumları, Romantik İlişkiler, Genç Yetişkinler

Sözel Bildiri

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKAYA İLİŞKİN TUTUM, KAYGI VE EĞİTİM BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Serap Salimoğlu*

** Başkent Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Ankara, Türkiye, sbaytar@baskent.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Yapay zekanın sağlık alanına entegrasyonu; sağlık uygulamaları, eğitimi ve hizmet sunumunu dönüştüren güçlü bir etken olarak öne çıkmaktadır. Sağlık sistemlerinin giderek daha fazla yapay zeka tabanlı teknolojileri kullanmasıyla birlikte, geleceğin sağlık profesyonellerinin bu teknolojilere yönelik tutumları ve kaygıları değerlendirilmesi gereken önemli bir konu haline gelmiştir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin yapay zekaya yönelik tutumlarını, kaygılarını ve eğitim beklentilerini değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışmanın katılımcıları, bir vakıf üniversitesinin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerdir. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere çevrim içi anket formu uygulanmıştır. Örneklem seçimine gidilmemiştir. Veri toplama aracı olarak sosyodemografik özellikler ve eğitim beklentisine ilişkin soruları içeren form, Yapay Zekaya Yönelik Genel Tutum Ölçeği ve Yapay Zeka Kaygısı Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sosyal ve Beşeri Bilimler ve Sanat Araştırma Kurulu'ndan (Sayı: 17162298.600-183) onay alınmıştır. Finansal destek ve çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Bulgular: Araştırmada öğrencilerin %42,8'inin sağlık alanında yapay zeka dersi almak istediği ve %39,7'sinin kararsız olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %52,1'i 2–4 saatlik kısa süreli eğitimi tercih ettiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin %65,2'si uygulamalı yapay zeka eğitimin mesleki katkı sağlayacağını, %54,5'i simülasyonların eğitimde yer alması gerektiğini, %69,8'i ise gelecekte sağlık kurumlarında yapay zeka ile karşılaşacağını düşünmektedir. Yapay Zeka Kaygısı Ölçeği toplam puan ortalaması 75,48±25,23 olarak bulunmuştur. Kadın öğrencilerin Yapay Zekâ Kaygısı Ölçeği toplam puan ortalamasının erkek öğrencilerden yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,001$). Yapay zekaya yönelik pozitif tutum puan ortalaması 41,70±9,43, negatif tutum puan ortalaması ise 24,86±6,84 olarak saptanmıştır. Erkeklerin yapay zekaya yönelik pozitif tutum puan ortalamasının kadınlardan yüksek olduğu bulunmuştur ($p=0,017$). Negatif tutum puanları açısından ise cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p=0,060$).

Tartışma ve Sonuç: Bu araştırma, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin sağlık alanında yapay zekaya yönelik temkinli ancak olumlu bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Bu çalışma; sağlık eğitiminde yapılandırılmış, uygulama odaklı yapay zeka içeriklerinin güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Sağlık Eğitimi, Tutum, Kaygı, Öğrenci

Sözel Bildiri

EVALUATION OF PULMONARY FUNCTION TEST AND PERIPHERAL MUSCLE STRENGTH IN SMOKING AND NON-SMOKING UNIVERSITY STUDENTS

Anıl Tekeoğlu Tosun*, Nergis Yılmaz, Oğulcan Uysal***, Buket Aydın****, İlayda Çambel*****, Dilber Karagözoğlu Coşkunsu*****

** Fenerbahce University, Faculty of Health Sciences, Physiotherapy and Rehabilitation Departments, Istanbul, Turkey, anil19@gmail.com*
*** University of Health Sciences, Faculty of Health Sciences, Physiotherapy and Rehabilitation Department,Istanbul, Turkey, nergis.yilmaz@sbu.edu.tr*
****The author is not affiliated with any organization*
***** Let's Club, Atasehir, Turkey*
******Fizyotek, Nisantasi, Turkey*

ABSTRACT

Background: Smoking is a major preventable risk factor for respiratory impairment and may influence physical performance even in young adults. Evaluating its potential effects in healthy university students may contribute to the development of preventive health strategies.

Aim: This study aimed to compare pulmonary function and peripheral muscle strength between smoking and non-smoking university students.

Methods: Data were collected from 120 volunteer university students aged 18–25 years. Following the determination of smoking status, participants were categorized into smoking and non-smoking groups regardless of gender. Assessments included a sociodemographic form, Pulmonary Function Test (PFT), Five Times Sit-to-Stand Test, and Six-Minute Walk Test. These measures were used to evaluate pulmonary function and peripheral muscle strength in both groups.

Results: According to GLI 2012 reference values, female non-smokers demonstrated significantly higher FEV_1 and FEV_1/FVC z-scores than female smokers ($p<0.001$ and $p=0.008$, respectively), whereas no significant differences were observed among males. No significant overall differences were found between smokers and non-smokers in peripheral muscle strength tests. However, subgroup analyses by gender revealed significant differences in certain performance outcomes.

Discussion and Conclusion: Differences were observed in certain pulmonary function parameters between smoking and non-smoking university students, particularly among females, while no overall differences were found in peripheral muscle strength. Gender-based subgroup findings suggest that the effects of smoking on pulmonary function and physical performance may vary between males and females. These findings may contribute to the development of smoking awareness and prevention programs targeting university students.

Keywords : Physiotherapy, Student, University, Smoking, Respiratory

Poster Bildiri

NANOPESTİSİTLER: SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM İÇİN POTANSİYELLER VE RİSKLER

Nağme BULUT, Burçin YALÇIN, Merve GÜNEŞ, Bülent KAYA
Akdeniz Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Antalya, Türkiye

nagmebulut75@gmail.com

ÖZET

Nanopestisitler, geleneksel pestisitlerin etkinliğini artırmayı ve çevresel etkilerini azaltmayı hedefleyen yenilikçi tarımsal uygulamalardır. Bu sistemlerde sıklıkla kullanılan nanotaşıyıcı sistemler sayesinde aktif bileşenler, hedeflenen bitki dokularında kontrollü bir şekilde salınmakta ve zararlılar üzerinde etkili olabilmektedir. Bu durum, toplam aktif madde kullanımının azaltılması ve çevresel yükün minimize edilmesi açısından önemli bir potansiyel sunmaktadır. Bununla birlikte, nanopestisitlerin biyolojik ve ekolojik etkilerine ilişkin literatür hâlen sınırlıdır ve çeşitli belirsizlikler içermektedir. Bu derleme çalışmasında, nanopestisitlerin avantajları ve potansiyel riskleri kapsamlı bir literatür değerlendirmesi ile ele alınmıştır. Literatür taraması, Web of Science, Scopus ve Google Scholar veri tabanları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlgili çalışmalar, belirlenen anahtar kelimeler (“nanopesticides”, “genotoxicity”, “oxidative stress”, “ecotoxicity”, “bioaccumulation” ve “nanoparticle toxicity”) doğrultusunda incelenmiştir. Analiz kapsamında genotoksisite, epigenetik değişiklikler, oksidatif stres mekanizmaları, nörotoksisite, hedef dışı organizmalar üzerindeki etkiler, mikrobiyota dengesi ve biyobirikim gibi başlıca konular ele alınmıştır. Ayrıca, nanopartikül boyutu, yüzey kaplaması ve yüzey yükü gibi formülasyona bağlı değişkenler ile mevcut toksisite testlerinin sınırlılıkları da değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, nanopestisitlerin tarımsal açıdan önemli avantajlar sunduğunu göstermekte, ancak hedef organizmadaki pestisit özellikleri ve hedef dışı organizmalar üzerine toksik etkilerinin nanopartikül özelliklerine, dozuna ve maruz kalan biyolojik sisteme bağlı olarak değiştiğini ortaya koymaktadır. Özellikle uzun dönemli ve çoklu organizma çalışmalarının sınırlı olması, güvenlik değerlendirmelerinde önemli bir bilgi boşluğuna işaret etmektedir. Bu durum, nanopestisitlerin kullanımında temkinli bir yaklaşım benimsenmesi ve mevcut toksisite testlerinin geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, nanopestisitler sürdürülebilir tarım açısından umut verici bir yaklaşım sunmakla birlikte, biyolojik, ekolojik ve metodolojik belirsizlikler nedeniyle güvenli kullanımın sağlanabilmesi için daha kapsamlı ve standartlaştırılmış araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma, mevcut literatürdeki temel eğilimleri ve bilgi boşluklarını bir arada sunarak gelecekteki araştırmalar için yönlendirici bir çerçeve sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nanopestisit, nanotaşıyıcı, toksisite, nanopartikül.

Sözel Bildiri

AFET VE İNSANI KRIZLERDE ANNE VE YENIDOĞAN SAĞLIĞI: RISKLER VE SAĞLIK SISTEMI TEMELLI DEĞERLENDIRME

Bilal Aypek [*], Süreyya Gümüşsoy [**]

**Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Tıbbı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, bilalypek@gmail.com*

*** Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Tıbbı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, sureyya.gumussoy@ege.edu.tr*

ÖZET

Afetler, sağlık sistemlerinde ciddi aksamalara yol açarak özellikle kırılgan gruplar arasında yer alan anne ve yenidoğanlar için mortalite ve morbidite riskini artırmaktadır. Bu çalışma, afet ve insani kriz ortamlarında anne ve yenidoğan sağlığını etkileyen riskleri bütüncül bir yaklaşımla değerlendirmek ve bu risklere yönelik bir obstetrik afet planı modeli önermek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, anlatı derleme tasarımında yürütülmüş; PubMed, Web of Science ve Google Scholar veri tabanlarının yanı sıra WHO, UNICEF ve UNFPA gibi uluslararası kuruluşların raporları incelenmiştir. Elde edilen veriler tematik olarak analiz edilmiştir. Bulgular, afetlerde artan anne ve yenidoğan ölümlerinin yalnızca klinik komplikasyonlardan değil, büyük ölçüde sağlık sistemlerindeki koordinasyon eksikliklerinden kaynaklandığını göstermektedir. Sağlık altyapısının zarar görmesi, nitelikli insan gücü kaybı ve sevk zincirinin bozulması, gebelerin ve yenidoğanların uygun sağlık hizmetlerine zamanında erişimini engellemektedir. Obstetrik açıdan preeklampsi, erken doğum ve obstetrik kanamalar gibi komplikasyonların yönetimi güçleşirken; yenidoğanlarda hipotermi, sepsis ve prematüriteye bağlı riskler belirgin şekilde artmaktadır. Bununla birlikte neonatal transport sistemlerindeki yetersizlikler ve kurumlar arası iletişim eksikliği, kritik hastaların uygun merkezlere ulaştırılmasını geciktirmektedir. Afet ortamlarında emzirmenin sürdürülememesi, güvenli beslenme koşullarının bozulması ve artan psikososyal stres faktörleri de sağlık sonuçlarını olumsuz etkilemektedir. Sonuç olarak, afet yönetiminde anne ve yenidoğan sağlığının korunabilmesi için üreme sağlığı hizmetlerinin sistemin merkezine entegre edilmesi gerekmektedir. Riskli gebelerin afet öncesinde tanımlanması, obstetrik triyajın saha ekiplerine entegrasyonu, acil obstetrik bakım kapasitesinin güçlendirilmesi ve etkin neonatal transport sistemlerinin kurulması kritik öneme sahiptir. Ayrıca uluslararası standartlar doğrultusunda çok sektörlü ve sürdürülebilir bir koordinasyon modelinin geliştirilmesi, önlenebilir anne ve yenidoğan ölümlerinin azaltılmasında temel bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Maternal Mortalite, Neonatal Mortalite, Obstetrik, Transport, Koordinasyon

Sözel Bildiri

ACIL SAĞLIK HIZMETLERINDE SÜRÜŞ GÜVENLIĞI VE ACIL ARAÇ SÜRÜCÜLERININ EĞITIMI

Aysude Irmak*, Bilal Aypek, Gül Özlem Yıldırım*****

** Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Tıbbı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, aysudeirmak0@gmail.com*

*** Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Tıbbı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, bilalypek@gmail.com*

**** Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Tıbbı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, gul.ozlem.yildirim@ege.edu.tr*

ÖZET

Acil Sağlık Hizmetleri (ASH), zamanla yarışın söz konusu olduğu, yüksek risk ve stres düzeyi barındıran dinamik bir hizmet alanıdır. Bu sistem içerisinde ambulansların olay yerine ulaşımı ve hasta nakli sürecindeki sürüş güvenliği, hasta sonuçları ve sağlık personelinin güvenliği açısından kritik bir belirleyicidir. Ambulans kazaları yalnızca bireysel yaralanmalara neden olmakla sınırlı kalmamakta; sağlık hizmet sunumunun kesintiye uğramasına, kamu güvenliğinin zedelenmesine ve ciddi kaynak kayıplarına yol açmaktadır. Bu nedenle sürüş güvenliği, ASH'nin sürdürülebilirliği ve etkinliği açısından stratejik bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı, ambulansların yalnızca bir ulaşım aracı değil, aynı zamanda ileri yaşam desteğinin sunulduğu mobil sağlık üniteleri olduğu gerçeğinden hareketle, sürüş kalitesinin tıbbi müdahale başarısı üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Ayrıca acil araç sürücülerine yönelik mevcut eğitim programları, sürüş güvenliği standartları çerçevesinde değerlendirilmiş; ileri sürüş teknikleri eğitimlerinin kaza oranlarının azaltılmasındaki rolü incelenmiştir. Çalışmada sürüş güvenliği, teknik bir becerinin ötesinde, çok boyutlu bir risk yönetimi süreci olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda vaka analizleri ve eğitim protokollerine dayalı incelemeler gerçekleştirilmiş; sürücü davranışları, stres altında karar verme süreçleri, hız kontrolü ve geçiş üstünlüğünün uygun kullanımı gibi değişkenler analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, ambulans kazalarının sıradan trafik kazaları olarak değerlendirilmemesi gerektiğini göstermektedir. Her bir kaza, yalnızca bir ulaşım problemi değil, sağlık sisteminde zincirleme aksamalara yol açabilen bir kriz durumu niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda, mevcut standart sürücü eğitimlerinin yetersiz kaldığı; ASH'ye özgü, düzenli, uygulamalı ve ileri sürüş tekniklerini içeren eğitim programlarının zorunlu hale getirilmesi gerektiği ortaya konulmuştur. Sonuç olarak, sürüş güvenliğine yönelik kurumsal farkındalığın artırılması ve eğitim standartlarının geliştirilmesi, iş kazalarının azaltılması ve hizmet kalitesinin artırılması açısından kritik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Acil Sağlık Sistemleri, Sürüş Güvenliği, İleri Sürüş Teknikleri, İş Sağlığı ve Güvenliği, Hastane Öncesi Hizmetler, Ambulans

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE AND ADJUSTMENT TO UNIVERSITY LIFE IN NURSING STUDENTS

Elif Ceren BECER*, Buket ŞİMŞEK ARSLAN**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Burdur, Turkey, elif32becer@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Burdur, Turkey,, buketsmsek@gmail.com*

ABSTRACT

Background: The studies have examined adjustment to university life and emotional intelligence separately among nursing students. Still, the available literature does not address the relationship between emotional intelligence levels and adaptation to university life among nursing students.

Aim: The aim of this study is to determine the relationship between emotional intelligence and adjustment to university life in nursing students.

Methods: A descriptive cross-sectional design was employed. The sample comprised 275 volunteer nursing students. Data were collected via the Trait Emotional Intelligence Questionnaire–Short Form (TEIQue-SF) and the Adjustment to University Life Scale. Descriptive statistics, independent samples t-test, one-way ANOVA with Bonferroni post-hoc tests, and Pearson correlation analyses were conducted ($p < .05$).

Results: The average age of the participants was 20.85 ± 2.26, and 68.7% were female. 33.5% of the participants were third-year students, and most (65.1%) lived in state-run dormitories. The students reported moderate-to-high levels of adjustment to university life (personal: 64.33 ± 15.11; academic: 67.90 ± 15.57; social: 72.23 ± 15.26) and TEIQue-SF (88.61 ± 12.00). TEIQue-SF was positively and significantly correlated with all three subscales of adjustment to university life scale ($r = .325–.399$, $p < .001$), with the strongest association observed for personal adaptation.

Discussion and Conclusion: Emotional intelligence is a meaningful correlation of university adjustment among nursing students. Psychosocial support programmes targeting the development of emotional intelligence, alongside encouragement of engagement in activities/events and role-taking opportunities, may enhance students' adjustment during the university transition.

Keywords: University, Adjustment, Adaptation, Transition, Emotional Intelligence, Nursing Students

Sözel Bildiri

AFRIKA'DA PALYATIF BAKIMDA EN İYI UYGULAMALAR: UGANDA KENYA VE GÜNEY AFRIKA ÖRNEĞİ

Zemzem MAIGA*, Cezmi ERVÜZ**

** Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğim Enstitüsü, Palyatif Bakımı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat, Türkiye, gunenzemzem@gmail.com*

*** Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Artova Meslek Yüksekokulu/Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi Tokat, Türkiye, cezmi.ervuz@gop.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışma, Afrika'da palyatif bakım alanında en iyi uygulamaları ortaya koymak amacıyla Uganda, Kenya ve Güney Afrika örneklerini karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, WHO'nun dört sütunlu kamu sağlığı yaklaşımını (politikalar, eğitim, ilaç erişimi ve hizmet sunumu) temel alarak üç ülkenin politika çerçeveleri, opioid reformları, eğitim entegrasyonu, görev kaydırma modelleri ve topluma dayalı bakım yaklaşımlarını analiz etmek; henüz gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelerle ilgili dersler ve politika önerileri sunmaktır. Kapsamı, palyatif bakımın ulusal sağlık sistemlerine entegrasyonu, UHC (Evrensel Sağlık Kapsamı) ile uyumu ve kaynak kısıtlı ortamlardaki sürdürülebilirlik boyutlarını içermektedir. Yöntem, nitel karşılaştırmalı vaka çalışmasıdır; veri toplama tamamen doküman inceleme ile gerçekleştirilmiş, resmi politika belgeleri (Uganda Sağlık Bakanlığı Rehberi, Kenya 2021-2030 Ulusal Palyatif Bakım Politikası, Güney Afrika 2017-2022 Çerçevesi), APCA Atlas of Palliative Care in Africa 2025 ve ilgili akademik literatür incelenmiştir. Bulgular, Uganda'nın ücretsiz oral morfin üretimi ve hemşirelere reçete yetkisiyle "ileri düzey" erişim modeli, Kenya'nın sistematik ölçekleme ve erken palyatif bakım entegrasyonu, Güney Afrika'nın akreditasyon standartları ile multidisipliner ekipler ve kalite güvencesi açısından öne çıktığını göstermektedir. Üç ülkede de güçlü sivil toplum dernekleri (PCAU, KEHPCA, HPCA), personel yetersizliği ve topluma dayalı ev bakımı ortak başarılar olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak, bu ülkelerin deneyimleri Afrika'da palyatif bakımın kaynak kısıtlı koşullarda etkili, ölçeklenebilir ve sürdürülebilir olabileceğini kanıtlamaktadır; finansman yetersizliği, kültürel direnç ve personel sirkülasyonu gibi zorluklara rağmen bölgesel işbirliği, dijital çözümler ve UHC entegrasyonu ile kıta genelinde ilerlemenin mümkün olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Palyatif Bakım, Uganda, Kenya, Güney, Afrika, En İyi Uygulamalar, WHO Kamu Sağlığı Yaklaşımı.

Sözel Bildiri

ELEKTİF SEZARYEN OLGULARINDA GENEL VE SPİNAL ANESTEZİNİN MATERNAL HEMODİNAMİK VERİLER, POSTOPERATİF HEMOGRAM PARAMETRELERİ VE YENİDOĞAN ERKEN DÖNEM SONUÇLARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Murat Yüksel*

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mdmuratyuksel15@gmail.com*

Giriş: Sezaryen, Dünya'da en sık uygulanan majör cerrahilerden biridir ve anestezi yönetimi hem maternal güvenlik hem de neonatal sağ kalım açısından kritik öneme sahiptir. Güncel obstetrik anestezi pratiğinde rejyonel ve genel anestezi teknikleri yaygın olarak kullanılmaktadır. Genel anestezi, hızlı indüksiyon ve havayolu kontrolü avantajlarına sahip olsa da, zor entübasyon riski, gastrik aspirasyon olasılığı ve anestezik ajanların plasental yolla fetusa geçerek yenidoğanda depresyona yol açabilme potansiyeli nedeniyle dikkatle yönetilmelidir. Buna karşın spinal anestezi, maternal havayolu komplikasyonlarını minimalize etmesi, hastanın uyanık kalarak doğuma eşlik etmesine olanak tanıması ve postoperatif analjezi kalitesini artırması nedeniyle elektif olgularda öncelikli tercih haline gelmiştir. Ancak spinal anestezinin indüklediği sempatik blokajın yol açtığı maternal hipotansiyon, uteroplasental perfüzyonu etkileyerek fetal asidoz ve düşük APGAR skorları ile ilişkilendirilebilmektedir. Literatürde her iki yöntemin avantaj ve dezavantajları tartışılmaya devam etse de, maternal hemodinamik stabilite ile yenidoğan erken dönem sonuçları arasındaki korelasyonu tüm parametrelerle birlikte ele alan kapsamlı verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı; elektif sezaryen operasyonu planlanan olgularda uygulanan genel ve spinal anestezi tekniklerini, maternal hemodinamik veriler, intraoperatif hipotansiyon, postoperatif analjezi isteği, yenidoğanın 1. ve 5. dakika APGAR skorları üzerindeki etkilerini karşılaştırarak, klinik yönetimde en güvenilir yaklaşımı belirlemeye katkı sağlamaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Burdur Devlet Hastanesi'nde Ocak-Aralık 2024 tarihleri arasında elektif şartlarda sezaryen uygulanan, ASA I-II grubundaki toplam 120 olgu dahil edildi. Olgular iki gruba ayrıldı: Grup G (n=60, Genel Anestezi) ve Grup S (n=60, Spinal Anestezi). Hastaların preoperatif ve postoperatif Hb değerleri arasındaki fark, intraoperatif sistolik kan basıncı (SKB) değişimleri, yenidoğan 1. ve 5. dakika Apgar skorları ve ilk analjezik ihtiyacına kadar geçen süre kaydedilerek istatistiksel olarak karşılaştırıldı. Verilerin istatistiksel analizi IBM SPSS Statistics v26.0 programı kullanılarak yapıldı. $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Çalışmamızda elde edilen temel veriler şu şekildedir. Genel Anestezi alan gruba göre (Grup G) Spinal Anestezi grubunda (Grup S) postoperatif Hb düşüşü anlamlı derecede daha az saptanmıştır ($p<0,05$). İntraoperatif sistolik kan basıncı düşüşü de Spinal Anestezi grubunda, Genel Anestezi grubuna göre daha belirgin izlenmiş olup, istatistiksel olarak anlamlı saptanmıştır ($p<0,05$). Bu değer yalnız klinik olarak yönetilebilir düzeyde kalmıştır. Gruplar arasında 1. Dakika ve 5. Dakika APGAR skorları arasında anlamlı fark gözlemlenmemiştir. Post-operatif analjezi ihtiyacına ise Genel Anestezi Grubunda daha erken ihtiyaç oluşmuş olup, verileri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p<0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Çalışmamızın sonuçlarına göre, elektif sezaryenlerde spinal anestezinin genel anesteziye göre hemogram düşüşlerinin daha az olmasının sebebinin intraoperatif bebeğin doğduğu ana kadar geçen sürenin daha kontrollü şekilde ilerlemesinden kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Bu Spinal Anestezinin avantajı olurken, intraoperatif sistolik kan basıncı düşüşlerinin de Genel Anestezi daha az olması, Genel Anestezi lehine bir avantaj olarak yazılabilir. APGAR Skorları karşılaştırıldığında iki anestezi çeşidinin de birbirine bir üstünlüğü bulunamamıştır. Yalnız post-operatif dönemde aneljezi isteği daha geç ihtiyaç duyulmasıyla Spinal Anestezi avantaj olarak yazılmalıdır. Sonuç olarak Spinal Anestezi sonrası gelişebilen maternal hipotansiyon riski, sağladığı çok yönlü klinik faydalar göz önüne alındığında kabul edilebilir bir durumdur ve elektif sezaryenlerde Spinal Anestezinin öncelikle tercih edilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

IHSLC®

Sözel Bildiri

KRONİK İNMELİ BİREYLERDE GÖREV PERFORMANSININ YÜRÜME ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Zeynep Eda AKÇELİK[a], Filiz ÖZDEMİR[b], Nisanur TUTUŞ[c], Berna GÜRLER ARI[d], Feyza İNCEOĞLU[e]

aİnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Malatya, Türkiye, zynpeda@outlook.com

bİnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Malatya, Türkiye, filiz.ciledag@inonu.edu.tr

cSüreyyapaşa Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Pulmoner Rehabilitasyon Ünitesi, İstanbul, Türkiye, nisanurrtutus@gmail.com

dMilli Savunma Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, İstanbul, Türkiye, berna.gurlerari@msu.edu.tr

eMalatya Turgut Özal Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye, feyza.inceoglu@ozal.edu.tr

ÖZET

İnme sonrası yürüyüş performansında önemli değişiklikler gözlemlenmektedir; ancak, görev performansının yürüyüş özelliklerine etkisini inceleyen çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışma, kronik inme geçiren bireylerde görev performansının yürüyüş parametreleri üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmaya, en az altı ay önce inme tanısı almış 40 ila 70 yaş arası 33 hasta dahil edilmiştir. Katılımcıların sosyodemografik verilerini toplamak için tanımlayıcı bir bilgi formu kullanılmıştır. Katılımcılar önce tek görevli bir yürüyüş performansı, ardından bilişsel çift görevli bir yürüyüş performansı gerçekleştirmiştir. Bilişsel çift görev sırasında, katılımcılardan "A" harfiyle başlayan şehirlerin adlarını söylerken yürümeleri istenmiştir. Görev performansı sırasında yürüyüş hızı, adım sıklığı, adım uzunluğu, adım genişliği ve simetri oranı Kinect V2 kamera kullanılarak değerlendirilmiştir. Görev performansları arasında adım uzunluğu, adım genişliği ve yürüyüş simetrisindeki ortalama değişikliklerde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$). Ek olarak, analiz hem hız hem de adım sıklığındaki ortalama değişimlerde anlamlı farklılıklar ortaya koymuştur ($p < 0,05$). Tanımlayıcı analizler, katılımcıların tek görev koşullarına kıyasla çift görev koşullarında yürürken adım genişliğinde hafif bir artış, adım uzunluğunun daha geniş bir dağılımı ve daha yüksek yürüyüş simetrisi oranları gözlemlendiğini göstermektedir. Çalışmamızın sonuçları, inme sonrası yürüyüş değerlendirmesi ve rehabilitasyonunda çift görev performansının dahil edilmesinin önemini vurgulamaktadır. Çalışmamızın, inme geçirenlerin çift görev performansını ve yürüyüş özelliklerini iyileştirmeyi amaçlayan gelecekteki müdahale çalışmalarına rehberlik edebileceğine inanıyoruz.

Anahtar Kelimeler: İnme, Tek görev, Çift görev, Yürüyüş özellikleri

Sözel Bildiri

HASTALERDE ÇALIŞAN KADIN OLMAK, ANNELİĞE GEÇİŞ DENEYİMLERİ HAMİLELİK, DOĞUM İZNİ VE İŞE GERİ DÖNÜŞ SÜRECİ

Mehmet KAPLAN*, Özgür GÜNAL, Nesli YÜCEL*****

** Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Şarkikaraağaç MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Isparta, Türkiye, mehmetkaplan@isparta.edu.tr*

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Isparta, Türkiye, ozgurgunal@sdu.edu.tr*

**** Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekonomi ve Yönetim Bölümü, Isparta, Türkiye, nesliyucel@sdu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Anneliğe geçiş süreci, kadınların yaşamında yalnızca biyolojik bir dönüşümü değil; aynı zamanda psikososyal, mesleki ve toplumsal rollerin yeniden yapılandırıldığı çok boyutlu bir deneyimi ifade etmektedir. Bu süreç, özellikle sağlık sektöründe çalışan kadınlar açısından daha karmaşık bir nitelik kazanmaktadır. Hastanelerdeki yoğun iş temposu, vardiyalı çalışma düzeni, nöbet sistemi ve yüksek sorumluluk gerektiren çalışma koşulları, annelik rolü ile mesleki yükümlülüklerin eş zamanlı olarak yürütülmesini zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda anneliğe geçiş, bireysel bir yaşam olayı olmanın ötesinde, çalışma yaşamının yapısal ve örgütsel özellikleriyle doğrudan ilişkili bir süreç olarak değerlendirilmektedir.

Amaç: Bu çalışma, hastanelerde çalışan kadınların anneliğe geçiş deneyimlerini hukuki, psikososyal ve çalışma yaşamı bağlamında bütüncül bir yaklaşımla incelemeyi amaçlamaktadır.

Metot: Araştırma, nitel yöntem çerçevesinde doküman incelemesine dayalı olarak yürütülmüş; veri kaynağı olarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 4857 Sayılı İş Kanunu, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) gibi kuruluşların anneliğin korunmasına ilişkin düzenleme ve politika belgeleri kullanılmıştır.

Sonuçlar: Elde edilen bulgular, anneliğe geçiş sürecinin Türkiye'de güçlü bir hukuki zemine sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, hukuki düzenlemelerin uygulamadaki karşılığının sınırlı kalabildiği; özellikle iş–aile dengesi, psikososyal destek ve işe dönüş süreçlerinde önemli güçlüklerin yaşandığı belirlenmiştir. Kadınların doğum sonrası dönemde hem annelik sorumluluklarını hem de mesleki yükümlülüklerini eş zamanlı olarak sürdürmeye çalıştıkları; bu durumun rol çatışması, suçluluk duygusu, duygusal yorgunluk ve mesleki süreklilik üzerinde belirgin etkiler yarattığı tespit edilmiştir. Çalışma ayrıca, anneliğe geçiş sürecinin yalnızca yasal izinlerle sınırlandırılamayacak kadar karmaşık olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle sağlık sektörüne özgü çalışma koşulları, bu sürecin daha kırılgan ve zorlayıcı bir biçimde deneyimlenmesine neden olmaktadır. Bu nedenle anneliğe geçiş sürecinin sağlıklı bir şekilde yönetilebilmesi için yalnızca hukuki düzenlemelerin değil; aynı zamanda destekleyici kurumsal politikaların, esnek çalışma modellerinin ve psikososyal destek mekanizmalarının geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Tartışma ve Öneriler: Sonuç olarak bu çalışma, anneliğe geçiş sürecinin bireysel bir uyum meselesi olmanın ötesinde, yapısal ve örgütsel dinamiklerle şekillenen çok boyutlu bir süreç olduğunu ortaya koyarak literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anneliğe geçiş, çalışan kadın, sağlık sektörü, iş–aile dengesi, psikososyal süreç

Sözel Bildiri

ORGAN NAKLİ HEMŞİRELİĞİNDE DİJİTAL SAĞLIK VE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI: BİBLİYOMETRİK VE GÖRSELLEŞTİRME ANALİZİ

***Kübra ERDAL **Ebru KARAZEYBEK**

**Kübra ERDAL, Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, E-posta: akalinkubraa@gmail.com*

***Doç. Dr. Ebru KARAZEYBEK, Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, E-posta: ekarazeybek@gmail.com*

ÖZET

Organ nakli hemşireliği alanında dijital sağlık ve yapay zekâ uygulamalarına yönelik bilimsel literatürün bibliyometrik yöntemlerle sistematik ve kapsamlı biçimde analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bibliyometrik analiz, zaman kısıtlaması olmaksızın Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilen yayınlar üzerinden gerçekleştirilmiş olup, son arama 25 Ocak 2026 tarihinde yapılmıştır. Dahil edilme kriterlerini karşılayan toplam 80 yayın analiz kapsamına alınmıştır.

Analizler ve görselleştirmeler; atıf örüntüleri, önde gelen dergiler, ülke düzeyinde bilimsel üretkenlik ve anahtar kelime eş-oluşum ağlarını incelemek amacıyla VOSviewer (v1.6.18) ve RStudio programları kullanılarak, BIBLIO kontrol listesine uygun şekilde yürütülmüştür. 1998–2025 yılları arasında yayımlanan bu çalışmalar, 58 farklı kaynaktan 530 yazarın katkısını içermektedir. Literatürde özellikle 2018 yılı sonrasında belirgin bir artış gözlenmiş, yıllık büyüme oranı %8,9 olarak hesaplanmış ve yayın başına ortalama atıf sayısı 19,86 olarak belirlenmiştir. Bilimsel üretimin ağırlıklı olarak Amerika Birleşik Devletleri öncülüğünde şekillendiği ve bu ülkenin araştırma alanında merkezi bir rol üstlendiği saptanmıştır.

Anahtar kelime eş-oluşum analizi; "dijital sağlık", "yapay zekâ", "tele-sağlık", "organ nakli" ve "hemşirelik" kavramlarının öne çıktığını ortaya koyarak, teknolojinin hemşirelik bakımına giderek artan entegrasyonunu göstermektedir. Bununla birlikte, organ nakli hemşireliği alanındaki mevcut çalışmaların daha çok mobil sağlık, tele-tıp, öz-yönetim ve karar destek sistemleri üzerine yoğunlaştığı; buna karşın yapay zekânın hemşirelik liderliği ve rutin klinik uygulamalara entegrasyonu konusunda önemli boşlukların bulunduğu belirlenmiştir.

Bu bibliyometrik analiz, araştırma alanının mevcut durumuna ilişkin kapsamlı bir sentez sunmakta, ortaya çıkan tematik eğilimleri tanımlamakta ve gelecekteki araştırmalar ile klinik uygulamalara yön verecek stratejik bir çerçeve oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, bibliyometrik analiz, dijital sağlık, organ nakli hemşireliği, görselleştirme analizi

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SOSYOTROPİK-OTONOMİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE HEMŞİRELİK MESLEĞİ SEÇİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ayşenur DAYAN*, Serpil İNCE**

**Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya, Türkiye, ayşenur.dayan@antalya.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, inceserpil07@gmail.com*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri ile hemşirelik mesleğini seçme nedenleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte tasarlanan çalışmanın örneklemini, Akdeniz Üniversitesi (n=166) ve Antalya Bilim Üniversitesi (n=60) hemşirelik birinci sınıf öğrencileri oluşturmuş olup toplam 226 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Verilerin toplanmasında "Sosyotropi-Otonomi Ölçeği" ve "Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği" kullanılmış, sosyodemografik veriler araştırmacı tarafından hazırlanan form aracılığıyla elde edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 23 paket programı kullanılmış; tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t-testi, ANOVA ve Pearson korelasyon analizleri uygulanmıştır. Öğrencilerin çoğunluğu kadın (%75.2) olup, %57.5'inin bölüm hakkında bilgi sahibi olduğu ve %89.8'inin mesleki gelişim konusunda ileri düzeyde ilerleme isteği taşıdığı belirlenmiştir. Sosyodemografik özelliklere göre sosyotropi puanları incelendiğinde yalnızca anne çalışma durumu açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p<0.05$). Otonomi puanları açısından ise yalnızca meslekte gelişme isteği değişkenine göre anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$). Kişisel başarı puanlarının, bölüm hakkında bilgi sahibi olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($p<0.05$). Ayrıca öğrencilerin mesleki uygunluk, yaşamsal nedenler, sosyotropi ve otonomi puanları arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bununla birlikte cinsiyet, medeni durum, gelir durumu ve bölüm hakkında bilgi sahibi olma gibi demografik değişkenlerin mesleki uygunluk puanlarını anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir. Araştırma bulguları, hemşirelik öğrencilerinin meslek seçiminde sosyotropi ve otonomi gibi kişilik özelliklerinin önemli belirleyiciler olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca demografik faktörlerin öğrencilerin mesleki uygunluk algılarının şekillenmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, kişilik özelliği, meslek seçimi, sosyotropi-otonomi

Sözel Bildiri

HASTANE ÖNCESİ ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE HİPERTANSİYONLU HASTALARIN YÖNETİMİ

Alican ASLAN*, Ali EKŞİ**

** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afet Tıbbı Ana Bilim Dalı, Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetleri ve Afet Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Bölümü, Bornova/İzmir, alican.aslan.03.aa@gmail.com*

*** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afet Tıbbı Ana Bilim Dalı, Bornova/İzmir, ali.eksi@ege.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde, hipertansiyon şikayetiyle yapılan başvurular önemli bir yer tutmakla birlikte, literatürde üzerinde uzlaşılamamış halihazırda çok alan bulunmaktadır. Özellikle tansiyonun ne zaman, ne kadar ve hangi araçlarla düşürülmesi gerektiği ile ilgili tartışmalar devam etmektedir. Son yıllarda hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde hipertansiyonlu hastanın yönetimi ile ilgili literatürde artan çalışma sayısı, konu ile ilgili sorulara yanıt bulunması adına umut vericidir.

Amaç: Bu çalışma, hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde hipertansiyonlu hastanın yönetimi ile ilgili literatürde yayınlanmış olan çalışmaları sentezlemeyi ve özetlemeyi amaçlamaktadır. Bu yolla hem mevcut durumu ortaya koymak hem de bundan sonra yapılacak olan çalışmalara yol gösterici olmak hedeflenmektedir.

Yöntem: Literatürde son 5 yılda yayınlanmış olan (1 Mart 2021–28 Şubat 2026) özgün araştırma makaleleri PubMed, Web of Science (WOS), Scopus ve Google Scholar veri tabanlarında "ambulance hypertension", "prehospital care hipertansiyon", "paramedic hipertansiyon" anahtar kelimeleri kullanılarak taranmış ve toplam 130 yayına ulaşılmıştır. Bulunan çalışmalar, konuya uygunluk açısından içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş ve 15 makale araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

Bulgular: Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde hipertansiyon ile ilişkili çalışmaların genellikle inme ile beraber ele alındığı görülmektedir. İnme veya geçici iskemik atak (TIA) hastalarında uygulanan antihipertansif tedavinin üç aylık sonuçları incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir etki gözlenmemiştir. Öte yandan, akut iskemik inme olgularında hastane öncesi dönemde tansiyonun düşürülmesinin, 90 gün sonunda fonksiyonel sonuçları olumsuz etkilediği ve mortaliteyi artırdığı gösterilmiştir. Akut intrakraniyal kanamalarda erken dönemde tansiyon düşürmek hematom büyümesini azaltırken, uzun dönem fonksiyonel iyileşmeye etkisi sınırlıdır. Bazı çalışmalar, hemorajik inmelerde kontrollü tansiyon düşürmenin faydalı olabileceğini göstermektedir. Ambulans başvurularında hipertansiyona eşlik eden diğer durumlar obstetrik aciller ve akut miyokard enfarktüsüdür. Uganda'da yapılan bir çalışmada, obstetrik acillerin %34,9'unu hipertansif gebeler oluşturmuştur. Helikopter acil tıp hizmetlerinde, ciddi travmalı vakalara uygulanan acil anestezi sonrası hastaların %11,9'unda kritik hipertansiyon gözlenmiştir. Tansiyon düşürmenin faydalı olduğu durumlar ise rüptüre abdominal aort anevrizması ve post-arrest vakalardır.

Sonuç ve Öneriler: Mevcut uluslararası kılavuzlar ve araştırmalar hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde hipertansiyonun, sadece organ tutulumu olan ya da organ tutulumu konusunda yüksek risk taşıyanlarda tansiyonun kısıtlı oranda düşürülmesini önermektedir. Kontrollü tansiyon düşürülmesi spesifik durumlar dışında rutin olarak uygulanmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ambulans, Hipertansiyon, Hastane Öncesi Acil Bakım, Paramedik, İnme

Sözel Bildiri

ATRIYAL FIBRILASYON ZEMININDE ANTIKOAGÜLAN KULLANIM UYUMSUZLUĞU SONUCU GELIŞEN AKUT BRAKIYAL ARTER EMBOLISI: CERRAHI EMBOLEKTOMI ILE BAŞARILI TEDAVI: OLGU SUNUMU

Ahmet Erdur*, Sebahat Ulusan*
**Burdur Devlet Hastanesi Acil Tıp Birimi*

ÖZET

Atriyal fibrilasyon (AF), kardiyak kaynaklı periferik embolilerin en sık nedenlerinden biri olup antikoagülan tedaviye uyumsuzluk bu riski belirgin biçimde artırmaktadır. Bu yazıda, bilinen koroner arter hastalığı, hipertansiyon, hiperlipidemi ve AF öyküsü bulunan, tüm ilaçlarını kendi iradesiyle bırakan 77 yaşındaki erkek hastada gelişen akut sol brakiyal arter embolisi sunulmaktadır.

Hasta, sol kolda dirsekten itibaren uyuşma, soğukluk ve renk değişikliği şikâyetiyle acil servise başvurdu. Fizik muayenede sol üst ekstremitede belirgin iskemik renk değişikliği, nabızsızlık ve his kaybı saptandı; Doppler ultrasonografide akım sinyali alınamadı. Elektrokardiyografide atriyal fibrilasyon ritmi doğrulandı. Laboratuvar tetkiklerinde sınır değerlerde trombositopeni, hafif kreatinin yüksekliği ve uzamış koagülasyon parametreleri dikkat çekti; kardiyak belirteçler sınır değerlerde seyrediyordu. Bilgisayarlı tomografi anjiyografide sol brakiyal arterde trombüs ile uyumlu dolum defekti görüntülendi.

Kardiyovasküler cerrahi konsültasyonu sonrasında hasta acil embolektomiye alındı. Fogarty balon kateteri yardımıyla trombüs başarıyla ekstrakte edildi; işlem sonrasında el bileği nabızları alınabilir hale geldi ve iskemik bulgular geriledi. İki günlük servis takibinin ardından ilaç tedavisi yeniden düzenlenerek hasta taburcu edildi.

Bu olgu; AF tanılı, çok morbid yaşlı hastalarda antikoagülasyon uyumsuzluğunun tetikleyebileceği hayatı tehdit eden vasküler acilleri ve erken tanı ile multidisipliner yaklaşımın yaşamsal önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akut ekstremite iskemisi, brakiyal arter embolisi, atriyal fibrilasyon, embolektomi, antikoagülan uyumsuzluğu

Sözel Bildiri

AFET SONRASI KIRILGAN GRUPLAR İÇİN YAPILAN ÇALIŞMALARIN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

Muhammet Emin KESİCİ*, Gül ERGÜN**

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Çalışmaları AD, Burdur, Türkiye, muhammeteminkesici@gmail.com*

*** Prof. Dr. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği AD, Burdur, Türkiye, ergun@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Afetler, doğal ve insan kaynaklı olaylar sonucunda ortaya çıkarak toplumların sosyal, ekonomik ve çevresel yapısını derinden etkileyen, can ve mal kayıplarına yol açan çok boyutlu krizlerdir. Afetler, toplumun tüm kesimlerini etkilemekle birlikte; özellikle çocuklar, yaşlılar, engelliler ve düşük sosyoekonomik düzeye sahip bireyler gibi kırılgan ve risk altındaki popülasyonlar üzerinde daha yıkıcı sonuçlara yol açmaktadır. Bu bağlamda, söz konusu gruplara yönelik yürütülen sosyal, psikolojik ve ekonomik destek mekanizmalarının değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmada, afet sonrası süreçte kırılgan gruplara yönelik gerçekleştirilen müdahale ve destek çalışmalarının kapsamı ve etkililiği incelenmiştir. Bu çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılarak 2000 ve 2026 yılları arasında konuya ilişkin ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar gözden geçirilmiştir. Bulgular, afet süreçlerinde kırılgan grupların ihtiyaçlarının yeterince karşılanamadığını, hizmetlere erişimde eşitsizliklerin bulunduğunu ve müdahalelerin çoğunlukla sistematik olmayan şekilde ve kısa vadeli olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, afet yönetiminde bireylerin farklılaşan kırılganlık düzeyleri ve başa çıkma kapasiteleri dikkate alınarak kırılgan gruplara yönelik bütüncül, sürdürülebilir ve multidisipliner stratejilerin geliştirilmesi gerekmektedir. Afet sonrası kırılgan gruplara yönelik yürütülen çalışmalar incelendiğinde, farklı disiplinlerin bilgi, yöntem ve uygulama kapasitelerini bütünleştiren multidisipliner yaklaşımların daha etkili, kapsayıcı ve sürdürülebilir sonuçlar ürettiği görülmektedir. Bu durum, yalnızca fiziksel iyileşme süreçlerinin değil, aynı zamanda psikososyal, ekonomik ve toplumsal uyum boyutlarının da eş zamanlı olarak ele alınmasının önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, öneri olarak kırılgan grupların çok boyutlu ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik multidisipliner ve sistematik yaklaşımları içeren müdahale programlarının geliştirilmesi, uygulanması ve izleme-değerlendirme süreçleriyle desteklenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu programların, yerel bağlamı dikkate alan, kurumlar arası iş birliğini güçlendiren ve sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde yapılandırılması önemli bir gerekliliktir.

Anahtar Kelimeler: Multidisipliner Yaklaşım, Afetler, Kırılgan Gruplar, Çocuklar, Kadınlar

Sözel Bildiri

YETİŞKINLERDE AĞIRLIK KAYBI PROGRAMI SONRASI YEME DAVRANIŞI VE YEME BOZUKLUĞU BELIRTILERININ DEĞERLENDIRILMESI

Mehmet Baran AKTÜRK[1], Hale AVŞAR ERDEKLİ[2]
1Bağımsız Araştırmacı ve Serbest Diyetisyen, Antalya, Türkiye, baranakturk97@gmail.com

2Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Antalya, Türkiye, hale.erdekli@antalya.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, ağırlık kaybı programı sonrası yetişkin bireylerin yeme davranışlarını ve yeme bozukluğu belirtilerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.
Yöntem: Araştırma, Antalya'da özel bir beslenme danışmanlığı merkezine zayıflama amacıyla Ocak 2023–Haziran 2024 tarihleri arasında başvuran ve ağırlık kaybı programına dâhil edilen 197 yetişkin birey ile yürütülmüştür. Katılımcıların iletişim bilgileri hasta kayıt dosyalarından sağlanmış, veriler ise Ocak–Mart 2025 tarihleri arasında yüz yüze görüşme tekniği ile anket formu uygulanarak toplanmıştır. Çalışmaya gönüllülük esasına dayanarak, onam vererek katılmayı kabul eden bireyler dahil edilmiştir. Anket formu; katılımcıların sosyodemografik özellikleri, antropometrik ölçümleri ve bazı beslenme alışkanlıklarına yönelik sorulardan, Yetişkin Yeme Davranışı Ölçeği (YYDÖ) ve Yeme Bozukluğu Değerlendirme Ölçeğinden (EDE-Q-13) oluşturmuştur.
Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 41.95±12.65 yıl olup, %85.8'i kadındır. Beden kütle indeksi gruplarına göre dağılım incelendiğinde, normal ağırlık kategorisinde toplamda 45 birey (%23.1) yer almakta olup bu bireylerin %7.1'i erkek (n = 2), %25.7'si kadın (n = 43)'dır. Fazla kilolu olarak sınıflandırılan bireylerin oranı %40.0'dır (n = 78); bunların %57.1'i erkek (n = 16), %37.1'i kadındır (n = 62). Obez bireylerin oranı %36.4'tür (n = 71). Erkeklerin %35.7'si (n = 10), kadınların ise %36.5'i (n = 61) obez kategorisinde yer almıştır. YYDÖ alt boyutlarında en yüksek ortalama puan besin seçiciliğinde (ortalama puan 20.66), en düşük ortalama puan ise Tokluk (ortalama puan 9.25) olduğunu saptanmıştır. EDE-Q-13 alt boyutlarında en yüksek ortalama puan Beden Şekli ve Vücut Ağırlığı ile İlgili Endişe alt boyutunda (ortalama puan 4.12) ve Beden Memnuniyetsizliği (ortalama puan 4.16) alt boyutunda gösterilmiştir.
Sonuç: Ağırlık kaybı programında bireylerde, yalnızca antropometrik değişimlerin değil, yeme davranışlarının ve yeme bozukluğu riskinin de değerlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle beden memnuniyetsizliği ile beden şekli ve vücut ağırlığına ilişkin kaygının yüksek olması, ağırlık kontrol sürecinin psikolojik boyutunun da göz ardı edilmemesi gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle, ağırlık kaybı programlarında yeme bozuklukları ve yeme davranışlarına yönelik farkındalığın artırılması, olası sorunlar ortaya çıkmadan önce önleyici yaklaşımların benimsenmesi açısından önemlidir.

Anahtar kelimeler: Ağırlık kaybı, yeme davranışı, yeme bozukluğu

Sözel Bildiri

GEÇICI PROTEZLERIN YAPIMINDA KULLANILAN GÜNCEL MATERYALLER

Kemal Çavdarlı *
**Private Practice at Dental Clinic. Antalya/Turkey kemalcavdarli@gmail.com*

ABSTRACT

Temporary prostheses are widely used in fixed prosthodontic treatments to restore esthetics, function, and phonation during the interim period before definitive restorations. In addition to ensuring patient comfort, these restorations play an important role in protecting prepared teeth, maintaining periodontal health, and evaluating the success of the final prosthesis. With advancements in material science and digital technologies, the materials used in the fabrication of temporary prostheses have significantly diversified.

This review evaluates current materials used in temporary prostheses, including polymethyl methacrylate (PMMA), bis-acryl composite resins, composite-based materials, CAD/CAM blocks, and 3D printing materials. Conventional materials such as PMMA and bis-acryl resins are still widely used due to their ease of application and cost-effectiveness; however, they have certain limitations in terms of mechanical strength and long-term performance. In contrast, materials produced using CAD/CAM technology offer advantages such as higher mechanical strength, improved marginal adaptation, and a more homogeneous structure. Although 3D printing technologies provide rapid production and patient-specific design opportunities, their mechanical properties may vary depending on the manufacturing process.

Recently developed nanoparticle-reinforced resins and hybrid materials have improved the clinical performance of temporary prostheses. With the advancement of digital production techniques, these advanced materials are expected to be used more widely in prosthodontic treatments.

Keywords: Temporary prosthesis, PMMA, bis-acryl, CAD/CAM, 3D printing, dental materials

Sözel Bildiri

HASTANE ÖNCESİ ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE OBSTETRİK ACİLLERDE YAŞANAN ZORLUKLAR

Alican ASLAN*, Gül Özlem YILDIRIM**

** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afet Tıbbı Ana Bilim Dalı, Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetleri ve Afet Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Bölümü, Bornova/İzmir, alican.aslan.03.aa@gmail.com*

*** Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afet Tıbbı Ana Bilim Dalı, Bornova/İzmir, gul.ozlem.yildirim@ege.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetlerinde (HÖASH) obstetrik hastalar önemli bir yer tutmaktadır. Obstetrik vakalara yapılacak müdahalenin niteliğini arttırmak için alana özgü zorlukların bilinmesi ve bunların önüne geçilmesi gerekmektedir.

Amaç: Bu çalışmada, HÖASH'nde obstetrik acillere müdahale süreçlerinde ambulans ekiplerinin yaşamış olduğu güçlüklerin literatür verileri doğrultusunda ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Yöntem: 2021–2026 yılları arasında yayınlanan güncel çalışmalar PubMed, Web of Science, Scopus ve Google Scholar veri tabanlarında, AND ve OR operatörlerinden yararlanılarak, "("pre-hospital care" OR EMS) AND ("obstetric emergency" OR "maternal emergency") AND challenges" anahtar ifadesi ile taramalar yapılmıştır. Toplam 257 sonuç arasından içerik analizi yöntemiyle konuya uygun olan 13 makale seçilerek çalışmaya dahil edilmiştir.

Bulgular: HÖASH'nde obstetrik aciller, yüksek riskli ve yönetimi güç vakalardır. Coğrafi zorluklar, yoksulluk, eğitim eksikliği ve yerel kültürel faktörler, anne ve fetüs güvenliğini tehdit etmektedir. Ambulanslarda sınırlı ekipman, hijyen sorunları ve paramediklerin sınırlı deneyimi, hızlı karar verme ve eşzamanlı müdahale gerektiren doğum yönetimini zorlaştırmaktadır. Helikopter ambulanslar ile yapılan acil nakillerde ise kısıtlı kabin alanı, ekipman eksikliği, uzak mesafeler ve aktivasyon gecikmeleri müdahaleyi güçleştirmektedir. Maternal ve neonatal riskler, ambulans yanıt sürelerinin uzunluğu ve klinik protokollere uyumsuzluk sebebiyle artmaktadır. Fizyolojik gebelik değişiklikleri ve paramediklerin doğum tecrübesizliği, CPR, entübasyon ve IV uygulamaları daha karmaşık hale getirmektedir. Uluslararası literatürde, paramediklerin obstetrik acillerde bilgi ve deneyim eksikliği nedeniyle yüksek stres ve güvensizlik yaşadıkları, eğitimli ve deneyimli personellerin maternal ve fetal güvenlik açısından çok önemli olduğu gösterilmektedir. Kritik müdahalelerin nadiren uygulanması ve uzak nakillerdeki kaynak kısıtlılıkları zorluk yaratırken, etkili protokoller, hızlı aktivasyon, uygun ekipman ve iletişim, hastane öncesi obstetrik bakımın güvenliği için hayati önemdedir.

Sonuç ve Öneriler: HÖASH'nde obstetrik acillerde ambulans ekipleri ve paramedikler alana özgü birçok güçlük ile karşılaşmakta, bu güçlüklerden dolayı da müdahale süreçleri olumsuz etkilenmektedir. Obstetrik bakımın güvenli ve etkin yönetimi için protokollerin standardize edilmesi, ekipman ve kaynakların iyileştirilmesi, paramediklere yönelik eğitimlerin arttırılması, hızlı aktivasyon ve hastane ile etkin iletişim sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ambulans, Obstetrik, Hastane Öncesi Acil Bakım, Paramedik, Maternal

Sözel Bildiri

AFET SONRASI İLK 72 SAATTE KURTARILAN BİREYLERİN PSİKOSOSYAL İHMAL SORUNU

DENİZ KUZKUN
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Cevat Sayılı Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım Afet Yönetimi Lisans Öğrencisi Burdur, Türkiye dnzkzgn11@gmail.com

ÖZET

Afet yönetiminde hayatta kalma olasılığının en yüksek olduğu arama-kurtarma faaliyetlerinin yoğun olarak sürdürüldüğü altın saatler olarak bilinen ilk 72 saattir. Bu süreçte ekiplerin önceliği ivedilikle hayat kurtarmaktır. Ancak madalyonun görünmeyen yüzünde ise kurtarılan hayatların psiksosyal ihtiyaçlarının altın saatlerde ihmal edilmesidir. Kurtarılan bireyler, fiziksel olarak hayatta kalmış olsalar da zihinsel ve duygusal olarak şoktan kaygıya kaygıdan anlamlandırma çabasına uzanan duygu ve mental süreç zinciri yaşar. Kurtarılan bireyler afetin erken safhasında güvenli alana alınmakta, genel muayeneleri yapılmakta ve sağlık durumlarının aciliyetine göre ayrıştırılmaktadır. Fiziksel olarak sağlıklı olan bireyler psikososyal müdahale almadan bırakılmaktadır. Ancak DSÖ'nün sağlık tanımında "Sadece hastalık veya sakatlığın olmayışı değil, kişinin fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olması" olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin ilk 72 saatte fiziksel olarak iyilik halinde olmaları psikososyal olarak sağlıklı oldukları anlamına gelmeyebilir. Bu durum, afet yönetiminde "kurtarıldıktan sonra yalnız bırakılma" olarak tanımlanabilecek bir boşluğu işaret edebilir. Bu çalışma bahsedilen boşluğun afet yönetimi açısından altın saatler içerisinde kurtarılan bireylerin psikososyal ihtiyaçlarının yeterince önceliklendirilmediğini ileri sürmektedir. Bireylerin korkularını ve streslerini yönetememeleri durumun uzun vadede kronikleşmesine, travma sonrası stres bozukluğu riskinin artmasına ve iyilik halinin zayıflamasına neden olmaktadır. Bu bağlamda çalışma bireylerin psikososyal desteğinin ihmal edilmemesi altın saatlerde kurtarma ekiplerinin olabildiğince canlıyı kurtarma motivasyonunun yanı sıra hayatta kalan bireylerin ilk şoku atlatabilmelerine yardımcı olmaları olmalıdır. Hayatta kalmak sadece nefes alıp vermek değil bulunduğumuz duruma yaşadığımız çevreye adapte olabilmektir.

Anahtar kelimeler: Afet, Psikososyal, Altın Saat, Sağlık, Travma.

Sözel Bildiri

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN SU KAYNAKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE ÇOCUK SAĞLIĞINA YANSIMALARI: HEMŞİRELİK PERSPEKTİFİNDEN BİR DERLEME

Ebru YAVUZ*, Hamide Nur ÇEVİK ÖZDEMİR**

** Antalya Şehir Hastanesi, Süt Çocuğu Servisi, Antalya, Türkiye, mail adresi: ebru0746@icloud.com*

*** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Afyon, Türkiye, mail adresi: nur.ozdemir@afsu.edu.tr*

ÖZET

İklim değişikliği, su döngüsünü etkileyerek su kaynaklarının miktarında ve kalitesinde önemli değişimlere yol açmaktadır. Bu durum insan sağlığı üzerinde ciddi tehditler oluşturmaktadır. Güvenli içme suyuna erişim yaşamın sürdürülebilmesi için temel bir insan hakkı olup özellikle çocuklar açısından kritik öneme sahiptir. Ancak günümüzde su ve sanitasyona erişimde önemli eşitsizlikler devam etmektedir. Dünya genelinde her üç çocuktan birinin şiddetli su kıtlığı yaşanan bölgelerde yaşadığı bildirilmektedir. Ayrıca veriler yetersiz su, sanitasyon ve hijyen koşulları nedeniyle her gün yaklaşık bin çocuğun hayatını kaybettiğini göstermektedir.

Çocuklar; gelişmekte olan organ ve bağışıklık sistemleri, birim vücut ağırlığına göre daha fazla su tüketme gereksinimleri, bakım için yetişkinlere bağımlı olmaları nedeniyle iklim değişikliğinin etkilerine karşı en kırılgan gruplar arasındadır. Bu durum, çocuk sağlığının korunmasında pediatri hemşirelerinin stratejik rolünü ön plana çıkarmaktadır. Pediatri hemşireleri, çevresel risklerin erken tanılanması ve koruyucu sağlık hizmetleri kapsamındaki uygulamaları ile çocukların büyüme, gelişme ve hayatta kalma üzerindeki olumsuz etkilerin azaltılmasında kilit role sahiptir.

Bu derlemenin amacı, iklim değişikliğinin su kaynakları üzerindeki etkileri ile çocuk sağlığına yansımalarını güncel literatür doğrultusunda kapsamlı bir şekilde değerlendirmektir.

Su kıtlığı ve su kalitesindeki bozulmalar çocuk sağlığı üzerinde olumsuz etkiler oluşturmaktadır. Güvenli olmayan suya maruziyet; başta gastrointestinal enfeksiyonlar olmak üzere birçok hastalığa yol açmaktadır. Özellikle çocuklarda yaygın görülen ishal; büyüme geriliği, bilişsel gelişimde bozulma ve kronik hastalıklara yatkınlık gibi kalıcı sonuçlara neden olabilmektedir. Su kıtlığı çocukların eğitim ve sosyal yaşamını da olumsuz etkilemektedir. Su temini için uzun mesafeler kat edilmesi okul devamsızlıklarını artırarak eğitimden kopuşlara yol açmaktadır. Ekonomik zorluklar, göç ve çocuk işçiliği gibi sosyal sorunları beraberinde getirmektedir.

Bu olumsuz etkilerin azaltılabilmesi için güvenli suya erişimin artırılması, sanitasyon ve hijyen koşullarının iyileştirilmesi ve çocuk merkezli iklim politikalarının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu süreçte pediatri hemşireleri; çevresel risk taraması, iklim duyarlı bakım planlarının geliştirilmesi, eğitim ve danışmanlık hizmetleri ile farkındalık oluşturarak risk altındaki çocukların erken belirlenmesine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, Su kıtlığı, Çocuk sağlığı, Hemşirelik

Sözel Bildiri

ÇOCUKLUK ÇAĞI OBEZİTESİNİN DİŞ GELİŞİMİNE ETKİLERİ

***Çiğdem Küçükeşmen, **Melis Demiral Arıcan**

**Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye.*

ckucukesmen@gmail.com

*** Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye.*

demiral453@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu derlemenin amacı, çocukluk çağı obezitesi ile diş gelişimi arasındaki ilişkiyi değerlendirmek ve literatürde sıklıkla kullanılan diş yaşı belirleme yöntemlerini gözden geçirmektir.

Yöntem: Vücut kitle indeksi (VKİ) ile diş yaşı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar literatür taraması yoluyla değerlendirilmiştir. Nolla, Demirjiyan, Willems, Cameriere ve London Atlas gibi yaygın diş yaşı belirleme yöntemlerinin temel prensipleri ve farklı popülasyonlardaki uygulanabilirlikleri incelenmiştir.

Bulgular: Literatürdeki çalışmaların büyük bir kısmı, artmış VKİ ile ileri diş yaşı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu bildirmektedir. Fazla kilolu ve obez çocuklarda diş gelişiminin kronolojik yaştan daha ileri düzeyde olabileceği, kök gelişiminin hızlanabileceği ve sürme zamanlarının erkene kayabileceği belirtilmektedir. Bu durumun leptin düzeylerindeki artış, insülin direnci ve insülin benzeri büyüme faktörü (IGF-1) aktivitesi gibi hormonal mekanizmalarla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Düşük VKİ veya malnütrisyon durumlarında ise dental gelişimde gecikmeler gözlenebilmektedir. Ayrıca kullanılan diş yaşı tahmin yöntemlerinin doğruluğunun popülasyon özelliklerine göre değişkenlik gösterebildiği bildirilmektedir.

Sonuç: Çocukluk çağı obezitesi, dental maturasyon paternlerinde değişikliklere yol açabilecek önemli bir sistemik faktördür. Diş yaşı değerlendirmelerinde yalnızca radyografik bulguların değil, bireyin genel sağlık durumu ve VKİ düzeyinin de dikkate alınması gerekmektedir. VKİ ile dental gelişim arasındaki ilişkinin daha net ortaya konulabilmesi için geniş örneklemli ve popülasyona özgü ileri araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Çağı Obezitesi, Vücut Kitle İndeksi, Diş Yaşı.

Sözel Bildiri

ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATIONS IN DISASTER MANAGEMENT: A SYSTEMATIC REVIEW OF TRENDS AND CHALLENGES

Ahmet Çiçek*, Mümin POLAT**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Social Sciences, Department of Disaster Management, Burdur, Turkey, biyo_ahmet@hotmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Health Sciences, Department of Emergency Aid and Disaster Management, Burdur, Turkey, mpolat@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Background: The increasing frequency and impact of disasters have made proactive, data-driven approaches in disaster management essential. Artificial intelligence (AI) has emerged as a powerful tool to support decision-making across all phases of disaster management.

Aim: This study aims to systematically review the current literature at the intersection of disaster management and AI, and to identify major research trends, application domains, and challenges.

Methods: A comprehensive literature review was conducted focusing on AI-based approaches used in disaster management. The studies were analyzed based on disaster management phases (mitigation, preparedness, response, recovery) and application areas such as risk assessment, early warning systems, damage detection, social media analytics, and decision support systems.

Results: The findings indicate that machine learning and deep learning techniques are widely used in early warning systems and damage assessment, while social media analytics and optimization-based decision support systems play a critical role during response phases. Explainable AI has recently gained attention, particularly in improving transparency and trust in decision-making. In the Turkish context, AI applications are mainly concentrated in disaster risk management, strategic planning, and urban resilience.

Discussion and Conclusion: Although AI provides significant advantages in improving disaster management processes, challenges such as data quality, explainability, ethical concerns, and institutional capacity remain critical. Future studies should focus more on preparedness and mitigation phases, as well as on developing integrated, transparent, and ethically aligned AI systems.

Keywords: Disaster management, artificial intelligence, machine learning, deep learning, remote sensing, social media analytics, explainable AI

Sözel Bildiri

A REVIEW ON THE ROLE OF PUBLIC HEALTH NURSING IN DISASTERS

Efza Nur KAPLAN[*], **Şeyma Zehra ALTUNKUREK**[**]

** Saglik Bilimleri University, Gulhane Faculty of Nursing, Department of Public Health Nursing, Ankara, Turkey, efzanur.kaplan@sbu.edu.tr*

*** Saglik Bilimleri University, Gulhane Faculty of Nursing, Department of Public Health Nursing, Ankara, Turkey, seymazehra.altunkurek@sbu.edu.tr*

ABSTRACT

Disasters are complex events that disrupt the normal functioning of society, threaten individual and community health in multiple dimensions, and exceed the capacity of existing health resources. This review addresses the critical role of public health nursing and its contributions to community health across all phases of disaster management (risk reduction, preparedness, response, and recovery) from a holistic perspective within the framework of current literature. The study discusses the duties and responsibilities of public health nurses in strategic areas such as environmental health protection, communicable disease surveillance, monitoring of vulnerable groups, psychosocial support, and strengthening community resilience against disasters. Evidence in the literature indicates that public health nurses are a key component in minimizing the secondary effects of disasters and ensuring the sustainability of health systems. In conclusion, it is emphasized that the role of public health nursing should be strengthened in disaster management policies in Türkiye, professional education curricula should be improved to include disaster nursing competencies, and community-based approaches should be integrated into health planning.

Keywords: Disaster, Public Health Nursing, Disaster Management, Health

Sözel Bildiri

SCHOOL HEALTH AND WELLNESS: PROMOTING HEALTHY LIVING IN CHILDREN AND ADOLESCENTS

Şeyma Zehra ALTUNKUREK*, Efza Nur KAPLAN**

** Saglik Bilimleri University, Gulhane Faculty of Nursing, Department of Public Health Nursing, Ankara, Turkey, seymazehra.altunkurek@sbu.edu.tr*

***Saglik Bilimleri University, Gulhane Faculty of Nursing, Department of Public Health Nursing, Ankara, Turkey, efzanur.kaplan@sbu.edu.tr*

ABSTRACT

Child and adolescent health has become a major global public health concern due to multidimensional risk factors such as the increasing prevalence of obesity, physical inactivity, mental health problems, insufficient sleep, and excessive screen exposure. The aim of this review is to address the concept of school health and wellness from a holistic perspective and to evaluate, in light of current literature, the role of school-based approaches in promoting healthy lifestyle behaviors among children and adolescents. According to the literature, school-based, multicomponent interventions provide significant and sustainable improvements in children's health behaviors. In particular, nutrition education and the creation of a healthy school food environment, the implementation of programs that promote physical activity, and the expansion of school-based mental health services demonstrate positive effects on both physical and psychosocial health outcomes. In conclusion, school health and wellness approaches are strategic areas of intervention that support the holistic development of children and adolescents and play a critical role in fostering lifelong healthy habits. In this context, the widespread implementation of integrated, sustainable, and evidence-based practices at the school, family, and policy levels is considered a fundamental requirement for improving public health.

Keywords: School Health, Wellness, Healthy Lifestyle, Adolescent, Child

Poster Bildiri

PEDİATRİK HASTALARIN KRANİOSPİNAL IŞINLAMALARINDA ÜÇ BOYUTLU KONFORMAL RADYOTERAPİ, YOĞUNLUK AYARLI RADYOTERAPİ VE VOLUMETRİK ARK TEDAVİSİ TEKNİKLERİNİN DOZ DAĞILIMLARI VE RİSKLİ ORGAN DOZLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Şule Demirelli*
**Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Radyasyon Onkolojisi Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye, suledmrelli@gmail.com*

ÖZET

Kraniospinal ışınlama (CSI), özellikle medulloblastom gibi merkezi sinir sistemi tümörlerinin tedavisinde standart olarak uygulanan bir radyoterapi yöntemidir. Pediatrik hastalarda CSI geniş bir hedef hacim içermesi nedeniyle doz homojenitesi ve riskli organ korunumu açısından önemli zorluklar barındırmaktadır. Bu durum, tedavi etkinliğini artırırken geç yan etkileri en aza indirmek amacıyla kullanılan radyoterapi tekniklerinin dikkatli bir şekilde seçilmesini gerekli kılmaktadır. Son yıllarda geliştirilen modern radyoterapi teknikleri, konvansiyonel üç boyutlu konformal radyoterapiye (3B-CRT) kıyasla daha konform ve homojen doz dağılımı sağlamaktadır. Yoğunluk Ayarlı Radyoterapi (IMRT) ve Volumetrik Ark Tedavisi (VMAT), özellikle pediatrik olgularda hedef hacmin daha iyi kapsanması ve riskli organlara verilen dozların azaltılması açısından öne çıkmaktadır. Bu çalışmada, pediatrik hastalarda kraniospinal ışınlamada kullanılan üç farklı planlama tekniğinin (3B-CRT, IMRT ve VMAT) hedef hacim kapsaması, konformite, homojenite ve riskli organ dozları üzerindeki etkilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Böylece pediatrik hastalarda en uygun tedavi tekniğinin belirlenmesine yönelik dozimetrik bir değerlendirme yapılması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kraniospinal ışınlama, konformal radyoterapi, yoğunluk ayarlı radyoterapi, volumetrik ark tedavi, pediatrik

Sözel Bildiri

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN BİTKİSEL ÜRETİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE UYUM STRATEJİLERİ

Esin BAŞARAN*

**Başkent Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Anestezi Programı, Ankara, Türkiye, ebasaran@baskent.edu.tr*

ÖZET

İklim değişikliği, günümüzde küresel ölçekte doğal ekosistemleri ve insan yaşamını doğrudan etkileyen en önemli çevresel sorunlardan biri olup, özellikle tarım sektörü üzerinde belirgin baskılar oluşturmaktadır. Artan sera gazı emisyonlarına bağlı olarak küresel ortalama sıcaklıklardaki yükselme, yağış rejimlerindeki düzensizlikler ve aşırı iklim olaylarının sıklığındaki artış, bitkisel üretimin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Bu çalışma, iklim değişikliğinin bitkisel üretim üzerindeki etkilerini ve bu etkilere karşı geliştirilen uyum stratejilerini güncel literatür ışığında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Yapılan çalışmalarda, nüfus artışı nedeniyle küresel gıda talebinin 2050 yılına kadar %30–%62 oranında artacağı öngörülmektedir. Bunun yanı sıra çalışmalar, artan sıcaklıkların başlıca tarla bitkilerinin verimi üzerinde genel olarak baskılayıcı bir etki yarattığını göstermektedir. Meta analiz çalışmalarına göre, küresel ölçekte 1°C'lik sıcaklık artışı, ortalama olarak mısır veriminde %7,5, buğdayda %6,0, soyada %6,8 ve pirinçte %1,2 düşüşle ilişkilidir. Tekil iklim streslerinin yanı sıra kuraklık ve yüksek sıcaklığın eşzamanlı görülmesi, özellikle üreme döneminde hasat indeksinin azalmasına, gelişme süresinin kısalmasına ve tane sayısı ile tane ağırlığında düşüşe yol açarak bitkisel üretimde kritik kayıplara neden olmaktadır. İklim değişikliği yalnızca toplam verimi etkilemekle kalmayıp, aynı zamanda tarımsal üretim sistemlerinin coğrafi dağılımını ve ürün uygunluğunu da yeniden şekillendirmektedir. Bu etkiler, özellikle düşük enlemlerde ve iklim değişikliğine duyarlı bölgelerde daha belirgin olup, Akdeniz Havzası gibi bölgelerde kuraklık ve sıcaklık stresinin artacağı öngörülmektedir. Türkiye'nin de içinde bulunduğu bu kuşakta, su kaynaklarının etkin yönetimi, toprak koruma uygulamaları ve üretim planlaması giderek daha kritik hale gelmektedir. Literatür, bitkisel üretimde iklim değişikliğine etkili uyumun, ısı ve kuraklığa toleranslı çeşitlerin geliştirilmesi, ekim-dikim takvimlerinin yeniden düzenlenmesi, toprak nemini koruyan uygulamaların yaygınlaştırılması, etkin sulama yönetimi, ürün çeşitlendirmesi ve iklim-akıllı tarım yaklaşımlarının benimsenmesi ile mümkün olabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, yalnızca kısa vadeli verim artışına odaklanan yaklaşımların yetersiz olduğu, üretim sistemlerinin dayanıklılığı, kaynak kullanım etkinliği ve uzun dönemli sürdürülebilirliği birlikte ele alan bütüncül stratejilere ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, iklim değişikliğinin bitkisel üretim üzerindeki etkileri çok boyutlu olup, gelecekte tarımsal üretim sistemlerinin iklim risklerine karşı daha dirençli hale getirilmesi kritik öneme sahiptir. Bu doğrultuda, tarım politikalarının, iklim risklerini azaltan, uyum kapasitesini güçlendiren ve ekosistem temelli yönetim yaklaşımlarını destekleyen bilimsel temellere dayandırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Bitkisel Üretim, Verim Kaybı, Uyum Stratejileri

Sözel Bildiri

KARAHİNDİBA (*Taraxacum assemanii*) EKSTRAKTLARININ TOPLAM FENOLİK MADDE, ANTİOKSİDAN KAPASİTESİ VE BİYOERİŞİLEBİLİRLİĞİNİN BELİRLENMESİ***

Esra UKAV*, Sercan ÖZBEK YAZICI*, Hasan GENÇ**
**Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye*
***Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye, esraukv@gmail.com*

ÖZET

Asteraceae familyasından *Taraxacum* cinsi halk tıbbında, antitümör, antioksidan, antiinflamatuar ve hepatoprotektif özelliklerinden dolayı kullanılmakla birlikte gıda takviyesi olarak da yararlanılmaktadır. Yapılan çalışmalarda, *Taraxacum* türlerinin antiinflamatuvar, antioksidan ve analjezik aktivitelere sahip olduğu gösterilmiştir. Özellikle, *Taraxacum* türlerinin çeşitli kısımlarından elde edilen ekstraktların antioksidan aktivitesi, fenolik bileşiklerin varlığına dayandırılmaktadır. Bitkilerde bulunan fenolik maddeler önemli biyokimyasal ve farmakolojik aktivite gösterdiği bildirilmektedir. Bununla birlikte fenolik bileşiklerin sağlık üzerindeki bu olumlu etkilerini gösterebilmesi bu bileşiklerin gastrointestinal sindirim sırasında stabilitesi; sindirim sürecinden sonraki biyoyararlanımı ile ilgilidir. Bu çalışmada, *Taraxacum assemanii* ekstraktlarının fenolik içeriği, antioksidan kapasitesi ve in vitro sindirim sonrası fenolik bileşiklerin biyoerişilebilirliği araştırılmıştır. Araştırmada bitki materyalinden %100 etanol, %50 etanol ve su kullanılarak ekstraktlar elde edilmiştir. Ekstraktların toplam fenolik içerik (TPC), toplam flavonoid içerik (TFC) spektrofotometrik yöntemlerle tayin edilmiştir. Antioksidan kapasite; DPPH, ABTS radikal giderme ve indirgeme gücü (RP) analizleriyle ölçülmüştür. Sindirim sürecindeki değişimleri değerlendirilmiş ve biyoerişilebilirlik yüzdeleri hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular, tüm analizlerde %50 etanol ekstraktı en yüksek TPC ve antioksidan aktivite gösterirken en düşük ise su ekstraktından elde edilmiştir. İn vitro sindirim süreci boyunca ekstraktların fenolik bileşikleri ve antioksidan aktivitelerinde önemli değişimler gözlenmiştir. TPC ve TFC değerleri genel olarak sindirim sürecinde azalma eğilimi göstermiş, ancak intestinal fazda gastrik faza kıyasla anlamlı düzeyde artış saptanmıştır. Antioksidan aktivite sonuçları, DPPH, ABTS ve indirgeme gücü (RP) analizlerinde genel olarak intestinal fazda artış olduğunu göstermiştir. Korelasyon analizinde TPC ile DPPH, ABTS ve RP arasında anlamlı pozitif ilişki olduğunu bulunmuştur ($p < 0.05$). Sonuç olarak bu çalışma, *Taraxacum assemanii* bitkisinin fenolik içeriği ve antioksidan kapasitesinin, kullanılan ekstraksiyon çözücüsüne ve in vitro sindirim sürecine bağlı olarak önemli ölçüde değiştiğini ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular yüksek biyoerişilebilirliğe sahip olan *T. assemanii* türünün biyoaktif bileşik içeriği bakımından önemli bir potansiyele sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

***Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karahindiba, Antioksidan, İn Vitro, Biyoerişebilirlik

Poster Bildiri

KARACİĞER METASTAZLARINA STEREOTAKTİK BEDEN RADYOTERAPİSİ UYGULANAN HASTALARDA, MONACO TEDAVİ PLANLAMA SİSTEMİNDE MONTE CARLO ALGORİTMASI İLE GRİD ARALIĞI VE İSTATİSTİKSEL BELİRSİZLİK PARAMETRELERİNİN DOZ HESAPLAMALARINA ETKİSİ

Yunus Bayram*
**Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Radyasyon Onkolojisi Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye, yunus.byram@hotmail.com*

ÖZET

Gelişen teknolojiyle birlikte radyoterapide kullanılan tedavi planlama sistemlerinin doğruluğu ve verimliliği büyük önem kazanmıştır. Stereotaktik beden radyoterapisi (SBRT), karaciğer metastazları gibi küçük hacimli lezyonlarda yüksek dozların az sayıda fraksiyonda güvenli bir şekilde uygulanmasına olanak tanımaktadır. Doz hesaplama doğruluğu açısından en güvenilir yöntemlerden biri olan Monte Carlo (MC) algoritması, foton etkileşimlerini fiziksel olarak modelleyebilmesi sayesinde tedavi planlarının güvenilirliğini artırmaktadır. Ancak MC hesaplamalarında kullanılan grid aralığı (GS) ve istatistiksel belirsizlik (SU) parametreleri hem hesaplama süresi hem de doz doğruluğunu doğrudan etkilemektedir. Bu çalışmanın amacı, karaciğer SBRT planlarında Monaco Tedavi Planlama Sistemi kullanılarak farklı grid aralıkları (2 mm ve 3 mm) ve istatistiksel belirsizlik değerlerinin (1% ve 2%) doz hesaplamaları ve plan kalitesi üzerindeki etkilerini araştırmaktır.

Anahtar Kelimeler: Stereotaktik beden radyoterapisi, monte carlo algoritması, monaco tedavi planlama sistemi, grid aralığı, istatistiksel belirsizlik

Sözel Bildiri

KRONİK HASTALIK YÖNETİMİNDE SİRKADİYEN RİTİM VE KRONOTERAPİ: İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ UYGULAMALARI AÇISINDAN BİR ANLATISAL DERLEME

Mahmut Ateş*, Sümeyye Korkmaz**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mates@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, sumeyyeguler1995@gmail.com*

ÖZET

Sirkadiyen ritim, organizmanın fizyolojik ve davranışsal süreçlerini yaklaşık 24 saatlik döngüler içinde düzenleyen temel bir biyolojik zamanlama sistemidir. Uyku-uyanıklık döngüsü, hormon salınımı, metabolik süreçler, bağışıklık yanıtı, kardiyovasküler işlevler ve hücresel yenilenme gibi çok sayıda süreç bu sistem tarafından koordine edilmektedir. Modern yaşam biçiminin yaygınlaştırdığı vardiyalı çalışma, düzensiz uyku, yapay ışığa maruziyet, uygunsuz beslenme zamanlaması ve sosyal jet lag gibi etmenler sirkadiyen ritim bütünlüğünü bozarak kardiyovasküler hastalıklar, metabolik bozukluklar, inflamatuvar hastalıklar, nörodejeneratif süreçler ve kanser gibi kronik durumların gelişimine ve ilerlemesine katkıda bulunabilmektedir. Bunun yanında, ilaçların farmakokinetik ve farmakodinamik özellikleri ile hedef dokuların tedaviye duyarlılığı da günün saatine göre değişebildiğinden, tedavi zamanlaması klinik sonuçlar üzerinde anlamlı bir belirleyici haline gelmektedir. Bu bağlamda kronoterapi, tedavilerin bireyin biyolojik ritmi ile uyumlu biçimde planlanmasını hedefleyen yenilikçi bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Mevcut literatür; özellikle hipertansiyon, kardiyometabolik hastalıklar, inflamatuvar hastalıklar ve onkoloji alanında kronoterapinin tedavi etkinliğini artırma ve yan etki yükünü azaltma potansiyeline işaret etmektedir. İç hastalıkları hemşireliği açısından bakıldığında, ilaç uygulama saatlerinin düzenlenmesi, uyku hijyeninin desteklenmesi, ışık ve çevre yönetimi, hasta eğitimi ve bireyselleştirilmiş bakım planlaması gibi alanlarda sirkadiyen yaklaşımın entegrasyonu önemli klinik fırsatlar sunmaktadır. Bu anlatısal derlemenin amacı, sirkadiyen ritim ve kronoterapi kavramlarını kronik hastalık yönetimi bağlamında ele almak ve bu yaklaşımın iç hastalıkları hemşireliği uygulamalarına yansımalarını tartışmaktır.

Anahtar kelimeler: Sirkadiyen ritim, kronoterapi, kronik hastalıklar, iç hastalıkları hemşireliği, biyolojik saat

Sözel Bildiri

DİYABETES MELLİTUS TEDAVİSİNDE FİTOTERAPİ UYGULAMALARI: NARRATİF BİR DERLEME

Mahmut ATEŞ*, Ayşe KÜLEY KORKMAZ**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mates@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, aysekuley@gmail.com*

ÖZET

Diabetes mellitus (DM), insülin sekresyonu, insülin etkisi veya her ikisindeki bozukluklar sonucunda gelişen, kronik hiperglisemi ile karakterize önemli bir metabolik hastalıktır. Hastalık, yalnızca glukoz metabolizmasını değil, aynı zamanda lipid ve protein metabolizmasını da etkileyerek mikrovasküler ve makrovasküler komplikasyonlara yol açabilmektedir. Diyabet prevalansındaki sürekli artış, mevcut farmakolojik tedavilerin yan etki profili ve uzun dönem komplikasyon yükü, tamamlayıcı ve alternatif tedavi yaklaşımlarına ilgiyi artırmıştır. Bu bağlamda fitoterapi, diabetes mellitus yönetiminde hem geleneksel kullanım geçmişi hem de artan bilimsel kanıtlar nedeniyle dikkat çeken bir alan hâline gelmiştir. Tıbbi bitkiler ve bunlardan elde edilen fitokimyasal bileşikler; insülin sekresyonunun artırılması, insülin duyarlılığının iyileştirilmesi, bağırsaklardan glukoz emiliminin azaltılması, α-glukozidaz ve α-amilaz enzimlerinin inhibisyonu, antioksidan ve antiinflamatuvar etkilerin güçlendirilmesi gibi çoklu mekanizmalar aracılığıyla antidiyabetik etki gösterebilmektedir (Ansari et al., 2022; Governa et al., 2018; Unuofin & Lebelo, 2020). Literatürde tarçın, çemen otu, sarımsak, Gymnema sylvestre, Momordica charantia, aloe vera ve Murraya koenigii gibi birçok bitkinin antidiyabetik potansiyeli vurgulanmıştır (Moradi et al., 2018; Gholamine et al., 2024; Zanzabil et al., 2023). Bununla birlikte, klinik etkinlik ve güvenlilik açısından mevcut kanıtların heterojen olduğu, bitkisel preparatların standardizasyonunda eksiklikler bulunduğu ve yüksek kaliteli randomize kontrollü çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu derlemenin amacı, diabetes mellitus tedavisinde fitoterapi uygulamalarını patofizyolojik temel, etkili bitkiler, fitokimyasal bileşenler, etki mekanizmaları, klinik kanıtlar ve güvenlilik boyutlarıyla bütüncül olarak değerlendirmektir. Mevcut literatür fitoterapinin umut verici bir alan olduğunu düşündürmekle birlikte, klinik kullanıma yönelik güçlü öneriler için daha sağlam kanıtlara ihtiyaç bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: diabetes mellitus, fitoterapi, tıbbi bitkiler, antidiyabetik etki, fitokimyasallar

Sözel Bildiri

HEMŞIRELERDE SESSIZ İSTIFA: ÖNCÜLLER, SONUÇLAR VE ÇÖZÜM MEKANIZMALARINA İLIŞKIN SISTEMATIK BIR DERLEME

Şule YILDIRAN*, Seher YASTIOĞLU**
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, suleyildiran321@gmail.com*
*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Burdur, Türkiye, saytas@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Sessiz istifa, çalışanların işten ayrılmaksızın işlerinden psikolojik olarak geri çekilmelerini ifade eden çok boyutlu bir olgudur. Alanyazın, hemşirelerin diğer sağlık profesyonellerine kıyasla sessiz istifaya daha yatkın olduğunu ve bu durumun tükenmişlik, örgütsel destek eksikliği ve psikolojik yıpranma ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla sessiz istifa, yalnızca bireysel bir tutum değil, sağlık sistemlerinin sürdürülebilirliği ve bakım kalitesi açısından kritik bir inceleme alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Söz konusu kritik önemden hareketle çalışmada, hemşirelerde sessiz istifanın öncüllerini, sonuçlarını ve çözüm mekanizmalarını bütüncül bir çerçevede ortaya koymak amaçlanmıştır. PRISMA rehberi doğrultusunda yürütülen çalışmada, Web of Science ve Scopus veri tabanlarında indekslenen, 2023–2026 yılları arasında yayımlanan 46 makale türündeki çalışma analize dahil edilmiştir. Bulgular, alanyazının özellikle 2025 yılında yoğunlaştığını göstermektedir. Anahtar kelime analizi sessiz istifanın tükenmişlik, işten ayrılma niyeti, işe bağlılık, angaje olma ve iş tatmini değişkenleriyle güçlü biçimde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Tematik sentez, sessiz istifanın çok düzeyli öncüller tarafından şekillendiğini göstermektedir. Mikro düzeyde tükenmişlik, duygusal yorgunluk, psikolojik geri çekilme ve motivasyon kaybı ile ahlaki gerilim, etik ikilemler ve mesleki değerlerle uyumsuzluk belirginleşmektedir. Mezo düzeyde, iş talepleri–kaynaklar dengesizliği (yüksek iş yükü, zaman baskısı, vardiyalı çalışma, personel yetersizliği karşısında düşük örgütsel destek), liderlik tarzı (özellikle karanlık liderlik), örgütsel adalet eksikliği ve olumsuz işyeri deneyimleri (mobbing, gaslighting) öne çıkmaktadır. Makro düzeyde ise sağlık sistemi baskıları, artan iş yükü ve yapısal insan kaynağı sorunları belirleyici rol oynamaktadır. Çok düzeyli öncül yapı, sessiz istifanın sonuçlarını da şekillendirmektedir. Bulgular, bireysel performans düşüşü, örgütsel bağlılıkta zayıflama, işten ayrılma niyetinde artış ve hasta bakım kalitesinde azalma gibi kritik sonuçlara işaret etmektedir. Ayrıca sessiz istifanın, etik uyumsuzluk karşısında geliştirilen örtük bir geri çekilme stratejisi olarak da işlev görebildiği anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular, sessiz istifanın çok düzeyli bir süreç olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymakta; çözüm önerilerinin iş talepleri–kaynaklar dengesinin yeniden kurulması, etik iklimin güçlendirilmesi, örgütsel destek mekanizmalarının iyileştirilmesi ve sağlık politikası düzeyinde yapısal düzenlemeleri içeren bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sessiz İstifa, İşten Ayrılma Niyeti, Hemşireler, Sağlık Çalışanları

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-SUPPORTED APPLICATIONS AND CLINICAL DECISION-MAKING CHARACTERISTICS IN UNDERGRADUATE PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION STUDENTS

Aysenur Temizel Tombul[1,2] Berfin Erdemli[1,3], Damla Oren Tureli[1], Ecem Baka Pamik[1], Fatih Erol[1], Hakan Ilikci[1], Murat Ermis[1], Ufuk Dogancali[1], Zeynep Koluman[1], Zeynep Hosbay[1]

1 Biruni University, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, 241125005@st.biruni.edu.tr , 251125007@st.biruni.edu.tr, 241125004@st.biruni.edu.tr, 241125002@st.biruni.edu.tr, 251125005@st.biruni.edu.tr, 241125001@st.biruni.edu.tr, 241125003@st.biruni.edu.tr, 251125011@st.biruni.edu.tr, 251125009@st.biruni.edu.tr, zhosbay@biruni.edu.tr
2 Atlas University, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, aysenur.temizel@atlas.edu.tr
3 Kent University, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, berfin.erdemli@kent.edu.tr

ABSTRACT

Background: Artificial intelligence (AI) has become increasingly prominent in recent years and is now widely used by individuals of different age groups for solving everyday problems. In healthcare education, AI is gaining importance in both learning processes and clinical applications. In this context, physiotherapy students' attitudes toward AI, usage characteristics, and clinical decision-making styles represent a current and important research topic.

Aim: This study aimed to determine the relationship between physiotherapy and rehabilitation students' decision-making styles and their attitudes toward AI, and to examine whether these variables differ according to grade level.

Methods: This cross-sectional quantitative study included 195 undergraduate students in the 2nd, 3rd, and 4th years of the Physiotherapy and Rehabilitation Department. Data were obtained via an online questionnaire form consisting of questions on sociodemographic characteristics, frequency of AI use in academic processes, and purposes of AI use, as well as the Melbourne Decision Making Questionnaire-II (MDMQ-II) to assess decision-making styles and the General Attitude Toward Artificial Intelligence Scale (GAAIS) to determine attitudes toward AI. Data were expressed as mean ± standard deviation. Normality was assessed using the Kolmogorov-Smirnov test. Since variables were not normally distributed, non-parametric tests were used. Relationships between variables were analyzed with Spearman correlation analysis, and comparisons by grade level were performed using the Kruskal-Wallis test. Statistical significance was set at $p < 0.05$.

Results: A total of 195 students participated, including 67 third-year (34.36%), 66 second-year (33.85%), and 62 fourth-year (31.79%) students. Mean scores for positive and negative attitudes toward AI were 38.27 ± 10.53 and 24.67 ± 6.89, respectively. Mean scores for decision-making styles were 5.37 ± 2.22 for vigilant, 6.50 ± 1.83 for avoidant, 4.10 ± 1.86 for procrastinating, and 3.61 ± 2.38 for panicky styles. A weak positive correlation was found between positive AI attitude and vigilant decision-making style ($r = 0.144$, $p = 0.044$). A weak negative correlation was found between negative AI attitude and procrastinating decision-making style ($r = -0.163$, $p = 0.023$). No significant differences were observed in GAAIS or MDMQ-II subdimensions according to grade level ($p > 0.05$).

Discussion and Conclusion: AI attitudes in physiotherapy and rehabilitation students were weakly associated with decision-making styles and did not differ by grade level. This study contributes to the limited literature on AI use among physiotherapy students by examining attitudes, decision-making styles, and usage characteristics together.

Keywords: Physiotherapy, Artificial Intelligence, Decision Making, Students, Attitude

Poster Bildiri

ADİPOSİT KOŞULLU MEDİUM (AD-CM) ORTAMINDA KÜLTÜRLENEN MCF-7 VE MDA-MB-231 MEME KANSERİ HÜCRE ALT TİPLERİNİN G-PROTEİNİNE BAĞLI ÖSTROJEN RESEPTÖR (GPER) MODÜLASYONUNA BAĞLI SAĞKALIM VE MİGRASYON YETENEKLERİNİN İNCELENMESİ

Selin KISAR-TUNCA*, Reşat ÜNAL*

** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fen Fakültesi, Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü, Muğla, Türkiye.*
selinkisaar@gmail.com. resatunal@mu.edu.tr.

ÖZET

Giriş: Meme tümörü, kökeni ve gelişim süreci itibariyle adipoz doku ile birliktelik içerisindedir. Östrojen reseptörleri, adipositler ve meme kanseri hücreleri arasında bir köprüdür. Ancak bir östrojen reseptörü alt tipi olan ve hızlı/non-genomik hücresel yanıtlardan sorumlu olan GPER'in adipoz doku-meme kanseri hücresi iletişimindeki rolü tanımlanmamıştır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, adiposit ile koşullandırılmış (Ad-CM) ortamda kültürlenen meme kanseri hücre tiplerinde G1(agonist) ve G36(antagonist) ile GPER modülasyonu sağlayarak meme kanseri hücrelerinin sağkalım ve migrasyon yeteneklerinin incelenmesidir.

Yöntemler: 3T3-L1 pre-adipositleri olgun adipositlere farklılaştırılmış ve koşullu mediumlar toplanmıştır. Farklılaşma Oil-Red O boyamalarıyla gösterilmiştir. MCF-7 ve MDA-MB-231 hücreleri kültürlenmiştir. 0.5, 1, 2.5, 5 ve 10 µM G1 ve/veya G36 dozları 24, 48 ve 72 saat sürelerle hücrelere uygulanmış ve MTT canlılık analizleri gerçekleştirilerek uygun dozlar seçilmiştir. Meme kanseri hücre hatları için standart büyüme ortamlarında ya da Ad-CM ortamlarında G1 ve/veya G36 varlığında yara iyileştirme testleri gerçekleştirilmiştir.

Sonuçlar: MTT sonucunda, MCF-7 hücrelerinde G1 için 48 saatte 2.5 µM'ın, G36 için ise 72 saatte 10 µM'ın çalışmamız için kritik doz olduğu görülmüştür. MDA-MB-231 hücrelerinde ise G1 için 72 saatte 10 µM'ın kritik doz, G36 için ise 24 saatte 5 µM'ın kritik doz olduğu görülmüştür. Her iki hücre hattının, migrasyon sürecinde Ad-CM'nin içerdiği adiposit sekretomuna oldukça duyarlı olduğu görülmüştür. Hem MDA-MB-231 hem de MCF-7 hücreleri belirlenen G1 dozlarında düşük migrasyon göstermiştir ancak G36 eklenmesi ve Ad-CM varlığı migrasyon oranını arttırmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Hem G1 hem de G36, MCF-7 hücrelerinde orta dereceli bir inhibisyon sağlarken MDA-MB-231 hücrelerinde genel olarak proliferatif etki göstermektedir. Bu, GPER sinyalinin farklı meme kanseri alt tiplerinde apoptotik ve proliferatif gibi birbirine zıt yolakları düzenlediğini gösterir. G1, kanser hücrelerinin migrasyon yetenekleri üzerinde anti-tümöral etkiye sahipken G36 ile kombinasyonları ve Ad-CM tarafından sağlanan bileşenler GPER sinyali aracılığıyla migrasyonu stimüle etmektedir.

Bu çalışma Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi BAP birimi tarafından 24/169/04/1 numaralı proje kapsamında desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Migrasyon, GPER, 3T3-L1, MCF-7, MDA-MB-231

Sözel Bildiri

KRONİK ALKOL KULLANIMINA BAĞLI TROMBOSİTOPENİ OLGUSU

Esra YÜKSEL*
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, esrayuksel@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Trombositopeni, trombosit sayısının <150.000/mm³ olması olarak tanımlanır. Trombositopeniler farklı mekanizmalar ile meydana gelebilirler.
Amerikan Psikiatri Birliği'nin hazırladığı Ruh Hastalıkları ve İstatiksel El Kitabı (DSM-5) kriterlerine göre kronik alkolizm, bir yıl içinde kişide belirgin sıkıntı ya da işlev kaybına neden olan problemli bir alkol kullanım alışkanlığıdır (1). Kronik alkolizm tanısı zor olabilir, çünkü sosyal olarak kabul görmektedir. Aynı etki için giderek daha fazla alkol tüketme, alkolü azaltınca rahatsızlık hissetme ve yeniden alınca rahatlama, toplumsal ve mesleki sorumluluklarını ihmal etme gibi durumlar kronik alkolizmin önemli işaretleridir (2).
Kronik alkolizm kemik iliği supresyonu, megakaryosit fonksiyon bozukluğu ya da splenomegaliye bağlı sekestrasyon gibi mekanizmalarla trombositopeniye yol açabilir. Ayrıca alkol, trombosit yaşam süresini kısaltabilir (3).
Ben de burada, senkop sonrası tetkiklerinde trombositopeni saptanan ve etyolojisi araştırılırken kronik alkolizme bağlı olduğu anlaşılan olguyu sunmayı amaçladım.
Olgu: 53 yaşında erkek hasta, senkop sonrası acil servise başvurdu. Özgeçmişinde sigara ve alkol dışında bilinen kronik hastalığı, ilaç kullanımı ve travma öyküsü bulunmamaktadır. Öyküsünde şehir dışından kardeşini ziyaret için geldiği ve akşam saatlerinde aniden bayıldığı belirtildi. Fizik muayenesinde patoloji saptanmadı. Acil nörolojik görüntülemelerinde akut serebrovasküler olay saptanmadı. Laboratuar tetkiklerinde trombositopeni (platelet sayısı 17000) dışında anormallik saptanmadı. Hasta trombositopeni nedeniyle ileri tetkik ve tedavi için dahiliye servisine yatırıldı. Periferik yaymasında trombosit sayısı 20000 ile uyumlu olup atipik hücre saptanmadı. Aktif kanama bulgusu olmayan hastanın tüm abdomen ultrasonografisinde karaciğer grade 2-3 yağlanma dışında ek patoloji saptanmadı. Kontrol laboratuar tetkiklerinde trombosit sayısı 36000 olan hastadan psikiatri konsültasyonu istenildi, hasta kronik alkolizm olarak değerlendirildi. Hastaya kronik alkolizme bağlı sekonder trombositopeni teşhisi konuldu. Takipte trombosit değerleri 52000'e yükselen hasta öneriler ile taburcu edildi.
Tartışma: Bu olguda kronik alkolizme sekonder gelişen trombositopeni hastası anlatılmıştır. Kronik alkol kullanımı trombositopeninin önemli ve sıklıkla gözden kaçan nedenlerinden biridir. 53 yaşındaki hastamızda saptanan 17.000 trombosit değeri, sadece sayısal bir eksiklik değil, alkolün kemik iliği ve periferik trombosit fonksiyonları üzerindeki doğrudan toksik etkisinin bir yansımasıdır. Kronik alkol kullanımı olan hastalarda bu anormallikler iki haftalık yoksunluktan sonra düzelme eğilimi göstermektedir. Hastanın stabilizasyonu için alkol yoksunluk takibi ve destek tedavisi hayati önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: kronik alkol kullanımı, trombositopeni, hematopoetik sistem

Sözel Bildiri

BESLENME VE GIDA OKURYAZARLIĞI ALANINDAKİ ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ: DİYET KALİTESİ VE AĞIRLIKLA İLİŞKİLİ SONUÇLARA YÖNELİK BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Gülsüm ŞAHİN BODUR*
**Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Çankırı, Türkiye, gulsumsahinbodur@karatekin.edu.tr*

ÖZET

Beslenme/gıda okuryazarlığı, diyet kalitesi ve vücut ağırlığıyla ilişkili sağlık sonuçları üzerindeki olası etkileri nedeniyle son yıllarda giderek daha fazla ilgi gören kavramlardır. Bununla birlikte, bu alandaki bilimsel üretimin genel yapısı, öne çıkan araştırma temaları ve iş birliği ağları yeterince bütüncül biçimde değerlendirilmemiştir. Bu çalışmada, beslenme ve gıda okuryazarlığı ile diyet kalitesi ve ağırlıkla ilişkili sonuçlar arasındaki ilişkiye odaklanan yayınların bibliyometrik yöntemlerle incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada Web of Science Core Collection veri tabanında dizinlenen yayınlar değerlendirilmiştir. "nutrition literacy", "food literacy", "diet quality", "healthy eating", "weight status", obes*, overweight ve BMI gibi anahtar kelimeler kullanılarak 1998-2025 arasında yayımlanan 'Article' ve 'Review Article' türündeki çalışmalar taranmıştır. Bibliyometrik analizde, VOSviewer yazılımı kullanılarak anahtar kelime eşoluşum, yazar işbirliği ve atıf analizi gerçekleştirilmiştir. Minimum 3 tekrar kriteri kullanılarak analiz kapsamı optimize edilmiştir. Bu filtreleme sonrası 480 makale analiz kapsamına alınmıştır. VOSviewer ile yazarlar düzeyinde ortak yazarlık analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda, iş birliği ağına dahil edilen yazarlar arasında Heather D. Gibbs, Debra K. Sullivan ve Andrea Begley öne çıkmıştır. Toplam bağlantı gücü değerleri, alandaki iş birliği yapısının belirli araştırmacılar etrafında kümelendiğini göstermiştir. Anahtar kelime eşoluşum analizine göre, "food literacy", "nutrition literacy", "nutrition", "health literacy", "adolescents", "nutrition education", "obesity", "diet quality" ve "food insecurity" öne çıkan anahtar kelimeler arasında yer almıştır. 2024'ten bu yana 'sustainable food literacy', 'social media addiction', 'functional foods', 'sustainable behavior' ve 'metabolic syndrome' anahtar kelime kullanımı daha sıktır. Atıf analizinde en etkili yayınlar arasında Vidgen (2014), Valtkevičiūtė (2015), Velardo (2015) ve Taylor (2019) yer almaktadır. Bulgular, beslenme/gıda okuryazarlığının yalnızca bilgi temelli bir kavram değil; diyet kalitesi, obezite, BKİ ve gıda güvencesizliği ile kesişen güçlü ve gelişen bir araştırma eksenini ortaya koymaktadır. Özellikle 2024 sonrası sürdürülebilirlik ve güncel yaşam tarzı temalarının belirginleşmesi, bu alanın gelecekte daha dinamik, disiplinler arası ve uygulamaya dönük bir doğrultuda ilerleyeceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden Kütle İndeksi, Beslenme Okuryazarlığı, Bibliyometrik Analiz, Diyet Kalitesi, Gıda Okuryazarlığı, Obezite

Sözel Bildiri

KÖPEKLERDE KENE KAYNAKLI KAN PARAZİTER ENFEKSİYONLAR

Talha Taş[1], Abdüllatif Emirikçi[2], Onur Köse[3], Mustafa Furkan Pala[4], Ramazan Adanır[5]

[1] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Veteriner Parazitoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, tastalha654@gmail.com

[2] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Veteriner Parazitoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, vetlatifemirikci@hotmail.com

[3] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Parazitoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, onurkose@mehmetakif.edu.tr

[4] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Parazitoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, fpala@mehmetakif.edu.tr

[5] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Parazitoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, radanir@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Köpeklerde görülen kene kaynaklı kan paraziter enfeksiyonlar, hem hayvan sağlığı hem de halk sağlığı açısından önemli bir yer tutmaktadır. Bu enfeksiyonlar, klinik belirtilerin çoğu zaman belirsiz olması, etkenlerin farklı türlerinin benzer semptomlara neden olabilmesi ve ko-enfeksiyonların yaygın görülmesi nedeniyle tanı ve tedavi süreçlerinde zorluklara yol açmaktadır. Bu nedenle, etkenlerin biyolojisi, bulaşma yolları, klinik bulgular ve tanı yöntemleri hakkında güncel ve doğru bilgilere sahip olunması büyük önem taşımaktadır. Köpeklerde yaygın olarak görülen *Babesia spp*., *Theileria spp*., *Hepatozoon spp*., *Ehrlichia spp*. ve *Anaplasma spp.* gibi patojenler, hayvan sağlığını ciddi biçimde tehdit etmekte ve zamanında müdahale edilmediğinde yaşamı tehdit eden klinik tablolara yol açabilmektedir. Bu hastalıkların erken dönemde tanınması, doğru teşhis yöntemlerinin kullanılması ve etkili tedavi ve korunma stratejilerinin uygulanması; hem bireysel hayvan sağlığının korunması hem de toplum sağlığını tehdit edebilecek zoonotik risklerin azaltılması açısından kritik öneme sahiptir.Bu çalışmanın amacı, köpeklerde görülen kene kaynaklı kan paraziter enfeksiyonlara ilişkin güncel bilgileri derlemek, tanı ve yönetim yaklaşımlarını değerlendirmek ve veteriner hekimler ile araştırmacılar için sahaya yönelik bilimsel bir kaynak oluşturmaktır.

Anahtar Kelimeler: Kene, Kan Parazitleri, Köpek

Sözel Bildiri

DİL VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN REFLÜ FARKINDALIĞININ İNCELENMESİ

Güldeva ÇER*, Selen ATABEK*, Ayşegül YILMAZ*, Müzeyyen KARAMAN ÖZCAN*
**Tarsus Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Mersin, Türkiye, 222703012@tarsus.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Yutma, besin ve sıvıların ağızdan mideye güvenli ve koordineli biçimde taşınmasını sağlayan karmaşık bir sensörimotor süreçtir. Gastroözefageal Reflü (GÖR) ve Larengofarengeal Reflü (LFR), yalnızca gastrointestinal sistemi değil, aynı zamanda farengeal ve larengeal yapıları etkileyerek yutma fonksiyonunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle reflü semptomlarının erken fark edilmesi, yutma bozukluklarının yönetimi açısından kritik öneme sahiptir. Amaç: Bu çalışmanın amacı, dil ve konuşma terapistlerinin (DKT) GÖR ve LFR'ye ilişkin farkındalık düzeylerini incelemek ve bu farkındalığın çeşitli demografik ve mesleki değişkenlerle ilişkisini değerlendirmektir. Yöntem: Çalışma betimsel ve kesitsel olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye'de aktif olarak görev yapan 50 dil ve konuşma terapisti oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak demografik bilgi formu, Reflü Semptom Anketi (Reflux Disease Questionnaire – RDQ) ve araştırmacılar tarafından geliştirilen reflü farkındalık anketi kullanılmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistikler, Spearman korelasyon analizi, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü ve iki yönlü varyans analizleri ile doğrusal regresyon analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bulgular: Eğitim düzeyi, reflü eğitimi alma durumu ve reflü tanılı danışan ile karşılaşma değişkenlerine göre farkındalık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Mesleki deneyime göre genel olarak anlamlı fark saptanmakla birlikte, post-hoc analizlerde gruplar arası farklılık belirlenememiştir. Reflü semptom düzeyi ile farkındalık arasında anlamlı ve negatif yönlü ilişkiler bulunmuştur ($p<0.05$). Doğrusal regresyon analizi sonucunda, farkındalık düzeyinin semptom düzeyini anlamlı ve negatif yönde yordadığı belirlenmiştir ($\beta=-0.283$, $p=0.046$). Tartışma ve Sonuç: Bulgular, reflü farkındalığının semptom düzeyi ile ilişkili olduğunu ve farkındalığın semptom düzeyinin anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Buna karşın, eğitim ve klinik deneyim değişkenlerinin farkındalık üzerindeki etkileri sınırlı bulunmuştur. Sonuçlar, farkındalığın artırılmasına yönelik yapılandırılmış ve uygulama temelli eğitim yaklaşımlarının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dil ve Konuşma Terapisi, Disfaji, Gastroözefageal Reflü, Larengofarengeal Reflü, Farkındalık

Sözel Bildiri

EFFICACY OF SELECTED QUATERNARY AMMONIUM COMPOUNDS ON FOODBORNE AND NOSOCOMIAL PATHOGEN BIOFILMS

ILGIN ATA VURAL *

** Independent researcher, Medical Microbiology, Ankara, Turkey, e-mail: ilginata84@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Biofilm-forming foodborne and nosocomial pathogens pose a challenge for disinfection, and quaternary ammonium compounds are widely used but their efficacy varies among species.

Aim: Therefore, the aim of this study was to investigate the anti-biofilm efficacy of benzalkonium chloride (BC), N-alkyl-dimethyl-benzyl-ammonium chloride (ADBAC) and cetylpyridinium chloride (CP) as quaternary ammonium disinfectants against foodborne (*S. Enteritidis* ATCC 12964, *S. Typhimurium* ATCC 16023, *E. coli* ATCC 45883) and nosocomial (*K. pneumoniae* ATCC 13440, *P. aeruginosa* PAO1, *A. baumannii* ATCC 19606) bacterial strains.

Methods: The biofilm formation was performed on 96-well plates. Biofilms were subjected to the QAC disinfectants from 0.5 mg/L to 256 mg/L concentrations, and biofilm inhibition rates were determined based on the optical density measures at OD 570 nm, following incubation with each disinfectant concentration.

Results: BC, ADBAC and CP demonstrated concentration-dependent antibiofilm activity against the tested strains, with the highest inhibition generally observed at 256 mg/L and a progressive decrease at lower concentrations. Among the tested bacteria, *E. coli* ATCC 45883 showed the highest susceptibility to ADBAC and CP, whereas *P. aeruginosa* PAO1, *A. baumannii* ATCC 19606, and the mixed nosocomial biofilm exhibited comparatively lower or more variable inhibition, especially at subinhibitory concentrations. *S. Typhimurium* ATCC 16023 showed an atypical response, including negative inhibition values at some concentrations, suggesting a possible biofilm-stimulating effect under certain conditions.

Discussion and Conclusion: The findings showed that BC, ADBAC, and CP exhibited strain-dependent antibiofilm activity. The highest inhibition was generally observed at 256 mg/L. The effect generally decreased as the concentration decreased. ADBAC was the most consistent compound across several strains. BC and CP showed more variable results depending on the species. Nosocomial strains were less susceptible. S. Typhimurium showed an atypical response. Overall, QAC efficacy was not the same across all bacteria, and some compounds may be more effective against specific biofilms.

Keywords: Biofilm, Quaternary ammonium compounds, Disinfectant efficacy

Sözel Bildiri

TERAPÖTIK BIR MÜDAHALE OLARAK MÜZIK TERAPISININ KULLANIMI:KURAMSAL TEMELLER VE KLINIK YANSIMALAR

İlke ALPASLAN*, İlkay KESER **

**Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Doktora Programı Öğrencisi, Antalya, Türkiye, ilkealpaslan07@gmail.com*

***Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı., Antalya, Türkiye, ikeser@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Müzik terapisi, bireyin fiziksel, duygusal, bilişsel ve sosyal gereksinimlerini karşılamayı hedefleyen, yapılandırılmış ve kanıta dayalı bir terapötik müdahale olarak sağlık hizmetlerinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Yapılandırılmış müzikal oturumlar ve alanında uzman bir uygulayıcı aracılığıyla duygusal düzenleme, iletişim, sosyabilite, bilişsel düzeyin ve psikolojik iyilik halinin desteklenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu derleme çalışmada, müzik terapinin yöntemlerini, modellerini ve klinik kullanım alanlarını ruh sağlığı bağlamında kapsamlı bir şekilde incelemek amaçlanmıştır. Literatürde kuramsal çerçevede, müzik terapinin etkisini açıklayan nörobiyolojik mekanizmalar, psikodinamik yaklaşımlar, bilişsel-davranışçı modeller ve insancıl kuramlar incelenmekte; müziğin duygu düzenleme, stres azaltma, iletişim kurma ve benlik farkındalığını artırma üzerindeki rolü tartışılmaktadır. Klinik bağlamda ise müzik terapinin psikiyatrik bozukluklar, nörolojik hastalıklar, kronik ağrı, onkoloji ve geriatri gibi farklı alanlardaki kullanımı ele alınarak, bireysel ve grup temelli uygulama yöntemleri örneklendirilmektedir. Ayrıca, aktif (enstrüman kullanımı, doğaçlama, beste yapma) ve pasif (müzik dinleme) müzik terapi tekniklerinin terapötik süreçteki işlevleri değerlendirilmektedir. Güncel literatür doğrultusunda, müzik terapinin anksiyete, depresyon, stres ve yaşam kalitesi üzerindeki olumlu etkilerine ilişkin kanıtlar sunulmakta; hemşirelik bakımı başta olmak üzere multidisipliner ekip içindeki rolü vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, müzik terapisi, birey merkezli bakım yaklaşımını destekleyen, düşük maliyetli ve uygulanabilir bir müdahale olarak klinik pratikte önemli bir yer tutmaktadır. Ruh sağlığı hizmetlerine etkili bir şekilde entegre edilebilecek çok boyutlu ve bütüncül bir müdahale yaklaşımıdır. Esnek yapısı sayesinde bireysel ihtiyaçlara göre uyarlanabilmektedir. Bu bağlamda, sağlık profesyonellerinin müzik terapinin kuramsal altyapısı ve uygulama ilkeleri konusunda bilgi ve becerilerinin artırılması, bakım kalitesinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu alanda kanıtların güçlendirilmesi ve uygulamaların standardize edilmesine yönelik daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: terapötik müdahale, müzik terapi, ruh sağlığı, psikiyatri hemşireliği

Sözel Bildiri

KARBONİK ANHİDRAZ-II (KA-II) VE KARBONİK ANHİDRAZ-IX (KA-IX) İNHİBİTÖRLERİ İÇİN MAKİNE ÖĞRENME TABANLI QSAR ÇALIŞMASI

Elif Gözde HACISÜLEYMAN[1*], Erol EROĞLU[2], Ahmet KAYRALDIZ[3***]**

**Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Antalya, Türkiye, gozde.gokkaya@antalya.edu.tr*

*** Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Antalya, Türkiye, eeroglu@akdeniz.edu.tr*

**** Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Kahramanmaraş, Türkiye, akayraldiz@ksu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Karbonik anhidraz (KA) tüm canlılarda var olan bir çinko metallo enzim olup, bu enzimin en temel fonksiyonu dokularda CO_2 ve H_2O'nun geri dönüşümlü reaksiyonunu katalize etmektir. Çalışmada, insan KA izoenzimleri olan KA-II ve KA-IX'a karşı inhibitör etki gösteren bileşikler in silico yöntemlerle incelenmiştir.

Amaç: Moleküler tanımlayıcılardan yararlanarak biyolojik aktiviteyi öngören QSAR modelleri geliştirmek amaçlanmaktadır.

Yöntem: Veriler ChEMBL veri tabanından elde edilip RDKit ile üç boyutlu yapılara dönüştürülmüş, moleküler tanımlayıcı hesaplamaları Mordred algoritmalarıyla yapılmıştır. Farmakokinetik açıdan uygun olmayan bileşikler Lipinski kuralları doğrultusunda elenmiş, ardından Extra Trees Regressor (ETR) algoritmalarıyla modeller oluşturulmuştur. Hiperparametre optimizasyonu GridSearchCV ile gerçekleştirilmiş; modellerin tahmin güçleri R^2 ve RMSE gibi istatistiksel metriklerle değerlendirilmiştir. Rastlantısal tahmin riskine karşı Y-randomizasyon testi uygulanmıştır.

Bulgular: ETR algoritması kullanılarak KA-II izoenzimi için bir model geliştirildiğinde, eğitim seti için R^2 değeri 0.868, test seti için ise 0.694 olarak bulunmuştur. Benzer şekilde, ETR algoritması ile KA-IX izoenzimi için model kurulduğunda, eğitim setinde R^2 değeri 0.849, test setinde ise 0.583 olarak elde edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Sonuçlar, literatür ile uyumlu olup KA izoenzimlerine karşı seçici inhibitörlerin hesaplamalı olarak başarıyla öngörülebildiğini göstermiş, bu yaklaşımın ilaç tasarım sürecine etkili katkılar sunabileceğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Karbonik Anhidraz, QSAR, Extra Tree Regressor, Y-Randomizasyon, Makine Öğrenme

Sözel Bildiri

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE FREQUENCY OF UPPER RESPIRATORY TRACT INFECTIONS IN PRESCHOOL-AGED CHILDREN AND DEPRESSION, PERCEIVED FATIGUE AND QUALITY OF LIFE IN THEIR MOTHERS: A PILOT STUDY

Tanrıverdi M[1], Sonbahar Ulu H[2], Sedef Şahin[3], Arslan H[4]

[1]*Bezmialem Vakif University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey*

[2]*Akdeniz University, Faculty of Health Sciences, Physiotherapy and Rehabilitation, Antalya, Turkey*

[3]*Hacettepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Occupational Therapy, Ankara, Turkey*

[4]*Bezmialem Vakif University Hospital, Department of Pediatric Pulmonology, Istanbul, Turkey*

ABSTRACT

Background: Upper respiratory tract infections (URTIs) are among the most common diseases in preschool-aged children and are caused by various families of viruses, including rhinoviruses, coronaviruses, respiratory syncytial virus (RSV), adenoviruses, and influenza viruses. In addition to affecting children's well-being, frequent URTIs may also have negative impacts on their families. Therefore, we aimed to investigate the relationship between the frequency of URTIs in preschool-aged children and their mothers' levels of depression, perceived fatigue, and quality of life (QOL).

Methods: This study included nineteen mothers of children with frequent URTIs. The number of URTIs experienced by the children in the last year was recorded. The mothers' depression level was assessed using the Beck Depression Inventory (BDI), perceived fatigue was assessed using the Fatigue Severity Scale (FSS), and QOL was assessed using the 36-Item Short Form Health Survey (SF-36).

Results: The number of URTIs experienced by the children was positively correlated with the mothers' depression level ($r=0.568$, $p=0.011$) and perceived fatigue ($r=0.470$, $p=0.042$) and negatively correlated with social functioning ($r=-0.604$, $p=0.006$), role limitations due to emotional health ($r=-0.536$, $p=0.018$), energy-fatigue ($r=0.477$, $p=0.039$), and emotional well-being ($r=-0.590$, $p=0.008$) subscales of SF-36.

Discussion and Conclusion: This study demonstrates that the frequency of URTIs in preschool-aged children is related to the psychological and social well-being of their mothers. These findings suggest that developing supportive programs may be effective in reducing the negative impact of frequent URTIs on caregivers.

Keywords: Upper respiratory tract infections, depression, fatigue, quality of life

Sözel Bildiri

ÇOCUKLARDA VE ADÖLESANLARDA DİŞ ÇÜRÜĞÜ RİSK FAKTÖRLERİNİN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Derya CEYHAN*, Aysu ÇINAR**
**Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, deryaceyhan@sdu.edu.tr*
***Dt., Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Ana Bilim Dalı, Doğu Yerleşkesi, Isparta, Türkiye, aysu.cnr@hotmail.com*

ÖZET

Diş çürüğü, çocuklarda ve adölesanlarda biyolojik, davranışsal ve çevresel belirleyicilerin etkileşimi sonucu ortaya çıkan multifaktöriyel bir hastalıktır. Güncel araştırmalar, diş çürüğünü, yaşa bağlı değişim gösteren mikrobiyota kompozisyonundaki asidojenik bakteri artışıyla karakterize disbiyotik bir süreç olarak tanımlamaktadır. Söz konusu durum, çürük riskinin değerlendirilmesinde, plak ve mikrobiyota dengesinin yaşa bağlı değişimlerinin bütüncül olarak ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu derleme çalışmasının amacı, çocuk ve adölesanlarda çürük gelişimini etkileyen risk faktörlerini yaş gruplarına göre ele almak ve koruyucu yaklaşımların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Bebeklik ve okul öncesi dönemde (0–5 yaş); üç yaşından önce gelişen *Streptococcus mutans* kolonizasyonu, sık sakkaroz tüketimi, görünür plak birikimi, gece biberon kullanımı ve uzun süreli gece emzirme, başlıca risk faktörleri arasında gösterilmektedir. Mine hipoplazisi, gelişimsel mine defektleri ve derin pit-fissür morfolojisi, bu dönemde çürük başlangıcı için yapısal yatkınlık oluşturmaktadır. Okul çağı çocuklarında (6–12 yaş) risk profili genişlemektedir; düşük tükürük akışı, yetersiz tamponlama kapasitesi, düşük oral pH, ortodontik apareyler, hatalı restorasyonlar ve mevcut çürük lezyonları, gelecekteki çürük gelişiminin göstergeleri olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde dental anksiyetenin artması, ebeveyn motivasyonunun azalması ve koruyucu tedavilere erişimin aksaması, çürük gelişimi riskini artırabilmektedir. Adölesan dönemde (13–18 yaş) yaşa özgü etkenler risk faktörlerine eklenmektedir. Yeme bozuklukları, asit içerikli içeceklerin sık tüketimi ve sigara ile elektronik sigara kullanımı, oral mikrobiyomu olumsuz etkileyerek çürük riskini artırmaktadır. Tüm yaş gruplarında sosyoekonomik düzey, ebeveyn eğitim düzeyi ve sağlık okuryazarlığı, çürük riskini şekillendiren sosyal belirleyiciler arasındadır. Diyabet, astım ve onkolojik tedavi gibi kronik hastalık durumları ise kümülatif risk profilleri nedeniyle yüksek risk oluşturmaktadır. Genetik yatkınlık, bireyler arası risk farklılaşmasına yol açmaktadır. Sonuç olarak, çürük risk değerlendirmesi; mikrobiyolojik, klinik, davranışsal ve çevresel bileşenlerin yaş grubuna özgü yaklaşımları ile yapılmalı ve kanıta dayalı risk sınıflandırma protokollerinin öngördüğü bireyselleştirilmiş önleyici stratejilerle desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Diş Çürüğü, Oral Mikrobiyom, Risk Değerlendirmesi, Risk Faktörleri, Sosyal Belirleyiciler.

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF MEASUREMENT AGREEMENT AND RELIABILITY BETWEEN FACE-TO-FACE AND TELE- ASSESSMENT OF THE FULLERTON ADVANCED BALANCED SCALE (FABS) IN OLDER ADULTS

Noura SALAH MOHAMED ABDULHALİM*, Ayşe ZENGİN ALPÖZGEN**

** Istanbul University-Cerrahpasa, Institute of Graduate Studies, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey, noura.abdulhalim@ogr.iuc.edu.tr*

*** Istanbul University-Cerrahpasa, Faculty Of Health Sciences, Department of Physical Therapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey, azengin@iuc.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Balance assessment is essential for identifying fall risk in older adults. The Fullerton Advanced Balance Scale (FABS) is commonly used for this purpose; however, the validity of tele-assessment compared to face-to-face assessment remains unclear.

Aim: This study aimed to investigate the reliability and agreement of tele-assessment compared to face-to-face assessment of FABS in older adults.

Methods: Participants completed both face-to-face and tele-assessment sessions in randomized order on the same day, with a second tele-assessment conducted seven days later. Tele-assessments were conducted synchronously via online platforms. Intraclass Correlation Coefficients (ICC) were used to analyze both agreement between methods and test-retest reliability. Additionally, the usability of the tele-assessment was evaluated using the Telehealth Usability Questionnaire.

Results: This study included 14 older adults with a mean age of 74.14 ± 1.43 years. Agreement between face-to-face and tele-assessment was excellent (ICC = 0.90, 95% CI: 0.72–0.96). Test-retest reliability of the tele-assessment was good (ICC = 0.89; 95% CI: 0.70–0.96), indicating that repeated measurements were highly consistent. Participants reported high usability of the tele-assessment (mean Telehealth Usability Questionnaire score = 5.16).

Discussion and Conclusion: Tele-assessment of the FABS appears to demonstrate good agreement and reliability with face-to-face assessment and may offer a practical alternative for remote balance evaluation.

Keywords: Tele-assessment, Balance, Fullerton Advanced Balance Scale, Reliability, Older Adults

Sözel Bildiri

ASTIMLI BİREYLERDE SOLUNUM FONKSİYONU İLE KABA MOTOR BECERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ[1]

Pınar ATASOY*, Vildan FİDANOĞLU, Seda SAKA*****

** Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye*
pnr.atasoy12@gmail.com

*** Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye*
vildanbayraktaroglu@halic.edu.tr

**** Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye*
sedasaka@halic.edu.tr

ÖZET

Giriş: Astım, artmış solunum iş yükü ile karakterize kronik bir hava yolu hastalığıdır. Üst ekstremiteye ait motor aktivitelerin desteksiz olarak gerçekleştirilmesi, artan solunum yükü nedeniyle astımlı bireylerde üst ekstremite fonksiyonelliğini etkileyebilir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, astımlı bireylerde solunum fonksiyon düzeyi ile kaba motor beceriler arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem: Çalışmaya, yaş ortalaması 25,60±8,17 olan 15 birey (14 kadın, 1 erkek) dahil edildi. Bireylerin demografik özellikleri kaydedildi. Solunum fonksiyonu, spirometre ile değerlendirildi. Kaba motor beceri, Minnesota El Beceri Testi ile değerlendirildi. Parametreler arasındaki ilişki, Pearson korelasyon testi ile analiz edildi.

Bulgular: Ortalama FEV1 2,63±0,51 L ve %FEV1 78,46±9,70, ortalama FVC 3,24±0,54 L ve %FVC 84,66±11,98, ortalama FEV1/FVC 80,80±9,35 ve %FEV1/FVC 97,66±9,86, ortalama PEF 4,69±1,59 L ve %PEF 62,73±15,93 idi. Minnesota El Beceri Testi yerleştirme süresi ortalama 74,53±8,76 ve çevirme süresi ortalama 64,62±11,96 idi. Minnesota El Beceri Testi yerleştirme süresi ile %FEV1 (r=-0,596, p=0,019) ve %FVC (r=-0,591, p=0,020) arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler vardı. Minnesota El Beceri Testi çevirme süresi FEV1 (r=-0,706, p=0,003), %FEV1 (r=-0,714, p=0,003) ve FVC (r=-0,658, p=0,008) arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler vardı.

Tartışma ve Sonuç: Astımlı bireylerde azalmış solunum fonksiyonu, üst ekstremitenin kaba motor becerilerini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, rehabilitasyon programları planlanırken üst ekstremiteye yönelik yaklaşımlar da göz önüne alınmalıdır. Gelecekteki çalışmalarda daha geniş örneklem gruplarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar sözcükler: Astım, Kaba motor beceri, Solunum fonksiyonu

[1]Bu çalışma 2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir.

Sözel Bildiri

DOĞUMA İLİŞKİN KUŞAKLARARASI AKTARIMIN KADINLARIN DOĞUM ALGISINA ETKİSİ: LİTERATÜRE DAYALI BİR DERLEME

Aleyna Dirgen*, Seda Serhatlıoğlu**

** Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Antalya, Türkiye, aleyna.dirgen@std.antalya.edu.tr*

*** Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Antalya, Türkiye, seda.serhatlioglu@antalya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Doğum, yalnızca fizyolojik bir süreç değil; psikolojik, sosyal ve kültürel boyutları olan çok yönlü bir yaşam deneyimidir. Kadınların doğuma ilişkin algısı, bireysel deneyimlerin yanı sıra aile içinde ve sosyal çevrede kuşaktan kuşağa aktarılan doğum hikâyeleri, inançlar ve kültürel normlardan da etkilenmektedir. Özellikle anneler, büyükanneler ve yakın çevredeki kadınlar tarafından aktarılan olumlu ya da olumsuz doğum anlatıları, kadınların doğumu nasıl anlamlandırdığını, doğuma ilişkin korku ve beklentilerini ve doğum şekline yönelik tutumlarını şekillendirebilmektedir. Bu nedenle doğum algısının kuşaklararası aktarım boyutuyla ele alınması önemlidir.

Amaç: Bu derlemenin amacı, aile ve sosyal çevre aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılan doğum deneyimleri ve doğum anlatılarının kadınların doğum algısı üzerindeki etkisini literatür doğrultusunda incelemektir.

Bulgular: Literatür bulguları, aile içinde aktarılan doğum hikâyelerinin kadınların doğum korkusu, ağrı beklentisi, kontrol algısı ve doğum şekli tercihi üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Özellikle travmatik, korku yüklü ve olumsuz doğum anlatılarının, doğumun riskli, zor ve kontrol edilmesi güç bir süreç olarak algılanmasına yol açtığı görülmektedir. Buna karşılık olumlu, destekleyici ve güçlendirici doğum hikâyeleri; kadının doğuma ilişkin güven duygusunu, öz yeterlilik algısını ve olumlu doğum beklentisini artırabilmektedir. Bulgular, doğum algısının yalnızca bireysel yaşantılarla değil, aynı zamanda ailevi, kültürel ve sosyal aktarım süreçleriyle biçimlendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca antenatal eğitim, danışmanlık ve sürekli ebe desteği gibi profesyonel yaklaşımların, aileden devralınan olumsuz doğum algısının dönüştürülmesinde etkili olabileceği bildirilmektedir.

Sonuç: Doğum algısı, kuşaklararası anlatılar ve aile içi deneyim aktarımlarıyla şekillenen dinamik bir yapıdır. Kadınların doğuma ilişkin korku, beklenti ve tercihlerini anlamada bu aktarımın dikkate alınması gerekmektedir. Ebelik bakımında gebelerin yalnızca mevcut gebelik süreçlerinin değil, aileden ve kültürel çevreden devraldıkları doğum anlatılarının da değerlendirilmesi önemlidir. Destekleyici ebelik bakımı ve antenatal eğitimlerle olumsuz kuşaklararası doğum algısının dönüştürülmesi ve olumlu doğum algısının güçlendirilmesi mümkün olabilir.

Anahtar Kelimeler: Doğum Algısı, Kuşaklararası Aktarım, Doğum Hikayeleri, Doğum Korkusu, Ebelik Bakımı

Sözel Bildiri

GEBELİKLE İLGİLİ ÇEVRİM İÇİ YANLIŞ YÖNLENDİRMELERİN İNCELENMESİ: KADINLAR KULÜBÜ PLATFORMU ÖRNEĞİ

Sena Betül Yılmaz*, Seda Serhatlıoğlu**

** Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Antalya, Türkiye, senabetul.yilmaz@std.antalya.edu.tr*

*** Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Antalya, Türkiye, seda.serhatlioglu@antalya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Gebelik, kadınların sağlıkla ilgili bilgi ve destek arayışının arttığı hassas bir dönemdir. Çevrim içi forumlar, deneyim paylaşımı ve tavsiye alma amacıyla yaygın biçimde kullanılmaktadır; ancak bu platformlarda paylaşılan bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği her zaman kesin değildir. Bu nedenle gebeler, dijital ortamlarda yanlış, eksik, yanıltıcı ya da potansiyel olarak riskli sağlık yönlendirmeleriyle karşılaşabilmektedir.

Amaç: Bu çalışma, gebelikle ilgili çevrim içi forum paylaşımlarında yer alan yanlış, eksik, yanıltıcı ya da potansiyel olarak riskli sağlık yönlendirmelerini incelemeyi ve gebelerin dijital platformlarda karşılaştıkları bilgi kirliliğinin hangi temalar altında ortaya çıktığını belirlemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda yürütülen bir doküman analizi çalışmasıdır. Veri kaynağını, Türkiye'de gebelik ve kadın sağlığı konularında yoğun etkileşimin yaşandığı çevrim içi platformlardan biri olan Kadınlar Kulübü forumundaki kamusal paylaşımlar oluşturmuştur. Veriler, 20–25 Mart 2026 tarihleri arasında forumun arama motoru kullanılarak toplanmıştır. Çalışmaya, 2020–2026 yılları arasında paylaşılmış, Türkçe yazılmış, gebelik dönemine özgü sağlık tavsiyesi veya deneyim aktarımı içeren toplam 39 içerik dahil edilmiştir. Veriler tematik içerik analizi ile çözümlenmiş; yorumlar anlam, söylem biçimi ve potansiyel risk açısından değerlendirilmiştir.

Bulgular: Analiz sonucunda altı ana tema belirlenmiştir: (1) ilaç ve tıbbi ürün kullanımına ilişkin çevrim içi yönlendirmeler, (2) aşılamaya ilişkin tereddüt, korku ve bilgi kirliliği, (3) gebelikte günlük tüketim ve maruziyetlere ilişkin güvenlik algısı, (4) tıbbi işlem ve izlem uygulamalarında korku temelli yönlendirmeler, (5) zararlı alışkanlıklar ve riskin normalleştirilmesi ve (6) gebelikte seyahat kararlarında forum temelli karar verme. Bulgular, çevrim içi yanlış yönlendirmenin en sık kişisel deneyimin genellenmesi, "doğal olan zararsızdır" varsayımı, profesyonel danışmanlığın dışlanması, korku temelli anlatımlar ve yanlış güvence veren ifadeler biçiminde ortaya çıktığını göstermiştir.

Tartışma ve Sonuç: Gebelikte çevrim içi bilgi kaynakları destekleyici olabilmekle birlikte yanlış yönlendirme üretme potansiyeli de taşımaktadır. Bu nedenle dijital sağlık okuryazarlığının güçlendirilmesi ve gebelerin güvenilir, kanıta dayalı bilgiye erişiminin artırılması anne ve fetüs sağlığının korunması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, Çevrim İçi Forumlar, Yanlış Yönlendirme, Dijital Sağlık Okuryazarlığı, Anne Sağlığı

Sözel Bildiri

AFET YÖNETİMİNDE "HOMOJEN TOPLUM" YANILGISI: İNCİNEBİLİR GRUPLARIN MÜDAHALE SÜREÇLERİNDEKİ GÖRÜNMEZLİĞİ

Faruk Özgür Günsay, Hümeyra DALBOY, Murat KUŞ, Yağmur Aydın Arıkan,

Burdur Mehmet Akif ERSOY ÜNİVERSİTESİ, Burdur-Türkiye,

ozgurgunsay@gmail.com, hdalboy16@gmail.com, mkus@mehmetakif.edu.tr, yaydin@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Genellikle afetlerden toplumun her kesiminin aynı ölçüde etkilendiği varsayılmaktadır; ancak afetlerin yarattığı olumsuz etkiler yaşlılar, engelliler, çocuklar, kadınlar, yoksullar ve göçmenler gibi kırılgan durumda olan gruplarda çok daha derin hissedilmektedir. Bu bireyler, afet öncesinde var olan koşullar, yaş, sağlık durumu ve sosyoekonomik faktörler nedeniyle afet durumlarında daha olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kalmaktadır. Kırılgan grupların afetlerde ölüm, yaralanma ve hastalık riskleri genel nüfusa kıyasla daha yüksektir ve özel gereksinimleri vardır. Buna rağmen, afet deneyimleri, kırılgan grupların afet yönetiminde hâlen büyük ölçüde görmezden gelindiğini, dışlandığını ve ayrımcılığa uğradığını göstermektedir.

Bu çalışma, mevcut afet politikalarının ve müdahale stratejilerinin dezavantajlı grupları nasıl "görünmez" kıldığını eleştirel bir literatür taraması ile incelemeyi amaçlamaktadır. Afet riskine maruz kalan insanların homojen bir grup olarak kabul edilmesi, farklı gereksinimleri olabileceği gerçeğinin çoğu zaman göz ardı edilmesi sonucunu doğurmaktadır. Arama kurtarma ekiplerinin uygulamada yalnızca genel insani ihtiyaçları göz önünde bulundurarak müdahale hazırlığı yapması, afet ve acil durum süreçlerinde toplumun tüm kesimlerine eşit hizmet sunma ilkesini zedelemekte; özellikle engelli, yaşlı, çocuk ve özel gereksinimli bireylerin farklı ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi sonucunda bu gruplara yetersiz, uygun olmayan veya erişilebilirlikten uzak hizmetlerin sağlanmasına yol açmaktadır. Bu durum hem insani yardımın etkinliğini azaltmakta hem de afet yönetiminde kapsayıcılık ve adalet ilkelerinin ihlal edilmesine neden olmaktadır. Çalışma sonucunda; kadınların, çocukların, yaşlıların ve engellilerin afet risk azaltma, planlama ve müdahale süreçlerinden sistematik olarak dışlanmasını önleyecek, tek tip afetzede algısını yıkan ve kırılganlıkları merkeze alan kapsayıcı bir afet yönetimi politika çerçevesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Kırılgan Gruplar, Kapsayıcı Afet Politikaları, Sosyal Dışlanma, Dezavantajlı Gruplar

Sözel Bildiri

PHYTOCHEMICAL COMPOSITION, ANTIPROLIFERATIVE AND ANTIMICROBIAL PROPERTIES OF *Sideritis sipylea* boiss.

Gökay ALBAYRAK*

**Department of Pharmaceutical Botany, Faculty of Pharmacy, Izmir Katip Celebi University, 35620 Cigli, İzmir, Türkiye, albayrakgokay@gmail.com*

ABSTRACT

Sideritis L. (mountain tea) belongs to the Lamiaceae family and comprises 46 species and 53 taxa, with an endemism rate of approximately 82% in Türkiye. *Sideritis sipylea* Boiss. is an endemic species mainly distributed in Southwestern Anatolia. In traditional medicine, infusions prepared from the aerial parts are consumed for colds and upper respiratory tract infections, gastrointestinal complaints, and as a general tonic. Although many scientific studies have been conducted on other *Sideritis* taxa to elucidate their chemical profile and bioactivities, data on *S. sipylea* are scarce. Therefore, this study aimed to investigate the chemical constituents, antiproliferative, and antimicrobial effects of different *S. sipylea* extracts.

Aerial parts were extracted with distilled water by infusion (SS-IW), and with 80% ethanol by Soxhlet (SS-SE) and ultrasonic-assisted extraction (SS-UE). Additionally, ultrasonic-assisted sequential extraction with *n*-hexane (SS-UH), ethyl acetate (SS-UEA), and methanol (SS-UM) was performed, yielding eventually six extracts. Antimicrobial activity was evaluated against Gram-positive (*Staphylococcus aureus* ATCC 29213, *Enterococcus faecalis* ATCC 29212) and Gram-negative (*Escherichia coli* ATCC 25922, *Salmonella typhimurium*, *Pseudomonas aeruginosa* ATCC 27853) pathogenic strains using disc diffusion and broth microdilution methods; ampicillin and gentamicin were used as positive controls. Antiproliferative activity was assessed on L-929 (mouse subcutaneous areolar adipose tissue), SK-MEL-30 (human melanoma), A-549 (human lung adenocarcinoma), MDA-MB-231 (human breast cancer), and PC-3 (human prostate cancer) cell lines using the MTT assay, with camptothecin as the positive control. Chemical characterization was performed by TLC and HPLC-DAD using commercial phenolic and flavonoid standards.

Microdilution MIC tests showed moderate antimicrobial activity, with the best effect observed for SS-IW, SS-SE, and SS-UE against *E. faecalis* (MIC: 187.5 µg/mL); *P. aeruginosa* was the most resistant strain. SS-SE exhibited comparatively better activity against *S. aureus*. Among all samples, SS-UEA showed the strongest, though non-selective, antiproliferative effects. Rosmarinic acid, *p*-coumaric acid, luteolin, apigenin, chlorogenic acid, and verbascoside were detected in the extracts. These findings indicate that *S. sipylea* is a promising source of bioactive phenolics and flavonoids and needs further detailed phytochemical and pharmacological investigations.

Keywords: *Sideritis sipylea* Boiss., antiproliferative, antimicrobial, HPLC

Sözel Bildiri

NORMAL KİLOLU VE OBEZ OLAN KADIN BİREYLERDE SOSYODEMOGRAFİK FAKTÖRLER VE KAS İSKELET SİSTEMİ PROBLEMLERİNİN İNCELENMESİ

Esma ABRAK*, Özgü İNAL ÖZÜN**

**Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, abrakesma845@gmail.com*

***Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Nörolojik Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ABD, Ankara, Türkiye, inalozgu@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Obezite, günümüzde kadınlarda giderek artan prevalansı ile önemli bir halk sağlığı sorunu olup, kas-iskelet sistemi üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle bireylerin yaşam kalitesini ve fonksiyonel bağımsızlığını önemli ölçüde etkilemektedir.

Amaç: Bu çalışma normal kilolu ve obez olan kadın bireylerde sosyodemografik faktörlerin ve kas iskelet sistemi problemlerinin incelenmesi amacıyla planlandı.

Yöntem: Katılımcılar Beden Kütle İndeksi (BKİ) değerlerine göre iki gruba ayrıldı (Grup I: normal kilo, Grup II: obez). Çalışmada sosyodemografik bilgi formu ve Nordic Kas İskelet Sistemi Anketi kullanıldı.

Bulgular: Çalışma herhangi bir hastalık tanısı olmayan 159 kadın birey ile tamamlandı. Grup I yaş ortalaması 26.96±9.27, Grup II yaş ortalaması 29.21±9.7 yıldır. Grup I'deki bireylerin günlük ortalama bilgisayar (Grup I: 4.22±2.45, Grup II: 1.77±1.95) ve cep telefonu kullanım süresi (Grup I: 3.83±1.81, Grup II: 2.21±1.44) ve ücretli bir işte çalışma durumu (Grup I: %75, Grup II: %45,2) Grup II'deki bireylere göre daha fazlaydı. Grup II'deki bireylerin ise günlük ortalama TV izleme süresi (Grup I: 0.88±1.31, Grup II: 2.66±2.37) daha fazlaydı. Grup II'deki bireyler Grup I'deki bireylere göre daha fazla alt ekstremite ile ilgili kas iskelet sistemi problemi yaşarken, Grup I'deki bireyler üst ekstremite ile ilgili daha fazla kas iskelet sistemi problemi yaşamaktaydı.

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma obez bireylerin normal kiloya sahip bireylere göre daha fazla alt ekstremite ile ilgili kas iskelet problemi yaşadığını göstermiştir. Normal kiloya sahip bireyler ise daha fazla üst ekstremite ile ilgili kas-iskelet sistemi problemi yaşıyorlardı. Bu durumun normal kiloya sahip bireylerin ücretli bir işte çalışma oranları ve bu nedenle günlük yaşamda daha fazla bilgisayar ve cep telefonu kullanım oranlarına sahip olmasından kaynaklandığı düşündürmektedir. Gelecek araştırmalarda katılımcıların işin niteliği, çalışma ortamı gibi işle ilgili faktörleri, fiziksel aktivite düzeyleri ve menopoz gibi kadın sağlığı ile ilgili faktörlerinin de incelendiği çalışmaların önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bulgular, bireye özgü ergonomik düzenlemelerin ve fiziksel aktivite odaklı müdahalelerin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Kas-iskelet sistemi, Sosyodemografik faktörler, Nordic Kas İskelet Sistemi Anketi

Sözel Bildiri

CHARACTERIZATION OF THE INDUSTRIAL AND ENVIRONMENTAL BIOTECHNOLOGICAL POTENTIALS OF YEAST STRAINS ISOLATED FROM WASTE AND BY-PRODUCTS OF THE BURDUR SUGAR FACTORY

Nermin Sarıgül*

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Science and Letters*

Department of Molecular Biology and Genetics, Burdur, Turkey, sarigul@mehmetakif.edu.tr

ABSTRACT

Background: Industrial environments with high osmotic pressure and temperature variations, such as sugar factories, serve as unique ecological niches for the selection of robust microorganisms. The discovery of indigenous yeast strains with specialized metabolic capabilities is critical for advancing sustainable bioprocesses in biofuel production and environmental bioremediation.

Aim: This study aimed to isolate and characterize yeast strains from various processing points within the Burdur Sugar Factory including pulp, bagasse, transport water, molasses, and filter press soil to evaluate their biotechnological potential.

Methods: Yeast strains were isolated from different sampling areas at the Burdur Sugar Factory using serial dilution and spread plate techniques on Rose Bengal Chloramphenicol Agar. The isolates were characterized for industrial potential through thermotolerance testing at 37°C, lead resistance assays at 5mM concentration, and killer toxin production via agar diffusion. Finally, the bioremediation capacity of the strains, specifically the BS8 isolate, was evaluated using decolorization assays in textile dye-enriched mineral salt media.

Results: Physiological characterization revealed that 11 strains exhibited thermotolerance at 37 °C, and all isolates demonstrated significant resistance to lead (Pb^{+2}) at a 5mM concentration. Interaction assays identified that the BS12 isolate possessed "killer" toxin activity, effectively inhibiting five other strains. In environmental bioremediation assessments, the bagasse-derived BS8 strain showed a distinct capability for textile dye decolorization.

Discussion and Conclusion: These findings indicate that the sugar factory microflora harbors highly adaptive strains suitable for strategic applications such as biofuel production, heavy metal sequestration, and wastewater treatment. This research provides a robust foundation for the molecular identification and industrial optimization of these indigenous isolates.

Anahtar Kelimeler: Sugar Industry, Thermotolerant Yeast, Heavy Metal Resistance, Killer Toxin, Azo Dye Decolorization

Sözel Bildiri

DİJİTAL ÇAĞDA MAHREMİYETİ KORUMAK: AİLE TEMELİNDE DİJİTAL MAHREMİYET FARKINDALIĞI

Perihan Görü*, Nevin Uslu**

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Çalışmaları Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur, Türkiye, perihan.goru1@gmail.com*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, Burdur, Türkiye, nuslu@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Bu derlemenin amacı, dijital teknolojilerin günlük yaşamda yaygınlaşması ve bireylerin çevrimiçi ortamlarda kişisel verilerini daha fazla paylaşmasıyla birlikte dijital mahremiyet kavramının artan önemini ortaya koymaktır. Özellikle çocuklar ve ergenler, dijital mahremiyet konusunda yeterli farkındalığa sahip olmadıklarında çeşitli risk faktörleri ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bu riskler arasında siber zorbalık, kişisel verilerin kötüye kullanımı ve zararlı içeriklere maruz kalma gibi durumlar yer almaktadır. Bu süreçte aile, çocukların ve ergenlerin dijital mahremiyet bilincini kazanmasında kritik bir role sahiptir. Ailelerin dijital farkındalık düzeyi, çocukların çevrimiçi davranışlarını ve güvenli internet kullanımını doğrudan etkileyebilir. Araştırmalar, dijital mahremiyet farkındalığı yüksek bireylerin çevrimiçi ortamda daha kontrollü veri paylaştığını ve karşılaşabilecekleri risklere karşı daha bilinçli davrandıklarını göstermektedir. Buna karşılık, farkındalık düzeyi düşük bireyler, siber zorbalık, mahremiyet ihlalleri ve zararlı içeriklerle karşılaşma olasılığı açısından daha savunmasızdır. Sonuç olarak, dijital mahremiyet farkındalığı yalnızca bireysel bir sorumluluk değil, aynı zamanda aile temelli bir sorumluluk olarak ele alınmalıdır. Aileler, çocukların dijital ortamlarda güvenli davranışlar geliştirmesinde önemli bir rehber konumundadır. Bu nedenle, ailelere yönelik eğitim programları düzenlemeli, dijital platformlar, gizlilik ayarları ve olası riskler konusunda konusunda bilgilendirme yapılmalıdır. Ayrıca, toplum genelinde dijital mahremiyet farkındalığını artırmaya yönelik eğitim ve bilgilendirme programlarının geliştirilmesi önerilmektedir. Okullar, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları aracılığıyla toplum genelinde dijital mahremiyet farkındalığını artırmaya yönelik kampanyalar düzenlenebilir. Bu kampanyalar; broşürler, sosyal medya içerikleri, seminerler ve halk eğitim programları aracılığıyla hem ebeveynlere hem de genç bireylere ulaşabilir.

Anahtar Kelimeler: mahremiyet, bilgisayar güvenliği, aile, ebeveynlik, internet

Sözel Bildiri

KRİPTORŞİDİK BİR KEDİDE İNGUİNAL YERLEŞİMLİ TESTİSTE GELİŞEN SERTOLİ HÜCRE TÜMÖRÜ VE SEMİNOM

Elif Bağatır KURBAN*, Sinem İNAL, Yusuf Taha AYKUN***

** Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Cerrahi Anabilim Dalı, Samsun, Türkiye, elif.bagatir@omu.edu.tr*

*** Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı, Samsun, Türkiye*

ÖZET

Giriş: Kriptorşidizm, testislerin skrotuma inememesi ile karakterize konjenital bir gelişim anomalisi olup, skrotum dışında kalan testislerde tümör gelişme riskinin artışı ile ilişkilidir. Kedilerde testis tümörleri köpeklere kıyasla daha nadir görülse de, kriptorşid testislerde gelişen neoplaziler klinik ve patolojik açıdan önem taşımaktadır.

Amaç: Bu olgu sunumunda, inguinal yerleşimli kriptorşid testiste eş zamanlı Sertoli hücre tümörü ve seminom saptanan bir kedinin klinik, cerrahi ve histopatolojik bulgularının sunulması amaçlandı.

Yöntem: Olguyu, 6 yaşlı, kısırlaştırılmamış, Scottish Fold ırkı erkek bir kedi oluşturdu. Anamnezde, inguinal bölgede yaklaşık 2–3 aydır giderek büyüyen bir şişliğin varlığı bildirildi. Klinik muayenede kriptorşidizm belirlendi. İnguinal kitleden alınan ince iğne aspirasyon biyopsisi sonucunda kronik lenfositik yangı ile uyumlu bulgular değerlendirildi. Klinik ve laboratuvar değerlendirmelerin ardından cerrahi müdahale planlandı. Cerrahi müdahalede inguinal bölgedeki kitle ekstirpe edildi ve eş zamanlı olarak skrotal yerleşimli testis de uzaklaştırılarak kastrasyon gerçekleştirildi.

Bulgular: Histopatolojik incelemede, inguinal yerleşimli testiste Sertoli hücre tümörü ile seminom odaklarının birlikte bulunduğu saptandı. Skrotal yerleşimli testiste ise Leydig hücre hiperplazisi belirlendi. Operasyon ve postoperatif izlem sürecinde herhangi bir komplikasyonla karşılaşılmadı.

Tartışma Ve Sonuç: Kedilerde kriptorşidizm ile ilişkili testis neoplazileri nadir görülmektedir. Aynı testiste farklı hücre kökenine sahip iki ayrı tümör tipinin birlikte bulunması dikkat çekici bir bulgudur. Bu olgu, kriptorşid kedilerde inguinal bölge kitlelerinin ayırıcı tanısında testis kaynaklı neoplazilerin göz önünde bulundurulması gerektiğini ve kesin tanının ortaya konmasında histopatolojik incelemenin belirleyici rolünü vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kedi, kriptorşidizm, Leydig hücre hiperplazisi, seminom, Sertoli hücre tümörü

Poster Bildiri

KARBAPENEM DİRENÇLİ *PSEUDOMONAS AERUGİNOSA* İZOLATLARININ ANTİBİYOTİK DUYARLILIK PROFİLLERİNİN BELİRLENMESİ[1]

Fatma Nur YILDIZ*, Arzu İLKİ**

** Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, fnuryildiz07@gmail.com*

*** Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, ailki@marmara.edu.tr*

ÖZET

Giriş: *Pseudomonas aeruginosa* gram negatif oksidaz pozitif ve aerop bir bakteridir. Özellikle hastane kaynaklı enfeksiyonlara neden olabilen fırsatçı bir patojendir. Karbapenemler son basamak tedavi seçenekleri arasında kabul edildiğinden, bu bakterilerde gelişen direnç ciddi klinik sorunlar oluşturmaktadır. Bu sebeple Karbapenem dirençli izolatların diğer antibiyotik gruplarına karşı direnç oranlarının saptanması önemlidir.

Amaç: Bu çalışma ile çeşitli klinik örneklerden izole edilen *P. aeruginosa* suşlarının antibiyotik duyarlılık profillerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmaya dahil edilen -80°C'de stoklanan Karbapenem dirençli *P. aeruginosa* suşları 2 defa MacConkey Agarda pasajlanarak saf koloniler elde edildi. Matris Destekli Lazer Desorpsiyon/İyonizasyon-Uçuş Zamanlı Kütle Spektrometresi (MALDI-TOF MS) ile yeniden tanımlandı. Saf kültürden alınan örnekler steril fizyolojik serum içerisine inoküle edilerek bakteri süspansiyonları 0.5 McFarland'a ayarlandı. Duyarlılık profilleri disk difüzyon yöntemi ile belirlenmek üzere, süspansiyonlar Katyon Ayarlı Mueller-Hinton Agara ekildi. Üzerlerine; Piperasilin-Tazobaktam, Seftazidim, Amikasin, Tobramisin, İmipenem, Meropenem, Sefepim, Siprofloksasin, Levofloksasin ve Seftazidim-Avibaktam diskleri yerleştirilerek 37°C'de 16-24 saat inkübasyona bırakıldı. İnkübasyon sonrası zon çapları ölçülerek sonuçlar European Committee on Antimicrobial Susceptibility Testing (EUCAST) 2026 kriterlerine göre duyarlı/dirençli olarak değerlendirildi. Kalite kontrol için *Pseudomonas aeruginosa* ATCC 27853 suşu kullanıldı.

Bulgular: Çalışmaya, 128 örnek dahil edilmiştir. Piperasilin/Tazobaktam, Seftazidim, Sefepim gibi ß-laktam antibiyotiklere karşı yüksek dozda duyarlılık oranları sırasıyla %18, %21.9, %24.2 bulunmuş, direnç oranları ise %75-82 arasında değiştiği görülmüştür. Florokinolonlara (Siprofloksasin, Levofloksasin) karşı ise sırasıyla %20.3 ve %22.7 yüksek dozda duyarlı, %77-80 aralığında dirençli olduğu görülmüştür. Aminoglikozid grubundan Amikasine karşı %50 duyarlı, Tobramisine karşı da %35,94 duyarlı olduğu görülmüştür. Seftazidim-avibaktamda ise %33,59 duyarlılık saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Çalışmamızda piperasilin-tazobaktam ve seftazidime karşı %80 oranında direnç saptanması, klasik antipsödomonal β-laktamların etkinliğinin belirgin şekilde azaldığını göstermektedir. Benzer şekilde kinolon grubu antibiyotiklerde de yaklaşık %80 direnç oranı izlenmesi, bu izolatların yalnızca karbapenemlere dirençli değil, çoklu ilaca dirençli (MDR) fenotipe yaklaştığını düşündürmektedir. Çalışmamızın dikkat çekici bulguları arasında aminoglikozidlere ve seftazidim-avibaktama karşı nispeten korunmuş in vitro aktivite göstermesi olmuştur.

[1]Bu araştırma, F.Nur Yıldız'ın Marmara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen TYL-2026-12271 no.lu yüksek lisans tez projesine ait bir ön çalışmadır

Anahtar Kelimeler: *Pseudomonas aeruginosa*, Antibiyotik Direnci, Çoklu İlaç Direnci, Antibiyogram

.

Sözel Bildiri

YOĞUN BAKIM HASTALARINDA ZALOGA TEKNİĞİYLE YATAK BAŞI NAZOİNTESTİNAL TÜP YERLEŞTİRME DENEYİMİMİZ

Ahsen Dinçer*, Hatice Özkul, Mihrican Şimşek***, Cem Özbek*****
*Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Antalya, Türkiye, dincerahsen@hotmail.com
** Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Antalya, Türkiye, ozkulhatice43@gmail.com
***Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Antalya, Türkiye, mihri_45@hotmail.com
****Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Antalya, Türkiye, cemozbek112@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Yoğun bakımda uzamış yatış ve mekanik ventilasyonla gelişen gecikmiş gastrik boşalma, mortaliteyi artıran ve nutrisyonel hedeflere ulaşılmasını engelleyen kritik bir sorundur. Prokinetik tedavinin yetersizliğinde nazointestinal beslenme zorunlu hale gelmektedir. Altın standart yöntemlerin maliyet ve transfer riskleri nedeniyle yatak başı uygulamalar önem kazanmaktadır.
Amaç: Bu çalışmada, standart 14 Fr nazogastrik sonda ve Zaloga tekniği kullanılarak yapılan yatak başı nazointestinal tüp yerleştirme deneyimlerimizi sunmayı ve uygulama tekniğini video eşliğinde göstermeyi amaçladık.
Yöntem: Temmuz-Aralık 2024 tarihleri arasında yoğun bakım ünitelerinde enteral nutrisyon desteği ile izlenen ve gecikmiş mide boşalması saptanan 35 hasta çalışma kapsamına alındı. Hastalara yatak başında, ek bir görüntüleme (endoskopi/floroskopi) veya prokinetik ajan kullanılmadan Zaloga Tekniği uygulandı. İşlemde standart 14 Fr radyoopak NG kateter kullanıldı. Kateter mideye ilerletildikten sonra, Zaloga manevrası ile pilor geçişini kolaylaştırmak amacıyla hastaya uygun pozisyon verilerek manuel manipülasyonla duodenum/jejunum hattına ilerletme sağlandı. Kateterin lokalizasyonu tüm hastalarda batın grafisi ile radyolojik olarak konfirme edildikten sonra beslenmeye geçildi.
Bulgular: Çalışmaya dahil edilen 35 hastanın ortanca yaşı 66,4 yıl olup, %88,5'i (n=31) erkek, %11,5'i (n=4) kadındı. Hastaların tanısal dağılımı; nörolojik nedenler (n=16), solunum yetmezliği (n=10), renal yetmezlik (n=6) ve travma (n=3) şeklindeydi. Ortalama yoğun bakım yatış süresi 53,1 gün, mortalite oranı %45,5 olarak saptandı. Zaloga Tekniği ile kateter yerleştirme başarısı ilk girişimde %91,4 (n=32), ikinci manevrada %2,8 (n=1) olarak kaydedildi. Toplam işlem başarısı %94,2 (n=33) olup, yalnızca 2 hastada (%5,7) pilor geçişi sağlanamadı.
Tartışma ve Sonuç: Deneyimli bir nutrisyon hemşiresi; ek bir cihaza, görüntüleme yöntemine veya prokinetik ilaca gerek duymadan, yatak başında noninvaziv şekilde bu yöntemi komplikasyonsuz ve maliyet etkin bir şekilde gerçekleştirebilir. Sunulan video kaydı ile yöntemin uygulanabilirliği ve pratikliği gösterilmiştir. Bu yaklaşım, hastaların nutrisyon planına ara verilmeden beslenmesine olanak tanır.

Anahtar sözcükler: Yoğun bakım, Zaloga tekniği, Nazointestinal beslenme, Enteral nütrisyon

Sözel Bildiri

LUTEOLIN PRE-TREATMENT ENHANCES VENETOCLAX-INDUCED ANTIPROLIFERATIVE EFFECTS AND REGULATES CELL CYCLE GENES IN LUNG CANCER CELLS

Erva OZKAN*

**Ankara Medipol University, Faculty of Pharmacy, Department of Biochemistry, Ankara, Turkey, erva.ozkan@ankaramedipol.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Venetoclax (VTX), a selective Bcl-2 inhibitor, has emerged as a promising anticancer agent; however, its efficacy in solid tumors such as lung cancer remains limited. Luteolin (LUT), a natural flavonoid, exhibits antiproliferative and pro-apoptotic effects in various cancer models. This study aimed to investigate the synergistic anticancer effects of LUT pre-treatment followed by VTX exposure in A549 lung cancer cells and to evaluate its impact on cell proliferation and cell cycle-related gene expression.

Methods: Cytotoxic effects of VTX and LUT were initially evaluated using MTT assay to determine optimal concentrations. A549 cells were pre-treated with LUT (32 µM) for 12 h, followed by VTX (8 µM) treatment for 48 h. Cell viability was assessed in A549 and L929 healthy cells to determine selectivity. Wound healing assay was performed to evaluate cell migration and proliferation capacity. RT-qPCR analysis was conducted to assess cell cycle-related gene expressions (p21, p27, and cMyc).

Results: VTX (8 µM) and LUT (32 µM) treatment as single agents resulted in 90.13% and 85.11% cell viability, respectively, whereas combination treatment reduced viability to 69.98%. In L929 healthy cells, the combination maintained 91.04% viability, indicating significant selectivity toward cancer cells. Wound healing assay demonstrated a 3-fold decrease in wound closure with LUT and a 9.6-fold decrease with VTX, while the combination produced a 20-fold reduction and marked morphological distortion. Furthermore, RT-qPCR analysis revealed a 7.2-fold increase in p21 and a 1.25-fold increase in p27, accompanied by a 3-fold decrease in cMyc expression, suggesting G1 phase cell cycle arrest.

Discussion and Conclusion: LUT pre-treatment enhances the anticancer efficacy of VTX in A549 cells by suppressing proliferation and altering the expression of cell cycle-related genes, indicating that this combination may represent a promising therapeutic strategy for lung cancer.

Keywords: Flavonoids, Lung cancer, Luteolin, Venetoclax.

Poster Bildiri

CERRAHİ HEMŞİRELİK BAKIMINDA KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİ EĞİTİMLERİNİN ÜNİVERSİTE KIZ ÖĞRENCİLERİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Filiz Kip Kaya*, Melis Şen Yılmaz**

** Biruni Üniversitesi, Biruni Sağlık Bilimler Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul, Türkiye, 231108016@st.biruni.edu.tr*

*** Biruni Üniversitesi, Biruni Sağlık Bilimler Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi Melis Şen Yılmaz, İstanbul, Türkiye, melisy@biruni.edu.tr*

ÖZET

Meme kanseri, kadınlarda en sık görülen kanser türlerinden biri olup erken tanı ile mortalite oranlarında önemli azalma sağlanmaktadır. Kendi Kendine Meme Muayenesi (KKMM), düşük maliyetli, pratik ve erişilebilir bir yöntem olarak bireylerin meme sağlığını izlemelerine olanak tanımaktadır. Bu sistematik derlemede, PubMed, Web of Science ve Google Scholar veri tabanlarında 2013–2025 yılları arasında yayımlanan çalışmalar incelenmiş; cerrahi hemşireler tarafından verilen KKMM eğitim stratejeleri, uygulama sıklığı ve öğrencilerin sağlık inançları analiz edilmiştir. Literatür bulguları, üniversite kız öğrencilerinin KKMM konusunda bilgi düzeylerinin yeterli olmasına rağmen düzenli uygulama oranlarının düşük olduğunu göstermektedir. Yapılandırılmış KKMM eğitimlerinin, bilgi düzeyini artırdığı, uygulama sıklığı ve doğruluğunu geliştirdiği ve erken tanı davranışlarını desteklediği saptanmıştır. Ayrıca, bireylerin sağlık inançlarının KKMM alışkanlıklarının sürekliliğinde belirleyici rol oynadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, cerrahi hemşirelik bakımında planlı ve sistematik şekilde yürütülen KKMM eğitimleri, üniversite kız öğrencilerinde meme kanseri farkındalığını artırmakta ve düzenli tarama davranışlarının gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu eğitimlerin yaygınlaştırılması, genç kadınlarda sağlıklı yaşam davranışlarının geliştirilmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Meme Kanseri, Cerrahi Hemşirelik, Kendi Kendine Meme Muayenesi, Üniversite Öğrencileri, Sağlık Eğitimi

Sözel Bildiri

IDENTIFICATION OF STRUCTURAL VARIANTS IN HOLSTEIN BOVINE CELL LINES

Ozge Sidekli[1,2], Edward J. Hollox[2]

[1] *Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Genetics, Burdur, Türkiye*
[2] *University of Leicester, Department of Genetics, Genomics and Cancer Sciences, Leicester, United Kingdom*

ABSTRACT

Background: Structural variants (SVs), including deletions, insertions, duplications and inversions, represent large-scale genomic changes that may influence gene regulation and cellular processes. Long-read sequencing technologies enable more accurate detection of structural variants, particularly in repetitive and complex genomic regions.

Aim: This study aimed to identify and compare structural variants in Holstein bovine turbinate (BT) and fibroblast (FB) cell lines using Oxford Nanopore long-read sequencing.

Methods: High molecular weight DNA isolated from Holstein bovine turbinate (BT) and fibroblast (FB) cell lines was sequenced using Oxford Nanopore Technology (ONT). Approximately 29 GB of long-read sequencing data were generated for each cell line. Basecalling was performed using Guppy (v6.5.7), and reads were aligned to the *Bos taurus* reference genome (ARS-UCD1.2) using Minimap2 (v2.23). Read-based structural variant calling was performed using Sniffles2 (v2.0.6), and assembly-based structural variant analysis was conducted using Assemblytics (v1.2.1) following de novo genome assembly with Flye (v2.9).

Results: Structural variant analysis identified 38,278 SVs in the BT cell line and 37,524 SVs in the FB cell line. The majority of SVs consisted of deletions and insertions, while duplications and inversions were less frequent. Most structural variants were located in intronic and intergenic regions, with a smaller proportion overlapping coding regions. Approximately 10% of the structural variants in both cell lines were larger than 1 kb. Assembly-based analysis identified approximately 1,456 large structural variants, of which 574 were shared between the two cell lines, while 877 and 852 were specific to the BT and FB cell lines, respectively. The size of large structural variants was mainly concentrated in the 8–10 kb range. Examination of the top 20 largest structural variant regions showed that several of these regions overlapped gene regions such as *DNAH8* and *DOCK8* in the BT cell line and *ADGRF1*, *FRMD3*, and *AGTPBP1* in the FB cell line.

Conclusion: This study presents a preliminary comparative overview of structural variants in two bovine cell lines and suggests that large structural variants may occur more frequently in certain genomic regions and may overlap with gene regions associated with cell-type-related biological functions.

Funding: This work was supported by the BBSRC IAA Grant, University of Leicester, UK

Anahtar Kelimeler: Structural variant, Long-read sequencing, Oxford Nanopore, Bovine cell line

Sözel Bildiri

AMBULANS ÇAĞRI TALEPLERINDE MEVSIMSELLIĞIN CBS YÖNTEMI ILE ANALIZI: SAKARYA İLI ÖRNEĞI

***Muhammed Kadir AÇIK**
**Sakarya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Sakarya, Türkiye, mka11258@gmail.com*

ÖZET

Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde ambulans istasyonlarının konumu, olay yerine ulaşma süresini ve hizmet sürekliliğini etkiler. Ancak çağrı talebi yıl boyunca sabit kalmayabilir. Mevsimsel değişimler, çağrıların yoğunlaştığı bölgeleri dönemlere göre farklılaştırabilir. Bu durum, tek bir yıllık talep haritasına dayalı planlamayı bazı dönemlerde yetersiz bırakabilir. Bu çalışma, Sakarya ilinde ambulans çağrı taleplerinin yaz dönemi ile yılın diğer döneminde mekânsal olarak nasıl farklılaştığını karşılaştırmayı ve dönemsel öncelikli zonları belirlemeyi amaçlamaktadır.2024 yılına ait tüm ambulans çağrı kayıtları kullanılmıştır. Çağrı türleri ayrıştırılmamış, tüm çağrılar birlikte değerlendirilmiştir. Veriler yaz dönemi (Haziran–Eylül) ve yılın diğer ayları olmak üzere iki döneme ayrılmıştır. Her dönem için CBS ortamında çağrıların mekânsal dağılımını gösteren yoğunluk haritaları hazırlanmıştır. Dönem süreleri farklı olduğu için karşılaştırma, birim zamana göre değerlendirme mantığıyla yapılmıştır. Yoğunluğun yüksek olduğu alanlar "öncelikli zon" olarak tanımlanmıştır. Zon merkezleri alınmış ve bu noktalar etrafında 8 km tampon alanlar oluşturularak kapsama senaryosu görselleştirilmiştir. Yaz dönemi ile yılın diğer dönemi karşılaştırıldığında çağrı talebinin mekânsal örüntüsünün değişebildiği görülmüştür. Yaz döneminde bazı alt bölgelerde yoğunlaşmanın belirginleştiği, diğer dönemde ise farklı bir dağılımın öne çıktığı izlenmiştir. Elde edilen çıktılar, sabit bir plan yerine dönemsel talep farklılıklarını dikkate alan zon bazlı önceliklendirme yaklaşımının daha işlevsel olabileceğine işaret etmektedir. Buffer temelli kapsama senaryosu, öncelikli zonların çevresindeki olası hizmet etki alanını anlaşılır biçimde sunmaktadır. Çalışma, mevsimsel farklılığın nedenlerini doğrudan test etmemekte, ölçülebilir mekânsal değişimi ortaya koymaya odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ambulans Çağrıları, Mevsimsellik, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Yoğunluk Haritalama, Sakarya, Kapsama Analizi

Sözel Bildiri

ELİT SPORCULARDA SAKATLANMA SONRASI KİNEZYOFOBİ, YALNIZLIK DÜZEYİ VE UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Şaziye YILDIRIM DÜNDAR*, Mine PEKESEN KURTÇA**
**Trabzon Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, TOHM, fzt.saziye_yildirim@hotmail.com*

*** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ortez ve Protez Bölümü, mine.pekesenkurtca@omu.edu.tr*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, elit sporcularda sakatlanma sonrası kinezyofobi, yalnızlık düzeyi ve uyku kalitesi arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Ayrıca spor deneyimi ve antrenman özelliklerinin bu değişkenlerle olan ilişkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Kesitsel tipte planlanan çalışmaya 11 elit sporcu dahil edilmiştir. Sporcuların kinezyofobi düzeyleri Tampa Kinezyofobi Ölçeği, yalnızlık düzeyleri UCLA Yalnızlık Ölçeği ve uyku kalitesi Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 18,64 ± 1,02 yıl olup aktif spor yapma süresi ortalama 8,09 ± 2,63 yıl, milli sporculuk süresi 4,36 ± 2,29 yıl ve haftalık antrenman gün sayısı 5,82 ± 0,40 gün olarak belirlenmiştir. Ölçek puan ortalamaları sırasıyla Tampa Kinezyofobi Ölçeği için 39,91±6,05, UCLA Yalnızlık Ölçeği için 40,18±9,03 ve Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi için 6,64±1,80 olarak bulunmuştur. Korelasyon analizine göre yalnızlık düzeyi ile uyku kalitesi arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı ilişki saptanmıştır ($\rho = 0,808$; $p = 0,003$). Aktif spor yapma süresi ve haftalık antrenman gün sayısı ile yalnızlık ve uyku kalitesi arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$). Buna karşın kinezyofobi ile diğer değişkenler arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Sonuç olarak araştırma bulguları elit sporcularda yalnızlık düzeyi ile uyku kalitesi arasında güçlü düzeyde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca aktif spor yapma süresi ve haftalık antrenman gün sayısı ile yalnızlık ve uyku kalitesi arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular spor deneyimi ve antrenman sıklığının sporcuların yalnızlık düzeyi ve uyku kalitesi ile ilişkili olabileceğini göstermektedir. Buna karşın kinezyofobi düzeyi ile yalnızlık ve uyku kalitesi arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kinezyofobi, Yalnızlık, Uyku kalitesi, Spor yaralanmaları, Elit sporcular

Sözel Bildiri

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF ALPHA-LIPOIC ACID ON NONYLPHENOL-INDUCED BRAIN TOXICITY

Ümran Ersoy[*], Seda Koçak[**], Hasan Çalışkan[***], Kübra Tuğçe Kalkan[*]
** Kırşehir Ahi Evran University, Medicine Faculty, Department of Histology and Embriyology, Kırşehir, Turkey*
umrankarakoc520@gmail.com

*** Kırşehir Ahi Evran University, Medicine Faculty, Department of Physiology, Kırşehir, Turkey,*
sdakoca@gmail.com

**** Balıkesir University, Medicine Faculty, Department of Physiology, Balıkesir, Turkey,*
hasanmonica@hotmail.com

** Kırşehir Ahi Evran University, Medicine Faculty, Department of Histology and Embriyology, Kırşehir, Turkey,*
ktugce.kalkan@gmail.com

ABSTRACT

Background: Nonylphenol (NP) is an endocrine disruptor widely found in the environment and reported to have neurotoxic effects. Alpha-lipoic acid (ALA) is an agent with strong antioxidant properties that can be effective against oxidative stress and inflammatory processes in the brain.

Aim: The aim of this study is to evaluate the histopathological, inflammatory, and behavioral changes occurring in an experimentally induced NP-induced brain toxicity model and to investigate the effects of ALA on these parameters.

Methods: Rats were divided into five groups: control, sham, NP, NP+ALA, and ALA. At the end of the experiment period, brain tissues were examined histopathologically. Microglial activation was evaluated with IBA-1, and IL-1β, an inflammatory marker, was evaluated by immunoreactivity. In addition, behavioral tests were applied to analyze motor and exploratory behaviors.

Results: It was determined that NP administration caused degenerative histopathological changes in brain tissue and significantly increased microglial activation. Although an increase in IL-1β immunoreactivity was observed, this increase was not found to be statistically significant. In the NP+ALA group, it was determined that NP-induced histopathological impairments decreased and the increased IBA-1 immunoreactivity significantly regressed. In behavioral evaluations, ALA was observed to show limited ameliorative effects.

Discussion and Conclusion: It was concluded that ALA has positive effects on NP-induced histopathological and inflammatory changes. However, in behavioral evaluations, it was observed that the effects of ALA on motor activity and exploratory behaviors were at a limited level.

Keywords: Nonylphenol, Brain, Alpha-Lipoic Acid, Inflammation, Rat

Poster Bildiri

ENDÜSTRİYEL YOĞURTLARIN *CANDIDA* TÜRLERİNE KARŞI ANTİFUNGAL ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Ertan Özyurt#, Rabia İrem Top*, Burak Aksu, Arzu İlki*****

 # Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, ertanozyurt@yahoo.com

** Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, rabiairemtop@gmail.com*

*** Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, drbaksu@gmail.com*

**** Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, aailki@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Gıda sektöründe fungal kontaminasyonu engellemek ve raf ömrünü uzatmak amacıyla kullanılan natamisin (E235), Türk Gıda Kodeksi'nde yoğurt ve fermente süt ürünlerinde kullanımı açısından yasaklanmıştır. Bununla birlikte, denetimlerde bazı ticari süt ürünlerinde natamisin saptandığına dair bildirimler mevcuttur.

Amaç: Bu çalışmada, endüstriyel olarak üretilmiş çeşitli yoğurtların farklı *Candida* türleri üzerindeki antifungal etkisinin araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmada 3 farklı *Candida* türüne (*C. albicans*, *C. tropicalis* ve *C. auris*) ait klinik izolatlar ve standart *C. albicans* ATCC 10231 suşu üzerinde 5 farklı yoğurt örneğinin (4 endüstriyel, 1 ev yapımı yoğurt) antifungal etkinliği test edilmiştir. İlk aşamada yoğurt örneklerinde pH ölçümü yapılmıştır. Antifungal etkinliğin belirlenmesi için Sabouraud dekstroz katı besiyerinde agar-kuyucuk difüzyon testi gerçekleştirilmiştir. Pozitif kontrol olarak klorheksidin (%0.2 v/v) kullanılmıştır.

Bulgular: Yoğurt örneklerinde pH değerleri 3.5-4.5 aralığında saptanmıştır. Test edilen yoğurt örneklerinin hiçbiri *Candida* izolatlarına karşı antifungal etki göstermemiştir. Buna karşın pozitif kontrol olarak kullanılan %0.2 klorheksidin ile *Candida albicans* ATCC 10231 suşunda 22 mm çapında inhibisyon zonu elde edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular, test edilen endüstriyel yoğurt örneklerinde natamisin kullanılmadığını desteklemektedir. Son yıllarda, mantarlarda klinik direnç gelişimine neden olabilecek antifungal ajanların gıda ürünlerinde koruyucu olarak kullanımı halk sağlığı açısından önemli bir tehdit olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, gelecekte yapılacak çalışmaların daha geniş bir ürün yelpazesi üzerinde ve daha fazla fungal organizma ile gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoğurt, Natamisin, Candida, Antifungal etkinlik

Sözel Bildiri

NEOADJUVAN TEDAVI ALAN REKTUM KANSERINDE HISTOPATOLOJIK TÜMÖR REGRESYONUNUN MAKINE ÖĞRENMESI ILE ÖNGÖRÜLMESI

Ramazan Oğuz Yüceer
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı

ÖZET

Giriş: Neoadjuvan kemoradyoterapi, lokal ileri rektum kanserinde tümör yükünü azaltarak cerrahi rezeksiyonun başarısını artıran ve bazı hastalarda tam patolojik yanıt elde edilmesini sağlayan temel bir tedavi yaklaşımıdır. Bununla birlikte, histopatolojik tümör regresyonu hastalar arasında önemli farklılıklar gösterebilmekte ve bu yanıtın tedavi öncesinde öngörülememesi klinik yönetimi güçleştirmektedir. Günümüzde makine öğrenmesi yöntemleri, klinik, laboratuvar ve görüntüleme verilerini birlikte değerlendirerek daha hassas öngörüler sunabilme potansiyeli taşımaktadır. Bu çalışmada, neoadjuvan tedavi uygulanan rektum kanseri hastalarında histopatolojik tümör regresyonunun makine öğrenmesi temelli modellerle tahmin edilmesi ve bu süreçte etkili olan parametrelerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Materyal ve metod: Bu retrospektif çalışmaya 2016–2021 yılları arasında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tanı ve tedavisi yapılan histopatolojik olarak doğrulanmış 50 neoadjuvan tedavi almış rektum kanseri hastası dâhil edildi. Demografik, klinikopatolojik ve tedavi verileri hasta dosyaları tarandı. Veri ön işleme sonrası nüks riskini öngörmek için lojistik regresyon, Random Forest, SVM ve gradyan artırma modelleri uygulanarak performansları karşılaştırıldı.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen 50 hastanın medyan yaşı 64 yıldı. Tümör regresyon derecesine göre yapılan karşılaştırmada, cinsiyet dağılımı açısından anlamlı farklılık saptandı; erkek hastalar TRG 1 grubunda daha yüksek oranda yer alırken (p=0,011), kadınlar daha ileri regresyon gruplarında daha sık gözlendi. pT evre dağılımı da gruplar arasında anlamlı farklılık gösterdi (p=0,009) ve ileri evre hastalık TRG 3 grubunda daha belirgindi. Yaş ve tümör belirteçleri (CEA, CA 19-9) açısından anlamlı fark saptanmadı. Komorbidite, tümör grade'i, perinöral ve lenfovasküler invazyon, nodal durum ve metastaz varlığı açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık izlenmedi. Tümör regresyonunun öngörülmesinde farklı makine öğrenmesi modelleri karşılaştırılmış, en yüksek performans XGBoost modelinde elde edilmiştir (AUC=0,87; doğruluk=0,83). HistGradient Boosting ve Gradient Boosting modelleri benzer başarı göstermiş, lojistik regresyonun performansı daha düşük kalmıştır. Özellik önem ve SHAP analizleri, CEA ve CA19-9 düzeylerinin en güçlü prediktörler olduğunu ortaya koymuştur. Bunu tümör evresi, nodal durum, komorbidite ve lenfovasküler invazyon izlemiştir. PNI ve yaşın katkısı sınırlı, cinsiyet ve metastazın etkisi ise düşük bulunmuştur.

Sonuç: Makine öğrenmesi tabanlı modeller, özellikle XGBoost, histopatolojik tümör regresyonunun öngörülmesinde yüksek performans göstermiştir. CEA, CA19-9 ve tümör evresi başlıca belirleyiciler olarak öne çıkmış olup, bu parametreler klinik karar süreçlerinde potansiyel öngörü araçları olarak değerlendirilebilir.

Anahtar kelimeler: Rektum kanseri, neoadjuvan kemoradyoterapi, tümör regresyon derecesi (TRG), makine öğrenmesi, histopatolojik yanıt

Sözel Bildiri

TCS3200 COLOR DETECTION SENSOR BASED TURKISH LIRA BANKNOTE RECOGNITION DEVICE WITH ARDUINO FOR THE VISUALLY IMPAIRED POPULATION

Duru Eylül Akdoğan[*], Melce Bayram[**], Tuba Çiftçi[***], Atakan Işık[****], Erdem Haberal[*****]

** Başkent University, Engineering Faculty, Biomedical Engineering Deparment, Ankara, Turkey, eylul25akd@hotmail.com*

*** Başkent University, Engineering Faculty, Biomedical Engineering Deparment, Ankara, Turkey, melcebayam02@gmail.com*

****Başkent University, Engineering Faculty, Biomedical Engineering Deparment, Ankara, Turkey, tubaciftci675@gmail.com*

*****Başkent University, Engineering Faculty, Biomedical Engineering Deparment, Ankara, Turkey, atakani@baskent.edu.tr*

******Başkent University, Engineering Faculty, Biomedical Engineering Deparment,Ankara,Turkey, erdemhaberal@baskent.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Independence in daily financial transactions is a significant challenge for individuals with visual impairments. Although Turkish banknotes include Braille features, excessive usage often causes these markings to become unrecognizable by touch. This study presents a portable, low-cost, and user-friendly assistive device designed to identify banknotes through color-based detection.

Aim: By integrating an Arduino Nano as the central processing unit and a TCS3200 color sensor, the system provides a practical solution for real-time currency identification. This project demonstrates how accessible technology can be utilized to improve the quality of life for the visually impaired, providing them with a reliable tool for financial autonomy.

Methods: The core of the device is the TCS3200 color sensor, which detects the red, green, and blue (RGB) components of light reflected from a banknote. A critical feature of the system is the implementation of a push-button trigger; unlike standard sensors that operate continuously, this device only activates when the user initiates a measurement. Powered by a 9V battery and equipped with a dedicated power switch, the device is fully independent and suitable for daily life scenarios. To provide clear feedback, the device utilizes a buzzer system where each banknote denomination is assigned a unique sound pattern.

Results: By using different buzzer frequencies and rhythms, the system allows users to distinguish between various banknotes (from 5 TL to 200 TL) easily without the need for visual confirmation. This controlled operation prevents unnecessary power consumption and avoids sensor overloading, ensuring long-term hardware reliability and accuracy.

Discussion: The current system is undergoing a transition to a more ergonomic and compact physical design to enhance portability and user comfort. Furthermore, while the prototype is optimized for local currency, the underlying algorithm is designed to be highly adaptable. We are currently developing an expanded version that can be calibrated for international currencies with different color profiles. In addition, we aim to upgrade the buzzer system to a voice-guided feedback system. By integrating a dedicated sound module, the device will be able to play pre-recorded high-quality audio files, announcing the exact value of the banknote for a more intuitive experience.

Conclusion: This project illustrates the potential of accessible technology in fostering independence for the visually impaired by providing a reliable and practical tool for financial autonomy.

Keywords: Visually Impaired, Banknote Recognize, Biomedical Instrumentation

Sözel Bildiri

KONJENİTAL KALP HASTALIĞI OLAN ÇOCUKLARDA TELE-SAĞLIK UYGULAMALARI VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI

Ecem GÜLİSTAN ÇAKAR [1], Emel DEMİR[2]
[1]Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye, ecemgulistan@outlook.com
[2]Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye, emeldemir@mku.edu.tr

ÖZET

Konjenital kalp hastalıkları (KKH), çocukluk çağında en sık görülen doğumsal anomaliler arasında yer almakta olup tedavi edilmediğinde ciddi morbidite ve mortaliteye yol açabilmektedir. Tanı ve tedavi yöntemlerindeki gelişmeler sayesinde KKH'li çocukların yaşam süresi artmış ve hastalık yaşam boyu izlem gerektiren kronik bir durum hâline gelmiştir. Bu nedenle komplikasyonların erken tanılanması ve etkin şekilde yönetilebilmesi için düzenli ve sürekli kardiyolojik takip büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte hemşireler çocuk ve ailesinin bakım gereksinimlerinin belirlenmesi, aile eğitiminin planlanması ve bakımın sürekliliğinin sağlanmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Son yıllarda dijital sağlık teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte tele-sağlık uygulamaları, konjenital kalp hastalığı olan çocukların izleminde giderek daha fazla kullanılmaktadır. Tele-sağlık hastaların klinik durumlarının uzaktan değerlendirilmesine, fizyolojik verilerin takip edilmesine ve sağlık profesyonelleri ile aileler arasındaki iletişimin sürdürülmesine olanak sağlamaktadır. Bu derlemede konjenital kalp hastalığı olan çocuklarda tele-sağlık tabanlı izlem uygulamaları ve hemşirelik yaklaşımlarına ilişkin literatür ele alınmıştır. Literatürde tele-sağlık uygulamalarında uzaktan izlem cihazları, mobil sağlık uygulamaları ve giyilebilir teknolojilerin kullanıldığı görülmektedir. Uzaktan izlem cihazları ev ortamında kullanılan oksijen satürasyonu ölçüm cihazları, tartılar ve taşınabilir elektrokardiyografi gibi tıbbi ekipmanları kapsarken mobil sağlık uygulamaları ve giyilebilir teknolojiler hastaların fizyolojik verilerinin izlenmesine ve sağlık profesyonelleri ile iletişim kurulmasına olanak sağlamaktadır. Tele-sağlık tabanlı izlem uygulamaları, konjenital kalp hastalığı olan çocukların fizyolojik verilerinin uzaktan değerlendirilmesine olanak sağlayarak semptomların erken dönemde tanılanmasını destekleyebilmekte, hastaneye başvuru ve yatış oranlarının azaltılmasına katkı sağlayabilmekte ve ailelerin bakım sürecine katılımını artırabilmektedir. Bu süreçte hemşireler uzaktan izlem verilerinin değerlendirilmesi, aile eğitimi ve danışmanlık sağlanması ile bakım koordinasyonunun yürütülmesinde önemli roller üstlenmektedir. Bu bağlamda hemşirelerin tele-sağlık temelli izlem yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmaları, bu uygulamaları bakım süreçlerine entegre etmeleri ve ailelere bu teknolojilerin kullanımına yönelik eğitim ve danışmanlık sağlamaları büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Doğumsal Kalp Kusurları, Pediatrik Hasta, Tele-Sağlık

Sözel Bildiri

KRONIK OBSTRÜKTIF AKCIĞER HASTALIĞI OLAN BIREYLERIN TAMAMLAYICI VE ALTERNATIF TEDAVIYE YÖNELIK TUTUMLARININ SEMPTOM KONTROLÜ VE İLACA UYUM ÜZERINE ETKISI

Gamze Oğuz*, Yusuf Aydın*, Ali Vefa Öztürk**

**İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği, İstanbul, Türkiye, gamze.oguz87@gmail.com*

**İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, yusuf.aydin@atlas.edu.tr*

*** Demiroğlu Bilim Üniversitesi, Gayrettepe Florence Nightingale Hastanesi, İstanbul, Türkiye, drvefaozturk@gmail.com*

ÖZET

Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH), dünya genelinde morbidite ve mortaliteyi artıran, üçüncü sırada yer alan önemli bir ölüm nedenidir. KOAH'lı bireylerde azalmış akciğer fonksiyonu ve artmış dispne, günlük yaşam aktivitelerinde kısıtlılığa ve yaşam kalitesinde bozulmaya yol açmaktadır. Son yıllarda KOAH gibi kronik hastalıklarda tamamlayıcı ve alternatif tedavi (TAT) yöntemlerine yönelim artmakta, ancak bu yöntemlerin semptom kontrolü ve ilaç uyumu ile ilişkisine yönelik kanıtlar sınırlı kalmaktadır. Bu çalışma, KOAH'lı bireylerin TAT'a yönelik tutumlarının semptom kontrolü ve ilaca uyum üzerine etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipteki araştırma, Gayrettepe Florence Nightingale Hastanesi Göğüs Hastalıkları Polikliniği'nde yürütülmüştür. Örneklem büyüklüğü G*Power (v3.1.9.2) ile %95 güven düzeyi, %95 güç ve 0,30 etki büyüklüğü temel alınarak en az 111 olarak hesaplanmış, dahil edilme kriterlerini karşılayan 159 KOAH'lı birey çalışmaya alınmıştır. Veriler Haziran 2025–Ocak 2026 arasında yüz yüze görüşme ile "Hasta Bilgi Formu", "Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı Değerlendirme Testi (CAT)", "İlaç Uyumunu Bildirim Ölçeği (İUBÖ)" ve "Bütüncül Tamamlayıcı ve Alternatif Tıbba Karşı Tutum Ölçeği (BTATÖ)" kullanılarak toplanmıştır. İstatistiksel analizler SPSS 25 ile yapılmış; tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi, post-hoc testler ve Pearson korelasyon analizi kullanılmış, önemlilik düzeyi $p < 0{,}05$ olarak kabul edilmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması 48,2±13,6 yıl, KOAH tanı süresi 3,1±2,3 yıldır. Ölçek ortalamaları sırasıyla CAT için 19,44±7,98, İUBÖ için 20,25±4,22, BTATÖ için 28,31±12,65 bulunmuştur. CAT puanları, çalışmayan (p=0,023) ve geliri giderinden az olan bireylerde (p=0,006) anlamlı düzeyde daha yüksektir. KOAH nedeniyle kullanılan ilaç ve dozunu bilen hastalarda BTATÖ toplam ve Holistik Sağlık alt boyutu puanları daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla p=0,033 ve p=0,001). TAT hakkında bilgi sahibi olmayanlarda BTATÖ ve Holistik Sağlık puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır (p=0,018; p=0,001). Ölçümler arası ilişkiler incelendiğinde, CAT puanı ile BTATÖ toplam puanı (r=0,166; p=0,036) ve Holistik Sağlık Boyutu (r=0,203; p=0,010) arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiş, CAT ile İUBÖ arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. KOAH'lı bireylerde semptom şiddeti arttıkça tamamlayıcı ve alternatif tıbba yönelik pozitif tutumun ve holistik sağlık yaklaşımına ilgisinin arttığı görülmüştür. Sosyoekonomik durum ve çalışma durumu semptom düzeyini etkilerken, TAT'a ilişkin bilgi ve kullanım özellikleri TAT tutumlarıyla yakından ilişkilidir. İlaç uyumu ile TAT tutumu arasında doğrudan güçlü bir ilişki bulunmamakla birlikte, kronik hastalık varlığı ve bazı sosyodemografik faktörler ilaç uyumunu etkilemektedir. Bulgular, KOAH izleminde sağlık profesyonellerinin TAT kullanımını sistematik olarak sorgulamasının, kanıta dayalı danışmanlık vermesinin ve TAT-tıbbi tedavi etkileşimlerini izlemesinin gerekli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: KOAH, tamamlayıcı ve alternatif tedavi, semptom kontrolü, ilaç uyumu

Poster Bildiri

COMPARATIVE EVALUATION OF THE ANTIOXIDANT AND CYTOTOXIC EFFECTS OF QUERCETIN, TAXIFOLIN, AND *LARIX SIBIRICA* EXTRACT ON HUMAN SKIN CELLS

Selin Zeynep Akıncı[1], Duru Nehir Kula[1], Ceren Yazıcı[1], Aliye Ezgi Güleç Taşkıran[1,*]
**Correspondence: aezgi1469@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Cellular aging is a progressive process driven by genetic, epigenetic, hormonal, and environmental factors, including UV radiation and oxidative stress. Excess reactive oxygen species (ROS) induce senescence via DNA damage, telomere shortening, and degradation of macromolecules, reducing cell proliferation and impairing collagen and elastin, which results in skin aging. Antioxidants defend the skin cells against ROS but their level decline with age, highlighting the potential of flavonoids natural polyphenols with antioxidant properties for dermo cosmetic applications. Yet, comparative studies on quercetin, taxifolin, and *Larix sibirica* extract in human keratinocytes and fibroblasts are limited.
Aim: In this study comparative antioxidant properties of quercetin, taxifolin and *Larix sibirica* extract were evaluated on HDFa and HaCaT cells.
Methods: In silico pharmacokinetic (ADMET) analysis was initially performed using SMILES representations Subsequently, experimental analyses were conducted to determine the biological effects. Antioxidant activity properties were evaluated using the DPPH radical scavenging assay. The possible cytotoxic or proliferative properties were assed using white-light microscopy imaging and MTT assay.
Results: All tested samples showed antioxidant activity in the DPPH assay, quercetin and taxifolin being much more effective than *Larix sibirica* extract. I n the MTT assay, quercetin remained non-cytotoxic in both cell lines at all tested concentrations. Taxifolin showed the most stable viability profile overall, although reduced viability was observed in HDFa cells at 1 µg/mL. In contrast, *Larix sibirica* extract caused a clear dose-dependent decrease in cell viability in both HaCaT and HDFa cells. The ADMET analysis indicated that both taxifolin and quercetin showed advantageous pharmacokinetic properties which includes high gastrointestinal absorption and compliance with Lipinski's rule of five. However, quercetin resulted in potential CYP enzyme inhibition, whereas taxifolin showed a more favorable predicted interaction profile.
Discussion and Conclusion: Quercetin and taxifolin showed more favorable safety profiles than *Larix sibirica* extract under the tested conditions. Among the tested compounds, taxifolin demonstrated the most stable viability profile. The findings also indicate that the biological response of *Larix sibirica* may be influenced by sample preparation. Overall, quercetin and taxifolin appear to be more suitable candidates for further dermo cosmetic applications, while *Larix sibirica* extract requires careful dose standardization and preparation optimization.

Keywords: Flavonoids, Quercetin, Taxifolin, *Larix sibirica*, Cytotoxicity, Antioxidant Activity

Sözel Bildiri

NATURAL INHIBITOR-BASED THERANOSTIC NANOCARRIER: GAMMA-AMINOBUTYRIC ACID CARBON QUANTUM DOTS

Zeynep KOCAİZMİRLİ AKTAŞ*, Gamze ÇAMLIK**

** Biruni University, Faculty of Pharmacy, Istanbul, Turkey, zeynep.kocaizmirli@ankaramedipol.edu.tr*

**Ankara Medipol University, Faculty of Pharmacy, Ankara, Turkey, zeynep.kocaizmirli@ankaramedipol.edu.tr*

*** Biruni University, Faculty of Pharmacy, Istanbul, Turkey, gcamlik@biruni.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Epilepsy is a chronic central nervous system disorder. The disease stems from an imbalance between excitatory and inhibitory neurotransmitters, specifically involving dysfunction in the Gamma-aminobutyric acid (GABA) system. Although GABA is the brain's primary inhibitor, its clinical efficacy is limited because it cannot effectively cross the blood-brain barrier (BBB) due to its high polarity and the saturation of specific transport systems. Carbon quantum dots (CQDs) smaller than 10 nm offer a biocompatible and theranostic solution to overcome these delivery challenges.

Aim: This study aimed to develop a novel formulation of GABA-derived carbon quantum dots (GABA-CQDs) by utilizing GABA as both a carbon source and a targeting ligand to enhance BBB permeability.

Methods: The formulation was developed using an aqueous solution of GABA. The mixture was subjected to thermal treatment using a microwave reactor. Physicochemical characterization, including hydrodynamic diameter, polydispersity index (PDI), and zeta potential, was performed.. Structural integration was verified via TEM. Long-term stability was monitored at 5±3°C and 25±2°C over a 6-month period.

Results: The successful synthesis of the GABA-CQD formulation was confirmed by characteristic blue fluorescence under 365 nm UV light. DLS analysis verified the production of monodisperse particles with a size of approximately 9.6 nm and a stable surface charge. Stability tests conducted at 0, 3, and 6 months demonstrated that the formulation maintained its particle integrity, PDI, and zeta potential throughout the storage period.

Discussion and Conclusion: The results demonstrate that converting GABA into a quantum dot structure using a microwave-assisted method yields a stable and biocompatible nanocarrier. These particles under 10 nm will serve as a theranostic platform with the potential to overcome the limitations of the natural blood-brain barrier through targeted delivery. This formulation represents a significant advancement in nanomedicine by offering a stable alternative to traditional treatments.

Keywords: GABA, Carbon Quantum Dots, Blood-Brain Barrier, Nanotechnology

Poster Bildiri

HYPERICIN EXTRACT-MEDIATED PHOTODYNAMIC THERAPY SENSITIZES GLIOBLASTOMA CELLS TO TEMOZOLOMIDE TREATMENT

Selin GUNEY*, Dilek YIGITER, Zubeyir ELMAZOGLU***, Gorkem GUNBAS***
**Middle East Technical University, Department of Chemistry, Ankara, Turkey, selin.guney@metu.edu.tr*

***Middle East Technical University, Department of Biochemistry, Ankara, Turkey, dilek.yigiter@metu.edu.tr*

****Ankara Medipol University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmacology, Ankara, Turkey, zubeyir.elmazoglu@ankaramedipol.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Glioblastoma is the most aggressive primary brain tumor with limited treatment options, including surgical resection, radiotherapy, and chemotherapy with temozolomide (TMZ). Photodynamic therapy (PDT) has emerged as a promising adjunct strategy due to its ability to selectively induce reactive oxygen species upon light activation. Hypericin, a natural photosensitizer, is known for its low dark toxicity and strong phototoxic potential. This study aimed to investigate the cytotoxic effects of hypericin-mediated PDT combined with TMZ in glioblastoma cells.

Methods: The effect of commercially obtained hypericin extract (HEx) and TMZ were evaluated using MTT assay. T98G, U118MG and U87MG glioblastoma cells were treated with HEx (up to 6 µg/mL) or TMZ (up to 1 mM) for 24 h to determine dark toxicity. 590 nm LED light (0.5-2 h) was applied following 1 h HEx pre-treatment to induce PDT. The minimum phototoxic concentration (2 µg/mL) was selected for combination studies. Cells were pre-treated with HEx for 1 h, exposed to LED light for 30 min, and subsequently treated with TMZ for 24 h.

Results: HEx showed no dark toxicity in cells up to 6 µg/mL, while TMZ maintained >90% viability up to 500 µM. LED exposure induced concentration-dependent phototoxicity, with 2 µg/mL HEx reducing viability to 73.17% and 5 µg/mL to 31.08% after 30 min illumination. Sequential treatment with 2 µg/mL HEx significantly enhanced cytotoxicity, reducing viability to 60.41% at 250 µM TMZ compared to 93.13% with TMZ alone. In L929 healthy cells, hypericin-PDT maintained 95.16% viability, indicating selectivity and a synergistic interaction between hypericin-mediated PDT and TMZ.

Discussion and Conclusion: Hypericin extract-mediated PDT sensitizes glioblastoma cells to temozolomide, enhancing cytotoxicity compared to single-agent treatment. The low dark toxicity of hypericin and moderate toxicity of temozolomide highlight the selectivity of this sequential approach. Further studies are needed to clarify the underlying molecular pathways.

Keywords: Hypericin, Glioblastoma, Photodynamic therapy, Temozolomide.

Sözel Bildiri

ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARDA DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞI

Fatma Betül ŞENOL*, Yiğit ŞENOL, Selda KOCA*****

**Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Yetenekliler Eğitimi Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye, fatmabetulsenol@gmail.com*

*** Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye, yigitsenol@gmail.com*

****Dumlupınar Bilim ve Sanat Merkezi, Afyonkarahisar, Türkiye, seldak80@hotmail.com*

ÖZET

Özel yetenekli çocuklar ileri düzey gelişimsel özellikleri ile eğitim ortamlarında ayrı grupta yer almaktadır. Bu özellikleri dijital oyun kullanımı davranışlarını etkileyebilmektedir. Dijital oyun oynamak tipik gelişen çocuklar arasında yaygın bir aktivite haline gelmiş olsa da, bu durumun özel yetenekli çocuk grubu üzerindeki durumu henüz yeterince araştırılmamıştır. Bu çalışma özel yetenekli çocukların dijital oyun bağımlılıklarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma kesitsel modelde tasarlanmıştır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılmıştır. Çalışmaya özel yetenekli 214 çocuk dahil edilmiştir. Veriler, dijital oyun kullanım davranışlarıyla ilgili maddeler içeren bir anket kullanılarak toplanmıştır. Değişkenler arasında tüm gün oyun oynamaya dair düşünceler, oyun süresinin artması, günlük hayattan kaçmak için oyunların kullanılması, oyun süresini azaltmada yaşanan zorluklar, oyun oynayamadığında ortaya çıkan duygusal tepkiler, oyun nedeniyle başkalarıyla yaşanan çatışmalar ve günlük faaliyetlerin ihmal edilmesi yer almıştır. Tanımlayıcı istatistikler sıklık ve yüzde olarak sunulmuştur. Katılımcıların çoğu, günün tamamını oyun oynayarak geçirmeyi hiç düşünmediklerini belirtti (%69,6). Oyun oynama süresinin artmasıyla ilgili olarak, %37,9'u "hiç" ve %29,4'ü "nadiren" yanıtını verdi. Katılımcıların yarısından fazlası (%51,9) oyunları günlük yaşamdan uzaklaşma aracı olarak hiç kullanmadıklarını belirtmiştir. Benzer şekilde, %59,3'ü çevrelerindeki kişilerin oyun sürelerini azaltma konusunda başarısız olmadığını belirtilmiştir. Katılımcıların yaklaşık yarısı (%49,5) oyun oynayamadıkları durumlarda olumsuz bir duygu yaşamadıklarını bildirmiştir. Katılımcıların çoğunluğu (%63,6) oyun süresine bağlı olarak başkalarıyla herhangi bir çatışma içine girmediklerin belirtmiştir. Ayrıca, %78,5'i oyun oynama nedeniyle önemli günlük faaliyetleri hiç ihmal etmediklerini bildirmiştir. Bulgular, çoğu öğrencinin değerlendirilen alanlarda düşük düzeyde sorunlu dijital oyun davranışları sergilediğini göstermektedir. Bu sonucun çalışma grubunun özel yetenekli çocuklardan oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Özel yetenekli çocuklar karakteristik özellikleri gereği özdenetimlerinin, zaman yönetimi becerilerinin yüksek olması gibi özelliklerinin sonuçlar üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca özel yetenekli çocukların yetenekleri doğrultusunda bireysel gelişimleri için zenginleştirilmiş eğitim ortamlarında bulunmaları dijital oyunlara ayırdıkları zamanın kısıtlı olmasına katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Oyun, Dijital Oyun Bağımlılığı, Özel Yetenekli Çocuklar

Sözel Bildiri

SAĞLIK TURIZMINDEN WELLNESS VE YAŞLI REFAHINA: SAĞLIK TURIZMI LITERATÜRÜNDEKI DÖNÜŞÜMÜN BIBLIYOMETRIK ANALIZI

Almina YILMAZ*, Dilek KOCABAŞ**

** Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Antalya, Türkiye, dytalminayilmaz@gmail.com*

***Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Antalya, Türkiye, dkocabas@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Sağlık turizmi, geleneksel tıbbi müdahale odaklı yapısından sıyrılarak günümüzde esenlik (wellness), etik ve yaşlı refahını kapsayan bütüncül bir modele evrilmektedir. Günümüz küresel sağlık sistemleri, demografik dönüşümlerin yarattığı karmaşık risklerle karşı karşıyadır. Bu çalışma, sağlık turizmi literatüründeki yönelim değişimini bibliyometrik yöntemle analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Araştırma verileri, Web of Science (WoS) veri tabanı üzerinden 2021-2026 yıllarını kapsayacak şekilde; "health tourism", "medical tourism", "wellness", "well-being", "spa" ve "holistic" anahtar kelimeleriyle taranarak elde edilmiştir. Analize yalnızca İngilizce dilindeki "article", "review" ve "early access" türündeki yaklaşık 170 çalışma dahil edilmiştir. Elde edilen bibliyografik kayıtlar, VOSviewer yazılımı kullanılarak anahtar kelime eş-dizim (co-occurrence) ve yazar iş birliği ağı analizlerine tabi tutulmuştur.

Bulgular: VOSviewer analizi, literatürün üç temel kümede yoğunlaştığını göstermektedir: (1) Pazarlama, kalite ve rekabet odaklı geleneksel Medikal Turizm, (2) Yaşlanma (aging), geriatri ve etik değerlerin esenlik ile bütünleştiği Wellness ve Yaşlı Refahı, (3) "Tükenmişlik" (burnout) ve "stres" gibi kavramlarla şekillenen psikososyal odak. Analizler, akademik ilginin cerrahi süreçlerden ziyade yaşam kalitesine yöneldiğini işaret etmektedir. Yazar ağındaki parçalı yapı, bu disiplinlerarası alanın henüz gelişim aşamasında olduğunu ve akademik açıdan gelişmeye açık olduğunu göstermektedir.

Sonuç: Elde edilen veriler, sağlık turizminde yeni bir anlayışın gelişmekte olduğunu düşündürmektedir. Sağlık turizmi literatürü, tıbbi bir gereklilik olmanın ötesine geçerek; etik standartlar, sürdürülebilir yaşlanma politikaları ve bütüncül sağlık yaklaşımıyla şekillenen çok boyutlu bir disipline evrilme eğilimi göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Turizmi, Wellness, Yaşlı Refahı, Bibliyometrik Analiz, Web of Science.

Sözel Bildiri

YAŞLI BİREYLERDE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ FARKINDALIK ALGILARI İLE SAĞLIĞI KORUYUCU DAVRANIŞLAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Mahmut ATEŞ*, Şengül HORZUM**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mates@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, sengulhorzum@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Küresel iklim krizi, beraberinde getirdiği aşırı sıcaklar, çevresel kirlilik ve değişen hastalık türleri ile insan sağlığı üzerinde ciddi bir baskı oluşturmaktadır. Bu süreçten en fazla etkilenen kesim, yaşlanmaya bağlı fizyolojik değişimler ve uyum yeteneğindeki azalma nedeniyle yaşlı bireylerdir.

Amaç: Bu araştırma, 65 yaş ve üzeri bireylerin küresel iklim değişikliği farkındalık düzeyleri ile sağlığı koruyucu davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte planlanan araştırma 65 yaş ve üzeri 322 birey ile yürütülmüştür. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan Tanıtıcı Bilgi Formu, Küresel İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği ve Sağlığı Koruma Davranışları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler ve korelasyon analizi kullanılmış, istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 69.92±5.00 yıl olup, yaşları 65 ile 93 arasında değişmektedir. Katılımcıların %53.1'i kadın, %63.7'si evli, %54.7'si emeklidir. Sağlığı Koruma Davranışları Ölçeği toplam puan ortalaması 100.66±14.61, Küresel İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği toplam puan ortalaması ise 66.00±17.62 olarak bulunmuştur. Sağlığı Koruma Davranışları Ölçeği toplam puanı ile Küresel İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır ($r=0.353$, $p<0.01$). Ayrıca sağlığı koruma davranışları toplam puanı ile iklim değişikliği farkındalığının alt boyutları arasında da pozitif ve anlamlı ilişkiler belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Araştırma bulguları, yaşlı bireylerde iklim değişikliği farkındalığı arttıkça sağlığı koruyucu davranışların da arttığını göstermektedir. Bu sonuç, yaşlı bireylere yönelik iklim değişikliği ve sağlık temelli eğitim programlarının, danışmanlık hizmetlerinin ve hemşirelik girişimlerinin güçlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. İklim değişikliğine uyum sürecinde yaşlı bireylerin farkındalığını artırmaya yönelik toplum temelli müdahalelerin planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı Birey, İklim Değişikliği, Farkındalık, Sağlığı Koruyucu Davranışlar, Hemşirelik

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ FARKINDALIK ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Mahmut ATEŞ*, Berna ÖZPAMUK**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, mates@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, berna.beyza2556@icloud.com*

ÖZET

Giriş: İklim değişikliği, yalnızca ekosistemleri değil, insan sağlığını ve sağlık sistemlerini de derinden etkileyen küresel bir krizdir. Bu nedenle geleceğin sağlık profesyonelleri olan hemşirelik öğrencilerinin konuya yönelik farkındalık düzeylerinin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin iklim değişikliği ve bu sürecin sağlık üzerindeki etkilerine ilişkin farkındalık algılarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak planlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte yürütülen araştırma, 331 hemşirelik öğrencisi ile tamamlanmıştır. Veriler Tanıtıcı Bilgi Formu ve Küresel İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 20.65±1.92 yıl olup, %72.2'si kadındır. Öğrencilerin yalnızca %5.4'ünün iklim değişikliği konusunda ders ya da eğitim aldığı belirlenmiştir. Buna karşın öğrencilerin büyük çoğunluğu iklim değişikliğini önemli bir çevre ve sağlık sorunu olarak değerlendirmiştir (%91.8). Ayrıca %82.2'si bireysel davranışların iklim değişikliğinin azaltılmasında etkili olabileceğini, %67.3'ü ise sağlık profesyonellerinin bu konuda sorumluluk taşıdığını belirtmiştir. Küresel İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği toplam puan ortalaması 73.70±13.43 bulunmuştur. Öğrencilerin %56.5'inin orta, %41.7'sinin yüksek, yalnızca %1.8'inin düşük düzeyde farkındalığa sahip olduğu saptanmıştır. En yüksek farkındalık "Doğal ve Beşeri Ortama Etkiler", en düşük farkındalık ise "Ortaya Çıkaran Sebepler" alt boyutunda görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin iklim değişikliği farkındalıklarının genel olarak orta ve yüksek düzeyde olduğu, ancak formal eğitim deneyimlerinin son derece sınırlı kaldığı belirlenmiştir. Bu bulgular, hemşirelik eğitim programlarında iklim değişikliği ve sağlık ilişkisini merkeze alan yapılandırılmış içeriklere gereksinim olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Iklim Değişikliği, Farkındalık, Hemşirelik Öğrencileri, Sağlık, Hemşirelik Eğitimi

Sözel Bildiri

ÇİNKO NANOPARTİKÜLLERİN U2OS VE MCF-7 KANSER HÜCRE HATLARINDA SİTOTOKSİK AKTİVİTELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Polat İPEK*, Ayşe BARAN**

**Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Diyarbakır, Tükiye, polat.ipek@dicle.edu.tr ORCID: 0000-0003-1756-9757*

*** Mardin Artuklu Üniversitesi, Kızıltepe Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü, Mardin, Artuklu, Türkiye. aysebaran@artuklu.edu.tr ORCID: 0000-0002-2317-0489*

ÖZET

Giriş; Kanser, birden fazla doku ve organı etkileyen ve tamamen tedavi edilmesi zor karmaşık, çok aşamalı bir hastalıktır. Metal bazlı nanopartiküller, hücresel homeostazı bozma ve sitotoksik yanıtları tetikleme yetenekleri nedeniyle gelecek için umut vadeden antikanser ajanlardır. Bunlar arasında, çinko bazlı nanopartiküller (ZnNP'ler), redoks aktiviteleri ve tümör hücrelerinde sitotoksisiteyi tetikleme potansiyelleri nedeniyle öne çıkmakta ve dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, farklı kanser hücresi tipleri üzerindeki sitotoksik etkileri henüz tam olarak aydınlatılmamıştır.

Amaç; Bu çalışmada, mısırdan elde edilen çinko nanopartiküllerinin (Zea-ZnNPs) U2OS ve MCF-7 olmak üzere iki kanser hücresi hattında hücre canlılığı ve çoğalması üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmak amaçlandı.

Yöntem; Hücre hatları standart in vitro koşullar altında çoğaltıldı. Zea-ZnNP'lerin U2OS (osteosarkom) ve MCF-7 (meme adenokarsinomu) hücrelerinin canlılığı ve proliferasyonu üzerindeki etkileri, 24 ve 48 saatlik maruziyetin ardından, hücresel metabolik aktiviteyi ölçmek için yaygın olarak kullanılan bir yöntem olan MTT testi kullanılarak değerlendirildi. Hücreler 96 kuyucuklu plakalara ekildi ve üçerli gruplar halinde farklı konsantrasyonlarda Zea-ZnNP'lerle muamele edildi. Kontrol grupları sadece ultra saf su ile muamele edildi.

Sonuç; Zea-ZnNPs, her iki hücre hattında da hücre canlılığında doza bağımlı, önemli bir azalmaya neden oldu. Bu azalma 48 saatte daha belirgindi ve zamana bağlı bir sitotoksisite artışını gösterdi. Özellikle, MCF-7 hücreleri, her iki zaman noktasında da tutarlı bir şekilde daha düşük IC_{50} değerleriyle gösterildiği gibi, U2OS hücrelerine kıyasla önemli ölçüde daha yüksek duyarlılık sergiledi. Daha düşük konsantrasyonlarda, hücre çoğalmasında hafif bir artış gözlemlendi ve bu da potansiyel bir hormetik yanıtı (Hormesis) düşündürmektedir. Bulgularımız, Zea-ZnNPs'nin hücre hattına bağlı olarak değişen, güçlü ve zamana bağlı sitotoksik etkiler gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Veriler, güçlü bir sitotoksik potansiyele işaret etmekte ve Zea-ZnNPs'nin kanser nanoterapi uygulamaları için umut vadeden bir aday olabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, apoptoz indüksiyonu, oksidatif stres oluşumu ve ilgili sinyal yolları da dâhil olmak üzere altta yatan moleküler mekanizmaları aydınlatmak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: ZnNP, MTT, Sitotoksite, Kanser, U2OS, MCF-7

Sözel Bildiri

ADÖLESAN KIZLARDA BEDEN DİSMORFİK BOZUKLUĞU VE SOSYAL MEDYANIN ETKİSİ: LİTERATÜR TEMELLİ BİR DERLEME

Şerife Nur Çobankaya *, Nevin Uslu **

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur, Türkiye, serifenurcobankaya@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, Burdur, Türkiye, nuslu@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Bu derlemenin amacı, sosyal medya kullanımının ergen kızlarda Beden Dismorfik Bozukluğu (BDB) üzerindeki etkilerini araştırmayı hedeflemektedir. BDB hayali ya da küçük fiziksel kusurların aşırı derecede takıntı haline getirilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu durum ergenlik dönemindeki kızlarda ciddi psikolojik sorunlara ve kendine zarar verme eğilimine yol açmaktadır. BDB'li olan ergen kızlarda ağır egzersiz, yeme bozuklukları ve aşırıya kaçan öz bakım rutinleri başlıca fiziksel belirtilerdir. Sosyal medya kullanımı, okul başarısında düşüş, akran ilişkilerinde zayıflık ve sosyal çekilme gibi psikososyal sorunlara yol açıp yetişkinlik dönemine kadar etkileri yansıyabilmektedir. BDB belirtilerini ölçmek için "Beden İmgesi Anketi-Çocuk ve Ergen Versiyonu (BIQ-C)", "Sosyal Medya Kullanım Motivasyonları Ölçeği (MSMU)" ve "Çocuk-Ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği Kısa Formu (CAPS-SF)" güvenilir araçlardır. Yapılan araştırmalara göre, sosyal medya kullanımında dış görünüş odaklı yapılan paylaşımların BDB riskini artırdığını ve kendilerine karşı aşırı olumsuz etkiyi daha da şiddetlendirdiğini göstermektedir. Sonuç olarak hemşireler, ergenlik dönemindeki kızların sağlığını korumak için diğer meslek disiplinleriyle iş birliğinde bulunarak sosyal medya bilinci kazandırmalı ve sosyal destek içeren özel destek sistemleri uygulamalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, Beden Dismorfik Bozukluğu, Sosyal Medya, Beden Algısı

Sözel Bildiri

EVALUATION OF THE NUTRIENT PROFILES OF GEOGRAPHICALLY INDICATED DISHES BELONGING TO THE EASTERN ANATOLIA REGION

Arife MACİT*, Nagihan KIRCALI HAZNEDAR**

** Munzur University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Tunceli, Türkiye, arifemacit@munzur.edu.tr*

*** Selcuk University, Faculty of Health Sciences, Department of Nutrition and Dietetics, Konya, Türkiye, nagihankircali@selcuk.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Geographically indicated traditional dishes represent important components of cultural heritage, yet their nutritional composition remain insufficiently studied.

Aim: The aim of this study was to evaluate the nutrient profiles of geographically indicated dishes belonging to the Eastern Anatolia Region and to examine their energy, macro- and micronutrient contents.

Methods: Provinces within the Eastern Anatolia Region were identified, and geographically indicated dishes specific to these provinces were determined based on official geographical indication registries and documented recipe sources. Standardized recipes of the selected dishes were obtained from official geographical indication records and relevant literature sources. Nutrient composition analyses were performed using a validated nutrition analysis software.

Results: Among a total of 103 geographically indicated soups, main dishes, and pastry-desserts identified across 14 provinces in the Eastern Anatolia Region, standardized recipes for 81 dishes were obtained and analyzed to determine their energy, macro, and micronutrient contents. The mean energy of the dishes varied widely across categories, with desserts showing the highest values. No significant difference was observed in the proportion of energy from fat across dish categories ($p>0.05$). Protein was significantly higher in main dishes compared to other categories ($p<0.05$). Fiber was generally low across all dish categories. When the fatty acid profile was examined, saturated fatty acids constituted the largest proportion of total fat across all dish categories, while monounsaturated and polyunsaturated fatty acids showed variability.

Discussion and Conclusion: Geographically indicated traditional dishes from the Eastern Anatolia Region exhibit diverse nutrient profiles, yet present certain imbalances in terms of nutrient composition. In this context, it is important to preserve the cultural authenticity of these foods while planning their consumption in line with the principles of balanced nutrition and appropriately positioning them within dietary guidelines.

Key Words: Eastern Anatolia, Geographically indicated traditional dishes, Nutrient

Sözel Bildiri

FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE GÖRSEL-UZAMSAL ALGI İLE ZİHİNSEL YORGUNLUK VE POSTÜRAL FARKINDALIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: PİLOT ÇALIŞMA

Yaşar AKDAŞ*, Mehmet AKGÜL*, Burçin AKTAR DURAK, Birgül BALCI***

** Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, İzmir, Türkiye*
yasarakdas2324@gmail.com, mehmetakgul126@gmail.com, birgul.donmez@deu.edu.tr

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, Türkiye, burcinaktar@sdu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Görsel-uzamsal algı yeteneği, günlük yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan karmaşık bir bilişsel beceridir. Üniversite öğrencilerinin akademik iş yüklerinin (derslere katılma, ders çalışma, ödevleri tamamlama ve sınavlara hazırlanma sorumlulukları) zihinsel yorgunluğun sebeplerinden biri olabileceği bildirilmektedir. Bu zihinsel yorgunluğun ise görsel-uzamsal oryantasyon yetenekleri üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği düşünülmektedir.

Amaç: Bu çalışmada fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü lisans öğrencilerinde görsel-uzamsal algı ile zihinsel yorgunluk ve postüral farkındalık arasındaki ilişkinin incelenmesiydi.

Yöntem: Bu kesitsel araştırmaya 106 öğrenci dahil edildi. Katılımcıların görsel-uzamsal algısı "Yer Labirent Testi (YLT)" ile, zihinsel yorgunluk düzeyi "Zihinsel Yorgunluk Ölçeği (ZYÖ)" ile, postüral farkındalık düzeyi ise "Postüral Farkındalık Ölçeği (PFÖ)" ile değerlendirildi. Veriler IBM SPSS yazılımı (versiyon 24) kullanılarak analiz edildi. Görsel uzamsal algı ile zihinsel yorgunluk ve postüral farkındalık arasındaki ilişkinin incelenmesinde Spearman korelasyon analizi kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Altmış sekizi kadın, 38'i erkek olan katılımcıların yaş ortancası 21,00 (20,00 – 22,00) yıl idi. YLT-planlama süresi ile ZYÖ (*rho*= 0,223, *p*=0,022) arasında pozitif yönde anlamlı korelasyon saptanırken, PFÖ ile korelasyon saptanmadı ($p>0,05$). YLT-Anlık ve gecikmeli labirent süresi ile ZYÖ ve PFÖ skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyon saptanmadı ($p>0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Bu pilot çalışma, fizyoterapi öğrencilerinde zihinsel yorgunluğun görsel-uzamsal algı performansı üzerinde geciktirici bir etkisi olabileceğini göstermektedir. Bulgularımız, görsel-uzamsal algı yeteneğinde zihinsel yorgunluğun dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Zihinsel yorgunluğu azaltmaya yönelik stratejilerin uygulanması, öğrencilerin görsel-uzamsal algı performansını optimize edebilir.

Teşekkür: Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A- Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2025 yılı 1. dönem kapsamında desteklenmiştir.

Anahtar kelimeler: Fizyoterapi, öğrenci, görsel uzamsal algı, zihinsel yorgunluk, postüral farkındalık

Sözel Bildiri

MANAGEMENT OF MEDICAL EMERGENCIES IN DENTISTRY AND PREVENTIVE MEASURES

Nisa OZ[1], Selin GULAY[2], Nermin GUNAY[3], Yasemin TURGUT[4], Mehmet KARAGULLE[5]

[1] Antalya Bilim University, Vocational School of Health Services, Department of Dentistry Services, Antalya-241102040@std.antalya.edu.tr

[2] Antalya Bilim University, Vocational School of Health Services, Department of Dentistry Services Antalya-241102015@std.antalya.edu.tr

[3] Antalya Bilim University, Vocational School of Health Services, Department of Dentistry Services, Antalya-nermin.akman@antalya.edu.tr

[4] Antalya Bilim University, Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, Antalya-yasemin.turgut@antalya.edu.tr

[5] Antalya Bilim University, Vocational School of Health Services, Department of Dentistry Services, Antalya-mehmet.karagulle@antalya.edu.tr

ABSTRACT

The aim of this study is to enhance safety in clinical procedures by integrating the essential assessment steps, risk mitigation strategies, and preventive practices for the effective management of medical emergencies that may arise in dental practice.

This comprehensive review was conducted by screening the topic "Management of Medical Emergencies in Dentistry and Necessary Precautions" across the Google Scholar, PubMed, National Thesis Center (YÖK), Scopus, and DergiPark databases.

In the management of medical emergencies, the foremost factor is prevention, followed by preparedness. Dentists must maintain current and adequate knowledge regarding emergency management. Clinical staff must be trained to assist effectively during emergencies. A rapid access system should be established to reach other healthcare professionals who can provide advanced life support during a crisis. The dental clinic must be equipped with the requisite instruments and supplies to deliver immediate first aid to patients experiencing severe health issues. Establishing a response protocol and conducting regular emergency drills are of vital importance.

Various medical conditions can impact both oral and dental health as well as the safe execution of dental treatments. While acute emergencies include local anesthetic toxicity, allergic reactions, syncope, cardiac arrest, and foreign body aspiration; underlying systemic conditions, such as hepatitis and liver diseases, must also be meticulously evaluated prior to treatment.

The fundamental therapeutic approach in emergencies is predicated on positioning the patient appropriately, systematically evaluating the airway, breathing, and circulation (ABC), and administering the required intervention in a timely manner. Essential equipment that should be readily accessible for potential emergencies in dental clinics includes portable oxygen cylinders, oropharyngeal airways, sphygmomanometers, glucometers, stethoscopes, and automated external defibrillators (AEDs). The primary pharmacological agents utilized in emergency interventions are aromatic ammonia as a respiratory stimulant in syncope, oxygen, atropine for the management of bradycardia and hypotension, antihistamines for mild allergic reactions, and epinephrine for life-threatening anaphylactic presentations.

Accurate knowledge, regular training, and a culture of preparedness are imperative for the effective management of medical emergencies in dental clinics. We believe that our study will provide a significant contribution to all healthcare professionals operating in the field of dentistry concerning the assurance of patient safety and the reduction of mortality.

Keywords: Dentistry, Medical emergency, Emergency management, First aid and emergency care

Sözel Bildiri

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE SANAT TERAPİSİ UYGULAMALARI VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Esra ÇELİK*, Şeyma DEMİRALAY KATIRCIOĞLU, İlkay KESER*****

** Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Doktora Programı, Antalya, Türkiye.*
esrac@akdeniz.edu.tr
*** Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Doktora Programı, Antalya, Türkiye.*
seyma.demiralay@atlas.edu.tr
****Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye,*
ikeser@akdeniz.edu.tr

ÖZET

Sanat terapisi, bireylerin duygu, düşünce ve yaşantılarını yaratıcı süreçler aracılığıyla ifade etmelerine olanak tanıyan bütüncül bir müdahale yaklaşımıdır. Sözel iletişimde güçlük yaşayan özel gereksinimli bireyler için sanat temelli uygulamalar, alternatif bir iletişim kanalı sağlayarak duygusal ifade ve sosyal etkileşimi desteklemektedir. Sanat terapi yöntemleri, otizm spektrum bozukluğu, gelişimsel yetersizlikler ve çeşitli psikososyal güçlükler yaşayan bireylerin duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklemek amacıyla farklı disiplinlerde yaygın olarak kullanılmaktadır. Son yıllarda yapılan araştırmalar sanat temelli müdahalelerin, bireylerin psikososyal gelişimi üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu, sosyal iletişim ve etkileşim düzeyinde, duygusal ifade ve öz düzenleme becerilerinde artış, dikkat ve davranışsal uyumları üzerinde olumlu gelişme sağladığı belirtilmektedir. Sanat terapi uygulamaları farklı sanat alanları aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir. Resim, çizim ve seramik gibi görsel sanatlar bireylerin içsel deneyimlerini sembolik biçimde ifade etmelerine olanak tanırken, müzik ve hareket temelli uygulamalar duygusal ifade ve sosyal iletişim becerilerini desteklemektedir. Müzik terapisine yönelik yapılan çalışmalar, ritim ve müzik temelli etkinliklerin özellikle otizmli bireylerde iletişim becerilerini ve sosyal etkileşimi güçlendirebildiğini göstermektedir. Ayrıca dans ve hareket terapisi üzerine yapılan meta-analizler, bu tür uygulamaların beden farkındalığı, duygusal düzenleme ve psikolojik iyilik hali üzerinde olumlu etkiler oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Hemşirelik bakımında sanat terapisi, bireyin duygusal gereksinimlerini anlamaya ve ifade etmesine yardımcı olan tamamlayıcı bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Özellikle psikiyatri hemşireliği, çocuk sağlığı hemşireliği ve rehabilitasyon hemşireliği alanlarında sanat temelli etkinlikler; bireyin duygusal farkındalığını artırma, stres ve kaygıyı azaltma, terapötik iletişimi güçlendirme ve bakım sürecine aktif katılımını destekleme açısından önemli katkılar sağlamaktadır. Bu çalışma, özel gereksinimli bireylerde sanat terapisi uygulamalarının önemini ve işlevselliğini mevcut literatür doğrultusunda incelemeyi amaçlayan bir derleme çalışmasıdır. Literatür bulguları, sanat terapisi uygulamalarının özel gereksinimli bireylerin duygusal ifade, sosyal etkileşim ve psikososyal iyilik hâllerini desteklediğini göstermektedir. Bu doğrultuda, özel gereksinimli bireylerin duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklemek amacıyla, sanat terapisi uygulamalarının bakım ve eğitim süreçlerine entegre edilerek daha yaygın biçimde uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik bakımı, özel gereksinimli bireyler, psikososyal destek, sanat terapisi

Sözel Bildiri

HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ PERSPEKTİFİNDEN TEK SAĞLIK YAKLAŞIMI

Edanur ÖZKAYA BOZKURT*, İlgün ÖZEN ÇINAR**

** Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, edaozkaya19@gmail.com*

*** Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, iocinar@pau.edu.tr*

ÖZET

Tek Sağlık (One Health) yaklaşımı, insanların, hayvanların ve ekosistemlerin sağlığını sürdürülebilir bir biçimde dengelemeyi ve optimize etmeyi amaçlayan entegre, bütüncül ve disiplinler arası bir yaklaşımdır. Bu kapsamlı yaklaşım, çevrenin sağlık üzerindeki etkileri ile sağlığın korunması ve geliştirilmesi gibi birçok önemli alanda rol üstlenen halk sağlığı hemşirelerinin perspektifinden değerlendirilmesi gereken bir konudur. Halk sağlığı hemşireleri, sağlık sisteminin çeşitli alanlarında görev almakta ve toplumla yakın etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Bu nedenle, Tek Sağlık yaklaşımını yalnızca hastalıkların önlenmesi ile sınırlı tutmayıp, sağlığın geliştirilmesi, çevresel etkilere karşı dayanıklılığın artırılması ve insan, hayvan ile ekosistem refahının desteklenmesi yönünde daha geniş perspektiften ele alabilmektedirler. Özellikle salgınların erken tespiti, bulaşıcı hastalıkların önlenmesi, çevresel risklerin azaltılması ve toplum temelli sağlık eğitimlerinin yürütülmesinde aktif rol almaları; onların koruyucu, eğitici ve savunucu rollerini ön plana çıkarmakta ve bu yaklaşımın sahadaki en önemli uygulayıcılarından biri olmalarını sağlamaktadır. Uygulama sürecinde, insan, hayvan ve çevre arasındaki etkileşimler dikkate alınarak topluma özgü riskler belirlenebilmekte ve bu doğrultuda etkili müdahale planları geliştirilebilmektedir. Ayrıca, toplumda sağlık okuryazarlığının artırılması, zoonotik hastalıklara yönelik farkındalık oluşturulması ve sürdürülebilir sağlık davranışlarının teşvik edilmesi de halk sağlığı hemşirelerinin önemli sorumlulukları arasında yer almaktadır. Tüm bu süreçlerin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için disiplinler arası iş birliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Tek Sağlık yaklaşımının halk sağlığı hemşireliği ile entegrasyonunun sağlanabilmesi adına, eğitim programlarının güncellenmesi, mesleki farkındalığın artırılması ve hemşirelerin politika geliştirme ve karar alma süreçlerine aktif katılımının desteklenmesi önem taşımaktadır. Hemşirelerin bilgi ve yetkinliklerinin güçlendirilmesi ile birlikte, Tek Sağlık yaklaşımının sahada daha etkin bir biçimde uygulanması mümkün olacak; bu sayede toplumun genel sağlık düzeyi yükselirken, küresel sağlık tehditlerine karşı daha dirençli bir yapı oluşturulabilecektir. Sonuç olarak halk sağlığı hemşireleri, sahip olduğu bu bütüncül ve ekolojik bakış açısıyla Tek Sağlık girişimlerinin güçlendirilmesinde ve bu yaklaşımın yerel düzeyde hayata geçirilmesinde önemli bir aktördür.

Anahtar Kelimeler: Tek sağlık, Halk sağlığı hemşireliği, Halk sağlığı, Çevre sağlığı

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE DOĞUM SONRASI ERKEN TEN TENE TEMAS UYGULAMASINA İLİŞKİN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Ecem GÜLİSTAN ÇAKAR*, Cemile ONAT, Aslıhan ZAMUR*****

**Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye, ecemgulistan@outlook.com*

***Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye, cemile.onat@mku.edu.tr*

****Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye.*

ÖZET

Doğumdan hemen sonra ya da doğumu izleyen ilk bir saat içerisinde annenin yenidoğan ile ten tene temas etmesi ve bu temasın bir süre devam ettirilmesi erken ten tene temas olarak tanımlanmaktadır. Erken ten tene temasın yenidoğanın yaşam bulgularının stabilizasyonuna katkı sağladığı, sinir sistemi gelişimini desteklediği ve doğumdan sonraki erken dönemde beslenmenin başlamasını kolaylaştırdığı bildirilmektedir. Bunun yanı sıra bebeğin kilo alımını desteklediği, ağlama süresini azalttığı ve bazı tıbbi sorunların görülme sıklığını düşürebildiği belirtilmektedir. Ayrıca hastanede kalış süresinin kısalmasına, enfeksiyon riskinin azalmasına bağlı olarak morbiditenin düşmesine ve yenidoğanın daha kaliteli uyku düzeni geliştirmesine katkı sağlayabilmektedir. Bu nedenle erken ten tene temas uygulaması yenidoğan bakımında önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan doğum sonrası erken ten tene temas konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Araştırma, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında 2016–2025 yılları arasında yayımlanan ve 'Ten Tene Temas' anahtar kelimesi ile yapılan tarama sonucunda belirlenen 22 lisansüstü tezin bibliyometrik analizini kapsamaktadır. Analiz sonucunda tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Çalışmaların özellikle 2019 ve 2022 yıllarında yoğunlaştığı görülmüştür. Tezlerin ağırlıklı olarak ebelik ve hemşirelik ana bilim dallarında yürütüldüğü saptanmıştır. Ayrıca tezlerin büyük kısmının devlet üniversitelerinde gerçekleştirildiği ve danışmanların çoğunlukla Dr. Öğretim Üyesi unvanına sahip olduğu belirlenmiştir. Çalışmalarda en sık kullanılan araştırma tasarımının randomize kontrollü çalışma olduğu belirlenmiştir. İncelenen tezlerde ten tene temas uygulamasının en sık yenidoğanda ağrı ve stres düzeyi etkilerinin araştırıldığı görülmüştür. Sonuç olarak değerlendirildiğinde Türkiye'de erken ten tene temas konusuna yönelik lisansüstü çalışmaların sınırlı olduğu görülmekte olup konunun farklı değişkenler ve örneklem grupları açısından ele alındığı çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken ten tene temas, yenidoğan, Bibliyometrik analiz, Hemşirelik, Ebelik

Sözel Bildiri

VÜCUT KİTLE İNDEKSİ VE VÜCUT KONDİSYON SKORUNUN GENÇ YETİŞKİN EVCİL KEDİLERDE OOSİT REZERVLERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ[1]

Rüveyda Hilal AKI*, Umay BAHÇEYAKA, Duygu MUTLUAY*****

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, ruveydahilalaki@mehmetakif.edu.tr*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Burdur, Türkiye, umaybahceyaka48@gmail.com*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, duygumutluay@gmail.com*

ÖZET

Giriş: Obezite, evcil kedilerde giderek artan bir sağlık sorunudur ve üreme fonksiyonlarını olumsuz etkileyebilir. Ancak ovaryan rezerv üzerindeki etkisi henüz yeterince anlaşılmamıştır. Antral folikül sayısı (AFC), ovaryan rezervin önemli bir göstergesidir ve kedilerde vücut kondisyon parametreleri ile ilişkisi yeterince değerlendirilmemiştir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, evcil genç yetişkin kedilerde (1–6 yaş) vücut kitle indeksi (VKI) ve vücut kondisyon skorunun (VKS) oosit rezervleri üzerindeki olası etkilerini incelemektir.

Yöntem: Hayvan sahipleri tarafından yerel veteriner kliniklerine ovaryohisterektomi operasyonu amacıyla getirilen kedilerden operasyon sonrasında rutin olarak tıbbi atığa ayrılan ovaryum dokuları hasta sahiplerinin bilgisi dahilinde araştırma materyali olarak toplanmıştır. Örnekleri alınan kedilerin vücut kitle indeksi ve vücut kondisyon skorları belirlenmiştir. Daha önce sağlıklı evcil kedilerde yapılan obezite ve VKS çalışmaları baz alınarak dokuz dereceli vücut kondisyon skoru değerlendirmesi kullanılarak ve vücut kitle indeksi (VKI) hesaplanarak değerlendirilmiştir. Elde edilen ovarium dokuları rutin takip serilerinden geçirilip parafine gömüldükten sonra seri kesitler alınmıştır. Kesitler, Hematoksilen-Eozin ve Periodic Acid Schiff (PAS) boyamaları ile boyanmıştır. Boyanan seri kesitler kör gözlemciler tarafından rastgele şekilde mikroskop altında incelenmiş ve sınıflandırılmıştır.

Bulgular: Fazla kilolu ve obez kedilerde, ideal vücut kondisyonuna sahip kedilere kıyasla anlamlı derecede daha düşük antral folikül sayısı tespit edildi ($p < 0.05$). Bu bulgu, artmış vücut kondisyon parametreleri (BMI ve BCS) ile ovaryan rezerv arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular, BMI ve BCS ile değerlendirilen obezitenin evcil kedilerde ovaryan rezervi olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Bu sonuçlar, diğer türlerdeki önceki çalışmalarla uyumludur ve metabolik durumun üreme kapasitesi üzerindeki potansiyel etkisini vurgulamaktadır. Bu ilişkinin anlaşılması, hem evcil hem de yabanî kedigillerde üreme yönetimi stratejilerinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

[1]Bu çalışma 1919B012423644 numaralı TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı projesi tarafından desteklenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Antral folikül sayısı, Kedi, Obezite, Ovaryum

Sözel Bildiri

THE TRANSITION FROM TRADITIONAL TO ZYGOMATIC IMPLANTS IN DENTISTRY: AN ANATOMICAL AND CLINICAL REVIEW

Yonca ALICI[1], Sevde Nur ERASLAN[2], Alican TEZERISENER[3], Mehmet KARAGULLE[4]

1Antalya Bilim University, Vocational School of Health Services, Department of Dental Services- 241102007@std.antalya.edu.tr

2Antalya Bilim University, Vocational School of Health Services, Department of Dental Services- 241102022@std.antalya.edu.tr

3Antalya Bilim University, Faculty of Dentistry- alican.tezerisener@antalya.edu.tr

4Antalya Bilim University, Vocational School of Health Services, Department of Dental Services- mehmet.karagulle@antalya.edu.tr

ABSTRACT

Objective: The aim of this review is to evaluate the anatomical and clinical limitations encountered in the presence of alveolar ridge atrophy in dental implantology, and to investigate the anatomical foundations and clinical advantages of zygomatic implant applications developed as an alternative to traditional methods in cases of severe bone loss.

Methods: A current literature review was conducted in PubMed, Web of Science, Google Scholar and DergiPark databases using the keywords "dental implant", "zygomatic implant", "sinus lifting", "alveolar atrophy", "osteoporosis", "autogenous graft", and "titanium".

Results: Physiological and pathological alveolar resorptions and maxillary sinus pneumatization occurring in the maxilla following tooth loss anatomically complicate traditional implant placement. To overcome these anatomical barriers in traditional methods, procedures such as sinus lifting and advanced bone grafting (e.g., block grafts) are frequently required, which increases surgical morbidity and treatment duration. In contrast, the high bone density and strong cortical structure of the *os zygomaticum* offer an ideal anchorage point for long titanium-alloy zygomatic implants. The literature demonstrates that zygomatic implants minimize surgical trauma by eliminating the need for grafting, provide the opportunity for early loading, and have high success rates. Preoperative three-dimensional radiological evaluation is of critical importance for the success of both methods.

Conclusion: In patients with severe maxillary atrophy, zygomatic implants represent a revolutionary approach to providing faster aesthetic and functional rehabilitation by bypassing anatomical barriers. Although it significantly improves patient quality of life compared to grafting procedures, the success of this application requires advanced surgical experience and a profound mastery of the regional neurovascular anatomy.

Keywords: Dental implant, Zygomatic implant, Alveolar atrophy, Os zygomaticum, Clinical anatomy.

Poster Bildiri

SKLERODERMA VE VITILIGO BIRLIKTELIĞINDE GELIŞEN RAYNAUD FENOMENININ UZUN DÖNEM İLIOMEDIN TEDAVISI VE HEMŞIRELIK YÖNETIMI: OLGU SUNUMU

İrem UĞRAŞ*, Emine UYSAL**

**Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, irugras @gmail.com*

***Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Emineuysal0032@gmail.com*

ÖZET

Sistemik skleroz (skleroderma), bağ dokusunda fibrozis ve vasküler değişikliklerle seyreden kronik otoimmün bir hastalık olup, sıklıkla diğer otoimmün hastalıklarla birlikte görülebilmektedir. Vitiligo ise melanosit kaybı ile karakterize, otoimmün kökenli bir deri hastalığıdır. Bu olgu sunumunda, skleroderma ve vitiligo tanıları bulunan kadın hastada gelişen Raynaud fenomeni ve uygulanan iloprost (İliomedin) tedavisinin hemşirelik yönetimi ele alınmıştır.

Hasta, skleroderma ve vitiligo tanıları ile izlenmekteyken el ve ayak parmaklarında soğukluk şikâyeti gelişmesi üzerine yapılan değerlendirmeler sonucunda Raynaud fenomeni tanısı almıştır. Hastaya 2014 yılında iloprost (İliomedin) tedavisi başlanmış olup, takip sürecinde yılda iki kez, yaklaşık iki hafta süreyle hastaneye yatırılarak düzenli tedavi uygulanmaktadır.

Tedavi süresince hastanın vital bulguları düzenli olarak izlenmiş, hipotansiyon gelişmediği ve hemodinamik olarak stabil seyrettiği gözlenmiştir. Fizik muayenede sırtta ve bilateral dirseklerde kalsinozis saptanmıştır. Ekokardiyografi bulgularında hafif triküspit yetersizliği mevcuttur.

Bu olgu, skleroderma ve vitiligo birlikteliğinde gelişen Raynaud fenomeninin yönetiminde iloprost tedavisinin etkinliğini ve hemşirelik bakımının kritik rolünü vurgulamaktadır. Hemşirelik bakımında periferik dolaşımın değerlendirilmesi, vital bulguların yakından takibi, tedaviye bağlı olası komplikasyonların erken fark edilmesi ve hasta eğitimi önemli yer tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Skleroderma, Vitiligo, Raynaud fenomeni, İliomedin, Hemşirelik bakımı

Sözel Bildiri

SAĞLIK TURIZMINDE PANDEMI SONRASI EĞILIMLERIN BIBLIYOMETRIK ANALIZI

Hicran Kübra Güller*, Dilek KOCABAŞ**
**Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Antalya, Türkiye, hicrankubragllrr@gmail.com*

***Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Antalya, Türkiye, dkocabas@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, 2021-2026 yılları arasında sağlık turizmi alanında yayınlanan çalışmaların, yazar iş birliklerini ve öne çıkan tematik eğilimlerini incelemektir. Özellikle COVID-19 pandemisi sonrası değişen turist algısı ve sektörün dijital dönüşüm süreçlerinin literatürdeki yansımalarını ortaya koymak hedeflenmiştir.

Yöntem: Araştırmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri, Web of Science (WoS) veri tabanı üzerinden 2021-2026 yıllarını kapsayacak şekilde; "health tourism", "medical tourism", "awareness", "perception" anahtar kelimeleriyle taranarak elde edilmiştir. Analize İngilizce ve Türkçe dilindeki "article" ve "early access" türündeki 78 çalışma dahil edilmiştir. Elde edilen bibliyografik kayıtlar, VOSviewer yazılımı kullanılarak anahtar kelime eş-dizim (co-occurrence) ve yazar iş birliği ağı analizlerine tabi tutulmuştur.

Bulgular: Yapılan analizler, sağlık turizmi literatürünün 2022 yılında en yüksek yayın sayısına ulaştığını ve bu dönemde araştırmaların "risk algısı" ve "güven" temalarına odaklandığını göstermektedir. Anahtar kelime ağı analizi; *sağlık turizmi, medikal turizm, COVID-19* ve *turist algısı* kavramlarının merkezde yer aldığı dört temel küme ortaya çıkarmıştır. Yazar ağları incelendiğinde, Uzak Doğu menşeli araştırmacıların literatürde baskın bir iş birliği ağı kurduğu saptanmıştır.

Sonuç: Sağlık turizmi sektörü, pandeminin yarattığı kriz döneminden "güvenlik" ve "esenlik" odaklı yeni bir eğilim ile çıkmıştır. Turist algısının artık sadece maliyet avantajına değil, yüksek hizmet kalitesi ve dijital şeffaflığa dayalı olduğu görülmektedir. Sektör paydaşlarının stratejik planlamalarında teknolojik entegrasyonu ve komplikasyon yönetimi süreçlerini ön plana çıkarmaları, uluslararası rekabette kritik bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık turizmi, Covıd-19 pandemisi, turist farkındalığı, medikal turizm, bibliyometrik analiz

Sözel Bildiri

GEBELERDE SAĞLIK OKURYAZARLIĞI

Yasemin CEYHAN* Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN Fatma YILDIRIM*****
**Hitit Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği, Tezli Yüksek Lisans Programı, Çorum, yaseminceyhan19@gmail.com*

***Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Çorum, nuriyebuyukkayaci@hitit.edu.tr*

****Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Çorum, fatmayildirim@hitit.edu.tr*

ÖZET

Sağlık okuryazarlığı; bireylerin sağlıkla ilgili bilgilere erişebilme, bu bilgileri anlayıp yorumlayabilme ve günlük yaşamlarında uygun sağlık kararlarına dönüştürebilme becerilerini içeren çok boyutlu bir kavramdır. Gebelik süreci hem anne hem de fetüs sağlığı açısından önemli bir dönem olması nedeniyle sağlık okuryazarlığının etkilerinin daha belirgin şekilde görüldüğü bir süreçtir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, gebelerde sağlık okuryazarlığı düzeyinin genellikle orta seviyede olduğu, ancak önemli bir kısmının yetersiz veya sınırlı düzeyde sağlık okuryazarlığına sahip olduğu görülmektedir. Sağlık okuryazarlığı düzeyinin; eğitim durumu, sosyoekonomik düzey, yaş ve sağlık hizmetlerine erişim gibi değişkenlerden anlamlı şekilde etkilendiği belirlenmiştir. Dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte e-sağlık okuryazarlığı kavramı giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Gebelerin internet ve sosyal medya aracılığıyla sağlık bilgilerine erişim olanaklarının artması, doğru ve güvenilir bilgi kaynaklarını ayırt edebilme becerisini daha da kritik hale getirmiştir. Yapılan araştırmalar, e-sağlık okuryazarlık düzeyi yüksek olan gebelerin sağlıkla ilgili bilgileri daha doğru değerlendirebildiğini ve yanlış ya da yanıltıcı bilgilere maruz kalma riskinin daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmalar, yüksek sağlık okuryazarlığına sahip gebelerin antenatal bakım hizmetlerinden daha etkin yararlandığını, sağlıklı yaşam davranışlarını daha fazla benimsediğini ve gebelikle ilişkili riskleri daha iyi yönettiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra, düşük sağlık okuryazarlığının gebelik anksiyetesi, yanlış sağlık bilgisine maruz kalma ve yetersiz sağlık davranışları ile ilişkili olduğu bildirilmektedir. Özellikle yüksek riskli gebeliklerde sağlık okuryazarlığının, tedaviye uyum ve sağlık sonuçları üzerinde belirleyici bir rol oynadığı ifade edilmektedir. Sonuç olarak, gebelerde sağlık okuryazarlığının geliştirilmesi; anne ve bebek sağlığının korunması, komplikasyonların azaltılması ve sağlık hizmetlerinin etkin kullanımının artırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, sağlık profesyonellerinin gebelere yönelik eğitim ve danışmanlık rollerinin güçlendirilmesi, bireysel ve toplumsal düzeyde sağlık okuryazarlığını artırmaya yönelik müdahalelerin planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, Sağlık Okuryazarlığı, Anne Sağlığı, E-sağlık Okuryazarlığı

Sözel Bildiri

SYNTHESIS OF PROGESTERONE-LOADED PHB/TPU NANOCOMPOSITE FILMS

Semiha KÖPRÜ, Birten Çakmaklı

* *Department of of Chemistry Faculty of Sciences, Erciyes University, Kayseri, Türkiye, mail adresi*

** *Department of of Chemistry Faculty of Art and Sciences Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15100 Burdur, Türkiye, mail adresi*

ABSTRACT

Background: A composite material is obtained by combining two or more different materials, at specific macro or micro levels, under specific conditions to combine the desired properties. Poly(3-hydroxybutyrate) is a biodegradable, biocompatible, non-toxic, and optically active thermoplastic polyester produced by bacteria. PHB based composites such as P(HB-HV) have been shown to be ideal for drug delivery because of degradation is by surface erosion. Silver, which has antibacterial and antiviral activity, is non-toxic to humans at lower concentrations. Progesterone is a commonly used steroid hormone and reproductive management of animal as cow, cattle can used estrus synchronization. h-BN nanomaterials have gotten extensive studies in biomedical and dental applications due to its biocompatibility, and excellent chemical, mechanical and thermal properties.

Aim: The aim of this study is to obtain Prg-loaded Progesterone nanocomposite films for use in estrus control of animals in veterinary medicine.

Methods: Firstly Prg-loaded nanocomposite films were obtained by microextruder method as reported in the literature. In the obtained Ag/PHB/TPU/h-BN and polyetheramine (PEA) composites, PHB and TPU were used as matrix materials, and silver chloride (AgCl), h-BN nanoparticles, PHB/TPU and polyetheramine (PEA) were used as reinforcement materials. Secondly, a certain amount of obtained nanocomposites and progesterone hormone were dissolved in chloroform using a magnetic stirrer at 24 hours. After Prg loaded Prg-Poly(3-hydroxybutyrate/Thermoplastic Polyurethane nanocomposite films were synthesized by electrospinning method.

Results: The structures of Prg-AgCl/PHB/TPU/h-BN/PEA nanocomposite films were determined with FTIR analysis.

Discussion and Conclusion: The structures of these prg-loaded nanocomposites were examined using ATR/FTIR spectra. The presence of characteristic peaks belonging to the prg, AgCl, PHB and TPU, h-BN and PEA components indicated that these prg loaded nanocomposites were obtained.

Keywords: PHB/TPU composites, AgCl, Progesterone, h-BN, polietheramine, Electrospinning.

Sözel Bildiri

DARK TOURISM AND TRAUMA IN HEALTH TOURISM LITERATURE: A BIBLIOMETRIC MAPPING FOR THE PERIOD 2015–2026

Hatice Deniz SAĞLIK*, Dilek KOCABAŞ**
**Akdeniz University, Faculty of Health Science, Department of Health Care Management, Antalya, Türkiye, hdenizsaglik@gmail.com*

***Akdeniz University, Faculty of Health Science, Department of Health Care Management, Antalya, Türkiye, dkocabas@akdeniz.edu.tr*

ABSTRACT

Objective: This study aims to examine the interaction between health tourism and the concepts of "dark tourism" and "trauma" between 2015 and 2026 through bibliometric analysis. Beyond conventional medical perspectives, it explores how concepts such as thanatourism, grief tourism and difficult heritage establish an intellectual network with fields including healthcare services, bioethics, patient experience and mental health.

Method: This study employs a quantitative research design using bibliometric analysis. Data were collected from the Web of Science (WoS) database covering articles, reviews and early access publications published between 2015 and 2026. To comprehensively capture the intersection of the relevant literature the following keywords were used: "dark tourism", "thanatourism", "grief tourism", "morbid tourism", "black tourism", "difficult heritage", "health tourism", "medical tourism", "health services", "healthcare management", "health policy", "medical ethics", "bioethics", "patient" "psychological impact", "trauma" and "mental health". Following the filtering process, 42 publications meeting the inclusion criteria across 12 categories including Tourism, Business, Health Policy, Ethics were analyzed. The data were examined using VOSviewer software through keyword co-occurrence and author collaboration network analyses.

Results: The analysis reveal that the literature is structured around two main thematic clusters. The first cluster focuses on wellness and medical-oriented issues, including individual recovery, mental health, post-pandemic tourism trends, the legal and physical risks associated with medical procedures. The second cluster emphasizes dark heritage and trauma, examining the psychological impacts of visiting sites such as battlefields and concentration camps, as well as the role of cultural trauma in shaping tourism practices. Additionally, ethics and psychology emerge as key interdisciplinary concepts linking medical risk management with the sensitive representation of traumatic heritage. Researchers such as Smith, MK; Tiwari, R and Buckley, R were identified as influential contributors.

Discussion and Conclusion: Overall, the study demonstrates that health tourism has evolved into a multidimensional and hybrid structure that encompasses not only physical treatment but also mental well-being and collective memory processes. The results suggest that future health tourism strategies should prioritize ethical representation and holistic healing approaches.

Keywords: Health Tourism, Dark Tourism, Mental Health, Trauma, Bibliometric Analysis

Sözel Bildiri

*LAVANTA BİTKİSİNDEKİ ANTİOKSİDAN BİLEŞENLERİN ELEKTROKİMYASAL YÖNTEMLERLE ANALİZİ

Biran YETER KURU[1*], Sadık ÇOĞAL[2]

1Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kimya Anabilim Dal, 15200, Burdur, Türkiye

2Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Kimya Bölümü, 15200, Burdur, Türkiye

**birankuru@hotmail.com*

ÖZET

Tüm canlı hücrelerin yapılarında bulunan okside olabilen maddelerin oksidasyonunu engelleyen, önleyen ya da durduran maddelere antioksidan maddeler denilmektedir. Antioksidan ve oksidan maddelerin arasında kimyasal bir denge mevcuttur. Bu dengenin bozulması durumunda oksidatif stresten bahsedilmekte ve hastalık oluşumunu sağlayan hücresel hasar meydana gelmektedir. Bu hücresel hasarın oluşmaması açısından antioksidan mekanizmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Antioksidanların bağışıklığı güçlendirici etkisi mevcuttur. Antioksidan bileşiklerinin diyetteki değerli rolü neticesinde gıdalardaki miktarlarının tespiti ve belirlenmesi büyük önem arz etmektedir (Ekici ve Sağdıç, 2008; Akgül vd., 2019). Antioksidanların varlığı elektrokimyasal yöntemlerle tayin edilebilmektedir. Diğer geleneksel yöntemlere kıyasla, elektrokimyasal yöntemler yerinde tespit, basitlik, hızlı sonuç, etkin maliyet, hafiflik gibi özellikleri nedeniyle tercih edilmektedir. Antioksidan madde olarak lavanta bitkisindeki antioksidanlar linalol, linalil asetat, flavonoidler, fenolik bileşikler ve terpenler bilinmektedir (Dal, A., vd., 2025). Bu çalışmada, lavanta bitkisinin önemli uçucu bileşenlerinden olan linalol ve linalil asetatın elektrokimyasal yöntemlerle tayin edilebilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu amaçla, Burdur ve Denizli illerinden elde edilen lavantalar kurutulmuş, öğütülerek analize hazırlanmıştır. Hazırlanan lavanta örneklerinde Clevenger cihazı ile uçucu yağlar elde edilmiş ve bileşen analizi yapılmıştır. Elektrokimyasal tayin çalışmaları için standart camsı karbon elektrotlar çeşitli karbon nanomalzemeleri ile modifiye edilmiştir. Üç elektrotlu sistem ve döngüsel voltametri yöntemi kullanılarak modifiye edilen elektrotların standart linalol ve linalil asetata karşı cevapları incelenmiş ve karşılaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antioksidan, Lavanta, Elektrokimyasal Sensör, Lavanta antioksidanları, Oksidatif Stres.

*Bu çalışma Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından 1243-YL-25 proje numarası ile desteklenmektedir.

Sözel Bildiri

POSTMENOPOZAL KADINLARDA JINEKOLOJIK KANSER FARKINDALIĞI VE HEMŞIRELIK ROLÜ

Sena Nur KAPLAN* Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN Fatma YILDIRIM*****

**Hitit Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği, Tezli Yüksek Lisans Programı, Çorum, sena.kpln05@outlook.com*

***Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Çorum, nuriyebuyukkayaci@hitit.edu.tr*

****Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Çorum, fatmayildirim@hitit.edu.tr*

ÖZET

Jinekolojik kanserler; serviks, endometrium, over, vulva ve vajina kaynaklı malign tümörleri kapsayan ve kadın sağlığını ciddi düzeyde tehdit eden önemli bir sağlık sorunudur. Postmenopozal dönemde artan yaş, hormonal değişiklikler ve eşlik eden kronik hastalıklar nedeniyle bu kanserlerin görülme sıklığı ve mortalite oranları artmaktadır. Endometrium kanseri bu dönemde sıklıkla anormal uterin kanama ile kendini gösterirken, over kanseri genellikle non-spesifik semptomlar nedeniyle ileri evrede tanı almaktadır. Serviks kanseri ise tarama programları ile büyük ölçüde önlenebilir olmasına rağmen, katılım azlığı nedeniyle risk oluşturmaktadır. Jinekolojik kanserlere ilişkin farkındalık düzeyi; eğitim, sağlık okuryazarlığı, sosyokültürel faktörler ve sağlık hizmetlerine erişim gibi değişkenlerden etkilenmektedir. Araştırmalarda, postmenopozal kadınların kanser belirtileri, risk faktörleri ve tarama yöntemleri konusundaki bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu öne çıkmaktadır. Ayrıca menopoz sonrası dönemde taramaya ihtiyaç olmadığına yönelik yanlış inanışlar, düzenli jinekolojik muayene ve tarama programlarına katılımın azalmasına yol açmaktadır. Bu durum, kanserlerin ileri evrede tanı almasına ve prognozun olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Jinekolojik kanserler konusunda yeterli bilgiye sahip olan kadınların erken tanı hizmetlerinden daha fazla yararlandığı bildirilmektedir. Birinci basamak sağlık hizmetleri ve toplum temelli eğitim programları, farkındalığın artırılmasında kritik rol oynamaktadır. Hemşireler, jinekolojik kanserlerin önlenmesi, erken tanısı ve yönetiminde temel sağlık ekibi üyeleri arasında yer alacaktır. Hemşirelik uygulamaları; bireye özgü eğitim verecek, danışmanlık sağlayacak, risk değerlendirmesi yapacak, tarama programlarına yönlendirecek ve psikososyal destek sunacaktır. Özellikle postmenopozal kadınlara yönelik yürütülecek hemşirelik hizmetleri, farkındalığın artırılmasına, taramalara katılımın yükseltilmesine ve erken tanının sağlanmasına katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda hemşirelik temelli sürdürülebilir eğitim ve danışmanlık uygulamaları, postmenopozal kadın sağlığının korunmasına önemli katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Postmenopozal, Jinekolojik Kanser, Farkındalık, Hemşirelik Uygulamaları, Tarama ve Erken Tanı

Sözel Bildiri

DIŞ HEKIMLIĞINDE ANESTEZININ TARIHSEL GELIŞIMI: AĞRISIZ TEDAVININ DOĞUŞU

Ecem KAHRAMANEL[1], Beyza BALLI AKGÖL[2], Mehmet KARAGÜLLE[3]
[1] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102050@std.antalya.edu.tr

[2] Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi- beyza.akgol@antalya.edu.tr

[3] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- mehmet.karagulle@antalya.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, diş hekimliğinde anestezinin antik çağlardaki geleneksel uygulamalardan modern ağrısız tedavi konseptine uzanan tarihsel evrimini, kullanılan materyaller ve geliştirilen teknikler çerçevesinde bilimsel bir perspektifle incelemektir.
Yöntem: Kapsamlı bir literatür taraması olarak tasarlanan bu çalışmada, PubMed ve Google Akademik veri tabanlarında "diş hekimliği tarihi", "dental anestezi", "anestezinin evrimi" ve "ağrı yönetimi" anahtar kelimeleri kullanılarak geçmişten günümüze uygulanan anestezik ajanlar ve teknikler incelenmiş ve elde edilen veriler sentezlenmiştir.
Bulgular: Antik dönemlerde ağrı kontrolü amacıyla afyon (opium), adamotu (mandragora), kenevir ve yüksek dozda alkol gibi bitkisel kaynaklı doğal sedatifler kullanılmıştır. Bu dönemde farmakolojinin ilkel temellerini oluşturan bu uygulamalar, çoğunlukla fiziksel kısıtlamalarla desteklenmiştir. 19. yüzyılın ortaları, anestezi pratiğinde devrim niteliğinde bir dönüm noktası olmuştur. 1844 yılında Horace Wells'in nitröz oksiti (azot protoksit) diş çekiminde kullanması ve ardından eterin cerrahi pratiğe girmesiyle modern farmakolojik anestezi dönemi başlamıştır. 1850'li yıllarda hipodermik iğnelerin ve şırıngaların geliştirilmesi, anestezik maddelerin doğrudan dokuya enjekte edilmesine olanak tanımıştır. İlerleyen süreçte spesifik lokal anestezik ajanların sentezlenmesiyle modern lokal anestezi tekniklerinin temelleri atılmış ve diş hekimliğinde lokal anestezi rutini oluşmuştur.
Sonuç: Anestezinin tarihsel gelişimi, diş hekimliğini ağrılı ve korkulan bir müdahale olmaktan çıkarıp, hasta konforunu ve güvenliğini merkeze alan modern bir tıp disiplinine dönüştürmüştür. Geçmişten günümüze aktarılan bu ampirik ve bilimsel bilgi birikimi, güncel diş hekimliği pratiğinde ağrı yönetiminin temelini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diş Hekimliği Tarihi, Dental Anestezi, Ağrı Yönetimi, Lokal Anestezi

Sözel Bildiri

DİJİTAL ÖĞRENME YAKLAŞIMLARININ HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÜZERİNDEKİ ROLÜ

Fatma ATEŞ KISAARSLAN*
Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Antalya, Türkiye,
fatma.kisaarslan@antalya.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, dijital öğrenme yaklaşımlarının hemşirelik eğitiminde sürdürülebilirlik üzerindeki rolünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Günümüzde sağlık eğitiminde dijitalleşmenin artmasıyla birlikte, öğrenme süreçleri daha esnek, erişilebilir ve öğrenci merkezli bir yapıya dönüşmektedir. E-öğrenme platformları, simülasyon uygulamaları, mobil öğrenme araçları ve öğrenme yönetim sistemleri; zaman ve mekân bağımsız öğrenme fırsatları sunarak eğitimde sürekliliği desteklemektedir. Bu yaklaşımlar, öğrencilerin aktif katılımını artırmakta ve bilişsel, psikomotor ve duyuşsal öğrenme alanlarının gelişimine katkı sağlamaktadır. Sürdürülebilirlik açısından, dijital öğrenme yaklaşımları yalnızca eğitim süreçlerini dönüştürmekle kalmamakta, aynı zamanda çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik boyutlarına çok yönlü katkılar sunmaktadır. Bu kapsamda, basılı materyal kullanımının azalmasıyla kağıt ve diğer fiziksel kaynak tüketiminin düşmesi çevresel sürdürülebilirliği desteklerken; eğitim materyallerinin dijital ortamda saklanması ve paylaşılması, uzun vadede maliyet etkinliği sağlamaktadır. Ayrıca, dijital platformlar aracılığıyla sunulan eğitim içerikleri, zaman ve mekân bağımsız erişim imkânı sunarak coğrafi eşitsizlikleri azaltmakta ve eğitimde fırsat eşitliğini güçlendirmektedir. Özellikle kırsal veya kaynaklara erişimi sınırlı bölgelerde öğrenim gören öğrenciler için bu durum önemli bir avantaj oluşturmaktadır. Bununla birlikte, dijital öğrenme yaklaşımlarının sürdürülebilir biçimde uygulanabilmesi, yalnızca teknolojik araçların varlığına değil; aynı zamanda bu araçların etkin kullanımına bağlıdır. Öğrencilerin ve eğiticilerin dijital okuryazarlık düzeyi, teknolojik altyapının yeterliliği, internet erişiminin sürekliliği ve eğiticilerin pedagojik-dijital yeterlilikleri bu süreçte belirleyici rol oynamaktadır. Ayrıca, dijital içeriklerin pedagojik açıdan uygun şekilde tasarlanması, etkileşimli ve öğrenci merkezli öğrenme ortamlarının oluşturulması sürdürülebilir öğrenme çıktılarının elde edilmesinde kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, dijital öğrenmenin sürdürülebilirliği; teknoloji, insan kaynağı ve pedagojik yaklaşımın bütüncül bir şekilde ele alınmasını gerektirmektedir. Özellikle teknoloji ile iç içe büyüyen yeni nesil öğrencilerin hızlı erişim, etkileşim ve görsellik odaklı öğrenme beklentileri dikkate alındığında, dijital öğrenme ortamlarının bu ihtiyaçlarla yüksek düzeyde uyum sağladığı görülmektedir. Bu durum, öğrenme motivasyonunu artırmakta ve öğrenme deneyiminin etkinliğini güçlendirmektedir. Sonuç olarak, dijital öğrenme yaklaşımları hemşirelik eğitiminde sürdürülebilir, yenilikçi ve çağın gereksinimlerine uyumlu bir eğitim modeli sunmaktadır. Bu modelin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için teknolojik altyapının güçlendirilmesi, eğitici ve öğrencilere yönelik dijital yetkinliklerin artırılması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Öğrenme, Hemşirelik Eğitimi, Sürdürülebilirlik

Sözel Bildiri

YOGA NIDRA VE NON-SLEEP DEEP REST (NSDR)'IN RESTORATIF DINLENME ÜZERINDEKI ETKILERI: GÜNCEL LITERATÜR IŞIĞINDA BIR DERLEME

Mohammad HATAMIHOLIGHI[1], Menekşe CENGİZ[2], Hanife ERTÜRK[3], Mehmet KARAGÜLLE[4], L. Bikem SÜZEN[5]

[1] Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, 251001307@std.antalya.edu.tr

[2] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- menekse.cengiz@antalya.edu.tr

[3] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü- hanife.erturk@antalya.edu.tr

[4] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişcilik Hizmetleri Bölümü- mehmet.karagulle@antalya.edu.tr

[5] Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü- bsuzen@antalya.edu.tr

ÖZET

Uyku yoksunluğu ve kronik stres, otonom sinir sisteminin savunma mekanizmalarını sürekli aktif tutarak iyileşme süreçlerini sekteye uğratır. Yoga Nidra ve Non-Sleep Deep Rest (NSDR), sinir sistemine "güvenlik" sinyalleri göndererek sempatik uyarı olmadan vagal duruma geçişi kolaylaştıran protokollerdir. Vagal durum; sosyal etkileşim ve dinlenme halinde aktif hale gelir. Bu derlemenin amacı, bu tekniklerin fizyolojik mekanizmalarını inceleyerek rehabilitasyon alanına bütüncül bir nörobiyolojik temel sunmaktır.

Çalışma kapsamında; "Yoga Nidra", "NSDR", "Talamik Kapılama", "Polyvagal Teori" ve "Fizyoterapi" anahtar kelimeleri kullanılarak; PubMed, Google Akademik,Web of Science(WOS) ve ScienceDirect veri tabanları taranmıştır. Güncel literatür verileri analiz edilmiştir. Derin dinlenme pratiklerinde "Talamik Kapılama" mekanizması devreye girer. Talamik nöronlar burst moduna geçerek tehdit oluşturan eksterosepsiyon uyarılarını filtrelerken, otonomik regülayon ve artmış vagal tonus insular ağ tarafından interosepsiyon uyarılarının dengelenmesini sağlar. "Bodyfulness" konsepti çerçevesinde bu uygulama, hastanın kendi bedeniyle kurduğu ilişkiyi yeniden şekillendirir. Polivagal teoriye göre bu durum, kronik ağrı ve travmaya bağlı merkezi duyarlılaşmayı azaltarak, optimum nöroplastik zeminde dengeyi sağlar. Rehabilitasyonda iyileşme, ancak sinir sistemi güvende hissettiğinde gerçekleşir. NSDR ve Yoga Nidra, otonomik regülasyonu sağlayarak fizyoterapide kronik ağrı yönetimi, stres yönetimi ve uyku optimizasyonu için yenilikçi ve multidisipliner bir yaklaşım sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yoga Nidra, Non-Sleep Deep Rest (NSDR), Talamik kapılama, Polyvagal teori, Fizyoterapi

Sözel Bildiri

RUTA CHALEPENSIS VE *ARTEMISIA ABSINTHIUM* UÇUCU YAĞLARININ STAPHYLOCOCCUS AUREUS VE PSEUDOMONAS AERUGINOSA'YA KARŞI İN VİTRO ANTİMİKROBİYAL ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ali Üçkayabaşı*
**İstanbul Kent Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmasötik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, ali.uckayabasi@kent.edu.tr*

ÖZET

Son yıllarda, artan antibiyotik direnci ve mevcut antimikrobiyal ajanların etkinliğinin azalması, alternatif tedavi yöntemlerine olan ilgiyi önemli ölçüde artırmıştır. Bu bağlamda, doğal kaynaklı bileşikler, özellikle bitkilerden elde edilen uçucu yağlar, geniş spektrumlu biyolojik aktiviteleri nedeniyle dikkat çekmektedir. Uçucu yağlar; antimikrobiyal, antifungal, antiviral ve antioksidan özellikler gösterebilen kompleks kimyasal bileşikler içermektedir. Bu özellikleri sayesinde hem tıbbi hem de farmasötik alanlarda potansiyel kullanım alanı bulmaktadır. Özellikle geleneksel tıpta uzun yıllardır kullanılan bazı bitkilerin bilimsel olarak incelenmesi, bu doğal ürünlerin etkinliğinin ortaya konulması açısından önem taşımaktadır. Bu çalışma, *Ruta chalepensis* ve *Artemisia absinthium* bitkilerinin uçucu yağlarının, *Staphylococcus aureus* ve *Pseudomonas aeruginosa* gibi klinik açıdan önemli patojenlere karşı antimikrobiyal etkinliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada kullanılan bitki örnekleri T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan temin edilmiştir. Laboratuvara ulaştırılan bitki materyalleri kurutulduktan sonra, uçucu yağlar hidrodistilasyon yöntemi kullanılarak Clevenger tipi aparatta belirli süre boyunca damıtma işlemi ile elde edilmiştir. Elde edilen uçucu yağların kimyasal karakterizasyonu Gaz Kromatografisi-Kütle Spektrometrisi (GC-MS) yöntemi ile analiz edilmiştir. Antimikrobiyal etkinlik, disk difüzyon ve Minimum İnhibitör Konsantrasyonu (MIC) testleri ile belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, Ruta chalepensis uçucu yağı Staphylococcus aureus üzerinde 6 mm inhibisyon zonu ve 1/128 MIC değeri ile orta düzeyde etkinlik gösterirken, *Pseudomonas aeruginosa* üzerinde 8 mm inhibisyon zonu ve 1/64 MIC değeri ile daha güçlü bir etki göstermiştir. *Artemisia absinthium* uçucu yağı ise *Staphylococcus aureus* üzerinde 9 mm inhibisyon zonu ve 1/16 MIC değeri ile yüksek düzeyde etkinlik sergilemiş, buna karşın *Pseudomonas aeruginosa* üzerinde 5 mm inhibisyon zonu ve 1/128 MIC değeri ile daha düşük etkinlik göstermiştir. Elde edilen bulgular, her iki bitkiye ait uçucu yağların antimikrobiyal potansiyele sahip olduğunu ortaya koymakta ve potansiyel doğal antibakteriyel ajanlar olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Artemisia absinthium*, *Ruta chalepensis*, uçucu yağlar, antimikrobiyal etkinlik, *Staphylococcus aureus*, *Pseudomonas aeruginosa*.

Sözel Bildiri

GLOBAL DISTRIBUTION AND EPIDEMIOLOGICAL TRENDS OF FOOT-AND-MOUTH DISEASE: A RETROSPECTIVE ANALYSIS OF WOAH REPORTS (2018–2026)

İlker Şahinkesen[1*], Eda Erdem Şahinkesen[1]
1 Department of Vaccine Technology, Vaccine Institute, Hacettepe University, Ankara 06100, Türkiye.
ilkersahinkesen68@gmail.com; edasahinkesen@hacettepe.edu.tr

ABSTRACT

Background: Foot-and-mouth disease (FMD) is a highly contagious transboundary animal disease causing significant economic losses in livestock worldwide. Despite global control efforts coordinated by the World Organisation for Animal Health (WOAH), FMD continues to re-emerge, including in previously disease-free regions.

Aim: This study aimed to describe the global distribution, serotype composition, notification reasons, and temporal trends of FMD using official WOAH follow-up reports from 2018 to 2026.

Methods: A retrospective descriptive analysis was performed on WOAH event-list data exported on 30 March 2026. A total of 200 validated follow-up reports from 53 countries were included. Reports were classified by geographic region, serotype, notification reason, and submission year. High-priority events flagged with an alert badge in the WOAH system were examined separately.

Results: Africa accounted for the highest reporting burden (n=100, 50%), followed by Asia (n=55, 27.5%), the Middle East (n=26, 13%), and Europe (n=15, 7.5%). The most frequently reporting countries were China (n=28), South Africa (n=15), and Mozambique and Zimbabwe (n=11 each). Serotype O was the most prevalent (n=97, 48.5%), followed by SAT 2 (n=33, 16.5%) and SAT 1 (n=30, 15%). The predominant notification reason was recurrence of an eradicated disease (n=147, 73.5%). Annual report frequency increased markedly in 2025 (n=40) and continued to rise in the first quarter of 2026 (n=33). Six reports carried a high-priority alert designation, all from European countries: Greece and Cyprus (SAT 1, March 2026), Türkiye (SAT 1 and untyped, 2025), Slovakia and Germany (serotype O, 2025). The detection of SAT 1 — a serotype historically confined to Sub-Saharan Africa — in Greece and Cyprus represents a particularly significant epidemiological event.

Discussion and Conclusion: The geographic expansion of FMD, particularly the incursion of African SAT serotypes into previously FMD-free European territories, highlights critical gaps in current biosecurity and surveillance frameworks. Strengthened cross-border surveillance, serotype-specific vaccine banks, and rapid response protocols are essential to prevent further spread.

Keywords: Foot-and-Mouth Disease, FMD, Serotype Distribution, WOAH, Global Surveillance, Transboundary Animal Disease, SAT 1, Europe

Sözel Bildiri

ANTIMICROBIAL PEPTIDES' ROLES IN CERVICAL CARCINOMA

Tuğçe Naime GEDIK KAPANCIK [1], Sercan KAPANCIK [2]

1 Altinbas University, Faculty of Medicine, Department of Medical Microbiology, Istanbul, Turkiye.
tugce.gedik@altinbas.edu.tr

2 Istanbul Okan University, Faculty of Medicine, Department of Medical Biochemistry, Istanbul, Turkiye,
sercan.kapancik@okan.edu.tr

ABSTRACT

Cervical carcinoma still remains an important cause of mortality among women and brings a heavy burden to society, so new strategies are needed. As the world continues to develop new approaches, antimicrobial peptides (AMPs), essential components of the immune system, are attracting attention. Antimicrobial peptides (AMPs) are evolutionarily conserved components of the immune system. These molecules exert antimicrobial activity through multiple mechanisms, including intracellular actions such as binding to nucleic acids and proteins, interfering with cell-cycle progression, and impairing cellular energy metabolism. In addition to their antimicrobial and anti-inflammatory roles, AMPs also have immunomodulatory properties. These comprise enhancing immune cell chemotaxis, activating immune cell differentiation, stimulating angiogenesis, improving wound healing, and reducing scar formation.

In recent years, the relationship between AMPs and cancer has attracted the scientific interest of researchers. The expression of AMPs is altered in tumors, potentially serving as indicators for early detection. Also, several studies indicate that AMPs may exhibit tumor-promoting effects under certain conditions, including stimulating tumor cell resistance to apoptosis and tumor cell migration, enhancing angiogenesis, and inducing lymphatic invasion.

Despite markedly improved methods of screening and prevention, cervical cancer ranks as the fourth most common cancer diagnosis and cause of cancer-related mortality in women. Cervical cancer and cervical intraepithelial neoplasia (CIN), a precancerous condition leading to cervical cancer, are strongly associated with persistent infection with high-risk types of Human Papillomavirus (HPV). Due to the recent research, data suggest that between 95 % and 99 % of cervical cancers may be attributed to HPV. Among these high-risk types, HPV16 and HPV 18 are responsible for approximately 70 % of cervical cancer cases. Due to the urgent need for novel therapeutic agents, antimicrobial peptides (AMPs) are potential agents for cancer treatment. The growing interest in these molecules is mostly driven by their pleiotropic biological activities. AMPs have been shown to disrupt cancer cell membranes, induce apoptosis, modulate the tumor microenvironment, and exhibit synergy with chemotherapeutics and immunotherapeutics. Due to AMPs' perspective as a”double-edged sword”, since they can display either antitumor or protumorigenic effects, and there is a gap between these effects, it is crucial to investigate the limits and challenges of future research.

Keywords: Antimicrobial peptides, HPV, Cervical carcinoma

Sözel Bildiri

70 YAŞ ÜZERI FEMUR BOYUN KIRIKLI HASTALARIN RETROSPEKTIF DEĞERLENDIRILMESI: TEK MERKEZ DENEYIMI

Bülent Türk
Sivas Numune Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Bölümü, Sivas, Türkiye

ÖZET

Giriş ve amaç: Femur boyun kırıkları, ileri yaş grubunda sık görülen ve önemli morbidite ile mortaliteye yol açan yaralanmalar arasında yer almaktadır. Özellikle 70 yaş üzerindeki bireylerde osteoporoz, artmış düşme riski ve eşlik eden komorbid hastalıklar bu kırıkların görülme sıklığını belirgin şekilde artırmaktadır. Bu hasta grubunda tedavi yaklaşımı; kırığın tipi, hastanın genel sağlık durumu ve fonksiyonel kapasitesine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Erken cerrahi müdahale ve etkin rehabilitasyon süreçleri, klinik sonuçların iyileştirilmesinde kritik rol oynamaktadır. Ancak ileri yaş hastalarda komplikasyon oranlarının ve mortalitenin halen yüksek seyretmesi önemli bir klinik sorun olarak devam etmektedir. Bu çalışmada, 70 yaş üzeri femur boyun kırığı olan hastaların klinik özellikleri ve tedavi sonuçlarının retrospektif olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot: Bu retrospektif çalışma, Sivas Numune Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği'nde 1 Ocak 2022–1 Ocak 2025 tarihleri arasında tedavi edilen 70 yaş ve üzeri femur boyun kırıklı hastaları kapsamaktadır. Klinik ve radyolojik olarak doğrulanmış olgular dahil edilmiş; patolojik kırık, çoklu travma ve eksik verisi olan hastalar dışlanmıştır. Demografik ve klinik veriler incelenmiş; kırıklar Garden sınıflamasına göre değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizler SPSS 27.0 programı kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen 38 hastanın ortalama yaşı 81,39 yıl olup, olguların çoğunluğunu kadın hastalar (%60,5) oluşturmakta ve sağ kalça lokalizasyonu (%57,9) daha sık izlenmektedir. Hastaların büyük bir kısmının yüksek cerrahi risk grubunda olduğu (ASA 3–4: %71,1) ve komorbidite varlığının oldukça yaygın olduğu (%84,2) dikkat çekmektedir. Kırık tipleri incelendiğinde Garden III–IV kırıkların (%68,4) baskın olduğu görülmektedir. Cerrahi tedavi olarak en sık internal fiksasyon (%57,9) uygulanmış, bunu hemiartroplasti (%42,1) izlemiştir. Ortalama ameliyat süresi 56,84 dakika, hastanede yatış süresi 4,32 gün ve ortalama takip süresi 10,47 ay olarak saptanmıştır. Yoğun bakım ihtiyacı yüksek oranda (%65,8) gözlenmiştir. Otuzuncu gün mortalite %10,5 iken, bir yıllık mortalite oranı %42,1 olarak bulundu.

Sonuç: İleri yaş grubunda femur boyun kırıkları, yüksek komorbidite yükü ve cerrahi risk ile birlikte artmış mortalite ve komplikasyon oranları ile seyretmektedir. Özellikle deplase kırıkların baskın olması ve yoğun bakım gereksiniminin yüksekliği, bu hasta grubunun klinik yönetiminde multidisipliner yaklaşımın önemini ortaya koymaktadır. Erken cerrahi müdahale ve uygun perioperatif bakım, mortaliteyi azaltmada kritik rol oynamaktadır. Bu nedenle, yaşlı hastalarda bireyselleştirilmiş tedavi stratejilerinin geliştirilmesi ve yakın klinik izlem büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Femur boyun kırığı; Yaşlı hasta, Retrospektif çalışma, Mortalite; Komorbidite, Cerrahi tedavi

Sözel Bildiri

DİŞ HASTALIKLARININ BAĞIRSAK MİKROBİYOMU ÜZERİNDEKİ DOLAYLI ETKİLERİ

Ceyda ATAL[1], Elif ERDİK[2], Meryem İpek YEŞİLPINAR[3], Yağmur İNAN[4], Beyza BALLI AKGÖL[5], Mehmet KARAGÜLLE[6]

1Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102042@std.antalya.edu.tr

2Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102052@std.antalya.edu.tr

3Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102020@std.antalya.edu.tr

4Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102010@std.antalya.edu.tr

5Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi- beyza.akgol@antalya.edu.tr

6Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- mehmet.karagulle@antalya.edu.tr

GİRİŞ

Amaç: Bu çalışmanın amacı, diş hastalıklarının ve oral kavitedeki mikrobiyal değişimlerin bağırsak mikrobiyomu üzerindeki dolaylı etkilerini incelemek; "oral-bağırsak ekseni"nin sistemik sağlık üzerindeki rolüne dair akademik farkındalık oluşturmaktır.

Yöntem: Bu derleme çalışması kapsamında, ağız ve bağırsak mikrobiyomu arasındaki ilişkiyi inceleyen güncel literatür taranmış; periodontal patojenlerin gastrointestinal sisteme geçiş yolları ve sistemik inflamasyon üzerindeki etkileri sentezlenerek değerlendirilmiştir.

Bulgular: Gastrointestinal kanala açılan ilk kapı olan ağız boşluğu, bağırsaktan sonra insan vücudundaki en geniş ikinci mikrobiyal ekosistemi barındırır. Gingivitis ve periodontitis gibi inflamatuar süreçlerde ortaya çıkan oral disbiyozis, ağız içi flora dengesini bozar. Porphyromonas gingivalis gibi öne çıkan periodontal patojenler, günlük yutkunma ve tükürük yoluyla gastrointestinal sisteme geçerek düşük mide pH'ına rağmen bağırsakta kolonize olabilmektedir. Oral kaynaklı patojenlerin bağırsakta ektopik kolonizasyonu, lokal immün yanıtı tetikleyerek bağırsak epitel bariyerinin zayıflamasına ve artmış bağırsak geçirgenliğine yol açar. Mikrobiyotadaki bu patojenik kayma, sistemik inflamasyon riskini artırarak inflamatuar bağırsak hastalıkları, çeşitli metabolik sendromlar ve gastrointestinal kanserlerin patogenezine zemin hazırlayabilmektedir.

Sonuç: Periodontal hastalıklar ve apseler yalnızca ağız içi ile sınırlı lokal enfeksiyonlar değil; oral-bağırsak ekseni üzerinden tüm vücudu etkileyebilen sistemik birer risk faktörüdür. Bu eksenin dinamiklerini anlamak, sistemik enflamatuar yükü azaltmak, koruyucu hekimlik uygulamalarını geliştirmek ve hastaların genel sağlık sonuçlarını iyileştirmek açısından kritik bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Oral disbiyozis, Bağırsak mikrobiyomu, Periodontitis, Oral-Bağırsak ekseni, Sistemik inflamasyon.

Sözel Bildiri

PROSTAT KANSERİ TANISINDA PROSTAT BİYOPSİLERİNİN KLİNİKOPATOLOJİK ÖNEMİ

Funda ÇALIŞKAN ŞENKÖY
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbı Patoloji, Van, Türkiye, dr.fcaliskan@gmail.com

ÖZET

Giriş: Prostat kanseri, dünya genelinde erkeklerde kanserlerden ölümün ikinci nedenidir. Prostat kanseri taraması tipik olarak prostat spesifik antijen kan testi ve dijital rektal muayeneyi içerir. Bunlardan herhangi biri anormal ise, prostat biyopsisi önerilir. Bununla birlikte, mevcut teknikler düşük kanser tespit oranlarından dolayı yetersiz kalmaktadır. Çoğu olguda biyopsi örneklerinin büyük bir kısmı benign dokuyu örneklemekte, bu da yetersiz sınıflandırmaya ve tekrarlanan işlemlere yol açmaktadır. Bununla birlikte saptanan kanserlerde Gleason skoruna göre histomorfolojik olarak değişik alanların yoğunluklarının saptanması Grade Grup değişikliğine yol açmakta ve yanlış tedaviye sebep olmaktadır. Bu durum prostat biyopsilerinin sonuçları, hastaların prognozu ve tedavisi açısından önemli hale getirmektedir.

Amaç: Bu çalışmada, prostat kanserinde biyopsi sonuçlarının tedavi yaklaşımlarını değiştirmesi nedeniyle, biyopsi-rezeksiyon sonuçları arasındaki uyumluluk araştırılmaktadır.

Yöntem: YYÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Patoloji laboratuvarı arşivinden 2010-2020 yılları arasında başvuran hem prostat biyopsisi hem de rezeksiyon materyali bulunan 48 hasta retrospektif olarak çalışmaya dahil edildi. Prostat kanseri saptanan bu hastalarda Gleason skorlama sistemi ve sonrası yapılan Grade Grup sonuçlarına göre değerlendirmeye alındı.

Bulgular: Çalışmada 48 hastanın yaşları 54-82 arasında değişmekte, ortalamaları 66,8 idi. Rezeksiyon materyali olarak biyopsisi olan 11 hastada TUR materyali, 47 hastada radikal prostatektomi materyali vardı. Hastalar Gleason Skoru – Grade Grup sonuçlarına göre değerlendirilip sınıflandırıldı. Buna göre prostat biyopsisi ve rezeksiyon sonuçları uyumlu olan 20 hasta, biyopsisinde sonucu daha yüksek saptanan 7 hasta, rezeksiyonda sonucu daha yüksek çıkan hasta sayısı ise 21 olarak saptandı.

Tartışma ve Sonuç: Gleason derecelendirme sistemi, çok sayıda çalışma tarafından doğrulanmış, prostat adenokarsinomu için güçlü bir prognostik göstergedir. Steinberg ve ark. biyopsi-rezeksiyon arası pozitif uyumluluk oranı yaklaşık %58, Carlson ve ark. ise %68 ve Cookson ve ark. ise %31 oranında saptanmıştır. Çalışmamızda ise bu oran %41 olarak sonuçlanmıştır. Prostat biyopsisi, prostat kanseri tanısı ve tedavi planlaması için altın standart olmaya devam etmektedir. Son yıllarda manyetik rezonans görüntüleme hedefli biyopsi gibi yeni tekniklerin geliştirilmesi önem kazanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Prostat kanseri, prostat biyopsi, rezeksiyon, Gleason skoru, Grade Grup.

Sözel Bildiri

STRES ALTINDA AĞIZ: PSİKOLOJİK FAKTÖRLERİN ORAL KAVİTE ÜZERİNDEKİ GÖRÜNMEYEN ETKİLERİ VE KLİNİK YÖNETİMİ

Elif Dudu EVMEZ[1], Zuhal Selin ÖNKAL[2], Hacer ESKİ[3], Zeynep KASIMOĞLU[4], Aylin İNAN[5], Dide TEKİNARSLAN[6], Mehmet KARAGÜLLE[7]

[1] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102014@std.antalya.edu.tr
[2] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102008@std.antalya.edu.tr
[3] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102005@std.antalya.edu.tr
[4] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102036@std.antalya.edu.tr
[5] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102009@std.antalya.edu.tr
[6] Antalya Bilim Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi- dide.tekinarslan@antalya.edu.tr
[7] Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- mehmet.karagulle@antalya.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, psikolojik stresin ağız ve diş sağlığı üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerini incelemek; strese bağlı gelişen oral patolojilerin etyolojisini değerlendirerek bu durumların klinik yönetiminde kullanılabilecek koruyucu ve terapötik yaklaşımları sunmaktır.

Yöntem: Bu derleme çalışması kapsamında; "stres ve ağız sağlığı", "stresin dişler üzerine etkisi", "bruksizm", "kserostomi" ve "psikosomatik oral hastalıklar" anahtar kelimeleri kullanılarak PubMed, Google Akademik ve DergiPark veri tabanlarında kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiş ve elde edilen güncel veriler sentezlenmiştir.

Bulgular: Akut ve kronik stres, hücresel düzeyde immün yanıtı baskılayarak ve tükürük akış hızını değiştirerek oral kavitenin homeostazisini bozmaktadır. Kronik stresin dental hastalardaki en yaygın yansımaları arasında; santral sinir sistemi aracılı gelişen bruksizm, buna bağlı oklüzal aşınma ve mine çatlakları, kserostomi, halitozis, rekürrent aftöz stomatit ve periodontal yıkımın hızlanması yer almaktadır. Ayrıca dental anksiyete, hastaların rutin ağız bakımı alışkanlıklarını ve diş hekimi kontrollerini ihmal etmelerine yol açarak sekonder patolojilere zemin hazırlamaktadır. Bu tabloların önlenmesi ve tedavisinde; oklüzal splint uygulamaları ve masseter kasına yönelik botulinum toksin enjeksiyonları gibi lokal klinik müdahaleler öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, başarılı bir tedavi için kafein ve alkol tüketiminin sınırlandırılması, tütün kullanımının bırakılması, uyku hijyeninin sağlanması ve yoga/meditasyon gibi bütüncül stres yönetimi stratejilerinin sürece entegre edilmesi gerekmektedir.

Sonuç: Stres, yalnızca psikolojik veya sistemik bir problem değil; aynı zamanda ağız ve diş sağlığını doğrudan tehdit eden majör bir risk faktörüdür. Başarılı bir dental tedavi protokolü, yalnızca semptomların mekanik veya farmakolojik olarak giderilmesini değil, altta yatan psikolojik stresörlerin multidisipliner bir yaklaşımla yönetilmesini de gerektirmektedir. Stres yönetimi, genel sağlığın yanı sıra ağız sağlığının korunmasında da en güçlü koruyucu hekimlik adımlarından biridir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik stres, Bruksizm, Kserostomi, Masseter botulinum toksin, Dental anksiyete

Sözel Bildiri

IMAGES, DISCOURSES AND NURSING IN WOMEN'S HEALTH

Ozlem AKGOL *

**Istanbul Okan University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing,*

Istanbul, Türkiye, ozlem.akgol@okan.edu.tr

ABSTRACT

Women's health is a multifaceted field shaped by social, cultural, and historical contexts, not limited solely to biological processes. Throughout history, in almost all societies, the female body has been a space controlled, given meaning, and reproduced according to various norms. In this context, "images" and "discourses" are among the important determinants that directly affect women's health. Images refer to the representations attributed to women, their bodies, and their roles, while discourses encompass the language and narrative forms produced by society, the media, and the health system.

Images that negatively affect women's health can be examined under four headings: "the image of women defined through reproduction," "the image of honor and control," "images containing stigma and prejudice," and "the ideal beauty image." The reproduction-focused image defines women through processes such as menstruation, pregnancy, childbirth, breastfeeding, and infertility from adolescence to menopause; while the image of honor and control is shaped by discourses on sexual taboos, virginity, female genital mutilation, and violence against women. Stigmatizing images; Sexually transmitted infections, sexual orientation, disability, old age, poverty, immigration, and sex work are among the areas where these issues arise; the ideal beauty image, reinforced through social media, portrays women as thin, young, flawless, and "perfect."

These images and discourses can restrict women's access to healthcare and lead to various problems, particularly in the areas of reproductive and sexual health. Therefore, a critical evaluation of these structures is of great importance. As healthcare professionals in the closest contact with women, women's health nurses have the potential to recognize, question, and transform these discourses. Through training and awareness campaigns conducted from a gender equality perspective, collaborations with civil society organizations, and holistic care approaches, nurses play a key role in strengthening women's health.

Keywords: Women's health, gender, image and discourse

Sözel Bildiri

BEYOND DEMYELINATION: UNMASKING THE CAUSES OF LONG-SEGMENT SPINAL CORD LESIONS

Merve Bahar Ercan
Gazi University Faculty of Medicine, Department of Neurology, Ankara, Turkey, mervegulhan@yahoo.com

ABSTRACT

Background: Long-segment spinal cord involvement represents a heterogeneous condition that may present with similar clinical findings but arise from different etiologies. In patients presenting with lower extremity weakness and sensory deficits, distinguishing between demyelinating, vascular, and structural causes is crucial.
Aim: This study aimed to evaluate the distribution of different etiologies and clinical characteristics in patients presenting with long-segment myelitis-like lesions.
Methods: Eight patients who presented to our outpatient clinic between January 1, 2025, and December 1, 2025, with lower extremity weakness and sensory deficits were retrospectively analyzed. Diagnoses were established based on clinical, radiological, and laboratory findings.
Results: The mean age of the patients was 53 years. Among the eight patients, two were female and six were male. One patient was diagnosed with multiple sclerosis, one with neuromyelitis optica, two with discopathy-related myelomalacia, two with arteriovenous fistula (AVF), one with neuro-Behçet's disease, and one with spinal cord ischemia. All patients except the MS and NMO cases were male. Long-segment myelitis appearance was present in all patients at initial evaluation.
Discussion and Conclusion: Long-segment myelitis-like lesions may mimic not only demyelinating diseases but also vascular and degenerative pathologies. Particularly in older male patients, etiologies such as AVF and myelomalacia should be strongly considered. A broad differential diagnostic approach combining clinical and radiological evaluation is essential for accurate diagnosis and appropriate management.

Key words: Myelopathy mimics, spinal dural arteriovenous fistula, spinal cord ischemia, long-segment spinal cord lesions

Sözel Bildiri

TDP-43 GEN SUSTURMASINDA KALSİYUM SİNYALİZASYON GENLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI KIRPILMA ANALİZİ

Elmasnur Yılmaz[1], Yasemin Eraç[2]

[1]Biyoteknoloji Ana Bilim Dalı, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi, 35100 İzmir, Türkiye, elmasnrylmz@gmail.com

[2]Farmakoloji Ana Bilim Dalı, Eczacılık Fakültesi, Ege Üniversitesi, 35100 İzmir, Türkiye, yasemin.erac@ege.edu.tr

ÖZET

Giriş: TDP-43 kaybı, ALS ve FTLD'nin temel patolojik mekanizmasını oluşturmakta; RNA kırpılması düzenlemesinin bozulması yoluyla nöronal işlev kaybına yol açmaktadır. Kalsiyum homeostazı nöronal sağkalım açısından kritik öneme sahip olmasına karşın TDP-43'ün kalsiyum sinyalizasyon genlerindeki kırpılma düzenleyici rolü sistematik olarak araştırılmamıştır.

Amaç: Bu çalışmada, TDP-43 gen susturmasının kalsiyum sinyalizasyon genlerindeki kırpılma değişikliklerini farklı model sistemleri ve türler arasında karşılaştırmalı olarak incelemek amaçlanmıştır.

Yöntem: SH-SY5Y nöroblastoma (GSE296712), iPSC kökenli sinir ağı modeli (GSE230647), iPSC kökenli motor nöronlar (GSE77702), K562 hücresi mRNA ve total RNA fraksiyonları (ENCSR455TNF) ve fare striatum (GSE27394) olmak üzere altı bağımsız RNA-seq veri seti rMATS-Turbo ile analiz edilmiştir. 258 kalsiyum sinyalizasyon geni FDR<0.05 ve |ΔPSI|≥0.1 eşikleriyle değerlendirilmiş; çapraz-veri seti matrisi ile türler arası gen korunumu incelenmiştir.

Bulgular: 100 kalsiyum geninde 300 anlamlı kırpılma olayı tespit edilmiş; 38 genin en az iki veri setinde ortak etkilendiği görülmüştür. Bu genler arasında 14 tutarlı artış, 5 tutarlı azalma saptanmıştır. En tutarlı değişimler *SYT7*, *CBARP* ve *SLC24A3* genlerinde gözlemlenmiştir. Fare-insan karşılaştırmasında *CAMK2B* ve *PPP3CB* kırpılma değişiklikleri türler arası korunmuş bulunmuştur. Yapısal bölge analizi, etkilenen kırpılma olaylarının *ITPR1*, *ATP2A2* ve *CACNA1H* dahil birden fazla gende işlevsel açıdan kritik bölgeleri etkilediğini ortaya koymuştur.

Tartışma ve Sonuç: TDP-43 gen susturması, kalsiyum homeostazını düzenleyen birden fazla gende eş zamanlı kırpılma değişikliklerine yol açmaktadır. Bu etkinin insan ve fare model sistemlerinde korunmuş olması, ALS/FTLD patogenezinde kalsiyum disregülasyonunun kırpılma boyutuna işaret etmekte ve terapi odaklı çalışmalar için öncelikli aday genler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: TDP-43, ALS/FTLD, Kalsiyum Homeostazı, RNA Kırpılması, Transkriptomik

Sözel Bildiri

MULTIFUNCTIONAL EFFECTS OF HEXAGONAL BORON NITRIDE (H-BN) NANOPARTICLES IN MAXILLOFACIAL PROSTHESES

Mehmet Emin ERSAN*, Birten ÇAKMAKLI, Hayriye Yasemin YAY KUŞÇU *****

**Department of Chemistry, Institute of Science and Technology, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15100 Burdur, Turkey E-mail: mehmet.7ersan@gmail.com*

***Department of Chemistry Faculty of Art and Sciences Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15100 Burdur, Turkey E-mail: bcakmakli@mehmetakif.edu.tr*

**** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Dentistry, Department of Clinical Sciences, Department of Prosthetics, Burdur, Turkey E-mail: yaseminyaykuscu@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Maxillofacial prostheses are used to rehabilitate patients with maxillofacial defects that are present from birth or are acquired through disease or trauma. Because the maxillofacial defects cause substantial psychological and social issues in these individuals, the prosthesis has to be as realistic and aesthetically pleasant as possible, its visual and tactile qualities are crucial. The physical, biological and chemical properties with fabrication and esthetic characteristics of maxillofacial prosthetic material are quite important and should be considered when selecting them for use. Commonly used maxillofacial prosthetic polymeric materials are acrylic resin, acrylic copolymer, polyvinylchloride and copolymers, chlorinated polyethylene, polyurethane elastomers, silicone elastomers, foaming silicones, siphenylenes, silicone block copolymers, polyphosphazene, fluoroelastomers, primer (With the introduction of urethane-line silicone prosthesis) and adhesives (the single component RTV silicones were developed to serve as adhesives for silicon prostheses). The metals used as an integral component of various dental restorative and prosthetic materials are both noble (e.g., silver (Ag), gold (Au) platinum (Pt) and palladium (Pd),) and base metals (e.g. titanium (Ti), copper (Cu), zinc (Zn), chromium (Cr), zirconium (Zr), nickel (Ni), beryllium (Be), aluminum (Al), and boron (B)).

Boron and its derivatives have also been incorporated into various dental materials due to physical, mechanical, biocompatibility, cytotoxicity, and antibacterial effects. The boron derivatives studied for integration into a microhybrid dental composite structure are Borax pentahydrate Disodium tetraborate pentahydrate ($Na_2B_4O_7 \cdot 5H_2O$), Eticol-ceramic Di-calcium hexaborate pentahydrate ($2CaO \cdot 3B_2O_3 \cdot 5H_2O$, Etifert Orthoboric acid Micronutrient fertilizer (H_3BO_3), Boric acid (Ultra low Sulphate) Orthoboric acid (H_3BO_3) and Zinc borate Dodecaboron tetrazinc docosaoxide heptahydrate ($2ZnO \cdot 3B_2O_3 \cdot 3.5H_2O$) (5). In the recently, BN and boron derivaties nanomaterials have been studied extensively by researchers in biomedical and dental applications owing to their good biocompatibility and excellent chemical, thermal and mechanical properties.

The aim of this study is to investigate multifunctional effects of hexagonal boron nitride (h-BN) nanoparticles in maxillofacial prostheses.

Key Words: Maxillofacial Prostheses, Dental Nanocompozite, h-BN.

Sözel Bildiri

REGION-BASED INTEGRATED HEALTHCARE SYSTEM OF TÜRKİYE WITH HEALTH SERVICE AREAS AND CITY HOSPITALS

İsrafil Boyacı*
** Assist. Prof. Dr., Faculty of Business, İstanbul Ticaret University, Türkiye, iboyaci@ticaret.edu.tr*

ABSTRACT

The introduction of competitive mechanisms in healthcare delivery was a defining feature of the initial phase of Türkiye's Health Transformation Program 2003-2013 (HTP). Subsequently, market-oriented health policies were accompanied by increased regulations in healthcare markets. In the 2010s, alongside *competition* and *regulation*, the *planning* approach emerged as another important aspect of the HTP before its completion. This study aims to provide a narrative overview of these two nationwide health policy initiatives to highlight their long-term and complementary roles in transforming Türkiye's health system into a sustainable and integrated healthcare delivery model. As the private healthcare sector stabilized following the HTP reforms, public sector involvement in healthcare delivery continued to expand to meet the ongoing healthcare demands of the population. Today, region-based Health Service Areas policy and City Hospitals projects serve as the main pillars of planning-oriented health policies from the 2010s onward. The transformation of Türkiye's health system continues toward a region-based, integrated healthcare delivery system through practices like City Hospitals and Health Service Areas.

Keywords: Türkiye's Health Transformation Program 2003-2013 (HTP), Integrated Healthcare System, Regional Healthcare Planning, Health Service Areas, City Hospitals

Sözel Bildiri

EVALUTION OF CANDIDATE REFERENCE GENES IN REPRODUCTIVE TISSUES OF DOGS DURING EARLY PREGNANCY[1]

Özgecan KORKMAZ AĞAOĞLU*, Ali Reha AĞAOĞLU, Dilara AKÇORA YILDIZ***, Aykut GRAM*****, Gökhan BOZKURT*****, Muhammed ALBAYRAK******

** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Genetics, Burdur, Türkiye, ozgecanagaoglu@mehmetakif.edu.tr*
** Ankara University, Graduate School of Health Sciences, Department of Veterinary Biostatistics, Ankara, Türkiye, ozgecanagaoglu@mehmetakif.edu.tr*
*** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Obstetrics and Gynecology, Burdur, Türkiye, rehaagaoglu@mehmetakif.edu.tr*
**** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Art and Science, Department of Biology, Burdur, Türkiye, dilaraakcora@mehmetakif.edu.tr*
***** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Obstetrics and Gynecology, Burdur, Türkiye, gbozkurt@mehmetakif.edu.tr*
****** Erciyes University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Histology and Embryology, Kayseri, Türkiye, aykutgram@erciyes.edu.tr*
******* Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Obstetrics and Gynecology, Burdur, Türkiye, muhammedalbayrak@mehmetakif.edu.tr*

Background: A reference gene should exhibit stable expression levels in tissues, and its expression level should not differ due to physiological causes. However, a universal reference gene with this characteristic has not been identified. Therefore, determining and validating potential reference genes is crucial for assessing sample variability in RT-qPCR.
Aim: This study aimed to determine a reliable set of reference genes for normalisation of gene expression data in ovarian and uterine tissues of dogs in early pregnancy.
Methods: Ten candidate reference genes widely used in similar studies were selected for this study (βeta-actin, EIF4H, GAPDH, TATA, CYC, 18S, SDHA, KDM4A, β2MG, PTK2) to normalise gene expression data. Tissue samples were collected from 55 dogs. The dogs were divided into five groups according to gestational and luteal stages. Four statistical algorithms were used: geNorm, NormFinder, BestKeeper and RefFinder to identify the most stable reference gene across all tissues.
Results: When the data from all algorithms were considered together, the most stable and reliable housekeeping genes among the 10 candidates were identified based on their performance across different tissues and genes. According to the geNorm analysis, the average expression stability (M) values of all candidate genes were below 1,5. Genes that showed tissue-specific fold changes above 2, along with high standard deviation, were excluded, as they were not considered suitable as reference genes. Rankings from the RefFinder program, which integrates all algorithms to provide a comprehensive assessment of gene stability, were considered.
Discussion and Conclusion: TATA, CYC, EIF4H, and GAPDH were selected as reference genes for uterine tissue, and SDHA, KDM4A, CYC, β2MG, GAPDH, and EIF4H for ovarian tissue. These genes were considered suitable reference genes for evaluating gene expression in uterine and ovarian tissues during early dog pregnancy.

Keywords: Housekeeping gene, geNorm, NormFinder, BestKeeper, ReFinder
[1]This study was supported by the TUBITAK (Project No: 121R056).

Sözel Bildiri

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THE LITERATURE ON PATIENT SAFETY AND BIOTERRORISM

Hatice Deniz SAĞLIK*, Dilek KOCABAŞ**

**Akdeniz University, Faculty of Health Science, Department of Health Care Management, Antalya, Türkiye, hdenizsaglik@gmail.com*

***Akdeniz University, Faculty of Health Science, Department of Health Care Management, Antalya, Türkiye, dkocabas@akdeniz.edu.tr*

ABSTRACT

Objective: Global health systems face a wide range of risks arising not only from natural pandemics but also from intentional biological threats. In this context, the concept of patient safety extends beyond the prevention of individual clinical errors and is increasingly associated with the resilience of healthcare systems against bioterrorism and their early warning capacities. This study aims to examine the evolution of the relationship between patient safety, biological threats and surveillance systems over a ten-year period from 2015 to 2025 through a bibliometric approach.

Method: Within the scope of the study, a comprehensive search was conducted in the Web of Science (WoS) database using the keywords "Patient Safety", "Infectious Disease Outbreaks" "Surveillance", "Early Detection" and "Bioterrorism". Data from 27 different disciplines including medicine, engineering and computer science were filtered. A total of 64 qualified bibliographic records (articles, reviews and early access publications) directly relevant to the research focus were included in the analysis. The obtained data were analyzed using VOSviewer software, applying keyword co-occurrence and author collaboration network analyses.

Results: The network analysis results indicate clustering around three main themes: (1) Clinically focused infection control and patient safety, (2) biosafety approaches addressing bioterrorism management and (3) artificial intelligence supported surveillance systems, which have gained increasing visibility, particularly in the 2024–2025 period. The fragmented structure observed in the author collaboration network suggests that this interdisciplinary field is still evolving and holds significant potential for further academic research.

Discussion and Conclusion: The findings point to a potential transformation in healthcare safety approaches. Patient safety practices appear to be shifting from traditional protocols toward data-driven and AI-supported surveillance methods. Enhancing defense capacity against bioterrorism may benefit from the integrated use of technological surveillance tools within clinical systems. This study provides a foundational perspective for future healthcare management policies.

Keywords: Patient Safety, Biological Threats, Artificial Intelligence, Surveillance, Bibliometric Analysis.

Sözel Bildiri

DİŞ HEKİMLİĞİNDE DENTAL ALET VE CİHAZLARIN UZUN ÖMÜRLÜ KULLANIMI: BAKIM, STERİLİZASYON VE MALİYET ANALİZİ

Edanur KARAALP[1], Aysun Nur TOSUN[2], Yelda YILDIZ[3], Reyyan ERŞAN[4], Esma Aleyna ÇUVALCI[5], Nermin GÜNAY AKMAN[6], Mehmet KARAGÜLLE[7]

1Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102039@std.antalya.edu.tr
2Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102051@std.antalya.edu.tr
3Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102053@std.antalya.edu.tr
4Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102056@std.antalya.edu.tr
5Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- 241102049@std.antalya.edu.tr
6Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- nermin.akman@antalya.edu.tr
7Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dişçilik Hizmetleri Bölümü- mehmet.karagulle@antalya.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, ağız ve diş sağlığı merkezleri ile kliniklerde kullanılan dental alet ve cihazların doğru seçimi, ergonomik kullanımı, periyodik bakımı ve uygun sterilizasyon protokolleri hakkında farkındalık oluşturarak; ekipmanların uzun ömürlü kullanımını sağlamak ve klinik maliyetleri optimize etmektir.

Gereç ve Yöntem: Bu derleme çalışması kapsamında; "dental alet bakımı", "diş hekimliğinde sterilizasyon", "dental cihaz arızaları" ve "klinik maliyet yönetimi" anahtar kelimeleri kullanılarak PubMed, Google Akademik ve YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarında güncel literatür taraması gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler sentezlenmiştir.

Bulgular: Diş hekimliği pratiğinde mine ve dentin gibi sert dokularda çalışabilmek ve ağız içi sıvılara (tükürük, kan, irrigasyon solüsyonları) direnç gösterebilmek için enstrümanlar genellikle paslanmaz çelik, titanyum ve elmas gibi yüksek dayanımlı materyallerden üretilmektedir. Ancak, aşırı mekanik kuvvet uygulanması, aeratör ve mikromotor gibi dinamik el aletlerinin periyodik yağlama işlemlerinin aksatılması ve kompresör basınç kontrollerinin yapılmaması cihazların erken deformasyonuna yol açmaktadır. Çapraz enfeksiyonun önlenmesinde sterilizasyon hayati bir öneme sahip olup, özellikle lümenli aletlerin sadece dış yüzeyleri değil, iç aksamlarının da uygun temizleme ve dezenfeksiyon işlemlerinden geçirildikten sonra otoklavlanması gerekmektedir. Klinik işletmeciliğinde başlangıçta yüksek maliyetli görünen A kalite dental donanımlar; doğru kullanım ve ultrasonik yıkama, spesifik yağlama gibi düzenli bakım protokolleri uygulandığında uzun vadede amortisman sağlayarak arıza ve yenileme giderlerini ciddi oranda düşürmektedir.

Sonuç: Dental cihaz ve aletlerin kullanım ömrü; salt malzeme kalitesine değil, aynı zamanda hekim ve klinik yardımcı personelinin kullanım alışkanlıklarına, rutin bakım ve sterilizasyon standartlarına sıkı sıkıya bağlıdır. Klinik personeline verilecek düzenli cihaz eğitimi, enfeksiyon kontrolünü maksimize ederken donanım kaynaklı ekonomik kayıpları da en aza indirecektir.

Anahtar Kelimeler: Dental cihaz bakımı, Diş hekimliğinde sterilizasyon, Çapraz enfeksiyon, Klinik maliyet yönetimi, Dental materyaller

Sözel Bildiri

PRENATAL ELEKTROMANYETIK ALAN MARUZIYETININ YAVRU SIÇANLARDA HIPOKAMPÜS VE SERUM ISI ŞOKU PROTEINLERI ÜZERINE ETKISININ DEĞERLENDIRILMESI

Hale Öksüz Üçkayabaşı*, Halil İbrahim Öksüz, Ali Üçkayabaşı***, Mehmet Bertan Yılmaz******

**Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programı, İstanbul, Türkiye, hale.oksuz@fbu.edu.tr*

***Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyofizik Anabilim Dalı, Adana, Türkiye, haliloksuz@gmail.com*

****İstanbul Kent Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmasötik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, ali.uckayabasi@kent.edu.tr*

***** Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı, Adana, Türkiye, mehmetbertanyilmaz@gmai.com*

ÖZET

Günümüzdeki teknolojik gelişmeler dolayısıyla hayatın her alanında elektromanyetik alanlara maruz kalınmaktadır. Elektromanyetik alanın etkinliği; maruziyet süresi, şiddeti ve yoğunluğu gibi temel etmenlerle karakterizedir. Yapılan çalışmalarda elektromanyetik alanın farklı dokularda ve hücrelerdeki etkilerine dair veriler gün geçtikçe artmaktadır. Elektromanyetik alan maruziyetinin ısı şoku proteinleri üzerindeki etkilerine dair çalışmalar, stres yanıtı oluşturduğunu göstermesi bakımından ilgi çekicidir. Hücresel ısı şoku proteinleri, stres reaksiyonu, zararlı uyaranlara maruz kalma sonrasında hücrenin hayatta kalmasına yardımcı olmak için aktive edilen korunmuş bir hücresel yoldur. Yaptığımız çalışmada, gebelikte elektromanyetik alan maruziyetinin yavrunun adolesan döneminde ısı şoku proteinlerine etkilerini hipokampüs dokusunda ve serum düzeyinde değerlendirmeyi amaçladık. Çalışmamızda gebe sıçanlara 50 Hz frekansta, 1,5 mT şiddetinde elektromanyetik alan, günde 2 saat süre ile gebelik boyunca uygulanmıştır. Yavrularının adolesan dönemlerinde ise hem hipokampüs dokuları hem de serum örnekleri enzim ilişkili immünosorbent testi (ELISA) yöntemi ile değerlendirilmiştir. Çalışma sonuçlarımızda HSP70 düzeyi kontrole kıyasla serumda ve hipokampüste artış göstermiş olup, HSP72 düzeyinde ise hem hipokampüste hem de serum düzeyinde bir değişim gözlemlenmemiştir. Sonuçlarımız, elektromanyetik alan maruziyetinin ısı şoku proteinleri düzeyleri arasında korele bir ilişki oluşturmadığını, ancak hipokampüs ve serumda benzer yönlü değişikliklere neden olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Elektromanyetik alan, ELISA, HSP70, HSP72.*

Sözel Bildiri

GENÇLERİN İNTERNET KUMAR BAĞIMLILIĞI ÜZERİNDE DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERİN ETKİSİ: CİNSİYET, BARINMA, GELİR VE AİLE YAPISI

***Ayşe Çevik, **Hüsnünur Aslantürk**
** Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü Eskişehir, Türkiye, aysecevik@anadolu.edu.tr*
*** Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü Eskişehir, Türkiye husnunuraslanturk@anadolu.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, 18–25 yaş genç yetişkin bireylerinde cinsiyet, barınma biçimi, gelir/harçlık kaynağı ve ebeveyn medeni durumunun internet kumar bağımlılığı üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır.
Yöntem: Araştırma betimsel-ilişkisel tarama modeliyle yürütülmüş; 949 katılımcıdan elde edilen veriler bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü ANOVA ile analiz edilmiştir. Bağımlı değişken İnternet Kumar Bağımlılığı Ölçeği (İKBÖ) toplam puanıdır.
Bulgular: Erkeklerin İKBÖ puanı (M = 29.59, SS = 14.24) kadınlardan (M = 24.18, SS = 8.39) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur, $t(411) = -6.16$, $p < .001$, $d = 0.51$. Barınma biçimi açısından yalnız yaşayan ve arkadaşlarıyla birlikte yaşayan bireyler, devlet yurdu ve özel yurt/apart sakinlerine kıyasla anlamlı olarak daha yüksek İKBÖ puanı almıştır, $F(5, 943) = 5.30$, $p < .001$, $\eta^2 = .027$. Gelir/harçlık kaynağında ise maaş ve aileden harçlık birlikte alan bireylerin İKBÖ puanı yalnızca aileden harçlık alanlardan ve harçlık ile burs alanlardan anlamlı biçimde yüksek çıkmıştır, $F(3, 944) = 5.16$, $p = .002$, $\eta^2 = .016$. Ebeveyn medeni durumunun İKBÖ puanı üzerinde anlamlı bir etkisi saptanmamıştır, $F(5, 943) = 1.16$, $p = .329$.
Sonuç: Bulgular, cinsiyet ve sosyoekonomik faktörlerin internet kumar bağımlılığında belirleyici risk değişkenleri olduğuna işaret etmektedir. Önleme çalışmalarının özellikle erkekleri ve bağımsız yaşayan bireyleri hedef alması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnternet kumar bağımlılığı, cinsiyet, barınma biçimi, gelir kaynağı, genç yetişkin

Sözel Bildiri

FİTNESS YAPAN BİREYLERDE ISINMA BİLGİ DÜZEYİ İLE AĞRI ŞİDDETİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Hanife ERTÜRK [1], Tahir KESKİN [2], Mesut ERGAN [3]

1 Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Antalya, Türkiye, hanife.erturk@antalya.edu.tr

2 Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, Türkiye, tahirkeskin@sdu.edu.tr

3 Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta, Türkiye, mesutergan@sdu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Isınma, egzersizin ayrılmaz bir parçası olup performans artışı ve sakatlıkların önlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bununla birlikte, fitness yapan bireylerde ısınma bilgi düzeyi ile ağrı şiddeti arasındaki ilişki yeterince araştırılmamıştır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, fitness yapan bireylerde ısınma bilgi düzeyi ile ağrı şiddeti arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem: Çalışmaya fitness yapan 110 birey dahil edildi. Katılımcıların demografik bilgileri kaydedildi; ağrı varlığı vücut bölgelerine göre sorgulandı ve ağrı şiddeti Vizüel Analog Skala (VAS) ile değerlendirildi. Isınma bilgi düzeyi, puan arttıkça bilinç düzeyinin yükseldiğini gösteren Sporcu Isınma Alışkanlığı anket formu ile değerlendirildi. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Mann-Whitney U testi, ki-kare testi, Spearman korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanıldı.

Bulgular: Katılımcıların %62,7'si kadın, %37,3'ü erkekti. En sık ağrı bildirilen vücut bölgesi bel-sırt-boyun bölgesi idi (%64,5). Medyan VAS skorunun 4, medyan ısınma bilgi düzeyinin ise 86,5 puan ve iyi düzeyde olduğu bulundu. Kadın ve erkekler arasında ısınma bilgi düzeyi açısından anlamlı fark saptanmadı (p=0.366). Cinsiyete göre ağrı şiddeti farkı istatistiksel olarak anlamlı değildi (p=0,061). Isınma bilgi puanı ile ağrı düzeyi arasında zayıf düzeyde negatif yönde anlamlı ilişki bulundu (r=-0,193, p=0,043). Çoklu doğrusal regresyon analizinde, daha yüksek ısınma bilgi puanının daha düşük ağrı şiddeti ile ilişkili olduğu belirlendi (p=0,049).

Sonuç: Fitness yapan bireylerde daha yüksek ısınma bilgi düzeyinin daha düşük ağrı şiddeti ile ilişkili olduğu bulundu. Buna karşın ısınma bilgi düzeyi cinsiyete ve ağrı varlığına göre anlamlı farklılık göstermedi. Bu bulgular, fitness yapan kişilerde ısınma konusunda farkındalığın artırılmasının ağrı şiddetinin azaltılmasına katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Ancak ilişkinin zayıf düzeyde olması, ağrının çok faktörlü doğasının dikkatle ele alınması gerektiğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Isınma egzersizleri, Ağrı, Bilgi düzeyi

Sözel Bildiri

HOW FIRES CONTRIBUTE TO THE CONSERVATION OF INSECT DIVERSITY IN *PINUS BRUTIA* ECOSYSTEMS

Burçin Yenisey KAYNAŞ
** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Science and Arts, Department of Biology, Burdur, Turkey, bykaynas@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Fire is not merely a disturbance but a pivotal evolutionary and ecological force that has historically shaped the Mediterranean Basin's landscape. In *Pinus brutia* (Turkish Red Pine) ecosystems, fire regimes act as a primary driver of successional dynamics, influencing both forest structure and biological composition.

Aim: This study investigates the ecological impacts of fire on insect diversity, specifically focusing on post-fire recovery patterns, community assemblage, and the role of habitat heterogeneity in supporting faunal richness.

Methods: To evaluate these dynamics, standardized field surveys were conducted across a chronosequence of burned areas, utilizing pitfall traps and sweep net sampling for systematic insect sampling across various post-fire stages.

Results: The findings reveal that the immediate post-fire environment becomes highly attractive to various functional groups due to the elimination of the canopy layer, which facilitates the rapid recolonization of annual herbaceous plants and pioneer shrubs. In addition, the persistence of coarse woody debris provides critical nesting and foraging substrates, leading to a significant increase in the abundance of various functional groups, including phytophagous, pollinator, and xylophagous insects. As the post-fire chronosequence progresses, the gradual increase in vegetation height significantly enhances habitat complexity and vertical heterogeneity, acting as a primary driver for insect diversity. In contrast, late-successional and unburned stands harbor specialized forest species adapted to shaded, stable microclimates. The coexistence of these distinct successional habitats within a landscape—a phenomenon termed 'pyrodiversity'—serves as a primary driver for maximizing regional gamma diversity. By creating a spatial mosaic of varying vegetative structures and micro-environmental conditions, fire prevents the monotony of closed-canopy climax stages, thereby expanding the available habitat heterogeneity for diverse insect assemblages. Consequently, our results suggest that fire-induced habitat heterogeneity is an essential mechanism for ecosystem resilience and long-term biological richness in Mediterranean *P. brutia* forests. This highlights the necessity of incorporating mosaic-based fire management into conservation strategies, rather than relying solely on traditional fire-suppression paradigms, to sustain the functional and taxonomic integrity of insect communities.

Anahtar Kelimeler: Pyrodiversity, insect communities, forest fires, Mediterranean ecosystems.

Sözel Bildiri

MEME BAŞI AKINTISI ILE PREZENTE OLAN OKÜLT MEME KANSERI: NADIR BIR NIPPLE-AREOLA KOMPLEKS OLGUSU

Mehmet Zeki Öğüt
Kurum Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesi, Genel Cerrahi Kliniği, Elazığ, Türkiye. drzeki44@gmail.com

ÖZET

Giriş: Okült meme kanseri, tüm meme kanserlerinin yaklaşık %0.3–1'ini oluşturan nadir bir klinik tablodur. Klinik muayene ve konvansiyonel görüntüleme yöntemlerinde primer odak saptanamadan ortaya çıkar. Tümörün nipple-areola kompleks (NAC) yerleşimli olması ise daha da seyrektir. Bu durum, tanısal süreçte yanıltıcı bulgulara ve cerrahi planlamada belirsizliklere yol açabilir.

Amaç: Bu bildiride, meme başı akıntısı ile başvuran ve NAC yerleşimli okült meme kanseri tanısı alan nadir bir olgunun klinik, radyolojik ve patolojik özellikleri ile cerrahi yönetiminin sunulması amaçlandı.

Olgu sunumu: 56 yaşında, daha önce meme kanseri öyküsü olmayan kadın hasta, tek taraflı meme başı akıntısı şikâyeti ile başvurdu. Fizik muayenede meme parankiminde belirgin kitle saptanmadı. Ancak nipple düzeyinde sınırlı bir sertlik palpe edildi. Mamografide ileri değerlendirme gerektiren bulgular (BI-RADS 0) izlendi. Ultrasonografide ise kitlesel lezyon saptanmadı (BI-RADS 1). Klinik şüphe üzerine kontrastlı meme MRG yapıldı. Sol nipple içerisinde 11×6 mm boyutunda kontrastlanan odak izlendi (BI-RADS 4A). Ultrason eşliğinde yapılan ince iğne aspirasyon biyopsisinde atipik proliferatif lezyon raporlandı. Görüntüleme ve patoloji bulguları arasında uyumsuzluk mevcuttu. Bu nedenle hastaya nipple-areola kompleks eksizyonu uygulandı.

Histopatolojik incelemede 4 mm çapında invaziv duktal karsinom (NST, Grade 2) saptandı. Buna eşlik eden intraduktal papiller karsinom ve duktal karsinoma in situ komponentleri mevcuttu. Cerrahi sınırlar negatif olarak değerlendirildi. İmmünohistokimyasal incelemede tümör ER %98 (+++), PR %50 (+++) ve Ki-67 yaklaşık %50 olarak raporlandı . Vasküler ve lenfatik invazyon izlenmedi.

Takiben sentinel lenf nodu örneklemesi yapıldı. Metastaz saptanmadı (pT1aN0). Hastaya adjuvan kemoradyoterapi planlandı.

Tartışma ve Sonuç: Bu olgu, NAC yerleşimli okült meme kanserlerinin konvansiyonel görüntüleme ve sitolojik yöntemlerle gözden kaçabileceğini göstermektedir. Klinik, radyolojik ve patolojik bulgular arasında uyumsuzluk olduğunda dikkatli olunmalıdır. Bu durumlarda MRG bulguları göz ardı edilmemeli ve cerrahi eksizyon geciktirilmemelidir.

Bu yaklaşım, erken evrede ve nod negatif tümörlerin saptanmasına olanak sağlar. Aynı zamanda uygun cerrahi ve onkolojik tedavi planlamasına katkı sunar.

Anahtar Kelimeler: Meme Kanseri, Nipple-Areola Kompleksi, Manyetik Rezonans Görüntüleme (MRG), Okült Tümör

Sözel Bildiri

AKNE ROZASEA HASTALARINDA SERUM VİTAMİN D DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Rahime Cankat Gürel*
**Burdur Devlet Hastanesi Dermatoloji Kliniği*

ÖZET

Giriş: Akne rozasea, papüllerin, püstüllerin, fasiyal kızarıklığın, flushing ataklarının ve telenjiektazi görünümünün bulunduğu persistan kronik bir deri hastalığıdır. Patogenezinde genetik predispozisyonun, vasküler anormalliklerin, inflamatuar yolakların ve doğal immün sistem disregülasyonunun karşılıklı etkileşimi bulunmakla birlikte altta yatan asıl patofizyolojik mekanizmalar tam olarak anlaşılamamıştır. Vitamin D veya kolekalsiferol, diyetten veya ultraviyole B ışınlarına maruziyet sonucu deriden elde edilebilen, yağda çözünebilen hayati bir hormondur. Vitamin D hem adaptif hem de doğal immün yanıtları etkileyerek immün sistem regülasyonunda rol oynamaktadır. Vitamin D ile rozasea arasındaki ilişki sınırlı ve çelişkilidir.
Amaç: Bu çalışmada akne rozasea tanılı hastalarda serum vitamin D düzeyinin hem hastalığın şiddetine göre dağılımı hem de serum vitamin D'nin normal referans aralığına göre sapması incelenerek akne rozasea'da vitamin D'nin patogenezdeki rolü araştırılmıştır.
Yöntem: Burdur Devlet Hastanesi dermatoloji polikliniğine 15/04/2024 ile 15/07/2025 tarihleri arasında başvuran akne rozasealı hastaların demografik verileri, hastalık süresi, hastalık şiddeti, hastalık alt tipi ve serum vitamin D düzeyleri saptandı. Vitamin D replasman tedavisi alanlar da saptanarak çalışmaya dahil edilmedi.
Bulgular: Hastaların 171'i kadın, 32'si erkekti. Hastaların vitamin D ortalaması 18,94 ± 10,91 olup normal referans aralığının altındaydı. Akne rozasea alt tipleri arasında vitamin D düzeyi ortalaması açısından farklılık izlenmedi (p: 0,65).
Tartışma ve Sonuç: Bugüne kadar yapılmış olan kesitsel çalışmalarda akne rozasea hastalarında sağlıklı kontrollere göre serum vitamin D düzeyini anlamlı şekilde yüksek bulunmuş veya arada anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak bu çalışmaların küçük bir örnekleme sahip olması gibi sınırlılıkları bulunmaktadır. Yakın zamanda yapılmış prospektif bir çalışma serum vitamin D düzeylerindeki yükselmeyle akne rozasea insidansında azalma olduğunu ve yüksek serum vitamin D düzeylerinin akne rozasea'dan koruyucu olduğunu saptamıştır. Çalışmamızın sonuçları akne rozasea patogenezinde vitamin D eksikliğinin bulunabileceği görüşünü desteklemektedir. Vitamin D replasmanının akne rozasea semptomları üzerindeki etkilerini anlayabilmek için ileri çalışmalar gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akne rozasea, vitamin D, telenjiektazi

Sözel Bildiri

HEMŞIRELIK ÖĞRENCILERININ UZAKTAN VE YÜZ YÜZE ÖĞRENME TUTUMLARI ILE KLINIK PERFORMANSTAKI ÖZ-YETERLIK ARASINDAKI İLIŞKI***

Metehan ÇELİK*, Zeynep KARAKUŞ**

**Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Mezunu, Antalya, Türkiye 0metehancelik@gmail.com*

***Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Antalya, Türkiye, zeynepkarakus@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Pandemi dünyada ve ülkemizde hemşirelik eğitimi için kayda değer zorluklar yaratmıştır. Bu sürece uyum sağlamak için alınan kararlar mesleki uygulamalı eğitimde çok büyük değişikliklere neden olmuş, yeni yöntem ve tekniklerin kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Uzaktan eğitime geçiş yapılarak teorik dersler yürütülmüş olsa da pandemi nedeniyle laboratuvar ve klinik uygulamalara katılamayan öğrencilerin mesleki deneyim kazanma süreci olumsuz etkilenmiştir. Pandeminin etkilerinin azalması ile birlikte yeniden hayata geçirilen yüz yüze eğitim eskisinden farklı olarak öğrencilerin sınıf, laboratuvar ve hastane gibi eğitim ortamlarında bulaş korkusu gibi kaygılar yaşamalarına neden olmuştur. Pandemi sürecinden önce ve sonra eğitimlerinin bir kısmını yüz yüze, bir kısmını uzaktan eğitim ile alan hemşirelik öğrencilerinin yaşadığı bu kaygıların klinik performans öz yeterlik algılarını etkileyeceği düşünülmektedir. Literatürde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitime yönelik tutumları ile klinik performans öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaya rastlanamamıştır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin uzaktan ve yüz yüze öğrenme tutumları ile klinik performanstaki öz-yeterlik arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Çalışmada, tanımlayıcı kesitsel tasarım kullanmış olup çalışma Haziran 2023 ile Ocak 2024 tarihleri arasında bir üniversitenin hemşirelik fakültesinde yürütülmüştür. Örneklemi, ikinci, üçüncü veya dördüncü sınıf öğrencilerinden dahil edilme kriterlerini karşılayan toplam 159 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği, Covid-19 Ortamında Yüz Yüz Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği kullanılarak Google Formlar aracılığıyla toplanmıştır. Veri analizi, İstatistiksel Analiz Sistemi (SAS) istatistiksel yazılım paketinin 9.4 sürümü kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için etik kurul onayı ve kurum izni alınmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 21,1 olup, %79,9'u (n=127) kadındır. Öğrencilerin %52,2'si (n=42) ikinci sınıftır ve %50,9'unun not ortalaması 2,99-2,50 arasındadır. Öğrencilerin aldıkları yüz yüze eğitim yarıyıllarının ortalaması 2,5±1,01 ve öğrencilerin aldıkları çevrimiçi eğitim yarıyıllarının ortalaması 2,2±1,30'dur. COVID-19 Ortamında Yüz Yüze Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının ortalaması 3,1±0,62'dir. COVID-19 Ortamında Yüz Yüze Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği alt boyut puanlarının ortalamaları şu şekildedir: sınıf ortamı kaygısı 2,7±0,62; pandemi önlemlerinin neden olduğu kaygı 3,4±0,96 ve yüz yüze eğitimin önemi 3,5±0,99'dur. Klinik Performansta Öz Yeterlilik Ölçeği puanı 77,7±18,18'dir. Klinik Performans Öz Yeterlilik Ölçeği alt boyutları; Değerlendirme 78,6±17,39; Tanı ve Planlama 76,4±19,74; Uygulama 80,2±19,63 ve Değerlendirme 76,9±19,95 olarak bulunmuştur. Bu doğrultuda, pandemi benzeri durumlarda öğrencilerin kaygı düzeylerini azaltmaya yönelik destekleyici uygulamaların geliştirilmesi ve yüz yüze eğitimin güvenli koşullarda sürdürülebilirliğinin sağlanması önerilmektedir.

***Bu çalışma TÜBITAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BIDEB) tarafından yürütülen, 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında (2022-2-1919B012221543) desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Uzaktan Öğrenme Tutumları, Yüz Yüze Öğrenme Tutumları, Klinik Performanstaki Öz-Yeterlik

Sözel Bildiri

THE EFFECT OF CREATIVE THINKING ON CLINICAL DECISION-MAKING IN NURSING STUDENTS

Hatice Nur Bozkuş*, Canan Demir Barutcu**
** Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Health Sciences, Master's Program in Health and Biomedical Sciences (Thesis), Burdur, Turkey, 2330319013@ogr.mehmetakif.edu.tr*
*** BurdurMehmet Akif Ersoy University Faculty of Nursing, Department of Nursing, Burdur, Turkey, canandemir2209@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Creative thinking is increasingly recognized as a key cognitive skill that supports flexible problem solving and can influence clinical reasoning in nursing education. Clinical decision-making (CDM) in nursing requires accurate judgments under complex conditions, yet the role of students' creative thinking tendencies in shaping CDM remains underexplored. **Aims:** This study aimed to examine the relationship between Marmara Creative Thinking Tendencies (MYDÖ) and the Clinical Decision Making in Nursing Scale (HKKVÖ) scores among nursing students, investigate differences by year of study (1st–4th year) and other educational-demographic factors, and identify predictors of higher CDM performance. **Methods:** A cross-sectional, descriptive-correlational study was conducted at Burdur Mehmet Akif Ersoy University during the 2024–2025 academic year. The population included all 1st–4th year nursing students (~650), with 518 students participating (79.7%). Data were collected using a Personal Information Form, MYDÖ (25 items, 6 subscales: novelty seeking, courage, self-discipline, curiosity, skepticism, flexibility), and HKKVÖ (9 subscales). Reliability was confirmed (MYDÖ $\alpha \approx 0.78$–0.82; HKKVÖ $\alpha \approx 0.78$). Analyses included descriptive statistics, t-tests, ANOVA, chi-square tests, Pearson correlations, and nonparametric post-hoc tests where appropriate ($p < 0.05$).

Results: MYDÖ scores were positively associated with HKKVÖ scores, indicating that higher creative thinking tendencies relate to stronger CDM abilities. Differences by year level were observed: 1st-year students had lower self-discipline and curiosity but higher exploration tendencies; 4th-year students showed the highest CDM performance along with elevated creativity subscale scores. Self-Discipline and Curiosity showed notable developmental trends. Gender differences appeared in certain MYDÖ subscales. Regression analyses identified year level, evaluation of theoretical knowledge in clinical practice, and autonomy-related factors as significant predictors of CDM.

Discussion and Conclusion: The study highlights a dynamic relationship between creative thinking and clinical decision-making in nursing. Enhancing creativity through integrative clinical scenarios, reflective practice, problem-solving workshops, and simulation-based training can strengthen CDM skills. Curricula should include flexible, year-specific modules that combine creative problem-solving with clinical reasoning, emphasize self-regulation, and promote autonomy. Further longitudinal research is recommended to clarify causal relationships and optimize creativity-focused interventions in nursing education.

Anahtar Kelimeler: Nursing education, Clinical decision-making, Creative thinking, Marmara Creative Thinking Tendencies (MYDÖ), Self-discipline, Autonomy

Sözel Bildiri

DİJİTAL DİŞ HEKİMLİĞİNDEKİ GELİŞMELERİN GERİATRİK BİREYLERİN PROTETİK REHABİLİTASYON SÜREÇLERİNE ETKİLERİ

Işın Kürkçüoğlu*
** Süleyman Demirel Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı, isinkurk@gmail.com*

ÖZET

Geriatrik diş hekimliği, 65 yaş ve üstü yetişkinlerin ağız ve diş sağlığına odaklanan ve bu alanda yaşa bağlı hastalıkların ve sorunların teşhisini, tedavisini, önlenmesini ve yaşlı yetişkin hastaların yaşam kalitelerinin artırılmasını hedefleyen diş hekimliği alanıdır. Dünya nüfusunun hızla yaşlanmasıyla birlikte geriatrik hastaların dental tedavi ihtiyaçları da hızla artmaktadır. Geleneksel protetik prosedürler yaşlanmanın getirdiği kısıtlamalara sahip hastalarda, hem hasta hem de hekim için zorlayıcı olabilmektedir. Dijital diş hekimliği, ağız ve diş sağlığı hizmetlerinin kalitesini ve verimliliğini artırmak amacıyla, güncel dijital teknolojilerin diş hekimliği uygulamalarına entegre edilmesidir. Bu teknoloji kapsamında intra-oral tarayıcılar ve diğer dijital görüntüleme araçları, dental restorasyonların, modellerin ve aparaylerin planlanması, tasarımı ve üretimi için CAD/CAM sistemleri ve bilgisayar destekli cerrahi navigasyon sistemleri kullanılır. Gelişmiş tedavi planlaması ve iletişim için sanal simülasyonlar, tele-diş hekimliği uygulamaları, elektronik sağlık kayıtları, yapay zekâ ve artırılmış gerçeklik uygulamaları da bu alan dâhilinde değerlendirilir. Dijital diş hekimliğindeki teknolojik ilerlemeler, özellikle fiziksel ve bilişsel kısıtlılıkları olan ya da tedaviye ulaşması zor olan geriatrik hastaların tedavi süreçlerinde hasta konforunu, teşhis ve tedavi süreçlerinin hızını ve hassasiyeti artıran kritik avantajlar sunmaktadır. İntra-oral tarayıcılar ile alınan dijital ölçüler yaşlı hastalarda protetik açıdan süreci daha hızlı ve konforlu hale getirebilmekte, ölçü ile ilgili problemler aynı seansta kolaylıkla düzeltilebilmekte ve tarama verileri saklanarak ilave randevuya ihtiyaç duyulmadan tekrar kullanılabilmektedir. CAD/CAM teknolojisi ile kısa sürede üretilen protezler mobilite ve ulaşım kısıtlılıkları olan geriatrik hastaların randevu sayısını azaltabilmektedir. Dijital görüntüleme teknolojileri ile protez odaklı implant yerleştirilmesi daha kolay hale gelmektedir. CBCT, intraoral tarayıcılar ve dijital modeller kullanılarak alveolar kemik rezorbsiyonunun çok sık görüldüğü yaşlı hastalarda kemik hacmi, anatomik yapılar ve protez alanı çok daha net analiz edilerek cerrahi komplikasyon riski azaltılabilmektedir. Tele-diş hekimliği, güncel iletişim araç ve teknolojilerinin kullanılmasıyla teşhis, tedavi planlaması, danışmanlık ve takip gibi ağız ve diş sağlığı hizmetlerinin hastalarla yüz yüze temas yerine uzaktan sağlandığı tele-tıp uygulamasıdır. Tele-diş hekimliği, protez öncesi değerlendirme, hasta danışmanlığı, disiplinler arası konsültasyon ve protezlerin bakımı için yardımcı bir araçtır. Bu yöntem, geriatrik hastalarda klinik ziyaretlerinin azalmasına, hasta uyumunun artmasına ve bakım sürekliliği ile iyileşmelerinin hızlanmasına katkıda bulunabilmektedir. Dijital diş hekimliği uygulamaları geriatrik hastalar için çok sayıda avantaj sağlasa da, hastaların dijital teknolojiye adaptasyonundaki zorluklar, motor becerilerinde azalmaya ve kognitif problemlere bağlı olarak dijital araçları kullanmalarındaki problemler, dijital teknolojilerin ilave ekonomik yükü gibi kısıtlamaları da mevcuttur. Hızla gelişen dijital teknolojinin ilerleyen yıllarda geriatrik hastaların dental tedavi aşamalarında daha etkili bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Geriatrik Diş Hekimliği, Dijital Diş Hekimliği, CAD/CAM, Tele-Diş Hekimliği

Sözel Bildiri

COVİD-19 PANDEMİSİNDE SAĞLIK BİLİMLERİ LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM MEMNUNİYET ALGILARI: BETİMSEL TARAMA ÇALIŞMASI

Hacı Ahmet Yarar*, Mehmet Erduran, Hülya Ellidokuz*****

** Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Ortopedik Fizyoterapi Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, haciahmet.yarar@deu.edu.tr*

*** Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, mehmet.erduran@deu.edu.tr*

**** Dokuz Eylül Üniversitesi, Onkoloji Enstitüsü, Prevantif Onkoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, hulya.ellidokuz@deu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Öğrencinin aldığı uzaktan eğitimden (UE) duyduğu memnuniyet UE kalitesinin bir göstergesidir. Yüksek öğretim kurumları öğrenci merkezli bir bakış açısıyla öğretim kalitesini artırmayı hedeflemelidir.

Amaç: Bu çalışmada lisansüstü öğrencilerin UE ve bileşenlerindeki memnuniyet algılarını belirlemek ve UE'de kaliteyi artırmak için bir geri-bildirim kaynağı oluşturmak amaçlanmıştır.

Yöntemler: Bu tanımlayıcı çalışmada, COVİD-19 pandemi döneminde, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ndeki lisansüstü öğrencilerin kişisel bilgileri sorgulandı. Ayrıca, UE'yi etkili model görme algıları ile UE ve bileşenlerinden memnuniyet algıları 5'li likert tip sorularla ölçüldü. Faktörlerin likert tip cevap ortalamaları; (1.00-1.79)="kesinlikle katılmıyorum", (1.80-2.59)="katılmıyorum", (2.60-3.39)= "kararsızım", (3.40-4.19)="katılıyorum", (4.20-5.00)="kesinlikle katılıyorum" şeklinde yorumlandı. Ayrıca, 18-25 yaş aralığındaki ile 26 yaş ve üzerindeki öğrencilerin UE memnuniyet algıları kıyaslandı.

Bulgular: Araştırmaya sağlık bilimlerinde farklı alanlarda lisansüstü UE gören 190 öğrenci (%23 erkek, %77 kadın, %41 18-25 yaşında, %59 26 yaş ve üzerinde) katıldı. Öğrencilerin UE'ye yönelik total memnuniyet ortalaması (3.59±0.68) "memnunum" düzeyindedir. Öğrencilerin UE sisteminden derse erişimde sorun yaşamama algı ortalaması (3.12±0.94) ve UE'yi etkili bir öğrenme modeli bulma ortalaması (3.29±1.01) "kararsızım" düzeyindedir. Ayrıca, 18-25 yaş aralığı ile 26 yaş ve üzerindeki öğrencilerin UE'yi etkili bir öğrenme modeli olarak algılama düzeylerinde, UE'yi kendilerine uygun bir öğrenme modeli ve öğrenme açısından uygun bir öğrenme modeli olarak algılama düzeylerinde istatistiksel farkla birlikte algı farkı da söz konusuydu (sırasıyla; p=0.032, 18-25 yaş katılımcılar: "kararsızım", 26 yaş ve üzeri katılımcılar: "katılıyorum"; p=0.046, 18-25 yaş katılımcılar: "kararsızım", 26 yaş ve üzeri katılımcılar: "katılıyorum"; p=0.007, 18-25 yaş katılımcılar: "kararsızım", 26 yaş ve üzeri katılımcılar: "katılıyorum").

Tartışma ve Sonuç: Öğrenciler pandemi döneminde UE'den genel olarak memnun görünmektedir. Yirmi altı yaş ve üzerindeki öğrenciler UE'yi kendilerine uygun bir öğrenme modeli, öğrenme açısından uygun bir model ve etkili bir öğrenme modeli olarak algılarken 18-25 yaş arası öğrenciler UE'nin uygun ve etkili model olup olmadığı konusunda kararsızdır. Öğrenci memnuniyeti bakımından, tüm UE bileşenleri geliştirilmeye açıkken özellikle sistem erişimi iyileştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Sağlık Bilimleri Lisansüstü, Memnuniyet, Öğretim Kalitesi, Eğitim Kalitesi

Sözel Bildiri

PET GÖRÜNTÜLERININ TANISAL KALITESININ ARTIRILMASINDA DERIN ÖĞRENME TABANI BIR YAKLAŞIM

Saliha Tuğçe Evin[1], Dilek Düzgün Ergün[2]
1İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Fiziği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, salihaevin@stu.aydin.edu.tr
2İstanbul Aydın Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyofizik Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, dilekergun@aydin.edu.tr

ÖZET

Pozitron Emisyon Tomografi (PET) metabolik aktivitenin görüntülenebilmesi nedeniyle medikal fizik alanında önemli bir yere sahiptir. Sağlık fiziği bağlamında PET sadece tanısal doğruluk değil, hastanın güvenli doz alabilmesi ve radyasyondan korunma anlamında kritik bir durumdadır. PET görüntülemelerinden saptanan kantitatif faktörler (Standart Uptake Value, SUV) tedaviye yönelik karar verilmesi için kullanıldığından dolayı görüntü kalitesi ve görüntü doğruluğunun sağlanması açısından sağlık fizikçilerinin kullanım alanına girmektedir. Klinik ortamda PET görüntülerinin elde edilmesi, farklı fiziksel niceliklere bağlıdır. PET görüntülerinde küçük lezyonların ayırt edilebilmesi için uzaysal çözünürlük işaret edilmektedir. Yapı küçüldükçe zeminden ayırabilme güçleşir. Uzaysal çözünürlük arttıkça tümör ve metastazların tespiti kolaylaşmaktadır. Mevcut araştırmalarda, çeşitli görüntüleme prensipleri üzerinden kaliteyi arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmış olsa da medikal fizik alanından özellikle PET görüntülemelerine yönelik incelemelerin artırılması gerekmektedir. Görüntü kalitesinin düşük doz maruziyeti altında kaliteli sonuçlar alınması açısından analizlere gereksinim duyulmaktadır. Bu bağlamda PET görüntülerinin fiziksel parametrelerinin görüntü kalitesi üzerindeki etkisini sağlık fiziği açısından ele alıp incelenmektir.Bu bağlamda, PET görüntülerinin iyileşmesini sağlamak için derin öğrenme metodu olan Konvolüsyonel Sinir Ağları (Convolutional Neural Networks, CNN) tabanlı bir yaklaşım ele alınmakadır. CNN, PET görüntülerinde yer alan gürültü miktaranı azaltmak ve alınan sinyali imajda net gösterebilmek ya da iyileştirebilmek için kullanılan yapay zeka temelli derin öğrenme yöntemidir. CNN mimarisinde bulunan başlıca evrişim (convolution) işlemi, görüntü matrisinde yer alan bölgesel alanların, uzaysal örüntü analizini yapabilmek için olanak tanımaktadır. Bu çalışmada yapay zeka yöntemleri bir araç olarak kullanılmaktadır. Asıl işaret edilen düşük doz PET görüntülerinde kalite kaybını azaltarak, sağlık fiziği açısından hasta güvenliğini artırılması ve radyasyon optimizasyonunu sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık fiziği, PET görüntüleme, Süper çözünürlük, Derin öğrenme

Sözel Bildiri

SAĞLIKLI TIP ÖĞRENCILERINDE KAFEIN TÜKETIMININ KAN BASINCI ÜZERINE KISA DÖNEMLI ETKILERI

Mustafa Kahraman[1,2,3], Hasan Nizamoğlu[4,5], Elif Beyza Boz[4,6], Berfu Alara Yılmaz[4], Şirin Zelal Şahin Tırnova[7], Murat Tekin[8], Mehmet Akif Karan[7]

1 Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB), Türkiye Halk Sağlığı ve Kronik Hastalıklar Enstitüsü, İstanbul
2 İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Fizyoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul
3 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çanakkale
4 İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, İstanbul
5 İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı, İstanbul
6 Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Tokat
7 İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Geriatri Bilim Dalı, İstanbul
8 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Çanakkale

ÖZET

Bu çalışma, sağlıklı tıp öğrencilerinde akut kafein tüketiminin sistolik kan basıncı (SKB), diyastolik kan basıncı (DKB) ve kalp hızı (KH) üzerindeki kısa dönemli etkilerini ve günlük kafein tüketim düzeylerinin bu yanıtı modifiye edip etmediğini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma, 140 tıp öğrencisine uygulanan anket ve 40 sağlıklı gönüllü öğrenciyle yapılan prospektif girişimsel çalışma olmak üzere iki aşamalıdır. Katılımcılara toplam 250 mg kafein oral yolla verilmiş; SKB, DKB ve KH ölçümleri 0., 45. ve 90. dakikalarda yapılmıştır. Kafein tüketimi sonrasında tüm kardiyovasküler parametrelerde zamanla istatistiksel olarak anlamlı artışlar gözlenmiştir ($p<0.001$). SKB ortalamaları 117.35±3.70'den 122.95±4.57 mmHg'ye; DKB ortalamaları 76.08
±4.21'den 80.00±4.44 mmHg'ye; KH ortalamaları ise 71.08±3.55'ten 78.38±5.12 atım/dk'ya yükselmiştir. Günlük kafein tüketim düzeyleri, kafeinin akut hemodinamik etkisini modifiye etmemiştir. Sonuç olarak, akut kafein alımı sağlıklı genç erişkinlerde kan basıncı ve kalp hızında belirgin artışlara neden olmakta olup, bu bulgular kafein tüketiminin kardiyovasküler etkileri konusunda klinik farkındalığın artırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kafein, Kan Basıncı, Kalp Hızı, Tıp Öğrencileri

Sözel Bildiri

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİ TOPLULUKLARINDA YER ALAN ÖĞRENCİLERİN GÖNÜLLÜLÜK DURUMLARI VE DENEYİMLERİNİN BELİRLENMESİ

Esra Doğan*, Esin Akar**

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, desra@gmail.com*

*** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, ekaya@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Gönüllülük, bireylerin maddi çıkar beklemeksizin toplumsal yarara hizmet eden faaliyetlere destek vermesidir. Üniversite öğrencilerinin gönüllülüğü, akademik gelişimin yanı sıra toplumsal sorumluluk ve sosyal becerilerin geliştirilmesi için önemli bir araçtır. Türkiye'de gençler arasında gönüllülük faaliyetlerine katılımın düşük olduğu belirtilmektedir.

Amaç: Bu araştırma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrenci topluluklarında gönüllü olarak yer alan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri, gönüllülük durumları ve deneyimlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu araştırmanın örneklemini, 14 öğrenci topluluğundan oranlı tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen 327 öğrenci oluşturmuştur. Veriler 35 soruluk bir anket formu ile toplanmış, IBM SPSS 25.0 programında tanımlayıcı istatistiklerle analiz edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %75,2'si kadın, %87,4'ü 18-23 yaş grubundadır. En yaygın faaliyet alanları toplumsal hizmetler (%71,8), sağlık (%51,8) ve eğitimdir (%45,7). Gönüllü olma nedenleri arasında toplumsal sorumluluk bilinci (%68,8), tecrübe sahibi olmak (%55,9) ve kendini iyi hissetmek (%52,2) ilk sıralarda yer almıştır. Gönüllü olmaya yönlendiren temel faktörler üniversite/bölüm (%59,5) ve arkadaşlardır (%47,9). Katılımı zorlaştıran en önemli engel zaman yetersizliği (%76,5) olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu topluluk deneyimlerinin kişisel (%81,3), mesleki (%79,8) ve kariyer gelişimine (%73,1) katkı sağladığını belirtmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Toplumsal sorumluluk bilinci gönüllülüğün temel motivasyon kaynağıdır. Zaman yetersizliğinin en büyük engel olması, üniversitelerin ders programlarını gönüllülük faaliyetleriyle uyumlu hale getirmesinin önemini göstermektedir. Sürdürülebilir bir gönüllülük kültürü için gönüllülük faaliyetlerinin akademik süreçlerle bütünleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gönüllülük, Genç Gönüllüğü, Üniversite Öğrencileri, Öğrenci Toplulukları, Gönüllülük Deneyimi

Sözel Bildiri

FROM HOME BLOOD PRESSURE READINGS TO CLINICAL DECISIONS IN PRIMARY CARE: DATA QUALITY, PATIENT EDUCATION, AND WORKFLOW GAPS

Hasan Burak Isleyen[1], Sercan Bulut[2]

[1] Department of Cardiology, Nisantasi University, Istanbul, Turkey. hasanburak.isleyen@nisantasi.edu.tr

[2] Department of Cardiology, Bagcilar Training and Research Hospital, Istanbul, Turkey

,

ABSTRACT

Background: Home blood pressure monitoring (HBPM) is recommended to confirm hypertension outside the clinic and to support follow-up, yet its practical value in primary care depends on more than device availability. Home readings must be accurate, structured, interpretable, and easy to use during routine clinical encounters. In many family medicine settings, patient-generated blood pressure data remain available but not decision-ready.

Aim: To synthesize recent evidence on why HBPM data often fail to become actionable information in primary care, with emphasis on data quality, patient education, and workflow integration.

Methods: This structured narrative review drew on major hypertension guidelines, policy statements, primary care studies, quality-improvement reports, and implementation papers published between 2020 and 2025. Evidence was selected for direct relevance to diagnostic confirmation, patient technique, reporting quality, usability of returned HBPM data, and systems that support interpretation in routine practice.

Results: Recent evidence suggests that the major practical limitation of HBPM is not conceptual validity but poor conversion of home readings into clinical action. Out-of-office confirmation remains incompletely embedded in some diagnostic pathways. Technique and protocol adherence are inconsistent, which reduces confidence in the returned measurements. Usability is also limited when readings are recorded in unstructured logs, transmitted inconsistently, or not incorporated into the electronic health record. By contrast, standardized logs, data visualization tools, and implementation packages designed for primary care appear to improve interpretation and make HBPM more usable for treatment decisions.

Conclusion: The key problem in HBPM is the gap between home measurement and primary care decision-making. Improvement efforts should focus on structured patient instruction, standardized reporting, and workflow-adapted systems that convert home readings into decision-ready information.

Keywords: Home blood pressure monitoring; Self-measured blood pressure; Data quality; Patient education; Primary care; Workflow integration

Sözel Bildiri

DIGITAL BEHAVIOURS AND PSYCHOLOGICAL SYMPTOMS: THE MEDIATING ROLE OF SLEEP QUALITY

Abdullah Bulut[1], Fatma Uyar Açışlı[2]

[1] *Şırnak Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu*

[2] *Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi*

ABSTRACT

Aim: To examine the relationships between digital behaviours, sleep quality, and psychological symptoms among young adults.

Design: A cross-sectional descriptive and correlational study.

Methods: Data were collected between December 2025 and January 2026 from 514 young adults aged 18-35 years using an online self-report survey. Digital behaviours were assessed using a researcher-developed form including daily screen time, smartphone use before sleep, checking the phone during nocturnal awakenings, and overnight notification status. Sleep quality was measured with the Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI), and psychological symptoms were assessed using the Depression Anxiety Stress Scales-21 (DASS-21). Data were analysed using descriptive statistics, correlation, regression, and mediation analysis.

Results: More intensive digital behaviours were associated with higher levels of psychological symptoms. Daily screen time and bedtime phone use showed weak but significant positive associations with poorer sleep quality. Sleep quality was moderately associated with psychological symptoms and emerged as the strongest predictor of psychological symptoms in regression analyses. Mediation analyses indicated that sleep quality partially mediated the relationships between bedtime phone use and psychological symptoms, and between checking the phone during the night and psychological symptoms. However, sleep quality did not significantly mediate the relationship between total daily screen time and psychological symptoms, nor the relationship between overnight notifications and psychological symptoms.

Conclusion: Digital behaviours are significantly associated with psychological symptoms in young adults, and sleep quality appears to be an important behavioural pathway linking certain night-time digital behaviours to depression, anxiety, and stress. The findings suggest that the timing and context of digital use may be more important than total screen time alone.

Impact: The study highlights digital behaviours and sleep quality as modifiable factors relevant to young adults' mental health. Routine assessment of digital habits and sleep problems may help identify individuals at risk of psychological distress. Nursing and public health interventions promoting healthy digital habits, sleep hygiene, and balanced technology use may contribute to improved mental well-being in young populations.

Keywords: Young adults, digital behaviours, sleep quality, depression, anxiety, stress, mental health, nursing.

Sözel Bildiri

YOKSULLUK VE SAĞLIK İLİŞKİSİNİN RİSK YAKLAŞIMI İLE DEĞERLENDİRİLMESİ: HEMŞİRELİK PERSPEKTİFİ

Neşe ERAY*, Safiye ÖZVURMAZ**

** Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokului Diyaliz Programı, Aydın, n.eray@adu.edu.tr*

*** Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye, sozvurmaz@adu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Yoksulluk, bireylerin yalnızca ekonomik değil, sağlık, eğitim ve sosyal yaşama katılımını da etkileyen çok boyutlu bir sorundur. Kadınlar, çocuklar ve yaşlılar gibi kırılgan gruplarda sağlık eşitsizliklerini artırmaktadır.

Yöntem: Bu çalışma, yoksulluk ve sağlık ilişkisini risk yaklaşımı çerçevesinde inceleyen tanımlayıcı nitelikte gerçekleştirilmiştir. Yoksulluğun nedenleri, boyutları ve sağlık üzerindeki etkileri literatür doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Bulgular: Yoksulluk; sağlık hizmetlerine erişimde kısıtlılık, yetersiz beslenme ve çevresel risklere maruziyet gibi önemli risk faktörleriyle ilişkilidir. Bu durum enfeksiyon hastalıkları, kronik hastalıklar ve ruhsal sorunların artmasına yol açmaktadır. Çocuklarda gelişim ve bilişsel sorunlar, kadınlarda sağlık eşitsizlikleri ve yaşlılarda artan hastalık yükü dikkat çekmektedir. Ayrıca yoksulluk ve sağlık arasında karşılıklı bir etkileşim bulunmakta ve bu durum bir kısır döngü oluşturmaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Yoksulluk, sağlık üzerinde belirleyici bir sosyal faktördür. Hemşireler; riskli grupları belirleme, sağlık eğitimi verme, danışmanlık yapma ve savunuculuk rolleriyle bu etkilerin azaltılmasında önemli görevler üstlenmektedir. Risk yaklaşımına dayalı hemşirelik uygulamalarının geliştirilmesi ve sosyal politikalarla desteklenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Risk Yaklaşımı, Hemşirelik, Sağlık Eşitsizlikleri

Sözel Bildiri

KADIN SAĞLIĞINDA RİSK FAKTÖRLERİ VE HEMŞİRENİN ROLÜ

Neşe ERAY*
** Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokului Diyaliz Programı, Aydın, n.eray@adu.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Kadın sağlığı; biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutları kapsayan çok yönlü bir kavramdır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ekonomik yetersizlikler ve kültürel faktörler kadınların sağlık hizmetlerine erişimini sınırlandırmakta ve sağlık eşitsizliklerini artırmaktadır.
Yöntem: Bu çalışma, kadın sağlığını etkileyen faktörleri risk yaklaşımı çerçevesinde inceleyen tanımlayıcı nitelikte gerçekleştirilmiştir. Kadın sağlığına etki eden sosyo-demografik, kültürel ve çevresel faktörler literatür doğrultusunda değerlendirilmiştir.
Bulgular: Kadın sağlığını etkileyen başlıca risk faktörleri; düşük eğitim düzeyi, ekonomik yetersizlikler, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, erken yaşta evlilikler ve kadına yönelik şiddettir. Bu faktörler; anne ölümleri, yüksek riskli gebelikler, enfeksiyon hastalıkları ve ruhsal sorunların artmasına yol açmaktadır. Adölesan gebelikler, istenmeyen gebelikler ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar önemli halk sağlığı sorunları arasında yer almaktadır. Ayrıca yaşamın farklı dönemlerinde (çocukluk, doğurganlık, menopoz ve yaşlılık) kadınlar farklı sağlık riskleriyle karşılaşmaktadır.
Tartışma ve Sonuç: Kadın sağlığı, sosyal belirleyicilerden güçlü şekilde etkilenmektedir. Bu nedenle risk yaklaşımı doğrultusunda koruyucu, önleyici ve rehabilite edici hizmetlerin geliştirilmesi gerekmektedir. Hemşireler; eğitim, danışmanlık, erken tanı ve savunuculuk rolleriyle kadın sağlığının korunması ve geliştirilmesinde kritik bir konumdadır. Toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen politikalar ve erişilebilir sağlık hizmetleri, kadın sağlığının iyileştirilmesinde temel unsurlardır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Sağlığı, Risk Yaklaşımı, Hemşirelik

Sözel Bildiri

KADINLARDA KANSER FARKINDALIĞI VE ERKEN TANININ ÖNEMI

***Nuran İzel AYDIN**
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, izzetaydin7@icloud.com*

ÖZET

Kadınlarda görülen kanser türleri, özellikle meme, rahim ağzı ve over kanseri, dünya genelinde önemli bir halk sağlığı sorunu oluşturmaktadır. Bu kanser türlerinde erken tanı ve farkındalık düzeyinin artırılması, hastalığa bağlı morbidite ve mortalite oranlarının azaltılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Ancak birçok toplumda bilgi eksikliği, tarama programlarına katılımın yetersizliği ve sosyo-kültürel engeller nedeniyle erken teşhis oranları istenilen düzeye ulaşamamaktadır. Kanser farkındalığı; bireylerin risk faktörleri, belirtiler ve korunma yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmasını kapsar. Özellikle kendi kendine meme muayenesi, düzenli klinik kontroller, mamografi ve HPV taramaları gibi uygulamalar erken tanının temelini oluşturmaktadır. Meme Kanseri ve Rahim Ağzı Kanseri gibi hastalıklarda erken evrede teşhis, tedavi başarısını önemli ölçüde artırmakta ve yaşam süresini uzatmaktadır. Sağlık profesyonellerinin eğitici rolü, toplum temelli farkındalık kampanyaları ve ulusal tarama programları, kadınların sağlık hizmetlerine erişimini ve bilinç düzeyini artırmada etkili araçlardır. Ayrıca dijital sağlık uygulamaları ve medya aracılığıyla yapılan bilgilendirme çalışmaları, özellikle genç nüfusta farkındalığın yaygınlaştırılmasına katkı sağlamaktadır. Bu çalışma, kadınlarda kanser farkındalığının mevcut durumunu değerlendirmeyi ve erken tanının önemini vurgulamayı amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra, farkındalığın artırılmasına yönelik stratejiler ele alınarak, daha etkili tarama programlarının geliştirilmesine katkı sunulması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın sağlığı, kanser farkındalığı, erken tanı, tarama programları, halk sağlığı

Sözel Bildiri

DOĞAL AFETLERDE ACIL YARDIM VE AFET YÖNETIMININ ROLÜ

***Derya HARBİ**
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, deryaharbi@icloud.com*

ÖZET

Doğal afetler; deprem, sel, heyelan, kuraklık ve fırtına gibi olaylar sonucunda büyük can ve mal kayıplarına yol açarak toplumların sosyal, ekonomik ve psikolojik yapısını derinden etkilemektedir. Bu afetlerin etkilerini en aza indirmede acil yardım hizmetleri ve afet yönetimi süreçleri kritik bir rol oynamaktadır. Afet yönetimi; zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme olmak üzere dört temel aşamadan oluşan bütüncül bir yaklaşımı ifade eder. Bu süreçte özellikle müdahale aşamasında etkin ve hızlı acil yardım hizmetlerinin sunulması, hayat kurtarıcı bir öneme sahiptir. Acil yardım hizmetleri; olay yerine hızlı ulaşım, ilk değerlendirme (triyaj), temel ve ileri yaşam desteği uygulamaları, yaralıların uygun sağlık kuruluşlarına sevki gibi basamakları içermektedir. Bu hizmetlerin etkinliği; eğitimli personel, güçlü lojistik altyapı, koordinasyon ve iletişim sistemlerinin yeterliliğine bağlıdır. Aynı zamanda afet yönetiminde kurumlar arası iş birliği ve toplumun afetlere hazırlık düzeyi de müdahale sürecinin başarısını doğrudan etkilemektedir. Son yıllarda yaşanan büyük ölçekli afetler, sadece müdahale kapasitesinin değil, aynı zamanda risk azaltma ve hazırlık çalışmalarının da önemini ortaya koymuştur. Erken uyarı sistemleri, toplum temelli eğitim programları ve afet planlarının güncel tutulması, afetlerin yıkıcı etkilerini azaltmada önemli stratejiler arasında yer almaktadır. Bu çalışma, doğal afetlerde acil yardım hizmetlerinin etkinliğini ve afet yönetimi süreçlerindeki rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, mevcut uygulamalardaki güçlü ve zayıf yönler değerlendirilerek, daha dirençli toplumlar oluşturulmasına yönelik öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğal afetler, acil yardım, afet yönetimi, kriz yönetimi, toplum sağlığı

Sözel Bildiri

ASKERI PERSONELIN ARAMA KURTARMA FAALIYETLERINDEKI ROLÜ VE ETKILERI

***Aleyna KILINÇ**
**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, aleynakilinc03@icloud.com*

ÖZET

Doğal afetler ve büyük ölçekli acil durumlar, hızlı ve etkin müdahale gerektiren karmaşık krizlerdir. Bu tür durumlarda askeri personel, sahip olduğu disiplin, organizasyon kabiliyeti ve teknik donanım sayesinde arama kurtarma faaliyetlerinde önemli bir rol üstlenmektedir. Özellikle deprem, sel, çığ ve orman yangınları gibi afetlerde askeri birliklerin hızlı mobilizasyonu ve geniş lojistik kapasitesi, müdahale sürecinin etkinliğini artırmaktadır. Arama kurtarma faaliyetlerinde askeri personel; enkaz altında kalanların tespiti, tahliye operasyonları, sağlık hizmetlerine destek, ulaşım ve iletişim altyapısının yeniden kurulması gibi kritik görevler üstlenmektedir. Ayrıca helikopter, insansız hava araçları ve ağır iş makineleri gibi teknolojik ekipmanların kullanımı, arama kurtarma çalışmalarının hızını ve başarısını doğrudan etkilemektedir. Bu yönüyle askeri güçler, sivil arama kurtarma ekiplerinin kapasitesini tamamlayıcı bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Afet yönetimi sürecinde askeri ve sivil kurumlar arasındaki koordinasyon büyük önem taşımaktadır. Etkin bir iş birliği, kaynakların verimli kullanılmasını sağlarken müdahale süresini kısaltmakta ve can kayıplarını azaltmaktadır. Bu kapsamda ortak tatbikatlar, eğitim programları ve kriz yönetimi planları, afetlere hazırlık sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Son yıllarda yaşanan afetler, askeri personelin yalnızca güvenlik değil, aynı zamanda insani yardım ve afet müdahalesinde de kritik bir aktör olduğunu göstermiştir. Bu çalışma, askeri personelin arama kurtarma faaliyetlerindeki rolünü ve bu faaliyetlerin afet yönetimi üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca mevcut uygulamalar değerlendirilerek, sivil-asker iş birliğinin geliştirilmesine yönelik öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Arama kurtarma, askeri personel, afet yönetimi, kriz müdahalesi, lojistik destek

Sözel Bildiri

ESNEK PES PLANUSTA KISA AYAK EGZERSIZLERI: KLINIK İYILEŞME VE PEDOBAROGRAFIK DEĞIŞIMLERIN ANALIZI

Taner ALPARSLAN* Sezen KARABÖRKLU ARGUT, Mehmet DEMİREL*****

**İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, babaknavid@ogr.iuc.edu.tr*

***İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, s.karaborkluargut@iuc.edu.tr*

****İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, mehmet.demirel@istanbul.edu.tr*

ÖZET

Esnek pes planus, medial longitudinal arkın yük altında çökmesi ile karakterize olup ayak postürü, plantar basınç dağılımı, denge ve fonksiyonel performans üzerinde olumsuz etkilere yol açabilen yaygın bir kas-iskelet sistemi problemidir. Ark stabilitesini desteklemeyi hedefleyen kısa ayak egzersizleri (short foot exercises), konservatif tedavide sık kullanılan yaklaşımlar arasındadır. Bu çalışmanın amacı, esnek pes planuslu bireylerde uygulanan 6 haftalık kısa ayak egzersizi programının pedobarografik parametreler ve klinik çıktılar üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Tek gruplu ön test–son test tasarımında yürütülen çalışmaya 15 esnek pes planuslu birey (7 erkek, 8 kadın; yaş: 26,33±6,51 yıl) dahil edilmiştir. Katılımcıların tamamı sağ ayak dominant olup ek kronik hastalık veya alt ekstremite cerrahi öyküsü bulunmamaktadır. Müdahale haftada iki gün olmak üzere 6 hafta boyunca toplam 12 seans uygulanmıştır. Seans öncesinde havlu katlaması ve ayak parmakları ile top tutması ile ısınma yapılmış, ardından kısa ayak egzersizleri gerçekleştirilmiştir. Değerlendirmeler müdahale öncesi ve sonrası dominant ve non-dominant ayaklar için ayrı ayrı yapılmıştır. Fonksiyonellik FAAM Günlük Yaşam Aktiviteleri (GYA) ve FAAM-Spor alt ölçekleri ile, medial ark yüksekliği Naviküler Drop testi ile, ayak postürü Foot Posture Index-6 (FPI-6) ile değerlendirilmiştir. Dinamik denge Y-Denge testi (anterior, posteromedial, posterolateral ve normalize kompozit skor) ile, ayak bileği hareket açıklığı dorsifleksiyon ve plantar fleksiyon ölçümleri ile değerlendirilmiştir. Pedobarografik analizde plantar basınç dağılımı, temas alanı ve zaman parametreleri ölçülmüştür. Sonuçlarda FAAM-GYA ve FAAM-Spor skorları anlamlı artmıştır (p=0,001), Naviküler Drop değerleri anlamlı azalmıştır (p=0,001). Y-Denge testinin tüm yönlerinde ve normalize kompozit skorunda her iki ayakta anlamlı iyileşme saptanmıştır (p=0,001). Dorsifleksiyon non-dominant ayakta artmıştır (p=0,02), plantar fleksiyon dominant ayakta artmıştır (p=0,01). Pedobarografide dominant ayakta temas alanı azalmış (p=0,04), yük dağılımı ve zaman parametrelerinde anlamlı değişim bulunmamıştır (p>0,05).

Anahtar Kelimeler: Esnek pes planus, Kısa ayak egzersizi, Pedobarografi, Y-Denge Testi, FAAM

Sözel Bildiri

HESPERIDIN ATTENUATES BISPHENOL A-INDUCED OXIDATIVE STRESS AND TISSUE DAMAGE IN RATS

Damla Arslan-Acaroz[1], Zeki Gurler[2], Ulas Acaroz[2,3*], Hasan Huseyin Demirel[4], Ali Soylu[2]

[1] *Department of Biochemistry, Faculty of Veterinary Medicine, Afyon Kocatepe University, 03200 Afyonkarahisar, Türkiye, damlaarslan06@hotmail.com*

[2] *Department of Food Hygiene and Technology, Faculty of Veterinary Medicine, Afyon Kocatepe University, 03200 Afyonkarahisar, Türkiye, zgurler@aku.edu.tr, ulasacaroz@hotmail.com, asoylu@aku.edu.tr*

[3] *Department of Food Hygiene and Technology, Faculty of Veterinary Medicine, Kyrgyz-Turkish Manas University, Bishkek 720038, Kyrgyzstan*

[4] *Bayat Vocational School, Afyon Kocatepe University, Afyonkarahisar, Türkiye, hdemirel@aku.edu.tr*

ABSTRACT

Background: Bisphenol A (BPA) is an endocrine-disrupting chemical found in plastics and food packaging that can induce oxidative stress in various tissues. Hesperidin is a citrus flavonoid with known antioxidant and anti-inflammatory properties.

Aim: The aim of this study was to evaluate the possible protective effects of hesperidin at different doses against BPA-induced oxidative stress, histopathological changes, and inflammatory gene expression alterations in male rats.

Methods: Forty-two male rats were randomly divided into six groups (n=7). During a 30-day period, groups received the following treatments via gastric gavage: physiological saline (control), corn oil (vehicle control), BPA alone (25 mg/kg), and BPA combined with hesperidin at 50, 100, or 200 mg/kg doses. At the end of the study, blood and tissue samples (liver, kidney, heart, brain, lung, and testis) were collected for biochemical, molecular, and histopathological analyses. Malondialdehyde (MDA), reduced glutathione (GSH), superoxide dismutase (SOD), and catalase (CAT) levels were determined in whole blood and tissue homogenates. Plasma alkaline phosphatase (ALP), aspartate aminotransferase (AST), and alanine aminotransferase (ALT) activities were measured. The mRNA expression levels of TNF-α and NFκB were also evaluated in liver tissue by quantitative real-time PCR. Data were analyzed using one-way ANOVA ($p<0.05$).

Results: BPA administration led to a significant increase in MDA concentrations in all examined tissues and blood samples compared to controls, along with decreased GSH levels and reduced SOD and CAT enzyme activities. Plasma liver enzymes (ALT, AST, ALP) were also elevated in the BPA group. Hepatic TNF-α and NFκB mRNA expression levels showed significant upregulation after BPA exposure. Histopathological examination revealed various degenerative changes in BPA-treated animals. Co-administration of hesperidin attenuated these adverse effects in a dose-dependent manner. The 200 mg/kg hesperidin group showed the greatest improvement, with oxidative stress markers and antioxidant enzyme levels shifting toward the control group levels. Histopathological lesions also improved with increasing hesperidin doses.

Discussion and Conclusion: Our results indicate that hesperidin has a protective effect against BPA-induced oxidative tissue damage by restoring antioxidant defense mechanisms and reducing pro-inflammatory gene expression. The dose-dependent recovery observed in biochemical, molecular, and histopathological findings supports the potential use of hesperidin as a natural protective agent against BPA-induced oxidative damage.

Acknowledgement: This study is supported by Afyon Kocatepe University Scientific Research Projects Coordination Unit. Project Number: 21.VF.05.

Keywords: Bisphenol A, Hesperidin, Oxidative Stress, Antioxidant, Rat, Lipid Peroxidation, Inflammatory Genes

Poster Bildiri

EPİGENETİK SAAT VE BESLENME: BİYOLOJİK YAŞLANMA İLE BESLENMENİN İLİŞKİSİ

Ece SEZER*, Hülya YARDIMCI**

**Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Fethiye/Muğla, Türkiye, ecesezer@mu.edu.tr*

**Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik (Doktora Programı), Ankara, Türkiye (ikinci kurum)*

***Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye, yildirimh@ankara.edu.tr*

ÖZET

Yaşlanma, fizyolojik bütünlüğün ilerleyici kaybı olarak tanımlanan ve birçok kronik hastalığın artmış riskini içeren karmaşık bir biyolojik süreçtir. Son yüzyılda yaşam beklentisindeki artış, bulaşıcı olmayan hastalıkların (BOH) (obezite, tip 2 diyabet, kardiyovasküler hastalıklar, kanser vb.) prevalansında da artışa yol açmıştır. Bireyin yaşadığı yıl sayını ifade eden kronolojik yaş, hastalık riski için önemli bir göstergedir ancak yaşlanma sürecinin bireyler arasındaki biyolojik farklılıklarını açıklamada sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle kronolojik yaşın aksine zaman içinde fizyolojik bozulma derecesini dikkate alan biyolojik yaş kavramı çıkmıştır. DNA metilasyon modellerine dayalı geliştirilen epigenetik saatler, kronolojik yaş ile biyolojik yaş arasındaki farkı ifade eden epigenetik yaş hızlanmasını hesaplamaktadır. Bireyin vücudunun kronolojik yaşından daha hızlı yaşlandığını belirten epigenetik yaş hızlanması, birçok hastalık ile ilişkilendirilmektedir. Beslenme, epigenetik mekanizmaları etkileyebilen en önemli çevresel faktörlerden biridir. Besinler ve besin ögeleri; enzim aktivitelerini düzenleyerek, substratları ve kofaktörleri değiştirerek DNA metilasyon modellerini değiştirebilir. Örneğin; folat, tek karbon metabolizmasında metil verici S-adenozil-metiyoninin ana substratı olarak ve riboflavin, piridoksin, kobalamin de kofaktör olarak görev yapmaktadır. Diyet ile alınan kolin, betain, metiyonin, omega-3 yağ asitleri, polifenoller, C ve E vitaminleri de epigenetik yaş hızlanmasını yavaşlatabilmektedir. Ayrıca Akdeniz diyeti gibi sağlıklı beslenme modelleri ve daha yüksek diyet kalitesi, daha yavaş epigenetik yaşlanma ile ilişkilendirilmiştir. Sonuç olarak, bireylerin beslenme alışkanlıkları epigenetik mekanizmalar aracılığıyla biyolojik yaşlanma üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle bireye özgü beslenme yaklaşımları, kronik hastalıkların önlenmesi ve sağlıklı yaşlanma için önemli bir strateji olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, DNA-metilasyonu, Epigenetik, Epigenetik saat, Yaşlanma

Sözel Bildiri

THE POTENTIAL BIOMARKER ROLE OF MUCIN-1 IN MYOCARDIAL ISCHEMIA-REPERFUSION INJURY

Zeynep Özdemir*, Duygu Çapar, Şükran Altundal*****

** Firat University, Faculty of Pharmacy, Department of Pharmacology, Elazig, Turkey, zozdemir@firat.edu.tr*

*** Firat University, Faculty of Pharmacy, Elazig, Turkey, caparduygu2@gmail.com*

*** Firat University, Faculty of Pharmacy, Elazig, Turkey, sukranaltundal82@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Myocardial ischemia/reperfusion (IR) injury is a major cause of morbidity and mortality in cardiovascular diseases, and understanding its underlying molecular mechanisms is essential for developing novel therapeutic targets. Mucin-1, a highly glycosylated transmembrane glycoprotein associated with ferroptosis, has been shown to play roles in oxidative stress and inflammation; however, its role in myocardial IR injury remains unclear.
Aim: This study aimed to investigate the potential biomarker role of Mucin-1 in myocardial IR injury.
Methods: In this experimental study, a total of 14 Sprague Dawley rats (n=7 per group) were divided into Sham and IR groups. In the IR group, myocardial ischemia was induced by ligation of the left anterior descending (LAD) coronary artery for 30 minutes, followed by 120 minutes of reperfusion. At the end of the experiment, serum Mucin-1 levels were measured using ELISA and statistically analyzed.
Results: Serum Mucin-1 levels were significantly increased in the IR group compared to the Sham group ($p < 0.0001$). While the Mucin-1 level was 0.651 ± 0.066 ng/mL in the Sham group, it increased to 1.555 ± 0.078 ng/mL in the IR group. This marked elevation indicates a strong modulation of Mucin-1 in response to myocardial IR injury.
Discussion and Conclusion: The findings suggest that Mucin-1 is not only a passive biomarker but may also play an active role in myocardial IR injury through oxidative stress and ferroptosis-related pathways. Mucin-1 may serve as a potential prognostic biomarker and therapeutic target in myocardial IR injury. This study was supported by the The Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK) under project number 1919B012323444 (2209-A Program).

Keywords: Myocardial ischemia/reperfusion, Mucin-1, Ferroptosis, Oxidative stress, Biomarker

Sözel Bildiri

DEMOGRAFİK TSUNAMİ: YAŞLANMA

Meral Sâri
Süleyman Demirel Üniversitesi, maral.sarac.36@gmail.com

ÖZET

Giriş: Dünya nüfusu hızla yaşlanmaktadır. Doğurganlık oranlarındaki düşüş ve yaşam süresindeki artış dünya tarihindeki en büyük demografik dönüşüme neden olmaktadır. Birleşmiş Milletler'e göre, 2022'de 771 milyon olan 65 yaş üstü nüfusun 2050'de 1,6 milyara ulaşması beklenmektedir. Küresel doğurganlık hızı 2,3'e gerilerken gelişmekte olan ülkelerde yaşlanma daha da hızlıdır. Yaşlanma, sosyal güvenlik sistemleri ve uzun dönemli bakım (LTC) hizmetleri üzerinde ciddi baskı oluşturmaktadır.
Amaç: Küresel yaşlanma olgusunu demografik veriler ışığında betimlemek, mevcut LTC hizmetlerinin durumunu analiz etmek ve gelecek projeksiyonları doğrultusunda sürdürülebilir politika ihtiyaçlarını ortaya koymak amaçlanmaktadır.
Yöntem: Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Nicel veriler için OECD, Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler veri tabanlarından; nitel veriler Web of Science, Scopus ve Google Scholar'dan doküman ve içerik analiziyle incelenmiştir.
Bulgular: 2023 yılı itibarıyla dünyada yaklaşık 703 milyon kişi 65+ yaştadır. Doğum oranlarındaki düşüş, doğurganlık hızının yenilenme eşiği olan 2.1'in altına düşmesi nüfus piramidinde bir "üst kayma" ortaya çıkarmıştır. Ortalama yaşam süresi 72,8 yıla yükselmiştir. Japonya, İspanya ve İtalya'da 84'ün üstündedir. BM'ye göre, 65+ nüfusun dünyadaki oranı 2050'de %12'den %22'ye çıkacaktır. Küresel ölçekte yaşlı bağımlılık oranının ise %28'e yükselmesi beklenmektedir.
Yaşlı nüfus en çok 80 yaş üstü grubunda artmaktadır. Bu durum "çok yaşlı" kırılgan grubun oranı arttırmaktadır. Japonya nüfusunun %30'uyla "çok yaşlı toplum" kategorisindedir. İtalya %24, Finlandiya %23 ve Portekiz %23 oranlarıyla Japonya'yı takip etmektedir.
OECD ülkelerinde uzun dönemli bakım harcamaları GSYH'nin ortalama %1,7'sini oluştururken Hollanda'da %4,1'e, Norveç'te %3,6'ya ulaşmıştır. 2050'de bu harcamaların iki katına çıkması beklenmektedir. Bakım personeli ihtiyacı da orantılı olarak artmaktadır. DSÖ, 2030'a kadar 18 milyon ek bakım çalışanına ihtiyaç duyulacağını belirtmektedir. Kamu emeklilik harcamaları GSYH'nin ortalama %8'ken 2050'de %12'ye çıkması beklenmektedir. IMF'ye göre, yaşlı nüfustaki her %10'luk artış kişi başına GSYH büyümesini yıllık %0,5-1 oranında düşürmektedir.
Sonuç: Yaşlanma, kaçınılmaz bir küresel dönüşümdür. Yaşlanma, tasarrufu düşürür, yatırımları azaltır ve tüketim kalıplarını değiştirir. Yaşlanma sorunu demografik, ekonomik, sosyal ve politik bir dönüşümü tetiklemektedir. Yaşlı nüfusun bakım maliyeti fazladır. Mevcut sistemler aktüeryal dengeyi korumakta zorlanmaktadır. Emekli sayısının artması ve çalışan nüfusun azalması, çalışma çağındaki nüfusun yükünü arttırarak sosyal güvenlik ve emeklilik fonları üzerinde baskı oluşturmaktadır. Örneğin; Japonya'da iş gücü 1995'ten bu yana %12 daralmıştır. Avrupa'da ise çalışan nüfus 2030'dan itibaren yılda 1 milyon azalacaktır. Bu durum ekonomik büyümeyi yavaşlatır, vergi gelirlerini düşürür ve yenilikçilik kapasitesini zayıflatır. Ayrıca emeklilik yaşının yükseltilmesi ve prim oranlarının artırılması da baskıyı arttıracaktır. Bu durum, politika yapıcıları zorlu kararlarla karşı karşıya bırakacaktır. Çözüm için sürdürülebilir sosyal güvenlik reformları, bakım sistemlerinin kurumsallaştırılması, kadın istihdamının desteklenmesi ve teknolojik yeniliklere yatırım yapılması zorunludur.

Anahtar Kelimeler: Yaşlanma, demografik dönüşüm, uzun dönemli bakım, sosyal güvenlik, nüfus projeksiyonları

Sözel Bildiri

TÜRKİYE'DE ENDODONTİ ARAŞTIRMALARININ AKADEMİK HARİTALANMASI: YÖK TEZ VERİTABANINDAKİ LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Feyza Özdemir Kısacık
Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Anabilimdalı, Isaprta, Türkiye, feyzaozdemir@gmail.com

ÖZET

Türkiye'de endodonti alanında yürütülen lisansüstü tezlerin incelenmesi, akademik üretkenliğin yıllar içindeki gelişimini ve araştırma eğilimlerini ortaya koymak açısından önemli bir yer tutmaktadır. Bilimsel araştırmaların artışı, hem diş hekimliği alanındaki teknolojik ilerlemeler hem de farklı disiplinlerle kurulan iş birlikleri sayesinde hız kazanmıştır. Bu bağlamda, özellikle son yıllarda endodonti alanında gerçekleştirilen tez çalışmalarında belirgin bir artış gözlenmektedir. Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez veri tabanında yer alan endodonti konulu lisansüstü tezler retrospektif olarak incelenmiştir. Tezler; yıllara göre dağılım, tez türü ve yürütüldüğü disiplinler açısından değerlendirilmiş ve analiz yapılmıştır. İncelemeler sonucunda, Türkiye'de endodonti alanındaki ilk tezlerin 1970'li yıllara kadar uzandığı ve özellikle 2010 yılı sonrasında akademik üretkenliğin önemli ölçüde arttığı belirlenmiştir. 2020–2025 yılları arasında ise tez sayısında dikkat çekici bir yoğunluk olduğu görülmüştür. Tez türleri incelendiğinde, çalışmaların büyük çoğunluğunun Diş Hekimliği Uzmanlık ve Doktora düzeyinde olduğu, bunu Yüksek Lisans tezlerinin izlediği saptanmıştır. Ayrıca endodonti alanının yalnızca diş hekimliği ile sınırlı kalmayıp; mühendislik, temel tıp bilimleri ve biyoteknoloji gibi farklı disiplinlerle iş birliği içerisinde geliştiği dikkat çekmektedir. Bu multidisipliner yaklaşım, araştırma konularının çeşitlenmesine ve bilimsel derinliğin artmasına katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak, Türkiye'de endodonti alanındaki lisansüstü tezler yıllar içinde artan bir ivme göstermiş, özellikle son dönemlerde hem nicelik hem de çeşitlilik açısından önemli bir gelişim sergilemiştir. Güncel araştırmaların, yeni teknolojiler, biyomalzemeler ve multidisipliner yaklaşımlar etrafında yoğunlaştığı ve bu eğilimin gelecekte de devam edeceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz, Endodonti, Lisansüstü Tezler, Multidisipliner Araştırmalar, Diş Hekimliği.

Sözel Bildiri

ATIK PROBLEMI OLAN KOYUN VE KEÇI İŞLETMELERINDE BORDER DISEASE ENFEKSIYONUNUN ARAŞTIRILMASI

Hakan GÜZEL*, Kamil ATLI *

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veterinerlik Virolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, kamilatli@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışma ile Burdur ilinde 37 küçükbaş hayvancılık işletmesinden hayvan sahiplerinden alınan anamnez bilgileri doğrultusunda 74 adet koyun, 26 adet keçi olmak üzere toplam 100 adet hayvandan kan ve kulak çentiği numunesi alınmıştır. Numuneler Pestivirus enfeksiyonu yönünden Ag-Elisa ve RT-PCR tekniği ile incelenmiştir. Ag-ELİSA Testi ile toplam 100 küçükbaş hayvandan alınan tam kan numunelerinin sadece 3 adedi (%3) pestivirus antijen varlığı yönünden pozitif bulunmuştur. Keçilerde pestivirus antijen varlığı yönünden pozitiflik oranı %11,5 (3/26) iken koyunların hiçbirinde pestivirus antijen varlığı saptanmamıştır. Keçilerdeki 1-3 yaş arası pestivirus enfeksiyon oranı %15,3 (2/13), 4 yaş ve üzeri keçilerdeki enfeksiyon oranı %7,7 (1/13) saptanmıştır. Kulak çentiği numunelerinin Ag-ELİSA Testi ile incelenmesi sonucunda her iki hayvan türünde de pestivirus antijen varlığına rastlanmamıştır. One Step RT-PCR Testi ile toplam 100 küçükbaş hayvandan alınan tam kan numunelerinin 40 adedi (%40) pestivirus nükleik asit varlığı yönünden pozitif bulunmuştur. Koyunlarda pestivirus genom varlığı yönünden pozitiflik oranı %51,3 (38/74) iken keçilerde bu oran %7,7 (2/26) olarak saptanmıştır. Koyunlardaki 1-3 yaş arası pestivirus enfeksiyon oranı %52,3 (22/42), 4 yaş ve üzeri koyunlardaki enfeksiyon oranı %50 (16/32) bulunmuştur. Keçilerde 1-3 yaş arası pestivirus enfeksiyonuna rastlanmamıştır. Dört yaş ve üzeri keçilerdeki enfeksiyon oranı %15,3 (2/13) bulunmuştur. One Step RT-PCR Testi ile toplam 100 küçükbaş hayvandan alınan kulak çentiği numunelerinin 22 adedi (%22) pestivirus nükleik aist varlığı yönünden pozitif bulunmuştur. Koyunlarda pestivirus genom varlığı yönünden pozitiflik oranı %27 (20/74) iken keçilerde bu oran %7,7 (2/26) olarak saptanmıştır. Koyunlardaki 1-3 yaş arası pestivirus enfeksiyon oranı %33,3 (14/42), 4 yaş ve üzeri koyunlardaki enfeksiyon oranı %18,75 (6/32) bulunmuştur. Keçilerdeki 1-3 yaş arası pestivirus enfeksiyon oranı %15,3 (2/13) bulunmuştur. Dört yaş ve üzeri Keçilerde enfeksiyona rastlanmamıştır. Çalışmada sadece 1 erkek koyundan numune alınmış ancak pestivirus nükleik asit ve antijen varlığına rastlanmamıştır Erkek keçilerden numune alınmamıştır. Sonuç olarak bu çalışma ile enfeksiyonun küçükbaş hayvancılık işletmelerinde halen varlığı tespit edilmiş olup, ileride yapılması planlanan yeni çalışmalara, alınacak koruma ve kontrol stratejilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Teşekkür: Bu çalışma Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince (Hayv.Pro.Destekli) desteklenmiştir. Proje Numarası: 0782-YL-21"

Anahtar Kelimeler: BDV, Keçi, Koyun, Kulak Çentik, Pestivirus.

Sözel Bildiri

BURDUR İLİ SÜT SIĞIRLARINDA PARATÜBERKÜLOZUN DAĞILIMI VE ÖNLEME STRATEJİLERİ[1]

Dilek ÖZTÜRK[*], Sibel YAMAN[**] Özlem ŞAHAN YAPICIER[***], Abdullah Erdem SADIKOĞLU[****], Ramazan YILDIZ[*****], Ezgi ŞABABOĞLU BAYTAROĞLU[******]

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Veteriner Fakültesi, Veterinerlik Mikrobiyolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Turkiye, dozturk@mehmetakif.edu.tr*

***Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Veteriner Fakültesi, Veterinerlik Mikrobiyolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Turkiye, sibelcomm@hotmail.com*

**** T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü, Ankara, Turkiye, ozlem-sahan@hotmail.com*

***** Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Turkiye, aesadikoglu@hotmail.com*

******Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Burdur, Turkiye, ramazanyildiz@mehmetakif.edu.tr*

*******Burdur Mehmet Akif Ersoy Universitesi, Veteriner Fakültesi, Veterinerlik Mikrobiyolojisi Anabilim Dalı, Burdur, Turkiye, ezgisababoglu@mehmetakif.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Paratüberküloz, ruminantların *Mycobacterium avium* subspecies *paratuberculosis* (MAP) **t**arafından meydana getirilen, bağırsak sisteminin kronik, bulaşıcı bir bakteriyel hastalığıdır. Sığır, koyun ve keçilerde ishal, zayıflama, süt veriminde azalma gibi klinik semptomlarla seyreden ekonomik maliyeti yüksek bir hastalıktır. Paratüberküloz (Ptb), enfekte sığırlarda uzun süre subklinik olarak seyrederek, kolostrum, süt ve/veya dışkı ile bulaşmaktadır. Hasta veya klinik semptom göstermeyen ruminantlar enfeksiyonun ana kaynağıdır. Hastalığın Türkiye'de yaklaşık 100 yıllık bir geçmişi olsada, MAP tanı, tedavi ve kontrol açısından araştırmacılar için hala problem olmaya devam etmektedir. Elde edilen verilere rağmen, ülkemizde hala bir koruma ve kontrol programı bulunmamaktadır. Bununla birlikte, dünyanın birçok ülkesinde paratüberkülozun kontrol ve eradikasyon programları uygulanmakta ve olumlu sonuçlar alındığı bildirilmektedir.

Amaç: Süt sığırı işletmelerinden 6 ayda bir kan ve dışkı örnekleri toplanarak bakteriyolojik kültür, PZR ve ELISA metotları uygulanması ve 2 yıl boyunca testlerle negatif olduğu belirlenen işletmelere "Paratüberkülozdan arilik belgesi" verilmesidir.

Metot: Çalışma Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sığır çiftliğinde yer alan 2 yaş ve üzeri dişi sığırlarda gerçekleştirildi. 6 ay aralıklarla çiftlikteki hayvanlardan kan ve dışkı örnekleri toplanarak bakteriyolojik kültür, ELISA ve moleküler yöntemlerle (PZR) *M. avium* subsp. *paratuberculosis* varlığı araştırıldı.

Bulgular: Çiftlikte bulunan ve yaşları 2 ile 5 arasında değişen 103 sığırdan ilk örneklemede; ELISA ile kan serumu örneklerinin 5'i pozitif, 1'i şüpheli saptandı. 2. Örneklemede; Çiftlikte bulunan 96 hayvandan 5'i pozitif olarak belirlendi. 3. Örneklemede 82 sığırdan 2'si ve 4. Örneklemede 90 sığırdan tümü ELISA ile negatif bulundu. 5. Örneklemede 98 sığırdan 2'si pozitif bulunurken, 6. Örneklemede 86 sığırdan 4'ü pozitif bulundu. Tüm örneklemelerde, dışkı örneklerinde bakteriyolojik kültür ve moleküler yöntemler ile MAP yönünden negatiflik saptandı.

Tartışma ve Sonuç: Burdur MAKÜ sığır çiftliğinde bulunan ve 2 yaşın üstündeki hayvanlar 4. Örnekleme sonunda bakteriyolojik kültür, ELISA ve PZR ile MAP yönünden negatif bulunmuşlardır. Ancak, 5. ve 6. örneklemelerde ELISA ile pozitiflik saptanmış olup, hastalığın eradikasyonu gerçekleştirilememiştir. Alınan biyogüvenlik önlemlerine karşın, çiftlikte paratüberkülozun hala eradike edilememesinin pozitif hayvanların çıkarılmaması, işçi hareketleri ve biyogüvenlik önlemlerinin yeterli düzeyde olmaması nedeniyle olabileceği düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Süt sığırı, Paratüberküloz, Eradikasyon

[1]Bu proje Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur ili sektörel rekabet gücünün arttırılması: Tarım ve hayvancılıkta farklılaşarak bütünleşik kalkınma 2. Eksen hayvan yetiştiriciliği projesi tarafından 2017K12-41003-21 Proje numarası ile desteklenmiştir.

Sözel Bildiri

DİJİTALLEŞEN SAĞLIK EKOSİSTEMİNDE VERİ GÜVENLİĞİ: HASTA MAHREMİYETİNİN KORUNMASINDA HEMŞİRELERİN KRİTİK ROLÜ VE ETİK SORUMLULUKLAR

Sıddıka ERSOY[1], Yasemin AYGÜN[2]

1. Suleyman Demirel University, Institute of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, Isparta/Turkey, siddikaersoy@gmail.com

2. Suleyman Demirel University, Institute of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, Isparta/Turkey, yaseminaygun564@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu derleme çalışması, dijitalleşen sağlık sistemlerinde hasta mahremiyeti kavramını, dijitalleşme ile birlikte ortaya çıkan yeni risk alanlarını ve hemşirelerin bu süreçteki etik, hukuki ve profesyonel rollerini güncel literatür ışığında incelemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam: Çalışmada; elektronik sağlık kayıtları (EHR), teletıp, telesağlık uygulamaları ve mobil sağlık teknolojilerinin gelişimi ile değişen mahremiyet paradigmaları ele alınmıştır. Dijitalleşmenin sunduğu verimlilik avantajlarının yanı sıra; yetkisiz erişim, veri sızıntıları, siber saldırılar ve özellikle insan kaynaklı hatalardan doğan riskler analiz edilmiş, yasal zorunluluklar ve hemşirelerin bu süreçteki kilit sorumlulukları irdelenmiştir.

Bulgular: Literatür incelemesi, dijital sağlık ekosisteminde mahremiyetin yalnızca fiziksel bir alan koruması değil, aynı zamanda veri güvenliği ve psikososyal boyutları kapsayan çok katmanlı bir olgu olduğunu göstermektedir. Veri ihlallerinin önemli bir bölümünün teknik yetersizliklerden ziyade düşük dijital okuryazarlık ve farkındalık eksikliği gibi kullanıcı hatalarından kaynaklandığı saptanmıştır. Hemşireler, hastayla en sık etkileşimde bulunan meslek grubu olarak; "verinin etik savunucusu", "eğitici" ve "denetleyici" rolleriyle bu ihlallerin önlenmesinde stratejik bir noktada yer almaktadır. Hemşirelerin şifre güvenliği, yetkilendirilmiş erişim ve veri minimizasyonu gibi teknik protokollere uyum sağlamasının yanı sıra, hastaların dijital farkındalıklarını artırmada köprü görevi gördüğü belirlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Dijitalleşen sağlık sistemlerinde mahremiyetin korunması, teknik bir zorunluluk olmanın ötesinde, hasta-hemşire arasındaki güven ilişkisinin ve bakım kalitesinin sürdürülebilirliği için temel bir etik gerekliliktir. Hemşirelik müfredatlarına dijital etik, yapay zekâ ve büyük veri güvenliği konularının entegre edilmesi; klinik ortamda ise kurumsal veri güvenliği politikalarının güçlendirilmesi ve sürekli eğitim programlarının düzenlenmesi önerilmektedir. Hemşirelerin dijital okuryazarlık düzeylerinin artırılması, dijital çağda hasta haklarının korunmasında en etkili koruyucu müdahale olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital sağlık, Hasta mahremiyeti, Hemşirelik rolleri, Veri güvenliği, Dijital okuryazarlık.

Sözel Bildiri

BIOMEDICAL APPLICATIONS AND PIEZOELECTRIC PROPERTIES OF POLYPROPYLENE NANOCOMPOSITES CONTAINING BORON NITRIDE

Sibel BAKIŞ İLBAZ [*], **Birten ÇAKMAKLI**[**]

**Department of Chemistry, Institute of Science and Technology, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15100 Burdur, Turkey sybelbakis@gmail.com*

***Department of Chemistry Faculty of Art and Sciences Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15100 Burdur, Turkey bcakmakli@mehmetakif.edu.tr*

ABSTRACT

Piezoelectric materials are smart materials that have the ability to convert mechanical stimuli into electrical signals and vice versa. Smart polymers can rapidly and reversibly transition from hydrophilic to hydrophobic microstructure. Piezoelectric polymers are one of many piezomaterials used in medicine. Most piezoelectric polymers are biocompatible although some are also biodegradable and exhibit little to non-toxic. Due to its excellent thermal stability, chemical resistance, mechanical strength, and affordability, PP is used in many areas of industry including automotive, aerospace, construction, air/water filtration, and medical. Moreover, due to its compliance with regulatory requirements in the healthcare sector, it is widely used in the medical field, including medical devices, diagnostic equipment, surgical instruments, and packaging, as well as hygiene products and medical textiles. Two-dimensional (2D) hexagonal boron nitride (h-BN), structurally similar to graphene, exhibits piezoelectric properties due to its centrally asymmetric crystal structure. h-BN is considered non-toxic. Its ability to be integrated into composite scaffolds increases the potential of h-BN as a nano-biointerface in tissue engineering and regenerative medicine. This review is about piezoelectric properties of polypropylene nanocomposites containing h-BN and their biomedical applications.

Anahtar Kelimeler: Piezoelectric polymer, polypropylene, boron nidride (h-BN).

Sözel Bildiri

HASTA GÖZÜNDEN EKIP ÇALIŞMASI: MESLEKLER ARASI İŞ BIRLIĞINE KISA BIR BAKIŞ

İrem Nur Yalçın[1], Giray Kolcu[1], Funda Yıldırım Baş[1]
[1]Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

ÖZET

Günümüz sağlık hizmetleri ortamı; artan hastalık yükü, hasta beklentilerinin çeşitlenmesi, karmaşık klinik durumlar ve çok disiplinli tedavi süreçleri nedeniyle meslekler arası iş birliğini (interprofessional collaboration, IPC) gerektiren bir yapıya dönüşmüştür. Meslekler arası iş birliği farklı disiplinlerden profesyonellerin ortak hedefler doğrultusunda koordineli biçimde çalışmasını, verilen sağlık hizmetinde bilgi, beceri ve sorumlulukların paylaşımı yoluyla hasta bakımının kalitesini artırmayı amaçlayan bir yaklaşımı ifade etmektedir.

Literatürde meslekler arası iş birliğinin klinik sonuçları iyileştirdiği, hasta güvenliğini artırdığı ve bakım sürekliliğini desteklediği çok sayıda çalışmada gösterilmiştir. Ancak meslekler arası iş birliğinin etkinliğini yalnızca sağlık profesyonellerinin bakış açısıyla değerlendirmek, bakım sürecinin merkezinde yer alan hastaların deneyim ve beklentilerini göz ardı etme riskini taşımaktadır. Bu nedenle IPC'nin hasta perspektifinden ele alınması, iş birliğinin gerçek etkisinin anlaşılması açısından kritik öneme sahiptir.

Meslekler arası iş birliğini hastanın bakış açısıyla değerlendirmek; hasta deneyimi, memnuniyet, iletişim algısı, güven, özerklik ve bakım sürecine katılım gibi çok boyutlu unsurları içermektedir ve hasta merkezli sağlık hizmetlerinin temel bileşenlerinden birini oluşturmaktadır (4–6). Hasta merkezli bakımın etkin biçimde uygulanabilmesi, sağlık profesyonelleri arasındaki iş birliğinin hastaya nasıl yansıdığı ile yakından ilişkilidir. Hastalar, profesyoneller arasındaki iletişimin tutarlılığını, bilgi paylaşımının açıklığını ve bakım kararlarına katılım düzeylerini doğrudan deneyimlemektedir. Literatürde ekip içi iletişimde yaşanan kopuklukların hastalarda güvensizlik, belirsizlik ve memnuniyetsizlik duygularına yol açtığı; buna karşılık meslekler arası iş birliğinin görünür olduğu durumlarda bakımın daha bütüncül ve güven verici algılandığı bildirilmektedir.

Hastaların meslekler arası ekipleri değerlendirme biçimleri yalnızca klinik sonuçlarla sınırlı olmayıp; saygı, empati ve karar süreçlerine dahil edilme gibi ilişki temelli unsurlardan da önemli ölçüde etkilenmektedir. Özellikle karar verme süreçlerinde hastalar, sağlık profesyonellerinin ortak bir dil kullanmasını ve tutarlı mesajlar vermesini beklemektedir. Aksi durumda ekip içi güç dengesizlikleri, hastaların pasif bir konuma itilmesine ve bakım sürecinden yabancılaşmasına yol açabilmektedir.

Hasta deneyimleri, meslekler arası iş birliğinin değerlendirilmesinde tamamlayıcı ve vazgeçilmez bir veri kaynağı olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de sağlık hizmetlerinde ekip temelli çalışma ve hasta merkezli bakım ilkeleri giderek daha fazla önem kazanmakla birlikte, meslekler arası iş birliğini doğrudan hasta bakış açısıyla ele alan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Bu bağlamda, gelecekte yapılacak meslekler arası iş birliği araştırmalarında hasta perspektifinin kapsamlı biçimde değerlendirilmesi hem ulusal hem de uluslararası alan yazına önemli katkılar sağlayacaktır.

Sözel Bildiri

HASTALIKLARIN ÖNLENMESI VE KLINIK YÖNETIMDE MIKROBESINLERIN VE TAKVIYE EDICI GIDALARIN ROLÜ: MULTIDISIPLINER BIR BAKIŞ

İnci Hilal OLCAY, Bilge AKAY BAŞALMAZ, Funda Yıldırım Baş, Giray Kolcu

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Isparta,
Türkiyeincihilall@gmail.com
bilge.akay07@gmail.com
dryldrmbas@yahoo.com
giraykolcu@gmail.com

ABSTRACT

Sağlıklı Beslenme ve Mikrobesinlerin Fizyolojik Rolü: Sağlıklı beslenme, organizmanın büyüme, gelişme ve fonksiyonel bütünlüğünün sürdürülmesi için elzem olan makro ve mikrobesinlerin dengeli alımını temel alan bir süreçtir. Mikrobesinler başlığı altında incelenen vitaminler ve mineraller, enerji üretiminden bağışıklık yanıtına kadar çok geniş bir yelpazede fizyolojik süreçleri düzenlemektedir.

Vitamin Gruplarının Sistemik Etkileri ve Klinik Önemi: Vitamin A ve türevleri; yaşamın her evresinde üreme, görme, hücresel farklılaşma ve epitel bütünlüğünün sürdürülmesinde kritik bir konuma sahiptir. İmmün sistemin sağlıklı oluşması ve bağırsak bariyer bütünlüğünün korunması açısından temel bir role sahip olan A vitamini, hayvansal kaynaklardan retinol, bitkisel kaynaklardan ise karotenoidler yoluyla temin edilmektedir.

Organizmanın fizyolojik işlevlerinin sürdürülebilirliğinde merkezi bir rol oynayan B vitamini grubu;enerji üretimi, metilasyon mekanizmaları ve genomik bütünlüğün korunması gibi hayati süreçlerde görev almaktadır. Bu vitaminlerin yetersizliği; nörokognitif işlev bozuklukları, mitokondriyal disfonksiyon ve artmış inflamatuar süreçlerle ilişkilendirilmektedir. Özellikle tiamin (B1) eksikliği beriberi ve Wernicke–Korsakoff gibi ciddi tablolarla seyrederken; folat (B9) takviyesi nöral tüp defektlerinin önlenmesinde hayati bir öneme sahiptir. B12 vitamini ise DNA sentezi ve nörolojik işlevler için vazgeçilmez bir kofaktör olup, eksikliğinde geri dönüşsüz olabilen nörolojik bulgular ortaya çıkabilmektedir. Antioksidan kapasitesiyle öne çıkan C vitamini;kolajen sentezi ve demir emilimi için gerekliyken eksikliğinde diş eti kanamaları gibi tipik klinik bulgular izlenmektedir. D vitamini; kalsiyum mineralizasyonu yoluyla kemik sağlığını korumanın yanı sıra, son yıllarda depresif semptomların yönetiminde destekleyici bir unsur olarak da dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mikrobesinler, Bağışıklık Yanıtı, Besin Takviyeleri

Sözel Bildiri

AÇIK ROTATOR CUFF TAMİRİ YAPILAN HASTALARDA KLİNİK VE FONKSİYONEL SONUÇLAR

Hasan Basri PINAR*, Yakup Barbaros BAYKAL**
**Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği, Diyarbakır, Türkiye, dr.hbpinar@gmail.com*
***Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı, Türkiye, barbarosbaykal@gmail.com*

ÖZET

Omuz eklemi vücudumuzun en hareketli eklemidir ve günlük yaşamsal aktivitelerin yerine getirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Eklemin işlevinin büyük bölümü sağlam bir rotator manşet ile mümkündür. Rotator manşet yırtıkları travma sonrasında veya dejenerasyon ile kendiliğinden oluşabilmektedir. Rotator manşet yırtıklarında konservatif ve cerrahi tedavi yöntemleri uygulanmaktadır. Çalışmamızın amacı; kliniğimizde, 2013 ve 2019 yılları arasında tam kat rotator manşet yırtığı nedeni ile açık cerrahi tamir yöntemi uygulanan 314 hastadan, ameliyat öncesinde ve sonrasında elde edilen verilerin istatistiksel yöntemler aracılığıyla karşılaştırılarak, tam kat rotator manşet yırtıklarında açık cerrahi ile tamir tekniğinin etkinliğini araştırmak, tekniğin avantajları, zorlukları ve komplikasyonları konusunda literatüre katkıda bulunmak ve ameliyat sonrası sonuçlar üzerinde etkili olabilecek belirleyici faktörleri değerlendirmektir. Hastaların pre-operatif ve post-operatif modifiye Constant-Murley Skor'ları (mCMS) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı, ortalama 3,1 yıllık takip süresinde hastaların %90,7'sinde iyi ve mükemmel sonuç elde edildiği tespit edildi. Seçili hastalarda akromiyoplasti ve biseps tenodezi uygulamasının post-operatif yüksek klinik ve fonksiyonel sonuçlarla ilişkili olduğu görüldü. Ağrı skoru olarak kullanılan Vizüel Analog Skala (VAS) ve mCMS ağrı düzeyi verileri değerlendirildiğinde açık rotator manşet tamiri ameliyatının ağrı düzeyini azaltmada oldukça başarılı olduğu bulundu. Fonksiyonel açıdan bakıldığında ise hastaların post-operatif eklem hareket açıklıkları ve kas güçlerinde pre-operatif döneme göre istatistiksel olarak anlamlı bir artış saptandı. Subjektif olarak bakıldığında post-operatif dönemde 314 hastanın 303'ü ameliyattan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Çalışmamızda rerüptür oranı %1,9 olarak bulundu ve literatür verilerine göre daha düşük olduğu görüldü. Rerüptür oranının düşük olmasında; 3 cm ve üzeri yırtıklarda kullandığımız çift sıra dikiş tamir yönteminin (medial sıra sütür ankor, lateral sıra transosseöz) ve kemik iliği uyarıcı teknik olarak mikrokırık uygulamamızın rolü olduğu düşünüldü. Tendon kalitesi iyi olan hiçbir hastada yeniden yırtık görülmemesi, yeniden yırtık ile yağlı dejenerasyon, retraksiyon ve kas atrofisi arasındaki kuvvetli ilişkiyi göstermiştir. Çalışmamızda fonksiyonel sonuçlar üzerinde etkili belirleyici faktörler; kas atrofisi, retraksiyon, yırtığın büyüklüğü, yırtığın şekli, ileri yaş, eklem içi ek patoloji varlığı, operasyon öncesi bulgu süresi, kas gücü ve akromiyon tipi olarak tespit edildi.

Sonuç olarak tam kat rotator manşet yırtıklarında açık cerrahi tamir ve seçili hastalarda akromiyoplasti ve biseps tenodezi sonrasında, hastaların istirahat ve aktivite sırasındaki ağrıları belirgin olarak azalmakta, hastaların konforu, omuz aktif hareket açıklığı artmakta, ekstremite gücünün etkin bir şekilde kullanılmasını sağlanmaktadır. Literatürü destekler şekilde çalışmamızda elde edilen sonuçlar ile tam kat rotator manşet yırtıklarında açık cerrahi tamir tekniğinin tedavide etkili ve başarılı bir yöntem olduğu gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Açık cerrahi tamir, akromiyoplasti, biseps tenodezi, omuz, rotator manşet

Sözel Bildiri

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİ DÜZEYLERİ İLE ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Pınar BEKAR*, Emine EFE**

** Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Erbaa/Tokat, Türkiye, pinar_24xx@hotmail.com*

*** Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye, eefe@akdeniz.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Hemşirelik öğrencilerinin empati düzeyleri ile çocuk haklarına ilişkin tutumları, onların çocuklara vereceği hemşirelik bakımı için önemlidir.

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin empati düzeyleri ile çocuk haklarına ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel türde gerçekleştirilen bu çalışma, 2025-2026 eğitim öğretim yılı, bahar dönemi'nde Türkiye'de bir devlet üniversitesinin Hemşirelik Fakültesi'nde öğrenim gören ve araştırma kriterlerine uygun olan üçüncü sınıf 120 hemşirelik öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Veriler toplanmasında "Kişisel Bilgi Formu", "Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği", "Hemşirelik Öğrencileri İçin Jefferson Empati Ölçeği" kullanılmış olup, veriler online olarak toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, SPSS 22.00 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %79.2'si kızdır. Öğrencilerin yaş ortalaması 21.10±1.11'dir. Hemşirelik öğrencilerin Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0.05$). Hemşirelik öğrencilerinin Hemşirelik Öğrencileri İçin Jefferson Empati Ölçeği puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0.05$). Öğrencilerin Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalaması ile Hemşirelik Öğrencileri İçin Jefferson Empati Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı negatif ilişki bulunmuştur ($p<0.001$).

Tartışma ve Sonuç: Bu araştırmada, çocuk haklarına ilişkin olumlu tutum ve empati düzeylerinin kız öğrencilerinde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin olumsuz tutum düzeyi ile empati düzeyi arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Empati, Çocukların Hakları, Hemşirelik Öğrencileri, Tutum

Sözel Bildiri

ENFEKTE TOTAL DİZ ARTROPLASTISINE GÜNCEL YAKLAŞIM

Hasan Basri PINAR*
**Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği, Diyarbakır, Türkiye, dr.hbpinar@gmail.com*

ÖZET

Total diz artroplastisi sonrası gelişen periprostetik eklem enfeksiyonu (PEE), ortopedi ve travmatolojinin ciddi ve tedavisi en zor komplikasyonlardan biri olup, görülme sıklığı yaklaşık %1–4 arasında bildirilmektedir. Gelişen cerrahi tekniklere ve proflaktik önlemlere rağmen enfeksiyon oranlarının tamamen ortadan kaldırılamaması, bu konunun güncelliğini korumasına neden olmaktadır. PEE; hastalarda ciddi morbiditeye, tekrarlayan cerrahilere ve yüksek sağlık maliyetlerine yol açmaktadır.

Enfekte total diz artroplastisinde tanı; klinik bulgular, serum inflamatuvar belirteçleri, sinovyal sıvı analizi ve mikrobiyolojik kültürlerin birlikte değerlendirilmesi ile konulmaktadır. Günümüzde tanıda tek bir "altın standart" yöntem bulunmamakta olup, tanı kriterleri kombinasyonuna dayalı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Erken ve doğru tanı, tedavi başarısını doğrudan etkilemektedir.

Tedavi yaklaşımı; enfeksiyonun süresi (erken, gecikmiş, geç), etken mikroorganizma, implant stabilitesi ve hastaya ait faktörlere göre bireyselleştirilmektedir. Güncel tedavi seçenekleri arasında debridman, antibiyotik tedavisi ve implantın korunması ile birlikte polietilen ara parçanın değişimi (insert), tek aşamalı revizyon ve iki aşamalı revizyon cerrahileri yer almaktadır. İnsert değişimi yöntemi özellikle erken dönem enfeksiyonlarda ve stabil implant varlığında tercih edilirken, kronik enfeksiyonlarda iki aşamalı revizyon halen en yaygın kabul gören ve yüksek başarı oranına sahip yöntemdir. Tek aşamalı revizyon ise uygun hasta seçimi ile daha kısa tedavi süresi ve erken mobilizasyon avantajı sunmaktadır.

Antibiyotik tedavisi, cerrahi tedavi ile birlikte multidisipliner yaklaşımla planlanmakta olup genellikle uzun süreli intravenöz ve ardından oral tedavi şeklinde uygulanmaktadır. Biyofilm oluşumu, tedavi başarısını etkileyen en önemli faktörlerden biri olup, bu nedenle antibiyotik seçiminde biyofilm etkili ajanlar ön plana çıkmaktadır.

Son yıllarda thiol/disülfid dengesi, biyofilm hedefli tedaviler, hızlı tanı yöntemleri ve hasta spesifik tedavi algoritmaları gibi konular ön plana çıkmıştır. Güncel yaklaşımda standart bir tedavi yerine hasta bazlı, multidisipliner ve kanıta dayalı stratejiler önerilmektedir.

Bu derlemede enfekte total diz artroplastisine yönelik tanı ve tedavi yaklaşımları güncel literatür ışığında özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Periprostetik eklem enfeksiyonu, enfekte total diz artroplastisi, revizyon diz protezi cerrahisi, antibiyotik tedavisi, insert değişimi

Sözel Bildiri

SPİNAL MÜSKÜLER ATROFİNİN BİBLİYOMETRİK VE ALTMETRİK ANALİZİ

Ayşegül Akkan Suzan*

**İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, Klinik Nörofizyoloji Bilim Dalı*

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı spinal müsküler atrofiye akademik literatürün ve toplumun (medyanın) ilgisini değerlendirmektir.

Yöntem: 'Spinal Muscular Atrophy' anahtar kelimesi 1 Şubat 2026 tarihinde Web of Science (WoS) veritabanı ve altmetric.com internet sitesinden tarandı. Altmetric.com 2011 yılından beri mevcuttur. Altmetrik skoru bir makaleye gösterilen tüm medya ilgisini yansıtır ve kullanılan platformların (yazılı ve görsel haberler, Vikipedi, blog yazıları, Facebook, X ve Youtube gibi sosyal medya kanalları vb.) ağırlığına göre geliştirilmiş bir algoritma ile hesaplanır. WoS veritabanından en çok atıf alan ilk 10 makaleye ulaşıldı ve bu 10 makalenin altmetric.com'dan altmetrik skorları alındı. Altmetric.com internet sitesinden de dijital ortamda en çok tartışılan ilk 10 makaleye ulaşıldı ve bu 10 makalenin WoS veritabanından atıf sayıları alındı.

Sonuçlar: WoS'da 3314 atıfla en çok atıf alan makale 1995 yılında 'Cell' dergisinde yayınlanan 'Identification and characterization of a spinal muscular atrophy-determining gene' başlıklı makaleydi ve altmetrik skoru 106'ydı. Altmetric.com'da 1278 altmetrik skoruyla dijital medyada en çok tartışılan makale 2025 yılında 'Nature Medicine'da yayınlanan 'First-in-human study of epidural spinal cord stimulation in individuals with spinal muscular atrophy' başlıklı makaleydi ve atıf sayısı 5 idi. Hem bibliometrik (atıf sayısı 1749) hem de altmetrik (altmetric skoru 1261) analizde ikinci sırada 2017 yılında 'New England Journal of Medicine (NEJM)' dergisinde yayınlanan 'Single-Dose Gene-Replacement Therapy for Spinal Muscular Atrophy' başlıklı makale vardı. İki makale hem bibliyometrik hem de altmetrik olarak ilk 10'daydı. Bibliyometrik analizde 6 makale genetikle 4 makale tedaviyle ilgiliydi. Altmetrik analizde ise 6 makale tedavi, 4 makale epidemiyoloji ile ilgiliydi. NEJM hem bibliyometrik hem de altmetrik listede 3 makaleyle en çok makalesi olan dergiydi.

Tartışma: Akademisyenlerin ilgisini genetik (etiyoloji) ve tedavi çekerken toplumun ilgisi tedavi ve hastalığın sıklığı üzerine yoğunlaşmıştı. Bibliyometrik analizi altmetrik analizle birleştirmek, hastalığın teşhisi, önlenmesi ve tedavisi için uygun politikalar geliştirilmesi için faydalı olabilir.

Anahtar kelimeler: Altmetrik, bibliyometrik, spinal müsküler atrofi

Sözel Bildiri

AILE HEKIMLIĞINDE AKILCI ANTIBIYOTIK KULLANIMI VE ANTIMIKROBIYAL YÖNETIM STRATEJILERI

Hidayet Fatih Çiftçi, Özgür Özay, Mehmet Kaan Çuhadar, Ahmet Uyanık, Emir Kızılelma, Muharrem Özgür, Funda Yıldırım Baş, Giray Kolcu

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye.
hfatihciftci72@gmail.com

ÖZET

Antibiyotik direnci, dünya genelinde sağlık sistemlerini tehdit eden ve giderek artan öneme sahip bir halk sağlığı sorunudur. Antimikrobiyal direncin gelişiminde en önemli belirleyicilerden biri antibiyotiklerin gereksiz ve uygunsuz kullanımıdır. Bu nedenle özellikle birinci basamak sağlık hizmetlerinde akılcı antibiyotik kullanımının sağlanması, küresel düzeyde öncelikli hedefler arasında yer almaktadır. Antibiyotik reçetelerinin büyük çoğunluğunun birinci basamakta düzenlenmesi ve bu reçetelerin yaklaşık yarısının gereksiz olduğunun bildirilmesi, bu alanda etkili müdahalelerin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Birinci basamakta uygulanan antimikrobiyal yönetim programlarının (Antimicrobial Stewardship Programs, AMS), hekimlerin reçeteleme davranışlarını iyileştirdiği ve antibiyotik kullanım oranlarını anlamlı düzeyde azalttığı çeşitli çalışmalarla gösterilmiştir. AMS müdahalelerinin yalnızca reçete sayılarında azalma sağlamakla kalmadığı, aynı zamanda tedavi sürelerinin kısalması, gecikmeli reçeteleme uygulamalarının artması ve bazı bölgelerde antibiyotik direncinin azalmasıyla da ilişkili olduğu bildirilmektedir. Ancak bu programların yaygınlaştırılmasının önünde hekimlerin öz değerlendirme yanlılığı, zaman kısıtlılığı, iş yükü ve yapısal destek eksikliği gibi önemli engeller bulunmaktadır.

Araştırmalar, yalnızca teorik eğitimin davranış değişikliği oluşturmak için yeterli olmadığını, sürdürülebilir değişimin ekip içi iletişim, yansıtıcı mesleki tartışmalar ve düzenli geri bildirim mekanizmaları ile desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca yeterli personel desteği, uygun çalışma koşulları ve organizasyonel yapı, AMS programlarının etkinliğini belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Birleşik Krallık ve İsveç gibi ülkelerde yürütülen çalışmalar, sosyoekonomik faktörler, coğrafi farklılıklar ve sağlık hizmetlerine erişim düzeyinin antibiyotik reçeteleme oranlarını etkilediğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak AMS programları, yalnızca antibiyotik kullanımını kısıtlamaya yönelik müdahaleler değil; halk sağlığını koruyan, antimikrobiyal direncin azaltılmasını hedefleyen ve sağlık sisteminin sürdürülebilirliğine katkı sunan kapsamlı stratejilerdir. Birinci basamakta kısa, esnek ve uygulanabilir müdahalelerle desteklenen bütüncül yaklaşımlar, akılcı antibiyotik kullanımının yaygınlaştırılmasında kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik direnci, Akılcı antibiyotik kullanımı, Antimikrobiyal yönetim programları, Birinci basamak sağlık hizmetleri, Antibiyotik reçeteleme

Sözel Bildiri

ASSESSMENT OF KNOWLEDGE AND BEHAVIORAL PRACTICES RELATED TO BRUCELLOSIS AMONG INDIVIDUALS IN AFYONKARAHİSAR

Emre ERDOĞAN*, Gamze DUR, Ayşen MERT***, Gülcan GENCER****, Zeynep YALÇINKAYA*****

** Çoğulhan Family Health Center, Afşin, Kahramanmaraş, Turkey, emreerdogan169601@gmail.com*
*** Afyonkarahisar Health Sciences University, Faculty of Medicine, Department of Family Medicine, Afyonkarahisar, Turkey, gamze.dur@afsu.edu.tr*
**** Afyonkarahisar Health Sciences University, Faculty of Medicine, Department of Family Medicine, Afyonkarahisar, Turkey, aysen.mert@afsu.edu.tr*
***** Afyonkarahisar Health Sciences University, Faculty of Medicine, Department of Biostatistics and Medical Informatics, Afyonkarahisar, Turkey, gulcan.gencer@afsu.edu.tr*
****** Afyonkarahisar Central Community Health Center, Afyonkarahisar, Turkey, zyalcinkaya61@gmail.com*

ABSTRACT

Background: Brucellosis is an important zoonotic infectious disease that poses a significant threat to both human and animal health worldwide and carries a high socioeconomic burden. Since it is endemic in Türkiye, the "One Health" approach and public awareness are of critical importance in combating this disease.

Aim: This study aims to evaluate the level of knowledge and behavioral patterns regarding brucellosis among the population of Afyonkarahisar and to determine their awareness of preventive measures.

Methods: This descriptive cross-sectional study was conducted between April and August 2025 with 534 participants aged 18 years and older who attended 11 Family Health Centers located in Afyonkarahisar. Data were collected through face-to-face interviews using a 43-item questionnaire assessing sociodemographic characteristics and knowledge about brucellosis. Statistical analyses were performed using SPSS version 26. Categorical variables were analyzed using the Chi-square test. A p-value of <0.05 was considered statistically significant.

Results: The mean age of the 534 participants was 48.57 ± 14.02 years, and 53.9% were female. A total of 82% (n=438) reported having heard of brucellosis, with the most commonly known alternative name being "cheese disease" (67.2%). 13.1% (n=70) reported having had the disease previously. Only 31.8% reported receiving information from physicians or healthcare professionals. While 77.9% of participants knew that the disease is transmitted through raw milk and 66.3% knew that boiling milk can prevent transmission, 70% (n=374) still consumed raw milk. Among participants who owned livestock (n=142), 63.4% (n=90) had not vaccinated their animals against brucellosis. The main reasons for not vaccinating were lack of awareness of the vaccine (51.1%) and cost (22.2%). Demographic analyses showed that awareness of brucellosis was significantly higher among individuals aged over 40, university graduates, and those engaged in animal husbandry ($p<0.05$). Additionally, an inverse relationship was observed between education level and disease prevalence ($p<0.001$). Discussion and Conclusion: Public awareness of brucellosis is not at the desired level, and much of the information about the disease is incorrect. To effectively control brucellosis, community-based educational programs should be expanded, and awareness-raising activities should be strengthened through primary healthcare services.

Keywords: Brucellosis, Knowledge Level, Awareness, Family Medicine

Sözel Bildiri

STROMAL REMODELING IN LEIOMYOMA TISSUE: A HISTOMORPHOLOGICAL AND BIOCHEMICAL EVALUATION

Tuğba Dağdeviren[1], Mustafa Şanlı[2], Muzaffer Katar[3], Nisa Nur Turunç[1]
[1]Department of Histology and Embryology, Faculty of Medicine, Tokat Gaziosmanpaşa University
tuğba.dagdeviren@gop.edu.tr
[2]Department of Obstetrics and Gynecology, Faculty of Medicine, Tokat Gaziosmanpaşa University
mustafa.sanli78@gop.edu.tr
[3]Department of Medical Biochemistry, Faculty of Medicine, Tokat Gaziosmanpaşa University
muzaffer.katar@gop.edu.tr
[1]Department of Histology and Embryology, Faculty of Medicine, Tokat Gaziosmanpaşa University
nisanurturunc368@gmail.com

ABSTRACT

Aim:Uterine leiomyomas are benign neoplasms characterized not only by smooth muscle cell proliferation but also by prominent extracellular matrix (ECM) accumulation and stromal remodeling. This study aimed to histomorphologically evaluate stromal remodeling in leiomyoma tissue and to investigate its relationship with selected biochemical parameters.

Materials and Methods:A total of 15 patients diagnosed with uterine leiomyoma and 10 control cases were included in the study. Paraffin-embedded tissue sections were stained with hematoxylin–eosin (H&E) and Masson's trichrome. H&E staining was used to assess general tissue architecture, cellular organization, and the arrangement of smooth muscle bundles, while Masson's trichrome staining was used to evaluate collagen deposition and stromal density. Histomorphological findings were semi-quantitatively scored on a scale of 0–3. Biochemical data were retrospectively obtained from patient records, with hemoglobin (Hb) and hematocrit (Hct) levels considered as primary parameters. Statistical analyses were performed using appropriate methods, and $p<0.05$ was accepted as statistically significant.

Results:The mean Hb level was 11.64 ± 1.74 g/dL in the leiomyoma group and 12.04 ± 0.80 g/dL in the control group, with no statistically significant difference between groups ($p>0.05$). Histomorphological evaluation revealed regularly arranged smooth muscle bundles and minimal ECM deposition in the control group. In contrast, leiomyoma tissues exhibited a characteristic whorled pattern and marked hyalinized collagen accumulation. The Masson's trichrome score was significantly higher in the leiomyoma group compared to controls ($p<0.05$). A negative but statistically non-significant correlation was observed between stromal remodeling scores and Hb levels ($r = -0.216$). Additionally, in a limited number of cases where iron parameters were available, findings were consistent with iron deficiency in the leiomyoma group.

Conclusion:Stromal remodeling in uterine leiomyomas represents a prominent fibrotic process characterized by increased collagen deposition, contributing to altered tissue architecture and increased tissue stiffness. These findings suggest that leiomyomas should be considered not only as proliferative lesions but also as entities shaped by stromal and mechanobiological alterations. This perspective may provide additional insight into the clinical manifestations of leiomyomas.

Keywords: Uterine Leiomyoma, Stromal Remodeling, Extracellular Matrix, Masson's Trichrome, Tissue Stiffness, Anemi